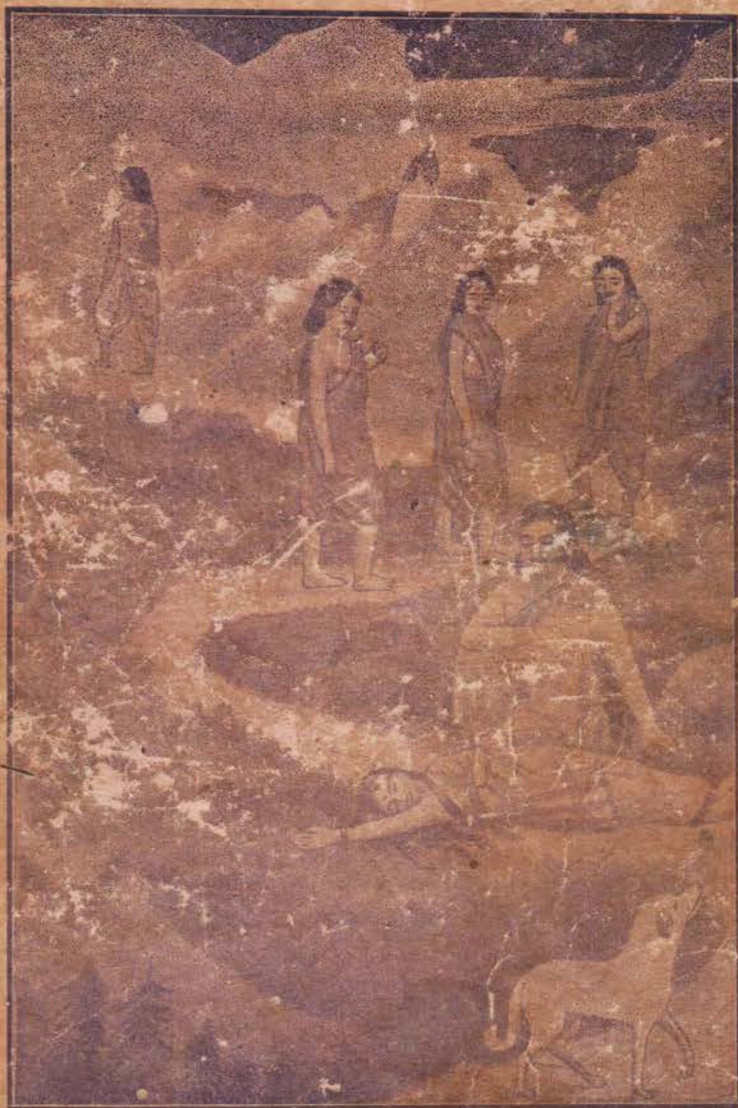
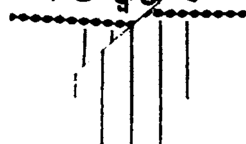

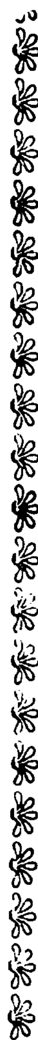
ପ୍ରଥମ ଓ ଦ୍ୱିତୀୟ ଏକକ

ଶ୍ରୀ ମୋହନ ଚରଣ ଦାସ
ମନମୋହନ ପୁସ୍ତକାଳୟ
ଗୃହନୀଚୌକ କଟକ

୬୩।୧ଏ, ବହୁବଜାର ଷ୍ଟ୍ରୀଟ୍, କଲିକତା-୧୨

ୀଶିକା—ଶ୍ରୀ କନକଦୁର୍ଗା

ନ ଚରଣ ଦାସ

ଣ ●

ଗୃହଟଙ୍କା ମାତ୍ର

ଭୂମିକା

ସହୃଦୟ ପାଠକ ପାଠିକା,

ଆମ୍ଭର ପ୍ରକାଶିତ ଏହି ଜୈମିନି ଭାରତ ଭକ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ ଗ୍ରନ୍ଥ ଖଣ୍ଡିକ ପାରମାର୍ଥିକ, ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ, ସାଂସାରିକ, ରାଜନୈତିକ, ସାମାଜିକ ପ୍ରଭୃତି ପ୍ରତ୍ୟେକ ବିଷୟରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଥିବାରୁ ଆପଣମାନଙ୍କର ବିଶେଷ ଆଦର ଉତ୍ତରୋତ୍ତର ବୃଦ୍ଧି ପାଉଅଛି ।

ଏଥିରେ ମହାଭାରତ ଅଶ୍ୱମେଧିକ ପର୍ବ ବିଶଦ ଭାବେ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରାଯାଇ ଥିବାରୁ ଏହି ସୁବୃହତ ପୁସ୍ତକ ଖଣ୍ଡିକ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ପରମ ଆଦରଣୀୟ ବୋଲି କହିଲେ ଅତ୍ୟୁକ୍ତି ହେବ ନାହିଁ । ଯାହା ହେଉ ଏଥିପୂର୍ବେ ଏହା ପ୍ରକାଶିତ କରାଯାଉଥିଲେହେଁ ସେଥିରେ ଭାଷାର କଠିନତା ଏବଂ ସମସ୍ତ ବିଷୟ ବିଶଦଭାବରେ ପୁଙ୍ଖାନୁପୁଙ୍ଖ ବ୍ୟାଖ୍ୟାନ ହୋଇ ନଥିବା ଯୋଗୁଁ ସର୍ବସାଧାରଣଙ୍କର ଅସୁବିଧା ହୋଇଥିଲା, ତେଣୁ ଉକ୍ତ ଅସୁବିଧା ଦୂରକରିବା ନିମନ୍ତେ ଆମ୍ଭେ ବହୁ ପରିଶ୍ରମ ଓ ଅର୍ଥବ୍ୟୟ କରି ପ୍ରାଚୀନ ତାଳପତ୍ର ପୋଥି ଏବଂ ବଙ୍ଗଳା ଉଭୟକୁ ମିଳାଇ ସରଳ ଭାଷାରେ ଓ ବିଶଦଭାବରେ ଏହା ପ୍ରକାଶ କରି ସାଧାରଣଙ୍କ ଅସୁବିଧା ଦୂରକରି ଅଛୁ । ଏହା ଲେଖିବା ବାହୁଲ୍ୟ ମାତ୍ର, ଦେଖିଲେ ଜାଣି ପାରିବେ । ଏହି ପୁସ୍ତକର ଯଥା ସ୍ଥାନରେ ବିଷୟବୋଧକ ରଙ୍ଗିନ ଛବିମାନ ଦିଆଯାଇଅଛି ଏବଂ ଛପା ଓ କାଗଜ ମଧ୍ୟ ଭଲ କରାଯାଇଅଛି । ଏହା ଦୁଇ ଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ, ପ୍ରଥମ ଓ ଦ୍ୱିତୀୟ ଖଣ୍ଡରେ ବନ୍ଧାଇକରି ବର୍ତ୍ତମାନ ସୁଲଭ ମୂଲ୍ୟ ୫ ଟଙ୍କା କରାଗଲା । ପ୍ରକାଶ ଥାଉ କି ଆମ୍ଭର ଏହି ବହିର ବିଶେଷ ବିକ୍ରି ଦେଖି କେତେକ ଅର୍ଥପିଶାଚ ପ୍ରବଞ୍ଚକ ମନଗଢ଼ା ଜୈମିନି ଭାରତ କରି ଲୋକଙ୍କୁ ଭ୍ରମରେ ପକାଇ ଠକାଉ ଅଛନ୍ତି । ମହର୍ଷି ଜୈମିନି ବେଦବ୍ୟାସଙ୍କ କୃତ ଭାରତର ସାରାଂଶ ଭକ୍ତି ରସାତ୍ମକ ବିଷୟ ନେଇ କେବଳ ଏହି ଅଶ୍ୱମେଧିକ ପର୍ବ ଖଣ୍ଡି କରି ଯାଇଅଛନ୍ତି । ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଯେଉଁ ଅଷ୍ଟାଦଶ ପର୍ବ ଜୈମିନି ଭାରତ ପ୍ରକାଶ ହୋଇ ପ୍ରଚାର ହୋଇଛି ଓ ହେଉଅଛି ତାହା ଜୈମିନିଙ୍କ କୃତ ନୁହେଁ ବା କୌଣସି ଶାସ୍ତ୍ରୋକ୍ତ ନୁହେ । ଏହା କେବଳ କପୋଳ କଳ୍ପିତ ମନଗଢ଼ା ଅଟେ । ତେଣୁ ସେ ନକଲି ବହି ପରିତ୍ୟାଗ କରି ଆମ୍ଭର ପ୍ରକୃତ ଜୈମିନି ଭାରତ ପଢ଼ନ୍ତୁ ।

ବହି ଭିତରେ ମନମୋହନ ପୁସ୍ତକାଳୟ, କଟକ ଠିକଣା ଦେଖି କିଣିଲେ ଆଉ କେହି ଠକାମିରେ ପଡ଼ିବେ ନାହିଁ ।

ପ୍ରକାଶକ—ଶ୍ରୀ ମୋହନ ଚରଣ ଦାସ

ଉତ୍ସର୍ଗପତ୍ର

ମହାମହିମାସ୍ପଦ,

ଦୟାଦାକ୍ଷିଣ୍ୟାଦି ସକଳ ସଦ୍‌ଗୁଣାଧାର ଉତ୍କଳର ସୁବିଖ୍ୟାତ ମହାଜନ

ଶ୍ରୀମାନ୍ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ କ୍ଷେତ୍ରବାସୀ ସାହୁ

ମହୋଦୟସ୍ୟ

ଉଦାରପଦପଙ୍କଜେଷୁ

ଶ୍ରୀମନ୍ ମହାଭାଗ,

ସାନୁନୟ ନିବେଦନ, ଏହି ଅଧୀନର ପରମାରାଧ୍ୟ ପିତୃଦେବ କବିରାଜ ୬ ଶମ୍ଭୁନାଥ ଦାସ ବୈଦ୍ୟଶାସ୍ତ୍ରୀ ଆପଣଙ୍କ ବିଶ୍ୱସ୍ତ ଗୃହଚିକିତ୍ସକ ଥାଇ ପରଲୋକ ହୋଇଥିଲେ । ତଦବଧି ଆପଣଙ୍କ ଯତ୍ନ, ସାହାଯ୍ୟ, ଦୟା ଓ ଅନୁରାଗ ବଳରେ ଆଜି ଏ ଅଧୀନ ସଂସାରର କ୍ରୀଡ଼ା ଭୂମିରେ ଦଣ୍ଡାୟମାନ । ଆଜି ସେହି ଅସୀମ ସ୍ନେହର ଚିହ୍ନ ସ୍ୱରୂପ ମୋର ଆନ୍ତରିକ ଭକ୍ତିର ସହିତ ଏହି **ଜୈମିନି ଭାରତ** ନାମକ ପୁସ୍ତକ ଖଣ୍ଡି ଆପଣଙ୍କ ସୁପବିତ୍ର କରକମଳରେ ଅର୍ପଣ କରୁଅଛି । ଆଶାକରେ ଆପଣ ନିଜର କ୍ଷମାଗୁଣେ ଅଧୀନର ଏହି ଧର୍ମ ପୁସ୍ତକ ଖଣ୍ଡି ଦୟାର୍ଦ୍ରେ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ କୁଣ୍ଠିତ ହେବେ ନାହିଁ, ନିବେଦନ । ଇତି ।

ତା ୧୧।୫।୨୪

ଶ୍ରୀଚରଣାଧୀନ ସେବକ

ମୋହନ

ସୂଚୀପତ୍ର

ପ୍ରଥମ ଖଣ୍ଡ

ଦ୍ୱିତୀୟ ଖଣ୍ଡ

ଜନ୍ମେଜୟ ରାଜା ହୋଇ ପୃଥିବୀ ପାଳିଲେ ।
ଦାନ ପୁଣ୍ୟ ଯଜ୍ଞ ଆଦି ନାନା କର୍ମ କଲେ ॥
ସକଳ ଶାସ୍ତ୍ରରେ ଜ୍ଞାତା ଅଟେ ନୃପମଣି ।
ପରମ ଆତ୍ମାରେ ନିତ୍ୟେ ଭଜେ ଚକ୍ରପାଣି ॥
ଦିନେ ସଭାକରି ବସିଥିଲେ ନୃପଈଶ ।
ଜୈମିନି ଋଷି ସେଠାରେ ହୋଇଲେ ପ୍ରବେଶ
ଋଷିଙ୍କୁ ଦେଖିଣ ରାଜା ନମସ୍କାର କଲେ ।
ପାଦ ଧୌତ କରି ଦିବ୍ୟାସନେ ବସାଇଲେ ॥
ବୋଇଲେ ହେ ଋଷିବର କର ଅନୁଗ୍ରହ ।
ପୂର୍ବେ ଥିଲେ ଯୁଧିଷ୍ଠିର ଆମ୍ଭ ପିତାମହ ॥
ତାଙ୍କଠାରେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଯେ ସଦୟ ହୋଇଲେ ।
ମହା ମହା ଯୋଦ୍ଧାଙ୍କୁ ସେ ଯୁଦ୍ଧେ ବିନାଶିଲେ
କେଉଁପରି ଅଶ୍ୱମେଧ ଯଜ୍ଞ କଲେ ସେହି ।
କହ ମହାମୁନି ମୋହଠାରେ ଦୟାବହି ॥
ଆଦ୍ୟ ପ୍ରାନ୍ତକରି ସର୍ବ କୁହ ମୋର ଆଗ ।
କେଉଁ ପରି କଲେ ମହା ଅଶ୍ୱମେଧ ଯାଗ ॥
ପୂର୍ବବଂଶ ଇତିହାସ ଶୁଣିବାକୁ ମନ ।
ସେକଥା ସଂକ୍ଷେପି ମୋତେ କହ ତପୋଧନ ॥
ସେ ଯୋଗରେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ମହିମା ପ୍ରକାଶ ।
ଶୁଣିବା ପାଇଁକି ସଦା ମୋ ମନ ଉଲ୍ଲାସ ॥
ଜୈମିନି ଶୁଣିଣ ତାହା ଆନନ୍ଦ ହୋଇଲେ ।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ପଦ୍ମପାଦେ ଧ୍ୟାନ ଲଗାଇଲେ ॥
ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ ରାଜା ତୁମ୍ଭ ପିତାମାତା ଧନ୍ୟ ।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ମହିମା ଶୁଣିବାକୁ କଲ ମନ ॥
ଯେଉଁପରି ହେଲା ଯାଗ କହୁଅଛୁ ମୁହିଁ ।
ମନଦେଇ ଶୁଣ ପରୀକ୍ଷିତଙ୍କ ତନୟି ॥
ସାନନ୍ଦ ହୋଇଣ ମୁନି ବୋଲନ୍ତି ବଚନ ।
ତୁମ୍ଭ ପୂର୍ବବଂଶ ଅଶ୍ୱମେଧ କଥା ଶୁଣ ॥
ଯୁଧିଷ୍ଠି ଦେବଙ୍କ ପିତା ପଣ୍ଡୁ ରାଜା ଥିଲେ ।
ତାଙ୍କ ଜ୍ୟେଷ୍ଠଭାଇ ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ର ଅନ୍ଧ ହେଲେ ॥
ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ରଠାରୁ ଶତେ ପୁତ୍ର ହେଲେ ଜାତ ।
ଦ ଅକ୍ଷରରେ ସମସ୍ତ ନାମ ଯେ ବିଦିତ ॥
ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟେ ବଡ଼ ଅଟେ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ।
ତାର ସାନ ଦୁଃଶାସନ ଏହିପରି ଜାଣ ॥
କ୍ରମେ ସେହି ଶତେଭାଇ ହେଲେ ବଳୀୟାର ।
ଭାର ନ ସହିଣ ପୃଥ୍ୱୀ ହୋଇଲା କାତର ॥

ପଣ୍ଡୁ ରାଜାଙ୍କର ପୁତ୍ର ହେଲେ ପାଞ୍ଚଜଣ ।
ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ଯୁଧିଷ୍ଠିର ଭୀମ ତା ପରେ ଅର୍ଜୁନ ॥
ଆବର ନକୁଳ ସହଦେବ ସବା ସାନ ।
ଏହି ପାଞ୍ଚଜଣ ହେଲେ ପଣ୍ଡୁଠାରୁ ଜନ୍ମ ॥
ପଣ୍ଡୁ ରାଜା ଅନ୍ତେ ରାଜା ହେଲେ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ
ମହା ଉଗ୍ରମୂର୍ତ୍ତି ସେହି ସମନ ସମାନ ॥
ମାନୀ ନିର୍ଦ୍ଦୟ ହିଂସ୍ରକ କପଟୀ ଯେ ଥିଲେ ।
ପୁଣି କର୍ଣ୍ଣଦ୍ରୋଣ ଭୀଷ୍ମ ତାଙ୍କୁ ସାହା ହେଲେ ॥
ଏଣୁ କରି ପାଣ୍ଡବଙ୍କୁ ହିଂସା କଲେ ସେହି ।
ବିଷଲଡୁ ଦେଲେ ଭୀମେ ମାରିବାର ପାଇଁ ॥
ବିଷ ଖାଇ ଭୀମ ଯହୁଁ ଅଚେତନ ହେଲେ ।
ଏହାଦେଖି ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ଜଳରେ ମେଲିଲେ
ଯୁଧିଷ୍ଠିର ଧର୍ମବଳେ ଭୀମ ଉବୁରିଲେ ।
ପୁଣି ଗୋଟିଏ ଚକ୍ରାନ୍ତ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ କଲେ ॥
ଜଉ ଛଣପଟେ ଏକଘର ଯେ କରିଲା ।
ମାତା ସହୁ ପାଞ୍ଚ ଭାଇ ତହିଁରେ ରଖିଲା ॥
ପୁରୋଚନ ନାମେ ଏକ ପଣ୍ଡାକୁ ଡାକିଣ ।
ବୋଇଲା ଅଗ୍ନି ସେ ଘରେ ଲଗାଅ ବହନ ॥
ଆଜ୍ଞା ପାଇ ପୁରୋଚନ ସେଠାରେ ମିଳିଲା ।
କୌଶଳ କରିଣ ରାତ୍ରେ ଅଗ୍ନି ଲଗାଇଲା ॥
ଆଗରୁ ଏ ସବୁକଥା ଜାଣି ମାୟାଧର ।
ବିଦୁରଙ୍କୁ ଡାକି କହି ଦେଲେ ସେ ଖବର ॥
ବିଦୁର ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କୁ ସବୁ କହିଥିଲେ ।
ଅଗ୍ନି ଲଗାନ୍ତେ ସେମାନେ ବାହାରି ଆସିଲେ
ତହୁଁ ପାଣ୍ଡବମାନେ ଯେ ମାତା ସଙ୍ଗେନେଇ
ବନବାସେ ନାନାକଷ୍ଟ ଭୋଗ କଲେ ଯାଇଁ ॥
ଏସନ ସମୟେ ପଞ୍ଚାଳର ନରବର ।
ପାଞ୍ଚାଳୀ ବିଭା ନିମନ୍ତେ କଲେ ସ୍ୱୟମ୍ବର ॥
ସେହି ସ୍ୱୟମ୍ବରେ ଏକ ଲକ୍ଷ ସେ କରିଲେ ।
ଯେ ଲକ୍ଷ ବିନ୍ଧିବ କନ୍ୟା ନେବ ପଣ କଲେ ॥
ଲକ୍ଷ କଥା ଶୁଣିଣ ପାଣ୍ଡବ ପାଞ୍ଚଭାଇ ।
କପଟ ରୂପେ ସେ ସ୍ଥାନେ ପ୍ରବେଶିଲେ ଯାଇଁ
ବହୁଦେଶୁ ରାଜାମାନେ ତହିଁ ଆସିଥିଲେ ।
ଦ୍ରୁପଦ ତାହାଙ୍କୁ ଚାହିଁ ବଚନ ବୋଇଲେ ॥
ଯେ ଲକ୍ଷବିନ୍ଧିବ ମୋର କନ୍ୟା ତାଙ୍କୁ ଦେବି
ଶୁଣି ରାଜାଏ ବୋଇଲେ ମୁଁ ଲକ୍ଷ ବିନ୍ଧିବ ॥

ଯେତେ ରାଜାଥିଲେ ଲକ୍ଷ ବିନ୍ଧି ନ ପାରିଲେ ।
ପୁଣି ଦ୍ରୁପଦ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଲୋକଙ୍କୁ କହିଲେ ॥
ଗୁଣ୍ଡାଳ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଯାଏ ଯେ ଲକ୍ଷ ଭେଦିବ ।
ବିବାହ ମୋ ସତ୍ୟେ କନ୍ୟା ନିଶ୍ଚେ ସେହିନେବ
ବ୍ରାହ୍ମଣ ବେଶରେ ବୀର ଅର୍ଜୁନ ଯେ ଥିଲେ
କୃଷ୍ଣଙ୍କ କୃପାରେ ଲକ୍ଷ ସେଠାରେ ବିନ୍ଧିଲେ ॥
କନ୍ୟାରତ୍ନ ଲାଭ କଲେ ବୀର ଅରଜୁନ ।
ପାଣ୍ଡବଙ୍କୁ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ଚାହିଁଲେ ସେ ସ୍ଥାନ ॥
ପାଣ୍ଡବଙ୍କୁ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ରାଜ୍ୟକୁ ଆଣିଲେ ।
ପୁଣି ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ଯେ କପଟପାଶା କଲେ ॥
ବାଜି ରଖି ଯୁଧିଷ୍ଠିଙ୍କ ସଙ୍ଗେ କଲେ ଖେଳ ।
ଯୁଧିଷ୍ଠି ଦେବ ଖେଳରେ ହାରିଲେ ସକଳ ॥
ଦ୍ରୌପଦୀର କେଶ ଦୁଃଶାସନ ଧରିନେଲା ।
ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ସଭାତଳେ ଉଲଗ୍ନ ସେ କଲା ॥
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ପାଦପଦ୍ମେ ଦେବୀ କଲେ ଲୟ ।
କରି ନ ପାରିଲା ଉଲଗ୍ନ ସେ କୁରୁରାୟ ॥
ଅତ୍ୟନ୍ତ କୋପହୋଇଣ ଦ୍ରୌପଦୀସେକାଳେ
ନେତ୍ରାଗ୍ନିରେ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣହଂସ ପୁରକୁ ଦହିଲେ ॥
ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ପାଟ ମହାଦେଈ ଭାନୁମତୀ ।
ତା ବସନେ କୋପାନଳ ଲାଗିଲା ତଡ଼ିତ ॥
ଗୁଡ଼ି ପିଡ଼ି ହୋଇ ଭାନୁମତୀ ମହାଦେଈ ।
କୁରୁ ସଭାରେ ମିଳିଲେ ବସ୍ତ୍ରହୀନା ହୋଇ ॥
ଦେଖି ସଭାଲୋକେ ମୁହିଁ କଲେ ଧରଣୀକି ।
ମନେ ବିଚାରନ୍ତି ରାଜା ବଡ଼ ଅବିବେକୀ ॥
ପରକୁ ଯେ ମନ୍ଦ ଚିନ୍ତେ ଏହୁ ସଂସାରରେ ।
ସେ ମନ୍ଦରେ ନିଜେ ପଡ଼େ ଦେଖିଲୁନେତ୍ରରେ
ପୁନର୍ବାର ଆଉଥରେ ପଶାଖେଳ କଲେ ।
ଯେ ହାରିବ ବାରବର୍ଷ ବୁଲିବ ବନରେ ॥
ସେ ଥର ପଶାରେ ହାରିଲେକ ଯୁଧିଷ୍ଠିର ।
ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ବୋଲେ ରାଜ୍ୟ ଭୁଞ୍ଜ ହେ ବାହାର
ଯୁଧିଷ୍ଠିର ଚାରିଭାଇ ଦ୍ରୌପଦୀଙ୍କୁ ନେଇ ।
ବନବାସେ ବାରବର୍ଷ କଟାଇଲେ ପୁଣି ॥
ଏକବର୍ଷ ଅଜ୍ଞାତ ବାସରେ କଟାଇଲେ ।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ଦୂତପଣେ ଯୁଧିଷ୍ଠି ପେଷିଲେ ॥
ପାଞ୍ଚଭାଇ ପାଇଁ ପାଞ୍ଚଗ୍ରାମ ସେ ମାଗନ୍ତେ ।
ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନବୋଇଲେ ନ ଦେବି ମୁଁ କଦାଚିତେ
ଛୁଞ୍ଚି ମୁନ ନ ଦେବି ମୁଁ କେବେ ସୂଚ୍ୟଗ୍ରନେ
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଏ କଥା ଶୁଣି ଫେରିଲେ ତକ୍ଷଣେ ॥
ପାଣ୍ଡବଙ୍କୁ କହି ଯୁଦ୍ଧ ଆୟୋଜନ କଲେ ।
କୁରୁକ୍ଷେତ୍ରେ ଯୁଦ୍ଧ ହେବ ସ୍ଥିର ସେ କରିଲେ
ନନ୍ଦିଘୋଷ ରଥେ କୃଷ୍ଣ ସାରଥି ହୋଇଣ ।
ରଥୀ କଲେ ତୃତୀୟ ପାଣ୍ଡବ ଅରଜୁନ ॥
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ପ୍ରସାଦେ ଯୁଧିଷ୍ଠିର ଜୟୀ ହେଲେ ।
ଭୀଷ୍ମଦ୍ରୋଣ କର୍ଣ୍ଣ ଆଦି ସପ୍ତରଥୀ ମଲେ ॥
ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ଶତେ ଭାଇମାନଙ୍କୁ ମାରିଣ ।
ଯୁଧିଷ୍ଠିର ହସ୍ତିନାରେ ହୋଇଲେ ରାଜନ ॥
ଭୀଷ୍ମଦେବ ରାଜନୀତି ପୂର୍ବେ କହିଥିଲେ ।
ସେକଥା ବିଚାରି ଧର୍ମ ଭୋଗ ତୁଚ୍ଛ କଲେ
ଜ୍ଞାତି ଗୁରୁବଧ ଦୋଷ ବିଚାରି ହୃଦରେ ।
ବୋଲନ୍ତି କି କର୍ମ କଲି ମୁହିଁ ଜଗତରେ ॥
ରାଜ୍ୟଲୋଭେ ମହାପାପ ମୁହିଁ ଅରଜିଲି ।
ନରକେ ପଡ଼ିବା ପାଇଁ ବାଟ ସଫା କଲି ॥
ହସ୍ତିନା କଟକେ ଭୀମସେନ ହେଉ ରାଜା ।
ମୁଁ ବନବାସୀ ହୋଇବି ଗୃହ କରି ତେଜ୍ୟା
ଯୁଧିଷ୍ଠି ଅଧୀର ହେବା ଦେଖି ନାରାୟଣ ।
ମାୟାରେ ଭୁଲାଇ ଦେଲେ ଯୁଧିଷ୍ଠିର ମନ ॥
ଯୁଧିଷ୍ଠି ରାଜା ହୋଇଣ ପ୍ରଜାଙ୍କୁ ପାଳିଲେ ।
ଏହିପରି ତହୁଁ କେତେଦିନ ଗଲା ଭଲେ ॥
ଜ୍ଞାତିବଧ ପାତକ ଯୁଧିଷ୍ଠି ମନ ଦହେ ।
ବାଉଁଶ ମଧରେ ଘୁଣ ଲାଗିଲା ପରାୟେ ॥
ମନେ ବିଚାରନ୍ତି ମାୟା ସଂସାରେ ପଡ଼ିଲି ।
ମନୁଷ୍ୟ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ ପଥ ମୁଁ ଛାଡ଼ିଲି ॥
ଭୀଷ୍ମଦେବ ସ୍ୱର୍ଗ ଯିବାବେଳେ କହିଥିଲେ ।
ସେସବୁକଥା ସୁମରି ରାଜା ଅତି ଦୁଃଖୀ ହେଲେ ॥
ସେବେଳେ ମନେ ତାପ କଲେ ଯୁଧିଷ୍ଠିର ।
ଜ୍ଞାତିବଧ ପାପୁଁ କେମନ୍ତେ ମୁଁ ହେବି ପାର ॥
ଏମନ୍ତ ଭାବିଣ ରାଜା ଅତି ଦୁଃଖିତରେ ।
ବ୍ୟାସ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣେ ସ୍ମରଣ କରିଲେ ଅର୍ଥୀରେ ॥
ଜୟ ଜୟ ନାରାୟଣ ଜଗତର ନାଥ ।
ମହାଦେବଙ୍କୁ ଉଦ୍ଧାର ଦୁଃଖ ରାଧାକାନ୍ତ ॥

ବେଦବ୍ୟାସ ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କ ପାଶେ ପ୍ରବେଶ ଓ ଅଶ୍ୱମେଧ ଯଜ୍ଞର ଉପଦେଶ ଦେବା

ବେଦବ୍ୟାସ ମୁନିବର ଏହି ସମୟରେ ।
ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ଆସି ଯୁଧିଷ୍ଠିର ପାଶରେ ॥
ଦେଖି ଧର୍ମସୁତ ବହୁ ସମ୍ମାନରେ ତାଙ୍କୁ ।
ପ୍ରଣାମ କରଣ ଦେଲେ ଦିବ୍ୟ ଆସନକୁ ॥
ବ୍ୟାସନେ ବସି ମୁନି ବୋଲନ୍ତି ବଚନ ।
କାହିଁପାଇଁ ଦେଖାଯାଏ ତୋ ମୁଖ ମଳିନ ॥
ଯୁଧିଷ୍ଠିର ବୋଇଲେ କଲି ଜ୍ଞାତିବଧ ପାପ ।
ତେଣୁ ମୋ ମନରେ ସଦା ଜାତ ଅନୁତାପ ॥
ସବିନୟେ କହୁଅଛି କର ଅନୁଗ୍ରହ ।
ସେ ପାପରୁ କେହ୍ନେ ମୁକ୍ତ ହେବି ମୋତେ କୁହ ॥
ବ୍ରହ୍ମଜ୍ଞାନୀ ମୁନି ତୁମ୍ଭେ ଅଟ ସର୍ବଜ୍ଞାତା ।
କିପରି ପାପୁଁ ଉଦ୍ଧରିବି ହେବ ପବିତ୍ରତା ॥
ଯେବେ ମୁଁ ପୂର୍ବ ଭାଗ୍ୟରୁ ହେଲି ଅଧିପତି ।
କାହିଁ। ମରାଇଲି ଦ୍ରୋଣ କର୍ଣ୍ଣ ଭୀଷ୍ମପତି ॥
ଦ୍ରୋଣ ମରାଇଣ ଗୁରୁଦ୍ରୋହୀ ମୁହିଁ ହେଲି ।
ଦାନିକର୍ଣ୍ଣ ନାଶ କରି ଅଖ୍ୟାତି ଲଭିଲି ॥
ଦାନିକର୍ଣ୍ଣ ଦାନିକର୍ଣ୍ଣ ଦାନିକର୍ଣ୍ଣ ନାମ ।
ବିଖ୍ୟାତ ଅଟଇ ଜାଣ ଏ ତ୍ରୟଭୁବନ ॥
କର୍ଣ୍ଣଠାରୁ ଦାନ ନ୍ୟନ୍ତି ଦେବ ବିପ୍ରମାନେ
ଦାନ ଲୋପ ହେଲା ଜାଣ କର୍ଣ୍ଣର ନିଧନେ
ଯେଉଁ ଜିତେନ୍ଦ୍ରିୟ ଭୀଷ୍ମ ଅବିବାହି ଥିଲେ ।
ମୋ ରାଜ୍ୟ ସକାଶେ ସେ ମହାତ୍ମା ନାଶଗଲେ
ପୃଥିବୀ ମାତାର ଅଳଙ୍କାର ଏହିମାନେ ।
ଅଳଙ୍କୃତ କରିଥିଲେ ପୃଥିବୀ ସ୍ୱଗୁଣେ ॥
ଶୋଭାଯୁକ୍ତ ଲୋକ ଚକ୍ଷୁ ବିହୀନେ ଯେପରି ।
ଏବେ ଏ ପୃଥିବୀ ମାତା ହେଲା ସେହିପରି ॥
ମୁଁ ବନଗାମୀ ହୋଇବି ଭୀମ ରାଜା ହେଉ ।
ବନେ ଭ୍ରମି ତୀର୍ଥସ୍ଥାନେ ମୋର ପ୍ରାଣ ଯାଉ ॥
ଏ କଥା ନ କଲେ ମୋତେ ଭବୁ ପାରି ନାହିଁ
ଜ୍ଞାତିବଧ ପାପୁଁ କେହ୍ନେ ଉଦ୍ଧରିବି ମୁହିଁ ॥
ବ୍ୟାସଦେବ ଶୁଣି ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କୁ କହିଲେ ।
ଜ୍ଞାତିବଧ ପାପ ନାଶ ରୀତି ଶୁଣ ଭଲେ ॥
ତୁହି ଯେବେ ଅଶ୍ୱମେଧ ଯାଗକୁ କରିବୁ ।
ତେବେ ପାପ ନାଶଯିବ ନିର୍ମଳଙ୍କ ହେବୁ ॥
ପୂର୍ବେ ପର୍ଶୁରାମ ବୋଲି ଏକ ରାଜାଥିଲେ ।
ଏକୋଇଶବାର ପୃଥ୍ୱୀ ରାଜାଙ୍କୁ ଜିଣିଲେ ॥
ପୃଥିବୀ ନିକ୍ଷତ୍ରୀ କରି ଏକା କ୍ଷତ୍ରୀ ସେହି ।
କ୍ଷତ୍ରୀ ବଧ ପାପୁଁ ମୁକ୍ତ ହୋଇବାର ପାଇଁ ॥
ତିନି ଅଶ୍ୱମେଧ ଯାଗ ପୂର୍ଣ୍ଣ ସେହୁ କଲେ ।
କ୍ଷତ୍ରିବଧ ପାତକରୁ ମୁକତ ହୋଇଲେ ॥
ତୁ ମୋ କଥାମାନି ଅଶ୍ୱମେଧ ଯାଗ କର ।
ଜ୍ଞାତବଧ ପାତକ ତୋଠାରୁ ହେବ ଦୂର ॥
ତୋଠାରେ ପ୍ରସନ୍ନ ହୋଇଛନ୍ତି ଯଦୁପତି ।
ତାଙ୍କ ସକାଶେ ଲଭିଲୁ ଅଚଳ ବିଭୂତି ॥
ତାହା ଛାଡ଼ି ତୁହି କର୍ପା ଯିବୁ ବନବାସ ।
ଅଶ୍ୱମେଧ କରି ପାପ ରାଶି କର ନାଶ ॥
ତୋର ସହାୟ ଅଟନ୍ତି ଦେବ ଚକ୍ରଧର ।
ତାଙ୍କୁ ଘେନି ରାଜ୍ୟ ପାଳି ପାପ ଦୂରକର ॥
ଇହଲୋକେ କୀର୍ତ୍ତି ହେବ ଏହି ଯଜ୍ଞକଲେ ।
ଜ୍ଞାତିବଧ ପାପ ଯିବ ବସିବ ସ୍ୱର୍ଗରେ ॥
ଯୁଧିଷ୍ଠିର ଦେବ ବୋଲନ୍ତି ଶୁଣ ମୁନିବର ।
ଯଜ୍ଞକୁ ବହୁତ ଧନ ହେବ ଦରକାର ॥
ଧନ ହୀନ ପ୍ରାଣୀ ଯଜ୍ଞ କରି ନ ପାରଇ ।
ମୁଁ ପୁଣି କେହ୍ନେ କରିବି କହ ତପୀସାଇଁ ॥
ବ୍ୟାସଦେବ ବୋଲନ୍ତି ରାଜ୍ୟରୁ ଧନ ଆଣ ।
ଯୁଧିଷ୍ଠିର ବୋଲନ୍ତି ପ୍ରଜା ପାଇବେ କଷଣ ॥
ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ରାଜାଙ୍କଠାରୁ ଆଣ ଧନ ଯାଇଁ ।
ଯୁଧିଷ୍ଠିର ବୋଇଲେ ଏହା ଉଚିତ ନୁହଇ ॥
ଏ ମହାଯୁଦ୍ଧରେ ସର୍ବ ରାଜା ହୋଇଲେ ହତ ।
ମିତ୍ରା ମୃତ୍ୟୁ ଅନ୍ତେ ରାଜା ହୋଇଲେ ବାଳୁତ
ଧନ ହୀନ ନିଃସହାୟ ଜନ ଅଟେ ମୁହିଁ ।
ଯୁଦ୍ଧରେ ସକଳ ନାଶ ହୋଇଲା ଗୋସାଇଁ
କେମନ୍ତ ପ୍ରକାର ଏହି ଯାଗ ମୁଁ କରିବି ।
ନିଶ୍ଚେ ବେଦବାସ ମୁହିଁ ବନବାସୀ ହେବି ॥
ଅହେ ମୁନିବର ଏଥି ଉପାୟ କହିବ ।
କେହ୍ନେ ଏ ଅଧମ ପାପୁ ପରିତ୍ରାଣ ହେବ ॥
ଜୟ ମାଳାଦ୍ରି-ବିହାରୀ ପତିତ-ପାବନ ।
ଉପାଧ୍ୟାୟ ମହାଦେବେ କର ପରିତ୍ରାଣ ॥

ମରୁତ ଯଜ୍ଞ ବର୍ଣ୍ଣନ

ବ୍ୟାସଦେବ କହନ୍ତି ଯୁଧିଷ୍ଠି ମୁଖ ଚାହିଁ ।
ପୂର୍ବର ଚରିତ ଏବେ ଶୁଣ ମନଦେଇ ॥
ମରୁତ ନାମେଣ ଏକ ରାଜା ପୂର୍ବେ ଥିଲେ ।
ଏହି ପୃଥିବୀରେ ସେ ବହୁତ ଯାଗ କଲେ ॥
ଅସଂଖ୍ୟ ବ୍ରାହ୍ମଣେ ସେହି ଦେଲେ ବହୁ ଦାନ
ଦାନ ନେଇ ନ ପାରିଲେ ସମସ୍ତ ବ୍ରାହ୍ମଣ ॥
ସମସ୍ତ ବ୍ରାହ୍ମଣ ତାହା ହେମଗିରି ପରେ ।
ପକାଇଲେ ପଡ଼ିଅଛି ଦେଖ ହେ ନେସରେ ॥
ସେହି ଧନ ଆଣି ତୁମ୍ଭ ଯଜ୍ଞ କାର୍ଯ୍ୟକର ।
ଯୁଧିଷ୍ଠି ଦେବ ବୋଲନ୍ତି ଶୁଣ ମୁନିବର ॥
ଦତ୍ତ ଧନ ଆଣି ଦାନ ନୁହଇ ଉଚିତ ।
ଏ କାର୍ଯ୍ୟକଲେ ସଂସାରେ ହେବୁ କଳୁଷିତ ॥
ଶୁଣି ଲୋକମାନେ ଉପହାସ ଯେ କରିବେ ।
ରାଜା ହୋଇ ବ୍ରହ୍ମସ୍ୱ ହରଣ କଲେ ଏବେ ॥
ଜ୍ଞାତିବଧ ପାତକରୁ ଏ ପାପ ବଳିକ ।
ଏପରି ଅନ୍ୟାୟ ନ କରିବି ବ୍ୟାସଦେବ ॥
ବ୍ୟାସଦେବ କହୁଛନ୍ତି ଶୁଣ ଦଣ୍ଡଧାରି ।
ଯାହା ତୁ ବୋଇଲୁ ବାବୁ ବୁଝି ହେତୁ କରି ॥
ସ୍ୱଇଚ୍ଛାରେ ଯେହୁ ଧନ ପୃଥ୍ୱୀରେ ପକାଇ ।
ସେ ଧନରେ ଅଧିକାର ନୃପତିର ହୋଇ ।
ରାଜା ସେହି ଧନ ନେଲେ କିଛି ନାହିଁଦୋଷ
ଆଉରି କଥାଏ ଶୁଣ ପଣ୍ଡୁରାଜ ଶିଷ୍ୟ ॥
କଶ୍ୟପର ଏ ଧରଣୀ ଥିଲା ପୂର୍ବକାଳେ ।
ପର୍ଶୁରାମ କପରି ତାହାଙ୍କୁ ଦାନକଲେ ॥
ନୃପଗଣେ କପରି ହୋଇଲେ ଅଧିକାରୀ ।
ଦେଇ ପୁତ୍ରୀ ଗ୍ରହଣ କରିଲେ ବସୁନ୍ଧରୀ ॥
ଆଉରି କଥାଏ ପଣ୍ଡୁପୁତ୍ର ଏବେ ଶୁଣ ।
ଆଦ୍ୟରେ ଏ ପୃଥ୍ୱୀ ଥିଲା ଦାନବ ହସ୍ତେଣ ॥
କ୍ଷତ୍ରିୟମାନେ ତାହାଙ୍କୁ ପରାଜୟ କଲେ ।
କ୍ଷିତିପତି ହୋଇକରି ପୃଥିବୀ ପାଳିଲେ ॥
ଏହିପରି ଏ ଅବନୀ ଯାର ଯେତେବେଳେ ।
ସେହିଭୋଗକରେବାବୁତାହା ତେତେବେଳେ
ବିପ୍ରମାନେ ବହୁକାଳ ତହିଁ ପକାଇଲେ ।
ସ୍ୱଇଚ୍ଛାରେ ପକାଇଣ ଗୃହେ ଚଳିଗଲେ ॥
ସେ ଧନ ତୁମ୍ଭର ଜାଣ ନେଲେ ନାହିଁଦୋଷ
ଯେଣୁ ତୁମ୍ଭେ ବର୍ତ୍ତମାନ ପୃଥିବୀ ନରେଶ ॥
ସେହି ଧନ ଆଣି ଅଶ୍ୱମେଧ ଯାଗକର ।
ଜ୍ଞାତିବଧ ପାତକ ଅଙ୍ଗରୁ ହେଉ ଦୂର ॥
ବ୍ୟାସଦେବଙ୍କ ବଚନେ ଯୁଧିଷ୍ଠି ରାଜନ ।
ଅଶ୍ୱମେଧ କରିବାକୁ ବଳାଇଲେ ମନ ॥
ବ୍ୟାସଦେବଙ୍କ ଚରଣେ ପଡ଼ି ଯୁଧିଷ୍ଠିର ।
ଯଜ୍ଞେ କେତେ ବିପ୍ରଗଣ ହେବେ ଦରକାର ॥
ସେମାନେକେଉଁବିଧାନେଦକ୍ଷିଣା ଯେ ନେବେ
ସଂଶୟ ଫିଟାଇ ମୋର ଆଗେ କହ ଏବେ ॥
ଯଜ୍ଞୀୟ ଘୋଟକ କେଉଁପରି ହେବ ପୁଣ ।
ଏ କଥା ମୋତେ ବିସ୍ତାରି କହ ତପୋଧନ ॥
ଯୁଧିଷ୍ଠି ଦେବ ବଚନ ବ୍ୟାସଦେବ ଶୁଣି ।
କହେ ଏକମନେ ଶୁଣ ରାଜା ଚୂଡ଼ାମଣି ॥
ଯଜ୍ଞେ ଷୋଡ଼ଶ ହଜାର ବିପ୍ର ଲୋଡ଼ାହେବେ
କୁଳୀନ ବେଦ ବିଦ୍ୟାରେ ପଣ୍ଡିତ ସେ ଥିବେ
ଶାସ୍ତ୍ରଙ୍କ ନୈଷ୍ଠିକ ଜାଣ ହୋଇଥିବେ ସେହି ।
ଦକ୍ଷିଣା ଯେ ରୂପେ ନେବେ ଶୁଣ ମନଦେଇ
ସୁବର୍ଣ୍ଣ ମଣ୍ଡିତ ରଥ ଘୋଟକ ସହିତ ।
ବାଛୁରି ସହିତ ଗାଈ ଶସ୍ୟ ପରିମିତ ॥
ଏକ ଏକ ଭାର ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ଜଣେ ଜଣେ ନେବେ
ଏହି ନିୟମରେ ଦ୍ୱିଜେ ଦକ୍ଷିଣା ପାଇବେ ॥
ଆଉରି ଯଜ୍ଞ ଘୋଡ଼ାର ଲକ୍ଷଣ ତୁ ଶୁଣ ।
ପୂର୍ବୁ ବ୍ରହ୍ମା ଯେଉଁପରି କରିଲେ ଭିଆଣ ॥
ବଳିଷ୍ଠ ହୋଇବ ଅଶ୍ୱ ଶୁକ୍ଳବର୍ଣ୍ଣ କାୟ ।
ପୂର୍ଣ୍ଣିମାଚନ୍ଦ୍ର ସମାନ ହେବ ଶୋଭନୀୟ ॥
ଲଞ୍ଜ ହଳଦିଆ ବା ଶାଗୁଆ ବର୍ଣ୍ଣ ହେବ ।
ଅତିଶୟ ଶୀଘ୍ରଗାମୀ ଘୋଟକ ହୋଇବ ॥
ଯଜ୍ଞକୁ ଏପରି ଅଶ୍ୱ ହେବ ଦରକାର ।
ତୋ ଆଗେ କହିଲୁ ଏବେ ପଣ୍ଡୁର କୁମର ॥
ବୀରପତ୍ର ଅଶ୍ୱ ମସ୍ତକରେ ବନ୍ଧାହେବ ।
ଚଇତ୍ର ଶୁକ୍ଳ ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ଦିନ ଛାଡ଼ିଦେବ ॥
ବୀରପତ୍ରେ ଲେଖାଥିବ ଆପଣାର ଯଶ ।
ଆଉରି ଯେ ବୀରଦର୍ପ ଆଦି ସବିଶେଷ ॥
ଅଶ୍ୱ ଇଚ୍ଛାମତେ ଯେଣେ କରିବ ଗମନ ।
ତାର ପଛେ ଥିବ ତୋର ଭ୍ରାତ ପୁତ୍ର ସୈନ୍ୟ
ଯେହୁ ବୀର ପତ୍ର ପଢ଼ି ଘୋଡ଼ାକୁ ବାନ୍ଧିବ ।
ତାହାଙ୍କୁ ଜିଣିଣ ତୁମ୍ଭେ ଘୋଡ଼ା ଉଦ୍ଧରିବ ॥

ଏହିପରି ଏକବର୍ଷ ଯଜ୍ଞ ଅଶ୍ୱବର ।
ସ୍ୱଇଚ୍ଛାରେ ଭ୍ରମଣ କରିବ ଜନପୁର ॥
ଅଶ୍ୱ ଯେଉଁସ୍ଥାନେ ମଳମୂତ୍ର କରିଦେବ ।
ତହିଁ ହୋମକରି ଗୋଦାନ ବ୍ରାହ୍ମଣେଦେବ ॥
ଯଜ୍ଞକର୍ତ୍ତା ହେବ ଯେହୁ ତାର କଥା ଶୁଣ ।
ଯଜ୍ଞ ଅଶ୍ୱ ଦେଶ ଭ୍ରମି ଫେରିବା ଯାଏଣ ॥
ଭାର୍ଯ୍ୟା ସହିତରେ ସେହି ଶୟନ କରିବ ।
ମାତ୍ର ତାହା ସଙ୍ଗତେ ବିହାର ନ କରିବ ॥
ଭୋଗ ଇଚ୍ଛା ଛାଡ଼ି ଦେଇ ବିଳାସ ବିହୀନ ।
କଠୋର ବୈରାଗ୍ୟ ବ୍ରତ କରିବ ପାଳନ ॥
ଅଶ୍ୱ ଫେରି ଆସିଲେ ଯେ ଯଜ୍ଞକାର୍ଯ୍ୟ ହେବ ।
ଯେ ଯଜ୍ଞ କରିବ ସେହି ରାଜେନ୍ଦ୍ର ହୋଇବ ॥
ଏହିପରି ଶତେ ଯଜ୍ଞ ପୂର୍ବେ ଇନ୍ଦ୍ର କଲା ।
ଅମର ପୁରୀରେ ଦେବରାଜ ବୋଲାଇଲା ॥
ପୃଥିବୀ ରାଜାଙ୍କୁ ଜଣି ମହାଯଜ୍ଞ କଲେ ।
ଅଙ୍ଗୁପାପ ତାପ ନାଶଯାଏ ଅବହେଲେ ॥
ସ୍ୱର୍ଗେ ଦେବତାମାନଙ୍କଠାରୁ ପାଏ ମାନ୍ୟ ।
ଏ ଯଜ୍ଞ ବେଗେ ତୁ କର ଯୁଧିଷ୍ଠି ରାଜନ ॥
ଯୁଧିଷ୍ଠି ବୋଲନ୍ତି ଅହେ ବ୍ୟାସ ମୁନିବର ।
ଯଜ୍ଞ କରିବାକୁ ମନ ବଳଇ ମୋହର ॥
ଭାବୁଛି ମନେ କପରି ଯଜ୍ଞ ମୁଁ କରିବି ।
ଯଜ୍ଞ ଉପଯୁକ୍ତ ଘୋଡ଼ା କୋଉଁଠୁ ପାଇବି ॥
ଭୀମ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ନକୁଳ ସହଦେବ ବୀର ।
ଯୁଦ୍ଧ କରି କଷ୍ଟ ପାଇଛନ୍ତି ବହୁତର ॥
ବୃଷକେତୁ ମହାବୀର କର୍ଣ୍ଣର କୁମର ।
ଷୋଳ ବରଷ ବୟସ ଅଟଇ ତାହାର ॥
ଦେଖ ଘଟୋତ୍କଚ ପୁତ୍ର ବୀର ମେଘବର୍ଣ୍ଣ ।
ମହାଯୋଦ୍ଧା ପଣରେ ସେ ଅଟଇ ନିପୁଣ ॥
ଆମ୍ଭର ଯୁଦ୍ଧରେ ଏହି ଅନାଥ ହୋଇଛି ।
ଘଟୋତ୍କଚ ପରି ବୀର ମୃତ୍ୟୁ ଲଭିଅଛି ॥
ଏମାନଙ୍କୁ ଯଜ୍ଞକର୍ମେ ମୁହିଁ ଲଗାଇଲେ ।
ଅଧର୍ମ ହୋଇବ ଆହେ ତାତ ଜାଣ ଭଲେ ॥
ଆମ୍ଭର ସହାୟ ଏକା ଅଟନ୍ତି ଶ୍ରୀପତି ।
ଏତେବେଳେ ସେହି ତ ନାହାନ୍ତି ମୋର କତି
ଏପରି ସମୟେ ମୁହିଁ କି ବୁଦ୍ଧି କରିବି ।
ଚକ୍ରଧାରୀ ନ ଆସିଲେ କାହିଁକିନୁହେ ଭାବି ॥

ଅରେ ବାବୁ ଭୀମ ତୁହି ଏକମନେ ଶୁଣ ।
ଜ୍ଞାତିବଧ ପାପରୁ କପରି ହେବା ତ୍ରାଣ ॥
ଜାଣ ବାବୁ ଏ ଯଜ୍ଞରେ ବିପଦ ଘଟିବ ।
ବର୍ତ୍ତମାନ ଆମ୍ଭପକ୍ଷେ ବଡ଼ ଅସମ୍ଭବ ॥
ଯେବେ ଯଜ୍ଞ ଆରମ୍ଭ କରିବା ଆଜବର ।
ବିଘ୍ନ ହେଲେ ଅତି ନିନ୍ଦା ହୋଇବ ପ୍ରଚୁର ॥
ଅପମାନ କଥା ମୁହିଁ ସହି ନ ପାରିବି ।
ଅପମାନ ଅନଳରେ ମୁଁ ପୋଡ଼ି ହୋଇବି ॥
ଭୀମସେନ ବୋଲୁଛନ୍ତି ଶୁଣ ଜ୍ୟେଷ୍ଠଭାଇ ।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଆଶାରେ ବର୍ତ୍ତିଅଛୁ ପାଞ୍ଚଭାଇ ॥
ଏ କୁରୁ ସାଗର ମହା ଦୁସ୍ତର ମଧ୍ୟରେ ।
ସମସ୍ତ ଜିଣିଛୁ ଆମ୍ଭେ ଯାହାଙ୍କ କୃପାରେ ॥
ଯେଉଁ ପ୍ରଭୁ ସଂସାରରେ ସୃଷ୍ଟିସ୍ଥିତି କର୍ତ୍ତା ।
ସର୍ବ ବିଘ୍ନ ନାଶକାରୀ ବିଧିର ବିଧାତା ॥
ବ୍ରହ୍ମା ରୁଦ୍ର ଇନ୍ଦ୍ର ଯାର ଚରଣେ କିଙ୍କର ।
ସେ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଅନୁଗ୍ରହେ ବିଘ୍ନ କିବା ଛାର ॥
ଶ୍ରୀହରିଙ୍କୁ ମନ ମଧ୍ୟେ କରନ୍ତୁ ସ୍ମରଣ ।
ତାଙ୍କ ଦୟାରେ ଏ ଯଜ୍ଞ ହୋଇବ ପୂରଣ ॥
ପାଣ୍ଡବଙ୍କ ଭର୍ତ୍ତା ବୋଲି ବିଖ୍ୟାତ ସଂସାରେ ।
ଯଜ୍ଞ ସଫଳ ହୋଇବ ତାହାଙ୍କ କୃପାରେ ॥
ଯେବେ ବ୍ୟାସଙ୍କ ଆଦେଶେ କରିବ ହେ ଯାଗ
ଯାଗ ଅଶ୍ୱ କାହିଁ ଅଛି ପୃଚ୍ଛ ତାଙ୍କୁ ବେଗ ॥
ଭୀମଙ୍କ ଏସନ ବାକ୍ୟ ବ୍ୟାସଦେବ ଶୁଣି ।
ବହୁତ ପ୍ରଶଂସା କରି ବୋଲୁଛନ୍ତି ବାଣୀ ॥
ଯାଗ ଅଶ୍ୱ ଅଛି ଯହିଁ ଶୁଣ ନୃପବର ।
ଏଠାରୁ ଅଟଇ ବାର ଦିନ ପଥ ଦୂର ॥
ଭଦ୍ରାବତୀ ନାମେ ଏକ ପୁର ଯେ ଅଛଇ ।
ଯୁବନାଶ୍ୱ ନାମେ ରାଜା ସେ ରାଜ୍ୟ ପାଳଇ ॥
ଶତେ ଅକ୍ଷୌହିଣୀ ବଳ ଅଟଇ ତାହାର ।
ଅତ୍ୟନ୍ତ ବଳିଷ୍ଠ ସେହି ବାଳୀ ସମ ବୀର ॥
ଧାର୍ମିକ ବିବେକ ଶାନ୍ତଶୀଳ ସୁମହତ ।
ପୁତ୍ରେ ପରି ପ୍ରଜାଙ୍କୁ ପାଳଇ ଅବିରତ ॥
ଅତ୍ୟନ୍ତ ଧାର୍ମିକ ସେହି ଦାନ ଯଜ୍ଞ କରେ ।
ବାହୁବଳେ ସମ ତାଙ୍କୁ ନାହିଁ ପୃଥିବୀରେ ॥
ସୁଲକ୍ଷଣ ଯଜ୍ଞ ଅଶ୍ୱ ଅଛଇ ତାହାର ।
ତାଙ୍କୁ ରକ୍ଷା କରିଥାନ୍ତି କୋଟି କୋଟି ବୀର ॥

ଯେବେ ଯଜ୍ଞ ଅଶ୍ୱ ତହୁଁ ଅଣିପାର ବାବୁ ।
ତେବେ ଅଶ୍ୱମେଧ ଯାଗ ନିଶ୍ଚୟ କରବୁ ॥
ସେଠାକୁ ଯିବାକୁ କ୍ଷମ ନୁହନ୍ତି ଅମରେ ।
ରାଜପୁତ୍ର ସୁବେଗ ତପ ଅଶ୍ୱ ରକ୍ଷା କରେ ॥
ପିତାଠାରୁ ବଳି ସେହି ଅଟେ ବିଷ୍ଣୁଭକ୍ତ ।
ପାରିବ ଯେବେ ସେ ଅଶ୍ୱ ଅଣ କୁନ୍ତିସୁତ ॥
ବିଳମ୍ବ କରିଲେ ବୀର କାର୍ଯ୍ୟନାଶ ହେବ ।
କୃଷ୍ଣ ପଦଧ୍ୟାୟୀ ବୋଲେ ହୀନ ମହାଦେବ ॥

ଇତି ଶ୍ରୀ ଜୈମିନି ଭାରତେ ହରିଭକ୍ତି ରସ
ଲୀଳା କଥା ପ୍ରସଙ୍ଗେ ବ୍ୟାସ ଯୁଧିଷ୍ଠିର
ପରାମର୍ଶେ ନାମ ପ୍ରଥମୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।

ଦ୍ୱିତୀୟ ଅଧ୍ୟାୟ

ବାସୁଦେବ ମହାଭୃତ୍ୟଂ ତପୋ ଯଜ୍ଞାଦିକାର୍ଯ୍ୟର
ନିଷ୍ଫଳଂ ଯାସ୍ୟତେ ସର୍ବଂ ସତ୍ୟଂ ଜାନୀହି ଭାରତ

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ହସ୍ତିନା ଆଗମନ ଓ ଭୀମସେନ ଭଦ୍ରାବତୀ ପୁରୁ ଅଶ୍ୱ ଆଣିବା

ଜୈମିନି ବୋଲନ୍ତି ଜନମେଜୟ ରାଜା ଶୁଣ
ଭୀମସେନ ହାସ୍ୟଭରି ବୋଲଇ ବଚନ ॥
ଏକା ହୋଇ ମୁହିଁ ଭଦ୍ରାବତୀପୁର ଯିବି ।
ଯଜ୍ଞଘୋଡ଼ାକୁ ତାହାର ଏସ୍ଥାନେ ଆଣିବି ॥
ମୋର ଏହି କଥା ସତ୍ୟ ଶୁଣ ନରବର ।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ସହାୟ ସଦା ତାହାକୁ ବା ଡର ॥
ଏବେ ରାଜା ଶ୍ରୀହରିଙ୍କି କର ସୁମରଣା ।
କିଛି ବିଘ୍ନ ହେବ ନାହିଁ ସେ କଲେ କରୁଣା ॥
ସେ ଦେବ ଜଗତନାଥ ତାଙ୍କୁ ନ ସ୍ମରିଲେ ।
ଦାନଧ୍ୟାନ ତପ ଯଜ୍ଞେ କିଛିହିଁ ନ ମିଳେ ॥
ପ୍ରତିଜ୍ଞା କରୁଛି ଯେବେ ଅଶ୍ୱ ନ ଆଣିବି ।
ଅନ୍ତଃକାଳେ କୁମ୍ଭୀପାକ ନରକେ ପଡ଼ିବି ॥
ପିତା ମାତା ବଧକଲେ ଯେଉଁ ପାପ ହୁଏ ।
ଯଜ୍ଞଅଶ୍ୱ ନ ଆଣିଲେ ସେ ପାପ ମୋ ଦେହେ
ଯେଉଁ ଦେଶେ କୂପ ନାହିଁ ନାହିଁ ଗଙ୍ଗାନୀର
ସେ ଦେଶେ ବିପ୍ର ବସନ୍ତି ଥିଲେ ଯେ ପ୍ରକାର
କ୍ରିୟାହୀନ ହୋଇ ପୁଣି ଅକ୍ରିୟା ପାପରେ ।
ଯଜ୍ଞ ଅଶ୍ୱ ନ ଅଣିଲେ ମୁହିଁ ସେ ପ୍ରକାରେ ॥
ଯହିଁ ନାହିଁ ବେଦପାଠ ଦେବତା ଅର୍ଚ୍ଚନ ।
ଧର୍ମ କାର୍ଯ୍ୟେ ଘୃଣା ନାନା ଅତ୍ୟାଗୃହମାନ ॥
ତହିଁ କ୍ଷଣେ ବାସକଲେ ଘଟେ ଯେଉଁ ପାପ ।
ଅଶ୍ୱ ନ ଅଣିଲେ ମୁଁ ଲଭିବ ତାହା ଭୂପ ॥
ଏମନ୍ତ ପ୍ରତିଜ୍ଞା କରି ବୀର ଭୀମସେନ ।
ତୁନି ହୋଇ ବସିଲେ ସେ ନ କହି ବଚନ ॥
ଭୀମସେନ ମନ କଥା ଜାଣି ଯୁଧିଷ୍ଠିର ।
ବୋଲନ୍ତି ଏ କାର୍ଯ୍ୟ ନୁହଇଟି ସହଜର ॥
ବିପଦେ ପଡ଼ିଛୁ ଭୀମ ମନ ଛନ ଛନ ।
ଜ୍ଞାତିବଧ ପାପୁଁ ଯେହ୍ନେ ହେବ ପରତ୍ରାଣ ॥
ଯୌବନାଶ୍ୱ ମହାଯୋଦ୍ଧା ବିଷ୍ଣୁ ପରାୟଣ ।
ତାଙ୍କୁ ଜିଣି ଅଶ୍ୱ ଆଣି ନୁହେ ସହଜେଣ ॥
ଅନେକ ସୈନ୍ୟ ତାହାର ନିପୁଣ ସମରେ ।
ଯୋଦ୍ଧାମାନେ କିବା ଯାକୁ ଯମ ଭୟକରେ
ତୁମ୍ଭେ ଏକାକୀ ସେଠାକୁ କରିଲେ ଗମନ ।
କେ ଜାଣେ କି ହେବ ଭାବି ମନ ହେବ ଛନ
କେ ଜାଣେ କାଳେ ବା ତୋତେ ପଡ଼ିବ ବିପଦ
ତହିଁ ପଠାଇବାକୁ ମୋ ନ ବଳଇ ହୃଦ ॥
ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କ ବାଣୀ ଶୁଣି କର୍ଣ୍ଣଙ୍କ କୁମର ।
କରପଦ୍ମ ଯୋଡ଼ି କରି ଦଅଇ ଉତ୍ତର ॥
ହେ ଦେବ ଭୀମସେନର ଅଶୁଭ ନ ଭାବ ।
ସର୍ବଦା ତାଙ୍କର ସଖା ଦେବ ପଦ୍ମନାଭ ॥
ମୋତେ ଆଜ୍ଞା ଦିଅ ମୁହିଁ ତାଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଯିବି ।
ଯୌବନାଶ୍ୱ ଯୋଦ୍ଧାକୁ ମୁଁ ସମରେ ମାରିବି
ମୋହର ମାନସ ପୂର୍ଣ୍ଣ କର ଧର୍ମଦେବ ।
ତୁମ୍ଭ କାର୍ଯ୍ୟକଲେ ପ୍ରାଣ ସାର୍ଥକ ହୋଇବ ॥
ବୃଷକେତୁ ବାଣୀ ଶୁଣି ଭୀମସେନ ବୀର ।
ଗମ୍ଭୀର ଭାବେ ବୋଲନ୍ତି ବଚନ ମଧୁର ॥
ଯେଉଁ ଦିନୁ ତୋର ପିତା କର୍ଣ୍ଣ ଅଛୁ ମାରି ।
ସେହିଦିନୁ ନୟନରୁ ବହୁଅଛି ବାରି ॥
ସେ ଶୋକପାଶୋରେ ମୁଁ ମୁଁ ତୋହର ଦେଖିଣ
ବ୍ୟାକୁଳ ହୃଦୟ କିଛି ଶାନ୍ତ ହୁଏ ଜାଣ ॥
କର୍ଣ୍ଣ ପରି ଭାଇ ମାରି ମନେ ଯେଉଁ ତାପ ।
ତା ଏକା ଜାଣନ୍ତି ଦେବ ରୁକ୍ମିଣୀ ନାୟକ ॥

ବୃଷକେତୁ ବୀର ଭୀମସେନ ବାଣୀ ଶୁଣି ।
ବୋଲନ୍ତି ତହିଁକ ଚିନ୍ତା ନ କର ପାବନି ॥
ଯେ ଜନ ସଂସାରେ ଜନ୍ମି ଭଲ କାର୍ଯ୍ୟ କରେ ।
ଭଲ କାର୍ଯ୍ୟ କଲେ ତାକୁ ଭଜୁଥାନ୍ତି ନରେ ॥
ମୋର ପିତା କର୍ଣ୍ଣବୀର ଧାର୍ମିକ ଅଟଇ ।
ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ସ୍ନେହବଶ ହୋଇକରି ସେହି ॥
ଜାଣନ୍ତି ଯେ ତୁମ୍ଭେ ଅଟ ସୋଦର ତାଙ୍କର ।
ପ୍ରତିଜ୍ଞା ନଷ୍ଟ ହୋଇବ ଭାବିଣ ମନର ॥
ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ବାକ୍ୟେ ଭଲ ମନ ନ ବିଚାରି ।
କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥାନ୍ତି ପିତା ମିତ୍ର ସ୍ନେହ ଧରି ॥
ପିତାଙ୍କ ସାହସେ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ବଳବାନ ।
ଏ କଥାକୁ ଜାଣନ୍ତି ସଂସାରେ ସର୍ବଜନ ॥
ଦ୍ରୌପଦୀଙ୍କୁ କୁରୁସଭା ମଧ୍ୟକୁ ଆଣିଣ ।
ଦୁଃଶାସନ ହସ୍ତେ କରାଇଲେ ଉଲ୍‌ଗନ ॥
ବିରାଟ ଗୋଧନ ଗୁପ୍ତ ଭାବରେ ହରିଲେ ।
ଅର୍ଜୁନ ହସ୍ତରେ ତାର ଫଳ ଭୋଗକଲେ ॥
ଏ ସବୁର ମୂଳକର୍ତ୍ତା ପିତାଙ୍କୁ ବୋଲନ୍ତି ।
ତାଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟକୁ ତେଣୁ ନିନ୍ଦା କରୁଥାନ୍ତି ॥
ତାହାଙ୍କୁ ମାରିଣ ଦିବ୍ୟଗତି ଦେଇଅଛ ।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ସମ୍ମୁଖେ ମରି ଗଲେ ସ୍ୱର୍ଗଲୋକ ॥
ନାରୀମାନେ କାଚପିନ୍ଧି ପୁଣି କିଛି ଦିନେ ।
ବଦଳା ବଦଳି କରୁଥାନ୍ତି ଯଥାସ୍ଥାନେ ॥
ସେହିପରି ଅର୍ଜୁନ ସମରେ ମୋର ମିତ ।
ମନେ ଗର୍ବ ବହି ଶେଷେ ହୋଇଲେ ନିପାତ ॥
ଅର୍ଜୁନ ରଥେ ସାରଥି ବାସୁଦେବ ଥିଲେ ।
ତାଙ୍କୁ ଚାହିଁ ପିତା ମୋର ବୈକୁଣ୍ଠକୁ ଗଲେ ॥
ଫଳହୀନ ବୃକ୍ଷ ଯଦି ଥିବ ଅଗଣାରେ ।
ତାହାଙ୍କୁ ନ ପଚାରନ୍ତି ଯେବଣ ପ୍ରକାରେ ॥
ସେହିପରି ମୋର ପିତା ହୃଦୟ ଯେ ଜାଣ ।
ତାହା ପରଶ କରିଲେ ନର ନାଶପୁଣ ॥
ଅର୍ଜୁନ ଶରରେ ପିତା ମୃତ୍ୟୁ ସମୟରେ ।
ବାସୁଦେବ ମୂର୍ତ୍ତି ଦେଖି ପବିତ୍ର ହୋଇଲେ ॥
ପିତାଙ୍କର ଯଶ ଏ ସଂସାରେ ବ୍ୟାପିଅଛି ।
ମୁଁ ସାହାଯ୍ୟ ଦେଲେ ତାହା ପ୍ରକାଶିବ କିଛି ॥
ଅହେ ଦେବ ଭୀମସେନ ମୋର ବାଣୀ ଶୁଣ ।
ଯଜ୍ଞ ଅଶ୍ୱ ଆଣିବାକୁ ନିଅ ସଙ୍ଗତେଣ ॥

କର୍ଣ୍ଣର ନିଧନ ଚିନ୍ତା ଛାଡ଼ ବୀରମଣି ।
ମଲା ଗଲା କଥାରେ ଭାବିବା ବୃଥା ପୁଣି ॥
ଅଶ୍ୱ ଆଣିବାକୁ ଦେବ ମୋତେ ସଙ୍ଗେନେବ
ତେବେ ସେହି କଥାମାନ କହିବି ମୁଁ ସର୍ବ ॥
ମୋତେ ସଂସାରେ ସୁପୁତ୍ର ସମସ୍ତେ କହିବେ
ପିତା ଅରପଣ ରହିଅଛି ପୁତ୍ରଠାବେ ॥
ସଙ୍ଗେ ନିଅ ଭୀମ ମୋତେ ଭଦ୍ରାବତୀପୁର ।
ଘୋରଯୁଦ୍ଧ କରିଣ ଆଣିବା ଅଶ୍ୱବର ॥
ବୃଷକେତୁ ବଚନ ଶୁଣିଣ ଭୀମସେନ ।
ଅତି ଆନନ୍ଦରେ ତାକୁ କଲେ ଆଲିଙ୍ଗନ ॥
ତାହାକୁ ବୋଧିଣ ଭୀମସେନ ବୀରବର ।
ଘଟୋତ୍କଚ ସୁତେ ଚାହିଁ ବୋଲନ୍ତି ଉତ୍ତର ॥
ଆରେ ବାବୁ ମେଘବର୍ଣ୍ଣ ଘଟୋତ୍କଚ ସୁତ ।
ତୋରପିତା ଆମ୍ଭ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଛି ବହୁତ ॥
ବନବାସେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ପିଠିରେ ବସାଇ ।
ଗନ୍ଧମାର୍ଦ୍ଦନ ପର୍ବତେ ପହଞ୍ଚିଲା ନେଇ ॥
ଅଶ୍ୱାପ କରିଣ ସର୍ବ ଦୁଃଖ ବିନାଶିଲା ।
ମହାବଳଶାଳୀ ଜାଣ ତୋର ପିତା ଥିଲା ।
ଯେଉଁଦିନୁ ତୋ ପିତାକୁ ହରାଇଛୁ ମୁହିଁ ।
ତୋତେମାନ ଦେଖିକରି ଦେହ ଧରିଛଇଁ ॥
ଆରେ ବାବୁ ମେଘବର୍ଣ୍ଣ ସାବଧାନେ ଥିବୁ ।
ରାଜପୁରେ ଧର୍ମରାଜେ ରକ୍ଷା ତୁ କରିବୁ ॥
ବୃଷକେତୁ ବୀରକୁ ମୁଁ ସଙ୍ଗେ ଘେନିଯିବି ।
ଯୌବନାଶ୍ୱ ମାରି ଯଜ୍ଞ ଅଶ୍ୱ ମୁଁ ଆଣିବି ॥
ଯେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବୃଷକେତୁ ଅମ୍ଭେ ନ ଫେରିବୁ ।
ସେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅର୍ଜୁନଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବୁ ॥
ମେଘବର୍ଣ୍ଣ ବୋଲଇ ଶୁଣ ହେ ପିତାମହ ।
ମୋରଘର ମୁଁ ରଖିବି ଏଥି କି ସନ୍ଦେହ ॥
ଆପଣଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟ ଜାତ ଆମ୍ଭର ପିଅର ।
ତେଣୁ ନାଶ ବର୍ଣ୍ଣିଛନ୍ତି ଏହି ମର୍ତ୍ତ୍ୟପୁର ॥
ପୁତ୍ରର କାର୍ଯ୍ୟ ଅଟଇ ଏହୁ ସଂସାରରେ ।
ପିତାର କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ଅଟଇ ବିଧିରେ ॥
ମୁହିଁ ତୁମ୍ଭର ଅଟଇ ପୁତ୍ରର ଯେ ପୁତ୍ର ।
ତୁମ୍ଭକାର୍ଯ୍ୟ କରିବାର ଅଟେ ମୋ ଉଚିତ ॥
ବର୍ଷାପାଣି ନାନା ଅତୁ ବହିଣ ଆସଇ ।
ଯେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନଦୀରେ ସେ ମିଶିଣ ନ ଥାଇ

ସେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅପବିତ୍ର ହୋଇଥାଏ ସେହୁ ।
ନଦୀରେ ମିଶିଲେ ତୀର୍ଥ ଜଳ ସେ ବୋଲାଇ
ତହିଁ ସ୍ନାନ କରି ଲୋକେ ହୋନ୍ତି ପାପ ମୁକ୍ତ
ନଦୀରେ ନ ମିଶିଥିଲେ ନ ବୁଡ଼ାନ୍ତି ହାତ ॥
ବୋଲନ୍ତି ଏ ଅପବିତ୍ର ଜଳେ ହାତ ଦେଲେ
ପାପବୃଦ୍ଧି ହେବ କଷ୍ଟେ ପଡ଼ିବା ନର୍କରେ ॥
ସେହିପରି ଅସାଧୁ ଯେ ସାଧୁ ସଙ୍ଗ କଲେ ।
ସାଧୁହୁଏ ପାପ ନାଶ ଯାଏ ଅବହେଳେ ॥
ଗୌତମ ଋଷିଙ୍କ ନାରୀ ଅହଲ୍ୟା ସୁନ୍ଦରୀ ।
ରାମ ପଦ୍ମପାଦ ଲାଗିଗଲେ ସେତୁ ତରି ॥
ଆବର କୁବୁଜା ନାରୀ ଥିଲେ ମଥୁରାର ।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ କର ଲାଗି ହୋଇଲେ ସୁନ୍ଦର ॥
ସେହିପରି ପିତାମହୀ ହିଡ଼ିମ୍ବା ରାକ୍ଷସୀ ।
ପବିତ୍ର ହୋଇଲେ ତୁମ୍ଭ ଅଙ୍ଗେ ଅଙ୍ଗମିଶି ॥
ତାହାର ଗର୍ଭରୁ ଜାତ ହେଲେ ଆମ୍ଭତାତ ।
ବଗୃହରେ ତୁମ୍ଭର ସେ ବୋଲାଇଲେ ପୁତ୍ର ॥
ତୁମ୍ଭର କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ବିହିତ ତାଙ୍କର ।
ମୋର ଏ ବଚନ ଘେନ ଆହେ ବୀରବର ॥
ମୋତେ ଦୟାକରି ତୁମ୍ଭ ସଙ୍ଗତରେ ନିଅ ।
ମୁହିଁ ତୁମ୍ଭର ଅଟଇ ପୁଅର ଯେ ପୁଅ ॥
ଏ ମୋହର ବିନତି ହେ ଘେନିବା ଗୋସାଇଁ
ତୁମ୍ଭସଙ୍ଗେ ଭଦ୍ରାବତୀ ପୁର ଯିବି ମୁହିଁ ॥
ବୃଷକେତୁ ତୁମ୍ଭେ ଦୁହେଁ ସମର କରିବ ।
ସେ ସମରେ ଯୌବନାଶ୍ୱ ରାଜା ରହିଥିବ ॥
ଏମନ୍ତ ସମୟେ ମୁହିଁ ଯିବି ତା ପୁରକୁ ।
ଯଜ୍ଞାଶ୍ୱ ଆଣି ଭେଟିବି ମୁହି ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କୁ ॥
ଏକଥା ମୋହର ସତ୍ୟ ହୋଇଲା ନିକର ।
ତତକ୍ଷଣଯାକ ଯିବା ଭଦ୍ରାବତୀ ପୁର ॥
ଯୁଧିଷ୍ଠି ଦେବଙ୍କ ପାଶୁ ମେଲାଣି ମାଗିଣ ।
ଶୁଭବେଳା ଦେଖି ତାତ ଚଳନ୍ତୁ ବହନ ॥
ଶ୍ରୀ କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ମନ ମଧ୍ୟେ କରି ସୁମରଣ ।
ସକଳ ବିପଦମାନ ହୋଇବ ଦହନ ॥
ତାଙ୍କ ଦୟାହେଲେ ସର୍ବଠାରେ ହେବ ଜୟ
ତାଙ୍କନାମ ଧରି ଚଳ ହୋଇବ ବିଜୟ ॥
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ସୁମରି ଶୁଭବେଳେ ଯାତ୍ରାକର ।
ନାନା ବିଘ୍ନଥିଲେ କିଛି ନ ହେବ ଅମ୍ଭର ॥

ଶୁଣି ଭୀମସେନ ତାଙ୍କୁ ପ୍ରଶଂସା କରିଲେ ।
ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ ଘଟୋତ୍କଚ କୁମର ବୋଇଲେ ॥
ଯାହା କହୁଅଛୁ ତୁହି ଅମ୍ଭର ଯେ ହିତ ।
ଚଳ ତନୟରେ ଯିବା ହୋଇଣ ତ୍ୱରିତ ॥
ଯୁଧିଷ୍ଠି ଦେବଙ୍କୁ ଯାଇଁ ଜଣାଇଲେ ଭୀମ ।
ମେଘବର୍ଣ୍ଣ ବୃଷକେତୁ ଯିବେ ମୋ ସଙ୍ଗେଣ ॥
ଅମ୍ଭଙ୍କୁ ଅପଣ ଆଜ୍ଞା ଦିଅ ହେ ବହନ ।
କାର୍ଯ୍ୟସିଦ୍ଧି କରୁ ଦେବ କରନ୍ତୁ କଲ୍ୟାଣ ॥
ଯୁଧିଷ୍ଠି ଦେବ ଶୁଣିଣ ହରଷ ହୋଇଲେ ।
ଆଲିଙ୍ଗନ କରି ତାଙ୍କୁ ବଚନ ବୋଇଲେ ॥
ତୁ ଯାହା କହିଲୁ ବାବୁ ଉତ୍ତମ ଅଟଇ ।
ଏକାକୀ ଶତ୍ରୁ ପୁରକୁ ଯିବା ନ ଯୋଗାଇ ॥
ଚଳ ବ୍ୟାସଦେବଙ୍କୁ ସକଳ ଜଣାଇବା ॥
ତାଙ୍କ ଆଦେଶରେ ସବୁ କାର୍ଯ୍ୟହିଁ କରିବା ॥
ଏହା ଶୁଣି ସମସ୍ତେ ଯେ ମେଳ ହୋଇଗଲେ ।
ବ୍ୟାସଦେବଙ୍କ ଚରଣ ତଳରେ ପଡ଼ିଲେ ॥
ବ୍ୟାସଙ୍କ ଚରଣେ ବନ୍ଦୁ ବିନୟ ହୋଇଣ ।
ଅନ୍ତଃପୁର ମଧ୍ୟେ ତାଙ୍କୁ ଆଣିଲେ ତକ୍ଷଣ ॥
ବ୍ୟାସଦେବ ଅନ୍ତଃପୁରରେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ
ଭକ୍ତିଭରେ ଧର୍ମ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣାସନେ ବସାଇଲେ ॥
ସମସ୍ତେ ମିଳିଣ ତହିଁ କରନ୍ତି ବିଚାର ।
ଯଜ୍ଞ ଅଶ୍ୱକୁ ଆଣିବା କେବଣ ପ୍ରକାର ॥
ଯୁଧିଷ୍ଠି ଦେବ ବୋଲନ୍ତି ମୋର କଥା ଶୁଣ ।
ଜ୍ଞାତିବଧ ପାପ ସଦା ଦହେ ମୋର ମନ ॥
କିପରି ସେହି ପାପରୁ ହୋଇବି ଉଦ୍ଧାର ।
ତାହାର ଉପାୟ ଶୀଘ୍ର କର ଋଷିବର ॥
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ବିନା ମୋର ଅନ୍ୟଗତି ନାହିଁ ।
ଏଥୁ ଉଦ୍ଧାର କରିବେ ଏକା ଭବଗ୍ରାହୀ ॥
ମୋତେ ଯେତେବେଳେ ମହା ବିପତ୍ତି ପଡ଼ଇ ।
ସେକାଳେ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ସତ୍ୟଭାମା ସାଇଁ ॥
ଦ୍ରୌପଦୀଙ୍କୁ ଯେତେବେଳେ ବିବସନ କଲେ
କୋଟିବସ୍ତ୍ର ଦେଇ ସେହି ଲଜ୍ଜାରୁ ତାରିଲେ ॥
ଯତୁଗୃହ ଦାହକାଳେ ହୋଇଲେ ସେ ସାହା ।
ଦୁଃଖୀର ଦୁଃଖ ହରଣକର୍ତ୍ତା ଚକ୍ରବାହା ॥
ବଷ୍ଣାସେ କୁର୍ମ୍ମୀର ଗଜେ ଦେଲାକ ବିପତ୍ତି ।
ଗଜ ଆତଙ୍କେ ଡାକିଲା ରଖ ଶିରୀପତି ॥

ଗଜ ଅନ୍ତର୍ଗତ କଥା ଜାଣି ନାରାୟଣ ।
ରକ୍ଷାକର ରକ୍ଷାକର ବୋଇଲେ ବଚନ ॥
ଚକ୍ର ପେଷି ନକ୍ର ମୁଣ୍ଡ କାଟିଲେ ଶ୍ରୀହରି ।
ଗଜକୁ ଉଦ୍ଧାର କରି ଚକ୍ର ଗଲା ଫେରି ॥
ବନରେ ହରିଣୀକୁ ରଖିଲେ ନାରାୟଣ ।
ଜ୍ଞାତିବଧ ପାପୁଁ ମୋତେ କରିବେ ମୋଚନ ॥
ଏତେ କହି ଯୁଧିଷ୍ଠି ମନରେ ଚିନ୍ତାକଲେ ।
ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମୀ ନାଥ ତାହା ଅନ୍ତରେ ଜାଣିଲେ ॥
ଜାଣିଲେ ହସ୍ତିନାରେ କି ବିପତ୍ତି ପଡ଼ିଲା ।
କିମ୍ପାଇଁ ଯୁଧିଷ୍ଠି ଦେବ ମୋତେ ସୁମରିଲା ॥
ଏହା ଭାବି ନନ୍ଦଘୋଷ ରଥରେ ଚଢ଼ିଲେ ।
ରାତ୍ରେ ଯାଇ ହସ୍ତିନାର ସିଂହଦ୍ୱାରେ ହେଲେ
ଦ୍ୱାରପାଳକୁ ଗୃହିଁ ବୋଲନ୍ତି ଭଗବାନ ।
ରାଜାଙ୍କୁ ଦେଖା କରିବୁ ଅନୁମତି ଅଣ ॥
ବୋଲନ୍ତି ଦ୍ୱାରିକାରୁ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଆସିଛନ୍ତି ।
ତୁମ୍ଭ ଦର୍ଶନ କରିବେ ହେଲେ ଅନୁମତି ॥
ନୃପତିଙ୍କ ଅବସର ଦେଖି ଆସ ତୁହି ।
ଶାସ୍ତ୍ରରେ ରାଜଦର୍ଶନ ଅନୁମତି ହୋଇ ॥
ଶୁଣି ଦ୍ୱାରପାଳ ଯାଇ ଜଣାଏ ରାଜାରେ ।
ଭୋ ଦେବ ଦ୍ୱାରକାପତି ବିଜେ ସିଂହଦ୍ୱାରେ
ବୋଇଲେ ରାଜା ଆଦେଶେ କରିବ ଦର୍ଶନ ।
ବିନାଦେଶେ ଯିବା ନୁହେଁ ଶାସ୍ତ୍ରର ନିୟମ ॥
ଯୁଧିଷ୍ଠି ଦେବ ଶୁଣିଣ ଦ୍ୱାରୀକୁ କହିଲେ ।
କହିବୁ ଏ କଥା ମନେ ରଖିଥାଅ ଭଲେ ॥
ଅଶେଷ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡକର୍ତ୍ତା ଯେଉଁ ନାରାୟଣ ।
ମୋ ପରି ପତିତ କେତେ ତାରନ୍ତି ଯା ନାମ
ଅଘୋର ପାତକୀ ଯାର ନାମକୁ ଧରିଣ ।
ପାପରୁ ମୁକ୍ତ ହୋଇଣ ବସନ୍ତି ସ୍ୱର୍ଗେଣ ॥
ଯା ଅଙ୍ଗରେ ଚରାଚର ହୁଏ ଅନ୍ତଯାତ ।
ଯାହାଙ୍କ କୃପାରେ ମୁଁ ହୋଇଛି ନରନାଥ ॥
ସଂସାରର ପ୍ରାଣୀ କେବେ କୌଣସି କାଳରେ
ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ଆଦେଶ ଦେଇ ପାରେ ଆସିବାରେ ॥
ନାମ ତାଙ୍କ ଭାବଗ୍ରାହୀ ଭକ୍ତ ଭାବେ ବନ୍ଧା ।
ନିଜ ଇଚ୍ଛାରେ ଆପବେ ଥିଲେ ମୋତେ ଶ୍ରଦ୍ଧା
କେଉଁପରି ଏ ଅଧମ ଅନୁମତି ଦେବ ।
ତାଙ୍କ କୃପା ହେଲେ ଆସି ପାରନ୍ତି ମାଧବ ॥

ଏସନ ଶୁଣିଣ ଦୂତ ଶ୍ରୀହରିଙ୍କ ଠାରେ ।
ସବୁ ଜଣାଇଲା ପଡ଼ି ଶ୍ରୀ ପଦ୍ମପାଦରେ ॥
ଆବର କହିଲା ଆହେ ଦେବ ଦଇତ୍ୟାରି ।
ବସିଛନ୍ତି ଅର୍ଜୁନ ଭୀମ ଯେ ଆଦି କରି ॥
ଆପଣଙ୍କ ଚିନ୍ତା କରୁଛନ୍ତି ନରରାଣ ।
ତାଙ୍କ ମନବାଞ୍ଛା ତୁମ୍ଭେ କରିବ ପୂରଣ ॥
ଏସନ ବାରତା ଦ୍ୱାରପାଳ କୃଷ୍ଣେ କହି ।
ସଙ୍ଗେ ଘେନିଗଲା ଯୁଧିଷ୍ଠିର ଛନ୍ତି ଯହିଁ ॥
ଦ୍ୱାରେ ଉଭା କରାଇଣ ରାଜାଙ୍କୁ କହଇ ।
ଭୋଦେବ ଦ୍ୱାରକାପତି ଦ୍ୱାରେ ଛନ୍ତି ରହି ॥
ଶୁଣି ଯୁଧିଷ୍ଠି ଭାବିଲେ କରୁଣା ମୋଠାରେ ।
ମୁହିଁ ସୁମରନ୍ତେ ଆସି ମିଳିଲେ ନିଶାରେ ॥
ଜାଣିଲି ମୁଁ ଅଶ୍ୱମେଧ ସୁଫଳରେ ହେବ ।
ଏହି ଦୟା ମୋହଠାରେ ଯେବେ ପ୍ରଭୁ ଥିବ ॥
ଏସନ କହି ଯୁଧିଷ୍ଠି ଆସନୁ ଉଠିଲେ ।
ଭାଇମାନଙ୍କୁ ଘେନିଣ ଦ୍ୱାରେ ଉଭା ହେଲେ ॥
ଦେଖିଲେ ବିଜୟ କରିଛନ୍ତି ବନମାଳୀ ।
ଶିରେ ଶିଖୀପୁଚ୍ଛ ହସ୍ତେ ମୋହନ ମୁରଲୀ ॥
ଯୁଧିଷ୍ଠିଙ୍କି ଦେଖି କୃଷ୍ଣ ନମସ୍କାର କଲେ ।
ଅନ୍ୟ ଗୁରି ଭାଇଯାକ କୃଷ୍ଣେ ପ୍ରଣମିଲେ ॥
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ଯୁଧିଷ୍ଠି କରିଲେ କୋଳାଗ୍ରତ ।
ସ୍ନେହଭରେ ଆଲିଙ୍ଗନ କରିଲେ ତୁରିତ ॥
ଦରିଦ୍ରନିଧି ରତନ ପାଇଲା ପରାଏ ।
କୃଷ୍ଣେ ଦେଖି ସେହିପରି ହେଲେ ଧର୍ମରାଏ
ଯୁଧିଷ୍ଠି ଦେବ ନୟନୁ ପ୍ରେମ ଅଶ୍ରୁ ବହି ।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ଶରୀର ଯେ ତିନ୍ତିଗଲା ତହିଁ ॥
ଭୀମ ଅର୍ଜୁନ ନକୁଳ ସହଦେବ ଆଦି ।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ଦେଖିଣ ମଣନ୍ତି କୋଟିନିଧି ।
ଦ୍ରୌପଦୀ ଆସି କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ବନ୍ଦାପନା କଲେ ॥
ସବେ ମିଳି ଦିବ୍ୟାସନେ ନେଇ ବସାଇଲେ
ଅର୍ଘ୍ୟଆଦି ପାଦେ ଦେଇ ପୂଜ୍ଞାକଲେ ନେଇ
ପାଣ୍ଡବଙ୍କ ସ୍ନେହ ଦେଖି ତୋଷ ଲକ୍ଷ୍ମୀପାଇଁ ॥
ସମସ୍ତ ପାଣ୍ଡବମାନେ ମନେ ବିଚାରନ୍ତି ।
ଆମ୍ଭମାନଙ୍କ ଭାବନା ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଜାଣନ୍ତି ॥
ଦେଖ ଏବେ କୌସ୍ତୁଭଇ ଭାବିଲେ ନିଶାରେ
ପାଣ୍ଡବଙ୍କ ଭଣ୍ଡା ହରି ମିଳିଲେ ଏଠାରେ ॥

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ଯୁଧିଷ୍ଠିର ବୋଲନ୍ତି ବଚନ ।
ସଦା ସର୍ବଦା ମୋ ମନେ କୃଷ୍ଣ ଭଗବାନ ॥
ବିପଦେ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଚିନ୍ତା କଲେ ମୁଁ ମନରେ ।
ଉଦ୍ଧାରିଲ ପ୍ରବେଶି ବିପଦରୁ ତାରି ହେଲେ ॥
ଦ୍ରୌପଦୀ ବୋଇଲେ ଦେବ ଶୁଣ ମୋ ବଚନ
ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ବୋଲେ ଅମ୍ଭେ ସର୍ବେ ଗଲୁ ବନ
ଦୁର୍ବାସାଋଷି ଅଯୁତେ ଶିଷ୍ୟଗଣ ନେଇ ।
ଅମ୍ଭେଥିବା ସ୍ଥାନେ ଋଷି ପ୍ରବେଶିଲେ ଯାଇ ॥
ସେମାନଙ୍କ ଚର୍ଚ୍ଚା କରିବାକୁ ନାହିଁ କିଛି ।
ବନରେ ବୁଲୁଛୁ ଅମ୍ଭେ ହୋଇ ନିରମାଖି ॥
ଫେରାଇଲେ ଋଷି କୋପ କରିବେ ଅମ୍ଭଙ୍କୁ ।
ଉପାୟ ନ ଦେଖି ଚିନ୍ତା କରିଲି ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ॥
ସେହିକାଳେ ତୁମ୍ଭେ ଆସି ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲ ।
ଶାକଅନ୍ନ କଣିକାଏ ଗର୍ଭକୁ ନେଇଲ ॥
ଶାକଅନ୍ନ ଯହୁଁ ପ୍ରଭୁ ଆପଣ ଭୁଞ୍ଜିଲେ ।
ଅମୃତ ଭୋଜନ ପ୍ରାୟ ଋଷିଏ ହୋଇଲେ ॥
ସନ୍ତୋଷ ହୋଇଣ ଋଷି କରିଲେ କଲ୍ୟାଣ ।
ନିଜ ମନ୍ଦିରକୁ ଗଲେ ହୋଇ ହୃଷ୍ଟମନ ॥
ଆପଣ ନ ରଖିଥିଲେ ଋଷିଙ୍କ ଶାପରେ ।
ପାଣ୍ଡବ ବିନାଶ ହୋଇଥାନ୍ତେ ସେ କାଳରେ
ଦୁଃଶାସନ ପୂର୍ବେ ମୋତେ ସଭାର ତଳରେ
ଭୀଷ୍ମ ଦ୍ରୋଣ ଗୁରୁଜନମାନଙ୍କ ଆଗରେ ॥
ଉଲଗ୍ନ କରିବ ବୋଲି କଲା ବୀରପଣ ।
ତବ ପାଦପଦ୍ମ ଚିନ୍ତା କଲି ନାରାୟଣ ॥
ମୋହର ମନ ବେଦନା ଜାଣିଲ ଶ୍ରୀହରି ।
ତେତେ ବଡ଼ ବିପଦୁ ରଖିଲ ଦୟାକରି ॥
ଆକାଶ ମଣ୍ଡଳ ବ୍ୟାପିଗଲା ତବରୂପ ।
ଦୁଃଶା ଦେଖି ନ ପାରିଲା ମୋହର ସ୍ୱରୂପ ॥
ସଭା ଲୋକମାନେ ରୂପ ଦେଖି ନ ପାରିଲେ ।
ବାର ଗଡ଼ଯାଏ ଦୁଃଶା ବସନ ଫେଡ଼ିଲେ ॥
ଲୁଗା କାଢି କାଢି ବ୍ୟସ୍ତ ହେଲା ଦୁଃଶାସନ ।
କି ଅପୂର୍ବ ମାୟା ପ୍ରଭୁ କରିଲ ରଚନ ॥
ଏହା ଦେଖି ସର୍ବଜନେ ଅଚମ୍ଭିତ ହେଲେ ।
ତୁମ୍ଭ ପ୍ରସାଦରୁ ଦୁଃଖ ନାହିଁ ପାଣ୍ଡବରେ ॥
ଏପରି ଲଜ୍ଜାସାଗରୁ କରିଅଛ ପାର ।
ତବଗୁଣ ବର୍ଣ୍ଣିବାକୁ ଶକତି କାହାର ॥

ସର୍ବଦା ତୁମ୍ଭର ନଦବ ଅଟଇ ସ୍ୱଭାବ ।
ଦୁଷ୍ଟ ନାଶି ଶିଶୁପାଳ ଅହେ ବାସୁଦେବ ॥
ସାଧୁଙ୍କୁ ମହା ବିପତ୍ତି ପଡ଼ଇ ଯେ କାଳେ ।
ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଚିନ୍ତିଲେ ତାହା ନାଶ ଅବହେଳେ ॥
ଦେବକୀ ଗର୍ଭ ସମ୍ଭୂତ ବସୁଦେବ ସୁତ ।
ବାସୁଦେବ ନାମ ତୁମ୍ଭ ଜଗତେ ବିଖ୍ୟାତ ॥
ଭକତ ବତ୍ସଳ ନାଥ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ସଙ୍ଗରେ ।
ଭକ୍ତଭାବେ ରକ୍ଷା କଲ ଏ କୁରୁ ସାଗରେ ॥
ଦ୍ରୌପଦୀ ଦେବୀଙ୍କ ବାଣୀ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଶୁଣିଣ ।
ବୋଇଲେ ଧନ୍ୟ ପାଞ୍ଚାଳୀ ତୋର ଜନ୍ମଧନ୍ୟ
ଧନ୍ୟ ତୋର ମାତାପିତା ଧନ୍ୟ ତୋର ଭକ୍ତି ।
ଧନ୍ୟରେ ସୁନ୍ଦରୀ ଧନ୍ୟ ତୋର ବୁଦ୍ଧିଦାତା ॥
ଏହା କହି ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ବୋଲନ୍ତି ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କୁ ।
କି ପ୍ରକାରେ ରାଜନ ଚିନ୍ତା କରିଲ ଅମ୍ଭଙ୍କୁ ॥
ଯୁଧିଷ୍ଠିର ବୋଲନ୍ତି କୃଷ୍ଣ ଶୁଣ ମୋ ଉତ୍ତର ।
ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ନ ଦେଖି ମୋର ଚିନ୍ତା ଗୁରୁତର ॥
ଜ୍ଞାତିବଧ ପାତକରେ ହୋଇଲୁଁ ମଳିନ ।
ଅଶ୍ୱମେଧ ଯାଗ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛେ ମନ ॥
ଯାଗ ଅଶ୍ୱକଥା ଭୀମ ବ୍ୟାସେ ପଚାରିଲେ ।
ବ୍ୟାସଦେବ ଯୁବନାଶ୍ୱ ଅଶ୍ୱକୁ କହିଲେ ॥
ସେ ଅଶ୍ୱ ଆଣିବା ଯେବେ ଯଜ୍ଞ କାର୍ଯ୍ୟ ହେବ ।
ତା ନ ହେଲେ ଯଜ୍ଞ ଅଶ୍ୱ କାହିଁ ନ ମିଳିବ ॥
ଭୀମସେନ ତୁମ୍ଭର ସହାୟେ ପଣ କଲା ।
ସେ ଅଶ୍ୱକୁ ମୁହିଁ ଧରି ଆଣିବି ବୋଇଲା ॥
ଏ ନିମନ୍ତେ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ମୁଁ ଚିନ୍ତିଲି ହୃଦରେ ।
ମୋର ପୂର୍ବଭାଗ୍ୟ ତୁମ୍ଭେ ମିଳିଲ ଏଠାରେ ॥
ହେ ଶ୍ରୀପତି ତୁମ୍ଭେ ଅଶ୍ୱମେଧ ଯାଗ କର ।
ଜ୍ଞାତିବଧ ପାପ ମୋ ହୃଦରୁ ହେଉ ଦୂର ॥
ସେ ଯଜ୍ଞ କରନ୍ତେ ଯାହୁଁ ହୋଇବି ମୁକତ ।
କିପରି ଏ ଯଜ୍ଞ ହେବ କୁହ ଜଗନ୍ନାଥ ॥
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ବୋଲନ୍ତି ତୁମ୍ଭେ କହ ବିଚାରିଣ ।
ଯଜ୍ଞ କରିବାକୁ କିସ ଭାବିଛ ଆପଣ ॥
ଭାରତ ଯୁଦ୍ଧେ ଦେଖିଛ ମହାରାଜା ମଲେ ।
କାହା ସାହାଯ୍ୟରେ ଜୟୀ ହେଲ ତୁମ୍ଭେ ଭଲେ
ଏତେ କହୁ ମନେ ବିଚାରିଲେ ଚକ୍ରଧର ।
ବୋଇଲେ ଭୀମ ବୀରକୁ ହକାରି ସତ୍ୱର ॥

ସତ୍ୟ କରିଅଛୁ ସେହି ଅଶ୍ୱ ଦେବ ଆଣି ।
କ୍ରୋଧ ବଢ଼ିବ ତାହାର କଟୁବାକ୍ୟ ଶୁଣି ॥
ଆମ୍ଭ ବଚନରେ କ୍ରୋଧ ହେବ ବୃକୋଦର ।
ଅଶ୍ୱ ନ ଆଣିଲେ ଯଜ୍ଞ ନ ହେବ ନିକର ॥
ଏମନ୍ତ ବିଚାରି ମନେ ହସନ୍ତି ମୋହନ ।
ଡାକନ୍ତେ ଯୁଧିଷ୍ଠି ଆସିଲେ ସେ ଭୀମସେନ ॥
ବୃକୋଦରକୁ ବୋଲନ୍ତି ଦେବ ଜଗନ୍ନାଥ ।
ବୁଦ୍ଧି ଶୁଦ୍ଧି ନାହିଁ ତୁମ୍ଭ ଭୋଜନ ବହୁତ ॥
ଭଲ କିବା ମନ୍ଦ କିଛି ମାନବକ ନ ଜାଣ ।
ସଦା ସର୍ବଦା ଭାବନା ଉଦର ପୂରଣ ॥
ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ଭ୍ରାତାଙ୍କର ଅନୁତାପ ନିବାରଣେ ।
ସେ ଭାବନା ସେ କଥା ନ ପଶେ ତୁମ୍ଭମନେ
ଆହେ ଦେବ ଯୁଧିଷ୍ଠିର ଏହା ଭରସାରେ ।
ପାପମୁକ୍ତ ହୋଇ ଯିବ ବଇକୁଣ୍ଠ ପୁରେ ॥
ଏ କଥା କେବେହେଁ ମନେ ନ ଭାବ ରାଜନ
ଯାହାର କୁବୁଦ୍ଧି ଆଚରଣ ବଡ଼ମୂଣ ॥
ହିଡ଼ିମ୍ବା ନାମେ ଅସୁରୀ ଦେଖିଲ ଏ ନେତ୍ରେ ।
ପାପ ପ୍ରଣୟ କଲ ଏ ତାହାର ସଙ୍ଗତେ ॥
ଶାସ୍ତ୍ରର ନିୟମ ଏ ଯେ ଶୁଣ ଦେଇ ମତ ।
ଶ୍ରେଷ୍ଠା ବଧୂର ଅଙ୍ଗ ଯେ ରମେ ନୀଚ ଜାତି
କାମିନୀ ବର୍ଜିତ ପତି ପିତା ଘରେ ନାରୀ ।
ଏମନ୍ତ ଜନଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ବିହାର ନ କରି ॥
ହିଡ଼ିମ୍ବା ଅସୁର ଜରାସନ୍ଧ ବକାସୁର ।
ତାଙ୍କୁ ମାରିଥିଲ ଭୀମ କରିଣ ସମର ॥
ସେମାନେ ଅଟନ୍ତି ଭୀମଠାରୁ ବଳବାନ ।
ମୋ ସକାଶେ ଭୀମ ତାହାଙ୍କର ନେଲ ପ୍ରାଣ
ଯୁବନାଶ୍ୱ ମହାଯୋଦ୍ଧା ଅଟେ ଭଦ୍ରାପୁରେ ।
ଇନ୍ଦ୍ର ବରୁଣ କୁବେର ଯମ ଭୟ କରେ ॥
ତାକୁ ଜିଣି ଭୀମ ଯାହା ଅଶ୍ୱ ଆଣିଦେବ ।
ବୃଥା ଭାବନା କରିଛ ହଠହଠା ହେବ ॥
ମୋହର ବଚନ ରାଜା ସାବଧାନେ ଶୁଣ ।
ମହାମହା ବୀରମାନେ ଛନ୍ତି ପୃଥ୍ୱୀରେଣ ॥
ଭୀମସେନ ଯାଇଥିଲେ ରାଜସୂ ଯଜ୍ଞରେ ।
ସେ ରାଜାମାନଙ୍କୁ ଦେଖି ନାହିଁଟି ନେତ୍ରରେ ॥
ଅର୍ଜୁନ ମୋ ଅବଗୃରେ ମନ୍ଦକାର୍ଯ୍ୟ କଲା ।
ଜୟଦ୍ରଥକୁ ମାରିବ ବୋଲି ପଣ କଲା ॥

ସେହି ସକାଶରୁ ବଡ଼ ପ୍ରମାଦ ପଡ଼ିଲା ।
ମୋହର କୈତବେ ଜାଣ ଜୟଦ୍ରଥ ମଲା ॥
ମୋର ଅବଗୃରେ ଏହୁ କଲା ଏଡ଼େ ପଣ ।
ଯୁବନାଶ୍ୱ ଜିଣି ଅଶ୍ୱ ଆଣୁ ଭୀମସେନ ॥
ଯଜ୍ଞର ନିୟମ ଏହି ଶୁଣ ନରବର ।
ଚୌରାଶି ଲକ୍ଷଣେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଥିବ ଅଶ୍ୱବର ॥
ଅଶ୍ୱଶିରେ ଜୟପତ୍ର ବାନ୍ଧିଣ ଛାଡ଼ିବ ।
ବରଷେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅଶ୍ୱ ସ୍ୱେଚ୍ଛାରେ ବୁଲିବ ॥
ଧନୁର୍ଦ୍ଧାରୀ ବୀରମାନେ ଥିବେ ଗୁପ୍ତେ ରହି ।
ଯେ ଧରିବ ଅଶ୍ୱକୁ ଆଣିବେ ଜିଣି ତହିଁ ॥
ରଘୁନାଥ ପୂର୍ବେ ଅଶ୍ୱମେଧ କରିଥିଲେ ।
ସେ ଅଶ୍ୱ ଲକ୍ଷଣ ହନୁମନ୍ତ ରଖିଗଲେ ॥
ଶୃଙ୍ଗ ପୁରେ ଅଶ୍ୱ ଯାଇ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲା ।
ସୁରଥ ନାମେଣ ତହିଁ ନୃପବର ଥିଲା ॥
ସୁରଥ ରାଜନ ଯହୁଁ ଅଶ୍ୱକୁ ବାନ୍ଧିଲେ ।
ହନୁମନ୍ତ ଯାଇ ଦ୍ୱନ୍ଦ ତହିଁ ଭିଆଇଲେ ॥
ସୁରଥ ରାଜନ ହନୁମନ୍ତକୁ ବାନ୍ଧିଲା ।
ଅଶ୍ୱ ସହିତରେ ବାନ୍ଧି ଅକଟେ ରଖିଲା ॥
ବହୁକଷ୍ଟେ ଅଶ୍ୱ ହନୁ ଉଦ୍ଧାରିଲେ ରାମ ।
ସେହି କରିଥିଲେ ଅଶ୍ୱମେଧ ଯାଗ ପୁଣ ॥
ଆହେ ଦେବ ଯୁଧିଷ୍ଠିର ଶୁଣ ମୋର ବାଣୀ ।
ତୁମ୍ଭ ଯାଗଅଶ୍ୱ ରକ୍ଷା କରିବ ଫାଲ୍‌ଗୁନୀ ॥
ସେ ପୁଣି ଦାଇବ ବର୍ଣ୍ଣେ ବନ୍ଧନ ହୋଇଲେ ।
ଏଠାରେ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ କିଏ ସମ୍ଭାଳିବ ଭଲେ ॥
କେ ଯାଇ ଅର୍ଜୁନକୁ ବନ୍ଧନୁ ମୁକୁଳାଇ ।
ଆଣିବ ଅଶ୍ୱ ସହିତେ ପ୍ରତେ ନ ଲାଗଇ ॥
ଏରୂପେ ଏ ଯଜ୍ଞରେ ବହୁତ ବିଘ୍ନ ହେବ ।
ତୁମ୍ଭର ଅଗ୍ରତେ କହିଲି ଯେ ମୁହିଁ ଧ୍ରୁବ ॥
ବୋଲନ୍ତି ଶ୍ରୀ ସଦାଶିବ ଶୁଣ ହେମବତୀ ।
ଜୈମିନି ଭାରତ ଶୁଣି ହୁଅ ଗୋ ମୁକତି ॥
ଶ୍ରୀହରିଙ୍କ ରସଲୀଳା ପୂର୍ଣ୍ଣ ଏ ଶାସ୍ତ୍ରରେ ।
ଯେ ଶୁଣି ଶୁଣାଏ ସେହି ସର୍ବ ପାପୁ ତରେ ॥
ରୁକ୍ମିଣୀ ନାୟକଙ୍କର ପାଦ ପଙ୍କଜରେ ।
ଉପାଧ୍ୟାୟ ମହାଦେବ ସଦ୍ଧା ଲୟକରେ ॥

ଇତି ଶ୍ରୀ ଜୈମିନି ଭାରତେ ହରିଭକ୍ତିରସଲୀଳା
କଥା ପ୍ରସଙ୍ଗେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଯୁଧିଷ୍ଠିର ପରାମର୍ଶେ
ନାମ ଦ୍ୱିତୀୟୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।

ତୃତୀୟ ଅଧ୍ୟାୟ

ସମାଶ୍ରିତ୍ୟ ପ୍ରବର୍ତ୍ତିନ୍ତେ ଯେଜ୍ଞାନାମତ୍ପରାୟଣା
ତେଷ୍ୟଦ୍ୟାନ୍ତି ଚଦଂଯାନ୍ତି ଖଦଦୈବସମାନ୍ତିକମ୍

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଭୀମଙ୍କର କଥୋପ— କଥନ ଓ ଅଶ୍ୱ ଆଣିବାକୁ ଭଦ୍ରାବତୀ ପୁରୀ ଗମନ

ଈଶ୍ୱର ବୋଇଲେ ତୁମ୍ଭେ ପାଣ୍ଡବଙ୍କ ଗୋ ଶୁଣ
ଜନ୍ମେଜୟ ଜୈମିନି ଯା କରନ୍ତେ ବଖାଣ ॥
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ କଟୁବାଣୀ ଶୁଣି ଭୀମବୀର ।
କୋମଳ ବଚନେ ପୁଣି କରଇ ଉତ୍ତର ॥
ଶୁଣ ଦେବ ଶ୍ରୀହରି ଦ୍ୱାରକା ନୃପବର ।
ଯଜ୍ଞ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କଲେ ସହୋଦର ॥
ମୋତେ ପଠାଇବାରୁ ମୁଁ ସ୍ମରିଲି ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ।
ସତ୍ୟକଲି ଅଶ୍ୱ ଆଣି ଦେବଇଁ ତାହାଙ୍କୁ ॥
ଆପଣଙ୍କ ଭରସାରେ କଲି ମୁହିଁ ପଣ ।
ପାଣ୍ଡବ ରକ୍ଷକ କପାଁ କୁହ ଏ ବଚନ ॥
ସୁଦୀର୍ଘ ଉଦର ମୋର ବହୁତ ମୁଁ ଖାଏ ।
ଆଜନ୍ମରୁ ଏହିକଥା ଆଜି ନୂଆ ନୁହେଁ ॥
ରାକ୍ଷସୀ ହରଇ କାମାତୁରେ ହୋଇ ଭୋଳ ।
ସେ ଯୋଗେ ଏ ଅପମାନ ହେଲେ ଆଦମୂଳ
ବଳାଧିନୀ ନାରୀ ସ୍ୱାମୀ ଛାଡ଼ି ବାପଘରେ ।
ରହେଯେବେ କାମୁକସେ ବୋଲୁଏବେଭାରେ
ବଳାସୀ ସୁ ରୂପ ହୋଇ ନାରୀକୁ ଛାଡ଼ିଲେ ।
ମନ ଚଞ୍ଚଳ ତାହାର ସଦା କାମାତୁରେ ॥
ଭଲ ମନ୍ଦ ଉଚ୍ଚ ନୀଚ ଜାଣ ନ ପାରଇ ।
କାମେ ବଶ ହୋଇ ନାନା ଅନ୍ୟାୟ କରଇ
ପୁଣି ଭୀମ କହେ ଦେବ ମୋ ବିନତି ଶୁଣ
ଏ ଯାହା କହିଲି ତୁମ୍ଭଠାରେ ସବୁ ପୂର୍ଣ୍ଣ ॥
ଭଲ ମନ୍ଦ ଜାଣ ତବ ନାହିଁ ବାସୁଦେବ ।
ତୁମ୍ଭର ଭିଆଣ ନାଥ ତରି ଅଛ ସର୍ବ ॥
ଦେଖ ତ୍ରିଭୁବନେ ଯେତେ ସ୍ଥାବର ଜଙ୍ଗମ ।
ତବ ହୃଦେ ସମସ୍ତ ଅଛଇ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ॥
ବାଲ୍ୟକାଳେ ମାତା ଦେଖି ଖାଇବାର ମାଟି ।
ମାଟି କାଢ଼ିବାକୁ ମାତା ମେଲକଲେ ପାଟି ॥

ତାଙ୍କୁ ମାୟା କରି ଦେବ ପାଟି ମେଲକଲ ।
ମାତାଙ୍କୁ ସପ୍ତ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଗର୍ଭେ ଦେଖାଇଲ ॥
ସ୍ୱର୍ଗମର୍ତ୍ତ୍ୟ ପାତାଳରେ ଯାହା ଦେଖିଥିଲେ ।
ତବଗର୍ଭେ ଯଦୁପତି ତାହାହିଁ ଦେଖିଲେ ॥
ସ୍ଥାବର ଜଙ୍ଗମ କୀଟ ପତଙ୍ଗ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତେ ।
ନାଗ ନର କିନ୍ନର ଯେ ଅଛନ୍ତି ସମସ୍ତେ ॥
ସେହି ଉଦରୁ ପ୍ରକାଶି ସଂସାର ଭିଆଅ ।
ଶେଷରେ ସଂହାର କରି ତହିଁ ନେଇ ଥୁଅ ॥
ଯା ଉଦରେ ସ୍ୱର୍ଗମର୍ତ୍ତ୍ୟ ପାତାଳ ରହିଛି ।
ମୋ ଉଦର ବଡ଼ ତୁମ୍ଭ ବିଚାରେ ଆସୁଛି ॥
ଭକ୍ଷାପୀଗୁଣେ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ କିଛି ନ ଅଣ୍ଟଇ ।
ବଳି ଏତେ ବଡ଼ ରାଜା ନ ପାରିଲା ଦେଇ ॥
ଲମ୍ପଟ ଗୁଣ ତୁମ୍ଭର ଶୁଣ ଦେବ ହରି ।
ଗୋପରେ ହରିଲ ପ୍ରଭୁ ଷୋଳସହସ୍ର ନାରୀ ॥
କୁଳ ଶୀଳ ବିଚାର ତ ଅଛଇ ତୁମ୍ଭର ।
ଭାଇଙ୍କ ଦୁହିତାକୁ ନିଜର ନାରୀ କଲ ॥
ଋକ୍ଷ ଜାତି ଜାମ୍ବବ ଝିଅକୁ ପାତାଳରୁ ।
ଆଣିଦେବ ବିଭା ହେଲେ କାମ ପ୍ରବଳରୁ ॥
ସ୍ତ୍ରୀବଂଶ ଗୁଣ ତୁମ୍ଭଠାରେ ଦେବ ନାହିଁ ।
ପାରିଜାତକୁ ହରିଲ ସତ୍ୟଭମା ପାଇଁ ॥
ମତ୍ସ୍ୟ କଚ୍ଛ ବରାହ ବାମନ ଅବତାର ।
ତୁମ୍ଭେ ପ୍ରଭୁ ଜନମ ଲଭିଲ ପୃଥିବୀର ॥
ତୁମ୍ଭେ କ୍ଷୀରସିନ୍ଧୁରେ ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ହୋଇ ବସ ।
କାମଦେବ ପୁତ୍ର କରେ ତ୍ରିପୁର ନାଶ ॥
ଏତେ ଗୁଣମାନ ପ୍ରଭୁ ଅଛି ତୁମ୍ଭଠାରେ ।
ମୋତେଯେବୋଇଲଲଜ୍ଜା ନାହିଁତୋ ମୁଖରେ
ତୁମ୍ଭର ବଚନ ମୁହିଁ ରହସ୍ୟ ମଣିଲି ।
ତୁମ୍ଭ ସାହାଯ୍ୟରେ ଜରାସନ୍ଧକୁ ମାରିଲି ॥
ଆହେ ଦେବ ଚକ୍ରଧର ବାରେ ସାହାହେଲେ
ଯୁବନାଶ୍ୱ ପୁରୁ ଅଶ୍ୱ ଆଣିବ ମୁଁ ହେଲେ ॥
ଏହି ଅନୁଗ୍ରହ ଦେବ କର ରାଜନରେ ।
ଜ୍ଞାତିବଧ ପାପୁଁ ମୁକ୍ତ ହେବେ ଯେ ପ୍ରକାରେ
ପୂର୍ବପରି ଦୟା ଆମ୍ଭଠାରେ ନ ରଖିଲେ ।
ଲଜ୍ଜା ହୋଇବ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଆମ୍ଭେ ନାଶ ଗଲେ ॥
ଅସାଧ୍ୟକାର୍ଯ୍ୟ ଯେ ତୁମ୍ଭ ଯୋଗେ ସାଧହେବ
ଯଜ୍ଞ ପରାମର୍ଶ ଦିଅ ପ୍ରଭୁ ବାସୁଦେବ ॥

ତୁମ୍ଭ ବିନୁ ଏ ସଂସାରେ ଅମ୍ଭର କେ ନାହିଁ ।
ବିପଦ ଭଞ୍ଜନ ନାଥ କର ଏବେ ତ୍ରାହି ॥
ତୃଷାରେ ଚାତକ ପକ୍ଷୀ ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱେ ମୁଖ ଟେକେ
ମେଘପାଣି ପଡ଼ିଲେ ପିଅଇ ତାହା ସୁଖେ ॥
ସେ ମେଘ ଉଠାଇ ଯେବେ ନ ବରଷେ ପାଣି
କେମନ୍ତେ ଚାତକ ପ୍ରାଣ ରହିବ ଧରଣୀ ॥
ଅମ୍ଭେ ଯେ ଚାତକ ପ୍ରଭୁ ତୁମ୍ଭେ ଅଟ ଘନ ।
ଘନ ବିନା ଚାତକ କି ଧରିବ ଜୀବନ ॥
ଆଉର କହୁଛି ଦେବ ଶୁଣ ଚକ୍ରପାଣି ।
ମହାପଙ୍କ ପରେ ଜଳ ରହିଥାଏ ପୁଣି ॥
ତୃଷାର ଆରତେ ଗୋରୁ ଯାଏ ଜଳପାନେ
ପଙ୍କେ ପଡ଼ି ଉଠି ନ ପାରଇ ଶକ୍ତିହୀନେ ॥
ଗୋରୁର ପାଳକ ଯେବେ ଆସି ଦେଖେ ତାକୁ
ନ ଉଠାଇ ଫେରି ଚାଲିଯାଏ କି ଘରକୁ ॥
ସେଗୋରୁ ସେଠାରେ ପଡ଼ି ଅନାହାରେ ମଲେ
ସେ ଦୋଷ କି ରଖୁଆଳେ ନ ଲାଗିବ ଭଲେ
ଅମ୍ଭେ ପାଣ୍ଡବମାନେ ସେ ଗୋରୁତୁଲ୍ୟ ଜାଣ
ଅମ୍ଭ ରଖୁଆଳି ଅଟ ଦେବ ଜନାର୍ଦ୍ଦନ ॥
ଜ୍ଞାତିବଧ ପାତକରୁ ଉଦ୍ଧାରିବା ବାଟ ।
ଅଶ୍ୱମେଧ ଯଜ୍ଞ ଏକା ଅଟେ ନନ୍ଦସୁତ ॥
ଅମ୍ଭଙ୍କୁ ଉଦ୍ଧାର ନ କରିଲେ ନାରାୟଣ ।
ଏ ନିନ୍ଦା କି ନୋହିବ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଦେବ ଜାଣ ॥
ଭୀମସେନ ବାଣୀ ଶୁଣି ହସିଲେ ଶ୍ରୀହରି ।
ଧନ୍ୟ ତୁମ୍ଭ ପିତା ଧନ୍ୟ ମାତା ଗର୍ଭଧାରୀ ॥
ମାୟାଧର ମାୟାପାଶ କେହି ନ ଜାଣନ୍ତି ।
ଭକ୍ତିବଳେ ମାୟା କାଟ ପାଣ୍ଡବ ସନ୍ତତ ॥
ଯେପରି ଭୀମର ବଳ ସାହସ ବଢ଼ିବ ।
ସେ କଥା ବିଚାର କଲେ ପ୍ରଭୁ ବାସୁଦେବ ॥
ହସିକରି ଭୀମେ କୃଷ୍ଣ କଲେ ଆଲିଙ୍ଗନ ।
ଭୀମର ସାହସ ତେଜ ବଢ଼ିଲା ଦ୍ୱିଗୁଣ ॥
କୋଳକରି କଲ୍ୟାଣ ଭୀମକୁ କୃଷ୍ଣ କଲେ ।
ସ୍ନେହଭରେ ନେଇଣ ପାଖରେ ବସାଇଲେ ॥
ନିଜତେଜ ପ୍ରଭୁ ତୋଷେ ଦେଲେ ଭୀମସେନ
ବିଷ୍ଣୁ ତେଜ ପାଇ ଭୀମ ବଳୀ ଶତେ ଗୁଣ ॥
ଭୀମକୁ କହନ୍ତି ବୁଝାଇଣ ପଦ୍ମନାଭ ।
ଯୁଧିଷ୍ଠି ଦେବଙ୍କ ମନେ ଏଥି ପାଇଁ କ୍ଷୋଭ ॥
ମୋହର କୌଶଳେ ଭୀଷ୍ମ କର୍ଣ୍ଣ ଦ୍ରୋଣ ମଲେ
ଆଉର ଯେ ରଥୀ ସବୁ ଯୁଦ୍ଧେ ନାଶଗଲେ ॥
ଦୁର୍ଯୋଧନ ଆଦି ବନ୍ଧୁ ସୋଦର ସକଳେ ।
ସମସ୍ତେ ମଲେ ମୋହର ମନ୍ତ୍ରଣାର ବଳେ ॥
ସେ ପାପରୁ ଅଶ୍ୱମେଧ ହେବାର ଉଚିତ ।
ତୋ ଆଗେ କହିଲି ଶୁଣ ପବନର ସୁତ ॥
ଏହି ପାପୁଁ ଯେପରି ମୁକ୍ତ ହେବେ ଯୁଧିଷ୍ଠିର ।
ସେହି କଥା ଭାବୁଥାଏ ମୁହିଁ ନିରନ୍ତର ॥
ପାପହୀନ ହୋଇଣ ସଂସାରେ ଭୋଗ ପାଅ ।
ସକଳ ପାତକ ମାନ ମୋତେ ବେଗେ ଦିଅ
ତାହା ଶୁଣି ଭଣେ ଭୀମ ଶୁଣ ଯଦୁପତି ।
ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ କିପାଇଁ ପାପ ଦେବୁ ଦାଶରଥି ।
ଅଳ୍ପପାପ ଦେଲେ ପ୍ରଭୁ ହେବ ବହୁ ପାପ ।
ତିଳ ପ୍ରମାଣେ ଦେଲେ ବଢ଼ିବ ତାଳରୂପ ॥
ଅବିହିତ କଥା କିପାଁ କହ ଶ୍ରୀପତି ।
କେଉଁପରି ଯଜ୍ଞ ହେବ ଭିଆଅ ସଂପ୍ରତି ॥
ଯଜ୍ଞ କରି ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ନ ଭାବେ ଯେଉଁ ଜନ ।
ତାହାର ସେ ଯଜ୍ଞେ ଫଳ କିଛି ନାହିଁ ଜାଣ
ଯଜ୍ଞଭାର ଯୁଧିଷ୍ଠି ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ସମର୍ପିଲେ ।
ଶତ କୋଟି ଯଜ୍ଞଫଳ ଲଭିବେ ସେ ଭଲେ ॥
ତପ ଯଜ୍ଞ ତୀର୍ଥ ଆଦି କର୍ମ ଯେ କରଇ ।
ତୁମ୍ଭର ପାଦରେ ନେଇ ତାହା ସମର୍ପଇ ॥
ତେବେ ତପ ଯଜ୍ଞ ତୀର୍ଥଫଳ ସେ ଲଭଇ ।
ତା ନ କଲେ ତପ ଯଜ୍ଞ ତୀର୍ଥଫଳ ନୋହି ॥
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ବୋଲନ୍ତି ଭୀମ ଶୁଣ ସେ ଉତ୍ତର ।
ନିଷ୍କାମ ଭକ୍ତି କରଇ ରାଜା ଯୁଧିଷ୍ଠିର ॥
ସଦା ସର୍ବଦା ମୁଁ ତୁମ୍ଭ ଭାବେ ବଶ ଥାଇ ।
ତୁମ୍ଭ ବିନୁ ବୈକୁଣ୍ଠରେ ମୋର ସୁଖ ନାହିଁ ॥
ଏ ସଂସାର ଭୋଗସୁଖ ତୁମ୍ଭ ବିନା ମୋର ।
ନ ଥାଇ ତିଳ ପ୍ରମାଣେ ଜାଣ ବୃକୋଦର ॥
ମୋର ପଞ୍ଚପ୍ରାଣ ତୁମ୍ଭେ ଭାଇ ପାଞ୍ଚଜଣ ।
ବିଶେଷ କହିବା ନୋହେ ଭାବି ଦେଖ ମନ
ଶୁଣି ଭୀମ କରଯୋଡ଼ି ଶ୍ରୀହରିଙ୍କୁ କହେ ।
ଅଶ୍ୱ ଆଣିବା ନିମନ୍ତେ ଆଜ୍ଞା କର ରାଏ ॥
ଯୁବନାଶ୍ୱସୁତ ଯଜ୍ଞ ଅଶ୍ୱ ମୁଁ ଆଣିବି ।
ଆପଣଙ୍କ ଶ୍ରୀଚରଣେ ମୁହିଁ ସମର୍ପିବି ॥

ଭୀମଦେବ ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କୁ ଯେ ରକ୍ଷା କରୁଥାଅ ।
ମୁଁ ଯାଇ ଯଜ୍ଞ ଅଶ୍ୱକୁ ଆଣିବି ନିଶ୍ଚୟ ॥
ଭୀମର ବଚନ ଶୁଣି ବୋଲନ୍ତି ଶ୍ରୀପତି ।
ଅଶ୍ୱ ଆଣିବା ନିମିତ୍ତ ଚଳ ହୋ ଝଟତି ॥
ଶ୍ରୀରାମ ଆଜ୍ଞା ଦେଇ କୃଷ୍ଣ ଯୁଧିଷ୍ଠିର ସେଦିନି ।
ଭୋଜନ କରି ଶୟନ କଲେ ତହିଁ ପୁଣି ॥
ରାଜପ୍ରଭାତରୁ ଭୀମ ହୋଇଲେ ବାହାର ।
ମେଘବର୍ଣ୍ଣ ବୃଷକେତୁ ଘେନି ସଙ୍ଗତର ॥
ମାତାଭ୍ରାତା ଶ୍ରୀହରିଙ୍କୁ କରି ନମସ୍କାର ।
ଶୁଭବେଳ ଦେଖି ସର୍ବେ ହୋଇଲେ ବାହାର
ଏ ସମୟେ ଅର୍ଜ୍ଜୁନଙ୍କୁ ଭୀମ ଡ଼କାଇଲେ ।
ଆଲିଙ୍ଗନ କରିଣ ସେ ବଚନ ବୋଇଲେ ॥
ତୁମେ ରକ୍ଷା କରୁଥିବ ରାଜ ବନ୍ଧୁଗଣେ ॥
ମୁଁ ଯାଇଣ ଭଦ୍ରାବତୀ ପୁରୁ ଅଶ୍ୱ ଆଣେ ॥
ଭୀମର ବଦନ ଶୋଭା ଶ୍ରୀହରି ଦେଖିଲେ ।
ମେଘବର୍ଣ୍ଣ ବୃଷକେତୁ ସଙ୍ଗତରେ ଦେଲେ ॥
ଶ୍ରୀହରି ବୋଲନ୍ତି ଅଶ୍ୱ ବିନା ଯଜ୍ଞ ନାହିଁ ।
ଭୀମ ବୋଲେ ତୁମ୍ଭ ଦୟା ହେଲେ ପାଇବଇଁ
କୃଷ୍ଣ ନାମ ମହାପାପୀ ଭଜିଲେ ହୃଦରେ ।
ପାପତାପ ନାଶି ଯାଏ ସେହି ସ୍ୱର୍ଗପୁରେ ॥
ସେହିପରି ଆପଣଙ୍କ ଦୟାରେ ମୁଁ ଯିବି ।
ମୋର ଯେ ଶତ୍ରୁ ହୋଇବ ତାହାଙ୍କୁ ମାରିବି
ତୁମ୍ଭର ପ୍ରସାଦେ ମୋର ଭୟ କାହେ ନାହିଁ ।
ଶତ୍ରୁ ସଂହାରିଣ ମୁହିଁ ଅଶ୍ୱ ଆଣିବଇ ॥
ଏତେ କହି ଭୀମ ମେଘବର୍ଣ୍ଣ ବୃଷକେତୁ ।
କୁନ୍ତୀଙ୍କ ପାଦେ ପଡ଼ିଲେ ବିଦା ହେବା ହେତୁ
କଲ୍ୟାଣ କରିଣ କୁନ୍ତୀ ବୋଇଲେ ବଚନ
ଆରେ ଭୀମ ନେଉ ସଙ୍ଗେ ମୋ ଅଞ୍ଚଳୀଧନ
କର୍ଣ୍ଣକୁ ହରାଇ ମୁହିଁ ଏହା ମୁଖ ଚାହିଁ ।
ଜୀବନ ମାତ୍ରେ ରଖିଛି ଜାଣିଥିବୁ ତୁହି ॥
ସାବଧାନେ ହୋଇ ବୃଷକେତୁ ମେଘବର୍ଣ୍ଣେ
ଯୁଦ୍ଧରେ ରକ୍ଷା କରିବୁ ତୁହି ପ୍ରାଣପଣେ ॥
ଦ୍ରୌପଦୀ ଅର୍ଘ୍ୟ ଦେଇଣ କହନ୍ତି ବଚନ ।
ସଙ୍ଗତେ ନେଉଛ ନାଥ ମୋ ଜୀବନଧନ ।
ଯାକୁ ନ ଦେଖିଲେ କୋଟିଯୁଗ ଘଡ଼ିଏ ମୁହିଁ
ସଙ୍ଗତେ ନେଉଛ ମୋର ସେ ବାଳ ତନୟ
ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଲାଗିଲା ନାଥ ବୃଷକେତୁ ମୋର ।
କହିଣ ଦ୍ରୌପଦୀ ଶୋକେ ହୋଇଲେ ଅଧୀର
କୋଳେ ବୃଷକେତୁ ଧରି ଦ୍ରୁପଦ ନନ୍ଦନୀ ।
ଚୁମ୍ବନ ଦେଇ କଲ୍ୟାଣ କଲେ ଯାଜ୍ଞସେନୀ ॥
ବୃଷକେତୁ ବୋଲେ ମାତ ନୁହନ୍ତୁ ଅଧୀର ।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଯାରେ ସହାୟ ଭୟ କାହେ ତାର ।
ବିଦାୟ ନେଇଣ ତହୁଁ ଆସିଲେ ସତ୍ୱର ।
ତନିହେଁ ନିର୍ଭୟେ ଗଲେ ଭଦ୍ରାବତୀପୁର ॥
ବାରଦିନେ ଭଦ୍ରାବତୀ ପୁରେ ପ୍ରବେଶିଲେ ।
ସେ ନଗ୍ର ପ୍ରାନ୍ତରେ ଏକ ଗିରିକୁ ଦେଖିଲେ
ତିନିବୀରେ ଉଠିଲେ ସେ ଗିରିର ଉପର ।
ଦେଖିଲେ ବିଚିତ୍ର ଶୋଭା ଭଦ୍ରାବତୀପୁର ॥
ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ ଯୌବନାଶ୍ୱ ଧନ୍ୟ ତୋହପୁରୀ
ନାନାଜାତି ବନ ସ୍ଥାନେ ସ୍ଥାନେ ଅଛି ଘେରି
ଅସଂଖ୍ୟ ଦେଉଳମାନ ଦିଶଇ ଉଚ୍ଚକୁ ।
ଶତ ଶତ ପୁଷ୍କରଣୀ ମଣ୍ଡିଛି ପୁରକୁ ॥
ସ୍ଥାନେ ସ୍ଥାନେ ବେଦପାଠ କରନ୍ତି ବ୍ରାହ୍ମଣ ।
ତପୀମାନେ ତପ କରୁଛନ୍ତି ସ୍ଥାନେ ସ୍ଥାନ ॥
ନାନାସ୍ଥାନେ ଯଜ୍ଞମାନ ଦିଶୁଅଛି ଶୋଭା ।
ଧୃତାହୁତ ଧୂମ କୁହୁଡ଼ିର ପରି ଆଭା ॥
ଯୋଦ୍ଧାମାନଙ୍କର ଧନୁ ଟଙ୍କାର ଶୁଭଇ ।
ତିନିବୀର ଦେଖୁଥାନ୍ତି ଗିରିଶିଖେ ଥାଇ ॥
ଅମ୍ବ ନାରିକେଳ ଯେ ପଣସ ବୃକ୍ଷମାନ ।
ଗୁବାକ ଖର୍ଜ୍ଜୁର ତାଳ ଶାଳ ଆଦି ବନ ॥
କରମଙ୍ଗା ଜେଉଟ ମେ ଜମ୍ବୀର କଇଥ ।
ବଟଅଶ୍ୱତ୍ଥ ଶାଲ୍ମଳୀ ବୃକ୍ଷରେ ଶୋଭିତ ॥
ଚମ୍ପା କଣିଅର କଦମ୍ବର ଗଛମାନ ।
ପୁଷ୍କରଣୀ ତଟେ ଶୋଭା ଦିଶେ ବିଚକ୍ଷଣ ॥
ଉଦ୍ୟାନରେ ଉଗ୍ରଚ ଟଗର କୁସୁମମାନ ।
ମଲ୍ଲୀ ମାଲତୀ ମାଳତୀ କେତକୀ ଦମୟଣା ॥
ଜାଇ ଯୂଈ କୁରୁବେଲ୍ଲୀ ମନ୍ଦାର ରଙ୍ଗଣୀ ।
ଗଙ୍ଗଶିଉଳି ଗୋଲାପ କରବୀର ଘେନି ॥
ସଦାବିହାରୀ କୁସୁମ ହେନା ନାଗେଶ୍ୱର ।
କାଠଚମ୍ପା ବଉଳ ଅଶୋକ ଯେ ମନ୍ଦାର ॥
ଇନ୍ଦ୍ରପୁର ଠାରୁ ବଳି ସେ ପୁର ଶୋଭଇ ।
ମର୍ତ୍ତ୍ୟରେ ଏପରି ପୁର କେହି ଦେଖି ନାହିଁ ॥

ନାନା ପକ୍ଷୀ ବୃକ୍ଷପରେ କରନ୍ତି ସୁସ୍ୱର ।
ଶୁକ ସାରୀ ମୟୂର ଯେ କୋକିଳ ଆଦର ॥
ବନେ ନାନା ପଶୁମାନେ ନିର୍ଭୟେ ଖେଳନ୍ତି ।
ମନ ମଧ୍ୟେ ଭାବନା ହେ କେବେ ନ କରନ୍ତି ॥

ଭୀମ, ମେଘବର୍ଣ୍ଣ ଓ ବୃଷକେତୁ ଯୌବନାଶ୍ୱ ପୁରୁ ଅଶ୍ୱ ଆଣିବା

ପଶୁ ପକ୍ଷୀ ପଢଙ୍ଗାଦ ଗାନରେ ସେ ପୁର ।
କିବା ଦିନ କିବା ରାତ୍ରି ସର୍ବଦା ଚହଳ ॥
ଅଗରେ ଯେ ପୁଷ୍କରିଣୀ ଗୋଟିଏ ଅଛଇ ।
ରୂପାରେ ପାବଚ୍ଛ ଗୁର ପାଖେ ବସାଇ ॥
ଦେଖିକରି ଭୀମସେନ ଆନନ୍ଦ ହୋଇଲେ ।
ବୃଷକେତୁ ମେଘବର୍ଣ୍ଣେ ଗୁହାଁଣ ବୋଇଲେ ।
ତୁମ୍ଭେ କେନ ବୀରେ ଶୁଣ ମୋହର ଉତ୍ତର
ଅଶ୍ୱମାନେ ଏହୁ ପୋଖରୀରୁ ଖାନ୍ତି ନୀର ॥
ଯେତେବେଳରେ ପାଳକେ ଅଶ୍ୱମାନ ଆଣି ।
ଏହ ପୋଖରୀରେ ପଶି ଖୁଆଇବେ ପାଣି ॥
ଆଗହୁଁ ଆମ୍ଭେ ଯାଇଣ ଏହି ବନେ ଥିବା ।
ଅଶ୍ୱପାଳ ସହୁଡବେ ଅଶ୍ୱକୁ ଧରିବା ॥
ମୁଁ ଅଶ୍ୱ ବାନ୍ଧିଲେ ତୁମ୍ଭେ ଧନୁ ଧରିଥିବ ।
ପଛପାଖେ ଥାଇ ଯୋଦ୍ଧା ଆସିଲେ ମାରିବ ॥
ଶୁଣି କହେ ବୃଷକେତୁ ଭୀମର ବଚନ ।
ମୋହର ନେବା ଉପାୟ ଶୁଣ ଦେଇ ମନ ॥
ଶତେ ଅକ୍ଷୌହିଣୀ ଦଳ ଅଛଇ ରାଜାର ।
ଅଶ୍ୱରକ୍ଷକ ଅଛନ୍ତି ଦଶକ୍ଷୌଣୀ ଦଳ ॥
ସେମାନେ ଅଶ୍ୱସଙ୍ଗତେ ଯେବେ ବା ଆସିବେ
ତୁମ୍ଭ ବାହୁବଳେ ସର୍ବେ ଯମପୁର ଯିବେ ॥
ପ୍ରାଣୀମାନଙ୍କର ଦେହେଁ ନାନା ପାପ ଥାଇ ।
ଗଙ୍ଗାସ୍ନାନ କଲାମାନେ ସକଳ ତୁଟଇ ॥
ସୈନ୍ୟମାନେ ଯେବେ ଦ୍ୱନ୍ଦ କରିଣ ଆସିବେ
ତୁମ୍ଭ ବାହୁ ଗଙ୍ଗା ତୁଲ୍ୟ ତହିଁ ନାଶ ଯିବେ ॥

ସର୍ପମାନେ ବସିଥିବା ଯୋଗୁଁ ଗର୍ବ କରି ।
ଫଣାଟେକି ଧାଆନ୍ତି ଦେଖାନ୍ତି ଭୟ ଭାରି ॥
ଗରୁଡ଼କୁ ଦେଖିଲେ ତୁଟଇ ତାଙ୍କବଳ ।
ମଲା ମୂଷା ପରାଏ ପଡ଼ନ୍ତି ମହୀତଳ ॥
ଯେବେ ପାତକରେ ଲୀନ ହୋଇଥାନ୍ତି ନର
କୃଷ୍ଣ ସୁମରିଲେ ପାପ ଛାଡ଼ଇ ଶରୀର ॥
କୃଷ୍ଣ ଯେ ସୁମରେ ସେହି ମୁକତି ଲଭଇ ।
ମୁକ୍ତି ପାଇଲେ ସଂସାରେ ଜନ୍ମ ତାର ନାହିଁ ॥
ଯେଉଁମାନେ ଗୟାରେ ପିତୃଙ୍କୁ ଶ୍ରାଦ୍ଧ ଦିଅନ୍ତି ।
ତାଙ୍କ ପିତାଙ୍କର ହୁଏ ବଇକୁଣ୍ଠ ଗତି ॥
ଆମ୍ଭେ ଯାଗ ଅଶ୍ୱନେଇ ରାଜାଙ୍କୁ ଭେଟିଲେ ।
ତାଙ୍କ ମନ ପୂର୍ଣ୍ଣହେବ ଅଶ୍ୱମେଧ କଲେ ॥
ଜ୍ଞାତିବଧ ପାପରୁ ହୋଇବେ ମୁକ୍ତ ସେହି ।
ଏମନ୍ତ ପ୍ରକାରେ ତିନି ବୀରେ କୁହାକୁହି ॥
ଏହି ସମୟରେ ରାଜହସ୍ତୀକୁ ଘେନିଣ ।
ମାହୁନ୍ତ ଆସଇ ଜଳ ପିଆଇବା କାରଣ ॥
ହସ୍ତୀ ମାହୁନ୍ତ ଦେଖିଲେ ତହୁଁ ତିନିବୀର ।
ଅଞ୍ଜନ ପର୍ବତ ପରି ହସ୍ତୀର ଶରୀର ।
ତା ଉପରେ ମାହୁନ୍ତ ଅଙ୍କୁଶ ଘେନି କରେ ।
ହସ୍ତୀକୁ ପ୍ରବେଶ କଲା ପୋଖରୀ ଭିତରେ ।
ମତ୍ତହସ୍ତୀ ନିର୍ଭୟରେ ଜଳ ପାନ କଲା ।
ମାହୁନ୍ତ ଘେନିଣ ତାକୁ କୂଳକୁ ଉଠିଲା ॥
ହସ୍ତୀ ପୁଷ୍କରିଣୀ ଗର୍ଭେ ପଶିଲା ଯେ କାଳେ
ମତ୍ସ୍ୟସବୁ ପାଣିରେ ଡେଇଁଲେ ତେତେବେଳେ
ସଦା ଦୁଃଖୀ ଜନ ହାତେ ଧନ ଯେବେ ପଡ଼େ
ସଂସାରକୁ ତୃଣ ପରି ମନେ ମନେ ଲେଖେ ॥
ସେହିପରି ମତ୍ସ୍ୟମାନେ ହୋଇଲେ ଉଚ୍ଛନ୍ନ ।
ମାହୁନ୍ତ ହସ୍ତୀକୁ ନେଲା ରାଜା ଉପବନ ॥
ଚକୋର ଚକୋରୀ ଦୁହେଁ ପୁଷ୍କରିଣୀ ତୀରେ
ମାତିଲେ ଆନନ୍ଦେ ମତ୍ତ ହୋଇଣ କ୍ରୀଡ଼ାରେ
ତିନିବୀରେ ଏହିପରି ଥାଇଁଣ ଦେଖନ୍ତି ।
ପାଣି ପିଇବାକୁ ଅଶ୍ୱମାନେ ଯେ ଆସନ୍ତି ॥
ଯାଗ ଅଶ୍ୱ ଯେତେବେଳେ ସରସୀକୁ ଆସେ
ଅସଂଖ୍ୟ ସୈନ୍ୟ ଅଛନ୍ତି ତାର ରକ୍ଷା ଆଶେ ॥
ବର୍ଣ୍ଣ ଶ୍ୟାମବର୍ଣ୍ଣ ପୁଚ୍ଛ ପୀତବର୍ଣ୍ଣ ତାର ।
ଅବର ଅନେକ ଭାବ ଧବଳ ଶରୀର ॥

ଚଳିଲେ ଅସନ୍ତେ ପାଦଘାତେ ଉଠେ ଧୂଳି
ଶଙ୍ଖ ଭେରୀ ତୂରୀ ଆଦି ବାଜଇ କାହାଳି ॥
ଛତ୍ରୀ ତରଶ ଆଢ଼ୋଣୀ ପତାକା ଶୋଭଇ ।
ମେଘେ ବିଜୁଳିର ପରି ଝଟକ ଦିଶଇ ॥
ଯୁବନାଶ୍ୱ ରାଜା ତାହା ସଙ୍ଗେ ଘେନି ବଳ
ରଥୀ ସାରଥି ପଦାତି ଘେନିଣ ସକଳ ॥
ବହୁଯୋଦ୍ଧା ସଙ୍ଗେ ଘେନି ଆସେ ନରସାଇଁ
ରଥମାନଙ୍କର ସଂଖ୍ୟା କେ ପାରିବ କହି ॥
ସହସ୍ର ସହସ୍ର ବୀର ଅଛନ୍ତି ସଙ୍ଗରେ ।
ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ରମାନ ଶୋଭାପାଏ ତାଙ୍କ କରେ ॥
ସବୁ ରଥରେ ସୁବର୍ଣ୍ଣ କଳଶ ଶୋଭାପାଇ ।
ରାଜପଥେ ହୀରାର କଳଶ ଝଟକଇ ।
ପତାକାରେ ହୀରାନୀଳା ହୋଇଛି ମଣ୍ଡଣି ।
ଅନାଇଲେ ସୂର୍ଯ୍ୟପ୍ରାୟେ ତେଜ ଦିଶେ ପୁଣି ॥
ଈଶ୍ୱର ବୋଲନ୍ତି ତୁମ୍ଭେ ଶୁଣ ଗୋ ପାର୍ବତୀ
ଜୈମିନି ଭାରତ ଶୁଣି ହୁଅନ୍ତି ମୁକତି ॥
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ପାଦ ପଦ୍ମେ ସଦା କରି ଲୟେ ।
ଉପାଧ୍ୟାୟ ମହାଦେବ କୃଷ୍ଣ ପାଦେ ଧ୍ୟାୟେ ॥

ଇତି ଶ୍ରୀ ଜୈମିନିଭାରତ ହରଭକ୍ତ
ରସଲୀଳା କଥା ପ୍ରବନ୍ଧେ ନାମ
ତୃତୀୟୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।

—o—

ଚତୁର୍ଥ ଅଧ୍ୟାୟ

ଯନ୍ନାମସ୍ମୃତିମାତ୍ରେଣପଶ୍ୟୋନନରଙ୍କଂନରଃ
ସମୂର୍ତ୍ତିଦୂରତଃ ଭାତି ଭବଭୀତି ବିନାଶିନୀ ॥

ଘୋଟକ ଗ୍ରହଣ କରିବାର ପରାମର୍ଶ ଓ ଶତ୍ରୁ ସଙ୍ଗରେ ଯୁଦ୍ଧ

ଈଶ୍ୱର କହନ୍ତି ଦେବୀ ପାର୍ବତୀ ଗୋ ଶୁଣ
ଜୈମିନି ଜନ୍ମେଜୟଙ୍କୁ କରନ୍ତି ବଖାଣ ॥
ସହସ୍ର ସହସ୍ର ଅଶ୍ୱମାନେ ଯେ ଆସନ୍ତି ।
ନାନାଗତି କରି ମନ ଉଲ୍ଲାସେ ଚରନ୍ତି ॥
ରାଉତମାନେ ଅଶ୍ୱକୁ ଚାଳି ନାନା ଢଙ୍ଗେ ॥
ଶିଖାଇ ଥିବାରୁ ସେହି ଚାଲୁଛନ୍ତି ରଙ୍ଗେ ॥
ରାଉତମାନେ ଅଶ୍ୱର ପୃଷ୍ଠରେ ବସିଣ ।
ହୁଙ୍କାର ଶବ୍ଦ କରନ୍ତି ଦଳକୁ ଚାପିଣ ॥

ଅଶ୍ୱମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଯାଏ ଯାଗ ଅଶ୍ୱ ।
କି ଉପମା ଦେବ ରତ୍ନପୁରେ ନାହିଁ ଲକ୍ଷ ॥
ଅଶ୍ୱ ଗ୍ରୀବପାଖେ ଯେ ଚାମର ପଡ଼ୁଥାଏ ।
ଅଶ୍ୱଦେହେଁ ନାନା ଅଳଙ୍କାର ଶୋଭାପାଏ ॥
କଟିରେ ଶୋହେ ଘାଗୁଡ଼ି ମୁଣ୍ଡେ ଜରିବେଣୀ ।
ଝାପୁମାନଙ୍କେ ହୋଇଛି ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଛଏଣୀ ॥
ଗଳାରେ ଦଶଇ ଶୋଭା ହୀରା ନୀଳା ମାଳା ।
ଯେସନେ ଶୋଭା ଦଶଇ ରଜନୀରେ ତାରା ॥
ନାନା କୁସୁମରେ ହୋଇଅଛି ପରପୂର୍ଣ୍ଣ ।
ଫୁଲ ସୁବାସେ ମଧୁପେ ଗୋଡ଼ାନ୍ତି ପଛେଣ ॥
ଯଜ୍ଞଅଶ୍ୱ ନାନା ଆଭରଣେ ହୋଇ ଶୋଭା ।
ଉଚ୍ଚୈଃଶ୍ରବା ଅଶ୍ୱ କିବା ମର୍ତ୍ତ୍ୟେ ହୋଏ ଜନ୍ମ ॥
ସଙ୍ଗେ ଶଙ୍ଖ ଭେରୀ ତୁରୀ ମୃଦଙ୍ଗ ବାଜଇ ।
ଝୁଣା ଗୋକୁଳ ଧୂଆଁ ଯେ ଚହଟି ବାସଇ ॥
ବାଦ୍ୟମାନଙ୍କର ଧ୍ୱନି ସଙ୍ଗେ ବୀରନାଦ ।
ତାହା ସଙ୍ଗେ ଅଶ୍ୱ ଗଜମାନଙ୍କ ଶବଦ ॥
ସେ ଶବ୍ଦମାନଙ୍କେ କର୍ଣ୍ଣ ବଧିର ହୁଅଇ ।
ସୁଗନ୍ଧ ଥିବାରୁ ତହିଁ ଅଗ୍ରହ ଜନ୍ମଇ ॥
ଯାଗ ଅଶ୍ୱ ମନ ଉଲ୍ଲାସରେ ଚାଲୁଅଛି ।
ଆହା କି ସୁନ୍ଦର ତାର ମନୋହର ଗତି ॥
ବୃଷକେତୁ ମେଘବର୍ଣ୍ଣ ଭୀମସେନ ବୀର ।
ବୋଇଲେ ଯାହା ପାଇଁ ଆସିଲୁ ଏତେଦୂର ॥
ସେ ଅଶ୍ୱ ଆସୁଛି ଏବେ ଦେଖିଲୁ ନୟନେ ।
ତାହାକୁ ରଖିଛି ନୃପବର ସାବଧାନେ ॥
ଯାଗ ଅଶ୍ୱ ନିମନ୍ତେ ଆସିଲୁ ତିନିଜଣ ।
ଅଶ୍ୱ ନେଇକରି ଯିବା ଅତହିଁ କଠିନ ॥
ନ ନେଇ ତାହାକୁ ଆମ୍ଭେ ଗଲେ ବାହୁଡ଼ିଣ ।
କେବେହେଁ ଯାଇ ନ ପାରୁ ହସ୍ତିନା ଭୁବନ ॥
ମନ୍ତ୍ରୀହୀନେ ରାଜା ଯେହ୍ନେ ସୁବୁଦ୍ଧି ନ ଯାଏ ।
ସଦା ସର୍ବଦା ମନରେ ଅନୁତପ୍ତ ହୁଏ ॥
ପାପୀମାନେ ତାହିଁ ଯଶ କ୍ଷଣେ ନ ଲଭନ୍ତି ।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ନାମ ନ ଭଜି ମୁକ୍ତି କେବେ ପାନ୍ତି ॥
ଶିବଭକ୍ତ ବିନେ ହୋନ୍ତି ଦରିଦ୍ର ଯେସନ ।
ଅଶ୍ୱବିନା ସେହୁପରି ଆମ୍ଭେ ତିନି ଜଣ ॥
ଭୀମର ବଚନ ଶୁଣି ମେଘବର୍ଣ୍ଣ ବୀର ।
ଭୋ ଦେବ ଏ ଅଶ୍ୱନେବା କେଉଁତ ମାତର ॥
ଏଥି ସକାଶେ ହେ ତାତ ନ ଭାବ ମନରେ ।
ଏ ଯାଗ ଅଶ୍ୱ ଆଣିବା ମାତ୍ର ସର୍ବବୀରେ ॥
କଅଁଳା ବାଛୁରୀ କାହେ ଘେନିଗଲୁ ପର ।
ଅଶ୍ୱ ମୁଁ ଆଣିବି ଏହୁ ସର୍ବ ବୀର ମାତ୍ର ॥
ରାଜାର ମନ୍ତ୍ରୀ ପୁଅକୁ ବାନ୍ଧିଣ ଆଣିବି ।
ମୋର ବାହୁବଳ ଆଜ ଏଥେଁ ଦେଖାଇବି ॥
ଭୟ ନ କରିଣ ଦେବ ମୋତେ ଆଜ୍ଞା ଦିଅ ।
ଏ ଯୋଦ୍ଧାମାନଙ୍କୁ ମାରି କରେ ମୁଁ ବିଜୟ ॥
ଏଥୁ ଅଶ୍ୱ ନେବା ଯଶ ମୋର ରହିଥିବ ।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ସୁମରି ମୁହିଁ ଯାଉଅଛି ଦେବ ॥
ଏତେ କହି ମେଘବର୍ଣ୍ଣ ଭୀମେ ପ୍ରଣମିଲା ।
ଶ୍ରୀଗୁରୁଙ୍କୁ ଚିନ୍ତାକରି ତହୁଁ ଚଳିଗଲା ॥
ଭୀମ ବୃଷକେତୁ ଦୁହେଁ ପର୍ବତେ ରହିଲେ ।
ମେଘବର୍ଣ୍ଣ ବୀରପଣ ତହିଁ ଦେଖୁଥିଲେ ॥
ପ୍ରଥମରେ ମିଳି ମେଘବର୍ଣ୍ଣ ମାୟା କଲା ।
ପୃଥ୍ୱୀ ଆକାଶ ସହିତେ ମେଘ ଆଚ୍ଛାଦିଲା ॥
ଅତଶୟ ଅନ୍ଧକାର ହୋଇଲା ସମସ୍ତ ।
ଚାରି ଦଗରୁ ବହିଲା ପ୍ରବଳ ମରୁତ ॥
ପ୍ରଳୟ କାଳର ମେଘ ଯେହ୍ନେ ବରଷଇ ।
ସେହିପରି କଲା ଘଟୋତ୍କଚର ତନୟ ॥
ଘଡ଼ଘଡ଼ି ଶବ୍ଦେ କମ୍ପୁଅଛି ରତ୍ନପୁର ।
ଦେଖି ତାହା ଭୟ କଲେ ନାଗ ନର ସୁର ॥
ମେଘବର୍ଣ୍ଣ ରୂପ ଦେଖି ସୈନ୍ୟମାନେ ତହିଁ ।
ତରସ୍ତ ହୋଇଲେ ସର୍ବେ ପଳାଇବା ପାଇଁ ॥
ସ୍ୱର୍ଗେ ଦେବଗଣ ଦେଖି ମହା ଭୟକଲେ ।
ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ଆଗରେ ଯାଇଁ ସଭାରେ କହିଲେ ॥
ହେ ଦେବ ଚଉଦ ଭୁବନରେ ତୁମ୍ଭେ ରାଜା ।
ତୁମ୍ଭେ ଥାଉଁ ଥାଉଁ ଦୁଃଖ ପାଇଲେ ପରଜା ॥
କାହୁଁ ଏକ ଅସୁର ଯେ ହୋଇଣ ଜନମ ।
ପ୍ରଭାବତୀ ପୁରେ ଅ[illegible] ମିଳିଲା ବହନ ॥
ତହିଁ ମାୟାମେଘ ଉଆଇଛି ସେହି ଦେବ ।
କାତରେ କମ୍ପୁଅଛନ୍ତି ପୁରବାସୀ ସର୍ବ ॥
ଆମ୍ଭେମାନେ ତାହା ଦେଖି ତରସ୍ତ ହୋଇଲୁ
ତେଣୁକରି ହେ ଦେବ ଶୀଘ୍ରରେ ଜଣାଇଲୁ ॥
ଯେଡ଼େବଡ଼ ଯୋଦ୍ଧା ହେଉ ସେରୂପ ଦେଖିବ
ନିଶ୍ଚୟ ତାହାର ମନେ ଭୟ ଜାତ ହୋଇବ ।

ଶ୍ୱେଦେବ ଦେବରାଜ ତାହାକୁ ତୁମ୍ଭେ ମାର
ନ ହେଲେ ନିଶ୍ଚୟ ନାଶ ଯିବ ମର୍ତ୍ତ୍ୟପୁର ॥
ଏସନ ବଚନ ଶୁଣି ଇନ୍ଦ୍ର କୋପକଲା ।
କେଉଁ ଦୈତ୍ୟ ଅଛି ସ୍ୱର୍ଗେ ଦେଖରେ ବୋଇଲା
ଇନ୍ଦ୍ରର ବଚନ ଦେବେ ଦୂତ ବରଗିଲେ ।
ବେଗେଣ ଦୈତ୍ୟକୁ ଯାଇ କହନ୍ତି ବୋଇଲେ
ସ୍ୱର୍ଗର କେବଣ ଦୈତ୍ୟ କପାଁ ଅଛିଅଛୁ ।
କିପାଇଁ ଜନମାନଙ୍କୁ ତରସ୍ତ କରୁଛୁ ॥
ଦେବତାଙ୍କ ବାକ୍ୟେ ଦେବଦୂତ ଗଲେ ଚଳି ।
ପ୍ରଭାବତୀପୁରେ ମେଘବର୍ଣ୍ଣ ପାଶେ ମିଳି ॥
ଅହେ ମହାବୀର ତୁମ୍ଭେ କହ ସତକଥା ।
କେଉଁଠାରେ ଘର କିଏ ଅଟେ ତୁମ୍ଭ ପିତା ॥
କି ନିମନ୍ତେ ଆକାଶେ ଏ ରୂପ ଧରିଅଛ ।
କିସ ପାଇଁ ପ୍ରାଣୀଙ୍କ ଯେ ଭୟ ଦେଖାଉଛ ।
ତୁମ୍ଭ ରୂପ ଦେଖି ଦେବ ତରସ୍ତ ହୋଇଲେ
ସର୍ବେ ମିଳି ସୁନାସୀର ଆଗେ ଜଣାଇଲେ ॥
ଶୁଣି ସୁନାସୀର ଆମ୍ଭମାନଙ୍କୁ ପେଷିଲେ ।
ତାର ପରିଚୟ ଆଣ ବୋଲି ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ ॥
କହ ଦେବ ସଂଶୟ ନ ରଖି ସର୍ବ କଥା ।
ତୁମ୍ଭଠାରୁ ଶୁଣିଲେ ଯେ ଯିବ ମନୁ ବ୍ୟଥା ॥
ମେଘବର୍ଣ୍ଣ କହେ ଦେବଦୂତଙ୍କୁ ଗୁହାଁଣ ।
ମୋରୂପରେ ଦେବେ ଭୟ କଲେକି କାରଣ
କହୁଛି ମୁଁ ନାମ ଧାମ ଶୁଣ ମନ ଦେଇ ।
ଦେବରାଜ ଆଗେ ତାହା କହିବ ବୁଝାଇ ॥
ମୋର ପିତା ନାମ ଅଟେ ଘଟୋତ୍କଚ ବୀର ।
ତାଙ୍କ ପିତାଙ୍କର ନାମ ଅଟେ ବୃକୋଦର ॥
ହିଡ଼ିମ୍ବିକା ଗର୍ଭରୁ ମୋହର ଉତପତ୍ତି ।
ମୋର ନାମ ମେଘବର୍ଣ୍ଣ ଶୁଣ ହେ ଝଟତି ॥
ଯୁଧିଷ୍ଠି ରାଜାଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟେ ଅଛିଅଛୁ ମୁହିଁ ।
ପ୍ରଭାବତୀ ପୁରୁଁ ଯାଗ ଅଶ୍ୱ ନେବା ପାଇଁ ॥
ଅଶ୍ୱମେଧ ଯାଗ ଯେ କରିବେ ଯୁଧିଷ୍ଠିର ।
ଯାଗ ଯୋଗ୍ୟ ଅଶ୍ୱ ଅଛି ପ୍ରଭାବତୀ ପୁର ।
ସେ ଅଶ୍ୱ ଧରିବା ପାଇଁ ଧରିଛୁ ଏ ଦେହ୍ୟ ।
ଦେବତାଙ୍କ ଭୟ କିସ ଉଚିତ ନୁହଇ ॥
ଶୁଣି ମେଘବର୍ଣ୍ଣ ମୁଖୁଁ ଏସନ ବଚନ ।
ଦେବଦୂତେ ଚଳିଗଲେ ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ପାଶେଣ ॥

କରଯୋଡ଼ି ଶଚୀପତି ଆଗେ ଉଭାହେଲେ ।
ପ୍ରଣାମ କରଣ ସର୍ବ ବୃତ୍ତାନ୍ତ ବୋଇଲେ ॥
ଶ୍ୱେଦେବ ଆପଣଙ୍କର ଆଜ୍ଞା ଶିରେ ଘେନି ।
ଚଳିଗଲେ ପ୍ରଭାବତୀ ପୁର ଏହିକ୍ଷଣି ॥
ଆପଣଙ୍କ ଆଜ୍ଞା ବୋଲି କହିଲୁ ତାହାରେ ।
ସର୍ବ ପରିଚୟ ଦେଲେ ସେହୁ ମୋ ଆଗରେ ॥
ବୋଇଲେ ମୋ ନାମ ଅଟେ ମେଘବର୍ଣ୍ଣ ବୀର ।
ମୋର ପିତା ଘଟୋତ୍କଚ ଭୀମଙ୍କ କୁମର ॥
ହିଡ଼ିମ୍ବିକା ଗର୍ଭରୁ ମୁଁ ହୋଇଛି ଜନମ ।
ଯୁଧିଷ୍ଠି ଦେବଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟେ ଆସିଅଛୁ ଏ ସ୍ଥାନ ॥
ଜ୍ଞାତିବଧ ପାପୁଁ ମୁକ୍ତ ହୋଇବା ନିମନ୍ତେ ।
ଅଶ୍ୱମେଧ କରିବେ ଯୁଧିଷ୍ଠି ନରନାଥେ ॥
ଯାଗଅଶ୍ୱ ଯୁବନାଶ୍ୱ ପୁରୁ ନେବା ପାଇଁ ।
ଆସିଅଛୁ କହିଲ ଏଥିରେ ମାୟା ନାହିଁ ॥
ସର୍ବଦେବ ଏହା ଶୁଣି ସନ୍ତୋଷ ହୋଇଲେ ।
ଅପୂର୍ବ ମାୟା ଦେଖିବା ବୋଲି ମନେ କଲେ ॥
ରଥ ଆରୋହଣ କରି ସର୍ବେ ଚଳିଗଲେ ।
ଆକାଶେ ରହି ଅସୁର ମାୟାକୁ ଦେଖିଲେ ॥
ଏସନ ସମୟେ ମେଘବର୍ଣ୍ଣ ବୀର ତହିଁ ।
ପ୍ରଳୟ କାଳରେ ମେଘ ଯେସନେ ଗରଜଇ ॥
ଯଜ୍ଞ ଅଶ୍ୱ ନେବା ପାଇଁ ମେଘବର୍ଣ୍ଣ ବୀର ।
ଆକାଶରୁ ଅବନୀକୁ ଖସିଲେ ସତ୍ୱର ॥
ନିଜ ମାୟାବଳେ ସର୍ବେ ବିମୋହିତ କଲେ ।
ଶୂରତେ ଝଞ୍ଜା ବାତରେ ଆଚ୍ଛନ୍ନ କରିଲେ ॥
ତହିଁ ଯେତେ ବୀରଥିଲେ ହେଲେ ମୂର୍ଚ୍ଛାଗତ ।
ପୃଥିବୀ ଉପରେ ଢଳି ପଡିଲେ ଶୂରତ ॥
ଧୂଳି ଉଡ଼ି ପାଦଘାତେ ଢାଙ୍କିଣ ଆକାଶ ।
ସର୍ବ ଅନ୍ଧକାର ହେଲେ ମାୟାର ପ୍ରକାଶ ॥
ତାହା ଦେଖି ଭୟକଲେ ନରନ ସକଳେ ।
ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ର ଛାଡ଼ିଦେଇ ଧରଣେ ପଳାଇଲେ ॥
ସୈନ୍ୟଭଙ୍ଗ ହେବା ଦେଖି ସେନାପତିମାନେ ।
ବହୁତ ପ୍ରତିଜ୍ଞା କଲେ ସାହସ ବଚନେ ॥
ଏହା ଦେଖି ମେଘବର୍ଣ୍ଣ ପଥରି ବର୍ଷିଲା ।
ସିଂହନାଦୁ ବଳି ଘୋର ଗରଜନ କଲା ॥
ଦେବ ଦାନବ ଗନ୍ଧର୍ବ ସକଳେ କମ୍ପିଲେ ।
ଦେଖି ସୈନ୍ୟଗଣ ଏଣେ ତେଣେ ପଳାଇଲେ

ମେଘବର୍ଣ୍ଣ ଯଜ୍ଞ ଅଶ୍ୱ କରିଣ ହରଣ ।
ଆକାଶକୁ ଉଡିଗଲେ ଆନନ୍ଦ ହୋଇଣ ॥
ମେଘବର୍ଣ୍ଣ ମନେ ଭାବେ କାର୍ଯ୍ୟ ହେଲା ଜୟ ।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ପ୍ରସାଦେ ଲଭିଲି ଯଜ୍ଞହୟ ॥
ଯଜ୍ଞଅଶ୍ୱ ଘେନି ଆକାଶକୁ ଗଲାବେଳେ ।
ସମସ୍ତେ ସେକାଳେ ତାଙ୍କୁ ନୟନେ ଦେଖିଲେ
ନବଘନ ଜିଣି ଜ୍ୟୋତି ଆକାଶେ ଦିଶଇ ।
ଶିରେ ମଣିମୟ ଯେ ମୁକୁଟ ବିରାଜଇ ॥
ବେନିକର୍ଣ୍ଣରେ କୁଣ୍ଡଳ ଯେହ୍ନେ ସ୍ୱର୍ଗ ତାରା ।
କଣ୍ଠଦେଶେ ହାର ଝଲକୁଛି ହୀରାମାଳା ॥
ବାହୁଦେଶେ ଶୋଭାପାଏ ସୁନାର ବରତ ।
ବେନି ହସ୍ତରେ ସୁନାର ଖଡୁ ଯେ ଶୋଭିତା ॥
ନାନା ଅଳଙ୍କାରମାନ ଅଙ୍ଗେ ଶୋହେତାର ।
ଦେଖିଣ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଲେ ସଇନ ସକଳ ॥
ବଭ୍ରୁଚନ୍ଦ୍ର ଯମରାଜ ଅବା ଅଟେ ଏହି ।
କେଉଁ ବୀର ଅଟେ ଏହୁ କାହାର ତନୟ ॥
କାହିଁପାଇଁ ଆମ୍ଭ ଯାଗ ଅଶ୍ୱ ଏହୁ ନେଲା ।
ଦେଖ ଏଠାରେ ଅସୁର ମାୟା ପ୍ରକାଶିଲା ॥
ଚାଲ ସର୍ବେ ମିଳି ତାର ସଙ୍ଗେ କରି ରଣ ।
ଚାରିଆଡୁ ଘେରିଣ ମାରିବା ଏହିକ୍ଷଣ ॥
କେହୁବୋଲେ ସର୍ବେମିଳି ଏହାକୁ ବାନ୍ଧିବା ।
କେହୁବୋଲେ ଏହା ମୁଣ୍ଡ କାଟି ପକାଇବା ॥
ଯୁବନାଶ୍ୱ ସୈନ୍ୟମାନେ ଏମନ୍ତ ବୋଲନ୍ତେ ।
ଅଶ୍ୱଘେନି ମେଘବର୍ଣ୍ଣ ଗଲା ଶୂନ୍ୟପଥେ ॥
ଦେବତାମାନେ ଦେଖିଣ ପୁଷ୍ପ ବୃଷ୍ଟିକଲେ ।
ଆଶ୍ୱାସନା ଦେଇ ତାଙ୍କୁ ବହୁ ପ୍ରଶଂସିଲେ ॥
ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ ମେଘବର୍ଣ୍ଣ ଘଟୋତ୍କଚ ସୁତ ।
ଧନ୍ୟ ତୋର ବଳବୀର୍ଯ୍ୟ ଧନ୍ୟ ତୋ ବୀରତ୍ୱ ॥
ଧନ୍ୟ ତୋର ଜନ୍ମଭୂମି ଧନ୍ୟ ଗର୍ଭଧାରୀ ।
ତୋର ଜନ୍ମ ସଫଳ ଯୁଧିଷ୍ଠି ଆଜ୍ଞାକାରୀ ॥
ତୁମ୍ଭର ଏ ଯଶ ତିନିପୁରରେ ହେଉ ଖ୍ୟାତ ।
ଆମ୍ଭର ଏହି କଲ୍ୟାଣ ଘଟୋତ୍କଚ ସୁତ ॥
ତୁମ୍ଭ ସାହାଯ୍ୟରେ ଯୁଧିଷ୍ଠିର ନରପତି ।
ଅଶ୍ୱମେଧ ଯଜ୍ଞକରି ପାପୁଁ ହେବେ ମୁକ୍ତ ॥
ପାଣ୍ଡୁର ପୁତ୍ରର ପୁତ୍ର ଅଟୁ ବୀରବର ।
ଯଜ୍ଞଅଶ୍ୱ ନେଇ ଯଶ ରଖିଲୁ କ୍ଷିତିର ॥

ସର୍ବଦେବ ମେଘବର୍ଣ୍ଣ ଏମନ୍ତ କହିଣ ।
ଚଳିଲେ ଅମରପୁରେ ଯେଥା ଯେଥା ସ୍ଥାନ ॥
ଏଣେ ମେଘବର୍ଣ୍ଣ ଶୀଘ୍ର ଗମନ କରିଲେ ।
ବୃଷକେତୁ ଭୀମଙ୍କର ନିକଟେ ମିଳିଲେ ॥
ଶୂନ୍ୟରେ ଚଳିଲେ ବୀର ଅଶ୍ୱ ସଙ୍ଗେ ନେଇ ।
ବୃଷକେତୁ ଭୀମପାଶେ ପ୍ରବେଶିଲେ ଯାଇ ॥
ଅଶ୍ୱ ଦେଖି ଆନନ୍ଦିତ ହେଲେ ଦୁଇ ବୀର ।
ଜୟ ଶଙ୍ଖ ବଜାଇଲେ ପର୍ବତ ଉପର ॥
ଏଥୁଅନ୍ତେ ଅଶ୍ୱ ଦେଖି ସର୍ବ ସୈନ୍ୟଗଣ ।
ନେଲା ନେଲା ବୋଲି ଗୋଳ କଲେକ ବହନ
ଅଶ୍ୱନେବା ଗୋଳ ଯହୁଁ ରାଜାସୈନ୍ୟ ହେଲା
ଚର ଯାଇ ନୃପତିର ଆଗେ ଜଣାଇଲା ॥
ଭୋ ଦେବ ପ୍ରତାପୀ ଯୁବନାଶ୍ୱ ନୃପବର ।
କରଯୋଡ଼ି ଜଣାଉଛି ଶୁଣ ମୋ ଉତ୍ତର ॥
ସର୍ବଙ୍କର ଯାଗ ଅଶ୍ୱ ଘେନିଣ ସଙ୍ଗରେ ।
ପୁଷ୍କରିଣୀକୁ ଗମନ୍ତି ମହା ଗହଣରେ ॥
ଏହି ସମୟରେ କେହି ମାୟା ଉଆଇଲା ।
ଆକାଶରେ ମହାମେଘ ପ୍ରାୟକ ହୋଇଲା ॥
ଅତିଶୟ ପବନ ବହିଲା ଖରତର ।
ବୃଷ୍ଟି ସହିତରେ ବରଷିଲାକ ପଥର ॥
ମାୟାବଳେ ସମସ୍ତ ସୈନ୍ୟଙ୍କୁ କଲା ମୋହ ।
ଶୂନ୍ୟେ ଠେକି ନେଇଗଲା ଆମ୍ଭ ଯଜ୍ଞହୟ ॥
ଯେହ୍ନେ କଅଁଳା ବାଛୁରୀ ଠେକିନିଅନ୍ତି ନରେ
ସେହିପରି ଯଜ୍ଞଅଶ୍ୱ ନେଲା ନିର୍ବିଘ୍ନରେ ।
ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କ ଆଗେ ଅଶ୍ୱ ନେଲା ହରି ॥
ଏଥିକି ବିଚାର କର ଦେବ ଦଣ୍ଡଧାରୀ ।
ଦେବତା ଗନ୍ଧର୍ବ କିବା ନର ବା ଅସୁର ।
ମାୟା କଲା ଆମ୍ଭେ ନ ଚିହ୍ନିଲୁ ରୂପ ତାର ॥
ଯୁବନାଶ୍ୱ ସୈନ୍ୟଠାରୁ ଏମନ୍ତ ଶୁଣିଲେ ।
ଅଶ୍ୱ ଗୁଣି ଗୁଣି ସେହୁ ମୂର୍ଚ୍ଛାଗତ ହେଲେ ॥
ମୋହ ତେଜି ଅଶ୍ୱପାଇଁ କଲେକ କାରୁଣ୍ୟ ।
ସୁରଥ ନନ୍ଦନକୁ ଗାଇଲେ ତତକ୍ଷଣ ॥
ମନ୍ତ୍ରୀ ସହ ଯୋଦ୍ଧାମାନେ ମିଳିଲେ ସତ୍ୱର ।
ଅଶ୍ୱ ହରି ନେବା କଥା କହେ ନରବର ॥
ଯୋଦ୍ଧାମାନେ ଶୁଣି ତହୁଁ ଚମକି ଉଠିଲେ ।
ଏମନ୍ତ ବୃତ୍ତାନ୍ତ କେହୁ କଲା ଆମ୍ଭ ପୁରେ ॥

ତାହାର ବା ମୃତ୍ୟୁ ପଥ କହାଇଛି ଏଥି ।
ସୁର ବା ଅସୁର ହେଲେ ନ ଯିବ ବରତ ॥
ଯେବେ ଜନୁପତି ଆସି ଏହା କରିଥିବ ।
ନିଷ୍ଟେ ଏସ ଅମ୍ଭର ହସ୍ତୁ ବରତ ନ ଯିବ ॥
ଇନ୍ଦ୍ର ଆଦି ଦିଗପାଳ ହୋଇଥିଲେ ପୁଣି ।
ସମ୍ମୁଖ ସମରେ ଅମ୍ଭ ଆଗେ ଦେବେ ପ୍ରାଣ ॥
ଏଥିକି ଚିନ୍ତା ନ କର ଦେବ ନୃପବର ।
ଏଥୁ ନେଇ କାହିଁ ବା ରଖିବ ଅଶ୍ୱବର ॥
ତିନି ଭୁବନରେ କାହିଁ ରଖି ନ ପାରିବ ।
ଅଶ୍ୱ ନେବା ଯୋଗ୍ୟ ତାର ମରଣ ହୋଇବ ॥
ଏହିପରି ପ୍ରତିଜ୍ଞା କରନ୍ତେ ଜଣେ ଜଣ ।
କରପଦ୍ମ ଯୋଡ଼ି କହେ ସୁରଥ ନନ୍ଦନ ॥
ହେ ତାତ କଲ୍ୟାଣ କର ଆଜ୍ଞା ଦିଅ ମୋତେ ।
ଅଶ୍ୱ ଚୋରକୁ ମୁଁ ବାନ୍ଧି ଆଣିବି ତୁରିତେ ॥
ସର୍ବବୀରେ ନୃପତିଙ୍କୁ ବୋଲନ୍ତି ବଚନ ।
ଶୀଘ୍ରେ ଆଜ୍ଞା ଦିଅ ବିଳମ୍ବେ କି ପ୍ରୟୋଜନ ॥
ଅମ୍ଭ ଅଶ୍ୱ ନେଇ କାହିଁ ରଖିଛି ସେ ଚୋର ।
ସୈନ୍ୟ ମଧ୍ୟୁ ଅଶ୍ୱ ନେଲା ଏଡ଼େ ଗର୍ବ ତାର
ଆଜ ଜନୁପତି ତାର ପାଞ୍ଜି ପୋଛିଲାଣି ।
କାଲି କାନ୍ଦୁଥିବେ ତାର ଜନନୀ ଘରଣୀ ॥
ବୀର ଗର୍ବବାଣୀ ଶୁଣି ନୃପତି ବୋଲନ୍ତି ।
ଅଶ୍ୱ ହରିନେଲା ଶୂନ୍ୟେ କେ ଦେଖି ନାହାନ୍ତି
ସୈନ୍ୟ ମଧ୍ୟୁ ଅଶ୍ୱ ନେଲା ନୁହେ ସେ ସାମାନ୍ୟ
ହେଲା' ଯୁଦ୍ଧ ନ କରିବ ତାହା ସଙ୍ଗତେଣ ॥
ସୈନ୍ୟ ସାମନ୍ତ ଘେନିଣ ବେଗେ ସର୍ବେ ଯାଅ
ଯାଗ ଅଶ୍ୱକୁ ଆଣିଣ ମୋର ପାଶେ ଦିଅ ॥
ଶୁଣି ସୁରଥ ନନ୍ଦନ ସୈନ୍ୟଗଣ ସାଜି ।
ବୋଲେ ରଥ ଗଜ ସାଜ ଯୁଦ୍ଧେ ଯିବି ମୁହିଁ ॥
ସୈନ୍ୟମାନେ ସଜ ହୋଇ ରଥ ସଜ କଲେ ।
ଯୁବରାଜ ସୁରଥ ତହିଁରେ ବିଜେ ହେଲେ ॥
ପିତାଙ୍କୁ ପ୍ରଣାମ କରି ଯୋଦ୍ଧାମାନେ ଘେନି
ଯୁଦ୍ଧେ ଚଳନ୍ତେଣ କମ୍ପି ଅଛଇ ମେଦିନୀ ॥
ବାଦ୍ୟର ନାଦରେ କମ୍ପୁ ଅଛି ସ୍ୱର୍ଗପୁର ।
ବୀରଙ୍କ କୁହାଟ ବଜ୍ର ଜିଣି ଭୟଙ୍କର ॥
ନାନା ଅସ୍ତ୍ର ଶସ୍ତ୍ରମାନ କରେ ଛନ୍ତି ଧରି ।
ମେଘବର୍ଣ୍ଣଙ୍କୁ ସମ୍ମୁଖେ ଦେଖି କୋପଭର ॥

ରେରେ ଚୋର କରି ଶର ବର୍ଷା କଲେ ତହିଁ ।
ମେଘବର୍ଣ୍ଣଙ୍କୁ ଯିବାର ପଥ ନ ଦିଶଇ ॥
ଆରେ ଚୋର ଅଶ୍ୱ ଘେନି ଯିବୁ କେଉଁ ଆଡ଼ ।
ଏହି ହାବୁଡ଼େ କି ଶଶା ପଡ଼ିଲେ ବର୍ତ୍ତନ୍ତି ॥
ମେଘବର୍ଣ୍ଣ ଶୁଣି କଟୁ ବାଣୀ ପୁଣି କହେ ।
ଆଜ ଯମପୁର ତୁମ୍ଭେ ଦେଖିବ ସଭିହେଁ ॥
ତୁମ୍ଭମାନଙ୍କର କାଳ ମୋ ହାତେ ପୂରିବ ।
ଦେଖ ମୋର ଏହି ଧନୁ ହସ୍ତେ ଯେବେ ଥିବ ॥
ଏମନ୍ତ କହିଣ ମେଘବର୍ଣ୍ଣ କୋପ ହୋଇ ।
ଧନୁରେ ପୂରାଇ ଶର ମନ୍ତ୍ରିଣ ବିନ୍ଧଇ ॥
ମେଘବର୍ଣ୍ଣ ଶରେ ଚୋର ବୀର କ୍ଷୟ ଗଲେ ।
କଦଳୀବନ ପବନେ ଭାଙ୍ଗେ ଯେ ପ୍ରକାରେ ॥
ଏ ଚୋର ବୀରେ ପୂର୍ବର ଶାପେ ଜନ୍ମିଥିଲେ ।
ମେଘବର୍ଣ୍ଣ ହସ୍ତେ ମରି ସ୍ୱର୍ଗପୁରେ ଗଲେ ॥
ଆଉ ସୈନ୍ୟ ସେନା ଆସି ମିଳିଲେ ବହୁତ ।
ମେଘବର୍ଣ୍ଣ ସଙ୍ଗେ ଯୁଦ୍ଧ କଲେ ଅପ୍ରମିତ ॥
ପ୍ରତିଜ୍ଞା କରିଣ ମେଘବର୍ଣ୍ଣଙ୍କୁ କହନ୍ତି ।
ଆଜ ଜୀବନର ଆଶା ଛାଡ଼ ମୂଢ଼ମତି ॥
କେଉଁ ବାପବଳେ ରାଜା ଅଶ୍ୱ ତୁ ହରିଲୁ ।
ଅମ୍ଭ ଆଗେ କାହିଁ ଯିବୁ ନିଶ୍ଚେ ନାଶଗଲୁ ॥
ଏମନ୍ତ କହିଣ ସର୍ବେ ଶର ବୃଷ୍ଟି କଲେ ।
ମେଘବର୍ଣ୍ଣ ଯିବା ପଥ ସର୍ବେ ନିରୋଧିଲେ ॥
କେ ବୋଲେ ଏହାକୁ ଧର କେହୁ ବୋଲେ ମାର
କେହୁ ବୋଲେ ବାନ୍ଧି ନେବା ରାଜାର ଛାମୁର ॥
ଏହିପରି ସବୁ ସୈନ୍ୟମାନେ କହୁଛନ୍ତି ।
ଶୁଣି ଶୁଣି ମେଘବର୍ଣ୍ଣ ହେଲେ କୋପମୂର୍ତ୍ତି ॥
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ମନ ମଧ୍ୟେ ଚିନ୍ତି ବୀରମଣି ।
ମହା ପ୍ରଚଣ୍ଡ ରୂପ କେ ପ୍ରକାଶିଲେ ପୁଣି ॥
ଧନୁରେ ପୂରାଇ ତୀକ୍ଷ୍ଣ ଶର ସେ ବିନ୍ଧିଲେ ।
ସକଳ ସୈନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ପ୍ରାଣେ ବିନାଶିଲେ ॥
ଏଣେ ପର୍ବତ ଉପରେ କର୍ଣ୍ଣଙ୍କର ବାଳ ।
ମେଘବର୍ଣ୍ଣ ଯୁଦ୍ଧରୀତି ଦେଖିଣ ସକଳ ॥
ଭୀମର ଆଗରେ କର ଯୋଡ଼ିଣ କହନ୍ତି ।
ଅସମ୍ଭବ ଯୁଦ୍ଧ କରେ ଆପଣଙ୍କ ନାତି ॥
ରାଜାର ସମସ୍ତ ସୈନ୍ୟ ଏକା ବିନାଶିଲା ।
ପ୍ରଚଣ୍ଡ ମୂର୍ତ୍ତି ଧରିଣ ଅଶ୍ୱକୁ ହରିଲା ॥

ଆଜ କେହୁ ବୀର ଏହା କରି ନ ପାରନ୍ତା ।
ଯାହା ମୁଁ ଦେଖିଲି ମେଘବର୍ଣ୍ଣ ବଳବନ୍ତା ॥
ଏହାପରେ କହୁଁ କହୁଁ ଭୀମଙ୍କ ଅଗ୍ରତେ ।
ମେଘବର୍ଣ୍ଣ ଜୟକରି ମିଳିଲେ ତୁରିତେ ॥
ଭୀମଙ୍କୁ ପ୍ରଣାମ କରି ବୋଲନ୍ତି ବଚନ ।
ତବ ଦୟାରେ ନାଶିଲି ରାଜାଙ୍କର ସୈନ୍ୟ ॥
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ କୃପାରୁ ଯାଗ ଅଶ୍ୱ ମୁଁ ଆଣିଲି ।
ଭୀମଦେବ ତୁମ୍ଭ ପାଖରେ ତାକୁ ସମର୍ପିଲି ॥
ରଖ ଏବେ ଯାଗ ଅଶ୍ୱ ଯତ୍ନେ ପିତାମହ ।
ସୈନ୍ୟ ଆସନ୍ତି ସଂଗ୍ରାମ କରିବେ ନିଶ୍ଚୟ ॥
ସୈନ୍ୟ ନାଶ ଦେଖିଣ ସୁରଥ ବୀରମଣି ।
ସୈନ୍ୟସହ ଗିରିପରେ ପ୍ରବେଶ ତକ୍ଷଣି ॥
ମହାକୋପଭରେ ରାଜା ସୈନ୍ୟ ଗିରିପରେ ।
ମିଳିଗଲେ କଥା କହୁଁ କହୁଁ ସେ ସତ୍ୱରେ ॥
ଦେଖି ବୃଷକେତୁ ବୀର ଭୀମସେନେ କହି ।
ମୋତେ ଏବେ ଆଜ୍ଞା ଦିଅ ପବନ ତନୟି ॥
ମେଘବର୍ଣ୍ଣ ବହୁ ଯୁଦ୍ଧ କରି ଆସିଅଛି ।
ବିଶ୍ରାମ କରନ୍ତୁ ମୁହିଁ ଯୁଦ୍ଧକୁ ଯାଉଛି ॥
ବୃଷକେତୁ ବଚନରେ ଭୀମ ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ ।
ପ୍ରଣାମ କରିଣ ବୃଷକେତୁ ଚଳିଗଲେ ॥
ଧନୁଶର ଧରି ଯୁଦ୍ଧେ ଚଳିଲେକ ବୀର ।
ନିର୍ଭୟେ ଗମଇ ଯେହ୍ନେ ସିଂହ ବନସ୍ତର ॥
ପାଦଗତ କରିଣ ଚଳଇ କର୍ଣ୍ଣସୁତ ।
ସୈନ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲା ତୁରିତ ॥
ଦୈତ୍ୟ ଯୁଦ୍ଧେ ସଦାଶିବ ଯେପରି ପ୍ରବେଶ ।
ତେହ୍ନେସୈନ୍ୟେପ୍ରବେଶ ହୋଇଲା କର୍ଣ୍ଣଶିଷ୍ୟ
ଯୋଦ୍ଧାମାନଙ୍କୁ ଗୃହିଁଣ ବଚନ ବୋଲଇ ।
ପ୍ରତେ ନୁହେ ମୋର ଶବ୍ଦ ତୁମ୍ଭେ ଯିବ ଜାଇଁ ॥
ଜାୟା ଜନନୀମାନଙ୍କୁ କହ କରି ଆସ ।
ପୁଅ ଝିଅ ଥିଲେ ସମର୍ପି ଯେ ତାଙ୍କ ପାଶ ॥
ଆଜ ତାଙ୍କୁ ଦେଖି ନ ପାରିବ ତୁମ୍ଭେମାନେ ।
ନିଶ୍ଚେ ସର୍ବେ ନାଶ ଯିବ ମୋର ଶରମୁନେ ॥
ସର୍ବ ଯୋଦ୍ଧାମାନେ ବୃଷକେତୁ କଥା ଶୁଣି ।
ରାଗେ ଜର୍ଜରିତ ହୋଇ ବୋଲୁଛନ୍ତି ବାଣୀ ॥
ଟୋକାଖଣ୍ଡ କେତେ ନିର୍ଭୟରେ କହୁ କଥା
ତୋ କଥା ଶୁଣିଣ ହାସ୍ୟ ଉପୁଜଇ ଯଥା ॥

କେଉଁ ଦେଶେ ଘର ତୋର କାହାର ନନ୍ଦନ
ଏକାକୀ ହୋଇଣ କହୁ ନିର୍ଭୟ ବଚନ ॥
ଲାଜଥିଲେ ଏପରି କହନ୍ତୁ ନାହିଁ ବୀର ।
ଆଜଠାରୁ କୁଳ ବୁଡ଼ିଯିବ ତୋ ପିତାର ॥
ଶୁଣି ବୃଷକେତୁ ବୋଲେ ମୋର ପିତା କର୍ଣ୍ଣ
ସୂର୍ଯ୍ୟସୁତ ଅଟେ ସେହୁ ଅଙ୍ଗର ରାଜନ ॥
ମୁହିଁ ଯୁଧିଷ୍ଠି ଦେବଙ୍କ ଆଦେଶେ ଆସିଛି ।
ଅଶ୍ୱ ନେଲେ ଯଜ୍ଞ କରିବ ସେ କୁନ୍ତୀବତ୍ସ ॥
ଏମନ୍ତ କହିଣ ବୀର କୋପମୂର୍ତ୍ତି ହେଲା ।
ସୈନ୍ୟଗଣେ ଗୃହିଁ ବାଣ ବରଷଣ କଲା ॥
ଯୁବନାଶ୍ୱ ସୈନ୍ୟଗଣେ କୋପେ ଛନ୍ଦେ ଶର ।
ଶ୍ରାବଣ ମାସରେ ଯେହ୍ନେ ବରଷାର ଧାର ॥
ଶତ ଶତ ସୈନ୍ୟ ମିଳି ବାନ୍ଧିଲେ ନାରାଚ ।
ଏକାକୀ କାଟଇ ତାହା କର୍ଣ୍ଣର ଆତ୍ମଜ ॥
ମୁହୂର୍ତ୍ତିକେ ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ବାଣ ବୀର ପେଶେ ।
ଅନେକ ସୈନ୍ୟ ମାଇଲା ବୃଷକେତୁ ରୋଷେ
ବଡ଼ ବଡ଼ ଯୋଦ୍ଧାମାନେ ପଡ଼ିଲେ ସମରେ ।
କେତେ ଗଜ କେତେଯୋଦ୍ଧା ତହିଁ କ୍ଷୟଗଲେ
ସୈନ୍ୟ ହତ ଦେଖି କୋପେ ରାଜାର ନନ୍ଦନ
ତୀକ୍ଷ୍ଣ ତୀକ୍ଷ୍ଣ ଶରମାନ ତ୍ରାହାରେ ବାଛିଣ ॥
ବେନି ମତ୍ତ ଗଜ କିବା ଯୁଝନ୍ତି ସେ ବାରେ ।
କେହୁ କାହାକୁ ନିଜନ ନୁହନ୍ତି ସମରେ ॥
ଦେଖିକରି ଦୂତ ବେଗେ ଭୟ କରିଗଲେ ।
ପଳାଇ ଯାଇ ରାଜାର ଆଗରେ କହିଲେ ॥
ପାତକ ପଳାଏ ଯେହ୍ନେ କୃଷ୍ଣ ଦରଶନେ ।
ସେହିରୂପେ ଭୟକଲେ ରାଜା ସୈନ୍ୟମାନେ
ଦୂତ କହେ ଭଦ୍ରାବତୀ ନାୟକ ହୋ ଶୁଣ ।
ତୁମ୍ଭ ସବୁ ସୈନ୍ୟ ନାଶ କଲା ଏକ ଜଣ ॥
ସୁରଥ ସଙ୍ଗତେ ସେହୁ ସମର କରଇ ।
ସୈନ୍ୟ ନାଶହୋନ୍ତେ ଦେବ ଆସିଲି ମୁଁ କହି
ଭାଗ୍ୟକ୍ରମେ ପଳାଇ ଅଇଲି ତୁମ୍ଭ ସ୍ଥାନେ ।
ଆମ୍ଭ ଯାଗ ଅଶ୍ୱ ନେଲା ସେ ନିର୍ଭୟ ମନେ ॥
ମହା ମହା ଯୋଦ୍ଧାମାନେ ଯୁଦ୍ଧରେ ପଡ଼ିଲେ
ଶୁଣି ରାଜା କୋପଭରେ ଥରହର ହେଲେ ॥
ବୋଲନ୍ତିହୋକେତେସୈନ୍ୟଥିଲେକତାହାର
ଭୟ ନ କରିଣ ସର୍ବ କହ ମୋ ଆଗର ॥

ଏକାକୀ ମୋହର ଏତେ ସୈନ୍ୟର ମଧ୍ୟରୁ ।
କପରି ସୈନ୍ୟ ବିନାଶି ନେଲ ସେହିବାରୁ ॥
ସଂଶୟ ନ କରି ମୋତେ କହ ଆରେ ଶୂର ।
କେତେ ସୈନ୍ୟ ସେନାଥିଲେ ସଙ୍ଗତେ ତାହାର
ଭୀମଦେବ ରାଜନ ମୋର କଥା ଏବେ ଶୁଣ ।
ସୈନ୍ୟ ଯୋଦ୍ଧା ନାହିଁ ସେ ଅଟନ୍ତି ତିନିଜଣ
ପ୍ରଥମେ ଆସିଣ ଜଣେ ଅଶ୍ୱ ନେଲ ହରି ।
ଅଉ ଜଣେ ଆସି ସୈନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ସଂହାରି ॥
ଅଉ ଜଣେ ପର୍ବତ ଶିଖରେ ଅଛି ବସି ।
ଏଥିକି ବିଚାର କର ଦେବ ନୃପମଣି ॥
ଶୁଣି ଯୁବନାଶ୍ୱ ରାଜା ବିଚାରେ ମନରେ ।
ମୋ ସଙ୍ଗେ ବାଦୀ ହେବାକୁ ନାହାନ୍ତି ମହିରେ
ପୃଥିବୀରେ ଯେତେକ ଅଛନ୍ତି ନରପତି ।
ମୋର ନାମ ଶୁଣିଲେ ସେ ଭୟ କରୁଥାନ୍ତି ॥
ଏହି ତିନିଜଣ ବା ହୋଇବେ ତିନି ଦେବ ।
ମନେ ପ୍ରତେ ହୁଏ ବ୍ରହ୍ମା ବିଷ୍ଣୁ ସଦାଶିବ ॥
ମନୁଷ୍ୟ ମାନଙ୍କ ଏତେ ବଳ କାହିଁ ହେବ ।
କାଣୁ କାଣୁ ମୋର ଯାଗ ଅଶ୍ୱ ହରିନେବ ॥
ମନୁଷ୍ୟ ନ ହୋଇ ଯେ ଦେବତା ହୋଇଥିବ
ଯୁଦ୍ଧଯଜ୍ଞ ମୋହଠାରୁ ଅଜ୍ଞ ସେ ପାଇବ ॥
ତେବେ ସେ ସର୍ବ ବିପଦ ଭୁଞ୍ଜିବ ନିଶ୍ଚୟ ।
ଜୈମିନି ବୋଲନ୍ତି ଶୁଣ ରାଜା ଜନ୍ମେଜୟ ॥
ଏହା ଶୁଣି ଯୌବନାଶ୍ୱ ସୈନ୍ୟ ବଳ ରାଇ ।
ରଥ ସାଜ ବୋଲି ସେମାନଙ୍କୁ ଅଜ୍ଞାଦେଇ ॥
ମହାମହା ବୀରମାନେ ସଜ ହୋଇ ଅସ ।
ନିକେ ମୁଁ ଯୁଦ୍ଧକୁ ଯାଇ ଉଦ୍ଧାରିବି ଅଶ୍ୱ ॥
ରାଜା ଅଜ୍ଞା ପାଇ ସେନାପତି ହେଲେ ସଜ ।
ସୈନ୍ୟ ସାମନ୍ତ ଇତ୍ୟାଦି ରଥ ଅଶ୍ୱ ଗଜ ॥
ମହା ସମାରୋହେ ବିଜେ ଯୁବନାଶ୍ୱ ରାଜା ।
ବାଦ୍ୟନାଦେ ମହୀ କମ୍ପେ ରଥେ ଉଡ଼େ ଧ୍ୱଜା
ଯାଉଁ ଯାଉଁ ପର୍ବତରେ ଭୀମଙ୍କୁ ଦେଖିଲେ ।
ଭୟଙ୍କର ରୂପ ଦେଖି ମନେ ବିଚାରିଲେ ॥
ଯମଦେବତା କି ଏଥି ଅସିଛି ଓହ୍ଲାଇ ।
ପାଣ୍ଡୁ ପୁତ୍ର ଭୀମ କିବା କୁନ୍ତୀଙ୍କ ତନୟ ॥
ଯୁଦ୍ଧସ୍ଥାନକୁ ଅନାଇ ଦେଲେ ନରପତି ।
ଦେଖିଲେ ଯୁଦ୍ଧ କରଇ ବୃଷକେତୁ ରଥୀ ॥

ଅତୁଳ୍ୟ ତା ଯୋଦ୍ଧାପଣ ଅସୀମ ସାହସ ।
ରଣ ବିଚକ୍ଷଣ ରୂପ କନ୍ଦର୍ପ ସଦୃଶ ॥
ଦେଖି ମନେ ପରଶଂସା କରିଲେ ନୃପତି ।
ଧନ୍ୟରେ ବାଳକ ତୋର ଧନ୍ୟ ଶିକ୍ଷାପଦ୍ଧତି
ବାଳକ ସ୍ୱଭାବ ଜାଣ ଭୟାକ୍ତ ଅଟଇ ।
ଧଳାସ୍ତ୍ର ଲୋକ ଦେଖିଲେ ଲୁଚଇ ସେ ଯାଇ ॥
ଏହାଠାରେ ଦେଖାନାହିଁ ଏହିଗୁଣ ତିଳେ ।
ଅମ୍ଭଙ୍କୁ ଦେଖିଣ ଯୁଦ୍ଧସ୍ଥାନରୁ ନ ଟଳେ ॥
ବୀରପଣେ ନିର୍ଭୟ ଭାବରେ ଯୁଝୁଅଛି ।
ପ୍ରକୃତ କ୍ଷତ୍ରିୟ ରକ୍ତ ପ୍ରମାଣ ପାଉଛି ॥
ଯେଉଁପ୍ରେ ପଶୁରାଜ ପଶୁମଧ୍ୟେ ନିର୍ଭୟରେ ।
ଇଚ୍ଛା ସୁଖେ ଦର୍ପକରି ବିଚରଣ କରେ ॥
ସେହି ପରକାରେ ବୀର କେଶରୀ ହୋଇଣ
ଗର୍ଜନରେ କମ୍ପାଉଛି ଏ ତିନି ଭୁବନ ॥
ମରଣକୁ ମନେ ଭୟ କିଛିମାତ୍ର ନାହିଁ ।
ଯୋଗୀ ତପ କଲା ପ୍ରାୟ ସମର କରଇ ॥
ଧନ୍ୟ ତୁମ୍ଭେ କ୍ଷତ୍ରୀ ପୁତ୍ର ତୁମ୍ଭ ଯୋଦ୍ଧାପଣ ।
ଧରଣୀ ତୁମ୍ଭର ଯଶେ ହେଉ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ॥
ଏହିପରି ଯୋଦ୍ଧାପଣ ଦେଖି ନାହିଁ ନେତ୍ରେ
ଏମନ୍ତ କହିଣ ଯୁବନାଶ୍ୱ ନରନାଥେ ॥
ହର୍ଷ ଚିତ୍ତେ ଯୁଦ୍ଧ କରିବାକୁ ହେଲେ ସଜ ।
ଯୁଦ୍ଧ ନ କଲେ ଯେ ହେବ ଗୁରୁତର ଲାଜ ॥
ଯୁବନାଶ୍ୱ ଯୁଦ୍ଧ ସଜ୍ଜା ଦେଖି ଭୀମସେନ ।
ବଜ୍ରନାଦୁ ଜିଣି ତହିଁ କଲେକ ଗର୍ଜନ ॥
ଯୁଦ୍ଧକ୍ଷେତ୍ର ବୃଷକେତୁ କରିବାକୁ କ୍ଷାନ୍ତ ।
ବହନ ଚଳଲେ ଭୀମସେନ ବଳବନ୍ତ ॥
ଯମ ହସ୍ତେ କାଳଦଣ୍ଡ ପ୍ରାୟ ଶୋହେ ଗଦା ।
ଚାଲିଗଲେ ପୃଥ୍ୱୀଦେବୀ ଟଳମଳ ସଦା ॥
ଗଦା ଘେନି ଭୀମସେନ ମସ୍ତକ ଉପରେ ।
ଅଗଭର ହେଲେ ଭୁଲାଇଣ ଚକ୍ରାକାରେ ॥
ଶତ୍ରୁ ରକତରେ ଗଦା ଧୁଆଇବା ପାଇଁ ।
ଅତ୍ୟନ୍ତ ଆନନ୍ଦ ହେଲେ କୁନ୍ତୀଙ୍କ ତନୟି ॥
ବୃଷକେତୁ ବୀର ଦେଖି କହେ ବିନୟରେ ।
ଏହି ନିବେଦନ ମହାଶୟ ଘେନ ଥରେ ॥
ତ୍ରିଭୁବନ ଯୋଦ୍ଧା ଯେବେ ହେବେ ଏକତ୍ରିତ
ମୋ ବିଚାରେ ତୁମ୍ଭ ଯୁଦ୍ଧ ନୁହଇ ଉଚିତ ॥

ଏ ସାମାନ୍ୟ ନର କଦାଁ ଅଥସ୍ତି ହେ ଦେବ ।
ମୁଁ ଥାଉଁଥିବାରୁ ମୋର ଶତ୍ରୁ କେହି ନ ବର୍ତ୍ତିବ ॥
ପଶୁରାଜ ସିଂହ ଯେବେ ଶୃଗାଳ ସଙ୍ଗରେ ।
ଯୁଦ୍ଧ କରି ଶୃଗାଳକୁ ସମୂଳରେ ମାରେ ॥
ତେବେ କି ସଂସାରେ ଖ୍ୟାତିହୋଇବ ତାହାର
ଅପଖ୍ୟାତି ନିନ୍ଦା ଯେ ଘୋଷିବ ନିରନ୍ତର ॥
ସାମାନ୍ୟ ଯୋଦ୍ଧା ମଧ୍ୟରେ ଜୟ ପରାଜୟ ।
ମରିଲେ ମାରିଲେ ତାର ତହିଁ ନାହିଁ ଭୟ ॥
ଯାଅ ଦେବ ପର୍ବତ ଶିଖରେ ଥାଅ ରହି ।
ତୁମ୍ଭ ଯୁଦ୍ଧବାରେ ଘୋର କ୍ଳେଶ ଲଭେ ମହୀ
ସାମାନ୍ୟ ଭାବ ବହୁଛ ଭୀମ ନାମ ଧରି ।
ମୋର ଏହି ଇଚ୍ଛା ଦେବ ଶୁଣ କର୍ଣ୍ଣ ଡେରି ॥
ଏହି ସବୁ ଯେଉଁ ସୈନ୍ୟ ଦେଖୁଛ ଆଗରେ ।
ସୁରଥ ସହି ତାହାଙ୍କୁ ତୃଣ ମନେ କରେ ॥
ଅଶ୍ୱ ଆଣିବା ସମୟେ ମେଘବର୍ଣ୍ଣ ବୀର ।
ଏଥୁ ବଳି ସୈନ୍ୟ ଥିଲେ କଲା ନାରଖାର ॥
ଏବେ ଏମାନେ ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ବେଢ଼ିଣ ଅଛନ୍ତି ।
ଯୁଦ୍ଧ କରିବା ଉଚିତ ଆମ୍ଭ ବେନି ପ୍ରତି ॥
ଆମ୍ଭର ଏ ନିବେଦନ ଘେନି ବୀରବର ।
ଅଜ ଥାଇ ଯୁଦ୍ଧ ଦେଖ ପର୍ବତ ଉପର ॥
ଯୁଦ୍ଧ କରିବାକୁ ଦେବ ନ ବଳାଅ ମନ ।
କରଯୋଡ଼ି କହୁଛି ଘେନି ଏ ନିବେଦନ ॥
ଆପଣଙ୍କ ତୁଳନାରେ ଏ ଚୁଚୁନ୍ଦ୍ରା ବତ ।
ଏମାନଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଯୁଦ୍ଧ ନୁହଇ ଉଚିତ ॥
ଚୁଚୁନ୍ଦ୍ରାକୁ ମାଇଲେ ଯେ ହାତ ଗନ୍ଧ ହୁଏ ।
ଏହା ଋଷି ବାକ୍ୟ ଅଛି ଶାସ୍ତ୍ରରେ ନିର୍ଣ୍ଣୟେ ॥
ଅଜ ଏହି ଯୁଦ୍ଧକୁ ଦେଖନ୍ତୁ ବୀରମଣି ।
ଯଶ ରହିଥିବ କାଳେ କାଳେ ଏ ଧରଣୀ ॥
ତୁମ୍ଭର ପ୍ରସାଦେ ଯେବେ ସୈନ୍ୟ ମୁଁ ମାରିବି
ଏ ଯଶ ତୁମ୍ଭର ନୁହେ ଦେବ ଲୁହ ଭାବି ॥
ଆମ୍ଭର ଏ ମନୋଗତ ଭାବ ଶୁଣ ବୀର ।
ପିତାଠାରୁ ପୁତ୍ର ଯଦି ହୁଅଇ ଯୋଗ୍ୟର ॥
ପୁତ୍ର କାର୍ଯ୍ୟେ ପିତାର ନ ଥାଏ ଅଭିମାନ ।
ଲୋକମାନଙ୍କରେ ବହୁ ଲଭଇ ସମ୍ମାନ ॥
ଏ ଯୁଦ୍ଧରେ ଯେବେ ମୋର ବିଜୟ ହୋଇବ
ଆପଣଙ୍କ ମନରେ କି ଆନନ୍ଦ ନୋହିବ ॥

ସ୍ୱର୍ଗପୁର କରି ବୀର ଆପଣା ଶକ୍ତିରେ ।
ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ନୁହେଁ ଏ ଦେହ ଜାଣନ୍ତି ସକଳେ ॥
ନାରୀମାନଙ୍କ ସୌରଭ ପୁରୁଷ ଯୌବନ ।
ଅବର ଶରୀର ଅଧ ହେବ ଦିନେ ଲୀନ ॥
ବିବେଚନା କରି ଦେଖ କିଛି ସ୍ଥାୟୀ ନୁହେଁ
ପାଣି ଫୋଟକା ପରାୟେ ସର୍ବ ନାଶ ଯାଏ ॥
ଲକ୍ଷ୍ମୀଦେବୀଙ୍କ ପ୍ରସାଦେ ଧରଣୀର ଜନ ।
ସୁଖଭୋଗ କରନ୍ତି ହୁଅନ୍ତି ଭାଗ୍ୟବାନ ॥
ଚଞ୍ଚଳ ପ୍ରକୃତି ଯୋଗୁ ନାମ ଯେ ଚଞ୍ଚଳା ।
ନରଲୋକେ ପୂଜାରେ ସେ ହୁଅନ୍ତି ନିଶ୍ଚଳା ॥
ଯଶ ରଖିଥିବା ଜନ ସଂସାରେ ଅମର ।
ଜୀଇଁବା ମରିବା ଅଟେ ସମାନ ତାଙ୍କର ॥
ଏହା ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ନୀତି ଏ ସଂସାରେ ଜାଣ ।
ଯଶଧର୍ମ ପାଇ ମୁକ୍ତି ଇଚ୍ଛେ ସାଧୁଜନ ॥
ଯଶଟି ପରମ ଧନ ସୁକବି କଣ୍ଠରେ ।
ଗାୟନ କରନ୍ତି କବି ହରଷ ଅନ୍ତରେ ॥
ଦେବଦାନବ ସମୁଦ୍ର ମନ୍ଥନର କାଳେ ।
ଅସୁରଙ୍କ ଦର୍ପଚୂର୍ଣ୍ଣେ ନିସ୍ତେଜ ହୋଇଲେ ॥
ଶ୍ରୀହରିଙ୍କ ତେଜେ ପୁଣି ମନ୍ଥିଲେ ସାଗର ।
ଯେପରି ଦଧି ହାଣ୍ଡିରେ ଚୁଅ ପରକାର ॥
ସେପରି ଏ ସୈନ୍ୟ ସାଗରକୁ ମୁଁ ମନ୍ଥିଲେ ।
ଆପଣଙ୍କ ଯଶ ଏଥି ନୋହିବକି ଭଲେ ॥
ନାରୀମାନଙ୍କର ଇଚ୍ଛା ପତି ପାଇବାକୁ ।
ସେହିପରି ଏହି ସୈନ୍ୟ ଗୃହାନ୍ତି ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ॥
ସ୍ତ୍ରୀରୂପା ଯୁବନାଶ୍ୱ ରାଜା ସୈନ୍ୟଗଣ ।
ମୋ ତୀକ୍ଷ୍ଣଶର କନ୍ଦର୍ପ ଶର ହେବ ଜାଣ ॥
ଯେତେବେଳେ କାମଦେବ ପୁଷ୍ପଶର ମାରେ
ବିରହିଣୀ ହୋଇ ନାରୀ ସଙ୍ଗ ଇଚ୍ଛା କରେ ॥
ସ୍ୱାମୀସଙ୍ଗ ପାଇ ଯେଉଁ ପରି ହୁଏ ତୃପ୍ତ ।
ଯୁବନାଶ୍ୱ ସୈନ୍ୟହେବେ ମୋ ଶରେ ତେମନ୍ତ
ହେ ପାଣ୍ଡବ ବୀର ଦେଖ ସମ୍ମୁଖେ ଗୃହିଣୀ ॥
ସନ୍ତୋଷ କରିବ ଅଜ ଏମାନଙ୍କ ମନ ॥
ଯେତେବେଳେ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ସେ ଦେଖିବେ ଆଗରେ
ମୁଖ ଫେରାଇ ଭାଜିବେ ଲଜ୍ଜିତ ଭାବରେ ॥
ଶ୍ୱଶୁରଙ୍କୁ ବୋହୂମାନେ ଲଜ୍ଜା ଯେ କରନ୍ତି ।
ଜନ ସାଧାରଣ ଠାରେ ଥାଏ ଏହି ରୀତି ॥

ଦେଖ ଏହି ସୈନ୍ୟବଧୂ ମୋର ଚରଣରେ
ତୁମ୍ଭେ ଥିବା ଯୋଗ୍ୟ ନତମୁଖ ପୃଥିବୀରେ ॥
ଲଜ୍ଜାଶୀଳା ନାରୀ ପ୍ରାୟେ କରିଛନ୍ତି ମୁଖ ।
ରହିଛନ୍ତି ଦେବ ଯୋଦ୍ଧା ସୈନ୍ୟଗଣ ଦେଖି ॥
ଏମାନଙ୍କର ମଳନ ହେବା ପରଯନ୍ତ ।
ଅପେକ୍ଷା କରିବା ମୋର ଅଟେ ଅନୁଚିତ ॥
ଶୁଣିକରି ଭୀମସେନ ହରଷେ ବୋଲନ୍ତି ।
ଯାଅ ବାବୁ ସୈନ୍ୟବଧୂ ନିକଟେ ଝଟିତ ॥
ମୋର ଏହି ବାକ୍ୟ ଶୁଣ ବତ୍ସ ବୀରମଣି ।
ଯେତେବେଳେ ଦେଖିବ ନୋହିବ କାମେ ଜାଣି
ସୈନ୍ୟବଧୂଏ କରିବେ ଯେବେ ପରାଜୟ ।
ନ ସହି ପାରିବି ବାବୁ ତାହା ମୁଁ ନିଶ୍ଚୟ ॥
ଦୂରେ ଥାଇ ଯେବେ ମୁହିଁ ଏପରି ଦେଖିବି ।
ଗଦା ବୁଲାଇଣ ମୁହିଁ ତତକାଳେ ଯିବି ॥
ବଧୂ ବୋଲି ମାନ୍ୟ ନ ରଖିବି ସେହି କାଳେ
ପ୍ରହାର କରିବି ଗଦା ଯାଇ ଅବହେଳେ ॥
ବାବୁ ବୃଷକେତୁ ବୀର ଶୁଣି ମନେ ଦେଇ ।
ସୈନ୍ୟ ବଧୂ ବଶ କରି ଯଶ ରଖ ମହୀ ॥
ଗୁରୁଜନ ବଧୂର ଦୁଷ୍କାମିପଣ ଦେଖି ।
ଦୂର କରିବାକୁ ତାହା ଇଚ୍ଛା ଯେ କରନ୍ତି ॥
ଗୁରୁଜନ ଏ ବିଷୟେ ଅବହେଳା କଲେ ।
ସଂସାର ମୁଖରେ ନିନ୍ଦା ପାଆନ୍ତି ସେ ଭଲେ ॥
ଅନେକ ଲୋକଙ୍କଠାରୁ ନିନ୍ଦା ସେହି ସହେ
ସ୍ତ୍ରୀର ଅନ୍ୟାୟରେ ଘର ଯେହ୍ନେ ନାଶଯାଏ ॥
ଅହେ ବୀରବର ବୁଝି ସୁଝି କାର୍ଯ୍ୟେ ଯାଅ ।
ତୁମ୍ଭେ ସର୍ବ ଜାଣ କିବା କହିବି ଉପାୟ ॥
ତୁମ୍ଭେ ପାଦଗାମୀ ହୋଇ କରିବ ସମର ।
ଯୁବନାଶ୍ୱ ସୈନ୍ୟ ସଂଖ୍ୟା ଅଟଇ ଅପାର ॥
ରଥ ଗଜ ଅଶ୍ୱପରେ କରି ଆରୋହଣ ।
ବାଣ ବରଷିବେ ସର୍ବେ ତୋତେ ଯେବେ ଜାଣ
ସେଥି ପାଇଁ ବାପଧନ ଏକାକୀ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ।
ମନ କରୁ ନାହିଁ ପଠାଇବାକୁ ରଣକୁ ॥
ସୁଧୀର ରଣ ପଣ୍ଡିତ ବୃଷକେତୁ ବୀର ।
ବିନୋଦରେ ପ୍ରଣମିଣ ହୋଇଲେ ବାହାର ॥
କାମୀଜନ ଯେଉଁ ପରି ମଦ୍ୟ ପାନ କରେ ।
କୁଙ୍କୁମ ଗନ୍ଧଚନ୍ଦନ ଲେପଇ ଅଙ୍ଗରେ ॥

ସେପରି ବୀର ପୋଷାକ ପିନ୍ଧି ବୀରବର ।
ସୈନ୍ୟବଧୂ ନିକଟକୁ ଚଳିଲେ ସତ୍ୱର ॥
ନାଗର ଯେପରି ବହୁ ନାଗରୀଙ୍କି ପାଇ ।
ନାନା ରସକ୍ରୀଡ଼ା କରିବାରେ ଯେ ଭାବଇ ॥
ସେହିପରି ବୃଷକେତୁ ସୈନ୍ୟବଧୂ ଗୃହିଁ ।
ମତ୍ତ କରିବର ପରି ଗମେ କୋପ ବହି ॥
ବୃଷକେତୁ ଶରଘାତେ ହାହାକାର ସଇନେ ।
ଗୃହିଁ ଗୃହିଁ ଚଳିଗଲେ ଯମର ଭୁବନେ ॥
ତେବେ ବୃଷକେତୁ ରାଗ ନୋହିଲାକ ଶାନ୍ତ
ବାରମ୍ବାର ଶର ପେଶେ ହୋଇ ଉନମତ୍ତ ॥
ରଣସ୍ଥାନରେ ଦେଖିଲେ ବୃଷକେତୁ ବୀର ।
ବହୁତ ସୈନ୍ୟ ପଡ଼ିଲେ ଯୁବନାଶ୍ୱଙ୍କର ॥
ତେବେ ଯୁଦ୍ଧା ଯୁବନାଶ୍ୱ ସୈନ୍ୟ ନ ଢୁଞ୍ଚିଲେ
ବୃଷକେତୁଙ୍କୁ ମାରିବା ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟାକଲେ ॥
ସୈନ୍ୟଙ୍କ ସାହସ ଦେଖି ବୃଷକେତୁ ଏଥି ।
ଭାବେ ହେଳାକଲେ ଯୁଦ୍ଧେ ନ ପାରିବି ଜିତ
ମତ୍ତସିଂହ ସମ ବୀର ରାଗେ ହେଲେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ।
କର୍ଣ୍ଣ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଓଟାରି ବିନ୍ଧିଲେକ ବାଣ ॥
ତୀକ୍ଷ୍ଣ ତୀକ୍ଷ୍ଣ ବାଣ ବାଛି ବିନ୍ଧେ କର୍ଣ୍ଣସୁତ
ସବୁ ସୈନ୍ୟମାନଙ୍କୁ କରିଲା ଅସ୍ତ ବ୍ୟସ୍ତ ॥
ବୃଷକେତୁ ଶରଘାତେ ସଇନ ସକଳେ ।
ଅତିଶୟ ଭୟକଲେ ମନର ମଧ୍ୟରେ ॥
ବୃଷକେତୁ ଆନନ୍ଦରେ ସିଂହନାଦ କରି ।
ସୈନ୍ୟ ମାରୁଅଛି ଯେହ୍ନେ ନିର୍ଭୟେ କେଶରୀ ॥
ଏହିପରି ଯୁଦ୍ଧ କରୁ ଅଛି କର୍ଣ୍ଣସୁତ ।
ଯୁବନାଶ୍ୱ ସୈନ୍ୟ କ୍ରମେ ହୋଇଲେ ପତିତ ॥
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଯେପରି ଗୋପେ ରାହାସ ସମୟେ ।
ହୋଇଥିଲେ ଗୋପୀ ଗୋଟିକେ କୃଷ୍ଣ ଗୋଟିଏ
ସେହିପରି ସୈନ୍ୟବୃନ୍ଦେ କର୍ଣ୍ଣଙ୍କ ନନ୍ଦନ ।
ଶରଜାଲେ ପୂର୍ଣ୍ଣକଲେ ସେହି ରଣସ୍ଥାନ ॥
ସୈନ୍ୟମାନେ ଏଣେତେଣେ ଭୟରେ ପଳାନ୍ତି
ବୃଷକେତୁ ବୀରବର ଗୋଡ଼ାଇ ମାରନ୍ତି ॥
ସୈନ୍ୟଙ୍କ ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା ଦେଖି ଯୁବନାଶ୍ୱ ବୀର ।
ରଥ ଚଢ଼ି ବେଗେ ଯୁଦ୍ଧେ ହେଲେ ଅଗ୍ରସର ॥
ପ୍ରଦକ୍ଷିଣ ରଣସ୍ଥଳେ ବୋଇଲେ ବଚନ ।
ହେ ବାଳକ ଓଦେଇଅଛୁ ଏ ରଥକୁ ଢେନ ॥

ପାଦଗାମୀ ହୋଇ ଯୁଦ୍ଧ କରୁଅଛୁ ତୁହି ।
ମୁଁ ରଥରେ ଅଛି ଯୁଦ୍ଧ ଉଚିତ ନୁହଇ ॥
ପଦାତି ସହିତେ ରଥୀ ଯୁଦ୍ଧ ନ ଯୋଗାଇ
ଏଣୁ କରି ଏ ରଥ ଦେଉଛି ନିଅ ତୁହି ॥
ତୋର ସଙ୍ଗେ ଯୁଦ୍ଧକଲେ ମାନ୍ୟ ନ ରହିବ
ଗନ୍ଧବିନା କୁସୁମ କି ଶୋଭାଯୁକ୍ତ ହେବ ॥
ପରଦେଶୀ ବାଳକରେ ଅଟୁ ବୀର ତୁହି ।
ଚାଲି ଚାଲି ଆସି ଥିବୁ କ୍ଲାନ୍ତ ଥିବ ଦେହି ॥
ଏଠାରେ କଲୁଣି ତୁହି ବହୁତ ସମର ।
ଶରୀର ଅବଶ୍ୟ କ୍ଲାନ୍ତ ହେବଣି ତୋହର ॥
ମୁଁ ରଥରେ ଥିବି ତୁହି ରହିଥିବୁ ତଳ ।
ଉଚିତ ନୁହେ ଏପରି କରିବା ସମର ॥
କି ନାମ ତୋହର କେଉଁ ଗୋତ୍ରରେ ସମ୍ଭୂତ
କେଉଁ ଧର୍ମ କର୍ମ କରୁ କହ ତୁ ନିଶ୍ଚିତ ॥
କିଏ ଅଟେ ତୋର ପିତା ଘର କେଉଁଠାରେ
ଦିଅ ପରିଚୟ ଏବେ ମୋହର ଆଗରେ ॥
କି ନିମନ୍ତେ ଏଠାବକୁ କରିଲୁ ଗମନ ।
ସଂଶୟ ଫିଟାଇ କହ ମାୟା ନ କରଣ ॥
ବିନା ରଥେ ଭ୍ରମୁଅଛୁ ହୋଇଣ ନିର୍ଭୟ ।
ତୁମ୍ଭ ଅଟଳ ବୀରତ୍ୱ ଦେଖି ମୋ ସନ୍ଦେହ ॥
ଯେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତୁମ୍ଭ ପରିଚୟ ନ କହିବ ।
କେଉଁ ପରି ସେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସମର ହୋଇବ ॥
ରଣକ୍ଷେତ୍ରେ ତୁମ୍ଭ ରଣ ଦେଖି ପ୍ରଶଂସଇ ।
ତୁମ୍ଭ ପରି ରଥୀ ଏ ସଂସାରେ ଦେଖି ନାହିଁ ॥
ରାଜାର ବଚନେ କର୍ଣ୍ଣସୁତ ବୋଲେ ବାଣୀ
କଶ୍ୟପ ଋଷିଙ୍କ ବଂଶେ ଜନ୍ମ ଅମ୍ଭ ପୁଣି ॥
ଦାତାକର୍ଣ୍ଣ ବୀର ଅଟେ ମୋହର ପିଅର ।
ଦାନୀପଣେ ପୃଥିବୀରେ ନାହିଁ ପଟାନ୍ତର ॥
କୁରୁ ସଭାମଧ୍ୟେ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ପକ୍ଷେ ଥାନ୍ତି ।
କୁଟୁମ୍ବ ଛାଡ଼ିଣ ତାଙ୍କ ହିତ ସେ ବାଞ୍ଛନ୍ତି ॥
ଦ୍ରୌପଦୀଙ୍କ ବସ୍ତ୍ରଫେଡ଼ା ଦେଖିଲେ ନେତ୍ରରେ
ତିଳେକ ଦୟା ନୋହିଲା ତାହାଙ୍କ ଚିତ୍ତରେ
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ଛାଡ଼ି ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନଙ୍କୁ ଆଦର ।
ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ବଚନକୁ ଥାନ୍ତି ଅନୁସର ॥
କର୍ଣ୍ଣ ବୀର ନାମ ବୋଲି ଜାଣିଥିବ ତୁମ୍ଭେ ।
ଶୁଣିଲୁ ହୋ ରାଜା ତାହାଙ୍କର ସୁତ ଅମ୍ଭେ ॥
ସମ୍ମୁଖ ସମରେ ବୀର ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ହାତରେ ।
ମରିବାବେଳେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ନୟନେ ଦେଖିଲେ ॥
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଦର୍ଶନେ ମୁକ୍ତି ମିଳିଛି ଅବଶ୍ୟ ।
ଏଥିରେ ଅମ୍ଭର ମନେ ତିଳେ ନାହିଁ କ୍ଲେଶ ॥
ବୃଷକେତୁ ନାମ ମୋର ଯୁଧିଷ୍ଠି ପାଳିତ ।
ତାଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟେ ଆସିଅଛି ଏତେ ଦୂର ପଥ ॥
ଅଶ୍ୱମେଧ କରିବେ ଯୁଧିଷ୍ଠି ନରସାଇଁ ।
ଇଚ୍ଛା କରିଛନ୍ତି ବ୍ୟାସଠାରୁ ଆଜ୍ଞା ପାଇ ॥
ସୁଲକ୍ଷଣ ଯାଗଯୋଗ୍ୟ ଅଶ୍ୱ ଦରକାର ।
ସେଥିଯୋଗେ ଏଠାକୁ ଆସିଛୁ ତିନିବୀର ॥
ତୁମ୍ଭ ଯାଗ ଅଶ୍ୱ ହରିନେଲେ ମେଘବର୍ଣ୍ଣ ।
ଏଥି ଯୋଗେ ତୁମ୍ଭ ସୈନ୍ୟ ସଙ୍ଗେ ମୋର ରଣ
ଆଉ କିବା ପରିଚୟ ଦେବି ନୃପବର ।
ତୁମ୍ଭ ରଥ ନେଲେ ହେବ ଅନ୍ୟାୟ ମୋହର
ଯୁଦ୍ଧେ ତୁମ୍ଭ ରଥ ନେବା ଉଚିତ ନୁହଇ ।
ନେଲେ ତୁମ୍ଭ ସଙ୍ଗେ ରଣ କରି ନ ପାରଇ
ଦବା ନବାରେ ବନ୍ଧୁତା ସ୍ଥାପିତ ହୁଅଇ ।
ଏଣୁ କରି ତୁମ୍ଭ ରଥ ନେବା ନ ଯୋଗାଇ ॥
ଆଶା ଅଛି ଶତ୍ରୁମାରି ରଣ ଜୟ କଲେ ।
ଯଶ ରହିଥିବ ମୋର ଏହି ଧରଣୀରେ ॥
ଯୁଦ୍ଧସ୍ଥଳେ ଭଲମନ୍ଦ ନ ଥାଇ ଭାବନା ।
ତହିଁରେ ଅମ୍ଭର କିଛି ନ ଥାଏ ଶୋଚନା ॥
କାମନା ରହିଛି କାର୍ଯ୍ୟ ଜୟ ଫଳ ଲାଭ ।
ତୁମ୍ଭ ରଥେ ଯୁଦ୍ଧକଲେ ଧର୍ମ ନାଶ ଯିବ ॥
ରୁକ୍ମିଣୀ ପତିଙ୍କ ପଦ୍ମପାଦରେ ଶରଣ ।
ମହାଦେବ ଉପାଧ୍ୟାୟ ଭଜେ ଅନୁକ୍ଷଣ ॥

ଇତି ଶ୍ରୀ ଜୈମିନି ଭାରତେ ହରିଭକ୍ତ
ରସଲୀଳା ସାର କଥା ପ୍ରବନ୍ଧେ
ନାମ ଚତୁର୍ଥୋଽଧ୍ୟାୟଃ

ପଞ୍ଚମ ଅଧ୍ୟାୟ

ତେନା କୃଷ୍ଣଂହ୍ୟ ସକୃଷ୍ଣଂ କ୍ଷତ୍ରିୟସ୍ୟ ଧନଂ ତଥା
ଧାର୍ଷ୍ଟ୍ୟେନେମନୁକ୍ଷେମ୍ବେସ୍ତତ୍‌ସର୍ବଂ ପ୍ରେତଭୂଷଣ

ବୃଷକେତୁ ଯୁଦ୍ଧେ ଯୁବନାଶ୍ୱ ରାଜାଙ୍କର ପରାଜୟ

ପାର୍ବତୀଙ୍କ ମୁଖ ଚାହିଁ ବୋଲନ୍ତି ଶଙ୍କର ।
କହୁଅଛି ପ୍ରାଣପ୍ରିୟା ତୁମ୍ଭେ ହେତୁକର ॥
ଜୈମିନି ଭାରତ ଏହି ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଚରିତ ।
ଭକ୍ତିଭରେ ଶୁଣିଲେ ଏ ସଂସାରୁ ହୁଅନ୍ତି ମୁକ୍ତ ॥
ଜନ୍ମେଜୟ ରାଜାଙ୍କୁ ଯେ ଜୈମିନି ବୋଲନ୍ତି
ବୃଷକେତୁ କୁ କହନ୍ତି ପ୍ରଭାବତୀ ପତି ॥
ଅହେ ବୀର ତୁମ୍ଭର ପିଅର କର୍ଣ୍ଣ ଧନ୍ୟ ।
ବୀରପୁତ୍ର ବୀର ତୁମ୍ଭେ କ୍ଷତ୍ରିୟ ପ୍ରଧାନ ।
ତୁମ୍ଭର ସାହସ ପରଶଂସା ଜଗତରେ ।
ଆଜ ମୁଁ ଯାହା ଦେଖିଲି ଏ ଯୁଦ୍ଧ ଭୂମିରେ ॥
ମୋର ସର୍ବ ସୈନ୍ୟବୃନ୍ଦ କଲ ତୁମ୍ଭେ ନାଶ
ବୀରପଣେ ତୁମ୍ଭ ସମ ନୋହିବେ ଏ ଦେଶ ॥
ମହାମହା ଯୋଦ୍ଧା ରଣ ଯୁଦ୍ଧ ଛାଡ଼ି ଦେଇ ।
ପଳାନ୍ତି ଜୀବନ ଭୟେ ତୁମ୍ଭ ଶର ଚାହିଁ ।
କଦଳୀବନ ପବନ ଯେସନେ ନାଶକରେ ।
ତୁମ୍ଭଶରେ ମୋର ଯୋଦ୍ଧା ତେସନ ପ୍ରକାରେ
ଅସ୍ତବ୍ୟସ୍ତ ମସ୍ତକରୁ ମୁକୁଟ ପଡ଼ଇ ।
ଅସମ୍ଭାଳେ ଧାଆନ୍ତି ସେ ପ୍ରାଣ ରକ୍ଷା ପାଇଁ ॥
ଚାରିଆଡ଼େ ହାହାକାର ଶବଦ ଶୁଭଇ ।
ସେନାପତି ବଚନକୁ ସୈନ୍ୟ ନ ମାନଇ ॥
ସଂହାର ସମୟେ ଜାଣ ଯେସନେ ଉମାକାନ୍ତ ।
ତ୍ରିଶୂଳ ଧାରଣ କରି ବର୍ତ୍ତି ନିଯୁତେ ॥
ମାରିବା ବ୍ୟତୀତ ଆନ କିଛି ନ ଦିଶଇ ।
ସେହିପରି ତୁମ୍ଭ ଯୁଦ୍ଧ ନୟନେ ଦେଖଇ ॥
ବାଳକ ଅଟୁ ତେ ବୀର ଚଞ୍ଚଳ ତୋ ମତି ।
ଶର ମାରିବାକୁ ମୋର ନ ଚଳଇ ହାତ ।
ସେହି ସ୍ନେହବଶୁ ତୋତେ ମାରୁନାହିଁ ଶର
ଅସ୍ତ୍ରଶିକ୍ଷା ଦେଖାଇଣ ମନ ତୋଷ କର ॥
ତମ ଶର ତୋ ପ୍ରତି ବାରୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦାରୁଣ
ବାଜିଗଲେ ମରମ ବାଧା ହୋଇବଟି ଜାଣ ॥
ମନକଥା ଏଥି ପାଇଁ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ କହିଲି ।
ଶର ସନ୍ଧାନ କରଣ ଆଗେ ନ ମାରିଲି ॥
ବୃଷକେତୁ ବୀର ଯୁବନାଶ୍ୱ ବାଣୀ ଶୁଣି ।
ହସି କରି ପ୍ରତ୍ୟୁତ୍ତର ଦେଲେ ବୀରମଣି ॥
ନୃପବର ତୁମ୍ଭେ ନୁହ ମୋର ସମସର ।
ବୃଦ୍ଧ ହେବାରୁ ତୁମ୍ଭର ତୁଟିଲାଣି ଶିର ॥
ଆବର ହେଉଛ ଅସି ମୋ ସଙ୍ଗେ ଉଗାର ।
ମୋ ଶର ବାଜନ୍ତେ ତୁମ୍ଭେ ଯିବ ଯମପୁର ॥
ବୃଦ୍ଧ ମାରିବାକୁ ମନ ନ ବଳେ ମୋହର ।
ଏ ସମୟେ ଭଜନ କର ହେ ଚକ୍ରଧାରୀ ॥
ତାଙ୍କୁ ନ ଭଜିଣ ଆସିଅଛ ଯୁଦ୍ଧକରି ।
ନୀତି ଶାସ୍ତ୍ର ପଣ୍ଡିତ କି ନାହାନ୍ତି ତୁମ୍ଭର ॥
ଶୁଣୁଅଛି ମୋହଠାରୁ ବଳି ତୁମ୍ଭ ସୁତ ।
ସେମାନେ ଆଣିଣ ଅସ୍ତ୍ର ଧରନ୍ତୁ ତୁରିତ ॥
ତେବେ ମୋର ବୀରପଣ ଦେଖିବ ରାଜନ ।
ବୃଦ୍ଧଙ୍କୁ ମାରିଲେ କସ ଯଶ ମୋର ପୁଣ ॥
ଏଥିପାଇଁ ମନେ ପ୍ରାପ ହେଉଛି ମୋହର ।
ଯେବେ ମନ ଅଛି ରାଜା ଆଗେ ଶର ମାର ॥
ବୃଷକେତୁ ବାଣୀ ଶୁଣି ଯୁବନାଶ୍ୱ ବୀର ।
ଗୁଣରେ ବସାଇ ମନ୍ତ୍ରି ପେଷେ ଦଶଶର ॥
ଅନ୍ତରୀକ୍ଷରେ ଦଶ ଶର ବେଗେ ଚଳିଗଲା ।
ସାମାନ୍ୟ ଶରରେ କର୍ଣ୍ଣ ନନ୍ଦନ ଛେଦିଲା ॥
ତିନିଶର ମନ୍ତ୍ରିଣ ପେଷିଲା କର୍ଣ୍ଣସୁତ ।
ଶରର ଆଘାତେ ନୃପ ହେଲେ ଅପହତ ॥
ଅସମ୍ଭାଳ ହୋଇଣ ପଡ଼ିଲେ ନରସାଇଁ ।
ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ କର୍ଣ୍ଣସୁତ ବୋଲି ପ୍ରଶଂସଇ ॥
ପୁଣି କର୍ଣ୍ଣସୁତ ଅର୍ଦ୍ଧଚନ୍ଦ୍ର ବାଣ ମାରି ।
ନୃପର କାଣ୍ଡ କୋଦଣ୍ଡ ଦେଲା ଖଣ୍ଡ କରି ॥
ରାଜା ମସ୍ତକର ପରେ ଥିଲା ଦଣ୍ଡଛତ୍ର ।
ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ କଲା ତାକୁ କର୍ଣ୍ଣଙ୍କର ସୁତ ॥
ପୁଣି ରାଜରଥ ପ୍ରତି ନିକ୍ଷେପଇ ଶର ।
ଶର ବାଜି ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ ହେଲା ରଥବର ॥
ରାଜାର ମୁକୁଟ ବୀର କାଟିଲାକ ହେଳେ ।
ଯୁବନାଶ୍ୱ ରାଜା ଯାଇ ଉଭା ହେଲେ ତଳେ ॥
ବୃଷକେତୁ ଅସ୍ତ୍ରଶିକ୍ଷା ବୀରତ୍ୱ ଦେଖିଣ ।
ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଲେ ରାଜା ରାଜସୈନ୍ୟଗଣ ॥

ଅନ୍ୟ ଏକ ରଥ ଆରୋହିଲେ ନରବର ।
କ୍ରୋଧଭରେ ଚକ୍ଷୁ ହେଲା ରକ୍ତସମ ଆକାର ॥
କାଳ ଦେବତା ପରାୟେ ଦିଶିଲାକ ତେଜ ।
ଧନୁରେ ସନ୍ଧିଣ ବାଣ ବିନ୍ଧେ ମହାରାଜ ॥
ସୂର୍ଯ୍ୟକିରଣେ ଯେପରି ଜଳ ଶୁଖିଯାଏ ।
ନଦୀ ପୁଷ୍କରଣୀ ମାନ ଶୋଭାକୁ ନ ପାଏ ॥
ସହସ୍ର କିରଣ ଯେବେ ପଡ଼େ ପୃଥିବୀରେ ।
ବ୍ୟାକୁଳେ ଖୋଜନ୍ତି ଜଳ ପଶୁପକ୍ଷୀ ନରେ ॥
ସେ ସମୟେ ପଶୁ ଜନ୍ତୁ ହୋଇ ତୃଷାତୁର ।
ଜଳାଶୟମାନ ଖୋଜେ ପାଇବାକୁ ନୀର ॥
ନ ପାଇଲେ ଛଟପଟ ହୁଅଇ ଜୀବନ ।
ଶେଷକୁ କରଇ ସେହୁ ପ୍ରାଣ ବିସର୍ଜନ ॥
ସୂର୍ଯ୍ୟକିରଣେ ଯେପରି ହୁଅଇ ଆଘାତ ।
ସେପରି ଶର ମାରଇ ପ୍ରଭାବତୀ ନାଥ
ଶରଘାତେ ବୃଷକେତୁ ହୋଇଲେ ଅଥୟ ।
ମନେ ବିଚାରନ୍ତି ମୁହିଁ ଏଥି ଯିବି କ୍ଷୟ ॥
ବୀରର ପ୍ରକୃତ କାର୍ଯ୍ୟ ସମରେ ସାହସ ।
ମୁହିଁ ନିଃସାହସୀ ହେବା ଅଟେ ବଡ଼ ଦୋଷ ॥
ଏମନ୍ତ ଚିନ୍ତିଣ ଶରମାରେ ବୀରବର ।
କୋପେଣ କାଟଇ ତାହା କ୍ରୁଦ୍ଧ ନୃପବର ॥
ଯୌବନାଶ୍ୱ କୋପଭରେ ବିନ୍ଧେ ଶରମାନ ।
ବୃଷକେତୁ ଦେହ ଫୁଟି ଗଲାକ ବହନ ॥
ରକ୍ତ ବହୁ ଅଛି ଯେହ୍ନେ ବରଷାରଧାର ।
ଗୃହଆଡ଼େ ସୈନ୍ୟବୃନ୍ଦ ଧେଉଛନ୍ତି ଭର ।
ସମୁଦ୍ର ଗର୍ଜନ ପ୍ରାୟ ମୁଖେ ରବଗୋଳ ।
ତଥିମଧ୍ୟେ ବିରାଜଇ କର୍ଣ୍ଣଙ୍କ ଦୁଲାଳ ॥
ସର୍ବେ ଶର ମାରୁଛନ୍ତି ବୃଷକେତୁ ପରେ ।
ଦାଗ ନ ଦିଶଇ ଶରମାନ ଅସିବାରେ ॥
ସମସ୍ତଙ୍କ ଶର କାଟେ ବୃଷକେତୁ ବୀର ।
ସମର ଭୂମିରେ ଜାଣ ନିର୍ଭୟ ଶରୀର ॥
ମନୋଭାବେ ଏତେବେଳେ କରିଲେ ମୁଁ ହେଲା
ସର୍ବେ ବେଢିଣ ମାରିବେ ଭୁଡ଼ିବ ମୋ ଭେଲା
ଆକର୍ଷି ଧନୁ ମାରେ ତୀକ୍ଷ୍ଣ ତୀକ୍ଷ୍ଣ ଶର ।
ଯେସନେ ମେଘେ ବିଜୁଳି ଗମଇ ପ୍ରଖର ॥
ସର୍ବ ଯୋଦ୍ଧାଙ୍କର ବାଣ କାଟେ ବୀରବର ।
ନିମିଷକେ କୋଟି କୋଟି ପ୍ରହାରଇ ଶର ॥

ଯେସନେ ନକ୍ଷତ୍ର ମଧ୍ୟେ ଚନ୍ଦ୍ର ଶୋଭାପାଏ ।
ବୃଷକେତୁ ସୈନ୍ୟମଧ୍ୟେ ତେହ୍ନେ ଦେଖାଯାଏ
ବୃଷକେତୁ ଶରେ କେତେ ଯୋଦ୍ଧା ମୋହଗଲେ
କେତେ ସୈନ୍ୟ ପ୍ରାଣହାରି ଭୂମିରେ ପଡ଼ିଲେ
ଦେଖୁଁ ଦେଖୁଁ ଅଗ୍ନି ଯେହ୍ନେ ଦହେ ନଳବନ
ବୃଷକେତୁ ତେହ୍ନେ ସୈନ୍ୟ କରିଲା ନିଧନ
ରାଜାର ସାରଥି ଶିର କାଟି ପକାଇଲା ।
ରଥଅଶ୍ୱ ଲକ୍ଷକରି ବାଣ ବରଷିଲା ॥
ଶରଘାତେ ଅଶ୍ୱମାନେ ଭୂମିରେ ପଡ଼ିଲେ ।
କେତେକ ଅଶ୍ୱ ଭୟେ ଛନ୍ଦାଇଣ ପଳାଇଲେ ॥
କର୍ଣ୍ଣସୁତ ମନ୍ତ୍ରବଳେ ଅସଂଖ୍ୟ ନାରାଜ ।
ବନ୍ଧି ଆକାଶେ ଢାଙ୍କିଲା ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କର ତେଜ ॥
ଦିବସ କି ରାତ୍ରି ତହିଁ ବାରି ନ ହୋଇଲା ।
ରାଜସୈନ୍ୟ ହାହାକାର ଶବଦ ଶୁଭିଲା ॥
ସର୍ବେ ବୋଲୁଛନ୍ତି ବିଧାତାର ଛଳନ ।
ନ ହେଲେ ଏକାଜଣକେ କରନ୍ତା ଏସନ ॥
ରାଜାଙ୍କୁ ନଦେଖି ସର୍ବ ସୈନ୍ୟ ହେଲେ ଦୁଃଖୀ
ଭାବନ୍ତି ଏପରି ଯୁଦ୍ଧ ନାହୁଁ କେବେ ଦେଖି ॥
ଏହି ଅବସରେ ବୃଷକେତୁ ବୀରବର ।
ବହୁସୈନ୍ୟ ବିନାଶିଲା ମାରି ତୀକ୍ଷ୍ଣ ଶର ॥
ଆବର ମନ୍ତ୍ରିଣ ଅଗ୍ନି ଶର ସେ ପେଶିଲା ।
ମହାଘୋର ଶବ୍ଦକରି ଅଗ୍ନି ଶର ଗଲା ॥
ଶରତେଜ ଦେଖି ସର୍ବେ ହେଲେ ଚମତ୍କାର
ଅଗ୍ନି ଶିଖା ଘୋଟିଗଲା ସର୍ବ ଆକାଶର ॥
ଦେଖୁ ଦେଖୁ ବହୁସୈନ୍ୟ ଦେଲା ଶର ପୋଡ଼ି
ସୈନ୍ୟମାନେ ପଳାବନ୍ତି କରି ଘୋର ରଡ଼ି ॥
ସୈନ୍ୟଙ୍କ ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା ଦେଖି କ୍ରୋଧେ ଦଣ୍ଡଧାରୀ
ବରୁଣାଶର ପେଶିଲେ ଅତି ବେଗକରି ॥
ଅଗ୍ନି ଶର ନାଶକରି ଶର ଚଳି ଆସେ ।
ଦେଖି ବୃଷକେତୁ ବୀର ପବନାସ୍ତ୍ର ପେଶେ ॥
ପବନାସ୍ତ୍ର ପେଷନ୍ତେଣ କର୍ଣ୍ଣଙ୍କ ନନ୍ଦନ ।
ବରୁଣାଶରକୁ ଉଡ଼ାଇଲେ ତତକ୍ଷଣ ॥
ଯୁଦ୍ଧସ୍ଥଳେ ବୃଷକେତୁ ଘୋରନାଦ କରି ।
କରଇ ଗର୍ଜ୍ଜନ ଯେହ୍ନେ ପ୍ରମତ୍ତ କେଶରୀ ।
ପ୍ରବଳ ବୀରଙ୍କୁ ଦେଖି ରାଜା ଚଳି ଭୟ ।
ମନେ ବିଚାରିଲେ ନିଷ୍ଟେ ହେବ ପରାଜୟ ॥

ଏତେ ପାଇଁ ପୁଣିହିଁ ସାହସ ହୃଦେ ଧରି ।
ଅଗ୍ରେହିଲା ଅନ୍ୟ ରଥେ ବେଗେ ଦଣ୍ଡଧାରୀ
ବୃଷକେତୁ ବେଗେ ମାରେ ପରବତା ଶର ।
ବଜ୍ର ଅସ୍ତ୍ରକୁ ପେଶିଲା ଯୁବନାଶ୍ୱ ବୀର ॥
ଶର ଦୁହେଁ ମିଶାମିଶି ହେଲେ ଆକାଶରେ ।
ଶୀଳା ପଡୁଅଛୁ ବୃଷ୍ଟିପରି ଭୂତଳରେ ॥
ସେହିକାଳେ ଆକାଶ ଦଶିଲା ନୀଳବର୍ଣ୍ଣ ।
ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଲେ ତାହା ଗୃହିଁ ଦେବଗଣ ॥
ଦୁହେଁ ଯୁଦ୍ଧ କରଛନ୍ତି ଅତି କୋପମନେ ।
ବାହୁବଳେ ବାଣ ବିନ୍ଧୁଛନ୍ତି ଅନୁକ୍ଷଣେ ॥
ଶରେ ଶରେ ଆକାଶକୁ କଲେ ଆଚ୍ଛାଦିତ ।
ଅନ୍ଧକାର ହେଲା ନ ଦଶିଲା ଦିନନାଥ ॥
ଭୟଙ୍କର ରଣେ କେ କାହାକୁ ନ ଚିହ୍ନଇ ।
ଆପଣା ଆପଣା ମଧ୍ୟେ ହାଣା ହଣି ହୋଇ ॥
ଗୃଧ୍ରଆଡ଼େ ମହାଶବ୍ଦ କରୁଛନ୍ତି ପ୍ରାଣୀ ।
ତ୍ରାହିକର ତ୍ରାହିକର ମାତ୍ର ଶୁଭେ ବାଣୀ ॥
ଦେଖି ଦେଖୁ ରାଜସୈନ୍ୟ ହୋଇଲେ ପ୍ରବଳ ।
ବେଢିଣ ମାରିଲେ ସର୍ବେ କର୍ଣ୍ଣଙ୍କ ଦୁଲାଳ ॥
ଅନାଇଁ ଅନାଇଁ ବୀର ନିସ୍ତେଜ ହୋଇଲେ ।
ପର୍ବତେ ଥାଇଣ ଭୀମସେନ ତା ଦେଖିଲେ ॥
ମହା ପ୍ରଚଣ୍ଡ ହୋଇଣ କଲେ ଗରଜନ ।
ଶବ୍ଦ ଶୁଣି ଆକାଶେ କମ୍ପିଲେ ଦେବଗଣ ॥
ସୈନ୍ୟମଧ୍ୟୁ ବୃଷକେତୁ ଉଦ୍ଧାରିବା ପାଇଁ ।
ବଜ୍ରହସ୍ତେ ପୁରନ୍ଦର ପରାୟେ ଧାମଈ ॥
ଦେଖି କର୍ଣ୍ଣ ସୁତ ଯେ ଆନନ୍ଦ ମନ ହେଲା ।
ସାହାସ କରିଣ ସୈନ୍ୟ ବାଣ ବରଷିଲା ॥
ସୂର୍ଯ୍ୟଶର ବୃଷକେତୁ ବୀର ନିକ୍ଷେପିଲା ।
ଆକାଶେ ଯେ ଶରଥିଲା କାଟି ପକାଇଲା ॥
ସମସ୍ତ ନିର୍ମୂଳ କଲା କର୍ଣ୍ଣର କୁମର ।
ରାଜାର ସମସ୍ତ ଶରକଲା ନାରଖାର ॥
ବାଣ ବ୍ୟର୍ଥହେବା ଦେଖି ଯୌବନାଶ୍ୱ ରାଜା
ମହାଶୂଳ ହସ୍ତେ ଧରି ହେଲା ବହୁତେଜା ॥
ଭୁଲାଇଣ ବୃଷକେତୁ ଉପରେ ମାଇଲା ।
ଶୂଳାଘାତ ପାଇ ବୀର ମୂର୍ଚ୍ଛିତ ହୋଇଲା ॥
ଠିଆ ହୋଇ ନ ପାରିଲା କର୍ଣ୍ଣଙ୍କ ନନ୍ଦନ ।
ଭୂମିରେ ପଡ଼ିଲା ବୀର ଅଜ୍ଞାନ ହୋଇଣ ॥

ଏହା ଦେଖି କାତର ହୋଇଲେ ଭୀମସେନ
ଅହା ବାପଧନ ବୋଲି କଲେକ ରୋଦନ ॥
ଘଡ଼ଘଡ଼ି ପରି କୋପେ କରିଲେ ଗର୍ଜନ ।
ରାଗରେ ଭୀମଙ୍କ ଚକ୍ଷୁ ହେଲା ରକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ ॥
ରେରେକାର କରି ପ୍ରବେଶିଲେ ଯୁଦ୍ଧସ୍ଥଳେ ।
ଆକାଶେ ଦେବେ ପାତାଳେ ବାସୁକି କମ୍ପିଲେ
ଯୁବନାଶ୍ୱ ସୈନ୍ୟବୃନ୍ଦ ଭୀମସେନେ ଗୃହିଁ ।
ଭୟେ ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ର ହସ୍ତୁ ଖସିଣ ପଡ଼ଇ ॥
ସମୁଦ୍ର ଯୁଆର ଉଠି ଆସେ ଯେଉଁ ପରି ।
ଭୀମସେନ ଭୟେ ସୈନ୍ୟ ପଳାନ୍ତି ସେପରି ॥
ଭୀମସେନ ପଦାଘାତେ ପୃଥିବୀ କମ୍ପିଲା ।
ବାସୁକୀନାଗର ଫଣା ଟଳମଳ ହେଲା ॥
ବାଉନଭାର ଗଦାକୁ ଧରିଛନ୍ତି କରେ ।
କୃତାନ୍ତକ ଦେବତା କି ଗମଇ ଯୁଦ୍ଧରେ ॥
ଦଶସହସ୍ର ହସ୍ତୀବଳ ଭୀମସେନଙ୍କର ।
ବାଲ ସୂର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରାୟେ ତେଜ ଦଶଇ କେ ଧର
ସେ ରୂପ ଦେଖିଲେ ଯମ କରିବେ ଯେ ଭୟ
ସୈନ୍ୟ ଦେଖି କମ୍ପୁଛନ୍ତି ହୋଇଣ ଅଥୟ ॥
କେହି ସୈନ୍ୟ ସାହସରେ ରହି ନ ପାରିଲେ
ଭୀମ କୋପମୂର୍ତ୍ତି ଦେଖି ଭୟେ ପଳାଇଲେ ॥
ଏସନ ସମୟେ ଭୀମ ଭାବିଲେ ଯେ ମନ ।
ମୋ ଧନ ବୃଷକେତୁ ଯା ହରାଇଲା ପ୍ରାଣ ॥
ମନା କରୁଥିଲି ନ ମାନିଲା କଥା ମୋର ।
ଯୁଦ୍ଧ କରିବାକୁ ସେହି ହେଲା ଆଗଭର ॥
ମଧୁରବଚନେ ମୋତେକେତେ ବୋଧଦେଲା
ମୋ ମନା ନ ମାନିଯୁଦ୍ଧେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲା
ବୀରପଣେ ଯୁବନାଶ୍ୱ ରାଜା ବହୁ ସୈନ୍ୟ ।
ବିନାଶ କରିଲା ବାବୁ କର୍ଣ୍ଣର ନନ୍ଦନ ॥
ଯୁବନାଶ୍ୱ ରାଜାକୁ ତୁ କଲୁ ଅସ୍ତବ୍ୟସ୍ତ ।
ଏଣୁତରି ଯୁବନାଶ୍ୱ ହେଲେ କୋପଚିତ୍ତ ॥
ଶକତ ମାରିଣ ତୋତେ କଲା ହତଜ୍ଞାନ ।
ଏହା ପୁଣି ଦେଖିଲା ଯେ ଏ ପାପ ନୟନ ॥
ମୋର ଆଗେ ତୁହି ନାଶ ହେଲୁରେ କୁମର
ନ ଯାଇ ରହିଛି ପ୍ରାଣ ହୃଦୟେ ମୋହର ॥
ଜ୍ୟେଷ୍ଠସହୋଦର ମୋତେକବୋଲିବେ ଶୁଣି
ବୃଷକେତୁ ନାଶ ଗଲା ତୋ ଦେଖନ୍ତେ ପୁଣି

ଏହି କଥା ମୋତେ ଭାରି ଅପମାନ ହେବ ।
ନ ଯାଇ ରହିଛୁ ତୋର ସଙ୍ଗେ ମୋର ଜୀବ ॥
ଅହା ମିତ୍ର ସ୍ନାନ ବସ୍ତ୍ର ମୋହର ସକାଶେ ।
ବୃଥା ଠାରେ ପ୍ରାଣଦେଲୁ ଅସି ପରଦେଶେ ॥
ଦେବକୀନନ୍ଦନ ବାସୁଦେବ କି ବୋଲିବେ ।
ତୋ ବିନାଶହେବା ଶୁଣି ମୋତେ ହିଙ୍ଗାସିବେ
ମାତା ଦେବୀ ପଚାରିବେ ବୃଷକେତୁ କାହିଁ ।
ତୋ ବିନାଶ କଥା କପଟ କହିବି ମୁହିଁ ॥
ଦେବୀ ଦ୍ରୌପଦୀଙ୍କୁ ଯାଇଁ କି ବୋଲି କହିବି ।
କେଉଁ ପ୍ରକାରେ ତାହାଙ୍କୁ ମୁହିଁ ପ୍ରବୋଧିବି ॥
ମୋତେ ଦେଖି ପଚାରିବେ ବୀର ଅରଜୁନ ।
କାହିଁ ବୀର ବୃଷକେତୁ ମୋର ପ୍ରାଣଧନ ॥
ତୋହଯୋଗୁ ଅଭିମନ୍ୟୁ ଶୋକ ସେ ଛାଡ଼ିଛି ।
ତୋ ମୁଖ ଚାହିଁଣ ସେହି ଜୀବନ ଧରିଛି ॥
କି କହିବି ବୋଲି ତାକୁ ନ ଦିଶେ ଉପାୟ ।
ଏହା ଶୁଣିଲେ କପଟ ଧରିବେ ସେ ଦେହ ॥
ଜ୍ୟେଷ୍ଠଭ୍ରାତ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ବା ମାତାଙ୍କ ଅଗ୍ରତେ ।
କପଟ ମିଛ କହିବି ଏହା ଭାବେ ଚିତ୍ତେ ॥
ସମସ୍ତେ ଜାଣନ୍ତି ଭୀମ କହେ ସତ୍ୟବାଣୀ ।
କପଟ ତୋ ନାଶ ଲୁଚାଇବି ବସ୍ତ୍ରମଣି ॥
ଯେବେ ମିଥ୍ୟା କହି ତୋ ବିନାଶ ଲୁଚାଇବି ।
ଜାଣୁ ଜାଣୁ ଅନ୍ତଃକାଳେ ନରକେ ପଡ଼ିବି ॥
ଅହେ ବାସୁଦେବ ତୁମ୍ଭ ମନେ ଏହା ଥିଲା ।
ତୁମ୍ଭେ ଥାଉଁ ଏ ବିପଦେ ଭୀମ ଯେ ପଡ଼ିଲା ॥
ବୃଷକେତୁ ଛାଡ଼ି ମୁହିଁ ନ ଯିବି ହସ୍ତିନା ।
ଏହିଠାରେ ଜୀବ ଯିବ ବୃଷକେତୁ ବିନା ॥
ତୁମ୍ଭେ ଥାଉଁ ମୋର ଏହିଠାରେ ଗଲେ ଜୀବ ।
ଏ ନିନ୍ଦା କି ହେ ଶ୍ରୀପତି ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ନ ହେବ ॥
ସମସ୍ତେ ବୋଲନ୍ତି ପାଣ୍ଡବଙ୍କ ରକ୍ଷାକାରୀ ।
ସଦାସର୍ବଦା ଅଛନ୍ତି ଦେବ ଦଇତ୍ୟାରି ॥
ତୁମ୍ଭର ଅନନ୍ତ ମାୟା ଦେବ ନାରାୟଣ ।
ନାହିଁ ଏ ଭବେ ଆମ୍ଭର ତୁମ୍ଭବିନୁ ଅନ୍ୟ ॥
ଏ ବିପଦ ଦେବା ଇଚ୍ଛା ଥିଲା ଯେବେ ତବ ।
କାହିଁ ପାଇଁ ଯଜ୍ଞ ଉଆଇଲ ବାସୁଦେବ ॥
ଯେତେବେ ମୋ ଆତ୍ମୀୟ ପୁତ୍ର ବୃଷକେତୁ ବୀର ।
ରଣରେ ପଡ଼ିଲା ଏ ଜୀବନେ କିବା ଛାର ॥

ଏତେ କହି ଭୟଙ୍କର ରୂପେ ଭୀମସେନ ।
ପ୍ରଚଣ୍ଡ ଗଦା ଧରିଣ ବେଗେ ତମ ତମ ॥
ଚକ୍ର ପ୍ରାୟେ ବୁଲାଇଣ ଗଦା ବୀରମଣି ।
ଯୁବନାଶ୍ୱ ସୈନ୍ୟମଧ୍ୟେ ପଶିଲେକ ପୁଣି ॥
ଅନାଉଁ ଅନାଉଁ ରଥ ରଥୀ ପଦାତିଙ୍କି ।
ଗୋଟି ଗୋଟି ପଠାଇଲେ ଯମର କଟକି ॥
ଯୁଦ୍ଧ ସ୍ଥଳେ ରକତର ସ୍ରୋତ ଯାଏ ବହି ।
ରଣେ ଶରଣ ବୋଇଲେ ଦ୍ୱିଗୁଣେ ମାରଇ ॥
ଭୀମସେନ ଗୁଳିବାର ବାୟୁ ପ୍ରଭାବରେ ।
ରଥ ଗଜ ଅଶ୍ୱ ସୈନ୍ୟ ପଡ଼ିଲେ ଭୂମିରେ ॥
ଯେପରି ସଂସାର ଜନେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ନ ଭାବି ।
ମୋହମାୟା ସଂସାରରେ ମରୁଛନ୍ତି ବୁଡ଼ି ॥
ମୁକତିର ଉପାୟ ସେମାନେ ନ ଦେଖନ୍ତି ।
ଜ୍ଞାନ ଶୂନ୍ୟ ହୋଇ ଜଡ଼ ପରାଏ ରହନ୍ତି ॥
ଯୁବନାଶ୍ୱ ସୈନ୍ୟମାନେ ସେହିପରି ହେଲେ ।
ପ୍ରାଣଭୟେ ଭଲମନ୍ଦ କିଛି ନ ଭାବିଲେ ॥
ପାଗଳ ପରି ସେ ହେଲେ ଭୀମ ରୂପ ଚାହିଁ ।
କେହୁ ଅସ୍ତ୍ର ଶସ୍ତ୍ର କାଢ଼ି ଫୋପାଡ଼ି ଦିଅଇ ॥
କେହୁ ଉଲଗ୍ନ ହୋଇଣ ଲୁଗା ହସ୍ତେ ଶିରେ ।
କେହୁ ବା ଲଙ୍ଗଳା ହୋଇ ଗଡ଼େ ଭୂମିପରେ
କେହୁ ତାଳିମାରି ନାନା ଗୀତ କରେ ଗାନ ।
ଭୀମକୁ ଦେଖିଲେ ଟଳେ ଯାଏ ସେ ପଡ଼ିଣ ॥
କେହୁ ତଳ ମୁହିଁ କରି ବସେ ଧରଣୀକି ।
ଭୀମ ତଥାପି ମାରଇ ଉଦ୍ବୋଧ ନ ରଖି ॥
ହସ୍ତୀକି ଉଠାଇ ହସ୍ତୀ ପରେ ମାରେ ଭୀମ ।
ରଥ ପରେ ରଥ କଚଡ଼ାଇ ହୋଇ ତମ ॥
ବହୁପାପ ଭାରେ ନର ହୋନ୍ତି ଯେଉଁପରି ।
ମୁକତିର ପଥ ସବୁ ଦିଅନ୍ତି ପାଶୋରି ॥
ଶେଷରେ ସେ କୁମ୍ଭୀପାକ ନର୍କବେ ପଡ଼ନ୍ତି ।
ଏହା ଜାଣି ଶୁଣି କୁକର୍ମକୁ ନ ଛାଡ଼ନ୍ତି ॥
ସେହିପରି ଯୁବନାଶ୍ୱ ସୈନ୍ୟ ମାରେ ଭୀମ ।
ଗଦା ମାଡ଼ ଘାତେ କଲେ ଭୂମିରେ ଶୟନ ॥
ଗଦାଘାତେ ସୈନ୍ୟମାନେ ରକ୍ତ କରି ବାନ୍ତି ।
କୋଟି କୋଟି ହୋଇ ଯମପୁରେ ଚଳିଯାନ୍ତି ॥
ଏହି ପରି ଯୁବନାଶ୍ୱ ସଇନ ସକଳ ।
ହାହାକାର କରୁଛନ୍ତି ହୋଇଣ ବିକଳ ॥

ଭୀମର ଗର୍ଜ୍ଜନ ଧର ଧର ମାର ମାର ।
ସୈନ୍ୟ ଭୟେ କମ୍ପୁଛନ୍ତି ନ ଦେଖି ଉଦ୍ଧାର ॥
ଭୀମ ଭୟଙ୍କର ରଣ ଦେଖିଣ ସବନେ ।
ଇତସ୍ତତେ ଭୟେ ପଳାବନ୍ତି ଏଣେତେଣେ ॥
ସୈନ୍ୟଭଙ୍ଗ ଦେଖିକରି ସୁବେଗ ଯେ ବୀର ।
ଯୁବନାଶ୍ୱ ରାଜାଙ୍କର ସେ ଜ୍ୟେଷ୍ଠ କୁମର ॥
ମହାକ୍ରୋଧେ ଗର୍ଜିଣ ହୋଇଲା ଅଗଭର ।
ଭୀମର ସମ୍ମୁଖେ ଯାଇ ବୋଲଇ ଉତ୍ତର ॥
ରାଜାର ମୁଁ ଜ୍ୟେଷ୍ଠସୁତ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଜଗତେ ।
ତୋର ଷଣ୍ଢପଣ ମୁହିଁ ଦେଖିବି ସାକ୍ଷାତେ ॥
କେତେ କେତେ ଯୁଦ୍ଧ ବିଦ୍ୟା ଜାଣିଅଛି ମୁହିଁ ।
ଆଜ ତୋହ ଭୁଲେ ତାହା ପରୀକ୍ଷା ଦେବଇଁ
ମୋ ନାମ ଅଟେ ସୁବେଗ ଶୁଣ ବୃକୋଦର ।
ଆସ ମୋହ ସଙ୍ଗେ ସମ୍ମୁଖରେ ରଣକର ॥
ବାହାବଳ କେତେ ଏହିଠାରେ ଦେଖାଯିବ ।
ତୋର ମୋର ବୀରପଣ ପରୀକ୍ଷା ହୋଇବ ॥
ବୀରପଣେ ଭାରି ଗର୍ବ କରୁଅଛୁ ମନେ ।
ପାଉଁଛୁ ସଂସାରେ କେହି ନାହିଁ ମୋ ସମାନେ ॥
ମନେ ମନେ ସମସ୍ତ ବୀରଙ୍କୁ ମଣୁ ତୁଚ୍ଛ ।
ଦେଖାଯିବ ମୋହଭୁଲେ ଯୁଦ୍ଧରେ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ॥
ଆଜ ମନ ଦମ୍ଭ ତୋ ଛାଡ଼ିବ ବୀରବର ।
ନିସ୍ତାର ନାହିଁ ହାତୁଡ଼େ ପଡ଼ିଛୁ ମୋହର ॥
ରାଜପୁତ୍ର ବାକ୍ୟେ ଭୀମ ଉତ୍ତର ନ ଦେଲେ ।
କଥାରେ କି ଅଛି ଦେଖାଯିବ ଫଳାଫଳେ ॥
ଏତେ କହି ଭୀମସେନ ଭୟଙ୍କର ବେଗେ ।
ଗଦା ବୁଲାଇଣ ସୈନ୍ୟ ପିଟିଲାକ ରାଗେ ॥
ଭୀମର ପ୍ରତାପ ଦେଖି ରାଜାର କୁମର ।
ରଥର ଉପରୁ ଡେଇଁ ପଡ଼ିଲା ସତ୍ୱର ॥
କରେ ଏକ ଗଦା ଘେନି ଅତି ବେଗ ହୋଇ
ଚକ୍ର ପ୍ରାୟେ ମସ୍ତକରେ ତାହାକୁ ବୁଲାଇ ॥
ଭୀମର ଶିରରେ ତାହା ଅତି ବେଗ କରି ।
ପ୍ରହାରିଲା ଶବ୍ଦ ଶୁଭେ ବଜ୍ରନାଦ ପରି ॥
ମହାବଳଶାଳୀ ଭୀମ ପାଇ ସେ ଆଘାତ ।
ପାଗଳ ପରି ସୈନ୍ୟରେ ପଶିଲେ ତୁରିତ ॥
ବାଉନ ଭାର ଗଦାକୁ ହସ୍ତରେ ଧରିଣ ।
ଦେଖି ସୈନ୍ୟମାନେ ପଳାନ୍ତି ଭୟକରିଣ ॥

ସୁବେଗ ବକ୍ଷରେ ପ୍ରହାରିଲେ ଗଦାବର ।
ସାମାନ୍ୟ ଲଭିଲେ କଷ୍ଟ ରାଜାର କୁମର ॥
ଦୁଇଜଣ କେ କାହାକୁ ମାରି ନ ପାରିଲେ ।
ନିଜେ ନିଜେ ନିଜ ବାହୁ ଗଦାକୁ ନିନ୍ଦିଲେ ॥
ମନଭାବ କାହାର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେଲା ନାହିଁ ।
ଦୁହେଁ ରାଗେ ଜର ଜର ହେଉଛନ୍ତି ତହିଁ ॥
ଦୁହେଁ ଗଦାଧରି ବୁଲୁଛନ୍ତି ଚକ୍ରାକାରେ ।
ଜଗାଜଗି ହୁଅନ୍ତି କେ କାହାକୁ ନ ମାରେ ॥
ଜୟରୂପୀ ଲକ୍ଷ୍ମୀ କାହା ପକ୍ଷ ନ ହୁଅନ୍ତି ।
ଏଣୁ କରି ଦୁଇବୀରେ ବିଶ୍ରାମ ଖୋଜନ୍ତି ॥
ଏମନ୍ତ ସମୟେ ଭୀମ ସୁବେଗକୁ ଧରି ।
ଆକାଶେ ଉଠାଇ ନେଲେ କଉଶଳ କରି ॥
ବୁଲାଇ ବୁଲାଇ ପୃଥିବୀରେ ଫୋପାଡ଼ିଲା ।
ତେବେ ସୁଦ୍ଧା ସୁବେଗର ପରାଣ ନ ଗଲା ॥
ଗଦା ଧରିଣ ସୁବେଗ ମାରେ ଭୀମପରେ ।
ସମସ୍ତେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଲେ ଦେଖିଣ ନେତ୍ରରେ
ଗଦାମାଡ଼ ଖାଇ ଭୀମ ହେଲେ କମ୍ପମାନ ।
ଅତି ଭୟଙ୍କର ରୂପ କରିଲେ ଧାରଣ ॥
ରାଗରେ କହଇ ଭୀମ ଶୁଣରେ ସୁବେଗ ।
ପିତା ମାତାକୁ ଦେଖିବା ମନୁ କର ତ୍ୟାଗ ॥
ଏତେ କହି ହସ୍ତୀମାନ ଉଠାଇ ହସ୍ତରେ ।
ସୁବେଗ ଉପରେ ନେଇ କ୍ରୋଧେ କଚାଡ଼ିଲେ
ହସ୍ତୀ ଫୋପାଡ଼ିବା ଦେଖି ଯୁବନାଶ୍ୱ ସୁତ ।
ଡେଇଁ ଅଧବାଟୁ ତାହା ଧରିଲା ତୁରିତ ॥
ଧରି ଭୀମ ଉପରକୁ ଫୋପାଡ଼ିଲା ବୀର ।
ହସ୍ତୀ ପ୍ରାଣଗଲା ପଡ଼ି ଭୀମର ଦେହର ॥
ଦୁହେଁ ବଧା ମରାମରି ହୋଇଲେ ଶେଷରେ ।
ଉଠନ୍ତି ପଡ଼ନ୍ତି ପୁଣି ଗଡ଼ନ୍ତି ପୃଥ୍ୱୀରେ ॥
ବଧା ଗୋପୁତ୍ରା ଯେ ମୃଥ ମରାମରି ହୋନ୍ତି ।
ନିର୍ଘାତ ମାଡ଼ରେ କେହି କାକୁ ନ ଛାଡ଼ନ୍ତି ॥
ଏହିପରି କେତେକ ସମୟୁ ଦୁଇବୀର ।
ଉଭୟେ ମୂର୍ଚ୍ଛିତ ହୋଇ ପଡ଼ିଲେ ଭୂମିର ॥
ଜୈମିନି ବୋଲନ୍ତି ଜନ୍ମେଜୟ ଏବେ ଶୁଣ ।
ସଚେତ ହୋଇଲେ ବୀର କର୍ଣ୍ଣଙ୍କ ନନ୍ଦନ ॥
ଅତି କ୍ରୋଧରେ ବିପକ୍ଷ ଆଡ଼କୁ ଧାଇଁଲେ ।
ଯୋଦ୍ଧା ବନେ ଚଳେ ସିଂହ ହସ୍ତୀମାରିବାରେ

ଯୁବନାଶ୍ୱ ଅଗେ ଯାଇଁ ହେଲେ ଉପସ୍ଥିତ ।
ଦେଖି ଯୁବନାଶ୍ୱ ରାଜା କଲା ଉଗ୍ର ଶବ୍ଦ ॥
ବୃଷକେତୁ ପଞ୍ଚବାଣ ଗୁଣରେ ବସାଇ ।
ରାଜା ଉପରକୁ ମନ୍ତ୍ରି ବେଗଗଣ ପେଷଇ ॥
ଶରଘାତେ ଯୁବନାଶ୍ୱ ହେଲେ ମୂର୍ଚ୍ଛାଗତ ।
ରଥରୁ ଭୂମିରେ ଢଳି ପଡ଼ିଲେ ତୁରିତ ॥
ରାଜା ପଡ଼ିଯିବା ଦେଖି କର୍ଣ୍ଣର ନନ୍ଦନ ।
ସେଠାରେ ପ୍ରବେଶ ହେଲେ ଯାଇଣ ବହନ ॥
ରାଜା ଅଚେତନ ଦେଖି ବୃଷକେତୁ ବୀର ।
ଆପଣା ଚଦର କାନି ଧରିଣ ହସ୍ତର ॥
ବିଞ୍ଚିଣ ରାଜା ଅଙ୍ଗକୁ ଆଉଁସନ୍ତି ବୀର ।
ଦେହୁ ଶର କାଢ଼ି ମନସ୍ତାପ ଗୁରୁତର ॥
ମୁଖେ ମୁଖ ଦେଇଣ ରୋଦନ୍ତି ବୀରମଣି ।
ହା ହା ଯୁବନାଶ୍ୱ ରାଜା ହେଲ ହତଜ୍ଞାନୀ ॥
ଆହେ ଦୟାମୟ ପ୍ରଭୁ ଘେନ ମୋ ଜଣାଣ
ଯୁବନାଶ୍ୱ ମହାରାଜ ଲଭୁଁ ଏଥେ ଜ୍ଞାନ ॥
ଆତଙ୍କେ ପଡ଼ିଣ ଡାକୁଅଛୁ ଦୀନହୀନ ।
ପତିତଙ୍କୁ ତାହୁକର ପତିତପାବନ ॥
ହେ ଦୁଃଖନାଶନ ଏ ଦୁଃଖୀର ହୁଅ ସାହା ।
ଦୟାକର ଜ୍ଞାନ ଲଭନ୍ତୁ ଏ ନରନାହା ॥
ମୋର ନିବେଦନ କର୍ଣ୍ଣେ ଶୁଣ ହେ ଶ୍ରୀହରି
ବିପଦାର୍ଣ୍ଣବରୁ ମୋତେ ରଖ ହେ ଉଦ୍ଧରି ॥
ବିପଦେ ପଡ଼ି ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଡ଼ାକେ ଯେଉଁ ଜନ ।
ତାହାକୁ ସେ ବିପଦରୁ କର ପରିତ୍ରାଣ ॥
ଶୁଣିଅଛୁ ହରିଣୀକି ପଡ଼ିଲା ବିପତ୍ତି ।
ତାହାକୁ ଉଦ୍ଧାର କଲ ଦେବ ଯଦୁପତି ॥
ଗଜକୁ ରକ୍ଷା କରିଲ ସମୁଦ୍ର ମଧ୍ୟରେ ।
ଚକ୍ର ପେଶି ନକ୍ର ମୁଣ୍ଡ କାଟିଲ ସତ୍ୱରେ ॥
ଦେବ ଶିରୀପତି ବାରେ ଘେନ ମୋ ଜଣାଣ
ଜ୍ଞାନ ଲଭନ୍ତୁ ଏ ଯୁବନାଶ୍ୱ ନୃପରାଣ ॥
ଯୁବନାଶ୍ୱ ରାଜା ପ୍ରାଣ ପାଇବା ନିମନ୍ତେ ।
ବୃଷକେତୁ ଜଣାଇଲା ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଅଗ୍ରତେ ॥
ଯେଉଁପରି ଯୁବନାଶ୍ୱ ଲଭିବେ ପରାଣ ।
ଏ ପ୍ରାର୍ଥନା କରେ ବୀର ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ପାଦେଣ ॥
ଏମନ୍ତ ସମୟେ ରାଜା ଲଭିଲେକ ଜ୍ଞାନ ।
ଉଠି ଠିଆହେଲେ ବୃଷକେତୁ ହୃଷ୍ଟମନ ॥

ରାଜନ ବୋଲନ୍ତି ବୃଷକେତୁ ବୀରବର ।
ଆଜ ପ୍ରାଣ ଦାନଦେଲ ଏ ଯୁଦ୍ଧସ୍ଥଳର ॥
ତୁମ୍ଭେ ଚେଷ୍ଟା ନ କରିଲେ ଯାଇଥାନ୍ତା ପ୍ରାଣ
ତୁମ୍ଭର ନିମନ୍ତେ ବୀର ଲଭିଲି ଜୀବନ ॥
ଛୁଟିଲ ମୋର ମୂର୍ଚ୍ଛାରେ ତୁମ୍ଭେ ହୋଇ ବେସ୍ତ
ଅନେକ ସେବା କରିଛ ଆହେ କର୍ଣ୍ଣସୁତ ॥
ପ୍ରକୃତ ବନ୍ଧୁ ନ ଶତ୍ରୁ ହୋଇଥିଲି ଭୋଳ ।
ମୋ ତ୍ରୁଟି ମାର୍ଜନା କର କୃତାର୍ଥ ସଫଳ ॥
ଆଜଠାରୁ ଏ ଜୀବନ ତୁମ୍ଭର ଅଟଇ ।
ଅଶ୍ୱ ପାଇଁ ଯୁଦ୍ଧ କରିବାର ନ ଯୋଗାଇ ॥
ସୁତସୁତା ରାଜ୍ୟଧନେ ଇଚ୍ଛା ନାହିଁ ମୋର ।
ପ୍ରାଣ ଦାନ ଦେଲ ତୁମ୍ଭେ ମୁଁ ତୁମ୍ଭ କିଙ୍କର ॥
ସଂସାର ସୁଖରେ ଅଉ ମୋର ଆଶା ନାହିଁ ।
ତୁମ୍ଭ ଶ୍ରୀମୁଖ ଦର୍ଶନ କରୁଥିବି ରହି ॥
ଆହେ ବୀରବର ତୁମ୍ଭେ ମୋର ପ୍ରାଣଦାତା ।
ଆଜୁ ମୋ ଜୀବନେ ତୁମ୍ଭେ ଅଟ ହର୍ତ୍ତାକର୍ତ୍ତା ॥
ତୁମ୍ଭ ସୁଗୁଣରେ ମୁଗ୍ଧ ହେଲା ଏ ଜୀବନ ।
ତୁମ୍ଭ ସକାଶେ ଦେଖିବି ପ୍ରଭୁ ଜନାର୍ଦ୍ଦନ ॥
ଜଗତକର୍ତ୍ତାଙ୍କୁ ମୁହିଁ ନୟନେ ଦେଖିବି ।
ଜନ୍ମଜନ୍ମାନ୍ତର ପାପ ସବୁ ଉପେଛିବି ॥
ରାଜ୍ୟଧନ ସମ୍ପଦରେ କିଛି ନାହିଁ ଫଳ ।
ଜୀବନ ଉଦ୍ଧାର କର୍ତ୍ତା ପ୍ରଭୁ ଅଦ୍ୟମୂଳ ॥
ସମ୍ପଦ ଆଶାରେ ତୁମ୍ଭ ସଙ୍ଗେ କଲେ ରଣ ।
କୁତ୍ସିତ ବୋଲି ବୋଲିବେ ଜଗତର ଜନ ॥
ଲୋକ ମୁଖେ ଅପଯଶ ଘଟିବ ବହୁତ ।
ରାଜା ପ୍ରାଣଦାତା ସଙ୍ଗେ କଲେ ମନ୍ଦ କୃତ୍ୟ
ବୀର ବୃଷକେତୁ ଶୁଣ ମୋହର ଉତ୍ତର ।
ଏତକ ମାତ୍ର ମାଗୁଣି ତୁମ୍ଭଠାରେ ମୋର ॥
ମୋତେ ନେଇ ଭୀମସେନେ କରାଅ ଦର୍ଶନ ।
ତାଙ୍କ ଦର୍ଶନ ନିମିତ୍ତ ବ୍ୟାକୁଳ ମୋ ମନ ॥
ବିଳମ୍ବ ନ କର ମୋତେ ନିଅ ବୀରବର ।
ଦର୍ଶନ କରାଅ ମୋତେ ପବନ କୁମର ॥
ଶୁଣିଅଛୁ କର୍ଣ୍ଣ ବୀର ଦେଇ ନିଜଧନ ।
ଜଗତରେ ଦାତାପଣେ ହୋଇଲେ ପ୍ରଧାନ ॥
ଦାତା କର୍ଣ୍ଣ ବୋଲି ନାମ ପୃଥିବୀରେ ପାଇ ।
ପିତୃଗୁଣ ତୁମ୍ଭଠାରେ ଏବେ ଦେଖିଲଇଁ ॥

ଦୟାମୟ ହୃଦ ପାର ନ ହୁଏ ସମ୍ଭାଳ ।
ଶତ୍ରୁ ବିପଦେ ପଡ଼ିଲେ ଅଣାଇ ଉଦ୍ଧାର ॥
ମୋର ପ୍ରତି ଯେଉଁ ପର ତୁମ୍ଭ ବ୍ୟବହାର ।
କଲ ସମ୍ମୁଖେ ଦେଖିଲେ ସଇନ ମୋହର ॥
ଶୁଣିବାକୁ ଅସମ୍ଭବ ଦେଖିଲେ ନୟନେ ।
ପ୍ରାଣ ଥିବାଯାଏ ତୁମ୍ଭ କୀର୍ତ୍ତିଥିବ ମନେ ॥
ବୀର ଭୀମସେନ ସୁବେଗର ସଙ୍ଗେ ରଣ ।
ଉଭୟେ ଯୁଦ୍ଧରେ ହୋଇଥିଲେ ହତଜ୍ଞାନ ॥
ଚଲ ବୀର ସେଠାକୁ ଯିବା ହେ ବହନ ।
ତାଙ୍କୁ ନ ଦେଖିଣ ହୁଏ ବ୍ୟାକୁଳ ମୋ ମନ
କପଟ ନ ରଖି ବୀର ମୋତେ ସଙ୍ଗେ ନିଅ ।
ଭୀମସେନ ଠାକୁରଙ୍କୁ ଦର୍ଶନ କରାଅ ॥
ଦ୍ୱାରକାନାଥ ଚରଣେ ସଦା ମନ ଥାଉ ।
କ୍ଷିତିମହାଦେବ ଭବଭୟ ଦୂର ହେଉ ॥

ଇତି ଶ୍ରୀ ଜୈମିନିଭାରତେ ହରିଭକ୍ତ
ରସଲୀଳା କଥା ପ୍ରବନ୍ଧେ ନାମପଞ୍ଚମୋଽଧ୍ୟାୟଃ

—o—

ଷଷ୍ଠ ଅଧ୍ୟାୟ

ଯଦା ଯଦା ସତ୍ୟଂ ଗ୍ଲାନର୍ଜାୟତେ ଭୂବିଭାରତ
ତଦା ତଦା ସ୍ୱୟଂ କୃଷ୍ଣସ୍ତୀତା ଭବତ ଯସ୍ତୁତିଃ

ଯୁବନାଶ୍ୱ ଓ ବୃଷକେତୁ

ଭୀମସେନ ନିକଟକୁ ଗମନ ଓ ଭୀମସେନଙ୍କୁ
ଯୁବନାଶ୍ୱ ରାଜାର ଅଭ୍ୟର୍ଥନା ଓ ସୈନ୍ୟ
ସହ ହସ୍ତିନା ପୁରୀ ଗମନ

ବୋଲନ୍ତି ଶଙ୍କର ତୁମ୍ଭେ ଶୁଣ ଗୋ ପାର୍ବତୀ ।
ଜୈମିନି ଭାରତ ଶୁଣି ଚିତ୍ତ କର ଶାନ୍ତ ॥
ଜନ୍ମେଜୟଙ୍କୁ ଜୈମିନି ବୋଲନ୍ତି ବଚନ ।
ବୃଷକେତୁ ଯୁବନାଶ୍ୱ ଚଳିଲେ ବହନ ॥
ଯହିଁ ଭୀମସେନ ସୁବେଗ ଯେ ରଣ କର ।
ଅଚେତନ ହୋଇ ପଡ଼ିଛନ୍ତି ବସୁନ୍ଧରା ॥
ଯୁବନାଶ୍ୱ ବୃଷକେତୁ ଦେଖିଲେ ନେଏର ।
ମୋହେ ପଡ଼ିଣ ଅଛନ୍ତି ସେହୁ ଦେନି ବୀର ॥
ଦୁହିଁଙ୍କୁ ତହୁଁ ଉଠାଇ କଲେ ଆଶ୍ୱାସନା ।
ଭୀମ ସୁବେଗ ଯେ ତହୁଁ ଲଭିଲେ ଚେତନା ॥
ଚେତନା ପାଇଣ ଦୁହେଁ କ୍ରୋଧଭର ହେଲେ
ରଣ କରନ୍ତେଣ ରାଜା ନିବାରଣ କଲେ ॥
ନାନା ପ୍ରକାରେ ଦେନିଙ୍କୁ ବୁଝାଇ କହିଲେ
ରାଜାବାକ୍ୟେ ଦୁଇ ବୀରେ ନିବୃତ୍ତ ହୋଇଲେ
ଭୀମ ଭୟଙ୍କର ରୂପ ଦେଖିଣ ରାଜନ ।
ଶାନ୍ତ କରାଇଲେ କହି ବିନୟ ବଚନ ॥
କ୍ଷମାକର ଅପରାଧ ବାରେ ଏ ଦାସର ।
ନ ଚିହ୍ନିଣ କରିଅଛି ମନ୍ଦ ବ୍ୟବହାର ॥
ନିଜଗୁଣେ କ୍ଷମା କର ମୋ ଦୋଷ ସକଳ ।
କରଯୋଡ଼ି କହୁଅଛି ଆହେ ମହାବଳ ॥
ତବ ଦର୍ଶନରେ ମୁହିଁ ହୋଇଛି ପବିତ୍ର ।
କ୍ଷମାକର ପୂର୍ବ ଅପରାଧ ପଣ୍ଡୁ ସୁତ ॥
ସାଧୁଜନ ଦରଶନେ ପାପ ନାଶ ଯାଏ ।
ଶାସ୍ତ୍ର ପୁରାଣରେ ଲେଖିଅଛନ୍ତି ଋଷିଏ ॥
ଏ ପାପ ଜୀବନ ତୁମ୍ଭ ଦରଶନ ପାଇ ।
ପାପଶୂନ୍ୟ ହେଲା ମୋର ଯମ ଭୟ ନାହିଁ ॥
ପୂର୍ବଜନ୍ମ ଏ ଜନ୍ମେ ମୋ ଯେତେ ପାପ ଥିଲା
ତୁମ୍ଭ ଦର୍ଶନରେ ବୀର ସମସ୍ତ ଧୁଇଁଲା ॥
ବୀର ବେଶ ଛାଡ ବୀର କୋପ ଶାନ୍ତ କର ।
ଦାସ ପ୍ରତି କୋପକଲେ ଏ ନିନ୍ଦା କାହାର ॥
ସୁବେଗ ବାଳକ ନୁହେ ତୁମ୍ଭ ସମ ସର ।
ତୁମ୍ଭ ନାମେ କମ୍ପିତ ହୁଅଇ ବଜ୍ରଧାରୀ ॥
ତୁମ୍ଭ ଭାର ପୃଥ୍ୱୀଦେବୀ ସହି ନ ପାରଇ ।
ଗର୍ଜି ଚଲିଲେ ପାତାଳେ ବାସୁକୀ କମ୍ପଇ ॥
ତୁମ୍ଭ ଗଦା ବକ୍ଷେ ଦେଖି ଭୟେ ଜନ୍ମୁପତି ।
ପ୍ରାଣ ଭୟରେ ଚଳନ୍ତି ପ୍ରଭୁ ଶିରୀପତି ॥
କ୍ଷଣେ ତୁଉ ବିଧାନରେ ସୁବେଗ କୁମର ।
ଦୁହିଁ ନ ପଳାଇ ଯୁଦ୍ଧ କଲା ସମ୍ମୁଖର ॥
ଯାହାହେଉ ସର୍ବ ଦୋଷ ମୋର ବୀରବର ।
କ୍ଷମା କର ଶାନ୍ତ ହୁଅ ପବନ କୁମର ॥
ମୋର ମନ୍ଦିରକୁ ଦେବ କରନ୍ତୁ ଗମନ ।
ଆଜଠାରୁ ଏ ଜୀବନ କଲି ସମର୍ପଣ ॥
ଏ ପ୍ରାଣ ତୁମ୍ଭର ଏହି ରାଜ୍ୟହିଁ ତୁମ୍ଭର ।
ମନେ ଆନ ନ ବିଚାର ଦେବ ବୃକୋଦର ॥
ଯୁବନାଶ୍ୱ କର ଯୋଡ଼ି ହୁଅଇ ବିନୀତ ।
ଏ ସମୟେ ମେଘବର୍ଣ୍ଣ ହେଲେ ଉପସ୍ଥିତ ॥

ଯାଗ ଅଶ୍ୱ ସଙ୍ଗତରେ ଅଛନ୍ତି ସେନାଣ ।
ଯାହା ପାଇଁ ହଣାହଣି ଉଭୟ ସଇନ ॥
କାହିଁ ବା ହସ୍ତିନା କାହିଁ ପ୍ରଭାବତୀ ପୁର ।
କାହିଁ ଯୁବନାଶ୍ୱ ରାଜା କାହିଁ ଯୁଧିଷ୍ଠିର ॥
କାହିଁ ଯଜ୍ଞ ହେବ କାହିଁ ଅଛି ଯାଗଅଶ୍ୱ ।
କାହିଁ ବୃଷକେତୁ ବୀର କାହିଁ ଯୁବନାଶ୍ୱ ॥
କାହିଁ ଭୀମସେନ ବୀର ସୁବେଗ କୁମର ।
କିଏ ହରନେଲା ଅଶ୍ୱ କରଣ ଅଜ୍ଞାର ॥
ବିଧିର ମାୟା ଅଟଇ ଏ ମାୟା ସଂସାର ।
ସର୍ବେ ବୋଲୁଛନ୍ତି ଏହି ସବୁ ମୋର ମୋର
ଆପଣା ଦେହଟି ଆପଣାର ନୁହେଁ ଜାଣ ।
ବସ୍ତୁ କୂଟ ମାୟା ଏହୁ ସଂସାର ଭିଆଣ ॥
ଏହା ଶୁଣି ସର୍ବେଶାନ୍ତ ମୂରତି ହୋଇଲେ ।
ଏ ସମୟେ ଯୁବନାଶ୍ୱ ସମାଦର କଲେ ॥
ସୈନ୍ୟ ସହ ଭୀମଙ୍କୁ ସେ ପ୍ରାର୍ଥନା କରନ୍ତି ।
ମୋ ପୁରେ ଚାଲନ୍ତୁ ଆହେ ଦ୍ରୌପଦୀଙ୍କ ପତି
ବହୁମାନ୍ୟ କରି ତିନି ବୀରଙ୍କୁ ବସାଇ ।
ପୂଜେ ବିଧିମତେ ନାନା ଉପଚାର ଦେଇ ॥
ପାର୍ଶ୍ୱ ମନ୍ତ୍ରୀ ଅମନାତ୍ୟ ସମସ୍ତେ ଅଛନ୍ତି ।
ପ୍ରେମେ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ମହିମା ରାଜନ ବୋଲନ୍ତି ॥
ହେ ଶ୍ରୀହରି ତବ ମାୟା ଦେବେ ଅଗୋଚର
ଅଚ୍ୟୁତ ଅନନ୍ତ ପ୍ରଭୁ ଜଗତ ଈଶ୍ୱର ॥
ତୁମ୍ଭଠାରୁ ସର୍ବକାର୍ଯ୍ୟ ହୁଏ ଭବେ ଜାତ ।
ସୃଷ୍ଟି ସ୍ଥିତି ପ୍ରଳୟର ତୁମ୍ଭେ ଆଦିଅନ୍ତ ॥
ସପତ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ସ୍ୱର୍ଗ ସପତ ପାତାଳ ।
ଆହେ ଦାମୋଦର ଏ ସମସ୍ତ ତବ ଖେଳ ॥
ବାଳକ ଯେପରି ଧୂଳିଘର କରି ଖେଳେ ।
ଖେଳସାରି ଘର ଭାଙ୍ଗି ମନ୍ଦିରକୁ ଗଲେ ।
ସେହିପରି ଏ ସଂସାର ଆହେ ନାରାୟଣ ॥
ଲୀଳା ଖେଳ ପରି ତୁମ୍ଭେ କର ଅନୁକ୍ଷଣ ॥
ସମସ୍ତଙ୍କୁ ସଂସାର ମାୟାରେ ଭୁଲାଉଛ ।
କାହାକୁ ହସାଇ କାହାକୁ ଯେ କନ୍ଦାଉଛ ।
ହସାଅ ଯାହାକୁ ପୁଣି କନ୍ଦାଅ ତାହାକୁ ।
ପ୍ରାଣୀମାନେ ନ ଜାଣନ୍ତି ତୁମ୍ଭର ମାୟାକୁ ॥
ନାନାସ୍ଥାନେ ନାନାଲୀଳା ଲଗିଛି ତୁମ୍ଭର ।
ଏହୁ ସଂସାର ଅଟଇ ତୁମ୍ଭ ଖେଳ ଘର ॥
ନାନାରୂପ ହେତୁ ବୋଲାଉଛ ନିରାକାର ।
ଭକ୍ତ ବାଞ୍ଛା ପୂର୍ଣ୍ଣକାରୀ କରୁଣା ସାଗର ॥
ସଂସାର ଖେଳା ନିମନ୍ତେ ଆକାର ବହିଣ ।
ଭକ୍ତବାଞ୍ଛା ପୂର୍ଣ୍ଣକର ଆହେ ଜନାର୍ଦ୍ଦନ ॥
କୃଷ୍ଣରୂପେ ଜନମ ଲଭିଲ ଗୋପପୁରେ ।
ରାମରୂପେ ଜନ୍ମିଥିଲ ଅଯୋଧ୍ୟା ନଗରେ ॥
ଯୁଗାନୁସାରେ ଜନ୍ମି ଣ କରୁଥାଅ ଖେଳା ।
ଦୁଷ୍ଟନାଶି ସନ୍ଥପାଳ ପ୍ରଭୁ ଚକାଡୋଳା ॥
ଚକ୍ରପାଣି ତୁମ୍ଭ ଚକ୍ର କିଏ ବା ବୁଝିବ ।
ତୁମ୍ଭ ମାୟାରେ ଭୁଲନ୍ତି ବ୍ରହ୍ମା ଇନ୍ଦ୍ରଶିବ ॥
ପାଣ୍ଡବଙ୍କୁ ସହାୟ ସର୍ବଦା କାଳେ କାଳେ ।
ଏଣୁ ପାଣ୍ଡବଙ୍କ ଯଶ ହୁଏ ରବିତଳେ ॥
ଯୁବନାଶ୍ୱ ଏତେ କହି ଭୀମଙ୍କ ଅଗ୍ରତ ।
ବାସୁଦେବ ଦର୍ଶନରେ ବ୍ୟଗ୍ରକଲେ ଚିତ୍ତ ॥
ବୀରବର ମୋତେ ନେଇ ଭେଟାଅ ଶ୍ରୀହରି ।
ଆଜଠାରୁ ମୁହିଁ ତୁମ୍ଭର ଯେ ଆଜ୍ଞାକାରୀ ॥
ଆହେ ବୀରଶ୍ରେଷ୍ଠ ତୁମ୍ଭେ କର୍ଣ୍ଣଙ୍କ କୁମର ।
ପୃଥିବୀ ମଧ୍ୟରେ ଅଟ ଏକା ଧନୁର୍ଦ୍ଧର ॥
ତ୍ରିଲୋକ ବିଜୟୀ ତୁମ୍ଭେ ସମରେ କୁଶଳ ।
ତବ ବୀରତେଜେ କମ୍ପୁଥାଏ ଧରାତଳ ॥
ଏ ସମୟେ ଦୟାକରି ମୋହର ଜୀବନ ।
ରକ୍ଷାକରି ପୃଥ୍ୱୀରେ ବୋଲାଇଲ ଧନ୍ୟ ॥
ପ୍ରାଣଦାନ କରି ପ୍ରାଣଦାତା ବୋଲାଇଛ ।
ନିଷ୍ପଟେ କହୁଅଛି ମୋ ପ୍ରାଣ ରଖିଛ ।
ତ୍ରିଜଗତେ ପ୍ରାଣଦାତାଠାରୁ ଗୁରୁ ନାହିଁ ।
ଏଣୁକରି ତୁମ୍ଭ ଯୁଦ୍ଧେ ଭଙ୍ଗଦେଲି ମୁହିଁ ॥
ତୁମ୍ଭଠାରେ ଅନ୍ୟ ଏକ ପ୍ରାର୍ଥନା ମୋ ଅଛି ।
ସେ ବାସନା ପୂର୍ଣ୍ଣକର ଆହେ କର୍ଣ୍ଣବଂଶି ॥
ମୋର ଏ ଜୀବନ ବାସୁଦେବ ଶ୍ରୀଚରଣେ ।
କେବେ ସମର୍ପଣ ହେବ ସଦା ଭାବେ ମନେ
ପାପୀର ଜୀବନ ସାଧୁସଙ୍ଗ ନ ହୋଇଲେ ।
ମୁକତ ନ ପାଏ ଜାଣ ଶାସ୍ତ୍ର ଏହା ବୋଲେ
ଧର୍ମ ଯୁଧିଷ୍ଠିଙ୍କି ମୁଁ କରିବି ଦରଶନ ।
ସର୍ବ ପାପ ତାପରୁ ଲଭିବ ପରିତ୍ରାଣ ॥
ତାଙ୍କ ପାଶେ ରହି ଧର୍ମକାର୍ଯ୍ୟ ମୁଁ ଶିଖିବ ।
ଧର୍ମକାର୍ଯ୍ୟ କରି ଅଙ୍ଗୁ ପାପ ଉପେକ୍ଷିବ ॥

ଅମ୍ଭୀଯ୍ୟ ସ୍ୱଜନ ପରିବାର ପୁତ୍ର ନାତି ।
ଆଉ ଯେତେ ପରିଜନ ସକଳ ସମ୍ପତ୍ତି ॥
ଏ ସବୁ ମୋହର ବୋଲି ଯେଉଁ ଅଭିମାନ
ଆଜିଠାରୁ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣେ ତା କଲି ସମର୍ପଣ ॥
ତାଙ୍କ ଧନ ତାଙ୍କୁ ଦେବି ମୋର ଅଛି କିସ ।
ଅଜ୍ଞାନେ ମାୟାଜାଲେ ଥିଲି ମୁହିଁ ବଶ ॥
ଦେଖ ମୋ ଅସଂଖ୍ୟ ହାତୀ ଘୋଟକମାନଙ୍କୁ
ଏ ସମସ୍ତ ସମର୍ପିବି ଯୁଧିଷ୍ଠି ରାଜାଙ୍କୁ ॥
ସବୁ ହସ୍ତୀନେଇ ଯାଗ ଅଶ୍ୱ ସହିତରେ ।
ଭ୍ରମଣ କରିବ ଯଜ୍ଞେ ପ୍ରହରି ରୂପରେ ॥
ବୀର ବୃକୋଦର ମୋତେ ପ୍ରସନ୍ନ ହୋଇଣ
ଏହୁ କରିବର ପୃଷ୍ଠେ କର ଆରୋହଣ ॥
ପ୍ରାଣଦାତା ବୃଷକେତୁ ଏହି ଅଶ୍ୱପରେ ।
ଆରୋହଣ କରି ଚଳ ଏ ଅଧମ ପୁରେ ॥
ମୋହର ପ୍ରାର୍ଥନା ଘେନା କର ବୀରମଣି ।
ମୋ ପୁରକୁ ଗମନ କରନ୍ତୁ ଏ ଦିନ୍ତିନ ॥
ତୁମ୍ଭ ପାଦ ପଡ଼ିଲେ ଏ ପ୍ରଭାବତୀ ପୁର ।
ପାପ ତାପ ନାଶ ଯିବ ଏ ବାଞ୍ଛା ମୋହର ॥
ଯୁବନାଶ୍ୱ ନୃପବାକ୍ୟେ ବୀର ବୃକୋଦର ।
ଯିବା ପାଇଁ ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ ପ୍ରଭାବତୀପୁର ॥
ମନ ଆନନ୍ଦରେ ଯୁବନାଶ୍ୱ ନରସାଇଁ ।
ପାତ୍ରମନ୍ତ୍ରୀ ଅନୁଚର ଗଣେ ଆଜ୍ଞା ଦେଇ ॥
ପ୍ରଭାବତୀପୁର ଯିବେ ବୀର ବୃକୋଦର ।
ଆଜ୍ଞାଦିଅ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ମଣ୍ଡନ୍ତୁ ନଗର ॥
ରାଜପୁରୀ ଆଦି ସର୍ବ କରନ୍ତୁ ମଣ୍ଡନ ।
ବୃଷକେତୁ ବୀର ଯିବେ କର୍ଣ୍ଣଙ୍କ ନନ୍ଦନ ॥
ରୋପଣ କର ପତାକା ପତାକା ନଗରେ ।
କର୍ପୂର ଚନ୍ଦନ ଛେରା ଦିଅନ୍ତୁ ବାଟରେ ॥
ପ୍ରତିଦ୍ୱାରେ କରିଥାନ୍ତୁ କଦଳୀ ରୋପଣ ।
ଆମ୍ବଡାଳି ତହିଁ ପରେ ହେଉ ସୁଶୋଭନ ॥
ଦ୍ୱାରେ ଦ୍ୱାରେ ପୂର୍ଣ୍ଣକୁମ୍ଭ ସ୍ଥାପନ କରିବ ।
ମଙ୍ଗଳ କାର୍ଯ୍ୟରେ ନର ନାରୀ ରହିଥିବ ॥
ପ୍ରଭାବତୀ ରାଣୀ ଯଥା ବିଧି ବିଧାନରେ ।
ହେଉନ୍ତୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ସର୍ବ ସଖୀ ଗହଣରେ ॥
ଦେବତା ପରି ପୂଜନ୍ତୁ ବୀର ଭୀମସେନେ ।
ମୋର ପ୍ରାଣଦାତା ବୀର କର୍ଣ୍ଣଙ୍କ ନନ୍ଦନେ ॥

ଘଟୋତ୍କଚ ସୁତ ମେଘବର୍ଣ୍ଣ ନାମ ଯାର ।
ବିଧିମତେ ସମ୍ମାନ ଲଭନ୍ତୁ ଯେ ପ୍ରକାର ॥
ରାଜାଙ୍କ ଆଦେଶେ ଚର ବେଗେ ଚଳିଗଲା ।
ଏ ସର୍ବ ବୃତ୍ତାନ୍ତ ପୁରବାସୀଙ୍କୁ କହିଲା ॥
ରାଜାପୁରେ ପ୍ରବେଶିଣ କହିଲା ସମସ୍ତ ।
ଶୁଣି ପ୍ରଭାବତୀ ରାଣୀ ହେଲେ ଆନନ୍ଦିତ ॥
ପୁରବାସୀମାନେ ଚର ମୁଖରୁ ଶୁଣିଲେ ।
ରାଜାଙ୍କ ଆଦେଶ ପାଇ ପୁର ମଣ୍ଡାଇଲେ ॥
ପ୍ରଭାବତୀ ରାଣୀ ସର୍ବ ସଖିଗଣ ତୁଲେ ।
ନାନା ଅଳଙ୍କାର ଅଙ୍ଗେ ଆଭରଣ ହେଲେ ॥
ଯୁବନାଶ୍ୱ ରାଜା ସର୍ବ ସୈନ୍ୟ ଘେନି ଚଲେ
ଭୀମସେନ ବୃଷକେତୁ ମେଘବର୍ଣ୍ଣ ତୁଲେ ॥
ପ୍ରଭାବତୀ ପୁରେ ଯାଇଁ ହୋଇଲେ ପ୍ରବେଶ ।
ପୁରଶୋଭା ଦେଖି ଭୀମ ହୋଇଲେ ହରଷ ॥
ଭୀମସେନ ବୀର ଆଗେ ପଛେ ମେଘବର୍ଣ୍ଣ ।
ତାର ପଛେ ବୃଷକେତୁ ଦିଶଇ ଶୋଭନ ॥
ଯୁବନାଶ୍ୱ ରାଜା ତାଙ୍କ ପଛେ ଆସୁଛନ୍ତି ।
ତାହାଙ୍କ ପଛେ ସୁବେଗ ସଇନ ଆସନ୍ତି ॥
ରାଜପୁର ଦ୍ୱାରେ ଆସି ହୋଇଲେ ପ୍ରବେଶ ॥
ଦେଖି ପ୍ରଭାବତୀ ରାଣୀ ହୋଇଣ ଉଲ୍ଲାସ ॥
ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଥାଳିରେ ପୁଷ୍ପ ଚନ୍ଦନ ଘେନିଣ ।
ରତ୍ନ ଦୀପାବଳି କନ୍ୟା ଘେନିଲେ ବନ୍ଦନ ॥
ସିଂହଦ୍ୱାରେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ନାରୀବର ।
ଭୀମସେନେ ବନ୍ଦାପନା କରିଲେ ସତ୍ୱର ॥
ପ୍ରଭାବତୀ ରାଣୀ ପଚାରନ୍ତି ବିନୟର ।
ଦୟା ବହି କୁହ କର୍ଣ୍ଣସୁତ କେଉଁ ବୀର ॥
ଅମ୍ଭ ସ୍ୱାମୀଙ୍କୁ ଜୀବନ ଦାନ ଦେଇଛନ୍ତି ।
ଏଣୁକରି ଅମ୍ଭର ସେ ଦେବତା ଅଟନ୍ତି ॥
ନାରୀର ସକଳ ଧର୍ମ ପତି ତାହାଙ୍କର ।
ପତି ବିନା ନାରୀଜନ୍ମ ସଂସାରେ ଅସାର ॥
ବୃଷକେତୁ ବୀର ଦେଇଛନ୍ତି ପତିଦାନ ।
ତାଙ୍କ ଯୋଗେ ଏ ପାପୀର ରହିଛି ଜୀବନ ॥
ଧନ୍ୟ ତୁମ୍ଭ ପିତା ମାତା ଧନ୍ୟ ତୁମ୍ଭ ବୁଦ୍ଧି ।
ଯାହାଠାରୁ ସଂସାରରେ ଅଟଇ ପ୍ରସିଦ୍ଧି ॥
ଦୟାମୟ ଶ୍ରୀପତି ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ରଖନ୍ତୁ ।
କାଳେ କାଳେ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଏ ସୁବୁଦ୍ଧି ଦିଅନ୍ତୁ ।

ନାନାମତେ ବିନୟରେ ପ୍ରଭାବତୀ ରାଣୀ ।
ସମସ୍ତଙ୍କୁ ବନ୍ଦାଇଲେ ସଖୀଗଣ ଘେନି ॥
ବିଧିମତେ ସମସ୍ତେ ଆସନ ପରେ ବସି ।
କଥାଭାଷା ହୋଇକରି ମନେ ହେଲେ ଖୁସି ॥
କେତେକ ସମୟ ଏହିପରି ଗଲା ବହି ।
ସୂପକାର ଜଣାଇଲା ରାଜା ପାଶେ ଯାଇଁ ॥
ଭୋଜି ଦେବ ଆସନ୍ନ ହେଲା ମନୋହର ବେଳ
ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଘେନି ରାଜା ଉଠିଲେ ଚଞ୍ଚଳ ॥
ଯଥାସ୍ଥାନେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଘେନିଣ ରାଜନ ।
ହସ୍ତ ପଖାଳିଣ ସର୍ବେ କରିଲେ ଭୋଜନ ॥
ପ୍ରଭାବତୀ ରାଣୀ ପରୁଷନ୍ତି ବିନୟରେ ।
କି ପଦାର୍ଥ ଦେବି ଲଜ୍ଜା ଛାଡ଼ କୁହ ବାରେ ॥
ଶାସ୍ତ୍ରେ ଲେଖାଅଛି ଗୀତ ବାଦ୍ୟ ପଠନରେ
ନୃତ୍ୟ ସଂଗ୍ରାମରେ ଯେ ଆହାର ବ୍ୟବହାରେ
ଏତେ ସ୍ଥାନେ ଲଜ୍ଜା କରିବାର ଅନୁଚିତ ।
ଆପଣମାନେ ଜାଣନ୍ତି ଶାସ୍ତ୍ରରେ ଉକତ ॥
ଦାସୀଠାରେ ଏହି କୃପା ସଦା ରଖିଥାଅ ।
ସ୍ୱାମୀ ପୁଅଙ୍କୁ ମୋହର ହେଉନ୍ତୁ ସଦୟ ॥
ରାଣୀର ବିନତ ବାଣୀ ଶୁଣି ଭୀମସେନ ।
ଧନ୍ୟ ପ୍ରଭାବତୀ ରାଣୀ ତୁମ୍ଭ ବୁଦ୍ଧି ଧନ୍ୟ ॥
ମେଘବର୍ଣ୍ଣ ବୃଷକେତୁ ଯୁବନାଶ୍ୱ ବୀର ।
ଭୋଜନାନ୍ତେ ଆଚମନ କଲେକ ସତ୍ୱର ॥
ତାମ୍ବୁଳ ଲାଗି ହୋଇଣ କଲେକ ଶୟନ ।
ପ୍ରଭାତ ସମୟେ ସର୍ବେ ଉଠିଲେ ବହନ ॥
ମୁଖ ପ୍ରକ୍ଷାଳନ ଆଦି ନିତ୍ୟକ୍ରିୟା ସାରି ।
ସିଂହାସନେ ବିଜୟ କଲେକ ଦଣ୍ଡଧାରୀ ॥
ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ଡାକିଣ ରାଜା ବୋଲନ୍ତି ବଚନ ।
ମୋର ଆଜ୍ଞା ଜଣାଇବ ସର୍ବ ପ୍ରଜାଗଣ ॥
ସମସ୍ତେ ଏକତ୍ର ହୋଇ ଏଠାକୁ ଆସିବେ ।
ଆମ୍ଭସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗହୋଇ ହସ୍ତିନାକୁ ଯିବେ ॥
ପ୍ରଭାବତୀ ରାଣୀକୁ କହିଲେ ନରବର ।
ଅନ୍ତଃପୁର ନାରୀ ଘେନିଆସ ହେ ସତ୍ୱର ।
ଆଜ ହସ୍ତିନାକୁ ଯିବା ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଦର୍ଶନେ ।
ଧର୍ମରାଜାଙ୍କୁ ଦେଖିବା ହରଷିତ ମନେ ॥
ଦ୍ରୌପଦୀ ଦେବୀଙ୍କୁ ଯାଇଁ କରିବା ଦର୍ଶନ ।
ଜନ୍ମ ଜନ୍ମାନ୍ତର ପାପ ହୋଇବ ଦହନ ॥

ରାଜାଙ୍କ ଆଦେଶ ମତେ ମନ୍ତ୍ରୀ ଚୂଡ଼ାମଣି ।
ପୁରବାସୀ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଜଣାଇଲେ ପୁଣି ॥
ଆଜ୍ଞାପାଇ ପ୍ରଭାବତୀ ରାଣୀ ଚଳିଗଲେ ।
ଶୁଣି ଅନ୍ତଃପୁର ନାରୀମାନେ ସଜ ହେଲେ ॥
ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ଆସି ରାଜା ସନ୍ନିଧାନ ।
ଦେଖି ରାଜା ସୁବେଗଙ୍କୁ ବୋଲନ୍ତି ବଚନ ॥
ଶୁଣରେ କୁମରମଣି ମୋହର ଉତ୍ତର ।
ବଳିଷ୍ଠ ନିର୍ବଳ ଧନୀ ଦୁଃଖୀ ବିଜ୍ଞନର ।
ବ୍ରାହ୍ମଣଠାରୁ ଚଣ୍ଡାଳ ଶୁଦ୍ର ଆଦି ଯେତେ ।
ହସ୍ତିନା ମୁଁ ଯିବି ଯିବେ ମୋହର ସଙ୍ଗତେ ॥
ପୁତ୍ର ବଧୂଙ୍କୁ ଘେନିଣ ପ୍ରଭାବତୀ ରାଣୀ ।
ଡକାଇନ୍ତା ଦ୍ରୌପଦୀଦେବୀ ଆବର ରୁକ୍ମିଣୀ ॥
ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଦେଖିବେ ଯାଇଣ ହସ୍ତିନାର ।
ସୁଯୋଗ ସମୟ ଏବେ ପଡ଼ିଛି ଆମ୍ଭର ॥
ଅତିଶୀଘ୍ର ସମସ୍ତଙ୍କୁ ସଙ୍ଗରେ ଘେନିଣ ।
ଭୀମ ବୀରଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ କରିବା ଗମନ ॥
ସେଠାରେ ଅନେକ ପାପ ହୋଇବ ହରଣ ।
ଦର୍ଶନ କରିବା ପାଇଁ ପ୍ରଭୁ ନାରାୟଣ ॥
ଏ କଥାକୁ ଆରେ ବାବୁ ନ ଧରିବୁ ଆନ ।
ଭବଗ୍ରାହୀ ବିନା ନାହିଁ କାର ପରିତ୍ରାଣ ॥
ଯାଅ ବାବୁ ତମ ବୁଢ଼ୀମାଅଙ୍କୁ ଆଣିବ ।
ଏ ସମସ୍ତ କଥା ତାଙ୍କ ଆଗେ ଜଣାଇବ ॥
ପିତାଙ୍କୁ ପ୍ରଣାମ କରି ସୁବେଗ କୁମର ।
ରାଣୀହଂସପୁର ମଧ୍ୟେ ମିଳିଲେ ସତ୍ୱର ॥
ବୁଢ଼ୀମାଆଙ୍କ ଚରଣ ତଳେ ସେ ପଡ଼ିଲେ ।
କଲ୍ୟାଣ କରିଣ ବୁଢ଼ୀ ତାକୁ ପଚାରିଲେ ॥
ବୋଇଲେ କପାଇଁ ତୁହି ଆସିଛୁରେ ଧନ ।
କିପାଁ ଦିଶୁଅଛି ତୋର ଶ୍ରୀମୁଖ ମଳିନ ॥
ସୁବେଗ ବୋଇଲେ ବୁଢ଼ୀ ମାଆ ତୁମ୍ଭେ ଶୁଣ ।
ଆମ୍ଭ ପିତା ଯିବେ ଆଜ ହସ୍ତିନା ଭୁବନ ॥
ପ୍ରଭାବତୀ ନଗ୍ରେ ଜନ ଯେତେକ ଅଛନ୍ତି ।
ସମସ୍ତେ ସଙ୍ଗରେ ଯିବେ ନୃପତି ବୋଲନ୍ତି ॥
ଅନ୍ତଃପୁର ପାଟରାଣୀ ପୁତ୍ରବଧୂ ଘେନି ।
ଯେତେ ଦାସୀ ଅଛନ୍ତି ସମସ୍ତେ ଯିବେ ପୁଣି ॥
ରାଜାର ଆଜ୍ଞାରେ ସର୍ବେ ହୋଇଲେଣି ମେଳ ।
ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ନ ଦେଖି ମୋତେ ପେଶିଲେ ଭୂପାଳ ॥

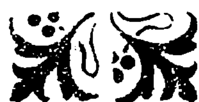
ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ନେବା ନିମନ୍ତେ ଆସିଅଛୁ ମୁହିଁ ।
ଚାଲ ଶୀଘ୍ର ନୃପତି ଯେ ଥିବେ ବାଟ ଚାହିଁ ॥
ଆଜ ହସ୍ତିନାରେ ଯାଇଁ ଭେଟିବ ଶ୍ରୀହରି ।
ପାପ ତାଙ୍କ ଅଙ୍ଗୁ ନାଶ ହୋଇବ ତୁମ୍ଭରି ॥
ଯେପରି ସୂର୍ଯ୍ୟ ଉଦୟେ ଅନ୍ଧାର ପଳାଏ ।
ସେପରି କୃଷ୍ଣ ଦର୍ଶନେ ପାପ ଦୂର ହୁଏ ॥
ଧର୍ମ ଯୁଧିଷ୍ଠି କରିବେ ଅଶ୍ୱମେଧ ଯାଗ ।
ସେ ଯାଗ ଦେଖିଲେ ବଇକୁଣ୍ଠ ହେବ ଭୋଗ ॥
କେତେ କେତେ ଋଷି ମୁନି ଆଶ୍ରମ ଛାଡ଼ିଣ ।
ଯଜ୍ଞସ୍ଥାନକୁ ଆସିବେ ଦେଖିବ ନେତ୍ରେଣ ॥
ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡର ନାଥ କୃଷ୍ଣ ଥିବେ ସେହିଠାରେ ।
ସତ୍ୟଭାମା ରୁକ୍ମିଣୀଙ୍କୁ ଘେନି ସଙ୍ଗତରେ ॥
ସୁଯୋଗ ହୋଇଛି ବୁଢ଼ୀମାଆ ତୁମ୍ଭେ ଚାଲ ।
ଏ ଜନ୍ମରୁ ଉଦ୍ଧାର ପାଇବ ନୁହେଁ ଗେଲ ॥
ବୁଢ଼ୀ ଶୁଣି କମ୍ପଣ ଉଠିଲା ଧାଡକାରେ ।
ଯାହା ବୋଲ ଅଉ ବାରେ ନ କହ ମୁଖରେ ॥
ବୁଢ଼ୀ ହେଲି ଧରମ କପଟ ଜାଣେ ନାହିଁ ।
ଏତେଦିନେ ମୋତେ ଆସି ଶୁଣାଇଲୁ ତୁହି ॥
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଦର୍ଶନ କଲେ କି ଲାଭ ହୋଇବ ।
ଯୁଧିଷ୍ଠି ଦର୍ଶନେ କେଉଁ ଫଳ ବା ମିଳିବ ॥
ଋଷି ମୁନିଙ୍କି ଦେଖିଲେ କି ଫଳ ଆମର ।
ଯଜ୍ଞ ଦେଖିବାକୁ ମନ ନ ବଳେ ମୋହର ॥
ଦ୍ରୌପଦୀ ରୁକ୍ମିଣୀ ସତ୍ୟଭାମାକୁ ଦେଖିଲେ ।
କିଛି ଫଳ ନ ମିଳିବ କହୁଅଛୁ ଭଲେ ॥
ଆଜ୍ଞାଯାଏ ପଞ୍ଚାନବେ ବର୍ଷ କଲି ଭୋଗ ।
ଏବେ ତୋଠାରୁ ଶୁଣିଲି ଉଦ୍ଧାରନ ଯୋଗ ॥
ବାପ ଘରଠାରୁ ମୁହିଁ ନ ଜାଣେ ଧରମ ।
ଶୁଣିଲି ତୋଠାରୁ ପୋଡ଼ ଯାଉ ମୋ କରମ ॥
ପିତା ମାତା ସ୍ୱାମୀ ମୋପଡ଼ନ୍ତି ସଦା ମନେ ।
କେତେବେଳେ ଘର ଛାଡ଼ି ନ ଯିବି ମୁଁ କ୍ଷଣେ ॥
ଦେଖି ନାହିଁ ଶୁଣି ନାହିଁ ଯାହା କରି ନାହିଁ ।
ଏ ବୁଢ଼ା କାଳରେ ମୋରେ ଘଟାଅ କିପାଇଁ ॥
ପାଗଳ ହେଲାଣି ପିତା ହୋଇ ବୁଦ୍ଧିଶୂନ୍ୟ ।
ଯୁବା ବୟସରେ ଖୋଜୁଅଛି ଧର୍ମଜ୍ଞାନ ॥
ରାଜାଙ୍କର ରାଜ୍ୟ ଛାଡ଼ିଯିବା ନୋହେ ବିଧି ।
ରାଜାଙ୍କୁ କେ ଶିଖାଇଛି ଏମନ୍ତ ଦୁର୍ବୁଦ୍ଧି ॥
ଏ ବୁଦ୍ଧିରେ ଏ ରାଜ ସମ୍ପଦ ସରିଯିବ ।
ନାରଖାର ହୋଇ କେଉଁ ଆଡ଼େ ମିଳାଇବ ॥
ରାଜାହୋଇ ରାଜ୍ୟରକ୍ଷା ନ କଲେଟି ଜାଣ ।
ରାଜ୍ୟ ନାଶଯାଏ ମୋହଠାରୁ ତୁମ୍ଭେ ଶୁଣ ॥
ରାଜା ବିନା ସମ୍ପଦ କେ ରଖି ନ ଧାରଇ ।
ରାଜାର ଏ ବୁଦ୍ଧି ଦେଖି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଲାଗଇ ॥
ମୁହିଁ କେବେ ଗୃହ ତେଜି ନ ଯିବିରେ ଧନ ।
ତା ଇଚ୍ଛା ଯେଣିକି ହୁଏ କରୁ ସେ ଗମନ ॥
ବୁଢ଼ୀଠାରୁ ଶୁଣିଣ ସୁବେଗ ବେଗେ ଗଲା ।
ପିତାଙ୍କୁ ପ୍ରମାଣ କରି ସକଳ କହିଲା ॥
ଶୁଣ ହେ ପିଅରି ତୁମ୍ଭ ଜନନୀଙ୍କ ଗୁଣ ।
ବୋଇଲେ ମୁହିଁ ନ ଯିବି ଗୃହକୁ ତେଜିଣ ॥
ସୁବେଗଠାରୁ ଶୁଣିଣ ଯୁବନାଶ୍ୱ ରାଜା ।
ମାତା ନ ଆସିବାରୁ ପାଇଲେ ବଡ଼ ଲଜ୍ଜା ॥
ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ବୋଲନ୍ତି ତୁମ୍ଭେ ଚଳ ହେ ବହନ ।
ବୁଝାଇ କରି ମାତାକୁ ଏଠାବକୁ ଆଣ ॥
ରାଜାଙ୍କ ବଚନେ ମନ୍ତ୍ରୀବର ଚଳିଗଲେ ।
ବୁଢ଼ୀଙ୍କ ନିକଟେ ଯାଇଁ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ॥
ନାନା କଥା କହି ମନ୍ତ୍ରୀବର ବୁଝାଇଣ ।
ବୁଢ଼ୀଙ୍କୁ ସଙ୍ଗେ ଆଣିଲେ ରାଜା ସନ୍ନିଧାନ ॥
ରାଜା ଜନନୀଙ୍କୁ ଦେଖି ମାନ୍ୟରେ ବସାଇ ।
ମଧୁର ବଚନେ ବିଧି ମତରେ ବୁଝାଇ ॥
ହସ୍ତିନାରେ ବିଜେ କରିଛନ୍ତି ଭଗବାନ ।
ଲୋକଙ୍କୁ କଲ୍ୟାଣ ଦେବା ପାଇଁ ବିଦ୍ୟମାନ
ତାଙ୍କ ଦର୍ଶନେ ଅଶୁଭମାନ ନାଶଯାଏ ।
ମନରେ ଯେ ଧ୍ୟାଏ ସେହି ସଦଗତି ପାଏ ॥
ଏଣୁ କରି ସେଠାବକୁ ଯାଆନ୍ତି ସର୍ବଜନ ।
ଚାଲ ମାତା ମୋର ସଙ୍ଗେ କରିବ ଦର୍ଶନ ॥
ହସ୍ତିନା ପୁରକୁ ଚାଲ ଆନନ୍ଦ ହୋଇଣ ।
ନରଦେହ ବହିଣ ଅଛନ୍ତି ଭଗବାନ ॥
ଶଙ୍ଖ ଚକ୍ର ଗଦା ପଦ୍ମ ଶୋହେ ତାହାଙ୍କର ।
ଲକ୍ଷ୍ମୀରୂପୀ ରୁକ୍ମିଣୀ ଅଛନ୍ତି ସଙ୍ଗତରେ ॥
ଅନ୍ୟ ସତୀ ନାରୀମାନେ ଅଛନ୍ତି ସେ ସ୍ଥାନେ
ସେ ସ୍ଥାନକୁ ଗଲେ ମାତା ଦେଖିବ ନୟନେ
ସାଧୁମାନେ ନିମନ୍ତ୍ରଣ ପାଇ ଆସିଥିବେ ।
ଯଜ୍ଞ ସ୍ଥାନରେ ସମସ୍ତେ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ହେବେ ॥

ମନର ଆନନ୍ଦେ ମାତା ମୋର ସଙ୍ଗେ ଚାଲ ।
ଶ୍ରୀହରିଙ୍କୁ ଦେଖି ଜନ୍ମ କର ମା ସଫଳ ॥
ବହୁମତେ ରାଜା ମାତାଙ୍କୁ ଯେ ବୁଝାଇଲେ ।
ଯିବା କଥା ଶୁଣି ବୁଢ଼ୀ କମ୍ପିଣ ଉଠିଲେ ॥
ବାଳକାନ୍ତୁ ନ ଜାଣଇ ତପ ଜପ ବିଧି ।
ତୁ କାହାଠାରୁ ଶିଖିଲୁ ଏମନ୍ତ ଅବିଧି ॥
ନ ଯା ତୁହି ହସ୍ତିନାକୁ ପ୍ରଜାଗଣ ଘେନି ।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଦର୍ଶନେ କିଛି ଫଳ ନାହିଁ ପୁଣି ॥
ସଂସାରର କାର୍ଯ୍ୟକର ରାଜପୁରେ ରହି ।
ହସ୍ତିନାକୁ ଯିବା ଅମ୍ଭ ଉଚିତ ନୁହଇ ॥
ଯୁଧିଷ୍ଠି କୃଷ୍ଣ ଦର୍ଶନେ କି ଫଳ ମିଳିବ ।
ସେଠାକୁ ଗଲେ ଅମ୍ଭର କେଉଁ ଲାଭ ହେବ॥
ଖାଇବା ଶୋଇବା ପାଇଁ ଅବସ୍ଥା ଲଭିବା ।
ତାଙ୍କ ଯଜ୍ଞ ସେ କରିବେ ଅମ୍ଭେ କପାଁ ଯିବା॥
ମୁହିଁ ଘର ଛାଡ଼ିଗଲେ ସମ୍ପଦ ସରିବ ।
ଯିବା କଥା ମୋ ଆଗରେ କେହି ନ ଧରିବ
ଅତି ଦୁଷ୍ଟବଧୂମାନେ ଅଛନ୍ତି ମୋ ପୁରେ ।
ଘର ଛାଡ଼ି ଗଲେ ନଷ୍ଟ କରିବେ ସତ୍ୱରେ ॥
ମୁହିଁ ଗଲେ ସେମାନଙ୍କ ନ ରହିବ ଭୀତି ।
କେହି କାହାକୁ ନ ମାନି କରିବେ ଅନୀତି ॥
ଯାହା ତାହାଙ୍କର ଇଚ୍ଛା ସେ ତାହା କରିବେ
ଘରେ ଥିବା ଧନ ଦ୍ରବ୍ୟ ଯାକୁ ତାକୁ ଦେବେ
ଘର ଦ୍ରବ୍ୟେ ଦୟା ମାୟା ତାହାଙ୍କର ନାହିଁ ।
କେବେ ଘର ଛାଡ଼ିକରି ନ ଯିବଇଁ ମୁହିଁ ॥
କାଅରରେ ପାଚିଲା ଗହମ ହୋଇଅଛି ।
ମୁଁ ଗଲେ ସେମାନ ଉଜାଡ଼ିବେ ପଶୁପକ୍ଷୀ ।
ଘରେ ଅନେକ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ପ୍ରତ୍ୟହ ହେଉଛି ।
ଗୋପାଳ ଚରାଇ ନେବେ ନ ରହିବ କିଛି
ଇଚ୍ଛା ଅନୁସାରେ ଦାସ ଦାସୀ ଭଯ୍ୟ ଛାଡ଼ି ।
ଘରଦ୍ରବ୍ୟ ନେଇ ସବୁ ଦେବେ ସେ ଉଜାଡ଼ି
ମୁହିଁ ନ ରହିଲେ ଘର ନଷ୍ଟ ହୋଇଯିବ ।
ଏ ସମ୍ପଦ ସବୁ ମୋର ବ୍ୟର୍ଥ ହୋଇବ ॥
ଏଥି ପାଇଁ ଯିବାକୁ ମୋ ନ ବଳଇ ମନ ।
କି ମିଳିବ ଦର୍ଶନ କରିଲେ ଜନାର୍ଦ୍ଦନ ॥
ହସ୍ତିନା ପୁରକୁ ଗଲେ କି ଫଳ ମିଳିବ ।
ଯୁଧିଷ୍ଠିଙ୍କ ଦର୍ଶନରେ କେଉଁ ଲାଭ ହେବ ॥
ତାଙ୍କ ଯଜ୍ଞ ଅମ୍ଭର ଦେଖିଲେ କିବା ଫଳ ।
ବାଳକାନ୍ତୁ ନ ଯାଏ ମୁଁ ଦେବା ଦେଖା ଅଳ
ସମସ୍ତେ ବୋଲନ୍ତି ଗୃହ ଧର୍ମ ଅଟେ ସାର ।
ଗୃହ ଛାଡ଼ିବା ଲୋକର ସମସ୍ତ ଅସାର ॥
ତୋତେ ଏହି ବୁଦ୍ଧି ବାପ କିଏ ଶିଖାଇଲା ।
ତୁ ତାହାର କଥାରେ ପଡ଼ିଲୁ ନୋହୁ ପିଲା ॥
ଗୃହ ଛାଡ଼ି ଗଲେ ବାବୁ ବିପତ୍ତି ପଡ଼ିବ ।
ଘରଛାଡ଼ି ଯିବା କଥା ମନରେ ନ ଭାବ ॥
ଜନନୀର ବାଣୀ ଶୁଣି ଯୁବନାଶ୍ୱ ରାଜା ।
ମନମଧ୍ୟରେ ପାଇଲେ ବହୁତ ଯେ ଲଜ୍ଜା ॥
ବୋଲନ୍ତି ଜନନୀ ହୋଇ ନ ଥିଲେ ମୋହର
ଏକ୍ଷଣି ମୁଣ୍ଡକୁ ଗଣ୍ଡିରୁ କରନ୍ତି ଦୂର ।
ଏତେ କହି ସୁବେଗକୁ ବୋଲନ୍ତି ବଚନ ।
ଆରେ ବାବୁ ବୁଢ଼ୀକୁ ତୁ କରରେ ବନ୍ଧନ ॥
ଦୋଳି ଉପରେ ବସାଇ ବେଗେ କର ନିଅ
ଭୀମସେନଙ୍କ ଅଗ୍ରତେ ନେଇ ପହଞ୍ଚାଅ ॥
ପିତାଙ୍କ ଆଦେଶ ମତେ ସୁବେଗ ଚଳିଲା ।
ଦଉଡ଼ିରେ ବୁଢ଼ୀ ଗୋଡ଼ ହାତକୁ ବାନ୍ଧିଲା ॥
ବନ୍ଧନ କରିଣ ଦୋଳୀ ଉପରେ ବସାଇ ।
ଶୀଘ୍ର ନେଇ ଚଳିଗଲା ଭୀମସେନ ଯହିଁ ॥
ପରସ୍ପରେ ଏହି କଥା ହେଲେ କୁହା କୋହି
ରାଜମାତା ନ ଯିବାରୁ ସୁବେଗ ବାନ୍ଧଇ ॥
ବଳାତ୍କାରେ ନେଇଯିବେ ହସ୍ତିନା ପୁରକୁ ।
ବୁଢ଼ୀ କରୁଅଛି ନିନ୍ଦା ନିଜର କର୍ମକୁ ॥
ଏ ବଚନ ଭୀମ ବୀର ଶୁଣିଲେ କର୍ଣ୍ଣରେ ।
ରାଜାଙ୍କୁ ପ୍ରବୋଧି ବୁଝାଇଲେ ବହୁବାରେ ॥
ତେବେ ସୁଦ୍ଧା ରାଜା ମନ ବୁଝିଲାକ ନାହିଁ ।
ରାଜପୁରେ ଜନନୀଙ୍କୁ ଛାଡ଼ିଯିବା ପାଇଁ ॥
ଏହିପରି ପାଞ୍ଚଦିନ ହେଲା ତହିଁ ଗତ ।
ସର୍ବେ ମେଳହେଲେ ହସ୍ତିନା ଯିବାନିମିତ୍ତ ॥
ବୁଢ଼ୀ ବନ୍ଦୀହୋଇ କାନ୍ଦେ ଦୋଳୀର ଉପରେ
ବୁଢ଼ୀର କ୍ରନ୍ଦନ ରାଜା ଶୁଣିଲେ କର୍ଣ୍ଣରେ ॥
ବିକଳ କ୍ରନ୍ଦନ ଶୁଣି ନୃପ ଶିରୋମଣି ।
ସୁବେଗ ଦ୍ୱାରା ବନ୍ଧନୁ ମୁକ୍ତ କଲେ ପୁଣି ॥
ପ୍ରଭାବତୀ ପୁରଲୋକ ରାଜା ରାଣୀ ସଙ୍ଗେ ।
ହସ୍ତିନା ଯିବାକୁ ସର୍ବେ ମନର ଉଦ୍‌ବେଗେ॥

ଭୀମ ବୃଷକେତୁ ମେଘବର୍ଣ୍ଣ ତିନି ବୀର ।
ଦଳ ବଳ ସହ ଯାତ୍ରା କଲେ ଅନୁକୂଳ ॥
ଶୁଭବେଳେ ବାହାର ହୋଇଲେ ହସ୍ତିନାକୁ ।
ଗଜବାଜି ବାଦ୍ୟ ନାଦ ଶୁଭଇ ଦୂରକୁ ॥
ସର୍ବେ ବୋଲନ୍ତି କପର ଦେଖିବା ଶ୍ରୀହରି ।
ବାଟ ଚାଲିବାରେ ତ୍ରୁଟି ନୁହଇ କାହାରି ॥
ଏହିପରି ଚଳୁଛନ୍ତି ହସ୍ତିନା ପୁରକୁ ।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ଦର୍ଶନରେ ରଖିଣ ଚିତ୍ତକୁ ॥
ଯାଉଁ ଯାଉଁ ବାଟେ ପାଞ୍ଚଦିନ ଗଲା ବହି ।
ଏମନ୍ତ ସମୟେ ଭୀମ ଯୁବନାଶ୍ୱ କହି ॥
ଏଠାକୁ ହସ୍ତିନାପୁର ବିଂଶତି ଯୋଜନ ।
ରହିଅଛୁ ମନେ ରାଜା ହେତୁ କରି ଧ୍ୟାନ ॥
ଅମ୍ଭେ ଆଗେ ଯାଉଁ ତୁମ୍ଭ ଆଗମନ ବାଣୀ ।
ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କୁ ଜଣାଇବୁ ନ କର ଗ୍ଲାନି ॥
ଯଥା ବିଧି ବିଧାନରେ କରି ଅଭ୍ୟର୍ଥନା ।
ଅମ୍ଭେ ଯାଉଅଛୁଁ ରାଜା ନୁହ ହେ ବିମନା ॥
ଯୁବନାଶ୍ୱ ବୋଲେ ବୀର ନ କୁହ ଏସନ ।
ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଛାଡ଼ିବା ପାଇଁ ନ ବଳେ ମୋ ମନ ॥
ତୁମ୍ଭେ ଛାଡ଼ିଗଲେ ଯେବେ ବିପଦ ପଡ଼ିବ ।
ଅମ୍ଭମାନଙ୍କୁ ତହିଁରୁ କିଏ ଉଦ୍ଧାରିବ ॥
ଯୁବନାଶ୍ୱ ବାଣୀ ଶୁଣି ଭୀମସେନ ବୀର ।
ବୋଲନ୍ତି ଚିନ୍ତା ନ କର ହେ ନୃପଶେଖର ॥
ଅମ୍ଭେ ଗଲେ ତୁମ୍ଭ ସଙ୍ଗେ ଅଛି ବୃଷକେତୁ ।
କେବେ ବିପଦ ନ ହେବ ରଖିଥାଅ ହେତୁ ॥
ବୃଷକେତୁ ବୀର ଯେବେ ସଙ୍ଗତରେ ଥିବ ।
ଯେତେ ବିପଦ ପଡ଼ିଲେ ସବୁ ମେଣ୍ଟାଇବ ॥
ଏଥିକି ଶୋଚନା ନ କର ହେ ନୃପମଣି ।
ଅମ୍ଭଙ୍କୁ ବିଦାୟ ଦିଅ ହୃଷ୍ଟଚିତ୍ତେ ପୁଣି ॥
ଅମ୍ଭେ ଯାଇ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଯୁଧିଷ୍ଠିର ଦେବ ଆଗେ ।
ତୁମ୍ଭ ଆଗମନ ବାର୍ତ୍ତା କହିବୁ ସନ୍ତୋଗେ ॥
ରୁକ୍ମିଣୀ ଦ୍ରୌପଦୀ ଆଗେ ଜଣାଇବୁ ଯାଇଁ
ତୁମ୍ଭର ପାଟରାଣୀଙ୍କ ଦରଶନ ପାଇଁ ॥
ଏହା ଶୁଣି ଯୁବନାଶ୍ୱ ସନମତ ହେଲେ ।
ଭୀମସେନ ବିଦାହୋଇ ଆଗରେ ଆଇଲେ ॥
ମହାବେଗେ ରଥ ଚଳାଇଲେ ଭୀମବୀର ।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଭ୍ରାତ ଦର୍ଶନ ପାଇଁ ତତ୍ପର ॥

ହସ୍ତିନାର ସିଂହଦ୍ୱାରେ ହୋଇଲେ ପ୍ରବେଶ ।
ରଥରୁ ଓହ୍ଲାଇ ଗଲେ ଧର୍ମଙ୍କର ପାଶ ॥
ଧର୍ମଙ୍କ ଚରଣେ ପଡ଼ି ପ୍ରଣାମ କରିଲେ ।
ତହିଁ ପରେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ଚରଣ ବନ୍ଦିଲେ ॥
ଅନ୍ୟ ଭ୍ରାତାମାନଙ୍କୁ ସେ କରିଲେ କଲ୍ୟାଣ ।
ଯୁଧିଷ୍ଠିର ଦେବ ପୃଚ୍ଛନ୍ତି କୁଶଳ କାରଣ ॥
ଯୁଦ୍ଧକଥା ଆଦ୍ୟ ପ୍ରାନ୍ତ ସକଳ କହିଲେ ।
ଶୁଣି ସର୍ବେ ଆନନ୍ଦରେ କୋଳାଗ୍ରତ କଲେ ॥
ଆଣିଅଛୁ ଯାଗ ଅଶ୍ୱ ରାଜା ସହିତରେ ।
ରାଜା ଯାଗ ଅଶ୍ୱ ଘେନି ଆସନ୍ତି ପଛରେ ॥
ସର୍ବ ସୈନ୍ୟ ସ୍ୱକୁଟୁମ୍ବ ଘେନି ନୃପସାଇଁ ।
ଆସନ୍ତି ହେ ଦେବ ତୁମ୍ଭ ଦର୍ଶନକୁ ପାଇଁ ॥
ବୃଷକେତୁ ଥିଲାକୁ ଯେ ହେଲା ତହିଁ ଜୟ ।
ମେଘବର୍ଣ୍ଣ ଅଟେ ବଡ଼ମାୟାବୀ ନିଶ୍ଚୟ ॥
ତୁମ୍ଭ ପ୍ରସାଦରୁ କାର୍ଯ୍ୟ ସିଦ୍ଧ ହେଲା ଜାଣ ।
ଆସୁଅଛି ଅଶ୍ୱବର ସର୍ବ ସୁଲକ୍ଷଣ ॥
ଯୁବନାଶ୍ୱ ଦଣ୍ଡଧାରୀ ଆସୁଛନ୍ତି ଦେବ ।
ପାଟମହାଦେଈ ସଙ୍ଗେ ପୁରନାରୀ ସର୍ବ ॥
ନାମ ତାଙ୍କ ପ୍ରଭାବତୀ ଅତି ରୂପବତୀ ।
ବେଶଭୂଷଣ ହୋଇଣ ଆସୁଛନ୍ତି ସତୀ ॥
ଉଲ୍ଲାସରେ ଆସୁଛନ୍ତି ହସ୍ତିନା ନଗର ।
ତାଙ୍କ ଶୋଭାକୁ ମୁଁ କିବା ଦେବି ପଟାନ୍ତର ॥
ଦେବୀ ଦ୍ରୌପଦୀଙ୍କୁ ଆସି କରିବେ ଦର୍ଶନ ।
ତରୁ ଆସୁଛନ୍ତି ଏହା ବାଞ୍ଛାକରି ମନ ॥
ଆସନ୍ତି ସେ ମେଘବର୍ଣ୍ଣ ବୃଷକେତୁ ସଙ୍ଗେ ।
ଜଣାଇବାକୁ ଆସିଲି ଦେବ ତୁମ୍ଭ ଆଗେ ॥
ଜୟ ପ୍ରଭୁ ନାରାୟଣ ଜଗତ ପାଳକ ।
ଉପାଧ୍ୟାୟ ମହାଦେବ ତୋ ପାଦ ସେବକ ॥

ଇତି ଶ୍ରୀ ଜୈମିନି ଭାରତେ ହରିଭକ୍ତି
ରସଲୀଳା ସାର କଥା ପ୍ରବନ୍ଧେ
ନାମ ଷଷ୍ଠୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।

ସପ୍ତମ ଅଧ୍ୟାୟ

ଅନ୍ତର୍ଗର୍ଭେ ନବସତ ଟୋବନ୍‌କଳ ସର୍ବଥା ।
ପ୍ରସନ୍ନେ ପୁଣ୍ଡ୍ରବୀକାକ୍ଷେ ସର୍ବ ମନୀକ୍ଷ ଲଭ୍ୟତ ॥

ଯୁଧିଷ୍ଠିର ପ୍ରଭୃତ ପାଣ୍ଡବମାନଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଯୁବନାଶ୍ୱ ରାଜାର ସାକ୍ଷାତ ଓ ବେଦବ୍ୟାସ କର୍ତ୍ତୃକ ମରୁତ ଯଜ୍ଞ ବିଷୟ ବର୍ଣ୍ଣନ

ଜନ୍ମେଜୟ ରାଜାଙ୍କୁ ଯେ ବୋଲନ୍ତି ଜୈମିନ ।
ଯୁଧିଷ୍ଠିର ଯୁବନାଶ୍ୱ ଆଗମନ ବାଣୀ ॥
ଭୀମଠାରୁ ଶୁଣିକର ହେଲେ ହରଷିତ ।
ପାଶକୁ ଡାକି ଭୀମକୁ କହିଲେ ତଦନ୍ତ ॥
ଆହେ ବାବୁ ଶୀଘ୍ର ହୋଇ ତୁମ୍ଭେ ଚାଲିଯାଅ
ଦ୍ରୌପଦୀ ଦେବୀଙ୍କ ପାଶେ ଏମନ୍ତ ଜଣାଅ ॥
କହିବ ଯୁବନାଶ୍ୱଙ୍କ ରାଣୀ ପ୍ରଭାବତୀ ।
ତୁମ୍ଭ ଦର୍ଶନ କରିବା ଆଶେ ଅଛନ୍ତି ॥
ତାଙ୍କୁ ଯାଇ ଖଣ୍ଡେ ଦୂରେ ଅଭ୍ୟର୍ଥନା କର ।
ଆଣିବ ବିଧି ବିଧାନେ ଗଉରବ କରି ॥
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ପ୍ରସାଦରୁ ଏ ମହୀମଣ୍ଡଳେ ।
ଅମ୍ଭ ଯଶ ବିସ୍ତାର ହୋଇଛି ସର୍ବସ୍ଥଳେ ॥
ତୁମ୍ଭେ ନାନା ଆଭରଣ ହୋଇଣ ସଭିର ।
ଦାସୀ ପରିବାରଙ୍କୁ ଘେନିଣ ସଙ୍ଗତରେ ॥
ମହା ଗହଣରେ ଯିବ ବିଧି ଅନୁସାରେ ।
ବିଧାନରୁ ବ୍ୟତିକ୍ରମ ନ ହୋଇବ ଭଲେ ॥
ସର୍ବଜୟୀ ପାଣ୍ଡବେ ଯେ ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗେ ନାମ ।
ଅତଏବ ଆଡ଼ମ୍ବରେ ଯିବାର ନିୟମ ॥
ଏହା ବୁଝାଇଣ କୁହ ଦେବୀ ଦ୍ରୌପଦୀଙ୍କୁ ।
ଲଜ୍ଜା ଯେପରି ନ ହୁଏ ଅମ୍ଭର ବଂଶକୁ ॥
ଯୁଧିଷ୍ଠିର ଆଜ୍ଞା ପାଇ ବୀର ଭୀମସେନ ।
ଦ୍ରୌପଦୀ ଦେବୀ ଅଛନ୍ତି ଯେଉଁଣି ଭୁବନ ॥
ତାଙ୍କ ନିକଟକୁ ବୀର ଶୀଘ୍ର ଚାଲିଗଲେ ।
ଦ୍ରୌପଦୀ ଦେବୀଙ୍କ ପାଶେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ
ଦ୍ରୌପଦୀ ଦେଖିଲେ କାନ୍ତ ଆସୁଛନ୍ତି ପୁର ।
ବନ୍ଦାପନା କରିଣ ସେ ଆଣିଲେ ସତ୍ୱର ॥

ବୋଲନ୍ତି ଏତେ ଦିନରେ ପାଇଲି ଦର୍ଶନ ।
ଏହି ଅଭାଗିନୀ ପଡୁ ନ ଥିଲି କି ମନ ॥
ଆଜ କି ଯୋଗରେ ରଜନୀ ମୋ ପାହିଥିଲା ।
ଏଣୁ ଶ୍ରୀଚରଣ ନାଥ ଦର୍ଶନ ହୋଇଲା ॥
ଆହେ ପ୍ରାଣନାଥ ତୁମ୍ଭ ଦେହେ ଶରୀଧାତ ।
ଚିହ୍ନ ବରିଜୁ ଅଛଇ ନଦେ ତାସ୍ତବତ ॥
ପ୍ରଭାବତୀ ପୁରୁ ଅଶ୍ୱ ଆଣିବା ନିମନ୍ତେ ।
ଯାଇଥିଲ ପ୍ରାଣନାଥ କୁହ ମୋ ଅଗ୍ରତେ ॥
ମେଘବର୍ଣ୍ଣ ବୃଷକେତୁ ସଙ୍ଗେ ଯାଇଥିଲେ ।
ତାଙ୍କର କୁଶଳ ନାଥ କୁହ ମୋତେ ଭଲେ ॥
ପ୍ରିୟାର ବଚନ ଶୁଣି ଭୀମସେନ ବୀର ।
ବୋଲନ୍ତି ଶୁଣ ଗୋ ସତୀ ଆମ୍ଭର ଉତ୍ତର ॥
ପାଣ୍ଡବମାନଙ୍କ ସାହା ଅଟନ୍ତି ଶ୍ରୀହରି ।
ତାଙ୍କ କୃପା ବଳେ ଅମ୍ଭ ଜୟ ସର୍ବସ୍ୱରି ॥
ବିପଦ ପଡ଼ିଲା ମାତ୍ରେ ହୁଅନ୍ତି ସେ ସାହା ।
ଅମ୍ଭ ରକ୍ଷାକାରୀ ପ୍ରଭୁ ଦେବ ଲକ୍ଷ୍ମୀନାହା ॥
ତାଙ୍କ ଆଜ୍ଞା ଘେନି ଉଜ୍ଜାଣୀରେ ଯାଇଥିଲୁ ।
ପ୍ରଭାବତୀପୁରେ ଯାଇ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲୁ ॥
ମେଘବର୍ଣ୍ଣେ ଯାଗ ଅଶ୍ୱ କପଟେ ହରିଲା ।
ଯୁବନାଶ୍ୱ ନୃପବର ତାହା ସେ ଜାଣିଲା ॥
ସୈନ୍ୟ ସହ ଅମ୍ଭସଙ୍ଗେ କଲା ଘୋର ରଣ ।
ବୃଷକେତୁ ବୀର ହେତୁ ଜୟ କଲୁ ଜାଣ ॥
ହାରିଯାଇ ରାଜା ଅମ୍ଭ ପରିଚୟ ପାଇ ।
ଯୁଧିଷ୍ଠି ଦର୍ଶନେ ମହା ସମ୍ଭବେ ଆସଇ ॥
ଧନ ପରିବାର ଅଦ୍ଧ ରାଜ୍ୟରୁ ସମସ୍ତେ ।
ଘେନି ଆସୁଛନ୍ତି ଯୁବନାଶ୍ୱ ନରନାଥେ ॥
ଅନ୍ତଃପୁର ସର୍ବନାରୀଗଣ ଘେନି ରାଣୀ ।
ଆସୁ ଅଛନ୍ତି ତୁମ୍ଭର ଦରଶନେ ପୁଣି ॥
ଅତ୍ୟନ୍ତ ସୁନ୍ଦରୀ ଅଟେ ପାଟ ମହାଦେଈ ।
ସ୍ୱର୍ଗ ମର୍ତ୍ତ୍ୟ ପାତାଳେ ତା ସମ କେହି ନାହିଁ ॥
ବେଶ ଭୂଷଣରେ ରାଣୀ ହୋଇଣ ଭୂଷଣ ।
ଆନନ୍ଦରେ ଆସୁଛନ୍ତି କରିବେ ଦର୍ଶନ ॥
ପ୍ରାଣପ୍ରିୟା ତୁମ୍ଭେ ବେଗେ ଆଭରଣ ହୁଅ ।
ଉପଯୁକ୍ତ ଭାବେ ତାଙ୍କୁ ସମ୍ମାନ ଦେଖାଅ ॥
ରାଜ୍ୟେ ରାଜ୍ୟେ ଅମ୍ଭ ଯଶ ବିରାଜୁ ଅଛଇ ।
ପ୍ରଭାବତୀ ଯେଉଁ ପରି ଅପମାନ ନୋହିଁ ॥

ସଙ୍ଗତରେ ଅର୍ଦ୍ଧଚନ୍ଦ୍ର ବହୁତ ରମଣୀ ।
ଆନନ୍ଦରେ ଦେଖିବାକୁ ତୁମ୍ଭକୁ ସଜଣୀ ॥
ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଦେଖା କରବେ ରାଣୀ ପ୍ରଭାବତୀ ।
ତୁମ୍ଭ ଯଶ କୀର୍ତ୍ତି ଶୁଣିଣ ସେ ଅଛନ୍ତି ॥
ତୁମ୍ଭେ ଏବେ ଉଚିତରେ ବେଶଭୂଷା ନିଅ ।
ଅଭ୍ୟର୍ଥନା କର ଆଣ ସେ ରମଣୀବୃନ୍ଦ ॥
ଯୁଧିଷ୍ଠିର ସଂସାରରେ ଯେପର ପୂଜିତ ।
ତାଙ୍କ ଯଶ କୀର୍ତ୍ତି ସର୍ବ ମୁଖେ ବିରାଜିତ ॥
ତୁମ୍ଭେ ମଧ୍ୟ ଅଷ୍ଟ ଅଳଙ୍କାରେ ସଜ ହୁଅ ।
ଅନ୍ୟ ନାରୀଗଣେ ବଧୂବଧାନେ ସଜାଅ ॥
ସର୍ବେ ମେଳ ହୋଇଯିବ ପ୍ରଭାବତୀ ପାଶ ।
ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ଭ୍ରାତାଙ୍କର ଏହା ହୋଇଛି ଆଦେଶ ॥
ଅମ୍ଭେ ସର୍ବେ ମେଳ ହୋଇ ରାଜା ପାଶେ ଯିବୁ
ଉଚିତ ବେଭାର ସମ୍ମାନ ଯେ ଦେଖାଇବୁ ॥
ତାଙ୍କୁ ଯାଇ ପାଶ୍ଚୋଟି ଆଣିବୁ ଶୀଘ୍ରକର ।
ଏମନ୍ତ ବିଚାର କରିଛନ୍ତି ଚକ୍ରଧାରୀ ॥
ଆବର କଥାଏ ସଖି ଶୁଣ ମନ ଦେଇ ।
ତୁମ୍ଭ ତେଜ କପାଁ ଆଜ ମଳିନ ଦିଶଇ ॥
କପାଇଁ ମନରେ ଚିନ୍ତା କରୁଛ ତୁମ୍ଭର ।
ପରିତେ ତୁମ୍ଭ ଶୋଭା ନ ଦେଖେ ନାରୀବର ॥
ମନେ ଭାବେ କୃଷ୍ଣ ନ ଥିବାରୁ ହସ୍ତିନାରେ ।
ସେ ନିମନ୍ତେ ଚିନ୍ତା କରଅଛ କି ମନରେ ॥
ଜାଣୁଛି ସେଥି ସକାଶେ ତୁମ୍ଭ ରୂପ କ୍ଷୀଣ ।
ପ୍ରଭାବତୀ ପ୍ରଭାବେ ପାଇବ ଅପମାନ ॥
ମନର ବେଦନା ସଖି କେହି ନ ଜାଣନ୍ତି ।
ବେଦନାକୁ ଜ୍ୟକ୍ତକର ଶୁଣ ମୋ ଭାରତୀ ॥
ଭୀମଙ୍କ ବଚନ ଦେବୀ କରଣ ଶ୍ରବଣ ।
କହି ଆରମ୍ଭିଲେ ତହୁଁ ମଧୁର ବଚନ ॥
ଯାହା ବୋଇଲେ ହେ ନାଥ ସେହି ପଦ୍ମମୁଖ ।
ତାଙ୍କୁ ଏ ପୁରେ ନ ଦେଖି ମୋର ମନ ଦୁଃଖ
ମୋ ମନକଥାକୁ ଜାଣିବେସେଯେତେବେଳେ
ମୋ ମନ ଉଲ୍ଲାସ ହେବ ତାଙ୍କ କୃପାବଳେ ॥
ଦୟାନିଧି ଦୟାକରି ଦରଶନ ଦେଲେ ।
ମନମୋହନ ବେଶ ହୋଇବ ତତକାଳେ ॥
ତାଙ୍କ ଦରଶନ ନ ପାଇଲେ ନାଥ ମୁହିଁ ।
ଖାଇବା ପିଇବା ମୋତେ କିଛି ନ ରୁଚଇ ॥
ମୋ ମନରେ ଆନନ୍ଦ ଯେ ନ ହୋଇବ ଜାତ
ଯାହା କହନ୍ତୁ ହେ ନାଥ ମୁଁ ତୁମ୍ଭ ଆଶ୍ରିତ ॥
ହେ ଶ୍ରୀହରି ମୋତେ ଆସି ଦରଶନ ଦିଅ ।
ଲଜ୍ଜା ସମୁଦ୍ରରୁ ମୋତେ ପାରକର ନିଅ ॥
ଯେବେ ବଳାତ୍କାରେ ମୁହିଁ ଯିବ ରାଣୀପାଶ ।
ଶିରୀଛଡ଼ା ନାରୀ ପ୍ରାୟେ ଦିଶିବ ଅବଶ୍ୟ ॥
ପ୍ରଭାବତୀତେଙ୍କୁ ତେଜ ହୋଇଲି ମୋଊଣା ।
ଏ କଥା କି ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ନ ହେବ ବଡ଼ମୂଣା ॥
ଏହିପରି ପାଞ୍ଚାଳୀ ଯେ ଲଗାଇଲେ ଲୟ ।
ପାଞ୍ଚାଳୀର ମନ କଷ୍ଟ ଜାଣି ଦେବରାୟ ॥
ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ଆସି ହସ୍ତିନା ନଗର ।
ଯହିଁ ଥିଲେ ଦ୍ରୌପଦୀ ଭୀମସେନ ବୀର ॥
ଗରୁଡ଼ପୃଷ୍ଠରୁ ଉତ୍ତରି ଦେବ ନାରାୟଣ ।
ଦ୍ରୌପଦୀଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ଉଭା ହେଲେ ପୁଣ ॥
ଭୀମ ଦ୍ରୌପଦୀ ଦେଖିଣ ଆନନ୍ଦ ହୋଇଲେ ।
ଚରଣେ ପ୍ରଣାମ କରି ପାଶେ ବସାଇଲେ ॥
ଦେବୀ ଦ୍ରୌପଦୀଙ୍କ ମନ ଆନନ୍ଦ ହୋଇଲା ।
ଅତିଶୟ ତେଜରୂପ ତହିଁ ବିରାଜିଲା ॥
ଦେବୀ ମନୋଗତ ଭାବ ଜାଣିଲେ ଶ୍ରୀହରି ।
ଯହି ଯେଉଁ ଅଳଙ୍କାର ଦେଲେ ତାହା ଭରି ।
ଦ୍ରୌପଦୀଙ୍କ ବେଶ ହେବା ଦେଖି ଭୀମସେନ ॥
ବିଦାୟ ହେଉଛି ପ୍ରଭୁ ଦେବ ଜନାର୍ଦ୍ଦନ ॥
ମୋତେ ଗୃହିଁ ବସିଥିବେ ଯୁଧିଷ୍ଠି ରାଜନ ।
ଦିଅ ସଖି ମେଲାଣି ମୁଁ ଚଳଇ ବହନ ॥
ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ ବଦନେ ଦେବୀ ବୋଲନ୍ତି ବଚନ ।
ଯାଅ ଶୀଘ୍ରେ ଭାବୁଥିବେ ହସ୍ତିନା ରାଜନ ॥
ବିଦାୟ ଘେନିଣ ଭୀମ ଗମିଲେ ତୁରିତ ।
ଚଳିଗଲେ ଯେ ସ୍ଥାନେ ଅଛନ୍ତି ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ଭ୍ରାତ
ସୈନ୍ୟସହ ଯୁଧିଷ୍ଠିର ଭୀମଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ ।
ସୁନ୍ଦର ଚମ୍ପକ ବନେ ପରବେଶ ହେଲେ ॥
ଭ୍ରମର ଶବ୍ଦ କରନ୍ତି ବଉଳ ବନରେ ।
ଗନ୍ଧବାୟୁ ମନ୍ଦେ ବହି ମନୋଲ୍ଲାସ କରେ ॥
ସନ୍ତାପରେ ଯାର ମନ ହୋଇଥିବ ବ୍ୟସ୍ତ ।
ବାୟୁ ପ୍ରବାହରେ ତାହା ହେବ ଦୂରୀଭୂତ ॥
ବିଳମ୍ବ ହେବାରୁ ବୃଷକେତୁ ବୀରବର ।
ଯୁବନାଶ୍ବ ରାଜାଙ୍କର ଆସିବା ଖବର ॥

ଜଣାଇବା କାରଣରେ ସତ୍ୱର ହୋଇଣ ।
ସୁନ୍ଦର ଚମ୍ପକ ବଣ ନିକଟେ ମିଳଣ ॥
ଦେଖାହେଲା ଧର୍ମରାଜ ଅଗ୍ରତେ କହିଲେ ।
ଯୁବନାଶ୍ୱ ରାଜା ତୁମ୍ଭ ଦର୍ଶନେ ଆଇଲେ ॥
ସମ୍ବାଦ ଦେବାକୁ ମୁହିଁ ଆସିଲି ଏଠାରେ ।
ମହାଗହଣେ ନୃପତି ଅଛନ୍ତି ସେଠାରେ ॥
ଏହା ଶୁଣି ଧର୍ମରାଜ ହୋଇଲେ ଆନନ୍ଦ ।
ମୁଖ ବିକାଶଇ ଯେ କୁମୁଦ ବନେ ଚନ୍ଦ ॥
ମନ ପ୍ରଫୁଲ୍ଲିତରେ ବୋଲନ୍ତି ଯୁଧିଷ୍ଠିର ।
ଚାଲ ବାବୁ ସେଠାକୁ ବିଳମ୍ବ ନ କର ॥
କେଉଁଠାରେ ଛନ୍ତି ନୃପ ମୋତେ ତା ଦେଖାଅ
ବିଳମ୍ବରେ ଅଥୟ ହେଉଛି ମୋର ଦେହ ॥
ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କ ବଚନ ବୃଷକେତୁ ଶୁଣି ।
ବୋଲନ୍ତି ଆଗେ ଚାଲନ୍ତୁ ଆହେ ନୃପମଣି ॥
ବୃଷକେତୁ ଦେଖାଇବା ପଥ ଅନୁସାରେ ।
ଚାଲିଗଲେ ଧର୍ମରାଜ ସୈନ୍ୟ ଗହଣରେ ॥
ଯୁବନାଶ୍ୱ ନିକଟରେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ।
ଦେଖି ଯୁବନାଶ୍ୱ ହସ୍ତୀପରୁ ଓହ୍ଲାଇଲେ ॥
ରଥରୁ ଓହ୍ଲାଇ ଧର୍ମ ଚାଲିଲେ ସତ୍ୱର ।
ବେନିରାଜା କୋଳାକୋଳି ହେଲେ ପରସ୍ପର
ଯୁବନାଶ୍ୱ ରାଜା ତହୁଁ ବୋଇଲେ ବଚନ ।
ଭାଗ୍ୟ ମୋର ଦେଖିଲି ମୁଁ ତବ ଶ୍ରୀଚରଣ ॥
ଯୁଧିଷ୍ଠି ବୋଲନ୍ତି ତୁମ୍ଭେ ଶୁଣ ଦଣ୍ଡଧର ।
ତୁମ୍ଭ ଆଗମନେ ମୁହିଁ ପବିତ୍ର ଅନ୍ତର ।
ଆଜଯାଏ ପାଣ୍ଡୁ ପୁତ୍ର ପାଞ୍ଚଜଣ ଥିଲୁ ।
ଆଜହୁଁ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ମିଶି ଛଅଜଣ ହେଲୁ ॥
ଆଜଠାରୁ ତୁମ୍ଭଠାରେ ଭ୍ରାତୃବତ ସ୍ନେହ ।
ରହିଥାଉ ସେ କଥା କରନ୍ତୁ ଦୟାମୟ ॥
ଯୁବନାଶ୍ୱ ବୀର ଶୁଣି ଏସନ ବଚନ ।
କହିଲେ ଧନ୍ୟ ହେ ରାଜା ଧନ୍ୟ ତୁମ୍ଭ ନାମ
ଯାହା ଶୁଣିଥିଲି ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷରେ ମୁଁ ଦେଖିଲି ।
ଅନେକ ଜନ୍ମର ମୋର ପାପକୁ ଦହିଲି ॥
ଯୁଧିଷ୍ଠି କହନ୍ତି ଶୁଣ ଆହେ ନରରାଣେ ।
ସଂସାରେ ଜନମ ଲଭିଛନ୍ତି ଯେତେଜନ ॥
ଇନ୍ଦ୍ରିୟର ବଶେ ପ୍ରାଣୀ ମୋହ ହୋଇକରି ।
ନାନା ପାପକରେ ଭଲ ମନ୍ଦ ନ ବିଚାରି ॥
ସେମାନଙ୍କୁ ଯେଉଁ ଲୋକ କରଇ ଆୟତ୍ତ ।
ତପୀଗଣଙ୍କ ମଧ୍ୟେ ସେ ଲୋକ ଅଟେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ॥
ସେମାନଙ୍କୁ ବଶକଲେ ରାଜର୍ଷି ହୋଇ ।
ମୁକ୍ତିଲଭି କରି ବୈକୁଣ୍ଠରେ ବସେ ଯାଇଁ ॥
ବୈକୁଣ୍ଠାଧିକାରୀ ନାଥ ଶ୍ରୀହରି ଅଟନ୍ତି ।
ନାନାମାୟାରେ ଲୋକଙ୍କୁ ଭୁଲାଇ ପାରନ୍ତି ॥
ତାଙ୍କୁ ନ ଭଜିଣ କେହି ଇନ୍ଦ୍ରିୟ ଦମନ ।
କରି ନ ପାରଇ ଏହା ଶୁଣ ହେ ରାଜନ ॥
ସେହି ନିରାକାର ପ୍ରଭୁ ନର ଦେହ ଧରି ।
ଏଠାରେ ଛନ୍ତି ଦେଖିବ ଆସ ଦଣ୍ଡଧାରୀ ॥
ଶୁଣି ଯୁବନାଶ୍ୱ ଆନନ୍ଦରେ ଚଳିଗଲେ ।
ଯୁଧିଷ୍ଠି ଦେବଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ପୁରରେ ମିଳିଲେ ॥
ଦେଖିଲେ ବିଜୟ କରିଛନ୍ତି ବନମାଳୀ ।
ପ୍ରଣାମ କରିଣ ସ୍ତୁତିକଲେ ଦଣ୍ଡଧାରୀ ॥
ଯୁଧିଷ୍ଠି ଦେବ ବୋଲନ୍ତି ପାପ ତାପ ହର୍ତ୍ତା ।
ତ୍ରିଦଶ ଲୋକଙ୍କର ଅଟନ୍ତି ଜ୍ଞାନଦାତା ।
ହର୍ତ୍ତା କର୍ତ୍ତା ନାଥ ଏ ଅଟନ୍ତି ଦେବ ହରି ।
ମତ୍ସ୍ୟ କଚ୍ଛ ବରାହାଦି ରୂପ ଥିଲେ ଧରି ॥
ମୋକ୍ଷଦାତା ଅଟନ୍ତି ଯେ ଦେବ ଶ୍ରୀପତି ।
ସନ୍ତୋଷେ ଦର୍ଶନ କରି ପ୍ରଭାବତୀ ପତି ॥
ପାଟରାଣୀ ଆମ୍ଭ ଅନ୍ତଃପୁରେ ଚଳିଯାନ୍ତୁ ।
ଲକ୍ଷ୍ମୀସହ କୋଇନ୍ତାକୁ ଦର୍ଶନ କରନ୍ତୁ ॥
ଅଯୋନି ସମ୍ଭୂତା ଯାଜ୍ଞସେନୀଙ୍କ ଦର୍ଶନ ।
ଆବର ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଅଷ୍ଟପାଟବଂଶୀ ଗଣ ॥
ଏମନ୍ତ ସମୟେ ଯୁବନାଶ୍ୱ ବୀରବର ।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ଚରଣକୁ ଧଇଲେ ସତ୍ୱର ॥
ହେ ଦେବ ମାନବ ରୂପେ ବଳି ଉଦ୍ଧାରିଲ ।
ପାଦମାତ୍ର ଅହଲ୍ୟାକୁ ପାଷାଣୁ ତାରିଲ ॥
ମାୟାରେ ପର୍ବତ ଉପାଇଲ ମଞ୍ଜୁଜାଲେ ।
ଦୁଷ୍ଟ ମାରି ସନ୍ଥ ପାଳୁଥାଅ କାଳେ କାଳେ ॥
ଅରକ୍ଷର ରକ୍ଷକ ଯେ ତେଣୁ ବୋଲାଉଛ ।
କୁରୁସଭାରେ ଦ୍ରୌପଦୀ ବିପଦୁ ରଖିଛ ॥
କୁବୁଜା କୁତ୍ସିତ ରୂପ କରିଲ ହରଣ ।
ଶ୍ରୀକର ଲାଗନ୍ତେ ହେଲା ତ୍ରିପୁରେ ସେ ଧନ ॥
ମୁହିଁ ଆଶ କରିଅଛି ଏ ଭବ ସିନ୍ଧୁରୁ ।
କପରି ଉଦ୍ଧାର ହେବି ଆହେ କଳ୍ପତରୁ ॥

ରଖ ବା ନ ରଖ ପ୍ରଭୁ ଚରଣେ ଦାସକୁ ।
ସବୁ ଆଶା ଛାଡ଼ି ଧ୍ୟାଏ ତୁମ୍ଭ ପୟରକୁ ॥
କୃପାକର କୃପାମୟ ମୋହର ଉପରେ ।
ଶେଷକାଳେ ଠାବ ଦିଅ ଶ୍ରୀଚରଣତଳେ ॥
ଧର୍ମ ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କୁ ଅନାଇ ଦଣ୍ଡଧାରୀ ।
ବୋଲନ୍ତି ଏ ଯଜ୍ଞ ଅଶ୍ୱ ଥିଲାକୁ ମୋ ପୁରୀ ॥
ଅଶ୍ୱଯୋଗୁ ଧର୍ମ ନାରାୟଣଙ୍କୁ ଦେଖିଲି ।
ଏ ମାନବ ଜନ୍ମ ମୋର ସାର୍ଥକ ଲଭିଲି ॥
ଧନ୍ୟ ଏହି ବୃଷକେତୁ କର୍ଣ୍ଣର ନନ୍ଦନ ।
ଯୁଦ୍ଧକାଳେ ଶତ୍ରୁ ହୋଇ ରଖିଲେ ମୋ ପ୍ରାଣ
ମେଘବର୍ଣ୍ଣ ବୃଷକେତୁ ଭୀମବୀର ତୁଲେ ।
ଅନୁରୋଧ ମାନି ସେ ମୋ ପୁରରେ ମିଳିଲେ
ଯେପରି ଫୁଲ ସଂଯୋଗେ ପଟ ଯେ ମସ୍ତରେ
ସେହିପରି ଏ ଅଧମ ମିଳିଲି ଛାମୁରେ ॥
ଚର୍ମଚକ୍ଷୁରେ ଦେଖିଲି ରୂପ ପ୍ରଭୁଙ୍କର ।
ଭବ ସମୁଦ୍ରରୁ ନିଶ୍ଚେ ହୋଇବି ଉଦ୍ଧାର ॥
ଏଣେ ଦ୍ରୌପଦୀ ଦେବୀ ଯେ ଦାସୀଗଣ ନେଇ
ପାଛୋଟିଣଗଲେ ପ୍ରଭାବତୀ ମହାଦେଈ ॥
ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଥାଳୀରେ ଅର୍ଘ୍ୟ ଘେନି ଯାଜ୍ଞସେନୀ ।
ହରଷରେ ବନ୍ଦାଇଲେ ପ୍ରଭାବତୀ ରାଣୀ ॥
ପ୍ରଭାବତୀ ରାଣୀ ତହୁଁ ଆନନ୍ଦ ମନରେ ।
ଦ୍ରୁପଦୀ ଦେବୀଙ୍କର ଚରଣ ବନ୍ଦିଲେ ॥
ଦୁଇରାଣୀ ଆନନ୍ଦରେ ଧରାଧରି ହୋଇ ।
ମାତା କୁନ୍ତୀଦେବୀ ପାଶେ ପ୍ରବେଶିଲେ ଯାଇଁ
ଦ୍ରୁପଦୀ ପ୍ରଭାବତୀ ହରଷ ଅନ୍ତରେ ।
କୁନ୍ତୀଦେବୀଙ୍କ ଚରଣ ତଳରେ ପଡ଼ିଲେ ॥
କଲ୍ୟାଣ କରଣ କୁନ୍ତୀ ସତ୍ୱରେ ଉଠିଲେ ।
ପ୍ରଭାବତୀ ଦ୍ରୌପଦୀଙ୍କୁ କୋଳାଗତ କଲେ ॥
ତହୁଁ ସତ୍ୟଭାମା ରୁକ୍ମିଣୀଙ୍କ ପାଶେ ଗଲେ ।
ନମସ୍କାର କରି ପ୍ରଭାବତୀ ରାଣୀ ବୋଲେ ॥
ଜଗତର ମାତା ତୁମ୍ଭେ ଲକ୍ଷ୍ମୀନାରାୟଣୀ ।
ବିଷ୍ଣୁ ଅର୍ଦ୍ଧାଙ୍ଗିନୀ ମାତ ଘେନ ମୋ ଦକ୍ଷିଣୀ ॥
ଏହିପରି ଭକ୍ତିଭରେ ପ୍ରଭାବତୀ ରାଣୀ ।
ତଦପରେ ବନ୍ଦିଲେ ସେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଜନନୀ ॥
ଯଥାବିଧି ଅନୁସାରେ ମାନ୍ୟକଲେ ରାଣୀ ।
ସ୍ନେହଭରେ କୋଳାକୋଳି ହୋଇଲେ କାମିନୀ

ତଦପରେ ପାର୍ଥ ଯୁବନାଶ୍ୱ ପାଶେଗଲେ ।
ଯୁବନାଶ୍ୱଙ୍କ ଚରଣେ ନମସ୍କାର କଲେ ॥
କଲ୍ୟାଣ କରଣ ରାଜା ସତ୍ୱର ଉଠିଲେ ।
ପାର୍ଥଙ୍କୁ ଯେ ସ୍ନେହଭରେ ଆଲିଙ୍ଗନ କଲେ ॥
ବୋଇଲେ ଶୁଣିଛି ପାର୍ଥ ତୁମ୍ଭର ବିକ୍ରମ ।
ନାମ ଶୁଣି କମ୍ପନ୍ତି ସକଳ ଶୂରଗଣ ॥
ଯେପରି ବିକ୍ରମ ଧର୍ମଜ୍ଞାନ ସେହିପରି ।
ଦେଖିଣ ସନ୍ତୋଷ ଚିତ୍ତ ହୋଇଲା ମୋହରି ॥
ଅର୍ଜ୍ଜୁନ କହିଲେ ଆହେ ପ୍ରଭାବତୀ ନାଥ ।
ଆଜଠାରୁ ତୁମ୍ଭେ ମୋର ଅଟ ଜ୍ୟେଷ୍ଠଭ୍ରାତ ॥
ଧନ୍ୟ ଆମ୍ଭ ପୁଣ୍ୟ କେତେ ତପ କରିଥିଲି ।
ତୁମ୍ଭ ପରି ରାଜାଙ୍କର ଚରଣ ପଡ଼ିଲି ॥
ଧର୍ମଦେବ ଯେପରି ଆପଣ ସେହିପରି ।
ଆମ୍ଭର ଭକ୍ତିଭାଜନ ଅଟ ଦଣ୍ଡଧାରୀ ॥
ଆପଣଙ୍କ ବୀରପୁତ୍ର ସୁବେଗ ସୁମତି ।
ଯଥା ବିଧିରେ ଆମ୍ଭଙ୍କୁ କରିଲେ ପ୍ରଣତି ॥
ପ୍ରଶଂସା କରି ବୋଲନ୍ତି ଯୁବନାଶ୍ୱ ପ୍ରତି ।
ଅନେକ ବୀର ମୁଁ ଦେଖିଅଛି ଏ ଧରିତ୍ରୀ ॥
ତାଙ୍କ ବୀରଧର୍ମ ଦୟା ଭକ୍ତି ତୁଳନାରେ ।
ବୃଷକେତୁ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଜିଣିବେ ବିଧିରେ ॥
ଦାନୀକର୍ଣ୍ଣଙ୍କର ପୁତ୍ର ଦୟା ଅସମ୍ଭବ ।
ତାଙ୍କ ଦୟାରେ ମୋ ପ୍ରାଣ ରହିଛି ଗାଣ୍ଡିବ ॥
ବୃଷକେତୁ ତୁଳନାରେ ସମସ୍ତ ଅଜ୍ଞାନ ।
ଅସାର ସମ୍ପଦ ସୁଖେ ଥାଆନ୍ତି ମୋହେଣ ॥
ଅପୂର୍ବ ସ୍ୱରୂପ ନବଘନ ଦେହ ବର୍ଣ୍ଣ ।
ସମ୍ପଦ ଏହାର ତୁଲେ ନୋହିବ ସମାନ ॥
ପ୍ରେତର ଅଧିକାର ଯେପରି ଶ୍ମଶାନରେ ।
ମୋର ମନ ସଦା ହରି ଶ୍ରୀପଦ୍ମପାଦରେ ॥
ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମୀ ଦୀନବନ୍ଧୁ ବିନତି ମୋହର ।
ତୁମ୍ଭ ଶ୍ରୀଚରଣ ତଳେ ରଖ ଏହି ଶିର ॥
ଧନରତ୍ନ ସମ୍ପଦେ ମୋ ପ୍ରୟୋଜନ ନାହିଁ ।
ତୁମ୍ଭ ଶ୍ରୀଚରଣ ଧ୍ୟାଏ ମୁକ୍ତହେବା ପାଇଁ ॥
ଋଷିମୁନିଙ୍କର ଆତ୍ମା ଯେପରି ପବିତ୍ର ।
ତୁମ୍ଭ ନାମେ ମତ୍ତ ଥାଉ ସଦା ମୋର ଚିତ୍ତ ॥
ଭୋଗ ସୁଖରେ ତାଙ୍କର ନ ଥାଏ ଯେ ମନ
କେବଳ ଭାବନା ଏକା ଶ୍ରୀହରି ଭଜନ ॥

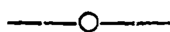
ଯେପରି କେମନ୍ତେ ହେବ ମୋତେବର ଦୟା
ହେ ଶ୍ରୀହରି ମୋହଠାରେ ନ ରଖିଣ ମାୟା ॥
ଧର୍ମ ଯୁଧିଷ୍ଠିର ଅଶ୍ୱମେଧ କରିବାକୁ ।
ବାଞ୍ଛା କରିଛନ୍ତି ପୂର୍ଣ୍ଣ କର ହେ ତାହାକୁ ॥
ହେ ଦେବ ଦେବକୀ ସୁତ ଦିଅ ଅନୁମତ ।
ଅଶ୍ୱତ୍ୟାଗ କରନ୍ତୁ ଯେ ବୃଷକେତୁ ରଥୀ ॥
ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ଧର୍ମରାଜ ଦେଖି ହୁଅନ୍ତୁ ସନ୍ତୋଷ ।
ଏ ବିନତି ତୁମ୍ଭପାଖେ ଅହେ ପୀତବାସ ॥
ଯୁବନାଶ୍ୱ ବାକ୍ୟ ଶୁଣି ଆନନ୍ଦରେ ହରି ।
ଯୁବେଗ ବୃଷକେତୁଙ୍କୁ କୋଳାଗତ କରି ॥
ସମସ୍ତଙ୍କୁ ନେଇ ପୁରି ମଧ୍ୟକୁ ଚଳିଲେ ।
ଏକମାସ ଯାଏ କାଳ ତହିଁ କଟାଇଲେ ॥
ବାସୁଦେବ ପାଣ୍ଡବଙ୍କୁ ବୋଲନ୍ତି ବଚନ ।
ଯେପରି ହୋଇବ ଅଶ୍ୱମେଧ ଯାଗ ଶୁଣ ॥
ଚଇତ୍ର ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ପରେ ଅଶ୍ୱ ମୁକ୍ତ ହେବ ।
ଇଚ୍ଛାମତେ ଏକାଦଶେ ମାସ ସେ ବୁଲିବ ॥
ତାର ପଛେ ବୀରମାନେ ଅସ୍ତ୍ର ଶସ୍ତ୍ର ଧରି ।
ଯାଉଥିବେ ଅଶ୍ୱ ଯେ ବାନ୍ଧିବ ତାକୁ ମାରି ॥
ଅଶ୍ୱ ମୁକୁଳାଇ ପୁନର୍ବାର ଛାଡ଼ି ଦେବେ ।
ଏପରି ପୃଥ୍ୱୀର ସର୍ବ ସ୍ଥାନ ଯେ ବୁଲିବେ ॥
ଏକାଦଶ ମାସ ପରେ ଆଣି ଅଶ୍ୱବର ।
ଅଶ୍ୱମେଧ ଯାଗ ଯେ କରିବେ ଯୁଧିଷ୍ଠିର ॥
ଏବେ ମୁହିଁ ଯାଉଅଛି ଦ୍ୱାରକା ଭୁବନ ।
ଏମନ୍ତ କହିଲେ ପ୍ରଭୁ ଦେବକୀ ନନ୍ଦନ ॥
ଯେତେବେଳଯାଏ ଶୁଭ ସମୟ ନ ହେବ ।
ତେତେବେଳେଯାଏ ଅଶ୍ୱ ଯତ୍ନେ ରଖିଥିବ ॥
ଯୁବନାଶ୍ୱ ରାଜାଙ୍କୁ ରଖିବ ଯତ୍ନକରି ।
ଯେପରି କାଳି କଷ୍ଟ ନ ପାନ୍ତି ଦଣ୍ଡଧାରୀ ॥
ଅମର ଗଣ ଯେପରି ଯଜ୍ଞକୁ ଆସିବେ ।
ଏପରି ବିଧାନ ହେବ ସର୍ବରେ କରିବେ ॥
ଏତେ କହି ଦ୍ୱାରକାକୁ ଗଲେ ନାରାୟଣ ।
ଏ ସମୟେ ବେଦବ୍ୟାସ ପରବେଶ ପୁଣ ॥
ଯୁଧିଷ୍ଠିର ଯୁବନାଶ୍ୱ ଅଶ୍ୱର ରକ୍ଷଣେ ।
କପରି ଯଜ୍ଞ ହୋଇବ ବିଚାରନ୍ତି ମନେ ॥
ବେଦବ୍ୟାସଙ୍କ ଉପରେ ଧର୍ମ ଯୁଧିଷ୍ଠିର ।
ନେତ୍ର ପଡ଼ିବାରୁ ଚିତ୍ତ ଆନନ୍ଦ ଅପାର ॥
ପ୍ରଣାମ କରିଣ ତାଙ୍କୁ ବୋଲନ୍ତି ବଚନ ।
ପବିତ୍ର ହୋଇଲୁ ପାଇ ତୁମ୍ଭ ଦରଶନ ॥
ବେଦବ୍ୟାସ କଲ୍ୟାଣ କରନ୍ତି ଯୁଧିଷ୍ଠିରେ ।
କହ ବାବୁ କପରି ଅଛୁ ତୁ କୁଶଳରେ ॥
ଯୁଧିଷ୍ଠି ଦେବ ବୋଲନ୍ତି ଶୁଣ ତପୀମଣି ।
ଅଶ୍ୱମେଧ ଯାଗପାଇଁ ଚିନ୍ତିତ ମୁଁ ପୁଣି ॥
ଶୁଣିଅଛୁ ପୂର୍ବେ ଥିଲା ମରୁତ ରାଜନ ।
ଅଶ୍ୱମେଧ ଯାଗ ସେହି କଲେ ସମାପନ ॥
ସେ କଥା ଅଶେଷି ମୋତେ କହ ମୁନିବର ।
ଶୁଣିଲେ ହୃଦରୁ ଚିନ୍ତା ହେବ ଅବା ଦୂର ॥
ବ୍ୟାସଦେବ ବୋଲନ୍ତି ଶୁଣ ହେ ଯୁଧିଷ୍ଠିର ।
କିଛି କହେ ଶୁଣ ଯଜ୍ଞ ତଥିର ବିସ୍ତର ॥
ପୂର୍ବେ ମରୁତ ରାଜନ ମହା ଯଜ୍ଞ କଲେ ।
ମନରେ ବୃହସ୍ପତିଙ୍କୁ ସ୍ମରଣ କରିଲେ ॥
ଦେବ ସଭାମଧ୍ୟେ ବୃହସ୍ପତିଙ୍କୁ ରଖିଲେ ।
ମରୁତ ସ୍ମରନ୍ତେ ଯୋଗବଳରେ ଜାଣିଲେ ॥
ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କୁ ବୋଲନ୍ତି ଗୁରୁ ଶୁଣ ସୁନାସୀର ।
ମର୍ତ୍ତ୍ୟେ ମତେ ଚିନ୍ତିଲା ମରୁତ ନୃପବର ॥
ମୁଁ ଏବେ ଯିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛି ତା ପୁର ।
ଏ ବିଚାର ଦିଅ ଦେବରାଜ ପୁରନ୍ଦର ॥
ଇନ୍ଦ୍ର ବୋଲନ୍ତି ମରୁତ କପାଇଁ ଚିନ୍ତିଲେ ।
ସେ କଥାଟି ଦେବଗୁରୁ କହ ଆମ୍ଭତୁଲେ ॥
ବୃହସ୍ପତି ବୋଲନ୍ତି ମରୁତ ନୃପମଣି ।
ଅଶ୍ୱମେଧ କରିବାକୁ କରଣ ଭାଳେଣି ॥
ସେ କିମନ୍ତେ ଚିନ୍ତନ୍ତି ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ନୃପଈଶ ।
କି କରିବ ତୁମ୍ଭର ବିଚାର ଏଥି କସ ॥
ଶଚୀପତି ବୋଲନ୍ତି ଶୁଣ ହେ ଦେବଗୁରୁ ।
ଅନ୍ୟାୟ୍ୟ ଅଟଇ ତୁମ୍ଭ ଯିବା ସ୍ୱର୍ଗପୁରୁ ॥
ନଚଲେକେ କରିବେ ଯେ ଅଶ୍ୱମେଧ ଯାଗ ।
ସେଠାକୁ ତୁମ୍ଭ ଯିବାର ନୁହେଁ ମହାଭାଗ ॥
ନରପକ୍ଷେ ଏ ଯାଗ ଅଟଇ ଦୁଷଣୀୟ ।
ନ ଯାଅ ନ ଯାଅ ତହିଁ ଗୁରୁ ମହାଶୟ ॥
ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ବଚନ ଶୁଣି ସ୍ୱର୍ଗେ ଦେବଗୁରୁ ।
ଇନ୍ଦ୍ର ଆଜ୍ଞା ଭାଙ୍ଗି ନ ଅଇଲେ ସ୍ୱର୍ଗପୁରୁ ॥
ଏମନ୍ତ ସମୟେ ବ୍ରହ୍ମାସୁତ ମୁନିବର ।
ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ଯାଇ ତାହାଙ୍କ ନଗର ॥

ନାରଦଙ୍କୁ ଦେଖି ରାଜା ଦିବ୍ୟାସନ ଦେଲେ ।
ଆସନେ ବସିଣ ମୁନି କଲ୍ୟାଣ ବାଞ୍ଛିଲେ ॥
ମରୁତ୍ତ ରାଜନ ବୋଲେ ଶୁଣ ମୁନିବର ।
ଅଶ୍ୱମେଧ କରିବାକୁ ମନରେ ବିଚାର ॥
ଏଣୁକରି ଦେବଗୁରୁ କରିଲି ସ୍ମରଣ ।
କିପାଁ ନ ଆସିଲେ ଗୁରୁ କହନ୍ତୁ ଆପଣ ॥
ନାରଦ ବୋଲନ୍ତି ତୁମ୍ଭେ ଶୁଣ ନରବର ।
ଦେବଗୁରୁ ଜଣାଇଲେ ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ଛାମୁର ॥
ଇନ୍ଦ୍ର ବୋଇଲେ ହେ ଗୁରୁ ଶୁଣ ଅମ୍ଭ ବାଣୀ
ନର ହୋଇ ଅଶ୍ୱମେଧ ଯାଗକରେ ପୁଣି ॥
ସେ ଯାଗକୁ ତୁମ୍ଭେ ଯିବା ନୁହଇ ଉଚିତ ।
ମୋର ବିଚାରେ ତୁମ୍ଭର ଅଟଇ ଅନୁଚିତ ॥
ଏଣୁକରି ବୃହସ୍ପତି ନ ଆସିଲେ ଏଥି ।
ଏ ବାରତା ଦେବାକୁ ତୋ ପୁରକୁ ଆସିଛି ॥
ନାରଦଙ୍କ ବାଣୀ ଶୁଣି ମରୁତ୍ତ ରାଜନ ।
କିପରି କରିବି ଅଶ୍ୱମେଧ ତପୋଧନ ॥
ବେଦଜ୍ଞ ନ ହେଲେ ଯାଗ ନ ହୋଇବ ପୁଣି ।
କିପରି ମୋ ଆଶା ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେବ ତପୀମଣି ॥
ନାରଦ ବୋଲନ୍ତି ରାଜା ଶୁଣ ମନ ଦେଇ ।
ସମ୍ବର୍ତ୍ତ ମୁନିବର ଯେ ବେଦଜ୍ଞ ଅଟଇ ॥
ତାଙ୍କୁ ଆଣିଲେ ତୋ ବାଞ୍ଛା ହୋଇବ ପୂରଣ
ମୋର ବୋଲେ ମୁନିଙ୍କୁ ତୁ କରହୋ ବରଣ
ମୁନିଙ୍କୁ ସ୍ମରଣ କଲେ ମରୁତ୍ତ ରାଜନ ।
ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ମୁନି ରାଜାଙ୍କ ଭବନ ॥
ମୁନିଙ୍କି ପ୍ରଣାମ କରି ଦୁଃଖ ଜଣାଇଲେ ।
ମୁନିବର ମନ୍ତ୍ରପାଠେ ଯାଗ ଆରମ୍ଭିଲେ ॥
ବେଦ ଅଧ୍ୟୟନ କଲେ ମୁନି ଶୁଦ୍ଧମନେ ।
ଆହୁତି କରନ୍ତି ଘୃତ ଦେଇଣ ବହ୍ନେ ॥
ଯାଗ ପୂର୍ଣ୍ଣକଲେ ମୁନି ହୋଇ ହୃଷ୍ଟମନ ।
ମନ୍ତ୍ରପାଠେ ଗାଦି ଶୁଦ୍ଧି କରିଲେ ବହ୍ନ ॥
ମରୁତ୍ତ ରାଜାଙ୍କ ଦେହେ ଯେତେ ପାପ ଥିଲା
ଯାଗପୂର୍ଣ୍ଣ ହେବାରୁ ସକଳ କ୍ଷୟ ଗଲା ॥
ପୂର୍ଣ୍ଣାହୁତି ଦେଇ ଯଜ୍ଞବିଧି ବଢ଼ାଇଲେ ।
ଯଜ୍ଞଶେଷେ ମରୁତ୍ତ ରାଜନ ସ୍ୱର୍ଗଗଲେ ॥
ଏଣୁକରି ଧର୍ମରାଜ ଶାସ୍ତ୍ର ଅନୁସାରେ ।
କରିଲେ ଅବଶ୍ୟ ଫଳ ମିଳିବ ସତ୍ୱରେ ॥

ଏ ଜନ୍ମରେ ଯଶଲାଭ ଅନ୍ତେ ସ୍ୱର୍ଗବାସ ।
ପାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟାକର ଆହେ ପଣ୍ଡୁଶିଷ୍ୟ ॥
ବ୍ୟାସଦେବଙ୍କ ମୁଖରୁ ଶୁଣିଣ ଏ ବାଣୀ ।
ଆନନ୍ଦ ସାଗରେ ମଗ୍ନ ହେଲେ ନୃପମଣି ॥
ବାରମ୍ବାର ପଚାରନ୍ତି ଶୁଣ ମୁନିବର ।
କେଉଁପରି ଅଶ୍ୱମେଧ ଯାଗ ହେବ ମୋର ॥
ବ୍ୟାସଙ୍କ ଉତ୍ସାହ ଗିର ଶୁଣି ଯୁଧିଷ୍ଠିର ।
ଅତିଶୟ ଆଶା ବୃଦ୍ଧି ହୋଇଲା ତାଙ୍କର ॥
ଧନ ହେଲେ ରାଜାଙ୍କର ଲୋଭ ବଢୁଥାଏ ।
ଯେପରି ଘୃତ ସଂଯୋଗ ଅଗ୍ନି ବୃଦ୍ଧିହୁଏ ॥
ସେପରି ଯୁଧିଷ୍ଠି ମନେ ଧର୍ମ ଲୋଭ ହେଲା ।
ବ୍ୟାସଦେବଙ୍କୁ ବିନତି କଲେ ଧର୍ମବଳା ॥
କଥୋପକଥନ ହେଲା ବହୁତ ସମୟ ।
ଶ୍ରୋତା ବକ୍ତା ଦୁଇଜଣ ଆନନ୍ଦ ହୃଦୟ ॥
ଯୁଧିଷ୍ଠି ବୋଲନ୍ତି ସ୍ୱର୍ଗଗୃଦ୍ଧ କେବେ କରେ ।
ଡାକ ହାତ ବଢ଼ାଇଲେ ପଡ଼େ କି ବେଗରେ
ବିପଦ କାଳେ ଉଦ୍ଧାର ବାଟ ଯେ ନ କରେ
ମନକଷ୍ଟେ ବସିଲେ ବା କାହୁଁ ତହୁଁ ତରେ ॥
ବିରସ ମନରେ ରାଜା ନିରାଶ ହୋଇଣ ।
ଯଜ୍ଞ ବୃଥା ହେବ ବୋଲି ବିଚାରନ୍ତି ମନ ॥
ଭାବିତରେ ଯୁଧିଷ୍ଠିର ବିଷଣ୍ଣ ହୋଇଲେ ।
ଚିନ୍ତାବ୍ଧିରେ ଧର୍ମରାଜ ବଳାପଡ଼ିଗଲେ ॥
କ୍ଷତାଶ ହୋଇଣ ଦୀର୍ଘ ନିଶ୍ୱାସ ମାରନ୍ତି ।
ଶିରେ କର ମାରି ରାଜା ଏମନ୍ତ ବୋଲନ୍ତି ॥
ବିଧି ଏହା ମୋହର କପାଳେ ଲେଖିଥିଲା ।
କେଉଁ ପାପ ଯଶାରୁ ଏ ଦଣ୍ଡ ମୋତେ ଦେଲା
ଏ ଜନ୍ମେ ହେତୁ ପାଇଲା ଦିନରୁ ମୋହର ।
ଭଲ ବିନା ମନ୍ଦ କରି ନାହିଁ ମୁଁ କାହାର ॥
ଉପକାର ବିନା ଅପକାର କରି ନାହିଁ ।
କିମ୍ପା ଏ ଦୁର୍ଘଟଣା ମୋ ଭାଗ୍ୟେ ଅଟଇ ॥
ଏତେ କଷ୍ଟ ମୋ କପାଳେ ଘଟେ କାହିଁପାଇଁ ।
ଜଣାଯାଏ ପୂର୍ବେ ପାପ କରିଅଛି ମୁହିଁ ॥
ଦଇବ ଭଗାରି ହେଲେ ମୁଁ କି କରିପାରେ ।
ଭଲ କି କରିବି ଯାଇଁ ଦଇବ ସଙ୍ଗରେ ॥
ଚିନ୍ତିତ ହୋଇଣ ଯୁଧିଷ୍ଠିର ନରପତି ।
ମନର ବ୍ୟାକୁଳେ ବ୍ୟାସଦେବଙ୍କୁ ବୋଲନ୍ତି ॥

ଅହେ ଦେବ ସତ୍ୟବତୀସୁତ ବାରେ ଶୁଣ ।
କିପରି ଶୀତଳ ହେବ ଏ ଦଗ୍ଧ ପରାଣ ॥
ସର୍ବଦା ଏ ମନସ୍ତାପ ମୋର ହୃଦବନ ।
ଅହରହ ଦହନ କରୁଛି ତପୋଧନ ॥
ଧର୍ମରାଜାଙ୍କ ବ୍ୟାକୁଳ ଦେଖି ମୁନିବର ।
କଥା ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ତାଙ୍କୁ ବୋଲନ୍ତି ଉତ୍ତର ॥
ବ୍ୟାସଙ୍କ ବାକ୍ୟରେ ଧର୍ମରାଜ ହେଲେ ଶାନ୍ତ ।
ମହାଦେବ କୃପାଧ୍ୟାୟ ଭଜେ ଉମାକାନ୍ତ ॥

ଇତି ଶ୍ରୀ ଜୈମିନି ଭାରତେ ହରିଭକ୍ତି
ରସଲୀଳା ସାର କଥା ପ୍ରବନ୍ଧେ ନାମ
ସପ୍ତମୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।

ଅଷ୍ଟମ ଅଧ୍ୟାୟ

ଗୁଣତ୍ରୟ ବିଭେଦେନ ମୂର୍ତ୍ତିତ୍ରୟ ମୁପେୟୁଷେ
ଶଙ୍ଖଚକ୍ରଗଦାପଦ୍ମ ଧାରିଣେ ବ୍ରହ୍ମଣେ ନମଃ ॥

ଯୁଧିଷ୍ଠିର ଏବଂ ବ୍ୟାସଦେବଙ୍କ ବର୍ଣ୍ଣାଶ୍ରମ ଧର୍ମ ସମ୍ବନ୍ଧେ ପରସ୍ପର କଥୋପକଥନ

ଶଙ୍କର ବୋଲନ୍ତି ଦେବୀ ପାର୍ବତୀ ଗୋ ଶୁଣ
ବ୍ୟାସଦେବଙ୍କ ବାକ୍ୟରେ ଧର୍ମଙ୍କ ନନ୍ଦନ ॥
ମନୁ ମନସ୍ତାପ ଦୂର ହୋଇଲା ତାଙ୍କର ।
ଶୁଣି ପଚାରନ୍ତି ପ୍ରଶ୍ନ କୁନ୍ତୀଙ୍କ କୁମର ॥
ତୁମ୍ଭଠାରୁ ଅତ୍ର ଧର୍ମ ତତ୍ତ୍ୱ ମୁଁ ଶୁଣିଲେ ।
ମନର ଅଶାନ୍ତି ମାନ ଦୂର ହେବ ଭଲେ ॥
ଏକମାତ୍ର କାମନା କିପରି ଯାଗ ହେବ ।
ସଦା ହୃଦକୁ ଘାରୁଛି ଅହେ ମହାଭାଗ ॥
ଅତି ରୋଗୀ ବ୍ୟକ୍ତି ସନ୍ନିପାତ ସମୟରେ ।
ଜଳ ପାଇଁ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଅସ୍ତବ୍ୟସ୍ତ କରେ ॥
ମନ୍ଦ ହେବ ଭାବି ଲୋକେ ନ ଦିଅନ୍ତି ଜଳ ।
ଜଳ ନ ପାଇଣ ସେହି ହୁଅଇ ବିକଳ ॥
ସେପରି ଏ ଜଗତେ ମନ ଧାଉଛି ସତତ ।
ଆଶାପୂର୍ଣ୍ଣ ହେଉ ନାହିଁ ସତ୍ୟବତୀ ସୁତ ॥
ଦୟାକର ସେ ଆଶା ମୋ କେବେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେବ
ତାହା ନ ହୋଇଲେ ନିଶ୍ଚେ ମରଣ ମୋ ଧ୍ରୁବ ॥
ଧର୍ମର ନିୟମ କେଉଁ ମୂଳ ମୂନେ ଅଛି ।
ଅହେ ତପୋଧନ ମୋତେ କହିବାକ ବାଛି ॥
ଆଶ୍ରମ ବାସରେ ବର୍ଣ୍ଣଭେଦ ଧର୍ମଭେଦ ।
ଧର୍ମଶାସ୍ତ୍ରେ କେଉଁପରି ଲେଖିଛନ୍ତି ବେଦ ॥
ସର୍ବଲୋକେ ହିତକାରୀ ସଜ୍ଜନ ସୁମତି ।
ହେ ମହର୍ଷି ଲୋକେ ଏହା କିପରି ଅର୍ଜନ୍ତି ॥
ଯେଉଁ ଜୀବ ବୃଥା ମୋହ ମାୟାରେ ପଡ଼ନ୍ତି ।
କେଉଁ ପରକାରେ ସେହି ମୁକତି ଲଭନ୍ତି ॥
କି କାର୍ଯ୍ୟ କରିଲେ ହୁଏ ଜଗତରେ ଖ୍ୟାତି ।
ବଂଶର ସମ୍ମାନ ବଢ଼େ ଧର୍ମ କର୍ମେ ମତି ॥
ଅନ୍ତଃକାଳେ ସ୍ୱର୍ଗବାସ ହୁଏ ବିଶେଷରେ ।
ପ୍ରକାଶିଣ ଅହେ ତପିମଣି କହ ମୋତେ ॥
ଧର୍ମରାଜାଙ୍କ ବଚନ ବ୍ୟାସଦେବ ଶୁଣି ।
ଅତିଶୟ ଆନନ୍ଦରେ ବୋଲିଛନ୍ତି ବାଣୀ ॥
ଅହେ ପାଣ୍ଡୁ କୁଳ ମଣି ଦୀର୍ଘଜୀବୀ ହୁଅ ।
ତୁମ୍ଭ କଥା ଶୁଣି ମୋର ଆନନ୍ଦ ହୃଦୟ ॥
ଜ୍ଞାନକଥା ଶୁଣିବା କାରଣେ ତୁମ୍ଭ ମନ ।
ଶୁଣିଲେ ସନ୍ଦେହ ଜାଲ ଛିଡ଼ିବ ବହନ ॥
ଯୁକ୍ତି ତର୍କକର ମନଭାବ ଯେ ବୁଝଇ ।
ବିବେକ ଶକ୍ତିରେ ଭଲମନ୍ଦ ବିଚାରଇ ॥
ଜାଣିଲି ଏ ପୃଥିବୀରେ ତୁମ୍ଭେ ଏକମାତ୍ର ।
ଧର୍ମ ଚତୁଷ୍ପଦ ତୁମ୍ଭଠାରେ ବିରାଜିତ ॥
ପାପ ନାଶନ କାରଣେ ହୋଇଛ ଉଦିତ ।
ସାଧୁ ସାଧୁ ସାଧୁ ବାବୁ ତୁମ୍ଭର ଚରିତ ॥
ପବିତ୍ରଆତ୍ମା ଥିବାରୁ ତୁମ୍ଭର ନିରତେ ।
ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଶ୍ରୀହରି ନ ଛାଡ଼ନ୍ତି କଦାଚିତେ ॥
ସାଧାରଣ ତତ୍ତ୍ୱ ବୁଝି ସାମାନ୍ୟ ବୁଦ୍ଧିରେ ।
ଧର୍ମଲାଭ କରନ୍ତି ଯା ଶୁଣିଛୁ କର୍ଣ୍ଣରେ ॥
ତୁମ୍ଭପରି ଶ୍ରୋତା ଏ ସଂସାରେ କେହି ନାହିଁ ।
ମୁକ୍ତ କଣ୍ଠେ ଏହା ମୁଁ କହୁଛି ନରସାଇଁ ॥
ମୋହର ବଚନ ଶୁଣ ଅହେ ଧର୍ମରାଜ ।
ପ୍ରଥମେ ସୃଷ୍ଟିର କଥା ମନ ଦେଇ ହେଜ ॥
ବିଧାତା କେତେ ପ୍ରକାରେ ପ୍ରାଣୀ ସୃଜିଛନ୍ତି ।
ନିଜ ଇଚ୍ଛାମତେ ବାଳବତେ ସେ ଖେଳନ୍ତି ॥

କେବେ ସୃଷ୍ଟି କେବେ ସ୍ଥିତି କେବେ ବା ପ୍ରଳୟ
କେ ହସେ କେ କାନ୍ଦେ କେହୁ ବିଷାଦ ହୃଦୟ
ମାନବ ପ୍ରାଣୀଗଣଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଧାନ ।
ଜ୍ଞାନବୁଦ୍ଧି ଚିନ୍ତାଶକ୍ତି ଆଦି ବିଦ୍ୟମାନ ॥
ମାନବ ଶରୀରେ ପ୍ରଭୁ ସଦା ବିରାଜିତ ।
କିନ୍ତୁ ସେମାନଙ୍କ ଅଛି ପାର୍ଥକ୍ୟ ବହୁତ ॥
ସତ୍‌କର୍ମ କରିଲେ ସତ୍ୟ ଫଳ ଯେ ମିଳଇ ।
ମାନବ ସତ ମାର୍ଗରେ ଗଲେ ମୁକ୍ତି ପାଇ ॥
ବ୍ରାହ୍ମଣ କ୍ଷତ୍ରିୟ ବୈଶ୍ୟ ମଧ୍ୟେ ଶୂଦ୍ର ନୀଚ ।
କର୍ମବଶେ ଶୂଦ୍ର ହୋଇ ପାରଇ ଯେ ଉଚ୍ଚ ॥
ଚାରିବର୍ଣ୍ଣରେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଅଟଇ ପ୍ରଧାନ ।
ସେଥିଯୋଗେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ପାଆନ୍ତି ଅତି ମାନ୍ୟ॥
ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟ ବେଦବିଧି ଧର୍ମଜ୍ଞାନ ।
ତପ ଜପ କ୍ରିୟା ଆଦି ପବିତ୍ର ବିଧାନ ॥
ଯାଜନ ଯଜନ ଅଧ୍ୟୟନ ହୋମଯାଗ ।
ଗାୟତ୍ରୀ ସାବିତ୍ରୀ ଦେବ ପୂଜାଆଦି ସର୍ବ ॥
ଧର୍ମଶାସ୍ତ୍ର ପୁରାଣକୁ କରଇ ପଠନ ।
ଧର୍ମେ ମତି ରଖି ପାପେ ନ ଦିଅଇ ମନ ॥
ଆଗମ ନିଗମ ଗୀତା ଆଦି ଯେତେ ପାଠ ।
ଏମାନଙ୍କୁ ସର୍ବଦା ଯେ କରନ୍ତି ଅଭ୍ୟାସ ॥
ଧର୍ମରକ୍ଷା କରନ୍ତି ଯେ ପବିତ୍ର ଭାବରେ ।
ପର ଅପବାଦ ଭୀତି ରଖିଣ ମନରେ ॥
ଲୋକ ମୁଖେ ଯଶ ପ୍ରଶଂସିତ କାର୍ଯ୍ୟ କରେ ।
ମନ ନ ବଳାଏ ପରଦ୍ରବ୍ୟ ହରଣରେ ॥
ପର ସୁଖ ଦୁଃଖ ଦେଖି ଭାବଇ ମନର ।
ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ଖେଳ ଅଟେ ଏ ମାୟା ସଂସାର ॥
ଧର୍ମ ନ୍ୟାୟ କଥା ବିନା କିଛି ନ ଭାବଇ ।
ଧର୍ମ ଚେଷ୍ଟା ଭିନ୍ନ ତାର ଅନ୍ୟ ଚେଷ୍ଟା ନାହିଁ॥
ଗୁରୁ ନାମ ମନକୁ ଧରଇ ଯତ୍ନକରି ।
ଅନ୍ୟେ ମନ ନ ବଳାଇ ବିଷ୍ଣୁ ସେବା କରି
ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟ ଏହା ଯେହୁ ଦ୍ୱିଜ କରେ ।
ବ୍ରହ୍ମତେଜ ପାଏ ଖ୍ୟାତି ହୁଅଇ ସଂସାରେ ॥
ସତ୍ୟବିନା ମିଥ୍ୟାକୁ ଯେ ମୁଖେ ନ ଧରଇ ।
ସେ ଯେଉଁ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବ ନିଷ୍ଫଳ ନୁହଇ ॥
ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କ ଅନଳ ଶକ୍ତିରୁ ବଳି ଠାଣି ।
ବ୍ରହ୍ମ ତେଜକୁ ଡରନ୍ତି ସ୍ୱର୍ଗେ ଦେବଗଣ ॥

ସର୍ବଭୂତେ ସମଭାବ ନ କରେ ପ୍ରଭେଦ ।
ବ୍ରହ୍ମ ଜାଣନ୍ତି ବ୍ରାହ୍ମଣ କହିଅଛି ବେଦ ॥
ତା ନ କର ଯେ ମହୀରେ ହୋଇଅଛି ଖ୍ୟାତ
ଧର୍ମର ମହିମା ଗୁଣେ ହୁଅଇ ମୋହିତ ॥
ଯୁଦ୍ଧରେ ବଳିଷ୍ଠ ଲୋକ ଦୁର୍ବଳକୁ ଦେଖି ।
ଶରମାରେ ନାହିଁ ନ୍ୟାୟ ପକ୍ଷକୁ ସେ ରଖି ॥
ନ ପଳାଇ ସଙ୍ଗ୍ରାମ ସମ୍ମୁଖେ ଯୁଦ୍ଧକରେ ।
ପ୍ରାଣ ହରନ୍ତି ସେମାନେ ଯାନ୍ତି ସ୍ୱର୍ଗପୁରେ ॥
ଶରଣାଗତ ଲୋକକୁ ଯେହୁ ନ ପ୍ରହାରେ ।
ତାହାହେଲେ ତାର ଯଶ ରହେ ଏ ମହୀରେ
ଇହଜନ୍ମେ ପରଜନ୍ମେ ସେ ସୁଖ ଲଭଇ ।
ସତ୍ୟକଥା ଏ ନିଶ୍ଚୟ ଏଥେ ମିଥ୍ୟା ନାହିଁ ॥
ଏପରି ସୁଗୁଣବନ୍ତ ଅଟେ ଯେଉଁ ନର ।
ପ୍ରକୃତ କ୍ଷତ୍ରିୟ ସେହି ଏହି ପୃଥିବୀର ॥
ବାଣିଜ୍ୟ ନିପୁଣ ଯେହୁ ନ୍ୟାୟପଥେ ଯାଏ ।
ସ୍ୱଭାବ ସରଳ ଯେବେ ଚିତ୍ତ ଶାନ୍ତ ଥାଏ ॥
ଅତିଥି ସେବାରେ ସଦା ରଖିଥାଏ ମନ ।
ମିଥ୍ୟାକଥା ଶୁଣିବାକୁ ନ ଡେରଇ କାନ ॥
ତୀର୍ଥମାନଙ୍କରେ ନାନା ଦାନ କାର୍ଯ୍ୟକରେ ।
କଳିବୋଲି ମନେଗର୍ବ ନ ବହେ ସେ ଛଳେ
ବୈଶ୍ୟ ଜାତିର ଏ ଚିହ୍ନ ଜାଣ ବିଜ୍ଞନର ।
ମହୀରେ ଭୋଗ କରଇ ସମ୍ମାନ ଅପାର ॥
ଅତିଥି ସେବାରେ ସଦା ମନଟି ଯାହାର ।
ମିଛକଥା ଶୁଣି ଘୃଣାକରେ ଯେଉଁ ନର ॥
ତୀର୍ଥବାସ କରିବାରେ ମନ ଯାର ଥାଏ ।
ବୈଶ୍ୟ ଲକ୍ଷଣ ସଂସାରେ ଭୋଗ ସେହୁ ପାଏ
ଶୂଦ୍ରମାନଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟ ଶୁଣ ଦେଇ ମନ ।
ସେବା କରିବେ ସର୍ବଦା ଏମାନଙ୍କୁ ପୁଣ ॥
ତପ ଜପ ଯଜ୍ଞ ଆଦି ବେଦ ପାଠ ମାନ ।
ଶୂଦ୍ରମାନଙ୍କ କରିବା ନୁହଇ ବିଧାନ ॥
ବିପ୍ର ସେବା କଲେ ତାଙ୍କ ସଦଗତି ହୁଏ ।
ଦେବତାର ପୂଜାଫଳ ସହଜେ ସେ ପାଏ ॥
ଯେ ଶୂଦ୍ର ସତ୍‌କର୍ମ କରି ବିଷ୍ଣୁ ଭକ୍ତିକରେ ।
ବ୍ରାହ୍ମଣ ସମାନ ସେହି ବୋଲାଏ ମହୀରେ ॥
ଭାଗ୍ୟ ଦୋଷେ ଯେଉଁ ସ୍ତ୍ରୀ ବିଧବା ହୁଅଇ ।
ସୁଖଭୋଗ ପାଇଁ ସବୁବେଳେ ଭାବୁଥାଇ ॥

କଷ୍ଟ ସମ୍ପତ୍ତି ହସ୍ତରେ ପଡ଼ିଲେ ତାହାର ।
ବେଶଭୂଷା ହୋଇ ରମେ ଯାଇ ପୁରୁଷର ॥
କହିବା ଚାଲିବା ଗତି କରେ ବିଡ଼ମ୍ବନ ।
ଏ ନାରୀ ଯା ଘରେ ଥାଏ ସେ ନର୍କ ଭୁବନ ॥
ସ୍ତ୍ରୀ କୁଳଟା ଅବର ସ୍ୱାମୀ ନିନ୍ଦାକାରୀ ।
ହୋଇଲେ ତାର ପାପରେ ସ୍ୱାମୀ ଯାଏ ମରି ॥
ଯେଉଁ ନାରୀ ପତିପ୍ରାଣା ସେହି ପତିବ୍ରତା ।
ସ୍ୱାମୀ ଛଡ଼ା ନ ପୂଜଇ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଦେବତା ॥
ସ୍ୱାମୀ ସୁଖେ ସୁଖୀ ଦୁଃଖେ ଦୁଃଖିତ ହୁଅଇ ।
କେତେବେଳେ କଟୁକଥା ସ୍ୱାମୀକୁ ନ କହି ॥
ଶାଶୁ ଶ୍ୱଶୁର ଦେବରମାନଙ୍କୁ ସେ ପୁଣି ।
ବିଧିମତେ ଭକ୍ତି ସ୍ନେହେ କାଟୁଥାଏ ଦିନ ॥
ଏପରି ରମଣୀ ଯେବେ ବିଧବା ହୁଅଇ ।
ସ୍ୱାମୀ ନାମ ମାଳକରି ସଦା ଜପୁଥାଇ ॥
ଦିନରାତି ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ନାମ ଜପକରେ ।
କଠୋର ବୈଧବ୍ୟବ୍ରତ ପାଳେ ଆନନ୍ଦରେ ॥
ନିଜର ଭାଗ୍ୟର ଫଳ ଜାଣି ସେ ତରୁଣୀ ।
ସର୍ବ ସମୟରେ ଚିନ୍ତା କରେ ଚକ୍ରପାଣି ॥
ମରିବା ସମୟେ ସ୍ୱାମୀ କିମ୍ବା ବାପ ଘରେ ।
ପର ପୁରୁଷ ନ ଚୁହିଁ ଥାଏ ଆନନ୍ଦରେ ॥
ଏପରି ନାରୀର ପୁଣ୍ୟବଳେ ଦୁଇକୁଳ ।
ଅକ୍ଳେଶେ ଯାଆନ୍ତି ତରି ଜାଣ ବିଜ୍ଞନର ॥
ଜଗତରେ ସାର ଅଟନ୍ତି ଯେ ନାରୀଗଣ ।
ତାଙ୍କ ବିନା ଗୃହ କାର୍ଯ୍ୟ ନୁହଇ କରଣ ॥
ପିଲାଦିନେ ପିତାଙ୍କର ଅଧୀନରେ ଥାନ୍ତି ।
ଯୌବନେ ସ୍ୱାମୀ ଅଧୀନେ ସମୟ କାଟନ୍ତି ॥
ବିବାହ ଦିନରେ ସ୍ୱାମୀ ସଙ୍ଗେ ଥାଏ ରହି ।
ସଦା ସର୍ବଦା ସ୍ୱାମୀର ଆଦେଶ ପାଳଇ ॥
ବୃଦ୍ଧ ଅବସ୍ଥାରେ ପୁତ୍ର ଅଧୀନରେ ରହି ।
ସ୍ୱାଧୀନତା କେତେବେଳେ ସେମାନଙ୍କ ନାହିଁ
ରମଣୀର ମଧୁରତା ମନୋହର ଛବି ।
ଦେଖିଲେ ସମସ୍ତଙ୍କର ହୃଦ ଯାଏ ଦ୍ରବି ॥
ମାନ ଲଜ୍ଜା ଆବରଣ ରୂପରେ ତାଙ୍କର ।
ରକ୍ଷା କରଥାଏ ମାନ ମର୍ଯ୍ୟାଦା ସକଳ ॥
ତୀର୍ଥ ଯାତ୍ରା ବାରବ୍ରତ ଦେବତା ଅର୍ଚ୍ଚନ ।
ନାରୀମାନଙ୍କର ଏଥିଁ ନାହିଁ ପ୍ରୟୋଜନ ॥
ସ୍ୱାମୀ ତୀର୍ଥ ସ୍ୱାମୀ ବ୍ରତ ସ୍ୱାମୀ ଜପ ଧ୍ୟାନ ।
ସ୍ୱାମୀ ମନ୍ତ୍ର ସ୍ୱାମୀ ତନ୍ତ୍ର ସ୍ୱାମୀ ଆରାଧନ ॥
ଏପରି ନାରୀ ଯା ଗୃହେ ଥାଏ ସେ ଗୃହକୁ ।
ପଦ୍ମାଳୟା ସହ ହରି ନ ଛାଡ଼ନ୍ତି ତାକୁ ॥
କାମିନୀମାନେ ସଂସାରେ ସୁଖର କାରଣ ।
ସେମାନଙ୍କୁ ଛାଡ଼ି ଗୃହ କଲେ ଅକାରଣ ॥
ଦୁଃଖ ଶୋକ ବିପଦରେ ଧୈର୍ଯ୍ୟ ଦେବାପାଇଁ ।
ପୁଣି ଶାନ୍ତି ଲଭିବାର ସ୍ଥାନ ନାରୀ ହୋଇ ॥
ଏତେଗୁଣ ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସ୍ତ୍ରୀଜାତିଠାରେ ।
ବିଶ୍ୱାସ ନ ଯିବେ କେବେ ତାହାଙ୍କୁ ବିଧିରେ ॥
ମାୟାର ଭଣ୍ଡାର ସେହିମାନେ ଯେ ଅଟନ୍ତି ।
ନାନା ଗୃଣୁ କହଣ ସେ ପୁରୁଷ ଭୁଲନ୍ତି ॥
ନାରୀମାନଙ୍କର ସ୍ନେହ ମୋହରେ ପଡ଼ିଣ ।
କେତେବେଳେ ନ କହିବ ବିଶ୍ୱାସ ବଚନ ॥
ଗୁପ୍ତକଥା ନାରୀକୁ କହିଲେ ବିଶ୍ୱାସରେ ।
ବିପଦ ବରଣ ସେହି କରେ ସହଜରେ ॥
ଯେଉଁମାନେ ଅଟନ୍ତି ଯେ କୁଳବତୀ ନାରୀ ।
ଲଜ୍ଜାଶୀଳା ଧାର୍ମିକ ସେ ପତି ସେବାକାରୀ ॥
ଦାସୀ ଯୋଗ୍ୟା ନାରୀଙ୍କର ରୀତିନୀତି ଶୁଣ ।
ଯେତେ ଇଚ୍ଛା ତେଣେ ଯାଏ ଲଜ୍ଜା ନ ଭାବଣ ॥
ଶୁଣିବାକୁ ପରଛିଦ୍ର ଡେରିଥାଏ କର୍ଣ୍ଣ ।
ଅନ୍ୟକୁ ବିପଦ ହେଲେ ହରଷିତ ମନ ॥
ଯାଉଥିବାବେଳେଲୋକେ ଜାଣିବା ସକାଶେ ॥
ଦେଖାଇ ହୋଇଣ ଛଟା ଚାଲେ ଗତିରସେ ।
ଧନୀଲୋକ ପାଶେ ସବୁବେଳେ ତାର ଗତି ।
ନାନାଦି ଯନ୍ତ୍ର ମନ୍ତ୍ରରେ ବଡ଼ ବୁଦ୍ଧିମତୀ ॥
ଏହିପରି ନାରୀମାନେ ହୋନ୍ତି ସହଚରୀ ।
ନାରୀବଶ ପୁରୁଷମାନଙ୍କ ଚର ସ୍ତ୍ରୀ ॥
ଏପରି ନାରୀଙ୍କୁ ଯେହୁ ସମାଦର କରେ ।
ସର୍ବ ସୁଖ ନାଶଯାଏ ତାର ସହଜରେ ॥
ସୁନ୍ଦର ଲାବଣ୍ୟ ରୂପ ବୁଦ୍ଧିମତୀ ନାରୀ ।
ନୀଚଲୋକ ସଙ୍ଗେ ପଡ଼ି ନଷ୍ଟକରେ ଶିରୀ ॥
ଯେପରି ଦୁଧରେ ଅଳ୍ପ ଗାଈମୂତ୍ର ପଡ଼ି ।
ଦୁଧର ସୁଗୁଣଯାଇ ସବୁ ଦିଏ ପୋଡ଼ି ॥
ଶ୍ରେଷ୍ଠବଂଶ ଉଚ୍ଚବଂଶ ବିଶୁଦ୍ଧ ବେଭାର ।
ଧର୍ମ କାର୍ଯ୍ୟ ବିନା ଚିନ୍ତା ନ ଥାଇ ଯାହାର ॥

ସାବିତ୍ରୀ ସତୀଙ୍କ ନାମ ଜଗତେ ବିଖ୍ୟାତ ।
ସେପରି ରମଣୀ ହୁଏ ସ୍ୱାମୀସଙ୍ଗେ ରତ ॥
ସ୍ୱାମୀ ଏ ସବୁ ବିପଦ ସହଚରୀ କରେ ।
କେତେ କେତେ ନାରୀଙ୍କୁ ନାଶଇ ସହଜରେ ॥
ଏହି ହେତୁ ଧର୍ମରାଜ ମୋ ବଚନ ଶୁଣ ।
ନାରୀଙ୍କୁ କେବେ ବିଶ୍ୱାସ ନ ଯିବ ରାଜନ ॥
ବିଶେଷ ଭାବରେ ଦୃଷ୍ଟି ରମଣୀମାନଙ୍କୁ ।
ରଖିବ ହେ ଧର୍ମରାଜ କହିଲି ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ॥
ରାଜାଙ୍କ ଉଚିତ ଅଟେ ପରଜା ପାଳନ ।
ପ୍ରଜାଙ୍କର ଅମଙ୍ଗଳେ ରାଜା ନଷ୍ଟ ଜାଣ ॥
ବେଶ୍ୟା ଭ୍ରଷ୍ଟା ନାରୀମାନେ ଏହି ଜଗତରେ ।
ସାହାଯ୍ୟ ପାଇଲେ ମନ୍ଦ ଘଟାନ୍ତି ସତ୍ୱରେ ॥
ତେଣୁ ସେମାନଙ୍କୁ ଦୂରେ ରଖିବା ଉଚିତ ।
ଯେ ମନ୍ତ୍ରେ ତାଙ୍କ ପ୍ରୀତିରେ ଧର୍ମହୁଏ ହତ ॥
ଅଶେଷ ନରକ ଭୋଗ ସେ ନର କରଇ ।
ଜୀବନ୍ତେ ଅଶାନ୍ତି ମଲେ କୁମ୍ଭୀପାକେ ଯାଇ ॥
ନାସ୍ତିକ ଧର୍ମ ବିଦ୍ରୋହୀ ପାଷଣ୍ଡ ମାନବେ ।
ନ ମାନନ୍ତି ଭଗବାନ ଅଛନ୍ତି ଏ ଭବେ ॥
ମଦ ମାଂସ ଓ ବେଶ୍ୟାସଙ୍ଗେ ଉଦ୍ଧତ ଅସୁର ।
ପ୍ରଜାପୀଡ଼କ ନର୍କରେ ବାସ ଏହାଙ୍କର ॥
ଶାସ୍ତ୍ରେଅଛି ସର୍ପବିଷ ରୋଗ ନାଶକରେ ।
ହେଲେ ମଧ୍ୟ ତା ପାଶକୁ କିଏ ଯାଇପାରେ ॥
ତାହାଙ୍କର ସହବାସ ନରକ ଯେପରି ।
ସଂସର୍ଗରେ ଧର୍ମ ନାଶ ହୁଏ ସେହିପରି ॥
ଏମାନଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ପ୍ରୀତି ଯେ ନର କରଇ ।
ଧର୍ମ କର୍ମ ନଷ୍ଟକରି ନରକେ ପଡ଼ଇ ॥
ଚଣ୍ଡାଳର ଘରେ ଯେବେ ଉପଯୁକ୍ତ ନର ।
ଜନ୍ମହେଲେ ନିଜଗୁଣେ ପୂଜ୍ୟ ଜଗତର ॥
ସଂସାରରେ ମାୟାଜାଲ ଖଣ୍ଡନ ନିମନ୍ତେ ।
ଯାହାଙ୍କର ଚିତ୍ତଥାଏ ହରି ପଦାଗ୍ରତେ ॥
ନିଜ ପରିବାରଠାରୁ ମାୟାମୋହ ଛାଡ଼ି ।
ସାଧୁସଙ୍ଗ ପାଇବାକୁ ସଦାଥାଏ ଲୋଡ଼ି ॥
ତୀର୍ଥ ଆଦି ଦେଖିବାକୁ ବଳଇ ତା ମତି ।
ସର୍ବଦା ଚିନ୍ତା କରଇ ପ୍ରଭୁ ବିଶ୍ୱପତି ॥
ନୁହେଁ ସେ ଜନ ସାମାନ୍ୟ ଦେବତା ପ୍ରକାର ।
ପଟାନ୍ତର ଦେବାକୁ ନ ଥିବ ଜନାନ୍ତର ॥

ଏପରି ନର ସଂସାରେ ଧନ୍ୟ ଯେ ଅଟଇ ।
ଧର୍ମ ଅର୍ଥ କାମ ମୋକ୍ଷ ଚତୁର୍ବର୍ଗ ପାଇ ॥
ଜୟ ପ୍ରଭୁ ନାରାୟଣ କମଳା ବିଳାସ ।
ଉପାଧ୍ୟାୟ ମହାଦେବ ପଦେ କରେ ଆଶ ॥

ଇତି ଶ୍ରୀ ଜୈମିନି ଭାରତେ ହରିଭକ୍ତି
ରସଲୀଳା ସାର କଥା ପ୍ରସଙ୍ଗେ ନାମ
ଅଷ୍ଟମୋଽଧ୍ୟାୟ

ନବମ ଅଧ୍ୟାୟ

ପତିତାନାଂ ପରିତ୍ରାତୁଂଘୋର ଦୁଷ୍କୃତ କର୍ମଣ
ଅବତୀର୍ଣ୍ଣ ସ୍ୱୟଂ ବିଷ୍ଣୁର୍ନାମ ପତିତପାବନ ।

ଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କ ଅବସ୍ଥାନ ସମ୍ବନ୍ଧେ ବେଦ ବ୍ୟାସ ଓ ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କର କଥୋପ-କଥନ, ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ଆଣିବାକୁ ଭୀମର ଦ୍ୱାରକା ଗମନ

ଏଥୁଅନ୍ତେ ଜଇମିନି ଜନ୍ମେଜୟେ କହି ।
ବୋଇଲେ ଶୁଣ ହେ ରାଜା ମନକର୍ଣ୍ଣ ଦେଇ ॥
ବେଦବ୍ୟାସଙ୍କ ମୁଖରୁ ଶୁଣିଣ ବଚନ ।
କହିବାକୁ ଆରମ୍ଭିଲେ ଧର୍ମ ନୃପରାଣ ॥
ଆପଣଙ୍କ ସୁଦୟାରୁ ମୋ ଜ୍ଞାନ ଉଦୟ ।
ସଂସାରୀ ଧର୍ମ କହିଲ ଆହେ ଦୟାମୟ ॥
ଏବେ ମୁହିଁ ପଚାରୁଛି ଆହେ ଋଷିବର ।
ଲକ୍ଷ୍ମୀ ସୁଦୟାରେ ଚଳେ ସକଳ ସଂସାର ॥
ତାଙ୍କୁ ଛାଡ଼ି ସଂସାରରେ କିଛି ସୁଖ ନାହିଁ ।
ତାଙ୍କ ଦୟାବଳେ ନର ସମସ୍ତ ଲଭଇ ॥
କେଉଁ କାର୍ଯ୍ୟ କଲେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଅଚଳ ରହିବ ।
ଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କର ସ୍ନେହ ଦୟା କେଉଁରୂପେ ହେବ ॥
ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଯେଉଁ ଗୃହେ ଯାଇ ବସତି କରନ୍ତି ।
ସେ ଗୃହକୁ କେବେ ନ ଛାଡନ୍ତି ଶିରୀପତି ॥
ଏଥିର କାରଣ ମୋତେ କୁହ ତପୀ ସାଇଁ ।
ତବ ମୁଖୁଁ ଶୁଣି ମୁହିଁ କୃତାର୍ଥ ହେବଇଁ ॥
ଏସନ ବଚନ ଧର୍ମଠାରୁ ବ୍ୟାସ ଶୁଣି ।
ମନ୍ଦହାସେ ଆରମ୍ଭିଲେ କହିବାକୁ ବାଣୀ ॥
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ଶୁଦ୍ଧମନେ ଯେ କରଇ ଧ୍ୟାନ ।
ସତି ଆଚରଣ କରେ ସତ୍ୟେ ଧୂଏ ମନ ॥

ସମସ୍ତ ଜୀବଙ୍କଠାରେ ସମଭାବ ଧରେ ।
ମିଥ୍ୟା ଅହଙ୍କାର ଗର୍ବ ଆଦ ତ୍ୟାଗକରେ ॥
ମିଛ ନ କହିଣ ସାଧୁ ସଙ୍ଗ ଯେ କରଇ ।
ତାଙ୍କଠାରେ ଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କର ସଦା ଦୟା ଥାଇ ॥
କମଳା ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହେଲେ ତହିଁ ନାରାୟଣ ।
ଉଭୟେ ରହନ୍ତି ଏବେ ଶୁଣ ଧର୍ମଗଣ ॥
ପିତା ମାତା ଭ୍ରାତା ଗୁରୁଜନ ମାନ୍ୟ କରେ ।
ସଦା ପାଳୁଥାଏ ତାଙ୍କ କଥା ଆନନ୍ଦରେ ॥
କାହା ପ୍ରତି କେବେ କଟୁ କଥା ନ କହିବ ।
ସମସ୍ତ ମାନବେ ସ୍ନେହ ଭାବେ ଚଳାଇବ ॥
ଯେଉଁଠାରେ ନାରୀମାନେ ପତି ପରାୟଣା ।
ସ୍ୱାମୀ ଚିନ୍ତା ସ୍ୱାମୀ ପୂଜା ସ୍ୱାମୀର ଭାବନା ॥
ନିଜ ପ୍ରାଣ ବିକଅନ୍ତି ସ୍ୱାମୀ ପାଦତଳେ ।
ଏପରି ଗୃହକୁ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ନ ଛାଡ଼ନ୍ତି ହେଲେ ॥
ଜାଣି ଶୁଣି ମିଥ୍ୟାକଥା କହନ୍ତି ଯେ ନରେ ।
ରାଗବଳେ ହେଉ କିବା ଛଳନାକ୍ରମରେ ॥
ସାକ୍ଷ୍ୟବେଳେ ମିଥ୍ୟାକଥା କେବେ ନ କହଇ
ଲକ୍ଷ୍ମୀ ତା ଗୃହରେ ସଦାବେଳେ ଥାନ୍ତି ରହି ॥
ପ୍ରାଣ ପଣେ ନିଜ କାର୍ଯ୍ୟ ଯେହୁ କରୁଥାଇ ।
ପିତୃ ଗୁରୁଜନ କାର୍ଯ୍ୟେ ଘୃଣା ନ କରଇ ॥
ଦେବ କାର୍ଯ୍ୟେ ଶ୍ରଦ୍ଧା ଯାର ଧର୍ମ କାର୍ଯ୍ୟେ ମନ
ସାଧୁସଙ୍ଗ କରିବାକୁ ସଦା କରେ ଧ୍ୟାନ ॥
ଶ୍ରଦ୍ଧା ଭକ୍ତିଭରେ ଯେହୁ ଦାନଧ୍ୟାନ କରେ ।
ଲକ୍ଷ୍ମୀ ରହିଥାନ୍ତି ସଦାବେଳେ ତା ଗୃହରେ ॥
ଯୁଦ୍ଧେ ବୀରତ୍ୱ ଦେଖାଏ ଯେଉଁ ବୀରବର ।
ପ୍ରଶଂସା ନେବାକୁ ବ୍ୟସ୍ତ ନୁହଇ ଅବର ॥
ନିଜର ପ୍ରଶଂସା ତୁଣ୍ଡେ ନ କରେ ଗାୟନ ।
ଲକ୍ଷ୍ମୀ ତା ଗୃହରେ ରହିଥାନ୍ତି ଅନୁକ୍ଷଣ ॥
ଯେଉଁ ଲୋକ ପରର ସୁନ୍ଦର ନାରୀ ଦେଖି ।
ମାତା ସମ ଜ୍ଞାନକରେ ହୁଏ ବହୁ ସୁଖୀ ॥
ପର ଉପକାର ପାଇଁ ବାର୍ତ୍ତା ପ୍ରଚାରଣା ।
ଖୋଲାଇଣ ଦିଏ ନ କହିଣ ଗର୍ବ ପୁଣି ॥
ଦୁଃଖୀ ଲୋକ ଦେଖିଲେ ଯେ ଶକ୍ତି ଅନୁପାୟୀ
ସାହାଯ୍ୟ କରଇ ତଳେ କୁଣ୍ଠିତ ନ ହୋଇ ॥
ଯାବତୀୟ ପାପ କାର୍ଯ୍ୟେ ନ ବଳାଏ ମନ ।
ଲକ୍ଷ୍ମୀ ତା ଗୃହରେ ରହିଥାନ୍ତି ଅନୁକ୍ଷଣ ॥

ସ୍ୱାମୀର ମନ୍ଦ କାମକୁ ଦେଖି ଯେ ରମଣୀ ।
ସନ୍ତାପି ହୋଇଣ କହେ ନାନା କଟୁବାଣୀ ॥
ସ୍ନେହଭକ୍ତି ଆଦ ମନେ କିଛି ନ ଭାବଇ ।
ଏପରି ନାରୀର ମୁଖ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ନ ଦେଖଇ ॥
ଏ ସଂସାର ନାରୀଙ୍କର ଦୋଷେ ଛାରଖାର ।
ଜାଣି ଶୁଣି ତଥାପି ସେବନ୍ତି ତାଙ୍କୁ ନର ॥
ଜାଣି ଶୁଣି ନିଅଁ ମୁଖେ ହେବାକୁ ଦହନ ।
ନିଜର ଦେହକୁ ତହିଁ କେ ପକାଏ ପୁଣ ॥
ବିଟପୀ ନାରୀଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଯେ ଲୋକ ବଞ୍ଚଇ ।
ତାର ଏହି ଦଶା ହୁଏ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଛାଡି ଯାଇ ॥
ଯେଉଁ ଲୋକ ମଦ୍ୟଖାଇ ଜୁଆ ଖେଳଖେଳେ
ବନ୍ଧୁ ବାନ୍ଧବରେ ନିନ୍ଦା ପାଏ ସଦାବେଳେ ॥
ସେପରି ଲୋକେ ସମସ୍ତେ ଘୃଣା ଯେ କରନ୍ତି
ଶେଷେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ତାହାର ଯେ ସମସ୍ତ ହରନ୍ତି ॥
ଏଥିର ପ୍ରମାଣ ଦେଖ ଶକୁନି ମନ୍ତ୍ରୀର ।
ମନ୍ଦବୁଦ୍ଧି ଯୋଗୁ ମଲେ କୌରବ ସକଳ ॥
ଏହି ମନ୍ତ୍ରୀ ବୁଦ୍ଧି ଯୋଗୁଁ ଏସନ ହୋଇଲା ।
ଆତ୍ମୀୟ ଜ୍ଞାତିମାନଙ୍କ ନିଧନ ଘଟିଲା ॥
ଜୁଆରିମାନଙ୍କ ଦଶା ଶୁଣିଲେ କର୍ଣ୍ଣରେ ।
କି ଅବା ଲୋଭରେ ପଡ଼ି ମାତେ ଯେ ଖେଳରେ
ଲକ୍ଷ୍ମୀ ତାହାକୁ ଛାଡ଼ନ୍ତି କହୁକଷ୍ଟ ଦେଇ ।
ଯଶଧର୍ମମାନ ଆଦ ସବୁ ନାଶ ଯାଇ ॥
ଅଧିକ ଲୋକଙ୍କେ ଯେହୁ ହୁଏ ଆନନ୍ଦିତ ।
ପରଧନ ହରଣରେ ବଳଇ ଯା ଚିତ୍ତ ॥
ମଦ୍ୟପାନେ ଯାର ଚିତ୍ତ ରତ୍ତ ଅନୁକ୍ଷଣ ।
ପଞ୍ଚପ୍ରାଣ ନାଶିବାକୁ ନୁହେ ଯେ କୃପଣ ॥
ଏପରି ଲୋକର ପାଶ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ନ ଦେଖନ୍ତି ।
ସର୍ବସ୍ୱ ହରଣ ତାକୁ ଭିକ୍ଷା ଯେ ମଗାନ୍ତି ॥
ଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କର ଦୟା ଆଦ ବିଷୟ ସକଳ ।
ମୁଁ ଯାଇ କହିଲି ଶୁଣିଲ ହେ ନରପାଳ ॥
ଏବେ ଶୁଣ ମୋ ବଚନ ଅହେ ନୃପଗଣ ।
ଯେ ସଂକଳ୍ପ କରିଅଛ ତହିଁ ଦିଅ ମନ ॥
ଚିର ଇଚ୍ଛା ଅଶ୍ୱମେଧ ଯଜ୍ଞର ସମୟ ।
ଉପସ୍ଥିତ ହୋଇଅଛି ଅହେ ନରରାୟ ॥
ଯଜ୍ଞ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେବା ପାଇଁ ଯଜ୍ଞକର୍ତ୍ତା ହରି ।
ମନ୍ତ୍ରଣା କର ଯେ ଅଣିବାକୁ ବେଗକରି ॥

ବିଶ୍ୱପତି ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ବିନୁ ଏହୁ ଯାଗ ।
ସହଜେ ସଫଳ ନ ହେବ ଯେ ମହାଭାଗ ॥
ଜୈମିନି ବୋଲନ୍ତି ଏବେ ଜନ୍ମେଜୟ ଶୁଣ
ବ୍ୟାସଙ୍କ ବଚନ ଶୁଣି ଧର୍ମଙ୍କ ନନ୍ଦନ ॥
ଭୀମସେନଙ୍କୁ ପାଶକୁ ଡ଼ାକିଲେ ସତ୍ୱର ।
ବୋଇଲେ ଶୁଣରେ ବାବୁ ମୋହର ଉତ୍ତର॥
ତୋର ଋଣ ମୁହିଁ କେବେ ସୁଝି ନ ପାରିବି ।
ତୋହ ପରି ଭାଇ ଆଉ କେବେ ନ ପାଇବି ॥
ବିପଦରେ ଭରସା ତୁ ଏକମାତ୍ର ମୋର ।
ତୋର ବିନା ମୋର ନାହିଁ ଆଉଟି ନିସ୍ତାର ॥
ଯେତେକ ଅସାଧ କର୍ମ କରୁଛୁ ରେ ଭାଇ ।
ତୋହ ଯୋଗୁ ଆଜ ରାଜଚକ୍ରବର୍ତ୍ତୀ ମୁହିଁ ॥
ତୋର ଯୋଗୁ କୁରୁବଳ ନିପାତ ହୋଇଛି ।
ତୋହ ଯୋଗୁ ଜରାସନ୍ଧ ନୃପତି ମରିଛି ॥
କହି ହେବ ନାହିଁ କେତେ କେତେ ବୀରବର
ତୋ ଗଦା ଅଘାତେ ଯାଇଛନ୍ତି ଯମପୁର ॥
ବିପଦେ ସହାୟ ମୋର ଅଟୁ ରେ ପାବନୀ ।
ତୋ ବାହୁ ବଳରେ ଭୋଗକରେ ଏ ଅବନୀ
ଯାଅ ବାବୁ ବେଗେ ତୁହି ଦ୍ୱାରବତୀ ପୁର ।
ଯଜ୍ଞକର୍ତ୍ତା ଶ୍ରୀହରିଙ୍କୁ ଆଣ ସଙ୍ଗତର ॥
ଭକ୍ତବିନା ଭକ୍ତବନ୍ଧୁ ପ୍ରଭୁ ଜନାର୍ଦ୍ଦନ ।
କେବେହେଁ ଆସିବେ ନାହିଁ ଏ ସତ୍ୟବଚନ॥
ତୁ ତାଙ୍କ ବିଶ୍ୱାସୀ ଭକ୍ତ ଜାଣିଛୁ ମୁଁ ତୋତେ
ତୋହବିନା ନ ଆସିବେ ପ୍ରଭୁ ଜଗନ୍ନାଥେ ॥
ଜାଣେ ମୁହିଁ ତୋର ପ୍ରିୟ ସଖା ନାରାୟଣ ।
ତୋତେ ସେ ସ୍ନେହ କରନ୍ତି ମୋଠୁ ବେଶୀପୁଣ
ସଂସାରରେ ଚିନ୍ତାମଣି ଅଚିନ୍ତା ହୋଇଣ ।
ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ଅଛନ୍ତି ପ୍ରଭୁ ଯଜ୍ଞ ଅପ୍ରୟୋଜନ ॥
ବିଧିମତେ ଜଣାଇବୁ ତାଙ୍କୁ ବିନୟରେ ।
ଯେପରି ଆ. ବେ ହରି ତୋହର ସଙ୍ଗରେ ॥
ବିନୟ ମୋହର ବସୁଦେବଙ୍କୁ ଜଣାଇ ।
ମଣାଇ କହିବୁ ତାଙ୍କୁ ଆସିବାର ପାଇଁ ॥
ଜଣାଇବୁ ଦେବକୀଙ୍କୁ ଯଜ୍ଞ ସମାଚାର ।
ପୁତ୍ରବଧୂ ସହିତେ ଆସିବେ ଆମ୍ଭପୁର ॥
ବିନୟରେ ଦେବୀ ରୁକ୍ମିଣୀଙ୍କି ଜଣାଇବ ।
ସତ୍ୟଭାମା ଆଦି ସର୍ବ ନାରୀଙ୍କି କହିବ ॥

ହସ୍ତିନାକୁ ଆସିବେ ସମସ୍ତେ ବେଗ ହୋଇ ।
କାର୍ଯ୍ୟ ସମାପ୍ତ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଥିବେ ଏହିଠାଇଁ ॥
ସର୍ବ ଯଦୁଗଣଙ୍କୁ ବିନୟେ ଜଣାଇବ ।
ଅବର ବଳରାମଙ୍କୁ ନିବେଦ କହିବ ॥
ସର୍ବେ ଏଠାକୁ ଆସିବେ ସୁଦୟା କରଣ ।
ଯଜ୍ଞ କାର୍ଯ୍ୟ କରି ହେବେ ଆନନ୍ଦିତ ମନ ॥
ଯେତେ ଅପବାଦ ହେବ ମୋହର ନୋହିବ
ସକଳ ନିନ୍ଦା ତାଙ୍କର ଜଗତେ ରହିବ ॥
ଏ ମୋର ବଚନେ ଭୀମ ହେଲା ତୁ ନ କର
ଶୀଘ୍ରହୋଇ ଯାଅ ବାବୁ ଦ୍ୱାରବତୀ ପୁର ॥
ଯେତେବେଳେ ଯାହା ତୋତେ କହଇରେ ଭୀମ
ହେଳା ନ କରିଣ ତାହା କରିଛୁ ପାଳନ ॥
ଯୁଧିଷ୍ଠି ବଚନେ ଭୀମ ଆନନ୍ଦିତ ହୋଇ ।
ପ୍ରଣାମ କରିଣ ଚଳିଗଲେ ବେଗ ହୋଇ ॥
ସମସ୍ତଙ୍କଠାରୁ ବୀର ବିଦାୟ ଘେନିଣ ।
ଗମନ କରିଲେ ମହା ଆନନ୍ଦ ହୋଇଣ ॥
ଏତେକତ କନିଷ୍ଠ ପୁଣି ଜ୍ୟେଷ୍ଠଙ୍କ ଆଦେଶ ।
ତା ପରେ କୃଷ୍ଣ ଦର୍ଶନ ଦ୍ୱାରବତୀ ଦେଶ ॥
କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ସ୍ମରଣ ବୀର ଗମଇ ହର୍ଷରେ ।
ବାଟେ ଯାଉଁ ଯାଉଁ ନଗ୍ରମାନ ଦେଖି ଚଳେ
କେତେକେତେ ରାଜଧାନୀ କରି ଦରଶନ ।
ବନଶୋଭା ଗିରି ଶୋଭା ଆଦି ତୀର୍ଥସ୍ଥାନ ॥
କେଉଁଠାରେ ପକ୍ଷୀମାନେ ମଧୁର ସ୍ୱରରେ ।
ଗାୟନ କରନ୍ତି ବସି ବୃକ୍ଷଡ଼ାଳ ପରେ ॥
କେଉଁଠାରେ ପୋଖରୀରେ ରାଜହଂସଗଣ ।
ଆନନ୍ଦରେ କରୁଛନ୍ତି ତହିଁ ସନ୍ତରଣ ॥
କାହିଁ ବା କ୍ଷେତରେ ପକ୍ୱଶସ୍ୟ ପୂରିଅଛି ।
ଋଷିମାନଙ୍କର ମନ ଆନନ୍ଦେ ନାଚୁଛି ॥
କେଉଁ ରାଜପଥ ବୃକ୍ଷ ଛାୟାରେ ପୂରିତ ।
କାହିଁ ବାପୀ ଆଦି ମଣ୍ଡପ ଯେ ବିରାଜିତ ॥
ପଥେ ଦେଖି ନଗରର ଶୋଭା ଏହିପରି ।
ବେଗେ ଚଳିଯାନ୍ତି ବୀର ବିକ୍ରମକେଶରୀ ॥
ଯାହାହୃଦେ କୃଷ୍ଣ ଥାଏ ତାକୁ କିବା ଦୂର ।
କ୍ଷଣକରେ ପ୍ରବେଶିଲେ ଦ୍ୱାରକା ନଗର ॥
ଯେଉଁ ପୁରରେ ନାରାୟଣ ନିଜେ ବିଦ୍ୟମାନ ।
କି ତୁଳନା ଦେବା ତାକୁ ନ ଥିବ ସଚ୍ଛୈତ୍ୟଣ

ଶୋଭା ଦେଖାଯାଏ ଯୋଜନେକ ପରଯନ୍ତ ।
ଆଗରେ ବିରାଜୁ ଅଛି ତୋରଣ ସମସ୍ତ ॥
କି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଶିଳ୍ପ କାର୍ଯ୍ୟ ତାହାର ଗଠନ ।
ଯେ ଦେଖିଛି ଧନ୍ୟ ଅଟେ ତାହାର ଜୀବନ ॥
ନାନାବର୍ଣ୍ଣେ ଖମ୍ବମାନ ଦିଶେ ସୁଶୋଭିତ ।
ହୀରା ନୀଳା ଅଷ୍ଟରତ୍ନେ ହୋଇଛି ମଣ୍ଡିତ ॥
ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ମଣ୍ଡପ ପରେ ନହବତ ବାଜେ ।
କେବେ କେବେ ରତ୍ନଝାଲି ତହିଁରେ ବିରାଜେ ॥
ଶିଳ୍ପଗୃହ ଅସ୍ତ୍ରାଗାର କେତେ କାରଖାନା ।
କେତେ ସୈନ୍ୟ ତହିଁ ଛନ୍ତି ନୁହଇ କଳନା ॥
ଦୁର୍ଲଙ୍ଘ ଅଭେଦ୍ୟଗଡ଼ ଅତି ଚମତ୍କାର ।
ପଶିବାକୁ ଶକ୍ତି ତହିଁ ଅଛି ଯେ କାହାର ॥
ସମୁଦ୍ର ତୀରରେ ପୁରୀ ଅତହିଁ ପବିତ୍ର ।
କି ଘୋର ମାନବ ଦେବ ଦାନବେ ସାଧିତ ॥
ଗଡ଼ଖାଇ ପରି ସିନ୍ଧୁ ତହିଁରେ ବେଢ଼ିଛି ।
କଳ କଳ ନାଦେ ପୁଣି ଚରଣ ଧୋଉଛି ॥
ସ୍ଥାନେ ସ୍ଥାନେ ଗୋଲଗଞ୍ଜା ହାଟ ବିରାଜଇ ।
ଅମରଙ୍କ ପୁରୀ ତାକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ ଯେ ନୁହଇ ॥
ପ୍ରତ୍ୟେକ ପ୍ରକାର ଦୋକାନ ଯେ ଧାଡ଼ି ଧାଡ଼ି
ସମସ୍ତ ନଗରଯାକ ରହିଅଛି ବେଢ଼ି ॥
ସ୍ଥାନେ ସ୍ଥାନେ ଅତିଥିଙ୍କ ବାସସ୍ଥାନମାନ ।
ପ୍ରହରି ଜଗିଣଛନ୍ତି ତହିଁ ନିଶିଦିନ ॥
ରାଜକାର୍ଯ୍ୟ ଯଥାସ୍ଥାନେ ହୁଏ ନିର୍ବିଘ୍ନରେ ।
ରାଜ କର୍ମଗୃହୀ ରହିଛନ୍ତି ଆନନ୍ଦରେ ॥
ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କ ପାଇଁ ଦ୍ୱାର ଅଛି ଖୋଲି ହୋଇ ।
ସାଧୁସନ୍ଥ ପ୍ରବେଶିବା ପାଇଁ ମନା ନାହିଁ ॥
ବନ୍ଧୁ ପରିବାର ଘେନି ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ ।
ଅବସ୍ଥାନ କରିଛନ୍ତି ଦ୍ୱାରକା ଭୁବନ ॥
ସମସ୍ତଙ୍କ ବେଶଭୂଷା ଚଳ ପ୍ରଚଳନ ।
ସମାନ ଭାବରେ କିଛି ନାହିଁ ଭିନ୍ନାଭିନ୍ନ ॥
ଯେଉଁ ଗୃହେ ଯେତେବେଳେ ନୟନ ପଡ଼ଇ
ଚକ୍ଷୁ ପାଲଟାଇବାକୁ ସତ ନ ବଳଇ ॥
ଚକ୍ଷୁ ପ୍ରୀତିକର ମନୋହର ବସ୍ତୁମାନ ।
ପ୍ରତିସ୍ଥାନେ ଶୋଭା ପାଉଅଛି ଅନୁକ୍ଷଣ ।
ସର୍ବଶେଷେ ଶୋଭାଦିଶେ ଅପୂର୍ବ ନଗରୀ ॥
ଯହିଁ ବିରାଜେ କରିଛନ୍ତି ରୁକ୍ମିଣୀ ସୁନ୍ଦରୀ ।
ସତ୍ୟଭାମା ଲକ୍ଷ୍ମୀ ସତ୍ୟା ଆଦି ପାଟଦେଈ ।
ନାରାୟଣଙ୍କର ସହ ତହିଁ ଛନ୍ତି ରହି ॥
ସଂସାରର ସାରବସ୍ତୁ ସକଳ ସେଠାରେ ।
ପୂର୍ଣ୍ଣଥିବାରୁ ସ୍ୱର୍ଗକୁ ନିନ୍ଦେ ଅବହେଳେ ॥
ସେ ପୁରରେ ଭୀମସେନ ହୋଇଲେ ପ୍ରବେଶ
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ନାମ ହୃଦେ ଧ୍ୟାଇ ବୀରଈଶ ॥
ଭାବିଲେ ଯେଉଁ ନାମର ବଳେ ମୁଁ ପଥରେ ।
ଏଥିଁ ଆସି ପ୍ରବେଶିଲେ ସେ ନାମକୁ ଭୁଲେ
ସଂସାରର ହର୍ତ୍ତା କର୍ତ୍ତା ପ୍ରଭୁ ନାରାୟଣ ।
କିମ୍ପାଇଁ ଏପରି ଭାବ ଦେଲେ ମୋ ହୃଦେଣ ।
ପ୍ରକୃତରେ ନରଦେହ ଅଟେ ଭୀମବର ।
ମାୟାଧର ମାୟାରେ ସେ ହେଲେ ହରବର ॥
ଯଦୁବଂଶ ଆଦି ସର୍ବ ବୀରଙ୍କୁ ଦେଖିଲେ ।
ମାତ୍ର କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ନ ଦେଖି ଚିନ୍ତିତ ହୋଇଲେ ॥
ଅସ୍ତ୍ର ବ୍ୟସ୍ତେ ଅନ୍ତଃପୁରେ ଗଲେ ବୀରମଣି ।
ଦେବକୀଙ୍କ ଚରଣରେ କରିଲେ ଦଣ୍ଡିମୀ ॥
ଭୀମଙ୍କୁ ଦେଖିଣ ଦେବୀ ଆନନ୍ଦ ହୋଇଣ ।
ପଚାରିଲେ କୁହ ବାବୁ କୁନ୍ତୀଙ୍କ କଲ୍ୟାଣ ॥
ଆଉରି ପାଞ୍ଚାଳୀ ଆଦି ସୁଭଦ୍ରା ସୁନ୍ଦରୀ ।
ତୁମ୍ଭେ ପାଞ୍ଚଭାଇ ବୃଷକେତୁ ଆଦି କରି ॥
ରାଜ୍ୟପ୍ରଜା ଆଦି ସମସ୍ତଙ୍କର ତ ମଙ୍ଗଳ ।
କୁହ ଆରେ ବାବୁ ମୋର ଆଗରେ ସକଳ ॥
ଭୀମସେନ ସମସ୍ତଙ୍କ ମଙ୍ଗଳ କହିଲେ ।
ଶୁଣିଣ ଦେବକୀ ଅତି ଆନନ୍ଦିତ ହେଲେ ।
ବୋଇଲେରେବାବୁ ତୁମ୍ଭେମାନେମୋରପ୍ରାଣ
ମୋ କଥା କି କେବେ ପଡ଼ୁଥାଏ ତୁମ୍ଭମନ ॥
ସମସ୍ତ ଉତ୍ତର ଦେଇ କୃଷ୍ଣ ନ ଦେଖିଣ ।
ଉଠନ୍ତେ ସେଠାରୁ ଦେବୀ ବୋଲନ୍ତି ବଚନ
ଆରେ ବାବୁ ବସ ସୁସ୍ଥେ ନୟନ ପୁରାଇ ।
ଦେଖେ ଥରେ ତୋର ଚନ୍ଦ୍ରମାମୁଖକୁ ମୁହିଁ ।
ମରଣ ସମୟ ହେଲା ନିକଟ ମୋହର ।
ଆଜ କି ଦେଖିବି ସତେ ତୋ ମୁଖ କମଳ ॥
ମରିଗଲେ ମୋର ଆଶା ରହିବରେ ବାବୁ ।
କୃଷ୍ଣ ଦେଖାହେବ କିମ୍ପା ଏତେ ବ୍ୟସ୍ତେ ଭାବୁ
ସାକ୍ଷାତ ହେବ ଅବଶ୍ୟ ଶତ୍ରୁକର ସ୍ଥିର ।
କୃଷ୍ଣ ଦରଶନ ହେବ କୁହରେ ଅସ୍ଥିର ॥

ଏମନ କହିଣ ଦାସଦାସୀଙ୍କୁ ଡାକିଲେ ।
ପାଚକ ପାଚକୀ ଡାକିକରି ଆଜ୍ଞାଦେଲେ ॥
ବୋଇଲେ ମୋ ପ୍ରିୟ ପୁତ୍ର ଅର୍ଜୁନର ଧନ ।
ବହୁଦିନେ ଆସିଅଛନ୍ତି ମୋହର ଭୁବନ ॥
ଶୀଘ୍ର ଖାଦ୍ୟ ଦ୍ରବ୍ୟ ଯାହା ଆୟୋଜନ କର ।
ଆଗ ଆଣି ଜଳଯୋଗ ଦିଅ ଗୋ ସତ୍ୱର ॥
ଆଜ୍ଞାମାତ୍ରେ ଦାସୀମାନେ ଆଣି ଯୋଗାଇଲେ
ଆମ୍ବ ପଣସ ଆଦି ସକଳ ଫଳ ମୂଳେ ॥
ଦୁଧସର ଲବଣୀ ଯେ ଅବର ପିଷ୍ଟକ ।
ସବୁ ସଜାଡିଣ ଦାସୀ ହୋଇଲେ ଉତ୍ସୁକ ॥
ବେଗେ ଆସି ଦେବକୀଙ୍କ ପାଶେ ଜଣାଇଲେ
ଜଳଯୋଗ ହେଲା ବେଗେ ଆସନ୍ତୁ ବୋଇଲେ
ଶୁଣିଣ ଦେବକୀ ଭୀମସେନଙ୍କୁ ନେଇଣ ।
ଜଳଯୋଗ କରାଇଲେ ଆନନ୍ଦେ ବସିଣ ॥
ଜଳଯୋଗ କରି ଭୀମ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହୋଇଲେ ।
ଦେବକୀଙ୍କ ପାଶେ ବସି ତାମ୍ବୁଳ ଭୁଞ୍ଜିଲେ ॥
ଭୀମଙ୍କର ସ୍ଥିର ଚିତ୍ତ ଦେଖି ଦେବୀ ତହୁଁ ।
ଆସିବା କାରଣ ପୁଚ୍ଛନ୍ତି ସେ ହୃଷ୍ଟ ହୋଇ ॥
କି କାର୍ଯ୍ୟେ ଆସିଛୁ ବାବୁ କହ ମୋ ଆଗର ।
ଶୁଣି ଭୀମସେନ ବୋଲେ ଶୁଣ ମାତାଗୀର ॥
ଜ୍ଞାତି ବଧ ପାପ ନାଶ ପାଇଁ ଜ୍ୟେଷ୍ଠଭାଇ ।
ଅଶ୍ୱମେଧ କରିବେ ସେ ସ୍ଥିର ଅଛି ହୋଇ ॥
ସେ କାରଣୁ ଆସିଅଛି ମୁହିଁ ଏ ସ୍ଥାନକୁ ।
ସମସ୍ତଙ୍କୁ ନେଇଯିବ ହସ୍ତିନାପୁରକୁ ॥
ଆଉର କହିଅଛନ୍ତି ଜନନୀ ଆମ୍ଭର ।
ସମସ୍ତ କୁଟୁମ୍ବ ନେଇଯିବେ ମୋ ସଙ୍ଗର ॥
ପ୍ରାଣସଖା ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ଆଜ୍ଞା ଅନୁସାରେ ।
ଯଜ୍ଞ ଆୟୋଜନ ମାତା ହୋଇଛି ସେଠାରେ
ନିଜଚାକର ପରି ମନେ କରିଣ ଚଳାବ ।
ଦୋଷାଦୋଷ ମୋର ମାତା ସବୁ ଉପେକ୍ଷିବା
ଭୀମବାଣୀ ଶୁଣି ଦେବୀ ବୋଲନ୍ତି ବଚନ ।
ଏତେ ନୀଚ ହୋଇ କିମ୍ପା କହୁ ବାପଧନ ॥
ନୁହଇ କି ସେହି ଯଜ୍ଞ ମୋହରି ରେ କୁମର ।
ଯେବେ ତୁ ଆସିଲୁ ଚାଲ ଯିବା ସଙ୍ଗତର ॥
ଏହିପରି କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେବା ସମୟରେ ।
ଏକ ଦାସୀ ଜଣାଇଲା ଆସିଣ ପାଶରେ ॥

ଆଗୋ ମାତ ଆପଣଙ୍କ ଆଜ୍ଞା ଅନୁସାରେ ।
ମଣୋହି ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଲା ଆସନ୍ତୁ ସତ୍ୱରେ ॥
ଶୁଣି ଭୀମ ଦେବକୀଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ ଯାଇଣ ।
ଦେଖିଲେ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ପାତ୍ରେ ଖାଦ୍ୟ ଦ୍ରବ୍ୟମାନ ।
ନାନାବିଧ ବ୍ୟଞ୍ଜନ ତହିଁ ହୋଇଛି ପ୍ରସ୍ତୁତ ।
ଏ ସବୁ ଦେଖିଣ ଭୀମ ହୋଇଲେ ଚକିତ ॥
କେତେକ୍ଷଣ ମଧ୍ୟରେ ଏ ସବୁ ଭିଆଇଲେ ।
ପୁଣି ଭାବିଲେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଅଛନ୍ତି ଯେଉଁଘରେ ॥
କିସ ଅବା ଅପୂର୍ବ ଅଟଇ ତାଙ୍କର ।
ଏପରି ଭାବିଣ ଇଚ୍ଛାସୁଖେ ବୀରବର ॥
ଭୋଜନ କରିଣ ଆଚମନ କରି ସାରି ।
ତାମ୍ବୁଳ ଭୁଞ୍ଜିଣ ଦେବୀ ପାଶେ ବସିକରି ॥
ସମ୍ମୁଖରେ ଏକ ଦାସୀ ଦେଖିଣ ବୋଇଲେ ।
ପ୍ରାଣକଣ୍ଠି ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ଜଣାଅ ସତ୍ୱରେ ॥
କହିବ ତୁମ୍ଭ ସେବକ ହସ୍ତିନାର ଭୀମ ।
ତୁମ୍ଭ ଦେଖା ପାଇଁ ଆସିଛନ୍ତି ନାରାୟଣ ॥
ତହୁଁ ଦାସୀ ବେଗେ ଯାଇ ଶ୍ରୀହରିଙ୍କଠାରେ ।
ସମସ୍ତ ଜଣାଇଲା ସେ ଅତି ବିନୟରେ ॥
ଶୁଣି ଶ୍ରୀହରି ବୋଲନ୍ତି ଜାଣେ ମୁଁ ସକଳ ।
କ୍ଷୁଧା ହୋଇଲାଣି ଅନ୍ନ ଆଣ ତୁ ଚଞ୍ଚଳ ॥
ଭୋଜନାନ୍ତେ ଭୀମ ସହ ହୋଇବି ସାକ୍ଷାତ ।
ଏ କଥା କହିବା ପାଇଁ ଭୀମଙ୍କ ଅଗ୍ରତ ॥
ଦାସୀକି ପଠାଇ ପ୍ରଭୁ ମଣୋହି କରିଲେ ।
ଏଣେ ଯାଇ ଦାସୀ ଭୀମେ ସମସ୍ତ କହିଲେ ॥
ଶୁଣି ବୀର ଭୀମସେନ ହୋଇଲେ ଦୁଃଖିତ ।
ଉଦ୍ବେଗେ ଛନ ଛନ ହେଲା ତାହାଙ୍କର ଚିତ୍ତ ॥
ଭାବନା କରିଲେ ଚିତ୍ତ ହେଲା ଏ କି କଥା
କିମ୍ପାଁ ଆଜ ଦୟାମୟ କଲେ ନିଷ୍ଠୁରତା ॥
ହୋଇଛି ଅବଶ୍ୟ ଦୋଷ ତାଙ୍କ ଚରଣରେ ।
ନୋହିଲେ କରନ୍ତେ କୋପ କିମ୍ପାଁ ଅଧମରେ ॥
ବିଧାତା ହୋଇଲେ ବାମ ଘଟଇ ସମସ୍ତ ।
ନୋହିଲେ କୋପ କରନ୍ତେ କିମ୍ପାଁ ଜଗନ୍ନାଥ ॥
କିବା ଚକ୍ରପାଣି ମାୟା କି ବୁଝିବି ମୁହିଁ ।
ଦୟାମୟ ଦୟାକଲେ ସକଳ ହୁଅଇ ॥
ମାୟା ଫାଶେ ବନ୍ଦୀକରି ସବୁ ଜୀବଗଣ ।
ଫାଶରେ ଖେଳାନ୍ତି କଣ୍ଢେଇ ପରାଏ ଜାଣ ॥

କେତେବେଳେ ଜୀବଗଣ ଆନନ୍ଦ ହୁଅନ୍ତି ।
କେବେ ନୀରବ ବା କେବେ କ୍ରନ୍ଦନ କରନ୍ତି ॥
କେହୁ ଗର୍ବଭରେ ଲୋଭେ ଅନ୍ୟାୟ କରନ୍ତି ।
କେଉଁମାନେ ଧର୍ମ କାର୍ଯ୍ୟମାନ କରୁଥାନ୍ତି ।
କେହୁ ହସେକେହୁ କାନ୍ଦେ କେ କଷ୍ଟ ଭୋଗଇ
କେହୁ ପଲଙ୍କ ସୁପାତ ପରେ ଗଡ଼ୁଥାଇ ॥
କେହୁ ଉଚ୍ଚ କେହୁ ନୀଚ କେହୁ ଧନବାନ ।
କେ ଅନ୍ନ ବସ୍ତ୍ରରେ କଷ୍ଟପାଏଁ ଅନୁକ୍ଷଣ ॥
ଏ ସମସ୍ତ ଖେଳ ପ୍ରଭୁ ଅଟଇ ତୁମ୍ଭର ।
କି ବୁଝିବ ମୁହିଁ ଗୂଢ଼ ଯେ ମାୟା ଭଣ୍ଡାର ॥
ଏହିପରି ଚିନ୍ତାକଲେ ପବନ କୁମର ।
ମହାଦେବ ବୋଲେ ଭାବି ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ପୟର ॥

ଇତି ଶ୍ରୀ ଜୈମିନି ଭାରତେ ହରିଭକ୍ତି
ରସଲୀଳା ସାର କଥା ପ୍ରବନ୍ଧେ
ନାମ ନବମୋଽଧ୍ୟାୟଃ

——o——

ଦଶମ ଅଧ୍ୟାୟ

ଯୋଗୀହୃଦୟମଧ୍ୟସ୍ଥଂ ମାୟା ମନୁଷ୍ୟ ବିଗ୍ରହଂ
ଚିନ୍ମୟଂମୁକ୍ତିଦଂନିତ୍ୟଂ ଭଜେ ଶରଣଂ ହରିମ୍

ଭୀମସେନଙ୍କ ସହିତ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କର ସାକ୍ଷାତ ଓ ହସ୍ତିନାପୁର ଗମନ ଉଦ୍‌ଯୋଗ

ଜନ୍ମେଜୟଙ୍କୁ ଜୈମିନି ବୋଲନ୍ତି ବଚନ ।
ଏଥୁଅନ୍ତେ ଯାହା ହେଲା ଶୁଣହେଇ ମନ ॥
ଚିତ୍ତେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ନାମ ଚିନ୍ତି ବାରବାର ।
ଦେବକୀ ପାଶୁଁ ଯିବାକୁ ହୋଇଲେ ତତ୍ପର ॥
କରୁଣାସାଗର କୃଷ୍ଣ ଦର୍ଶନ ଆଶାରେ ।
ସଙ୍ଗେ ନେଇ ଦାସୀକି ଚଳିଲେ ଅତି ଖରେ ॥
ଦୂରରୁ ଦେଖିଲେ ଭୀମ କମଳଲୋଚନ ।
ବସିଛନ୍ତି ଭୋଜନରେ ଆନନ୍ଦ ହୋଇଣ ॥
ଭାବିଲେ ସେ ଅଷ୍ଟପାଟ ମହିଷୀ ପାଶରେ ।
ଲକ୍ଷ୍ମୀସହ ନାହାନ୍ତି କି ଦ୍ୱାରକା ନଗରେ ॥
ଏ ରାଜ୍ୟ କି ଧନଧାନ୍ୟ ହେଲା ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ ।
ସେଥିଯୋଗୁଁ କୃଷ୍ଣଙ୍କର ଖାଦ୍ୟେ ବହୁମନ ॥
ଦ୍ୱାରକାପୁରେ କି ଅଛି ମେଘବର୍ଷା ନାହିଁ ।
ସେଥି ପାଇଁ ଅଶୁଭ ମୁଁ ଦର୍ଶନ କରଇ ॥
କିବା ଯାଦବ ନାଶିଙ୍କୁ ରଖ ଦୁରାଚାର ।
ବଳାତ୍କାରେ ହରି ନେଇଗଲେ ନିଜପୁର ॥
କିଛି ବୁଝି ପାରୁନାହିଁ କାରଣ ଏହାର ।
ଏପରି ବେଭାର କପାଁ ଦେଖେ କୃଷ୍ଣଙ୍କର ॥
ଭୀମସେନ କଉତୁକେ ବୋଇଲେ ଏପରି ।
ଶୁଣି ନ ଶୁଣିଲା ପରି ହେଲେ ମାୟାଧାରୀ ॥
ଅଦ୍ଭୁତ କୌତୁକୀ ହୋଇ ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ ।
ଭୀମେ ଗ୍ରାହ୍ୟ ଶୀଘ୍ର ଶୀଘ୍ର କରିଲେ ଚର୍ବଣ ॥
ଗ୍ରାସିବାଇବା ହେତୁ ମୁଖୁ କଣ୍ଠେ ଶବ୍ଦ ଘୋର ।
ଭୀମକୋପ ପାଇଁକି କରିଲେ ଦାମୋଦର ॥
ଦେଖିଣ ଏସନ ରୀତି ଭୀମସେନ ବୀର ।
ବୋଲନ୍ତି ଏ ନୁହେ ଆମ୍ଭ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ମନ୍ଦର ॥
କେଉଁ ରାକ୍ଷସ ଏ ପୁରେ କରିଛି ଗମନ ।
ସେଥିପାଇଁ ଦେଖାଯାଏ ନାହିଁ ବନ୍ଧୁପଣ ॥
ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କୁ ଦେଖିଣ ନ କହିଣ ଭାଷ ।
ଭୋଜନେ ଆସକ୍ତ ହେବା ଏ ମନ୍ଦ ଅଭ୍ୟାସ ॥
ମାତ୍ର ପ୍ରଭୁ ହୋଇ ଇଚ୍ଛାମତେ ଯାହା କରେ ।
ଦାସ ହୋଇ କିଛି କହି ନ ପାରେ ତାହାଁରେ ॥
ତାହା ଚିତ୍ତେ କଷ୍ଟ ଦେବା ଭଲକାର୍ଯ୍ୟ ନୁହେ ।
ଏଥିରେ ପ୍ରଶଂସା ନୋହି ଅପଯଶ ହୁଏ ॥
ଯାହାହେଉ ମୋହର ଯେ ସକଳ ବୃତ୍ତାନ୍ତ ।
କରୁଣାସାଗର ହରି ଜାଣନ୍ତି ସମସ୍ତ ॥
ତଥାପି କିରୂପେ ସେହି ମୋହର ଆଗରେ ।
ଆହାର କରୁଅଛନ୍ତି ଆନନ୍ଦ ମନରେ ॥
ଏହିପରି ଯେତେ କଥା କହେ ଭୀମସେନ ।
ନ ଶୁଣି ଆହାରେ ଲାଗିଥାନ୍ତି ନାରାୟଣ ॥
ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ବେହାର ଦେଖି ମାୟାଧାରୀଙ୍କର ।
ବୃକୋଦର ବୋଇଲେ ତାହାଙ୍କୁ ପୁନର୍ବାର ॥
ଅଜ ଏହି ରୀତି ଚକ୍ରଧର ହେ ତୁମ୍ଭର ।
ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ବେଭାର ଦେଖୁଅଛି ମୁଁ ନେହର ॥
କିବା ଖାଦ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟ କଣ୍ଠେ ଲାଗିଣ ଅଛଇ ।
ଆସ ଗଦା ବୁଲାଇଣ କାଢ଼ିଦେବି ମୁହିଁ ॥
ତବ ମାୟା ବୁଝିବାକୁ ମୋର ଶକ୍ତି ନାହିଁ ।
କିଅଁତ ଖାଦ୍ୟ ଯେ କଣ୍ଠେ ଅଟକି ରହଇ ॥
ମହା ପ୍ରଳୟରେ ଯେହୁ ପ୍ରଭୁ ବାସୁଦେବ ।
ଗିରି ନଦ ନଦୀ ଆଦି ଗର୍ଭେ ଦେଲେ ଠାବ ॥

ତାଙ୍କ କଣ୍ଠେ କ୍ଷୁଦ୍ର ଦ୍ରବ୍ୟ ଅଟକି କି ପାରେ ।
କପଟ ବସ୍ତୁ ରଖିଛ ଆପଣା ଗର୍ଭରେ ॥
ଦାଶରଥି ଏ କି ସ୍ୱିତ ବଚନ ମଣିଲ ।
ଭାବେ ମୋତେ କି ପରୀକ୍ଷା କରୁଛ ନଗାପାଇଁ ॥
ଯାହା ହେଉ ଦୂରଦେଶୁଁ କୁଟୁମ୍ବ ଆସିଛୁ ।
ତୁମ୍ଭର ନିକଟେ ଏଥି ଉପସ୍ଥିତ ଅଛୁ ॥
ମୋ ଦମ୍ପତୀ ଏତିକି ହେ ପ୍ରଭୁ ଦୟାମୟ ।
ଇଚ୍ଛା ଯେବେ ହୁଏ ଗ୍ରାସକର ମୋର ଦେହ ॥
ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ଭକ୍ଷିଲେ କିଛି ଲାଭ ନ ହୋଇବ ।
ନାମ ନିନ୍ଦା ହେବ କିନ୍ତୁ ପେଟ ନ ପୂରିବ ॥
ଯେବେ ମୋତେ ଭକ୍ଷଣ କରିବ ବାସୁଦେବ ।
ଆପଣଙ୍କ ଗର୍ଭ ଉପରରେ ଦେବ ଦାବ ॥
ଉପରେ ରହଣ ମୁହିଁ ସମସ୍ତ ଭୁବନ ।
ଅଖିଳ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଯାକ କରିବି ଦର୍ଶନ ॥
ତଲେ ମାହି ଯେତେ ମୋର ନାହିଁ ହି ତହିଁରେ ।
ତୁଟିବ ସମସ୍ତ ତେଣ୍ଟା ରହିବ ସୁଖରେ ॥
ମାତ୍ର ତୁମ୍ଭ ନାମେ ଅହେ କମଳା ରମଣ ।
ଲୋକମୁଖେ ଅପବାଦ ହୋଇବ ଘୋଷଣ ॥
ମ୍ଳେଚ୍ଛମାନେ ସର୍ବଜନେ ବୋଲିବେ ଏହାହିଁ ।
ଅଶ୍ୱମେଧ କଲେ ଧର୍ମ କୃଷ୍ଣ ସାହା ପାଇ ॥
ପୂର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ଅଣି ଯଜ୍ଞ ପୂର୍ଣ୍ଣ କରିବାରେ ।
ବୃକୋଦର ଯାଇଥିଲେ ଦ୍ୱାରକା ନଗରେ ॥
ହେ ପାଣ୍ଡବନାଥ ଶତ୍ରେ ଥିଲୁ ବହୁ ଆଶା ।
ପାଇଲେ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଦୂର ହେବ ଆମ୍ଭ ଦଶା ॥
ଆଶାକୁ ନିରାଶ କରି ଅହେ ବାସୁଦେବ ।
ଶତ୍ରୁଙ୍କୁ ହସାଇ ଏବେ କଳଙ୍କ ରଖିବ ॥
ସମସ୍ତେ ଶୁଣି ବୋଲିବେ ଅହେ ନାରାୟଣ ।
ପାଣ୍ଡବ ରକ୍ଷକ କଲେ ପାଣ୍ଡବେ ନିଧନ ॥
ବୃକୋଦରଙ୍କୁ ଗ୍ରାସିଲେ ପ୍ରଭୁ ଜନାର୍ଦ୍ଦନ ।
ଶୁଣି ମାତା କୁନ୍ତୀ ନିଶ୍ଚେ ତେଜିବେ ଜୀବନ ॥
ଆବର ଦ୍ରୌପଦୀ ଶୁଣି ଜୀବନ ହାରିବେ ।
ସ୍ତ୍ରୀ ହତ୍ୟା ପାପ ପ୍ରଭୁ ଆପଣ ଲଭିବେ ॥
ମୋ ବିଚ୍ଛେଦ ଧର୍ମରାଜ ସହି ନ ପାରିବେ ।
ଅର୍ଜୁନ ନକୁଳ ସହ ପରାଣ ତେଜିବେ ॥
ତୁମ୍ଭ ଭଗ୍ନୀ ଭଦ୍ରା ଦେବୀ ଏ ସବୁ ଦେଖିଣ ।
ସତେ କି ଜୀବନ ସେ ରଖିବେ ନାରାୟଣ ॥
ଅହେ ଦୟାମୟ ତେଣୁ ବିନତି ମୋହର ।
ସର୍ବ ତେଣ୍ଟା ଯିବ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଗ୍ରାସକର ॥
ତୁମ୍ଭର ଏ ବ୍ୟବହାରେ ଦୋଷ ନ ହୋଇବ ।
ଗୁଣମୟ ତୁମ୍ଭ ଗୁଣ କେ ବୁଝି ପାରିବ ॥
ପ୍ରାଣୀଙ୍କ ବିନାଶ କରି ଜନ୍ମକର ହରି ।
ଏହା ମର୍ମ କେ ବୁଝି ପାରିବ ଦଇତ୍ୟାରି ॥
ଜନ୍ମ କରାଇ ପ୍ରାଣୀଙ୍କି ତୁମ୍ଭେ ନାଶ କର ।
ସମସ୍ତ କରାଇ ତୁମ୍ଭେ କର ଚକ୍ରଧର ॥
କୃପାକର ଏ ସେବକ ପ୍ରତି ନାରାୟଣ ।
ତୁମ୍ଭ ହାତେ ମଲେ ଯିବ ବୈକୁଣ୍ଠ ଭୁବନ ॥
ନ ପଡିବ ମାୟାଜାଲେ କେଉଁପରି ଆଉ ।
ଧନ ସମ୍ପଦରେ ଲୋଭ ଯେପରି ନ ହେଉ ॥
ଯେବେ କର୍ମର ଯୋଗରୁ ଏ ଭବେ ଆସିବି ।
ନରଜନ୍ମ ନାରାୟଣ ଯେବେ ମୁଁ ଲଭିବି ॥
ଇନ୍ଦ୍ରିୟ ଅଥବା ମାୟା ଦୁହିଁଙ୍କର ବଳ ।
ଆମ୍ଭଠାରେ ପରାଜିତ ହେବେ ଯେ ସକଳ ॥
ତୁଇଭକ୍ତ ବିନା କିଛି ନ କରେ ସେ ଧ୍ୟାନ
ସର୍ବଦା ତୁମ୍ଭର ପାଦ କରିବୁ ପୂଜନ ॥
ଗମନ କରିବ ପ୍ରଭୁ ତୁମ୍ଭେ ଯେ ଠାବକୁ ।
କର୍ଣ୍ଣ ଦେଇ ବନ୍ଧୁମତେ ଶୁଣିବ ନାମକୁ ॥
ତୁମ୍ଭର ମୋହନ ରୂପ କରି ନିରୀକ୍ଷଣ ।
ସଫଳ ହୋଇବ ଚକ୍ଷୁ ସାର୍ଥକ ଜୀବନ ॥
ରସନାରେ ସୁଧାରସ ତୁଲ୍ୟ ତୁମ୍ଭ ନାମ ।
ସର୍ବଦା ରଖିବ ଅହେ ପୁରୁଷ ଉତ୍ତମ ॥
ଦୁଷଣ ମାୟାରେ କିବା କୁତ୍ସିତ କର୍ମରେ ।
ଏ ଭବ ସାଗରେ ପ୍ରଭୁ ଭସାଅନା ମୋରେ ॥
ଯେବେ ଭବେ ଜନ୍ମହୋଇ ସଫଳ ନୋହିବ ।
ତେବେ ଦେହ ଧରିବାର ଅକାରଣ ହେବ ॥
ବୋଲନ୍ତି ଜୈମିନି ରାଜା ଜନ୍ମେଜୟ ଶୁଣ ।
ଭୀମ ବାଣୀ ଶୁଣି ପ୍ରଭୁ ହେଲେ ଖୁସିମନ ॥
ମାୟାବୀ ସେ ମାୟାଧର କୁହୁକ ମାୟାରେ ।
ଦେଖାନ୍ତି କୁହୁକ ମାୟା ବୀର ବୃକୋଦରେ ॥
ବାଜିକରମାନେ ଧରି ନାନା ଯନ୍ତ୍ରମାନ ।
ଖେଳମାନ ଦେଖାଏ ସେ ଗୁରୁତର କରଣ ।
ସେହିପରି ନାନାମାୟା ପ୍ରକାଶିଣ ହରି ।
ବୃକୋଦରେ ଶନ୍ତ୍ରିତ କରିଲେ ଚକ୍ରଧାରୀ ॥

ହସାଇ କନ୍ଦାଇବାରେ ପଟୁ ଜଗନ୍ନାଥ ।
କ୍ରୀଡ଼ା କରନ୍ତି ସେ ଭକ୍ତ ସଙ୍ଗେ ଅବିରତ ॥
ବହୁକ୍ଷଣ ଦୁଃଖଦେଇ ବୀର ଭୀମସେନେ ।
କହିବାକୁ ଆରମ୍ଭିଲେ କୋମଳ ବଚନେ ॥
ହେ ବୀର ପାଣ୍ଡବ କୁଳ ଗୌରବ ବର୍ଦ୍ଧନ ।
ଆସିବାରେ ବାଟେ ତ ନୋହିଛି ବିଘ୍ନମାନ ॥
ହସ୍ତିନାପୁରର କହ ଶୁଭ ସମାଚାର ।
ଧର୍ମଦେବ ଯୁଧିଷ୍ଠିର ଛନ୍ତି କି ପ୍ରକାର ॥
କପିର ଅଛି ମୋ ପ୍ରାଣ ସଖା ଅରଜୁନ ।
କୁନ୍ତୀ ଦ୍ରୌପଦୀ ଭଦ୍ରାଦି ସର୍ବ ନାରୀଗଣ ॥
ନକୁଳ ସହଦେବଙ୍କ ଶୁଭ ସମାଚାର ।
ରାଜ୍ୟର ପ୍ରଜାମାନଙ୍କ କୁଶଳ ଖବର ॥
ସମସ୍ତ କହିଣ କର ସନ୍ଦେହ ମୋଚନ ।
କହ ବୀରମଣି ଶୀଘ୍ର ମୋହର ଆଗେଣ ॥
ସମସ୍ତ କହିଣ ବୀର ଶରୀର ଶାନ୍ତ କର ।
ବସ ମୋ ସହିତେ ଦୁହେଁ କରିବା ଆହାର ॥
ଶୁଣିଣ ଭୋଜନ କଥା ବୀର ଭୀମସେନ ।
ଉଚ୍ଚେ ହସିକରି ତହିଁ ବୋଇଲେ ବଚନ ॥
ଆହେ ଦୟାମୟ ସର୍ବେ ତୁମ୍ଭ କୃପାବଳେ ।
ହସ୍ତିନାରେ ଛନ୍ତି ପ୍ରଭୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ କୁଶଳେ ॥
ସକଳ ଆପଦ ଆଉ ଅଶୁଭ ବାରଣେ ।
ଯେ ହରି ସହାୟ ଯାର କି ଭାବନା ମନେ ॥
ସାଗର ପ୍ରାନ୍ତରେ କିବା ବିପକ୍ଷ ପକ୍ଷରେ ।
ଘୋର ଉତ୍କାପୂତ କିବା ବିଷମ ସମରେ ॥
କେହି ତାକୁ ପରାଭବ ଦେଇ ନ ପାରଇ ।
ଯମ ସୁଦ୍ଧା ଭକ୍ତ ଦେଖି ଭୟ କରୁଥାଇ ॥
ଯାହା ହେଉ ଜଗନ୍ନାଥ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ବୋଲଇ ।
ଭୋଜନରେ ମନ କିବା ଶାନ୍ତିହେଲା ନାହିଁ ॥
ଆହେ ପ୍ରଭୁ ଭୋଜନରେ ମନ ତୃପ୍ତକର ।
କିପାଇଁ ଡାକୁଛ ମୋତେ ଛଳନା ବିଚାର ॥
ହୃଦୟେ ଭାବିଣ ପ୍ରଭୁ ଦେଖନ୍ତୁ ଆପଣ ।
ସର୍ବଜୀବେ ହୋଇଅଛ ତୁମ୍ଭେ ବିଦ୍ୟମାନ ॥
ଆପଣେ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହେଲେ ସର୍ବତୃପ୍ତ ହୋଇ ।
ସେଥିରୁ କିଏ ଅଧମ ପୃଥକ ଅଟଇ ॥
ବୃକୋଦର କଥା ଶୁଣି ପ୍ରଭୁ ଜନାର୍ଦ୍ଦନ ।
ବୋଇଲେ ତାହାଙ୍କୁ ପୁଣି ମଧୁର ବଚନ ॥
ନିଜ ହାତେ ଖାଦ୍ୟ ମୁହିଁ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଦେଉଛି ।
ନାହିଁ କର ନାହିଁ ଆହେ ବୀର ପାଣ୍ଡୁ ବଂଶି ॥
ସ୍ନେହର ପଦାର୍ଥ ପୁଣ ଜାଣନ୍ତି ସମସ୍ତେ ।
ପ୍ରଣୟିନୀ ଆଦରଣୀ ସମସ୍ତ ସାକ୍ଷାତେ ॥
ହୃଦୟର ସୁଖ ଦୁଃଖ ଅଟନ୍ତି ସେମାନେ ।
ଅନ୍ୟ କେ ଜାଣି ପାରଇ ସୁହୃଦ ବିହୁନେ ॥
ଏ ସମସ୍ତେ ଜାଣ ଭୀମ ମୋହ ନିକଟରେ ।
ପାର୍ଥର ସହିତ କେଭେ ତୁଳ ନୋହିପାରେ ॥
ସଂସାରରେ ପାର୍ଥ ସମ ଆତ୍ମୀୟ ବାନ୍ଧବ ।
ହୋଇନାହିଁହେବନାହିଁ, କାଳେହେଁନୋହିବ
ଆନନ୍ଦରେ ସେହି ପାର୍ଥ ମୋହର ସହିତ ।
ମୋର ଦେବା ଖାଦ୍ୟରେ ସେ ହୁଏ ଆନନ୍ଦିତ
ସଂସାରେ ସର୍ବେ ଜାଣନ୍ତି ହୋଇଛି ପ୍ରଚାର ।
ନର ନାରାୟଣ ବୋଲି ଘୋଷେ ନିରନ୍ତର ॥
ଏତେକ କହିଣ ହରି ଡାହାଣ ହସ୍ତରେ ।
ଧରିଣ ଭୀମଙ୍କୁ ବସାଇଲେ ଆସନରେ ॥
ତହୁଁ ଅମୃତ ସମାନ ନାନାଦି ଆହାର ।
ଦେଇଣ ତୃପ୍ତ କରିଲେ ବୀର ବୃକୋଦର ॥
ଭୋଜନ ଶେଷେ ତାମ୍ବୁଳ ଖାଇ ବେନିଜନ ।
ଆସନେ ବସିଲେ ସୁଖେ ଆନନ୍ଦ ହୋଇଣ ॥
ତହୁଁ ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନାଦି ଯେତେ ଛନ୍ତି ଯଦୁବୀର ।
ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଆଦେଶିଲେ ପ୍ରଭୁ ଦାମୋଦର ॥
ନଗରର ସର୍ବସ୍ଥାନେ ଘୋଷଣା ଦିଅଅ ।
ବୋଲିବ ହସ୍ତିନା ଯିବା ପାଇଁ ସଜ ହୁଅ ॥
ଦେବକୀ ରୁକ୍ମିଣୀ ଆଦି ସର୍ବ ପୁରନାରୀ ।
ସର୍ବେ ସଜ ହୁଅ ଯିବା ହସ୍ତିନା ନଗରୀ ॥
ସର୍ବେ ଗଲେ ଏ ନଗରୀ ହୋଇବତ ଶୂନ୍ୟ ।
ପିତା ଜ୍ୟେଷ୍ଠଭ୍ରାତା ଏଥି ଥାନ୍ତୁ ବେନିଜନ ॥
ଅଶ୍ୱମେଧ ଯାଗ ପାଇଁ ବହୁଧନ ଲୋଡ଼ା ।
ଜାଣିଅଛି ମୁହିଁ କହୁ ନାହିଁ କରି ବ୍ରୀଡ଼ା ॥
ପାଣ୍ଡବଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟ ଆମ୍ଭ କାର୍ଯ୍ୟ ଯେ ଅଟଇ ।
ଭଣ୍ଡାରରୁ ଧନରତ୍ନ ଆଣ ବେଗେ ଯାଇଁ ॥
ମଣି ମୁକ୍ତା ପ୍ରବାଳାଦି ଅଛି ଯେତେ ଧନ ।
ଭଣ୍ଡାର ଶୂନ୍ୟ କରିଣ ଆଣ ହେ ବହନ ॥
ଗାଡ଼ି ଘୋଡ଼ା ଓଟ ପୃଷ୍ଠେ ସବୁ ଲଦାଇଣ ।
ନେଇଯିବା ସଙ୍ଗତରେ ହସ୍ତିନା ଭୁବନ ॥

ଯେଉଁ ଯଜ୍ଞେ ଉପସ୍ଥିତ ହେବ ନିତେ ମୁହିଁ ।
ଅଭାବ ହୋଇଲେ ନିନ୍ଦା କାହାକୁ ହେବଇଁ ॥
ପରମାର୍ଥ ଯେଉଁଠାରେ ବିରାଜ ଥାଆନ୍ତି ।
ଅର୍ଥ ପାଇଁ ମାନବେ କି ଇଚ୍ଛାଟି ହୁଅନ୍ତି ॥
ସଂସାରର ଲୋକମାନେ ଧରି ଦିବ୍ୟ ଦେହ ।
ମାୟାମୋହ ଫାନ୍ଦେ ପଡି କାଟନ୍ତି ସମୟ ।
ସମସ୍ତେ ବୋଲନ୍ତି ଏଥି ମୋହର ମୋହର !
ମୃତ୍ୟୁକାଳେ କିସ ନେଇ ଯାଏ ସଙ୍ଗତର ॥
ଲୋଭରେ ପଡ଼ିଣ ଜୀବ ଧର୍ମ କର୍ମ ଭୁଲେ ।
ମୃତ୍ୟୁକାଳେ ଭାବିଲେ କି ମୁକ୍ତିବାଟ ମିଳେ ॥
ତେଣୁ ମୁଁ କହୁଛି ଏହି ଅନିତ୍ୟ ସଂସାର ।
କେହି କାହାର ନୁହଇ ଶୁଣ ଅହେ ବୀର ॥
ଧର୍ମ କାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ ତିଳେ ହେଳା ନ କରିବ ।
ହେଳା କଲେ ଏକାବେଳେ ଭେଳା ବୁଡ଼ିଯିବ
ଅବର ପାଣ୍ଡବ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଯୁଧିଷ୍ଠିର ରାଜା ।
ତହିଁ ପୁଣି ଅଛିନ୍ତି ଯୁବନାଶ୍ୱ ରାଜା ॥
ମୋ ବାହାକୁ ଏକମାସ ଆଶା କରିଛନ୍ତି ।
ବିଳମ୍ବ ଦେଖିଣ ଚିନ୍ତା କରନ୍ତେ ନୃପତି ॥
ବହୁତର ବିଘ୍ନ ଏଥି ଉପସ୍ଥିତ ହୁଏ ।
ବିଳମ୍ବ କରିବା ମୋର ଉଚିତ ଯେ ନୁହେ ॥
ଭାଇ ବୋଲି ବନ୍ଧୁବୋଲି ଯିବୁ ଛାଡ଼ି ପାରେ ।
ପାଣ୍ଡବଙ୍କ ଭକ୍ତିପାଶେ ବନ୍ଧା ସବୁବେଳେ ॥
ଏ ସବୁ ଭାବିଣ ବୀରମାନେ ବେଗ ହୋଇ ।
ଘୋଷଣା ଦେଇଣ ସଜହୁଅ ବେଗେ ଯାଇ ॥
ଅବାଳ ବୃଦ୍ଧ ବନିତା ଛନ୍ତି ଏଥେ ଯେତେ ।
ସଜ ହୁଅନ୍ତୁ ସେ ଯିବେ ମୋହର ସହିତେ ॥
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ମୁଖୁ କୃତବର୍ମା ଏହା ଶୁଣି ।
ତକ୍ଷଣେ ଘୋଷଣା ଦେଲେ ପ୍ରତିଗୃହେ ପୁଣି ॥
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ଆଜ୍ଞା ପ୍ରତି ଗୃହେ ଜଣାଇଲେ ।
ବୀର ମହାବୀରଙ୍କୁ ସେ ବୁଝାଇ କହିଲେ ॥
ବସୁଦେବ ଅକ୍ରୁର ଯେ ରାମ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ।
ସବିନୟେ ଜଣାଇଲେ କୃଷ୍ଣ ଆଦେଶକୁ ॥
କ୍ରମେ କ୍ରମେ ସର୍ବଜନ ଆଦେଶ ଶୁଣିଲେ ।
ଯଜ୍ଞ ଦେଖିବାର ପାଇଁ ଆନନ୍ଦିତ ହେଲେ ॥
ଏତେକ ଧର୍ମଙ୍କ ପୁରୀ ଯଜ୍ଞ ଦରଶନ ।
ତହିଁ ପୁଣି ଆଜ୍ଞା ଦେଇଛନ୍ତି ନାରାୟଣ ॥
ଆଗରେ ବ୍ରାହ୍ମଣମାନେ ହୋଇଲେ ବାହାର
ଯଜ୍ଞ ମନ୍ତ୍ର ଉଚ୍ଚେ ଯାର ପବିତ୍ର ଶରୀର ॥
ଯେତେକ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ଥିଲେ ସେହି ନଗରରେ
ଆନନ୍ଦରେ ଅଗ୍ରସର ହୋଇଲେ ସକଳେ ॥
ତାପରେ ଆନନ୍ଦଭରେ ପୁରବାସୀ ଜନ ।
ପରିବାର ସଙ୍ଗ ହର୍ଷେ କରିଲେ ଗମନ ॥
ବ୍ରାହ୍ମଣ କ୍ଷତ୍ରିୟ ବୈଶ୍ୟ ଶୂଦ୍ର ଆଦିକରି ।
ଦ୍ୱାରକାରେ ଥିଲେ ଯେତେ ଲୋକୋମାପହାରି
ସୈନ୍ୟ ସେନାପତି ଆଦି ସମସ୍ତେ ମିଳିଣ ।
ହସ୍ତିନା ପୁରୀକୁ ବେଗେ କରିଲେ ଗମନ ।
ମହାନାୟକ ସାମନ୍ତ ଖଣ୍ଡାଏତ ଗଣ ।
ତେଲି ତନ୍ତୀ କୁମ୍ଭାର କମାର ଆଦି ପୁଣ ॥
ବଢ଼େଇ ଗୁଡ଼ିଆ ଯେ ପାଟରା ଜଉତସ ।
ଧୋବା ବଣିଆ ଭଣ୍ଡାରି ଚମାର କୃଷକ ॥
ଅଠର ନାୟକ ହାଡ଼ି ମେହେନ୍ତର ମେଳେ ।
ସମସ୍ତେ ହସ୍ତିନା ବାହାରିଲେ ଏକାବେଳେ
ଯାଉ ଯାଉ ପଥେ ଅଶ୍ୱ ଗଜ ରଥ ଧ୍ୱନି ।
ବୀରଙ୍କ ଧନୁଟଙ୍କାର ମୁଖରବ ପୁଣି ॥
ଶଙ୍ଖ ଗର୍ଜନ ଆଦି ଏକସ ହୋଇଣ ।
ସମୁଦ୍ର ଗର୍ଜନଠାରୁ ଶୁଭଇ ବଳିଣ ॥
ହାସ୍ୟ ପରିହାସ୍ୟ ନାନା କଉତୁକ ମାନ ।
ମନ ଆନନ୍ଦରେ ସର୍ବେ କରନ୍ତି ଗମନ ॥
ହସ୍ତିନାକୁ ଏହିପରି ସର୍ବେ ଯାତ୍ରା କଲେ ।
ଶୂନ୍ୟକରି ଦ୍ୱାରକାକୁ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଚଳିଲେ ॥
ସୈନ୍ୟମାନେ ବୀରଦର୍ପେ କରିଣ ହୁଂକାର ।
ଚଳନ୍ତେ କମ୍ପି ଉଠଇ ସପତ ପାତାଳ ।
ପାଦଘାତେ ଧୂଳିସବୁ ଆକାଶେ ଉଠିଣ ।
ଅନ୍ଧକାର କରିଦେଲା ଘୋଟିଣ ଗଗନ ॥
ସୈନ୍ୟ ପଦାଘାତେ ଧରା କମ୍ପମାନ ହୁଏ ।
ସୈନ୍ୟ କୋଳାହଳେ କର୍ଣ୍ଣ ବଧିର କରାଏ ॥
ମଧ୍ୟେ ମଧ୍ୟେ ଅଶ୍ୱହ୍ରେଷା ସିଂହନାଦ ଶୁଣି ।
ହୃଦୟ କମ୍ପିତ ହୋଇ ମେଦିନୀ ତକ୍ଷଣି ॥
ଏହିପରି ସର୍ବେ ଚଳିଯାନ୍ତି ମହାନନ୍ଦେ ।
ସମ୍ବଲୀ ନାମରେ ଏକ ବୃଦ୍ଧା ପଥ ମଧ୍ୟେ ॥
ସଖୀମାନଙ୍କୁ ଗୃହିଣ ବଚନ ବୋଲଇ ।
ଏତେ କଷ୍ଟକରି ଆମ୍ଭେ ଯିବା କିସ ପାଇଁ ॥

ତେଲଅ ମୁଣ୍ଡରେ ତେଲ ଏ ସାର ବଚନ ।
ଅମ୍ଭମାନଙ୍କ ସେଥିରେ ଲାଭ ନାହିଁ ଜାଣ ॥
ନାରାୟଣ କେତେବେଳେ ଦୁଃଖୀ ଲୋକଙ୍କର
ଦୁଃଖ ହରନ୍ତି ଏ କଥା ନ ଆସେ ମନର ॥
ଧନୀଙ୍କି ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହୋଇ ଦିଅନ୍ତି ସେ ଧନ ।
ଦୁଃଖୀକି କେବେ ଗୃହାନ୍ତି ନାହିଁ ନାରାୟଣ ॥
ଏପରି କହିଣ ବୁଢ଼ୀ ଯାନରେ ଚଢ଼ିଣ ।
ଆନନ୍ଦ ମନରେ ତହୁଁ କଲାକ ଗମନ ॥
ଯାଉଁ ଯାଉଁ ବାଟେ ଧକ୍କା ବାଜିବାରୁ ବୁଢ଼ୀ ।
ଖସି ପଡ଼ିଲା ସେ ତଳେ ଦାନ୍ତକୁ କାମୁଡ଼ି ॥
ତଳେ ପଡ଼ି ବୁଢ଼ୀ ତହୁଁ ଅଚେତନ ହେଲା ।
ମୁଖ କର୍ଣ୍ଣ ନାସିକାରୁ ରକତ ବହିଲା ॥
ସମସ୍ତେ ଦେଖିଣ ତହିଁ ହାହାକାର କଲେ ।
କୃଷ୍ଣ ନିନ୍ଦା ଫଳ ଏହା ବୋଲିଣ କହିଲେ ॥
ଅହଙ୍କାରେ ମତ୍ତ ହୋଇ ଗର୍ବ ଦେଖାଇଲେ
ମୁକ୍ତିପଥ ଛାଡ଼ି ନର୍କଗତି ପାଏ ଭଲେ ॥
ମନେକରେ ଚିରକାଳ ଏହିପରି ଯିବ ।
ନିଜେ ନିଜେ ମୁକ୍ତିପାଇ ଗୋଲୋକେ ରହିବ
ଛୁମ୍ଭର ପରାୟେ ସର୍ବ କରି ପାପୀଲୋକ ।
ସଂସାରେ ଭୁଞ୍ଜନ୍ତି ସେହିମାନେ ନାନାଦୁଃଖ ॥
ସୈନ୍ୟଙ୍କ ତୁଣ୍ଡରୁ ଶୁଣି ଏମନ୍ତ ବଚନ ।
ଶମ୍ଭଳ ଉଠିଣ ତହିଁ ବୋଲେ ତତକ୍ଷଣ ॥
ଦେଖି ଦେଖି ସୈନ୍ୟମାନେ ସର୍ବ ସାକ୍ଷାତରେ
କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ କରି ଦର୍ଶନ ଉଠି ଯା ନ ପାରେ ॥
ମହା ପାପୀମାନେ ଭୁଲି ପତିତପାବନେ ।
ନାନାଦୁଃଖ ନାନାକ୍ଲେଶ ଭୋଗେ ରାତ୍ରଦିନେ
ଜାଣେ ମୁହିଁ ଭଗବାନ ଉଦ୍ଧାର କାରଣ ।
ଭବ ପାରି କରିବାକୁ ସେହି ଏକା ଜାଣେ ॥
ସାକ୍ଷାତେ ଉଦ୍ଧାରକର୍ତ୍ତା ମୁହିଁ ଦେଖିଲଇଁ ।
ଆଉ କେବେ ଏ ଅବସ୍ଥା ନ ଭୋଗିବି ମୁହିଁ ॥
ବୋଲନ୍ତି ଜୈମିନି ଶୁଣ ପାଣ୍ଡୁ ବଂଶଧର ।
ଏଣେ ପ୍ରଭୁ ବାସୁଦେବ ହୋଇ ତରତର ॥
ଧବଳ ଅଶ୍ୱର ପରେ କରି ଆରୋହଣ ।
ଗମନ କରିଲେ ଦେବ ହସ୍ତିନା ଭୁବନ ॥
ଅନୁଚରଗଣ ସଙ୍ଗେ ହେଲେ ବହିର୍ଗତ ।
କିବା ଶୋଭି ହର୍ଷ ମର୍ତ୍ତ୍ୟେ ହୋଇଲା ଉଦିତ ॥
ଭୀମସେନ ସହିତରେ ଆନନ୍ଦ ମନରେ ।
ଧର୍ମରାଜେ ଦେଖିବାକୁ ଗମିଲେ ସତ୍ୱରେ ॥
ଦ୍ୱାରକା ନିବାସୀଗଣେ କୃଷ୍ଣଙ୍କ ବିହୁନେ ।
ରହି ନ ପାରନ୍ତି ଘରେ ଭାବୁଥାନ୍ତି ମନେ ॥
ମନ ମଧ୍ୟେ ବିପଦକୁ ଚିନ୍ତାକଲେ ପୁଣି ।
ହା କୃଷ୍ଣ ହା କୃଷ୍ଣ ବୋଲି କରୁଛନ୍ତି ଧ୍ୱନି ॥
ଦ୍ୱାରବତୀ ତେଜି ଏବେ ଯିବେ ନାରାୟଣ ।
ତେଣୁ ପୁରବାସୀ ହୋଇ ଦୁଃଖରେ ମଗନ ॥
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ପଛେ ସର୍ବେ ଆନନ୍ଦେ ଚଳନ୍ତି ।
ଯଜ୍ଞ ଦେଖିବେ ବୋଲିଣ ଆନନ୍ଦିତ ମତି ॥
ଏ ସମୟେ ଏକ ମାଳାକାରର ରମଣୀ ।
ପଦ୍ମପୁଷ୍ପ ହାର ଘେନି କରଇ ଦର୍ଶନି ॥
ଆହେ ଦୟାମୟ ଘେନ ମୋର ନିବେଦନ ।
ଏ ମାଳାକୁ ଶ୍ରୀଚରଣେ କରିଣ ପ୍ରଦାନ ॥
ଏ ମାଳାକୁ ନେଇ ପ୍ରଭୁ ମୁକ୍ତିଦାନ ଦିଅ ।
ଦରିଦ୍ର କଷ୍ଟରୁ ମୋତେ ଉଦ୍ଧାର କରିଅ ॥
ମୁହିଁ ଅତି ଦୀନ ହୀନ ଆହେ ଦୟାମୟ ।
ନ ଜାଣଇ ଭକ୍ତିସ୍ତୁତି ଅଜ୍ଞାନ ହୃଦୟ ॥
ଅଜାମିଳ ପାପୀ ନାମ ଧରି ଗଲା ତରି ।
ମହାଘୋର ସଙ୍କଟରୁ ମୃଗୁଣୀ ଉଦ୍ଧରି ॥
ଗଜକୁ ରଖିଲେ ପ୍ରଭୁ ନକ୍ରକୁ ନାଶିଣ ।
ଧ୍ରୁବକୁ ଦେଇ ହେ ପ୍ରଭୁ ଧ୍ରୁବଲୋକେ ସ୍ଥାନ ॥
ସୁଦାମା ବିପ୍ରର ପ୍ରଭୁ ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ଖଣ୍ଡିଲେ ।
ଅହଲ୍ୟାକୁ ପାଷାଣରୁ ମୁକତ କରିଲେ ॥
ବାଲୀ ମାରି ସୁଗ୍ରୀବକୁ ଦେଲେ ରାଜ୍ୟଭାର ।
ଦେବଙ୍କୁ ରଖିଲ ମାରି ବିଶ୍ରବା କୁମର ॥
କିଅଁତରେ ଦୟା ମୋତେ କର ରଜବାହା ।
ଏ ନାରୀ ଜନ୍ମରୁ ମୁକ୍ତିକର ଲକ୍ଷ୍ମୀନାହା ॥
ଏ ବଚନ ଶୁଣି ହରି ଆନନ୍ଦ ମନରେ ।
ବୋଇଲେ ମାଳିନୀ ଶୁଣ ଯାହା କହେ ତୋତେ
ସାଧୁସଙ୍ଗ କରି ଧର୍ମକାର୍ଯ୍ୟେ ଦିଅ ମନ ॥
ସକଳ ବିପଦ ତୋର ହୋଇବ ଖଣ୍ଡନ ॥
ମାଳାକାର ନାରୀ ଶୁଣି ଆନନ୍ଦ ହୋଇଲା ।
ମାଳାଦେଇ ପ୍ରଣମିଣ ଆନନ୍ଦେ ଚଳିଲା ॥
ମାଳିନୀଙ୍କି ଉପଦେଶ ଦେଇ ନାରାୟଣ ।
ଭୀମ ସଙ୍ଗେ ଆନନ୍ଦରେ ଯିବା ପାଇଁ ମନ ॥

ଏ ସମୟେ ଆସେ ଏକ ତୈଳକାର ନାରୀ ।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ପାଶେ ଯାଇ କରଇ ଗୁହାରି ॥
ପାଦେ ପଡ଼ି ବିନୟରେ ବଚନ କହଇ ।
ମୋର ନିବେଦନ ଶୁଣ କମଳାର ସାଇଁ ॥
ତୁମ୍ଭର ଅଶ୍ୱକୁ ପାଳି ଯଜ୍ଞ ଦେଖିବାକୁ ।
ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଛୁ ଯିବା ପାଇଁ ହସ୍ତିନାକୁ ॥
ଲଭିବାକୁ ବହୁଧନ ମୋର ଆଶା ନାହିଁ ।
ମାତ୍ର ତୁମ୍ଭର ଦର୍ଶନକୁ ବାଟ ଅଛୁ ଚାହିଁ ॥
କିନ୍ତୁ ବିଧାତାର ଲେଖା ନୁହେ ଖଣ୍ଡିବାର ।
ବାଟରେ ବିପଦ ଏକ ହେଲା ଭୟଙ୍କର ॥
ତେଲ ଦୁଇଶଣ ମୁହିଁ ପୁରୁଣା କଳଶେ ।
ଅଳ୍ପଦୂର ଯାଇଅଛୁ ମୁହିଁ ଧନ ଆଶେ ॥
କଣା ମାଠିଆରେ ତେଲ କିଛି କାଳ ରହି ।
ଗଳିବାରେ ଟୋପା ଟୋପା ହୋଇଣ ପଡ଼ଇ
ମାଏ ଗାଡ଼ି ଘୋଡ଼ା ଚାଲିବାରେ ବାଟ ନାହିଁ
ବାଟ ନ ପାଇ ବସିଛୁ ଅହେ ଯଦୁସାଇଁ ॥
କେଉଁପରି ଯିବି ପ୍ରଭୁ କହ ପ୍ରତିକାର ।
ନ କଲେ ସରିବ ତେଲ ଭାଣ୍ଡଗୋଟି ମୋର॥
ଏସନ ଶୁଣିଣ ହରି ଆନନ୍ଦ ହୋଇଲେ ।
ମାୟାଧର ମାୟାବଳେ ତାକୁ ଉଦ୍ଧାରିଲେ ॥
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ପାଶେ ସେହି ରହିଣ ଚଳଇ ।
ଉପାଧ୍ୟାୟ ମହାଦେବ ସଙ୍ଗରେ ଗୋଡାଇ ॥

ଇତି ଶ୍ରୀ ଜୈମିନି ଭାରତେ ହରିଭକ୍ତ
ରସଲୀଳା ସାର କଥା ପ୍ରବନ୍ଧେ
ନାମ ଦଶମୋଽଧ୍ୟାୟଃ

———o———

ଏକାଦଶ ଅଧ୍ୟାୟ

ସ୍ତୂୟମାନଃସଦାଦେବୈର୍ଯୋଗୀନ୍ଦ୍ରୈର୍ଦିବ୍ୟଦର୍ଶନୈଃ
ନିତ୍ୟମାରାଧ୍ୟମାନଂ ଚ ତୈଃ ମ ମଧୁସୂଦନଃ

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଭୀମଯାଦବଙ୍କ ହସ୍ତିନାଗମନ

ବସୁଦେବଙ୍କଠାରୁ ବିଦାୟ, ବୃନ୍ଦାବନରେ
ଗୋପୀ ଓ ଗୋପାଳଙ୍କ ସହ ସାକ୍ଷାତ
ଏବଂ ହସ୍ତିନା ପ୍ରବେଶ

ଜୈମିନି ବୋଲନ୍ତି ରାଜା ଜନ୍ମେଜୟ ଶୁଣ ।
ଏଥୁଅନ୍ତେ ଯାହା ହେଲା କହୁଛି ମୁଁ ପୁଣ ॥
ଏ ତିନି ନାରୀଙ୍କି ଶାନ୍ତ କରିଣ ଶ୍ରୀହରି ।
ପରିହାସେ ଭୀମକୁ ବୋଲନ୍ତି ନରହରି ॥
ଦେଖ ବୀରବର ଏହା ନାରୀଙ୍କର ରୀତି ।
ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ସ୍ୱାମୀ କରିବେ ସମସ୍ତଙ୍କ ମତି ॥
ତେଣୁ ଗୁଣଧାରି ମୁହିଁ କହୁଛି ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ।
ସ୍ତ୍ରୀ ରୂପେ ଗ୍ରହଣ କର ଏ ନାରୀମାନଙ୍କୁ ॥
ଏହା କହି କୃଷ୍ଣ ବୋଲନ୍ତି ଶମ୍ବଳୀ ପ୍ରତି ।
ଭୀମକୁ ପତି ପଣରେ ବର ଗୋ ଝିଅଟି ॥
ମନ୍ଦ ରୂପ ନୁହେଁ ସ୍ଥୂଳୋଦର ବୃକୋଦର ।
ତାଙ୍କୁ ବରିଲେ ଲଭିବ ପ୍ରୀତି ବହୁତର ॥
ଯୋଗ୍ୟ ବର କରିବାକୁ କମ୍ପା ଗୋ ରମଣୀ
ବିଳମ୍ବ କରିବା ନୁହେ ନୁହେ ହାସ୍ୟବାଣୀ ॥
ତାଙ୍କ ନିକଟରେ ସଖି ଅତି ସ୍ନେହେ ଥିବ ।
ଅତିଶୀଘ୍ର ତୁମ୍ଭର ଯେ ଇଚ୍ଛା ପୂର୍ଣ୍ଣହେବ ॥
ପ୍ରେମଶୀଳା ସୁହାଗିନୀ କାନ୍ତକୁ ଘେନିଣ ।
ହରଷରେ ଇଚ୍ଛା ସୁଖେ କଟେଇବ ଦିନ ॥
ଭୀମସେନ କହେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ବାଣୀ ଶୁଣି ।
ମୋତେ ଶମ୍ବଳୀ ବରିବା ଅନୁଚିତ ଜାଣି ॥
ମୋହର ବିବାହ ବହୁଦିନୁ ହୋଇଅଛି ।
ଅଷ୍ଟଯାଁ ରମଣୀ ଆମ୍ଭ ଘରରେ ରହିଛି ॥
ରୂପ ତାର ଭୟଙ୍କର ଝିଅ ଅସୁରର ।
ଯେବେ ମୋତେ ବରିବ ସେ ନାଶିବ ନିକର
ବରିବାର ଇଚ୍ଛାଥିଲେ ବର ହେ ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ।
ସୁଖ ଦୂରେ ଥାଉ ଲଭିବ ବହୁ ଦୁଃଖକୁ ॥
ବିଶେଷ ଶମ୍ବଳୀ ତୁମ୍ଭେ ଅଟ ଦନ୍ତହୀନ ।
ବୟସ ବେଶୀ ହୋଇଛି ଯାଇଛି ଯୌବନ ॥
ଜୀର୍ଣ୍ଣ ଶୀର୍ଣ୍ଣ ଦେହ ତୁମ୍ଭ ଏ ଇଚ୍ଛା କିପାଇଁ ।
ଲଜ୍ଜାହୀନା ହୋଇଅଛ ଅଷ୍ଟଯାଁ ମଣିଇ ॥
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟ ଭାବନା ନ କର ।
ତାଙ୍କୁ ବରଣ କରିଲେ ହେବ ଉପକାର ॥
ସଂସାରର ସ୍ୱାମୀ ସେହି ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ ।
ତାଙ୍କ ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟ ପତି ନ କର ଭଜନ ॥
କହିପାରି ସତ୍ୟଭାମା ଆଦି ନାରୀଗଣ ।
ଅପୂର୍ବ ସୁନ୍ଦରୀ ସଙ୍ଗେ ଛନ୍ତି ନାରାୟଣ ॥
ହେଲେ ମଧ୍ୟ ଦେଖ ଭାର୍ଯ୍ୟା ଜାମ୍ବବତୀ ନାରୀ ।
ସଂସାର ମଧ୍ୟରେ ସେହୁ କୃଷ୍ଣ ମନୋହାରୀ ॥

ତେଣୁ ସର୍ବେ କହୁଅଛୁ ଶୁଣ ସକଳ ।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ପତିରୂପେ ବର ତୁ ଚଞ୍ଚଳ ॥
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ଏତେ ନାରୀମାନେ ଭଜିକରି ।
ହିଂସା ଭାବ ଶୁଣ ଭୋଗନ୍ତି ଦଦ୍ୟାଶିରୀ ॥
ଏକନାରୀ ଯେଣୁ ଲୋକ ରହି ନ ପାରଇ ।
ସେଥିପାଇଁ କେତେ ଗୋଳ ସଂସାରେ ଲାଗଇ
ଏଥିରେ କିଛିହିଁ ତୁମ୍ଭେ ନ କର ଗୋ ଚିନ୍ତା
ପତିରୂପେ ବରି ହରି ହୁଅଗୋ ବନିତା ॥
ଏପରି କହିଣ ବୀର କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ଡାକିଣ ।
ବୋଲେ ପ୍ରଭୁ ତୁମ୍ଭ ବିନା କେହି ନାହିଁପୁଣ
ଅହେ କୃପାର ସାଗର ତ୍ରିଭୁବନ ନାଥ ।
ବଡ଼ ସନ୍ଦେହ ମୋ ମନେ ହୋଇଅଛି ଜାତ
କେହି ତାହା ତୁମ୍ଭବିନା ନ ପାରେ ଏହାକୁ ।
ତୁମ୍ଭେ ଜ୍ଞାନ ନ ଦେଲେ କା ଶକ୍ତି ବୁଝିବାକୁ
ଦେଖୁଅଛୁ ଶୁଣୁଅଛୁ ଜାଣୁଛୁ ଅବର ।
ପାପର ଫଳ ଭୋଗରେ ଯେଉଁ ଦୁରାଚାର ॥
ଯେଉଁମାନେ ପ୍ରାଣ ଶେଷେ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ବିଚାରି ।
ମହତ ସଙ୍ଗରେ ବାସ ନୁହଇ ତାଙ୍କର ॥
ଯେଉଁମାନଙ୍କର ଶ୍ରଦ୍ଧା ତୀର୍ଥ ଦରଶନେ ।
ନୋହେ ପଞ୍ଚମ ପାପରେ ପାପୀ ଯେ ସେମାନେ
ଗୋହତ୍ୟା ପ୍ରଭୃତି ମହା ମହା ପାପେ ରତ ।
ସତ୍ୟ ତ୍ୟାଗକରି ହେଲେ ମିଥ୍ୟା ବଶୀଭୂତ ॥
ଧରମ ବିରୋଧି ଯେହୁ ନ ଭଜେ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ।
ଅହଂକାରେ ଘୃଣା ସଦା କରେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ॥
କର୍ମଭୂମି ଭୋଗ ପାଇଁ ସଂସାରେ ଆସଇ ।
ପୂର୍ବ ଜନ୍ମ ଫଳରେ ନରକ ଭୋଗେ ସେହି
ମାତ୍ର ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଭାବନା କରନ୍ତି ସେମାନେ ।
ମହାସୁଖୀ ହୋଇଣ ସେ ରହନ୍ତି ସୁମନେ ॥
ଯେଉଁମାନେ ତୁମ୍ଭ ଭକ୍ତି ମନରେ ଲଭନ୍ତି ।
ସେମାନେ ମୁକତି ପଥ ସ୍ପଷ୍ଟ ଦେଖିଥାନ୍ତି ॥
ଅହେ ଭଗବାନ ତେବେ କିପାଇଁ ସଂସାରେ ।
ସେମାନଙ୍କୁ ଆସିବାକୁ ପଡ଼ଇ ନିକରେ ॥
ଜନନୀ ଜଠରେ କାହିଁପାଇଁ ଅବସ୍ଥିତ ।
ଲୋଭ ମାୟା କି ହେତୁରୁ ପ୍ରନଷ୍ଟ କରନ୍ତି ॥
ସେମାନଙ୍କ ମନେ କିପାଁ ହୁଅଇ ବାସନା ।
ଭୋଗରେ କିପାଇଁ ସେହୁ କରନ୍ତି କାମନା ॥

ଭିନ୍ନ ନ ଥାନ୍ତି ଯେବେହିଁ ପାପୀ ପୁଣ୍ୟବନ୍ତ
ତୁମ୍ଭେ ଯେବେ କିପରି ଯେ ହୁଅନ୍ତ ପୂଜିତ ॥
ସ୍ତ୍ରୀ ପୁତ୍ର ସମ୍ପଦ ସର୍ବ ବର୍ଜନ କରିଣ ।
ତପ ସାଧନ କରନ୍ତି କାହିଁକି ବା ଜନ ॥
ଭୋଗାଭୋଗ ତ୍ୟାଗକରି ଇନ୍ଦ୍ରିୟ ଦମନ ।
କରନ୍ତି କିପାଇଁ ଅହେ ପ୍ରଭୁ ନାରାୟଣ ॥
ଉପବାସୀ ହୋଇ ଲୋକେ ପବନ ଆହାରେ ।
ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ପ୍ରାପତ ପାଇଁ କିପାଁ ଯାଗ କରେ ॥
ଅନ୍ତ ନ ଥିବାରୁ ତୁମ୍ଭ ନାମଟି ଅନନ୍ତ ।
ତୁମ୍ଭର ମହିମା ପ୍ରଭୁ କେ କରିବ ଅନ୍ତ ॥
ରାମ ମୁଖୁଁ ଏସନ ବଚନ କୃଷ୍ଣ ଶୁଣି ।
ହରଷେ ଉତ୍ତର ଦେଲେ ପ୍ରଭୁ ଚକ୍ରପାଣି ॥
ଅହେ ଭକ୍ତ ତୁମ୍ଭେ ଶୁଣ ବଚନ ଆମ୍ଭର ।
ଶୁଣିଲେ ତୁମ୍ଭ ସନ୍ଦେହ ହୋଇଯିବ ଦୂର ॥
ଯେମାନଙ୍କ ଇଚ୍ଛା ଆମ୍ଭ ସହିତ ବାସରେ ।
ନ ଥାଇ ତୃଷ୍ଣା ତାଙ୍କର ଇହ ପରକାଳେ ॥
ସେମାନେ ନିର୍ବାଣ ମୁକ୍ତି କେବେ ନ ଇଚ୍ଛନ୍ତି ।
ଆମ୍ଭେ ଯେଉଁଠାକୁ ଯାଉ ସେଠାକୁ ସେ ଯାନ୍ତି ॥
ବିଚ୍ଛେଦ ଭାବରେ କେତେବେଳେ ନ ରହନ୍ତି
ସର୍ବଦା ଆମ୍ଭ ଦର୍ଶନ ଇଚ୍ଛା ସେ କରନ୍ତି ॥
ଯେତେବେଳେ ଯେଉଁ ଅବତାର ଆମ୍ଭେ ଯହିଁ ।
ସେମାନେ ଜନ୍ମ ହୁଅନ୍ତି ସେ ସ୍ଥାନରେ ଯାଇଁ ॥
ପ୍ରତିଯୁଗେ ଯେଉଁଠାରେ ଯେତେ କ୍ରୀଡ଼ା କରେ
ସେମାନେ ସଖା ସ୍ୱରୂପେ ଥାଆନ୍ତି ସଙ୍ଗରେ ॥
ଯେତେବେଳେ ହେଲୁ ଅମ୍ଭେ ରାମ ଅବତାର ।
ତେତେବେଳେ ସେମାନେ ତ ହୋଇଲେ ବାନର
ଜଣାଇଥିଲୁ ସମସ୍ତଙ୍କ ସାକ୍ଷାତରେ ।
ନ ଥିଲେ ବଞ୍ଚିତ କେହୁ ଆମ୍ଭର କୃପାରେ ॥
ଇହପରଲୋକେ ଯେଉଁଠାରେ ଯେଉଁ ସ୍ଥିତ ।
ସଦା ଭକ୍ତ ଗଣ ଆମ୍ଭ ସହିତେ ରହନ୍ତି ॥
ଯଦୁପତି ଏ ଭାରତୀ ରାମଙ୍କୁ କହିଣ ।
ସେହି ସ୍ଥାନରୁ ଚଞ୍ଚଳେ କରିଲେ ଗମନ ॥
ଏହି ସମୟେ ପ୍ରବୃତ୍ତ ସୂତକା ରମଣୀ ।
ଭୂତଳେ ପଡ଼ିଣ କୃଷ୍ଣେ କରଇ ଦାଇନ ॥
ମୋତେ ମୁକ୍ତି ନ କରିଲେ ଅହେ ଶ୍ରୀମାଧବ ।
କହନ୍ତୁ ବିଚାରି ନିନ୍ଦା କାହାକୁ ହୋଇବ ॥

ତୁମ୍ଭର ବଂଶର ମୁହିଁ ସଦା ହିତ କରେ ।
କେବେହେଁ ଭେଦ ଦେବ ଥାଏ ତୁମ୍ଭ ଅଜ୍ଞାତରେ ॥
ବସୁଦେବ ଆଦିକରି ଯାଦବ ବଳଙ୍କୁ ।
ରକ୍ଷା କରିଛ ପ୍ରସବ ସ୍ନେହେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ॥
ଦେବକୀ ଜନମ କାଳେ ତୁମ୍ଭର ମାୟାରେ ।
ନ ଜାଣି ପାରିଣ ମୁହିଁ ଅଛିଲି ସେଠାରେ ॥
ଯାହାଠାରୁ ଚରାଚର ସମସ୍ତ ସୃଜିତ ।
ଯାହାଙ୍କ ଦୟା ଗୁଣରେ ସମସ୍ତେ ରକ୍ଷିତ ॥
ଯେ ନିଜେ ଇଚ୍ଛାରେ ମର୍ତ୍ତ୍ୟେ ପ୍ରକାଶ ହୁଅନ୍ତି ।
ନିଜକାର୍ଯ୍ୟ ଶେଷକରି ନିଜଧାମେ ଯାନ୍ତି ॥
କେଉଁ ପ୍ରୟୋଜନ ତାଙ୍କ ଜନମ କାଳରେ ।
ସୂତିକା ହତର୍କେ ଥିବ ପ୍ରସବର ଘରେ ॥
ଅଜ ଅଜ ଯାଦବଙ୍କ ସେ କ୍ଷମତା ନାହିଁ ।
ଉପସ୍ଥିତ ସେମାନଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟେ ଏଥି ପାଇଁ ॥
ସୂତିକା କରୁଣ ବାଣୀ ଶୁଣି ଲକ୍ଷ୍ମୀକାନ୍ତ ।
ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ ଭୀମକୁ ସେ ଡାକିଣ ତୁରିତ ॥
ଅମ୍ଭର କଥାରେ ଭୀମ ଅତି ବେଗେ ଯାଇଁ ।
ଭୂତକୁ ଉଦ୍ଧାର କର ସୂତିକାକୁ ତୁହି ॥
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ବୋଇଲେ ଭୀମ ତାକୁ ଉଠାଇଲେ ।
ସେ ପୁଣି ଅଗରେ ବାସୁଦେବଙ୍କୁ ଦେଖିଲେ ॥
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ମୁଖ ଚାହିଁ ବୋଲଇ ବଚନ ।
ହେ ପ୍ରଭୁ ବୈକୁଣ୍ଠନାଥ ଜଗତ ଜୀବନ ॥
ତୁମ୍ଭର ମାୟାରେ ସଂସାରର ଅତିଯାତ ।
ଭକ୍ତଭର ଉଦ୍ଧାରିଣ ମାରିବ ଦଇତ ॥
ଏପରି ସ୍ତୁତି କରିଣ ସୂତିକା ଚଳିଲେ ।
ତହୁଁ କୃଷ୍ଣ ବସୁଦେବ ପାଶେ ବିଜେକଲେ ॥
ପାଦେ ପଡ଼ି ଉଠି ଶିରେ କରକୁ ଦେଇଣ ।
ବୋଇଲେ ଶୁଣନ୍ତୁ ପିତା ମୋର ନିବେଦନ ॥
ଧର୍ମପୁତ୍ର ଯୁଧିଷ୍ଠିର ହସ୍ତିନା ପୁରରେ ।
ସ୍ଥିର କରିଛନ୍ତି ଅଶ୍ୱମେଧ କରିବାରେ ॥
ବନ୍ଧୁ ଦଳରୁ ବନ୍ଧୁତା ତାହାଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ ।
ବନ୍ଧୁତାଭାବନ୍ତର ବନ୍ଧା ହୋଇଛୁ ସକଳେ ॥
ଅମ୍ଭମାନଙ୍କ କୁଟୁମ୍ବ ସହିତ ମିଳନ ।
ସେହିଭାବ ସବୁଦିନେ ପଣ୍ଡୁ ଯଦୁଗଣ ॥
ଭୀମସେନ ଡାକିଣ ଆସିଛି ଏହି ପୁରୀ ।
ଅମ୍ଭଙ୍କୁ ନେବା ପାଇଁ ହସ୍ତିନା ନଗରୀ ॥

ଅମ୍ଭେମାନେ ଗଲେ ହେବ ଯଜ୍ଞ ଆୟୋଜନ
ପରାମର୍ଶ ନେବେ ସେହି ଯୁଧିଷ୍ଠିର ରାଣ ॥
ଯଜ୍ଞ କାର୍ଯ୍ୟ-ମଙ୍ଗଳ ସହିତ କରାଇଲେ ।
ତେବେ ସୁଖ୍ୟାତି ରହିବ ଏହି ମହୀତଳେ ॥
କଲ୍ୟାଣ କରିଣ ପିତା ଆଜ୍ଞା ମୋତେ କର ।
ସୈନ୍ୟ କୁଟୁମ୍ବ ସହିତ ଯିବ ହସ୍ତିନାର ॥
ପ୍ରକୃତ ବାଳକ ଅମ୍ଭେମାନେ ବୟସରେ ।
ହିତାହିତ ଜ୍ଞାନ ଶୂନ୍ୟ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ କର୍ମରେ ॥
କାହିଁରେ ସମ୍ମାନ ପୁଣି କାହିଁ ଅପମାନ ।
ସମାନରେ ଚଳିବାକୁ ବଡ଼ଇ କଠିଣ ॥
ସେହି ଅଶ୍ୱମେଧ ହେତୁ ବହୁ ନରବର ।
ଅନେକ ଦେଶୁ ଆସିବେ ଶୁଣନ୍ତୁ ପିଅର ॥
କିପରି ସମସ୍ତଙ୍କର ମନ ତୋଷ ହେବ ।
ନିରାପଦରେ କିପରି ଏ ଯଜ୍ଞ ହୋଇବ ॥
ଅନେକ ସମ୍ମାନ ପାଇଁ ଅଭିମାନୀ ହୋନ୍ତି ।
ବଂଶର ବଡ଼ିମାପଣ ବଖାଣ କରନ୍ତି ॥
ଆପଣାକୁ କେହୁ ବଡ଼ ବୋଲି ଜ୍ଞାନ କରେ ।
ସମସ୍ତ ଲୋକେ ସାମାନ୍ୟ ତାହାର ଦୃଷ୍ଟିରେ ॥
କେଉଁପରି ଭଲ ମନ୍ଦ ବିଗ୍ରହ କରିଣ ।
ଯଶ ଗୌରବ ବଢ଼ିବ ଦାନକଲେ ଧନ ॥
ବେଶୀ ଘନିଷ୍ଠ ଭାବରେ କାହାର ସଙ୍ଗରେ ।
ଉଚିତ ଅଟଇ ଅଭ୍ୟର୍ଥନା କରିବାରେ ॥
କିସ କରିବାକୁ ହେବ ମୋତେ ଆଜ୍ଞାକର ।
କାହାକୁ କିପରି ଭାବେ କରିବି ବ୍ୟବହାର ॥
ଏଣୁ କରି ଶ୍ରୀଚରଣେ ଏହି ନିବେଦନ ।
ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଜାଣି ଉପଦେଶ କର ଦାନ ॥
ଏହା ଶୁଣି ବସୁଦେବ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣେ ଡାକିଣ ।
ମୁଖେ ଚୁମ୍ବ ଦେଇ ସ୍ନେହେ ବୋଲନ୍ତି ବଚନ
କି ଅବା ନ ଜାଣ ତୁହି କମଳଲୋଚନ ।
କିସ ଶିଖାଇବି ତୋତେ ଅରେ ବାପଧନ ॥
ସଂସାରରେ ହର୍ତ୍ତା କର୍ତ୍ତା ଅଟୁ ଅରେ ଧନ ।
ଭାଗ୍ୟବଳେ ହୋଇଅଛୁ ମୋ କୋଳେ ଜନମ
ଯାହା ହେଉ ତୁମ୍ଭ ସ୍ନେହେ ବନ୍ଧା ମୁଁ ହୋଇଛି
ସଂସାରର ପିତା ତୁହି କବା ବାକି ଅଛି ॥
ମୋହପରି ଲୋକ ପିତା ହେବାକୁ ବିସ୍ମୟ ।
ଇଚ୍ଛାରେ ଯାହାଙ୍କ ଜନ୍ମ ଇଚ୍ଛାରେ ହିଁ ଲୟ ॥

ଅଯୋନି ସମ୍ଭବ ଯୋନି ମାୟାରେ ଆଶ୍ରୟ ।
ନରରୂପେ ଜନ୍ମହୋଇ ବୋଲ ମୋ ତନୟ ॥
କହୁଅଛି ହେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଅମ୍ବର ଅଗରେ ।
ଦେବକୀ ଯାଉଅଛନ୍ତି ତୁମ୍ଭର ସଙ୍ଗରେ ॥
ହେ ହର ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଗର୍ଭେ ଧାରଣ କରଣି ।
ସଂସାର ମଧ୍ୟରେ ହୋଇଛନ୍ତି ସେହୁ ଧନ୍ୟ ॥
ବିଶ୍ୱମ୍ଭର ଜଗତ ମୋହିନୀ ଶକ୍ତିଧର ।
ପରାଜିତ ହୋଇଅଛ ଦେବକୀ ଗୋଚର ॥
ଶୂନ୍ୟକର ପୁତ୍ର ତୁମ୍ଭେ ଯାଉଛ ଶ୍ରୀହର ।
ଏଠାରେ ଆମ୍ଭେ ରହିଲୁ ମାଟିପିଣ୍ଡ ଧରି ॥
ଗଭୀର ଦୁଃଖ ସମୁଦ୍ରେ ମୋତେ ପକାଇଣି ।
ବୋଇଲ ଯାଉଛୁ ମୁହିଁ ଏ ବଡ଼ ଦାରୁଣ ॥
ଯାହାହେଉ ମୋ ବୁଦ୍ଧିରେ ଜାଣିଛୁ ମୁଁ ଯାହା
ସ୍ଥିର ଭାବେ ଶୁଣ ବାବୁ ନ ଭୁଲିବୁ ତାହା ॥
ଯେଉଁମାନେ ଦେବଧର୍ମ ଜାଣିଣ ଅଛନ୍ତି ।
ଆବର ବଂଶାନୁଧର୍ମ ବିଧାନେ ଚଳନ୍ତି ॥
ପବିତ୍ର ଆଚାର ଅଟେ ଯେଉଁମାନଙ୍କର ।
ସଦା ବେଦାଭ୍ୟାସ କରେ ଯେଉଁ ବିପ୍ରବର ॥
ସେମାନଙ୍କଠାରେ ଧନ କରିବ ହେ ଦାନ ।
ଉପଯୁକ୍ତ ପାତ୍ରେ ଦେଲେ ଧର୍ମ ହୁଏ ଜାଣ ॥
ଏପରି କାର୍ଯ୍ୟରେ ବାବୁ ଉଦାସ ନ ହେବ ।
ତାହାହେଲେ ଦାନଫଳ ଅବଶ୍ୟ ଫଳିବ ॥
ଯେଉଁମାନେ ପର ନିନ୍ଦା ପର ଅମଙ୍ଗଳ ।
ନ କରନ୍ତି ରହିବ ହେ ତୁମ୍ଭେ ତା ସଙ୍ଗର ॥
ପର ଧନ ଟେକା ପର ଜ୍ଞାନ ଯେ କରନ୍ତି ।
ସେମାନଙ୍କ ପାଶେ ତୁମ୍ଭେ ଥାଅ ଦାଶରଥି ॥
ଯେଉଁ ଲୋକ ସଂସାରକୁ ଘୃଣା ନ କରଇ ।
ସମସ୍ତ ଲୋକେ ସମାନ ଭାବରେ ଦେଖଇ ॥
ନିଜ ପର ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଯେ ମନେ କରଇ ।
ସେମାନଙ୍କ ସହିତରେ ସଦା ଥାଅ ରହି ॥
ଦାନେ ଦାତା ବଳେ ବୀର କ୍ଷତ୍ରୀଧର୍ମେ ବଢ଼ି
ସମରରୁ ଶତ୍ରୁକୁ ଯେ ନ ଦିଅଇ ଆଡ଼ି ॥
ଦେବ ପିତୃ ତୃପ୍ତିକରେ ଯେ ଦାନ ଧ୍ୟାନରେ
ସଦାବେଳେ ସାହାଯ୍ୟ ଯେ କରେ ଦୁର୍ବଳରେ
ଏପରି କ୍ଷତ୍ରିୟ ସଙ୍ଗେ କରିବ ଗମନ ।
ସେମାନଙ୍କ ସଙ୍ଗ ନ ଛାଡ଼ିବ ନାରାୟଣ ॥

ଯେଉଁ ଲୋକ ଅଭିମାନେ ନିଜ ଗୌରବରେ
ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କୁ ତୃଣ ପ୍ରାୟ ଜ୍ଞାନ କରେ ॥
ଜାତି କୁଳ ବିଦ୍ୟା ଧନ ବୟସ ଗର୍ବରେ ।
ସମସ୍ତଙ୍କୁ ତୁଚ୍ଛ ସେ ମଣଇ ଜଗତରେ ॥
ଭାର୍ଯ୍ୟାର କଥାରେ ଚଳେ ନ ବିଗୃରେ ଆନ ।
ସୁନ୍ଦରୀ ସ୍ତ୍ରୀ ଦେଖିଲେ କାମେ ଯାର ମନ ॥
ଏପରି ପୁରୁଷ ହୀନ ଚିତ୍ତ ଯେ ଅଟଇ ।
ଏହା ସହିତରେ ସଙ୍ଗ କେବେ ନ ଯୋଗାଇ ॥
ଯେଉଁଲୋକ ନିଜ ହିତ ସାଧନ ନିମିତ୍ତ ।
ସର୍ବଦା କୁଟିଳ ବୁଦ୍ଧି କରଇ ଚିନ୍ତିତ ॥
ନାନା ମାୟା କରି ମୁଖେ ମଧୁର କହଇ ।
ଲୋକଙ୍କୁ ଠକାଇ ନାନା ବିପଦେ ପକାଇ ॥
ଏପରି ଲୋକର ସଙ୍ଗେ କେବେ ନ ରହିବ ।
ଜାଣି ଶୁଣି ତାହାଠାରୁ ଦୂର ହୋଇଯିବ ॥
ଯେଉଁଲୋକ କୁଟୁମ୍ବକୁ ପୋଷିବା ନିମିତ୍ତ ।
ସର୍ବଦା ଅନ୍ୟାୟ କାର୍ଯ୍ୟ ଭାବୁଥାଏ ଚିତ୍ତ ॥
ଧର୍ମୀଲୋକ ପାଶେ ନାନାଦି ଯେ କଥା କହିଣ
ପର ଅମଙ୍ଗଳ କରି ଅର୍ଜୁଥାଏ ଧନ ॥
ମନୁଷ୍ୟର ଦେହ ଧରିଥିଲେ କିସ ହେବ ।
ସେମାନଙ୍କୁ ପଶୁଠାରୁ ବଳିଣ ଦେଖିବ ॥
ଇନ୍ଦ୍ରିୟର ବଶେ ଥାଏ ସଦା କଦାଚାରୀ ।
ଗୁରୁଲଘୁ ବିବେଚନା ନାହିଁଟି ଯାହାର ॥
ମଣିଷ୍କ ହରଣ ପାଇଁ ବଳାଏ ଯେ ମତି ।
ରଜସ୍ୱଳା ନାରୀସଙ୍ଗେ କରେ ଯେ ପୀରତି ॥
ଏପରି ପାପୀର ମୁଖ ଯେ କରେ ଦର୍ଶନ ।
ଗଙ୍ଗାସ୍ନାନ କଲେ ଯାଏ ତାର ପାପମାନ ।
ଅଥବା ଶିବ ବିଷ୍ଣୁଙ୍କ ଦର୍ଶନ କରିଲେ ।
ପାପତାପ ତା ଅଙ୍ଗରୁ ଦୂର ହୁଏ ଭଲେ ॥
ନିଷେଧ କରୁଛି ବାବୁ ମାନ ମୋ ବଚନ ।
ଏପରି ପାମରେ ତେଜିବାରେ ପ୍ରୟୋଜନ ।
ଶ୍ୱଶୁରର ଘରେ ଯେହୁ ଜୀବନ ପାଳଇ ।
ମହତ ମାନମର୍ଯ୍ୟାଦା ତାର ରହେ ନାହିଁ ॥
ଲୋକ ମୁଖେ ଅପବାଦ ହୁଅଇ ତ ହାର ।
ସ୍ୱାମୀ ବୋଲି ନ ମାନଇ ରମଣୀ ଯେ ତାର
ଏପରି ଅପମାନରେ ବଞ୍ଚିବା ମରିବା ।
ସମାନ ଅଟଇ ତାର ହେତୁ ରଖ ବାବା ॥

ଯେଉଁ ଲୋକ ଜାମାତାର ଧନରେ ଚଳଇ ॥
କୁଆଁ ଇର ଆଶ୍ରୟରେ ସମସ୍ତ କାଟଇ ॥
ଏପରି ଲୋକର ସଂସାରରେ ପଉରୁଷ ।
କଦାପି କରନ୍ତି ନାହିଁ ସକଳ ବିଦୁଷ ॥
ପୁତ୍ରହୀନ ହେଲେ ଯେଉଁ ଗତି ପାଏ ନର ।
ତାହାର ଅଟଇ ସେହି ଗତି ଚକ୍ରଧର ॥
ଏପରି କାପୁରୁଷର ସଙ୍ଗ ନ କରିବ ।
ଦେଖିଣ ଦୂରରୁ ନିଜେ ଅନ୍ତ ହୋଇଯିବ ॥
ଯୁଆଖେଳେ ମତ୍ତ ଯେଉଁମାନେ ହୋଇଥାନ୍ତି
ଧନ କ୍ଷୟ କରି ଶେଷେ ଲୋକ ନିନ୍ଦା ପାନ୍ତି ॥
ଯେଉଁଲୋକ କାମେ ମତ୍ତ ହୋଇଣ ଅବିର ।
ବୟସରେ ବଡ଼ ସଙ୍ଗେ କରଇ ଶୃଙ୍ଗାର ॥
କିବା ପୁଷ୍ପବତୀ ନାରୀଙ୍କର ସଙ୍ଗ କରେ ।
କିବା ଗର୍ଭବତୀ ନାରୀ ସହିତେ ବିହରେ ॥
ଯେଉଁ ଲୋକ ନାରୀସହ ଭୋଜନ ଯେ କରେ
କିବା ଦିବସେ ରମଣ କରେ ତାହା ତୁଲେ
ପରସ୍ତ୍ରୀ ସମ୍ଭୋଗରେ ଯେ ବଳାଏ ମନ ।
ଏପରି ପାପୀଙ୍କର ନ ଚୁହିଁବ ବଦନ ॥
ସ୍ୱାମୀର ବିପଦ ଦେଖି ଯେବଣ ଚାକର ।
ପରିତ୍ୟାଗ କରଇ ତାହାଙ୍କୁ ସେ କାଳର ॥
ଏପରି ଦାସକୁ ଯେହୁ ବିଶ୍ୱାସ କରଇ ।
ନାନାଦି ବିପଦେ ସେହୁ ସହଜେ ପଡ଼ଇ ॥
ଅତି ଧନବାନ ଲୋକ ସଦାବେଳେ ସୁଖୀ ।
ଆନନ୍ଦେ ଦିନ କାଟଇ ନ ଜାଣଇ ଦୁଃଖ ॥
ଦୁଃଖୀ ଦରିଦ୍ର ଦେଖିଲେ ଦୟା ନ କରଇ ।
ଏପରି ନାରୀର ପାଶ ନ ଯିବୁରେ ତୁହି ॥
ସ୍ୱାମୀକି ଠକାଇ ଦିଏ ଯେ କୁଳରମଣୀ ।
ବହୁକଥା କହୁଥାଏ ରାଗରେ ସେ ପୁଣି ॥
ସ୍ୱାମୀ ଯାହା କହେ ତାହା ନ ମାନଇଁ ଭଲେ
ନିଜ ଇଚ୍ଛାରେ ଚଳଇ ଯେହୁ ଏ ସଂସାରେ ॥
କଟୁକଥା ସ୍ୱାମୀକୁ ଯେ କହିବା ନିମିତ୍ତ ।
ଭଲେ ମାନ ଦୁଃଖ ଜାତ ନୁହେଁ ତାର ଚିତ୍ତ
ଏପରି ନାରୀର ଘୋର ନର୍କେ ହୁଏ ଗତି ।
ସେମାନଙ୍କ ସଙ୍ଗେ କେବେ ନ କର ବସତି
ବସୁଦେବ ମୁଖରୁ ଏସନ ବାଣୀ ଶୁଣି ।
ବାସୁଦେବ ପ୍ରଣମିଲେ ତାହାଙ୍କୁ ତକ୍ଷଣି ॥

ହାତ ଯୋଡ଼ିକରି ହରି ବିନୟେ କହନ୍ତି ।
ଆପଣଙ୍କ ଆଜ୍ଞା ମୁଁ ପାଳିବି ମହାମତି ॥
ଏହି ଉପଦେଶମତେ ଚଳିବଟି ଯେହୁ ।
ଧନ ମାନ ସୁଖ ଆଦି ଲଭିବଟି ସେହୁ ॥
ସ୍ମରଣ ରଖିବ ସବୁଦିନେ ଏ ବଚନ ।
ଅବଶ୍ୟ ପରମ ସୁଖେ କଟିଯିବ ଦିନ ॥
ଦୁର୍ଜନ ପାଷଣ୍ଡ ଖଳ ସଙ୍ଗ ଛାଡ଼ିକରି ।
ଯୁଧିଷ୍ଠିର ସଙ୍ଗେ ଆମ୍ଭେ ଯିବୁ ବେଗକରି ॥
କେବେହେଁ ଦୁର୍ଜନ ସଙ୍ଗେ ନ କରିବୁ ବାସ
ସତ୍ୟକରି କହୁଅଛୁ ଆମ୍ଭେ ତୁମ୍ଭ ପାଶ ॥
ଭୀମସେନ ବୀର ଶୁଣି ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ଗୀର ।
ଉତ୍ତର କରିଲେ ତେବେ ହୋଇ ଅଗଭର ॥
ସୁଚତୁର ବସୁଦେବ ବୋଇଲେଣି ଯାହା ।
ଅମୃତ ର ଉପଦେଶ କି କହିବି ତାହା ॥
ଶୁଣ ପ୍ରଭୁ ନାରାୟଣ କହୁଛି ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ।
ପାପୀ ତ୍ରାଣକର୍ତ୍ତା ବୋଲି ବୋଲନ୍ତି ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ॥
ପାପୀଲୋକ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଯେ ଦେଖି ନ ପାରିଲେ
କୁହ କିପରି ତରିବେ ସଂସାରୁ ସେ ଭଲେ ॥
ଯେଉଁଠାରେ ସାଧୁବାସ ସେହିଠାରେ ସ୍ଥିତି ।
କରୁଥାଅ ହେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଏହି ତୁମ୍ଭ ମତି ॥
ମାନ ବିଚାର କରିଣ ଦେଖ ନାରାୟଣ ।
ସାଧୁମାନଙ୍କ ଜୀବନ ଅଟ ତ ଆପଣ ॥
ଉପକାର ପାଇ ଯେହୁ ଭଦ୍ର ବ୍ୟବହାର ।
କରୁଥାଏ ମୁହିଁ ବୋଲେ ଦୋଷ ନୁହେଁ ତାର
ଏଣୁକରି ହେ ମାଧବ କହେଟି ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ।
ସକଳ ଜୀବରେ ବହି ସମାନ ଭାବକୁ ॥
ଦୟା ନ କରିଲେ ତୁମ୍ଭେ ପାପୀର କି ଗତି
ସାଧୁ ପାଇଁ ଏକା ଯେବେ ଅଛ ଲକ୍ଷ୍ମୀପତି ॥
ନିଜ ବଳେ ଠିଆ ହୁଅନ୍ତି ଯେବଣ ଜନ ।
ସାହାଯ୍ୟରେ ସେମାନଙ୍କ କିବା ପ୍ରୟୋଜନ
ଛନୁ ଅବଶରୁ ବସି ଉଠି ନ ପାରଇ ।
ଚଳିବାକୁ ପାଦ ପୁଣି ବାହାର ନୁହଇ ॥
ଏମାନଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ ତ ଜଗତର ରୀତ ।
ପାପୀଲୋକ କେବେ କିପାଁ ନ ପାଇବେ ଗତ
ସମସ୍ତ ଯାଦବ ଶୁଣି ଭୀମଙ୍କ ଏ ବାଣୀ ।
ଧନ୍ୟବାଦ ଦେଇଣ ଉଠିଲେ ତତକ୍ଷଣି ॥

ଏଣେ ସେହି ବସୁଦେବ ସ୍ନେହାଧୀନ ଚିତ୍ତେ
ବିଦାୟ ଦେଲେ କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ଅଶ୍ରୁପୂର୍ଣ୍ଣ ନେତ୍ରେ ॥
ପୁଣି ବସୁଦେବ କୃଷ୍ଣେ ବୋଲନ୍ତି ବଚନ ।
ତୁମ୍ଭର ବିହୀନେ ଅମ୍ଭେ ଛାଡ଼ିବୁ ଜୀବନ ॥
ଦଶରଥ ଯେଉଁପରି ରାମ ବିଚ୍ଛେଦରେ ।
ଛାଡ଼ିଲେ ସେ ନିଜପ୍ରାଣ ଯାନ୍ତେ ସେ ବନରେ
ଦେଖୁଁ ଦେଖୁଁ ନ ଦେଖନ୍ତେ ଦଶରଥ ମଲେ
ଇନ୍ଦ୍ରର ସଭାରେ ଯାଇ ସ୍ୱର୍ଗଭୋଗ କଲେ ॥
ପୁଣି ଲଙ୍କାଗଡ଼ୁ ରାମ ଜାନକୀ ସହିତ ।
ଦେଖିଲେ ଯେ ଦଶରଥ ଦେବଙ୍କ ସଙ୍ଗତ ॥
ଏତେ କହି ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କୁ କଲେ ଆଲିଙ୍ଗନ ।
ନ ଛାଡ଼ନ୍ତି ପୁଣି ପୁଣି କୋଳରେ ଯାକିଣ ॥
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ବୋଇଲେ ପିତା ରାମ ସଙ୍ଗେ ଯାଅ ।
ଅଳ୍ପଦିନେ ଆସିବ ଦ୍ୱାରକାପୁରେ ଥାଅ ॥
ଏତେ କହି ରାମଙ୍କୁ ସଙ୍ଗତେ ଘେନିକରି ।
କିଛିଦୂର ଯାଇ ଦେଖିଲେ ଏକ ପୋଖରୀ ॥
ପୋଖରୀର ଚାରିପାଖ ପ୍ରସ୍ତର ନିର୍ମିତ ।
ସୁବିସ୍ତୃତ ଘାଟମାନ ତହି ବିରାଜିତ ॥
ଲତା କୁଞ୍ଜମାନଙ୍କରେ ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗ ଶୋହେ ।
ଅନାଇଲା ମାତ୍ରକେ ସେ ଜନମନ ମୋହେ ॥
ରାଜହଂସ ବକ ପାତିହଂସ ଚକ୍ରବାକେ ।
ଦଳ ଦଳ ସୁଶୋଭିତ ଛନ୍ତି ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗେ ॥
ପଦ୍ମ କଇଁ ଆଦି ଫୁଲ ଅଛଇ ବହୁତ ।
ସୁଗନ୍ଧରେ ମୋହୁଅଛି ସମସ୍ତଙ୍କ ଚିତ୍ତ ॥
ଦିବସର ହେତୁ ପଦ୍ମ ଫୁଟି ବିରାଜଇ ।
ଭ୍ରମର ଯେ ତହିଁ ମଧ୍ୟେ ଯାଇଣ ଚୁମ୍ବଇ ॥
ପଦ୍ମ ଶୋଭା ଦେଖି ହରି ଅତି ଆନନ୍ଦରେ ।
ଗୋଟିଏ ପଦ୍ମ ଦଳକୁ ଆଣିଲେ ଶୀଘ୍ରରେ ॥
ପଦ୍ମକୁ କରରେ ଧରି କମଳ ଲୋଚନ ।
ରୁକ୍ମିଣୀଙ୍କ ଚାହିଁ ହାସେ ବୋଇଲେ ବଚନ ॥
ଶୁଣ ଆଗୋ ପ୍ରିୟତମା ବଚନ ମୋହର ।
ଦେଖ ପଦ୍ମ ମଧ୍ୟେ ଅଛି ଗୋଟିଏ ଭ୍ରମର ॥
ସୂର୍ଯ୍ୟର ବାନ୍ଧବ ବୋଲି ଜଗତେ କହନ୍ତି ।
ଦେଖ ଭ୍ରମର ସହିତ କପରି ପୀରତି ॥
ସ୍ତିରୀଙ୍କ ମାୟା ସଂସାରେ ଅଗମ୍ୟ ଅଟଇ ।
ନର କି ବୁଝିବ ତା ଦେବତା ନ ଜାଣଇ ॥
ନାନା ମିଷ୍ଟକଥାମାନ କହି ମନ ନ୍ୟନ୍ତି ।
ଅନ୍ୟ ପୁରୁଷଙ୍କଠାରେ ଥାଏ ତାର ମତି ॥
ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ଠକାଇ କରି ଆପଣା ଇଚ୍ଛାରେ ।
ରତି ପର ପୁରୁଷର ସଙ୍ଗେ ଆମୋଦରେ ॥
ନାରୀଜାତି ଚରିତ ହାୟ ନର କିବା ଜାଣେ ।
ଜାଣି ନ ପାରଇ ବ୍ରହ୍ମା କିଛି ପରମାଣେ ॥
ଶତେ ଶତେ ପ୍ରବଞ୍ଚନା ଗୁଣରେ ପୂରିତ ।
ସର୍ବଦା କପଟ ପୂର୍ଣ୍ଣ ନାରୀଙ୍କର ଚିତ୍ତ ॥
ସ୍ୱାମୀ ଆଗେ ସତୀତ୍ୱର ଭାବକୁ ଦେଖାନ୍ତି ।
ନାନାଦି କଥା କହିଣ ମନକୁ ଲୋଭାନ୍ତି ॥
କହିବାରେ ନିପୁଣ ସେ ମଧୁର ବଚନ ।
ନାରୀ ଅବିଶ୍ୱାସୀ ବୋଲି ଜାଣେ ସର୍ବଜନ ॥
ଉଚ୍ଚ ଔରସରେ ଜନ୍ମ ସଙ୍ଗମ ନୀଚରେ ।
ତେଣୁ ନୀଚ କର୍ମ ନାରୀ କରେ ଏ ସଂସାରେ
ଅଙ୍ଗାରୁ ନ ଜନ୍ମେ କେବେ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଆକାରେ
ଏପରି ବିଷୟ ଜାଣିଛନ୍ତି ସର୍ବ ନରେ ॥
ପଙ୍କରୁ ଯେ କମଳିନୀ ହୋଇଅଛି ଜାତ ।
ପଙ୍କରେ ତାହାର ସଦା ବାସ ଅଟଇତ ॥
ପଦ୍ମିନୀର ପାପ କର୍ମେ ସେହି ହେତୁ ମତି ।
ଭଲପାଏ ତେଣୁକରି ଅନ୍ୟର ପୀରତି ॥
ଦେଖ ଦେଖ ନଳିନୀ ଯେ ଦିବସ ସମୟ ।
ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କୁ ଦେଖିଣ ଭୟେ କମ୍ପିତ ହୃଦୟ ॥
ଥରୁଛି ଯେପରି ଏବେ ଦେଖିଣ ପତିରେ ।
ସେହିପରି ଥରେ ବେଗେ ମଧୁପ ବିହରେ ॥
ଚୌରୀ ପ୍ରୀତିର ଲକ୍ଷଣ ଏପରି ଅଟଇ ।
ପାପୀମାନଙ୍କର ଗତି ତେସନ ହୁଅଇ ॥
ପଷଣ୍ଡ ଲୋକ ମନରେ କିଛି ଭୟ ନାହିଁ ।
ସ୍ୱଚ୍ଛନ୍ଦରେ ସେହିମାନେ ଦିନକୁ କଟାଇ ॥
ପାପକର୍ମେ ରତ ଯେବେ ହୋଇଥାଏ ନର ।
ସର୍ବଦା ଥରଇ ଜାଣ ହୃଦୟ ତାହାର ॥
ପ୍ରକୃତି ବଶରେ ଯେବେ ଚୌର ଚୌରୀକରେ
ସଦା ଭୟ ହେଉଥାଏ ତାହାର ମନରେ ॥
ସେହିପରି ଏହି କାର୍ଯ୍ୟ ଦେଖ ଗୋ ସାକ୍ଷାତେ
ତେଣୁ ନାରୀ ଅବିଶ୍ୱାସୀ ଅଟଇ ଯୁକତେ ॥
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ବାଣୀ ଶୁଣି ଦେବୀ କମଳିନୀ ।
ଅଳ୍ପହାସ୍ୟ କରି ଦେବୀ ବୋଇଲେ କି ବାଣୀ ॥

ଯା କହିଲେ ପ୍ରାଣେଶ୍ୱର ମୋତେ ଦେଖାଇଣ
ନ ବୁଝି କହିବ ଦୋଷ ଦିଅ ହେ ଆପଣ ॥
ପୁତ୍ର ପୌତ୍ର ଛାଡ଼ିଣ ସେ ପଦ୍ମିନୀର କାନ୍ତ ।
ଯେଣୁ ଅନ୍ୟ ନାରୀ ସଙ୍ଗେ ଗମଇ ସତତ ॥
କୁଟୁମ୍ବ ପୋଷି ନ କରି ପରଘରେ ଯାଇ ।
ନାନାଦି କାର୍ଯ୍ୟ କରଣ ଉଦର ପୋଷଇ ॥
ତଥାପି ପଦ୍ମିନୀ କୁଳ ଲାଜ ନ ଛାଡ଼ିଲା ।
ନିଜ ପୁତ୍ର ପୌତ୍ରୀଙ୍କି ଯେ ପୋଷିଣ ରହିଲା ॥
ଭ୍ରମରମାନଙ୍କୁ କୋଳେ ପୁତ୍ର ପ୍ରାୟେ କରି ।
ନିରନ୍ତରେ ପୁତ୍ର ସ୍ନେହ ହେତୁ ସେ ଆଦରି ॥
ଯେଉଁ ନାରୀ ପୁତ୍ର ପୌତ୍ରୀ କୁଟୁମ୍ବେ ଛାଡ଼ିଣ ।
ପତିକି ଭଜଇ ଏକା ନିଜର ସୁଖେଣ ॥
ପତିର ନିକଟେ ପୁତ୍ର ସେବନ କରନ୍ତି ।
ଯେଉଁ ନାରୀ ସ୍ନେହକରି ତାଙ୍କୁ ନ ବୋଧନ୍ତି ॥
ଏମନ୍ତ ନିଷ୍ଠୁର ବୁଦ୍ଧି ନୁହଇ ଏହାର ।
ପୁତ୍ର ପ୍ରାୟେ ସେବନ ଯେ କରଇ ଭ୍ରମର ॥
ସୁତ ସ୍ନେହ ବଶେ ତାଙ୍କୁ କୋଳରେ ଧରଇ ।
ସ୍ୱାମୀ ଥାଇ ଦେଖୁଥାନ୍ତେ ସୁଖେ ନିଦ୍ରାଯାଇ ॥
ଆଉରି ବୋଇଲେ ହେ କାନ୍ଦଇ ପ୍ରାଣଭୟେ
ସହଜେ ନାରୀକି ଛାଡ଼ି କାନ୍ତ ଯେବେ ଯାଏ ॥
ଦେଖି ନିଶାକାଳରେ ଯେ ପରନାରୀ ସଙ୍ଗେ
ତେଣୁକରି କମ୍ପେ ପଦ୍ମିନୀର ଅଙ୍ଗ ରାଗେ ॥
ଯେବେକାନ୍ତଠାରେତାର ସ୍ନେହ ଯେ ନଥାନ୍ତା
ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କୁ ଦେଖିଣ କିପାଁ ଫୁଟିଣ ଉଠନ୍ତା ॥
ଦେଖ ଦେବ ସୂର୍ଯ୍ୟଅସ୍ତ ହୁଏ ଯେତେବେଳେ
ଦୁଃଖରେ ମୁଦ୍ରିତ ସେ ହୁଅଇ ତତକାଳେ ॥
ସ୍ୱାମୀ ଯେତେ ଦୋଷ ଯେ ପଛକେ କରିଥାଉ
ନିଜ ସ୍ନେହରେ ନଳିନୀ ନ ଛାଡ଼ଇ ଆଉ ॥
ଏଥକୁ ବିଚାରି ନାଥ ଦିଅ ହେ ଦୂଷଣ ।
ନାରୀ ଜାତି ନୁହଇ ଯେ କୁଟିଳତା ଜାଣ ॥
ଏ କଥାକୁ ହସି କିପାଁ କୁହ ଚକ୍ରଧର ।
ସର୍ବଦା ଦେଖିବ ଏ ତ ଅଛି ସଂସାରର ॥
ବୋଇଲେ ଯେ କାନ୍ତର ଆଗମ ବେଳ ଜାଣି
ଦେଖିଣ ହରଷଯୁକ୍ତା ହୁଅଇ ପଦ୍ମିନୀ ॥
ଯାହା କାନ୍ତ ଦୂର ପ୍ରବାସକୁ ଯାଇ ଥାଇ ।
ପୁଷ୍ପିତାଙ୍ଗୀ ଆପଣାର ମନ୍ଦିରେ ଅଛଇ ॥

ଦେଖିଲେ କି ଆନନ୍ଦ ନୁହଇ ପତ୍ନୀ ତାର ।
ଏଥିକି ଦୋଷ ଦେଲେ ହେ ନାରୀ ଅତ୍ୟାଗ୍ରହ
ପଙ୍କରୁ ଜନମ ବୋଲି ପଦ୍ମକୁ ନିନ୍ଦଲେ ।
ବରାହ ରୂପରେ ହରି ପୃଥ୍ୱୀ ଖୋଳିଥିଲେ ॥
ବିଷ୍ଣୁପାଦୁ ଗଙ୍ଗାଜଳ ପତିତ ହୋଇଲା ।
ସେ ପଙ୍କୁ ପଦ୍ମିନୀ ଜାତ କି ଦୋଷ ପାଇଲା ॥
ନାରୀ ହୁଏ ଅବିଶ୍ୱାସୀ ଜଗତ ମଧ୍ୟର ।
ନାରୀଜାତି କୁଟିଳତା ବୋଲେ ସର୍ବଜନ ॥
ପୁରୁଷର କପଟ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ବ୍ୟବହାର ।
ଯେ ଭୋଗିଛନ୍ତି ସେମାନେ ଜାଣନ୍ତି ନିକର ॥
ଚିରକାଳ ସନ୍ଦେହରେ ଭୋଗ ଯେ କରନ୍ତି ।
କହୁଅଛି ଶୁଣ ଏବେ ପୁରୁଷଙ୍କ ରୀତି ॥
ହେ ପ୍ରାଣେଶ ଦେଖ ଭାବି ରାମ ଅବତାରେ ।
ବିଭାହୋଇଏତେଦୁଃଖଦେଲେବୈଦେହୀରେ
ଏକଦିନେ ସଙ୍ଗସୁଖେ ଭଲ କିବା ମନ୍ଦ ।
ଜାଣି ଦୂର ହୋଇଯାଏ ମନରୁ ବିଷାଦ ॥
ରାମଚନ୍ଦ୍ର ବୁଦ୍ଧିମାନ ଅତି ବିଚକ୍ଷଣ ।
ସନ୍ଦେହରେ ଜାନକୀଙ୍କି ପଠାଇଲେ ବନ ॥
ତେଣୁବରମାଗେସାତାଜନ୍ମେଜନ୍ମେଯେହେଁ
ହେ ରାମ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ପତି ପାଇବି ନିର୍ବିଘ୍ନେ ॥
ଜୀବେଶ ଏପରି ନାରୀ ଜାତିର ଚରିତ୍ର ।
ଲୋକେ ବୁଝି ନ ପାରନ୍ତି ତଥାପି ଭାବିତ ॥
ଯାହା ହେଉ ବୃଥା କଥା:ବାର୍ତ୍ତାରେ କି ଫଳ ।
ଭଲ ରଙ୍ଗ ଲଗାଇଛ ପ୍ରକାଶ କୌଶଳ ॥
ପ୍ରାଣନାଥ ପୃଥିବୀରେ ଏପରି ପଦାର୍ଥ ।
ତୁମ୍ଭର ଆଶ୍ରୟ ବିନୁ ନାହିଁ କଦାଚିତ ।
ତୁମ୍ଭେ ସବୁଠାରେ ଅଛ ତୁମ୍ଭ ବିନୁ କିଏ ।
ଏହି ଦେହଧରି ରହି ନ ପାରେ କେବେହେଁ
ହେ ନାଥ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ବୋଲେ ବିନୟ ବଚନ ।
ଅତ୍ରର ମଧ୍ୟ ଅଛଇ ଏଥି ଭୀମସେନ ॥
ମନଭାବ ହେ ଗୋବିନ୍ଦ ମୋର ବୁଝିବାରେ ।
ବୋଲେ ଦେଖି ଅହେହରି ନଜାଣ କାହାରେ
ଯେତେଠାରେ ତୁମ୍ଭେ ଥାଅ ତହିଁ ମୋର ବାସ
ଉଚିତ କହିଲ ଏଥେ ଅଛି କିବା ଦୋଷ ॥
ମୋହର ଚରିତ୍ର କି ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଅଗୋଚର ।
ତୁମ୍ଭେ ତ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡକର୍ତ୍ତା ଜାଣନ୍ତି ସକଳ ॥

ଜଗତରେ ସତ୍ୟ ଯେବେ ନାରୀର ଗଣନା ।
ନରଙ୍କ ଅପେକ୍ଷା ବେଶୀ ଅଛି ଏହା ଜଣା ॥
ଯୁଗ ଆରମ୍ଭରୁ ନାଥ ତୁମ୍ଭେ ବିଧିମତେ ।
ଜାଣିଅଛ ବହୁ ପରୀକ୍ଷାରେ ପ୍ରଭୁ ମୋତେ ॥
ତୁମ୍ଭ ବିନୁ କାରେ ମୁହିଁ ନ କରେ ଦର୍ଶନ ।
ତୁମ୍ଭ ବିନୁକାରେ ମୁହିଁ ନ କରେ ସେବନ ॥
ଯେତେବେଳେ ଯେଣେଗୃହେଁତୁମ୍ଭଙ୍କୁଦେଖଇ
ତୁମ୍ଭରୂପ ନୟନରେ ସର୍ବଦା ନାଚଇ ॥
ରୁକ୍ମିଣୀ ବଚନେ କୃଷ୍ଣ ଆନନ୍ଦ ହୋଇଲେ ।
ଘୋଡ଼ାରୁ ଓହ୍ଲାଇ କୃତବର୍ମାଙ୍କୁ କହିଲେ ॥
ଶୁଣ ବୀର କୃତବର୍ମା ମୋହର ବଚନ ।
ପଥଶ୍ରାନ୍ତେ ଅଶକ୍ତ ହେଲେଣିଟି ସୈନ୍ୟ ॥
ଆଜିକ ଏହି ସ୍ଥାନରେ ବିଶ୍ରାମ କରିବା ।
କାଲି ପ୍ରଭାତରୁ ସର୍ବେ ସୁସ୍ଥଭାବେ ଯିବା ॥
ଏପରି ଘୋଷଣା ସର୍ବେ ଜଣାଅ ବହନ ।
କୃଷ୍ଣାଜ୍ଞାରେ ଘୋଷଣା ସେ ଦେଲେ ତତକ୍ଷଣ
ସେ ଦିନକ ରାତ୍ର ତହିଁ ସର୍ବେ କଟାଇଲେ ।
ପରଦିନ ପ୍ରଭାତରୁ ସମସ୍ତେ ଚଳିଲେ ॥
ଯାଉ ଯାଉ ପଥ ମଧ୍ୟେ ଯମୁନା ନଦୀକୁ ।
ଦେଖିଣ ସର୍ବେ ଚଳିଲେ ଶ୍ରୀବୃନ୍ଦାବନକୁ ॥
ବୃନ୍ଦାବନ ବନମଧ୍ୟେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ।
ଗଉଡ଼େ ଗୋରୁ ରଖିଣ ଅଛନ୍ତି ଦେଖିଲେ ।
ଗୋରୁ ରଖିଛନ୍ତି ସେ ଗୋପାଳ ସ୍ୱଏ ତହିଁ ॥
ଶିରରେ ଗୁଞ୍ଜାମାଳ ସିଂହା ବେଣୁ ବାଇ ॥
ସକଳ ଶରୀର ଶୋଭା ଅତି ମନୋହର ।
ହସ୍ତରେ ପାଞ୍ଚଣ ବାଡ଼ି ଅପୂର୍ବ ସୁନ୍ଦର ।
ଦୂରରୁ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ରୂପ କରି ନୀରୀକ୍ଷଣ ।
ଆନନ୍ଦରେ ମତ୍ତ ହୋଇ କରିଲେ ଗମନ ॥
ବୋଇଲେ ଏ ନନ୍ଦ ପୁଅ ଆମ୍ଭ ପ୍ରାଣସଖା ।
ମଥୁରାକୁ ଗଲେ ଆମ୍ଭଙ୍କୁ କରିଣ ଏକା ॥
ନବଘନ ତନୁଦେଖ ଅପୂରୁବ ଶୋଭା ।
ଦେଖିଲାମାତ୍ରକେ ହେଉଅଛି ମନଲୋଭା ॥
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ଆଗେ ଯାଇ ମିଳିଲେ ତ୍ୱରିତ ।
ବୋଇଲେ ଏ ଆମ୍ଭ ସଖା ଅଟେ ନନ୍ଦସୁତ ॥
ଅନେକ ଦିନ ହୋଇଲା ଦେଖି ନ ଥିଲୁଁ ।
ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ଛାଡ଼ିଣ ଏ ମଥୁରା ଥିଲେ ରହି ॥
ପୂର୍ବେ ଏ କଂସର ବନ୍ଦଘରେ ଜାତ ହେଲେ ।
ବସୁଦେବ ଆଣି ନନ୍ଦଘରେ ଛାଡ଼ି ଗଲେ ॥
ଏକୁଡ଼ି ଶାଳରେ ଏ ମାଇଲେ ପୂତନାକୁ ।
ଯାଙ୍କ ପାଦ ବାଜି ଶକଟା ଗଲା ସ୍ୱର୍ଗକୁ ॥
ତୃଣାବର୍ତ୍ତ ବତ୍ସାସୁର ପକାଇଲେ ମାରି ।
ଚିରିଲେ ବକାସୁରକୁ ବେନି ଫାଳ କରି ॥
ଆମ୍ଭମାନଙ୍କୁ ଗିଳିଣ ଥିଲା ଅର୍ଘାସୁର ।
ତାକୁ ମାରି ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ରଖିଲେ ବଂଶୀଧର ॥
ଷଣ୍ଢାସୁର ଦୈତ୍ୟକୁ ଧରିଣ କଚୁଡ଼ିଲେ ।
କେଶୀର ପେଟରେ ହାତ ପୂରାଇ ମନ୍ଥିଲେ ॥
ତାଳବନେ ଧେନୁକା ମାଇଲେ ଯାଙ୍କ ଭାଇ ।
ଆମ୍ଭେମାନେ ତାଳ ସବୁ ଆଣି ଖାଇଲୁଁ ॥
ବ୍ୟୋମାସୁର ହରଣ କଥା କି ପାଶୋରିଲ ।
ଏକା ମୁଥ ମାରି ତାର ଜୀବନକୁ ନେଲ ॥
କମଳ ତୋଳିଲୁ ଯାଇଁ କାଳନ୍ଦୀ ହ୍ରଦରେ ।
କୋପେ କାଳୀଦଂଶିଲା ଯେ କୋମଳପୟରେ
ତାହାର ଉପରେ ଉଠି ନାଚନ୍ତି ଶ୍ରୀହରି ।
ଅମୃତ କଲେ ଜଳକୁ ତାକୁ ଦୂର କରି ॥
ଇନ୍ଦ୍ରର ବିବାଦେ ବାମେ ଧରି ଗୋବର୍ଦ୍ଧନ ।
ରଖିଲ ଗୋରୁ ଗୋପାଳ ଗୋପୀଙ୍କ ଜୀବନ ॥
ସପ୍ତଦିନ କୋପେ ଇନ୍ଦ୍ରଜଳ ବୃଷ୍ଟି କଲା ।
ପଥର ସହିତେ ମହା ପବନ ବହିଲା ॥
ତୁମ୍ଭପାଦେ ଆସି ପଡ଼ିଲାକ ବଜ୍ରଧର ।
ଦୟା କରି ପୁଣି ତାକୁ ରଖିଲ ସ୍ୱର୍ଗର ॥
ଆମ୍ଭମାନଙ୍କ ସହିତେ ଭୁଞ୍ଜନ୍ତେ ମୁରାରି ।
ବ୍ରହ୍ମା ବତ୍ସା ବାଳକ କପଟେ ନେଲା ହରି ॥
ଅଦ୍ଭୁତ ଚରିତ ଏକା କଲ ନନ୍ଦସୁତ ।
ଅପଣାର ଦେହୁ ବତ୍ସା ବାଳ କଲ ଜାତ ॥
କମଣ୍ଡଳେ ବତ୍ସା ବ୍ରହ୍ମା ଲୁଚାଇ ରଖିଲେ ।
ବରଷେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତାହା କେହି ନ ଜାଣିଲେ ॥
ଦେଖିଲେକ ବ୍ରହ୍ମା ଦିନେ ବୃନ୍ଦାବନେ ହେରି
ଗୃହ ଗୃହ ଭ୍ରଜ ସ୍ତ୍ରୀ ବାଳକ ବାଛୁରୀ ॥
ଜ୍ଞାନ ହରାଇଣ ବ୍ରହ୍ମା ନିଜପୁରେ ଗଲେ ।
କମଣ୍ଡଳେ ବାଛୁରୀ ବାଳକ ସେ ଦେଖିଲେ ॥
ବରଷେ ପୂରିଲା ତାହା କେହି ନ ଜାଣିଲେ ।
ମାୟାଧର ପୁରୁଷ ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କୁ ଦେଖାଇଲେ ॥

ପୁଣି ଅସି ବୃନ୍ଦାବନେ କୃଷ୍ଣପାଦେ ପଡ଼ି ।
ଉଠି ସ୍ତବକଲେ ସ୍ତୁତି ମୁଖେ କରଯୋଡ଼ି ॥
ଯେତେବେଳେ ବ୍ରହ୍ମା କୃଷ୍ଣ ପାଦରେ ପଡ଼ିଲେ
ଶିବ ମୁକୁଟ ଲାଗିଲା ଶ୍ରୀପାଦ ପଦ୍ମରେ ॥
ନଖମାନ ପ୍ରତିବିମ୍ବ ତହିଁରେ ହୋଇଲେ ।
ଦେଖି ତ୍ରିଭୁବନ ଲୋକେ ମୁକତି ଲଭିଲେ ॥
ସେ ହରି ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କୁ ପୁଣି ପ୍ରସନ୍ନ ହୋଇଲେ ।
ନିଜ ପାଦ ଦେଇ ବ୍ରହ୍ମା ଲୋକରେ ରଖିଲେ ॥
ବନରେ ସମସ୍ତେ ହେଲେ କ୍ଷୁଧାରେ ଆକୁଳ ।
ବିପ୍ରଙ୍କ ଅମ୍ଭଙ୍କୁ ଯେ ପେଷିଲେ ନନ୍ଦବାଳ ॥
ବିପ୍ରେ ଯଜ୍ଞ କରୁଥିଲେ ଅରଣ୍ୟ ଭିତରେ ।
ଆପଣଙ୍କ ନାମେ ଅନ୍ନ ମାଗିଲୁ କ୍ଷୁଧାରେ ॥
କୋପକଲେ ନ ଜାଣି ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ନ ଚିହ୍ନିଲେ ।
ଲେଉଟି ଅଇଲୁ ଅନ୍ନ କେବେହେଁ ନ ଦେଲେ
ପୁଣି ତାଙ୍କ ଘରକୁ ଯେ ପେଷିଲେ ଶ୍ରୀହରି ।
ବୋଇଲେ ନାରୀଙ୍କୁ ମାଗ ମୋର ନାମ ଧରି ॥
ଯାଇଁ ବେଗେ ବିପ୍ରନାରୀମାନଙ୍କୁ ଦେଖିଣ ।
ବୋଇଲୁ ହେ କ୍ଷୁଧାରେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଛନ୍ତି ବନ ॥
ଅନ୍ନ ମୁଠାଏକ ଦେବ ହେ ମାତା ଗୋସାଇଁ ।
ନୋହିଲେ ଘରକୁ ହରି ନ ପାରିବେ ଯାଇଁ ॥
ଶୁଣି ବିପ୍ରନାରୀ ଭକ୍ତିଭାବରେ ଭୁଞ୍ଜିଲେ ।
ପରମ ଆନନ୍ଦେ ଅନ୍ନବ୍ୟଞ୍ଜନ ଆଣିଲେ ॥
ନିଷେଧ କଲେକ ବିପ୍ର ବାଟରେ ଦେଖିଣ ।
ଆଣିଦେଲେ ବ୍ରାହ୍ମଣୀଏ ବୋଲ ନ କରିଣ ॥
ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଅନ୍ନ ଆଣିଣ ଦେଲେ ବିପ୍ରନାରୀ ।
ଆମ୍ଭମାନଙ୍କ ସଙ୍ଗତେ ଖାଇଣ ମୁରାରି ॥
ବିପ୍ରନାରୀମାନେ ତୁମ୍ଭ ପାଦରେ ପଡ଼ିଲେ ।
ମୁକତି ଲଭିଣ ଯେହ୍ନା ମନ୍ଦିରକୁ ଗଲେ ॥
ଯେଉଁକାର୍ଯ୍ୟ କରିଛ ଦେବଙ୍କୁ ଅଗୋଚର ।
କେତେ ସେ କହିବା ତାହା ତୁମ୍ଭର ଅଗର ॥
ଏତେ କହି କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ କରନ୍ତି ଆଲିଙ୍ଗନ ।
ବୋଲନ୍ତି ଅମ୍ଭଙ୍କୁ ଯାଇଥିଲ ହେ ଛାଡ଼ିଣ ॥
ତୁମ୍ଭ ଥିଲାବାକୁ ଦେଖ ବଂଶୀ ମୋ କରେଣ ।
ତୁମ୍ଭ ବଂଶୀ ଅଛି କାହିଁ ଦେଖାଅ ହେ ପୁଣ ॥
ସେ କଥାକୁ ମନେ ମୁହିଁ ରଖିଣ ଅଛଇ ।
ଅଇଲ ଯେ ନିକଟକୁ ଦେଖିବାର ପାଇଁ ॥
ଏବେ ବଡ଼ ବ୍ୟାଘ୍ରଭୟ ହୋଇଲା ବନରେ ।
ନ ଥିଲା ଏ ବନେ ତୁମ୍ଭ ଥିବାର କାଳରେ ॥
କୋଳାକୋଳି କହନ୍ତି ଶୁଣ ହେ ମୋହନ ।
କେହୁ ଦେଲା ଅଶ୍ୱଗଜ ଧନୁଶର ବାଣ ॥
କଉସ୍ତୁଭମଣି କେହୁ ଦେଲାକ ହୃଦରେ ।
ଏ ଗୁଞ୍ଜମଞ୍ଜୁଳା ହୋଇଥିଲା କେଉଁଠାରେ ॥
କାହିଁ ଯାଉଅଛ ତୁମ୍ଭେ କହ ନାରାୟଣ ।
କପଟ ନ କର କୁହ ଅମ୍ଭର ଆଗେଣ ॥
ତାହା ଶୁଣି ଅବର ଗୋପାଳେ ଚଳି କହି ।
ମୋହଠାରୁ ଶୁଣ ହୋ ନ ଜାଣି ତୁମ୍ଭେ ଭାଇ
ମଥୁରାକୁ ଯାଇ କଂସାସୁରକୁ ମାଇଲେ ।
ଯେତେ ଗଜ ଅଶ୍ୱ ଥିଲା ତାର ସବୁ ନେଲେ॥
ଆଣିଲେ ଭଣ୍ଡାରୁ ତାର କଉସ୍ତୁଭ ମଣି ।
ରତ୍ନମାଳା ଆଣି କଣ୍ଠେ ନାଇଛନ୍ତି ପୁଣି ॥
ଶ୍ରୀବତ୍ସ ବୋଲିଣ ବିପ୍ର ପାଦେକ ମାଇଲେ ।
ଭକ୍ତିଭରେ ହରି ତାହା ହୃଦରେ ବହିଲେ ॥
ଯେତେ ରାଜାମାନଙ୍କ ଦୁହିତା ବିଭାହୋଇ ।
ଷୋଳସହସ୍ର ଅଷ୍ଟୋତ୍ତର ପାଟରାଣୀ ଭାଇ ॥
ପୁତ୍ର ନାତି ବନ୍ଧୁ ଆଦି ହୋଇଲେ ବହୁତ ।
ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଘେନି ଯାଉଛନ୍ତି କେଉଁ ଯାତ ॥
ଯେଉଁ ଦିନୁ ବିପ୍ରପାଦ ବହିଲେ ହୃଦରେ ।
ସେ ଦିନୁ ସମ୍ପତ୍ତି ହେଲା ଶୁଣିଲୁ କର୍ଣ୍ଣରେ ॥
ଗୋପାଳଙ୍କ କଥା କୃଷ୍ଣ ଏମନ୍ତ ଶୁଣିଲେ ।
ବହୁତ ଆଦରେ ସେମାନଙ୍କୁ ପୂଜା କଲେ ॥
ତାହାପରେ ଜାଣିଲେ ସକଳ ଗୋପୀଗଣ ।
ଅସମ୍ଭାଳେ ଧାଇଁଲେ ରାଧିକା ସଙ୍ଗତେଣ ॥
ଗୃହର ବେପାର ସେ ସକଳ ଯେତେ ଥିଲେ ।
ଲାଜଭୟ ମାନ ସବୁ ଛାଡ଼ିଣ ଧାଇଁଲେ ॥
କେଉଁ ଗୋପୀ ଗୃହର ମାର୍ଜ୍ଜନା କରୁଥିଲେ ।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଅଇଲେ ବୋଲି ଛାଡ଼ିଣ ଧାଇଁଲେ ॥
କେହୁ ଅନ୍ନ ରନ୍ଧୁଥିଲା ଭୁଞ୍ଜୁଥିଲା କେହୁ ।
କୃଷ୍ଣକଥା ଶୁଣିଣ ଯେ ବେଗେ ଗଲା ସେହୁ॥
କେହୁ ପୁତ୍ର ଘେନିଣ ଦୋଳରେ ବସିଥିଲା ।
ସଖୀ ତାକୁ ଡ଼ାକନ୍ତେଣ ତଳେ ପକାଇଲା ॥
ପଲ୍ୟଙ୍କରେ ଶୋଇଥିଲେ କେଉଁ ଗୋପୀଗଣ
ବେଗେ ଉଠିଗଲେ 'କୃଷ୍ଣ ଅଇଲେ ବୋଲିଣ

କେଉଁ ଗୋପୀ ଘରେ ଛାର ଦୁହୁଁ ଥିଲା ଗାଈ
ଦହି ଦୁଧ ମନ୍ଥନ ଯେ କରୁଥିଲା କେହି ।
ଗୋପୀଙ୍କ ଯାଆନ୍ତେ ସବୁ ଶୁଭିଲାକ ଗୋଳ ।
ସବୁ ଛାଡ଼ି ଗୋପୀ ଯେ ଧାଇଁଲେ ଅନ୍ତରାଳ ॥
କେ ଗୋପୀ ପଦର ଧେନୁ ପାନ୍ତେ ସେ ବିକଣ
କୃଷ୍ଣ କଥା ଶୁଣି ଗଲା ବାଟରେ ରଖିଣ ।
କେ ଗୋପୀ ଗୋମୟ ଦେଇ ଗୃହ ଲିପୁଥିଲା
କୃଷ୍ଣ ଅଇଲାକ ଶୁଣି ସେହିରୂପେ ଗଲା ॥
ଏକ ଗୋପୀ କେହୁ ହୋଇଥିଲା ରଜୋବତୀ
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଅଇଲେ ବୋଲି ଯାନ୍ତେଣ ତଡ଼ତି ॥
ଆବର ଗୋପୀଏ ତାକୁ ଦେଖିଣ ଚଳିଲା ।
ଲାଜ ତୋତେ ନାହିଁ କିପାଁ ଯାଉଛୁ ବୋଇଲା
ସେ ବୋଇଲା ଲାଜେ ମୁହିଁ ମଳିନ ହୋଇଛୁ ।
ଏ ଜଳେ ଧୋଇଲେ ଶୁଦ୍ଧ ନୋହିବ ସେ କିଛୁ
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ପଦ୍ମପାଦ ଶୀତଳ କରି ମୁହିଁ ।
ତହିଁ କାଶ ଧୋଇବି ମୁଁ ଗଙ୍ଗାଜଳେ ନେଇ ॥
ଏତେବୋଲି ଗଲା ବେଗେ କୃଷ୍ଣପଦ ଧ୍ୟାୟି ।
ଦର୍ଶନ କରନ୍ତେ କୋଟି ପାପ ହୁଗୁ ଦହି ॥
ଏମନ୍ତ ସକଳ ଗୋପୀ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ।
ଯେହୁ ଯାହା ନେଇଥିଲେ କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ଯାଚିଲେ
କେ ବୋଇଲା କୃଷ୍ଣ ମୋର କଣ୍ଠ ରତ୍ନମାଳା ।
ଯତ୍ନ କରି ଗୁନ୍ଥିଥିଲି ଦେବି ତୁମ୍ଭ ଗଳା ॥
କେ ବୋଲେ ତୁମ୍ଭର ପାଇଁ ଅଣିଛୁ ଲବଣୀ
ବହୁତ ଅଣିଛୁ ଫୁଟି ଖାଅ ବେଗେ ପୁଣି ॥
ତୁଣ୍ଡ ବିସ୍ତାର କରି ମୁଁ ଦଅଇ ତୁଣ୍ଡରେ ।
ଯଶୋଦା ଜଗତ ଦେଖିଅଛୁ ଉଦରରେ ॥
ସେହି କଥା ବିଗୁରି ମୁଁ ଅଣିଛୁ ଲବଣୀ ।
ଖାଇକରି ଉଦରି ପ୍ରସରଅ କନା ପୁଣି ॥
କେ ବୋଲଇ ବନମାଳା ଅଣିଅଛୁ ମୁହିଁ ।
ବହୁତ ଯତନ କରି ଗୁନ୍ଥିଣ ଅଛଇ ॥
ଏ ତୁମ୍ଭ ଚୁଳରେ ମୁହିଁ ଦେବଇ ବାନ୍ଧିଣ ।
ହାତ ନ ପାଇବ କେବେ ବନ୍ଧକର ପୁଣ ॥
କେ ବୋଲଇ ଖାଇବାକୁ କଦଳୀ ପଣସ ।
ପକ୍ୱ ଅମ୍ବ ସହିତେ ଅଣିଛୁ ହୃଷୀକେଶ ॥
ଏହିଠାରେ ବସ ଏହା କର ହେ ଭୋଜନ ।
ତେବେସେ ମନ୍ତୋଷମନ ହେବ ମୋର ଜାଣ

କର୍ପୂର ଚନ୍ଦନ ଆଉ କସ୍ତୁରୀ ମିଶାଇ ।
କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ବୋଲନ୍ତି ହୃଦେ ଦେବି ମୁଁ ଲଗାଇ ॥
ବୋଲନ୍ତି ହେ କୃଷ୍ଣ ଏତେ ନିର୍ଦ୍ଦୟ ହୋଇଲ
ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ଛାଡ଼ିଣ କିପାଁ ମଥୁରାକୁ ଗଲ ॥
ନାନାସେବା କରିଥିଲୁ ବାଳକ କାଳରେ ।
ପ୍ରାଣ ରକ୍ଷାକଲ ତୁମ୍ଭେ କେତେ ବିପତ୍ତିରେ ॥
ଜଳକ୍ରୀଡ଼ାକାଳେ ଆମ୍ଭ ବସ୍ତ୍ର କଲ ଚୋରି ॥
କେତେ ସ୍ନେହ ଛାଡ଼ିକରି ଗଲ ହେ ମୁରାରି ॥
ବୃନ୍ଦାବନେ ନିଶାରେ ମୁରଲୀ ବଜାଇଲ ।
ଜଣେ ଜଣେ ନାମ ଧରି ଡାକି ଘେନିଚଳ ॥
ଷୋଳସହ ରୂପକୁ ଆପଣେ ଧରି ହରି ।
ରମିଲ ଗୋପୀଙ୍କ ମନୋରଥ ପୂର୍ଣ୍ଣକରି ॥
ଯମୁନା ବଢ଼ାଇ ମିଛେ ନାବ ପାରି କଲ ।
ଆସିବା ବେଳକୁ ଘାଟଦାନ ଯେ ସାଧିଲ ॥
ଅକ୍ରୂର ପାମର କଂସ ଆଦେଶେ ଅଇଲା ।
ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ବିଚ୍ଛେଦ କରି ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ସେ ନେଲା ॥
ଗୁରି ଦିନେ ଆସିବୁ ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ଭଣ୍ଡିଗଲ ।
ଏତେଦିନେ ଆସିଣ ଶ୍ରୀମୁଖ ଦେଖାଇଲ ॥
ଆମ୍ଭେ କେବେ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଯେ ଛାଡ଼ିଣ ନ ଦେବୁ
ଯେ ଯାହାର ହୃଦୟରେ ବାନ୍ଧିଣ ରଖିବୁ ॥
ଏମନ୍ତ ବଚନ ଯହୁଁ ଗୋପୀଏ କହିଲେ ।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ସେ କଥା ଶୁଣି ହରଷ ହୋଇଲେ ॥
ଗୋପୀଙ୍କି ବୋଲନ୍ତି ପ୍ରଭୁ କମଳ ଲୋଚନ ।
କାହିଁ ପାଇଁ ତୁମ୍ଭେମାନେ ହୋଇଛ ବିମନ ॥
ଯେ ମୋତେ ମନ ମଧ୍ୟରେ ଭାବେ ନିରନ୍ତର
ସର୍ବଦା ମୁଁ ଥାଏ ଯାଇ ପାଶରେ ତାହାର ॥
ହୃଦୟର ସିଂହାସନେ ମୋତେ ରଖିକରି ॥
ବାକ୍ୟରେ କିପାଇଁ ମିଛେ କରୁଛ ଗୁହାରି ।
ଭକ୍ତିଭାବ ମୁକ୍ତି ମାର୍ଗଦେଇ ଉପଦେଶ ॥
ତହୁଁ କାଳନ୍ଦୀ କୂଳରେ ହେଲେ ପରବେଶ
କାମଭାବ ଭବପାଶ ହୋଇଲା ମୋଚନ ।
ଅଶ୍ରୁଧାରା ନୟନରୁ ବହେ ଅନୁକ୍ଷଣ ॥
ଦେଖନ୍ତି କାଳନ୍ଦୀ ହ୍ରଦ ଯମୁନା ପୁଳିନ ।
ମନେ ମନେ ଆନନ୍ଦିତ ହେଲେ ନାରାୟଣ ॥
ଦେଖି କାନନ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରଭୁ ବନମାଳୀ ।
ଲଭିଲେ ପରମାନନ୍ଦ ହୋଇ କୁତୁହଳୀ ॥

ସୈନ୍ୟଗଣ ପ୍ରତି ଏହି ଅନୁମତି କଲେ ।
ଅମ୍ଭର ବଚନ ଏବେ ଶୁଣ ହେ ସକଳେ ॥
ସୁରମ୍ୟ ଉଦ୍ୟାନ ଦେଖ ଏ ଯମୁନା ତୀର ।
ଅନେକ ଦୂରରୁ ତୁମ୍ଭେ ଆସିଛ ଏଠାର ॥
ବିଶ୍ରାମ ଏଠାରେ କରି କ୍ଳାନ୍ତି ଦୂର କର ।
ପାନ ଭୋଜନାଦି ବଢ଼ାଇବ ଏ ସ୍ଥାନର ॥
କିଛିକ୍ଷଣ ରହି ଏଥି ପଥଶ୍ରାନ୍ତ ହର ।
ହସ୍ତିନା ମୁଖରେ ତହୁଁ ଯିବ ଯାତ୍ରା କର ॥
ମୁନି ଗୁରୁଜନ ଅମ୍ଭ ସଙ୍ଗତରେ ଛନ୍ତି ।
ଦେବକୀ ରୋହିଣୀ ଆଦି ସର୍ବେ ଅସୂର୍ଯ୍ୟମ୍ପଶ୍ୟା ॥
ଶ୍ରୀହରିଙ୍କ ବାଣୀ ଶୁଣି ସର୍ବେ ସେ ସ୍ଥାନରେ ।
ବିଶ୍ରାମ କରିଣ ସ୍ୱସ୍ଥ ଲଭିଲେ ସକଳେ ॥
ପାନ ଭୋଜନ ପ୍ରଭୃତି ସର୍ବ ଶେଷ କରି ।
ହରଷେ ଚଳନ୍ତି ସର୍ବେ ହସ୍ତିନା ନଗରୀ ॥
ପଥେ ତାଙ୍କ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ କହନ୍ତି ॥
ଆଉ ଅଳ୍ପଦୂରର ଅଛି ପାଣ୍ଡବ ବସତି ॥
କେହି ତାହା ସଙ୍ଗେ କଳି ଗୋଳ ନ କରିବ
ମାନ୍ୟ ଧର୍ମ କରି ମୋର ଗୌରବ ରଖିବ ॥
ଶୁଣ ସର୍ବେ ନାରୀଗଣେ ମୋହର ବଚନ ।
ହେ ମାତାଦେବକୀ ରୋହିଣୀ ଆଦି ଗୋ ଶୁଣ
ଯୁଧିଷ୍ଠିର ମାତା କୁନ୍ତୀ ଅଛନ୍ତି ସେଠାରେ ।
ଆଉର କେତେକ ବୃଦ୍ଧା ଛନ୍ତି ତାଙ୍କ ପୁରେ॥
ସେମାନଙ୍କୁ ସର୍ବେ ଯଥାବିଧି ମାନ୍ୟ କରି ।
ଯଜ୍ଞକାର୍ଯ୍ୟେ ଯୋଗ ଦେବ ରହି ଅନ୍ତଃପୁରୀ ॥
ଅରୁନ୍ଧତୀ ଅନୁସୂୟା ଆଦି ସ୍ତ୍ରୀ ଯେତେ ।
ଅତି ସ୍ନେହ ଭକ୍ତି ପାଦ ଅର୍ଚ୍ଚନ୍ତି ଯୁକତେ ॥
ସଦା କୃତାଞ୍ଜଳି ପୁଟେ ତାହାଙ୍କ ପାଶରେ ।
ତାହାଙ୍କ କଥାକୁ ନ ଲଙ୍ଘିବ କେତେବେଳେ
ନାରୀଙ୍କି ପ୍ରବୋଧି କୃଷ୍ଣ ପୁଣି ନାଥଗଣେ ।
ଡାକିଣ ବୁଝାଇ ଦେଲେ କରି ଜଣେ ଜଣେ
ସେ ସ୍ଥାନରେ ବୀର ଦର୍ପ କେହି ଦେଖାଇଣ
ନ ଲଭିବ ଅପମାନ ଅହେ ଯଦୁଗଣ ॥
ଜାଣ ବିଶେଷ ବିଜୟୀ ପାର୍ଥ ବୀରବର ।
ଆଉର ଅଛଇ ତହିଁ ଭୀମସେନ ବୀର ॥
ଅନେକ ଦେଶରୁ ରାଜା ଏ ଯଜ୍ଞ ନିମନ୍ତେ ।
ନିମନ୍ତ୍ରିତ ହୋଇଣ ଆସିବେ କେତେକେତେ
ରାଜା ମହାରାଜା ଆଉ ସୈନ୍ୟ କୋଳାହଳ ।
ସର୍ବଦା ପୂରି ରହିବ ହସ୍ତିନା ନଗର ॥
ଯୋଦ୍ଧାମାନଙ୍କର ତେଜେ ସୂର୍ଯ୍ୟତେଜ ଜାଣ ।
ନିଷ୍ପ୍ରଭ ନିଶ୍ଚୟ ହେବ ଅହେ ବୀରଗଣ ॥
କାଳାନ୍ତକାଳ ପରାୟେ କେତେ କେତେ ବୀର ।
ନିମନ୍ତ୍ରଣ ପାଇଣ ଆସିବେ ସେ ସ୍ଥାନର ।
ତୁମ୍ଭେମାନେ ଯାଇଁ ସର୍ବେ ମଣ୍ଡଳ ପ୍ରକାରେ ॥
ରକ୍ଷା କରିବ ଯଜ୍ଞକୁ ଯୁଧିଷ୍ଠି ସଙ୍ଗରେ ॥
ଧର୍ମଙ୍କୁ ଚୌଦିଗେ ଘେରି ରହିବ ନିଶ୍ଚିନ୍ତି ।
ଧର୍ମ ସବୁ ରକ୍ଷା ହେବ ନ ହୋଇବ କ୍ଷାନ୍ତ ॥
ଯେତେଯେତେ ବୀରଗଣେ ମୋ ବଚନ ଶୁଣ
ବୀରବର ଅର୍ଜ୍ଜୁନଙ୍କୁ କରିବ ପ୍ରଣାମ ॥
ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ କହେ ଯଥାର୍ଥ ବଚନ ।
ନ ଲଙ୍ଘି ଅମ୍ଭ ଆଦେଶ କରିବ ପାଳନ ॥
ଯେଉଁ ପରି ଦ୍ୱାରକାକୁ ସାବଧାନ ହୋଇ ।
ରକ୍ଷାକଲ ବୀର ଅମ୍ଭ ଆଜ୍ଞା ଶିରେ ବହି ॥
ସେହିପରି ଯୁଧିଷ୍ଠିର ପୁରକୁ ରକ୍ଷଣ ।
କରିବ ହେ ବୀର ଶତ୍ରୁ ନ ପଶୁରି ଆନ ॥
ନିଜଦେଶେ ମାନ ଅପମାନ ହେବ ଯାହା ।
ସେଥି ଲଭ କ୍ଷତି ନାହିଁ ଜାଣିଛ ତ ତାହା ॥
ମାତ୍ର ସତର୍କ ଭାବରେ ଏଥି ରହିଥିବ ।
ଯେଉଁ ପରି କିଛି ଅପମାନ ନ ପାଇବ ॥
ନିଜ ନିଜ କାର୍ଯ୍ୟ ନିଜେ ହସ୍ତରେ କରିବ ।
କାହାରି ଉପରେ ବାବୁ ଭରସା ନ ଦେବ ॥
ଉତ୍ସବ କାଳରେ ନିଜ ଘରେ ବିଶେଷରେ ।
ନିଜର ଅଗିରେ ଯେହ୍ନ ଜଣାଶୁଣା କରେ ॥
ମାନ ଅଭିମାନ ଆଦି ସବୁ ଛାଡ଼ିକରି ।
ଆଦର କରେ ସମସ୍ତ ନମ୍ରଭାବ ଧରି ॥
ବଢ଼ଇ ସମ୍ମାନ ତାର ବଢ଼େ ପଦ୍ଧତି ।
ଲୋକେ ତାକୁ ପ୍ରଶଂସା ଯେ କରନ୍ତି ବିଶେଷ ॥
ବଡ଼ ହୋଇବାକୁ ଇଚ୍ଛା ଥାଏ ଯାର ଚିତ୍ତେ ।
ଆଗେ ଶ୍ରେଷ୍ଠହୁଏ ସେହି ସକଳ ସାକ୍ଷାତେ ॥
କାର୍ଯ୍ୟସିଦ୍ଧି କରେ ସେହୁ ଲୋକେ ଧନ୍ୟହୋଇ ।
କି ନ ଜାଣ ତୁମ୍ଭେ ବେଶୀ ବୁଝାଇବ ମୁହିଁ ॥
ତୁମ୍ଭର ଜନନୀ ଆଉ ସତ୍ୟଭାମା ପ୍ରଭୃତି ।
ଜଣାଇବ ଅମ୍ଭ ଆଜ୍ଞା ଯାଇଣ ତତ୍ପରତି ॥

ଧର୍ମପୁରେ ରହିଛନ୍ତି ଆମ୍ଭର ଭଗିନୀ ।
ସୁଭଦ୍ରା ଯା ନାମ ଯେହୁ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଚୂଡ଼ାମଣି ॥
ତୁହେଁ ଆଗ ଯାଇଁ ସୁଭଦ୍ରାଙ୍କୁ ସସ୍ନେହରେ ।
ମିଷ୍ଟକଥା କହି ପ୍ରବୋଧନ ଦେବ ଶୀଘ୍ରେ ॥
ଯା ହେଉ ସମସ୍ତ ଆଗେ ହସ୍ତିନା ପୁରରେ ।
ମୋହର ଯିବା ଉଚିତ ଅଟଇ ଶୀଘ୍ରରେ ॥
ମୋତେ ନ ଦେଖିଣ ଧର୍ମରାଜ ନିରନ୍ତର ।
ଚିନ୍ତାକୁଳ ହେଉଥିବେ ସର୍ବଦା ମନର ॥
ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ନ ଦେଖି ସେ ବିପଦ ମଣୁଥିବେ ।
ଅନିଷ୍ଟ ଘଟିବ ବୋଲି ଭୟ କରୁଥିବେ ॥
ଅଶ୍ୱମେଧ ଯଜ୍ଞ ଅଟେ ଅତି ଗୁରୁତର ।
ବଡ଼ଇ କଠିନ ସେହି ଅଟଇ ନିକର ॥
ହେ ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ ସୈନ୍ୟ ନାରୀମାନଙ୍କୁ ଘେନିଣ
ପଛେ ଆସୁଥାଅ ତୁମ୍ଭେ ଭୀମ ସହିତେଣ ॥
କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ଏହା କହି ଘୋଡ଼ା ଚଢି ଶୀଘ୍ରେ ।
ଶୀଘ୍ରଗଲେ ହସ୍ତିନାକୁ ଧର୍ମ ସାକ୍ଷାତରେ ॥
ସାମାନ୍ୟ ସଂଖ୍ୟକ ସୈନ୍ୟ ସଙ୍ଗେ ଚଳିଯାନ୍ତି
ହସ୍ତିନାରେ ପ୍ରବେଶିଲେ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀପତି ॥
କୃଷ୍ଣ ଦର୍ଶନରେ ହସ୍ତିନାର ବାସୀଗଣ ।
ଆନନ୍ଦ ସାଗରେ ସର୍ବେ ହୋଇଲେ ମଗନ ॥
ଦେଖି ମହାଜନମାନେ ଆନନ୍ଦ ହୋଇଲେ ।
ଯାଗନିକ ବ୍ରାହ୍ମଣ କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ସ୍ତୁତିକଲେ ॥
ବୋଇଲେ ଯଜ୍ଞରକର୍ତ୍ତା ହୋଇଲେ ପ୍ରବେଶ ।
ନ ଜାଣି କରନ୍ତି ଯଜ୍ଞ ଧର୍ମ ନର-ଈଶ ॥
ଯେବଣ ହରି ଅଟନ୍ତି ହର୍ତ୍ତା କର୍ତ୍ତା ଦୁଇ ।
ତାଙ୍କ ବିନା ଅନ୍ୟ କର୍ତ୍ତା ସଂସାରରେ ନାହିଁ ॥
ଆମ୍ଭେ ଅନ୍ଧଜନ ଅଟୁ ସର୍ବଦା ଅଜ୍ଞାନୀ ।
କୃଷ୍ଣ ବିନା ଭାବୁ ଅଛୁ ହେବୁ ସ୍ୱର୍ଗଗାମୀ ॥
ଯେ ଭକ୍ତବତ୍ସଳ ହରି ସଂସାରରେ ସାର ।
ପାର୍ଥ ସହିତ ଭକ୍ତ କରନ୍ତି ଯୁଧିଷ୍ଠିର ॥
ହରିଭକ୍ତ ଯୁଧିଷ୍ଠି ରାଜାଙ୍କ ଯଜ୍ଞବଳେ ।
ଦେଖିକରି ମୁକ୍ତହେବୁ କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ସକଳେ ॥
ମାନବ ଶରୀର କରି ଜଗତେ ଧାରଣ ।
କୃଷ୍ଣ ବିନା ବୈକୁଣ୍ଠରେ କିସ ପ୍ରୟୋଜନ ॥
ଯାଜ୍ଞିକ ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କର ଅଟେ ଯଜ୍ଞପତି ।
ସନ୍ନ୍ୟାସୀମାନଙ୍କୁ ଦିଅ ହେଲେ ସଦଗତି ।

ଯୋଗୀ ଜ୍ଞାନୀ ଭକ୍ତସାଧୁ ସମସ୍ତଙ୍କ ମନେ ।
ମୋହନ ମଧୁର ମୂର୍ତ୍ତି ଜାଗୁ ଅନୁକ୍ଷଣେ ॥
ଗୋଲୋକ ବିହାରି ଘେନ ବିନତି ଆମ୍ଭର ।
ପାଦତଳେ ସ୍ଥାନ ଦେଇ ରଖ ଏକ ବାର ॥
ଏତେଦିନ ଆମ୍ଭେ କରି ଯଜ୍ଞ ଉପାସନା ।
ମାତ୍ର କିଛି ନୁହେଁ ତାହା କେବଳ ଯାତନା ॥
ଶଠ ଶିରୋମଣି ଏବେ ଜାଣିଲୁ ଅନଳ ।
ଘୃତାହୁତି ପାଇଲେହେଁ ନୁହଇ ଶୀତଳ ॥
ତେଣୁ ଶତଜିହ୍ୱା ନାମ ଅଟେ ଅନଳର ।
ତେଣୁ ତାହାଙ୍କ ପ୍ରକୃତି ଅଟେ ଚମତ୍କାର ॥
ସର୍ପ ଦୁଇଜିହ୍ୱା ହୋଇ କେତେ ହିଂସାକରେ
ତା ସମାନ ଅଛି କିଏ ସଂସାର ମଧ୍ୟରେ ॥
ଏଥେଁ କାହା ଦୋଷ ଦେବୁ ଆମ୍ଭର କପାଳ
ଏତେ ଦିନକେ ଦେଖିଲୁ ପ୍ରଭୁ ଆଦିମୂଳ ॥
କି ସ୍ଥିର ଗୋଲୋକ ପୁଣି ସ୍ୱର୍ଗପୁରେ ବାସ ।
ପୁଣି କ୍ଷୟହେଲେ ପୁଣି ଆସେ ମର୍ତ୍ତ୍ୟଦେଶ ॥
ବର୍ତ୍ତମାନ ହରି ଲଭି ମନର ସୁଖରେ ।
କାଳ କାଟିବୁ ଆନନ୍ଦେ ନିର୍ଭୟ ଅନ୍ତରେ ॥
ଏହିପରି କୁହାକୁହି ହୋଇଣ ସକଳେ ।
ଲୋଟିଲେ ଭକ୍ତିରେ ପଡ଼ି କୃଷ୍ଣ ପାଦତଳେ ॥
ବୋଇଲେ ରକ୍ଷାକର ଏ ଅଧମ ଜନରେ ।
ତୁମ୍ଭ ବିନୁ ଅନ୍ୟଗତି ନାହିଁ ଏ ସଂସାରେ ॥
ଆମ୍ଭେମାନେ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ତ ଆଶା ନାହିଁ ଧନେ
ମାତ୍ର ଆଶା ସଦା ପ୍ରଭୁ ତୁମ୍ଭ ଶ୍ରୀଚରଣେ ॥
ଯେପରି ଥରକୁ ଥର ଜନମ ମରଣ ।
କେବେ ନ ଭୋଗିବୁ ଦେବ ସଂହାର କାରଣ ॥
ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କ ସ୍ତୁତି ଅଦ ଶ୍ରୀଧର ବିନତି ।
ପୁଣି ପାଦତଳେ କରିଛନ୍ତି ସେହି ସ୍ତୁତି ।
ଦେଖି ଦେଖି ରଜା ଅର୍ଘ୍ୟ କଲେ ନମସ୍କାର ।
ବିସ୍ମିତ ହୋଇଲେ ସର୍ବ ବ୍ରାହ୍ମଣ କୁମର ॥
କହିବାକୁ ଆରମ୍ଭିଲେ ବିନମ୍ର ବଚନ ।
ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ଦୁଃଖ ହର ଦୁଃଖୀ ଧନ ॥
ତୁମ୍ଭେ ଅଟ ନାରାୟଣ ବିଶ୍ୱର କାରଣ ।
କୋଟି କୋଟି ତୀର୍ଥ ପାଦ ରେଣୁର ସମାନ
ସ୍ୱେଚ୍ଛା ଅବତାର ତୁମ୍ଭେ ସୃଷ୍ଟିକର୍ତ୍ତା ନାଥ ।
ଲୀଳା କମେ ପାଳ ସର୍ବେ ହେ ପ୍ରଭୁ ଅନନ୍ତ

ନିଜ ଭକ୍ତିରେ ଯେ ଭଜେ ପ୍ରଭୁ ନାରାୟଣ ।
ସଦା ମନ ଥାଏ ଯାର ଶ୍ରୀପଦ୍ମ ପାଦେଣ ॥
ଜନମ ସାର୍ଥକ ତାର ଅଟେ ଦୟାମୟ ।
ବେଦ ବେଦାନ୍ତରେ ଯାହା ନ ହେଲା ନିଶ୍ଚୟ
ଆଗମ ନିଗମ ଆଉ ସଂହିତା ସକଳେ ।
ଯାହାଙ୍କର ସ୍ୱରୂପ ନ ଜାଣେ କେତେବେଳେ
ସେହି ପ୍ରଭୁ ସମ୍ମୁଖରେ କରଣ ଦର୍ଶନ ।
କି ଛାର ଯଜ୍ଞ ବେଦାନ୍ତ ପଠନ ଶ୍ରବଣ ॥
ଅହେ ପ୍ରଭୁ ତୁମ୍ଭ ତତ୍ତ୍ୱ ନ ପାରୁଁ ଜାଣି ।
ଚତୁର୍ମୁଖେ ବ୍ରହ୍ମା ଯାହା ନ ପାରେ ବଖାଣି ॥
ବିପ୍ରଗଣ ବାଣୀ ଶୁଣି ପ୍ରଭୁ ଜନାର୍ଦ୍ଦନ ।
କୋମଳ ମଧୁରସ୍ୱରେ କହିଲେ ବଚନ ॥
ସନ୍ନ୍ୟାସୀମାନଙ୍କ ଧର୍ମ ସନ୍ନ୍ୟାସ ଆଶ୍ରୟ ।
ସର୍ବତ୍ୟାଗୀ ଇଚ୍ଛାଶୂନ୍ୟ ପୂର୍ଣ୍ଣ ବ୍ରହ୍ମକାୟ ॥
ଆପଣାର ଇଷ୍ଟପୂଜା ବସ୍ତୁ ଆରାଧନା ।
ଥାଏ ନାହିଁକି ବ୍ରାହ୍ମଣ ନିଜପଣ ବିନା ॥
ଧ୍ୟାନବଳେ ଯୋଗବଳେ ସମସ୍ତ ଜଗତ ।
ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡଯାକ ବସ୍ତୁରେ ହୋଇଛୁ ପୂରିତ ॥
ଏହିକ୍ଷଣି ଅମ୍ଭେ ଧର୍ମ ରାଜାଙ୍କ ପାଶକୁ ।
ଅଶ୍ୱମେଧ ପାଇଁ ଯାଉଅଛୁ ସେ ସ୍ଥାନକୁ ॥
ତୁମ୍ଭେମାନେ ସେ ଯଜ୍ଞକୁ ଯିବ ହେ ବହନ ।
ସେଠାରେ ମୋହର ସଙ୍ଗେ ହୋଇବ ମିଳନ
ଭାଷିଣ ଏମନ ହରି ହସ୍ତିନା ନଗରେ ।
କ୍ରମେ କ୍ରମେ ପଥ ବହିଯାନ୍ତି ଅତି ଖରେ ॥
ହସ୍ତିନା ପୁରର ସର୍ବ ନରନାରୀ ଜାଣି ।
ଲାଜ ଭୟ ଛାଡ଼ି ଦେଖିଲେ ସେ ଚକ୍ରପାଣି ॥
କୋଟିଏ ମଦନ ଯାର ସଙ୍ଗେ ସମ ନୁହେଁ ।
ସେ ନାଗର ଶିରୋମଣି ଦେଖି ନାରୀମୋହେ
କୁହାକୁହି ପରସ୍ପର ହେଲେ ସେହିକ୍ଷଣ ।
ଭକତଙ୍କ ମନୋରଥ କରିବାକୁ ପୂର୍ଣ୍ଣ ॥
ବିଜେକଲେ ମଦନମୋହନ ଗୋପୀନାଥ ।
ଦେଖି କେଉଁ ନାଗରୀ ଧରିବ ପତିବ୍ରତ ॥
ପଙ୍କଜ ନୟନ ହରି ଠକଙ୍କ ଅଗ୍ରଣୀ ।
କପଟୀ ମାୟାଙ୍କ ନାଗରଙ୍କ ଶିରୋମଣି ।
ନାରୀମାନଙ୍କର ଏହି ଅଟେ ଶତ୍ରୁରେ ।
ଦେଖି କାମେ ମୋହ ନୋହିବକେ ନାରୀଛାର

ଲକ୍ଷ୍ମୀଯାର ଦାସୀ ହେବା ପାଇଁ ବାଞ୍ଛାକରେ ।
ସେ ପଙ୍କଜ ମୁଖ ଅଜ ଦେଖି ନୟନରେ ॥
ଜନମ ସଫଳ ହେଲା ମତ ଛନ ଛନ ।
ଧନ୍ୟ ଗୋପାଙ୍ଗନା ଯାହା ରମିଲ ମୋହନ ॥
କେଉଁ ଜନ୍ମେ କେତେ ତୁମ୍ଭେ ତପସ୍ୟାକରିଲ
ମଦନ ମୋହନ ଲଭି କୋଳରେ ଧରିଲେ ॥
ଧନ୍ୟ ତୁମ୍ଭ ମୁଖ ଚୁମ୍ବି ଦେଲେ ପଦ୍ମମୁଖ ।
କୋଟି କୋଟି ଜନ୍ମର ଖଣ୍ଡିଲ ଭବଦୁଃଖ ॥
ନବଘନ ଶ୍ୟାମରୂପ ମଦନ ମୋହନ ।
କୋଟି କାମ ଗଞ୍ଜେ ଯାର ରୂପ ବିତପନ ॥
ଧନ୍ୟ ରାଧିକା ସୁନ୍ଦରୀ କେତେ ତପକଲ ।
ପ୍ରେମ ଫାଶେ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କୁ ବନ୍ଦୀ କଲ ॥
ଶୁଣି ଅଛୁ ତୁମ୍ଭ ପାଇଁ ପ୍ରଭୁ ଚକ୍ରଧର ।
ନିରନ୍ତର ବୃନ୍ଦାବନେ କରନ୍ତି ବିହାର ॥
କୁଳ ମାନ ଲାଜ ଛାଡ଼ି କୃଷ୍ଣ ଶ୍ରୀଚରଣ ।
ପୂଜାକର ପ୍ରୀତି ଦେଇ ତୋଷିଲ ମୋହନ ॥
କି କହୁଛ ନାରୀମାନେ ଶୁଣ ମୋ ଉତ୍ତର ।
ମଦନ ମୋହନ ଭଙ୍ଗୀ ଦେଖି ମୋହ ଗଲ ॥
ନାରୀର ପୁରୁଷ ଏହି ନୁହେ ଗୋ ସଙ୍ଗାତ ।
ପୁରାଣ ପୁରୁଷ ଏହି ସଂସାରରେ ଖ୍ୟାତ ॥
ପ୍ରଣୟର ଉପଯୁକ୍ତ କେବେହେଁ ନ ଭାବ ।
ପୁରାତନ ପ୍ରେମ କିପାଁ ଅକାରଣେ ହେବ ॥
ବୟସର ଅନୁରୂପ ସଙ୍ଗ ସୁଖ ହୁଏ ।
କି ସୁଖ ଲଭିବ ଭକ୍ତି କରି ଏହି ଦେହେଁ ॥
ଶୁଣିଛ ଯେ କର ଲାଗି ପୂତନା ମରିଲା ।
ସୁବାସ ଚନ୍ଦନ ସମ ଦେହ ତା ବାସିଲା ॥
ହୃଦ ସିଂହାସନେ ପ୍ରୀତି ପଥେ ତାଙ୍କୁ ରଖ ।
ଭବ ମାୟା ମୋହ ଆଦି ସକଳ ଉପେକ୍ଷ ॥
ଅସାର ସଂସାର ଏହି ପାତକର ଘର ।
ଏକମାତ୍ର ତାଣକର୍ତ୍ତା ପ୍ରଭୁ ଚକ୍ରଧର ॥
ଏପରି ଧନକୁ ଅମ୍ଭେ ଦେଖି ଗୋ ସଙ୍ଗାତ ।
ଇନ୍ଦ୍ରିୟର ବଶ ତୁମ୍ଭେ ହେଲ କି ନିମିତ୍ତ ॥
ଅନାଦି କାରଣ ଯେହୁ ଜଗତ ତାରଣ ।
ସୃଷ୍ଟିସ୍ଥିତି ଯାହାଙ୍କ ଇଚ୍ଛାରେ ହୁଏ ପୁଣ ॥
ତାଙ୍କ ତୁଲ୍ୟ ଶୁଦ୍ଧି କିଏ ହୋଇପାରେ ସେହି
ତାଙ୍କୁ ଦେଖି ଅଶୁଦ୍ଧ ଶରୀରେ ଭାବ ନାହିଁ ॥

ଦେବକୀଙ୍କ ସୁତ ବୋଲି ଯାହାକୁ ଭାବୁଛ ।
ସ୍ୱୟଂ ସୃଷ୍ଟି କର୍ତ୍ତା ଏହୁ ତଳେ ନୋହୁ ମିଛ ॥
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ମାୟା ସର୍ବ ବୁଝିପାରେ କିଏ ।
ଯେ କର ଲଗନ୍ତେ କୁଜୀହେଲା ଶୋଭା କାୟେ
ପତିପଣେ ବରି କୋଳେ ଧେନାଲ ମୁରାରି ।
ଶୁଣି ଜାମ୍ବବତୀ ଅଟେ ଯାହାଙ୍କର ନାରୀ ॥
ସତ୍ୟା ଶଙ୍କାବତୀ ଅଦି ଯେତେକ ରମଣୀ ।
ବୋଲି ଥାନ୍ତି ଅମ୍ଭେ ସର୍ବେ କୃଷ୍ଣ ସୁହାଗଣୀ ॥
ମାତ୍ର ତାହା ନୁହେ ମାୟାଧର ମାୟାବଳେ ।
ମୋହିତ ହୋଇଣ ଥାନ୍ତି ରମଣୀ ସକଳେ ॥
ଯେତେବେଳେ ଯାହାଙ୍କର ପରେ ଶୁଭ ଦୃଷ୍ଟି
ଦିଅନ୍ତି ଏ ସଂସାରରେ ନୁହେ ସେହୁ କଷ୍ଟି ॥
ତାଙ୍କ ମନ କାର୍ଯ୍ୟ ଇଚ୍ଛା ଗତି କେଉଁ ସ୍ଥାନ ।
ସ୍ଥିର କେହି କରିଣ ଯେ ନ ପାଏ ସନ୍ଧାନ ॥
ନାରୀମାନଙ୍କର ମନଭାବ ଜାଣି ହରି ।
କ୍ରମେ କ୍ରମେ ଚଳି ଚଳି ଗଲନ୍ତି ମୁରାରି ॥
ଦେଖିଣ ଏସନ ଶୋଭା ପୁର ନାରୀଗଣ ।
ଭକ୍ତିଭରେ ପଦ୍ମପାଦେ କରଲେ ପ୍ରଣାମ ॥
କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ଦେଖିଣ ସର୍ବ ବୈତାଳିକ ଗଣ ।
ନିଜ ନିଜ କାର୍ଯ୍ୟ ସର୍ବେ କରଲେ ବନ୍ଦନ ॥
ସମସ୍ତଙ୍କ ମଧ୍ୟେ ଯେହୁ ବୟସରେ ବଡ଼ ।
ସ୍ତବ ସ୍ତୁତିରେ ନୁହଇ ଲେଶ ମାତ୍ର ମୂଢ଼ ॥
କୃଷ୍ଣେ ପ୍ରଣାମ କରିଣ ଯୋଡ଼ି ବେନିକର ।
କୋମଳ ଗମ୍ଭୀର ସ୍ୱରେ ବୋଲନ୍ତି ଯେ ଗିର
ମନ ପ୍ରାଣ ଜୀବନ ଅମ୍ଭର ଅଜ ନାଥ ।
ସାର୍ଥକ ହୋଇଲା ସର୍ବେ ହୋଇଲୁ ପବିତ୍ର ॥
ଦୟା ବାରି ବରଷିଣ ପାପ ତାପ ହରି ।
ନ ପାରୁଛୁ ସହି ଆଉ ଭବ ପାପଭାର ।
ରସରଙ୍ଗେ ବୃଥା ଦିନ କରିଅଛୁ କ୍ଷୟ ।
ବୃଦ୍ଧ ବୟସ ହେଲାଣି ଲାଗୁଅଛି ଭୟ ॥
କ୍ରୀଡ଼ା କୌତୁକରେ ବାଲ୍ୟକାଳ ଗତହେଲା ।
ଯୌବନ କାଟିଲୁ କରି ରସରଙ୍ଗ ଲୀଳା ॥
ଜରା ଜୀର୍ଣ୍ଣ ତନୁ ଦେହ ହୋଇଲା ଅବଶ ।
ଦୟା କରି ମୁକ୍ତି ଦିଅ ଅହେ ପୀତବାସ ॥
ଦେଖା ଦେଇ ପାପୀମାନେ ଦେଇ ଅଶାଦାନ
ଏ ମାୟା ସଂସାରୁ ମୋକ୍ଷ କର ନାରାୟଣ ॥
ସୁବୈଦ୍ୟ ଅଛିଲେ ରୋଗ ଚିହ୍ନିଣ ଔଷଧ ।
ଦେଇଣ ନାଶ କରଇ ଅହେ ରମାଧବ ॥
ଭାବୁଅଛୁ ପାପ ରୋଗେ ହୋଇଛୁ ପୀଡ଼ିତ ।
ନାମାମୃତ ଔଷଧକୁ ଦିଅ ଲକ୍ଷ୍ମୀକାନ୍ତ ॥
ଶେଷେ କଞ୍ଜଚରଣରେ ହୋଇବୁଁ ହେ ଲୀନ
ପାପ ବ୍ୟାଧି ଦୂରହେବ ଅହେ ନାରାୟଣ ॥
ସୃଷ୍ଟିକର୍ତ୍ତା ବିଧାତାଙ୍କୁ ସଂସାରର ଜନ ।
ଅତି ବୃଦ୍ଧ ବୋଲିଣ ଭାବନ୍ତି ମନେ ଜାଣ ॥
ମାତ୍ର କିଛି କାଳ ହୃଦେ ଅନ୍ଦୋଳନ କଲେ
ପ୍ରକୃତ ନୁହେ ବୋଲିଣ ଜାଣନ୍ତି ସକଳେ ॥
କ୍ଷୀର ସମୁଦ୍ରେ ଅନନ୍ତ ପରେ ଶୋଇଥିଲ ।
ନାଭି କମଳରୁ ବିରଞ୍ଚିଙ୍କୁ ଜାତ କଲ ॥
ସେ ଧାତା ଜଗତ ପିତା ପୃଥ୍ୱୀ ସର୍ଜ୍ଜିଲେ ।
ତୁମ୍ଭେ ତାହାଙ୍କର ପିତା ଅଟ କାଳେ କାଳେ ॥
ବୈକୁଣ୍ଠବିହାରୀ ସବୁଠାବରେ ବିଶ୍ରାମ ।
ମୁଁ କିସ କହିବି ଅହେ ପୁରୁଷ ଉତ୍ତମ ॥
ଯେହୁ ଚିହ୍ନିଛି ସେ ପ୍ରଭୁ କହିବ ସଂସାରେ ।
କାହା ପିତା ପିତାମହ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଧରାରେ ॥
ମାୟା ରୂପ ଧରି ପ୍ରଭୁ ହେଲେ ଅବତାର ।
ତେଣୁ ପିତା ପୁତ୍ରର ସମ୍ବନ୍ଧ ଯେ ତୁମ୍ଭର ॥
ପ୍ରକୃତରେ ସୂକ୍ଷ୍ମ ମର୍ମ ଜାଣେ ସେହୁ ଜନ ।
ପିତା ପୁତ୍ର ବୋଲି ସେ ନ କହିବ ବଚନ ॥
ଭକ୍ତର ମାନସ ଜାଣି ନାନା ରୂପ ଧର ।
ଯେ ଯାହା ଭାବଇ ତାହା ହୁଅ ଚକ୍ରଧର ॥
ଏହାର କାରଣ ଜଗତରେ ନ ଜାଣିଣ ।
କେହୁବୋଲେ ପୁତ୍ର କେହୁ ବୋଲେ ବନ୍ଧୁଗଣ
ପ୍ରକୃତ ଭାବକୁ ଜାଣି ଯେହୁ ଚିନ୍ତା କରେ ।
ଅକ୍ଷୟ ମୁକ୍ତି ଦେଇଣ ବସାଅ ସ୍ୱର୍ଗରେ ॥
ସମସ୍ତ ପାପକୁ ନାଶ କରେ ହରି ନାମ ।
ତା ଠାରୁ ବଳି କି ଅଟେ ଜପ ତପ ହୋମ ॥
ମୁହିଁ ଅତି ଦୀନ ହୀନ ସୁକୃତ ବିହୀନ ।
ତପସ୍ୟା ନାହିଁ ମୋହର ପାପରେ ମଳିନ ॥
ନାମର ମହିମା କହିବାକୁ ଶକ୍ତି ନାହିଁ ।
ଦୟାକରି ଏ ଦାସକୁ ରକ୍ଷାକର ସାଇଁ ॥
ଜ୍ଞାନହୀନ ବୁଦ୍ଧି ଶୂନ୍ୟ ଶାସ୍ତ୍ରକୁ ପଢ଼ିଲି ।
ସେ କାହିଁ ପାଇବ ବୃଥା ଭ୍ରମିଣ ମରଇ ॥

ଯାହାଙ୍କ ସମାନ ପୃଥିବୀରେ କେହି ନାହିଁ ।
ତାହାଙ୍କୁ ମାନବ ବୋଲି କହିପାରେ କେହି॥
ଶାସ୍ତ୍ରରେ ଶୁଣିଛୁ ରୂପ ଅତି ଅଗୋଚର ।
ସେହି ପରି ମୁଖ ଦେହ ମନୁଷ୍ୟ ଆକାର ॥
ନୃସିଂହ ବାମନ ପୁଣି ପର୍ଶୁରାମ ରୂପ ।
ଆବର ହୋଇଲେ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀରାମ ସ୍ୱରୂପ ॥
ଏହିପରି ଯୁଗେ ଯୁଗେ ଅବତାର ହୋଇ ।
ଭକ୍ତର ମାନସ ପୂର୍ଣ୍ଣକର ଭାବଗ୍ରାହୀ ॥
ମୋ ଭଳି ପାପୀର ତୁଣ୍ଡେ ନାମ ନ ଆସଇ ।
କି ଭକ୍ତି କରିବି ପ୍ରଭୁ ତଳେ ଜଣା ନାହିଁ ॥
କ୍ଷମାକର ଅପରାଧ ଅହେ ଦୟାମୟ ।
ତୁମ୍ଭ ଶ୍ରୀଚରଣ ତଳେ ମୋହର ଆଶ୍ରୟ ॥
ହରେକୃଷ୍ଣ ରାମନାମ ଶରଣ ମୋହର ।
ଯାହାଙ୍କ ନାମରେ ଭବସିନ୍ଧୁ ହେବ ପାର ॥
ଶରଣପଞ୍ଜର ନରହରି ମୋ ଭରସା ।
ଶେଷକାଳକୁ ମୋହର ଏକମାତ୍ର ଆଶା ॥
ହରିହର ଏକ ଆତ୍ମା ଜାଣନ୍ତି ସମସ୍ତେ ।
ପ୍ରଭୁଙ୍କ କୋପ ହୋଇଲେ କୋଧ ଶିବ ଚିତ୍ତେ
ବୋଇଲେ ଯେ ସନ୍ଥମାନେ ବିସ୍ମରଣ ମନେ ।
ମୋର ପାପ ମହେଶ୍ୱର ଦହିବେ ସେ କ୍ଷଣେ॥
ମାବ ଯେ ଯେପରି ଭାବେ ସେପରି ଶ୍ରୀହରି ।
ଭକ୍ତର ମାନସ ପୂର୍ଣ୍ଣ କର ଦଇତ୍ୟାରି ॥
ନାମର ମହିମା ପ୍ରଭୁ ନ ଜାଣଇ ମୁହିଁ ।
ଯାହା କିଛି କହିଗଲି ଜଗତ ଗୋସାଇଁ ॥
କ୍ଷମାକର ଦୋଷ ମୋର ଅହେ ଦାମୋଦର
ତୁମ୍ଭ ଶ୍ରୀଚରଣ ତଳେ ଭରସା ମୋହର ॥

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ

ହରେକୃଷ୍ଣ ରାମନାମ ଶରଣ ମୋହର ।
ଯାହା ଇଚ୍ଛା ତାହାକର ଆହେ ଚକ୍ରଧର ॥

କୃଷ୍ଣନାମେ ପାପନାଶେ ହରିନାମେ ତାପ ।
ରାମନାମ ମହାମନ୍ତ୍ରେ ବିନାଶ ଦୁଷ୍କୃତ ॥
ଯାହାଙ୍କ ନାମକୁ ସୁମରିଲା ମାତ୍ରେ ନର ।
ସର୍ବପାପ ନାଶି ଚଳେ ବଇକୁଣ୍ଠ ପୁର ॥
ଆଜ ମୋର ପୂର୍ବଜନ୍ମ ତପସ୍ୟାର ଫଳେ ।
ଭେଟିଲି ମୁଁ ଶ୍ରୀଚରଣ ଧର୍ମରାଜା ପୁରେ ॥
ଶୁଣିଣ ଏପରି ବାଣୀ ପ୍ରଭୁ ନାରାୟଣ ।
ଅଳପ ମଧୁର ହାସ୍ୟେ ବୋଇଲେ ବଚନ ।
ମନେ କିଛି ଭାବନା ନ କର ଅହେ ସୁତ ।
କୃତାର୍ଥ ହୋଇବ ତୁମ୍ଭେ ନାଶିଣ ଦୁଷ୍କୃତ ॥
ସାଧୁସଙ୍ଗ କର ସଦା ସତ୍ୟ କଥାକହ ।
ଧର୍ମେ ମନ ଦେଇ ଶେଷେ ବୈକୁଣ୍ଠକୁ ଯାଅ
ପାପୀ ତାଣ କରିବାକୁ ଜନମ ଆମ୍ଭର ।
ଧର୍ମ ସ୍ଥାପି ସଂସାରରେ ଯିବୁ ନିଜପୁର ॥
ଏସନ କହିଣ ହରି କମଳ ଲୋଚନ ।
ବୋଲନ୍ତି ସୁଖରେ କିବା ଦୁଃଖେ ଯେଉଁଜନ
ସମ୍ପଦେ ବିପଦେ ସଦା ହୃଦେ ନାମ ମୋର
ଭଜନ କରଇ ମୁହିଁ ଥାଏ ତା ପାଶର ॥
ଏତେ କହି ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣମାଳା ସେମାନଙ୍କୁ ଦେଲେ ।
ଧର୍ମଙ୍କ ପୁରରେ ନାରାୟଣ ପ୍ରବେଶିଲେ ॥
ନଗରର ଯେତେ ଲୋକ ଯାଇ ଦେଖିଥିଲେ
କୃଷ୍ଣଙ୍କ ସହିତେ ସର୍ବେ ପୁର ମଧ୍ୟେ ଗଲେ ॥
ପୁରରେ ପ୍ରବେଶ ହେଲେ କମଳଲୋଚନ ।
ଦୀନ ମହାଦେବ ଭାବେ ସେ ପଦ୍ମଚରଣ ॥

ଇତି ଶ୍ରୀ ଜୈମିନି ଭାରତେ ହରିଭକ୍ତି
ରସଲୀଳା ସାରକଥା ପ୍ରବନ୍ଧେ
ନାମ ଏକାଦଶୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।

———o———

ଦ୍ୱାଦଶ ଅଧ୍ୟାୟ

ହେତୁର୍ଯଃ ସର୍ବଭୂତାନାଂ ସର୍ବେଷାଂପୁଲକସ୍ତଥା
ଯସ୍ମିନ୍‌ସର୍ବେପ୍ରଲୀୟନ୍ତେତସ୍ମୈ ସର୍ବାତ୍ମନେନମଃ

ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କ ପୁରେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କର ସମାଦର ଓ ଅନୁଶାଳ୍ୱଙ୍କ ହସ୍ତିନା ପ୍ରବେଶ ।

ଜନ୍ମେଜୟ ପଚାରିଲେ ଅହେ ମୁନିବର ।
ଏଥଅନ୍ତେ କିସ ପୁଣ ହେଲା ସମାଚାର ॥

ସକଳ ବସ୍ତ୍ରାର ମୋତେ କୃଷ୍ଣ ଦୟାକର ।
ତୁମ୍ଭ ମୁଖୁଁ ଶୁଣି ମୁହିଁ ହେଲେ ଯିବ ତର ॥
ମୋ ପର ଅଜ୍ଞାନୀ କେହି ସଂସାର ମଧ୍ୟରେ ।
ଜନମ ନୋହିବେ ପ୍ରଭୁ ଦେଖେ ମୁଁ ନୟନରେ
ପିତୃ ପିତାମହଙ୍କର ଗୁଣ କୀର୍ତ୍ତିମାନ ।
କହିଣ ଆନନ୍ଦ କର ଗୁରୁରେ ଆମ୍ଭ ମନ ॥
ରାଜାଙ୍କ ବିନୟ ବାଣୀ ଜଇମିନୀ ଶୁଣି ।
ପରମ ସନ୍ତୋଷ ହୋଇ ବୋଇଲେ ସେ ବାଣୀ
ମନଦେଇ ଶୁଣ ରାଜା ଏଥୁ ଅନ୍ତେ ଯାହା ।
ଘଟିଲଣି ହସ୍ତିନାରେ କହୁଅଛି ମୁଁ ତାହା ॥
ଧର୍ମରାଜପୁରେ ଦେଖି ପ୍ରଭୁ ନାରାୟଣ ।
କେତେକ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଆସି କରିଲେ ବନ୍ଦନ ॥
ନାନାସ୍ତୁତି କରି ସେହି ବଚନ ବୋଇଲେ ।
ଯଜ୍ଞ ପୂର୍ଣ୍ଣହେବ ଏବେ ହରି ବିଜେକଲେ ॥
ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ ନାନାମତେ ଯା ଅଛି ବହୁତ ।
ଅର୍ଥ ଗୀତ ନୀତ ଯଜ୍ଞ ଜପ ସମ୍ପାଦିତ ॥
ତେଣୁ କରି ଶ୍ରୀଚରଣ କରିଲୁ ଦର୍ଶନ ।
ଯଜ୍ଞ ଧର୍ମ ଅର୍ଥେ ତୁମ୍ଭ ଭୂତଳେ ଜନମ ॥
ଯେତେ ଯେତେ ପାପ ସଂସାରରେ କରନ୍ତି ।
ତୁମ୍ଭର ଦର୍ଶନେ ପ୍ରଭୁ ସକଳ ତେଜନ୍ତି ॥
ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କୁ ପ୍ରବୋଧିଣ ପ୍ରଭୁ ଭାବଗ୍ରାହୀ ।
କ୍ରମେ ଅଗ୍ରସର ହେଲେ ଧର୍ମରାଜ ଯହିଁ ॥
ଦେଖିଲେ ନର୍ତ୍ତକୀ ନୃତ୍ୟ କରନ୍ତି ସଭାରେ ।
ରମ୍ଭା ମେନକା ସ୍ୱର୍ଗୁ କି ଆଇଲେ ସେଠାରେ
ଏପରି ସମୟେ ସେହି ନୃତ୍ୟକାରୀ ନାରୀ ।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ମୋହନରୂପେ କାମେ ହେଲେ ଘାରି
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ମୁଖ ମଧୁର ପଦ୍ମକର ଶୋଭା ।
ଦେଖିଣ କାମିନୀଗଣ ଚିତ୍ତ ହେଲା ଲୋଭା ॥
ନ ଚଳିଲା ପାଦ ଘାରିଲା ଯେ ସୁର ରସ ।
ସ୍ତମ୍ଭୀଭୂତ ହୋଇ ତହିଁ ରହିଲେ ବାଳିଶ ॥
କେତେବେଳେ ମନୋନ୍ମାଦସମ୍ଭାଳି ନ ପାରି ।
କୃଷ୍ଣଙ୍କ ପାଦେ ପଡ଼ିଲେ ବେନିକର ଯୋଡ଼ି ॥
ବୋଇଲେ ହେ ନାଥ ତୁମ୍ଭେ ଜଗତ ଜୀବନ ।
ଏ ପାପୀ ଜନ୍ମରୁ ମୁକ୍ତି ଦିଅ ହେ ବହନ ॥
ଧନଲୋଭେମନଲୋଭେକେତେକେତେ ପାପ
କରୁଅଛୁ ଆହେ ପ୍ରଭୁ ଖଣ୍ଡ ସର୍ବ ତାପ ॥

ବୋଲନ୍ତି ନାଗରୀ ପ୍ରଭୁ ତୁମ୍ଭ ନାମ ଧରି ।
କେତେ କେତେ ପାପୀ ଚଳିଯାନ୍ତି ସ୍ୱର୍ଗପୁରୀ ॥
ଦାନ ଧ୍ୟାନ ଜ୍ଞାନ ଆଦି ତୀର୍ଥ ତପ ବ୍ରତ ।
ନୋହିବ ସମାନ ତୁମ୍ଭ ସମ ହେ ଅଚ୍ୟୁତ ॥
ସେ ସର୍ବରେ କିବା ଧର୍ମ ଏକା ତୁମ୍ଭ ନାମ ।
ଚତୁର୍ମୁଖେ ବେଦବ୍ରହ୍ମା ନ ପାରେ କହିଣ ॥
ଏମନ୍ତେ ସ୍ତୁତି କରିଣ ଅବଳା ନିକର ।
ପ୍ରେମେ ନାମ ଗାଇ ନୃତ୍ୟ କଲେ ସେଠାବର ॥
ମନ ବଚନରେ କୃଷ୍ଣେ ଲଗାଇଲେ ଲୟ ।
ଏକାଗ୍ରେ ଡାକିଲେ ତାହି କର ଦୟାମୟ ॥
ତାଙ୍କ ଭକ୍ତିଦେଖି ତୋଷ ହୋଇଲେ ମୁରାରି ।
ନିଜହୃଦୁ ମୁକ୍ତାମାଳା ତାଙ୍କୁ ଦେଇ କରି ॥
ବୋଇଲେ ମୋହର ନାମ ସର୍ବଦା ଗାଇବ ।
ଅନ୍ତମେ ମୋ ପୁରେ ଯାଇଁ ସୁଖେ ବିଳସିବ ॥
ଏମନ୍ତ କହିଣ କୃଷ୍ଣ ପ୍ରବୋଧିଣ ତାଙ୍କୁ ।
ବେଗେ ଚଳିଗଲେ ଧର୍ମ ରାଜାଙ୍କ ପାଶକୁ ॥
ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ର କୃପାଚାର୍ଯ୍ୟ ମାନଙ୍କ ସହିତ ।
ଦେଖିଣ ସେଠାରେ ତାଙ୍କୁ ପ୍ରଭୁ ନନ୍ଦସୁତ ॥
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ଦେଖିକରି ସକଳେ ନମିଲେ ।
ଶେଷେ ଜଗନ୍ନାଥ ଆସନରେ ବିଜେ କଲେ ॥
ଯୁଧିଷ୍ଠିର ରାଜାଙ୍କୁ ନମିଲେ ନାରାୟଣ ।
ପାର୍ଥ ଆସିଣ ବନ୍ଦିଲେ ଶ୍ରୀହରି ଚରଣ ॥
ନକୁଳ ସହଦେବ ଏ ଆସି ବେନିଭାଇ ।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ପାଦରେ ପଡ଼ିଲେକ ତତକାଳ ॥
ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଆଲିଙ୍ଗନ କରି ନାରାୟଣ ।
ଯୁଧିଷ୍ଠିର ମୁଖ ଚାହିଁ ବୋଲନ୍ତି ବଚନ ॥
ତୁମ୍ଭମାନଙ୍କର ଦେଖା ପାଇଁ ଆଗେ ମୁହିଁ ।
ଆଇଲି ପଛେ ଆସନ୍ତି ଭୀମ ସର୍ବ ନେଇ ॥
ଦେବକୀ ରୁକ୍ମିଣୀ ଆଦି ରେବତୀ ସହିତ ।
ନାତି ପୁତ୍ରେ ସହିତରେ ହୁଅନ୍ତି ଆଗତ ॥
ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ ଭୀମ ଏ ଦୁହେଁ ସେମାନଙ୍କୁ ଘେନି ।
ପଶ୍ଚାତରେ ଆସୁଛନ୍ତି ଆହେ ନୃପମଣି ॥
ନିଜପୁରୀ ଶୂନ୍ୟକରି କଲୁ ଆଗମନ ।
ସମସ୍ତେ ଆସୁ ଅଛନ୍ତି ହସ୍ତିନା ଭୁବନ ॥
ବୃକୋଦର ସଙ୍ଗେ ସର୍ବେ ଗଙ୍ଗାର ତଟରେ ॥
ବିଶ୍ରାମ କରିଣ ଆସୁ ଅଛନ୍ତି ସୁଖରେ ॥

ଶୁଣି ରାଜା ଯୁଧିଷ୍ଠିର ଆନନ୍ଦ ହୋଇଣ ।
ପାର୍ଥଙ୍କୁ ପାଶକୁ ଡାକି ବୋଇଲେ ବଚନ ॥
ଶୁଣିଲ ତ ବୀର ତୁମ୍ଭେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ବାଣୀ ।
ଗଙ୍ଗାକୂଳେ ରହିଛନ୍ତି ଦ୍ୱାରକା ରମଣୀ ॥
କୁନ୍ତୀ ଦ୍ରୌପଦୀ ସକଳ ନାରୀ ଘେନିଯାଅ ।
ଦ୍ୱାରକା ନାରୀମାନଙ୍କୁ ପାଛୋଟି ଆଣଅ ॥
ସମାଦର କରିଣ ଗୃହକୁ ବେଗେ ଆଣ ।
ଯେପରି ନ ହୁଏ ସେମାନଙ୍କୁ ଅପମାନ ॥
ଜନନୀ ଦ୍ରୌପଦୀ ସଙ୍ଗେ ଘେନି ପୁର ନାରୀ ।
ଶୀଘ୍ର ଯାଅ ଦେବକୀଙ୍କୁ ଅଭ୍ୟର୍ଥନା କରି ॥
ଏହିକଥା କହି ସର୍ବେ ଆନନ୍ଦେ ଉଠିଲେ ।
ଯାଦବେ ଆଣିବା ପାଇଁ ସକଳେ ଚଳିଲେ ॥
ଯୁବନାଶ୍ୱ ରାଜା ନିଜ ସଇନ ସହିତେ ।
ବାହାରିଲେ ସଙ୍ଗେଘେନି ସୈନ୍ୟସେନାପତେ
ପ୍ରଭାବତୀ ବୋଲି ଯୁବନାଶ୍ୱ ପାଟରାଣୀ ।
ଦ୍ରୌପଦୀର ସଙ୍ଗତରେ ଗଲେ ସେହୁ ପୁଣି ॥
ସୁବର୍ଣ୍ଣ କୁମ୍ଭ ପାଲିଙ୍କି ଘରେ ନାରାୟଣ ।
ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ଯାଇଁ ଗଙ୍ଗାର ତୀରେଣ ॥
ଗଜ ଅଶ୍ୱ ଚଢ଼ି ଧର୍ମ ରାଜାଙ୍କ ସହିତେ ।
ଯାଦବଙ୍କ ପାଶେ ଯାଇଁ ମିଳିଲେ ସମସ୍ତେ ॥
ଏକ ଏକ ପାଲିଙ୍କିରେ ବନ୍ଧୁ ନାରୀ ଛନ୍ତି ।
ଶତ ଶତ ପରିଚାରୀ ଚାମର ପକାନ୍ତି ॥
ଯୁଧିଷ୍ଠିର ଦେବକୀଙ୍କୁ ନମସ୍କାର କଲେ ।
କରଯୋଡ଼ି ଭୃତ୍ୟପ୍ରାୟ ଆଗେ ଉଭା ହେଲେ ॥
ଭୀମସେନ ପଦ୍ମନ ସହିତେ ଯେତେ ବୀର ।
ସମସ୍ତେ ପଡ଼ିଲେ ଯାଇଁ ଧର୍ମଙ୍କ ପଛର ॥
ଦେବକୀଙ୍କୁ ଅର୍ଜୁନାଦି ସମସ୍ତେ ନମିଲେ ।
ରେବତୀଙ୍କୁ ନମସ୍କାର କରି ଠିଆ ହେଲେ ॥
ପ୍ରଭାବତୀ ସଙ୍ଗତରେ ଦ୍ରୁପଦ ନନ୍ଦିନୀ ।
କୃଷ୍ଣମାତାମାନଙ୍କୁ ସେ କଲେକ ଦଣ୍ଡବତ ॥
ସତ୍ୟଭାମା ରୁକ୍ମିଣୀ କୃଷ୍ଣଙ୍କ ନାରାୟଣ ।
ପରିହାସେ ଦ୍ରୌପଦୀଙ୍କୁ ବୋଲନ୍ତି ବଚନ ॥
ସତ୍ୟଭାମା ବୋଲନ୍ତି ଗୋ ଶୁଣ ମୋ ଉତ୍ତର ।
ପାଞ୍ଚଗୋଟି ପତିଙ୍କୁ କେମନ୍ତ ବଶ କର ॥
ତହିଁରେ ମନ ତୁମ୍ଭର ଉପତି ନୁହଇ ।
ଆବର କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ବଶ କରୁ କାହିଁ ପାଇଁ ॥

ଏ ମୋହନ ମନ୍ତ୍ର ତୁମ୍ଭେ କାହିଁ ଶିଖିଥିଲ ।
ଆମ୍ଭର ଜୀବନଧନ ବାନ୍ଧିଣ ରଖିଲ ॥
ସର୍ବଦା ଘର ଛାଡିଣ ଆସନ୍ତି ଏ ପୁରେ ।
ଆମ୍ଭମାନଙ୍କ ସୁଖ ନ ରୁଚଇ ତାଙ୍କରେ ॥
ଦୟାକରି ସେ ମୋହନ ମନ୍ତ୍ର କହିଦିଅ ।
ଯେପରି ବଶ କରିବୁ ଆମ୍ଭେ ବଶ୍ୟଦେହ ॥
ଜଗତରେ ଅବଶ ଗୋ ଅଟଇ ଶ୍ରୀହରି ।
ତୁମ୍ଭ ମନ୍ତ୍ରବଳେ ଅବା ପାରୁ ବଶ କରି ॥
ତୁମ୍ଭେ ପୁଣି ତ ଲେଖାରେ କୃଷ୍ଣଙ୍କ ଭଗିନୀ ।
ଜୀବନ ନ ଧର ଦଣ୍ଡେ ତାଙ୍କ ବିନା ପୁଣି ॥
ପାଞ୍ଚଗୋଟି ଭର୍ତ୍ତା ନିତ୍ୟେ ତୁମ୍ଭ ଘରେ ଥାନ୍ତି
କେମନ୍ତେ କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ଘରେ କର ଗୋ ପୀରତି
ଲଜ୍ଜାକୁ କି ତୁମ୍ଭେ ଚକ୍ଷୁ କରିଣ ପିଇଲ ।
ସଂସାର ଲାଜକୁ ତିଳେହେଁ ନ ବିଚାରିଲ ॥
ଆମ୍ଭମାନଙ୍କ ଉପରୋଧ ନ ରଖିଣ ପୁଣି ।
ନିଶ୍ଚୟ ଜାଣିଲୁ ତୁମ୍ଭେ ହେଲ ସପତ୍ନୀ ॥
ଶୁଣିଣ ଦ୍ରୌପଦୀ ଦେବୀ ହସିଣ କହନ୍ତି ।
କପଟ ମୁଖରେ ଧର ଏ ପାପ ପ୍ରକୃତି ॥
ତୁମ୍ଭେମାନେ କି ତୁମ୍ଭର ଭାଇଙ୍କ ସଙ୍ଗତରେ ।
ରସକ୍ରୀଡ଼ା କରିଅଛ କୁହ ମୋ ଆଗରେ ॥
ନିଜେ କରିଥିବାରୁ ଅନ୍ୟଙ୍କୁ ମନେ କର ।
ସପତ୍ନୀ ବୋଲି କୁହ କେମନ୍ତ ପ୍ରକାର ॥
ଜାଣନା କି ନାରାୟଣ-ଜଗତର ପତି ।
ଜଗତରୁ କି ଅନ୍ତର ଅଟଇ ମୁଁ ସତୀ ॥
ହେବାରୁ ଅନେକ ରାଣୀ ସପତ୍ନୀ ଭାବେ ।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ଦୂର କରିଦିଅ ଗୋ ବିରାଗେ ॥
ନିଷ୍ଠୁର ବୁଦ୍ଧିରେ ତୁମ୍ଭେ ଭକ୍ତି କର ଦୂର ।
ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ଯେ ଦୟା କରିଥାନ୍ତି ଚକ୍ରଧର ॥
ଜନ୍ମେ ଜନ୍ମେ ମୋତେ ସେହି ଦୟା କରିଥାନ୍ତି
ଭକତବତ୍ସଳ ନାଥ ଶ୍ରୀହରି ଅଟନ୍ତି ॥
ଦୁଃଶାସନ ପାମର ଉଲଗ୍ନ କଲା ବେଳେ ।
ଚିନ୍ତାକଲି ନାରାୟଣ ମିଳିଲେ ସେ କାଳେ ॥
ଅହା ସେ ଅଦ୍ଭୁତ ମାୟା କି ବର୍ଣ୍ଣିବ ମୁହିଁ ।
ବସ୍ତ୍ର ଅଙ୍ଗେ ଅଛି ଦୁଃଶା କାଢ଼ି ନ ପାରଇ ॥
ଦ୍ୱାଦଶ ଦଣ୍ଡ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବସ୍ତ୍ରକୁ କାଢ଼ିଲା ।
ପର୍ବତ ସମାନ ତହିଁ ବସ୍ତ୍ର ଗଦା ହେଲା ॥

ତଥାପି ମୋହର ଦେହ ବସ୍ତ୍ରରେ ଅବୃତ୍ତ ।
କଣ୍ଠ ବୁଝି ନ ପାରଣ ହେଲ୍ ସ୍ତମ୍ଭୀଭୂତ ॥
ଧନ୍ୟ ସେହି ନାରାୟଣ ତାଙ୍କର କୃପାରେ ।
ଅନ୍ଧ ଚକ୍ଷୁପାଏ ପାପୀ ବସଇ ସ୍ୱର୍ଗରେ ॥
ଏପରି ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ତୁମ୍ଭେ ବଣ କରିଅଛ ।
ଅବର ଦେଖାଇ ମୋତେ କେତେଗୋଳକହୁଛ
ଥିଲ୍ ପରା ଏତେ ଲୋକ ଦ୍ୱାରକାରେ ରହି ।
ଖଣ୍ଡିଏ ବସ୍ତ୍ରତ କେହି ନ ଦେଲ୍ ପଠାଇ ॥
ବହୁତ ଦୂରରେ ଥିଲେ ସୁଦ୍ଧା ଚକ୍ରପାଣି ।
ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମୀ ନାଥ ସେ ଜାଣିଲେ ସେହିକ୍ଷଣି ॥

ପୁଣି ତୁମ୍ଭେମାନେ ପୁର୍ବେ ବଶକର ହରି ।
ଦେବଙ୍କ ପୁଷ୍ପ କମ୍ପାଇ ଅଣିଲ ଗୋ ହରି ॥
ଦେବତା ବ୍ରାହ୍ମଣ ଗୁରୁଜନଙ୍କ ବସ୍ତୁ ।
ଏହାକୁ ଯେ ହରେ ହୁଏ ନର୍କରେ ପତିତ ॥
ଜଗତ ପୁରୁଷ ସେ ଅନନ୍ତ ନାରାୟଣ ।
ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମୀ ପୁରୁଷ ସେ ସମସ୍ତଙ୍କ ଧନ ॥
ଦ୍ରୌପଦୀ ବଚନେ ସତ୍ୟଭାମା ତୋଷ ହୋଇ
କୁନ୍ତୀଙ୍କୁ ନମିଲେ ସେ ବହୁତ ବନ୍ଦୋଇ ॥
ଦେବକୀ ସହିତ କୁନ୍ତୀ ହୋଇ ଏକଠାରି ।
ଅଶ୍ୱକୁ ପୂଜିବା ଗୁଲ୍ ଭଲେକ ବିସ୍ତର ॥

ନାରାୟଣ ଏବଂ ଯୁଧିଷ୍ଠିର ପ୍ରଭୃତଙ୍କ ସାକ୍ଷାତେ ଯଜ୍ଞଅଶ୍ୱର ନୃତ୍ୟ ଓ

ଅନୁଶାଲ୍ୱ ଦ୍ୱାରା ଅଶ୍ୱ ହରଣ

ଏମନ୍ତେ ବଭ୍ରୁର କୃଷ୍ଣେ ଡାକଣ କହିଲେ ।
ଭେ ଯାଇଣ ବେଗେ ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କୁ ବୋଇଲେ
ନାରାୟଣମାନେ ସର୍ବେ ପଙ୍କଲେ ଅଶ୍ୱକୁ ।
ଶୁଣି ଯୁଧିଷ୍ଠିର ଆଜ୍ଞାଦେଲେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ॥

ଗଜ ଅଶ୍ୱ ପଦାତ ଯେ ସୈନ୍ୟଙ୍କ ସହିତେ ।
ଗୃହ ପାର୍ଶ୍ୱଣରେ ବେଢ଼ି ରହନ୍ତୁ ସମସ୍ତେ ॥
ରହନ୍ତୁ ସକଳ ସୈନ୍ୟ ଯତ୍ନେ ବେଢ଼ିକରି ।
କବାଟକୁ ଫିଟାଇ ଦେଖନ୍ତୁ ସର୍ବନାରୀ ॥

ଅର୍ଘ୍ୟାଦ୍ୟ ପୂଜାକୁ କରନ୍ତୁ ହେ ଚନ୍ଦ୍ରଋଷି ।
ଅନ୍ୟଜନେ ଭକ୍ତିରେଣ ଯେମନ୍ତେ ନ ପଶି ॥
ଯୁଧିଷ୍ଠିର ବଚନରେ ସେହିରୂପେ କଲେ ।
ନାରୀମାନେ ଦେଖି ଅନ୍ତଃପୁରକୁ ସେ ଗଲେ ॥
ଏମନ୍ତ ସମୟେ ତହିଁ ହେଲା ଉପସ୍ଥିତ ।
ଶାଲ୍ୱ ଅନୁଚର ଭାଇ ଅନୁଶାଲ୍ୱ ଦୈତ୍ୟ ॥
ବୋଇଲା ଭାଇଙ୍କ ମୋର ମାରିଥିଲା ହରି ।
ତାହାକୁ ମାଇଲେ ଯିବ ବଇରି ମୋହର ॥
ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ ସୈନ୍ୟ ଘେନି ହସ୍ତିନାକୁ ଗଲା ।
ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କ ଅଶ୍ୱମେଧ ନିକଟେ ହୋଇଲା ॥
ମନେ ବିଚାରିଲା ଯଜ୍ଞ ସ୍ଥାନକୁ ମୁଁ ଯିବ ।
ଯଜ୍ଞ ଋଷିମାନଙ୍କୁ ମୁଁ ଧରିଣ ମାରିବ ॥
ଯଜ୍ଞଅଶ୍ୱକୁ ସେଠାରୁ ହରିଣ ଆଣିବ ।
କୃଷ୍ଣ ଅର୍ଜୁନ ଦୁହିଁଙ୍କ କୌଶଳେ ବାନ୍ଧିବ ॥
ଏମନ୍ତ ବିଚାର କରି ସୈନ୍ୟ ଘେନିଗଲା ।
ହସ୍ତିନା ଭୁବନେ ଯାଇ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲା ॥
ଶତ୍ରୁପୁର କରିଣ ବେଢ଼ିଲା ହସ୍ତିନାକୁ ।
ଯୁଧିଷ୍ଠିର ସତ୍ୱରେ ଡାକିଲା ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ॥
ଦେଖିଣ ଅନୁଶାଲ୍ୱକୁ ହସି ମଧୁହାରୀ ।
ବୋଲନ୍ତି ପୃଥ୍ୱୀଭାର ନାଶିବ ଯାକୁ ମାରି ॥
ଏମନ୍ତ ସେ ଦେଖୁ ଦେଖୁ ଦୈତ୍ୟ ବୀରବର ।
ଯଜ୍ଞଶାଳୁ ଅଶ୍ୱ ହରି ନେଲାକ ସତ୍ୱର ॥
ଅଶ୍ୱକୁ ରଥରେ ଆଣି କଲାକ ବନ୍ଧନ ।
କ୍ରୋଧଭରେ କମ୍ପେ ତାର ଅଙ୍ଗ ଘନ ଘନ ॥
ମନ୍ତ୍ରୀଗଣ ଆଦି ସର୍ବ ବୀରଙ୍କୁ ଡାକିଲା ।
ମାରମାର ବୋଲି କ୍ରୋଧେ ବଚନ ବୋଇଲା
ଶାଲ୍ୱନାମେ ଭାଇଙ୍କି ମୋ ମାରିଅଛି ହରି ।
ଆଜ ଭାଇ ଶତ୍ରୁକୁ ମୁଁ ନେବି ବାନ୍ଧିକରି ॥
ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ ସହିତେଣ ଏଥେଁ ସେ ଅଛଇ ।
ଆଣିଛି ଯୁଧିଷ୍ଠିର ଯଜ୍ଞ କରିବାର ପାଇଁ ॥
ବେଗେ ମୁଁ ଆସିଲି ଏଥି ସେକଥା ଜାଣିଣ ।
କାଳେ ପଳାଇ ନ ଯାଏ ରାଧିକା ରମଣ ॥
ସେପରି ପଡ଼ନ୍ତେ ଅରଜୁନ ହରି ଦୁଇ ।
ଯେ ଦେଖିବ ସେ ଧରିବ ମୋତେଦେବ କହି
ଭୀମ ଆଦି ଯେତେବୀର ପକାଇବ ମାରି ।
କୃଷ୍ଣ ଅରଜୁନ ଦୁଇ ବାନ୍ଧେ ନେବି ଧରି ॥

ଦେଖିଲେ କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ କେହି ଛାଡ଼ିଣ ନ ଦେବ ।
ନିଜେ ଧରି ନ ପାରିଲେ ମୋତେ ଡାକିଦେବ
ସେ ମୋହର ଭ୍ରାତୃହନ୍ତା ଜାଣ ସେ ଅବଶ୍ୟ
ନିଶ୍ଚୟ ତାହାକୁ ମୁଁ କରିବି ପ୍ରାଣେ ନାଶ ॥
ଆଜ ମୁଁ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ଉଚିତ ଶିକ୍ଷାଦେବି ।
କେତେ ବଳ ଧରେ ସେହି ଆଜ ମୁଁ ଦେଖିବି
ଦେଖିବି ଅର୍ଜୁନ କୃଷ୍ଣ ଆଉ ଭୀମସେନ ।
ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନାଦି ଯେତେକ ଯାଦବ ଯୋଦ୍ଧାଗଣ ॥
ଧର୍ମଙ୍କ ସାକ୍ଷାତେ ହେବ ପ୍ରମାଣ ତାହାର ।
ଦେଖାଯିବ କେ ଯୁଝିବ ମୋହର ସଙ୍ଗର ॥
ଯେଉଁଲୋକ ବିନାଦୋଷେ ମୋ ଭାଇକୁ ହତ
କରିଛି ତାକୁ ଛାଡ଼ିବା ନୁହଇ ଉଚିତ ॥
ଭାଇହେଉ ବନ୍ଧୁହେଉ ଯୋଦ୍ଧାହେଲେ ହେଉ
ଯେ କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ନ ଧରିବ ସେ ମୋ ପାଶୁ ଯାଉ
ରଥ ଗଜ ସୈନ୍ୟେ ମୋର ନାହିଁ ପ୍ରୟୋଜନ
ଯେବେ ମୁଁ ନ ପାରେ ଯୁଦ୍ଧେ ରୁକ୍ମିଣୀରମଣ
ଯେବେ କେହି ମୋର ଅନୁଚର ଦୋଷକରେ
ସକଳ ସହିବ ଏହା କହୁଛି ମୁଁ ସ୍ଥିରେ ॥
ମାତ୍ର ଯେବେ କେହି କୃଷ୍ଣ ସଙ୍ଗେ ରଣକରି ।
ନ ଜିଣିବ ସେ ଲୋକକୁ ଦଣ୍ଡ ଦୂର କରି ॥
ମହାବୀର ବୋଲି ଯାର ହୋଇଅଛି ମାନ୍ୟ ।
କ୍ଷତ୍ରିୟ କୁଳରେ ଯେହୁ ଅଟେ ଅଗ୍ରଗଣ୍ୟ ॥
ଧିକ ତାର ଭୁଜବଳ ବୀରତ୍ୱ ତାହାର ।
କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ଯେ ନ ପାରିବ ଧରି ନିଜକର ॥
ଦୂର କରିବାକୁ ମୁହିଁ ପୂର୍ବ ଅଭିମାନ ।
କୃଷ୍ଣଜୟ ବିନା କିଛି ଚିନ୍ତା ନୋହେ ମନ ॥
ଯେ ମୋତେ ବାନ୍ଧିଣ ଧରି ଦେବ ଶ୍ରୀହରିଙ୍କୁ ।
ସେନାପତି କରି ଅର୍ଦ୍ଧେ ରାଜ୍ୟ ଦେବି ତାକୁ ॥
ଯେ ମୋତେ ଧରିଣ ଆଣି ଦେବ ଚକ୍ରଧର ।
ଅପରାଧ କେବେଁ ମୁହିଁ ନ ଧରିବି ତାର ॥
ତାହାକୁ ଦେଖିଣ ନ ଧରିବ ଯେହୁ ପୁଣ ।
ସର୍ବଦା ସେ ମୋର ଶତ୍ରୁ ଜାଣ ସୈନ୍ୟଗଣ ॥
ହରି ବିନା ଅନ୍ୟ ଶତ୍ରୁ ଦୈତ୍ୟଙ୍କର ନାହିଁ ।
ସର୍ବଦା ଅସୁର ଦେଖି ସଂହାର କରଇ ॥
ଏହୁ କଥା ବିଚାରିଣ ବେଗେ ଯୁଦ୍ଧ କର ।
ଯେ ଯେମନ୍ତେ ପାର ବେଗେ ଧର ଅବା ମାର

ତାର ମହିମା ସହଜେ ନୁହଇ ଗୋଚର ।
ପୁରାଣ ପୁରୁଷ ସେ ଅଟଇ ଚକ୍ରଧର ॥
ଜଳ ସ୍ଥଳ ନଦନଦୀ ପର୍ବତ କନ୍ଦର ।
ସର୍ବ ଠାବେ ପୂରିଥାଏ ସେହି ନିରନ୍ତର ॥
ବ୍ରହ୍ମାଦି ଦେବତା ଅନ୍ତ ନ ପାବନ୍ତି ତାର ।
ସର୍ବଦା ଅଶ୍ୱକୁ ଧରି ଥାଏ ସେ ହସ୍ତର ॥
ମହାପତି ଗରୁଡ଼ ଯା ବାହନ ଅଟଇ ।
ଦେବ ଦାନବ ରଥେ ଯେ ସର୍ବଦା ଭ୍ରମଇ ॥
ଅନନ୍ତ ଶକ୍ତି ଅଟଇ ଯେହୁ ପ୍ରଭୁଙ୍କର ।
ଭକତ ଭାବନା ମତେ ଧରେ ଯେ ଶରୀର ॥
ଏମନ୍ତ ବେହାର ହରିଙ୍କର ଅଛେ ଠାଣି ।
କେ ପୁଣି ଧରିବ ତାଙ୍କୁ ଭକ୍ତି ନ କରଣି ॥
କେବଳ ଭକତ ଭାବେ ହୁଅନ୍ତି ସେ ବଶ ।
ବଳ ବୀର୍ଯ୍ୟ ଯୁଦ୍ଧେ ସମାନ ହେବେ ତ୍ରିଦଶ ॥
ପୂର୍ବେ ଧ୍ରୁବ ପ୍ରହଲାଦ ବଳି ଦଣ୍ଡଧାରୀ ।
ବାନ୍ଧିଣ ରଖିଲେ ଭକ୍ତି ପାଶେ ନରହରି ॥
ଜଣେ ଅଛୁ ଶୂନ୍ୟରେ ଜଣେକ ପାତାଳରେ ।
ନିକଟରେ ନାହିଁ କେହି ତା ସମାନ ବୀରେ ॥
ବିଭୀଷଣ ଧରି ଜାଣେ ଲଙ୍କାରେ ଅଛଇ ।
ପ୍ରହ୍ଲାଦ ନାରଦ ଧରି ପାରନ୍ତି ଏ ଦୁଇ ॥
ସତ୍ୟଭାମା ନାମରେ ତାହାର ଏକ ନାରୀ ।
ବଶକରି ପାରିଜାତ ଆଣିଲା ସୁନ୍ଦରୀ ॥
ଇନ୍ଦ୍ରସଙ୍ଗେ ବାଦୀ ହୋଇ ପାରିଜାତ ନେଲେ
ପ୍ରେମରୂପ ଦଉଡ଼ିରେ ଗୋପୀ ବାନ୍ଧିଥିଲେ ।
କିଛି ଜାଣେ ଭଉଣଳ ବୀର ବିଭୀଷଣ ।
କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ସେ ବାନ୍ଧିଥିଲା ଭକ୍ତିପାଶେ ପୁଣି ॥
ପ୍ରହ୍ଲାଦ ନାମରେ ଦୈତ୍ୟ ହିରଣ୍ୟର ସୁତ ।
ତା ଭକ୍ତିରେ ବନ୍ଧୁଥାନ୍ତି ତା ତୁଲେ ଅଚ୍ୟୁତ ॥
କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ବଶ କରିବା ଶକ୍ତି ଜାଣେ ଏବେ ।
ଭକ୍ତିରେ କେବଳ ବଶ କହୁଛି ପ୍ରଭାବେ ।
ଯାହା ହେଉ ଆଜ ସେହି କୃଷ୍ଣ ମୋହ ତୁଲେ
କିପରି କରିବେ ଯୁଦ୍ଧ ଦେଖିବି ମୁ ଡୋଳେ ॥
ଭକ୍ତିବଳେ କୃଷ୍ଣପ୍ରତି ଶକ୍ତି ପ୍ରକାଶିବ ।
ଭକ୍ତବନ୍ଧୁ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ଅବଶ୍ୟ ଧରିବ ॥
କହିଣ ଏସନ ବୀର ଧରି ଧନୁଶର ।
ଗୃଧ୍ରବ୍ୟୂହ କରିଣ ସେ ଚଳିଲା ସତ୍ୱର ॥
ଶ୍ୱେତଛତ୍ର ଅସଂଖ୍ୟ ପତାକା ଶୋଭାପାଏ ।
ସତେକି ସ୍ୱର୍ଗ ଛାଡ଼ିଲା ବଳେ ଦେବରାୟେ ॥
ପ୍ରଚଣ୍ଡ ବେଗରେ ଶୁଣ୍ଢ କରି ଉତ୍ତୋଳନ ।
ମଦ ମତ୍ତଭରେ ହସ୍ତୀ କରିଲେ ଧାବନ ॥
ରଥ ଗଜ ଅଶ୍ୱ ଆଦି ଯେତେ ସୈନ୍ୟସେନା
ବୀର ଦର୍ପେ କମ୍ପାଇଣ ଦେଲେ ସେ ହସ୍ତିନା
ଦିବ୍ୟ ଅସ୍ତ୍ର ଦିବ୍ୟ ଶସ୍ତ୍ର ଧାରଣ କରିଣ ।
ପ୍ରଚଣ୍ଡ ମାର୍ତ୍ତଣ୍ଡ ପ୍ରାୟେ ତେଜ ଶୋଭମାନ ।
ଅକସ୍ମାତେ ଏପରି ଦେଖିଣ ଅଶ୍ୱ ରୈସା ।
ବିଷାଦିତ ହୋଇଲେ ଯୁଧିଷ୍ଠିର ଦଣ୍ଡଧାରୀ ।
ଏଥୁଅନ୍ତେ ଯାହା ହେଲା ଶୁଣ ଦେଇ ମନ ।
ମହାଦେବ ବୋଲେ ରଖ ଶ୍ରୀରାଧାରମଣ ।

ଇତି ଶ୍ରୀ ଜୈମିନି ଭାରତେ ହରିଭକ୍ତି
ରସଲୀଳା ସାରକଥା ପ୍ରବନ୍ଧେ
ଦ୍ୱାଦଶୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।

ତ୍ରୟୋଦଶ ଅଧ୍ୟାୟ

ନମାମି ସୃଷ୍ଟିକର୍ତ୍ତାରଂ ସର୍ବେଷଂ ରକ୍ଷକଂବରଂ
ମୁକ୍ତିଦଂ ବନ୍ଦନୀୟଞ୍ଚ ଦେବଦେବଂ ଜଗଦ୍‌ଗୁରୁ

**ଅଶ୍ୱ ମୋଚନ ସକାଶେ ଯୁଦ୍ଧ ଓ
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ପ୍ରତି ସତ୍ୟଭାମା ଉକ୍ତି**

ଜନ୍ମେଜୟ ପଚାରିଲେ ଶୁଣ ମୁନିବର ।
ଏଥୁଅନ୍ତେ କିସ ହେଲା କହ ମୋ ଆଗର ॥
ତବମୁଖୁ ଶୁଣି ମୁହିଁ ହୋଇବି ପବିତ୍ର ।
ଶୁଣିଣ ବୋଲନ୍ତି ମୁନି ଶୁଣ ନୃପନାଥ ॥
ଅନୁଶାଲ୍ୱ ଯଜ୍ଞ ଅଶ୍ୱ ହରଣ କରନ୍ତେ ।
ପାଣ୍ଡବେ ଚିନ୍ତିତ ହେଲେ ଅଶ୍ୱର ନିମନ୍ତେ ॥
ଦେଖିଲେ ଅଶ୍ୱକୁ ନେଉଅଛି ଅନୁଶାଲ୍ୱ ।
କ୍ରୋଧେ କେଶବ ସହିତେ ଗମିଲେ ସକଳ ॥
ଏ ଅଦ୍ଭୁତ କର୍ମ ଦେଖି ପ୍ରଭୁ ନାରାୟଣ ।
ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କୁ ଡାକିଣ ବୋଲନ୍ତି ବଚନ ॥
ଶୁଣ ରାୟେ ଯୁଧିଷ୍ଠିର ଅବର ସମସ୍ତେ ।
ସ୍ତ୍ରୀ ପୁରୁଷ ଆଦି ଏଥେଁ ରହିଅଛ ଯେତେ ।
ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନାଦି ଯେତେ ବୀର ସର୍ବେ ଚାଲିଯାଅ ।
ସାବଧାନେ ନାରୀଗଣେ ରକ୍ଷା କରିଥାଅ ॥
ବୃକୋଦର ପାର୍ଥ ବୃଷକେତୁ ସଙ୍ଗେ ଘେନି
ଯାଉଅଛି ଅଶ୍ୱ ମୁଁ ଆଣିବି ଏହିକ୍ଷଣି ॥

ନ ହୁଅ ଶଙ୍କିତ ତୁମ୍ଭେ କେହି ନାରୀଗଣ ।
ପ୍ରାଣଥିଲେ ସହିବ କେ ଏଡ଼େ ଅପମାନ ॥
ପୁଣି ବୀରମାନଙ୍କୁ ପ୍ରବୋଧ କରି ହରି ।
ସମସ୍ତଙ୍କୁ ବୁଝାଇଣ କହନ୍ତି ଏପରି ॥
ଶୁଣ ଶୁଣ ବୀରମାନେ ଆମ୍ଭର ବଚନ ।
ଯଜ୍ଞ ଅଶ୍ୱ ଆଣ ବେଗେ କରି ଘୋର ରଣ ॥
ଯେ ଆଣିବ ଯଜ୍ଞଅଶ୍ୱ ଅସୁର କରରୁ ।
ଏ ମୁଦ୍ରିକା ନେବ ସେହି ମୋହର ହସ୍ତରୁ ॥
ବୀରମାନେ କୃଷ୍ଣବାଣୀ ଶୁଣିଣ ସେ କ୍ଷଣ ।
ମନେ ମନେ ଚିନ୍ତାନଳେ ହୋଇଲେ ଦହନ
କେହି ବାହାରିଲେ ନାହିଁ ହୋଇ ଆଗଭର ।
ଦେଖିଣ ସୈନ୍ୟଙ୍କ ଦଶା ଶ୍ରୀହରି ଆତୁର ॥
ନିଜର ସୁତ ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନେ ଆଗରେ ଦେଖିଲେ ।
ଡାକିଣ ତାହାଙ୍କୁ ପ୍ରଭୁ ବଚନ ବୋଇଲେ ॥
ବୀରମଧ୍ୟେ ବୀରବର ବୋଲି ଯେବେ ନାମ ।
ଏ ମୁଦ୍ରିକା ମୋ ହସ୍ତରୁ କରରେ ଗ୍ରହଣ ॥
ବୀରପଣ ଦେଖାଇଣ ସର୍ବ ସାକ୍ଷାତରେ ।
ମୋହର ଅଛିଡ ତୁ ରଖ ବାବୁ ଏବେ ବେଳେ
ତୋର ପୌରୁଷ ଦେଖିଣ ତୋଷ ମୁଁ ଲଭିବି
କୁଳମଣ୍ଡନ ବୋଲିଣ ତେବେ ମୁଁ ଜାଣିବି ॥
ପିତାଙ୍କ ବଚନ ଶୁଣି ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ ହର୍ଷରେ ।
ବିଜୟ ମୁଦ୍ରିକା ନେଲେ ଆପଣାର କରେ ॥
ବୋଇଲେ ନ କର ଚିନ୍ତା କେହି ତୁମ୍ଭେମାନେ
ଯଜ୍ଞ ଅଶ୍ୱ ମୁକୁଳାଇ ଆଣିବି ଏକ୍ଷଣେ ॥
ଏସନ କହିଣ ବୀର ହୋଇ କୋପମତି ।
ଧନୁଟଙ୍କାରି ଧଇଲେ ଭୟଙ୍କର ମୂର୍ତ୍ତି ॥
ଗର୍ବଭରେ ତୁଚ୍ଛମଣି ଅନୁଶାଲ୍ୱ ବୀରେ ।
ରଥ ଚଢ଼ି ଧାଇଁ ବୀର ପବନହୁଁ ଖରେ ॥
ଏ ସମୟେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ବୋଇଲେ ବୀରେ ଶୁଣି
ଅଙ୍ଗ ଯୋଡ଼ିବ ମୁଦ୍ରିକା ମୋ କରେ ଅଛଇ ॥
ଶକ୍ତି ଯେବେ ଥାଏ କାରି ଏ ମୁଦ୍ରିକା ନିଅ
ଶତ୍ରୁ ନାଶି ଅଶ୍ୱ ଆଣି ଗୌରବ ବଢ଼ାଅ ॥
ଶୁଣିଣ ଏସନ ଗିର ବୃଷକେତୁ ବୀର ।
ରଥୁଁ ଓହ୍ଲାଇ ଚଳିଲେ ବେଗେ ଧୀର ଧୀର
କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ପ୍ରଣାମ କରି ମୁଦ୍ରିକା ଆଣିଲେ ।
ମହା ହର୍ଷେ ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନର ପଛରେ ଗମିଲେ ॥

ପ୍ରତିଜ୍ଞା କରି ବୋଲନ୍ତି ଶୁଣ ବୀରଗଣ ।
ଆଜ ଅନୁଶାଲ୍ୱ ବୀର କରିବି ବନ୍ଧନ ॥
ଆଣିବି ଏହା ଅଟଇ ମୋ ଦୃଢ଼ ବଚନ ।
ଯେବେ ନ କରିବି ନର୍କେ ହୋଇବି ପତନ ॥
ଶୁଣ ମୋହର ପ୍ରତିଜ୍ଞା କମଳା ରମଣ ।
ଦ୍ୱିଜନାରୀ ହରେ ଯେବେ ଶୂଦ୍ର ମୂଢ଼ଜନ ॥
ଯେଉଁ ପାପ ହୁଏ ତାର ନରେ ନର୍କସ୍ଥିତ ।
ପ୍ରତିଜ୍ଞା ବ୍ୟର୍ଥ ହୋଇଲେ ମୋର ସେହି ଗତି
ପିତୃ ପିତାମହ ଶ୍ରାଦ୍ଧ ଦିନ ଯେଉଁ ନର ।
ହରିନାମ ଛାଡ଼ି ରମେ କାମିନୀ ସଙ୍ଗର ॥
ସଂଯମ ଦିନରେ କରେ ନାରୀ ସହବାସ ।
ନିଶ୍ଚୟ ନରକେ ଯାଇ କରେ ସେହୁ ବାସ ॥
ଯେବେ ମୋର କଥା ମିଛ ହେବ ନାରିପୃଚ୍ଛ
ସେମାନଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ମୁହିଁ ହୋଇବି ସମାନ ॥
ଯେବେ ଋତୁକାଳେ ପତ୍ନୀ ସହିତ ରମଣ ।
କରଇ ତାହାର ଗତି ପାଇବି ମୁଁ ପୁଣ ॥
ସ୍ନାନ ଦିନ ଜାଣି ପୁଣି ରମଣୀ ସଙ୍ଗରେ ।
ଯେବେ ନ ରମଇ ତେଜ୍ୟା କରଇ ବୃଥାରେ ॥
ଏଥିଁ ଯେଉଁ ପାପ ପ୍ରଭୁ ହୁଅଇ ତାହାର ।
ସେ ପାପ ହୋଇବ ନିଶ୍ଚେ ମୋର ଚକ୍ରଧର ॥
ଏହି କଥା କହି ବୀର କର୍ଣ୍ଣଙ୍କ କୁମର ।
ମୁଦ୍ରିକା ଘେନିଣ ରଣେ ହେଲେ ଅଗ୍ରସର ॥
ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ ସହିତେ ଦୁହେଁ କରିଲେ ଗମନ ।
ଯେଉଁଠାରେ ଅନୁଶାଲ୍ୱ ଅଛି ବିଦ୍ୟମାନ ॥
ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ ଦେଖିଣ କର୍ଣ୍ଣ କୁମରକୁ କହେ ।
ତୁମ୍ଭର ସଂଗ୍ରାମ ଏବେ କରିବାର ନୁହେଁ ॥
ଦେଖ ରଣ ମୋର ଭଳି ରହିଣ ଏ ସ୍ଥାନ ।
ଏକ୍ଷଣି ସାଧିବି କାର୍ଯ୍ୟ ନାଶି ଶତ୍ରୁଗଣ ॥
ଏପରି କହିଣ ବୀର ହେଲେ ଅଗ୍ରସର ।
ଦେଖି ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନଙ୍କୁ ବୋଲେ ଅନୁଶାଲ୍ୱ ବୀର ॥
ହସିକରି ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନଙ୍କୁ ବଚନ ବୋଇଲା ।
କି ସାହସେ ଯୁଦ୍ଧକରି ଆସୁ ତୁହି ଭଲା ॥
ଘରେ ମହା ସୁଖଭୋଗ ଛାଡ଼ି ଏ ବୟସେ ।
ରମଣୀ କୋଳ ଛାଡ଼ିଣ ଆସୁ ଯୁଦ୍ଧ ଆଶେ ॥
ଜାଣୁ ନାହିଁ ଯମ ପରେ ଯମ ଅନୁଶାଲ୍ୱ ।
ବାଳୁତ କୁମର ତୁହି ଏଥୁଁ ବେଗେ ଚଳ ॥

ହେ ଅନଙ୍ଗ ଅଙ୍ଗହୀନ ଶିବଙ୍କ କୋପରେ ।
କେ ନ ଜାଣେ ଏହା ଏହି ତ୍ରିଲୋକ ମଧ୍ୟରେ
ଆଜ ଅଙ୍ଗ ଧରଣ ଅଛୁ ତୁ ଯୁଦ୍ଧକର ।
ଦଗଧ ହୋଇ ମୋ ଶରେ ଯିବୁ ଯମପୁରୀ ॥
ଜାଣେ ମୁହିଁ ଭଲକରି ତୁମ୍ଭ ବଳ ବୀର୍ଯ୍ୟ ।
କେବଳ ପୁଷ୍ପକାଣ୍ଡରେ କରୁ ତୁ ଦହୁଯ୍ୟ ॥
ମାତ୍ର ଗୈଶ ରଣ ଜାଣୁ ଆରେ ବୀରମଣି ।
ମୋ ସମ୍ମୁଖେ ପଡ଼ିଲୁଣି ଯିବୁ ସଞ୍ଜୀବନୀ ॥
ଶୁଣି କ୍ରୋଧେ ପ୍ରଜ୍ୱଳିତ ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ ତକ୍ଷଣେ ।
ହସ୍ତେ ଘେନି ଦିବ୍ୟବାଣ ଦିବ୍ୟ ଶରାସନ ॥
ପାଞ୍ଚଶର ବେଗେ ପ୍ରହାରିଲେ ବୀରବର ।
ଅନୁଶାଲ୍ୱର ତନୁକୁ କଲେ ଜରଜର ॥
ତଦେଖି ଅନୁଶାଲ୍ୱ ବୀର ପେଶି ତୀକ୍ଷ୍ଣଶର ।
ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନକୁ ଅଥୟ ସେ କରିଲେ ରଣର ॥
ପୁଣି ଏକଶର ବୀର ବେଗେ ପ୍ରହାରିଲା ।
ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନର ହୃଦସ୍ଥଳେ ସେ ଶର ପଡ଼ିଲା ॥
ଶର ଆଘାତରେ ସେ ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ ବୀରବର ।
ଭ୍ରମି ଭ୍ରମିଣ ପଡ଼ିଲେ କୃଷ୍ଣଙ୍କ ପାଶର ॥
ପୁତ୍ରର ମୂର୍ଚ୍ଛିତ କୃଷ୍ଣ ଦେଖି ସେହିକ୍ଷଣେ ।
ମନେ ମନେ ବଡ଼ ଲଜ୍ଜା କଲେ ଜନାର୍ଦ୍ଦନ ॥
ସହି ନ ପାରିଣ କୃଷ୍ଣ ଅତ୍ୟନ୍ତ କୋପରେ ।
ବେଗେ ପଦାଘାତ କଲେ ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନର ଶିରେ
ଭର୍ତ୍ସନା କରି କହିଲେ ଧିକରେ ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ ।
ମୋ ପୁତ୍ର ହୋଇଲୁ ଯାହା ନ ହେଲ ମରଣ
କ୍ଷତ୍ରିୟ କୁଳରେ ନିନ୍ଦା ତୋ ଯୋଗୁ ହୋଇଲା
ଏତେ ଦିନେ ବୀରପଣ ତୋର ଜଣାଗଲା ॥
କିଛି ମାତ୍ର ପୁରସ୍କାର ନାହିଁ ଯେ ତୋହର ।
ସମସ୍ତେ ହସିବେ ଦେଖି ସଂସାର ମଧ୍ୟର ॥
ଯା ହେଉ ଧୂଳିରେ ପଡ଼ି କିପାଁ ଅକାରଣ ।
ନ ମରି ବଞ୍ଚିଛୁ ଧିକ ଧିକ ତୋ ଜୀବନ ॥
ଜାଣୁ ତୁତ ନୁହେ ଏହି ଦ୍ୱାରବତୀପୁରୀ ।
ସହଜେ କରିବୁ କ୍ରୀଡ଼ା ଦେଖାଇ ଚାତୁରୀ ॥
ହସ୍ତିନା ନଗରୀ ଅଟେ ବୀରଙ୍କ ସଦନ ।
ଯୁଦ୍ଧକାର୍ଯ୍ୟ ପରୀକ୍ଷାର ଅଟଇ ଏ ସ୍ଥାନ ॥
ଏ ସ୍ଥାନରେ ବୀରପଣ ନ ଦେଖାଏ ଯେହି ।
ବଞ୍ଚିବାର ଅକାରଣ ମରିବା ଭଲ ହିଁ ॥

ତୋହ ଲଗି ଲାଜଭୟେ ଅନ୍ତର ମୋହର ।
ଛିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ହେଉଅଛି କି କହିବ ଆର ।
କିପାଁ ଧନୁର୍ବିଦ୍ୟା ଅମ୍ଭେ ତୋତେ ଶିଖାଇଲୁ ।
ସଂସାର ମୁଖରେ ଆସି ନିନ୍ଦାକୁ ପାଇଲୁ ॥
ନାହିଁ ତୋହ ପରି ପୁତ୍ରଠାରେ କାର୍ଯ୍ୟ ମୋର
ଦ୍ୱାରକା ଛାଡ଼ିଣ ଯାଅ କାନନ ମଧ୍ୟର ॥
କ୍ଷତ୍ରି ବୃତ୍ତି ଛାଡ଼ିକରି ଋଷିବ୍ରତ ଧର ।
ଫଳମୂଳ ଭୋଜନରେ ଆତ୍ମା ତୃପ୍ତ କର ॥
ଜଗତେ ତୋର ରହିବା ନୁହଇ ଶୋଭନ ।
ବୈରାଗୀ ପଣରେ ତୁହି ଚଳ ବେଗେ ବନ
ଭକ୍ତିଭରେ ଯାଇ ଶଙ୍କରଙ୍କୁ ପୂଜାକର ।
ତାଙ୍କ ପ୍ରସନ୍ନରେ ଅବା ହୋଇପାରୁ ବୀର ॥
ଯେବେ ମାତାଙ୍କର ଗର୍ଭମଧ୍ୟେ ମରିଥାନ୍ତୁ ।
କାହିଁପାଇଁ ଆଜ ମୋତେ ଲଜ୍ଜାରେ ପକାନ୍ତୁ ॥
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ବାଣୀ ଶୁଣି ବୀର ବୃକୋଦର ।
ବୋଇଲେ ବଚନ ତାଙ୍କୁ ହୋଇ ଅଗଭର ॥
ଅକାରଣ କୋପ ତୁମ୍ଭେ କରୁଛ ମୁରାରି ।
ହାରିବା ଜିଣିବା ରୀତି ଅଛଇ ସବୁରି ॥
ସତ୍ୟ ଅଟେ ପୁତ୍ରଠାରେ ପିତୃ ଅଧିକାର ।
ଅବଶ୍ୟ କହି ପାରନ୍ତି ଯା ଇଚ୍ଛା ତାଙ୍କର ॥
ବୃଦ୍ଧାବସ୍ଥା ହେଲେ ପୁତ୍ର ପିତା ନିକଟରେ ।
ବାଲ୍ୟଭାବେ କରଯୋଡ଼ି ଥାଏ ନିରନ୍ତରେ ॥
ପୁତ୍ରର ଅନ୍ୟାୟ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଲେ ଦର୍ଶନ ।
ଶାସନ କରିବା ବିଧି ଅଟେ ସୁଶୋଭନ ॥
ମାତ୍ର ଅକାରଣ ତୁମ୍ଭେ ଏତେ କଟୁବାଣୀ ।
ସମସ୍ତ ସାକ୍ଷାତେ କିପାଁ କୁହ ଚକ୍ରପାଣି ॥
ତୁମ୍ଭେ କି ନ ଜାଣ ପ୍ରଭୁ ଶରୀର ବେଦନା ।
କଷ୍ଟର ବ୍ୟବସ୍ଥା ପ୍ରଭୁ କିସ ବା ଜାଣ ନା ॥
ବୃକୋଦର ବାଣୀ ଶୁଣି ପ୍ରଭୁ ନାରାୟଣ ।
ବୋଇଲେ ବଚନ ତାଙ୍କୁ ଉଚିତ ବିଧାନ ॥
ଯାହାହେଉ ତୁମ୍ଭେ ବୀରବର ଭୀମସେନ ।
ବର୍ତ୍ତମାନ କର ଯାତ୍ରା ସେ ସଂଗ୍ରାମ ସ୍ଥାନ ।
ଦେଖିଯାଇ ବେଗେ ତୁମ୍ଭେ ବୃଷକେତୁ ବୀର
ଏକାକୀ କରଇ ଯୁଦ୍ଧ ଚଳ ହେ ସତ୍ୱର ॥
ବୟସେ ନିତାନ୍ତ ଶିଶୁ ଯୁଦ୍ଧରେ ପ୍ରବୀଣ ।
ଦେଖ କିପରି କରୁଛି ଯୁଦ୍ଧ ସେ ବହୁଣ ॥

ପ୍ରବୃତ୍ତ ବୀରବର ପୁତ୍ର ବୀର ଶିରୋମଣି ।
ତା ସମାନ ଦେଖେ ନାହିଁ ମୁହିଁ ଏ ଅବନୀ ॥
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ବାଣୀ ଶୁଣି ବୀର ଭୀମସେନ ।
ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନଙ୍କୁ ସଙ୍ଗେ ନେଇ କରିଲେ ଗମନ ॥
ସୈନ୍ୟନାଶ କରିଲେ ପ୍ରଚଣ୍ଡ ଗଦାଘାତେ ।
ଦେଖାଇଲେ ଦର୍ପବୀର ସମସ୍ତ ସାକ୍ଷାତେ ॥
ଅସୁର ସୈନକୁ ଗଦାଘାତରେ ପିଟିଲେ ।
ଅସଂଖ୍ୟ ସୈନ୍ୟ ଭୂମିରେ ଲୋଟିଣ ପଡ଼ିଲେ ।
ରଥୀ ସାରଥିମାନଙ୍କ ଉପରେ ପିଟନ୍ତି ।
କାଳାନ୍ତକ ଯମ ସମ ଭ୍ରମଣ କରନ୍ତି ॥
ଚେଡ଼େବଡ଼ ସୈନ୍ୟ ବୀର କ୍ଷଣକେ ମାଇଲେ
ଆବର ଯେତେକ ଥିଲେ ପାଦରେ ଦଳିଲେ
ହାତୀଙ୍କର ଶୁଣ୍ଢ଼ଧରି ହାତୀର ଉପରେ ।
କଚାଡ଼ନ୍ତେ ମେଦିନୀ କମ୍ପଇ ଥରହରେ ॥
ଏହିରୂପେ ସର୍ବ ସୈନ୍ୟ ନାଶକରେ ବୀର ।
ବହିଲା ଶୋଣିତ ନଦୀ ତହିଁ ଖରତର ॥
କୁଢ଼ କୁଢ଼ ହୋଇ ସୈନ୍ୟ ଗଲେକ ଭାସିଣ
କାହା ଶିର ନାହିଁ କଏ ପଡ଼ିଛି ଛିଡ଼ିଣ ॥
ଯେଉଁପରି ସର୍ପମାନେ ଜଳେ ଭାସିଯାନ୍ତି ।
ସେପରି ରକ୍ତ ନଦୀରେ ମଡ଼ାଏ ଭାସନ୍ତି ॥
ସୃଷ୍ଟି ପ୍ରଳୟ କାଳରେ ଯେହ୍ନେ ଭୟଙ୍କର ।
ତେସନ ଶବ୍ଦ କରନ୍ତି ପବନ କୁମର ॥
କୃତକେତୁ ବୀରବର ଯୁଦ୍ଧ କରୁଥିଲେ ।
ରଥ ଗଜ ଅଶ୍ୱ ସୈନ୍ୟ ଅନେକ ମାଇଲେ ॥
ଦେଖିଲେ ଭୀମଙ୍କ ଯୁଦ୍ଧ ଅତି ଅଗୋଚର ।
ଆଗେ ଉଭା ହୋଇ ତାଙ୍କୁ କହିଲେ ଉତ୍ତର ॥
ବୋଇଲେ ଏ ଯୁଦ୍ଧ ମୁହିଁ କରୁଅଛି ଜାଣ ।
କିପାଁ ମୋର ଯଶ ନାଶ କରୁଛ ଆପଣ ॥
କହିବେ ବାଳକ ପୁଅ ଫଳ ଘେନୁଥିଲା ।
ପିତା ଆସି ତାହାଠାରୁ ଛଡ଼ାଇଣ ନେଲା ।
ଏ ଫଳ ଲଭିଲେ କି ନୋହିବ ତୁମ୍ଭ ଯଶ ।
କରିବି ସଂସାର ମୁଖେ ହେବ ପରିହାସ ॥
ତୁମ୍ଭେ ବୀର ସିଂହ ଜାଣ ଶୃଗାଳ ଅସୁର ।
ତା ସଙ୍ଗେ ଯୁଦ୍ଧକରିବା ନୁହଇ ବଗୁର ॥
କୃତକେତୁ ବାଣୀ ବୀର ସେକ୍ଷଣି ଶୁଣିଲେ ।
ଅତ୍ୟନ୍ତ ଆନନ୍ଦ ହୋଇ ବଚନ କହିଲେ ॥

ବୋଇଲେ ଏ ଯୁଦ୍ଧ ଫଳ ଜିଣିକରି ମୁହିଁ ।
ଦେଇଯିବ ତୋର ହାତେ ନ ବଗୁର ତୁହି ॥
ଏମନ୍ତ ଅନୁଶାଲ୍ୱକୁ ବୀର ଯେ ଦେଖିଲେ ।
ଦେଖି ଅନୁଶାଲ୍ୱ ବେଗେ ବାଣ ପ୍ରହାରିଲେ
ସହି ସେହିବାଣ ଭୀମ ଶର ବୃଷ୍ଟିକଲେ ।
କ୍ରୋଧେ ଅନୁଶାଲ୍ୱ ବଜ୍ରଶରେକ ମାଇଲେ ॥
ଗଦା ଆଡ଼ କରିଣ ବଞ୍ଚିଲେ ବୀରବର ।
ଗଦାଘାତେ ସାରଥିକ କଲେ ଶତେ ଚୂର ॥
ଏସନ ଦେଖିଣ ଅନୁଶାଲ୍ୱ ବୀରବର ।
କାଳାନ୍ତକ ସମ ଶର କରିଲେ ପ୍ରହାର ॥
ସେ ଶର ଆଘାତେ ଭୀମ ହୋଇଲେ ଅଜ୍ଞାନ
ସଂଗ୍ରାମ ଭୂମିରେ ବୀର କରିଲେ ଶୟନ ॥
ଭୀମର ପଡ଼ିବା ଦେଖି କୃଷ୍ଣ କୋପଭରେ ।
ରଥ ଚଳାଇଣ ବେଗେ ସମରେ ପଶିଲେ ॥
କୃଷ୍ଣେଦେଖିଅନୁଶାଲ୍ୱବୋଲେକୋପେବାଣୀ
ମୋ ଭାଇଙ୍କ ନାଶ କରିଅଛୁ ଚକ୍ରପାଣି ॥
ଦେଖ ତୁମ୍ଭ ପଦ୍ମନଙ୍କୁ ମୋହ ମୁହିଁ କଲି ।
ଏକ ଶରେ ଭୀମଙ୍କୁ ଅଚେତ କରିଦେଲି ॥
ତୋତେ ଖୋଜୁଥିଲି ହରି ସବୁଅଡ଼େ ମୁହିଁ ।
ମୋହର ସମ୍ମୁଖେ ଦିନେ ନ ପଡ଼ିଲୁ ତୁହି ॥
ଆଜ ପଡ଼ିଅଛୁ ଭେଟ ମୋହର ଆଗରେ ।
ଏହିକ୍ଷଣି ପେଶିବ ମୁଁ ତୋତେ ଯମପୁରେ ॥
ପୂର୍ବେ ଶୁଣିଅଛି ମୁହିଁ ଏମନ୍ତ ବଚନ ।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ସମ୍ମୁଖେ ମରନ୍ତି ଯେତେଜନ ॥
କେବେହେଁ ସେମାନଙ୍କର ପତନ ନୁହଇ ।
ଏମନ୍ତ ବଚନ ପୁଣି ଶୁଣିଅଛି ମୁହିଁ ॥
ସହଜେ ଅଟ ହେ ତୁମ୍ଭେ କଳ୍ପାନ୍ତ ପୁରୁଷ ।
ମୁଁ ସାମାନ୍ୟ କ୍ଷତ୍ରୀ ରଣେ ଦେଇଅଛି ତ୍ରାସ ।
ଭକ୍ତିଭରେ ହରି ତୋତେ ଜିଣିବି ସମରେ ॥
କିପରି କରିବ ଯୁଦ୍ଧ ମୋହର ସଙ୍ଗରେ ॥
ଏହିକ୍ଷଣି ଶରେ ତୋତେ କରିବି ନିଧନ ।
ମୋ ଆଗରୁ ବର୍ତ୍ତିଣ ନ ଯିବୁ ନାରାୟଣ ॥
ଭକ୍ତ ମାନ ରକ୍ଷା ପାଇଁ ଜନମ ତୋହର ।
ବଳଦମ୍ଭେ କି କାର୍ଯ୍ୟ ବେଗେ ରହି ଯୁଦ୍ଧକର ॥
ଏତେ କହି କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ବନ୍ଧିଲା ଗୁରୁଶର ।
ମନେ ମନେ ଚିନ୍ତା କରେ କମଳାର ବର ।

ସେ ଶର ଆଘାତେ ହରି ଛନ୍ନ ଛନ୍ନ ହେଲେ ।
ରଥ ସହିତରେ ଶୂନ୍ୟ ଭୁବନେ ଯେମିଲେ ॥
ନ ଦେଖି ଯୁଦ୍ଧରେ କୃଷ୍ଣେ ଡ଼ାକଇ ଅସୁର ।
କିପାଇଁ ପଳାଇ ଯାଉଅଛ ଚକ୍ରଧର ॥
କେବଣ ପାତକ ମୁଁ ପୂର୍ବରେ କରିଥିଲି ।
ତୋହର ସଙ୍ଗତେ ଯୁଦ୍ଧ କରି ନ ପାରିଲି ॥
କେବଳ ମୋର ଅଧର୍ମ ଦୋଷୁ ପଦ୍ମମୁଖୀ ।
ଲୁଚିଗଲୁ ତୋ ଶ୍ରୀମୁଖ ରୁକ୍ମିଣୀ ନାୟକ ॥
ଜାଣି ଶୁଣି ମୁହିଁ ପାପ କେବେ କରି ନାହିଁ ।
କିପାଇଁ ମୋତେ ଦେଖା ନ ଦେଉ ଭବଗ୍ରାହୀ
କି ଅବା ମୋହର ରାଜ୍ୟେ ପାତକ ହୋଇଲା ।
ଶୂଦ୍ର ନାରୀମାନଙ୍କୁ କି ବ୍ରାହ୍ମଣ ହରିଲା ॥
କିବା ରଜସ୍ୱଳା ନାରୀ ବିବସନେ ହରି ।
ପ୍ରୀତ ପ୍ରେମ ତାହାରି କି ଗଲା ଛାଡ଼ିକରି ॥
ଯେଉଁ ଦୋଷ ମାନେ ପାପ ପୁଣ୍ୟ ଯେ କରନ୍ତି
ଷୋଡ଼ଶ ଅଂଶରେ ରାଜ୍ୟ ରାଜା ଯେ ପାଅନ୍ତି ॥
କି ଅବା ଦୁଷ୍କୃତ ମୋର ରାଜ୍ୟରେ ହୋଇଲା ।
ନୋହିଲେ କିପାଇଁ କୃଷ୍ଣ ଦର୍ଶନ ନ ଦେଲା ॥
ଯେବେ ପୂର୍ବଜନ୍ମେ ଥିବ ମୋହର ସୁକୃତ ।
ତେବେ ମୋ ସହିତ ଯୁଦ୍ଧ କରିବ ଅଚ୍ୟୁତ ॥
ବୋଲନ୍ତି ଯେ ଗଙ୍ଗାତୀର୍ଥେ ସ୍ନାନ ନ କରନ୍ତି ।
ପବିତ୍ର ହୁଅନ୍ତି ତହୁଁ ଉଦକ ପିଇଣ ॥
ସେହି ଜନମାନେ ନିଶ୍ଚେ ହରିଙ୍କି ଦେଖନ୍ତି ।
ତାହାର ସଙ୍ଗରେ ପ୍ରଭୁ ସମର କରନ୍ତି ॥
ଏମନ୍ତ ବଚନ ସେ ଯେ କହନ୍ତେ ଅସୁର ।
ଆଗରେ ତାହାର ଆସି ହେଲେ ଚକ୍ରଧର ॥
ହର୍ଷିଣ ପେଷିଲେ ତିନିଶର ଦଇତ୍ୟାରି ।
ହେଳେଣ ନାଶିଲା ତା ଅସୁର ବେଗକରି ॥
ପୁଣି ଦଶବାଣ ବେଗେ ବିନ୍ଧିଲା ଅସୁର ।
ତାହା ଏକ ଶରରେ ଛେଦିଲେ ଚକ୍ରଧର ॥
ବାଣ ବ୍ୟର୍ଥ ହୁଅନ୍ତେ ମାଇଲା ତୀକ୍ଷ୍ଣବାଣ ।
ସେ ବାଣ ପଡ଼ିଲା ବେଗେ ଶ୍ରୀହରି ହୃଦେଣ ॥
ସେ ଶର ଆଘାତେ ହରି ଭକ୍ତ ମନେ କରି ।
ମୂର୍ଚ୍ଛିତ ହୋଇଲେ ରଥେ ପ୍ରଭୁ ଚକ୍ରଧାରୀ ॥
ତୋଷ ହୋଇ ଅନୁଶାଲ୍ୱ ଉପରେ ଗୋବିନ୍ଦ
ରଥପଦେ ପିଚ୍ଛେ ପ୍ରମାଦ ଗଲେ ଅନିରୁଦ୍ଧ ॥

ଦେଖିଣ ସାରଥି ରଥ ବେଗେ ଘେନିଗଲା ।
ଯୁଧିଷ୍ଠିର ରାଜାଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ଜଣାଇଲା ॥
ସଭାଜନେ ଦେଖି ସର୍ବେ କଲେ ହାହାକାର
ପାଣ୍ଡବଙ୍କ ହେତୁ ହେ ବିପତ୍ତି ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣର ॥
ଯୁଧିଷ୍ଠିର ସୈନ୍ୟବଳ ସଂଗ୍ରାମେ ଯେ ଥିଲେ ।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ମୂର୍ଚ୍ଛା ଦେଖି ସର୍ବେ ପଳାଇଲେ ॥
ପିତା ପୁତ୍ର ବନ୍ଧୁ ଭ୍ରାତା ଯେପରି ଛାଡ଼ିଣ ।
ପଳାଇଲେ ସର୍ବେ ବିକଳରେ ଘେନି ପ୍ରାଣ ॥
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ କଥା ଯାଇଁ କହନ୍ତେ ପୁରେଣ ।
ରୁକ୍ମିଣୀ ସହିତେ ସବୁ ଅଇଲେ କାନ୍ଦଣ ॥
ସଚେତ ହୋଇଲେ କୃଷ୍ଣ ଚାହିଁଣ ତାହାଙ୍କୁ ।
ସତ୍ୟଭାମା ପାଦଧରି ବୋଇଲେ କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ॥
ଅହେ ନାଥ ଶୁଣ ତୁମେ ଏବେ ଦାସୀ ଗୀର ।
ବିଚିତ୍ର ମାୟା ତୁମ୍ଭର ଏ ମାୟା ଭଣ୍ଡାର ॥
ତିନି ଭୁବନରେ ଅଛି ତାହାର ଶବଦ ।
ଶତ୍ରୁମାନଙ୍କୁ ନାଶିବ ନୁହିବ ପ୍ରତୀତ ॥
ଏଥୁଁ ଜଣାଯାଏ ପ୍ରଭୁ ଅସୁର ଭକ୍ତରେ ।
ମୋହ ହୋଇ ଭକ୍ତମାନ ରଖିଲ ଧନ୍ଦରେ ॥
ମାନ ନାଥ ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନଙ୍କ ଭକ୍ତ କରେ ନାହିଁ ।
ଲୋକମୁଖେ ନିନ୍ଦା କଥା ଦେଲ ହେ ଗୋସାଇଁ
ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନର ଦଶା ଦେଖି ପାଦ ପ୍ରହାରିଲ ।
କେ ଜାଣେ ତୁମ୍ଭର ମାୟା ଆପେ ମୋହଗଲ ॥
ଅନଳ ନ ପାରେ ଦହି ବଜ୍ର କାଟେ ନାହିଁ ।
ସମୁଦ୍ର ନଖ କୋଣରେ ଯାଏ ଲୀନ ହୋଇ ॥
ଅମ୍ଭଙ୍କୁ ବିଧବା କରାଇବା ପାଇଁ ହରି ।
ଭାଳିଛ କି ନର ତନୁ ଦେବ ତ୍ୟାଗ କରି ॥
ସଦାବେଳେ ଦାସୀ ଅମ୍ଭେ ତୁମ୍ଭ ପାଦତଳେ ।
କିପାଁ ମାୟା ବିସ୍ତାରୁଛ ଏହି ସଙ୍କ ଛଳେ ॥
ଯା ଅଙ୍ଗରେ ଚନ୍ଦ୍ର ସୂର୍ଯ୍ୟ ହୁଏ ଅତ ଯାତ ।
ତାକୁ ରଣେ ପରାଜୟ ସାମାନ୍ୟ ଦଇତ ॥
ଜରା ମୃତ୍ୟୁ ବ୍ୟାଧି ଆଦି ନ ହୁଏ ଯା ଅଙ୍ଗ ।
ଅକାରଣେ ଛଳକରି ରଣେ ଦେଲ ଭଙ୍ଗ ॥
ଅନାଦି ଅକ୍ଷୟ ଯେତୁ ଜନ୍ମ ମୃତ୍ୟୁ ହୀନ ।
କି ଛାର ରାକ୍ଷସ ଜଣିବ ସେ ନାରାୟଣ ॥
କେତେ ଖେଳାଖେଳ ତୁମ୍ଭେ ଦେବ ଚକ୍ରପାଣି
କିବା ତାହା ଜାଣିବ ମୁଁ ସାମାନ୍ୟ ରମଣୀ ॥

ରାଧା କଳଙ୍କ ପସସ୍ତ କରିବାରେ ଦୂର ।
ଯେ ଲୀଳା କରିଲ ଗୋପେ ଅହେ ମାୟାଧର
ଏଥେ ସେହିପରି ଲୀଳା କରୁଛ ମୁରାରି ।
ବେଗେ ଯଜ୍ଞ ଅଶ୍ୱ ଆଣ ରାକ୍ଷସ ସଂହାରି ॥
ସତ୍ୟଭାମା ବାଣୀ ଶୁଣି ପ୍ରଭୁ ନରହରି ।
କୋପେ ବାହାର ହୋଇଲେ ଦୈତ୍ୟକୁ ସଂହାରି
ଦେଖୁ ଦେଖୁ ରୂପ ଦେଖାଗଲା ଭୟଙ୍କର ।
ସତେକି ବିଶ୍ୱର ଏବାବେଳେ ହେବ ଚୂର ॥
ଏସନ ଗତି ଦେଖିଣ ବୃଷକେତୁ ବୀର ।
କହିଁ ଏଡ଼େ କୋପ ପ୍ରଭୁ ମୋତେ ଆଜ୍ଞା କର ॥
ପ୍ରତିଜ୍ଞା କରୁଛି ମୁହିଁ ସକଳ ସାକ୍ଷାତେ ।
ଅସୁରକୁ ଜିଣି ମୁଁ ଆଣିବି ତୁରିତେ ॥
ଏସନ କହିଣ ବୀର ବେଗେ ଚଳିଗଲା ।
ରାକ୍ଷସର ଉପରେ ସେ ବାଣ ବୃଷ୍ଟି କଲା ॥
ବେନି ମହାବୀର କେହି ନୁହନ୍ତି ସାମାନ୍ୟ ।
ପରସ୍ପରେ ବାଣ ସେ ବର୍ଷନ୍ତି ଅନୁକ୍ଷଣ ॥
କେତେବେଳେ ମୋହଯାଏ କର୍ଣ୍ଣଙ୍କ ନନ୍ଦନ ।
ଚେତ ପୁଣି ଅସୁରକୁ କରେ ହତଜ୍ଞାନ ॥
ଏହିପରି ବେନିବୀର ସମର କରନ୍ତି ।
କେହି କାହାଠାରୁ ଊଣା ବିକ୍ରମେ ନୁହନ୍ତି ॥
କୋପେ ଅନୁଶାଲ୍ୱ ମାରେ ବଜ୍ରସମ ଶର ।
ସେ ଆଘାତେ ମୂର୍ଚ୍ଛାଗଲା ବୃଷକେତୁ ବୀର ॥
ଚେତ ଉଠି କୋପେ ବୀର ମାରେ ପାଞ୍ଚବାଣ ।
ଅଶ୍ୱ ସହ ସାରଥିର ଘେନିଲା ଜୀବନ ॥
ପୁଣି ଏକଶର ବୀର ମାରେ ଅଚମ୍ବିତେ ।
ଅସୁର ଧନୁ କାଟିଲା ଚକ୍ଷୁ ପାଲଟିତେ ॥
ବାଣ ବ୍ୟର୍ଥ ହେବା ଦେଖି ଅନୁଶାଲ୍ୱ ବୀର ।
ଡେଇଁପଡ଼ି ମାଲ୍ଲବନ୍ଧେ କଲକ ସମର ॥
କେହି କାହାଠାରୁ ଊଣା ନୁହେ ବିକ୍ରମରେ ।
ଦୁଇମତ୍ତ ସିଂହ ଯେହ୍ନେ ଲଢ଼ନ୍ତି କ୍ରୋଧରେ ॥
କେବେ ପଡ଼େ କେବେ ଉଠେ ଧସାମସା ହୋନ୍ତି ।
ଏହିପରି ବେନିବୀର ଯୁଦ୍ଧ କରୁଛନ୍ତି ॥
ଏ ସମୟେ ବୀରବର କର୍ଣ୍ଣଙ୍କ ନନ୍ଦନ ।
ଧରିଣ ଅନୁଶାଲ୍ୱକୁ ଘୋଷାଡ଼େ ବହନ ॥
ଟେକା ଖଣ୍ଡେ ପ୍ରାୟ ବୀର ହସ୍ତେ ବୁଲାଇଣ ।
ଫୋପାଡ଼ିଦିଅନ୍ତେ ପଡ଼ି ଅଚେତନ ହୁଅଇଣ ॥

ଦୂରେ ପଡ଼ି ଅନୁଶାଲ୍ୱ ମୂର୍ଚ୍ଛାଗତ ହେଲା ।
ବୃଷକେତୁ ବୀର ତାକୁ ଧରିଣ ଆଣିଲା ॥
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ପାଦତଳେ ପକାଇଲା ନେଇ ।
ବୋଇଲା ମୋ ଦୋଷ ଖଣ୍ଡ ପ୍ରଭୁ ଯଦୁସାଇଁ ॥
ତୁମ୍ଭ କୃପାବଳେ ହରି ଅଜ୍ଞ ଏ ବାଳକ ।
ପଣ ରକ୍ଷା କଲା ଦେଖନ୍ତୁ ଏ ସର୍ବଲୋକ ॥
କର୍ଣ୍ଣସୁତ ବାଣୀ ଶୁଣି ବୋଲନ୍ତି କେଶବ ।
ସାଧୁ ବୀରବର ତୋର ମହିମା ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ॥
ଏଣେ ଅନୁଶାଲ୍ୱ କୃଷ୍ଣପଦ ସ୍ପର୍ଶ ମାତ୍ରେ ।
ଜ୍ଞାନଲାଭ କରିଣ ଚାହିଁଣ ଜ୍ଞାନନେତ୍ରେ ॥
ମୋହନ ମୁରଲୀଧାରୀ ପ୍ରଭୁ ବନମାଳୀ ।
ସମ୍ମୁଖେ ଦେଖିଣ ମନେ ହୋଇ କୁତୂହଳୀ ॥
ଘନଶ୍ୟାମ ରୂପ ଶୋଭା ଇନ୍ଦ୍ରଧନୁ ଜିଣି ।
ଦେଖିଣ ଅସୁର ତୋଷ ହେଲା ମନେ ଗୁଣି ॥
ପ୍ରଶଂସା କରିଲା ସେହି କର୍ଣ୍ଣ ନନ୍ଦନକୁ ।
ବୋଲେ ତୁମ୍ଭ ପ୍ରସାଦେ ପାଇଲି ଶ୍ରୀହରିଙ୍କୁ ॥
ତୁମ୍ଭ ଲାଗି ଦେଖିଲି ମୁଁ ଶ୍ରୀହରି ଚରଣ ।
ଯାହାର ଖଣ୍ଡନେ ଖଣ୍ଡେ ଅକାଳ ମରଣ ॥
ଯାହାଲାଗି ଭାଇବନ୍ଧୁ କୁଟୁମ୍ବେ ମୋହର ।
ମୁକ୍ତ ହୋଇ ସମସ୍ତେ ବସିଲେ ସ୍ୱର୍ଗପୁର ॥
ତୁମ୍ଭେ ମୋତେ ଶ୍ରୀହରିଙ୍କ ସଙ୍ଗ କରାଇଲ ।
ମୋ ସଙ୍ଗତେ ଶତ୍ରୁପଣ ସର୍ବ ଦୂର କଲ ॥
ଧନ୍ୟ ସେ ତୁମ୍ଭର ପିତା କର୍ଣ୍ଣଦାନୀ ଥିଲେ ।
ତାଙ୍କ ବାସନା ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ପ୍ରାପ୍ତ ହେଲା ଭଲେ ॥
ଶୁଣିଣ ବିସ୍ମୟ ଯେ ହୋଇଲେ କର୍ଣ୍ଣସୁତ ।
ଯେ ଭଜଇ ହରିଙ୍କି ସେ ହୁଅଇ ମୁକତ ॥
ଅସୁର ବୋଲଇ ପୂର୍ବେ ଧ୍ରୁବ କଲା ସ୍ତୁତି ।
ଏହି ହରି ତାକୁ କଲେ ଧ୍ରୁବଲୋକେ ସ୍ଥିତି ॥
ଯେତେଯେତେ ଶସ୍ତ୍ର କୃଷ୍ଣ ମୋତେ ପ୍ରହାରିଲେ
ତାଙ୍କର କୃପାରେ ନ ଭେଦିଲା ମୋ ଶରୀରେ ॥
ମୋ ଶସ୍ତ୍ର ଆଘାତେ ପ୍ରଭୁ ହୋଇଲେ ମୂର୍ଚ୍ଛିତ
କି ସ୍ଥିର ଶକତ ମୋର ତାଙ୍କ ଇଚ୍ଛାମତ ॥
ଏ ସକଳ ମାୟା ଜାଣ ଅଟଇ ତାହାର ।
ମୋହର ଶସ୍ତ୍ରରେ ମୋହ ହେଲେ ସେ ଅବର
ଏ ସକଳ ମାୟା ଜାଣ ତାହାଙ୍କର ପୁଣି ।
ଆପଣା ଇଚ୍ଛାରେ ଜନ୍ମ ମନୁଷ୍ୟ ରୂପେଣ ॥

ଗରୁଡ଼ ବାହାନେ ଶ୍ରୀବଧ୍ୱଜ ଯେ ଶୋଭଇ ।
ପୁଣି ନିଜରୂପ ଧରି ବୈକୁଣ୍ଠକୁ ଯାଇ ॥
ପୁଣି ଆସି ହୁଅ ନାଥ ନାନା ଅବତାର ।
ମତ୍ସ୍ୟ କୂର୍ମ ବରାହ ନୃସିଂହ ଦର୍ଶ୍ୟ ଧର ॥
ବ୍ରହ୍ମାଇନ୍ଦ୍ର ଯା ପ୍ରସାଦେ ବୋଲନ୍ତି ବିବେକ ।
ରମ୍ଭା ଆଦି ଅପସରା ସ୍ୱର୍ଗେ ହୋନ୍ତି ଠେକ ॥
ଗୋପାଳ ରୂପରେ ଗୋପେ ଗୋପୀଙ୍କି ମୋହିଲ
କୁବୁଜାକୁ ଅପୂର୍ବ ସୁନ୍ଦରୀ ତୁମ୍ଭେ କଲ ॥
ଦୁର୍ବାସାକୁ ମୋହିକଲ ଶାକ ଅନ୍ନ ଦେଇ ।
କୁରୁ ସଭାରେ ଦ୍ରୌପଦୀ ରକ୍ଷା କଲ ସାଇଁ ॥
ଭକ୍ତିରେ ସୁଦାମା ବିପ୍ର ତଣ୍ଡୁଳ ଖାଇଲ ।
କୋଟି କୋଟି ଧନବସ୍ତ୍ର ତାକୁ ପ୍ରଭୁ ଦେଲ ॥
ଚଉଦ ହରି ମହିମା ବ୍ରହ୍ମାକୁ ଅଗୋଚର ।
କି ବର୍ଣ୍ଣିବ ମୁଁ ରାକ୍ଷସ ଅଧମ ପାମର ॥
ଏମନ୍ତେ ଶ୍ରୀଧରଙ୍କି ବହୁତ ସ୍ତୁତିକଲା ।
ତାହା ଶୁଣି ଆନନ୍ଦ ହୋଇଲେ ନନ୍ଦବାଳା ॥
ଅନୁଶାଲ୍ୱକୁ ସଙ୍ଗରେ ନେଇଣ ଶ୍ରୀହରି ।
ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ଯହିଁ ଧର୍ମ ଦଣ୍ଡଧାରୀ ॥
ଅନୁଶାଲ୍ୱ ଯୁଧିଷ୍ଠିଙ୍କୁ ପ୍ରଣାମ କରିଲେ ।
ସମାଦରେ ଯୁଧିଷ୍ଠି ଆସନେ ବସାଇଲେ ॥
ଅନୁଶାଲ୍ୱକୁ ସମ୍ବୋଧି ଯୁଧିଷ୍ଠି ବୋଲନ୍ତି ।
ଆମ୍ଭ ଭ୍ରାତାସହ ଏଥି କରି ହେ ବସତି ॥
ଭୀମାର୍ଜ୍ଜୁନ ସହିତରେ ମିଳିକରି ରୁହ ।
ଯଜ୍ଞକାର୍ଯ୍ୟ କରି ତୁମ୍ଭେ ସର୍ବେ ଯଶ ପାଅ ॥
ଏପରି କହି ଯୁଧିଷ୍ଠି ଭୀମାର୍ଜ୍ଜୁନେ ଆଣି ।
ଅନୁଶାଲ୍ୱ ସହ ପ୍ରୀତି କରାଇଲେ ପୁଣି ॥
ପରସ୍ପରେ ଭ୍ରାତୃସ୍ନେହ ଭାବେ ମତ୍ତ ହୋଇ ।
ସେବାରେ ରହିଲେ ଦମ୍ଭ ଈର୍ଷା ଛାଡ଼ିଦେଇ ॥
ଏଣେ ବୃଷକେତୁ ବୀର ଶୀଘ୍ରେ ଚଳିଗଲା ।
ଅନୁଶାଲ୍ୱ ଅନୁଚରଗଣେ ଆଜ୍ଞାଦେଲା ॥
ତହୁଁ ଯଜ୍ଞ ଅଶ୍ୱକୁ ଆଣିଲେ ବୀରବର ।
ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ଆସି ଯୁଧିଷ୍ଠି ପାଶର ॥
ବୃଷକେତୁକୁ ଗ୍ରହିଣ ଧର୍ମ ନୃପବର ।
ଆଲିଙ୍ଗନ କରିଣ ବୋଲନ୍ତି ସ୍ନେହେ ଗାର ॥
ଆରେ ବୀର ବୃଷକେତୁ ତୋହର ଗୁଣରେ ।
ପବିତ୍ର ହୋଇଲି ମୁହିଁ ସର୍ବ ସାକ୍ଷାତରେ ॥
ତୋହପାଇଁ ଅନୁଶାଲ୍ୱ ସଙ୍ଗେ ମିତ୍ରଭାବ ।
ହୋଇଲାରେ ବତ୍ସ ଏ ମୋ କର୍ମର ସୁଭାଗ୍ୟ ॥
ଘଟିଗଲା ଅଘଟଣ ଅଭାଗ୍ୟ ଫଳରେ ।
ସମସ୍ତ କୃଷ୍ଣଙ୍କଲୀଳା କେବା ବୁଝିପାରେ ॥
ଏହା କହି ଧର୍ମରାଜ ଆନନ୍ଦିତ ମନେ ।
ଅଶ୍ୱସହ ପୁର ମଧ୍ୟେ ପ୍ରବେଶ ତକ୍ଷଣେ ॥
ଅର୍ଜ୍ଜୁନଙ୍କୁ ଆଜ୍ଞାଦେଲେ ଯୁଧିଷ୍ଠିର ଦେବ ।
କୃଷ୍ଣସଙ୍ଗେ ଅନୁଶାଲ୍ୱ ଯେତେ ବୀର ସର୍ବ ॥
ନିମନ୍ତ୍ରିତ ହୋଇଥିବା ନର ନାରୀଗଣ ।
ବ୍ରାହ୍ମଣ ପଣ୍ଡିତ ଆଦି ଆତ୍ମୀୟ ସ୍ୱଜନ ॥
ସମସ୍ତଙ୍କୁ ମହାଦରେ ସନ୍ତୋଷ ଭୋଜନ ।
ଅଗୁରୁ ସୁଗନ୍ଧ ମାଳା ସହିତେ ଚନ୍ଦନ ॥
ପିନ୍ଧିବାକୁ ମନୋହର ବସନ ଭୂଷଣ ।
ରହିବାକୁ ଦିଅ ପୁରି ଅତି ଶୋଭାବନ ॥
ଧର୍ମଙ୍କ ଆଦେଶ ପାଇ ବୀର ଅରଜୁନ ।
ବିଧି ଅନୁସାରେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ କଲେ ମାନ୍ୟ ॥
ଏହିପରି ଧର୍ମରାଜ ପୁରେ ସମାଦରେ ।
ସମସ୍ତେ ରହିଲେ ଛିତି ମହାଦେବ ବୋଲେ ॥

ଇତି ଶ୍ରୀ ଜୈମିନି ଭାରତେ ହରିଭକ୍ତି
ରସଲୀଳା ସାର କଥା ପ୍ରବନ୍ଧେ
ନାମ ତ୍ରୟୋଦଶୋଽଧ୍ୟାୟ ।

—o—

ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ ଅଧ୍ୟାୟ

ଅଜ୍ଞନାତ୍ମଯଦବାଜ୍ଞନାତ୍ମଦସ୍ୟୁଭିବେନନାପୁତ
କୃଷ୍ଣନାବୈବ ଯା ଚନ୍ତା ସଯାତ ପରମଂ ପଦଂ

ଅଶ୍ୱ ସହିତେ ଅର୍ଜ୍ଜୁନଙ୍କର ମାହୀଷ୍ମତୀ ପୁରୀ ପ୍ରବେଶ

ଏଥୁଅନ୍ତେ ଜନ୍ମେଜୟ ଯୋଡ଼ି ବେନିକର
ବୋଇଲେ ହେ ମୁନି ମୋତେ କର ପ୍ରତିକାର
ଏହାପରେ କିସହେଲା କହ ମୋ ଆଗର ।
ତବ ମୁଖୁ ଶୁଣିଣ ମୁଁ ହୋଇବି ନିସ୍ତର ॥
ବୋଲନ୍ତି ଜୈମିନି ତୁମ୍ଭେ ଶୁଣ ନୃପବର ।
ଏଥୁଅନ୍ତେ ଯାହା ହେଲା ଶୁଣ ସେ ଖବର ।
ଯୁଧିଷ୍ଠିର ନୃପବର ବସାଇ ସଭାରେ ।
ବୋଲନ୍ତି ଶୁଣ ସକଳେ ସ୍ଥିର କରି ଚିତ୍ତ ॥

ସୁରେଶ୍ୱର ସହ ସର୍ବ ନାରୀଗଣ ଯାଅ ।
ଅଶ୍ୱ ବନ୍ଦାପନା କରି ହୁଳହୁଳି ଦିଅ ॥
ଦ୍ରୌପଦୀ ରୁକ୍ମିଣୀ ସତ୍ୟଭାମା ଆଦି ନାରୀ ।
ସ୍ନାନ କରି ଶୁଦ୍ଧ ଭାବେ ଯଜ୍ଞ ଅଶ୍ୱ ଧରି ॥
ଯଜ୍ଞ ଅଶ୍ୱକୁ ସ୍ନାହାନ କରାଇ ତକ୍ଷଣେ ।
ଆନନ୍ଦରେ ବନ୍ଦାପନା କଲେ ନାରୀଗଣେ ॥
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ଆଜ୍ଞାକାରୀ ହୋଇ ବଂଶଧନ ।
ଚୈତ୍ର ମାସ ପୂର୍ଣ୍ଣିମାରେ ଶୁଭ ଅନୁଷ୍ଠାନ ॥
କରିଣ ସକଳେ ମହା ଆନନ୍ଦ ହୋଇଲେ ।
ତହିଁ ଯୁଧିଷ୍ଠିର ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ପଚାରିଲେ ॥
ଜଗତକର୍ତ୍ତା ତୁମ୍ଭେ ଅନାଦି ଈଶ୍ୱର ।
କ'ଣ ହୋଇବ କାର୍ଯ୍ୟ କର ତା ବିଗ୍ରହ ॥
କୃଷ୍ଣ ବୋଇଲେ ଅଶ୍ୱକୁ କରାଅ ମଣ୍ଡନ ।
ଅଶ୍ୱରକ୍ଷା ପାଇଁ ସଙ୍ଗେ ଯାଉ ଅର୍ଜୁନ ॥
ମୁନିମାନେ ହର୍ଷମନେ ବେଦ ଉଚ୍ଚାରିଲେ ।
ନାନାବିଧ ନୃତ୍ୟ ଗୀତ ଆରମ୍ଭ କରିଲେ ॥
ଗୁଗୁଳ ଝୁଣା ଧୂପ ଜଳିଲା ବହୁତ ।
ଅଗୁରୁ ଚନ୍ଦନ ଗନ୍ଧେ ସର୍ବେ ଆନନ୍ଦିତ ॥
କୁସୁମ ଶୋଭିତ ହେଲା ଅଶ୍ୱ କଳେବର ।
ଗଳଦେଶେ ପୁଷ୍ପହାର ଦିଶଇ ସୁନ୍ଦର ॥
ଅଶ୍ୱ ବେନି ପାଶେ ପଡ଼େ ଅଲଟ ଚାମର ।
ନାନାଦି ଭୂଷଣ ମଣ୍ଡି ଅଶ୍ୱ କଳେବର ॥
ଅଗ୍ରଜଙ୍କ ଆଜ୍ଞା ପୁଣି କୃଷ୍ଣ ଅନୁମତ ।
ବିଜୟ ଗାଣ୍ଡିବ ସହ ସୁଭଦ୍ରାର ପତି ॥
ପ୍ରବନ୍ଧ ହୋଇଣ ସ୍ଥିରଭାବେ ଠିଆହେଲେ ।
ସମସ୍ତ ନାରୀଏ ମିଳି ଅର୍ଘ୍ୟ ବନ୍ଦାଇଲେ ॥
ତହୁଁ ଯୁଧିଷ୍ଠିର ଚାହିଁ ଅର୍ଜୁନ ବଦନ ।
ବୋଇଲେରେ ବାବୁ ଘେନିଯାଅ ସୈନ୍ୟଗଣ
ଏକବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତେ ଅଶ୍ୱ ରକ୍ଷାକର ।
ଯେ ଧରିବ ଅଶ୍ୱ ତହୁଁ ତାକୁ ତୁ ଉଦ୍ଧାର ॥
କିଛି ନ ହେବ ବିପଦ ବିପଦ ନାଶନ ।
ସହାୟ ଅଛନ୍ତି ପାଶେ ଯାଅ ହେ ବହନ ॥
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ସବୁବେଳେ କରିବୁ ସ୍ମରଣ ।
ତା ହେଲେ ସବୁ ବିପଦ ହୋଇବ ଖଣ୍ଡନ ॥
ଏସନ କହିଣ ଯୁଧିଷ୍ଠିର ନୃପବର ।
ପତ୍ରେକ ଲେଖିଲେ ତହୁଁ ଏହୁପରି ପୁଣ ॥

ଯୁଧିଷ୍ଠିର ନରବର ହସ୍ତିନାର ସାଇଁ ।
ଭାରତ ଯୁଦ୍ଧରେ ଲକ୍ଷେ ରାଜା ଜିଣିଲଇଁ ॥
ଜ୍ଞାତିବଧ ପାତକରୁ ମୁକ୍ତ ହେବା ପାଇଁ ।
ଅଶ୍ୱମେଧ କରିବାକୁ ଭାବିଛନ୍ତି ସେହି ॥
ସ୍ୱଇଚ୍ଛାରେ ଅଶ୍ୱ ଜଗତରେ ବୁଲୁଥିବ ।
ଯାର ବୀରପଣ ଥିବ ଅଶ୍ୱକୁ ଧରିବ ॥
ଅଶ୍ୱରକ୍ଷା ହେତୁ ସଙ୍ଗେ ଅଛନ୍ତି ଅର୍ଜୁନ ।
ଯାର ଶକ୍ତି ହେବ ସେ ଧରିବ ଅଶ୍ୱ ପୁଣ ॥
ହୀନବଳ ହେଲେ ଅଶ୍ୱ କେହି ନ ଧରିବ ।
ଆମନ୍ତ୍ରଣ ଘେନି ହସ୍ତିନାରେ ପ୍ରବେଶିବ ॥
ମହାରାଜାଧିରାଜ ଯୁଧିଷ୍ଠି ନୃପବର ।
ସଂସାରରେ ଏକ ବୀର ନାହିଁ ଆଉ ଆର ॥
ଏସନ ଲେଖିଣ ପତ୍ର ଅଶ୍ୱ ଶିରେ ଦେଲେ ।
ଅନୁଚର ସହ ପାର୍ଥ ପାଶେ ସମର୍ପିଲେ ॥
ଅଗ୍ରଜ ବଚନ ଶୁଣି ଅର୍ଜୁନ ତକ୍ଷଣେ ।
ପାଦତଳେ ପଡ଼ି ବିଦା ମାଗିଲେ ବହନ ॥
ଭୀମଙ୍କ ପାଦରେ ପଡ଼ି ବିଦାୟ ମାଗିଲେ ।
ନକୁଳ ସହଦେବଙ୍କୁ ଆଲିଙ୍ଗନ କଲେ ॥
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଚରଣ ତଳେ ପଡ଼ି ବୀରବର ।
ବୋଇଲେ ତୁମ୍ଭ ସେବକ ପାଞ୍ଚ ସହୋଦର ॥
ତୁମ୍ଭର ଦୟାରୁ ଅଶ୍ୱମେଧ ହୁଏ ହରି ।
ତହୁଁ ବିଦାୟ ହୋଇଲେ ସେ ଗାଣ୍ଡିବଧାରୀ ॥
ମାତା ଦେବକୀ ଯଶୋଦା ରୁକ୍ମିଣୀ ଗାନ୍ଧାରୀ ।
ବିଧି ଅନୁସାରେ ବୀର ମାନ୍ୟ ଧର୍ମକରି ॥
ଅନ୍ଧ ନୃପତିଙ୍କର ପାଦରେ ବୀର ପଡ଼ି ।
ବୋଇଲେ ଯାଉଛି ପିତା ମୁଁ ହସ୍ତିନା ଛାଡ଼ି ॥
ଅଶ୍ୱରକ୍ଷା କରିବାକୁ ଭ୍ରମିବି ଭୁବନ ।
ଆଶୀଷ କରନ୍ତୁ ମୋତେ ଏହି ନିବେଦନ ॥
ଏହିପରି ସମସ୍ତଙ୍କୁ ପ୍ରବୋଧି ଅର୍ଜୁନ ।
ବାହାରିଲେ ସଙ୍ଗେ ଘେନି ସୈନ୍ୟସେନାଗଣ ॥
ଅର୍ଜୁନଙ୍କୁ ସୁକଲ୍ୟାଣ କୁନ୍ତୀ ଯେ କରିଲେ ।
କେ କେ ତୁମ୍ଭସଙ୍ଗେ ଯାଉଛନ୍ତି ପଚାରିଲେ ॥
ଶୁଣିଣ ମାତାଙ୍କ ବାଣୀ ବୋଲନ୍ତି ଅର୍ଜୁନ ।
କିମ୍ପା ମାତା ସେଥିପାଇଁ ଚିନ୍ତାକର ମନ ॥
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ପୁତ୍ରମାନେ ମୋହର ସଙ୍ଗରେ ।
ଯାଉଛନ୍ତି ଆଗୋ ମାତ ଅଶ୍ୱ ରଖିବାରେ ॥

ପୁଣି ବୃଷକେତୁ ବୀର ମୋର ସହିତରେ ।
କୃଷ୍ଣଙ୍କ ଆଦେଶେ ଯାଉଅଛଇ ସଙ୍ଗରେ ॥
ଏବମାତ୍ର ନନ୍ଦନ ସେ ପାଞ୍ଚ ଜଣଙ୍କର ।
କୁଳ ଉଦ୍ଧାରଣ ପୁତ୍ର ବୃଷକେତୁ ବୀର ॥
ସୈନ୍ୟଗଣ ସହ ସେହୁ କରଇ ଗମନ ।
ଅନୁଶାଲ୍ୱ ଯୌବନାଶ୍ୱ ଆଦି ବୀରଗଣ ॥
କପାଁ ମାତା ଚିନ୍ତା ତୁମ୍ଭେ କରୁଅଛ ମନେ ।
ଯାହାର ସହାୟ ଦୀନବନ୍ଧୁ ଅନୁକ୍ଷଣେ ॥
ଯାହାଙ୍କ ଆଶାରେ ଅଛୁ ଆମ୍ଭେ ପାଞ୍ଚଭାଇ ।
ବଦାକର ମୁଖେ ମାଛ କଢୁଅଛୁ ମୁହିଁ ॥
ଶୁଣିଣ ଅର୍ଜୁନ ବାଣୀ ବୋଲନ୍ତି ଯାଦବୀ ।
ଶୁଣ ମୋ ବଚନ ତୁହି ରେ ବାପ ଗାଣ୍ଡିବୀ ॥
ଜାଣେ ମୁହିଁ ଦୟାମୟ ସହାୟ ଯାହାର ।
କି ବିପଦ ଏ ସଂସାରେ ଅଛଇ ତାହାର ॥
ମାତ୍ର ଏକ କଥା ବାଛୁ କହୁଛୁ ମୁଁ ତୋତେ
କର୍ଣ୍ଣସୁତ ବୃଷକେତୁ ଯାଉଛି ସଙ୍ଗତେ ॥
ଏବେ ତ ବାଳକ ସେହି କୋମଳ ପ୍ରକୃତି ।
ପିଲାଦିନୁ ପିତୃଶୂନ୍ୟ ମୋ ନେତ୍ର ସମ୍ପତ୍ତି ॥
ମୋର ବଚନେ ତାହାକୁ ଯତନେ ରଖିବ ।
ମୋ ନେତ୍ରପ୍ରତିମା ସେହି ତା ସଙ୍ଗେ ମୋ ଜୀବ
ଏହା କହୁଁ କହୁଁ କୁନ୍ତୀ ଅଶ୍ରୁ ବୁହାଇଲେ ।
ପାର୍ଥେ ଆଲିଙ୍ଗିଣ ବୃଷକେତୁ କୋଳେନେଲେ
କୋଳେ ବସାଇଣ ମୁଖେ ଦିଅନ୍ତି ଚୁମ୍ବନ ।
ଆନନ୍ଦରେ ପ୍ରେମ ଅଶ୍ରୁ ବହେ ଘନ ଘନ ॥
ସନ୍ତୋଷ ମନେ ଅର୍ଜୁନ ଗଲେ ଅନ୍ତଃପୁରେ ।
ବୃଷକେତୁ ବୀରବର ମିଳେ ନିଜପୁରେ ॥
ବୃଷକେତୁର ରମଣୀ ନାମ ପ୍ରଭାବତୀ ।
ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ଦେଖିଣ ସତୀ ହୋଇ ତୋଷମତି ॥
ଚରଣେ ପଡ଼ିଣ ସତୀ ପାଦ ଧୋଇଦେଲା ।
ପାଦୋଦକ ପାଇଣ ଆସ୍ଥାନେ ବସାଇଲା ॥
ଦେଖିଣ ତାହାର ଭକ୍ତି ବୃଷକେତୁ ବୀର ।
ବୋଇଲେ ଶୁଣ ଓଗୋ ସଖି ମୋହର ଉତ୍ତର
ବୀରବର ପାର୍ଥଙ୍କ ସହିତ ମୁହିଁ ଯିବ ।
ଯଜ୍ଞ ଅଶ୍ୱକୁ ଯତ୍ନରେ ରକ୍ଷା କରୁଥିବ ॥
ଯୁଧିଷ୍ଠି ଦେବ ଆଦର ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଆଦେଶ ।
ପାଇଣ ଯାଉଛି ସଖି ନୋହିବୁ ବିରସ ॥

କୁନ୍ତୀ ଆଦି ଅଛନ୍ତି ଯେତେ ଗୁରୁଜନ ତୋର ।
ସମସ୍ତଙ୍କୁ ସେବା ତୁ କରିବୁ ନିରନ୍ତର ॥
ଶୁଣିଣ ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ବାଣୀ ପ୍ରଭାବତୀ ନାରୀ ।
ବିନୟେ କହନ୍ତି ତାଙ୍କ ବେନିପାଦ ଧରି ॥
ମୋତେ ଛାଡ଼ିକରି ନାଥ କେଉଁ ଆଡ଼େ ଯିବ ।
ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ନ ଦେଖି ମୋର ଜୀବନ କି ଥିବ ॥
କିଦୋଷେତେଜିବମୋତେବୋଲହେକାରଣ
କିଣାଦାସୀକି କପାଁଇଁ କରିବେ ବର୍ଜନ ॥
ଯେବେ ନାଥ ପାଣ୍ଡବଙ୍କ ଅଶ୍ୱ ରକ୍ଷା ପାଇଁ ।
ଯିବ ସ୍ଥିରଚିତ୍ତେ ରକ୍ଷା କରିବ ଯେ ତହିଁ ॥
ଅଶ୍ୱ ଯେବେ ପଡ଼ିବ ହେ ବିପକ୍ଷ ହସ୍ତରେ ।
ସାବଧାନେ ଯୁଦ୍ଧ କରି ଆଣିବ ତାହାରେ ॥
କୀର୍ତ୍ତି ସ୍ଫୂର୍ତ୍ତି ପ୍ରାଣପଣେ ହେବ ଅଗ୍ରସର ।
ପ୍ରତାପୀ ବିପକ୍ଷ ଦେଖି ନ ହେବ କାତର ॥
ରଣେ ଭଙ୍ଗ ଦେବ ନାହିଁ ମୋହର ବିନତି ।
ରଖିବ କ୍ଷତ୍ରିୟ ଧର୍ମ ଆହେ ପ୍ରାଣପତି ॥
ଆପଣଙ୍କ ନିନ୍ଦା ଯେବେ ଶୁଣିବି ହେ ନାଥ ।
ମରଣୁ ବଳିବ, ଲଜ୍ଜା ହୋଇବ ବହୁତ ॥
ଦେଖିବେଯେକାଳେବୀରନାରୀମାନେମୋତେ
ସେମାନଙ୍କ ଠଟ୍ଟା ସହି ପାରିବି କି ସତେ ॥
ପ୍ରାଣ ଯାଉ ପଛେ ନାଥ କ୍ଷତ୍ରିୟ ଧରମ ।
ଛାଡ଼ି ପୃଷ୍ଠ ଭଙ୍ଗ ଦେବ ନାହିଁ ଗୁଣଧାମ ॥
ଶୁଣିଣ ପ୍ରିୟାର ବାଣୀ କର୍ଣ୍ଣଙ୍କ ନନ୍ଦନ ।
ଜଳଦ ଗମ୍ଭୀର ସ୍ୱରେ ବୋଇଲେ ବଚନ ॥
ସିଂହଠାରୁ ଶୃଗାଳ କି ଜନମ ହୁଅଇ ।
ମୁଁ କର୍ଣ୍ଣ ନନ୍ଦନ ବୋଲି ନ ଜାଣୁ କି ତୁହି ॥
ତ୍ରିଭୁବନ ଯାକ ଯେବେ ଏକତ୍ର ହୋଇଣ ।
ରଣ କରନ୍ତି ନ ଡରେ ମୁହିଁ କଦାଚନ ॥
ପାଣ୍ଡବଙ୍କ ପାଇଁ ମୁହିଁ ଏ ପ୍ରାଣ ନିଶ୍ଚୟ ।
ଅକ୍ଳେଶେ ଦେଇ ପାରଇ ତହିଁ କିବା ଭୟ ॥
ଶୁଣ ଆଗୋ ପତିପ୍ରାଣା କହୁଛି ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ କୃପାରେ ମୁହିଁ ନ ଡରେ କାହାକୁ ॥
ନିଶ୍ଚୟ ଜାଣିବ ତୁମ୍ଭେ ରମଣୀ ରତନ ।
ଯେବେ କର୍ଣ୍ଣସୁତ ରଣୁ କରେ ପଳାୟନ ॥
ଯେବେ ଏହି କଥା ଘଟେ ଜଗତ ମଧ୍ୟରେ ।
ଜାଣ ତେବେ କୃଷ୍ଣଭକ୍ତ କପାଁ ସଂସାରରେ ॥

ଏପରି ପ୍ରବୋଧ କରି ବୃଷକେତୁ ବୀର ।
ବେଗେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ପାର୍ଥଙ୍କ ପାଶର ॥
ସୈନ୍ୟଗଣ ସଙ୍ଗେ ଘେନି ବୀର ଅର୍ଜୁନ ।
କ୍ରମେ କ୍ରମେ ଚଳିଗଲେ ହୋଇ ହୃଷ୍ଟମନ ॥
ଦେଖୁ ଦେଖୁ ଯଜ୍ଞ ଅଶ୍ୱ ସୁନ୍ଦର ଗଡରେ ।
ମାହିଷ୍ମତୀ ପୁରୀ ମଧ୍ୟେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ॥
ନୀଳଧ୍ୱଜ ରାଜାଙ୍କର ଅଟଇ ସେ ପୁରୀ ।
ବିଷମ ପ୍ରାଚୀର ଅଛି ଚୌଦିଗେ ତାହାର ॥
ବହୁଲୋକ ସମାକୀର୍ଣ୍ଣ ବିଚିତ୍ର ନଗରୀ ।
ସର୍ବଦା ଉତ୍ସବେ ମତ୍ତ ସର୍ବ ନରନାରୀ ॥
ପୁରଅନ୍ତେ ଘେରିଛି ନର୍ମଦା ନାମେ ନଦୀ ।
ଦେଖିଲେ ମନ ନୟନ ତୃପ୍ତ ସେ ଶୋଭାଦି ॥
କିବା ମନୋହର ତହିଁ ଯେତେକ ନାରୀ ନର ।
ଦିବ୍ୟ ବେଶଭୂଷା ସର୍ବେ ଦିଶନ୍ତି ସୁନ୍ଦର ॥
ସମ୍ମୁଖରେ ଉପବନ ମନୋହର ଦିଶେ ।
ବିହଙ୍ଗାଦି ପକ୍ଷୀ ତହିଁ ଅଛନ୍ତି ହରଷେ ॥
ଏ ସୁନ୍ଦର ଉପବନେ ରାଜାଙ୍କ ନନ୍ଦନ ।
ବିହାର କରନ୍ତି ସଙ୍ଗେ ଘେନି ସୈନ୍ୟଗଣ ॥
ସମସ୍ତ ରମଣୀ ଭୁଲେ ନିଜ ଇଚ୍ଛାମତେ ।
ଅହର୍ନିଶି ବଞ୍ଚେ କାଳ ଭାସେ ସୁଖ ସ୍ରୋତେ ॥
ମନୋହର ଲତାକୁଞ୍ଜ ପୁଷ୍ପେ ସୁଶୋଭିତ ।
ତାହା ମଧ୍ୟେ ବାସ କଲେ ନୀଳଧ୍ୱଜ ସୁତ ॥
ପ୍ରବୀର ତାହାଙ୍କ ନାମ ମହା ବଳବାନ ।
ତେଜରେ ଗଞ୍ଜଇ ସେହୁ ମକରକେତନ ॥
ସୁନ୍ଦର ଆସନେ ବସି ମହା ହର୍ଷ ମନେ ।
ଘେରିଛନ୍ତି ପୁରଅନ୍ତେ କେତେ ବରାଙ୍ଗନେ ॥
ଅରୁଣ ଅଧରୀ ସର୍ବେ ବିଶାଳ ନୟନୀ ।
ନକ୍ଷତ୍ରେ ଚନ୍ଦ୍ରମା ପରି ଶୋଭେ ବୀରମଣି ॥
କପୋଳ ଉନ୍ନତ ବକ୍ଷ ଦିଶେ ସୁଶୋଭନ ।
ତିଳପୁଷ୍ପ ଜିଣି ନାସା ଦିଶେ ବିତପନ୍ନ ॥
ଅବର କେତେକ ନାରୀ ଛନ୍ତି ତହିଁ ବହୁ ।
ରମ୍ଭାଦି ତାଙ୍କ ସମାନ ନ ହୋଇବେ କେହୁ
ମଦନ ମଞ୍ଜରୀ ନାମେ ପ୍ରଧାନ ରମଣୀ ।
ସମସ୍ତଙ୍କୁ ବୋଇଲେ ହେ ଶୁଣ ମୋର ବାଣୀ
ଲତା କଶଳୟ ତୋଳି ଆଣ ହେ ସମସ୍ତେ ।
ପରିଧାନ କରି ଅତି ଆନନ୍ଦିତ ଚିତ୍ତେ ॥

ଅଙ୍ଗମାନେ ସଖୀମାନେ ପୁଷ୍ପ କଶଳୟ ।
ଅଣିଣ ଗୁନ୍ଥିଲେ ମାଳ ଅତି ଶୋଭାମୟ ॥
ପ୍ରାଣନାଥେ ପିନ୍ଧାଇଲେ ପ୍ରଣୟ କାରଣ ।
ମନେ ମହା ଆନନ୍ଦିତ ହେଲେ ସଖୀଗଣ ॥
ମଧୁର ସ୍ୱରରେ ତହିଁ ଆଳାପ କରନ୍ତି ।
ବୀଣାବିନିନ୍ଦିତ ସ୍ୱରେ ସମସ୍ତେ ଗାଆନ୍ତି ॥
ରାଜପୁତ୍ର ନିଜ ଭାର୍ଯ୍ୟା ସହ ସେଠାବରେ ।
ଆମୋଦରେ ମାତିଣ ଅଛନ୍ତି ନିର୍ଜ୍ଜନରେ ॥
ଏପରି ସମୟେ ରାଣୀ ଦେଖି ଅଶ୍ୱବର ।
ବୋଇଲେ ଦିଅନ୍ତୁ ମୋତେ ହେ ନୃପକୁମର ॥
ଅଦ୍ଭୁତ ଅଶ୍ୱଟି ଏହି ଦେଖ ବଗିଚାରେ ।
କେଉଁଠାରୁ ମିଳିଗଲା ଆସି ଏ ସ୍ଥାନରେ ।
ନାନାବିଧ ଅଳଙ୍କାରେ ହୋଇଛି ଭୂଷିତ ।
ଜଣାଯାଏ ଉଚ୍ଚୈଶ୍ରବା ବଂଶରେ ସମ୍ଭୂତ ॥
ପିନ୍ଧିଅଛି ବହୁ ମୂଲ୍ୟବାନ ମୁକ୍ତାମାଳ ।
ଅତ୍ୟନ୍ତ ଚିକ୍କଣ ଦେହ ଦିଶେ ମନୋହର
ହଂସ ପରି ଗତି କରେ ଦେଖ କି ବିଚିତ୍ର ।
କ୍ଷୀର ପରି କାନ୍ତି ତାର ଠାଣି ପୁଲ୍ଲଲିତ ॥
ଅଧର ଦିଶଇ ତାର ତାମ୍ର ବର୍ଣ୍ଣ ଜିଣି ।
ପୃଷ୍ଠଦେଶ ଶୋଭା ଦିଶେ ପୀତବର୍ଣ୍ଣ ପୁଣି ॥
ଶ୍ୟାମ ଚକ୍ଷୁ ରକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ ଏହାର ରସନା ।
କେଉଁଠୁ ଆସିଲା ଏହା ନ ଯାଉଛି ଜଣା ॥
ତା ଲଲାଟେ ଦେଖାଯାଏ ଏ କିସ ବିଚିତ୍ର ।
ଏକ ପତ୍ର ଝୁଲୁଅଛି ପୁଣ ବୀରନେତ୍ର ॥
ଏଣୁ କରି ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ କହୁଛି ପ୍ରାଣେଶ୍ୱର ।
ଏ ଦାସୀର ମନୋରଥ ବେଗେ ପୂର୍ଣ୍ଣ କର
କେବେ ଦାସୀ ମାଗି ନାହିଁ କିଛି ତୁମ୍ଭଠାଇଁ
ଏ ଆଶା ମୋର ପୂରାଅ ଆହେ ପ୍ରାଣସାଇଁ ॥
ଶୁଣିଣ ପ୍ରିୟାର ବାଣୀ ଅତି ଆନନ୍ଦରେ ।
ଶୀଘ୍ର ଯାଇଁ ବୀରବର ଅଶ୍ୱକୁ ଧରିଲେ ॥
ଯେପରି ପିଲାକୁ ବାପ ସଙ୍ଗେ ନେଇ ଚଳେ ।
ସେହିପରି ଅଶ୍ୱକୁ ଅଣିଲେ ବାହୁବଳେ ।
କପୋଳରେ ଯେଉଁ ପତ୍ର ଲେଖାଥିଲା ତାର
ପଢ଼ିଣ ଜାଣିଲେ ବୀର ବୃତ୍ତାନ୍ତ ସକଳ ॥
ଜାଣି ବୀରମଣି କ୍ରୋଧେ ହେଲେ କମ୍ପମାନ
ଅଶ୍ୱ ପଠାଇଣ ସେ ରହିଲେ ସେହି ସ୍ଥାନ ॥

ଏ ସମୟେ ନୀଳଧ୍ୱଜ ପୁରରେ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ।
ଅଶ୍ୱ ଖୋଜି ଖୋଜି ବୀର ପ୍ରବେଶ ବହନ ॥
ଅର୍ଜ୍ଜୁନଙ୍କୁ ଦେଖିଣ ସେ ରାଜାଙ୍କ କୁମର ।
ଦିବ୍ୟବେଶେ ବାହାରିଲେ ବେନି ଅନୁଚର ॥
ଦେଖିଲେ ସେ ବୀରବର ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ବଦନ ।
ଶତ ସୂର୍ଯ୍ୟ ତେଜଠାରୁ ଦିଶଇ ବଳଣ ॥
ବେନି ପାଶେ ଛନ୍ତି ଯୁବନାଶ୍ୱ ଅନୁଶାଲ୍ୱ ।
ନିକଟେ ଛନ୍ତି ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ ଆଦି ସର୍ବ ମଲ୍ଲ ॥
ଅଗ୍ରେ ଅଛି ବୃଷକେତୁ କର୍ଣ୍ଣଙ୍କ ନନ୍ଦନ ।
ଯା ନାମରେ ସ୍ୱର୍ଗେ କମ୍ପେ ଯମର ଆସନ ।
ନୀଳଧ୍ୱଜ ପୁତ୍ରେ ଦେଖି ବୃଷକେତୁ ବୀର ।
ସମରକୁ ସିଂହ ସମ ଚଳିଲେ ସତ୍ୱର ॥
ବୋଇଲେକ ଆହେ ବୀର ଆମ୍ଭ ଅଶ୍ୱବର ।
କେ ରଖିଛି ଡାକିଲାଣି ତାକୁ ଯମପୁର ॥
ଶୁଣି ପ୍ରବୀର ସ୍ୱଦର୍ପେ ବୋଲଇ ବଚନ ।
ମୁଁ ବାନ୍ଧିଛି ଅଶ୍ୱ ପଳା ଜୀବନ ଘେନିଣ ॥

ବୋଲେ କର୍ଣ୍ଣସୁତ ରହ ପ୍ରକାଶିବ ଅଣ ।
ଏ ବସ୍ତୁମେ ଯିବୁ ତୁହି ଶମନର ପାଶ ॥
ଅକାରଣେ ଦୁଷ୍ଟ ବୁଦ୍ଧି କଲୁ ଆରେ ବର ।
ରାଜ୍ୟସୁଖ ଛାଡ଼ି ଏବେ ଯିବୁ ଯମପୁର ॥
ବୃଷକେତୁ ବାଣୀ ଶୁଣି ପ୍ରବୀର କହଇ ।
ବୃଥା ଗର୍ବ କରୁ କର୍ପା ମୋ ଆଗରେ ତୁହି ॥
ଗର୍ଜିଲା ମେଘ କି କେବେ ବରଷଇ ପାଣି ।
ବୀର ସାଧ ତୋର ମେଣ୍ଟାଇବି ଏହିକ୍ଷଣି ॥
ନୀଚଜନେ ଗର୍ବରେ ଯେ ବଡ଼ିମା ଦେଖାନ୍ତି ।
ଶକ୍ତିମାନ ଲୋକ କେବେ ଗର୍ବ ନ କରନ୍ତି ॥
ଦେଖାଯିବ ଆଜି ତୁମ୍ଭମାନଙ୍କର ରଣ ।
କେତେ ଶକ୍ତି ଧର ତୁମ୍ଭେ କେଡ଼େ ବଳବାନ
ଏସନ କହିଣ ବୀର ଧନୁ ଟଙ୍କାରିଲେ ।
ସେ କାଳରେ ଚରାଚର କମ୍ପେ ଅବହେଳେ
ବୃଷକେତୁକୁ ମାରଇ କୋପେ ପାଞ୍ଚଶର ।
ସାରଥି ଅଶ୍ୱକୁ ମାରେ ପନ୍ଦର ପନ୍ଦର ॥

ନୀଳଧ୍ୱଜ ରାଜାଙ୍କର ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ସହିତ ଘୋର ଯୁଦ୍ଧ

ଦେଖିଣ ଯେ ବୀରବର କର୍ଣ୍ଣଙ୍କ ନନ୍ଦନ ।
ଶର କାଟି ଅର୍ଦ୍ଧବାଟେ କଲେ ନିବାରଣ ॥

ତହୁଁ କୋପରେ ପ୍ରବୀର ପେଷେ ଅନ୍ୟଶର ।
ମୂର୍ଚ୍ଛିତ ହୋଇଲେ ତହୁଁ କର୍ଣ୍ଣଙ୍କ କୁମର ॥

ବୃଷକେତୁଙ୍କୁ ମୂର୍ଚ୍ଛିତ କରିଣ ପ୍ରବୀର ।
ଅନୁଶାଲ୍ୱ ଜଘରେ ସେ ପ୍ରହାରିଲେ ଶର ॥
ଅନୁଶାଲ୍ୱ ବୀରବର ସମରେ ନିପୁଣ ।
କୋପେ ପ୍ରହାରିଲେ ବେଗେ ବରୁଣାସ୍ତ୍ର ପୁଣ
ଗୃହ୍ଣୁ ଗୃହ୍ଣୁ ଶର ବେଗେ ଗଗନ ଘୋଟିଲା ।
ପ୍ରବୀରଙ୍କୁ ବନ୍ଧକରି ଅଚେତନ କଲା ॥
ପ୍ରବୀର ଅବସ୍ଥା ଦେଖି ସର୍ବ ଅନୁଚର ।
ଭୟେ ପଳାଇ ପଶିଲେ ନଗର ଭିତର ॥
ରାଣୀହଂସ ପୁରରେ ଉଠିଲା ଶୋକ ଘୋର ।
ସମ୍ଭାଳି ନ ପାରି ନୀଳଧ୍ୱଜ ନୃପବର ॥
ରଥ ଚଢି ସମରକୁ ଆଗଭର ହେଲେ ।
ଅନୁଶାଲ୍ୱ ସହିତ ସେ ବହୁ ଯୁଦ୍ଧ କଲେ ॥
ପୁତ୍ରକୁ ମୁକୁଳାଇଣ ନୀଳଧ୍ୱଜ ବୀର ।
ଅଗ୍ନି ସହ ପ୍ରବେଶିଲେ ରଣର ମଧ୍ୟର ॥
ବାଛି ବାଛି ମହାରାଜା ଶର ବୃଷ୍ଟି କଲେ ।
ପ୍ରତ୍ୟେକ ରଥୀଙ୍କୁ ଯୁଦ୍ଧେ ଅଥୟ କରିଲେ ॥
ପ୍ରାଣପଣେ ଯୁଦ୍ଧକରି ପାଣ୍ଡବ ସଇନ ।
ଛିନ୍ନଛନ୍ନ ହେଲେ ଏହା ଦେଖି ଅରଜୁନ ॥
ରହ ରହ ବୋଲି ବେଗେ ପାର୍ଥ ଡାକଦେଲେ
ଏକାବେଳେ ଅଗ୍ନି ସମ ଶରବୃଷ୍ଟି କଲେ ॥
ସୁରାସୁର ଯୁଦ୍ଧେ ଯାର ନିର୍ଭୟ ଶରୀର ।
କି ସ୍ଥିର ସେ ନୀଳଧ୍ୱଜ ରହିବ ଅଗର ॥
ଚକ୍ଷୁର ପଲକେ କୋଟି କୋଟି ବାଣମାନ ।
ଚୌଦିଗ ଅନ୍ଧାର କରି କରିଲେ ଗମନ ॥
ବାଣାଘାତେ ନୀଳଧ୍ୱଜ ଅଚେତନ ହେଲେ ।
ଦେଖି ସୈନ୍ୟଗଣେ ସର୍ବେ ମହାଭୟ କଲେ
ବୀରବର ଅର୍ଜ୍ଜୁନଙ୍କ ସୁତୀକ୍ଷ୍ଣ ବାଣରେ ।
ନୀଳଧ୍ୱଜର ଶରୀର ଲୋଟିଲା ଭୂମିରେ ॥
କେତେକ୍ଷଣ ପରେ ରାଜା ପାଇଲେ ଚେତନ
ଦେଖିଣ ଆନନ୍ଦ ହେଲେ ସର୍ବ ସୈନ୍ୟଗଣ ॥
କୋପେ ନୀଳଧ୍ୱଜ ହୋଇ ଅତି ରାଗାନ୍ୱିତ ।
ଅଗ୍ନିଶର ନିକ୍ଷେପଣ କରିଲେ ତ୍ୱରିତ ॥
ଚୌଦିଗେ ଜଳିଲା ଅଗ୍ନି ପ୍ରଚଣ୍ଡ ବେଗରେ ।
ଦେଖି ପାଣ୍ଡବଙ୍କ ସୈନ୍ୟ ଶଙ୍କିତ ଚିତ୍ତରେ ॥
ଛିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ହୋଇଗଲେ ପାଣ୍ଡବଙ୍କ ବଳ ।
ଅଗ୍ନି ଦେବ କୋପ କରି ନାଶିଲେ ସକଳ ॥
ଚିତ୍କାର କରିଣ ବଡ଼ ବଡ଼ ହସ୍ତୀଗଣ ।
ଶୁଣ୍ଡ ଟେକି ରଣସ୍ଥଳୁ କଲେ ପଳାୟନ ॥
ରଥ ରଥୀ ଅଶ୍ୱ ଆଦି ଅଗ୍ନିର ତେଜରେ ।
ଛନ୍ନଭଙ୍ଗ ଦେଲେ ସେହୁ ପଡ଼ି ବିପଦରେ ॥
ପ୍ରାଣ ରଖିବାକୁ ସର୍ବେ ଯାଆନ୍ତି ପଳାଇ ।
କେତେ କେତେ ବୀର ପ୍ରାଣ ଦେଲେ କହରାଇ
ଏକେ ହୁତାଶନ ପୁଣି ହେଲେ ସେ ଭୀଷଣ ।
ଦେଖିଣ ଏସନ ରୀତି ବାସବ ନନ୍ଦନ ॥
ବରୁଣାସ୍ତ୍ର କଲେ କୋପେ ଧନଞ୍ଜୟ ବୀର ।
ତଥାପି ନୋହିଲେ ଶାନ୍ତ ଦେବ ବୈଶ୍ୱାନର
ଦେଖିଣ ଅଗ୍ନିଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟ ପାର୍ଥ ବୀରବର ।
ଧନୁ ଛାଡ଼ି ସ୍ତବକଲେ ଅଗ୍ନିଙ୍କ ବିସ୍ତର ॥
ନମୋ ନମୋ ମହାଅଗ୍ନି ସର୍ବ ଭୂତବାସୀ ।
ସଦୟ ହୋଇଣ ଦେବ ଶୀତଳ ହୁଅସି ॥
ତୁମ୍ଭର ଦୟାରେ ମୁହିଁ ବିଜୟ ଗାଣ୍ଡିବ ।
ଧନୁଶର ରଥ ଆଦି ପାଇଅଛୁ ସର୍ବ ॥
ଖାଣ୍ଡବ ଦହନ କଥା ଭୁଲିଲ କି ନାଥ ।
ତୁମ୍ଭ ଚରଣେ ଶରଣ ମୋହର ନିୟତ ॥
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ଆଜ୍ଞାରେ ଯୁଧିଷ୍ଠି ନରବର ।
ଅଶ୍ୱମେଧ କରିଣ ତୋଷିବେ ବୈଶ୍ୱାନର ॥
ତୁମ୍ଭ ତୃପ୍ତି ପାଇଁ ଦେବ ଏତେ ଆୟୋଜନ ।
ଚରଣ ଧରି ମାଗୁଛୁ ନ ନାଶ ମୋ ସୈନ୍ୟ ॥
ତୁମ୍ଭେ ଦେବ ସଂସାରରେ ଏକମାତ୍ର ଗତି ।
କିପାଇଁ ମୋଠାରେ ପ୍ରଭୁ ଏତେ଼କ ଅହିତ ॥
ଏହିପରି ସ୍ତବ ସ୍ତୁତି ଅର୍ଜ୍ଜୁନ କରିଲେ ।
କ୍ଷାନ୍ତ ନୋହି ଅଗ୍ନି ଦେବ କୋପରେ ଜଳିଲେ
ଦେଖି ଅଗ୍ନିଙ୍କର ରୀତି ବାସବ ନନ୍ଦନ ।
ଗୃହ୍ଣୁ ଗୃହ୍ଣୁ ହେଲେ କ୍ରୋଧେ କାଳର ସମାନ
ବୋଇଲେ ହେ ଅଗ୍ନି ଦେବ ନ ଶୁଣ ମୋ ଗୀର
ଦୁଷ୍ଟ ବୁଦ୍ଧି ଧରି ନାଶ ସୈନ୍ୟଙ୍କୁ ମୋହର ॥
ଏବେ ଦେଖାଇବି ତୋର କେତେ ବଳ ଅଛି
ଅଗ୍ନି ନାମ ସଂସାରରୁ ଦେବି ମୁହିଁ ପୋଛି ॥
ଏପରି କହିଣ ବୀର ନାରାୟଣ ଶର ।
ତୂଣୀରୁ ବାହାର କରି ଧଇଲେ ହସ୍ତର ॥
ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ହସ୍ତରେ ନାରାୟଣ ଶର ଗୃହି ।
ଶାନ୍ତହୋଇ ଅଗ୍ନି ଦେବ ବୋଇଲେ କିନସ୍ୱୀ

ହେ ସଖା ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ତୁମ୍ଭେ ଶୁଣ ମୋର ଗୀର ।
ଅପରାଧ କ୍ଷମା ମୋର କର ବୀର ବର ॥
ଅଗ୍ନି ବାଣୀ ଶୁଣି ବୀର ଶସ୍ତ୍ର ସମ୍ଭାରିଲେ ।
ତହୁଁ ଜନ୍ମେଜୟ ଜଇମିନିଙ୍କି ପୁଚ୍ଛିଲେ ॥
କୁହ କୁହ ଋଷିବର ସଦୟ ହୋଇଣ ।
କି ନିମନ୍ତେ ପାର୍ଥେ ଅଗ୍ନି ହେଲେ କୋପମନ
ପୂର୍ବରେ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ବୀର କଲେ ଉପକାର ।
ସେ ସବୁ କିପରି ଭୁଲିଗଲେ ବୈଶ୍ୱାନର ॥
ଏଥିଅନ୍ତେ ଶୁଣ ଜନେ ଅପୂର୍ବ ରହସ୍ୟ ।
ଉପାଧ୍ୟାୟ ମହାଦେବ ବୋଲଇ ଏ ଭାଷ ॥

ନୀଳଧ୍ୱଜକନ୍ୟା ସ୍ୱାହାଙ୍କରଅଗ୍ନିଙ୍କ
ସହବିବାହନୀଳଧ୍ୱଜଙ୍କ ପରାଜୟେ ନୀଳଧ୍ୱଜର
ସ୍ତ୍ରୀ ଅର୍ଜ୍ଜୁନଙ୍କୁ ଶାପ ଦେବା ।

ଜୈମିନି ବୋଲନ୍ତି ଶୁଣ ନୃପତି ଶେଖର ।
ଯେଉଁ କାରଣରେ ଅଗ୍ନି କଲେ ଯୁଦ୍ଧ ଘୋର
ନୀଳଧ୍ୱଜ ରାଜାଙ୍କର ଅଟନ୍ତି ସେ ଜୋଇଁ ।
ତେଣୁ କରି ଯୁଦ୍ଧ କଲେ ଅଗ୍ନି କୋପହୋଇ
ଶୁଣିଣ ବୋଲେ ରାଜନ ଅସମ୍ଭବ ବାଣୀ ।
ଦେବ ମନୁଷ୍ୟର କାହିଁ ବିଭା ହୁଏ ପୁଣି ॥
ଜୈମିନି ବୋଲନ୍ତି ତୁମ୍ଭେ ଶୁଣ ନୃପବଳା ।
ନୀଳଧ୍ୱଜ ରାଜାଙ୍କର ରାଣୀ ନାମ ଜ୍ୱାଳା ॥
ପରମା ସୁନ୍ଦରୀ ସେହୁ ସ୍ୱାମୀ ଅନୁଗତ ।
ସମୟରେ କନ୍ୟା ଏକ କଲା ସେହୁ ଜାତ ॥
ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ରୂପ ତାହାର ଭୁବନ ମୋହିନୀ ।
ସ୍ୱାହା ବୋଲି ନାମ ତାର ଦେଲେ ରାଜାରାଣୀ
ଶଶୀକଳା ସମ କନ୍ୟା ବଢିଲା ସୁଖରେ ।
କ୍ରମେ ଯୁବାବସ୍ଥା ଆସି ହୋଇଲା ତାହାରେ ॥
ଅପୂର୍ବ ଲାବଣ୍ୟ ତନୁ ଜନମନ ହରେ ।
ବ୍ରହ୍ମଜ୍ଞାନୀ ଟଳିଯିବେ ଦେଖି କାମ ଶରେ ॥
ନାହିଁ ନ ଥିବ ଧରାରେ ଏପରି ସୁନ୍ଦରୀ ।
ସତୀ ସାବିତ୍ରୀ ଯେ ସମ ନୋହିବେ ତାହାର
କନ୍ୟାର ବିଭା ନିମିତ୍ତ ରାଜା ଏକ ଦିନେ ।
ଡକାଇଣ ଅଣାଇଲେ ଆପଣା ସଦନେ ॥
ବୋଇଲେ ଶୁଣ ମୋବାଣୀଅଗୋସ୍ୱାହା ତୁହି
ବିବାହ ସମୟ ତୋର ଆସିଣ ଅଛଇ ॥
କାହାକୁ ତୁ ମନମଧ୍ୟେ କରିଅଛୁ ସ୍ଥିର ।
କି ଅବା କରିବି ତୋ ନିମିତ୍ତ ସ୍ୱୟମ୍ବର ॥
ଯେବେ ମୋତେ ମନକଥା କରିବୁ ଗୋପନ
ବିବାହ ହେଲେ ନରକେ ହୋଇବତୋ ସ୍ଥାନ ॥
ଏହା ଶୁଣିକରି ବାଳୀ ସଙ୍କୋଚରେ ବୋଲେ
ନରଲୋକେ ପତି ମୁଁ ନ ଦେଖେ ନୟନରେ
ଦେବତାଙ୍କ ମଧ୍ୟେ ମୁହିଁ ବିବାହ କରିବି ।
ଭାଗ୍ୟରେ ଯା ଥିବ ତାହା ଅବଶ୍ୟ ଭୋଗିବି ॥
ଦୁହିତାର ବାଣୀ ତହୁଁ ଜନକ ଶୁଣିଣ ।
ହସିଣ ତାହାର ପ୍ରତି ବୋଇଲେ ବଚନ ॥
ଦେବରାଜ ଦେବପୁରୀ ପରିତ୍ୟାଗ କରି ।
ବିଭା ହେବାକୁ ଆସିବେ ମର୍ତ୍ତ୍ୟକୁ ସୁନ୍ଦରୀ ॥
ଏପରି ଉଚ୍ଚ ଆଶା ତୁ ଛାଡ଼ି ମନୁ ତୋର ।
ଶୁଣିଣ ବୋଲଇ ସ୍ୱାହା ଶୁଣ ମୋର ଗୀର ॥
ଦେବରାଜଙ୍କୁ ବରଣ କରି ମୁଁ ନ ପାରେ ।
ଦୁଷ୍ଟଜନ ବୋଲି ସେହି ବିଖ୍ୟାତ ସଂସାରେ ॥
ଗୁରୁପତ୍ନୀ ପ୍ରତି ଯାର ଦୁଷ୍ଟ ବ୍ୟବହାର ।
କରିଛନ୍ତି ସେ କି ସ୍ୱାମୀ ହୋଇବେ ମୋହର
ବିଭା ହେବାକୁ ନରଙ୍କ ମଧ୍ୟେ ନାହିଁ ମନ ।
ହୃଦ ମଧ୍ୟେ ସ୍ଥିର ମୁହିଁ କରିଅଛି ଜାଣ ॥
ମନମଧ୍ୟେ ସ୍ଥିର ମୁହିଁ କରିଛି ଏଥର ।
ସଂସାରର ମୋକ୍ଷକର୍ତ୍ତା ଦେବ ବୈଶ୍ୱାନର ॥
ତାହାଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ ମୋର ବିବାହ କରିବ ।
ଏହି କଥା ମନେ କରିଅଛି ପିତୃଦେବ ॥
ନାରୀଙ୍କ ଦେବତା ସ୍ୱାମୀ ଜାଣେ ସର୍ବଜନରେ ।
ସେହୁ ସ୍ୱାମୀ ଅନୁଗତ ଅଗ୍ନିଙ୍କ ଆଗରେ ॥
ଅତଏବ ସେ ପାବକ ଦର୍ଶନ କରିଣ ।
ଅନ୍ୟ ବର କରିବାକୁ ନୁହେ ମୋର ମନ ॥
ଅଗ୍ନି ବିନା ଅନ୍ୟଦେବେ ମୋରବାଞ୍ଛା ନାହିଁ
ନିୟମ କରିଛି ମୁହିଁ ଅହେ ନୃପସାଇଁ ॥
ଦେବ ଦାନବ ମାନବ ଯକ୍ଷ ବିଦ୍ୟାଧର ।
ଅଗ୍ନି ବିନା କାହାଠାରେ ନ ବଳେ ଅନ୍ତର ॥
ଅନ୍ୱେଷିଣ ଅନଳକୁ ବିନୟ ବଚନେ ।
ମୋତେ ବିଭା ହେବ ପିତା ହର୍ଷଯୁକ୍ତ ମନେ ॥
ଶୁଣିଣ କନ୍ୟାର ବାଣୀ ରାଜା ନୀଳଧ୍ୱଜ ।
ବିସ୍ମିତ ହୋଇଣ ମନେ ବୋଲେ ମହାରାଜ
ଦେଖିଣ କନ୍ୟାର ଏହି ନିଦାରୁଣ ପଣ ।
ମହାକୋପେ ନରପତି ବୋଇଲେ ବଚନ ॥

ଯାହାଁ ପାଇଁ ଏତେ ଜିଦ କର ଗୋ କୁମାରୀ
ଅଗ୍ନିକି ବରିବା ପାଇଁ ଶକ୍ତି କି ତୋହର ॥
ଜଗତ ପୋଡ଼ଣ ଯେହୁ ସୃଷ୍ଟି କରେ ନାଶ ।
ଯାହାର ଦୃଷ୍ଟିରେ ଭସ୍ମ ହୁଅଇ ପ୍ରକାଶ ॥
ନାମ ଯାର କୃଷ୍ଣବର୍ତ୍ମ କୁତ୍ସିତ କରମ ।
ତାକୁ ବରଣ କରିବୁ ନ ପାଉ ସରମ ॥
ଏକେ ସେ କଦର୍ଯ୍ୟରୂପ ଅଟେ ବୈଶ୍ୱାନର ।
ସାତଜିଭ ବିକଟାଳ ମୁଖ ଅଟେ ତାର ॥
ବୁଝିଲି ମୁଁ ଏତେଦିନେ ନାରୀଙ୍କର ଗତି ।
କୁତ୍ସିତ କୁରୂପ ସଙ୍ଗେ ପାନ୍ତି ବହୁ ପ୍ରୀତି ॥
ଦେଖଦେଖ ଜହ୍ନୁକନ୍ୟା ତ୍ରିଲୋକ ତାରଣୀ ।
ନୀଚ ସଂସର୍ଗରୁ ତାର ତେଜ ହୁଏ ହାନି ॥
ପିତାଙ୍କର ବାକ୍ୟ ଶୁଣି ଦୁଃଖେ ସ୍ୱାହା ସତୀ ।
ଉତ୍ତର ନ ଦେଇ ଗୃହେ କଲେ ବେଗେ ଗତି
ନିର୍ଜ୍ଜନ ସ୍ଥାନରେ ବସି ଅଗ୍ନି ଆରାଧିଲେ ।
ବିଧିମତେ ବାରମାସ ଯାଗ ପୂଜା କଲେ ॥
ଅଗ୍ନି ତପ ଅଗ୍ନି ଜପ ଅଗ୍ନିଙ୍କୁ ସେ ଧ୍ୟାନ ।
ଏହା ଭିନ୍ନ ଅନ୍ୟ କିଛି ନ ଥାଇ ତା ମନ ॥
ଦ୍ୱିଜ ସଙ୍ଗେ ଉପବନେ ଆନନ୍ଦେ ଅର୍ଚ୍ଚନ ।
ନାନାଦ ଭୋଗ ଦେଇଣ ପଶଇ ଶରଣ ॥
ଅଗୁରୁ ଚନ୍ଦନ ଆଦି ସୁଗନ୍ଧ ପ୍ରଦାନ ।
ମିଷ୍ଟାନ୍ନ ପଦାର୍ଥ କ୍ଷୀର ପ୍ରଭୃତି ବ୍ୟଞ୍ଜନ ॥
ହୃଦୟ ସମର୍ପି ପୂଜା କରେ ନିରନ୍ତରେ ।
ଦଣ୍ଡେ ମାତ୍ର ନ ଭୁଲଇ ନାମ ସେ ମୁଖରେ
ଏହିପରି କିଛିଦିନ ବ୍ରତ ସେହି କଲା ।
କଠୋର ତପେ ଅଗ୍ନିଙ୍କ ଆସନ ଟଳିଲା ॥
ମନମଧ୍ୟେ ଦେବ ହୁତାଶନ ଚିନ୍ତା କଲେ ।
କିଏ ମୋତେ ମର୍ତ୍ତ୍ୟପୁରେ ଭାବୁଛି ଭାବିଲେ ॥
ଏ ସମୟେ ନାରଦ ମୁନି ଯେ ପ୍ରବେଶିଲେ ।
ଅଗ୍ନି ପୁରୁଷଙ୍କୁ ସେହି ସମସ୍ତ କହିଲେ ॥
ବୋଇଲେ ମର୍ତ୍ତ୍ୟରେ ରାଜା ନୀଳଧ୍ୱଜ ନାମ ।
ସ୍ୱାହା ବୋଲି ଅଟେ ତାଙ୍କ ଦୁହିତା ପ୍ରଧାନ ॥
ଅତ୍ୟନ୍ତ ସୁନ୍ଦରୀ ସେହି ତ୍ରିପୁର ମୋହିନୀ ।
ରତି ଶଚୀ ସମାନ ନୋହିବେ ତାକୁ ପୁଣି ॥
ଦିନେ ତା ପିତର ଡାକ ବୋଇଲେ ତାହାକୁ
ମନରେ ସ୍ଥିର କରିଛୁ ବରିବୁ କାହାକୁ ॥
ପିତାଙ୍କ ବଚନ ଶୁଣି ବୋଲେ ସ୍ୱାହାଦେଈ ।
ଅଗ୍ନି ଦେବତାଙ୍କୁ ମୁଁ ବରିଛି ସ୍ୱାମୀ ପାଇଁ ॥
ଏସନ ସମାଚାର ଶୁଣି ସେ ଅଗ୍ନି ପୁରୁଷ ।
ବ୍ରାହ୍ମଣର ବେଶ ଧରି ଆସିଲେ ସେ ଦେଶ ॥
ନୀଳଧ୍ୱଜ ରାଜାପୁରେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ।
ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କୁ ଦେଖି ନୀଳଧ୍ୱଜ ମାନ୍ୟକଲେ ॥
ପାଦଧୋଇ ଦେଇଣ ସେ ଆସନେ ବସାଇ ।
କୋମଳ ସ୍ୱରେ ବୋଲନ୍ତି ଆସିଲେ କପାଁଇ
ରାଜା ବାଣୀ ଶୁଣିଣ ବୋଲନ୍ତି ବୈଶ୍ୱାନର ।
ଯେ ଯୋଗୁ ଆସିଲି ମୁହିଁ ଶୁଣ ନୃପବର ॥
ଶାଣ୍ଡିଲ୍ୟ ଗୋତ୍ରେ ମୋ ଜନ୍ମ ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କନନ୍ଦନ
ଶୁଣିଛୁ କୁମାରୀ ତବ ଗୃହେ ବିଦ୍ୟମାନ ॥
ବିବାହ ନିମିତ୍ତ ଆମ୍ଭେ ଏଠାକୁ ଆସିଲୁ ।
ସଂସାର କରିବା ପାଇଁ ମନେ ସ୍ଥିର କଲୁ ॥
ଏହା ଛଡ଼ା କିଛି ମୋର ନାହିଁ ପ୍ରୟୋଜନ
ଯା ଇଚ୍ଛା ତୁମ୍ଭର ରାଜା କହନ୍ତୁ ବହନ ॥
ଶୁଣି ରାଜା ବିନୟରେ ବୋଇଲେ ତାହାଙ୍କୁ ।
କନ୍ୟାର ନିୟମ ମୁହିଁ କହୁଛି ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ॥
କନ୍ୟା ମୋର ଗୃହେ ଅଛି ନୁହେ ବିବାହିତ
ମନୁଷ୍ୟରେ ବିଭା ପାଇଁ ନ ବଳେ ତା ଚିତ୍ତ ॥
ଏକମାତ୍ର ଇଚ୍ଛା ତାର ଶୁଣ ଦ୍ୱିଜବର ।
ଅଗ୍ନିଙ୍କି ପତି ପଦରେ ବରିବ ନିକର ॥
କଠୋର ବ୍ରତ କରଇ ଅଗ୍ନି ବରିବାରେ ।
ସୁର ନର ଭେଦାଭେଦ କିଛି ନ ବିଚାରେ ॥
ସ୍ୱାହାବିନୁ ଅନ୍ୟକନ୍ୟା ବରିବାକୁ ଯେବେ ।
ଇଚ୍ଛା ଥାଏ ଆମ୍ଭକୁ ହେ ଫେଡ଼ି କହ ତେବେ
କରିବି ତୁମ୍ଭର ହସ୍ତେ ତାହାଙ୍କୁ ପ୍ରଦାନ ।
ଦ୍ୱିଜେ କନ୍ୟା ଦାନ ଦେଲେହୁଏ ବହୁପୁଣ୍ୟ
ଶୁଣି ବିପ୍ରରୂପୀ ଅଗ୍ନି ବୋଲନ୍ତି ବଚନ ।
ସ୍ୱାହା ଭିନ୍ନ ଅନ୍ୟଠାରେ ନାହିଁ ମୋର ମନ
ହୁତାଶନ ପରିଚୟ ପାଇ ନୃପବର ।
କିଛି ନ କହିଣ ହେଲେ ମଉନ ଅନ୍ତର ॥
ସ୍ୱାହାର ହୃଦୟେ ହେଲା ଆନନ୍ଦ ସଞ୍ଚାର ।
ଜାଣିଲା ଅଗ୍ନିଙ୍କ କୃପା ହୋଇଛି ଏଥର ॥
ବାରବ୍ରତ ଉପବାସ କାତ୍ୟା ଆରାଧନା ।
ଏତେ ଦିନରେ ଫଳିଲା ତାହାର କାମନା ॥

ସଭାମଧ୍ୟେ ରାଜା ପାଚ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କି ଗୃହିଁଣ ।
ବୋଇଲେ ଏ ଅଗ୍ନିଦେବ ଅଟନ୍ତି କି ମନ୍ତ୍ରେ ॥
ଶୁଣି ଏ ବଚନ ଏକ ବୃଦ୍ଧ ମନ୍ତ୍ରୀବର ।
ପରୀକ୍ଷା ପାଇଁ ଅଗ୍ନିଙ୍କୁ କହିଲେ ଏ ଗୀର ॥
ଶୁଣିବା ମାତ୍ରକେ ଅଗ୍ନି ମନେ ରୋଷ ବହି ।
ଦଗ୍ଧକଲେ ସେ ବୃଦ୍ଧଙ୍କୁ ସଭାମଧ୍ୟେ ତହିଁ ॥
ରାଜାଙ୍କର ବାକ୍ୟେ ଅଗ୍ନି ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହୋଇଲେ ।
ରାଜାଙ୍କର ଶାଳୀ ତହିଁ ବଚନ ବୋଇଲେ ॥
ଏ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଭୋଜବିଦ୍ୟା ଅବା ଥିବ ଜାଣି ।
ପରୀକ୍ଷା କରିବ ମୁହିଁ ଆହେ ନୃପମଣି ॥
ଏହା କହି ଅଗ୍ନିଙ୍କୁ ସେ ନବରକୁ ନେଲେ ।
ପରୀକ୍ଷା ନିମନ୍ତେ ତହୁଁ ବଚନ ବୋଇଲେ ॥
ଶୁଣି ଅଗ୍ନିଦେବ ତାଙ୍କ ପୁର ଦେଲେ ଦହି ।
ବଚବ ମନ୍ଦିର ଉପବନ ସହିତେ ହିଁ ॥
ଦେଖିଣ ଏସନ ରୀତ ରାଜାଙ୍କର ଶାଳୀ ।
ରାଜାଙ୍କ ପାଶକୁ ଯାଇ ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱଶ୍ୱାସେ ମିଳି ॥
ବୋଇଲେ ହେ ମହାରାଜା ଶୁଣ ମୋ ବଚନ ।
ବେଗେ ଶାନ୍ତକର ପୁର ହୋଇଲା ଦହନ ॥
ଶୁଣି ରାଜା ଅଗ୍ନି ପାଶେ ଯାଇ ପ୍ରବେଶିଲେ ।
ବହୁ ସ୍ତବ ସ୍ତୁତିକରି ସନ୍ତୋଷ କରିଲେ ॥
ତହିଁପରେ ସ୍ୱାହାଙ୍କର କନିଷ୍ଠା ଭଗିନୀ ।
ପରୀକ୍ଷା ପାଇଁ ଅଗ୍ନିଙ୍କୁ ବୋଇଲେ ସେ ବାଣୀ ॥
କହୁଁ କହୁଁ କୋପନେତ୍ରେ ଗୃହିଁଲେ ପାବକ
ଦଗ୍ଧକଲେ ତାଙ୍କ ପୁର ଦେବ ହୁତଭୁକ ॥
ବସ୍ତ୍ରରେ ଲାଗନ୍ତେ ନିଆଁ ଉଲଗ୍ନ ହୋଇଣ ।
ପିତା ପାଶେ ପ୍ରବେଶିଲେ ଯାଇଁ ସେ ବଦନ ॥
ବୋଇଲେ ତୁମ ଜାମାତା ଏତେ ଦଶାଦେଲେ
ମନ୍ଦିର ପୁର ସହିତେ ସବୁ ଦଗ୍ଧ କଲେ ॥
ଶାନ୍ତକର ତାଙ୍କୁ ରାଜା ବେଗେ ବିଭାଦିଅ ।
ନ ହେଲେ ପୁର ସହିତ ସବୁ ହେବ କ୍ଷୟ ॥
ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହୋଇଣ ରାଜା ଅଗ୍ନିଙ୍କୁ ଡାକିଲେ ।
ବିଧିମତେ ସ୍ୱାହା କନ୍ୟା ବିବାହ ସେ ଦେଲେ
ଜ୍ୱାଳାବତୀ ରାଣୀଙ୍କର ପରାମର୍ଶ ପାଇ ।
ଘରଜୋଇଁ କରିଣ ରଖିଲେ ନୃପସାଇଁ ॥
ସେ ହେତୁ ଅର୍ଜୁନ ସଙ୍ଗେ ଅଗ୍ନି କଲେ ରଣ ।
ପୂର୍ବର ସମ୍ବନ୍ଧ ସବୁ କରି ବିସ୍ମରଣ ॥

ଅର୍ଜୁନଙ୍କଠାରୁ ଅଗ୍ନି ପରାଜୟ ପାଇ ।
ନୀଳଧ୍ୱଜ ରାଜାପୁରେ ପ୍ରବେଶିଲେ ଯାଇଁ ॥
ଅଗ୍ନିଙ୍କ ଦେଖିଣ ରାଜା ସନ୍ତୋଷ ହୋଇଲେ
ଅର୍ଜୁନେ ପରାସ୍ତ କରି ଆସିଲ ତ ଭଲେ ॥
ରାଜାଙ୍କର ବାଣୀ ଶୁଣି ଦେବ ବୈଶ୍ୱାନର ।
କୋମଳ ଗମ୍ଭୀର ସ୍ୱରେ ବୋଲନ୍ତି ଉତ୍ତର ॥
ଯାର ସଖା ନାରାୟଣ ଦେବ ମଧୁହାରୀ ।
ଧନୁର୍ଦ୍ଧର ପଣେ ଯାରେ ଇନ୍ଦ୍ର ନୁହେ ସରି ॥
ତ୍ରିଭୁବନ ଏକତ୍ରିତ ହୋଇଲେ ସମରେ ।
ଏକାକୀ ଅର୍ଜୁନ ନାତ୍ରି ପାରେ ସହଜରେ ॥
କି ଛାର ଅନଳ ମୁହିଁ ଦେବ ସୁରପତି ।
ଯମ ବରୁଣ କୁବେର ଆଦି ରକ୍ଷପତି ॥
ଖାଣ୍ଡବ ଦହନେ ସର୍ବେ ଏକତ୍ରିତ ହୋଇ ।
ପରାସ୍ତ ହୋଇଲେ ଯୁଦ୍ଧେ ଅର୍ଜୁନର ଠାଇଁ ॥
ସେ ବୀରକୁ ଜିଣିବାକୁ ତିନି ଭୁବନରେ ।
ଅଛି କେଉଁବୀର ମୁହିଁ ନ ଦେଖେ ନେତ୍ରରେ
ଯେବେ ଆପଣା ମଙ୍ଗଳ ଗୃହ ନରବର ।
ଅଶ୍ୱ ସମର୍ପିଣ ତୁମ୍ଭ ରାଜ୍ୟ ରକ୍ଷାକର ॥
ଏ ବଚନ ଶୁଣି ରାଜା ଶଙ୍କିତ ମନ ।
ଜ୍ୱାଳାବତୀ ରାଣୀ ତହୁଁ ବୋଇଲେ ବଚନ ॥
କ୍ଷତ୍ରିୟ ହୋଇଣ କିପାଁ ଅଶ୍ୱ ଫେରାଇବ ।
କାପୁରୁଷ ବୋଲି ଲୋକେ ନିନ୍ଦିତହୋଇବ ॥
ପୁତ୍ର ଅମାତ୍ୟ ଆଦି ଛତ୍ର ବୀରଗଣ ।
ଏମାନଙ୍କୁ ସଙ୍ଗେ ନେଇ ବେଗେ କର ରଣ ।
ରାଣୀଙ୍କର ବାକ୍ୟେରାଜା ସନ୍ତୋଷ ହୋଇଲେ
ସୈନ୍ୟଘେନି ଅର୍ଜୁନର ଆଗରେ ମିଳିଲେ ॥
କହୁ କହୁ ସିଂହରଡ଼ ଦେଲେ ସୈନ୍ୟଗଣ ।
କୋପଭରେ ପାର୍ଥ ହସ୍ତେ ନେଲେ ଶରାସନ ॥
ବିଜୟ ଗାଣ୍ଡିବେ ବୀର ଯୋଖି ତୀକ୍ଷ୍ଣ ଶର ।
ଶ୍ରାବଣର ଧାରା ପ୍ରାୟେ ବରଷିଲେ ଶର ॥
ନାହିଁ ଦଗବିଦଗ ନାହିଁକି ଅବସର ।
ନିରନ୍ତରେ ବାଣ ମାରେ ପାଣ୍ଡବ ସୁନ୍ଦର ॥
ନୀଳଧ୍ୱଜ ସୈନ୍ୟଗଣେ ଯମାଳୟେ ଗଲେ ।
ପୁତ୍ର ଅମାତ୍ୟ ତହିଁ ମରଣ ଲଭିଲେ ॥
କୋପେ ନୀଳଧ୍ୱଜ ବର୍ଷେ ତୀକ୍ଷ୍ଣ ଶରମାନ ।
ସିଂହ ସଙ୍ଗେ ଶଶା କାହୁଁ ହୋଇବ ସମାନ ॥

ଶେଷେ ଅର୍ଜ୍ଜୁନର ଶରେ ହୋଇଣ ପୀଡ଼ିତ ।
ନଗରକୁ ପଳାଇଣ ଗଲେ ନରନାଥ ॥
ଯେ ସକଳ ସୈନ୍ୟଗଣ ଜୀବନରେ ଥିଲେ ।
ଜୀବନର ଆଶେ ସର୍ବେ ତହୁଁ ପଳାଇଲେ ॥
ବହୁକ୍ଷଣ ପରେ ରାଜା ଶାନ୍ତକର ମନ ।
ରାଣୀକି ଡାକିଣ ପାଶେ କରନ୍ତି ଭର୍ତ୍ସନ ॥
ସ୍ତ୍ରୀ ବୁଦ୍ଧି ପ୍ରଳୟ ଅଟେ ଶାସ୍ତ୍ରର ପ୍ରମାଣ ।
ତୋ ବୁଦ୍ଧିରେ ହରାଇଲି ପୁତ୍ରପୌତ୍ର ଗଣ ॥
ଯେଉଁ ବୀର ତିନି ଭୁବନରେ ଏକେଶ୍ୱର ।
ଦେବ ଗନ୍ଧର୍ବ ଯା ନାମେ ହୋନ୍ତି ଥରହର ॥
ଯା ହେବାର ହେଲା ଆଜ ତୋର ମୁଖ ମୁହିଁ ।
ନ ଚାହିଁବ ଯେଣେ ଇଚ୍ଛା ତେଣେ ଯାଅ ତୁହି
ରାଣୀକି ଭର୍ତ୍ସନା କରି ନୀଳଧ୍ୱଜ ବୀର ।
ଅଶ୍ୱସହ ପ୍ରବେଶିଲେ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ପାଶର ॥
ଅଶ୍ୱକୁ ସମର୍ପି ଦେଇ ବିନୟେ ବୋଲନ୍ତି ।
ସର୍ବ ଅପରାଧ କ୍ଷମ ବାସବ ସନ୍ତନ୍ତି ॥
ନ ଜାଣିଣ ଦୋଷ ମୁହିଁ କରିଛି ବହୁତ ।
ନିଜଗୁଣେ କ୍ଷମା ମୋତେ ଦିଅ କୁନ୍ତୀସୁତ ॥
ଶୁଣିଣ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ମହା ଆନନ୍ଦ ହୋଇଲେ ।
ସମାଦର କରିଣ ରାଜାଙ୍କୁ ବସାଇଲେ ॥
ନିଜ ଅସ୍ଥାନେ ବସାଇ ବିନୟେ ବୋଲନ୍ତି ।
ଅଶ୍ୱମେଧ ଯାଗ ହେବ ଆହେ ନରପତି ॥
ବଚ୍ଛେଷ ଯାଗ ଅଶ୍ୱ ରକ୍ଷାର କାରଣ ।
ମୋ ସହିତ ଚାଲ ରାଜା ଅଶ୍ୱ ରକ୍ଷାର୍ଥେଣ ॥
ଅର୍ଜ୍ଜୁନଙ୍କ ଠାରୁ ରାଜା ସମ୍ମାନ ପାଇଣ ।
ପାର୍ଥଙ୍କ ସହିତ ଗଲେ ଅଶ୍ୱକୁ ରକ୍ଷିଣ ॥
ଏଣେ ଜ୍ୱାଲାବତୀ ରାଣୀ ଅପମାନ ପାଇ ।
ନିଜ ଭାଇ ଉଲ୍ମୁକର ପାଶେ ଗଲା ସେହି ॥
ଏବେ ବଡ଼ ଅଭିମାନ ତହିଁରେ ଭର୍ତ୍ସନା ।
ପତିଙ୍କ ନିକଟୁ ରାଣୀ ପାଇଛି ଲାଞ୍ଛନା ॥
ବୋଇଲା ସଭାରେ ଶୁଣ ମୋର ନିବେଦନ ।
ମାନ ଭିକ୍ଷାକର ଭାଇ ମାନି ମୋ ବଚନ ॥
ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ଆସିଣ ପୁତ୍ର ନାତି ମୋର ନାଶି ।
ରାଜ୍ୟଧ୍ୱଂସ କଲା ମୋର ଜନ୍ମେ ଦୁଃଖରାଶି ॥
ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ବିନାଶି ଭାଇ ରଖ ମୋର ମାନ ।
ଶୁଣିଣ ଉଲ୍ମୁକ ବୋଲେ ତାହାକୁ ବଚନ ॥
ଶାନ୍ତହୋଇ ରହ ସମୟ ପାଇଲେ ମୁହିଁ ।
ତୋର ମାନ ଫେରାଇଣ ଦେବି ଶୁଦ୍ଧମୁହିଁ ॥
ସମ୍ମୁଖ ଯୁଦ୍ଧରେ ଅର୍ଜ୍ଜୁନଙ୍କୁ କେଉଁ ବୀର ।
ପରାଜିତ କରିବ ଏ ତିନି ଭୁବନର ॥
ଅକାରଣ ବାଧା ହୋଇ ଜୀବନ ତେଜିବ ।
ଶୁଣି ଜ୍ୱାଲାବତୀ ବୋଲେ କିପାଁ ରଖୁ ଜୀବ ॥
କ୍ଷତ୍ରିୟ ଔରସେ ଜନ୍ମି ଏତେ ହୀନବଳ ।
କିପାଇଁ ଧରାରେ ବୋଲାଉଛ ମହୀପାଳ ॥
ଶୁଣିଣ ଉଲ୍ମୁକ ବହୁ ଧିକ୍‌କାର କରିଲା ।
ରକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ ଚକ୍ଷୁ କରି ଭଗ୍ନୀକି ବୋଇଲା ॥
ତୋର ଯୋଗୁ ମାହିଷ୍ମତୀପୁର ନଷ୍ଟ ହେଲା ।
ତୋର ଯୋଗୁ ରାଜ୍ୟଯାକ ଉଚ୍ଛନ୍ନ ହୋଇଲା ॥
କିପାଁ ତୁ ବଳାଉ ମୋର ଧନ ନାଶ ଯାଇଁ ।
କହମୋତେ କେଉଁ ଦୋଷେ ଦୋଷୀ ଅଟେ ମୁହିଁ
ତୋ ନିଜଦୋଷରୁ ସ୍ୱାମୀ ଦେଲେ ଅପମାନ ।
ତୋତେ ଛାଡ଼ିଗଲେ ସେହି ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ପଛେଣ
ଧିକ ତୋର ଜନ୍ମ ଧିକ ତୋହର ପ୍ରକୃତି ।
ଯେଣେ ଇଚ୍ଛା ତେଣେ ଯାଅ କହୁଛି ସମ୍ପ୍ରତି ॥
ଭାଇର ମୁଖରୁ ଯହୁଁ ଏସନ ଶୁଣିଲା ।
ତହୁଁ ଜ୍ୱାଲାବତୀ ଅପମାନ ପାଇଗଲା ॥
ଗଙ୍ଗାତୀରେ ପ୍ରବେଶିଣ ଅତି ଦୁଃଖଭରେ ।
ନାବର ଉପରେ ଚଢ଼ିଲା ସେ ଅତି ଖରେ ॥
ଦୈବେ ଗଙ୍ଗାଜଳ ଆସି ପଡ଼ନ୍ତେ ତା ପର ।
କ୍ରୋଧରେ ବୋଇଲେ ଜ୍ୱାଳା କପାପ ମୋହର
କି ଦୁର୍ଯୋଗେ ଏଥେଁ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲି ମୁହିଁ ।
କେଉଁ ଦାଷୁଁ ଗଙ୍ଗାଜଳ ଲାଗିଲା ମୋ ଦେହୀ ॥
କି ଦୋଷେ ଏ ଅପବିତ୍ର ଜଳକୁ ଛୁଇଁଲି ।
ପୂର୍ବର ସୁକୃତ ନାଶି ପାପୀ ମୁଁ ହୋଇଲି ॥
ଶୁଣି ଏ ବଚନ ବୋଲେ ଅନ୍ୟ ଏକନାରୀ ।
ଗଙ୍ଗାଜଳ ନିନ୍ଦା କଲୁ ତୁହି ଲୋ ପାମରୀ ॥
ଯା ଜଳ ଛୁଇଁବା ମାତ୍ରେ ସର୍ବପାପ ଦୂର ।
କି ନିମନ୍ତେ ନିନ୍ଦା ତୁହି କରୁ ଲୋ ଏ ନୀର ॥
ଜ୍ୱାଲା ବୋଲେ ପୂର୍ବେ ଗଙ୍ଗା ଶାନ୍ତନୁଙ୍କ ନାରୀ
ହୋଇଥିଲା ସାତ ସୁତ ଜନ୍ମିଲେ ଏହାରି ॥
ଛଅ ପୁତ୍ର ନାଶିଥିଲା ଏହି ଦୁରାଚାରୀ ।
ଭୀଷ୍ମ ନାମେ ଏକପୁତ୍ର ଥିଲା ଯେ ଏହାରି ॥

ତାକୁ ରଣରେ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ କରିଲା ନିଧନ ।
ଅଣ୍ଡକୁଡ଼ା ଦୋଷେ ଅପବିତ୍ର ହୁଏ ଜାଣ ॥
ଶୁଣି ଗଙ୍ଗାଦେବୀ କ୍ରୋଧେପାର୍ଥେଶାପଦେଲେ
ବଭ୍ରୁବାହାନର ହସ୍ତେ ମରିବୁ ତୁ ଭଲେ ॥
ଶାପଦେଇ ଗଙ୍ଗାଦେବୀ ହେଲେ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ ।
ତହୁଁ ଜ୍ୱାଳା କ୍ରୋଧେ କଲା ଅଗ୍ନି ଆରୋପଣ
ଗଙ୍ଗାଜଳେ ପ୍ରବେଶିଣ ଅଗ୍ନି ଅରୋପିଲା ।
ଧର୍ମେ ସାକ୍ଷୀକରି ପାର୍ଥେ ଶାପ ସେହୁ ଦେଲା
ଯେପରି ସମରେ ପଡ଼ିଲା ମୋ ପୁତ୍ର ଶିର ।
ସେହୁପରି ତୋ ମୁଣ୍ଡ ପଡିବ ବୀରବର ॥
ଏପରି ଶାପ ଦେଇଣ ଅଗ୍ନିରେ ପଶିଲା ।
ଗୃହୁଁ ଗୃହୁଁ ରାଣୀ ତହୁଁ ଭସ୍ମ ହୋଇଗଲା ॥
ନାଶ ହୋଇ ଏଡ଼େ ବଡ଼ ତାର ଅଭିମାନ ।
କୃଷ୍ଣପଦ ଚିନ୍ତି ବୋଲେ ମହାଦେବ ଦୀନ ॥

ଇତି ଶ୍ରୀ ଜୈମିନି ଭାରତେ ହରିଭକ୍ତି
ରସଲୀଳା ସାର କଥା ପ୍ରବନ୍ଧେ
ନାମ ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।

—o—

ପଞ୍ଚଦଶ ଅଧ୍ୟାୟ

ରାଜ୍ୟନ୍ୟା ଖଙ୍କ୍ମାତ୍ ଦୋର୍ଦ୍ଦଣ୍ଡ ପାର୍ଥିତସଙ୍କୁଳା ଲ୍
କ୍ଲାଦନ୍ୟଃ କୋହକ୍ର ତାନଃ ପାତକନାଂସଦାଗତଃ

ସୌଭରୀଙ୍କ ଆଶ୍ରମରେ ଅର୍ଜ୍ଜୁନର ପ୍ରବେଶ ଯଜ୍ଞ ଅଶ୍ୱର ଶିଳା ମୁକ୍ତ ଓ ଶିଳାରୂପୀ ବ୍ରାହ୍ମଣୀର ମୁକ୍ତି

ଜୈମିନି ବୋଲନ୍ତି ଶୁଣ ରାଜା ଜନ୍ମେଜୟ
ଏଥୁଅନ୍ତେ ଅଶ୍ୱସହ ପଣ୍ଡୁଙ୍କ ତନୟ ॥
ସୈନ୍ୟଘେନିବେଗେ ସେହୁ ଅଗ୍ରସର ହେଲେ
ନିବିଡ଼ ବନମଧ୍ୟରେ ଯାଇ ପହଞ୍ଚିଲେ ॥
ଦେଖିଲେ ସେ ବନଶୋଭା ଅତି ମନୋହର
ହିଂସ୍ର ଅହିଂସ୍ରକ ଭାବେ ବୁଲନ୍ତି ସେଠାର ॥
ପୁଣ୍ୟମୟ ପବିତ୍ର ଅଟଇ ସେ ସ୍ଥାନ ।
ତହିଁ ମଧ୍ୟେ ଅଶ୍ୱ ବେଗେ କରଇ ଗମନ ॥
ଯାଉଁ ଯାଉଁ ସେହୁ ଅଶ୍ୱ ପଥର ମଧ୍ୟରେ ।
ବଡ଼ ଏକ ଶିଳା ପାଶେ ମିଳିଲା ସତ୍ୱରେ ॥

ଯୋଜନେକ ଆୟତନ ଅଟେ ସେ ଶିଳାର ।
ତହିଁରେ ଲାଗିଲା ଦେହ ବେଗେ ସେ ଅଶ୍ୱର
ଛୁଇଁବା ମାତ୍ରକେ ଶିଳା ଅଶ୍ୱ ଦେହେ ଲାଗେ
ଛଡ଼ି ନ ପାରିଣ ଅଶ୍ୱ ଗୃହେଁ ସୈନ୍ୟଦଳେ ॥
ଅଶ୍ୱର ଏସନ ଗତି ଦେଖି ସୈନ୍ୟଗଣ ।
ବେଗେ ଯାଇ ଅର୍ଜ୍ଜୁନଙ୍କୁ ବୋଇଲେ ବଚନ ॥
ଅସି ଦେଖ ବୀରବୀର ଅଶ୍ୱବର ଗତି ।
ଶୁଣି ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ଆସିଲେ ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ ସହିତ ॥
ମହା ବିସ୍ମୟରେ ଏବେ ପଡ଼ି ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ।
ଦେଖିଣ ଅଶ୍ୱ ଅବସ୍ଥା ସଶଙ୍କିତ ମନ ॥
ସମସ୍ତ ସୈନ୍ୟଙ୍କୁ ଗୃହିଁ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ବୋଇଲେ ।
ଅଶ୍ୱକୁ ସର୍ବେ ଉଦ୍ଧାର କର ଅବହେଳେ ॥
ଶୁଣି ସର୍ବ ସୈନ୍ୟଗଣ ଅଶ୍ୱକୁ ଧରିଣ ।
ଓଟାରିଲେ ଯଥାଶକ୍ତି ଦେଖାଇ ବିକ୍ରମ ॥
ଯେତେ ଓଟାରିଲେ ହେଲେ ଅଶ୍ୱ ନ ଚଳଇ ।
ହେଟ ମୁଖ ହୋଇ ସୈନ୍ୟ ରହିଲେକ ତହିଁ ॥
ଦେଖିଣ ଏସନ ରୀତି ପାଣ୍ଡବ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ।
ଦେଖିଲେ ନିକଟେ ଅଛି ଏକ ତପୋବନ ॥
ଶାନ୍ତିମୟ ନିର୍ଜ୍ଜନତା ଅଟଇ ସେ ସ୍ଥାନ ।
ପୁଣି ଦେଖା ଯାଉଅଛି ଋଷିଙ୍କ ଆଶ୍ରମ ॥
ଗୃହଅଡ଼େ ଗଛ ସବୁ ଶୋଭଇ ବିସ୍ତର ।
ପୀତବର୍ଣ୍ଣ ଦେଖାଯାଏ ଶରୀର ତାଙ୍କର ॥
ଶାଳ ପିଆଶାଳ ଶିଶୁ ଅଶନ ଚନ୍ଦନ ।
ଯାମୁ ବରକୋଳି ଆମ୍ବଗଛ ଶୋଭାବନ ॥
କି ଶୋଭା ଦିଶୁଅଛି ଅହା ଏ ପବିତ୍ର ସ୍ଥଳ ।
ଗୃହଅଡେ ଶୋଭା ଦିଶେ କନିଅର ଫୁଲ ॥
ବକୁଳ ତଗର ଆମ୍ବ ଶୋଭେ ଗୃହଭିତ ।
ଚମ୍ପା ନାଗେଶ୍ୱର ଆଦ ହୋଇଛି ବିଦିତ ॥
ପଶୁ ପକ୍ଷୀମାନେ ହିଂସା ଭାବ ଛାଡ଼ି ଦେଇ ।
ଅତ୍ୟନ୍ତ ଆନନ୍ଦେ କ୍ରୀଡ଼ା କରୁଛନ୍ତି ତହିଁ ॥
ମହାମୁନି ସୌଭରଙ୍କ ତପର ବଳରେ ।
ସିଂହ ବ୍ୟାଘ୍ର ବୁଲୁଛନ୍ତି ଛେଳି ସହିତରେ ॥
ଅନୁଚରେ ସଙ୍ଗେ ନେଇ ସେ ବନକୁ ଗଲେ ।
ଋଷିବର ଜପ କରୁଛନ୍ତି ସେ ଦେଖିଲେ ॥
ଅତ୍ୟନ୍ତ ପବିତ୍ର ସ୍ଥଳ ଦେଖି ବୀରବର ।
କ୍ରମେ କ୍ରମେ ଅଗ୍ରସର ହେଲେ ସେ ସ୍ଥାନର ॥

ଋଷିଙ୍କ ପାଦରେ ପଡ଼ି ପାର୍ଥ ବୀରବର ।
ଆପଣା ବୃତ୍ତାନ୍ତ ସବୁ କଲେକ ବିସ୍ତାର ॥
ଅର୍ଜୁନଙ୍କ ଭକ୍ତିଭାବ ଦେଖି ତପୀସାଇଁ ।
ବୋଲନ୍ତି ଜାଣିଲି ଯୋଗେ ତୁ ଯୁଧିଷ୍ଠି ଭାଇ
କରିବା ପାଇଁକି ଅଶ୍ୱମେଧ ଯୁଧିଷ୍ଠିର ।
ଅଶ୍ୱରକ୍ଷା ଅର୍ଥେ ତୋତେ ପଠାଇଲେ ବୀର
ଶୁଣିଣ ପାର୍ଥ ବୋଇଲେ ଅହେ ମୁନିବର ।
ଅଦ୍ଭୁତ ଘଟଣା ଏକ ଘଟିଲା ଏଠାର ॥
ଆନନ୍ଦ ମନରେ ଯାଗ ଅଶ୍ୱ ଆସୁଥିଲା ।
କ୍ରମେ ଆସି ଏ ବନରେ ଉପସ୍ଥିତ ହେଲା ॥
ଶରୀର ଘଷନ୍ତେ ଅଶ୍ୱ ଶିଳା ଏକ ପରେ ।
ଅସ୍ୱାଭାବିକ ଭାବରେ ଲାଗି ରହିଲା ସେଠାରେ ॥
ସୈନ୍ୟସହ ଯେତେ ଆମ୍ଭେ କଉଶଳ କଲୁ ।
ତଳେହେଁ ଅଶ୍ୱକୁ ତହୁଁ କାଢ଼ି ନ ପାରିଲୁ ॥
ଅହେ ମୁନିବର ମୋର ଶୁଣ ଏ ବଚନ ।
ଯଜ୍ଞ ଅଶ୍ୱ ମୁକୁଳାଇ ଦିଅହେ କହନ ॥
ଅର୍ଜୁନର ଭକ୍ତି ଦେଖି ସେ ମୁନି ପୁଙ୍ଗବ ।
ବୋଇଲେ ଶୁଣ ମୋ ବାଣୀ ହେ ବୀରପାଣ୍ଡବ
ଧ୍ୟାନବଳେ ଜାଣିଲି ମୁଁ କୁରୁକ୍ଷେତ୍ରଠାରେ ।
ଜ୍ଞାତିବଧ କରିଅଛ ରାଜ୍ୟ ନିମିତ୍ତରେ ॥
ସେ ପାପରୁ ମୁକ୍ତ ହେବା ପାଇଁ ଯୁଧିଷ୍ଠିର ।
ଅଶ୍ୱମେଧ ଆରମ୍ଭ ସେ କରିଛନ୍ତି ବୀର ॥
ଯଜ୍ଞକର୍ତ୍ତା ନାରାୟଣ ଅଛନ୍ତି ତା ପୁରେ ।
ଆଉ କି ଯଜ୍ଞ କରୁଚ କୁହ ମୋ ଆଗରେ ॥
ତପ ଯଜ୍ଞ ତୀର୍ଥ ବ୍ରତ ସବୁ ବିଡ଼ମ୍ବନା ।
ଶ୍ରୀହରିଙ୍କ ପାଦପଦ୍ମ ସାର ଏକା ଜିନା ॥
ଯାହାଙ୍କ ଦର୍ଶନେ ପାପୀ ମୁକତି ଲଭନ୍ତି ।
ଅନ୍ତେ ବୈକୁଣ୍ଠ ପୁରରେ ଯାଇଣ ବସନ୍ତି ॥
ଯା ଦର୍ଶନେ ସବୁ ପାପ ହୁଅଇ ଦହନ ।
ଯା ଦର୍ଶନେ ତ୍ରୟତାପ ଘୁଞ୍ଚିଯାଏ ପୁଣ ॥
ସମସ୍ତେ ହେଁ ଜ୍ଞାନ ଛାଡ଼ି ବାଇ ତୁମ୍ଭେ ହେଲ
ବୃଥା ପରିଶ୍ରମ କରି ଯାଗ ଆରମ୍ଭିଲ ॥
ସଂସାରେ ଜୀବର ଶକ୍ତି କିଛି ମାତ୍ର ନାହିଁ ।
ଯେଣିକି ବିଧାତା ନିଏ ତହିଁକି ଚଳଇ ।
ହରିର ମାୟାରେ ଏ ସଂସାର ଅଛି ଯାତ ।
ସ୍ଥାବର ଜଙ୍ଗମ କୀଟ ପତଙ୍ଗ ସହିତ ॥
ଅନିତ୍ୟ ସଂସାର ଏହି ନୁହଇ ଯେ ସ୍ଥିର ।
ଏକା ନିତ୍ୟ ସନାତନ ଅଟନ୍ତି ଶ୍ରୀଧର ॥'
ଶତେ ଅଶ୍ୱମେଧ କଲେ ଯେ ଫଳ ନୁହଇ ।
ଏକା କୃଷ୍ଣ ଦର୍ଶନେତ ଜୀବ ଧନ୍ୟ ହୋଇ॥
ଜାଣ ହେ କେବଳ ଏଥେ ଅଛି ଅଭିମାନ ।
ବୁଝି ନ ପାରନ୍ତି ଜୀବମାନେ ଏହି ଜ୍ଞାନ ॥
ମୁଖ ମଧ୍ୟେ ମୁହିଁ ଯାହା କରେ ଉଚ୍ଚାରଣ ।
ଜୀବାତ୍ମା ସ୍ୱରୂପେ ବ୍ରହ୍ମ ପ୍ରକାଶେ ତତ୍‌କ୍ଷଣ ॥
ଦେହଭେଦେଜ୍ଞାନଭେଦେଜାଣ ହେ ନିଶ୍ଚୟେ
ମାତ୍ର ବ୍ରହ୍ମ ଆତ୍ମାରୂପେ ସମଭାବେ ରହେ ॥
ମହାଅଗ୍ନିଠାରୁ ଯଥା ଦୀପର ଜନମ ।
ଈଶ୍ୱରଙ୍କଠାରେ ତେହ୍ନେ ଜୀବ ଆଗମନ ॥
ଫୁଲ ଯେପରି ନାନାଦି ଜାତିରେ ଫୁଟଇ ।
ମାତ୍ର ସୁଗନ୍ଧ ସମସ୍ତଠାରେ ରହିଥାଇ ॥
ଋଷିଙ୍କ ବଚନ ଶୁଣି ବୋଲନ୍ତି ଅର୍ଜୁନ ।
କୁରୁକ୍ଷେତ୍ରେ ଯୁଦ୍ଧେ କିଛି କରିଛୁ ଶ୍ରବଣ ॥
ମାତ୍ର ତାଙ୍କ ଉପଦେଶ ମତେ ଧର୍ମରାଜ ।
ଅଶ୍ୱମେଧ କରିବାକୁ ହେଉଛନ୍ତି ସଜ ॥
କେ ବୁଝିବ. ବିଷ୍ଣୁ ଚକ୍ର ବୈଷ୍ଣବୀ ବାସନା ।
ତାହାଙ୍କ ଇଚ୍ଛାରେ ଜୀବ କରେ କାର୍ଯ୍ୟନାନା
ହେ ଋଷି ପୁଙ୍ଗବ ଆଜ ତୁମ୍ଭ ସୁଦୟାରେ ।
ବୁଝିଲି ସକଳ ସନ୍ଦେହ ମୋ ଗଲା ଦୂରେ ॥
ହେ ଦେବ ପଶୁରୁଅଛି ଶିଳା ପରିଚୟ ।
କିପରି ତା ଜନ୍ମ କିପରି ସେ ହେବ ଲୟ ॥
ଏତକ ପ୍ରାର୍ଥନା ଦେବ ଚରଣେ ତୁମ୍ଭର ।
ଏ ବିଷୟ କହି ଶତ୍ରୁ ଚିନ୍ତା ଦୂର କର ॥
ଶୁଣିଣ ସୌଭରି ଋଷି ଅର୍ଜୁନେ ବୋଇଲେ
ଶୁଣ ମଧ୍ୟମ ପାଣ୍ଡବ ସେ ବିଷୟ ଭଲେ ॥
ଏହି ଯେ ପଥର ଏକ କରୁଛ ଦର୍ଶନ ।
ପୂର୍ବକାଳେ ଥିଲା ଏହି ବ୍ରାହ୍ମଣ ସନ୍ତାନ ॥
ତହିଁର ବୃତ୍ତାନ୍ତ ପାର୍ଥ ଶୁଣ ମନ ଦେଇ ।
ଉଦ୍ଧାଳକ ଋଷିଙ୍କର ପତ୍ନୀ ସେ ଅଟଇ ॥
ଚଣ୍ଡୀ ବୋଲି ନାମ ତାର ପ୍ରଚଣ୍ଡ ମୂରତି ।
ପିଲାଦିନୁ ଦୁଷ୍ଟା ସେହି ବଡ଼ କ୍ରୋଧମତି ॥
ଉଦ୍ଧାଳକ ଋଷି ତାହାକୁ ଯେ ବିଭାହେଲେ ।
ବେଦପାଠରେ ବ୍ରାହ୍ମଣେ ଯେ କଲ୍ୟାଣ କରିଲେ

ବ୍ରାହ୍ମଣେ ବୋଇଲେ ଅଗୋ ଚଣ୍ଡୀତୁମ୍ଭେ ଶୁଣ
ସ୍ୱାମୀ ଆଜ୍ଞା ମାନି ସୁଖେ କାଟ ତୁହି ଦିନ ॥
ଇତ୍ୟାଦି କଲ୍ୟାଣ ବାଣୀ ଶୁଣି ସେ କୁମାରୀ ।
ବୋଇଲେ କେବେ ନୋହିବ ସ୍ୱାମୀସେବାକାରୀ
ଏସନେକ ବହୁବିଧି ସାରି ସର୍ବେ ଗଲେ ।
ଉଦ୍ଦାଳକ ମନମଧ୍ୟେ ବିଚାର ଏହି କଲେ ॥
ବାଳିକା ବୟସ ହେତୁ ଏମନ୍ତ ବୋଲଇ ।
ବଡ଼ହେଲେ ବୁଦ୍ଧି ତାର ଯିବ ଭଲହୋଇ ॥
ଏହିପରି କ୍ରମେ ହେଲା ଯୌବନ ସମୟ ।
ଋଷିଙ୍କ ଆଜ୍ଞା ଅବଜ୍ଞା କରଇ ସେ ଝିଅ ॥
ଯେପରି ଆନନ୍ଦରେ ଋଷି ବୋଲନ୍ତି ବଚନ ।
ବିପରୀତ କାର୍ଯ୍ୟ ଚଣ୍ଡୀ କରେ ତା ଶୁଣିଣ ॥
ଏହିପରି ବହୁକଷ୍ଟେ ଉଦ୍ଦାଳକ ଋଷି ।
ସଂସାର କାଟନ୍ତି ଦୁଃଖେ ଯେଜନିଣ ପ୍ରେୟସୀ ।
ଦିନେଋଷି ବୋଇଲେଗୋ ଚଣ୍ଡୀ ଶୁଣ ବାଣି
ସ୍ନାନକରି ନିତ୍ୟ କମଣ୍ଡଳେ ଦିଅ ପାଣି ॥
ଋଷିଙ୍କ ବଚନ ଶୁଣି ଚଣ୍ଡୀ କୋପେ ଗଲା ।
କମଣ୍ଡଳ ଆଣି ଅଗଣାରେ ପିଟିଦେଲା ॥
ଏହିପରି ଋଷିବର ବିଷନ୍ନ ମନରେ ।
ଥାନ୍ତି ଦିନେ କୌଣ୍ଡିଲ୍ୟ ମିଳିଲେ ଆଶ୍ରମରେ॥
ନିଜର ଦୁଃଖ ବିଷୟ ସର୍ବ ମୁନିବର ।
କୌଣ୍ଡିଲ୍ୟଙ୍କ ଆଗେ ସେହି କହିଲେ ସକଳ॥
ଶୁଣିଣ କୌଣ୍ଡିଲ୍ୟ ଋଷି ବୋଇଲେ ବଚନ
ବିପରୀତ ଭାବେ ତାକୁ କହିବ ବଚନ ॥
ତେବେ ସେ ପ୍ରକୃତ କଥା କରିବ ହେ ଯତି
ପ୍ରକୃତିର ସ୍ୱଭାବ ତାର ଅଛଇ ଏ ମତି ॥
ଏକ ଦିନେ ଋଷିଙ୍କର ପିତୃଶ୍ରାଦ୍ଧ ହେଲା ।
ଚଣ୍ଡୀକି ବୋଇଲେ ଋଷି ଶୁଣ ଗୋ ଅବଳା।
ଆଜଦିନ ପିତୃଶ୍ରାଦ୍ଧ ହୋଇବ ଆମ୍ଭର ।
ମାଂସ ସୁରା ଆଦି ଆଣି ରଖିବୁ ସତ୍ୱର ॥
ଏ ବଚନ ଶୁଣି ଚଣ୍ଡୀ ବୋଲେ ମୃଦୁବାଣୀ ।
ବାତୁଳ ହେଲକି ତୁମେ ଅହେ ଋଷିମଣି ॥
ପିତୃ ଯଜ୍ଞ ଶୁଭଦିନ ଅଟଇ ଆମ୍ଭର ।
ଅମେଧ୍ୟ ପଦାର୍ଥମାନ ତୁମ୍ଭେ ତ୍ୟଜ୍ୟ ଧର ॥
ଏସନ କହିଣ ପାୟସାଦି ମିଷ୍ଟଅନ୍ନ ।
ସଜାଡ଼ିଣ ଚଣ୍ଡୀ ଡାକି ଆଣିଲା ବ୍ରାହ୍ମଣ ॥

ବିଧିମତେ ପିତୃକାର୍ଯ୍ୟ ସମାପନ କଲା ।
ପିଣ୍ଡକୁ ନେବା ସକାଶେ ବେଗେ ବାହାରିଲା॥
ଏ ସମୟେ ଉଦ୍ଦାଳକ ବୋଇଲେ ବଚନ ।
ଗଙ୍ଗାଜଳ ମଧ୍ୟେ ପିଣ୍ଡ ନକାଅ ବହନ ॥
ଶୁଣି ଚଣ୍ଡୀ କୋପଭରେ ଧାଇଁକାରେ ଗଲେ।
ଗୋବର ଖାତରେ ନେଇ ପିଣ୍ଡ ପକାଇଲେ ॥
ଦେଖିଣ ଏସନ ରୀତି ଋଷି କୋପ କଲେ ।
କ୍ରୋଧଭରେ ଚଣ୍ଡୀକି ସେ ଅଭିଶାପ ଦେଲେ
ବୋଇଲେ ଲୋ ଚଣ୍ଡୀ ତୋର ଏଡ଼େ ଦୁଷ୍ଟବୁଦ୍ଧି
ପାଷାଣ ହୁଅ ତୁ ବେଗେ ଯାଇଣ ଅବଧି ॥
ଶାପ ଶୁଣି ଚଣ୍ଡୀ ତହୁଁ ହେଲା ଥରହର ।
ବୋଇଲା ହେ ମୁନି ମୋତେ କର ପ୍ରତିକାର
ଭାର୍ଯ୍ୟା ଦୋଷ କରିଲେ ସ୍ୱାମୀ ତା ସହଇ।
ଏକ ଅପରାଧେ ପ୍ରଭୁ ଭୃତ୍ୟେ କି ତେଜଇ ॥
ଅଲଙ୍ଘ୍ୟ ତୁମ୍ଭର ବାକ୍ୟ କେବା ଲଙ୍ଘିପାରେ ।
ମୁକ୍ତିର ଉପାୟ କୁହ ଦୟାକରି ମୋରେ ॥
ଚଣ୍ଡୀର ବିନୟ ବାଣୀ ଶୁଣି ଋଷିବର ।
ବୋଇଲେ ମୋର ବଚନ ଶୁଣ ନାରୀବର ॥
ପାଷାଣ ହୋଇଣ ତୁହି ବନସ୍ତରେ ଥିବୁ ।
ଅର୍ଜୁନ କର ଲାଗନ୍ତେ ମୁକତ ହୋଇବୁ ॥
ଶୁଣିଲ ଅର୍ଜୁନ ତୁମ୍ଭେ ଶିଳାର ଚରିତ ।
ବେଗେ ଯାଇ ଅଶ୍ୱ ଛୁଇଁ କର ତାକୁ ମୁକ୍ତ ॥
ଋଷିଙ୍କର ବାଣୀ ଶୁଣି ବୀର ଅରଜୁନ ।
ଶୀଘ୍ରଗତିରେ ଛୁଇଁଲେ ଶିଳାକୁ ଯାଇଣ ॥
ଅର୍ଜୁନ କର ଲାଗନ୍ତେ ଅଶ୍ୱ ମୁକ୍ତ ହେଲା ।
ଦିବ୍ୟ ମନୋହର ନାରୀ ଶିଳା ଯେ ଧଇଲା ॥
ମୁକତି ପାଇଣ ଚଣ୍ଡୀ ଦିବ୍ୟ ବୁଦ୍ଧି ଧରି ।
ଉଦ୍ଦାଳକେ ସେବାକରି ରହିଲା ସୁନ୍ଦରୀ ॥
ସ୍ୱାମୀ ସଙ୍ଗେ ଆନନ୍ଦରେ ସମୟ କାଟିଲା ।
ସ୍ୱାମୀକି ସେବିଣ ତହିଁ ଚଣ୍ଡୀ ଯେ ରହିଲା ॥
ଯଜ୍ଞ ଅଶ୍ୱ ଆନନ୍ଦରେ ତହୁଁ ଗଲା ଚଳି ।
ବୋଲେ ମହାଦେବ କୃଷ୍ଣପଦ ମନେ ଭାଳି ॥

ଇତି ଶ୍ରୀ ଜୈମିନି ଭାରତେ ହରିଭକ୍ତି
ରସାମୃତ ସାରକଥା ପ୍ରବନ୍ଧେ ନାମ
ପଞ୍ଚଦଶୋଽଧ୍ୟାୟଃ

—✻—

ଷୋଡ଼ଶ ଅଧ୍ୟାୟ

ନମସ୍ତେ ଭଗବାନ୍‌ଦ୍ରଷ୍ଟା ନୃସିଂହ ବପୁଷେନମଃ ।
ତ୍ୱଦ୍‌ଭକ୍ତୋହଂ ସୁରଶ୍ରେଷ୍ଠପାହିମାଂ ଭବବନ୍ଧନାତ୍ ॥

ହଂସଧ୍ୱଜପୁରେ ଅର୍ଜ୍ଜୁନଙ୍କ ଯାଗ ଅଶ୍ୱ ପ୍ରବେଶ ଓ ହଂସଧ୍ୱଜଙ୍କ ସହିତ ବିବାଦ

ଏଥୁଅନ୍ତେ ଜନ୍ମେଜୟ ଯୋଡ଼ି ବେନିକର
ବୋଇଲେ ହେ ମୁନି ମୋତେ କର ପ୍ରତିକାର
ଏଥୁଅନ୍ତେ କିସ ହେଲା କୁହ ଦୟାକରି ।
ଶୁଣି ସକଳ ପାତକ ଖଣ୍ଡିବଇଁ ମୁହିଁ ॥
ଜୈମିନି ବୋଲନ୍ତି ଶୁଣ ଆହେ ନରବର ।
ଏଥୁଅନ୍ତେ ଯାହା ହେଲା ଶୁଣ ସମାଚାର ॥
ଯାଗ ଅଶ୍ୱ ଶିଳାରୁ ବାହାର ହୋଇଗଲା ।
ହଂସଧ୍ୱଜ ପୁର ଚମ୍ପାନଗରେ ମିଳିଲା ॥
ଋଷିଙ୍କଠାରୁ ବିଦାୟ ନେଇଣ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ।
ସୈନ୍ୟ ସହ ଅଶ୍ୱ ପଛେ କରିଲେ ଗମନ ॥
ଚମ୍ପକ ନାମରେ ଏକ ପୁର ମନୋହର ।
ଶୋଭାରେ ସମ ନୋହିବ ତାକୁ ସ୍ୱର୍ଗପୁର ॥
ଯୁବା ନାରୀ ଯେଉଁପରି ପ୍ରିୟ ଯୁବାଜନେ ।
ସେପରି ନଗର ପ୍ରିୟ ରାଜାଙ୍କ ଦର୍ଶନେ ॥
ନଗରର ଶୋଭା ଦେଖି ଧନଞ୍ଜୟ ବୀର ।
ପ୍ରଶଂସା କରିଣ ଯାନ୍ତି ଅଶ୍ୱର ପଛର ॥
ସେ ରାଜାର ଦୂତମାନେ ବୀର ବେଶ ଧରି ।
ଦଳ ଦଳ ହୋଇଣ ବୁଲନ୍ତି ସେ ନଗରୀ ॥
ସେ ରାଜାର ଦୂତେ ଯଜ୍ଞ ଅଶ୍ୱକୁ ଦେଖିଲେ ।
ହଂସଧ୍ୱଜ ଆଗେ ଯାଇ ସମସ୍ତ କହିଲେ ॥
ଶୁଣି ନରପତି ପାତ୍ର ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ କହିଲା ।
କି ବୁଦ୍ଧି କରିବା ଏବେ କୁହ ହେ ବୋଇଲା
ଯୁଧିଷ୍ଠିର ନରସାଇଁ ଧର୍ମ ଅବତାର ।
ଆବର ଅଶ୍ୱକୁ ରକ୍ଷା କରେ ପାର୍ଥବୀର ॥
ନିଜେ ନାରାୟଣ ଯଜ୍ଞ କରୁଛନ୍ତି ତହିଁ ।
ଅଶ୍ୱକୁ ଧରିଲେ କୃଷ୍ଣ ଭେଟ ପାଇବଇଁ ॥
ଶ୍ରୀହରିଙ୍କର ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ଅଟେ ନିଜ ଦେହ ।
ଯହିଁ ପାର୍ଥ ତହିଁ ହରି ନାହିଁତ ସନ୍ଦେହ ॥
ଏତେଦିନେ ଭାଗ୍ୟଶଶୀ ଉଦେ ମୋ ହୋଇଲା
ଦେଖିବି ବୈକୁଣ୍ଠନାଥ ମୋର ଚିନ୍ତା ଗଲା ॥
ଏସନ ବିଚାରି ରାଜା ଡାକି ସୈନ୍ୟଗଣ ।
ବୋଇଲା ମୋହର ରାଜ୍ୟେ ଦିଅହେ ଘୋଷଣ
ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ସୈନ୍ୟ ସହିତ ରହିଛନ୍ତି ବାହାରେ ।
ବେଗେ ଯୁଦ୍ଧ କରିବା ହେ ତାହାର ସଙ୍ଗରେ
ଆଜ୍ଞାକୁ ଅବଜ୍ଞା ମୋର କରିବ ବା ଯେହୁ ।
ତପ୍ତତୈଳକୁଣ୍ଡେ ପକାଇବି ତାକୁ ନେଇ ॥
ଏମନ୍ତ ଘୋଷଣା ରାଜା ନଗ୍ର ମଧ୍ୟେ ଦେଲା ।
ବେଗେ କୃଷ୍ଣ ନାମ ସ୍ମରି ଯୁଦ୍ଧକୁ ଆସିଲା ॥
ରାଜା ରଖିଥିଲେ ଯେ ଅସଂଖ୍ୟ ମହାରଥୀ ।
ଏକ ଏକ ଜଣକର ସହସ୍ରେକ ହସ୍ତୀ ॥
ପ୍ରତ୍ୟେକର ପାଶେ ରଥ ଅୟୁତେ ଅୟୁତେ ।
ରଥୀ ପଦାତି ଥାଆନ୍ତି ସଂଖ୍ୟା ନାହିଁ କେତେ ॥
ସମସ୍ତେ ବୈଷ୍ଣବ ବିଷ୍ଣୁଭକ୍ତି ପରାୟଣ ।
ଏକପତ୍ନୀ ବ୍ରତ ସମସ୍ତଙ୍କ ଅଟେ ଜାଣ ॥
ଅନ୍ୟ ନାରୀମାନଙ୍କର ମୁଖ ନ ଦେଖନ୍ତି ।
ଅନ୍ୟାୟ ପାପାଦି କାର୍ଯ୍ୟ କେହି ନ କରନ୍ତି ॥
ଦାସଦାସୀମାନେ ସଦା ନ୍ୟାୟ ପରାୟଣ ।
ପତିବ୍ରତା ସ୍ତିରି ଥାନ୍ତି ସମସ୍ତ ଗୃହେଣ ॥
ମନ୍ତ୍ରୀ ଛନ୍ତି ତାହାର ଯେ ସୁବୁଦ୍ଧି ସୁଜାଣ ।
ଧର୍ମେ ରାଜା ଜନ ପ୍ରଜା କରଇ ପାଳନ ॥
ବିଦ୍ୟୁରଥ ଚନ୍ଦ୍ରସେଣା ଚନ୍ଦ୍ରକାନ୍ତ ବୀର ।
ଗୁରୁଭାଇ ତାହାର ସମସ୍ତେ ବୀରବର ॥
ସୁଧନ୍ୱା ସୁବଳ ସୁରସେନ ଯେ ସୁରଥ ।
ସୁଦ୍ୟୁମ୍ନ ଆଦି ତାହାର ଅଟେ ପାଞ୍ଚସୁତ ॥
ସଜ ହେଲେ ବୀରେ ଯେ ଯାହା ଆୟୁଧ ଘେନି
ରାଜା ବେଗେ ଗଲେ ତେଣେ ପୂଜିବାକୁ ବହ୍ନି
ଅଗ୍ନି ତର୍ପଣ କରିଣ ବାହାର ହୋଇଲେ ।
ନଗର ପ୍ରାନ୍ତରେ ଯାଇ ଅର୍ଜ୍ଜୁନେ ଭେଟିଲେ ॥
ନଗରର ନାରୀମାନେ ଏକ ଜୁଣ୍ଡ ହୋଇ ।
ଜଗତ ଅଟ୍ଟାଳିକାରେ ଆରୋହିଲେ ଯାଇଁ ॥
ଏକଜୁଣ୍ଡ ହୋଇଣ ସେ ସକଳ ସୁନ୍ଦରୀ ।
ଏକକୁ ଆରେକ ଚାହିଁ ବକ ହାସ୍ୟ କରି ॥
କେ ବୋଲେ ଦେଖଗୋ ସଖି ଅର୍ଜ୍ଜୁନବଦନ
କି ସୁନ୍ଦର ରୂପରାଶି ଅହୋ କି ଲାବଣ୍ୟ ॥
ଧନ୍ୟରେ ବିଧାତା କେତେକାଳ ବସି ତୁହି ।
ଏ ରୂପ ଗଢ଼ିଲୁ ତ୍ରିଭୁବନେ ଦେଖା ନାହିଁ ॥

ଯାହା ହେଉ ଅଛ ଅମ୍ଭମାନଙ୍କର ସାଇଁ ।
ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ସଙ୍ଗେ ଯୁଝିଣ ମୁକ୍ତ ହେବେ ସେହି ॥
ଶୁଣିଅଛୁ ଦ୍ୱିଜ ନାରାୟଣ ପାର୍ଥ ତନୁ ।
ଯା ଦର୍ଶନେ ପାପ ତାପ ହଟିଯାଏ ମନୁ ॥
ଦେଖ ଦେଖ ସଖି ତୋ ଗଣ୍ଡରେ କସ ଚିହ୍ନ ।
ରାତ୍ରେ କାହା ସଙ୍ଗେ ବସି ହରାଇଲୁ ଜ୍ଞାନ ॥
ମନ ମଧ୍ୟେ କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ବା ଆରାଧନା କଲୁ ।
ବାହାର କରଣ ତୁଯେ ଦୋଗୁଣ୍ୟ ହୋଇଲୁ ॥
ଏହିପରି ପରସ୍ପରେ ହସ କଉତୁକେ ।
ସୌଧଉପରେ ଚଢ଼ିଣ ଦେଖନ୍ତି ଏକମୁଖେ ॥
ଏ ସମୟେ ରାଜନ ବୋଲନ୍ତି ମର୍ନ୍ୟାଗତଣ ।
ତପ୍ତତୈଳ ଭାଣ୍ଡ ଆଣ ମୋର ସନ୍ନିଧାନେ ॥
ଦେଖ ଏ ସ୍ଥାନକୁ କେଉଁ ନର ଆସି ନାହିଁ ।
ବେଗେତାଙ୍କୁ ଆଣି ତପ୍ତତୈଳେ ପକା ନେଇ ॥
ଭାଇବନ୍ଧୁ ପୁତ୍ର ଆଦି ଯେ ହେଉ ମୋହର ।
ଆଜ୍ଞାକୁ ଲଙ୍ଘିଣ ଥିଲେ ପକାଅ କୁଣ୍ଡର ॥
ରାଜା ଆଜ୍ଞା ପାଇ ମନ୍ତ୍ରୀ ତପ୍ତ ତୈଳକୁଣ୍ଡ ।
ନେଇଣ ସେଠାରେ ରଖି ସର୍ବେହେଲେ ଜୁଣ୍ଡ
ଦେଖିଲେ ସୈନ୍ୟରେ କେଉଁ ବୀର ଆସି ନାହିଁ
ଖୋଜ ଖୋଜ ଦେଖିଲେ ସୁଧନ୍ୱାବୀର ନାହିଁ ॥
ନୃପତ ଦେଖିଣ ନିଜ ପୁତ୍ର ଅବହେଳା ।
କ୍ରୋଧେ ବୋଇଲେ ତାହାର କାଟିଆଣ ଗଳା ।
କିବା ଜୀବନରେ ଧର ଆଣ ମୋର ପାଶ ।
ତପ୍ତତୈଳ କୁଣ୍ଡରେ ପକାଇ ବେଗେ ନାଶ ॥
ମୋ ବଂଶ୍ୟୁ ଜନମି ସେହି ଏଡେ ମୂଢ଼ମତି ।
କୃଷ୍ଣ ଦର୍ଶନ ପାଇଁ ନ ବଳେ ତା ପ୍ରକୃତି ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲିଣ ରାଜା କାଳଦେବ ପରି ।
ଯବନଙ୍କୁ ପେଶିଲେ ସେ ବେଗେ କୋପକରି
ଏଥୁଅନ୍ତେ ଯାହାହେଲା ଶୁଣ ସେ ବିଧାନ ।
କୃଷ୍ଣ ପଦ ଚିନ୍ତି ବୋଲେ ମହାଦେବ ଦୀନ ॥

ସୁଧନ୍ୱାର ମାତା ଓ ସ୍ତ୍ରୀଠାରୁ ବିଦାୟ ତପ୍ତତୈଳ କୁଣ୍ଡରେ ପ୍ରବେଶ ଓ ଉଦ୍ଧାର

ଏଥୁଅନ୍ତେ ଜୈମିନ ଯେ ବୋଲନ୍ତି ବଚନ
ମନଦେଇ ଶୁଣ ତୁମ୍ଭେ ଅହେ ନୃପମଣି ॥
ପିତାଙ୍କ ଆଦେଶ ପାଇ ସୁଧନ୍ୱା କୁମର ।
ମାତାଙ୍କ ପାଶେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ସତ୍ୱର ॥
ଚରଣେ ପଡ଼ିଣ ବେଗେ ହସ୍ତକୁ ଯୋଡ଼ିଲେ ।
ଯୁଦ୍ଧକୁ ଯାଉଛି ବୋଲି ତାଙ୍କୁ ଜଣାଇଲେ ॥
ଆଶୀର୍ବାଦ କର ମା ଗୋ କୃଷ୍ଣ ଅର୍ଜ୍ଜୁନରେ ।
ଧରି ଆଣି ଦେବି ମାତ ତୁମ୍ଭର ପାଶରେ ॥
ଶୁଣିଣ ବୋଲନ୍ତି ମାତା ପ୍ରେମୋଲ୍ଲାସ ହୋଇ ।
ସତେ କି ଆଣିବୁ ବାପ ତୁହି ଲକ୍ଷ୍ମୀସାଇଁ ॥
ନାରଦଙ୍କ ମୁଖୁ ମୁହିଁ ଶୁଣୁଛିରେ ବାବୁ ।
ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ କରତା ହରି ଅଟନ୍ତି ସେ ପ୍ରଭୁ ॥
ତାଙ୍କର ଦର୍ଶନେ ସର୍ବ ପାତକ ହରଇ ।
ଯା ନାମ ଧଇଲେ ପାପୀ ସ୍ୱର୍ଗଭୋଗ ପାଇ ॥
ମୋରସ୍ୱାମୀ ପୂର୍ବେ ସଙ୍ଗେ ଘେନି ସୈନ୍ୟଗଣ
କୃଷ୍ଣ ବିନୁ ଜୟ କରଥିଲେ ତ୍ରିଭୁବନ ॥
ବଇଷ୍ଣବମାନଙ୍କରେ ଅଟନ୍ତି ସେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ।
ଅହର୍ନିଶି ହରି ନାମ କରଥାନ୍ତି ଇଷ୍ଟ ॥
କେବେହେଁ କୃଷ୍ଣ ତାହାଙ୍କୁ ପ୍ରସନ୍ନ ନୋହିଲେ
ଏତେଦିନେ ଅହା ଭାଗ୍ୟରବି ଉଦେହେଲେ ॥
ଜାଣ ବାବୁ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ହରିର ଭେଦ ନାହିଁ ।
ନରନାରାୟଣ ରୂପ ବହିଛନ୍ତି ସେହି ॥
ପୂର୍ବେ ମୁଁ ଶାସ୍ତ୍ରର ବାଣୀ ଶୁଣିଛି କୁମର ।
ଭକ୍ତଠାରୁ କ୍ଷଣେ ଭିନ୍ନ ନୁହଇ ଶ୍ରୀଧର ॥
ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ସହ ସମରେ ପଡ଼ିଲେ ଯୁଦ୍ଧରେ ।
ପରମାନନ୍ଦଙ୍କୁ ଲଭ କରିବୁ ଅନ୍ତରେ ॥
ପାର୍ଥଠାରୁ ପ୍ରାଣଭୟେ ରେ କୁମରମଣି ।
ନ ଆସିବୁ କେବେ ମୋର ଶୁଣିଥାଅ ବାଣୀ ॥
କୃଷ୍ଣ ବିନା ସଂସାରରେ ମୃତ୍ୟୁ ହେଲେ ଘୋର ।
ଲାଜ ମୋତେ ହେବ ବାବୁ ଜଗତମଧ୍ୟର ॥
ଯାଅ ବାବୁ କଲ୍ୟାଣ କରୁଛି ଶୁଭେ ଆସ ।
ଅର୍ଜ୍ଜୁନ କୃଷ୍ଣ ଜିଣି ମହୀରେ ରଖ ଯଶ ॥
ମାତା ଏସନ କହିଣ ବିଦାୟ କରିଲେ ।
କୁବଳା ନାମରେ ତାର ଭଗ୍ନୀ ଆସି ମିଳେ ॥
ଅର୍ଘ୍ୟଥାଳୀ ଘେନି ସେହି ବନ୍ଦାପନା କରି ।
ଫୁଲମାଳ ନେଇ କଣ୍ଠେ ଦେଲା ସେ ସୁନ୍ଦରୀ ॥
ବୋଇଲା ମୁଁ ଥିଲି ଭାଇ ଅସୁରର ଘରେ ।
ବନ୍ଧୁତ କରିଣି ଆସି ପଡ଼ିଲି ସେଠାରେ ॥

ବୋଲନ୍ତି ତୋହର ପିତା ପୂର୍ଣ୍ଣ ସେ ଅଟନ୍ତି ।
କାଶୀରାଜା ଜଣି ମତେନ ଗର୍ବ ସେ କହନ୍ତି ॥
କହନ୍ତି ଦ୍ୱାରକା ପୁରେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ରଣେ ।
ଯେ. ଜଣିବ ବୀରମଧ୍ୟେ ବୀର ବୋଲି ଗଣେ ॥
ଏହି ଦୁଃଖ ମନ ମଧ୍ୟେ ଅଛି ଯେ ମୋହର ।
କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ଜିଣିଣ ମୋତେ ଲଜ୍ଜ୍ୟାରୁ ଉଦ୍ଧାର ॥
କୁବଳା ବଚନ ଶୁଣି ସ୍ୱଧନ୍ୱା ବୋଲଇ ।
ଆଜ କୃଷ୍ଣେ ଜିଣି ତୋର ମାନ ମୁଁ ଦେବଇଁ ॥
ଏମନ କହିଣ ବୀର ଉଠୁଁ ବାହାରିଲା ।
ନିଜ ଶୟନ ମନ୍ଦିରେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲା ॥
ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଥାଳୀରେ ଅର୍ଘ୍ୟ ଘେନ ପ୍ରଭାବତୀ ।
ସ୍ୱାମୀ ଅପେକ୍ଷାରେ ଦ୍ୱାରେ ଥିଲା ମହାସତୀ ॥
ଏ ସମୟେ ସୁଧନ୍ୱାଙ୍କୁ ଦେଖି ନାରୀବର ।
ବନ୍ଦାପନା କରି ବେଗେ ଧୋଇଲା ପୟର ॥

କରି ପାଦୋଦକ ସତୀ ଗର୍ଭକୁ କ୍ଷେପିଲେ ।
ଦିବ୍ୟାସନେ ବସାଇଣ କୋମଳେ ପୁଛିଲେ ॥
ହେ କାନ୍ତ ଶୁଣନ୍ତୁ ଏହି ଦାସୀର ଭାରତ ।
କୃଷ୍ଣ ଦରଶନେ ତୁମ୍ଭେ ଅତି ବ୍ୟଗ୍ର ମତ ॥
ଯାଅ ନାଥ ତହିଁ ମୁହିଁ ନ କରେ ବାରଣ ।
ଅଭାଗୀ କି ଅପରାଧ କରିଛି ଚରଣ ॥
ଅନାଥିନୀ କରି ନାଥ କରୁଛ ଗମନ ।
ଦାସୀ ଦୋଷୀ ଚରଣରେ ବୋଲି କି କାରଣ
ତୁମ୍ଭ ବିନା ନାଥ ମୁଁ ନ ଜାଣଇ କାହାରେ ।
ଆତ୍ମା ସହ ସମର୍ପିଛି ତୁମ୍ଭର ପୟରେ ॥
ରସବତୀ ରୂପବତୀ ରମଣୀ ପାଇଣ ।
ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ତେଜିଣ ଯିବା ପାଇଁ କର ମନ ॥
ମୋଠାରୁ ସୁନ୍ଦରୀ ନାରୀ ଶତେକ ପାଇବ ।
ହେଲେହେଁ ମୋ ପରି କେହି ସେବା ନ କରିବ

ଏହିକ୍ଷେ ମୋହର ଆଜ ଶୁଦ୍ଧସ୍ନାନ କାଳ ।
ପୀତଦାନ ଦେଇ ନାଥ ଯୁଦ୍ଧେ ବେଗେ ଚଳ ॥

ପିତାଙ୍କ ଆଦେଶ ପୁଣି ଏ ସାରଭ ଧର୍ମ ।
ସମସ୍ତ କ୍ଷତ୍ରିଙ୍କ ଚଳ ଆସୁଛି କାରଣ ॥

କାଳ ବିଳମ୍ବର ନାଥ ନୁହଇ ସମୟ ।
କୃପାକରି ଏ ଦାସୀକି ପୁତ୍ରଦାନ ଦିଅ ॥
ବଂଶ ରକ୍ଷାକରି ନାଥ ସମରକୁ ଚଳ ।
ତୁହେଁ ପିଣ୍ଡ ପାଇ ରକ୍ଷାହେବା ଯେ ପ୍ରକାର ॥
ଏପରି ବିନୟ ବାଣୀ ଶୁଣି ବୀରବର ।
ମନମଧ୍ୟେ ଚିନ୍ତାକରି କରିଲା ସେ ସ୍ଥିର ॥
ଏଣେ ପିତାଙ୍କର ଆଜ୍ଞା ତେଣେ ନାରୀ ବାଣୀ
ଉଭୟ ବିପଦେ ପକାଇଲେ ଚକ୍ରପାଣି ॥
ଯେବେ ନ ରଖିବି କଥା ତେଜିବେ ପରାଣ ।
ସ୍ତ୍ରୀହତ୍ୟା ଦୋଷ ମୋର ହୋଇବତ ପୁଣ ॥
ଶିକ୍ଷିତା ହୋଇଲେ ମଧ୍ୟ ନାରୀଙ୍କର ରୀତି ।
ଅଭିମାନ ସମୁଦ୍ରରେ ସଦା ଭାସୁଥାନ୍ତି ॥
ଯା ଭାଗ୍ୟରେ ଥିବ ହେବ ତୁମ୍ଭର ଭିଆଣ ।
ଏପରି ଭାବିଣ ବୀର ହୋଇଲା ମଗନ ॥
ସ୍ୱାମୀକି ମଗନ ଦେଖି ପ୍ରଭାବତୀ ନାରୀ ।
ଭୁଜେ ଭିଡ଼ି ଆଲିଙ୍ଗନ କଲାକ ଚତୁରୀ ॥
ପଟମ୍ବରେ ବେନିଜନ ଆନନ୍ଦେ ଭାସିଲେ ।
ଚଉଷଠି ବନ୍ଧେ ତହିଁ କ୍ରୀଡ଼ାରସ କଲେ ॥
ପ୍ରୀତଶେଷେ ବୀରବର ଅଙ୍ଗ ଶୌଚକରି ।
ରଥେ ଚଢିଯାଏ ଯେହ୍ନେ ବଙ୍କିମ କେଶରୀ ॥
ବେଗେ ରଥ ଚଳାଏ ସୁଧନ୍ୱା ବୀରବର ।
ପଥମଧ୍ୟେ ଡଗରକୁ ଭେଟିଲା ସତ୍ୱର ॥
ଦେଖି ରାଜପୁତ୍ରେ ତୁଷ୍ଟ ଯବନ ତକ୍ଷଣି ।
ନତଶିରେ କରଯୋଡ଼ି ବୋଲଇ ବଚନ ॥
ଆମ୍ଭେମାନେ ଶରଦନ ସେବକ ତୁମ୍ଭର ।
ଯେତେବେଳେ ଯେଆଦେଶ ପାଳୁ ତା ସତ୍ୱର
ମାତ୍ର ଯାହା ଆଜ୍ଞା କରିଛନ୍ତି ନୃପବଣ ।
କିପରି କରିବୁ ତାହା ନ ଆସେ ମୁତେଖଣ ॥
ଧିକ ଧିକ ଆମ୍ଭ ଜନ୍ମ ଆମ୍ଭ ବ୍ୟବସାୟ ।
କି କୁକର୍ମେ ଧାତା ସର୍ଜିଅଛି ଆମ୍ଭ ଦେହ ॥
ଶୁଣ ଯୁବରାଜ ନୃପ ତୁମ୍ଭର ଉପରେ ।
କୋପେ ଯା ବୋଲିଅଛନ୍ତି ନ ଆସେ ମୁଖରେ
ନୃପତିଙ୍କ ଆଦେଶରେ ହେଲା କି କାରଣ ।
ଜାଣି ଶୁଣି କରିଲ ହେ ନୃପତି ନନ୍ଦନ ॥
କହିଛନ୍ତି ଧରିଆଣ ସୁଧନ୍ୱାକୁ ମୋର ।
ତପ୍ତତୈଳ କୁଣ୍ଡେ ନେଇ ପକାଅ ସତ୍ୱର ॥

ମାତ୍ର ପ୍ରାର୍ଥନା କରୁଛୁ ଆହେ ବୀରବର ।
ରାଜାଙ୍କ ପାଶକୁ ବେଗେ ଯାଇ ଦେଖାକର ॥
ଦେଖିଲେ ବା ତାଙ୍କ ଦୁଃଖ ହୋଇବ ମୋଚନ
ସମ୍ମୁଖେ କହିଲେ ସେହୁ ଏପରି ବଚନ ॥
ଶୁଣିଣ ଏସନ ବାଣୀ ବେଗେ ବୀରବର ।
ରାଜାଙ୍କ ପାଶରେ ଯାଇଁ ମିଳିଲେ ସତ୍ୱର ॥
ଭକ୍ତିଭରେ ପ୍ରଣିପାତ ହୋଇ ଯୋଡ଼ିକର ।
ଛିଡ଼ାହେଲେ ନୃପତି ଆଗରେ ବୀରବର ।
ଦେଖିଣ ପୁତ୍ରର ମୁଖ ନୃପତି ଶେଖର ।
ବୋଇଲେକି ମନ୍ଦ ବୁଦ୍ଧି କଲୁରେ କୁମର ॥
ମୋର ଆଜ୍ଞା ଅବଜ୍ଞା ତୁ କଲୁରେ ପାମର !
ମରିବାକୁ ଆଶା କମା କଲୁ କୁଳାଙ୍ଗାର ॥
ରାଜାଙ୍କ ଭର୍ତ୍ସନା ଶୁଣି ସୁଧନ୍ୱା ବୋଲଇ ।
ତହିଁର କାରଣ ଶୁଣ ଆହେ ନୃପସାଇଁ ॥
ଶୁଣି ଆପଣଙ୍କ ଆଜ୍ଞା ଆସିବା କାଳରେ ।
ମୋର ନାରୀ ପ୍ରଭାବତୀ ଅତି ବିନୟରେ ॥
ଦଇବେ ତା ଋତୁକାଳ ଶୁଦ୍ଧ ସ୍ନାନ ଦିନ ।
ପୁତ୍ରାର୍ଥେ ପ୍ରିୟା ମାଗିଲା ମୋତେ ରତିଦାନ ॥
ସେଥିଯୋଗୁ ମହାରାଜା ବିଳମ୍ବ ହୋଇଲା ।
ସ୍ତ୍ରୀହତ୍ୟା ଭୟେ ମନ ତହିଁ ମୋ ଦ୍ରବିଲା ॥
ଶୁଣି କୋପେ ରକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ ରାଜାଙ୍କ ନୟନ ।
କ୍ରୋଧେ ବୋଇଲେ ଧିକରେ ତୋହର ଜନମ
ସଭା ମଧ୍ୟେ କହିବାକୁ ଲଜ୍ଜ୍ୟା ନ ପାଇଲୁ ।
କୁଳାଙ୍ଗାର ପୁତ୍ର ମୋର କୁଳ ନଷ୍ଟ କଲୁ ॥
କୃଷ୍ଣକାର୍ଯ୍ୟେ ମନ ତୋର ନ ହୋଇଲା ଦୃଢ଼
ସଂସାର ସୁଖରେ ଆଶାକଲୁ ସ୍ତ୍ରୀହୋଡ଼ ॥
ଏକ୍ଷଣି ଏ ତପ୍ତ ତୈଳ କୁଣ୍ଡର ମଧ୍ୟରେ ।
ପକାଇଣଦେବି ତୋତେ ସ୍ମର ତୋ ଭାର୍ଯ୍ୟାରେ
ଆସିଣ କରିବ ରକ୍ଷା ଏଥେ ତୋର ନାରୀ ।
କୃଷ୍ଣନାମ ଛାଡ଼ି ଯାହା ସ୍ନେହେ ଗଲୁ ଭୁଲି ॥
ଏପରି କହିଣ ରାଜା ପୁରୋହିତ ଆଣି ।
ଆବର ଭାଇମାନଙ୍କୁ ଡକାଇଣ ପୁଣି ॥
ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଚାହିଁଣ ବୋଇଲେ ନୃପବର ।
ସୁଧନ୍ୱା କରିଛି ହେଳା ଆଜ୍ଞାକୁ ମୋହର ॥
ତୁମ୍ଭେ ଦୁଇଭାଇ ମୋର ପ୍ରାଣର ସମାନ ।
ଏ ବିପଦେ କି କରିବ କୁହ ହେ ବହନ ।

ପ୍ରତିଜ୍ଞା ଭଗ୍ନ ହୋଇଲେ ନର୍କରେ ପଡ଼ିବ ।
ଏ ଦଗେ ପୁତ୍ରକୁ ନିଶ୍ଚେ ଅଜ ହରାଇବ ॥
ଅର୍ଜ୍ଜୁନାଦି ଶତ୍ରୁଗଣେ ଛନ୍ତି ଉପସ୍ଥିତ ।
କି କରିବି କହ ତୁମ୍ଭେ ମୋର ବେନିଭ୍ରାତ ॥
ଶୁଣି ରାଜାଙ୍କର ବାଣୀ ଲିଖିତ କହଇ ।
ସତ୍ୟ ପରି ଧର୍ମ ଆଉ ସଂସାରରେ ନାହିଁ ॥
ପ୍ରତିଜ୍ଞା ଯା କରିଛନ୍ତି ନ କଲେ ପାଳନ ।
ଲୋକେ ନିନ୍ଦିବେ ନରକେ ହୋଇବ ପତନ
ପୂର୍ବେ ସତ୍ୟ ପାଇଁ ରାମ ଲକ୍ଷ୍ମଣେ ଛାଡ଼ିଲେ ।
ଗର୍ଭବତୀ ସୀତାଙ୍କୁ ଅରଣ୍ୟେ ନିବାସିଲେ ॥
ହରିଶ୍ଚନ୍ଦ୍ର ନରପତି ସତ୍ୟରକ୍ଷା ପାଇଁ ।
ଦାର ସୁତ ଛାଡ଼ି କେତେ କଷ୍ଟ ଛନ୍ତି ପାଇ ॥
ସତ୍ୟେ ମନଥିଲେ ନିଶ୍ଚେ ରଖିବେ ମୁରାରି ।
ଏଥି ପାଇଁ ଚିନ୍ତା କ୍ଷମା କର ଦଣ୍ଡଧାରି ॥
ଯେବେ ପୁତ୍ର ସ୍ନେହେ ରାଜା ନ କରନ୍ତି ଏହା
ନରକ ଯନ୍ତ୍ରଣା ଭୋଗିବ ହେ ନରନାହା ॥
ଲୋକ ମୁଖେ ଅପଖ୍ୟାତି ବହୁତ ପାଇବ ।
ଶେଷେ ଯମପୁରେ ଯାଇ ନରକ ଭୋଗିବ ॥
ଏସନ ଶୁଣିଣ ରାଜା ଆନନ୍ଦିତ ମନେ ।
ଶ୍ରୀହରି ସୁମରି ବୋଇଲେ ସେ ତତକ୍ଷଣେ ॥
ଆହେ ପୁରୋହିତ ସର୍ବେ ମନ୍ତ୍ର ପାଠକରି ।
ସୁଧନ୍ୱାକୁ ତପ୍ତ ତୈଳ କୁଣ୍ଡ ନେଇ ଭରି ॥
ରାଜାଙ୍କର ବାଣୀ ଶୁଣି ସର୍ବ ମନ୍ତ୍ରୀଗଣ ।
ସୁଧନ୍ୱାର ପାଶେ ଯାଇ ବୋଇଲେ ବଚନ ॥
ରାଜାଙ୍କ ଆଦେଶ ହେଲା ଆସ ବେଗ ହୋଇ ।
ତପ୍ତତୈଳ କୁଣ୍ଡେ ବୀର ପଡ଼ିବ ହେ ଯାଇଁ ॥
ଶୁଣିଣ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ବାଣୀ ସୁଧନ୍ୱା ସୁଧୀର ।
ହର୍ଷମନେ ବୋଲେ ବାଣୀ ଶୁଣ ମନ୍ତ୍ରୀବର ॥
ଯାହାଙ୍କଠାରୁ ଏ ଦେହ ହୋଇଅଛି ଜାତ ।
ତାଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟରେ ଆଜି ହେବ ନିଯୋଜିତ ॥
ଏଥିରୁ କି ଭାଗ୍ୟ ମୋର ଅଛି ଆଉ ପୁଣି ।
ନ ଜାଣ କି ପିତୃ ସତ୍ୟ ପାଳି ରାମରାଣ ॥
ରାଜଦଣ୍ଡ ସିଂହାସନ ଛାଡ଼ିବନେ ଗଲେ ।
ସଂସାରେ ଯଶରଖି ସୁପୁତ୍ର ବୋଲାଇଲେ ॥
ଏସନ କହିଣ ବୀର ଆନନ୍ଦେ ଉଠିଲା ।
ଫୁଲସାରି ମାଳ କଣ୍ଠେ ନେଇ ଲମ୍ବାଇଲା ॥
ଶ୍ରୀହରିମନ୍ଦିର ଚିତା ମସ୍ତକେ କାଟିଣ ।
ହରି ମୃତ୍ତିକାରେ ଦେହ କରିଲା ଭୂଷଣ ॥
ପିତା ଖୁଡ଼ୁତାଙ୍କୁ ବୀର ପ୍ରଦକ୍ଷିଣ କଲା ।
ଦଶଦିଗପାଳଙ୍କୁ ସେ ମନେ ସ୍ତୁତିକଲା ॥
ଅନ୍ତରାତ୍ମାସହ ଜପି ଶ୍ରୀହରି ଶ୍ରୀଧର ।
ତୈଳକୁଣ୍ଡ ମଧ୍ୟେ ପଡ଼ିଗଲା କୁଁରବର ॥
ତୈଳକୁଣ୍ଡେ ପଡ଼ିଣ ସୁଧନ୍ୱା ବୀରବର !
ହରି ହରି ବୋଲିଣ ଡାକଇ ବାରବର ॥
ସଂସାର ଭୟରୁ ରକ୍ଷାକର ବାସୁଦେବ ।
ତୁମ୍ଭ ବିନା ପ୍ରଭୁ ଆଉ କିଏ ସେ ତାରିବ ॥
ଆହେ ଜନାର୍ଦ୍ଦନ ଆହେ ଭକ୍ତ ଉଦ୍ଧାରଣ ।
ତୁମ୍ଭ ଦୟାରେ କି ଭୟ ତପ୍ତତୈଳ ଜାଣ ॥
ମରିବାକୁ ଚିନ୍ତା ମୋର ନାହିଁ ନରହରି ।
ଯାହା ପାର୍ଥ ସଙ୍ଗେ ଯୁଦ୍ଧ ନ ହେଲା ମୋହରି ॥
ସଂସାରେ ହୋଇବ ନିନ୍ଦା ମୋହର ଏତିକି ।
ଅସ୍ତ୍ର ନ ମାରି ଯେ ମଲା ସୁଧନ୍ୱା ଧାନୁକୀ ॥
ଯାହା ହେଉ ଦୟାମୟ କରିଣ କରୁଣା ।
ଅଗ୍ନି ମଧ୍ୟୁ ରକ୍ଷାକର ନ ଦିଅ ଯାତନା ॥
ସଭାମଧ୍ୟେ ରକ୍ଷାକଲ ଦ୍ରୌପଦୀ ସୁନ୍ଦରୀ ।
ଭରତିଆ ପକ୍ଷୀ ରକ୍ଷାକଲ ମଧୁହାରି ॥
ସେହିପରି ରକ୍ଷାକର ମୋତେ ନାରାୟଣ ।
ଅଗ୍ନିଭୟୁ ମଧ୍ୟୁ ରଖ ମୋହର ଜୀବନ ॥
କହୁଁ କହୁଁ ତପ୍ତତୈଳ ସୁଧନ୍ୱା ଶରୀରେ ।
ଅଗୁରୁ ଚନ୍ଦନ ସମ ଲାଗିଲା ସେଠାରେ ॥
ସୁଶୀତଳ ଜଳ ପ୍ରାୟେ ହୋଇଲା ଅନଳ ।
କୋଡ଼ରେ ଧରି ଅଛନ୍ତି ପ୍ରଭୁ ଆଦିମୂଳ ॥
ଦେଖିଣ ସୁଧନ୍ୱା ବହୁ ସ୍ତବ ସ୍ତୁତି କଲା ।
ଭକ୍ତିଭରେ ଦ୍ୱିନୟନୁ ଲୋତକ ଝରିଲା ॥
ସୁଧନ୍ୱା ପଡ଼ିବା ଦେଖି ସର୍ବ ବୀରଗଣ ।
ନୃପତିଙ୍କ ନିନ୍ଦାକରି ବୋଇଲେ ବଚନ ॥
ସର୍ବେ ହାହାକାର ଧ୍ୱନି କରିଲେ ସେଠାରେ
ଏ ଦାରୁଣ ଶୋକେ କିଏ ହୃଦ ଧରିପାରେ ॥
ଏ ସମୟେ ପୁରୋହିତେ ରାଜାଙ୍କୁ କହିଲେ ।
ସୁଧନ୍ୱାଗତି ଦେଖିବା ଚାଲ ହେ ଅଗ୍ନିରେ ॥
ଏହା କହି ନୃପ ସହ କୁଣ୍ଡପାଶେ ଗଲେ ।
ଆନନ୍ଦେ ସୁଧନ୍ୱା ତହିଁ ବସିଛି ଦେଖିଲେ ॥

ଅଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଣ ତହୁଁ ବୋଇଲେ ସକଳେ ।
ତେଲ କିବା ତପ୍ତ ହୋଇ ନ ଥିଲା ହେ ବୀରେ
କପଟେ ବସିଛି ବୀର ସୁଧନ୍ୱା ସୁମତି ।
ପରୀକ୍ଷା କରିବା ତେଲ ଅହେ ନରପତି ॥

ଏହାପରେ କହି ତହୁଁ ଅଗ୍ନି ଜାଳିଦେଲେ ।
ତେଲ ତାତି ଧୂମଶିଖା ଉଠେ ଆକାଶରେ ॥
ଦେଖିଲେ ମଧ୍ୟେ ବସିଛି ନୃପତି ନନ୍ଦନ ।
ତହୁଁ ନୃପତି ହୋଇଲେ ସବିସ୍ମୟ ମନ ॥

ପିତାଙ୍କ ଅଙ୍କରେ ସୁଧନ୍ୱା ତପ୍ତତେଲେ ନିକ୍ଷେପ ଓ ମୁକ୍ତିଲାଭ ।

ଏ ସମୟେ ଶଙ୍ଖ ବୋଲେ ହେ ନୃପ ଶେଖର
ପୂର୍ବରୁ ଦ୍ୱିଗୁଣ ତେଜ ଧରଇ କୁମର ॥
କିବା ତାତି ନାହିଁ ତେଲ କିବା ମାୟାକାଣେ
କିବା ଶ୍ରୀହରି କରୁଣା ଦେଖିବା ଏକ୍ଷଣେ ।
ଏହା କହି କୁଣ୍ଡେ ପାଣି ପକାଇ ଦଅନ୍ତେ ।
ଟକ ଟକ ହୋଇ ତେଲ ଫୁଟିଲା ତୁରିତେ ॥
ଶଙ୍ଖ ଲିପ୍ତ ହୁଇ ଋଷି ସେଠାବରେ ଥିଲେ ।
ବସ୍ତ୍ର ମାୟାବଶେ ତେଲ ପଡ଼ିଲା ଅଙ୍ଗରେ ॥
ତେଲ ପଡ଼ନ୍ତେଣ ଋଷି ଛଟପଟ ହେଲେ ।
ସୁଧନ୍ୱା କର ବଢ଼ାଇ ତାହାଙ୍କୁ ଧରିଲେ ॥

ସୁଧନ୍ୱା କର ଲାଗନ୍ତେ ହୋଇଲା ଶୀତଳ ।
ଦେଖିଣ ଋଷି ଶକ୍ରନ୍ତ ପ୍ରଭୁ ଅଦମୂଳ ॥
ବୋଇଲେ ସୁଧନ୍ୱା ତୋର ପିତାମାତା ଧନ୍ୟ
କେତେ ତପେ ମନାଇଲୁ କମଳ ଲୋଚନ ॥
ଏସନ କହିଣ ସର୍ବେ ଆନନ୍ଦ ହୋଇଲେ ।
ହର୍ଷେ ମହାରାଜା ପୁତ୍ରେ କୋଳାଗତ କଲେ ।
ବୋଇଲେ ଧନ୍ୟ କୁମର ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ ମୁହିଁ ॥
ତୋପରି କୁମର ଭାଗ୍ୟବଳେ ପାଇଲଇଁ ॥
ଯୋଗୀ ଋଷିମାନେ ଯାର ନ ପାଆନ୍ତି ଅନ୍ତ ।
ତୋତେ ଏତେ ଦୟା କରିଛନ୍ତି ସେ ଅନନ୍ତ

ତୋହର ଯୋଗୁଁ ବଂଶ ମୋର ପବିତ୍ର ହୋଇଲା
ତୋହର ଯୋଗୁଁ ଯଶ ମୋର ପୃଥିବୀ ଘୋଷିଲା
ତୋହର ଯୋଗୁଁ ଦେଖିବି ମୁଁ ନିଶ୍ଚେ ନାରାୟଣ
ବୋଲେ କୃଷ୍ଣପାଦ ଚିନ୍ତି ମହାଦେବ ଦ୍ୱିଜ ॥

ଇତି ଶ୍ରୀ ଜୈମିନି ଭାରତେ ହରିଭକ୍ତି
ରସଲୀଳା ସାରକଥା ପ୍ରବନ୍ଧେ ନାମ
ଷୋଡ଼ଶୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।

ସପ୍ତଦଶ ଅଧ୍ୟାୟ

ନରହିଂହ ରମାକାନ୍ତ ଭକ୍ତାନାଂ ଭୟନାଶନ
ଶ୍ରୀରାମୁଖ ନବାସଚଂ ସଦା ପାହି ଜନାର୍ଦ୍ଦନ

ରାଜାଙ୍କ ଆଦେଶରେ ସୁଧନ୍ୱାର ପାଣ୍ଡବ ସୈନ୍ୟ ସହ ଯୁଦ୍ଧ

ଜୈମିନି ବୋଲନ୍ତି ଶୁଣ ରାଜା ଜନ୍ମେଜୟ
ସୁଧନ୍ୱାକୁ ଚାହିଁଣ ବୋଲନ୍ତି ନୃପରାୟ ॥
ଏବେ ଶୁଣ ମୋ ବଚନ ରେ କୁମରମଣି ।
ଯୁଦ୍ଧେ ବେଗେ ଯାଅ ବାବୁ ଚିନ୍ତି ଚକ୍ରପାଣି ॥
ଯେଉଁ ଭକ୍ତିବଳେ ତୈଳକୁଣ୍ଡୁ ହେଲୁ ରାହି
ସେ ଭକ୍ତିରେ ପାର୍ଥ ସହ ଯୁଦ୍ଧକର ଯାଇ ॥
ଶୁଣିଣ ପିତାଙ୍କ ବାଣୀ କୋପେ ବୀରବର ।
ନମସ୍କାର କରି ଆରୋହିଲା ରଥବର ॥
ସୈନ୍ୟ ସେନାପତି ରଥ ରଥୀଗଣ ସହ ।
ସମରେ ଚଳିଲା ବୀର ଧାଇଁ ଦସ୍ୟୁମୟ ॥
ସୈନ୍ୟ ସଙ୍ଗତରେ ଯେ ବାଜଇ ବୀରତୁର ।
ପ୍ରଳୟ କାଳେ ଗର୍ଜ୍ଜନ ଯେହ୍ନେ ମେଘମାଳ ॥
ସୈନ୍ୟ ପାଦ ଘାତେ ଧୂଳି ଆକାଶେ ଉଡ଼ଣ
ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କର ତେଜ ତହିଁ ହୋଇଲା ମଳିନ ॥
ରଥ ଗଜ ଅଶ୍ୱ ହେଷା ଅସ୍ତ୍ର ଝନ ଝନ ।
ବୀରଙ୍କ ଗର୍ଜ୍ଜନ ନାଦେ କମ୍ପିଲା ଭୁବନ ॥
ସୁଧନ୍ୱା ବୋଇଲେ ବୀରମାନଙ୍କୁ ଡାକିଣ ।
ବେଗେ ଯାଇ ଯଜ୍ଞ ଅଶ୍ୱ କର ହେ ବନ୍ଧନ ॥
ତାହା ଶୁଣି ବୀରମାନେ ବେଗ ହୋଇ ଗଲେ
ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କ ଯଜ୍ଞ ଅଶ୍ୱ ବାନ୍ଧିଣ ଆଣିଲେ ॥
ଅଶ୍ୱକୁ ପଠାଇ ଦେଲେ ଆପଣା ନଗରେ ।
ସିଂହନାଦ କରି ବୀର ଧାଇଁ କୋପଭରେ ॥
ଚରେ ବେଗେ ଅର୍ଜ୍ଜୁନଙ୍କୁ ଯାଇ ଜଣାଇଲେ ।
ହଂସଧ୍ୱଜ ରାଜା ପୁତ୍ର ଅଶ୍ୱ ଧରିନେଲେ ॥
ଶୁଣିଣ ବାସବୀ କୋପେ ସୈନ୍ୟେ ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ
ଚମ୍ପାବତୀ ନଗ୍ର ନାଶ କର ଯା ସକଳେ ॥
ଯେ ଅଧମ ଯଜ୍ଞ ଅଶ୍ୱ ଧରିଅଛି ମୋର ।
ଯଜ୍ଞ ଅଶ୍ୱ ଉଦ୍ଧାରିଣ ବେଗେ ତାକୁ ମାର ॥
ଯେଉଁକ୍ଷଣି ଅର୍ଜ୍ଜୁନଙ୍କ ଆଦେଶ ଶୁଣିଲେ ।
ପାଣ୍ଡବ ସୈନ୍ୟ ସମସ୍ତେ ମାତିଣ ଉଠିଲେ ॥
ଅଶ୍ୱ ଗଜ ରଥ ସୈନ୍ୟ କଳନା ନ ଯାନ୍ତି ।
ଦୁନ୍ଦୁଭି ପଟହ ଢୋଲ ଡିଣ୍ଡିମ ବଜାନ୍ତି ॥
ଭେରୀତୁରୀ ଆଦି ବାଦ୍ୟ ବାଜେ ଅଗଣନ ।
ସୈନ୍ୟଙ୍କ ସିଂହ ନାଦରେ ପୂରିଲା ଗଗନ ॥
ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ସୈନ୍ୟ ସମସ୍ତେ ବାହାର ହୋଇଲେ
ସମୁଦ୍ର ପ୍ରାୟେକ ରାଜା ସୈନ୍ୟକୁ ଦେଖିଲେ
ତିନି ଭାଗ କରି ସୈନ୍ୟ ବାଣ୍ଟିଲେ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ।
ବାମ ଭାଗେ ଗଲେ ନୀଳଧ୍ୱଜ ନୃପରାଣ ॥
ଅନିରୁଦ୍ଧର ସହିତେ ଯୁବନାଶ୍ୱ ବୀର ।
ଅନୁଶାଲ୍ୱ ସହିତେ ରହିଲେ ପଶ୍ଚିମର ॥
ଦକ୍ଷିଣେ କର୍ଣ୍ଣର ସୁତ ପଦ୍ମନ ରହିଲେ ।
ଆଉର ଯେତେକ ବୀର ସର୍ବେ ଠଣା ହେଲେ
ମଧ୍ୟଭାଗେ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ରହିଲେ ରଥ ଘେନି ।
ପଡ଼ିଲେକ ମାଡ଼ି ହଂସଧ୍ୱଜର ସଇନି ।
ବୃଷକେତୁ ପଦ୍ମନକୁ କହିଲେ ଚାହିଁଣ ।
ସମ୍ଭାଳି ସମର ଆଜ କର ହେ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ॥
ଆଜ ବଡ଼ ସଂଗ୍ରାମ ହୋଇବ ମହାଘୋର ।
ସୈନ୍ୟ କୋଳାହଳେ ଦିଗ ଦିଶଇ ଅନ୍ଧାର ॥
ଏ ବାଣୀ ଶୁଣି ପଦ୍ମନ କୋପେ ବୋଲେ ବୀର
ହଂସଧ୍ୱଜ ସହ ଆଜ ନାଶିବି ସତ୍ୱର ॥
ଆସିଣ ଅଛଇ ମୁହିଁ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଆଜ୍ଞାରେ ।
ସୁଧନ୍ୱା ସହିତେ ଆଜ ନାଶିବି ମୁଁ ହେଳେ ॥
ପଦ୍ମନ ପ୍ରତିଜ୍ଞା ଶୁଣି କୋପେ କର୍ଣ୍ଣସୁତ ।
ସର୍ବେ ଥାଅ ସମରକୁ ଯାଉଅଛି ମୁଁ ତ ॥
ସିମ୍ଫୁଡ଼ି ମାରିବା ପାଇଁ କାଣ୍ଡେ ଖଣ୍ଡା ଧରି ।
ଏ ସ୍ଥିର ଦିଶନ୍ତି ମୋତେ ପତଙ୍ଗ ପ୍ରକାର ॥
କପି ସର୍ବେ ବ୍ୟଗ୍ର ହୁଅ ଦଣ୍ଡେ ହୁଅ ସ୍ଥିର ।
ସମସ୍ତଙ୍କୁ କରିବି ମୁଁ ଏକାକେ ସଂହାର ॥

ହେ ମିତା ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ବୀରେ ଯେବନ ସେ ବନତ
ତୁମ୍ଭେ କର୍ଣ୍ଣ ଯିବ ତାତ ସୁଧନ୍ୱାର କତ ॥
ଯାହାର ପ୍ରତାପେ କମ୍ପେ ସପତ ସାଗର ।
ସାମାନ୍ୟ ବାଳକ ସଙ୍ଗେ କି ଯୁଦ୍ଧ ତାହାର ॥
ଅଜ୍ଞ ଯେବେ ବୃଷକେତୁ ଚଢ଼ି ରଥବର ।
ଧନୁ ଟଙ୍କାରଲେ ବୀର ଗର୍ଜ୍ଜିଣ ଦର୍ପର ॥
ଧନୁ ଟଙ୍କାର ନାଦରେ ପୃଥ୍ୱୀ ଚମକିଲା ।
ଦେଖିଣ ସୁଧନ୍ୱା ବୀର ଆଗଭର ହେଲା ॥
ସାରଥିକୁ ବୋଇଲା ତୁ ବାହା ମୋର ରଥ ।
ଏହ ବୀର ଆସଇ ଯୁଦ୍ଧ ହେବ ତା ସହିତ ॥
ଶୁଣିଣ ସାରଥି ବେଗେ ରଥ ବାହି ନେଲା ।
ବୃଷକେତୁର ଆଗରେ ରଥକୁ ରଖିଲା ॥
ଦେଖି ପଚାରିଲା ସେ ସୁଧନ୍ୱା ବୀରବର ।
କାହାର ନନ୍ଦନ ତୁହୋ କି ନାମ ତୋହର ॥
ଆଗହୋଇ ଯୁଦ୍ଧକୁ ଆଇଲୁ ଯେବେ ତୁହି ।
ଦଣ୍ଡେମାତ୍ର ମୋର ସଙ୍ଗେ ଯୁଝ ସ୍ଥିର ହୋଇ ॥
ବୃଷକେତୁ ବୋଲେ ଆଦିତ୍ୟ ବଂଶରେ ଜାତ
ନାମ ମୋର ବୃଷକେତୁ କର୍ଣ୍ଣ ବୀର ସୁତ ॥
ଯାର ପାଦ ଭାର ପୃଥ୍ୱୀ ସହି ନ ପାରଇ ।
ଲକ୍ଷେ ଭାର ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ତାଙ୍କୁ ନିତ୍ୟେ ଲାଗି ଦେଇ॥
ବୀରଙ୍କ ଉପରେ ଯେ ବୋଲାଏ ବୀରବର ।
ତାହାଙ୍କ କୁମର ମୁହିଁ ଶୁଣରେ ପାମର ॥
ଆହୁ ଯୁଦ୍ଧକର ବୀରପଣ ତୋ ଦେଖିବ ।
ତୋ ସଙ୍ଗରେ ଆଜ ମୁହିଁ ସମର କରିବ ॥
ଶୁଣି ବୃଷକେତୁ ବୋଲେ ସୁଧନ୍ୱାକୁ ଚାହିଁ ।
କାହାର ନନ୍ଦନ ତୁ ହୋ କି ଗୋତ୍ର ଅଟଇ ॥
ସୁଧନ୍ୱା ବୋଇଲେ ମଧୁବ୍ରତ ନାମେ ଯତ ।
ତାହାଙ୍କ ବଂଶରେ ମୋର ହୋଇଛି ଉତ୍ପତ୍ତ ॥
ହଂସଧ୍ୱଜ ନାମେ ମୋର ଜନକ ଅଟଇ ।
ସୁଧନ୍ୱା ବୋଲିଣ ନାମ ତାଙ୍କ ପୁତ୍ର ମୁହିଁ ॥
ତୁମ୍ଭର ଉପର ବଂଶେ ଯେସନେ ଆଦିତ୍ୟ ।
ମହା ଘୋର ଅନ୍ଧକାର ନାଶଇ ତ୍ୱରିତ ॥
ସେହିରୂପେ ତୋର ସୈନ୍ୟ ଦିଶୁଅଛି ମୋତେ
ନିମିଷରେ ମାରିବି ମୁଁ ତୋହର ସାକ୍ଷାତେ ॥
ଏ ମୋର ଆଗରେ କାହିଁ ତୁହି ଗର୍ବ କରୁ ।
ତୋ ବକ୍ଷ ସୁମର ରକ୍ଷା ନୋହିବୁ ମୋ କରୁ

ଅଶ୍ୱକୁ ବାନ୍ଧିଲ ତୁମ୍ଭେ ଯାଅ ହେ ଫେରିଣ ।
ଅକାରଣେ କାହିଁ ଏଥି ତେଜିବ ପରାଣ ॥
ତୋତେ ମାରି କସ ଯଶ ଲଭିବ ସଂସାରେ ।
ଅର୍ଜ୍ଜୁନକୁ ଡାକ ଯୁଦ୍ଧ ହେବ ତା ସଙ୍ଗରେ ॥
ଶୁଣିଅଛୁ କୁରୁକ୍ଷେତ୍ରେ ମହାବୀର ସେହୁ ।
ଅଜ ତାର ବୀରପଣ ଦେଖିବ ମୁଁ ଭଲଇ ॥
ଏହା ଶୁଣି ବୃଷକେତୁ ବୋଲଇ ଉତ୍ତର ।
ଅକାରଣେ କେତେ ଗର୍ବ ଦେଖାଉ ପାମର
ମିଥ୍ୟା ନୁହେଁ କହୁଅଛୁ ଶୁଣ ମୋ ବଚନ ।
ଶରେ ତୋର ସୈନ୍ୟ ଉଡ଼ାଇବି ମୁଁ ଗଗନ ॥
ଦଣ୍ଡେ ମାତ୍ର ସ୍ଥିର ହୁଅ ବିନାଶ ହୋଇବୁ ।
ତଳ୍ପଶଯ୍ୟା ତେଜି ରଣ ଭୂମିରେ ଶୋଇବୁ ॥
ମୁହିଁ କର୍ଣ୍ଣସୁତ ବୋଲି ନ ଜାଣୁରେ ବାଇ ।
ମୋ ଆଗରେ କେତେ ତୁହି କରୁଛୁ ବଡ଼ାଇ
ଏମନ୍ତ ବୋଲିଣ ଧନୁ ଟଙ୍କାରିଣ ବୀର ।
ମନ୍ତ୍ରିଣ ବିନ୍ଧିଲେ କୋପେ କୋଟି କୋଟି ଶର
ବାଣ ବର୍ଷାରେ ଆକାଶ କରି ଅନ୍ଧକାର ।
ସୁଧନ୍ୱାର ସୈନ୍ୟ ସବୁ କଲା ନାରଖାର ॥
ଯେତେ ସୈନ୍ୟ ଆସିଥିଲେ ସର୍ବେ ଶରଘାତେ ।
ରକ୍ତରେ ଜର୍ଜ୍ଜର ହୋଇ ରହିଲେ ତରସ୍ତେ ॥
ରଥଗଜ ସୈନ୍ୟ ଆଦି ଲୋଟିଲେ ଭୂମିରେ ।
ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ କରି ବୀର କାଟେ ତୀକ୍ଷ୍ଣ ଶରେ ॥
ଅନେକ ସଂଗ୍ରାମ ଯେ କଲେକ ବୀରପଣେ ।
କେହି ତାକୁ ଜିଣନ୍ତା ନୋହିଲେ ସେହିସ୍ଥାନେ
ରଥିମାନଙ୍କର ରଥ ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ କଲା ।
ରଥି ସଙ୍ଗେ ଅଶ୍ୱଙ୍କର ଶିର ସେ ଛେଦିଲା ॥
ବୀରଙ୍କ ଭୂଷଣ ବଜ୍ର କବଚ ସହିତେ ।
ସମସ୍ତ କାଟିଲା ବୃଷକେତୁ କୋପ ଚିତ୍ତେ ॥
ସୁଧନ୍ୱାକୁ ତିନିଶର ବିନ୍ଧିଲେକ ବୀର ।
ଅଶ୍ୱ ସାରଥି ମାରି ପେଶିଲା ଯମପୁର ॥
ପୁଣି ପାଞ୍ଚଶର ବେଗେ ମାରିଲା ସେ ବୀର ।
ସୁଧନ୍ୱାର ଦେହୁଁ ଫୁଟି ବହେ ରକ୍ତଧାର ॥
ଶର ବୃଷ୍ଟି କଲା ତହିଁ କର୍ଣ୍ଣର ନନ୍ଦନ ।
ସୂର୍ଯ୍ୟଦେବ ଢାଙ୍କହେଲେ ଦିଶିଲେ ମଳିନ ॥
ପୁଣି ଏକ ତୀକ୍ଷ୍ଣ ବାଣ ମାରି କର୍ଣ୍ଣସୁତ ।
ସୁଧନ୍ୱା ହାତରୁ ଧନୁ କାଟିଲା ତ୍ୱରିତ ॥

ଏସ୍ତୁ କାମ୍ବୁଜନ୍ମ ସେ ଗର୍ଜ୍ଜଇ ମହାବୀର ।
ଚହୁର ପଲକେ ବନ୍ଧେ ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ଶର ॥
ସଙ୍ଗା ସୈନ୍ୟମାନ ଭଙ୍ଗବଶି ମନେ କର ।
ଦହ ପକାଇଲେ ତହିଁ କୋପେ ଧନୁ ଧର ॥
ଦେଖିଣ ସୁଧନ୍ୱା ତାଙ୍କୁ ପ୍ରଶଂସା କରଇ ।
ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ ବୀରବର ପୁତ୍ର ଅଟୁ ତୁହି ॥
ଏତେବେଳ ଯାଏ ତୁହି କଲୁରେ ସମର ।
ସମସ୍ତ ସୈନ୍ୟଙ୍କୁ ମୋର କଲୁ ନାରଖାର ॥
ଏତେ ବୋଲି ଆନ ଧନୁ ବେଗେ ସେ ଧଇଲା
ମନ୍ତ୍ରି ପାଞ୍ଚଶର କୃଷ୍ଣକେତୁକୁ ମାଇଲା ॥
ବେଗେ ଆଉ ପାଞ୍ଚଶର ମାରେ ଅଚମ୍ବିତେ ।
ତୂଣ ଧନୁ ଅଦ କାଟେ ସାରଥି ସହିତେ ॥
ପୁଣି କୋପେ ପ୍ରହାରିଲା ଏକବିଂଶ ବାଣ ।
କୃଷ୍ଣକେତୁ ସହ ରଥ ଭ୍ରମଇ ଶୂନ୍ୟେଣ ॥
କର୍ଣ୍ଣପୁତ୍ର ଦୁଇଘଡ଼ି ଆକାଶେ ବୁଲିଲା ।
ମୂର୍ଚ୍ଛାଯାଇ ସୈନ୍ୟ ମଧ୍ୟେ ଆସିଣ ପଡିଲା ॥
ଚେତନା ଲଭିଣ ବୀର କୋପେ ମାରେ ଶର
ସୁଧନ୍ୱାକୁ ବାଣଘାତେ କଲା ଜର ଜର ॥
କ୍ରୋଧଭରେ ସୁଧନ୍ୱା ଘେନିଲା ତୀକ୍ଷ୍ଣଶର ।
କୃଷ୍ଣକେତୁ ବକ୍ଷସ୍ଥଳେ କଲା ସେ ପ୍ରହାର ॥
ଶରବାଜି କୃଷ୍ଣକେତୁ ଅଜ୍ଞାନ ହୋଇଲା ।
ପଦ୍ମନ ଆପଣ ବେଗେ ଯୁଦ୍ଧ ଆବୋରିଲା ॥
ରହ ରହ ବୋଲି ତାଙ୍କୁ ଡାକେ ବୀରମଣି ।
ସୁଧନ୍ୱାକୁ ପାଞ୍ଚବାଣ ବିନ୍ଧିଲାକ ଟାଣି ॥
ସାରଥି ସହିତେ ସେ ଛେଦିଲା ଅଶ୍ୱଶିର ।
ପୁଣି କୋପେ ମନ୍ତ୍ରିଣ ବିନ୍ଧିଲା ଦଶଶର ॥
ସାତ ଶରେ ରଥ ତାର ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ କଲା ।
ତିନିବାଣେ ହସ୍ତ ଶର ଛେଦ ପକାଇଲା ॥
କୋପରେ ସୁଧନ୍ୱା ନେଲା ଅନ୍ୟ ଧନୁଶର ।
ଚୋଖାଚୋଖା ବାଣ ବେଗେ ମାରେ ବୀରବର
ପୁଣି ଦିବ୍ୟ ଶର ଧରି ଗୁଣେ ଚଢ଼ାଇଲା ।
ସେହି ବାଣେ ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନର ଶରକୁ କାଟିଲା ॥
କାଟିଣ ସାରଥି ମୁଣ୍ଡ ପକାଇଲେ ତଳେ ।
ବଜ୍ରସମ ଶର ମାରେ ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନଙ୍କୁ ହେଳେ ॥
ଭୀମ ସମ ରଡ଼ି କରି କଟରେ ଗରଜନ ।
ସେ ଶବ୍ଦରେ କମ୍ପମାନ ସର୍ବ ସୈନ୍ୟଗଣ ॥

ଦୁହେଁ ମହା ବଳବାନ ସମରେ ନିପୁଣ ।
ଜଣା ଯାଉନାହିଁ କିଏ ଜିଣିବ ସଂଗ୍ରାମ ॥
କେତେବେଳେ ଧରଣୀରେ କେବେ ଗଗନରେ
ମାୟାବୀ ସମାନ ଯୁଝୁଛନ୍ତି ଦୁଇ ବୀରେ ॥
ଏହିପରି ବେନି ବୀରେ ସମର କରନ୍ତି ।
କେହି କାହାଠାରୁ ଊଣା କଦମେ ନୁହନ୍ତି ॥
କୋପେ ସୁଧନ୍ୱା ମାରିଲା ନଅଗୋଟି ଶର ।
ଦୂରୁ କୃତବର୍ମା ବୀର କାଟିଲା ସତ୍ୱର ॥
ପଦ୍ମନଙ୍କୁ ଛାଡ଼ି କୃତବର୍ମାର ଉପରେ ।
ଚୋଖା ଚୋଖା ବାଣ ବୀର ମାରିଲା କ୍ରୋଧରେ
ସୁଧନ୍ୱାର ଶର କୃତବର୍ମା ନ ସହିଣ ।
ସମର ଭୂମିରୁ ଗଲେ ବେଗେ ପଳାଇଣ ॥
ଦେଖିଣ ଏସନ ସୁତ ଅନୁଶାଲ୍ୱ ବୀର ।
ଯମ ସମ ପ୍ରବେଶିଲେ ସଂଗ୍ରାମ ଭିତର ॥
କ୍ରୋଧେ ବୋଲେ ଶୁଣ ବୀର ମୋହର ବଚନ
ସମ ଯୋଦ୍ଧା ସଙ୍ଗେ ଯୁଦ୍ଧ ଶାସ୍ତ୍ରରେ ଲିଖନ ॥
ଦେଖାଯିବ ବୀର ଆଜି ବୀରପଣ ତୋର ।
କିପରି ବଞ୍ଚିବୁ ଆଜି ସହି ମୋର ଶର ॥
ଏତେବୋଲି କୋପେ ବୀର ଅଗ୍ନି ସମ ହୋଇ
ଛୁଟାଇ ଛୁଟାଇ ବାଣ ବିନ୍ଧେ କୋପ ବହି ।
ସେ ଶର ନାଶିବା ପାଇଁ ଯେତେ ପ୍ରତିଶର ।
କରିଲା ସୁଧନ୍ୱା ସର୍ବ ହୋଇଲା ବିଫଳ ॥
ନ ମାନିଣ ବାଣ ବେଗେ ଗର୍ଜ୍ଜି ଛୁଟି ଗଲା ।
ସୁଧନ୍ୱାର ବକ୍ଷସ୍ଥଳେ ଯାଇଣ ପଡ଼ିଲା ॥
ସେ ଆଘାତେ ବୀରବର ହେଲେ ଅଚେତନ
ସୈନ୍ୟଙ୍କୁ ମର୍ଦ୍ଦନ କରେ ଅନୁଶାଲ୍ୱ ପୁଣ ॥
ବାଣେ ବାଣେ ସୈନ୍ୟଗଣେ କରିଲା ଜର୍ଜ୍ଜର ।
ପଡିଲେ ଅସଂଖ୍ୟ ସୈନ୍ୟ ସଂଗ୍ରାମ ଭିତର ॥
ନଅଶରେ ସୁଧନ୍ୱାର ସାରଥିର ଶିର ।
କାଟି ପକାଇଲେ ଅନୁଶାଲ୍ୱ ବୀରବର ॥
ଗର୍ଜ୍ଜିଣ କୋପରେ ପୁଣି ମାରେ ତୀକ୍ଷ୍ଣଶର ।
ଶସ୍ତ୍ରଘାତେ ସୈନ୍ୟ ସବୁ ହୋଇଲେ ଅସ୍ଥିର ॥
ଅଳ୍ପକ୍ଷଣରେ ସୁଧନ୍ୱା ଚେତନା ପାଇଣ ।
ଗର୍ଜ୍ଜିଣ ଉଠିଲେ କୋପେ ଘେନି ଶରାସନ ॥
ନିଦାରୁଣ ଶର ମନ୍ତ୍ରପୂତ କରି ବୀର ।
ଅନୁଶାଲ୍ୱ ଉପରକୁ ମାଇଲେ ସତ୍ୱର ॥

ସେହି ଶରଘାତେ ଅନୁଶାଲ୍ୱ ବୀରବର ।
ମୂର୍ଚ୍ଛାଗତ ରଥ ପରେ ପଡ଼ିଲେ ସେଠାର ॥
ଅନୁଶାଲ୍ୱଙ୍କୁ ମୂର୍ଚ୍ଛିତ ସୁଧନ୍ୱା କରିଣ ।
ପାଣ୍ଡବ ସୈନ୍ୟଙ୍କୁ ମାରି କଲା ରଣଭଣ ॥
ମୃହୁଁ ମୃହୁଁ ରକ୍ତନଦୀ ପ୍ରବାହିତ ହେଲା ।
ରଥ ଗଜ ଶବ ଆଦି ତହିଁରେ ଭାସିଲା ॥
ଦେଖୁଦେଖୁ କ୍ରୋଧେ ବୀର ମାରେ ତୀକ୍ଷ୍ଣଶର
ପାଣ୍ଡବ ସୈନ୍ୟଙ୍କୁ ରଣେ କରିଲା ଅସ୍ଥିର ॥
ରଥ ଗଜ ଅଶ୍ୱ କେତେ ନିଧନ ହୋଇଲେ ।
କେତେ ମହାବୀର ପ୍ରାଣ ଭୟେ ପଳାଇଲେ ॥
ଏହିପରି ଶର ବୀର ମାରେ ଅନିବାର ।
ଦେଖି ସମସ୍ତ ପାଣ୍ଡବ ସଇନ ସକଳ ॥
ପ୍ରାଣ ରକ୍ଷାର ଉପାୟ ନ ପାଇଣ ଘୋରେ ।
ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱଶ୍ୱାସେ ଡାକ ଦେଲେ ପାର୍ଥ ଧନୁର୍ଦ୍ଧରେ
ସୈନ୍ୟଙ୍କ ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା ଏଣେ ଆର୍ତ୍ତନାଦ ବାଣୀ ।
ଶୁଣିଣ ଧାଇଁଲେ କୋପେ ପାର୍ଥ ବୀରମଣି ॥
ସୈନ୍ୟଙ୍କୁ ଭରସା ଦେଇ ଆଗେ ଉଭାହେଲେ
କ୍ରୋଧେ ଗାଣ୍ଡିବ ଧନୁକୁ ଟଙ୍କାର କରିଲେ ॥
ଧନୁର ଟଙ୍କାର ନାଦ ଶଙ୍ଖର ଗର୍ଜ୍ଜନ ।
ସତେ କି ପ୍ରଳୟ ହେବ ଏ ମଧ୍ୟ ଭୁବନ ॥
ଶବ୍ଦ ଶୁଣି ଚମ୍ପାନଗ୍ର ଲୋକେ ସ୍ତବ୍ଧ ହେଲେ
ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ ଅରଜୁନ ବୋଲି ପ୍ରଶଂସିଲେ ॥
କ୍ରୋଧେ ସୁଧନ୍ୱାକୁ ମୃହୁଁ ପାର୍ଥବୀର ବୋଲେ ।
ରହି ଦଣ୍ଡେ ଯୁଦ୍ଧକର ତୁ ମୋହର ତୁଲେ ॥
ଏସନ କରିଣ ବୀର ଛାଡ଼େ ସିଂହରଡ଼ି ।
କୃଷ୍ଣ ଧାଇ ମହାଦେବ ବୋଲେ ପଦଯୋଡ଼ି ॥

ଇତି ଶ୍ରୀ ଜୈମିନି ଭାରତେ ହରିଭକ୍ତି ରସଲୀଳା
ସାର କଥା ପ୍ରବନ୍ଧେ ନାମସପ୍ତଦଶୋଽଧ୍ୟାୟଃ

ଅଷ୍ଟାଦଶ ଅଧ୍ୟାୟ

ନମୋଽସ୍ତୁ ପୀତବର୍ଣ୍ଣାୟ ପୀତାମ୍ବର ଧରାୟଚ
ପୀତଧ୍ୱଜ ପତାକାୟ ପୀତବସ୍ତ୍ରାନୁଲେପନେ ।

ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ସହ ସୁଧନ୍ୱାଙ୍କ ଯୁଦ୍ଧ ଓ ବୀନାଶ

ଜୈମିନି ବୋଲନ୍ତି ଶୁଣ ରାଜନ ମୋ ବାଣୀ
ଦୁଃଖ ତୁଟିଯିବ ତୋର ଶୁଣି ଏ କାହାଣୀ ॥
ତହୁଁ କରଯୋଡ଼ି ରାଜା ବୋଲନ୍ତି ବଚନ ।
ସଦୟେ କହନ୍ତୁ ସୁଧନ୍ୱାଙ୍କ ବିବରଣ ॥
କୁରୁକୁଳେ ଜନ୍ମ ମୁହିଁ ଅଟଇ ମୂରୁଖ ।
ବଂଶାନୁ ଚରିତ କହି ତୁଟାଅ ମୋ ଦୁଃଖ ॥
କିପରି ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ସହ ସୁଧନ୍ୱା ଯୁଝିଲେ ।
ତାହା ସବୁ ବିସ୍ତାରିଣ କୁହ ମୋ ଆଗରେ ॥
ରାଜା ବାଣୀ ଶୁଣି ମୁନି କହନ୍ତି ହରଷେ ।
ସୁଧନ୍ୱା ଅନୁଶାଲ୍ୱଙ୍କୁ ଜିଣି ମହାରୋଷେ ॥
ରଣକ୍ଷେତ୍ରେ ବୁଲେ ଯେସନେ ପ୍ରମତ୍ତ କେଶରୀ
କେହି ବୀର ଆଗରେ ନୁହନ୍ତି ତାହାରି ॥
ସୈନ୍ୟଙ୍କ ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା ଦେଖି ସାତ୍ୟକୀ ଦୁର୍ଜ୍ଜୟ ।
ଅର୍ଜ୍ଜୁନଙ୍କୁ ପଛକରି କଲା ସେ ବିଜୟ ।
ସୁଧନ୍ୱାକୁ ଡାକି କୋପେ ବୋଲେ ରହ ରହ
ଯମପୁରେ ଯିବୁ ଦଣ୍ଡେ ମାତ୍ର ସ୍ଥିର ହୁଅ ॥
ଏକ୍ଷଣି ଜାଣିବା ତୋର କେତେ ବୀରପଣ ।
କି ସାହସେ ଯୁଦ୍ଧକରୁ ରେ ମୂର୍ଖ ଅଜ୍ଞାନ ॥
କହୁଁ କହୁଁ ସାତ୍ୟକିର ଚକ୍ଷୁ ରଙ୍ଗ ବର୍ଣ୍ଣ ।
ସତେ କି ଯମ ଦେବତା ତହିଁ ବିଦ୍ୟମାନ ॥
ଆକର୍ଣ୍ଣ ଓଟାରି ବୀର ଛାଡ଼େ ବାଣଗଣ ।
ଅର୍ଦ୍ଧ ପଥରେ ସୁଧନ୍ୱା କାଟେ ଅନୁକ୍ଷଣ ॥
ଏହିପରି ଦୋନି ବୀରେ କରିଲେ ସମର ।
ଶେଲ ଶୂଳ ଯଠି ଚକ୍ର ତୋମର ମୁଦ୍‌ଗର ॥
ଯେସନ ଶ୍ରାବଣ ମାସେ ବରଷଇ ଜଳ ।
ଦୁହିଁଙ୍କ ବାଣେ ଅଦୃଶ୍ୟ ଗଗନ ମଣ୍ଡଳ ॥
କୋପେ ସୁଧନ୍ୱା ଯୋଗଣ ଖରସାଣ ବାଣ ।
ସାତ୍ୟକିର ରଥ ଅଶ୍ୱ କରିଲା ଦହନ ॥
ବୃଷ୍ଣି ମାନେ ଅନ୍ୟ ରଥ ଯୋଗାଏ ସାରଥି ।
ପୁନରପି ଯୁଦ୍ଧ କଲେ ସେହି ଦୁଇ ରଥୀ ॥
କେହି କାହାଠାରୁ ଊଣା ନୁହନ୍ତି ସମରେ ।
କିବା ଇନ୍ଦ୍ର ସଙ୍ଗେ ବୃତ୍ରାସୁର ଯୁଦ୍ଧକରେ ॥
ବାଣ ଶବ୍ଦ ସୁଧନ୍ୱା ଯେ ଚକିତ ହୋଇଲା ।
ଅତି କୋପେ ବଜ୍ରସମ ଶକତି ଧଇଲା ॥
ମନ୍ତ୍ରେ ଅଭିଷେକ କରି ଛାଡ଼ଇ ଶକତି ।
କୋପେ ଗରଜନ କରେ ଯେସନେ ମତ୍ତହସ୍ତୀ
ଶକ୍ତିର ତେଜରେ ଦିନକର ତେଜ ନ୍ୟୂନ ।
ଦେଖୁ ଦେଖୁ ସାତ୍ୟକିର ନେଲା ଜୀବନ ॥

ସାତ୍ୟକିଙ୍କୁ ଜାଣିଣ ସୁଧନ୍ୱା ବୀରବର ।
ଯମ ସମ ନାଶକଲେ ସଇନ ସକଳ ॥
ସାତ୍ୟକି ପଡ଼ିବା ଦେଖି ମଧ୍ୟମ ପାଣ୍ଡବ ।
କୋପେ ଟଙ୍କାର କରିଲେ ଅକ୍ଷୟ ଗାଣ୍ଡିବ ॥
କ୍ରୋଧେ ସୁଧନ୍ୱାକୁ ଡ଼ାକି ବୋଇଲେ ବଚନ
ଧନ୍ୟ ତୋର ବୀରପଣ ଧନ୍ୟ ତୋ ଜନମ ॥
ଦେବ ଦାନବଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ବହୁ ରଣ କଲି ।
ଭୀଷ୍ମଦ୍ରୋଣ କର୍ଣ୍ଣ ଆଦି ବୀରଙ୍କୁ ଜିଣିଲି ॥
କିରାତରୂପରେ ଜୟ କଲି ତ୍ରିଲୋଚନ ।
ନ ଦେଖିଲି ତୋ ସମାନ ବୀର କାହିଁ ପୁଣ ॥
ଅର୍ଜ୍ଜୁନଙ୍କ ବାଣୀ ଶୁଣି ସୁଧନ୍ୱା ଭାଷଇ ।
ତୋର ବୀରପଣ ଭଲେ ଜାଣିଅଛୁ ମୁହିଁ ॥
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ କରୁଣାରୁ ବୀରପଣ ତୋର ।
ନୋହିଲେ ଭୀଷ୍ମେ ଜିଣନ୍ତୁ କି ଶକ୍ତି ତୋହର
ଦେଖାଯିବ ଆଜ ତୋର କେଡ଼େ ବୀରପଣ ।
ପ୍ରାଣେ ଆଣା ଥିଲେ ଚିନ୍ତ ଶ୍ରୀମଧୁସୂଦନ ॥
ତୋ ଅଶ୍ୱକୁ ବାନ୍ଧି ରଖିଛନ୍ତି ପିତା ମୋର ।
ତହିଁରେ କରିବେ ଅଶ୍ୱମେଧ ନୃପବର ॥
ଦୈବେ ମିଳିଅଛୁ ତାହା କେ ଛାଡ଼ି ପାରଇ ।
ଦେଖା ତୋର ବୀରପଣ ବିଳମ୍ବ କପାଇ ॥
ସୁଧନ୍ୱାର ବାଣୀ ଶୁଣି କୋପେ ପାର୍ଥବୀର ।
ଭୀମ ବେଗେ ଭୀମ ଶର କରିଲେ ପ୍ରହାର ॥
ଚକ୍ଷୁର ପଲକେ କାଟେ ସୁଧନ୍ୱା ସେ ବାଣ ।
ପକୋପେ ପାର୍ଥ ପ୍ରହାରିଲେ କୋଟିକୋଟିବାଣ
ନାହିଁ ଦିଗ ବିଦିଗ ନାହିଁକି ଅବସର ।
ବାଣରେ ଅଦୃଶ୍ୟ ହେଲେ ଦେବ ଦିବାକର॥
କତୁରୀ ବାଣରେ ତାହା ସୁଧନ୍ୱା କାଟିଣ ।
ମହାକ୍ରୋଧେ ପ୍ରହାରିଲେ ତିନିକୋଟି ବାଣ ॥
ବାଣ କାଟି ପାର୍ଥ ଅଗ୍ନି ଶରକୁ ପେଷିଲେ ।
ଦେଖିଣ ସୁଧନ୍ୱା ମେଘାଣର ପ୍ରହାରିଲେ ॥
ଅଗ୍ନି ଲିଭି ଘୋରବୃଷ୍ଟି ହୋଇଲା ସେଠାରେ
ଶୀତବାତେ କମ୍ପମାନ ହୋଇଲେ ସକଳେ ।
ପ୍ରବଳ ବରଷା ଦେଖି କ୍ରୋଧରେ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ।
ପବନାସ୍ତ୍ର ପେଷିଦେଲେ ଅତି କ୍ରୋଧମନ ॥
ପବନରେ ମେଘମାନେ ଉଡ଼ିଲେ ସକଳେ ।
ଗଜଅଶ୍ୱ ସୈନ୍ୟ ଉଡ଼ି ପଡ଼ନ୍ତି ସେଠାରେ ॥
ଛତ୍ର ଭଙ୍ଗ ସୈନ୍ୟହତ ସୁଧନ୍ୱା ଦେଖିଣ ।
ଅର୍ଦ୍ଧଚନ୍ଦ୍ର ବାଣ ତହୁଁ କରିଲେ ଧାରଣ ॥
ଅଧର କମ୍ପାଇ ରୋଷେ ଛାଡ଼ିଲେ ସେ ଶର ।
ପବନାସ୍ତ୍ର କାଟି କାଟିଲା ସାରଥି ଶିର ॥
ଅସ୍ତ୍ର ହୀନ କରିଣ ଅର୍ଜ୍ଜୁନେ କହେ ବୀର ।
ବଞ୍ଚିବାର ଆଶା ଥିଲେ ଚିନ୍ତ ଚକ୍ରଧର ॥
ଶୁଣି କୋପେ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ଯେ ପେଷେ ତୀକ୍ଷ୍ଣଶର
ମନ ମଧ୍ୟେ ଚିନ୍ତା କଲେ କମଳାର ବର ॥
ଜୟ ଜୟ ନାରାୟଣ ଜୟ ରମାପତି ।
ଏ ବିପଦେ ରକ୍ଷାକର ଅହେ ଦାଶରଥି ॥
କେତେ କେତେ ସଙ୍କଟରୁ ରଖିଛ ମୁରାରି ।
ତୁମ୍ଭ ପାଦେ ଦାସ ଦୋଷୀ ନୁହେ ଚକ୍ରଧାରି
ପାଣ୍ଡବଙ୍କ ନାଥ ବୋଲି ସମସ୍ତେ ଜାଣନ୍ତି ।
ରକ୍ଷା ନ କରିଲେ ପ୍ରଭୁ ମରଣ ନିଶ୍ଚିତ ॥
ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ବିପଦ ଜାଣି କମଳ ଲୋଚନ ।
ପ୍ରବେଶ ହେଲେ ରଥରେ ଆସି ତତକ୍ଷଣ ॥
ରଥପରେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ଦେଖି ବୀରବର ।
ଭକ୍ତିଭରେ ପ୍ରଣିପାତ ହେଲେ ଚରଣର ॥
ରଥରେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ରୂପ ସୁଧନ୍ୱା ଦେଖିଣ ।
ଭକ୍ତିଭରେ ଆନନ୍ଦାଶ୍ରୁ ବହଇ ନୟନ ॥
କରଯୋଡ଼ି ବୋଇଲେ ପ୍ରଭୁ ସଫଳ ମୋ ଜନ୍ମ
କୃତାର୍ଥ ହୋଇଲି ଦେଖି ଶ୍ରୀରଙ୍ଗା-ଚରଣ ॥
ଧନ୍ୟ ପାର୍ଥ ଧନ୍ୟ ତୁହି ଧନ୍ୟ ତୋର ଭକ୍ତି
କେତେ ତପେ ମନାଇଛୁ କମଳାର ପତି ।
ଯା ଦର୍ଶନ ପାଇଁ ଯୋଗୀ ତପୀ ଅନୁକ୍ଷଣ ।
ସଦା ତପସ୍ୟାରେ ମଗ୍ନ ନ ପାନ୍ତି ଦର୍ଶନ ॥
ସେହୁ ବିଶ୍ୱପତି ଆଜି ତୁମ୍ଭ ରକ୍ଷା ପାଇଁ ।
ସାରଥି ରୂପରେ ରଥେ ବିଜେ ଭାବଗ୍ରାହୀ ॥
ହେ କେଶବ ମୋତେ ଜାଣି ଅର୍ଜ୍ଜୁନର ପ୍ରାଣ ।
ରକ୍ଷା କରିବ ଭାବିଛ ଶ୍ରୀମଧୁସୂଦନ ॥
ମାତ୍ର ମୁଁ ପ୍ରତିଜ୍ଞା କରେ ହେ ରୁକ୍ମିଣୀସାଇଁ ।
ପ୍ରାଣପଣେ ଯୁଝି ସାଧ ମେଣ୍ଟାଇବି ମୁହିଁ ॥
ଶୁଣି ଏମନ ବଚନ କ୍ରୋଧରେ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ।
ବୋଇଲେ ମୋର ପ୍ରତିଜ୍ଞା ସୁଧନ୍ୱା ତୁ ଶୁଣ ॥
ଦଶଦିଗପାଳ ଆଦି ସର୍ବ ଦେବଗଣ ।
ସାକ୍ଷୀ ଥାନ୍ତୁ ଆଜି ଯାହା କରୁଛି ମୁଁ ପଣ ॥

ନୁହେ ମିଥ୍ୟା କେତେ ଜାଣ ପାର୍ଥର ବଚନ ।
ତନବାଣେ ନିଶ୍ଚେ ତୋର ନେବ ଜୀବନ ॥
ଯେବେ ତନଶରେ ତୋତେ ନାଶି ନ ପାରିବ
ପୂର୍ବ ବଂଶସହ ମୁହିଁ ନରକ ଭୋଗିବି ॥
କହ କି ପ୍ରତିଜ୍ଞା ତୋର ଅଛିରେ ବର୍ବର ।
ଶୁଣି କହେ କୋପରେ ସୁଧନ୍ୱା ବୀରବର ॥
କୃଷ୍ଣ ସାକ୍ଷୀରୂପରେ ଦେଖିଛୁ ରଥେ ଥାଇ ।
ନିଶ୍ଚେ କାଟି ପକାଇବି ତୋର ଶର ମୁହିଁ ॥
ଯେବେ ବ୍ୟର୍ଥ ନ କରି ପାରିବି ତୋର ବାଣ ।
ତେବେ ନିଶ୍ଚେ ମୋର ଶିର କରିବୁ ଛେଦନ ॥
ଯେବେ ତୋର ଶର ମୁହିଁ ନାଶି ନ ପାରିବି ।
ସର୍ବ ପୁଣ୍ୟ ତେଜି ଘୋର ନରକ ଭୋଗିବି ॥
ପିତୃ ପିତାମହମାନେ ମୋ ହସ୍ତରୁ ଜଳ ।
କେବେ ନ ପାଇବେ ସଙ୍ଗୀ ହେବି ପାପୀଙ୍କର
ଏମନ୍ତ କହି କୋପେ ବାଣ ସୁଧନ୍ୱା ବିନ୍ଧିଲା ।
ସେ ଆଘାତେ ରଥ ଶୂନ୍ୟ ଭୁବନେ ଘୂରିଲା
ବିଶ୍ୱସ୍ତମ୍ଭ ସମ ହରି ସହ ରଥ ବର ।
ଅବିରତ ଘୂରେ ଦେଖି ପାର୍ଥ ଚିନ୍ତାତୁର ॥
ବହୁ କଷ୍ଟେ ରଥ ଚାପି କମଳଲୋଚନ ।
ବୋଲନ୍ତି ଶୁଣ ଅର୍ଜୁନ ମୋହର ବଚନ ॥
ଏପରି ପଣ କରିବା ନୁହଇ ଉଚିତ ।
ଜୟଦ୍ରଥ ବଧକଥା ଭୁଲିଲ କି ଚିତ୍ତ ॥
କେତେ କଉଶଳରେ ରଖିଲି ତୋର ପଣ ।
ନ ଭାବି କହିଲେ ଫଳ ଘଟଇ ଏସନ ॥
ବିଷମ ଦୁର୍ଜ୍ଜୟ ଶତ୍ରୁ ସୁଧନ୍ୱା ଅଟଇ ।
ଧର୍ମବଳେ ବଳୀୟାର ଅଟଇ ଯେ ସେହି ॥
ତୁମ୍ଭେ ଆମ୍ଭେ ମିଳି ତାକୁ ନ ପାରିବା ବଳେ ।
ସଦାଭୟ ଜାତହୁଏ ମୋହର ମନରେ ॥
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ବାଣୀ ଶୁଣି ଅନନ୍ଦେ ଅର୍ଜୁନ ।
କହେ ଯାର ଆଶ୍ରେ ଅଛି ଶ୍ରୀରଙ୍ଗା ଚରଣ ॥
ଏ ମହୀମଣ୍ଡଳେ ତାର କି ଭୟ କାହାରେ ।
ଦେଖନ୍ତୁ ଆଜ ପ୍ରତିଜ୍ଞା ମୋହର ଏଠାରେ ॥
ତୁମ୍ଭ କୃପ ବଳେ ପ୍ରଭୁ ସହସ୍ର ସୁଧନ୍ୱା ।
ଜିଣି ମୁଁ ପାରିବି ହେଲେ ହେଉ ଛଇଳକନ୍ଧା ॥
ଏତେ କହି କ୍ରୋଧେ ଗର୍ଜି ମଧ୍ୟମ ପାଣ୍ଡବ ।
ବାରମ୍ବାର ଟଙ୍କାରିଲେ ଅକ୍ଷୟ ଗାଣ୍ଡିବ ॥

ମନେ ଅଭିଷେକ କରି ଭୟଙ୍କର ବାଣ ।
ଛାଡ଼ନ୍ତେ ସୂର୍ଯ୍ୟର ତେଜ ହୋଇଲା ନିଭନ ॥
ଦେବଗଣମାନେ ସ୍ୱର୍ଗେ ରଣ ଦେଖୁଥିଲେ ।
ବାଣ ତେଜ ସର୍ବେ ପ୍ରାଣଭୟେ ପଳାଇଲେ
ବାଣନାଶେ ବସ୍ୱରବ କମ୍ପିଲା କହିଲେ ।
କ୍ରୋଧେ ସୁଧନ୍ୱା ବୋଇଲେ ଶୁଣି ଶ୍ରୀହରିରେ
ଗୋବର୍ଦ୍ଧନ ଟେକି ରଖିଥିଲେ ଗୋପୀପ୍ରାଣ ।
ଏବେ ରକ୍ଷାକର ପ୍ରଭୁ ଅର୍ଜୁନ ଜୀବନ ॥
ଏହା କହି ବାଣ ତେଜ କରି ନିରୀକ୍ଷଣ ।
ଭାବେ ଧର୍ମବଳେ ଏହା କରିବି ଦହନ ॥
ଶ୍ରୀହରି ସୁମରି ବୀର ଯୋଖି ତୀକ୍ଷ୍ଣଶର ।
ଅର୍ଜୁନର ବାଣ କାଟି କଲା ଶତେ ଚୂର ॥
ବାଣବ୍ୟର୍ଥ ହେବା ଦେଖି ପାର୍ଥବୀର ମନେ ।
ସୁଧନ୍ୱାକୁ ପ୍ରଶଂସା କରିଲେ ସେହିସ୍ଥାନେ ॥
ବାଣ ବ୍ୟର୍ଥ ହେବା ଦେଖି ପାର୍ଥ ବୀରବର ।
କାଳାନ୍ତକ ସମ ଶର ଯୋଖିଲେ ଧନୁର ॥
ପାଣ୍ଡବଙ୍କ ହିତ ପାଇଁ ଶ୍ରୀମଧୁସୂଦନ ।
କାଳରୂପେ ବାଣମୁଖେ ହେଲେ ବିଦ୍ୟମାନ ॥
ଦେଖିଣ ସୁଧନ୍ୱା ବୋଲେ ଅହେ ପଦ୍ମନାଭ
ଭକ୍ତିବଳେ କାଟିବି ଏ ଶରକୁ କେଶବ ॥
ଦେଖ ତୁମ୍ଭ ଆଗେ ନ ରହିଲା ପାର୍ଥପଣ ।
ପୁନଶ୍ଚ ଏ ଶର କାଟି ପକାଇବି ଜାଣ ॥
ଧନ୍ୟ ଅର୍ଜୁନ ତୋ ରକ୍ଷା ପାଇଁ ନାରାୟଣ ।
ନିରନ୍ତର ଚିନ୍ତା କଲେ କମଳ ଲୋଚନ ॥
ହେ ପ୍ରଭୁ ସଜୀବ ନେବ ମୋ ବିନାଶ ପାଇଁ ।
ବାଣ ମୁଖେ କାଳରୂପେ ବଜେ ଭବଗ୍ରାହୀ ॥
କହୁଁ କହୁଁ ବୀର କ୍ରୋଧେ ଅରୁଣ ଲୋଚନ
ଗର୍ଜି ନାରାୟଣ ଅସ୍ତ୍ର କରିଲା ସନ୍ଧାନ ॥
ଅର୍ଜୁନର ଶର କାଟି ଦେଲା ଖଣ୍ଡ କଲା ।
ଆବର ଗାଣ୍ଡିବ ଧନୁ ଗୁଣକୁ କାଟିଲା ॥
ଦେଖିଣ ଅମରେ ବହୁ ପ୍ରଶଂସା କରିଲେ ।
ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ ସୁଧନ୍ୱା ତୁ ବୋଲିଣ ବୋଇଲେ
ଯେହୁ ବୀର ତ୍ରିଭୁବନ ଜୟ କରେ ଏକା ।
ତା ସହ ଯୁଦ୍ଧରେ ତୁହି ହୋଇଲୁ ନିଶଙ୍କା ॥
ଆବର କାଟିଲା ବୀର ଅକ୍ଷୟ ଗାଣ୍ଡିବ ।
ଯେ ଧନୁର ତେଜ ସହି ନ ପାରେ ବାସବ ॥

ପ୍ରଳୟ କାଳରେ ଯେଉଁ ଧନୁ ସୃଷ୍ଟି ହେଲା ।
ବଜ୍ରରେ ତାହା ଶମ୍ଭୁର ବ୍ରହ୍ମା ନିର୍ମାଣିଲା ॥
କୋଟି ପ୍ରଳୟରେ ଯାର ନୁହଇ ବିନାଶ ।
ଧନ୍ୟ ବୀର ଭକ୍ତିବଳେ କଲୁ ତାକୁ ନାଶ ॥
ଦେଖିଣ ଏସନ ସ୍ତୁତି ବୋଲନ୍ତି କେଶବ ।
ଅସ୍ତ୍ର ସମ୍ବରଣ କରହେ ବୀର ଗାଣ୍ଡୀବ ॥
ଧର୍ମ ବଳେ ବଳୀୟାର ସୁଧନ୍ୱା ଅଟଇ ।
ତୁମ୍ଭହାତେ ତାର ମୃତ୍ୟୁ କେବେ ହେବନାହିଁ ॥
ଧନୁ ଛାଡ଼ ମୋ ପଛରେ ଆସ ହେ ବହନ ।
ଉପାୟେ ନାଶ କରିବ ସୁଧନ୍ୱା ଜୀବନ ॥
ମହା ଦୁର୍ଜ୍ଜୟ ଶତ୍ରୁ ଏ ସୁଧନ୍ୱା ଅଟଇ ।
ତୁମ୍ଭ ହିତପାଇଁ ଏ କୌଶଳ ଭାବିଲଇଁ ॥
ଯେତେ ଦ୍ୱାର ପାର ଅସ୍ତ୍ର କରିଲ ସନ୍ଧାନ ।
ପଣ ଅନୁସାରେ କାର୍ଯ୍ୟ ନୁହେ ଏଥେ ଜାଣ
ଏହା କହି ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମୀ ଦେବଦତ୍ତ ଧରି ।
ବଜାନ୍ତେ କମ୍ପିତ ହେଲା ପୃଥ୍ୱୀ ଆଦିକରି ॥
ତହିଁପଛେ ପାଞ୍ଚଜନ୍ୟ ବାଇଲେ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ।
ଦୁହିଁଙ୍କର ଶବ୍ଦେ ପୃଥ୍ୱୀହେଲା କମ୍ପମାନ ॥
ଧନୁ ଉଚ୍ଛୁଳିଲା ଜୀବେ ସ୍ତବଧ ହୋଇଲେ ।
ଦେବଲୋକ ମୂକ ପରି ଅନାଇ ରହିଲେ ॥
ଏ ସମୟେ ଅର୍ଜ୍ଜୁନଙ୍କୁ କହିଲେ ଶ୍ରୀହରି ।
ସୁଧନ୍ୱାକୁ ନାଶ ଏତେବେଳେ ଧନୁ ଧରି ॥
ପୂର୍ବେରେ ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କୁ ରଣ ମଧ୍ୟେ ଶୂଳପାଣି ।
କାଳ ଦେବତାଙ୍କୁ ଅସ୍ତ୍ର ମୂଳେ ଥୁଅ ଆଣି ।
ଚଉଷଠି ଯୋଗିନୀ ତାର ଫଳାରେ ରଖିଣ ।
ମହା ବ୍ରହ୍ମଶର ବେଗେ ପେଶ ତୁ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ॥
ଦେବତାଦି ନବଗ୍ରହେ ଶର ଆବୋରନ୍ତୁ ।
ବିରାଟ ରୂପକୁ ସ୍ମରି କରିଥାଅ ହେତୁ ॥
କୃଷ୍ଣ ବର୍ଣ୍ଣ ଶୁଣିଣ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ବୀରବର ।
ଧନୁର୍ଦ୍ଧରେ ବ୍ରହ୍ମଶର ବସାନ୍ତେ ଗୁଣର ॥
ଏସନ ସ୍ଥିତି ଦେଖିଣ ସର୍ବେ ଚମକିତ ।
ଭାବିଲେ ସୁଧନ୍ୱା ଏବେ ହୋଇଲା ନିହତ ॥
ହା ହା କାର କରି ସର୍ବେ ଅନାଇ ରହିଲେ
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ଦୃଷ୍ଟିକି ସୁଧନ୍ୱା ସ୍ତୁତିକଲେ ।
ଜୟ ଜୟ ନାରାୟଣ ଜଗତ ଜୀବନ ।
ଅର୍ଜ୍ଜୁନେ ରଣ ଜାଣିବ କି ହେତୁ ମୋ ପ୍ରାଣ
ମାଗେ ଏତକ ଭିକ୍ଷା ହେ ତବ ପାଦଗତେ ।
ସମ୍ମୁଖ ରଣରେ ନାଶ କର ପ୍ରଭୁ ମୋତେ ॥
ଶୁଣିଣ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ବୀର ଆରକ୍ତ ଲୋଚନ ।
ସୁଧନ୍ୱାକୁ ଡାକ କୋପେ ବୋଲନ୍ତି ବଚନ ॥
ଦୁଇବାର ମୋର ଶର ଛେଦିଲୁ ତୁ ହେଳେ ।
ଏ ଶରେ ତୋହର ମୁଣ୍ଡ ପକାଇବ ତଳେ ॥
ପ୍ରତିଜ୍ଞା କରୁଛି କେବେ ଏ ମିଥ୍ୟା ନୁହଇ ।
ଏ ଶର କାଟିବା ପାଇଁ କ୍ଷମ ନୋହୁ ତୁହି ॥
ବେଳ ଥାଉଁ ଥାଉଁ ତୋର ଇଷ୍ଟଙ୍କୁ ସୁମର ।
ଭାବିଲେ କି ହେବ ନିଶ୍ଚେ ଯିବୁ ଯମପୁର ॥
ହରିହର ଏକ ଆତ୍ମା ନୁହେ ଭିନ୍ନାଭିନ୍ନ ।
ଯେ ଭିନ୍ନ କରଇ ସେହି ଅଟଇ ଅଧମ ॥
ମୂର୍ଖପଣେ ଯେଉଁ ଲୋକ ହରି ନିନ୍ଦାକରେ ।
ଶିବଙ୍କୁ ପୂଜଣ ଠେକ କରଇ ସଂସାରେ ॥
ମାତ୍ର ଶିବ ତା ଉପରେ ନୁହନ୍ତି ପ୍ରସନ୍ନ ।
ବିଷ୍ଣୁ ପୂଜି ଶିବ ନିନ୍ଦା କରିଲେ ଏସନ ॥
ନୁହନ୍ତି ସନ୍ତୋଷ କେବେ କମଳାର ପତି ।
ଶେଷେ ନର୍କଭୋଗ କରି ପାଏ ଅଧୋଗତି ॥
ହରିହର ସ୍ୱରୂପ ନ ଜାଣି ପାପମତି ।
ଇଚ୍ଛାରେ ପଡ଼ିଣ ନରକରେ କରେ ଗତି ॥
ବାକ୍ୟ ନଷ୍ଟହେଲେ ନିଶ୍ଚେ ନରକ ଭୋଗିବି ।
ଏହି ଶରେ ନିଶ୍ଚେ ତୋର ମସ୍ତକ ଛେଦିବି ॥
ଅର୍ଜ୍ଜୁନର ବାଣୀ ଶୁଣି ସୁଧନ୍ୱା ଭାଷଇ ।
ଏତେବେଳେ ବୃଥା ଠାଣ କରୁ କାହିଁ ପାଇଁ ॥
କାଶୀକ୍ଷେତ୍ରେ କପିଳାସ ଯାଇଁ ଶିବତୋଷ ।
ମଣିକର୍ଣ୍ଣିକାରେ ଝାମ୍ପି କଲ୍ମଷ ବିନାଶ ॥
ହରିହର ଭେଦାଭେଦ ଫଳ ଏଥି ନାହିଁ ।
ସତ୍ୟଧର୍ମବଳେ ନର ସକଳ ଲଭଇ ॥
ଯେବେ ହରିହର ଅସ୍ତ୍ର ହୋଇବ ଅଗତ ।
ଧର୍ମବଳେ କାଟିବି ମୁଁ ଶୁଣ ପାଣ୍ଡୁସୁତ ॥
ମିଥ୍ୟା ନୋହେ ମୋର ବାକ୍ୟ ଦେଖିବୁ ଏକ୍ଷଣ
ବିଲମ୍ବ କିପାଇଁ ଶର ପେଶ ତୁ ବହନ ॥
ଶୁଣି ପାର୍ଥ କୋପେ ସିଂହ ସମ ଫୁଲିଯାଇ ।
ବୀରଦର୍ପେ ଶର ଛାଡ଼େ ପୃଥ୍ୱୀ କମ୍ପାଇ ॥
ଚଉଦିଗେ ଶର ମୁଖୁ ବର୍ଷେ ଅଗ୍ନି କଣା ।
ଚରାଚର ଦହିଲା ପଶିବେ ଯାଏ ଜଣା ॥

ଭୀମ ରବେ କଟାକ୍ଷ ଧଇଲା ଅକୁଳ ସାଗର ।
ତେଜ ଦେଖି ଦେବଗଣେ କଲେ ହାହାକାର ॥
ବାସୁକୀ ନାଗର ଫଣା ହୁଏ ଟଳମଳ ।
ଅସ୍ଥାନ ତେଜ ପଳାଏ ସର୍ଜ୍ଜୀବନୀପାଳ ॥
ଅକାଶେ ଦେବତାଗଣେ ରହି ନ ପାରିଲେ ।
ବାଣତେଜେ ସୂର୍ଯ୍ୟଦେବ ମେରୁରେ ଲୁଚିଲେ ॥
ଶର ଗତି ଦେଖିଣ ସୁଧନ୍ୱା ସ୍ତମ୍ଭୀଭୂତ ।
ଶାରଙ୍ଗ୍ୱ ପରକାଶିବ ଦେଖନ୍ତୁ ଜଗତ ॥
ଧର୍ମବଳେ ଭବଗ୍ରାହ୍ୟ ଅଚେ ଛନ୍ତି ରହି ।
କି ଦୁଃଖ ମରଣେ ଯହିଁ ଥିବେ ଜଗନ୍ନାଇଁ ॥
କେଉଁ ଜନ୍ମେ କେତେ ପୁଣ୍ୟ ମୁହିଁ କରିଥିଲି ।
ମରଣ ସମୟେ ପାଦପଦ୍ମକୁ ଦେଖିଲି ॥
ପିତା ମାତା ଅଟନ୍ତି ମୋ ଧର୍ମ ପରାୟଣ ।
କେଉଁଦୋଷେ ନ ଦେଖିଲେ ଏ ରଙ୍ଗାଚରଣ ॥
ଧାର୍ମିକ ଅଟଇ ପ୍ରଭାବତୀ ପତ୍ନୀ ମୋର ।
ପଦ୍ମପାଦ ନ ଘଟିଲା ଦର୍ଶନ ତାହାର ॥
କୁଟୁମ୍ବ ଅଟନ୍ତି ମୋର ଧାର୍ମିକ ବିବେକ ।
କେଉଁଦୋଷେ ନ ଦେଖିଲେ ଏ ପଙ୍କଜମୁଖ ॥
ହେ ପ୍ରଭୁ କରୁଣାସିନ୍ଧୁ ଜଗତର ପତି ।
ଶ୍ରୀଚରଣେ ସ୍ଥାନ ଦିଅ ଏତିକ ବିନତି ॥
ହୃଦ ମନ୍ଦିରରେ ବିଜେ କର ବଂଶୀପାଣି ।
ଅନ୍ତର ବେଦନା ଜାଣ ବୋଲି ଅନ୍ତର୍ଯାମୀ ॥
ନ କର ନିରାଶ ପ୍ରଭୁ ବିନତି ମୋ ଏତେ ।
ଏ ଦାସ ପାଇବ ସ୍ଥାନ ଶ୍ରୀଚରଣ ପ୍ରାନ୍ତେ ॥
ଏପରି ବନ୍ଦନା କରି ମନର ଆନନ୍ଦେ ।
ପ୍ରେମ ଅଶ୍ରୁ ବର୍ଷି ସେହି ଭକ୍ତ ଗଦଗଦେ ॥
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଲାବଣ୍ୟ ମୂର୍ତ୍ତି କରଇ ଦର୍ଶନ ।
ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ଶରକୁ ଅଧେ କାଟିଲା ତକ୍ଷଣ ॥
ସଂସାର ଦହନ ଶର ଅର୍ଦ୍ଧକଟା ଦେଖି ।
ଶଚୀଦେଶ ବିବୁଧାଦିଏ ବୁଜିଦେଲେ ଆଖି ॥
ଏସନ ଅବସ୍ଥା ଦେଖି ସୁଭଦ୍ରା ରମଣ ।
ଲଜ୍ଜାଭରେ ତାଙ୍କ ମୁଖ ହୋଇଲା ମଳିନ ॥
ଦେଖ ଦଇବର ବଳ ବାକି ଅର୍ଦ୍ଧ ଶର ।
କଣ୍ଠରି ସହି କାଟିଲା ସୁଧନ୍ୱାର ଶିର ।
ଚକ୍ରଧର ଚକ୍ରରେ ରଖିଲେ ପାର୍ଥପଣ ।
ଅତି ଆନନ୍ଦିତ ହେଲେ ପାଣ୍ଡବ ସଇନ ॥
ସୁଧନ୍ୱା ସକାଶେ ସର୍ବେ କଲେ ହାହାକାର ।
ସମରେ ପାଣ୍ଡବ ବୋଲି ନ ଥିଲା ମନର ॥
କେବଳ ଦୟାମୟଙ୍କ ସୁଦୟାର ବଳେ ।
ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ହୋଇଲା ଜୟୀ ମହାଦେବ ବୋଲେ ॥

ଇତି ଶ୍ରୀ ଜୈମିନି ଭାରତେ ହରିଭକ୍ତି
ରସଲୀଳା ସାର କଥା ପ୍ରବନ୍ଧେ
ନାମ ଅଷ୍ଟାଦଶୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।

——○——

ଊନବିଂଶ ଅଧ୍ୟାୟ

ପୀତାମ୍ବର ମହାବକ୍ଷୋପ୍ରଲ୍ହାଦ ଭୟନାଖ୍ୟୃତ
ଡମ୍ବମୁଦ୍ଧର ଦେବେଶ ଦୁଃଖଦ ଭବସାଗରାତ୍

ସୁରଥଦ୍ୱାରା ପାଣ୍ଡବ ସୈନ୍ୟର ପରାଜୟ ଓ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ସହିତ ଯୁଦ୍ଧ ।

ଏଥୁଅନ୍ତେ ଜନ୍ମେ ଜୟ ଯୋଡ଼ି ଦେଇକର
ବୋଲନ୍ତି ଭୋ ମୁନି ମୋତେ କର ପ୍ରତିକାର ॥
ସୁଧନ୍ୱା ବିନାଶ ପରେ କି ହେଲା ଘଟଣା ।
ତାହା ମୋତେ ବିସ୍ତାରଣ କୁହ ମହାମନା ॥
ରାଜାଙ୍କ ବିନୟ ଦେଖି ବୋଲନ୍ତି ଜୈମିନି ।
ଏଥୁଅନ୍ତେ ଯାହା ହେଲା ଶୁଣ ସେ କାହାଣୀ ॥
ସୁଧନ୍ୱାର କଟା ମୁଣ୍ଡ ଅତି ହର୍ଷଭରେ ।
କୃଷ୍ଣନାମ ଉଚ୍ଚାରଣ ଗଡ଼େ ରଣସ୍ଥଳେ ॥
ମୁଣ୍ଡର ଅଘାତେ କେତେ କେତେ ସୈନ୍ୟଗଣ
ରଣସ୍ଥଳେ ଅକାରଣେ ତେଜିଲେ ପରାଣ ॥
ଦେଖିଣ ଏସନ ରୀତି ପ୍ରଭୁ ବାସୁଦେବ ।
ସୁଧନ୍ୱାର କଟାମୁଣ୍ଡ ଧଇଲେ କେଶବ ॥
ମୁହିଁ ମୁହିଁ ସେ ମୁଣ୍ଡରୁ ବାହାରିଲା ତେଜ ।
ସେ ତେଜ ଦେଖି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଲେ ଦେବରାଜ
ମୁହିଁ ମୁହିଁ ସେହି ଜ୍ୟୋତି ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଅଙ୍ଗରେ ।
ପ୍ରବେଶ କରିଲା ଦେଖୁଥିଲେ ସର୍ବସୁରେ ॥
ଅତି ବଡ଼ ଭକ୍ତ ଜାଣି ପ୍ରଭୁ ମହାନନ୍ଦେ ।
ସେ ତେଜ ବିଲୟ କଲେ ଆପଣାର ହୃଦେ ॥
ତହୁଁ ବାସୁଦେବ ସୁଧନ୍ୱାର ଶିର ଧରି ।
ହଂସଧ୍ୱଜ ରଥେ ନିକ୍ଷେପିଲେ ଶୀଘ୍ରକରି ॥
ପୁତ୍ର ମୁଣ୍ଡ ଦେଖି ରାଜା ଅତ୍ୟନ୍ତ ବିକଳେ ।
ମୂର୍ଚ୍ଛା ଯାଇ ରଥପରୁ ପଡ଼ିଲା ସେ ତଳେ ॥

କେତେବେଳେ ଚେତନା ପାଇଣ ନୃପରାଣ
ହା ହା ପୁତ୍ର ବୋଲି ଉଚ୍ଚେ କରିଲେ ରୋଦନ
କି ଯୋଗରେ ପାର୍ଥସହ ଯୁଝିଗଲୁ ରଣେ ।
କି ପାତକ ବନ୍ଧୁ ପ୍ରାଣ ତେଜିଲୁ ସେ ସ୍ଥାନେ
ଏକମାତ୍ର ଭରସା ତୁ ଥିଲୁରେ କୁମର ।
ତୋ ବାହୁକୁ ଆଶ୍ରା କରି ବଞ୍ଚିଥିଲି କାଳ ॥
କିଏ ଜାଣିଥିଲା ଏବେ ଏପରି ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା ।
ସରିଲା ମୋ ବଡ଼ପଣ ସରିଲା ମୋ ଆଶା ॥
ବାତୁଳପରାୟେ ରାଜା କଣ୍ଠମୁଣ୍ଡ ଗୃହି ।
ବୋଲେ କାହିଁକିରେ ବଳା ମାନ କରୁ ତୁହି
ଚଞ୍ଚଳ ତଇଲେ ପକାଇଲି ବୋଲି ଧନ ।
ସେ ଦୋଷେ କି ଛାଡ଼ିଗଲୁ ମୋତେ ତୁ ବହନ
ତୋ ସମ ବୀରତ୍ୱ କିଏ ପ୍ରକାଶ କରିବ ।
ନର ନାରାୟଣଙ୍କୁ କେ ସମରେ ତୋଷିବ ॥
ଯୁଦ୍ଧ ଯାତ୍ରାକାଳେ ତୋର ନାରୀ ପ୍ରଭାବତୀ ।
ତା ଆଶା ପୂରଣ କରି ରଖିଲୁ ସନ୍ତତି ।
ଉଠ ଉଠ ବଳା ଆଉ ବିଳମ୍ବ ନ କର ।
ତୋ ବିଚ୍ଛେଦେ ଭାଇମାନେ ହୁଅନ୍ତି ଆକୁଳ ॥
ଜାଣିଲିଣି ଏବେ ପୂରିଲାଣି ମୋ ଆୟୁଷ ।
ସକୁଟୁମ୍ବେ ପ୍ରେତପୁରେ କରିବି ମୁଁ ବାସ ॥
ପିତାକୁ ଶୋକେ ଏପରି କାତର ଦେଖିଣ ।
ଆକୁଳେ ସୁରଥ ବୀର କଲା ଆଗମନ ॥
ବିନୟ ବଚନେ କହେ ଅହେ ନୃପମଣି ।
କିପାଇଁ ରୋଦନ ଏତେ କପାଇଁ ଭାଳେଣି ॥
ପୁଅ ମୁଣ୍ଡ ଧରି କିମ୍ପା ନୀଚଲୋକ ପରି ।
ସମର ଭୂମିରେ କାନ୍ଦୁଅଛ ଦଣ୍ଡଧାରୀ ॥
ଯୋଗୀ ଋଷିମାନେ ଯାକୁ ଦିବାନିଶି ଧ୍ୟାନ୍ତି ।
ସେ ପ୍ରଭୁ ପାଦରେ ଲୀନ ଦୁଃଖ କାହିଁପାଇଁ ॥
ସୁରଥ ବଚନ ଶୁଣି ବୋଲନ୍ତି ରାଜନ ।
ଦୁଃଖକରେ କିମ୍ପା ପଦେ ନୋହିଲା ସେ ଲୀନ
ବିନା ସୁକୃତରେ କେହି ହରି ପାଦେ ସ୍ଥାନ ।
ପାଆନ୍ତି ନାହିଁ ଅଟେ ଏ ଶାସ୍ତ୍ରର ବଚନ ॥
କି ପାପରୁ ସୁଧନ୍ୱାର ଶିର ଲୀନ ନୋହି ।
ମୋହ ହାତକୁ ଆସିଲା ଦୁଃଖ ଏଥି ପାଇଁ ॥
ଏହା କହି ନରପତି ଅତି ଆକୁଳରେ ।
ପୁତ୍ର କଣ୍ଠ ମୁଣ୍ଡ ପକାଇଲେ କୃଷ୍ଣପରେ ॥

ଭକ୍ତବର ଜାଣି ହରି ସୁଧନ୍ୱାର ଶିର ।
ଆକାଶକୁ ପକାନ୍ତେଣ ହେଲା ତହିଁ ସ୍ଥିର ॥
ଦେଖିଣ ଏସନ ରୀତ ସୁରଥ କହଇ ।
କୃଷ୍ଣାର୍ଜ୍ଜୁନେ ବିନାଶିବ ଅଧୈର୍ଯ୍ୟ କିପାଇଁ ॥
ଚକ୍ରଧର ଚକ୍ରରେ ନାଶିଲେ ଭ୍ରାତା ମୋର ।
ବୀରଦର୍ପେ ଘୁଞ୍ଚାଇବି ଚକ୍ର ମୁଁ ତାଙ୍କର ॥
କୃଷ୍ଣ ପାର୍ଥ ସହ ଯେବେ ସର୍ବ ଦେବଗଣ ।
ମୋ ସଙ୍ଗେ ଯୁଝିବେ ନିଶ୍ଚେ ଲଭିବେ ମରଣ
କହୁଁ କହୁଁ ବୀର ହେଲା କ୍ରୋଧେ କମ୍ପମାନ ।
ରଥ ଚଢ଼ି ସମରକୁ କରିଲା ଗମନ ॥
ସୈନ୍ୟ ସେନାପତିମାନେ ଧାଆନ୍ତି ପଛରେ ।
ଯମ ସମ ମିଳିଲେକ ପାର୍ଥର ଆଗରେ ॥
ଧନୁ ଟଙ୍କାରିଣ ବୀର ଛାଡ଼େ ସିଂହରଡ଼ି ।
ସତେ କି ମନ୍ଦର ଗିରି ପଡ଼ିଅଛି ଝଡ଼ି ॥
ରଥ ସମ୍ମୁଖୀନ କରି ବେଗେ ଅର୍ଜ୍ଜୁନର ।
କହେ ଛଡ଼ାଇବି ବୀର ଦର୍ପ ଆଜ ତୋର ॥
ରେ ପାର୍ଥ ଆଜ ସମରେ କେ ରଖିବ ତୋତେ
ଯମପୁରେ ପଠାଇବି କୃଷ୍ଣଙ୍କ ସାକ୍ଷାତେ ॥
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଅଟନ୍ତି ପରା ନ୍ୟାୟର କରତା ।
କିପରି ସେ ମରାଇଲେ ମୋର ଜ୍ୟେଷ୍ଠଭ୍ରାତା ॥
ମୋର ହାତେ ତୋ ମରଣ ମଧ୍ୟମ ପାଣ୍ଡବ ।
ଜାଣିଥାଅ କେବେ ଏହା ଆନ ନ ହୋଇବ
ମୁହୂର୍ତ୍ତିକ ପାଇଁ ଯେବେ ସମ୍ଭାଳ ମୋ ବାଣ ।
ତେବେ ବୀରମଧ୍ୟେ ତୋତେ କରିବି ଗଣନ ॥
ହେ ଲବଣୀଚୋର ରାଧାଦେବୀ ପ୍ରାଣଧନ ।
କୌଶଳେ ଏବେ ରଖନ୍ତୁ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ଜୀବନ ॥
ଆପଣ କୌଶଳ କରି ଭାଇକି ମୋହର ।
ପଠାଇଛ ଯମପୁର ହେ କମଳାବର ॥
ଯେଣୁ କରିଅଛ ଶିଶୁ ପରାଏ କରମ ।
ଲୋପ କରାଇଛ ହରି ନିଜ ଗୁଣ ଗ୍ରାମ ॥
ମୋତି ମୂଲ୍ୟ ନ ଜାଣିଣ ଦାନବେ ଯେସନ ।
ମୋତି ବଦଳାଇ ଗୁଞ୍ଜା କରନ୍ତି ଗ୍ରହଣ ॥
ତେସନ ପୁଣ୍ୟ କର୍ମକୁ ଛାଡ଼ି ନାରାୟଣ ।
କୁଚକ୍ରରେ ହରିଲ ମୋ ଭାଇର ଜୀବନ ॥
ଦେଖିବି ଆଜ କିପରି ପାଣ୍ଡବେ ରଖିବ ।
ମୋର ପରିଚୟ ତୁମ୍ଭେ କାହୁଁ ବା ଜାଣିବ ॥

ସୁରଥ ବଚନ ଶୁଣି ଶଙ୍କିତ ଅଚ୍ୟୁତ ।
ଅର୍ଜ୍ଜୁନଙ୍କୁ ବୋଲନ୍ତି ଶୁଣ ହେ କୁନ୍ତୀ ସୁତ ॥
ମହାବୀରବର ଏହି ସୁରଥ ଅଟଇ ।
ଯା ସହ ସମର କଲେ ଜୟ ହେବ ନାହିଁ ॥
ସ୍ୱଭାବର ବଳେ ସେ ପରଚଣ୍ଡ ମୂର୍ତ୍ତି ତାର ।
ଅତି ବଳବାନ ପୁଣି ଯୁଦ୍ଧେ ସୁଚତୁର ॥
ତୁମ୍ଭେ ଗଲେ ଅମଙ୍ଗଳ ହେବ ଧନଞ୍ଜୟ ।
ଅନ୍ୟ ରଥୀ ଯାନ୍ତୁ ଯୁଦ୍ଧେ ଅପସର ରହ ॥
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ବଚନ ଶୁଣି ଆନନ୍ଦେ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ।
କପାଁଇ ଏତେ ଅଧୈର୍ଯ୍ୟ ହୁଅ ଭଗବାନ ॥
କି ଅବା ନ ଜାଣ ନାଥ ଜଗତର ସାଇଁ ।
ତୁମ୍ଭେ ଥାଉଁ ବିପଦ ପାଣ୍ଡବେ ଅଛୁ କାହିଁ ॥
ଯା ନାମ ସ୍ମରଣେ ସର୍ବ ଦୁରିତ ବିନାଶ ।
ଯା ନାମ ସ୍ମରଣେ ସର୍ବ ପାପ ହୁଏ ଧ୍ୱଂସ ॥
ସେ ମଙ୍ଗଳମୟ ଥାଉଁ ରଥରେ ମୋହର ।
ଏ ସଂସାର ମଧ୍ୟେ କିବା ଅମଙ୍ଗଳ ତାର ॥
ଦୟାବହି ବାସୁଦେବ କହନ୍ତୁ ଆପଣ ॥
ନୁହନ୍ତି କି ପାଣ୍ଡବଙ୍କ ଗତି ହେ ମୋହନ ॥
ମଧ୍ୟମ ପାଣ୍ଡବ ବାଣୀ ଶୁଣି ରମାବର ।
ଶାନ୍ତ୍ୱନା ଦେଇ ତାହାଙ୍କୁ ଭାଷନ୍ତି ଏ ଗିର ॥
ସୁରଥ ଅଜେୟ ବୀର ସଂସାରେ ଅଟଇ ।
କି ଭାବି ତା ସଙ୍ଗେ ଇଚ୍ଛା ଯୁଝିବାର ପାଇଁ ॥
ଦେଖ ବୀର ତେଜ ତାର ନିନ୍ଦେ ଦିନକର ।
କ୍ରୋଧ ହେଲେ ସଞ୍ଜୀବନୀ ଛାଡ଼େ ନାଶକର ॥
ବ୍ରହ୍ମା ଭୟକରେ ମୋର ସୃଷ୍ଟି ଏ ନାଶିବ ।
ଭୟେ କମ୍ପମାନ ସ୍ୱର୍ଗେ ହୁଅଇ ବାସବ ॥
ଭୟଙ୍କର କାଳାନଳ ପ୍ରାୟ ମୂର୍ତ୍ତି ଧରି ।
ନିର୍ଭୟେ ଆସଇ ରଣେ ନ ହେବ ନିବାରି ॥
ତେଣୁ କରି କହୁଅଛି ଆଜିକାର ରଣେ ।
ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନାଦି ବୀରେ ଯୁଦ୍ଧ କରନ୍ତୁ ତା ସନେ ॥
ପଶ୍ଚାତେ ଉପାୟ ତାର କରିବା ବିହିତ ।
ପୁଣ୍ୟବଳ ଯୋଗୁଁ ଭୟ ହୁଏ ମନେ ଜାତ ॥
ଜାଣିଅଛ ସୁଧନ୍ୱାର ନାଶ ପାଇଁ ମୁହିଁ ।
ଆପଣା ସୁକୃତ ଦେଇ ବିନାଶି ଅଛଇ ॥
ଧର୍ମବଳ ପୁଣ୍ୟବଳ ନ ହୋଇଲେ କ୍ଷୀଣ ।
ବିନାଶ ନ ହେବ ଶତ୍ରୁ ଏ ନୀତି ବଚନ ॥

ଏଣୁ କରି ଶାସ୍ତ୍ରମଧ୍ୟେ ହୋଇଅଛି ଲିଖିତ ।
ପୁଣ୍ୟବଳ ଥିବାଯାଏ ନୁହଇ ପତିତ ॥
ଦେଖ ଯେତେ ପ୍ରାଣୀଙ୍କର ପୁଣ୍ୟ କ୍ଷୟଯାଏ ।
ଅଳ୍ପକାଳ ମଧ୍ୟେ ସେହୁ ଯାନ୍ତି ଯମାଳୟେ ॥
ପୁଣ୍ୟହୀନ ଲୋକ ଖଣ୍ଡ ଅଗ୍ନି ବ୍ୟାଘ୍ର ହାତେ ।
ସମସ୍ତ ହରାଇ ନାଶ ହୁଅଇ କଷ୍ଟେତେ ॥
ଭଲକରି ଚିନ୍ତ ମନେ ମଧ୍ୟମ ପାଣ୍ଡବ ।
ପୁଣ୍ୟକ୍ଷୟ ନ ହୋଇଲେ ନ ମରେ ଏ ଜୀବ ॥
ପୁଣି କହନ୍ତି କେଶବ କୁମରଙ୍କୁ ଡାକି ।
କପାଁ ବିଳମ୍ବ ସମରେ ଆଗେ ଶତ୍ରୁ ଦେଖି ॥
ଯାଅ ବାବୁ ବୀର ମଦେ ମାତି ଶତ୍ରୁ ମାର ।
ସୈନ୍ୟ ସେନା ଆଦି ଘେନି ଚଳ ତୁ ସତ୍ୱର
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ଆଜ୍ଞା ପାଇ ସର୍ବ ବୀରଗଣେ ।
ବୀରମଦେ ମାତି ଚଳିଗଲେ ରଣାଙ୍ଗନେ ॥
ଯେଉଁଠାରେ ସୈନ୍ୟମାନେ ଯାଇଁ ଯୁଦ୍ଧକଲେ
ସେଠାରୁ ଜୟ ଯୋଜନେ କୃଷ୍ଣାର୍ଜ୍ଜୁନ ଥିଲେ
ଭ୍ରାତୃ ଶୋକରେ ସୁରଥ ସମର ଭୂମିରେ ।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଅର୍ଜ୍ଜୁନଙ୍କୁ ନ ଦେଖିଣ ସମରେ ॥
ବୀରଗର୍ବେ ବୋଲେ ମୋର ଭୟରେ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ
କୃଷ୍ଣ ସହ ଲୁଚି ରହିଛନ୍ତି ସେହୁ ପୁଣି ॥
ବାଳକର ସଙ୍ଗତରେ କିବା ରଣ ମୋର ।
ଏଥିରେ କି ଯଶ ପୁଣି ହୋଇବ ମୋହର ॥
ସ୍ୱର୍ଗ ମର୍ତ୍ତ୍ୟ ପାତାଳ ବା ରସାତଳ ଆଦି ।
ଯେଉଁଠାରେ ଥିଲେ ନିଶ୍ଚେ ପକାଇବି ଛେଦି
ଏସନ କହିଣ ବୀର ସୈନ୍ୟଙ୍କୁ ଡ଼ାକିଣ ॥
ବୋଲେ ମୋର ଭୟେ ପଳାଇଲେ କୃଷ୍ଣାର୍ଜ୍ଜୁନ
ମନେ ମନେ ଭାବିକରି ପରାକ୍ରମ ମୋର ।
ଭୟରେ ପଳାଇ ଗଲେ ସେହି ଦୁଇ ବୀର ॥
ଏହା ଶୁଣି ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନାଦି ବୋଲନ୍ତି ବଚନ ।
ବୃଥା କପାଁଇରେ ମୂର୍ଖ କହୁ ତୁ ଏସନ ॥
ଆଗେ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ହସ୍ତୁ ରକ୍ଷା ପାଅ ।
ପଶ୍ଚାତେ ଦେଖିବୁ ଯାଇ କୃଷ୍ଣ ପାର୍ଥ ସହ ।
ନୀଚ ଲୋକ ପର ମୁଖେ ଆପଣା ବଡ଼ିମା ।
କେତେ ବଖାଣି ହେଉଛୁ ରେ କ୍ଷତ୍ରୀ ଅଧମା ॥
କହୁଁ କହୁଁ ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନାଦି ସର୍ବ ବୀରଗଣ ।
ବଜ୍ର ସମ ଶର ସର୍ବେ କରିଲେ ସନ୍ଧାନ ॥

ଦେଖିଣ ଏସନ ଗତି ସୁରଥ ତାଙ୍କର ।
ମହାକୋପେ ପ୍ରହାରିଲ ବ୍ୟୂହଭେଦ ଶର ॥
ଅନନ୍ତ ପୂରିତ କରି ବୀର ଛାଡ଼େ ଶରଗଣ ।
ଶରଜାଳେ ଅନ୍ଧକାର ହେଲା ସେହି ସ୍ଥାନ ॥
ଯେସନେ ଶ୍ରାବଣ ମାସେ ବରଷଇ ନୀର ।
ସମସ୍ତଙ୍କ ଶର କାଟି ମାରଇ ତୀକ୍ଷ୍ଣ ଶର ॥
ଅହୋ କେତେ କେତେ ବୀର ସୁରଥର ବାଣେ
ଅକାଳେ ତେଜିଲେ ପ୍ରାଣ ସମର ପ୍ରାଙ୍ଗଣେ ।
ରଥି ମହାରଥି ଆଦି ନାଶେ ବୀରଗଣ ।
ତିନି ଯୋଜନ ମାଡ଼ିଣ ପଡ଼ିଲେ ସଇନ ॥
ସର୍ବ ସୈନ୍ୟ ନାଶ କରି ସୁରଥ ଦୁର୍ଜ୍ଜୟ ।
ତଥାପି ନ ଦେଖେ ବୀର ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ କୌନ୍ତେୟ ॥
ଏହାପରେ ସୈନ୍ୟ ଗଣ ନାଶି ନାଶି ବୀର ।
ଅନେକ ଦୂରେ ଦେଖିଲା ପାର୍ଥ ଚକ୍ରଧର ॥
ଦେଖିଲା ମାତ୍ରକେ ଶର କଲା ବରଷଣ ।
ଶର ନ ଆସୁଣୁ ତାହା କାଟିଣ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ॥
ବାଛି ବାଛି ତୀକ୍ଷ୍ଣବାଣ କରିଲେ ସନ୍ଧାନ ।
ଆକାଶ ଛାଇଣ କଲେ ବାଣ ବରଷଣ ॥
ଚାହିଁ ଚାହିଁ ସୁରଥର ଅଶ୍ୱ ରଥ ଧନୁ ।
ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ କରି କାଟିଲେ ପାଣ୍ଡବ ସୁନୁ ॥
ଲଜ୍ଜାଭରେ ସୁରଥ ଯେ ଅନ୍ୟ ରଥ ଚଢ଼ି ।
ବିଶେଷ ଧନୁ ଧରିଣ ଛାଡ଼େ ସିଂହ ରଡ଼ି ॥
ଏହାପରେ ବେନି ବୀର କରନ୍ତି ସମର ।
ତିଳେ ମାତ୍ର ଅବସର ନାହିଁ ଦୁହିଁଙ୍କର ॥
କେହି କାହାଠାରୁ ଊଣା ନୁହନ୍ତି ସମରେ ।
ଡାକ ହାକ ଅସ୍ତ୍ର ପ୍ରହାରନ୍ତି ବେନି ବୀରେ ॥
ଉଭୟ ପକ୍ଷ ସଇନ ଦେଖିଣ ଏସନ ।
ଧନୁଶର ଛାଡ଼ି ସର୍ବେ ରହିଲେ ସେ ସ୍ଥାନ ॥
ପାଣ୍ଡବ ପକ୍ଷ ଚିନ୍ତନ୍ତି ଅର୍ଜ୍ଜୁନର ଜୟ ।
ସୁରଥ ପକ୍ଷ ଭାବନ୍ତି ସୁରଥ ବିଜୟ ॥
ଦେଖଣାହାର ପ୍ରାୟେ ଉଭୟ ସୈନ୍ୟଗଣେ ।
ଚାହିଁ ନ ପାରିଲେ ତହିଁ ବାଣର ଗହଣେ ॥
ଶୂନ୍ୟପଥରୁଦ୍ଧ ହେଲା ନ ଚଳେ ପବନ ।
ଦେଖି ତ୍ରିଦଶ ବିବୁଧେ ସଶଙ୍କିତ ମନ ॥
ଏ ସମୟେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ କହନ୍ତି ଅର୍ଜ୍ଜୁନକୁ ।
ସୁରଥ ସମାନ ବୀର ନ ଦେଖେ କାହାକୁ ॥
ସୁରଥର ସମକକ୍ଷ ଯୋଦ୍ଧା କେଉଁ ସ୍ଥାନ ।
ନ ଦେଖିଛୁ ଏହା ସତ୍ୟ ହେ ବୀର ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ॥
ଦେଖ ନୟନରେ ଚାହିଁ ଶରକୁ ତାହାର ।
ତିନି ଲୋକ କମ୍ପମାନ ଭୟରେ ଅସ୍ଥିର ॥
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ବାଣୀ ଶୁଣି ବୀର ଫାଲଗୁନି ।
କୃତାଞ୍ଜଳି ପୁଟେ କହେ ଅହେ ବଂଶୀପାଣି ॥
କି ଛାର ସୁରଥ ବୀର ସମ୍ମୁଖେ ମୋହର ।
ଯାହାର ସହାୟ ନିଜେ ଅଖିଳ ଈଶ୍ୱର ॥
ତୁମ୍ଭ ପରସାଦେ ଅହେ କମଳଲୋଚନ ।
କୋଟି ସୁରଥ ହୋଇଲେ ନ ଗଣେ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ॥
ଦେଖ ନାଥ ଦୟାବଳେ ଏହି ତୁମ୍ଭ ଦାସ ।
ଏହିକ୍ଷଣି ସୁରଥକୁ କରିବ ବିନାଶ ॥
ଏତେ କହିଣ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ପ୍ରଣମି କୃଷ୍ଣରେ ।
ନିଦାରୁଣ ଶରମାରେ ସୁରଥ ଉପରେ ॥
ହସିଣ ସୁରଥ ବୀର ଅର୍ଜ୍ଜୁନଙ୍କୁ ଚାହିଁ ।
ତୁମ୍ଭ ରଥ ପ୍ରତି ଶର ଯୋଚୁଅଛି ମୁହିଁ ॥
ପାର ଯେବେ ରକ୍ଷାକର ହେ ବୀର ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ।
ଏଥେ ସାକ୍ଷୀ ରହିଛନ୍ତି ପ୍ରଭୁ ନାରାୟଣ ॥
କହୁ କହୁ ଶର ଆସି ରଥର ଉପରେ ।
ପଡ଼ନ୍ତେ ଅସ୍ଥିର ହୋଇ ରଥ ଶୂନ୍ୟେ ଘୂରେ ॥
ଦେଖିଣ ବିସ୍ମୟ ଚିତ୍ତେ ପାର୍ଥ ବୀରବର ।
ଭାବେ କେଡ଼େ ବଳୀୟାର ଏ ସୁରଥ ବୀର ॥
ଏଥିଁ ରଥୀ ମୁହିଁ ପୁଣ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ସାରଥି ।
ରୁଦ୍ରରୂପୀ ହନୁମାନ ବିଦ୍ୟମାନ ଏଥି ॥
ସର୍ବ ଦେବଗଣ ରହି ଅଛନ୍ତି ଅବର ।
ତଥାପି ରଥ ଘୂରଇ ମଣ୍ଡଳ ଆକାର ॥
ଦେଖିଣ ରଥର ଗତି କମଳଲୋଚନ ।
ପାଦ ଚାପି ରକ୍ଷା କଲେ ରଥକୁ ବହନ ।
ତଥାପି ନ ହୁଏ ସ୍ଥିର ଦେଖି ବିଶ୍ୱପତି ॥
ପାଞ୍ଚଜନ୍ୟ ଶଙ୍ଖ ଶବ୍ଦ କରିଲେ ଉଦ୍ଧତ ।
ଅର୍ଜ୍ଜୁନଙ୍କୁ ଦେବଦତ୍ତ ନେବାକୁ କହିଲେ ।
ଦୁଇଶଙ୍ଖ ନାଦେ ସର୍ବେ ଅସ୍ଥିର ହୋଇଲେ ॥
ପବନ ରୁଦ୍ଧ ହୋଇଲା ସୂର୍ଯ୍ୟ ଲୋକ ସ୍ଥିର ।
ବାସୁକୀ ନାଗର ଫଣୀ ହେଲା ଟଳମଳ ॥
ବ୍ରହ୍ମଲୋକ ନରଲୋକ ଧ୍ରୁବଲୋକ ଆଦି ।
ଶଙ୍ଖ ଶବ୍ଦେ ଅସ୍ଥିର ହୋଇଲେ ଗିରି ନଦୀ ॥

ଏ ସମୟେ ଅର୍ଜୁନେ କହିଲେ ନାରାୟଣ ।
ବିରଥ କର ସୁରଥେ ମାରି ତୀକ୍ଷ୍ଣ ବାଣ ॥
ଶୁଣିଣ କୃଷ୍ଣଙ୍କ ବାଣୀ ତକ୍ଷଣେ ଅର୍ଜୁନ ।
ବିଜୟ ଗାଣ୍ଡିବେ ଶର କରିଲେ ସନ୍ଧାନ ॥
ସୁରଥର ରଥ ଅଶ୍ୱ ପତାକା ସହିତ ।
ଆବର ଧନୁକୁ କାଟି କଲେ ଭସ୍ମୀଭୂତ ॥
ଏ ସମୟେ ହନୁମାନ ବେଢ଼ାଇ ଲାଙ୍ଗୁଡ଼ ।
ସ୍ଥିର କରିଣ ରଥକୁ ରଖିଲେ ସେଠାରେ ॥
ବିଶ୍ୱମ୍ଭର ନାରାୟଣ ପାଦ ଚାପି ଖରେ ।
ଅଚଳ କଲେ ରଥକୁ ସମର ଭୂମିରେ ॥
ଦେଖିଣ ଏସନ ରୀତି ସୁରଥ ଦୁର୍ଜ୍ଜୟ ।
ଉଚ୍ଚସ୍ୱରେ ଡାକି କହେ ହେ ଦେବାଧିରାୟ ॥
ହନୁମାନ ସହ ପ୍ରଭୁ ରକ୍ଷା କଲ ରଥ ।
ପାର୍ଥେ ରଖିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କର ହେ ଅଚ୍ୟୁତ
ଦେଖନ୍ତୁ ଏଥର ପ୍ରଭୁ କରୁଛି ମୁଁ ପଣ ।
ତ୍ରିଲୋକ ସହିତ ଯେବେ ଆସନ୍ତି ଆପଣ ॥
ଏକତ୍ର ହୋଇଣ ଯେବେ କରିବ ସମର ।
ସୁରଥ ହସ୍ତରୁ କେବେ ନୋହିବ ନିସ୍ତାର ॥
ଏମନ୍ତ କହିଣ ବୀର ଭଗ୍ନରଥ କରେ ।
ଉତ୍ତୋଳନ କରି ଗର୍ବେ ମହାକ୍ରୋଧଭରେ ॥
ହାଣିଣ ପାଣ୍ଡବ ପ୍ରତି ବୋଇଲେ ଏ ଭାଷ ।
ଏ ରଥ ନିକ୍ଷେପି ପୂରିବ ମୋ ଅଭିଲାଷ ॥
ରକ୍ଷାକର ବୀରପଣ ଦେଖାଯିବ ତୋର ।
ଯହିଁକି କହିବ ତହିଁ ପେଶିବି ନିକର ॥
ସମୁଦ୍ର ଗର୍ଭକୁ କିବା ତ୍ରିଲକ୍ଷ ଯୋଜନେ ।
ଶୂନ୍ୟରେ ରଖିବି କିବା ଧରା ଶେଷଧାମେ ॥
ହସ୍ତିନା ବାରୁଣୀ କିବା ଦ୍ୱାରକାର ପ୍ରତି ।
ଯହିଁକି କହିବ ତହିଁ ପେଶିବି ତତ୍କ୍ଷଣ ॥
ଶୁଣିଣ ଏସନ ବାଣୀ କ୍ରୋଧରେ ଅର୍ଜୁନ ।
ବଜ୍ରସମ ପାଞ୍ଚବାଣ କରିଲେ ସନ୍ଧାନ ॥
ଅର୍ଦ୍ଧପଥେ ସୁରଥର କାଟି ଭଗ୍ନରଥ ।
ପୁନର୍ବାର ଶର ପ୍ରହାରିଲେ ବୀରପାର୍ଥ ॥
ନିଦାରୁଣ ଶର ଆହା ସୁରଥ ବକ୍ଷରେ ।
ବାଜନ୍ତେ ଅଚେତେ ବୀର ପଡ଼ିଲା ଭୂମିରେ ॥
କିଛୁକ୍ଷଣେ ସଂଜ୍ଞା ଲଭି ସୁରଥ ଦୁର୍ଜ୍ଜୟ ।
ଅନାଇ ରଥଚଡି ବୀର ଗର୍ଜ୍ଜେ କାଳ ପ୍ରାୟ ॥

ଦୁଇବାରେ ତୀକ୍ଷ୍ଣ ବାଣ କଲେ ବରଷଣ ।
ଅର୍ଦ୍ଧଚନ୍ଦ୍ର ଶିଳୀମୁଖ କଙ୍କପକ୍ଷବାଣ ॥
ନାରାଚ କ୍ଷୁରପ ଆଦି ଭିନ୍ଦିପାଳ ଅସ୍ତ୍ର ।
ଶେଲଶୂଳ ଚକ୍ରକାଣ୍ଡ ମାରନ୍ତି ଦୁରନ୍ତ ॥
ନିଶ୍ୱାସ ନେବାକୁ ନାହିଁ ତହିଁ ଯେ ବିଶ୍ରାମ ।
ବେନି ବୀରେ ପ୍ରହାରିଲେ କ୍ରୋଧେ ଅସ୍ତ୍ରଗଣ ॥
ବେନିଏ ଅସୀମ ଯୋଦ୍ଧା କେହି ନୁହେ ସାନ
ଉଭୟେ କରାଳ ମୂର୍ତ୍ତି କାଳାନ୍ତକ ଯମ ॥
ଏପରି ସଙ୍କଟ କାଳେ ରାଜାଙ୍କ ତନୟ ।
ଡାକିଣ କହିଲେ ଆହେ ଶୁଣ ଧନଞ୍ଜୟ ॥
ଯାହା କହୁଅଛି ତାହା ଘେନ ହେ ଶତ୍ରୁରେ
ପ୍ରତିଜ୍ଞା କରିବା ଦୁହେଁ ସକଳ ଗୋଚରେ ॥
ତୁମ୍ଭର ପ୍ରତିଜ୍ଞା ବ୍ୟର୍ଥ ନୁହେ କଦାଚନ ।
ପ୍ରତିଜ୍ଞାର ପରିଚୟ ଦିଅ ହେ ଅର୍ଜୁନ ॥
ଏହିପରି ବେନି ବୀରେ ସମ୍ମତ ହୋଇଲେ ।
ଧର୍ମକୁ ସାକ୍ଷୀ କରିଣ ପ୍ରତିଜ୍ଞା ସେ କଲେ ॥
ନାରାୟଣଙ୍କୁ ମଧ୍ୟସ୍ଥ କରି ବେନି ଜଣ ।
ମହାଦେବ ବୋଲି କଲେ ପ୍ରତିଜ୍ଞା ନିୟମ ॥

ଇତି ଶ୍ରୀ ଜୈମିନି ଭାରତେ ହରିଭକ୍ତି
ରସାମୃତ ସାର କଥା ପ୍ରବନ୍ଧେ
ନାମ ଊନବିଂଶୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।

ବିଂଶ ଅଧ୍ୟାୟ

ଯଃ ପଠନ୍ତି ସଦା ସାଙ୍ଖ୍ୟାଶ୍ଚିନ୍ତୟନ୍ତି ଚ ଯୋଗିନଃ
ପରଂ ପ୍ରଧାନ ପୁରୁଷମଧିଷ୍ଠାତ ରମୀଶ୍ୱରମ୍ ॥

ସୁରଥ ଓ ଅର୍ଜୁନର ପ୍ରତିଜ୍ଞା ଏବଂ ସୁରଥର ମୃତ୍ୟୁ

ଜୈମିନି ବୋଲନ୍ତି ରାଜା ଜନ୍ମେଜୟ ଶୁଣ
ଏଥୁଅନ୍ତେ ଯାହା ହେଲା କହୁଛି ମୁଁ ପୁଣ ॥
ବେନିବୀରେ ଡାକ ହାକ ସମର ଭୂମିରେ ।
ପ୍ରତିଜ୍ଞା କରିଲେ ସେହି କୃଷ୍ଣ ସାକ୍ଷାତରେ ॥
ସୁରଥର ବାଣୀ ଶୁଣି ଅର୍ଜୁନ ବୋଲଇ ।
ମୋହର ପ୍ରତିଜ୍ଞା ଏବେ ଶୁଣ ମନଦେଇ ॥
କ୍ରୋଧରେ ଗରଜି ବୀର ପାଣ୍ଡୁଙ୍କ ନନ୍ଦନ ।
ଏହି ବାଣୀ ଉଚ୍ଚ ସ୍ୱରେ କହିଲେ ତକ୍ଷଣେ ॥

ତୁମ୍ଭ ପିତା ଆଗେ ମୁହିଁ ତୁମ୍ଭର ବିନାଶ ।
କରିବି ମୋହର ପଣ ଜାଣିଥା ଅବଶ୍ୟ ॥
ପଶ୍ଚିମେ ଉଇଁବ ସୂର୍ଯ୍ୟ ପଦ୍ମ ପର୍ବତରେ ।
ଫୁଟିବ ଦିବସେ ଚନ୍ଦ୍ର ଅଗ୍ନି ସମୁଦ୍ରରେ ॥
କେବେହେଁ ଅର୍ଜୁନପଣ ମିଥ୍ୟା ଯେ ନୋହିବ
ଏଥେ ରହିଛନ୍ତି ସାକ୍ଷୀ ପ୍ରଭୁ ବାସୁଦେବ ॥
ଯେବେ ତୁମ୍ଭ ପିତା ଆଗେ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ହେ ବୀର
ନାଶି ନ ପାରିବି ନିଶ୍ଚେ ଯିବି ନର୍କ ଘୋର ॥
ବିଧବା ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ହରିଲେ ଯେଉଁ ପାପ ହୁଏ ।
ସେ ପାପରେ ଭାଗୀ ମୁହିଁ ହୋଇବି ନିଶ୍ଚୟେ
ଯେତେକ ସୁକୃତମାନ ଅଛଇ ମୋହର ।
ସେ ସକଳ ନାଶ ହେବ ଯିବି ପ୍ରେତପୁର ॥
ଏସନ କହିଣ ପାର୍ଥ ହୋଇଲେ ମଉନ ।
ଶୁଣିଣ ଅର୍ଜୁନ ବାକ୍ୟ ସୁରଥ ତକ୍ଷଣ ॥
ଶୁଣିଲୁ ପ୍ରତିଜ୍ଞା ଘୋର ତୁମ୍ଭର ଅର୍ଜୁନ ।
ମୋହର ପ୍ରତିଜ୍ଞା କିଛି କର ହେ ଶ୍ରବଣ ॥
ରଥ ଭୂମି ତଳରେ ଯେ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ପତିତ ।
କରିବି ବାସବୀ ଜାଣ ଏ କଥା ନିଶ୍ଚିତ ॥
ଯେବେ ନ ପାରିବି ଜାଣ ମୋହର ସୁକୃତ ।
ସର୍ବନାଶି ପାଇବି ମୁଁ ନିଶ୍ଚେ ନର୍କଗତ ॥
ଜୈମିନି କହନ୍ତି ଶୁଣ ରାଜା ଜନ୍ମେଜୟ ।
ଏସନ କହିଣ ବେଗେ ନୃପତି ତନୟ ॥
ଶର ଜାଲେ ଆଚ୍ଛାଦିଲା ପାଣ୍ଡବ ସଇନ ।
ରଣମଧ୍ୟେ ମୂର୍ତ୍ତି ତାର ହୋଇଲା ଭୀଷଣ ॥
ଅର୍ଜୁନ ଦେଖିଣ କ୍ରୋଧେ ଧରି ଶରାସନ ।
ମହାକ୍ରୋଧେ ପ୍ରହାର କରିଲେ ଅସ୍ତ୍ରଗଣ ॥
ସୁରଥର ଶରକାଟି ସୈନ୍ୟଗଣ ନାଶି ।
ସାରଥି ସହିତ ରଥ ଦେଲେ ସେ ବିନାଶି ॥
କୋପେ ଅନ୍ୟରଥ ଚଢ଼ି ସୁରଥ ଧୀମାନ ।
ଅର୍ଦ୍ଧଚନ୍ଦ୍ର ନାମେ ଶର ଧଇଲା ବହନ ॥
ମନ୍ତ୍ରେ ଅଭିଷେକ କରି ବେଗେ ପ୍ରହାରିଲା ।
ଶରଘାତେ ଅର୍ଜୁନଙ୍କୁ ଜର୍ଜ୍ଜର କରିଲା ॥
ତହିଁ କ୍ରୋଧେ ମହାକାଳ ଅସ୍ତ୍ର ପାର୍ଥ ଧରି ।
ପ୍ରହାର କଲେ ସୁରଥେ ମନ୍ତ୍ରପୂତ କରି ॥
ଯେତେ ଯେତେ ପ୍ରତିଶର ସୁରଥ ବିନ୍ଧିଲା ।
କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ତା ନିବାରି ନ ପାରିଲା ॥

ଗୃହ୍ଣିଁ ଗୃହ୍ଣିଁ ମହାକାଳ ନିଦାରୁଣ ଶର ।
ସୁରଥ ଦକ୍ଷିଣ ହସ୍ତ କାଟିଲା ସତ୍ୱର ॥
ହସ୍ତ କଟାଗଲା ତେବେ ନ ହୋଇ ଶଙ୍କିତ ।
ବାମହସ୍ତେ ଭୀମ ଗଦା ଧଇଲା ତୁରିତ ॥
ଗଦାଧରି ବୀରବର ଧାଏଁ କୋପମନେ ।
ପାଣ୍ଡବ ସୈନ୍ୟଙ୍କୁ ନାଶ କରିଲା ବହନେ ॥
କେତେ କେତେ ସୈନ୍ୟ ଅଶ୍ୱ ଆଦି କେତେ ସେନାପତି
ଗଦାର ପ୍ରହାରେ ନାଶେ ସୁରଥ ଧୀମତି ॥
ବୀର ଗର୍ବେ ରଣଭୂମି ଚମତ୍କୃତ କଲା ।
କାଳଦେବତା ପରାୟେ ତହିଁ ବିରାଜିଲା ॥
ତିଷ୍ଠ ତିଷ୍ଠ ରଣ ବୋଲି ପାଣ୍ଡବ ଫାଲ୍‌ଗୁନି ।
ଡାକନ୍ତି କୌତୁକେ ପ୍ରଭୁ ଦେବ ଚକ୍ରପାଣି ॥
ଶୁଣିଣ ଅର୍ଜୁନ ବୀର ଅତି କ୍ରୋଧଭରେ ।
ଦିବ୍ୟ ଅସ୍ତ୍ରେ ବାମଭୁଜ କାଟିଲେ ସତ୍ୱରେ ॥
ଦୁଇହସ୍ତ କଟା ହେଲା ତେବେ ଅର୍ଜୁନଙ୍କୁ ।
ମହା ରୋଷଭରେ ବୀର କହୁଛି ତାହାଙ୍କୁ ॥
ବଞ୍ଚାଅ ଆପଣା ପ୍ରାଣ ଆଜ ରଣ କ୍ଷେତ୍ରେ ।
ମୋହର ହସ୍ତେ ପଡ଼ିଛ ବଞ୍ଚିବ କେମନ୍ତେ ॥
ଏ ଘୋର ସଙ୍କଟେ ତୁମ୍ଭର ନିସ୍ତାର ନାହିଁ ।
ମନୁଷ୍ୟର ସାଧ୍ୟ କାହିଁ ବଞ୍ଚାଇବା ପାଇଁ ॥
ଜନମର ସାଧ ତୁମ୍ଭ ଘୁଞ୍ଚିବ ଏକ୍ଷଣି ।
ଇଷ୍ଟ ସୁମରଣା କର ପାଣ୍ଡବ ଫାଲ୍‌ଗୁନି ॥
ଏମନ୍ତ ଗର୍ବିତ ବାଣୀ ଶୁଣିଣ ଅର୍ଜୁନ ।
କ୍ରୋଧରେ ଧଇଲେ ବୀର ଇନ୍ଦ୍ରଦତ୍ତବାଣ ॥
ନିକ୍ଷେପିଲେ ବୀରବର ସୁରଥ ଉପରେ ।
ସେହି ବାଣେ ଦୁଇପାଦ କାଟିଲେ ସତ୍ୱରେ
ହସ୍ତଗଲା ପାଦଗଲା ତେବେ ବୀରବର ।
ଅର୍ଜୁନଙ୍କ ପ୍ରତି ଧାଏଁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସାଗର ॥
ଦେଖିଣ ଅର୍ଜୁନ ହାତେ ନୀଳବାଣ ଧରି ।
କ୍ରୋଧଭରେ ଛାଡ଼ି ଦେଲେ ମନ୍ତ୍ରପୂତ କରି ॥
କୁଣ୍ଡଳ ସହିତ ମୁଣ୍ଡ ପଡ଼େ ରଣସ୍ଥଳେ ।
ଅପୂର୍ବ ଆଲୋକ ଦିଶେ ବଦନ ମଣ୍ଡଳେ ॥
ଦେଖୁ ଦେଖୁ ମୁଣ୍ଡ ତାର ଅର୍ଜୁନ କପାଳେ ।
ପତିତ ହୋଇଲା ଦେଖୁଛନ୍ତି ସର୍ବସୁରେ ॥
ପୂର୍ଣ୍ଣ ମାତ୍ରେ ବୀର ପାର୍ଥ ହୋଇଲେ ମୂର୍ଚ୍ଛିତ ।
ରଥରୁ ପଡ଼ିଣ ଗଲେ ଭୂମିରେ ତୁରିତ ॥
ଏ ସମୟେ କଟାମୁଣ୍ଡ ହୋଇ ଉଚ୍ଛଳିତ ।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ପଦ୍ମପାଦେ ହୋଇଲା ପତିତ ॥

ଦେଖିଣ ଏସନ ସ୍ତୁତି ସର୍ବ ଦେବଗଣ ।
ଆକାଶେ ରହିଣ କଲେ ପୁଷ୍ପ ବରଷଣ ॥
ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ ସୁରଥ ତୁ ସାର୍ଥକ ଜୀବନ ।
ଭବ ପାପତାପ ତୁହି ଛେଦିଲୁ ବନ୍ଧନ ॥
ସକଳ ସଂସାର ଘୋଷିବେ ତୋ ଯଶଗୁଣ ।
ନ ହୋଇବେ କେହି ଭକ୍ତ ତୋହର ସମାନ
ଧ୍ରୁବ ପ୍ରହ୍ଲାଦ ସଙ୍ଗେ ତୁମ୍ଭର ସେ ନାମ ।
ଚିରଦିନ ଅକ୍ଷୟ ରହିବ ଧରା ଧାମ ॥
ଏହିପରି ନାନା ସ୍ତୁତି ଦେବଗଣ କଲେ ।
ହରି ଶିବ ଉପାଧ୍ୟାୟ ମହାଦେବ ବୋଲେ ॥

ଇତି ଶ୍ରୀ ଜୈମିନି ଭାରତେ ହରିଭକ୍ତି
ରସଲୀଳା ସାରକଥା ପ୍ରବନ୍ଧେ ନାମ
ବିଂଶୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।

—୦—

ଏକବିଂଶ ଅଧ୍ୟାୟ

ଉତ୍ତଫଂସ୍ତୌଚବନାକ୍ଷେତ୍ରକାରଣଂଯାବଦ୍ଭୂବ୍ରଂ
ଦେବାସୁରମୁନୀନାଞ୍ଚ ପରଂସସ୍ନାନ୍ନବଦ୍ୟତେ ॥

ସୁରଥର ମସ୍ତକ ପ୍ରୟାଗରେ ପତନ

ଜୈମିନି ବୋଲନ୍ତି ଶୁଣ ଅହେ ନରନାଥ ।
ଏଥୁଅନ୍ତେ ଯାହା ହେଲା ଶୁଣ ସେ ଚରିତ ॥
ଶ୍ରୀହସ୍ତରେ ସୁରଥର ମୁଣ୍ଡ ଧରି ହରି ।
ଅଚେତନ ଧନଞ୍ଜୟେ ତୋଳି ଯତ୍ନକରି ॥
ରଥପରେ ବସାଇଣ କହନ୍ତି ଏସନ ।
ସୁରଥର ପରାକ୍ରମ କଲୁ ଦରଶନ ॥
ଅତି ବଡ଼ ବୀର ଧର୍ମଶୀଳ ସୁରବନ୍ତ ।
ସୁରଥ ସମାନେ ବୀର ନ ଦେଖେ ମୁଁ ପାର୍ଥ ॥
କରିଥିଲା ପଣ ବୀର ସମର ସ୍ଥାନରେ ।
ଯୁଦ୍ଧେ ପତିତ କରିବ ବୋଲିଣ ତୁମ୍ଭରେ ॥
ଦେଖ କେଡ଼େ ସତ୍ୟବାଦୀ ଅଟଇ ସୁରଥ ।
ମୃତ୍ୟୁକାଳେ ଯୁଦ୍ଧ କଲା ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ପତିତ ॥
ଶୁଣିଣ ଏ ବାଣୀ କର ଯୋଡ଼ି କହେ ପାର୍ଥ ।
କେ ବୁଝିବ ତୁମ୍ଭ ମାୟା ଅହେ ଲକ୍ଷ୍ମୀକାନ୍ତ ।
ରୁଦ୍ର ବ୍ରହ୍ମା ଦେବ ମୁନି ଋଷି ସିଦ୍ଧଗଣ ।
ତୁମ୍ଭ ମାୟାବଳେ ଅଛନ୍ତି ହେ ମୋହନ ॥
କାହାକୁ ଇନ୍ଦ୍ରତ୍ୱ ଦିଅ କାହାରେ କର ଦୁଃଖୀ ।
କାହାପାରେ ଦୟା କଠୋରତା ପଦ୍ମଆଖି ॥

ତୁମ୍ଭ ମାୟା ବଚନେ ମୁଁ ନ ପାରିବି କହି ।
ଯୁଦ୍ଧେ ଜାଣି ପଡ଼ିଲି ଧରାରେ ଅମି ମୁହିଁ ॥
ପୁଣି ତୁମ୍ଭ କୃପାବଳେ ହେ ଦୟା ସାଗର ।
ପୁନରପି ଜ୍ଞାନ ଲାଭ ହୋଇଲା ମୋହର ॥
ଯା ହେତୁ ସୁରଥ ନୁହେ ସାମାନ୍ୟ ମାନବ ।
ଯାର ମୃତ ପିଣ୍ଡ ହସ୍ତେ ଧରିଲ କେଶବ ॥
ଏହାଠାରୁ ଭାଗ୍ୟବନ୍ତ ପୁଣ୍ୟବନ୍ତ ଜନ ।
ସଂସାର ମଧ୍ୟରେ କେହି ନ ହେବେ ଜନମ
ଯା ହେତୁ କରୁଣା କରି ଅହେ ପଦ୍ମନାଭ ।
ମୁକ୍ତକର ବୈକୁଣ୍ଠେ ବସାନ୍ତୁ ଏହା ଜୀବ ॥
ମୋର କରେ ଦିଅ ହରି ଥାଏ ସ୍ପର୍ଶ କରି ।
ସାଧୁ ସ୍ପର୍ଶ କଲେ ଯିବ ପାପ ତାପ ହରି ॥
କୃଷ୍ଣ କରୁ କଟା ମୁଣ୍ଡ ଧରିଣ ଅର୍ଜୁନ ।
ସ୍ପର୍ଶନ୍ତେ ବୈରାଗ୍ୟ ଜାତ ହୋଇଲା ହୃଦେଣ
କୃତାଞ୍ଜଳି ପୁଟେ ସ୍ତବ କରିଣ ସୁରଥେ ।
ଫେରାଇଣ ଦେଲେ ମୁଣ୍ଡ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ହସ୍ତେ ॥
ଘେନିଣ ସେ ଭକ୍ତ ମୁଣ୍ଡ ଭକ୍ତ ଉଦ୍ଧାରଣ ।
ମନମଧ୍ୟେ ଗରୁଡ଼ଙ୍କୁ କରିଲେ ସ୍ମରଣ ॥
ରମ୍ୟକ ଦ୍ୱୀପରେ ଯେ ଗରୁଡ଼ ରହିଥିଲା ।
ସ୍ମରଣ ମାତ୍ରକେ ତାର ଆସନ କମ୍ପିଲା ॥
ଯୋଗବଳେ ଜାଣିଲା ମେ ସ୍ମରନ୍ତି ହରି ।
ଶୂନ୍ୟେ ବିକମିଣ ଗଲା ଡେଣାକୁ ବିସ୍ତାରି ॥
ମୁହୂର୍ତ୍ତକେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ପାଖରେ ମିଳିଣ ।
ପାଦେ ପଡ଼ି ଉଠି କହେ କରକୁ ଯୋଡ଼ିଣ ।
ଆଶ୍ୱାସ କରିଣ ପ୍ରଭୁ ନଖରାଜ ପ୍ରତି ।
କହିବାକୁ ଆରମ୍ଭିଲେ ମଧୁର ଭାରତି ॥
ଶୁଣ ବାବୁ ଗରୁଡ଼ ତୁ ମୋହର ବଚନ ।
ଏହି ମୁଣ୍ଡ ପ୍ରୟାଗରେ ପକାଅ ବହନ ॥
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ବାଣୀ ଶୁଣି ବୋଲେ ପକ୍ଷୀରାଜ ।
ଏ କି ଚମତ୍କାର କଥା କୁହ ଦେବରାଜ ॥
ତ୍ରିଲୋକ ତାରଣୀ ଗଙ୍ଗା ଯେଉଁ ମାହେଶ୍ୱରୀ ।
ଯହିଁ ସରସ୍ୱତୀ ଯମୁନା ସଙ୍ଗେ ବିହରି ॥
ସେ ସ୍ଥାନ ପବିତ୍ରମୟ ଅଟଇ ନିକର ।
ତହିଁ ପକାଇଲେ ମୁଣ୍ଡ କି ଯଶ ତାହାର ॥
ଜାଣେ ମୁହିଁ ସୁରଧୁନୀ ସକଳଙ୍କ ତାପ ।
ନାଶକରେ ଜହ୍ନୁ କନ୍ୟା ଦୁଃଖ ମନସ୍ତାପ ।

ଗଙ୍ଗା ନୀରକୁ ଛୁଇଁଲେ ପାପତାପ ନାଶେ ।
ଶାସ୍ତ୍ରରେ ଏହା କହିଣ ଅଛନ୍ତି ବହୁତେ ॥
ସୁରଥର ତେଜ ନାଥ ତୁମ୍ଭ ବଦନରେ ।
ବଖାଣି ଦଣଇ ପ୍ରଭୁ ଜାଣେ ମୁଁ ହୃଦରେ ॥
ତେଣୁ ଭାବେ ସୁରଥ କ ମୁକ୍ତି ହୋଇବାହିଁ ।
କିହ କପାଁ ପ୍ରୟାଗରେ ପକାଇବ ନେଇ ।
ଏହାର କାରଣ ମୋତେ କହନ୍ତୁ ଆପଣ ।
ତବ ମୁଖ ଶୁଣି ହେବ ସନ୍ଦେହ ମୋଚନ ।
ଶୁଣିଣ. ଗରୁଡ଼ ବାଣୀ କମଲ ଲୋଚନ ।
ଜଳଦ ଗମ୍ଭୀର ସ୍ୱରେ କହନ୍ତି ବଚନ ॥

ଶୁଣ ବାହୁ ଖଗବର ଏଥିର କାରଣ ।
ସୁରଥ ଶିର ପଡ଼ନ୍ତେ ପ୍ରୟାଗ ତୀର୍ଥେଣ ॥
ପରମ ପବନ ତୀର୍ଥ ପ୍ରୟାଗ ହୋଇବ ।
ତୀର୍ଥ ମହିମା ଜଗତେ ବଖ୍ୟାତ ଦଶିବ ॥
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ବାଣୀ ଶୁଣି ବିନତା କୁମର ।
ସୁରଥ ମସ୍ତକ ନେଇ ଗଲା ପ୍ରୟାଗର ॥
ଗମନ କରେ ଶୂନ୍ୟରେ ମନର ହରଷେ ।
ପବନ ସମାନ ଗମିଯାଏ ସେ ଅକ୍ଳେଶେ ॥
ଏ ସମୟେ ମହାଦେବ ପାର୍ବତୀ ସଙ୍ଗରେ ।
ବୃଷାରୂଢ଼େ ଗମନ ସେ କରନ୍ତି ଶୂନ୍ୟରେ ॥

ଶିବ ପାର୍ବତୀଙ୍କ କଥୋପକଥନ

ଦେବଙ୍କ ଅସାଧ ଶମ୍ଭୁ ତ୍ରିଶୂଳ ଧାରକ ।
ବରଦାତା ସଂସାରର ଅଭୟ ଦାୟକ ॥
ତ୍ରିଲୋକ ପାଳନ କର୍ତ୍ତା ସଂସାର କାରଣ ।
ମହାଭୋଳା ପୁରୁଷ ସେ ଯୋଗରେ ନିପୁଣ
ଦେଖିଲେ ଶୂନରେ ଦେବ ପାର୍ବତୀ ସହିତ
ଗମନ କରେ ଗରୁଡ଼ ମୁଣ୍ଡ ଘେନି ହସ୍ତ ।
ଶ୍ରୀହରିଙ୍କ ଆଦେଶରେ ପ୍ରୟାଗ ତୀର୍ଥେଣ ॥
ପକାଇବ ନନ୍ଦୀ ତୁମ୍ଭେ ଯାଅ ରେ ବହନ ।
ମୋର ଆଜ୍ଞା ଗରୁଡ଼କୁ କହିବୁ ବୁଝାଇ ।
ଗରୁଡ଼ର ନିକଟରୁ ମୁଣ୍ଡ ଆଣ ଯାଇ ॥

ଶୁଣିଣ ଶିବଙ୍କ କଥା ପାର୍ବତୀ ସେକ୍ଷଣି ।
ବନ୍ଦିଣ ତାହାଙ୍କ ପ୍ରତି ବୋଲନ୍ତି ଏ ବାଣୀ ॥
କହନ୍ତୁ ହେ ପ୍ରାଣନାଥ ଅନୁଗ୍ରହ କରି ।
କପାଁ ମୁଣ୍ଡ ଧରି ଯାଏ ପନ୍ନଗ ଅରି ॥
ଜାଣିବାକୁ ବଡ଼ ଇଚ୍ଛା ହେଉଅଛି ମୋହର ।
ସଂଶୟ ଫିଟାଇ ମୋତେ କୁହ ପ୍ରାଣେଶ୍ୱର ॥
ଶୁଣିଣ ପାର୍ବତୀ ଗିର ଦେବ ପଶୁପତି ।
ସହାସ୍ୟେ ମଧୁର ସ୍ୱରେ ବୋଲନ୍ତି ଗୋ ସତୀ ॥
ସ୍ଥିର ମନେ ଶୁଣ ସଖି ତାହାର ବୃତ୍ତାନ୍ତ ।
ପରମ ଧାର୍ମିକ ଅଟେ ଏ ସୁରଥ ଭକ୍ତ ॥

ଯୁଦ୍ଧରେ ଅର୍ଜୁନ ଯାଙ୍କୁ କରନ୍ତି ନିଧନ ।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଆଦେଶେ ମୁଣ୍ଡ ନିଏ ପକ୍ଷୀଗଣ ॥
ପ୍ରୟାଗରେ ପକାଇବ ବୋଲି ଯାଉଅଛି ।
ତେଣୁ ଏ ମୁଣ୍ଡ ଆଣିବା ପାଇଁ ମୁଁ କହୁଛି ॥
ପୂର୍ବେ ଏହା ବଡ଼ଭାଇ ସୁଧନ୍ୱା ଯେ ବୀର ।
ତାହାର ମୁଣ୍ଡକୁ ଆଣି କରିବି ମୁଁ ହାର ॥
ଏହାର ମୁଣ୍ଡକୁ ଆଣି ମାଳା ମୁଁ କରିବି ।
ତେଣୁ ଭୃଙ୍ଗୀକି କହିଲି ଶୁଣ ଅଗୋ ଦେବୀ ॥
ରୁଦ୍ରାକ୍ଷ ତୁଳସୀ ମାଳ କଲେ ପରିଧାନ ।
ଭକ୍ତମୁଣ୍ଡ ମାଳା ତହୁଁ ଅଟେ ବଡ଼ ଜାଣ ॥
ଇହକାଳ ପରକାଳ ମୁକ୍ତିର ନିମିତ୍ତ ।
ଏକମାତ୍ର ଭକ୍ତ ସଖା ଅଟନ୍ତି ଅନନ୍ତ ॥
ମହାଦେବଙ୍କ ଆଜ୍ଞାରେ ଭୃଙ୍ଗୀ ବେଗେ ଯାଇ ।
ବାଟରେ ଗରୁଡ଼ଙ୍କୁ ସେ ଦେଖିଣ ବୋଲଇ ॥
ଗରୁଡ଼ଙ୍କୁ ଦେଖି ଭୃଙ୍ଗୀ କହଇ ବଚନ ।
ଶୁଣ ଶୁଣ ପକ୍ଷୀରାଜ ମୋର ନିବେଦନ ॥
ଜାଣ ତ ମୁଁ ଶିବଙ୍କର ଅଟେ ଅନୁଚର ।
ଯୋଗାରୂଢ଼ ପୁରୁଷ ସେ ଅଟନ୍ତି ଶଙ୍କର ॥
ମୋତେ ପଠାଇଲେ ଶମ୍ଭୁ ତୁମ୍ଭ ପାଶେ ।
ବୋଇଲେ ମୋ ଆଜ୍ଞା କହ ଯାଇଁ ଖଗ ଈଶେ ॥
ଭକ୍ତମୁଣ୍ଡ ନେଉଅଛ ପ୍ରୟାଗ ତୀର୍ଥେଣ ।
ସେ ମୁଣ୍ଡ ମାଳା କରିବେ ପ୍ରଭୁ ତ୍ରିଲୋଚନ ॥
ଶିବଙ୍କ ଆଦେଶ ମାନି ମୁଣ୍ଡ ମୋତେ ଦିଅ ।
ଆନନ୍ଦରେ ଖଗପତି ଗୃହେ ଫେରିଯାଅ ॥
ଜାଣ ତ ହରିହରଙ୍କ ଭେଦାଭେଦ ନାହିଁ ।
ଯେ ଭେଦ କରଇ ସେହି ନର୍କରେ ପଡ଼ଇ ॥
ଭୃଙ୍ଗୀର ବଚନ ଶୁଣି ଗରୁଡ଼ କହଇ ।
ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଆଦେଶ ନାହିଁ କିପରି ଦେବଇଁ ॥
ଶୁଣି ଭୃଙ୍ଗୀ ବୋଲେ ମୁଣ୍ଡ ନ ଦେଲେ ମୋତେ
ବାହୁବଳେ ଛଡ଼ାଇ ମୁଁ ନେବି ସହଜରେ ॥
ସର୍ପମାନେ ଯିନା ଦେଖି ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଡରିବେ ।
ମୁହିଁ ଶିବଭକ୍ତ ଭୟ ନ କରିବି କେବେ ॥
ପ୍ରବଳ ଯେ ଦୁର୍ବଳଙ୍କୁ ଭୟ ନ କରଇ ।
ନ ଜାଣ କି ମୋର ବଳ ଅଟେ ପକ୍ଷୀସାଇଁ ॥
ଭଲ ଯେବେ ଥିଲେ ମୁଣ୍ଡ ଦିଅ ହେ ବହନ ।
ନ ଦେଲେ ପ୍ରମାଦ ନିଶ୍ଚେ ଘଟିବ ତ ଜାଣ ॥

ଭୃଙ୍ଗୀର ବଚନ ଶୁଣି କ୍ରୋଧେ ଖଗବର ।
ଭୃଙ୍ଗୀକୁ ତୁଚ୍ଛ ମଣିଣ ଗର୍ଜିଲେ ସତ୍ୱର ॥
ପକ୍ଷ ସଞ୍ଚାଳନରେ ଯେ ଗିରିବର ନାଶେ ।
ସହି ନ ପାରିଣ ସେହି ଉଡ଼ିଲେ ଆକାଶେ ॥
ସମୁଦ୍ର ଗର୍ଜନ ପରି ଶୁଭଇ ଚହଳ ।
ଦିଗ ଅନ୍ଧକାର ଯେହ୍ନେ ପ୍ରଳୟର କାଳ ॥
ପକ୍ଷ ବାତାଘାତେ ଉଡ଼ି ଉଡ଼ି ଭୃଙ୍ଗୀବୀର ।
ଶିବଙ୍କ ପାଶରେ ଆସି ପଡ଼ିଲେ ସତ୍ୱର ॥
ଉଠି କର ଯୋଡ଼ି ବୋଲେ ଶିବଙ୍କ ପାଶରେ ।
କି ମୁଣ୍ଡ ଆଣିବି ଉଡ଼ି ପଡ଼ିଲି ଏଠାରେ ॥
ଅନେକ ପ୍ରକାରେ ମୁହିଁ କହିଲି ବୁଝାଇ ।
ନ ମାନିଲା ମୋର କଥା ମଦନାର ସାଇଁ ॥
ତହୁଁ ଅସ୍ତ୍ର ବ୍ୟସ୍ତେ ଧମକାଇଣ କହିଲି ।
ପକ୍ଷାଘାତେ ଏତେ ଦୂରେ ଆସିଣ ପଡ଼ିଲି ॥
ଭୃଙ୍ଗୀକୁ ଦେଖିଣ ହସି ବୋଲନ୍ତି ପାର୍ବତୀ ।
ନ ଜାଣ କି ବସ୍ତୁ ଭକ୍ତ ଭଣ୍ୟପର ନାତି ॥
ମହାଯୋଦ୍ଧା ଜିତେନ୍ଦ୍ରିୟ ହରିଙ୍କ କିଙ୍କର ।
ଜଗତ ମଧ୍ୟେ ପ୍ରଧାନ ଯେଉଁ ପକ୍ଷୀବର ॥
ତାଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ବିବାଦ କରିଲ ତୁମ୍ଭେ ଯାଇ ।
ଶେଷେ ଅପମାନ ପାଇ ଆଇଲ ପଳାଇ ॥
ଭୃଙ୍ଗୀର ପରାସ୍ତ ଦେଖି ଦେବ ପଶୁପତି ।
ନନ୍ଦୀ ବୃଷଭଙ୍କୁ ଡାକି ପ୍ରବୋଧି ବୋଲନ୍ତି ॥
ଯାଅ ତୁମ୍ଭେ ମୋହ ଆଜ୍ଞା କହ ଗରୁଡ଼ଙ୍କୁ ।
ପ୍ରବୋଧ କରିଣ ଆଣ ମୁଣ୍ଡ ମୋ ପାଖକୁ ॥
ଶିବଙ୍କ ଆଜ୍ଞା ପାଇଣ ବେନି ବୀରବର ।
ମୁଣ୍ଡ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଗଲେ ଗରୁଡ଼ ପଛର ॥
ଗରୁଡ଼ଙ୍କୁ ବିନୟ ସେ ହୋଇଣ କହିଲେ ।
ତୁମ୍ଭ ପାଶେ ମୁଣ୍ଡ ପାଇଁ ଶିବ ପଠାଇଲେ ॥
ଯେତେ ଯେତେ କହିଲେ ସେ ଗରୁଡ଼ଙ୍କୁ ପୁଣି
କେତେବେଳେ ମୁଣ୍ଡ ଦେଲା ନାହିଁ ପକ୍ଷୀମଣି ॥
ତହୁଁ କ୍ରୋଧେ ନନ୍ଦୀ ବୃଷଭ ଯେ କୋପ କଲେ
ଦେଖି ଏ ଖାତି ବିନତା ନନ୍ଦନ କୋପିଲେ ॥
ମନମଧ୍ୟେ କେଶବଙ୍କୁ କରିଣ ସ୍ମରଣ ।
କ୍ଷଣେ ପୁରତ ଧରି ପକ୍ଷ ବିସ୍ତାରିଣ ॥
ସମୁଦ୍ର ଗର୍ଜନ ପ୍ରାୟେ ଶବଦ ଶୁଭିଲା ।
ଶତ୍ରୁବଳ ଏକାବେଳେ କି ଅବା ଖଡ଼ିଲା ॥

ଗରୁଡ଼ ସୁରଥ ମୁଣ୍ଡ ପ୍ରୟାଗରେ ପକାଇବା ବେଳେ ଶିବଙ୍କ ଦୂତ
ଗୁପ୍ତରେ ସେ ମୁଣ୍ଡକୁ ଆଣି ଶିବଙ୍କୁ ଦେବା

ଗରୁଡ଼ର ପକ୍ଷବାତ ସହି ନ ପାରନ୍ତି ।
ଭୂମିରେ ପଡ଼େ ବୃଷଭ ମୁହିଁକୁ ମାଡଣ ॥
ପକ୍ଷର ପବନଘାତେ ବୃଷଭ ପଡ଼ିଲା ।
ଯାଇଣ ଶିବଙ୍କ ପାଶେ ପଡ଼ି ମୋହଗଲା ॥
ମୋହ ଛେକ ହେଁ ମୁଖ ହୋଇ କହେ ବାଣୀ
ଯେତେ ବୁଝାଇଲି ନ ଦେଲା ସେ ପକ୍ଷୀମଣି ॥
ଶୁଣି କ୍ରୋଧେ ତା ସହିତ ଯୁଦ୍ଧ ମୁହିଁ କଲି ।
ପକ୍ଷ ବାତାଘାତେ ଉଡ଼ି ଏଠାରେ ପଡ଼ିଲି ॥
ନନ୍ଦୀକେଣେ ଗଲା ଦେବ ମୋତେ ଜଣାନାହିଁ
ଅପରାଧ କ୍ଷମାକର ପାର୍ବତୀର ସାଇଁ ॥
ଗରୁଡ଼ର କୋଧ ଦେଖି ନନ୍ଦୀ ସୁଚତୁର ।
ଅଦୃଶ୍ୟ ଭାବରେ ଗଲା ଗରୁଡ଼ ପଛର ॥

ଏଣେ କ୍ରୋଧେ ପକ୍ଷୀବର କରଇ ଗମନ ।
ଚରାଚର କମ୍ପମାନ ହୁଏ ସେ ଶବ୍ଦେଣ ॥
କ୍ଷଣେକ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରୟାଗରେ ପ୍ରବେଶିଲା ।
କୃଷ୍ଣଙ୍କ ଆଜ୍ଞାରେ ମୁଣ୍ଡ ତହିଁ ଫୋପାଡ଼ିଲା ॥
ସୁରଥମସ୍ତକ ପ୍ରୟାଗରେ ଫୋପାଡ଼ନ୍ତେ ।
ଶିବଙ୍କର ଅନୁଚର ଥିଲା ସେ ଗୁପତେ ॥
ପକାଇବା ମାତ୍ରେ ମୁଣ୍ଡ ଶିବଚର ଯାଇ ।
ଜଳମଧ୍ୟୁ ଉଠାଇଣ ଆନନ୍ଦେ ଆସଇ ॥
ମହାଦେବଙ୍କ ପାଶରେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲା ।
ମୁଣ୍ଡ ଶ୍ରୀକରେ ଦେଇଣ ସମସ୍ତ କହିଲା ॥
ଦେଖିଣ ଭକ୍ତର ମୁଣ୍ଡ ଦେବଦେବ ହର ।
ହାର କରି ପିନ୍ଧିଲେ ସେ ଆପଣା ଗଳାର ॥

କୁଣ୍ଡଳ ସହିତ ମୁଣ୍ଡ ଦିଶେ ଶୋଭାବନ ।
ଶିବକଣ୍ଠେ ବହୁ ତେଜ ହୋଇଲା ଦ୍ୱିଗୁଣ ॥
ଭକ୍ତ ମାନ ବଢ଼ାଇବା ପାଇଁ ନାରାୟଣ ।
ଶିବଙ୍କ ଗଳାରେ ମୁଣ୍ଡ କଲେ ପରିଧାନ ॥
ଏଣେ ବଜାଙ୍ଗ କୁମର ଫେରିଣ ହରଷେ ।
ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲା ବେଗେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ପାଶେ ॥
ପ୍ରଣିପାତ୍ୟ ହୋଇ କୃତାଞ୍ଜଳି ପୁଟେ ବୋଲେ
ସୁରଥ ମସ୍ତକ ପକାଇଲି ପ୍ରୟାଗରେ ॥
ଗଲାବେଳେ ଶିବଦୂତ ଆସି ମୋ ସହିତ ।
ମୁଣ୍ଡ ନେବା ପାଇଁ ଦ୍ୱନ୍ଦ କଲେ ସେ ବହୁତ ॥
ମାତ୍ର ତୁମ୍ଭର କୃପାରୁ ଅହେ ନାରାୟଣ ।
ସମସ୍ତଙ୍କୁ ପରାଜିତ କରିଲି ମୁଁ ଜାଣ ॥
ପରାଜୟ କରି ମୁଣ୍ଡ ଘେନି ବେଗେ ଗଲି ।
ପବିତ୍ର ପ୍ରୟାଗ ନୀରେ ପକାଇଣ ଦେଲି ॥
ଭକ୍ତ ମୁଣ୍ଡ ପ୍ରୟାଗରେ ପକାଇବା ମାତ୍ରେ ।
ଶିବଙ୍କର ଦୂତମାନେ ଥିଲେ ଯେ ଗୁପତେ ॥
ଜଳମଧ୍ୟୁ ମସ୍ତକକୁ ଉଠାଇଣ ନେଲେ ।
ଆନନ୍ଦ ମନରେ ଶିବ ପାଶେ ସମର୍ପିଲେ ॥
ମୋହଠାରୁ ନେବା ପାଇଁ ଯେତେ କଲେବଳ
ଆପଣଙ୍କ ଦୟାରୁ ସେ ହାରିଲେ ସକଳ ॥
ଏଥୁଅନ୍ତେ ଜନ୍ମେଜୟ ବୋଲନ୍ତି ବଚନ ।
ଏହାପରେ କି ଘଟିଲା କହ ମୁନିରାଣ ॥
ରାଜାଙ୍କ ବଚନ ଶୁଣି ବୋଲନ୍ତି ଜୈମିନି ।
ସାବଧାନେ ଶୁଣ ଅହେ ପାଣ୍ଡୁ କୁଳମଣି ॥
ସୁଧନ୍ୱା ସୁରଥ ମୃତ୍ୟୁ ହଂସଧ୍ୱଜ ଦେଖି ।
ପୁତ୍ରଶୋକେ କୃତାନ୍ତକ ପ୍ରାୟ କଲେ ଆଖି ॥
କ୍ରୋଧଭରେ ଅଙ୍ଗ କମ୍ପେ କମ୍ପେ ବାହୁବେନି
ଧନୁ ଟଙ୍କାରିଲେ ରାଜା କରି ଶଙ୍ଖଧ୍ୱନି ॥
ଦିବ୍ୟରଥେ ଆରୋହଣ ନୃପକୁଳ ରାହୁ ।
ସୈନ୍ୟ ସହିତରେ ରଥେ ଆସେ ଗୃହୁଁ ଗୃହୁଁ ॥
ସୈନ୍ୟଙ୍କର ମୁଖଗୋଳ ରଥ ଗର୍ଜ୍ଜନରେ ।
ପୃଥିବୀ କମ୍ପିତ ହେଲା ମେରୁ ସହିତରେ ॥
ଅନନ୍ତ ନାଗର ଫଣା ଟଳମଳ ହେଲା ।
ସର୍ବେ ଭାବିଲେ କିବା ଏ ପ୍ରଳୟ ହୋଇଲା ॥
ଆକାଶେ ଅଦୃଶ୍ୟ ହେଲେ ଦେବ ଦିବାକର ।
ରୁଧିର ବରଷା ହେଲା ଶୂନ୍ୟରୁ ଅବର ॥

କ୍ରୋଧେ ରାଜା ଟଙ୍କାରିଲେ ଧରିଣ ଶାୟକ ।
ସ୍ୱର୍ଗେ କମ୍ପମାନ ହେଲେ ଅମର ନାୟକ ॥
କାଳଦେବ ସମ ଦେଖି ରାଜାଙ୍କୁ ରଥର ।
ଅର୍ଜ୍ଜୁନଙ୍କ ରକ୍ଷା ପାଇଁ ଦେବ ଦାମୋଦର ॥
ରଥରୁ ଉତୁରି ପ୍ରଭୁ ରୁକ୍ମିଣୀ ରମଣ ।
ଭୂମିରେ ଉଭା ହୁଅନ୍ତେ ଦେଖିଣ ରାଜନ ॥
ରଥୁ ଡେଇଁ ନମସ୍କାର କରି ବୋଲେ ବାଣୀ
କି ଦୋଷେ ମୋ ପୁତ୍ର ନାଶ କଲ ଚକ୍ରପାଣି
ଯାହା ପାଇଁ ନାଶ କଲ ମୋ ବେନିକୁମର ।
ଏବେ ତାକୁ ରକ୍ଷାକର ପ୍ରଭୁ ଚକ୍ରଧର ॥
କେଉଁ ଜନ୍ମେ କେତେ ମୁଁ ତପସ୍ୟା କରିଥିଲି
ଅନାଦିନାଥଙ୍କୁ ଆଜ ନୟନେ ଦେଖିଲି ॥
ଯାହାଙ୍କ ଦର୍ଶନେ ସର୍ବପାପ ଦୂର ହୁଏ ।
ତାହାଙ୍କ ଦର୍ଶନେ ନର ଦେବ ଦେହପାଏ ॥
ସେହି ପ୍ରଭୁ ସମ୍ମୁଖରେ ଅଛନ୍ତି ମୋହର ।
କି ଛାର ପୁତ୍ର କୁଟୁମ୍ବ କି ଛାର ସଂସାର ॥
ଯୋଗୀ ଯାଙ୍କୁ କୋଟି କଳ୍ପ ଦେଖି ନ ପାରନ୍ତି
ମୋ ପୁରେ ଉଦୟ ପ୍ରଭୁ ଦେଖି ମୋର ଭକ୍ତି
ଜଣାଏ ଛଦ ନାରାୟଣ ମୋ ବେନି କୁମର ।
କେଉଁ ଦୋଷେଦୋଷୀ ତୁମ୍ଭ ଶ୍ରୀଚରଣ ତଳ ॥
କି ପାପରେ ସେହୁମାନେ ନିହତ ହୋଇଲେ
ଫଣୟ ଫିଟାଇ ପ୍ରଭୁ କୁହ ଦାସଠାରେ ॥
ଏସନ ବଚନ ଶୁଣି ବୋଲନ୍ତି କେଶବ ।
ଶୁଣ ଭକ୍ତ ହଂସଧ୍ୱଜ କହୁଛି ସରବ ॥
ପାପହୀନ ପୁଣ୍ୟବନ୍ତ ସତ୍ୟ ଧର୍ମ ପ୍ରିୟ ।
ପବିତ୍ର ତୁମ୍ଭର ମତ ଜାଣେ ମୁଁ ନିଶ୍ଚୟ ॥
ପୁତ୍ରଶୋକ ଭୁଲିଯାଅ ଅହେ ମହାମତ ।
ରଣ ଆଶା ଛାଡ଼ ଦିଅ ଶୁଣ ମୋ ଉକତ ॥
ଧାର୍ମିକ ପ୍ରବର ତୁମ୍ଭ ଦୁଇଟି ନନ୍ଦନ ।
ଭକ୍ତିବଳେ ଲଭିଲେ ସେ ବଇକୁଣ୍ଠ ସ୍ଥାନ ।
ଭକ୍ତ ଜାଣି ମହାଦେବ ତୁମ୍ଭ ପୁତ୍ର ଶିର ।
ମାଳକରି ଲମ୍ବାଇଲେ ଆପଣା ଗଳାର ॥
ଏଥୁ ବଳି କେଉଁ ଯଶ ଲଭିବ ରାଜନ ।
ପୁତ୍ରଶୋକ ଛାଡ଼ି ରାଜା ମାନ ମୋ ବଚନ ॥
କୃଷ୍ଣଙ୍କର ବାଣୀ ଶୁଣି ରାଜା ହଂସଧ୍ୱଜ ।
ପାଦତଳେ ପଡ଼ି ବୋଇଲେ ରଖ ଦେବରାଜ ॥

ରାଜାଙ୍କୁ କୋଳ କରିଣ ବୋଲନ୍ତି ଶ୍ରୀହରି ।
ସର୍ବକଷ୍ଟ ଦୂର ହେବ ଆଶିଷେ ମୋହର ॥
ଅଙ୍ଗ ସ୍ପର୍ଶମାତ୍ରେ ରାଜା ଭକ୍ତିଭାବ ଭୋଳେ ।
ହସ୍ତଯୋଡ଼ି ସ୍ତବ କରେ ସାନନ୍ଦ ମନରେ ॥
ହେ କରୁଣାସିନ୍ଧୁ ତୁମ୍ଭଠାରୁ ଆଉ ଧନ ।
ଅଛି କି ସଂସାରେ ସ୍ଥିର ଜାଣୁ ପ୍ରସମାନ ॥
ଯା ଦର୍ଶନ ପାଇଁ ଯୋଗୀ ଯୋଗ କରି କରି ।
ଦେଖା ନ ପାଆନ୍ତି ସର୍ବେ ହେ ମୁରଲୀଧାରୀ
ସେ ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ଦେଖି ଆଉ କି ଦୁଃଖ ମୋହର
ଜାଣିଲି ଭାଗ୍ୟ ମୋହର ଅଟେ ବଳୀୟାର ॥
ରାଜାଙ୍କ ସ୍ତବରେ ତୁଷ୍ଟହୋଇ ନାରାୟଣ ।
କୋମଳ ମଧୁର ସ୍ୱରେ କହନ୍ତି ବଚନ ॥
ଜାଣ ନରପତି ମୁଁ ପାଣ୍ଡବ ହିତ ପାଇଁ ।
ଜୀବନ ଧନ ସହିତ ମମତ୍ୱ ଦେବଇଁ ॥
ସମସ୍ତ ତେଜି ପାରଇ ପାଣ୍ଡବ ନିମିତ୍ତ ।
ପାଣ୍ଡବଙ୍କ ହିତ ପାଇଁ ଅନୁକ୍ଷଣେ ରତ ॥
ପିତା ଯେପରି ସୁତଙ୍କୁ ପାଳଇ ଯତ୍ନରେ ।
ପାଣ୍ଡବଙ୍କୁ ରକ୍ଷା କରେ ମୁହିଁ ସେପରିରେ ॥
ଛାଡ଼ ଅଭିମାନ ରାଜା ଯଜ୍ଞ ଅଶ୍ୱ ଦିଅ ।
ଅର୍ଜୁନ ସହିତ ମିଳି ବନ୍ଧୁ ଭାବ ବହ ॥
ଧର୍ମଙ୍କ ସହିତ ମୁଁ ସାକ୍ଷାତ କରାଇବି ।
ଏମନ୍ତ ପ୍ରବୋଧ କରି କହିଲେ ଯାଦବି ॥
ଶୁଣିକରି ହଂସଧ୍ୱଜ ଆନନ୍ଦ ହୋଇଲେ ।
ଅର୍ଜୁନ ଯାଇ ରାଜାଙ୍କୁ ପ୍ରଣାମ ଯେ କଲେ ॥
ହର୍ଷେ ରାଜା ନର ନାରାୟଣଙ୍କୁ ଘେନିଣ ।
ଆପଣା ପୁର ମଧ୍ୟକୁ କରିଲେ ଗମନ ॥
ପଞ୍ଚରାତ୍ରି ହଂସଧ୍ୱଜପୁରେ ହରି ରହି ।
ଯଜ୍ଞାଶ୍ୱ ସହିତ ବାହାରିଲେ ବେଗେ ତହିଁ ॥
ତହୁଁ ହରି ହଂସଧ୍ୱଜ ଅର୍ଜୁନେ ବିଦାୟ ।
ଦେଇ ଚଳିଲେ ହସ୍ତିନା ସାନନ୍ଦ ହୃଦୟ ॥
ହସ୍ତିନା ପ୍ରବେଶି ଯୁଧିଷ୍ଠିରେ ସର୍ବ କହି ।
ଦ୍ୱାରକାକୁ ଗଲେ ପ୍ରଭୁ ଆନନ୍ଦିତ ହୋଇ ॥
ଶ୍ରୀନୀଳାଦ୍ରିନାଥ ପାଦେ କରି ନମସ୍କାର ॥
ଉପାଧ୍ୟାୟ ମହାଦେବ ବୋଲେ ଯୋଡ଼ି କର

ଯଜ୍ଞାଶ୍ୱ ଘୋଟକୀ ଓ ବ୍ୟାଘ୍ର ରୂପ ପାର୍ବତୀଙ୍କ ଶାପ ଦେବା ପ୍ରଭୃତି

ଏଥୁ ଅନନ୍ତରେ କଥା ଶୁଣ ହେ ରାଜନ
ଏଣେ ଯଜ୍ଞ ଅଶ୍ୱବର ହୋଇଣ ମୋଚନ ॥
ପଶ୍ଚିମ ଦିଗକୁ ଚଳିଯାଏ ଅଶ୍ୱବର ।
ଅର୍ଜୁନର ସୈନ୍ୟ ଯାନ୍ତି ପଛରେ ତାହାର ॥
ଅର୍ଜୁନ ପଶ୍ଚାତେ ଯାନ୍ତି ସର୍ବ ଅନୁଚର ।
ନୀଳଧ୍ୱଜ ହଂସଧ୍ୱଜ ଆଦି ନୃପବର ॥
ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ ପ୍ରମୁଖ ବୃଷକେତୁ ଆଦି ବୀରେ ।
ଅଶ୍ୱ ରକ୍ଷାର୍ଥେ ଚଳନ୍ତି ସାନନ୍ଦ ମନରେ ॥
ଶୀଘ୍ରଗତି ଯାଏ ଅଶ୍ୱ ଉତ୍ତର ଦିଗରେ ।
ଆଗରେ ଦେଖିଲା ସେ ଅପୂର୍ବ ସରୋବରେ ॥
ସୁଗନ୍ଧ ପୁଷ୍ପ ସମୂହ ତହିଁ ବିରାଜଇ ।
ସ୍ଫଟିକ ପାହାଚ ତହିଁ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଦିଶଇ ॥
ନାନା ଜାତି ପକ୍ଷୀମାନେ ଆନନ୍ଦେ କ୍ରୀଡ଼ନ୍ତି ।
ମତ୍ସ୍ୟମାନେ ଏଣେତେଣେ ପହଁରି ବୁଲନ୍ତି ॥
ଅତ୍ୟନ୍ତ ବିଶୁଦ୍ଧ ଜଳ ଦେଖି ଅଶ୍ୱବର ।
ପିଇବା ପାଇଁକି ଗଲା ପୋଖରୀ ଭିତର ॥
ସେହି ପୋଖରୀରେ ଅଶ୍ୱ ସ୍ନାହାନ କରନ୍ତେ ।
ଘୋଟକୀ ରୂପ ଧଇଲା ତହୁଁ ଅକସ୍ମାତେ ॥
ଦେଖିଣ ଏସନ ରୀତି ସର୍ବ ଯୋଦ୍ଧାଗଣ ।
ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଣ ସର୍ବେ ବୋଲନ୍ତି ବଚନ ॥
ଦେଖ ଏ ବିଚିତ୍ର କଥା କି କାରଣ ଏହି ।
ଏ ଜଳ ଛୁଅନ୍ତେ ପୁଂସ ଗଲା ନାରୀ ହୋଇ ॥
ଏପରି ଗମନ୍ତେ ଅଶ୍ୱ ତହିଁ କିଛି ଦୂର ।
ଦେଖିଲା ପୁଷ୍କରିଣୀଏ ଅଛି ମନୋହର ॥
ସେ ପୋଖରୀ ଶୋଭା ଆହା କି କହିବି ମୁହିଁ ।
ଯାହାର ଦର୍ଶନେ ଚିତ୍ତ ଉଲ୍ଲସି ଉଠଇ ॥
ତହିଁରେ ସ୍ନାନ କରନ୍ତେ ଯଜ୍ଞ ଅଶ୍ୱବର ।
ହେଲା ପ୍ରକାଣ୍ଡ ଶାର୍ଦ୍ଦୂଳ ରୂପ ଭୟଙ୍କର ॥
ଦେଖିଣ ଏସନ ରୀତି ସର୍ବ ସୈନ୍ୟଗଣ ।
ପରସ୍ପରେ କୁହାକୁହି ହେଲେ ସେହି କ୍ଷଣ ॥
ଦେଖ କି ଅଦ୍ଭୁତ କଥା ଏଠାରେ ଘଟିଲା ।
ଅଶ୍ୱ ଅଶ୍ୱୀ ହେଲା ପୁଣି ଶାର୍ଦ୍ଦୂଳ ସେ ହେଲା ॥
ଶୁଣି ଏ ବଚନ ଜନ୍ମେଜୟ ନୃପବର ।
ବୋଲନ୍ତି ଭୋ ମୁନି କହ କାରଣ ଏହାର ॥
ଘୋଟକ ଘୋଟକୀ ହେଲା ପୁଣି ସେ ଶାର୍ଦ୍ଦୂଳ
କିପରି ଲଭିଲା ପୁଣି ନିଜ କଳେବର ॥

ଏ ସବୁ କାରଣ ମୋତେ କହ ତପସିଆଁ ।
ତବ ମୁଖୁଁ ଶୁଣି ମୋର ସନ୍ଦେହ ଯିବଇଁ ॥
ଭକତ ଦେଖି ଜୈମିନି ବୋଲନ୍ତି ବଚନ ।
ଶୁଣ ସ୍ଥିରମନେ ରାଜା ଏହାର କାରଣ ॥
ପୂର୍ବକାଳେ ଏଠି ତପ କଲେ ଉମା ସତୀ ।
ପାଇବାକୁ ପତିପଦେ ଦେବ ପଶୁପତି ॥
ଉଗ୍ରତପ କଲେ ଦେବୀ ପାଇବାକୁ ହର ।
ଚିରକାଳ ରହିବେ ଶିବଙ୍କ ସଙ୍ଗର ॥
ଅହେ ସ୍ୱାମୀ ଜଗତ-ସ୍ୱାମୀ ମୋର ଦୁଃଖ ନାଶ
ଏପୁରୀର ପୂର୍ଣ୍ଣକର ମୋର ଅଭିଳାଷ ॥
ମଦନ ଜ୍ୱଳନେ ଦେବୀ ଅରାଧନ୍ତି ହର ।
ପତ୍ର ପବନକୁ ଦେବୀ କରନ୍ତି ଆହାର ॥
ଏ ସମୟେ ଏକ ଦୈତ୍ୟ ପ୍ରବେଶ ସେଠାରେ ।
ତପ ଭଗ୍ନ କରିବାକୁ ହୃଦରେ ବିଗୃରେ ॥
ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲା ଯହିଁ ଛନ୍ତି ନାରୀମଣି ।
ମଧୁର ସ୍ୱରେ ରାକ୍ଷସ କହଇ ଦମ୍ଭିନୀ ॥
ହେ ପୂର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ଆନନା କାହିଁ ପାଇଁ ତପ ।
କରଣ ଗୋ ଘୋର କଷ୍ଟ ଲଭୁଛୁ ଅମାପ ॥
କି ଅଭାବ ବାଳାମଣି କହ ମୋ ଆଗର ।
ତୋ ରୂପ ଦର୍ଶନେ ହୃଦ ଦହେ କାମଶର ॥
ସ୍ୱର୍ଗ ମର୍ତ୍ତ୍ୟ ପାତାଳରେ ଯେତେ ଜୀବଗଣ ।
ଭୋଗ ବିଳାସ ସମସ୍ତେ କରନ୍ତି ଶନ୍ତନ ॥
ଅକଳଙ୍କ ରୂପ ତୋର ତପ୍ତ ହେମକାନ୍ତି ।
ଦେଖିଲା ବେଳୁଛି ତୋର କିଣା ହେଲି ସତୀ
ଅହେ ବରାଙ୍ଗନେ ହେନ ଦମ୍ଭିନ ମୋହର ।
ପତି ପଦରେ ବରଣ କର ସମାଦର ॥
ଏସନ ପାପ ଦୂଷିତ ବାଣୀ ଶୁଣି ସତୀ ।
ମନମଧ୍ୟେ ହୋଇଲେ ସେ ଅତି କ୍ରୋଧମତି ॥
ଘୂର୍ଣ୍ଣି ଘୂର୍ଣ୍ଣି ଘୂର ଚକ୍ଷୁ ହୋଇଲା ଅରୁଣ ।
କୋପେ ଆରମ୍ଭିଲେ ଶିବା ଏସନ ବଚନ ॥
ଅରେ ରେ ପାମିଷ୍ଠ ଏ କୁବାସନା ତୋହର ।
ନିଶ୍ଚୟ କରିବ ଆଜ ତୋତେ ନାରଖାର ॥
ପାଞ୍ଜଣ ହୋଇ ଭୂମିରେ ପଡ଼ିବୁ ଏକ୍ଷଣି ।
ଅନ୍ୟଥା କେବେ ନୋହିବ ମୋହର ଏ ବାଣୀ
କହୁଁ କହୁଁ ଭସ୍ମ ହୋଇଗଲା ସେ ରାକ୍ଷସ ।
ବନଦେବୀ ପ୍ରତି ଦେବୀ ବୋଲନ୍ତି ଏ ଭାଷ ।
ଆଜୁ ଏହି ପୁଷ୍କରଣୀ ନୀରେ ଯେଉଁଜନ ।
ସ୍ନାନ କରିବା ନିମନ୍ତେ କରିବେ ଗମନ ॥

ସତ୍ୟ ସତ୍ୟ ସେ ପୁରୁଷ ରମଣୀ ହୋଇବ ।
ମୋହର ଏ ବାକ୍ୟ ଯୁଗେ ଯୁଗେ ରହିଥିବ ॥
ଦେବୀ ଅଭିଶାପ ଯୋଗୁଁ ଯକ୍ଷ ଅଷ୍ଟବର ।
ଧରିଲା ସେ ନାରୀରୂପ ଶୁଣ ନୃପବର ॥
ଯେ ନିମିତ୍ତ ବ୍ୟାଘ୍ର ଦେହ ଧରେ ଅଷ୍ଟବର ।
ତହିଁରେ କାରଣ କହୁଅଛି ତୋ ଆଗର ॥
ପୂର୍ବେ ଅକୃତବ୍ରଣ ନାମେ ବିପ୍ର ବର ।
ଥିଲା ଏକ ଖ୍ୟାତଶୀଳ ଧାର୍ମିକ ପ୍ରବର ॥
ତୀର୍ଥ ଯାତ୍ରା ଆଶେ ଅତି ବ୍ୟାକୁଳ ତା ମନ ।
ବିଷୟ ରସରେ ସେହି ନୁହଇ ମଗନ ॥
ପୂର୍ବ ଯୋଗେ ଶୁଭ କ୍ଷଣେ ସେହି ବିପ୍ରମଣି ।
ବାହାର ହୋଇଲା ସ୍ମରୁ ଶଙ୍ଖ ଚକ୍ର ପାଣି ॥
ଗୋଟି ଗୋଟି କରି ତୀର୍ଥ ବୁଲି ସନ୍ତ୍ରିବାର ।
ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲା ଆସି ଏ ସ୍ଥାନେ ଅବର ॥
ଦେଖିଲା ଏ ମନୋହର ଦିବ୍ୟସରୋବର ।
ଆନନ୍ଦ ଚିତ୍ତରେ ସ୍ନାନ ପାଇଁ ଦ୍ୱିଜବର ॥
ତପଶୌଚ ବିଧିମତେ ସମାପତି କରି ।
ପୋଖରୀ ମଧ୍ୟେ ପ୍ରବେଶ କଲା ବେଗ କରି ॥
ଜଳମଧ୍ୟୁ ଏକ ଜୀବ ଆସିଣ ସତ୍ୱରେ ।
ଧରିଲା ବ୍ରାହ୍ମଣ ପାଦ ଜଳର ମଧ୍ୟରେ ॥
କି ଅଦ୍ଭୁତ କଥା ମୁହିଁ ଦେଖିଲି ଏ ସ୍ଥାନେ ।
କେଉଁ ଦୁଷ୍ଟପ୍ରାଣୀ ମୋର ପାଦଧରି ଟାଣେ ॥
ମାୟାରୂପୀ ଦାନବ କି ଅବା ଜଳଚରେ ।
ଅଥବା ରାକ୍ଷସ କେହି ଜଳର ମଧ୍ୟରେ ॥
ମୋତେ କରି ହିଂସା କରି ଏତେ କଷ୍ଟକରେ
ନିଶ୍ଚୟ କିଛି କୌଶଳ ଅଛଇ ଏଥିରେ ॥
କୋପେ ଜର ଜର ହୋଇ ବ୍ରାହ୍ମଣ ତକ୍ଷଣେ
ଅଭିଶାପ ଦେଲା ସେହି ପୁଷ୍କରଣୀ ସ୍ଥାନେ ॥
ଅହେ ପୁଷ୍କରଣୀ ତୋର ଜଳେ ଆଜଠାରୁ ।
ସ୍ନାନ ଯେ କରିବ ବ୍ୟାଘ୍ର ହେଲେବ ଧରୁ ॥
ମୋହର ଏ ବାଣୀ ମିଥ୍ୟା ନୁହଇ ନିଶ୍ଚୟ ।
ଏଥିରେ ତିଳେ ମାତ୍ରକ ନ ରହୁ ସନ୍ଦେହ ॥
ଏତେ ବୋଲି ଦ୍ୱିଜବର ନିଜ ଭଙ୍ଗିବଳେ ।
ଜଳଜନ୍ତୁକୁ ଛଡ଼ାଇ ଉଠିଲାକ କୂଳେ ॥
ସେହିଦିନୁ ଏ ପୋଖରୀ ଅଭିଶାପ ପାଇ ।
ଦୂଷିତ ହୋଇଲା କେହି ସ୍ନାନ ନ କରଇ

ଯାହା ମୋତେ ନରମଣି ଥିଲ ପଚାରଣ ।
ସେ ସର୍ବ ବୃତ୍ତାନ୍ତ ମୁଁ କହିଲ ବୁଝାଇଣ ॥
ଶୁଣ ଏବେ ଅନ୍ୟ କଥା ଅହେ ଦଣ୍ଡଧର ।
ଅଶ୍ୱ ଯହୁଁ ବ୍ୟାଘ୍ର ମୂର୍ତ୍ତି ଧଇଲା ସେଠାର ॥
ଯେତେବେଳେ ଧନଞ୍ଜୟ ନିଜ ଅଶ୍ୱବର ।
ଦେଖିଲେ ଧରଣି ଅଛି ଶାର୍ଦ୍ଦୂଳ ଆକାର ॥
ବିସ୍ମୁ ବିରସ ମନେ ସୁଭଦ୍ରା ରମଣ ।
ମନମଧ୍ୟେ ଶ୍ରୀହରିଙ୍କି କରିଣ ସ୍ମରଣ ॥
ଧାଇଁ ଯାଇଁ ବୀର ପରଶିଲେ ଅଙ୍ଗ ତାର ।
ବେଗେ ଘୁଞ୍ଚିଗଲା ତାର ବ୍ୟାଘ୍ର କଳେବର ॥
ବ୍ୟାଘ୍ର କଳେବର ତେଜି ଅଶ୍ୱ ଇଚ୍ଛାମତେ ।
ଦେଶ ଦେଶାନ୍ତରେ ଭ୍ରମେ ଅନାହତ ଗତେ ।
କେତେ ନଦ କେତେ ନଦୀ କେତେ ତରୁବର
ଦେଖି ଦେଖି ସୁଖେ ଯାଏ ଯଜ୍ଞ ଅଶ୍ୱବର ॥
ଚଳେ ମାତ୍ର ନାହିଁ ଇସ୍ତ ଗମେ ବାୟୁ ସମ ।
ପଛେ ଧାଇଁଛନ୍ତି ବୀରେ ଭୀମ ପରାକ୍ରମ ॥
ତାହାର ଶକତ ଅଜ୍ଞ ରୋଧିବ ତା ପଥ ।
ଧରିଲେ ତାହାକୁ ହେବ ସମୂଳେ ନିପାତ ॥
ଅକାରଣେ ବଳୀ ସଙ୍ଗେ କେ ବାଦ ଆଚରେ
ଜାଣୁ ଜାଣୁ ବିପଦ ଡକେ ଅଲିଙ୍ଗନ କରେ ॥
ଯେଉଁମାନେ ବୀରବର ଭୀମ ପରାକ୍ରମ ।
ସହି କି ପାରିବେ ସେହି ଅନ୍ୟର ବିକ୍ରମ ॥
ବୀରମଦେ ମତ୍ତ ଯେଣୁ ଛନ୍ତି ଦିବାନିଶି ।
ନ ମାରନ୍ତି କାହାକୁ ସେ ଅସୀମ ସାହସୀ ॥
ଯେତେବେଳ ଯାଏ ଅଛି ଶରୀରରେ ବଳ ।
ଅଧୀନ ହୋଇଲେ ବୀର ଗମେ ନର୍କଘୋର
ଦେଖ ଯେସନେ ତରୁଗଣେ ଲଭି ପଣ କର ।
ଶୁଷ୍କହେଲେ ସୁଦ୍ଧା ନ ହୁଡନ୍ତି ସେ ନିକର ॥
ପୁଣି ଦେଖ ସୂର୍ଯ୍ୟରଶ୍ମି ସମସ୍ତ ଋତୁରେ ।
ନିଜ ତେଜକୁ କି ଛାଡ଼ି ପାରେ ସହଜରେ ॥
ମେଘ ଯେବେ ବଳେ ଆସି ଢାଙ୍କଇ ତାହାକୁ
ତଥାପି ଫୁଟିଣ ଉଠେ ଦଶେ ପୃଥିବୀକୁ ॥
ସେହିପରି ବୀରମାନଙ୍କର ବୀର ଦର୍ପ ।
ସହଜେ କି ଘୁଞ୍ଚିଯାଏ ଶୁଣ ଅହେ ନୃପ ॥
କ୍ରମେ କ୍ରମେ ଗମି ଅଶ୍ୱ ରମଣୀଙ୍କ ପୁରେ ।
ସହସା ପ୍ରବେଶ ହେଲା ଯାଇଣ ସେଠାରେ ॥

ବିରଞ୍ଚି ରଚିତ ଅଛି ସେହି ମହାପୁରୀ ।
ସେ ଦେଶରେ ବାସ କରନ୍ତି ସର୍ବ ନାରୀ ॥
ପୁରୁଷ ନାହାନ୍ତି ନାହିଁ ପୁରୁଷ ବସତି ;
କେବଳ ଅବଳାଗଣ ଛନ୍ତି ଦିବାରାତି ॥
ହାଟବାଟ ବେପାରାଦି ସର୍ବ କାରବାର ।
ରମଣୀମାନେ ସେଠାରେ କରନ୍ତି ସକଳ ॥
ରାଜା ପାତ୍ର ମନ୍ତ୍ରୀ ସୈନ୍ୟ ସେନାପତି ଆଦି ।
ସମସ୍ତେ ରମଣୀ ତହିଁ ସମ୍ପାଦନ୍ତି ବିଧି ॥
ଅବଲାଗଣ ଯେ ସେହି ପୁରେ ରହିଛନ୍ତି ।
ପୁରୁଷ ପରାଏ ସବୁ କାର୍ଯ୍ୟ ଯେ କରନ୍ତି ॥
ଶାନ୍ତି ରକ୍ଷା ରାଜ୍ୟ ରକ୍ଷା ବିଚାରର କାର୍ଯ୍ୟ ।
ଯୁଦ୍ଧ କାର୍ଯ୍ୟ କରନ୍ତି ସେ ନାରୀ ସମାଜ ॥
ନାନାବିଧ ବୀର ଧର୍ମ ରଣେ ଆୟୋଜନ ।
କରନ୍ତି ଅବଳାମାନେ ସବଳା ହୋଇଣ ॥
ପୁରାଣେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ଅଛି ଦେବୀ ଆଦ୍ୟାଶକ୍ତି ।
ମହାଦୈତ୍ୟ ସଂହାର କରନ୍ତି ଭଗବତୀ ॥
ପ୍ରଚଣ୍ଡ ଚଣ୍ଡିକା ରୂପ ବିକଟାଳ ମୂର୍ତ୍ତି ।
ଘୋରରଣେ ଶତ୍ରୁଗଣେ ନିର୍ଦ୍ଦୟେ ନାଶନ୍ତି ॥
ସଇନ ସାମନ୍ତ ସହ ଶୁମ୍ଭ ନିଶୁମ୍ଭଙ୍କୁ ।
ସହସା ନାଶିଲେ ଦେବୀ ମହିଷାସୁରଙ୍କୁ ॥
କିନ୍ତୁ ଏହି ଦେଶଯାକ ସର୍ବେ ନାରୀଗଣ ।
ଶାସନ କରନ୍ତି ରାଜ୍ୟ ଅପୂର୍ବ ଭାବେଣ ॥
ନାରୀୟେ ଧରନ୍ତି ରଥି ବୀରଙ୍କ ଶକତି ।
ବୀର ପରକାରେ କରେ ଥାଏ ଶେଲ କାତି ॥
ନାଗ ନର ସୁରଲୋକେ ନ ଡରନ୍ତି କାକୁ ।
ନାରୀୟେ ନିର୍ଭୟେ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ଦେଶକୁ ॥
ଦେବ ନର ରକ୍ଷ ଯକ୍ଷ ପିଶାଚାଦି କରି ।
ନାମ ଶୁଣି ଭୟେ ସର୍ବେ ଯାନ୍ତି ଅପସରି ॥
ସମସ୍ତ ସଂସାର ମଧ୍ୟେ ଯେତେ ବୀରବର ।
ରମଣୀ ସଙ୍ଗତେ ଯୁଦ୍ଧ ଅପମାନ ତାର ॥
ନାରୀମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରମିଳା ସୁନ୍ଦରୀ ।
ସର୍ବାଧିକାରିଣୀ ସେହି ଅଛି ରାଜେଶ୍ୱରୀ ॥
ସେ ପ୍ରମିଳା ଦେବ କୃପାବଳେ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ।
ସଂସାର ମଧ୍ୟେ ନ ଗଣେ କାହାକୁ ସେ ବଳୀ ;
ଯମଦେବ ସମ ତେଜ ସର୍ବ ନାରୀଗଣ ।
ଅସୀମ ସାହାସ ସର୍ବେ ସମରେ ନିପୁଣ ॥

ସଂଗ୍ରାମ ସମୟେ ତାଙ୍କ ବିକଟ ଗର୍ଜନ ।
ଧନୁଘୋଷ ବାହାନାଦେ କମ୍ପଇ ଭୁବନ ॥
ହର୍ଯ୍ୟକ୍ଷ ବିକ୍ରମ ଧରି ଅବଳା ନିଚୟ ।
ପ୍ରୀତିରେ ସନ୍ତୋଷ ଅତି ବିଶେଷ ବିସ୍ମୟ ॥
ସାଧୁଜନ ସହ ପ୍ରୀତି ସରଳ ଅନ୍ତରେ ।
ଶରଣାଗତେ ପାଳନ୍ତି ଅତି ଯତନରେ ॥
ଯେ ଦର୍ପ ଦେଖାଏ ତାଙ୍କୁ ଦୟାମାୟା ନାହିଁ ।
ବିକଟ ମୂର୍ତ୍ତି ଧରନ୍ତି ଯେହ୍ନେ ମହାମାୟୀ ॥
ଏ ସମୟେ ଅଶ୍ୱବରେ ଦେଖି ନାରୀଗଣ ।
ଧରିବା ଆଶେ କରନ୍ତି ସହସା ଗମନ ॥
ଅଶ୍ୱକୁ ଦେଖିଣ ନାରୀ ଆନନ୍ଦ ହୋଇଲେ ।
କୃଷ୍ଣପାଦ ଚିନ୍ତି ଦୀନ ମହାଦେବ ବୋଇଲେ ॥

ଇତି ଶ୍ରୀ ଜୈମିନି ଭାରତେ ହରିଭକ୍ତି
ରସଲୀଳା ସାର କଥା ପ୍ରବନ୍ଧେ ନାମ
ଏକବିଂଶୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।

—○—

ଦ୍ୱାବିଂଶ ଅଧ୍ୟାୟ

ତ୍ୱମେକୋହ୍ୟାସ୍ୟସର୍ବସ୍ୟବିଧାନସ୍ୟ ସ୍ୱୟମ୍ଭୁବଃ
ଅଚିନ୍ତ୍ୟସ୍ୟପ୍ରମେୟସ୍ୟକାର୍ଯ୍ୟତତ୍ତ୍ୱାର୍ଥବିତ୍ପ୍ରଭୋ

ପ୍ରମିଳାପୁରେ ପାର୍ଥ ପ୍ରବେଶ ବିବାହ

ଏଥୁଅନ୍ତେ କରଯୋଡ଼ି ବୋଲନ୍ତି ରାଜନ ।
ଏ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ କଥା ମୁନି କୁହ ମୋତେ ପୁଣ ॥
ଦେଶଯାକ ନାରୀମୟ ନାହାନ୍ତି ପୁରୁଷ ।
ଏଥିର କାରଣ ମୋତେ କୁହ ମୁନିଈଶ ॥
ନାରୀମାନେ ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ର ବିଦ୍ୟାରେ ନିପୁଣ ।
କପରି ହୋଇଲେ ମୁନି କୁହ ଫିଟାଇଣ ॥
କିବା କେଉଁ ଦେବ ଶାପ କିବା ସ୍ଥାନଗୁଣ ।
ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଲାଗଇ ଶୁଣି ଏ ସବୁ ବଚନ ॥
ସୂର୍ଯ୍ୟରଶ୍ମି ତେଜ ଯେହ୍ନେ ଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କର ନାଶେ ।
ସକଳ କଲ୍ମଷ ଖଣ୍ଡ କହିଣ ହରଷେ ॥
ରାଜାର ବିନୟ ଭକ୍ତି ଜଇମିନି ଶୁଣି ।
କୋମଳ ମଧୁର ସ୍ୱରେ କହନ୍ତି ସେ ବାଣୀ ॥
ମନସ୍ଥିର କରିଣ ହେ ଶୁଣ ନୃପବର ।
ବୁଝାଇ କହୁଅଛି ମୁହିଁ ସବୁ ସମାଚାର ।
ନାରୀଦେଶେ ଅଶ୍ୱ ଯହୁଁ କରିଲା ଗମନ ।
ପାର୍ଥ ସହ ସେ ସ୍ଥାନକୁ ଗଲେ ସୈନ୍ୟଗଣ ॥
ଦେଖିଣ ଏସନ ରୀତି ଅବଳା ସମୂହ ।
ସଂସେ ରଣ କରିବାକୁ ହୋଇଣ ଉତ୍ସାହ ॥
ଫିଟିଲା କବେରୀ ଖୋଷି ମୁକୁଟ ପିନ୍ଧିଣ ।
ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ର ଧରି ବେଗେ ଧାଇଁଲେ ସେ ପୁଣ ॥
ଭ୍ରୂଭଙ୍ଗେ ମୋହି ପାରନ୍ତି ସମସ୍ତ ଜଗତ ।
ସେମାନଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ରଣେ ହେବ କେ ଅଗତ
ପୁରୁଷର ବେଶ ଧରି ବୀର ଗର୍ବଭରେ ।
ମାରମାର ଶବ୍ଦେ କମ୍ପାଇଲେ ସେ ସତ୍ୱରେ ॥
ନେତ୍ରବାଣେ ପୁରୁଷଙ୍କୁ ଜିଣିବା ଆଶାରେ ।
ଲଜ୍ଜା ତେଜି ସୀମନ୍ତିନୀ ଗମନ୍ତି ସତ୍ୱରେ ॥
ଅଶ୍ୱ ଦେଖି ନାରୀଗଣ ଅତି ହର୍ଷଭରେ ।
ଅଶ୍ୱକୁ ଧରିଣ ଲେଖା ଦେଖି ଭାଲେ ତାରେ
ଲେଖା ଦେଖି ଯଜ୍ଞ ଅଶ୍ୱ ଧରିନେଲେ ସେହୁ
ପ୍ରମିଳା ପାଶେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେକ ଯାଇଁ ॥
ଶୁଣ ଶୁଣ ସୁନ୍ଦରୀ ଗୋ ଆମ୍ଭ ନିବେଦନ ।
ଯୁଧିଷ୍ଠିର ନାମେ ରାଜା ହସ୍ତିନା ଭୁବନ ॥
ଅଶ୍ୱମେଧ ଯଜ୍ଞ କରୁଛନ୍ତି ସେ ରାଜନ ।
ତାଙ୍କ ଯଜ୍ଞ ଅଶ୍ୱ ଆସି ମିଳିଲା ଏ ସ୍ଥାନ ॥
ଯୁଧିଷ୍ଠିଙ୍କ ସାନଭାଇ ନାମ ତା ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ।
ସୈନ୍ୟସହ ଯଜ୍ଞ ଅଶ୍ୱ କରେ ସେ ରକ୍ଷଣ ।
ଦିନ ରାତି ନିଦ୍ରା ତେଜି କରେ ଧନୁ ଧରି ।
ଅଶ୍ୱରକ୍ଷା କରନ୍ତି ସେ ଅତି ଯତ୍ନ କରି ॥
ଦେଖ ଅଶ୍ୱଶିରେ ଲେଖା ହୋଇଛି ପତର ।
ବୀର ହୋଇ କେ ସହିବ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ମଧ୍ୟର ॥
ତେଣୁ ଏ ଅଶ୍ୱକୁ ଧରି ଆଣିଲୁ ପାଶକୁ ।
କି ବିଗ୍ରହ କରି ଆଜ୍ଞା ଦିଅ ଗୋ ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ॥
ନାରୀଙ୍କ ବଚନ ଶୁଣି ପ୍ରମିଳା କହଇ ।
ଯୁଦ୍ଧ କରିବାକୁ ହୀନବଳ ମୁଁ ନୁହଇ ॥
ଯାହା କରିଅଛ ତାହା ଉଚିତ ଅଟଇ ।
ବୀର ହୋଇ ଏ ବଚନ ସହୁ ହେବ ନାହିଁ ॥
ଆଗୋ ବରାଙ୍ଗନେ ତୁମ୍ଭେ ଯେବେ ଅଶ୍ୱବର
ନ ଆଣି ଥାଆନ୍ତ ଲଜ୍ଜା ହୋଇଥାନ୍ତା ମୋର
ମୋହର ଗରବ ସବୁ ହୋଇଥାନ୍ତା ଚୂନା ।
ଆବର ଦୁର୍ନାମ ଲୋକେ କରନ୍ତେ ରଟନା ॥
ଅନ୍ୟ ଲୋକେ ଶୁଣିଣ ମୋ ସ୍ୱବକୁ ଲଙ୍ଘନ୍ତେ
ଉଦେ ହେବା ଭାଗ୍ୟରେ ପାଆନ୍ତା କାହିଁତେ ॥

କି ଦେଇ ସୁଝିବି ତୁମ୍ଭ ଏହି ଉପକାର ।
ତ୍ରିପୁରରେ ଯଶ ମୋତେ ଦେଲ ନାରୀବର ॥
ଜାଣେ ମୁହିଁ ତ୍ରିଲୋକର ପତି ନାରାୟଣ ।
ତାହାଙ୍କର ସଖା ସଖି ଅଟନ୍ତି ଅର୍ଜୁନ ॥
ନର ନାରାୟଣ ରୂପେ ମର୍ତ୍ତ୍ୟେ ଅବତାର ।
ତାଙ୍କ ଦର୍ଶନେ ସଫଳ ହେବ ଜନ୍ମ ମୋର ॥
ଭାଗ୍ୟବଳେ ଏତେଦିନେ ଏ ଅମୂଲ୍ୟ ନିଧି ।
ମୋ ପୁରେ ପ୍ରବେଶ ହେଲେ ଘଟାଇଲେ ବିଧି
ଏହା କହି ଜଣେ ଜଣେ ପାଶକୁ ଡାକିଣ ।
ଆଶ୍ୱାସ ବଚନ କହି କଲା ଆଲିଙ୍ଗନ ॥
ଏଣେ ପାର୍ଥ ଅନୁଚର ଅଶ୍ୱ ନ ଦେଖିଣ ।
ପଶିଲେ ସେ ବେଗେ ଅନ୍ତଃପୁରର ମଧ୍ୟେଣ ॥
ଅନ୍ତଃପୁର ଶୋଭା ଦେଖି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଲେ
ଉଚ୍ଚୈଃଶ୍ରବା ସମ ଅଶ୍ୱ ସେଠାରେ ଦେଖିଲେ ॥
କାହିଁ ଗଜେ ବଜ୍ରସମ ଗର୍ଜନ କରନ୍ତି ।
କାହିଁ ରଥମାନ ଦେଖାଯାଏ ପନ୍ତି ପନ୍ତି ॥
ଅତି ଉଚ୍ଚ ଶିଖେ ତହିଁ ପତାକା ଉଡ଼ାଇ ॥
ଘଣ୍ଟା ଘଣ୍ଟି ସ୍ୱନେ କର୍ଣ୍ଣ ବଧିର ହୁଅଇ ॥
ପୁରଦ୍ୱାର ଦେଖାଯାଏ ଅତି ମନୋହର ।
ଦୁର୍ଗକୁ ଦେଖିଲେ କମ୍ପେ ଶତ୍ରୁର ଅନ୍ତର ॥
ଜଗିଛନ୍ତି ଯନ୍ତ୍ରୀଗଣ ପ୍ରାୟ ନାରୀ ସୈନ୍ୟ ।
ମାଛିଟିଏ ପଶିବାକୁ ନାହିଁ ତହିଁ ସ୍ଥାନ ॥
ଏ ସର୍ବ ଦେଖିଣ ବୀରେ ନଗରର ରୀତି ।
ଅର୍ଜୁନଙ୍କ ଆଗେ ସବ ବୃତ୍ତାନ୍ତ କହନ୍ତି ॥
ସମସ୍ତ ଶୁଣିଣ ପାର୍ଥ ହୋଇଲେ ଚିନ୍ତାଭର ।
କି ବିପଦ ହେବ ଏଥି ନୁହଇ ଗୋଚର ॥
କେତେପୁର ବୁଲିଛି ମୁଁ ନ ଦେଖେ ଏପର ॥
କାହିଁ ନାରୀ ଯୁଦ୍ଧ କରେ ଶୁଣିଲେହେଁ ନ ଶୁଣି
ପୁରୁଷେ ପୁରୁଷେ ଯୁଦ୍ଧ ଏ ଶାସ୍ତ୍ର ବଚନ ।
ହାରୁ ଅବା ଜିଣୁ ହୁଏ ଗୌରବ ବର୍ଦ୍ଧନ ॥
ମାତ୍ର ନାରୀସହ ଯୁଦ୍ଧ ବଡ଼ ଅସମ୍ଭବ ।
ଜିଣିଲେ ସଂସାରେ କେବେ ନୋହିବ ଗୌରବ ।
ହାରିଲେ ମରଣୁ ଲଜ ମରିବାଟା ସାର ।
କିପାଁ ମୋର ହୃଦ ଥରେ ଅହେ ଚକ୍ରଧର ॥
ତନୟର ଜଣିପାରେ ହେ ସାରଙ୍ଗପାଣି ।
ତୁମ୍ଭ ମାୟା ଅସୀମ କି ବୁଝିବ ଫାଲ୍‌ଗୁନି ॥

ସୁର ନର ବୀରଗଣେ ମୁହିଁ ତୁଚ୍ଛ ମଣେ ।
ନିବାତ କବଚ ଶିବ ସହ ଜିଣେ ରଣେ ॥
ଇଚ୍ଛାକଲେ ରଣ ପାଇଁ ଶତ୍ରୁ ମୋର ଡରେ ।
ଚଞ୍ଚଳ ହୁଅଇ ମନ କି ଅଛି ଭାଗ୍ୟରେ ॥
ଯେତେ ଯେତେ ସ୍ଥାନେ ମୁହିଁ କରଛି ଭ୍ରମଣ
କାହିଁ ମୋର ଭୟ ଜାତ ନ ହୁଅଇ ପୁଣ ॥
କି କରିବି ବୁଦ୍ଧି ମୋତେ ନ ଦିଶେ କେଶବ
ଯାହା ତୁମ୍ଭ ଇଚ୍ଛା ତାହା କରନ୍ତୁ ମାଧବ ॥
ଜଣାଯାଏ ଯଜ୍ଞ ନାଶ ଅର୍ଥେ ଜନାର୍ଦ୍ଦନ ।
କରୁଛ ଏପରି ଲୀଳା ହେ ନନ୍ଦନନ୍ଦନ ॥
ଏସନ ଭାବିଣ ପାର୍ଥ ଡାକି ସୈନ୍ୟଗଣେ ।
ଏ ବିପଦେ ବୁଦ୍ଧି ମୋତେ ଦିଅ ବୀରମାନେ
ଏ ବିପଦେ ତୁମ୍ଭେମାନେ ଭରସା ମୋହର ।
ମଉନେ ରହିଛ କିପାଁ ନ ଦିଅ ଉତ୍ତର ॥
ହେ ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ ଅନୁଶାଲ୍ୱ ବୃଷକେତୁ ବୀର ।
ପଗୃରେ ମୁଁ କି କରିବି କୁହ ମୋ ଆଗର ॥
ମିଳି କାର୍ଯ୍ୟ କରେ ସର୍ବେ ସ୍ଥିରମତି ହୋଇ ।
ଏତେ କାଳରେ ବିପତ୍ତି ଘଟାଇଛି ବିହି ॥
ଲଭିବି ମୁଁ ପରାଜୟ ଛାର ନାରୀହାତେ ।
ଜୀବନେ କି କାର୍ଯ୍ୟ ମୋର ଆଉ ଏ ଜଗତେ
ଅର୍ଜୁନଙ୍କ ବାଣୀ ଶୁଣି ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନାଦି ବୀରେ ।
କହନ୍ତି ବଚନ ତାଙ୍କୁ ନିର୍ଭୟ ଅନ୍ତରେ ॥
ତ୍ରିଭୁବନ ଜିଣିପାରେ ଯାହାଙ୍କର ଶର ।
ଛାର ନାରୀମାନେ ତହିଁ କେତେକ ମାତର ॥
କାହିଁକି ଚିନ୍ତା କରୁଛ ଅହେ ବୀର ବର ।
ଆଜ୍ଞା ଦିଅ ଆମ୍ଭେମାନେ କରିବୁ ସମର ॥
ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ ବୋଲଇ ମୋର ଭାଗେ ସର୍ବନାରୀ ॥
କାମାନଳେ ସେମାନଙ୍କୁ ଦେବି ଦଗ୍ଧ କରି
ପୁଷ୍ପଧନୁ ଶାୟକ କି ମୋ କରରେ ନାହିଁ ।
ନାରୀ ମାନ ପାଇଁ ଚିନ୍ତା ବାସବ-ତନୟ ॥
ଛାର ନାରୀ ଜାତି ଏଥେ ପ୍ରୀତି ଉକାରୁଣୀ ।
ପ୍ରୀତରେ ମୋହିବ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ବୀରମଣି ॥
ଶୁଣ ବୀରେ ମୁହିଁ କହୁଣଲେ ନାରୀଗଣେ ।
ପ୍ରୀତରସେ ପଦାନତ କରିବ ଏକ୍ଷଣେ ॥
ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନର ଏ ବଚନ ଅନୁଶାଲ୍ୱ ଶୁଣି ।
ନାକେ ହାତ ଦେଇ ବୀର ହଂ ବୋଇଲ ବାଣୀ।

ସିଂହ ଯେସନ୍ତେ ପର ପଶୁଦଳ ନାଶ କରେ ।
ତେଣୁ ତା ଗୌରବ ହୁଏ ଖ୍ୟାତ ଏ ସଂସାରେ
ହୀନବଳ ବଳିଆ ଯେପରି କୌଶଳରେ ।
ପର ମୁଖୁଁ ଖାଦ୍ୟ ନିଏ ଅତି ସହଜରେ ॥
ସେପରି କାର୍ଯ୍ୟରେ କେଭେ ନ ହୁଅଇ ଯଶ ।
ବରଂ ନିନ୍ଦା ଘୋଷନ୍ତି ତାହାର ଏ ତ୍ରିଦଶ ॥
ତେବେ ଯାହା ହେଉ ଧନୁର୍ବାଣ କରେ ଧରି ।
ନାଶ କରିବି ହେଉନ୍ତୁ ପଛକେ ସେ ନାରୀ ॥
କାଣ୍ଡ ଫୁଲଶର ଧରି କରି ହରବର ।
ସେହି ବିକ୍ରମ କି ଶୋହେ ବୀର ସମାଜର ॥
ଧାର୍ମିକ ଜନ ବୋଲିବେ ଏହି କଥା ଶୁଣି ।
ହିଂସା ଚୌର୍ଯ୍ୟ ବ୍ରତେ କି ହେ ଯଶ ବୀରମଣି ।
ତସ୍କରେ ବୋଲିବେ ମନ ଖୋଲି ନିଜଖ୍ୟାତି
ଦୋଷ ସେ ବହିବେ ଧର୍ମଶୀଳ ଲୋକ ପ୍ରତି ॥
ସକଳେ ନିଜ କର୍ମକୁ ପ୍ରଶଂସା କରନ୍ତି ।
ଜ୍ଞାନୀମାନେ ନିଜର ସମ୍ମାନ ନ କରନ୍ତି ॥
ଅନୁଶାଲ୍ୱ ବାଣୀ ଶୁଣି ବୃଷକେତୁ ଭାଷେ ।
ଧନ୍ୟ ଅନୁଶାଲ୍ୱ ତୁମ୍ଭେ ସାଜ ରଣ ଆଶେ ॥
ଏହା କହି ବୀରମଦେ କ୍ରୋଧଭର ହୋଇ ।
ସୈନ୍ୟ ସହିତେ ଚଳରେ ସିଂହରଡ଼ି ଦେଇ ॥
ମୁହୁର୍ମୁହୁ ଗରଜନ ଯେହ୍ନେ ସିଂହରଡ଼ି ।
ପ୍ରଳୟ ସମ ସଇନେ ବାହାରିଲେ ମାଡ଼ି ॥
ଧନୁ ଧରି କେଉଁବୀର ଚଢ଼ି ଅଶ୍ୱବର ।
ଶେଲ ଶୂଳ ଧରି ବେଗେ ଗମିଲେ ସତ୍ୱର ॥
ସୈନ୍ୟଙ୍କ ଶବଦେ ଯମ ଆସନ କମ୍ପିଲା ।
ପାଦରେଣୁରେ ଆକାଶ ଅଦୃଶ୍ୟ ହୋଇଲା ॥
ଧନୁ ଟଙ୍କାରେ ପୂରିଲା ପୃଥିବୀ ଆକାଶ ।
ଘନ ଘନ ବାଦ୍ୟନାଦେ କମ୍ପେ ଦଶଦିଶ ॥
ଭୟଙ୍କର ରଣବାଦ୍ୟ ଶୁଣି ନାରୀଗଣ ।
ଉଗ୍ରଚଣ୍ଡୀ ବେଶ କଲେ ରଣକୁ ଗମନ ॥
ସ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କ କୋପମୂର୍ତ୍ତି ପୁଣି ବୀରନାଦ ।
ଶୁଣିକରି ଚରାଚର ଗଣିଲେ ପ୍ରମାଦ ॥
ସେହିକାଳେ ସାଗରର ଜଳ ଆନ୍ଦୋଳିତ ।
ତ୍ରିଶୃଙ୍ଗ ଉପୁଡ଼ିଲା ସର୍ବେ ହେଲେ ତ୍ରସ୍ତ ॥
ଦେବାସୁର ରଣ ସମ ସେ ରଣ ଦେଖିଣ ।
ଅକାଳେ ପ୍ରଳୟ ହେବ ସର୍ବେ ଭୀତ ମନ ॥

ଦେବମାନେ ଯକ୍ଷରକ୍ଷ ଗନ୍ଧର୍ବ କିନ୍ନରେ ।
ଭାବିଲେ ଦୂରରେ ଅଛୁ କିସ ହୋଇପାରେ ॥
ଗୃହୁଁ ଗୃହୁଁ ଧରା ଯେ ହୋଇଲା ଥରହର ।
ମେରୁ ସହିତେ କମ୍ପିଣ ଉଠିଲା ଶଇଳ ॥
ବାସୁକୀ ଶିର କମ୍ପିଲା ଗିରି ଉପୁଡ଼ିଲା ।
ଭୟେ ପଳାଇଲେ ସର୍ବେ ସିନ୍ଧୁ ଉଚ୍ଛୁଳିଲା ॥
କମ୍ପେ ବସୁମତୀ ସୈନ୍ୟ କଲେ ସିଂହ ରଡ଼ି ।
ଭାବିଲେ ନିରାଶେ କାହିଁ ପଳାଇବୁ ସର୍ବ ॥
ଏହିପରି ବୀରମଦେ ବେନିଥାଟ ଭେଟ ।
ନାରୀଙ୍କ ମୋହନ ମୂର୍ତ୍ତି ଦେଖି କୁନ୍ତୀ ସୁତ ।
ଭାବିଲେ ଗୃହିଣୀ ଏହାଙ୍କର ଯଉବନ ॥
ମୋହେ ଯୁଝି ନ ପାରିବେ ମୋର ସୈନ୍ୟଗଣ
ଏସନ ଭାବି ଅର୍ଜୁନ ଦେବଦତ୍ତ ଧରି ॥
ଫୁଙ୍କିଲେ ଆନନ୍ଦେ ଚକ୍ରଧରଙ୍କୁ ସୁମରି ।
ଦେବଦତ୍ତ ଶବ୍ଦେ ସର୍ବେ ଅଥୟ ହୋଇଲେ
ସାରଥି ଅର୍ଜୁନ ରଥ ସମ୍ମୁଖେ ରଖିଲେ ॥
ଅର୍ଜୁନଙ୍କ ରୂପ ଦେଖି ସର୍ବ ନାରୀଗଣ ।
ବୀରଦର୍ପ ଘୁଞ୍ଚିଗଲା ଘାରିଲା ମଦନ ॥
ସ୍ତମ୍ଭୀଭୂତ ହୋଇ ସର୍ବେ ଅନାଇ ରହିଲେ ।
ପତି ରୂପେ ପାଇବାକୁ ଶତେ ଚିନ୍ତାକଲେ ॥
ଅଙ୍ଗ ହୋଇଲା ଶିଥିଳ ଥରିଲା ଅଧର ।
ମନ୍ଦ କଟାକ୍ଷେ ଦେଖନ୍ତି ଅର୍ଜୁନ ଶରୀର ॥
ନାରୀଙ୍କ ଦଶା ଦେଖିଣ ପାର୍ଥ ବୀରବର ।
ବୋଇଲେ ଗୋ ବରାଙ୍ଗନେ ଶୁଣ ମୋର ଗୀର
କି ଫଳ ଲଭିବ ତୁମ୍ଭେ ମୋହ ସଙ୍ଗେ ରଣେ
ବୃଥା ବାଦ ନ ଭିଅ ଶୁଣ ନାରୀଗଣେ ॥
ରଣ କରିବାର ଏଥେଁ ମୁହିଁ ଆସି ନାହିଁ ।
ଆସିଅଛି ଯୁଧିଷ୍ଠି ଯଜ୍ଞ ଅଶ୍ୱ ରକ୍ଷା ପାଇଁ ॥
ବୁଲି ବୁଲି ବହୁ ଦେଶେ ଏଥେ ମୁଁ ପ୍ରବେଶ ।
କାହିଁ ପାଇଁ ରଣେ ସଜ ହୁଅ ହେ ନାରୀଶ ॥
ସତ୍ୟ ସତ୍ୟ ବାଣୀ ମୋ ପ୍ରମିଳା ଦେଖାପାଇଁ
ସୁଖ୍ୟାତି ଶୁଣିଣ ଏଥେ ଆସିଅଛି ମୁହିଁ ।
କେତେକାଳୁ ତାକୁ ଦେଖିବାକୁ ମନେକରି ।
ଏ ସ୍ଥାନେ ଆସିଲି ଶୁଣ ଆଗୋ ସର୍ବନାରୀ ॥
ଅର୍ଜୁନ ବଚନ ଶୁଣି ଦେଖି ରୂପଠାଣି ।
କି ଯୁଦ୍ଧ କରିବେ କାମେ ପୀଡ଼ିତ ରମଣୀ ॥

ମନ ମଧ୍ୟେ ପତିରୂପେ କରଣ ବରଣ ।
ଲଜ୍ଜା ଅବନତ ମୁଖେ ବୋଲନ୍ତି ବଚନ ॥
କାମେ ମତ୍ତ ହୋଇ ରୂପ ନିରୀକ୍ଷଣ କରି ।
ଚିତ୍ର ଭୁଲା ପରାଏ ହେଲେ ସର୍ବନାରୀ ॥
ନାରୀମାନଙ୍କର ଶୋଭା କି ବର୍ଣ୍ଣିବି ମୁହିଁ ।
ମୁଖଚନ୍ଦ୍ର ସୁନିର୍ମଳ ସିଂହମଧ୍ୟା ସେହି ॥
ଉଚ୍ଚ କୁଚ ଭାବେ ଗତି ମନ୍ଥର ଗମନ ।
ନୀଳମେଘ ସମାନରେ ଦିଶେ କେଶମାନ ॥
ମୁନି ଋଷି ଦେଖି ହେବେ କାମରେ ଆତୁର
ଧନ୍ୟ ପାର୍ଥ ତୁମ୍ଭ ରୂପେ ସମସ୍ତେ ଅସ୍ଥିର ॥
ଏପରି ସୁନ୍ଦରୀ ସର୍ବେ ପାର୍ଥ ରୂପ ଚାହିଁ ।
ଯେସନ୍ତେ ଗୋପେ ବ୍ରଜାଙ୍ଗନା ହୋଇଥିଲେ ବାଇ
ପତି ପୁତ୍ରେ ତେଜି ଯଥା କୃଷ୍ଣ ପ୍ରେମେ ମତ୍ତ ।
ଅର୍ଜୁନେ ଦେଖି ଅବଳା ହେଲେ ସେହିମତ ॥
ଧୈର୍ଯ୍ୟ ବୀର ଦର୍ପ କେତେଣେ ଉଭାଇଣ ଗଲା ।
ଧନୁଶର ଅସ୍ତ୍ର ଶସ୍ତ୍ର ହସ୍ତରୁ ଖସିଲା ॥
କାମାତୁରେ ଚଉଦିଗେ ଚାହିଁ ଶୁଭ୍ରକେଶୀ ।
ଭାଳନ୍ତି କପରି ଆମ୍ଭେ ହୋଇବୁ ଏହା ଦାସୀ ॥
କାମେ ଜର ଜର ନାରୀ ପ୍ରମିଳାକୁ ଯାଇ ।
ବୋଲନ୍ତି ହୋଇଣ ସର୍ବେ କାମାତୁରେ ବାଇ
ଅହା ସେ ଲାବଣ୍ୟ ମୂର୍ତ୍ତି କର ଦରଶନ ।
କେଉଁ ଅବଳା ଧରିବ ଅବା ତହିଁ ପ୍ରାଣ ॥
ଯେତେ ଚେଷ୍ଟା କଲୁ ଆମ୍ଭେ ଯୁଝିବା ନିମିତ୍ତ
ରୂପ ଦେଖି ଧରି ନ ପାରିଲୁ ଅସ୍ତ୍ର ଶସ୍ତ୍ର ॥
କି କୋମଳ ବାଣୀ ତାଙ୍କ ଅହା କି ସୁନ୍ଦର ।
କହିଲେ ବଦାରେ ବୁଲୁ ଏ ମାର ପାମର ॥
ଯା ରୂପ ଦେଖିଣ ମନେ ଆନନ୍ଦ ଜନ୍ମଇ ।
ଆଲିଙ୍ଗନେ କେତେ ସୁଖ ମିଳିବ ବା ନାହିଁ ॥
ଜନମ ସାର୍ଥକ ଏତେ ଦିନେ ଆମ୍ଭ ହେଲା ।
ଅପୂର୍ବ ଲାବଣ୍ୟ ମୂର୍ତ୍ତି ବିହି ଦେଖାଇଲା ॥
କହୁଁ କହୁଁ ବାଳାଗଣେ କାମୋନ୍ମତ୍ତ ହୋଇ
ପାଗଳିନୀ ପରି ସର୍ବେ ହେଲେ ଚାହିଁ ଚାହିଁ ॥
ସପତ୍ନୀ ଭାବେ ସର୍ବେ ଭାବନ୍ତି ଅନ୍ତର ।
କପରି କରିବ ଆଗେ ତା ସଙ୍ଗେ ବିହାର ॥
ତା ମୋହନ ମୂରତି ସଙ୍ଗତେ ନିଜେ କାମ ।
ଶୋଭିବେ ନୋହିବ ସେହୁ କେବେ ସରିସମ

ଅଜଯାଏ ଦେଖି ନାହିଁ କାହାର ନୟନ ।
ତା ସମ ସୁବାହୁଶାଳ ସୁଷମା ସମ୍ପନ୍ନ ॥
ବଳମ୍ବରେ କିବା ଆଉ ଅଛୁ ଦରକାର ।
ଆସ ଗୋ ପ୍ରିୟେ ପ୍ରମିଳେ ସଙ୍ଗତେ ଆମ୍ଭର ॥
ଭୁବନ ମୋହନ ଛବି ପାର୍ଥ ରୂପ ଚାହିଁ ॥
ନୟନେ ନିରେଖି ଦାସୀ ଯୋଗ୍ୟ ହେବୁ ତୁହି
ତାର ଦର୍ଶନରେ ମନୋବାଞ୍ଛା ପୂରି ଯିବ ।
ଚକ୍ଷୁ ଏତେଦିନେ ତୋର ସଫଳ ହୋଇବ ।
ଅଉ ଯେତେକାଳ ପିଣ୍ଡେ ଥିବ ତୋ ଜୀବନ
ରୂପର ଗରବ ସଖି ନ ବହିବୁ ମନ ॥
ମଣିବୁ ତୁ ରାଜ୍ୟ ଦାସ ଦାସୀ ସବୁ ଛାର ।
ଦେଖିଲା ମାତ୍ରକେ ବିକା ହେବୁ ତା ପାଦର ॥
ଏସନ ଶୁଣି ପ୍ରମିଳା ସଖିଙ୍କ ସହିତେ ।
ପାର୍ଥଙ୍କ ପାଶେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ତୁରିତେ
ମଧ୍ୟମ ପାଣ୍ଡବେ ଦେଖି ନାରୀ ଶିରୋମଣି ।
ମଣିହରା ଫଣି ପ୍ରାୟେ କାମେ ହେଲେ ପୁଣି ॥
ଅହା କି ଲାବଣ୍ୟ ମୂର୍ତ୍ତି ବିଧି କେତେ କାଳେ
ବସି ଗଢ଼ିଅଛି ନାରୀ ଜୀବନ ନେବାରେ ॥
ତ୍ରିଜଗତରେ ଯେତେ ଅଛି ସକଳ ସୁନ୍ଦର ।
ସବୁ ନେଇ ଗଢ଼ିଅଛି ଏହାଙ୍କ କଳେବର ॥
ଅନେକ ଦେଶ ବୁଲିଛି କେତେ ବନଗିରି ।
କାହିଁ ନ ଦେଖିଛି ମୋହନ ମୂର୍ତ୍ତି ଏପରି ॥
ଏହାଙ୍କ ଚନ୍ଦ୍ରମା ମୁଖ କରି ଦରଶନ ।
ଯେତେ ସତୀ ହେଲେ ଭୁଲିଯିବ ସହଜେଣ
ଯେବେ ମୋର ପୂର୍ବଜନ୍ମ ସୁକୃତ ଥିବ ।
କୋଳେ ଧରି ସୁଖେ ଦିନ ନେବି କରି ଧବ
ଏସନ ଭାବି ପ୍ରମିଳା ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଥାଳରେ ।
ପାଦ୍ୟ ଅର୍ଘ୍ୟ ଘେନି ବେଗେ କରିଲେ ସଧୀରେ
ଏକ ପଦେ ଅନ୍ୟ ସଖୀ ଠିଆ ହୋଇକରି ।
ପ୍ରଣମିଲେ ପାର୍ଥ କଞ୍ଜ ଚରଣକୁ ଧରି ॥
ବିନୟ ବାକ୍ୟରେ ପାର୍ଥେ ତୋଷି ନାରୀଗଣ
ସୁରମ୍ୟ ଆସନେ ନେଇ ବସାଇଲେ ପୁଣ ॥
ନାରୀମାନଙ୍କ ଦେଖିଣ ଏସନ ଭକତି ।
ଅତ୍ୟନ୍ତ ଆନନ୍ଦ ହେଲେ ସୁଭଦ୍ରାର ପତି ॥
ସୀମନ୍ତିନୀମାନଙ୍କର ମାନ ରକ୍ଷା ପାଇଁ ।
ରସିକ ପାର୍ଥ ବସିଲେ ଅସ୍ଥାନରେ ଯାଇଁ ॥

ଜୈମିନୀ ଭାରତ

ପୃ ୧୩୧ ସ୍ନା

ପ୍ରମିଳା ଓ ଅର୍ଜୁନ

ପାର୍ଥ ରୂପ ଦେଖି ବାଳୀ କାମେ ହୋଇ ବାଇ ।

ସଖି ସହ ପାଶେ ଯାଇ ବିନୟେ କହଇ ॥

ମଧ୍ୟେ କେଶର ସମାନ ବିଜେ ଫାଲ୍‌ଗୁନ ।
ପଦ୍ମଦଳ ସମ ତାଙ୍କ ଚୌଦିଗେ କାମିନୀ ॥
ଏମନ୍ତ ଅପୂର୍ବ ଛବି ବିଶ୍ୱ ବିମୋହନ ।
କେବେ କେଉଁଜନ କରିଅଛି ବିଲୋକନ ॥
ତେଜ ନିନ୍ଦାକରେ ଯେ କୋଟିଏ ସୂର୍ଯ୍ୟଜ୍ୟୋତି
ମଧ୍ୟେ ବସେ ବୀର ଗୋପେଁ ଯେହ୍ନେ ସୁଧାପତି
ପାର୍ଥେ ବସାଇ ନାରୀଏ ସମସ୍ତ ବସିଲେ ।
ତହୁଁ କୋମଳେ ଅର୍ଜୁନ ବଚନ କହିଲେ ॥

ପ୍ରମିଳା ସହିତ ଅର୍ଜୁନର କଥୋପକଥନ ।

ଧୀରେ ଧୀରେ ପଚାରନ୍ତି ବାସବ କୁମର ।
ମୋ ସନ୍ଦେହ ଦୂରକର ଅଗୋ ସମାବର ॥
ନାନା ଦେଶେ ଭ୍ରମିଅଛି ମୁହିଁ ବହୁଦିନ ।
ଏପରି ଘଟଣା ଦେଖି ନାହିଁ ମୋ ନୟନ ॥
ସମସ୍ତ ସଂସାରେ ଦେଖେ ନାରୀ ଓ ପୁରୁଷ ।
ମାତ୍ର ଏଠାରେ ଦେଖିଲି ଅଦ୍ଭୁତ ରହସ୍ୟ ॥
ନାରୀ ବିନା ପୁରୁଷର ଗତି ଅଛି କାହିଁ ।
ପୁରୁଷ ବ୍ୟତୀତ ନାରୀ ରହି ନ ପାରଇ ॥
ବିଧାତାର ସୃଷ୍ଟି ଏହି ନାରୀ ପୁଂସ ଦୁଇ ।
ନ ହେଲେ ସୃଷ୍ଟି କିପରି ଥାନ୍ତା ଆଜି ରହି ॥
ଜାଣ ଗୋ ସଂସାର ଚଳେ ଦୁଇଶକ୍ତି ଘେନି ।
ଯାର ଇଚ୍ଛାବଳେ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଛି ସଙ୍ଗିନୀ ॥
ମାତ୍ର ଏଥେ ବିପରୀତ ଦେଖେ ଗୋ ସଙ୍ଗାତ
ପ୍ରକୃତ କାରଣ କହି ତୋଷ ମୋର ଚିତ୍ତ ॥
କିପାଁ ପୁଂସ ଅଧିକାର ଏ ସ୍ଥାନରେ ନାହିଁ ।
ସଂଶୟ ମୋଚନ କରି କୁହ ପ୍ରାଣସଖି ॥
କୁହ ସେ ବିଷୟ ଅହେ ଅବଳା ନିକର ।
ମନରୁ ସଂଶୟ ମୋ'ର ବେଗେ ଦୂରକର ॥
ଅର୍ଜୁନଙ୍କ ବାଣୀ ଶୁଣି ଅତ୍ୟନ୍ତ ହରଷେ ।
ଚତୁରୀ ପ୍ରମିଳା ଏହା ଭାଷଇ ଉଲ୍ଲାସେ ॥
କେ ଅଛି ବିଶ୍ୱରେ ମୋର ସମ ଭାଗ୍ୟବତୀ ।
ପାଇଅଛି କୋଳେ ଯେଣୁ ସୁଭଦ୍ରାର ପତି ॥
ପୂର୍ବ ପୁଣ୍ୟ ଆଜି ମୋର ହେଲ ଫଳବାନ ।
ତୁମ୍ଭ ଦର୍ଶନେ ମୋହର ସଫଳ ଜୀବନ ॥
ଦେଖି ତୁମ୍ଭ ଚନ୍ଦ୍ର ମୁଖ ବିହି କରୁଣାରେ ।
ଲେଶମାତ୍ର ଦୁଃଖ ରହୁନାହିଁ ମୋ ଅନ୍ତରେ ॥
ଘୁଞ୍ଚାଇଛନ୍ତି ମାନସ କାଳିମା ମା କାଳୀ ।
ସଦା କରନ୍ତି କରୁଣା ମୋତେ ବନମାଳୀ ॥

ନୋହିଲେ କି ଘରେ ବସି ଏ ଅମୂଲ୍ୟ ନିଧି ।
ପାଇ ଜୀବନ ସାର୍ଥକ ହୁଅନ୍ତା ଅବଧି ॥
ଦୁଃଖ ସହି ଧର୍ମେ ରତ ହୋଇଥିଲେ ପ୍ରାଣୀ ।
ସ୍ୱର୍ଗ ସୁଖ ପଗପଡ ହୁଅଇ ଯେ ପୁଣି ॥
ଜାଣିଲି ମୁଁ ମୋର ମନ୍ଦ ଦଶା ଶେଷହେଲା ।
ଯେଣୁ ପାଇଲି ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ କର ଗଳାମାଳା ॥
କେତେଦିନ ହେଲା ନାଥ ମୋ ବାମ ନୟନ ।
ମୁହୁର୍ମୁହୁ ଥରୁଅଛି ଦେଖିଣ ଏସନ ॥
ଭାବିଥିଲି କି ସୌଭାଗ୍ୟ ଘଟିବ କର୍ମରେ ।
ଘଟିଲା ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ବସାଇଲି ମୁଁ କୋଳରେ ॥
ଶୁଣ ଶୁଣ ପ୍ରାଣନାଥ ମୋର ନିବେଦନ ।
ଏ ଦେଶ ବୃତ୍ତାନ୍ତ ମୁହିଁ କରୁଅଛି ବଖାଣ ॥
କାହିଁ ପାଇଁ ଏହି ଦେଶଯାକ ନାରୀମୟ ।
ନାରୀଏ ବହନ୍ତି କର୍ମ କାର ଭାବଚୟ ॥
ମାୟା ସଂସାରଟା ଯାକ କର୍ମଫଳ ଭୋଗୀ ।
ମୁହୂର୍ତ୍ତେକ ପାଇଁ କେହି ନୁହେ ତାହା ତ୍ୟାଗୀ ॥
ନୋହିଲେ କି ଆକାଶରେ କୁମୁଦନୀ ଧନ ।
ଧରନ୍ତି ରାହୁର ଗ୍ରାସେ ହୁଅନ୍ତେ ମଳିନ ॥
ଥାଉ ... ନ କଥା ନିଜେ ପରଂବ୍ରହ୍ମ ହର ।
କର୍ମଫଳେ ଶୟନ କରନ୍ତି ଧର୍ପୋପର ॥
ଯୋଗୀଶ୍ରେଷ୍ଠ ଜିତେନ୍ଦ୍ରିୟ ଦେବଦେବ ହର ।
ସେହିବେ କର୍ମଫଳେ ତାଙ୍କ ବାସ ଶ୍ମଶାନର ॥
ତେଣୁ କର୍ମଫଳ ମାନବର ଚିର ସଙ୍ଗୀ ।
ପର ଚେଷ୍ଟାକଲେ ତାହା କେବେନୁହେଁ ଭଙ୍ଗୀ ॥
କାରମର ଫଳେ ଅମ୍ଭେମାନେ ନାରୀ ହୋଇ ।
ରହିଅଛୁ ବନ୍ଧୁଦନ୍ତୁ ବାସବ ତନୟୀ ॥
ଏତେଦିନ ଯାଏ ତାହା ଗୋପନରେ ଥିଲା ।
ଆଜ ଆପଣଙ୍କ ଆଗେ କହୁଛି ସେ ଲୀଳା ॥
ଶୁଣ ଶୁଣ ପ୍ରାଣନାଥ ମନ ସ୍ଥିର କର ।
ଏଥିର କାରଣ ଦାସୀ କହଇ ବିସ୍ତାର ॥
ଇକ୍ଷ୍ୱାକୁ ବଂଶରେ ଜନ୍ମ ଦିଲ୍ଲୀପ ନୃପତି ।
ମୃଗୟା କାରଣେ ସେହି ବଳାଇଣ ମତି ॥
ସଙ୍ଗରେ ଘେନିଣ ସଜା ଅନୁଚରଗଣ ।
ଗଜରଥ ସୈନ୍ୟସହ ଆସିଲେ ସେ ବନ ॥
ତାଙ୍କର ଆଦେଶେ ମୁହିଁ ଏଥେ ଆସିଥିଲି ।
ସର୍ବ ସୈନ୍ୟଗଣ ସଙ୍ଗେ ଥିଲି ଯେ ମୋହର

ଦେଖିଣ ଏଠାରେ ଏକ ନିର୍ଜ୍ଜନ କାନନ ।
ଦେବ ଦେବ ମହାଦେବ ଭ୍ରମିବା କାରଣ ॥
ସଙ୍ଗତେ ଘେନିଣ ହର ଜଗତର ମାତ ।
ଏଠାରେ ପ୍ରବେଶ ହେଲେ ଆସି ବିଶ୍ୱନାଥ ॥
ମନ୍ଦ ମନ୍ଦ ସମୀରଣ ବହେ ଏ ବନରେ ।
ଶୁକ କୋକିଳର ରବ ମନ ମୁଗ୍ଧ କରେ ॥
ଫୁଲମାନଙ୍କ ଗନ୍ଧରେ ଚିତ୍ତ ଆମୋଦଇ ।
ଅଦିନେ ବସନ୍ତ ଏଥି ସଦା ବିରାଜଇ ॥
ଏପର ସୁରମ୍ୟ ସ୍ଥାନ ଦେଖି ତ୍ରିଲୋଚନ ।
ପାର୍ବତୀ ସହିତେ ବସି ଆନନ୍ଦିତ ମନ ॥
ନିଜ ପ୍ରିୟା ପାଶେ ତୋଷେ ରମିଲେ ଶଙ୍କର
ରସ ରଙ୍ଗରେ ମାତିଲେ ହୋଇ ପ୍ରେମାତୁର ॥
ପ୍ରଣୟିନୀ ବିନା ଏଥି କାହାକୁ ନ ଦେଖି ।
ଅପୂର୍ବ ରସେ ଆନନ୍ଦେ ମାତି ହେଲେ ସୁଖୀ ॥
ଲଜ୍ଜା ଆଦି ସବୁ ଏଡ଼ିଦେଲେ ଦେବୀ ହେଲେ
ପ୍ରେମେ ବିହରିଲେ ଶିବ ସଙ୍ଗେ କୁତୁହଳେ ॥
ଏହିକାଳେ ଅକସ୍ମାତେ ମୋହର ରୂପକୁ ।
ଦେଖି ପାର୍ବତୀ ଲଜ୍ଜାରେ ଲଭିଲେ ଦୁଃଖକୁ ।
ପ୍ରଣୟ ଭଙ୍ଗ ଭୟରେ କୋପେ ହୈମବତୀ ।
ଶାପଦେଲେ ମନମଧ୍ୟେ ହୋଇ କୋପମତି ॥
ଯେଣୁ ନିର୍ଜ୍ଜନରେ ଅମ୍ଭେ ବେନି ପରାଣୀଙ୍କି ।
ଲଜ୍ଜାଦେଲ ପ୍ରଣୟରେ ଲଜ୍ଜାକୁ ନ ରଖି ॥
ଅନୁଚରେ ସହ ସର୍ବେ ହୁଅ ନାରୀମୟ ।
ତେଣୁ ନାଥ ଘଟିଲାକି ଏ ଦଶା ନିଶ୍ଚୟ ॥
ସେହି ଦିନଠାରୁ ଅମ୍ଭେ ନିର୍ଜ୍ଜନ ବନରେ ।
ଭ୍ରମୁଅଛୁ ସର୍ବେ ନାଥ ନାରୀ କଳେବରେ ॥
ଆସିବାକୁ ଏହି ସ୍ଥାନେ ଭୀତ ନରଗଣ ।
ସ୍ଥିର ନର କଥା କିବା ନିଜେ ଜନ୍ତୁଗଣ ॥
ଯକ୍ଷ ରକ୍ଷ କିବା ନର କିନ୍ନର ଅସୁରେ ।
ଏଠାକୁ ଆସିବେ ସାଧ୍ୟ ଅଛଇ କାହାରେ ॥
ପାର୍ବତୀଙ୍କ ଶାପବଳେ ଭୟ ଏଥେ ଆସିବ ।
ମୋର ପରତାପେ ତାଙ୍କ ପ୍ରାଣ କି ରହିବ ॥
ଯାଏ ଅଛି ତିନି ଭୁବନରେ ମୋର ସଙ୍ଗେ ।
ଲଭିବ ଯଶ ହେ ଧୀରେ ମାତି ରଣରଙ୍ଗେ ॥
ଆଜି ଆନକଥା ସ୍ୱୟଂ ଦେବେ ମୋର ଉତ୍ତରେ
ଗଣନ୍ତି ବିପଦ ନ ଆସନ୍ତି ଏ ବନରେ ॥

ହେ ପ୍ରାଣନାଥ ଦେଖୁଛ ଯେତେ ନାରୀଜନ ।
ଏମାନଙ୍କ ପରତାପେ ଭୀତ ଜନ୍ତୁଗଣ ॥
ଯେତେବେଳେ ଯୁଦ୍ଧପାଇଁ ହେବେ ସୁଶୋଭିତ
ତାଙ୍କର ବିକ୍ରମେ ତିନିପୁର ହେବେ ଭୀତ ॥
ମୋ କଥାରେ ସାକ୍ଷାତ ପ୍ରମାଣ ଦେଖ ବୀର ।
ଯେତେବେଳେ ପ୍ରବେଶିଲେ ଏଠେଁ ଅଶ୍ୱବର
କାହା ଅଶ୍ୱ କପାଁ ଏଥେ କରୁଛ ନ ବିଗ୍ରହ ।
ଅବହେଳେ ତାକୁ ବାନ୍ଧି ରଖିଛନ୍ତି ନାରୀ ॥
ଦମ୍ଭବଳେ ବାନ୍ଧି ରଖିଛନ୍ତି ନାରୀମାନେ ।
ତୁମ୍ଭ ପରାକ୍ରମ ପାଇଁ ଭୟ ନାହିଁ ମନେ ॥
ମାତ୍ର ତୁମ୍ଭର ଶ୍ରୀମୁଖ ଦେଖି ନାରୀଗଣ ।
କାମେ ବୁଡ଼ି ଦାସୀହେବା ପାଇଁ କଲେମନ ॥
ମନମଧ୍ୟେ ପତିରୂପେ ବରିଣ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ।
ପ୍ରାଣ ବିକ ଦେଇଅଛୁ ଦେଖି ଶ୍ରୀମୁଖକୁ ॥
ତେଣୁ ବଳାଙ୍ଗୀ ସବୁ ନାହିଁ ଯେ ଅମ୍ଭର ।
କାମାନଳେ ପଡ଼ି ଅସ୍ତ୍ର ଧରି ନୁହେ କର ॥
ଏ ଦାସୀ ବିନତି ନାଥ କର ହେ ଗ୍ରହଣ ।
ହୃଦେ ଭିଡ଼ି ଆଲିଙ୍ଗିଣ ରଖ ଅମ୍ଭ ପ୍ରାଣ ॥
ମୋତେ ଯେବେ ନାଥ ନିରାଶ କରିବ ତୁମ୍ଭେ
ନାରୀହତ୍ୟା ଦୋଷ ନେବ ପ୍ରାଣଦେବୁ ଅମ୍ଭେ
କରୁଣା ସାଗର ନନ୍ଦ ଦୁଲ୍ଲାଳ ସୁହୃଦ ।
ବହୁଦିନୁ ଦାସୀ ଲକ୍ଷ୍ୟଅଛୁ ପଦେ ହୃଦ ॥
ସତତ ବିନୟ ନାଥ ଚରଣେ ଏତିକି ।
ଦାସୀରୂପେ ଘେନ ପାର୍ଥ ଏ ଅଭାଗିନୀକି ॥
ପତ୍ନୀଯୋଗ୍ୟା ନୁହେ ଯେବେ ସୁଭଦ୍ରା ରମଣ ।
ଦାସୀଙ୍କର ପଦ ସେବା ପାଇଁ ଦିଅ ସ୍ଥାନ ॥
ଦେଖିଲୁ ବେଳରୁ ମାର କରଇ ଦହନ ।
ଆଲିଙ୍ଗନ କରି ନାଥ ଦିଅ ଜୀବଦାନ ॥
ଏସନ କହି ପ୍ରମିଳା ଧରିଣ ଚରଣ ।
ପ୍ରେମୋଲ୍ଲାସେ ପାର୍ଥ ମୁଖେ ଦେଲାକ ଚୁମ୍ବନ ॥
ପ୍ରମିଳାକୁ କୋଳ କରି ପାର୍ଥ ବାରବର ।
କୋମଳ ବଚନେ କହିଲେ ସେ ଗମ୍ଭୀର
ଶୁଣ ପ୍ରାଣ ସଙ୍ଗାତୁଣୀ ମୋର ନିବେଦନ ।
କିପାଇଁ ଅଥୟ ଏତେ ଅଗୋ ଜୀବଧନ ॥
ସ୍ନେହେ ବାନ୍ଧି ରଖିଲୁ ଗୋ ମନକୁ ମୋହର
କହିବାକୁ ତୁଣ୍ଡରୁ ମୋ ନ ଆସେ ଉତ୍ତର ॥
ଯେବେ ମୋହର ମଙ୍ଗଳ ଗୃହ ପ୍ରାଣମିତ ।
ସ୍ତ୍ରୀ ରୂପେ ଗ୍ରହଣ କଲି ଥୟକର ଚିତ୍ତ ॥
ଏହନ କହିଣ ପାର୍ଥ ଗନ୍ଧର୍ବ ବିଧାନେ ।
ପ୍ରମିଳା ସହ ବିବାହ ହେଲେ ସେହିସ୍ଥାନେ ॥
ବିଭାହୋଇ ବୋଲେ ବସାଇଣ ବାରବର ।
କହନ୍ତି ଗୋ ସଖି ଶୁଣ ମୋହର ଉତ୍ତର ॥
ବିବାହ ତୁମ୍ଭ ସହିତ ନ ପାରିବ କରି ।
ଅସମୟ ଅଟେ ଏହି ଆଗୋ ଜୀବେଶ୍ୱରୀ ॥
ଭ୍ରାତୃଦେବ ଆଜ୍ଞା ମୁହିଁ ଘେନି ମସ୍ତକରେ ।
ଅଶ୍ୱ ସଙ୍ଗେ ଭ୍ରମୁଅଛୁ ଦେଶ ଦେଶାନ୍ତରେ ।
ଯେତେ ଦିନ ଯାଏ ଭାଇଙ୍କ ଆଦେଶ ମୋର
ସଫଳ ନୋହିଛି ସଚିନ୍ତିତ ମୋ ଅନ୍ତର ॥
ବରଷେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅଶ୍ୱ ରକ୍ଷା ମୁଁ କରିବି ।
ତାହାପରେ ହସ୍ତିନା ନଗରେ ଫେରିଯିବି ॥
ପ୍ରତିଜ୍ଞା କରିଛି ଏହି ବରଷ ମଧ୍ୟରେ ।
ନାରୀସଙ୍ଗ ନ କରିବି ମୁହିଁ କେତେବେଳେ ॥
ଯେବେ ସଖି ବାଧେ ତୁମ୍ଭ ସହିତ ବିହାର ।
କରିବି ପ୍ରତିଜ୍ଞା ନଷ୍ଟ ହୋଇବ ମୋହର ॥
ସେ ପାପେ ସଜନି ମୁହିଁ ନର୍କ ଭୋଗିବି ।
ଇହ ପରକାଳେ ଯେତେ ସୁକୃତ ନାଶିବ ॥
ତେଣୁ ରାମାମଣି ବରଷକ ପରେ ମୁହିଁ ।
ତୁମ୍ଭମାନଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ବିହାର କରିବଇଁ ॥
କହ ଗୋ ଭାବିନୀ କେଉଁ ଇଚ୍ଛା ଯେ ତୁମ୍ଭର
ଭାବିଣ କହିବ ଯେହ୍ନେ ଦୋଷ ନୁହେ ମୋର
ମାନିକର ପ୍ରାଣପ୍ରିୟେ ମୋହର ବଚନ ।
ସର୍ବେ ଚଳିଯାଅ ଏବେ ମୋହର ଭୁବନ ॥
ପାଳନ କରିଣ ମୁହିଁ ଭାଇଙ୍କ ଆଦେଶ ।
ଯେତେବେଳେ ହସ୍ତିନାରେ ହୋଇବି ପ୍ରବେଶ
ପୂରଣ କରିବି ମୁହିଁ ମାନସ ତୁମ୍ଭର ।
ଏତିକି ପ୍ରାର୍ଥନା ମୋର ଅଗୋ ରାମାବର ।
ଏଥି ପାଇଁ ତିଳେମାତ୍ର ଚିନ୍ତା କର ନାହିଁ ।
ଅଳ୍ପଦିନେ ମିଳନ ହେବ ଗୋ ଚନ୍ଦ୍ରମୁହିଁ ॥
ମଧ୍ୟମ ପାଣ୍ଡବ ମୁଖୁଁ ଶୁଣିଣ ଏ ବାଣୀ ।
ବଙ୍କହାସ୍ୟେ ନମସ୍କାର କରିଣ କାମିନୀ ॥
ବୋଇଲେ ହେ ନାଥ ଯାହା କହିଲ ଉଚିତ ।
ସ୍ୱାମୀ ସୁଖେ ସୁଖୀ ସିନା ନାରୀଙ୍କ ବିହିତ ॥

ଯେହୁ ପତିବ୍ରତା ପୁଣି ସ୍ୱାମୀ ସେବାକାରୀ ।
ସ୍ୱାମୀର ମଙ୍ଗଳ ସେହୁ ଥାଏ ଅନୁସରି ॥
ସ୍ୱାମୀନିନ୍ଦା ସ୍ୱାମୀ ଅମଙ୍ଗଳ ଯେହୁ କରେ ।
ଜନ୍ମ ଜନ୍ମାନ୍ତରେ ସେହି ପଡ଼େ ନରକରେ ॥
ବୀରମଣି ନୁହେଁ ମୁହିଁ କୁଳଟା ରମଣୀ ।
ଯାହା ଆଜ୍ଞା ଦେବ ତା ପାଳିବି ଏହିକ୍ଷଣି ॥
ଏହା କହିଣ ପ୍ରମିଳା ସର୍ବନାରୀ ଘେନି ।
ପାର୍ଥେ ବନ୍ଦାପନା କରି ହୋଇଲେ ମେଳଣି ॥
ହସ୍ତିନାକୁ ଗଲେ ତହୁଁ ମହା ଆନନ୍ଦରେ ।
ଗଜ ଅଶ୍ୱ ରଥ ଧନ ସୈନ୍ୟ ସହିତରେ ॥
ଗୃହୁଁ ଗୃହୁଁ ହେଲେ ଯାଇଁ ହସ୍ତିନା ନଗରେ
ନାନା ଅପରୂପମାନ ଦେଖିଲେ ସେଠାରେ ॥
ହିଂସା ଦ୍ୱେଷ ଈର୍ଷାଆଦି ସେ ସ୍ଥାନରେ ନାହିଁ
ସିଂହାସନେ ଧର୍ମ ବସିଛନ୍ତି ସୁଖେ ତହିଁ ॥
ଦେବ ବିପ୍ର ସେବା ସଦା ସର୍ବେ ସତ୍ୟବନ୍ତ ।
ଇଷ୍ଟମନ୍ତ୍ର ତପ ଜପ ତର୍ପଣେ ସୁରତ ॥
କଉତୁକେ ମନସୁଖେ ଦେବା ବିଭାବରୀ ।
ଭୁଞ୍ଜନ୍ତି ସକଳେ ତହିଁ ସୁଖ ଶାନ୍ତି ଭାରି ॥
ପୁଣ୍ୟ ଧର୍ମ ଶାନ୍ତ ତହିଁ ସଦା ବିଦ୍ୟମାନ ।
ଏହା ଦେଖି ବିସ୍ମୟେ ବୁଡ଼ିଲେ ନାରୀଗଣ ॥
ତଲେ ଶଙ୍କା ନ ବହିଣ କୁନ୍ତୀ ପାଦତଳେ ।
ପ୍ରଣାମ କରିଲେ ହର୍ଷେ ଯାଇଣ ସକଳେ ॥
ଶୁଣ ଗୋ ଜନନୀ ତୁମ୍ଭ ପୁତ୍ର ଅମ୍ଭପୁରେ ।
ପ୍ରବେଶିଣ ବିବାହ ସେ ହୋଇଲେ ଆମ୍ଭରେ
ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ଏ ସ୍ଥାନେ ନାଥ ବିଦାୟ କରିଣ ।
ସର୍ବ ସୁଖେ ଅଶ୍ୱସହ ଗଲେ ଅନ୍ୟସ୍ଥାନ ॥
ହୋଇଲୁ ସକଳେ ଦାସୀ ଚରଣେ ତୁମ୍ଭର ।
କି କରିବୁ ଜନନୀ ଗୋ ବେଗେ ଆଜ୍ଞା କର ॥
ଏ ବିଷୟେ ଚିନ୍ତା ତବ ନୁହଇ ଉଚିତ ।
କି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବୁ ଆଜ୍ଞା ଦିଅ ଆଗୋ ମାତ ॥

ପ୍ରମିଳା ତୁଣ୍ଡରୁ କୁନ୍ତୀ ଶୁଣି ଏ ବଚନ ।
ହରଷରେ କହିଲେ ସେ ଶୁଣ ବଧୂଗଣ ॥
ଅଶ୍ୱମେଧ ଯଜ୍ଞ ଏଥେଁ ହେବ ନିକଟରେ ।
ସାହାଯ୍ୟ କରିବ ତହିଁ ସକଳେ ସେଥିରେ ॥
ହେଲେ ଯଶ ଅବା ଅପଯଶ ସେ ଯଜ୍ଞରେ ।
ତୁମ୍ଭେ ଅମ୍ଭେ ଦୁହେଁ ଭାଗୀ ହୋଇବୁ ତହିଁରେ
ତେଣୁ ବିଳମ୍ବ ନ କରି କରିଣ ଯତନ ।
ନିଜ କାମ ମଣି ମାଗୋ କରିବ ସାଧନ ॥
ଭାଷିଣ ଏସନ କୁନ୍ତୀ ଅତି ସ୍ନେହ ଭରେ ।
ଆଲିଙ୍ଗିଲେ ଏକ ଏକ ନାରୀ ଘେନି କୋଳେ
ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କର ପାଶେ ହୋଇଲେ ପ୍ରବେଶ ।
ସମସ୍ତ କହିଲେ କୁନ୍ତୀ ଅର୍ଜୁନ ସନ୍ଦେଶ ॥
ବୀରବର ଅର୍ଜୁନଙ୍କ ଦେଶ ଜୟ ବାଣୀ ।
ଶୁଣିଣ ଆନନ୍ଦ ହେଲେ ଧର୍ମ ନୃପମଣି ॥
ତହୁଁ ଦ୍ରୌପଦୀ ସୁଭଦ୍ରା ଶୁଣି ସର୍ବବାଣୀ ।
ଆନନ୍ଦରେ ବେନି ନେତ୍ରୁ ବୁହାଇଲେ ପାଣି ॥
ପ୍ରମିଳାର ପାଶେ ଆସି ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ।
ଯଥା ବିଧି ମାନ୍ୟ ଯେ ଯାହାରେ ତହିଁ କଲେ
ପ୍ରମିଳାକୁ ସମାଦରେ ଦ୍ରୌପଦୀ ସୁନ୍ଦରୀ ।
ସର୍ବ ନାରୀସହ ଘେନିଗଲେ ଅନ୍ତଃପୁରୀ ॥
ରହିବାକୁ ଏକ ଦିବ୍ୟ ଘର ତାଙ୍କୁ ଦେଲେ ।
ସମସ୍ତ ନାରୀଙ୍କ ସହ ପ୍ରମିଳା ରହିଲେ ॥
ଏଣେ ଯଜ୍ଞ ଅଶ୍ୱ ଘେନି କରି ଆଗମନ ।
ପଶ୍ଚିମଦିଗକୁ ସେହି କଲେକ ଗମନ ॥
ଏଥଅନ୍ତେ ଯାହା ହେଲା ଶୁଣ ସେ ଚରିତ ।
ଉପାଧ୍ୟାୟ ମହାଦେବ କରଇ ଉକତ ॥
ବ୍ରହ୍ମାନନ୍ଦ ସୁତ ଧୂଳୀଶ୍ୱର ଅଟେ ଘର ।
କଟକ ନଗରୀଠାରୁ ଅଟେ ଅଳ୍ପଦୂର ॥
ନିରଞ୍ଜନ ଗୋସାଇଁ ସଦା ବ୍ରହ୍ମେ ଥାଏ ଅଶ ।
ମନର ବାସନା ପୂର୍ଣ୍ଣକର ଜଗଦୀଶ ॥

ଇତି ଶ୍ରୀ ଜୈମିନି ଭାରତେ ହରିଭକ୍ତ ରସଲୀଳା ସାର କଥା ପ୍ରବନ୍ଧେ ନାମ ଦ୍ୱାବିଂଶୋଽଧ୍ୟାୟଃ

ପ୍ରଥମ ଖଣ୍ଡ ଜୈମିନି ଭାରତ ସମାପ୍ତ ।

ସଚିତ୍ର ଓ ବୃହତ୍

ଜୈମିନି ଭାରତ

ଦ୍ୱିତୀୟ ଖଣ୍ଡ

ମଙ୍ଗଳାଚରଣ

ନାରାୟଣଂ ନମସ୍କୃତ୍ୟଂ ନରଂଚୈବ ନରୋତ୍ତମଂ ।
ଦେବୀଂ ସରସ୍ୱତୀଂ ବ୍ୟାସଂ ତତୋଜୟ ମୁଦୀରୟେତ୍ ॥
ବେଦେ ରାମାୟଣେ ଚୈବ ପୁରାଣେ ଭାରତେ ତଥା ।
ଅଦୌ ଗୃନ୍ତେ ଚ ମଧ୍ୟେ ଚ ହରିଃ ହର୍ବନ୍ତ ଗୀୟତେ ॥
ତଂ ବେଦଶାସ୍ତ୍ର ପରିନିଷ୍ଠିତ ଶୁଦ୍ଧବୁଦ୍ଧିଂ
ଚର୍ମାମ୍ବରଂ ସୁରମୁନୀନ୍ଦ୍ର ନୁତଂ କବୀନ୍ଦ୍ରଂ ॥
କୃଷ୍ଣତ୍ୱିଷଂ କନକପିଙ୍ଗଳ ଜଟାକଲାପଂ
ବ୍ୟାସଂ ନମାମି ଶିରସାତିଲକଂ ମୁନୀନାଂ ॥
ଅଦୌତଦ୍ଭୃତବସ୍ତ୍ର ପାଣ୍ଡୁ ଜନନଂ ଲାକ୍ଷାଗୃହେ ଦହନଂ ।
ଦ୍ୟୂତେ ସ୍ତ୍ରୀ ହରଣଂ ବନେ ବିହରଣଂ ମତ୍ସ୍ୟାଳୟେ ଗୋପନଂ ॥
ଲୀଳା ଗୋହରଣଂ ହୟେନେନ ତରଣଂ ସନ୍ଧିକ୍ରିୟା କୃଷ୍ଣଣଂ ।
ଭୀଷ୍ମ ଦ୍ରୋଣ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନାଦ ଦଳନଂ ଏତନ୍ମହାଭାରତଂ ॥
ଭୀଷ୍ମ ଦ୍ରୋଣ ତଟା ଜୟଦ୍ରଥଜଳା ଗାନ୍ଧାରନୀଳୋତ୍ପଳା ।
ଶଲ୍ୟ ଗ୍ରାହବତୀ କୃପ ପ୍ରବହଣୀ କର୍ଣ୍ଣେନ ବେଳାକୁଳା ॥
ଅଶ୍ୱତ୍ଥାମବିକର୍ଣ୍ଣ ଘୋରମକରା ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନା ବର୍ତ୍ତିନୀ ।
ସୋତ୍ତୀର୍ଣ୍ଣା ଖଳୁ ପାଣ୍ଡବୈଃକୁରୁନଦୀ ଯତ୍ର କର୍ଣ୍ଣଧାରୋ ହରିଃ ॥
ଭାରତ ଶ୍ରୁତମାତ୍ରେଣ ଗଙ୍ଗାସ୍ନାନେନ ମାନବଃ
ବସ୍ତୁ ସ୍ମରଣମାତ୍ରେଣ ସର୍ବ ପାପୈଃ ପ୍ରମୁଚ୍ୟତେ ।

ତ୍ରୟୋବିଂଶ ଅଧ୍ୟାୟ

ଯଂବ୍ରହ୍ମାବରୁଣେନ୍ଦ୍ରରୁଦ୍ରମରୁତଃ ସ୍ତୁନ୍ୱନ୍ତିଦିବ୍ୟୈଃ
ସ୍ତବୈ, ର୍ବେଦୈଃସାଙ୍ଗପଦକ୍ରମୋପନିଷଦୈ
ର୍ଗାୟନ୍ତି ଯଂ ସାମଗାଃ ॥ ଧ୍ୟାନାବସ୍ଥିତତଦ୍‌ଗତେନ
ମନସା ପଶ୍ୟନ୍ତି ଯଂଯୋଗିନୋ, ଯସ୍ୟାନ୍ତଂନ
ବିଦୁଃସୁରାସୁରଗଣା ଦେବାୟ ତସ୍ମୈ ନମଃ ॥

ଉଗ୍ର ନାମକ ଅସୁର ରାଜ୍ୟରେ ଅର୍ଜ୍ଜୁନଙ୍କ ସୈନ୍ୟମାନେ ପ୍ରବେଶ ଓ ଉଗ୍ର ରାଜ୍ୟର ବିନାଶ ଏବଂ ଅର୍ଜ୍ଜୁନଦ୍ୱାରା ମୃତ୍ୟୁ

ଏଥୁଅନ୍ତେ ଜନ୍ମେଜୟ ଯୋଡ଼ି ଦେନିକର
ବୋଇଲେ ହେ ମୁନି ମୋତେ କର ପ୍ରତିକାର
ପ୍ରମିଳାକୁ ହସ୍ତିନା ପଠାଇ ପାର୍ଥବୀର ।
ତାହାପରେ ଗଲେ ସେହି କେବଣ ରାଜ୍ୟର ॥
ଏ ସବୁ ଘଟଣା ମୋତେ ଅନୁଗ୍ରହ କର ।
କହନ୍ତୁ ହେ ମୁନିଈଶ ଯେହେ ଯିବ ଡର ॥
ରାଜାଙ୍କ ବଚନ ଶୁଣି ବୋଲନ୍ତି ଜୈମିନି ।
ଏଥୁଅନ୍ତେ ଯାହାହେଲା ଶୁଣ ସେ କାହାଣୀ ॥
ପ୍ରମିଳା ପୁରରୁ ଅଶ୍ୱ ହୋଇଣ ବାହାର ।
କ୍ରମେ କ୍ରମେ ଗଲା ସେହି ପଶ୍ଚିମ ଦିଗର ॥
କେତେ କେତେ ଦେଶ ଗମି ଗଲା ଅଶ୍ୱବର ।
କେତେ ମହାନଦୀ କେତେ କାନନ ପ୍ରାନ୍ତର ॥
ନିରାପଦେ ଚଲେ ତଲେ କାହାକୁ ନ ମାନି ॥
ତା ପଛେ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ଯାନ୍ତି ସଙ୍ଗେ ସୈନ୍ୟଘେନି
କାଳେ ଦୈବର ବଳେ କିଛୁ ଘଟିପାରେ ।
ଏଥିପାଇଁ ସର୍ବେ ଯାନ୍ତି ଅଶ୍ୱ ପଶ୍ଚାତରେ ॥
ବୀରମଦେ ଯାନ୍ତି ବୀର ଅଶ୍ୱ ଅନୁସରି ।
ବାଧାବିଘ୍ନ ପାଇଁ ଶତ୍ରୁ ସୁମରି ମୁରାରି ॥
ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କର ଆଜ୍ଞା ମନେ କରି ସର୍ବେ ।
ତିଳେ ବିଶ୍ରାମ ନ କରି ଚଳିଯାନ୍ତି ବେଗେ ॥
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ବାଣୀ ଜାଗି ସର୍ବେ ଅନ୍ତରରେ ।
ନିର୍ଭୟେ ଗମନ୍ତି ତହୁଁ ଅଶ୍ୱର ସଙ୍ଗରେ ॥
ଆଉରି ସଙ୍ଗେ ଅଛନ୍ତି ଧାନୁକୀ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ।
ବୁଦ୍ଧିବଳ କଉଶଳେ ଯେ ଅଟେ ନିପୁଣ ॥
ଏ ଦେଶ ସେ ଦେଶ ଭ୍ରମି ଯଜ୍ଞ ଅଶ୍ୱବର ।
ଶେଷେ ପ୍ରବେଶିଲା ଏକ ଅସୁର ରାଜ୍ୟର ॥
କେ କରିବ ସେହି ରାଜ୍ୟ ସୀମାକୁ କଳନ ।
ଜଗିଛନ୍ତି ଚତୁପାଶେ ରକ୍ଷ ଅଗଣନ ॥
ଏଡ଼େକ ଦୁର୍ଭେଦ୍ୟ ଗଣ ଦେଖି ମାଡ଼େ ଡର
ଅଦ୍‌ଭୁତ ପ୍ରକାରଣେ ପାଇଛନ୍ତି ବର ॥
ଦିନରାତି ସବୁବେଳେ ହିଂସାରେ ପ୍ରବୀଣ ।
ଜୀବହିଂସା କରିଣ ବୁଲନ୍ତି ସାରାଦିନ ॥
ଅଳପକେ ତାହାଙ୍କର ନ ପୂରଇ ପେଟ ।
ଏଥିପାଇଁ ଶିବ ମନେ ହୁଅଇ ଉଚ୍ଚାଟ ॥
ରହିବ ଧରଣୀ ରକ୍ଷେ ଲଭିବେ ଭୋଜନ ।
ଏହା ଭାବି ଶିବ କଲେ ଏ ଉପାୟ ମାନ ॥
ପ୍ରଭାତେ ଫୁଟିବେ ଫଳ ଫୁଲ ଅଗଣିତ ।
ମଧ୍ୟାହ୍ନେ ମାନବ ରୂପେ ହେବେ ପରିଣତ ॥
ଅଳପ କରିଣ ଶ୍ରମ ଏଣୁ ନିଶାଚରେ ।
ପୋଷନ୍ତି ଉଦର ତହିଁ ହରଷ ଅନ୍ତରେ ॥
ତେଣୁ ଜୀବ ହିଂସା ନୁହେଁ ମାତ୍ର ପେଟ ପୂରେ
ଏଣୁ ହିଂସା ନ କରନ୍ତି କାହାକୁ ଅସୁରେ ॥
ପ୍ରଭାତେ ଯା ଥାଏ ଫୁଲ ହରଙ୍କ କୃପାରେ ।
ମଧ୍ୟାହ୍ନେ ତା ପରିଣତ ହୁଅଇ ମାଂସରେ ॥
ଏକାଧାରେ ଏକେ ଏକ ପଦାର୍ଥ ପାଇଣ ।
କେ ବର୍ଣ୍ଣିବ ଧାତା ସୃଷ୍ଟିକରେ ଯା ସାଧନ ॥
ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ ବିଧାତାର ବିଚିତ୍ର ଭିଆଣ ।
ଛାର ନର କି ବର୍ଣ୍ଣିବ ତାହାର ବିଧାନ ॥
ସାରା ପୃଥିବୀରେ ଯାହା ଦେଖାଯାଏ ନାହିଁ ।
ଏହିଭଳି ସେ ସ୍ଥାନକୁ ରଖିଲେ କିମ୍ପାଇଁ ॥
କେଉଁଦିଗେ ଗତି କରୁଅଛି ଧାତା ମନ ।
ସେ କର୍ମ ବୁଝିବା ବଡ଼ କଠିନ ବିଧାନ ॥
ଏ ସ୍ଥାନେ ବସନ୍ତି ବହୁବିଧ ନିଶାଚରେ ।
ଜାଣି ଏହା ବହୁ ବୃକ୍ଷ ଜନ୍ମିଛି ଏଠାରେ ॥
ଯେତେ ଜାତି ଗଛ ବହି ଏଥେଁ ଉପୁଜାନ୍ତି ।
ସେ ସକଳ ବୁଝିବାକୁ କାହିଁ ନର ଶକ୍ତି ॥
ଜଗତ ମୋହନ ଛବି ଧରିଛି ଏ ସ୍ଥାନ ।
ଶ୍ୱେତପକ୍ଷୀ ରକ୍ତପୁଷ୍ପେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ବୃକ୍ଷମାନ ॥
ଦେଖି ଏ ମୋହନ ଶୋଭା ମନକୁ ଆସଇ ।
ସମସ୍ତ ବିଶ୍ୱର ଶୋଭା ଅଛି ଏଠି ହୋଇ ॥

ଅଥବା ସୃଷ୍ଟି କୌଶଳ ଜଣାଇବା ଆଶେ ।
ସର୍ବ ଶୋଭା ଧାତା ଆଣି ସଞ୍ଚିଅଛୁ ମଝେ ॥
ଯତନରେ ଥାପି ପ୍ରୀତ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଦ୍ରବ୍ୟମାନ ।
ଏକସରେ ରଖିଛନ୍ତି ପ୍ରଭୁ ନିରଞ୍ଜନ ॥
ଏମନ୍ତ ପୁରରେ ସୈନ୍ୟ ବେଗେ ପ୍ରବେଶିଣ
ଧୀରେ ଧୀରେ ପରସ୍ପର ଭାଷନ୍ତି ବଚନ ॥
ବୁଲିଲୁ ତିନି ଭୁବନେ ବହୁ ଦୁଃଖ ସହି ।
ନାନାଦି ପ୍ରକାରେ ସ୍ଥାନ ଦର୍ଶନ କଲୁଁ ॥
କିନ୍ତୁ କାହିଁ ନ ଦେଖିଲୁ ନୟନ ଅମ୍ବର ।
ବୃକ୍ଷମାନଙ୍କରେ ଫଳେ ମନୁଷ୍ୟ ଶରୀର ॥
ଶୁଣିଅଛୁ ନିଶାଚରେ ମାୟାବୀ ପ୍ରଧାନ ।
ମାୟାବଳେ ଅବା ହୋଇ ଅଛଇ ଏମାନ ॥
ନାନାଦି ମାୟା ଜାଣନ୍ତି ସମସ୍ତ ଅସୁର ।
ଏ ମାୟା ରଚନା ଦେଖି ଲାଗେ ଚମତ୍କାର ॥
ଶୁଣିଅଛ କେବେ କାହିଁ ବୃକ୍ଷ ଲତାଗଣ ।
ଜନ୍ମାନ୍ତି ନରକୁ ତାହା ପୁଣି ହୁଏ ଅନ ॥
ଦେଖି କରଣ ଏ ସର୍ବ ନୟନେ ସକଳେ ।
ବୁଦ୍ଧି ହଜିଗଲା ବୁଡ଼ିଲୁ ବିସ୍ମୟ ଜଳେ ॥
କ୍ରମେ କ୍ରମେ ଯହୁଁ ପାର୍ଥ ଅନୁଚରଗଣ ।
ହେଲେ ଅଗଭର ଭୟେ ଭୀତ ସର୍ବଜନ ॥
ଦେଖିଲେ ଚୌଦିଗେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ସୈନ୍ୟ ଅକଳିତ
ଜଳସ୍ଥଳ ଅନ୍ତରୀକ୍ଷ ଆଦି ପରବତ ॥
କି ଭୀଷଣ ଦିଶୁଅଛି ଆକାର ତାଙ୍କର ।
କେତେ ଭୟଙ୍କର ମୁଖ କରନ୍ତି ହୁଙ୍କାର ॥
ଏପରି ଅବସ୍ଥା ସୈନ୍ୟ କରଣ ଦର୍ଶନ ।
ଭୟେ ପାର୍ଥ ଅନୁଗତ ହେଲେ ସର୍ବସୈନ୍ୟ
ହସ୍ତ ଯୋଡ଼ିଣ ବୋଲନ୍ତି ଶୁଣ କୁନ୍ତୀସୁତ ।
ବୃକ୍ଷଦେଶରେ ଦେଖିଲୁ ଦୃଶ୍ୟ ବିପରୀତ ॥
ଯୁଦ୍ଧ କରି କରି ଗଲା ଆୟୁଷ ଅମ୍ବର ।
ଏପରି ଭୟ ନ ହୁଏ ଆମ୍ଭର ଅନ୍ତର ॥
ସ୍ଥେଷ୍ଟ ବଡ଼ କେତେ ବୀର ସଙ୍ଗେ ରଣ କରି
ଦେଖାଇଅଛୁ ଅନେକ ବୀରତ୍ୱ ଆମ୍ଭର ॥
କିନ୍ତୁ ଆସୁ ଅସୁ ପୁରେ ଲାଗେ ବଡ଼ ଡ଼ର ।
ବଡ଼ ଆଚମ୍ବିତ କଥା ଜାଣ ଅହେ ବୀର ॥
ସୈନ୍ୟଙ୍କ ବଚନ ଶୁଣି ରାଧେୟ ନନ୍ଦନ ।
ଜଳଦ ଗମ୍ଭୀର ସ୍ୱରେ ବୋଲନ୍ତି ବଚନ ॥
କି ଭୟ ହେ ବୀରେ ଆମ୍ଭେ ସଂଗ୍ରାମ ମଧ୍ୟରେ ।
କିମ୍ପା ଭୟ କରୁଅଛ ସମସ୍ତେ ଅନ୍ତରେ ॥
କ୍ଷତ୍ରିୟ ଔରସେ ଜନ୍ମ ଯୁଦ୍ଧେ କଲେ ଭୟ ।
ବଡ଼ ନୀଚ କଥା ଏହା ମରିବାର ଶ୍ରେୟ ॥
ବାନ୍ଧ ହୋ ସାହସ ବୀରେ ଉଠ ଅସ୍ତ୍ର ଘେନି
କିପାଁ ଭୟ କର ଯେଉଁପରି ହୀନ ପ୍ରାଣୀ ॥
ଜାଣ ତ ବୀରଙ୍କ ଧର୍ମ ଜୀବନେ ମରଣେ ।
କର୍ତ୍ତବ୍ୟ କର୍ମକୁ ନ ଛାଡ଼ିବ ଅନୁକ୍ଷଣେ ॥
ଜନମ କ୍ଷତ୍ରିୟ ବଂଶେ ଧରି ବୀର ବ୍ରତ ।
ତେଜୋମୟ ବୀରାନଳ ଜଳିଲା ହୃଦଗତ ॥
ଭୀମବେଗେ ଦାନରୀତି ସର୍ବେ କର ଗତ ।
ଏପରି ବଚନ କହ ଯେହ୍ନେ ନୀଚ ମତ ॥
ଜନ୍ମିଲେ ମରଣ ଧ୍ରୁବ ଏ ତ ସାରକଥା ।
କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଛାଡ଼ିଣ କିମ୍ପା ଲଭିବ ଲଜ୍ଜିତା ॥
ମାରି ଅବା ମରି ତହିଁ ପୌରୁଷ ଅଛଇ ।
ବୀରମାନଙ୍କର ଧର୍ମ ଏହା ଶାସ୍ତ୍ର କହଇ ॥
ନ ବୁଝି ଏ ଗୁଢ଼ ମର୍ମ ତୁମ୍ଭେ ବୀରଗଣେ ।
ବୀରର ସନ୍ତାନ ହୋଇ ଡ଼ର କି କାରଣେ ॥
କି ବାଳକ କିବା ଯୁବା କି ଅବା ସ୍ଥବୀର ।
ଉଣା ଅଧିକେ ସାହସ ପୋଷ ହେ ଅନ୍ତର ॥
ତେବେ କିପାଁ ବୀରେ ତୁମ୍ଭେ ସମ୍ମୁଖ ରଣରେ
ହୀନବଳ ହୁଅ ଏହା ଲଜ୍ଜା ନିଷ୍ଠୟରେ ॥
ସମ୍ମୁଖ ଯୁଦ୍ଧେ ମରନ୍ତେ ବଇକୁଣ୍ଠ ଗତି ।
ଜିଣିଲେ ଗୌରବ ବଢ଼େ ଉଭୟରେ କୀର୍ତ୍ତି
ଦେଖିଅଛ କହେ ବୀରେ ଅବା କେଉଁଠାରେ
ଶୁଣିଅଛ ବୀର ବିନା ପ୍ରଶଂସା କାହାରେ ॥
ଦେଖିଥିଲେ ଶୁଣିଥିଲେ ବେଗ କରି କହ ।
ସନ୍ଦେହ ମୋହ ମନରୁ ସତ୍ୱର ଘୁଞ୍ଚାଅ ।
ବୀରବାଣୀ ଶୁଣି ସୈନ୍ୟ ହରଷ ଅନ୍ତରେ ॥
ଭୀମ ଗରଜନ କରି ଧାଇଁଲେ ସତ୍ୱରେ ॥
ଧୂଳିରାଶି ଉଡେ ପାର୍ଥ ସୈନ୍ୟ ପାଦଭରେ ।
ଘୂରିଁ ଘୂରିଁ ଘୋଡ଼ାଇଣ ଦେଲା ସେ ଅମ୍ବରେ
ଘୋର ଦିଗ ଅନ୍ଧକାର ମାର ମାର ରବେ ।
କମ୍ପାଇଲେ ମହୀ ସର୍ବେ ମତ୍ତ ବୀର ଗର୍ବେ ॥
ଘନ ଘନ ଝନ ଝନ ଅସ୍ତ୍ରର ନାଦରେ ।
କମ୍ପିଲା ଅବନୀ ବ୍ୟାପିଗଲେ ସେ ସତ୍ୱରେ ॥

ମାତଙ୍ଗ ତୁରଙ୍ଗ ରଥରଥୀ ସହିତରେ ।
ଗମନ କଲେ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ରାକ୍ଷସର ପୁରେ ॥
ଅଗେ ଅଗେ ଗଜାରୋହୀ ପ୍ରଚଣ୍ଡ ବେଗେଣ
ତହିଁ ପଛେ ଅଶ୍ୱାରୋହୀ ହେଲେ ଧାବମାନ
କେ ପାରିବ ଗଣି ତାଙ୍କ ପ୍ରଚଣ୍ଡ ବାହିନୀ ।
ମହା ଉତପାତ କିବା ଘୋଟିଲା ମେଦିନୀ ॥
ଅତ୍ୟନ୍ତ ସ୍ଥୂଳ ଦେହ ଶୁଣ୍ଡ ଲମ୍ବମାନ ।
ମଧ୍ୟେ ମଧ୍ୟେ ଗରଜନ୍ତି ମେଘର ସମାନ ॥
ସର୍ବ ପଛେ ପଦାତିକ ଚଳନ୍ତି ସତ୍ୱରେ ।
ଅଶ୍ୱଙ୍କର ହ୍ରେଷାରବେ ସସାଗରା ଥରେ ॥
ଘୋଟକଙ୍କ ରୂପ ଦେଖି ହୁଏ ଅନୁମିତ ।
କିବା ଉଚ୍ଚୈଃଶ୍ରବା ଅଶ୍ୱ ସ୍ୱର୍ଗରୁ ଆଗତ ॥
ଶରଜାଲେ ପୃଥିବୀକୁ କରି ଆବରଣ ।
କମ୍ପାନ୍ତି ବୀରେ ଆକାଶୁ କି ବଜ୍ର ପତନ ॥
ନାନା ରଙ୍ଗରେ ପତାକା ଉଡ଼େ ଚଉକତି ।
ଅମର ତେଜ କି ବଳେ କରେ ଶଚୀପତି ॥
ଦୀର୍ଘତମ ଗିରିଶିଖା ଆକାଶ ସ୍ପର୍ଶଇ ।
ସମୁଦ୍ର ଲହରୀ ପରି ସୈନ୍ୟଗଣେ ତହିଁ ।
ତୀକ୍ଷ୍ଣ ଧନୁଶର କରେ ତାର ପଛେ ରଥୀ ।
ବୀର ବେଶେ କୁଳଚନ୍ଦ୍ର ନିର୍ଭୟରେ ଅତି ॥
ଏଣେ ଏତେ ଏତେ ସୈନ୍ୟ କରି ନିରୀକ୍ଷଣ
ରକ୍ଷକୁଳ ପୁରୋହିତ ମାୟାବୀ ପ୍ରଧାନ ॥
ରକ୍ଷକୁଳ ଅମଙ୍ଗଳ ଦେଖିଣ ସେ ବୀର ।
ମାୟାବଳେ ଦିବ୍ୟରୂପ ଧଇଲା ସେଠାର ॥
କପୋଳେ ଚିହ୍ନିଲା ବୀର ନରମୁଣ୍ଡ ରକ୍ତ ।
ଗଳାରେ ସେ ହାରକଲା ନରମୁଣ୍ଡ ବକ୍ତ ॥
ନର ରକ୍ତ କପୋଳେ ସିନ୍ଦୁର ପ୍ରାୟ ମଣ୍ଡି ।
ଅର୍ଦ୍ଧପରି ଦିଶେ ମୁଣ୍ଡ ଯେସନ୍ତେ ମେରୁଗଣ୍ଡି ॥
କର୍ଣ୍ଣରେ କୁଣ୍ଡଳ ଗଳେ ପଦକ ଲମ୍ବାଇ ।
କରମାଳା ନରମୁଣ୍ଡ କଲା ବେଗେ ନେଇ ॥
ଯଜ୍ଞ ପଇତା ଶୋଭଇ ହସ୍ତରେ ତାହାର ।
କୃଷ୍ଣାଜିନ ପିନ୍ଧି ଦିଶେ ଯେସନ୍ତେ ଦିଗମ୍ବର ॥
ନର ରକ୍ତରେ ବସ୍ତ୍ରକୁ ବୁଡ଼ାଇଣ ବୀର ।
ଇଷ୍ଟମନ୍ତ୍ର ସ୍ମରି ଗମେ ରାଜାଙ୍କ ପାଶର ॥
ନରପତି ଆଜ୍ଞା ପାଳି ଯାଏ ତନପୁରୀ ।
ଆଶୀଷ କରେ ରାଜନେ ମଙ୍ଗଳ ଉଚ୍ଚାରି ॥

ସେ ଦିନେ ସେ ନଗରକୁ ଯାଉଥିବା ବେଳେ
ସୈନ୍ୟ ସବୁ ଦେଖି ଭାବେ ଆପଣାମନରେ ॥
ମନ ମଧ୍ୟରେ ଭାବିଲା ରାଜାଙ୍କୁ କହିଣ ।
ବହୁ ପୁରସ୍କାର ପାଇ କରିବ ପ୍ରୟାଣ ॥
ତେଣୁ ଖରତରେ ଛାଡ଼ି ଶ୍ୱାସ ବାୟୁମାନ ।
ମହୋତ୍ସାହେ ନଗରକୁ କରିଲା ଗମନ ॥
କୁଳ ପୁରୋହିତ ଦେଖି ତହୁଁ ନୃପଗଣ ।
ବସିବା ପାଇଁକି ଦେଲେ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଆସନ ॥
ପାଦ୍ୟ ଅର୍ଘ୍ୟ ଦେଇ ତାଙ୍କୁ ବହୁପୂଜା କଲା ।
ସାଷ୍ଟାଙ୍ଗେ ପଡ଼ିଣ ପାଦେ ବଚନ ବୋଇଲା ॥
ଧନ୍ୟ ମୁହିଁ ହେଲି ଆଜ ବଢ଼ିଲା ମୋ ମାନ
ଯେଣୁ ମୋ ପୁରେ ପଡ଼ିଲା ଗୁରୁ ଶ୍ରୀଚରଣ ॥
ଦିଅ ପଦରେଣୁ ତରି ଯାନ୍ତୁ ରକ୍ଷବର୍ଗ ।
ଧିକ ମୋ ଜନମ ନ ଛାଡ଼ିଲି ପାପମାର୍ଗ ॥
ଜାଣିଲି ନିଶ୍ଚୟ ମୋର ପୂର୍ବ ପୁଣ୍ୟ ଫଳ ।
ତେଣୁ ମୋ ପୁରେ ପଡ଼ିଲା ଶ୍ରୀପଦକମଳ ॥
କହ ଗୁରୋ କିସ ଆଜ୍ଞା ପାଳିବ ଏ ଦାସ ।
ପ୍ରାଣପଣେ ପାଳିବ ଏ ନୋହିଣ ବିମର୍ଷ ॥
ଯେବେ ମନ ପ୍ରାଣ ମୋର ତବ କାର୍ଯ୍ୟେ ରତ
ହେ ପ୍ରଭୁ ନିଶ୍ଚୟ ମୁହିଁ ହୋଇବି କୃତାର୍ଥ ॥
ନୋହିଲେ ଯାବତ ପିଣ୍ଡେ ବହେ ପ୍ରାଣବାୟୁ
ଏ କିଙ୍କର ଶାନ୍ତି କେବେ ନ ଲଭିବ ଆଉ ॥
ଛାର ରାଜ୍ୟ ଛାର ଧନ ସମସ୍ତ ଅସାର ।
ଅସାର ସଂସାରେ କିଛି ନାହିଁ ଦରକାର ॥
ତେବେ ତୁମ୍ଭ ଆଜ୍ଞା ଦାସ ନ କଲା ପାଳନ ।
ଯେବେ ଜାଣ ଜନମଟି ଗଲା ଅକାରଣ ॥
ତାର ଭକ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ କଥା ଶୁଣିଣ ଅନ୍ତରେ ।
ଆନନ୍ଦ ହୋଇଣ ଗୁରୁ ବୋଇଲେ ସେଠାରେ
ହସିଣ ତାହାଙ୍କୁ ଗୃହିଁ ବୋଲନ୍ତି ବଚନ ।
ମୁଖରେ ପୂରିଛି ହାସ ନରରକ୍ତେ ମନ ॥
ଶୁଣ ରାଜେ କିଛି ଦୁଃଖ ନ ଭାବ ମନରେ ।
ଯେବଣ କାରଣେ ମୋର ଆଗମ ଏଠାରେ
ମଦବାର ଇଚ୍ଛା କରି କାହିଁ ବହୁ ନରେ ।
ପ୍ରବେଶ କରିଅଛନ୍ତି ତୁମ୍ଭର ରାଜ୍ୟରେ ॥
ଅଗଣନ ଅଶ୍ୱ ହସ୍ତୀ ସଙ୍ଗେ ଦେଖାଯାଏ ।
ନର ସୈନ୍ୟଙ୍କର ତେଜ ମୁଖେ କହି ନୁହେଁ

ଭାଗ୍ୟକ୍ରମେ ସର୍ବେ ଉପସ୍ଥିତ ଏହିଠାରେ ।
ତାହା ଦେଖି ପ୍ରଫୁଲ୍ଲିତ ହୋଇଛୁ ମନରେ ॥
ପୂର୍ବରେ ପ୍ରସଙ୍ଗ ମୋର ମନରେ ପଡ଼ିଲା ।
ଯେଉଁ ପରି ଗୋଟିଏ ଘଟଣା ଘଟିଥିଲା ॥
ରାବଣ ଯେ କାଳେ ନରମେଧ ଅୟୋଜନ ।
କରିଲା ବହୁତ ଅଡ଼ମ୍ବର ତାହା ଶୁଣ ॥
ନରମାଂସ ମନ ପୂରାଇଣ ଖାଇଥିଲୁ ॥
ସେ ସ୍ଥାନରେ ଯେତେସୁଖ ଆମ୍ଭେଯେ ଭୋଗିଲୁ
ନରରକ୍ତେ ସ୍ନାନ ଆମ୍ଭେ କଲୁ ସେ ସ୍ଥାନରେ
ନରଶିରେ ପୁଣି ତୃପ୍ତ ହେଲୁ ନିରନ୍ତରେ ॥
କେତେଦିନ ନରମାଂସ ପାଇଁ ଅଭିଳାଷ ।
ପୂର୍ଣ୍ଣ କରିଅଛୁ ମନ ସୁଖରେ ବିଶେଷ ॥
ସେ ଘଟଣା ବହୁଦିନ ହୋଇ ତ ଗଲାଣି ।
ମାତ୍ର ଏପରି ସୁଖ ନ ପାଉ ନୃପମଣି ॥
ଆଜ ବହୁ କୃପାକରି ସକଳ ଆହାର ।
ଭାଗ୍ୟବଳେ ପାଶେ ଆଣି ଦେଲେଣି ହେ ବୀର
ବହୁ ପରିଶ୍ରମ ସାଧେ ମିଳିପାରେ ଯାହା ।
ଘରେ ବସି କରି ଏବେ ପାଇଲୁଣି ତାହା ॥
ସକଳ. କରମ ଫଳ କରମ ସୂତ୍ରରେ ।
ଏ ସଂସାରେ ଭୋଗାଭୋଗ କରନ୍ତି ସକଳେ ॥
ଅଦୃଷ୍ଟେ ଯାହା ନ ଥାଇ ଭୋଗନୁହେ ତାହା ।
କର୍ମଫଳେ ବିହି ଘଟାଇଛି ଅଣି ଏହା ॥
ଥିଲେ ଅଦୃଷ୍ଟରେ ଭୋଗ ସହଜେ ମିଳଇ ।
ପୂର୍ବରୁ ଏହା ମହତ ଜନେ ଛନ୍ତି କହି ॥
ରହିଅଛୁ ସର୍ବେ ଆମ୍ଭେ ନିଶ୍ଚିନ୍ତେ ଏ ପୁରେ ।
କାହିଁ ଆମ୍ଭ ଭକ୍ଷ ଭୋଜ୍ୟ ଆସିଲା ଏଠାରେ
ଅଛୁ ବହୁଦିନ ନର ରକ୍ତ ଉପବାସୀ ।
ଶୁଣି ନୃପତି ଶେଖର ବୋଲେ ମନ୍ଦେ ହସି ॥
ଇଚ୍ଛା ଅନୁସାରେ କରି ନରରକ୍ତ ପାନ ।
ସନ୍ତୋଷ କରିବ ସର୍ବେ ଆପଣାର ମନ ॥
ଯେ କାରଣୁ ଅହେ ଗୁରୁ ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ଶ୍ୱାସେ ଅସ ।
ତୁମ୍ଭର ସନ୍ତାପ ଘୁଞ୍ଚାଇବି ମୁଁ ଅବଶ୍ୟ ।
ତୁମ୍ଭେ ପ୍ରସନ୍ନ ହୋଇଲେ ଅମ୍ଭେମାନେ ତୃପ୍ତ
ମୋକ୍ଷ ହେବୁ ବୋଲିକରି ଘୋଷୁ ଇଷ୍ଟମନ୍ତ୍ର ॥
ଗୁରୁ କହେ ଚିରକାଳ ତୁମ୍ଭ ଉପକାର ।
ଆମ୍ଭେ ସଦା ତୁମ୍ଭ ହିତକାରୀ ନୃପବର ।
ସର୍ବଦା କାମନା କରୁ ମଙ୍ଗଳ କାରଣ ।
ଦିନ ରାତି ଭାବୁଥାଏ ତୁମ୍ଭର କଲ୍ୟାଣ ॥
କେଉଁ ରାଜପୁତ୍ର ତୁମ୍ଭ ରାଜ୍ୟକୁ ଆସିଛି ।
ଅଗଣିତ ନର ସୈନ୍ୟ ସଙ୍ଗରେ ଆଣିଛି ॥
କେ ଜାଣେ କି ଇଚ୍ଛା କରି କରିଛନ୍ତି ଠଣା
ତାହା ଜାଣିବାର ସିନା ଅତି ଦୁର୍ଘଟଣା ॥
ଦେଖିଲା ମାତ୍ରକେ ଚିତ୍ତେ ଆନନ୍ଦ ହୁଅଇ ।
ବଚନରେ ସେ ଆନନ୍ଦ କହିତ ନୁହଇ ॥
ଅହା କିପରି ସୁକୃତି ନୃପତି ତୁମ୍ଭର ।
ଗୁଣରେ କିଏ ସେ ବର୍ଣ୍ଣିପାରେ ସୀମା ତାର
ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ ରାଜା ପ୍ରକୃତ ଧୂର୍ଜ୍ଜଟୀବର ।
ପ୍ରକୃତରେ ଭୋଗହୁଏ ହେ ରାକ୍ଷସେଶ୍ୱର ॥
ମୋହର ଜୀବନେ କିଛି କିଛି ଦେଖିଅଛି ।
ଆଉର ଅନେକ ଲୋକ ମୁଖରୁ ଶୁଣିଛି ॥
ଦିବ୍ୟବର ପାଇଅଛ ଘୋର ତପ କରି ।
ଯଣ ତୁମ୍ଭର ଯେ ଘୋଷୁଅଛୁ ନିତ୍ୟ ପୁରୀ ॥
ସୁଖେ ଅମ୍ଭେ ନରମାଂସ ପାଇବା ମାନସେ ।
ଆସିଅଛୁ ହେ ରାଜନ ଆଜ୍ଞ ତବ ପାଶେ ॥
ଯାର ନାମେ ଚରାଚର ହୁଏ କମ୍ପମାନ ।
କିପାଇଁ ମନରେ ଶଙ୍କାକର ହେ ରାଜନ ॥
ସୁରାସୁର ନର ଆଦି ଦଶଦିଗପାଳ ।
ଯା ନାମ ଶ୍ରବଣେ ଭୟ କରନ୍ତି ସକଳ ।
ଏପରି ନୃପତି ଥାଉ ରାଜ୍ୟରେ ଆମ୍ଭର ॥
ନରମାଂସ ପକ୍ଷେ ଅଉ କିପାଁ ଶଙ୍କା ମୋର ।
ଗୁରୁଙ୍କ ବଚନ ଶୁଣି ରକ୍ଷଙ୍କ ରାଜନ ।
ଜଳଦ ଗମ୍ଭୀର ସ୍ୱରେ ବୋଲଇ ବଚନ ॥
ସ୍ୱର୍ଗ ମର୍ତ୍ତ୍ୟ ପାତାଳରେ ମୋ ସମାନ ବୀର ।
କାହିଁ ଦେଖିଛକି ଗୁରୁ କିପାଁ ଶଙ୍କାକର ॥
ତିନିପୁର ଯାକ ଯେବେ ରଣ ଆସେ ମୋର
ପାଶେ ପ୍ରବେଶିବେ ଚିବେ ସେହି ପ୍ରେତପୁର
ଦେବତା ମନୁଷ୍ୟ ଯକ୍ଷ ବିଦ୍ୟାଧର କେହି ।
ଆସିଥିଲେ ତାହାଙ୍କର ଏଥେ ରକ୍ଷା ନାହିଁ ॥
ନିଶ୍ଚୟ ମାରିବି ତାଙ୍କୁ ଏ ପ୍ରତିଜ୍ଞା ମୋର ।
କେବେ ମିଛ ନ କହଇ ଏ ରକ୍ଷ ଈଶ୍ୱର ॥
ଆଜ ଆମ୍ଭ ବନ୍ଧୁ ବାନ୍ଧବାଦି ସର୍ବ ଗୋଷ୍ଠ ।
ପାନ କରି ତୃପ୍ତ ହେବେ ନରର ଶୋଣିତ ।

ରକ୍ତମାଂସ ଖାଇ ସର୍ବେ ହୋଇ କୁତୂହଳୀ ।
ନାଚିବେ ଆନନ୍ଦେ ବେନିବାହୁ ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱେ ତୋଳି
ଯଜ୍ଞଭୂମି ସ୍ଥିରକର ମାନ ଅମ୍ଭ ଗିର ।
ଅତ୍ୟନ୍ତ ବେଗରେ ମୋତେ ଦୀକ୍ଷିତ ଯେ କର
ନରମେଧ ଯଜ୍ଞ କରିବାକୁ ସମାପନ ।
ଅମ୍ଭର ଇଚ୍ଛା ହୁଅଇ ଗୁରୁଦେବ ଶୁଣ ॥
ଯଜ୍ଞରେ ଯେତେ ପଦାର୍ଥ ଲୋଡ଼ା ଯେ ହୁଅଇ
ସେ ସକଳ ଆୟୋଜନ କର ତୁମ୍ଭେ ଯାଇ ॥
ଯଜ୍ଞଭୂମିକୁ ଶୋଧନ ଆଗେ କର ଯାଇ ।
ପୂର୍ଣ୍ଣ କୁମ୍ଭ ରମ୍ଭାବୃକ୍ଷ ତୋରଣ ସଜାଇ ।
ତୁମ୍ଭେ ହୋତା ହୋଇ ଯଜ୍ଞ କର୍ମକୁ କରିବ
ତେବେ ମୋର ବଳବସ୍ତୁ ଆୟୁଷ ବଢ଼ିବ ॥
ଶୁଣ ଗୁରୁଦେବ ତୁମ୍ଭେ ପୂର୍ଣ୍ଣାହୁତି ଦେଲେ ।
ଯଜ୍ଞ ସମାପତ ହୋଇଯିବ ଅକ୍ଳେଶରେ ॥
ଏତେକ କହୁଣ ମହାତେଜା ବଳୀୟାନ ।
କିଛିକ୍ଷଣ ଯାଏ ମନ ମଧ୍ୟରେ ଭାବିଣ ॥
ରଣସଜ୍ଜା ଘେନି ଏଥେ ଆସେ କେଉଁଜନ ।
ଚର ପଠାଇ ବୁଝିବା ଆଗେ ଏ ସନ୍ଧାନ ॥
ଦେବ କି ଦାନବ ଅବା ଗନ୍ଧର୍ବ କିନ୍ନର ।
କି କାରଣେ ଆସିଅଛି ସେ ମୋହର ପୁର ॥
ଶତ୍ରୁଭାବେ କିବା ମିତ୍ରଭାବେ ଅ..ଛନ୍ତି ।
କି ଅବା ଉପୁରେ ସେହୁ ଶରଣ ଗୃହାନ୍ତି ॥
କେତେ ବୁଦ୍ଧି କେତେ ବଳ ଧରନ୍ତି ସେ ନରେ
ପୁରେ ପ୍ରବେଶ କରିଲେ ନ ଡ଼ର ମନରେ ॥
ଚର ପଠାଇ ବୁଝିବା ଏ ସର୍ବ ସନ୍ଧାନ ।
ତେବେ ପଛର ଯେଉଁପରି କରିବା ବିଧାନ ॥
ଏତେ ବୋଲି ନରପତି ଚରବର୍ଗ ଚାହିଁ ।
ଦେଖେ କେ ଲୋକ ସନ୍ଧାନ ଆଣିଣ ପାରଇ
ଏପରି ସମସ୍ତେ ..ର ଦେଖିଲା ସେଠାରେ ।
ଏକ ନାରୀ ହସ୍ତଯୋଡ଼ି ଉଭା ତା ଆଗରେ ॥
ଅତିଶୟ ବୁଦ୍ଧିମତୀ ଅଟଇ ସେ ନାରୀ ।
ଦେବତା ହେଲେ ହେଁ ତାହା କଳିତ ନ ପାରି
ଦୈତ୍ୟ .. ମଧ୍ୟରେ ପଣ୍ଡିତା ତାହା ପାରି ।
ନାହିଁ କେହୁ ଶତ୍ରୁମର୍ମ ବୁଝିବାକୁ ସରି ॥
ଅଙ୍ଗ ଭଙ୍ଗୀ ଗତି ଦେଖି ମନର ମାନସ ।
ସହଜରେ ବୁଝିପାରେ ସେହି ନାରୀବର ॥

ଏକମାତ୍ର ପ୍ରବୀଣା ସେ ତା ସମାନ କେହୁ ।
ଦଇତ୍ୟପୁର ମଧ୍ୟରେ ଗୁପ୍ତଚର ନାହିଁ ॥
ଗତି ତାର ଯେପରି ସେପରି ବୁଝିବଳ ।
ଚତୁରତା ଦକ୍ଷ ପୁଣି ଦିବ୍ୟ ଜ୍ଞାନ ତାର ॥
ଅଛି ବାକ୍ୟ ବଳ ପୁଣ ଅଟେ ମାୟାବିନୀ ।
ସହଜରେ ଶତ୍ରୁ ମର୍ମ ବୁଝେ ସେ ରମଣୀ ॥
ଦେଖି ସେହୁ ନାରୀବରେ ବିନୟ କରିଣ ।
ଅଳପ ମଧୁରେ ରାଜା ବୋଲଇ ବଚନ ॥
ଶୁଣ ଶୁଣ ଅଗୋ ଗୁରୁକୁନ୍ତଳା ମୋ ବାଣୀ
ଗୋଟିଏ କାର୍ଯ୍ୟ କି କରିପାରିବୁ ରମଣୀ ॥
କାହିଁ ଆସିଣ ଅସଂଖ୍ୟ ନର ସୈନ୍ୟଚୟ ।
ରଥ ଗଜ ବାଜି ସହ ହୋଇଲେ ଉଦୟ ॥
କି କାରଣେ ଅମ୍ଭପୁରେ ଆସିଛନ୍ତି ସେହି ।
ତହିଁର କାରଣ କିଛି ମୁହିଁ ନ ଜାଣଇଁ ॥
ନର ହୋଇ ସୈନ୍ୟସହ ମୋହର ପୁରକୁ ।
ଆସିଛନ୍ତି ସାମାନ୍ୟ ମୁଁ ନ ମଣେ ତାହାଙ୍କୁ ॥
ତେଣୁ ତୋତେ କହୁଅଛି ମୋର ହିତପାଇଁ
ସମସ୍ତ କାରଣ ବୁଝିଆସ ତୁମ୍ଭେ ଯାଇ ॥
ଅବିଳମ୍ବେ ଅମ୍ଭ କାର୍ଯ୍ୟ କର ସମାପନ ।
ବିଳମ୍ବ ନ କର ଚଳି ଯାଅ ଗୋ ବହନ ॥
ମୋ ଆଦେଶେ ଯାଅ ଚଳି ଅଲକ୍ଷ ଭାବରେ
ଜାଣି ଶୁଣି ଆସ କିବା କାରଣ ଏଥିରେ ॥
ଶୁଣିଣ ରାଜାଙ୍କ ବାଣୀ ନାରୀ ଚିତ୍ତେ ହର୍ଷେ ।
ରାଜାଙ୍କୁ ପ୍ରଣମି ଚଳେ ସନ୍ଧାନର ଆଶେ ॥
ପ୍ରଦକ୍ଷିଣ କରିଣ ହେ ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ଶ୍ୱାସେ ଧାଇଁ ।
ଯେଉଁଠାରେ ନର ସୈନ୍ୟଠଣା କରି ରହେ ॥
ନଗର ଆକୃତି ଧରି ମଧ୍ୟରେ ପଶିଲା ।
ଗୋଟି ଗୋଟି କରି ସର୍ବ ବୀରଙ୍କୁ ଦେଖିଲା ॥
ସର୍ବଙ୍କ ଅଟଇ ସେହୁ ପୃଥିହିଁ ଚତୁରେ ।
ସନ୍ଧାନ କରିଲା ସର୍ବ ଆପଣା ଦୃଷ୍ଟିରେ ॥
ଦେଖିଣ ସୈନ୍ୟଙ୍କ ରୂପ ପୁଣି ତେଜଗୁଣ ।
ଗଜ ଅଶ୍ୱ ଆଦି ଯେ ଅସଂଖ୍ୟ ସୈନ୍ୟଗଣ ॥
ଶେଷେ ଦୂରେ ଠିଆହୋଇ ଦେଖିଲା ସୁନ୍ଦରୀ
ଲଙ୍କାପୋଡ଼ା ଅଛି ତହିଁ ସୈନ୍ୟଙ୍କୁ ଅଗୋର ॥
ମନରେ ବ୍ୟାକୁଳ ହେଲା ଦେଖି ହନୁଦେହ
ଭାବିଲା ପ୍ରମାଦ ଏଥେ ପଡ଼ିବ ନିଶ୍ଚୟ ॥

ମଧୁବନ ଭାଙ୍ଗି ଲଙ୍କା ଘରଖାର କଲା ।
ତାହାର ଗତି କପଟ ଏ ସ୍ଥାନକୁ ହେଲା ॥
ଅବଧି ରାବଣପୁରେ ସର୍ବେ ଯାର ନାମ ।
ଶୁଣିକରି ଜାଆନ୍ତି ଅକୂଳେ ଯାଇ ଝାମ ॥
ପତି ପୁତ୍ରର ଉଦ୍ଦେଶେ ଅନାଥିନୀ ପରି ।
ଶୋକାବେଗ ହୋଇଣ ପଡ଼ନ୍ତି କେତେ ନାରୀ
ହନୁ ଭୟେ ଭୀତ ମତ ଲଙ୍କାପୁରେ ସ୍ଥିତ ।
ସଂଖ୍ୟାକରି ହେବ ନାହିଁ କେତେ ରହିଛନ୍ତି ॥
କେଉଁଠାରୁ ବୀରମଣି ଆସି ଏ ଦେଶରେ ।
ଉପସ୍ଥିତ ହୋଇଛନ୍ତି କେଉଁ କାରଣରେ ॥
ଅନୁମାନ ହୁଏ କିବା କରିଛନ୍ତି ପଣ ।
ସଂସାରରେ ନାଶିବାକୁ ସବୁ ରକ୍ଷଗଣ ॥
ସନ୍ଧି ବିସନ୍ଧିରେ ବୁଲି ବୁଲି ତ୍ରିଭୁବନ ।
ଏଠାବକୁ ଆସିଅଛି ପବନ ନନ୍ଦନ ॥
ନରଙ୍କ ସହିତେ ମିଶି ଆସିଛି ଏଠାରେ ।
ଲଙ୍କାର ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା ପରି ଜଣାଯାଏ ମୋରେ ॥
ସର୍ବଂଶେ ମରିବୁ ସର୍ବେ ନାହିଁଟି ଉପାୟ ।
ଏମାନଙ୍କ ହାତେ ପ୍ରାଣ ରହିବା ସଂଶୟ ॥
ପଳାଇଲେ ରକ୍ଷା ନାହିଁ ଅହୋ କି କରିବୁ ।
ସନ୍ଧାନ ନ ପାଉ କେଉଁଠାକୁ ପଳାଇବୁ ॥
ହନୁ ପଶ୍ଚାତରେ ପୁଣି ଅତି ସୁଖ ମନେ ।
ନିଶାଚର ମେଘବର୍ଣ୍ଣ ଅଛି ଯେ ଏ ସ୍ଥାନେ ॥
ନରରେ ସହିତ ମିଶି ଆସେ ଆନନ୍ଦରେ ।
ବିଭୀଷଣ ଯଥା ରାମ ସଙ୍ଗତେ ବିହରେ ॥
ଏହା ଦେଖି ନିଶାଚରୀ ଅତି ଭୟଙ୍କର ।
ଧାଇଁଲା ସେଠାରେ ଛନ୍ତି ରକ୍ଷ ଦଣ୍ଡଧାରୀ ॥
ପ୍ରାଣଭୟେ ଫେରି ଫେରି ପଛକୁ ଚାହିଁଣ ।
ଉପସ୍ଥିତ ହେଲା ଯହିଁ ଛନ୍ତି ନୃପଗଣ ॥
ମୁଖୁ ନ ସ୍ଫୁରଇ ଭାଷା ଘନ ଘନ ଶ୍ୱାସେ ।
ଜଡ଼ପ୍ରାୟ ଠିଆ ହୋଇ ରହିଲା ନିରାଶେ ॥
କିସ ଅଦ୍ଭୁତପ୍ରାୟ ବୋଲି ଯେତେ ପୃଚ୍ଛା କରେ
କିଛି କଥା କହି ନ ପାରଇ ସେ ଭୟରେ ॥
ତୁଣ୍ଡରୁ ତାହାର ବାକ୍ୟ ନ ସ୍ଫୁରେ ବଧିରେ
ଅନବରତରେ ନେତ୍ରୁ ଅଶ୍ରୁ ଧାରା ଝରେ ॥
କେତେକେତେବେଳେ ଦେହ କମ୍ପିତ ହୁଅଇ
ଦଶଦିଗେ ଚାହିଁ ଘନ ନିଶ୍ୱାସ ପକାଇ ॥

ତାର ଭାବ ଗତି ଶକ୍ତି ଦେଖି ଏ ପ୍ରକାର ।
ବଡ଼ ଭୟ ଜାତହେଲା ରାଜାଙ୍କ ଅନ୍ତର ॥
ଅକସ୍ମାତ ଦେଖିଣ ଏପରି ବିଲକ୍ଷଣ ।
ବୋଇଲେ ବୁଝିଲି ନିଶ୍ଚେ ଅଶୁଭ ଲକ୍ଷଣ ॥
କଷ୍ଟେ ନିଶାଚରୀ କର ଯୋଡ଼ି କହେ ଧୀରେ
ଆଦ୍ୟ ପ୍ରାନ୍ତ କରଣ କହିଲା ନୃପତିରେ ॥
ଜାଣ ଜାଣ ମହାରାଜା ବିପଦ ଏଠାରେ ।
ଉପସ୍ଥିତ ହେଲା ଯାହା ଦେଖିଲି ନେତ୍ରରେ ॥
ହସ୍ତିନା ପୁରର ମହାତେଜା ଯୁଧିଷ୍ଠିର ।
ଅଶ୍ୱମେଧ କରିବାକୁ ବାସନା ତାଙ୍କର ॥
ଯଜ୍ଞ ଅଶ୍ୱ ସଙ୍ଗେ ସହୋଦର ଅରଜୁନ ।
ପଠାଇ ଅଛନ୍ତି ଯୁଦ୍ଧେ ଅଟେ ସେ ନିପୁଣ ॥
ସୁରାସୁର ଯକ୍ଷ ରକ୍ଷ ତ୍ରିଦଶ ମିଳିଲେ ।
ଅର୍ଜୁନ ହାତରୁ ରକ୍ଷା ନ ପାଇବେ ଭଲେ ॥
ଜାଣ ରାଜା ପାର୍ଥ ଅସମ୍ଭବ ଶକ୍ତିଧରେ ।
ବହୁ ସୈନ୍ୟଗଣ ଛନ୍ତି ତାହାଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ ॥
ବହୁ ରଥ ରଥୀ ଦେଖି ଯମ ପାଏ ଭୟ ।
ଏକଥା ମିଥ୍ୟା ନୁହଇ ଜାଣ ହେ ନିଶ୍ଚୟ ॥
ପୁଣି ଆସିଛି ତା ସଙ୍ଗେ ବୀର ହନୁମାନ ।
ଯାହାର ପ୍ରତାପେ ଲଙ୍କା ହୋଇଲା ଦହନ ॥
ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯାର ନାମେ କମ୍ପେ ଲଙ୍କାପୁର ।
ଯମ ପରେ ଦ୍ୱିତୀ ଯମ ପବନ କୁମର ॥
ଅସ୍ତ୍ର ଶସ୍ତ୍ର ମୁଦ୍‌ଗରାଦି ବାଜି ଯା ଦେହରେ ।
ଧୂଳିହୋଇ ଯାଏ ମୁହିଁ ଦେଖିଛି ନେତ୍ରରେ ॥
ତ୍ରିଭୁବନେ ତାହା ସମ ନାହିଁ କେହି ବୀର ।
ସ୍ୱର୍ଗ ମର୍ତ୍ତ୍ୟ ପାତାଳେ ମୁଁ ନ ଦେଖେ ନେତ୍ରର ॥
ଯାର ପାଦଭରେ ଗିରି ପାତାଳେ ଗମଇ ।
ବାୟୁ ପରି ଯେହୁ ଶୂନ୍ୟେ ଗମନ କରଇ ॥
ଯା ଯୋଗୁଁ ସମୁଦ୍ରେ ବନ୍ଧ ବାନ୍ଧିଲେ ଶ୍ରୀରାମ ।
ତା ସଙ୍ଗେ କିସ କରିବ ଯାଇଣ ସଂଗ୍ରାମ ॥
ମୋହ ପରି କେତେ ଅଭାଗିନୀ ଲଙ୍କାପୁରେ ।
ବିଧବା ଯନ୍ତ୍ରଣା ଭୋଗୁଛନ୍ତି ନିରନ୍ତରେ ॥
ଅଦ୍ଭୁତ ପୁଣି ଦେଖିଲି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଘଟଣା ।
ମେଘବର୍ଣ୍ଣ ରକ୍ଷ ତହିଁ ଦେଉଅଛି ଠଣା ॥
ରାକ୍ଷସ ସଙ୍ଗେ ମାନବେ ପ୍ରଣୟ ଯେ ଘୋର ।
ଖାଦ୍ୟ ଖାଦକର ପ୍ରୀତି ଏ କି ଚମତ୍କାର ॥

ମେଘ ବର୍ଣ୍ଣ ମହାବଳୀ ହୋଇ କୁତୁହଳୀ ।
ପରମ ସନ୍ତୋଷେ ବୀର ତହିଁ ଅଛୁ ମିଳି ॥
ସ୍ୱଜାତି ତ୍ୟାଗ କରଣ ସ୍ନେହ ମନୁଷ୍ୟରେ ।
କିବା ଅଭିପ୍ରାୟ କଣା ନ ଯାଏ ଏଥିରେ ॥
ଏଥିରେ ଗୌରବ କିବା ଜାଣ ଅପମାନ ।
ଶରଦନ ଘୋଷିବେ ସେ ସକଳ ପୁରାଣ ॥
ଆତ୍ମଣୁ ଭଗ୍ନ ବିକମ ନିଜେ ଅଳ୍ପ ଜାଣି ।
ମାନବ ସହିତ ମିଶିଅଛୁ ବୀରମଣି ॥
ଦେଖିଲେ ବିସ୍ମିତ ଶତ୍ରୁ ପ୍ରାଣ ବିଚଳିତ ।
ହୁଅଇ ହେ ନୃପବର ଭାବନ୍ତୁ ଉଚିତ ॥
ମିଶିଅଛୁ ବୀରବର କି କାରଣ ପାଇଁ ।
ଦେଖିଣ ଏସନ ରୀତି ହୃଦୟ କମ୍ପଇ ॥
ଦେଖିଣ ଏହି ଘଟଣା ମୁହିଁ ସେଠାବରେ ।
ନାନା ଭୟ ଜାତ ହେଉଅଛି ମୋ ମନରେ ॥
ଅରେ ଭାବ ମନେ ବୁଝ ବିଧି ନିଦାରୁଣ ।
ଯେପରି ନର ବାନର ପ୍ରଭାବେ ରାବଣ ॥
ସଗୋଷ୍ଠ ସହିତ ମଲା ଅହେ ରକ୍ଷସାଇଁ ।
ସେହିପରି ଭୟ ମୋର ମନରେ ହୁଅଇ ॥
ଏ କାରଣୁ ଭୟଙ୍କର ମଳିନ ବଦନ ।
ଦୈବ ଇଚ୍ଛା କି ବିପଦ ଘଟିବ ଏ ସ୍ଥାନ ॥
ଦେଖିଅଛୁ ଅନେକ ଘଟଣା ବୟସରେ ।
ମାତ୍ର ଦେଖି ନାହିଁ ମୁଁ ବିପଦ ଏ ପ୍ରକାରେ ॥
ସ୍ୱପନେହେଁ ନ ଦେଖି ଜ୍ଞାନନେହେଁ ଦେଖେମୁହିଁ
ସେହିହେତୁ ମନେ ମୋର ଭୟ ଜାତହୋଇ
ତୁମ୍ଭେ ବୀର ବିଚକ୍ଷଣ ନୃପ ଜ୍ଞାନବାନ ।
ସୁପଣ୍ଡିତ ରାଜନୀତି ବିଷୟେ ନିପୁଣ ॥
ମୋହର ବିନତି ଘେନ ନ କର ହେ ରଣ ।
କରିଲେ ଶେଷରେ ନାଥ ହୋଇବ ମରଣ ॥
ଯେଉଁପରି କୁଲକ୍ଷଣ କଲି ଦରଶନ ।
ନିଃସନ୍ଦେହରେ ଅଶୁଭ ଘଟିବଟି ଜାଣ ॥
ଜାଣି ଶୁଣି ରକ୍ଷବର ବେଗେ କାର୍ଯ୍ୟକର ।
ଯେପରି ବିପଦ ତଳେ ନ ହେବ ଅସ୍ଥିର ॥
ଯୁଦ୍ଧ ଇଚ୍ଛା ଯେବେ କରିବ ହେ ରକ୍ଷସାଇଁ ।
ସଗୋଷ୍ଠ ସହିତେ ଆଉ ନ ବଞ୍ଚିବେ କେହି ॥
ରାଜ୍ୟ ଧନ ଦାସ ଦାସୀ ଛାଡ଼ି ରକ୍ଷବର ।
ତଳେ ବିଳମ୍ବ ନ କର ଯାଅ ହେ ସତ୍ୱର ॥
ପର୍ବତ ଗୁହାରେ କିବା ପାତାଳ ଭୁବନେ ।
କିବା ଅନ୍ତରୀକ୍ଷେ ରାଜା ରହ ହେ ଗୋପନେ
ନହେଲେ କେବେହେଁ ଆଉ ରକ୍ଷା ନାହିଁ ବୀର
ଚରଣ ଧରି କହୁଛି ଘେନ ଦାସୀ ଗୀର ॥
ତୁମ୍ଭେ ସୁଖେ ଥିଲେ ଅମ୍ଭେମାନେତ ସୁଖରେ ।
କାଳ ବିତାଇବୁ ଜାଣ ଏହି ସଂସାରରେ ॥
ଏଣୁକରି ଆମ୍ଭ ବାଣୀ ମାନ ନୃପବର ।
କେନ୍ତତବେଳେ ଇଚ୍ଛା କର ନାହିଁ ହେ ସମର
ଗ୍ରହ କୁପିତ ଏକ୍ଷଣି ଜାଣୁଛି ମନରେ ।
ଏଣୁକରି କୁଫଳ ଘଟିବ ଏ ରଣରେ ॥
ବିମାନେ ବିମାନବାସୀ ଯେବେ ରଣରଙ୍ଗ ।
ହୁଅନ୍ତେ ଅଗ୍ନି ତୁମର ନିକଟରେ ଠିକ ॥
ତା ହେଲେ ରାକ୍ଷସ ସ୍ୱାମୀ କେତେବେଳେ ମୁହିଁ ।
ନ କରନ୍ତି ନିଷେଧ ଯେ ନିଶ୍ଚୟ କହଇ ॥
ତୁମ୍ଭବଳ ଭଲରୂପେ ଜାଣିଅଛି ମୁହିଁ ।
ଦେବଦୈତ୍ୟ ତୁମ୍ଭ ଆଗେ ନରହିବେ କେହି
ଶୁଣିଲେ ତୁମର ଗତି ଦେବତା ଶମନ ।
ଆସ୍ଥାନ ତେଜିଣ କରିବେ ସେ ପଳାୟନ ॥
କାଳହନ୍ତା ସହୋଦର ତାହାର ସଙ୍ଗର ।
ନାନାଦେଶ ବୁଲି ରହି ଅଛଇ ଅବର ॥
ଗର୍ବ ଅହଙ୍କାର ଏଥେଁ ନ କର ରାଜନ ।
କୌଶଳ କରିଣ ବଞ୍ଚାଅ ହେ ନିଜ ପ୍ରାଣ ॥
ଛାଡ଼ ରାଜା ଏହି ଦେଶ ଯାଅ ହେ ବେଗରେ
ଏକ୍ଷଣି ପ୍ରବେଶ କର ପାତାଳ ବିବରେ ॥
ଅଥବା ଗିରିଗୁହାରେ ଗୁପତ ଭାବରେ ।
ନିଜ ଜୀବନକୁ ରକ୍ଷାକର ହେ ସତ୍ୱରେ ॥
କିବା କାରେ ନ କହିଣ ଏ ଶୂନ୍ୟପଥରେ ।
ଚଳିଯାଅ କହୁଦୂର ଅତି ଚଞ୍ଚଳରେ ॥
ତା ହେଲେ ଜୀବନରକ୍ଷା ପକ୍ଷରେ ସହଜ ।
ନ ଥିବ ଯେ ଆଉ କିଛି ଅହେ ମହାରାଜ ॥
ବିପକ୍ଷ ଯେ ଚଳିଯିବେ ବଞ୍ଚିବେ ସକଳେ ।
ସବୁଦେଶ ସେହିପରି ରହିବ ନିଶ୍ଚଳେ ॥
କୌଶଳେ କାର୍ଯ୍ୟ ସାଧନ କର ହେ ସହିଧା
ଏତିକି ଉପାୟ ମନେ ହୁଏ ମୋର ଆଶା ॥
ଏପରି ଉପାୟେ ଆଉ ବିଳମ୍ବ ନ କର ।
ଅନ୍ୟ ପଥେ ମନକୁ ନ ଦିଅ ନୃପବର ॥

ଶୁଣି ରାକ୍ଷସୀ ବଚନ ରାକ୍ଷସ ରାଜନ ।
ରକ୍ତିମା ଶରୀର କଲା ଧାରଣ ଲକ୍ଷଣ ॥
ଦନ୍ତ କଡ଼ମଡ଼ କରି ଉଠେ ଶିରଘୂର୍ଣ୍ଣି ।
ଏକାବେଳେ ରସାତଳ ହେବ କି ଧରଣୀ ॥
କଦଳୀ ପତ୍ରର ପ୍ରାୟେ ଦେହ ଥରେ ତାର ।
ରାଗରେ ଜର୍ଜ୍ଜର ହେଲା ରାକ୍ଷସ ଈଶ୍ୱର ।
ଦେଖିଣ ଭୀଷଣ ରୂପ ନିକଟରେ କେହି ।
ଭୟ ବିହ୍ୱଳରେ ନ ପାରିଲେ ଠିଆ ହୋଇ ॥
ଏହିପରି କିଛିକାଳ ହୋଇଲା ଅତୀତ ।
କ୍ରମେ କ୍ରମେ ଶାନ୍ତ ହେଲା ରକ୍ଷକୁଳନାଥ ॥
କେତେବେଳେ ମୃଦୁବାଣୀ ବୋଲେ ବୀରମଣି
ମନଯୋଗ ଦେଇ ଶୁଣ ଗୋ ରକ୍ଷ ରମଣୀ ॥
ଯେଣେ ଦେଖ ଅନାଇଲେ ସର୍ବ ବିଧି ସୃଷ୍ଟି ।
କଉଶଳେ ଜାଲମାଳା ରହିଅଛି ଘୋଟି ॥
ଜଳେ ସ୍ଥଳେ ଉପବନେ ଶୂନ୍ୟେ ଅରଣ୍ୟରେ
ପ୍ରାଣୀ ମାନେ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଆକୃତିକୁ ଧରେ ॥
ଯେ ଯେତିକ ଭଳି ତାହା ଦଇବ ନିର୍ବନ୍ଧ ।
ମାତ୍ର ନୀଚ କେବେ ହୋଇପାରେ ଉଚ୍ଚ କନ୍ଧ ॥
ସମୁଦ୍ରରେ ଯେତେ ଜଳ ଧରଣ ଅଛଇ ।
ପୁଷ୍କରିଣୀ ସେତେ ଜଳ ଧରି କି ପାରଇ ॥
ପାହାଡ଼ଯେତେକ ଉଚ୍ଚହେଲେ ପୃଥିବୀରେ ।
ପର୍ବତ ସହିତ କେବେ ସମ ନୋହି ପାରେ ॥
ସୃଷ୍ଟିର କାର୍ଯ୍ୟର ତାରତମ୍ୟ ଏହିପରି ।
ଅବଶ୍ୟ ଗୂଢ଼ କାରଣ ଅଛି ଗୋ ସୁନ୍ଦରୀ ॥
ଯେଉଁ ବୃଦ୍ଧି ଗୃହିଣୀର ଗୃହ କାର୍ଯ୍ୟେ ଥାଏ ।
ପୁରୁଷ ଦ୍ୱାରା କି ତାହା କେବେ କରି ହୁଏ ॥
ଯେ ବିଷୟଜ୍ଞାନ ଥାଏ ପୁରୁଷରଠାରେ ।
ନାରୀଠାରେ ଦେଖିବାକୁ ତା କି ମିଳିପାରେ
ଚେଷ୍ଟାକଲେ ବାରମ୍ବାର ରମଣୀର ଭାର ।
ପାଇବାର ବୁଝି ବିଧି ବାଦୀ ଯେ ତହିଁର ॥
ତୁମ୍ଭେ ତ ପାରିବ ନାହିଁ ବୋଲି ବରାଙ୍ଗନେ ।
ସେଥି ପାଇଁ ଭୟ ଜାତ ହୁଏ ତବ ମନେ ॥
କିପରି ସାହସ ବାକ୍ୟ ପଉରୁଷ ଯଶ ।
ଦେଖାଇବ ଦେଶମଧେ ପୁରୁଷଙ୍କ ପାଶ ॥
ପୁରୁଷର ପୁରୁଷାର୍ଥ ଅବଳା ପାଶରେ ।
ଆମ୍ଭେ ମନେକରୁ ଯେବା ବ୍ୟର୍ଥ ହୋଇପାରେ

ନାନାସ୍ଥାନେ ବୁଲିଅଛ ଅଟ ବଡ଼ ଜ୍ଞାନୀ ।
ସମସ୍ତ ବିଷୟ ଜାଣ ତାହା ଆମ୍ଭେ ଜାଣି ॥
ମାତ୍ର ଯାହା ବୋଇଲ ହେ ପଳାଇବା ପାଇଁ
ପୁରୁଷ ହୋଇଣ କେହୁ ଏପରି କରଇ ॥
ଜନେ ତ ମରିବ ଏହା ନିଶ୍ଚୟ ଅଟଇ ।
କେଉଁ କାରଣରୁ ପଳାଇଣ ଯିବ ମୁହିଁ ॥
ଘୋଷିବେ ସଂସାରଜନେ ଅଖ୍ୟାତି ଅମ୍ଭର ।
ବଞ୍ଚିବା ମରଣୁ ବଳି ପଡ଼ିବ ନିକର ॥
ପୁରୁଷ ହୋଇଣ ଯେବେ କେହି ଅମ୍ଭଠାରେ
ଏପରି କହନ୍ତା ସେହି ମରନ୍ତା ସତ୍ୱରେ ॥
ମାତ୍ର ତୁମ୍ଭେ ନାରୀଜାତି ବୋଲି ଏତେବେଳ
ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତେ ପ୍ରାଣ ରହିଛି ହୃଦୟରେ ଭାଳ ॥
ବୀର ନାରୀ ନୁହଁ ତୁମ୍ଭେ ବୀରର ଜନନୀ ।
ସେଥିଯୋଗୁ କହିଲ ଏ ଅସମ୍ଭବ ବାଣୀ ।
ଦଅନ୍ତ ମୁଁ ଦଣ୍ଡ ନିନ୍ଦା ହୋଇବ ସଂସାରେ ।
ତେଣୁ ତୋତେ ଛାଡ଼ିଦେଲି ପଳା ଯା ସତ୍ୱରେ
ଧର୍ମଦ୍ରୋହୀ ହୋଇ ତୁହି ପାପରେ ମରିବୁ ।
ଶେଷରେ ଅଶେଷ ନର୍କ ଭୋଗ ତୁ କରିବୁ ॥
ଏ ଦୁଃଖ ଭୋଗିବୁ ତୁହି ଥିବାଯାଏ ପ୍ରାଣ ।
ପ୍ରାଣାନ୍ତେ ନରକେ ନିଶ୍ଚେ ହୋଇବୁ ପତନ ॥
ସମରକୁ ଯେବେ ମୁହିଁ ହୋଇବି ନିରତ ।
କାହିଁ କେ ବୋଲିବ ମୋତେ ଆଜ ରକ୍ଷନାଥ
ଯେଉଁମାନେ ରାକ୍ଷସମାନଙ୍କର ଭୋଜନ ।
ତାଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଯୁଝିବାକୁ ଡରେ ରକ୍ଷରାଣ ॥
ଦେବ ଦାନବ ଗନ୍ଧର୍ବ ଘୋଷିବେ ମୋ ନିନ୍ଦା
ଏଥିରେ କି ଯଶ ମୋର କହ ଗୋ ପ୍ରମଦା ॥
ଏତେହୀନତେଜ ହେଲେ କେ ବୋଲିବ ରାଜା ।
ଅକର୍ମଣ୍ୟ ବୋଲି ବଜାଇବେ ନିନ୍ଦା ବାଜା ॥
ଧିକ ମାନ ନାମ ମୋର ଧିକ ବାହୁ ବଳ ।
ଧିକ ମୋର ରାଜ୍ୟ ଧିକ ସମ୍ପଦ ସକଳ ॥
ଜନ୍ମି ଦୈତ୍ୟକୁଳେ ନାମେ ଖ୍ୟାତ ଭୂମଣ୍ଡଳ ।
ନରେ ଭୟ କଲେ ହସିବ ଯେ ଆଖଣ୍ଡଳ ॥
ଯେବେ ମୁହିଁ ନାରୀବଶେ ରହିବ ଏଠାରେ ।
ସଂସାରରେ କିଏ ମୋତେ ବୀର ବୋଲିପାରେ
ଅକାତରେ ସୈନ୍ୟଗଣ ଘେନି ସଙ୍ଗତରେ ।
ନିଜର ବିକ୍ରମ ଦେଖାଇବି ଜଗତରେ ॥

ନିର୍ଲୋକ ଏକର ହେଲେ କାର ରକ୍ଷା ନାହିଁ ।
ଗର୍ବଭରେ ଏହିପରି ବାକ୍ୟ ମୁଁ କହଇ ॥
ଏଥେ ଯୁଝିବାକୁ ନର ସଙ୍ଗେ ଦିଗପାଳେ ।
ଆସିଲେ ନାଶିବି ମୁହିଁ ସର୍ବେ ଏକାବେଳେ ॥
ଦେଖାଇ ପ୍ରତାପ ତାଙ୍କୁ କେଭେ ନ ଛାଡ଼ିବି ।
ସେମାନଙ୍କୁ ସମୁଚିତ ଫଳ ନିଶ୍ଚେ ଦେବି ॥
ଯେବେ ଅରାତିଙ୍କୁ ମୁହିଁ ନାଶ ନ କରିବି ।
ତେବେ ବୃଥା ଉଗ୍ର ନାମ କପାଇଁ ବହିବି ॥
ଏହି କଥା ସତ୍ୟ ଜାଣ ମୋହର ବଚନ ।
କେତେବେଳେ ଅନ୍ୟଥା ନୋହିବ ତାହାପୁଣ
ବୁଝିଲିଣି ଏତେଦିନେ ବାଞ୍ଛା ହେବ ପୂର୍ଣ୍ଣ ।
ଏଥିତଯାଗୁ ବଡ଼ ଆନନ୍ଦିତ ଅମ୍ଭ ମନ ॥
ଧନ୍ୟ ବିଧାତାର ଦୟା ଘରେ ବସି ମୁହିଁ ।
ବକହନ୍ତା କିବା ତାର ସହୋଦର ଭାଇ ॥
ଦୁହିଁକି ବିନାଶି ପିତୃ ଋଣକୁ ସୁଝିବି ।
ସୈନ୍ୟସହ ଭୀମାର୍ଜ୍ଜୁନେ ବିନାଶ କରିବି ॥
ମୋର ପିତା ଭୀମ ହସ୍ତେ ହୋଇଛନ୍ତି ହତ ।
ସେହିଦିନୁ ପ୍ରତିଜ୍ଞା ମୋ ଅଛଇ ନିଯୁତ ॥
ଯହିଁ ତହିଁ ଦେଖିଲେ ମୁଁ ଭୀମାର୍ଜୁନ ମାରି ।
ପିତୃ ତରପଣ କରି ହେବି ବ୍ରତାଗୁରୀ ॥
କୁହ ତୁମ୍ଭେ ପିତାଶତ୍ରୁ ନୁହେ କି ଫାଲ୍‌ଗୁନି
ଶୁଣିଛି ମୁଁ ଭୀମାର୍ଜୁନ ଏକ ଆତ୍ମା ବେନି ॥
ଅର୍ଜୁନ ବଧିଲେ ଭୀମ ସହଜେ ମରିବ ।
ବିନାଯୁଦ୍ଧେ ମୋର କାର୍ଯ୍ୟ ସଫଳ ହୋଇବ ॥
ଶାସ୍ତ୍ରେ ଏ ବଚନ ଅଛି ବିପକ୍ଷ ବଂଶରେ ।
ଯେ ଥିବ ତାହାକୁ ନାଶ କରିବ ସତ୍ୱରେ ॥
ସେଥିରେ ବହୁତ ଧର୍ମ ଅଛି ଗୋ ସୁନ୍ଦରୀ ।
ତେଣୁକରି କହିଲି ମୁଁ ଆଗରେ ତୋହରି ॥
ଭୀମ ଅର୍ଜୁନ ଯାହାକୁ ସାକ୍ଷାତ କରିବ ।
ସେକ୍ଷଣି ତାହାଙ୍କୁ ନାଶି ରୋଷ ଧୁଆଁଇବ ॥
ପାଣ୍ଡବ ମାରଣେ ଯେବେ ବଞ୍ଚେ କିଛିକ୍ଷଣ ।
ସେଥିରେ ପ୍ରଶଂସା ହେବ ନିଶ୍ଚେ ମୋରଜାଣ
ଯେବେ ସେଥିରେ ନ ପାରେ ବୃଥା ଏ ଜୀବନ
ଧିକ ବଳ ବୀର୍ଯ୍ୟ ମୋର ଧିକ ଉଗ୍ରନାମ ॥
ଏତେକ ବୋଲିଣ ଉଗ୍ର ଅତି ହର୍ଷମନେ ।
ବାହାରିଲା କ୍ରୋଧ ହୋଇ ବିପକ୍ଷ ଦଳନେ ॥

ହନୁମାନେ ଦଣ୍ଡିବାକୁ ବଡ଼ ଗର୍ବମନେ ।
ଘନଘନ ଉଚ୍ଚେ ଡ଼ାକ ଦେଲା ସୈନ୍ୟଗଣେ
ଶୁଣିଣ ରାଜାଙ୍କ ଆଜ୍ଞା ଅନେକ ସଇନ ।
ଅସ୍ତ୍ର ଶସ୍ତ୍ର ସହ ଆସି ମିଳିଲେ ପାଶେଣ ॥
ନିଜ ନିଜ ଇଚ୍ଛାସୁଖେ ବାହନ ଆରୋହି ।
ବାହାରିଲେ ରକ୍ଷସୈନ୍ୟ ସିଂହନାଦ ଦେଇ ॥
ପଙ୍ଗପାଳ ପରି ସୈନ୍ୟ ଚୌଦିଗେ ଶୋଭିତ
ମଧ୍ୟେ ବାଳ ଅର୍କ ପ୍ରାୟେ ଦଶେ ଦୈତ୍ୟନାଥ
ଦିଗ ଅନ୍ଧକାର ହେଲା ଦୃଷ୍ଟି ରୋଧ ହେଲା ।
ସୈନ୍ୟଙ୍କ ପାଦଧୂଳିରେ ଆକାଶ ଘୋଟିଲା ॥
ସୈନ୍ୟ କୋଳାହଳେ ଦିଗ ହୋଇଲା କମ୍ପିତ
ଅସ୍ତ୍ରତେଜ ଦେଖାଯାଏ ଯେହ୍ନେ ଉଲ୍‌କାପାତ
କେହୁ ଗଜେ କେହୁରଥେକେହୁ ବା ପାଦରେ
ବିକଟ ହୁଙ୍କାର କରି ଚଳିଲେ ସତ୍ୱରେ ॥
ଶୂକର ମହିଷେ କେହୁ ବିକଟ ଶରୀରେ ।
ଗମନ କରୁଅଛନ୍ତି ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱେ ନିଶାଚରେ ॥
କେହି ଶୂନ୍ୟପଥେ ଧାଏଁ କେହି ରସାତଳେ
ଯାର ମାୟାରେ ଶଙ୍କିତ ମାନବ ସକଳେ ॥
ହସ୍ତରେ ଖଣ୍ଡା ଧନୁ ତନୁ ବର୍ମାବୃତ ।
ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱାନିକ ତେଜ ଧରି ଧାଆଁନ୍ତି ଦଇତ ॥
କାଳାନ୍ତକ କାଳ ପ୍ରାୟେ ରକ୍ଷ ସୈନ୍ୟଗଣେ ।
କିପରି ଅଦ୍ଭୁତ ସେମାନଙ୍କ ରୂପ ବର୍ଣ୍ଣେ ॥
କିବା ଭଙ୍ଗି ଚମତ୍କାର କି ଅବା ଭୀଷଣ ।
ରୂପ ଦେଖିଲେ ମନରେ ଭୟ ଜାତ ଜାଣ ॥
କାହାର ଦୀର୍ଘ ଜିହ୍ୱା ଲହ ଲହ ପ୍ରଭକ୍ଷଣ ।
କଡ଼ମଡ଼ କରେ ଦନ୍ତ ମେଘ ଗରଜନ ॥
ଶରୀର ରୁଧିରମୟ ଭୟଙ୍କର ଶବ୍ଦ ।
ପଦଭରେ ବସୁଧା ଯେ ଲଭଇ ବିଷାଦ ॥
ଧାଉଁଛନ୍ତି ପଲ ପଲ ନାଚି ଥେଇ ଥେଇ ।
କାଳଫଣୀ ପ୍ରାୟେ ଗରଜନ ଯେ ଶୁଭଇ ॥
ରକ୍ତ ମାଂସେ କ୍ରୀଡ଼ା ପ୍ରୀତ ଜୀବ ହିଂସା ନୀତ ।
ତାଙ୍କର ଭୟେ ଅଥୟ ହୋନ୍ତି ଋଷି ଯତି ॥
ଶୁଣ ଶୁଣ ସୈନ୍ୟଗଣେ ଅମ୍ଭର ବଚନ ।
ମାରି ବେଗେ ଦେବ ଯହିଁ ପାଣ୍ଡବ ଅର୍ଜୁନ ।
ଆସିଅଛି ଯମପୁରେ ବିନାଶ କୌଶଳେ ।
ମୋହର କାର୍ଯ୍ୟରେ ଯତ୍ନ କର ହେ ସକଳେ

ସମସ୍ତେ ଦେଖୁଛନ୍ତି ଏ ସଙ୍କଟ ପଡ଼ିଛଇ ।
ସମୁଚିତ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ମୁଁ କହଇ ॥
ଯେଉଁ ଗୂଢ଼ଚରେ ପ୍ରଶ୍ନ ହୋଇବ ରହିତ ।
ଦେଖାଅ ସେ ଗୂଢ଼ଚରଟି ବେଗେ ବିଧିମତ ॥
ଛଳେ ବଳେ କଉଶଳେ ଜୟଲାଭ ଯେମନ୍ତେ ।
ହୋଇପାରେ ତାହାର ଉପାୟ ଚିନ୍ତ ମନେ ॥
ନ କରିଲେ ରକ୍ଷା ନାହିଁ ମାନବ ହାତରେ ।
ପରାଭବ ହେବ ପଡ଼ିଅଛୁ ବିପଦରେ ॥
ଅମ୍ଭ ବଚନାନୁଯାୟୀ ଯମ ସମ ମୂର୍ତ୍ତି ।
ଧରି ଗ୍ରାସ କର ଶତ୍ରୁମାନଙ୍କୁ ଝଟତି ।
ଶତ୍ରୁକୁଳ ନିର୍ମୂଳ କରଣ କ୍ଷୁଧା ନାଶ ।
ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେଉ ସମସ୍ତଙ୍କ ସର୍ବ ଅଭିଳାଷ ॥
ତ୍ରୁଟି ନ କରି ଦେଖାଅ ପରତାପ ଘୋର ।
ଯେତେ ଯେତେ ଶକ୍ତିବଳ ଅଛଇ ତୁମ୍ଭର ॥
ତୁଚ୍ଛଜ୍ଞାନ କରି ତାଙ୍କୁ ମାତ ହେ ସମରେ ।
କି ଜାଣି ବିପଦ ପଣ୍ଡାନ୍ତରେ ଘଟିପାରେ ॥
ସେଥିପାଇଁ ଭୟ କରୁଅଛୁ ମନେ ମନେ ।
ଶୁଣ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ବଡ଼ ଯେତେ ଅଛ ବୀରମାନେ ॥
ଅମ୍ଭର ବଚନ ଘେନି ସବେ ଏକଚିତ୍ତ ।
ହୋଇ ସଂଗ୍ରାମ ସକାଶେ ହୁଅ ସୁସଜ୍ଜିତ ॥
ଅମ୍ଭର ମଙ୍ଗଳ ହେଲେ ମଙ୍ଗଳ ତୁମ୍ଭର ।
ନୁହଇ ଅନ୍ୟଥା ଏହି କଥା ମନେ କର ॥
ଅମ୍ଭର ଅଶୁଭ ଯେବେ ଘଟିବ କାଳରେ ।
ତୁମ୍ଭମାନଙ୍କ ଦୁର୍ଗତି ହେବ ପ୍ରକୃତରେ ॥
ସମ୍ମୁଖ ସମର କରି ହୋଇଲେ ମରଣ ।
କି ଖେଦ ତହିଁରେ ଯିବ ବଇକୁଣ୍ଠ ସ୍ଥାନ ॥
ତା ନ ହେଲେ ଶତ୍ରୁ ଅମ୍ଭ ସ୍ତ୍ରୀ ଧନ ପ୍ରାଣ ।
ନାରଖାର କରନ୍ତେ ସେ ଯେ ଇଚ୍ଛା ତାଙ୍କର
ତାଙ୍କୁ ବାଧାଦେବ କିଏ କହ ସେହିକ୍ଷଣେ ।
ଏ ଲାଞ୍ଛନା ସହିବ କି ରାକ୍ଷସ ପରାଣେ ॥
ଜନ୍ମିଲେ ମରଣ ଧ୍ରୁବ ବୃଥା ଭୟ ମାନ ।
ତେବେହେଁ ଅମ୍ଭର ମନେ ବଡ଼ ଖେଦ ଜାତ ॥
ବିଧାତା ମନେ କି ଅଛି ଜାଣିବୁ କପର ।
ମାନବ ହାତରେ ପରାଜୟ କି ବିଚିତ୍ର ॥
ଏହାଠାରୁ ଅପମାନ ଅପଯଶଚୟ ।
ଆଉ ଅଧିକରେ କିବା ଅଛି ସୁନିଶ୍ଚୟ ।
ଦେଶବିଶ୍ୱ ନ ମାରିଲେ କଳଙ୍କ ହୋଇବ ।
ଆଉ ରକ୍ଷା ନାହିଁ ଏବେ ମନରେ ଜାଣିବ ॥
ଶୁଣିଣ ରାଜାଙ୍କ ଗୀର ବଡ଼ ବଡ଼ ବୀର ।
ଗରବରେ କହି ଆରମ୍ଭିଲେ ଏ ପ୍ରକାର ॥
ଏତେ କିଙ୍କର ଥାଉଣୁ କିପାଁ ଚିନ୍ତାନ୍ୱିତ ।
ମନରେ ଆଶଙ୍କା ଜାତ କର ନରନାଥ ॥
ଏକ୍ଷଣି ଆଦେଶ ମାତ୍ରେ ସମସ୍ତେ ବେଗରେ ।
ଆରମ୍ଭ କରିବେ ଯୁଦ୍ଧ ଯାଇଣ ସେଠାରେ ॥
ତ୍ରିଲୋକ ହେଲେ ସହାୟ କେବେ ରକ୍ଷା ନାହିଁ
ସମସ୍ତେ ଶତ୍ରୁଙ୍କୁ ବିନାଶିବୁ ନିଶ୍ଚେ ଯାଇ ॥
ଏତେ ବୋଲି ନିଶାଚର ଉଚ୍ଚରବ କଲେ ॥
ଯହିଁ ପାର୍ଥ ଥିଲେ ଘୋର ବେଗେ ଯାଇଁ ହେଲେ
ଦଳବଳେ କଳିକଳା ନାଦ କରି କରି ।
ଦ୍ରୁତପଦେ ଯହିଁ ପାର୍ଥ ତହିଁଟି ଉତ୍ତରି ॥
ହାତେ ଶୂଳ ବାଣ ଜାଠ ଜାଠି ଧରି ପୁଣ ।
ଭିନ୍ଦିପାଳ ପରଶୁ ଇତ୍ୟାଦି ଅସ୍ତ୍ରଗଣ ॥
ଗଦା ନାଗଫାଶ ଶର ଶୋଭେ ନିରନ୍ତର ।
ଘୋର ଭୟଙ୍କର ବେଗେ ସହର୍ଷ ଅନ୍ତର ॥
ବଡ଼ବଡ଼ ରଥୀ ଥିଲେ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ସହିତ ।
କାମଦେବ ଅନୁଶାଲ୍ୱ କର୍ଣ୍ଣବୀର ସୁତ ॥
ନୀଳଧ୍ୱଜ ଯୌବନାଶ୍ୱ ହଂସଧ୍ୱଜ ପୁଣ ।
ସାତ୍ୟକୀ ଆଦି କରଣ ଯେତେ ଯଦୁଗଣ ॥
ଯୁଦ୍ଧେ ସୂର୍ଯ୍ୟତେଜ ରାଜା ଦେଶ ବିଦେଶର ।
ଅସୀମ ପ୍ରତାପ ଥିଲା ଯେଉଁମାନଙ୍କର ॥
ଯୁଦ୍ଧ ଆୟୋଜନ ଦେଖି ଧୀରବର ସନ୍ତୋଷ
ପ୍ରକାଶିବାକୁ ନିଜର ପ୍ରାକର୍ମ ବିଶେଷ ॥
କରିଲେ ବୀରେନ୍ଦ୍ରଗଣ ସିଂହ ଗରଜନା
ରସାତଳେ ବାସୁକି ସେ ଶବ୍ଦେ କମ୍ପମାନ ।
ହିମାଦ୍ରିଶିଖରେ ଥରେ ଦିଗ୍‌ଗଜ ଚମକେ ।
ବାରିନିଧି ସେ ସମୟେ ଉଚ୍ଛୁଳେ ଧମକେ ॥
ପ୍ରଳୟକାଳ ଲକ୍ଷଣ ହେଲା ପ୍ରମାଣିତ ।
ମଧନରେ ସ୍ୱର୍ଗ ମର୍ତ୍ତ୍ୟ ହୋଇଲା କମ୍ପିତ ॥
ବୀରେ ଶରଜାଳେ ମଧ୍ୟାକାଶ ଆଚ୍ଛାଦିଲେ ।
ବାଣବରଷଣେ କ୍ଷାନ୍ତ କେବେହେଁ ନୋହିଲେ
ଦୈବେ କୁତ୍ସିତ ଆକାର ମୁଖ ଚମତ୍କାର ।
ଦେଖିଲା ପାଣ୍ଡବ ସୈନ୍ୟ ପ୍ରାଣୀ ବିଶେଷର ॥

ବିନାଶିବା ପାଇଁ ଅତି ଆନନ୍ଦ ମନରେ ।
ରଣ୍ଡ ଛତ୍ରେ ଲୋଟାଇବାକୁ ଧରଣୀରେ ।'
ପଛେ ଥିଲା ମେଘବର୍ଣ୍ଣ ଘୃବେଗ ସହିତ ।
ଅସି ଉତ୍ତୋଳିଲା ରଣ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଭ୍ରମିତ ॥
ଦେଖିଣ ସ୍ୱର୍ଗଜାତଗଣ ବଡ଼ ହର୍ଷମନ ।
ଆପଣାର ମାୟା ଦେହ ବସ୍ତ୍ରରେ ବହନ ॥
କେବେ ଅନ୍ଧକାର ଅଂ କେବେ ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟ ହେଲା
ଦିବସରେ ରଜନୀର ସଞ୍ଚାର ହୋଇଲା ॥
ରଜନୀରେ ଦିବାକର ଉଦୟ ଆକାଶେ ।
ଦିବାକାଳେ ନିଶା ଅଧିକାର କିବା ଦିଶେ ।
ଆବର ନିଜର କାୟା ମାୟା ପ୍ରକାଶିଣ ।
ସ୍ୱର୍ଗଜାତଙ୍କ ସହିତରେ କରଇ ସେ ରଣ ॥
ଅନୁରୋଧ ନ ମାନନ୍ତି ଅସ୍ତ୍ର ନ ଜାଣିଲା ।
ସେମାନଙ୍କୁ ଯଥାସାଧ୍ୟ ଶକ୍ତି ଦେଖାଇଲା ॥
ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ କର୍ଣ୍ଣ ନନ୍ଦନ ଧନୁ ଟଙ୍କାରିଣ ।
ଶ୍ରେଣୀ ଶ୍ରେଣୀ ଶର ନିକ୍ଷେପିଲେ ତତକ୍ଷଣ ॥
ଅଗ୍ନି ଶିଖା ପ୍ରାୟ ନାନାଦିଗେ କେତେ ଶର
ପତିତ ହୋଇଲା ଦୈତ୍ୟ ସୈନ୍ୟଙ୍କ ଉପର ॥
ମଧ୍ୟେ ମଧ୍ୟେ ସିଂହ ଗରଜନ ଶୁଣାଯାଇ ।
ଘୋର ପରମାଦ କି ଘଟିବ ଅବା ତହିଁ ॥
ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ସୈନ୍ୟ ସହିତ ଧାଇଁ ଦୈତ୍ୟଦେତ ।
ମନରେ ଉଦିତ ନ ହୋଇଲା କିଛି ଭୀତି ॥
ଯେତେ କ୍ଷତ୍ରିକୁଳ ଶତ୍ରୁ ଦଳିବାରେ ସାଧ ।
ଗଲେ ସେମାନଙ୍କ ମୁଖେ ନାହିଁଟି ବିଷାଦ ॥
ମାର ମାର ଅନିବାର ସେ ଉଗ୍ର ହୁଙ୍କାର ।
ଶୁଣିଣ କୃତାନ୍ତ ଦେବ ଦେଖେ ଭୟଘୋର॥
ପଶ୍ଚାତେ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ଠିଆହୋଇ ଏତେକ୍ଷଣେ ।
ସ୍ଥିରଭାବେ ବୀରବର ଥିଲେ ସେହି ସ୍ଥାନେ ॥
ଦେଖିଲେ ସାଜେ ପ୍ରଚଣ୍ଡ ଦଇତ ସମାଜ ।
ନିଜେ ଅଗ୍ରସର ହେଲେ ପଣ୍ଡୁଙ୍କ ତନୁଜ ॥
ଘୃଣା ବିବେଚନା କଲେ ସାମାନ୍ୟ ବୋଲିଣ
କି ଜାଣି କିପ ଘଟିବ ଭାବିହେଲେ ମନ ॥
ଏହି ହେତୁ ଅର୍ଜ୍ଜୁନଙ୍କ ସ୍ଥିର ନୋହେ ମନ ।
ଧାବମାନ ହେଲେ ପଣ୍ଡୁ ନନ୍ଦନ ବହନ ॥
ଭୀମ ବେଗେ କାଳାନ୍ତକ କାଳ ପ୍ରାୟହୋଇ।
ବାହାରିଲେ ମାନଧର ତ୍ରିଲୋକ ବିଜୟୀ ॥

ଦେବଦତ୍ତ ଶଙ୍ଖଧ୍ୱନି କରି ଫାଲଗୁନି ।
ସମ୍ମୁଖରେ ଠିଆହୋଇ ରହିଲେ ସେ ପୁଣି ॥
ନାଗ ନର ଭୟଙ୍କର ହାତେ ଧନୁଶର ।
ଯେତେବେଳେ ଭୀମବେଶେ ଧନଞ୍ଜୟ ବୀର॥
ଠିଆହେଲେ ଲୋକଗଣ ମଧ୍ୟରେ ଯେପରି ।
ଦୈତ୍ୟରାଜ ଅର୍ଜ୍ଜୁନଙ୍କୁ ଦେଖି ଭୟଙ୍କର ॥
ଭାବିଲେ ଯଥା ତନୁ ଲୌହ ପରି ଦୃଢ଼ତର ।
ଜଣାଯାଏ ଶରୀର ଯେ ଅଟେ ସେ ପ୍ରକାର ॥
ଏହାର ସମ୍ମୁଖେ ରହିବାକୁ ରଣକରି ।
ରହି ନ ପାରିବେ କେହି ସଇନ ମୋହରି ॥
ଦେଖିଣ ପିନାକପାଣି ଏହିପରି ମନେ ।
କୃଷ୍ଣିନାଶ ଏକାନ୍ତ କାମନା ଅନୁମାନେ ॥
ଅସ୍ମମନେ ହୁଏ ନୁହେ ଏ ନର ସମାନ୍ୟ ।
ଇନ୍ଦ୍ର ଧୂର୍ଜଟି ସମାନ ସମରେ ପ୍ରବୀଣ ॥
ଯାହାହେଉ ରକ୍ଷକୁଳେ ଜାତ ହୋଇକରି ।
ଇଚ୍ଛା ପୂର୍ଣ୍ଣ କରିବୁ ଯେ ବିଶେଷେ ଅସୁର॥
ଲୋକ ବଳବାନ ଜାଣି ମାନନ୍ତି ସକଳେ ।
ଆଜ ଆମ୍ଭେ ଦେଖାଇବୁ ତାହା ଏ ଶଯ୍ୟଳେ ॥
ଯେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଶରୀରରେ ଥିବ ଅସ୍ମ ପ୍ରାଣ ।
ରଣେ ଭଙ୍ଗ ନ ଘଟିବ କେବେହେଁ କଦାଚନ ॥
ଏଥିରେ ଅଦୃଷ୍ଟେ ଯାହା ଅଛି ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ।
ତାହା କେତେବେଳେ ହୋଇନପାରେ ଖଣ୍ଡିତ
ଏତେକ ଭାବିଣ ବୀର ଜଳଦ ଗର୍ଜ୍ଜୀରେ ।
ସୈନ୍ୟଗଣ ପ୍ରତି ବୋଇଲେକ ଏପରିରେ ॥
ସମ୍ମୁଖେ ଏ ବୀରବର ଦେଖି ଅନୁଚରେ ।
ସର୍ବେ ଭୀତମତ ହୁଅ କେଉଁ କାରଣରେ ॥
ତୁମ୍ଭମାନଙ୍କର ବଳ ବୁଦ୍ଧି ଯେ ସମ୍ପୃଦ୍ଧି ।
ସବୁ ହୋଇଲା କି ବିସ୍ମରଣ ଏ ଅବଧି ॥
ଦେଖି ପଶୁରାଜ ପଶୁଦଳ ମୃଗଶାଳ ।
ସେ କି କେବେ ମନେ ଚିନ୍ତାକରଇ ବିଫଳ ॥
କିବା ସର୍ବେ ଲକ୍ଷକରି ବୋଲି ଦେଖି ମୋତେ
କାହିଁ ପାଇଁ ସଚିନ୍ତିତ ଏଥିର ନିମନ୍ତେ ॥
ଦେଖୁଅଛି ବହୁସୈନ୍ୟ ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗ ଛନ୍ନ ।
ଶର ସହ ରଜ୍ଜୁବେଗେ କରନ୍ତି ବେଷ୍ଟନ ॥
ମନେ ବିବେଚନା କରି ଦେଖ ସର୍ବଜନ ।
ଯତେ ହେଉ ନା ସେମାନେ ତୁଳାରାଶିଜାଣ

ଅନଳ ପବନ ସଙ୍ଗେ ସାକ୍ଷାତ ଯେ କ୍ଷଣ ।
ଲଣ୍ଡ ଭଣ୍ଡ କରେ ପୋଡ଼େ ସମସ୍ତ ଯେସନ ॥
ସେପରି ଅସଂଖ୍ୟ ନରେ ଦେଖିଣ କି ଭୟ ।
ଅନ୍ତରେ ପାଉଛ ତୁମ୍ଭେ ନିଶାଚର ଚୟ ॥
ପ୍ରାଣପଣେ କର ରଣ ତହିଁରେ ପତିତ ।
ହେଲେ ଅପଯଶ ନ ହୋଇବ କଦାଚିତ ॥
ବରଞ୍ଚ ବୀରର ଧର୍ମ କର୍ମ ଜଣାଇଣ ।
ଭୁବନ ମଧ୍ୟରେ ନାମ କରିବ ଗ୍ରହଣ ॥
ରଣେ ଯେହୁ ଧର୍ମଶାୟୀ ସେହୁ ଭାଗ୍ୟବାନ ।
କହ ମୋତେ କେହୁ ହୁଏ ତାହାର ତୁଳନ
ଏତେକ ବୋଲନ୍ତେ ରକ୍ଷେ ଅତି ଆନନ୍ଦରେ
ମଦମତ୍ତଭରେ ଯୁଦ୍ଧେ ଗର୍ଜିଲେ ସକଳେ ॥
ଏକେ ଭୀମ କଳେବର ଉଗ୍ର ଆଜ୍ଞା ଶୁଣି ।
ତେଣୁ କରି ସେମାନେ କରନ୍ତି ସିଂହଧ୍ୱନି ॥
ଏହାପରେ କେତେ ସୈନ୍ୟ କେ କରେ ଗଣନ
ଧାଇଁଛନ୍ତି ବୀରମାନେ ଯୁଦ୍ଧର କାରଣ ॥
ସଙ୍ଗେ ଉପସ୍ଥିତ ଦେଖି ରାଜା ପ୍ରଫୁଲ୍ଲିତ ।
ବୋଇଲେ ଗମ୍ଭୀର ସ୍ୱରେ ବଚନ ଏମନ୍ତ ॥
ଶୁଣ ଶୁଣ ସୈନ୍ୟଗଣ ଆମ୍ଭର ବଚନ ।
ନାଶକର ବେଗେ ଯାଇଁ ପାଣ୍ଡୁ ସୈନ୍ୟଗଣ ॥
ଆସିଅଛୁ ଯମପୁରେ ମରିବାର ପାଇଁ ।
ମାରବେଗେ ଯାଇଁ ତାଙ୍କୁ ଉପ୍ରୋଧ ନ ବହି ॥
ଦେନିପକ୍ଷ ନାନା ବାଣ କଲେ ବରଷଣ ।
କେହି କାହାଠାରୁ ଯୁଦ୍ଧେ ନୁହନ୍ତି ନିଉନ ॥
ଉଗ୍ରବୀର ବୃଷକେତୁ ଯୁଦ୍ଧ ଗୁରୁତର ।
ପରସ୍ପରେ ଶର ବର୍ଷୁଛନ୍ତି ଅନିବାର ॥
ଶ୍ରାବଣ ବରଷା ଜାଣି ପଡୁଅଛୁ ବାଣ ।
କେହୁ କାହାଠାରୁ ଯୁଦ୍ଧେ ନୁହନ୍ତି ନିଉନ ॥
ଶରେ ଶର ଅତିଶୟ ହୁଏ ପରତାଳ ।
ଅଗ୍ନିକଣା ତହିଁ ବାହାରଇ ଅବିରଳ ॥
କ୍ରୋଧେ ଅର୍ଦ୍ଧଚନ୍ଦ୍ର ଧରି ଉଗ୍ର ବୀରବର ।
ବୃଷକେତୁ ଉପରକୁ କରିଲା ପ୍ରହାର ॥
ହସ୍ତରୁ ଛାଡ଼ନ୍ତେ ବାଣ ଉଲ୍କା ସମାନ ।
ତା ତେଜରେ ସୂର୍ଯ୍ୟଦେବ ହୋଇଲେ ନିଉନ
ଯେତେ ପ୍ରତିଅସ୍ତ୍ର କଲା ବୃଷକେତୁ ବୀର ।
ନ ମାନି ଶର ପଡ଼ିଲା ତା ଦକ୍ଷ ହସ୍ତର ॥

ଅଚେତନ ହେଲା ବେଗେ ବୀର କର୍ଣ୍ଣସୁତ ।
ହାହାକାର କଲେ ସୈନ୍ୟ ଦେଖି ଏ ଚରିତ
ଅନୁଶାଲ୍ୱ ବୀର ଦେଖି ଏହାପରି ରଣ ।
ଦିବ୍ୟଶର ସନ୍ଧାନ କରିଲା ତତକ୍ଷଣ ॥
ବୋଇଲାରେ ନିଶାଚର ହୁଅ ଅଗ୍ରସର ।
ଜାଣ ନାହିଁ କାଳସମ ଅଛୁ ଅନୁଶାଲ୍ୱ ॥
ଜୀବନ ଘେନିଣ ଯିବୁ ତ୍ୟାଗକର ଆଶା ।
ଶରଜାଳେ ଭସ୍ମ ଆଜ କରିବି ସହସା ॥
ବଞ୍ଚିବାର ଇଚ୍ଛାଥିଲେ ଅଧୋମୁଖେ ଯାଅ ।
ଦେଶ ଛାଡ଼ି ନିର୍ଜନ କାନନେ ବୁଲୁଥାଅ ॥
ନ ହେଲେ ଆଜରେ ପ୍ରାଣ ଯିବ ତୋ ନିଶ୍ଚୟ
ସୁମରଣା କର ଇଷ୍ଟ ବାନ୍ଧବ ସମୂହ ॥
ଅନୁଶାଲ୍ୱ ବାଣୀ ଶୁଣି ବିକଟାକ୍ଷ ବୋଲେ ।
ଛାର ନର ହୋଇ ଗର୍ବ କରୁ ମୋ ଆଗରେ ॥
ଦୀପ ଅଗ୍ନି ପାଶରେ ପତଙ୍ଗ ଯେଉଁପରି ।
ମରନ୍ତି ସେପରି ବୀର ଯିବୁ ଯମପୁରୀ ॥
ନିଶ୍ଚୟ କହୁଛୁ ଆଜ ନାହିଁ ପରିତ୍ରାଣ ।
ଡ଼ାକ ଆସି ରକ୍ଷାକରୁ ତୋ ବାପ ଅର୍ଜୁନ ॥
ଏତେ ବୋଲି ନିଶାଚର ନେଇ ଧନୁଶର ।
ଗୁଣଦେଇ ପେଷେ ବେଗେ ଭୟଙ୍କର ଶର ॥
ରାକ୍ଷସଙ୍କ ବାଣୀ ଶୁଣି ଅନୁଶାଲ୍ୱ ବୀର ।
କ୍ରୋଧଭରେ ଦେଖାଗଲେ ଯେହ୍ନେ ନାଶକର
ଦୁର୍ଜ୍ଜୟ ରାକ୍ଷସ ଯେତେ ଶର ବରଷିଲା ।
କତୁରୀ ବାଣରେ ଅନୁଶାଲ୍ୱ ତା କାଟିଲା ॥
ବାଣ କାଟି ଖଳ ଖଳ ହସେ ବୀରବର ।
ବୋଇଲା ରାକ୍ଷସ ସ୍ଥିର ହୋଇ ଯୁଦ୍ଧକର ॥
କ୍ରୋଧଭରେ ଅନୁଶାଲ୍ୱ ନିଦାରୁଣ ଶର ।
ତୂଣିରୁ ବାହାର କରି ପେଷିଲା ସତ୍ୱର ॥
ଶର ତେଜେ ଘନ ଘନ ଉଲ୍କାପାତ ହେଲା
ପାତାଳେ ବାସୁକୀ ନାଗ ଫଣା କମ୍ପିଗଲା ॥
ଆସ୍ଥାନ ଛାଡ଼ିଣ ଦେବଗଣ ପଳାଇଲେ ।
ପୃଥିବୀ ପ୍ରଳୟ ହେବ ଅମର ଭାବିଲେ ॥
ଭୂଧର କମ୍ପିତ ହୁଏ ଉର୍ମ୍ମି ସମୁଦ୍ରରେ ।
ପ୍ରଳୟ ଲକ୍ଷଣ ଦେଖାଗଲା ସେ କାଳରେ ॥
ବାୟୁବେଗେ ସେ ବାଣକୁ ଦେଖି ରକ୍ଷବୀର ।
ତଳ ତଳ କରି କାଟି କଲା ଚୂରମାର ॥

ବାଣ ବ୍ୟର୍ଥ ଦେଖି କୋପେ ଅନୁଶାଲ୍ୱ ବୀର
ତୂଣୀରୁ ଅକ୍ଷୟଶର କାଢ଼ିଲେ ସତ୍ୱର ॥
ମନ୍ତ୍ରେ ଅଭିଷେକ କରି କୋପେ ଦେଲେ ଛାଡ଼ି
ବାଣାଘାତେ ରାକ୍ଷସ ପଡ଼ିଲା ମୁହଁ ମାଡ଼ି ॥
ଦରପ ହରାଇ ବୀର ଭୂମିରେ ପଡ଼ିଲା ।
ରାକ୍ଷସ ସୈନ୍ୟରେ ମହା ଆତଙ୍କ ହୋଇଲା ॥
ଚେତ ଜଡ଼ି ବୃଷକେତୁ ରାକ୍ଷସ ବିନାଶେ ।
ଜର ଜର ଅଙ୍ଗ ତାର ଦଶେ ଶରେ ରୋଷେ
ଅନୁଶାଲ୍ୱ ବୀରେ ଚାହିଁ ବୋଲନ୍ତି ବଚନ ।
କ୍ଷାନ୍ତହୁଅ ଅନୁଶାଲ୍ୱ କ୍ଷତ୍ରୀୟ ପ୍ରଧାନ ॥
ତ୍ରିଲୋକେ ତୁମ୍ଭର ପ୍ରାୟ କାହାକୁ ଦେଖେନା
ତୁମ୍ଭର ମହତ୍ତ୍ୱ ଅଦ୍ଭୁତ ଅଟେ ମନା ॥
ରଖ ଅନୁରୋଧ ବାରେ ଯେବେ ମୋର ବୀର
କ୍ଷଣେହେଁ ବିଶ୍ରାମ କର ଯୁଦ୍ଧ ପରିହରି ॥
ତୁମ୍ଭର ଗୁଣ କେବେହେଁ ନୋହିବ ପାଶୋର
ଭ୍ରମି କେତେ ଦେଶ କ୍ଲେଶ ଭୋଗିଲ ସଙ୍ଗର ॥
ତେଜି ଅର୍ଥାସ୍ୱ ସ୍ୱଜନ ସୁହାଗିନୀ ନାରୀ ।
ଭିକାରୀ ପ୍ରାୟେ ବୁଲୁ ପାଣ୍ଡବେ ଅନୁସରି ॥
ବହୁ ଦିନ ଭୋଗୁଅଛ ନ ହେଲା ମେଣ୍ଟଣ ॥
ସଙ୍ଗେ ରହି ଭୋଗକର ବିଷମ କଷଣ ॥
ଅମ୍ଭୀୟ ଜନର ରୀତି ଜାଣ ଭଲ ନୀତି ।
ତବଗୁଣ ସଂସାରରେ ଅକ୍ଷୟ କୀରତି ॥
ମୁହିଁ ଅତି ଅଭାଜନ କରନ୍ତୁ ମାନସ ।
ପ୍ରତିଶୋଧ ନେବାକୁ ରାକ୍ଷସେ ସବିଶେଷ ॥
ତୁମ୍ଭେ ଏବେ ହୁଅ ଶାନ୍ତ ଦୈତ୍ୟମାନଙ୍କର ।
ପ୍ରାଣ ଶେଷ କରିବାକୁ ଅଭିଲାଷ ମୋର ॥
ତୁମ୍ଭେ ଯଦି ମୋର ପ୍ରତି ସ୍ନେହ ନୟନରେ
ନ ଚାହିଁବ ତେବେ ଜାଣ ପ୍ରୟାସ ବୃଥାରେ ॥
ବୃଷକେତୁର ବଚନେ ଅନୁଶାଲ୍ୱ ବୀର ।
ସ୍ଥିର ହୋଇ ରହିଲା ସେ ସମର କ୍ଷେତର ॥
ଏଣେ ରକ୍ଷସେନା ଚେତା ପାଇ ତତକ୍ଷଣି ।
ଅଗ୍ରସର ହେଲେ ପୁଣି ସଂଗ୍ରାମ କାରଣ ॥
ଚକ୍ଷୁକର୍ଣ୍ଣ ନାସିକା କମ୍ପିଲା ରାଗଭରେ ।
କୋପେ ଭୟଙ୍କର ମୂର୍ତ୍ତି ଧଇଲେ ବେଗରେ ॥
ମଧ୍ୟାହ୍ନ ସୂର୍ଯ୍ୟ ପରାୟେ ତେଜ ପ୍ରକାଶିତ ।
ଅଗ୍ରସର ହୋଇବାକୁ କାହାର ସାଧ୍ୟ ତ ॥
ଦେଖି ଅସୁରଙ୍କୁ ଆଗେ ବୀର କର୍ଣ୍ଣସୁତ ।
କ୍ରୋଧଭରେ ଦଶବାଣ ମାଇଲେ ତୁରିତ ॥
ଦେଖୁ ଦେଖୁ ବାଣ ବେଗେ ଶୂନ୍ୟପଥେ ଗଲା
ରାକ୍ଷସ ଉଦରେ ପଡ଼ି ଛିନ୍ନ ଭିନ୍ନ କଲା ॥
ଯେପରି ବୃକ୍ଷ ନିବାରି ସେପରି ସେ ଶର ।
ନିକ୍ଷେପିଲା ଯମ ସମ ବୃଷକେତୁ ବୀର ॥
ସୁରାସୁର ଭୟଙ୍କର ଭୂଚର ଖେଚର ।
ସୈନ୍ୟଗଣ ଦେଖି ସର୍ବେ ହୋଇଲେ କାତର
ସେହି ବାଣେ ରକ୍ଷସୈନ୍ୟ ଗଲେ ଯମାଳୟ
କୁଢ଼ କୁଢ଼ ମଡ଼ା ପଡ଼େ ମେରୁଗିରି ପ୍ରାୟ ॥
ରକ୍ଷକୁଳ ଧୂମକେତୁ ବୃଷକେତୁ ବୀର ।
ବାଣାଘାତେ ରାକ୍ଷସଙ୍କୁ କରିଲା ଅସ୍ଥିର ॥
ନିରନ୍ତର ଜୟ ଜୟ ଶବ୍ଦେ କମ୍ପେ ମହୀ ।
ଧନଞ୍ଜୟ ସୈନ୍ୟ ଅତି ଆନନ୍ଦିତ ହୋଇ ॥
ରାକ୍ଷସର ଅନୁଚର ଥିଲେ ଯେତେ ବୀର ।
ପ୍ରାଣଭୟେ ଛିନ୍ନ ଛିନ୍ନ ହେଲେ ସେଠାବର
ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱଶ୍ୱାସେ ରଣସ୍ଥଳୁ ଛତ୍ରଭଙ୍ଗ ହୋଇ ।
ପ୍ରାଣ ଭୟରେ ଗଲେକ ସକଳେ ପଳାଇ ॥
ହେଲା ସ୍ଥାନ ଶୂନ୍ୟ ଦଶଦିଗ ସେ କାଳେ ॥
ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱଶ୍ୱାସେ ରକ୍ଷସୈନ୍ୟ ପଳାଇଲେ ଡରେ ।
ଅର୍ଜ୍ଜୁନଙ୍କ ସୈନ୍ୟ ତାଙ୍କ ପଛେ ଗୋଡ଼ାଇଲେ
ଉତ୍ପ୍ରୋଧ ଉପେକ୍ଷି ବେଗେ ଶର ପ୍ରହାରିଲେ ॥
ଶରଜାଲେ ତତକ୍ଷଣେ କଲେ ଆଚ୍ଛାଦନ ।
ଅତି ଆନନ୍ଦ ମନରେ ଅର୍ଜ୍ଜୁନଙ୍କ ସୈନ୍ୟ ॥
ସୈନ୍ୟଙ୍କର ଉଗ୍ରମୂର୍ତ୍ତି ଅସ୍ତ୍ରଙ୍କର ତେଜ ।
ଦେଖିଣ ପ୍ରାଣ ଭୟରେ ରାକ୍ଷସ ସମାଜ ॥
ପ୍ରାଣରକ୍ଷା ପାଇଁ ନ ଦେଖିଣ ଉପାୟକୁ ।
ସାହସେ ରାକ୍ଷସ ଗଣ ଫେରିଲେ ଯୁଦ୍ଧକୁ ॥
ଗିରିବର ସମ ନିଜ ଦେହକୁ ଫୁଲାଇ ।
ମାଡ଼ି ବସିଲେ ରାକ୍ଷସେ ସମରର ପାଇଁ ॥
ଯଥାସାଧ୍ୟ ନିରନ୍ତର କରନ୍ତି ସମର ।
ଉଇରେ ଶୁଭଇ ଶବ୍ଦ ବେଗେ ମାର ମାର ॥
ଦେବପକ୍ଷ ସୈନ୍ୟଗଣ ଯୁଝି ସାହସରେ ।
ନିରନ୍ତର ଶରବୃଷ୍ଟି କରନ୍ତି ସେଠାରେ ।
କେତେ କେତେ ବେଳେ ବୃକ୍ଷମାନ ବରଷିଣ
କରୁଛନ୍ତି କେବେ ପୁଣି ପାଷାଣ କ୍ଷେପଣ ॥

କେବେ ଦିବ୍ୟ ମାୟାଧରି କାୟା ଆପଣାର ।
ଲୁଚାଇ କେବେ ବା ଦୃଶ୍ୟ କେବେ ଗୋପନର
ଏହିପରି କରି ରଣ କ୍ରମଶଃ ପଡ଼ିଲ ।
ହୋଇଲେ ରାକ୍ଷସକୁଳ ସଇନ ସମସ୍ତ ॥
ମାନବ ସଂଗ୍ରାମେ ସର୍ବେ ପରାଭବ ପାଇ ।
ଜୀବନେ କେବେ ପଡ଼ିଲେ ମୃତ୍ୟୁଭାବ ବହି ॥
ସମୁଦ୍ର ଲହରୀ ସମ ରାକ୍ଷସଙ୍କ ସୈନ୍ୟ ।
ମାଡ଼ି ଆସିବାରୁ ଦେଖି କୋପେ ହନୁମାନ ॥
ମୁଖେ ଜୟରାମ କହି କୁତୂହଳୀ ହୋଇ ।
ରଥରୁ ଓହ୍ଲାଇ ବୀର ଅଧର କମ୍ପାଇ ॥
କ୍ରୋଧେ ହନୁମାନ ନିଜକାୟା ବଢ଼ାଇଣ ।
ରାକ୍ଷସ ସୈନ୍ୟରେ ମାଡ଼ି ପଡ଼ିଲା ବହନ ॥
ଦେନି ଭୁଜେ ଦରାଣ୍ଡି ଧରଇ ଦଶ ବଂଶ ।
ମରରେ ରାକ୍ଷସ ବୋଲି ହୁଅଇ ହରଷ ॥
ପଦାଘାତେ କେତେ ସୈନ୍ୟ ମର୍ଦ୍ଦନ କଲା ।
ଲାଙ୍ଗୁଡ଼େ ଗୁଡ଼ାଇ କେତେ ପିଟିଣ ମାଇଲା ॥
ନାଶିଣ ଅସଂଖ୍ୟ ସୈନ୍ୟ ଗଣନା କେ କରେ
ମହା ଆତଙ୍କ ପଡ଼ିଲା ରାକ୍ଷସ ସୈନ୍ୟରେ ॥
ଏତିକରେ କ୍ଷାନ୍ତ ନୋହି ପୁଣି କ୍ରୋଧେ ମାରେ
ଅସଂଖ୍ୟ ରାକ୍ଷସ ମୁଣ୍ଡ ମୋଡଇ ସେଠାରେ ॥
ହନୁମାନ ମୁଖ ଦେଖି ଦୁର୍ଜୟ ରାକ୍ଷସ ।
ବାସଭଗ୍ନ ପକ୍ଷୀ ପ୍ରାୟ ଲଭିଲେ ତରାସ ॥
ସୈନ୍ୟଙ୍କ ନାଶ ଦେଖିଣ ଦୈତ୍ୟକୁଳପତି ।
ଉଗ୍ରତେଜା ଉଗ୍ରନାମ ବହୁଛି ସେ ଅତି ॥
ଭୟରେ ଯୁଦ୍ଧ ଭୂମିରୁ ପଳାଇଣ ଗଲା ।
ମାୟାରେ ତପସ୍ୱୀ ରୂପ ତହିଁ ସେ ଧଇଲା ।
ଦିବ୍ୟମାୟା ପ୍ରକାଶିଲା ରାକ୍ଷସ ରାଜନ ।
ଅବସନ୍ତେ ବସନ୍ତ ବହିଲା ସେହି ସ୍ଥାନ ॥
ଷଡ଼ଋତୁ ଆବିର୍ଭାବ ସେସ୍ଥାନେ ହୋଇଲା ।
ମନୋହର ଲତାକୁଞ୍ଜେ କୁସୁମ ଫୁଟିଲା ॥
ଫୁଲର ଆମୋଦେ ଦିଗ ଚହଟି ଉଠଇ ।
ଗୁଞ୍ଜୁ ଗୁଞ୍ଜୁ ଶବ୍ଦକରି ଭ୍ରମର ବୁଲଇ ॥
ଦୂତ ଯେ ଚନ୍ଦନ ଅଧି ଗନ୍ଧ ଆମୋଦରେ ।
ନନ୍ଦନ କାନନ ସମ ନୋହିବ ତା ତୁଲେ ॥
ସାରି ଶୁକପକ୍ଷୀ ମୃଗ ସମ୍ବର ହରଷେ ।
ତଳେ ହଂସା ନାହିଁ କ୍ରୀଡ଼ାକରନ୍ତି ସେ ସ୍ଥାନେ
ହିଂସା ଦ୍ୱେଷ କପଟତା କାମ ମୋହ ଆଦି ।
ଦେଖା ନ ଯାଏ ସେ ସ୍ଥାନେ ସମ୍ପାଦନ୍ତି ବିଧି
ଯୋଗବଳେ ଫଳଫୁଲେ ପୁଷ୍ପ ସୁଶୋଭିତ ।
ପାଦପ ନିକର କରଛନ୍ତି ଶିର ନତ ॥
ବିକଟ ଗର୍ଜନ ହିଂସ୍ରଜନ୍ତୁ ଆଦି କେହି ।
ପାପ ତାପ ସେମାନଙ୍କ ହୃଦେ ଛୁଇଁ ନାହିଁ ॥
'ଦେଖିଲେ ବିସ୍ମୟ ଜାତ ମନେ ସହଜରେ ।
ମଜ୍ଜିଯାଏ ଧନ୍ୟ ସେହି ରାକ୍ଷସ ମାୟାରେ ॥
ଏଣେ ପାର୍ଥ ସୈନ୍ୟ ଜୟୋଲ୍ଲାସେ ମତ୍ତହୋଇ
ଅସୁର ଜିଣିଣ ସର୍ବେ ଗଲେକ ପଳାଇ ॥
ମାୟାବି ସ୍ଥାନେ ଯାଇଣ ରଥ ବାଦ୍ୟମାନ ।
ଦେଖି ସରବେ ହୋଇଲେ ସମ୍ପ୍ରୀତ ସେକ୍ଷଣ ॥
ଭାବିଲେ ଘୋର କାନନେ କେଉଁ ଋଷିବର ।
ନିର୍ଜନ ବନରେ ତପ କରନ୍ତି ଏଠାର ॥
ଦେଖି ନାହିଁ ନେତ୍ର ଏହିପରି ରମ୍ୟସ୍ଥାନ ।
ଧନ୍ୟ ଋଷିବର ଯୋଗେ ହୋଇଛନ୍ତି ମଗ୍ନ ॥
କିବା ତାଙ୍କ ଅଭିପ୍ରାୟ ବୁଝି ପାରିବାକୁ ।
ଅତଏବ ଶ୍ରଦ୍ଧା ଜାତ ଦେଖିଣ ତାହାଙ୍କୁ ॥
ତୃପ୍ତିମଧ୍ୟେ ମନ ମଧ୍ୟେ ହୁଅଇ ବିଚାର ।
କି ଅପୂର୍ବ ତେଜ ଧରିଛନ୍ତି ଋଷିବର ॥
ଚରଣେ ପ୍ରଣାମ କରି ମନୋବାଞ୍ଛା କହି ।
ସୈନ୍ୟସହ ବେଗେ ଏଥୁ ଯିବାକ ପଳାଇ ॥
ତାଙ୍କ କଲ୍ୟାଣରେ ଆମ୍ଭ ସର୍ବ ଜୟହେବ ।
ସକଳ ବିପଦ ଯିବ ଅଶୁଭ ନାଶିବ ॥
ଏତେବୋଲି ସର୍ବେ ଗଲେ ହୋଇ ଆନନ୍ଦିତ
ସେମାନଙ୍କ ଆଗେ ଚଳନ୍ତି ଯେ ପାଣ୍ଡୁସୁତ ॥
ଋଷିଙ୍କ ନିକଟେ ଯାଇ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ।
ସୈନ୍ୟ ସହିତ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ଚରଣେ ପଡ଼ିଲେ ॥
ଉଠି କୃତାଞ୍ଜଳି ହୋଇ ବୋଲନ୍ତି ବଚନ ।
ଆଶୀଷ କରନ୍ତୁ ଋଷି ଯିବୁ ଅନ୍ୟସ୍ଥାନ ॥
ସମ୍ମୁଖେ ଦେଖିଣ ବୋଲେ ମାୟା ଋଷିବର ।
ପ୍ରୀତହେଲୁ ବଡ଼ଭାଗ୍ୟ ଆଜ ତ ଆମ୍ଭର ॥
ଆଶ୍ରମେ ଆସିଛ ଯେଣୁ ଆମ୍ଭେ ଧନ୍ୟ ହେଲୁ ।
ଏତେ ଦିନେ ଅତିଥିକୁ ନୟନେ ଦେଖିଲୁ ॥
ଜପ ତପ ଯଜ୍ଞ ମୋହଠାରୁ ଶ୍ରେଷ୍ଠତର ।
କହନ୍ତି ବ୍ରହ୍ମା ଅଟେ ଅତିଥି ସତ୍କାର ॥

ରସନା ତୃପ୍ତି ସାଧକ ସ୍ୱନଗର ବାସୀ ।
ତୁମ୍ଭେମାନେ ଅଟ ସୁଖଭୋଗ ଅଭିଳାଷୀ ।
ନାନାବିଧ ଉପଭୋଗରେ ସର୍ବଦା ସଂଯୋଗ ॥
ଯେତେ କିଛି ସର୍ବ ଆସ୍ୱାଦନର ସୁଯୋଗ ।
ଆମ୍ଭେମାନେ ପ୍ରକୃତରେ ଅଟୁ ବନବାସୀ ।
ଯାହା ପାଉ ତାହା ଖାଉ ନୋହୁ ଜୀବଦ୍ୱେଷୀ ।
ବନ୍ଧୁପ୍ରାୟ ସେବା ଯେବା କରେ ଅତିଥିରେ ।
ଦୋଷ କିଛି ନ ଥାଇ ପ୍ରଶଂସା ଜଗତରେ ॥
ଧ୍ୟାନଯୋଗେ ଏ ବିଷୟ ଆମ୍ଭର ମନରେ ।
ଏ ଚିନ୍ତା ଉଦିତ ହେଉଥିଲା ନିରନ୍ତରେ ॥
ଅତିଥି ସତ୍କାର ନୋହିବାରୁ ମୋ ମଠରେ ।
ଚିତ୍ତ ସଦା ବ୍ୟସ୍ତଥିଲା ଏହି କାରଣରେ ॥
ଜାଣି ମୋର ମନଭାବ ଦୟାମୟ ହରି ।
ପଠାଇ ଦେଇଅଛନ୍ତି ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଏ ପୁରୀ ॥
ରଖିବାକୁ ଅତିଥିର ଧର୍ମ ଆମ୍ଭ କର୍ମେ ।
ସୁଯୋଗେ ମିଳିଲ ଆସି ତୁମ୍ଭେ ଏହିସ୍ଥାନେ ॥
ଶୀଘ୍ର ସ୍ନାନକରି ବେଗେ ଜଳଯୋଗ କର ।
ଏତିକି ମାତ୍ରକ ଅନୁରୋଧ ଯେ ଆମ୍ଭର ॥
ଜୟଲାଭ ହେବ ରକ୍ଷାକଲେ ଆମ୍ଭ ଗୀର ।
ବିଳମ୍ବ ନ ସହେ କିପାଁ ଭାବତ ଅନ୍ତର ॥
କାଲିଠାରୁ ଏକାଦଶୀ ଅଛୁ ଉପବାସୀ ।
ଅତିଥିଙ୍କୁ ଭୋଜନ ଦେବାକୁ ଅଭିଳାଷୀ ॥
ଅତିଥି ଭୋଜନ ପରେ ଆମ୍ଭେ ଜଳପାନ ।
କରିବୁ ଏ କଥା ସତ୍ୟ ଜାଣ ହେ ସୁମନ ॥
ତୁମ୍ଭେ ଭୋଜନ କଲେ ଯେ ବ୍ରତ ମୋ ସଫଳ
କିପାଁଇ ବିଳମ୍ବ କର କୁହ ହେ ଚଞ୍ଚଳ ॥
ନିଜ ଆତ୍ମାର ମଙ୍ଗଳ ଅନ୍ୟ ଉପକାର ।
କରିବା ପାଇଁକି କିପାଁ ଭାବତ ଅନ୍ତର ॥
ଶୁଣି ତାହାଙ୍କ ବଚନ ପାର୍ଥ ବୀରବର ।
ବୋଇଲେ ସଂଯମ ପ୍ରତି ବିନୟ ଉତ୍ତର ॥
ଗୁରୁତର କାର୍ଯ୍ୟେ ଆସି ଗୁରୁ ଆଦେଶରେ ।
ଭୁଲିଅଛି ଦେଖି ମୁହିଁ ପ୍ରତି ଦିବସରେ ॥
ଯାହା କି ଭୋଗ କାମନା ସର୍ବ ବିଡ଼ମ୍ବନା ।
ଗୁରେ ତୁମ୍ଭେ ଶୁଣ ମୋତେ ଏହା ଅଛି ଜଣା
ହେ ମହାତ୍ମା ଯେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନ ହୋଇଛି ଯାଗ
ମୁହିଁ ବିଶେଷ ଅକ୍ଷମ ଜାଣ ମହାଭାଗ ॥

ଏଥି ପାଇଁ ଜଳପାନେ ମୋର ଇଚ୍ଛା ନାହିଁ ।
କାଳେ ଆମ୍ଭ ବ୍ରତ ଗୋଟି ଭଗ୍ନ ହୋଇବଇଁ ॥
ସେହି କାରଣରୁ ମୁହିଁ ଅନୁରୋଧ କରେ ।
ଆପଣଙ୍କ ଉପରୋଧ ରଖିଣ ନ ପାରେ ॥
ଆହାର ବିନା ଯାହା ଉଚିତ ଋଷି ମୋତେ ।
ସାଧ ଅନୁସାରେ ତାହା କରିବ ତୁରିତେ ॥
ଅର୍ଜୁନଙ୍କ ବାଣୀ ଶୁଣି ବୋଲେ ମାୟାଯତି ।
ବିନୟ କରିଣ ବୋଲେ ଶୁଣ ହେ ଧୀମତି ॥
ପ୍ରକାଶ କରିଣ ସର୍ବ କୁହ ହେ ଯତନେ ।
ମୁକ୍ତଭାବେ ଜଣାଇଲେ ପାଣ୍ଡୁର ନନ୍ଦନେ ॥
ଶୁଣି ଋଷି ବୋଇଲେ ଯେ ଅଦ୍ୱିତୀୟ ବୀର ।
ଶିକ୍ଷା ଦୀକ୍ଷା ଗୁଣେ ତୁମ୍ଭେ ଅଟ ବଳୀୟାର ॥
ଦେବ ଦ୍ୱିଜଭକ୍ତ ତୁମ୍ଭେ ପରହିତେ ରତ ।
ଦୟା ଧର୍ମ ଆଦି ସର୍ବ ଗୁଣରେ ଭୂଷିତ ॥
ଦେଖିଣ ଆକୃତି ତବ ମନରେ ଆମ୍ଭର ।
ସ୍ଥିର ତର ଅଛୁ ତୁମ୍ଭେ ଅଟ ଗୁଣାଧାର ॥
ମନ ଭଲ ହୁଏ ଯାର ସୁଖଟି ତାହାର ।
ନ ଥାଏ ସନ୍ଦେହ କିଛି ଏଥିରେ ନିଜର ॥
ତ୍ରିଲୋକେ ସମାନ ଯଶ ବୃଦ୍ଧିହିଁ ତାହାର ।
ନିରନ୍ତର ସିଦ୍ଧି ହୁଏ ସର୍ବକାର୍ଯ୍ୟ ତାର ॥
ରମାପତି ସଦା ଥାନ୍ତି ତାହାର ସଙ୍ଗରେ ।
ଶାସ୍ତ୍ରର ବଚନ କେହୁ ଅନ୍ୟଥା ବା କରେ ॥
କରୁଅଛୁ ଆଶୀର୍ବାଦ ଭାବନା କିମ୍ପାଇ ।
ନିଶ୍ଚେ ଯଜ୍ଞ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେବ ଚିନ୍ତାକର ନାହିଁ ॥
ଏତେକାଳ ତପକରି ଯେ ସୁକୃତ ଯୋଗ ।
ସେଥିରେ କିପାଁ ବାଧା ଦେଉଛ ମହାଭାଗ ॥
ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ କଲ୍ୟାଣ କରୁଅଛି ଅକାତରେ ।
ମୋ ବାକ୍ୟେ ସର୍ବ ବିପଦ ଯିବ ଯାଉ ଦୂରେ
କିଛି ବିପଦ ନ ହେବ ପ୍ରଭୁଙ୍କ କୃପାରେ ।
ବିଘ୍ନ ବାଧାମାନ ଅବସାନ ହେବ ତୋରେ ॥
ଋଷି ବାକ୍ୟ ମିଥ୍ୟା ନୁହେ ଶୁଣ ଅରଜୁନ ।
ସୁଖେ ଜଳପାନ କର ଦୁଃଖ କି କାରଣ ॥
ଯେଉଁମାନଙ୍କର ଆଶୀର୍ବାଦରେ କଷଣ ।
ଦୂର ହୋଇ ବଳ ଯଶ ହୁଅଇ ବର୍ଦ୍ଧନ ॥
ତାଙ୍କ କଥା ଅନୁଯାୟୀ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ।
ସନ୍ଦେହ ନ କର ପାର୍ଥ ଜାଣ ହେ ମନରେ ॥

ତୁମ୍ଭେ ଅତି ଗୁଣବାନ ଲୋକଙ୍କ ମଧ୍ୟର ।
ଯୋଗବଳେ ଜାଣେ ମୁହିଁ ଶୁଣ ଅହେ ବୀର ॥
ସୁମେରୁ ଯେବେ ବା ଘୁଞ୍ଚେ ଚନ୍ଦ୍ରସୂର୍ଯ୍ୟନାଶେ
ଯେବେ ପଦ୍ମ ପରବତ ଶିଖରେ ବିକାଶେ ॥
ଜନ୍ମାନ୍ଧ ଯେବେ ନୟନେ ଦେଖଇ ସକଳ
ତେବେ ଅମ୍ଭ ବାକ୍ୟ କେବେ ନୋହିବ ବିଫଳ
ଈଷ୍ଟମନ୍ତ୍ର ଆରାଧନା ତପସ୍ୟାର କ୍ଲେଶ ।
ଏତେ ଯେ ସହିଲୁ ଚିରକାଳ ସବିଶେଷ ॥
ସମସ୍ତ କି ବ୍ୟର୍ଥ ହେବ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ବିନାଶ ।
ଏହା ତୁମ୍ଭେ ଭାବୁଅଛ ଜଞ୍ଜାଳ ବିଶେଷ ॥
ଯେଉଁ ଋଷିମାନେ ଯୋଗବଳେ ଅସମ୍ଭବ ।
ସମ୍ଭବ କରନ୍ତି ତୁମ୍ଭେ ଜାଣ ତ ପାଣ୍ଡବ ॥
ସେମାନଙ୍କ ବାକ୍ୟ କେବେ ଦେଖିଅଛ ବ୍ୟର୍ଥ
ଶୁଣିଅଛ କେବେ କାହା ତୁଣ୍ଡରୁ ହେ ପାର୍ଥ ॥
ଋଷିବାକ୍ୟ ଶୁଣି କିପାଁ ଏତେ ଦୁଃଖ ମତ ।
ସେ ସବୁ ଛାଡ଼ିଣ ପାଳ ଅମ୍ଭର ଉକତ ॥
ଏହିପରି ବାଣୀ ଶୁଣି ପାଣ୍ଡବ ସୁନ୍ଦର ।
ମନମଧ୍ୟେ ଚିନ୍ତା କଲେ କାରଣ ଏହାର ॥
ଯେପରି ସୁମିଷ୍ଟ କଥା କହୁଛନ୍ତି ଏହି ।
ମନ ମଧ୍ୟେ ମୋର କିପାଁ ସନ୍ଦେହ ଜନ୍ମଇ
ଋଷିତୁଲ୍ୟ ବ୍ୟବହାର କଥା କହିବାରେ ।
ଅମ୍ଭ ପ୍ରତି ଅମୃତର ଧାରା ସଦା ଝରେ ॥
ଅବଶ୍ୟ ଏହାର ଗୂଢ଼ କାରଣ ଅଛଇ ।
ପରେ ପାଇବ କଷଣ ସନ୍ଦେହ ଲାଗଇ ॥
ବାହ୍ୟେ ସାଧୁ ଜ୍ଞାନ ହୁଏ ମାତର ମନରେ ।
କପଟ ଥିଲା ପରାୟେ ଜଣାଯାଏ ମୋରେ ॥
କନ୍ଦମୂଳ ଫଳ ଭୋଜି ମିଥ୍ୟା ସଂସାରର ।
ଭୋଗ ତେଜିଅଛୁ କିପାଁ ଭାବେ ମୁଁ ମନର ॥
ମୋର ପ୍ରତି ଗୃହେ କିପାଁ ଏହି ଅନୁକ୍ଷଣେ ।
ଏ ହେତୁ ସନ୍ଦେହ ଜାତ ହେଉଅଛି ମନେ ॥
ମୁଖରେ ବଡ଼ ମଧୁର ହୃଦେ ହଳାହଳ ।
ଦୃଢ଼ଥାଏ ଏ ସ୍ୱଭାବ ଅଟେ ତସ୍କରର ॥
ପ୍ରକୃତରେ ଯେବେ ଏହି ଋଷି ହୋଇଥାନ୍ତା ।
କିପାଁଇ କରନ୍ତା ମୋତେ ଏତେ ଯେ ବାଧତା
ମୁନି ଯେବେ ହୋଇଥାନ୍ତା ମୋହର ବାକ୍ୟରେ
ରାଜି ହୋଇ ହର୍ଷେ ଆଜ୍ଞା ଦଅନ୍ତା ଯିବାରେ ॥

ଯାଗ କଥା ଶୁଣି ହର୍ଷେ କଲ୍ୟାଣ କରଣ ।
ବିଦାୟ ଦଅନ୍ତା ବାଧ କରେ କି କାରଣ ॥
ଏପରି କହୁଣ ମିଛ ବାକ୍ୟ କହି ମୋର ।
କାହିଁ କିପାଁ ବାଧା ଦଏ ଭାବିତ ଅନ୍ତର ॥
ଏଥୁ ଜଣାଯାଏ ଏହୁ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ନୁହଇ ।
ଦୈତ୍ୟପତି ମାୟା କରିଅଛି ମୁନି ହୋଇ ॥
ଯାହା ହେଉ ବୀର ଦର୍ପ ଦେଖାଇବି ଥରେ ।
ମୁନି ହେଲେ ନ ଟଳିବ ମୋହର ବାକ୍ୟରେ
ରାକ୍ଷସ ହୋଇଥିଲେ ସେ ମନେ ଭୟ କରି ।
ମୁନିର ସ୍ୱରୂପ ଛାଡ଼ିବ ଏ ଦୁରାଗ୍ରହୀ ॥
ଏତେକ କହିଣ ପାର୍ଥ ହୋଇ କୋପମତି ।
ସଗର୍ବେ ବୋଇଲେ ଶୁଣ ଅହେ ମହାଯତି ॥
ପାର୍ଥ ପାଖେ ଛଳନା କି କେହୁ କରି ପାରେ ।
ଠକାଇବା ପାଇଁ ଆସିଅଛ ଏହି ଠାରେ ॥
ଏସନ କହନ୍ତେ କୋପେ ପାର୍ଥ ଧନୁର୍ଦ୍ଧର ।
ରାକ୍ଷସର କଳେବର ଭୟେ ଥରହର ॥
ଦେଖିଣ ଏସନ ରୀତି ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କ କୁମର ।
ବିଜୟ ଗାଣ୍ଡିବେ ଶର ଯୋଖିଲେ ସତ୍ୱର ॥
କୋପେଣ ଗର୍ଜିବୋଇଲେ ଅରେରେ ପାଷାଣ୍ଡ
ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ଆଗରେ ତୁହି ଦେଖାଉଛୁ ଭଣ୍ଡ ॥
କେ ବଞ୍ଚିବ କହ ଶୁଣି ନାହୁଁ ତୁ କର୍ଣ୍ଣରେ ।
ଅର୍ଜ୍ଜୁନକୁ ପ୍ରତାରଣ ଜଗତ ମଧ୍ୟରେ ॥
ବ୍ରାହ୍ମଣ ମୂରତି ଧରି କୁଫାନ୍ଦ ପାତିଲୁ ।
ଶେଷରେ ମୋହର ଶରେ ପରାଣ ତୁ ଦେଲୁ
ଇନ୍ଦ୍ରଚନ୍ଦ୍ର ବାୟୁ ଯମ ମୋର ପରାକ୍ରମ ।
ସମସ୍ତେ ଜାଣନ୍ତି ମୋତେ ବଧିବୁ ଅଧମ ॥
ଜାଣିନାହୁଁ କାଳଦେବ ପରେ ମୁହିଁ କାଳ ।
ଏବେ ନିଶ୍ଚିନ୍ତେ ଚଳ ତୁ ଶମନର ଆଳ ॥
ଶୃଗାଳ ଯେପରି ଆପଣାର ନାଶ ପାଇଁ ।
ପଶୁରାଜ ସିଂହ ସଙ୍ଗେ ବିବାଦ କରଇ ॥
କେ ରଖିବ ତୋତେ ଆଜି ଏ ତିନି ଭୁବନେ
ଇଷ୍ଟକୁ ସୁମରି ଆଜି ଯିବୁ ଯମ ସ୍ଥାନେ ॥
ଗାଣ୍ଡିବ ବିମୁକ୍ତ ଶରେ ସର୍ବ ସୁର ନରେ ।
ଭୟେବେ କମ୍ପି ଉଠନ୍ତି ପୁଣି ଚରାଚରେ ॥
ପାଣ୍ଡବେ ହିଂସା କରିଣ ହେଲୁ ଧର୍ମ ଅରି ।
ମରଣକୁ ସ୍ୱଇଚ୍ଛାରେ ଆଣିଲୁ ତୁ ବରି ॥

ଏକ୍ଷଣି ଶରେ ମରିବୁ କେ ନିସ୍ତାର କରେ ।
ଆଜ ନିଦ୍ରା ଯିବୁ ତୁ ଅନନ୍ତ ଶୟନରେ ॥
ସ୍ୱଜନ ବାନ୍ଧବ ତେଜ ପୁଣି ଯମାଳୟ ।
ଯିବୁ ଏକ୍ଷଣିରେ ବୀର ନାହିଁକ ସନ୍ଦେହ ॥
ସାଧୁଙ୍କୁ ଠକାଇ ଯାହା କଲୁ ମନ୍ଦ କାର୍ଯ୍ୟ ।
ଏକ୍ଷଣି ପ୍ରାଣେ ମରିବୁ ହେଲୁ ଏ ନିଧାର୍ଯ୍ୟ ॥
ଏତେ ବୋଲି ଧନଞ୍ଜୟ ଗାଣ୍ଡିବ ଘେନିଲେ ।
ଉଗ୍ର ବୀର ଦେଖି ତାହା ଅତି ଭୟକଲେ ॥
ଭାବେ ଦୁଷ୍ଟ ମନେ ମନେ କି ବୁଦ୍ଧି ଏକ୍ଷଣ ।
ପାର୍ଥ ସମ୍ମୁଖରେ ମାୟା କରିବି କି ପୁଣ ॥
ମୁକତି ମୋ ନାହିଁ କେହ୍ନେ ରକ୍ଷା ପାଇବଇଁ ।
ଆଜ ତ ନାଶିବ ମୋତେ ସୁଭଦ୍ରାର ସାଇଁ ॥
ଧରିଲେ ସ୍ୱରୂପ ମୁହିଁ ଯେବେ ଭୟକରେ ।
ତେବେ ମୁହିଁ ଅକ୍ଲେଶରେ ବଞ୍ଚିବ ପ୍ରାଣରେ ॥
ଛଳକରି ଚଳିଯିବ ଅଜଣା ସ୍ଥାନରେ ।
ଏପରି କଲେ ବା ମୁହିଁ ରକ୍ଷା ହୋଇପାରେ ॥
ଏପରି ବିଚାରି ମନେ ରାକ୍ଷସ ପ୍ରଧାନ ।
ମୁହୁଁ ମୁହୁଁ ବ୍ରହ୍ମମୂର୍ତ୍ତି କଲା ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ ॥
ଉଗ୍ରଦୈତ୍ୟ ଉଗ୍ରମୂର୍ତ୍ତି ଧରେ ନିଜ କାୟା ।
ସହସା ବିନାଶି ଦେଖି ତା ସକଳ ମାୟା ॥
ବିକଟ ଭୀଷଣ କାୟା ନରେ ଅଗୋଚର ।
ପୃଥିବୀକୁ କମ୍ପାଇଲା ତେଜରେ ତାହାର ।
ତାଳଗଛ ସମ ହାତ ମୂଳା ପ୍ରାୟେ ଦାନ୍ତ ॥
ବିକଟ ଗର୍ଜ୍ଜନ କରି ଉଠିଲା ଦଇତ ।
ଦୀର୍ଘ ଲଲ୍ଲଜିହ୍ୱା ଗୋଟି ଲହ ଲହ ହୁଏ ।
ରୁଧିରର ସ୍ରୋତ ତହିଁ ଧାର ଧାର ବହେ ॥
କୁଲାର ସମାନ କର୍ଣ୍ଣ ମେଘ ସମ ବର୍ଣ୍ଣ ।
କରାଙ୍ଗୁଳି ଦେଖାଯାଏ ସର୍ପର ସମାନ ॥
ଶରୀର ସୁଦୀର୍ଘ ତାର ପାଣ୍ଡୁ ବର୍ଣ୍ଣ କେଶ ।
ମଦ୍ୟ ମାଂସ ବୋଲି ସର୍ବ ଅଙ୍ଗରେ ବିଶେଷ ॥
ପ୍ରଚଣ୍ଡ ମୂରତି ଦୈତ୍ୟ ତହିଁ ଦେଖାଯାଏ ।
ନାସିକାର ପବନରେ ବୃକ୍ଷ ଭାଙ୍ଗିଯାଏ ॥
ପର୍ବତ ସମାନ ଦୈତ୍ୟ ଦିଶେ ବିତପନ ।
ମେଘ ସମ ଗରଜନ କରେ ରକ୍ଷଗଣ ॥
ତେକ୍ଷଣି ସକଳ ମାୟା ଧରେ ନିଜମୂର୍ତ୍ତି ।
ଦେଖିଣ ପାଣ୍ଡବଗଣ କମ୍ପିଲେ ଚକିତ ॥

ବିକଟାଳ ରୂପ ଦେଖି ସର୍ବ ସୈନ୍ୟଗଣ ।
ଠଣା ଭାଙ୍ଗି ପଳାଇଲେ ହୋଇ ଭୀତ ମନ ॥
ତଥାପି ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ବୀର ଗାଣ୍ଡିବରେ ଶର ।
ଯୋଜଣ ଚୌଦଶ ପଥ ରୋଧିଲେ ତାହାର
ଶ୍ରାବଣ ବରଷା ଧାରା ସମ ବାଣଗଣ ।
କ୍ରୋଧରେ ପ୍ରହାର କଲେ ଧାନୁକୀ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ॥
ବାଣ ଗହଳରେ ଶୂନ୍ୟ ପଥ ରୁଦ୍ଧ ହେଲା ।
ଆକାଶରେ ସୂର୍ଯ୍ୟଦେବ ଅଦୃଶ୍ୟ ହୋଇଲା ॥
ଚଉଦିଗ ଅନ୍ଧକାର କରି ବୀରବର ।
ଅସଂଖ୍ୟ ଅସଂଖ୍ୟ ଶର କରିଲେ ପ୍ରହାର ॥
କ୍ରୋଧେ କମ୍ପେ ପାର୍ଥ ତନୁ ଭୟଙ୍କର ରୂପ ।
ମଣ୍ଡଳାକାର ଦିଶଇ ତହିଁ ପାର୍ଥ ଚାପ ॥
ଆକର୍ଷି ଟଙ୍କାର ବାଣ ମାରୁ ସେ କ୍ରୋଧରେ
ଉଲ୍‌କା ସମ ବାଣ ପଡ଼େ ରାକ୍ଷସ ଉପରେ ॥
ଗିରି ପରେ ବାରି ଧାରା ସମ ବାଣ ଧାର ।
ପଡ଼ୁ ଅଛି ନିରନ୍ତରେ ସହେ ରକ୍ଷ ବୀର ॥
ଗାଣ୍ଡିବ ନିର୍ଘୋଷ ଧ୍ୱନି ପାଣ୍ଡୁ ସୈନ୍ୟ ଶୁଣି ।
ଚଳିଲେ ସେ ଆଡ଼େ ଯହିଁ ଛନ୍ତି ଫାଲ୍‌ଗୁନି ॥
ଅନୁଶାଲ୍ୱ ମହାରାଜା ମେଘବର୍ଣ୍ଣ ସହ ।
ଚଳିଲେ ଯୁଦ୍ଧ କରଇ ଯହିଁ ଧନଞ୍ଜୟ ॥
ବୃଷକେତୁ କାମଦେବ ଆଦି ବୀରବର ।
ମାରୁତ ସଙ୍ଗେ ଚଳିଲେ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ପାଶର ॥
ମହାରାଜା ହଂସଧ୍ୱଜ ସାତ୍ୟକୀଙ୍କୁ ଘେନି ।
ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ଯହିଁ ଛନ୍ତି ଫାଲଗୁନୀ ॥
ବିଷମ ସଂଗ୍ରାମ ଚଳେ ଅବିଶ୍ରାନ୍ତ ଶର ।
ପଡ଼ଇ ଦେଖି ଭୟରେ ସର୍ବେ ଥରହର ॥
ଅର୍ଜ୍ଜୁନର ବାଣାଘାତେ ଉଗ୍ର କଳେବର ।
ଅବିଶ୍ରାନ୍ତ ରକ୍ତ ଧାରା ବହେ ଝର ଝର ॥
ଗିରିରେ ନଦୀ ପରାୟେ ରାକ୍ଷସ ଶରୀର ।
ଶୋଭଇ ରକ୍ତ ଧାରା ବହେ ଧାର ଧାର ॥
ଦୁର୍ଦ୍ଦାନ୍ତ ସେ ରକ୍ଷବୀର ତଥାପି ନିର୍ଭୟ ।
ଅର୍ଜ୍ଜୁନର ଉପରେ ବରଷେ ଶିଳାଚୟ ॥
ବାଣ ବର୍ଷି ଧନଞ୍ଜୟ ସର୍ବକ୍ଷୟ କଲେ ।
ଉଡ଼ାଇ ଉଡ଼ାଇ ଶର ରାକ୍ଷସେ ବିନ୍ଧିଲେ ॥
ହୋଇଲା ବିଷମ ରଣ ଗଣନା କି କରେ ।
ପୁଣି ଗଦାଘାତେ ଯୁଦ୍ଧ କରନ୍ତି ସେଠାରେ ॥

ମଣ୍ଡଳ କରଣ ଗଦା ରାକ୍ଷସ ଉପରେ ।
କୋପେ ହଂସଧ୍ୱଜ ପିଟିଲେକ କ୍ରୋଧଭରେ ॥
ଗଦାର ଅଘାତେ ବୀର ଭୂମିରେ ପଡ଼ିଲା ।
ତାହାପରେ ଯୁବନାଶ୍ୱ ଗଦା ପ୍ରହାରିଲା ॥
ଏ ସମୟେ ଶତ୍ରୁହନ୍ତା ଧନଞ୍ଜୟ ବୀର ।
ଅର୍ଦ୍ଧଚନ୍ଦ୍ର ବାଣ ବେଗେ କରିଲେ ପ୍ରହାର ।
ବିଜୁଳିର ତେଜ ଜିଣି ଅସ୍ତ୍ର ଚାଲିଗଲା ।
ଡ୍ରେବର ଉଗ୍ର ମୁଣ୍ଡକୁ ବେନିଖଣ୍ଡ କଲା ॥
ଉଗ୍ରକୁ ନାଶ କରିଣ ଅର୍ଜୁନ ଆନନ୍ଦ ।
ଆକାଶରୁ ପୁଷ୍ପ ବୃଷ୍ଟି କଲେ ଦେବବୃନ୍ଦ ॥
ତହୁଁ ସର୍ବେ ଶାନ୍ତ ଲଭି ଅଶ୍ୱ ସହିତରେ ।
ବେଗେ ଚାଲିଗଲେ ମହାଦେବ ରସେବୋଲେ

ଇତି ଶ୍ରୀ ଜୈମିନି ଭାରତେ ହରିଭକ୍ତି
ରସଲୀଳା ସାର କଥା ପ୍ରବନ୍ଧେ
ନାମ ତ୍ରୟୋବିଂଶୋଽଧ୍ୟାୟଃ

ଚତୁର୍ବିଂଶ ଅଧ୍ୟାୟ

ଅଚିନ୍ତ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତରୂପାୟ ନିର୍ଗୁଣାୟ ଗୁଣାତ୍ମନେ ।
ସମସ୍ତ ଜଗଦାଧାରମୂର୍ତ୍ତୟେ ବ୍ରହ୍ମଣେ ନମଃ ॥

ଅର୍ଜ୍ଜୁନର ମାୟାପୁରୀ ପ୍ରବେଶ

ଏଥୁଅନ୍ତେ ଶୁଣ ଜନେ ଅପୂର୍ବ ଚରିତ ।
ଜୈମିନିଙ୍କ ଚରଣରେ ପଡ଼ି ନୃପନାଥ ॥
ବୋଲନ୍ତି ହେମୁନି ମୋତେ କର ପ୍ରତିକାର
ତବ ମୁଖୁ ଶୁଣି ମୁହିଁ ହୋଇବି ନିସ୍ତାର ॥
ଉଗ୍ରକୁ ନାଶ କରିଣ ମୋର ପିତାମହ ।
ତଦପରେ କେଉଁରାଜ୍ୟେ ଗଲେ ସେହୁ କୁହ ॥
କି କି ଘଟିଲା ସେଠାରେ କୁହନ୍ତୁ ଫିଟାଇ ।
ଶୁଣିବାକୁ ମୋର ବଡ଼ ଇଚ୍ଛା ହୋଇଛଇ ॥
ନାରାୟଣଙ୍କର ଏଥେ ମହିମା ଅପାର ।
ପ୍ରକାଶ ହୋଇଲା ମୋତେ କୁହ ଦୟାକରି ॥
ରାଜାଙ୍କ ବିନୟ ଭକ୍ତି ଦେଖି ଋଷିବର ।
ଆନନ୍ଦ ମନେ ବୋଲନ୍ତି ଶୁଣ ନୃପବର ॥
ଉଗ୍ରକୁ ନାଶ କରିଣ ବୀର ଧନଞ୍ଜୟ ।
ଗମିଲେ ସେ ପଶ୍ଚିମ ଦିଗରେ ସୈନ୍ୟସହ ॥
ଯଜ୍ଞ ଅଶ୍ୱ ମୁକ୍ତ ହୋଇ ଆନନ୍ଦ ମନରେ ।
କ୍ରମେ କ୍ରମେ ଗଲା ସେହି ପଶ୍ଚିମ ଦିଗରେ ॥
ଅଶ୍ୱର ପଛରେ ସୈନ୍ୟ ଆନନ୍ଦେ ଚଳନ୍ତି ।
ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ର ଧରିଣ ସତର୍କେ ରହିଥାନ୍ତି ॥
ବିବିଧ ନଗର କେତେ ଅତିକ୍ରମ କରି ।
ନଦ ନଦୀ ପାର ହୋଇ ଅଶ୍ୱ ଗତି କରି ॥
ଦେଖାଯାଏ କେତେକେତେ ଗିରି ମନୋହର
ବନ ଉପବନ ଶୋଭା ଅତୀବ ସୁନ୍ଦର ॥
ପ୍ରକୃତି ସୁନ୍ଦରୀ କଥା କହି ନ ହୁଅଇ ।
ଦେଖିଲେ ମନ ନୟନ ଯାଏ ମୁଗ୍ଧ ହୋଇ ॥
ନାନାଦି ଫୁଲରେ ଶୋଭା ଦେଖି ଉପବନ ।
ସୁଗନ୍ଧ ଶୀତଳ ବାୟୁ ବହି ମୋହେ ପ୍ରାଣ ॥
ଭ୍ରମରମାନେ ଝଙ୍କାର ଚୌଦିଗେ ବୁଲନ୍ତି ।
ପୁଷ୍ପରୁ ସେ ଅନ୍ୟ ପୁଷ୍ପେ ମଧୁକୁ ଚୁମ୍ବନ୍ତି ॥
ଅଶୋକ ଚମ୍ପକ ମଲ୍ଲୀ କିଆ କନିଅର ।
ଲୁରିଅନା ଜୁଈ ଜାଇ ତଗରି ତଗର ॥
ଗଙ୍ଗଶିଉଳୀ ରଙ୍ଗଣୀ ପାଟଳୀ ସେବତୀ ।
ଲବଙ୍ଗ ଗୋଲାପ ହେନା ସୁଗନ୍ଧ ମାଳତୀ ॥
ଏହିପରି ନାନାଫୁଲେ ଉପବନ ଶୋଭା ।
ତହିଁମଧ୍ୟେ ପୁଷ୍କରିଣୀ ମନମୀନ ଲୋଭା ॥
ସୁଧାଧାରା ସମ ସ୍ୱଚ୍ଛଜଳ ଶିଖରରୁ ।
ଝରି ଅବିରତେ ଆସି ପଡ଼େ ସେ ସ୍ଥାନରୁ ॥
ହଂସ ସାରସ ଡାହୁକ କାକାତୁଆ ଆଦି ।
ଚକୁଆ ଟେକାଇ ବଣି ମୟୂରଙ୍କ ଚେନ୍ଦି ॥
ଏହିପରି ନାନା ପକ୍ଷୀ ତହିଁର ଉପରେ ।
ସନ୍ତରଣ କରିବାରୁ ଜନମନ ହରେ ॥
ଉପବନ ଶୋଭା ତଥା ବନଶୋଭା ପୁଣି ।
ଶାଳ ପିଆଶାଳ ଅସନ ବଦରି ଧେନି ॥
ଶିମ୍ବୁ ଚନ୍ଦନ ସୁଆଁଶ ଅବଲିଣ ବେତ ।
ନାନାଦି ବୃକ୍ଷରେ ବନ ହୋଇଛି ପୂରିତ ॥
କେଉଁଠାରେ ଆମ୍ବଗଛ ସଦା ଫଳେ ଫଳ ।
ସତ୍ୟାମ୍ବା ବୋଲିଣ ଲୋକେ ହୋଇଛି ପ୍ରଚଳ
କେଉଁଠାରେ ଚିକୁଲି କେଉଁଠି ନାରିକେଳ ।
କେଉଁଠାରେ ପଣସ କେଉଁଠାରେ ଜମ୍ବୁଲ ॥
କେଉଁଠାରେ କରମଙ୍ଗା କେଉଁଠି କେଉଟ ।
କେଉଁଠାରେ ଠେଲ୍ଲା ନାରଙ୍ଗ ଆଦି ସମ୍ପୁଟ ॥

ଏହିପରି ଗଛମାନ ପୂର୍ଣ୍ଣ ସେ ବନରେ ।
ଦେଖିଲେ ନୟନ ମନ ଅଟକେ ସେଠାରେ ॥
ତହିଁମଧ୍ୟେ ମୃଗ ଗଣ୍ଡା ଗୟଳ ଶୂକର ।
ସିଂହ ବ୍ୟାଘ୍ର ଆଦି ହିଂସ୍ର ଅଛନ୍ତି ସକଳ ॥
କେଉଁଠାରେ ମୁନିମାନେ ଯୋଗଲୟେ ବସି
ଈଶ୍ୱରଙ୍କୁ ସେବା କରୁଥାନ୍ତି ଦିବା ନିଶି ॥
ଋଷିଙ୍କର ପ୍ରଭାବରେ ହିଂସ୍ର ଅହିଂସ୍ରକେ ।
ବିଶ୍ରାମ କରନ୍ତି ବନ୍ଧୁ ଭାବ ବହି ଥୋକେ ॥
ତହିଁପରେ ଦେଖାଯାଏ ପୁର ମନୋହର ।
ଶତସ୍ୱର୍ଗ ସମ ନୋହେ ଶୋଭାକୁ ତାହାର ॥
କାହିଁ ଦ୍ୱିତଳ ପ୍ରସାଦ କାହିଁ ବା ତ୍ରିତଳ ।
କାହିଁ ଚତୁଃତଳ ପୁଣି କାହିଁ ବନସ୍ଥଳ ॥
କ୍ରମେ କ୍ରମେ କୋଠା ଦେଖାଯାଏ ଚମତ୍କାର
କି ଛାର ତୁଳନା ତାକୁ ଦେବା ସ୍ୱର୍ଗପୁର ॥
କିବା ବୈକୁଣ୍ଠ କି ଅବା ଅନନ୍ତ ଭବନ ।
କି ଅବା ଚତୁରାନନ ପୁର ସେହି ଜାଣ ॥
ମର୍ତ୍ତେ ଦ୍ୱାରକା ଲଙ୍କା ଯେ ଆଉର ହସ୍ତିନା ।
ସେପୁର ଶୋଭାକୁ କେହି ନୋହିବେ ତୁଳନା ।
ଆଉର ସେ ପୁର ଦେଖାଯାଏ ଚମତ୍କାର ।
ପୁରୁଷ ଆକୃତି ଯେହ୍ନେ ଦେବ ଦିବାକର ॥
ତେଜ ବଳ ଦୀପ୍ତିକାନ୍ତି ଗଠନ ଦେଖିଣ ।
ଅନ୍ୟନାରୀ ପୁରୁଷେ ନ ଧରିବେ ପରାଣ ॥
ସଂସାରେ କହନ୍ତି କାମଦେବ ଯେ ସୁନ୍ଦର ।
ମାତ୍ର ସରି ନ ହେବ ସେ ପଦକୁ ତାଙ୍କର ॥
ନାରୀଙ୍କ ମୋହନ ମୂର୍ତ୍ତି ଅତି ଅନୁପମ ।
ରମ୍ଭା ରତି ମେନକାଦି ନ ହୋଇବେ ସମ ॥
ବଦନ ଚନ୍ଦ୍ରମା ଜିଣି ଓଷ୍ଠ ବାଳ ରବି ।
ଛବି ଦେଖି ଦ୍ରବିଯିବେ ଯେତେ ବଡ଼ କବି ॥
ସମସ୍ତେ ପଦ୍ମିନୀ ମୁଖୁ ପଦ୍ମ ଗନ୍ଧ ସ୍ଫୁରେ ।
ଭ୍ରମରେ ଗୋଡ଼ାନ୍ତି ତାଙ୍କୁ ମଧୁ ଆଶୟରେ ॥
କ୍ଷୀଣମଧ୍ୟା ନିତମ୍ବିନୀ ପୃଥୁଳ ଉରଜ ।
ଉଲଟ ରମ୍ଭାର ସମ ଦୁଇଜାନୁ ଉଜ ॥
ନେତ୍ରଚ୍ଛଟା ବକ୍ରହାସ୍ୟ ଛଟକ ଗୃହିଣୀ ।
ବାରାଙ୍ଗନା ବରାଙ୍ଗନା ନ ଥିବେ ତା ଜାଣି ॥
ହିରଣ୍ୟଗର୍ଭ ଲିଙ୍ଗର ପ୍ରାୟେ ନାଭିସ୍ଥଳ ।
କେତେ ଦୂରେ ଲିଙ୍ଗଶକ୍ତି ରହିଛି ଉପର ॥

ତିଳପୁଷ୍ପ ନାସା ଗୃହୁ ସୁଦୀର୍ଘ କୁନ୍ତଳ ।
କୁଞ୍ଚିତ ଥିବାରୁ ଦେଖାଯାଏ ଢଳ ଢଳ ॥
ନାଗଫେଣି ତୁଲ୍ୟ ବେଣୀ ପୃଷ୍ଠେ ଶୋଭାବନ
ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱବାହୁ ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱରେ ତା ପଡ଼ିବେ ତଳିଣ ॥
ବର୍ଣ୍ଣର ତେଜରେ ଅନଙ୍ଗଙ୍କୁ ନିନ୍ଦାକରେ ।
ସୁନା ରୁପା କିବା ଛାର ହୀରା ତୁଚ୍ଛକରେ ॥
ପ୍ରତିଗୃହେ ପୂର୍ଣ୍ଣକୁମ୍ଭ ସୁବର୍ଣ୍ଣ କଳଶ ।
ବୈଦୁର୍ଯ୍ୟରେ ବନ୍ଧା ହୀରା ନୀଳାରେ ପାବଚ୍ଛ ॥
ସ୍ୱଚ୍ଛ ସ୍ଫଟିକରେ ରାଜପଥ ଯେ ନିର୍ମିଣ ।
ନ ହୋଇବ ନ ଥିବ ଯେପରି ତ୍ରିଭୁବନ ॥
ସମସ୍ତ ସଂସାର ଶୋଭା ବହି ଏକାକର ।
ରହିଅଛି ଏମାନଙ୍କ ପାଶେ ଯତ୍ନକର ॥
ନୋହିଲେ କି ପ୍ରକୃତି ସୁନ୍ଦରୀ ଗର୍ବଭରେ ।
ଅଧର ଫୁଲାଇ ବସିଥାନ୍ତା ଆନନ୍ଦରେ ॥
ଏ ସବୁ ସମ୍ପତ୍ତି କୋଡ଼େ କରିଣ ସ୍ଥାପନ ।
ଗରବ ଦେଖାଏ ନାରୀ ଅନନ୍ତ ଗଗନ ॥
ଶୁକସାରୀ କୋକିଳାଦି କରୁଛନ୍ତି ତାନ ।
ପଞ୍ଚମ ସ୍ୱରରେ କରୁଛନ୍ତି ମିଷ୍ଟଗାନ ॥
ସ୍ୱଭାବେ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ତହିଁ ଦେଖି ସର୍ବଜନ ।
ସେହିଠାରେ ରହିବାକୁ କରିଲେ ଯେ ମନ ॥
ଦେଖୁ ଦେଖୁ ଦିବସରେ ପଥିକ ସମାନ ।
ଦିନମଣି ସଙ୍ଗେ ଯେନ କରିଲେ ଗମନ ॥
ଆଇଲା ସହସା ନିଶା ଘୋଟିଣ ସଂସାର ।
ମସ୍ତକେ ଶୋଭଇ ଶଶୀ କଣ୍ଠେ ତାରାହାର ॥
ଏଣେ କଳାବର୍ଣ୍ଣ ରୂପ ଅତି ବିକଟାଳ ।
ତହିଁରେ ଗହଣା ପୁଣି କି ହେବ ସୁନ୍ଦର ॥
ଏପରି କୁତ୍ସିତ ରୂପ କରି ନିଶାଙ୍ଗଣା ।
କେଉଁ ଲୋକ ଆନନ୍ଦରେ ରମିବ ତା ସନ ॥
ଭାଗ୍ୟକ୍ରମେ ନାରୀକର ଯେବେ ପାଇଥିବ ॥
କାହୁଁ କାହୁଁ ଦିନ ତାର କେଭେ ନ ସରିବ
ସେ ଯେପରି ସଙ୍ଗ ତାର ହୁଅଇ ତେସନ ॥
ଅବଦିତ ନୁହେ ତା ବୋଲଇ ବୃଦ୍ଧଗଣ ॥
ଅତି ନୀଚ ମତି ଦେଖି ତେଜେ ନିଶାକର ।
କୁକୁର ଶୃଗାଳ ପେଚକାଦି ଦସ୍ୟୁ ଚୋର ॥
ଅତି ବଡ଼ ନିଚ ସେହି ସ୍ୱଭାବ ଦୁର୍ନୀତି ।
କୁଟିଳା ରଜନୀ ସଙ୍ଗେ ସେ ହେତୁ ପୀରତି ॥

ନିଶା ଆଗମନ ଦେଖି କୁନ୍ତୀଙ୍କର ସୁତ ।
ସେହିସ୍ଥାନେ ରହିବାକୁ କରିଲେ ମନସ୍ଥ ॥
ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ନଗର ଶୋଭା ନାନା ପୁଷ୍ପଫଳ ।
ସେ ସ୍ଥାନେ ରହିଲେ ସର୍ବେ ହୋଇ କୁତୂହଳ
ଶିବିର ସ୍ଥାପିଣ ତହିଁ ଭୋଜନାଦି କଲେ ।
କାଳନିଦ୍ରା ଘାରନ୍ତେ ସମସ୍ତେ ଯେ ଶୋଇଲେ
ଅଳ୍ପକ୍ଷଣପରେ ରଜନୀ ଉଭାଇଣ ଗଲା ।
ସକାଳ ଆସିଣ ତହିଁ ଉପସ୍ଥିତ ହେଲା ॥
ସକାଳ ହେବାରୁ ସର୍ବ ପାଣ୍ଡବ ସଇନ ।
ଉଠିଣ ଗୃହଆଡ଼କୁ କଲେ ନିରୀକ୍ଷଣ ॥
ଦେଖିଲେ ପୂର୍ବରେ ଯେତେ ମନୋହର ପୁରୀ
ଲତା ବନ ଆଦି ପୂରିଥିଲା ସେ ନଗରୀ ॥
ସେ ସବୁତ କିଛି ନାହିଁ ସମ୍ମୁଖ ପ୍ରାନ୍ତର ।
ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଲେ ଦେଖି ସଇନ ସକଳ ॥
ଅର୍ଜୁନ ଦେଖି ଏସନ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଲେ ।
ସ୍ୱପ୍ନ କି ମୁଁ ଦେଖୁଥିଲି ବୋଲିଣ ଭାବିଲେ ॥
କାହିଁ ସେ ନଗରଶୋଭା କାହିଁ ସେହି ପୁର ।
କିଛିହିଁ ଯେ ନାହିଁ ମାତ୍ର ପଥ ବହୁଦୂର ॥
ଭୌତିକ ଦେଖିଣ ପାର୍ଥ ହେଲେ ଚମତ୍କାର
ସମ୍ମୁଖେ ଦେଖିଲେ ଧାଏଁ ଯଜ୍ଞ ଅଶ୍ୱବର ॥
ପ୍ରପଞ୍ଚ ଦେଖିଣ ତେବେ ପାର୍ଥ ମହାଶୟ ।
ଭାବିଲେ ଏ ସ୍ୱପ୍ନ କିବା ଭେଲକି ନିଶ୍ଚୟ ॥
ଦେବତା ବ୍ରାହ୍ମଣେ କିବା ଅଧମ ରାକ୍ଷସେ ।
ମାୟାକରି ରଚିଲେ ସେ କେଉଁ କାର୍ଯ୍ୟବଶେ ॥
ବିଳମ୍ବ କରିବା ଏଥି ଉଚିତ ନୁହଇ ।
କେ ଜାଣେ ପଛରେ କିଛି ବିପଦ ଘଟଇ ॥
ଏହା କହି ସୈନ୍ୟଙ୍କୁ ଡାକିଣ ବୀରବର ।
ବୋଇଲେ ଚାଲ ହେ ସର୍ବେ ନ କର ଉଚ୍ଛୁର
ନିତାନ୍ତ ବିପଦ ସ୍ଥାନ ଅଟଇଟି ଏହି ।
ବେଗେ ଚାଲ ଯିବା ଏଥୁ ବିଳମ୍ବ ନ ସହି ॥
ପାର୍ଥଙ୍କ ଆଦେଶ ପାଇ ସର୍ବ ସୈନ୍ୟଗଣ ।
ଶୀଘ୍ର ସେ ସ୍ଥାନରୁ ସର୍ବେ କରିଲେ ଗମନ ॥
ତହୁଁ ଯଜ୍ଞ ଅଶ୍ୱବର ଗଲା ମଣିପୁର ।
ମାୟାପୁରୀ କଥା ମହାଦେବର ଉତ୍ତର ॥

ମଣିପୁରରେ ଯଜ୍ଞଅଶ୍ୱର ପ୍ରବେଶ
ବଭ୍ରୁବାହନ କର୍ତ୍ତୃକ ଅଶ୍ୱ ଧାରଣ

ଏଥୁଅନ୍ତେ ଜଇମିନି ଆନନ୍ଦ ହୋଇଣ ।
ବୋଇଲେ ହେ ମହାରାଜା ଶୁଣ ମୋ ବଚନ ॥
ମାୟାପୁରୀ ଅତିକ୍ରମ କରି ଅଶ୍ୱବର ।
କ୍ରମେ କ୍ରମେ ଗଲା ସେହି ପଶ୍ଚିମ ଦିଗର ॥
ଅତିବେଗେ ଯାଏ ଅଶ୍ୱ ନାହିଁ କ ବାରଣ ।
ତାର ପଛେ ପଛେ ଛନ୍ତି ଅର୍ଜୁନର ସୈନ୍ୟ ॥
ଏକ ମନୋହର ପୁରେ ଅଶ୍ୱ ପ୍ରବେଶିଲା ।
ପୁର ଶୋଭା ଦେଖି ସୈନ୍ୟ ଚହଲ ପଡ଼ିଲା ॥
ଅସୀମ ବିଭବଶାଳୀ ଅଟଇ ସେ ପୁର ।
ମଣିପୁର ନାମ ତାର ଅତି ମନୋହର ॥
ବଭ୍ରୁବାହନ ନାମରେ ତହିଁ ନରପତି ।
ମହା ପରାକ୍ରମଶାଳୀ ଅଟଇ ସୁମତି ॥
ଚିତ୍ରାଙ୍ଗଦା ନାମ ତାର ମାତା ଯେ ଅଟଇ ।
ଉଲୂପୀ ନାମେ ବିମାତା ତହିଁ ରହିଛଇଁ ॥
ଅର୍ଜୁନ ଔରସେ ଚିତ୍ରାଙ୍ଗଦା ଗର୍ଭଜାତ ।
ବଳ ପରାକ୍ରମେ ନ ଗଣଇ ତ୍ରିଜଗତ ॥
ମହାବଳୀ ପରାକ୍ରମୀ ଦ୍ୱିତୀୟ ବାସବ ।
ରଣେଜୟୀ ସଦାବେଳେ ନୁହେଁ ପରାଭବ ॥
ପୂର୍ବେ ପାର୍ଥ କରିଥିଲେ ତୀର୍ଥକୁ ଗମନ ।
ସେହି ସମୟରେ ଚିତ୍ରାଙ୍ଗଦାର ମିଳନ ॥
ଏବେ ସେ ଗନ୍ଧର୍ବ କନ୍ୟା ତପ୍ତହେମ ଦେହୀ ।
ପୂର୍ଣ୍ଣ ଯଉବନୀ କନ୍ୟା ରମ୍ଭା ସମ ନୋହି ॥
କୁଞ୍ଚିତ ନୀଳ କୁନ୍ତଳ ରକ୍ତିମା ଅଧର ।
ମୁଖ ନିନ୍ଦା କରଇ ଯେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଶଶଧର ॥
ସିଂହମଧ୍ୟା ଉଚ୍ଚକୁଚ ନବ ଯଉବନୀ ।
ଉଲଟ ରମ୍ଭା ପରିଏ ଦିଶେ ଜାନୁବେଣି ॥
ମନ୍ଥର ଗତିରେ କନ୍ୟା କରଇ ଗମନ ।
କିବା ଲକ୍ଷ୍ମୀ କିବା ଦୁର୍ଗା ପ୍ରାୟେ ଦିଶେ ଜାଣ ॥
ଦୈବେ ଅର୍ଜୁନଙ୍କୁ ଦେଖି ଅପୂର୍ବ ସୁନ୍ଦରୀ ।
ମଦନ ବାଣରେ କନ୍ୟା କାମେ ହେଲା ଘାରି
ସର୍ବ ସଖୀ ସହ କନ୍ୟା ଅଧୋବଦନରେ ।
ପାର୍ଥ କଞ୍ଜପାଦେ ପଡ଼ି ବିନୟ ଭାବରେ ॥

ବରଣମାଳା ଦେଇଣ କରିଲା ବରଣ ।
ଗଳାମାଳା କରି କନ୍ୟା ନେଲା ସ୍ୱଗୃହେଣ ॥
ଆଦର ସମାନ ଶୋଭା ରୂପ ଗୁଣ ଦେଖି ।
କାମେ ବଶ ହେଲେ ପାର୍ଥ ଦେଖିଣ ସୁମୁଖୀ ॥
ଆନନ୍ଦରେ ଗନ୍ଧର୍ବ ବିଧାନେ ବିଭାହୋଇ ।
ରସରଙ୍ଗ କ୍ରୀଡ଼ା କଲେ ବାସବ ତନୟୀ ॥
ତହୁଁ କିଛୁଦିନେ କନ୍ୟା ଗର୍ଭବାସ ହେଲା ।
ସଙ୍କେତ ଦେଇ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ସ୍ୱଗୃହେ ଫେରିଲା ।
ସେହିଦିନ କନ୍ୟାଗର୍ଭେ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ବୀର୍ଯ୍ୟରେ ।
ବଭ୍ରୁବାହନ ନାମରେ ଜନ୍ମିଲା କୁମରେ ॥
ଜନ୍ମ ହୋଇଣ କୁମର କ୍ରମେ ବଡ ହେଲା ।
ମଣିପୁରେ ରାଜା ହୋଇ ଆନନ୍ଦେ ରହିଲା ॥
ମାତାଠାରୁ ଶୁଣିଥିଲା ସର୍ବ ସମାଚାର ।
ମାତ୍ର ଦେଖା ନୋହିଥିଲା ପିତା ସଙ୍ଗେଙ୍କର ॥
ଚିତ୍ରାଙ୍ଗଦା ବିଭାହୋଇ ପାର୍ଥ ବୀରବର ।
ଉଲୁପୀ ନାମକ ନାଗକନ୍ୟା ସହିତର ॥
ବିବାହ ହୋଇଣ ତହୁଁ ରହି କିଛୁଦିନ ।
ଗର୍ଭେ ପୁତ୍ର ରଖିଗଲେ ଆପଣା ଭୁବନ ॥
ଉଲୁପୀ କନ୍ୟାର ଇଲାବନ୍ତ ନାମେ ସୁତ ।
ଜନ୍ମହୋଇ କ୍ରମେ ପ୍ରକାଶିଲା ସେ ବୀରତ୍ୱ ॥
ଦୈତ୍ୟ ଯୁଦ୍ଧେ ଯେତେବେ ବୀର ତେଜିଲା ଜୀବନ
ସେ ଦିନୁ ଉଲପୀ ରହେ ସପତ୍ନୀ ପାଶେଣ ॥
ଚିତ୍ରାଙ୍ଗଦା ଉଲୁପୀ ଏ ଦେନିମାତା ଘେନି ।
ଆନନ୍ଦରେ ରାଜ୍ୟ ପାଳେ ସେହି ବୀରମଣି ।
ଯେତେବେଳେ ମଣିପୁରେ ଅଶ୍ୱ ପ୍ରବେଶିଲା ।
ଦୈବେ ଉଲୁପୀର ଦୃଷ୍ଟି ତାପରେ ପଡ଼ିଲା ॥
ଦେଖିଣ ଚିହ୍ନିଲା ଏ ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ଅଶ୍ୱବର ।
ଏହାଯୋଗେ ଦେଖାହେବ ଶ୍ରୀପଦ ତାଙ୍କର ।
ସତେ ମୋର ପୂର୍ବଜନ୍ମେ ସୁକୃତ ଥିବ ।
କୋଳେ ଆଣି ବସାଇବି ମୋର ପ୍ରାଣଧବ ॥
କେତେ ସ୍ନେହ କରିଥିଲେ ଅଛି କି ତା ମନେ
ସାକ୍ଷାତ ହୋଇଲେ ନିବେଦିବି ଶ୍ରୀଚରଣେ ॥
ଏସନ ଭାବିଣ ଦେବୀ ମନର ମଧ୍ୟରେ ।
ଆନନ୍ଦ ମନରେ ରହିଲା ସେ ନଗରରେ ॥
ମଣିପୁର ସୈନ୍ୟମାନେ ଅଶ୍ୱକୁ ଦେଖିଣ ।
ଉଚ୍ଚୈଃଶ୍ରବା ଅଶ୍ୱ କିବା ଭାବିଣ ସେ ମନ ॥
ଏପରି ଲକ୍ଷଣ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଶ୍ୱ କେଉଁଠାରେ ।
ଦେଖାତ ନ ଥିଲା ଭଲା ଦେଖିଲୁ ନେତ୍ରରେ
ଦେଖିଅଛୁ ନାନାଜାତି ବିବିଧ ବରନ ।
ନାନାଜାତି ଅଶ୍ୱସବୁ ବିଶେଷ ଲକ୍ଷଣ ॥
ମାତ୍ର ଏହାପରି ନ ଦେଖିଛୁ କେଉଁଠାରେ ।
ଦୈବେ ବିଧି ଘଟାଇଛି ଆମ୍ଭର ଭାଗ୍ୟରେ ।
ଉଚ୍ଚୈଃଶ୍ରବା ଯେହ୍ନେ ସେହ୍ନେ ଅଟେ ସୁଲକ୍ଷଣ ।
ସମୁନ୍ନତ ଦେହ ରଖିବାରେ ଶୋଭମାନ ॥
କିବା ଭଙ୍ଗି କିବା ପୁଚ୍ଛ କିବା ପୁଣି କର୍ଣ୍ଣ ।
କିବା ଅତି କି କଠିନ ଆହା କିବା ଧନ୍ୟ ॥
ମାତ୍ର ସେମାନଙ୍କଠାରୁ ଏ ଅଶ୍ୱ ସୁନ୍ଦର ।
ତଥାପି ବିଶ୍ରାମ ନ କରିଣ ତାକୁ ଧର ॥
କେ ବୋଲଇ ଯେବେ ନିଜ ଇଚ୍ଛାରେ ଧରିବ
ନୃପତି ଜାଣିଲେ କାଳେ ଦୋଷରେ ପଡ଼ିବ
ଅନ୍ୟଜଣେବୋଲେଯେବେରାଜକୋପକରେ
ଏ ଅଶ୍ୱକୁ ଘେନି ମୁହିଁ ଯିବି ଦେଶାନ୍ତରେ ॥
ଯେପରି ଲକ୍ଷଣ ମୁହିଁ ଦେଖୁଛି ଏହାର ।
ଅବଶ୍ୟ ଗୂଢ଼ କାରଣ କିଛି ଅଛି ଯାର ॥
ଯାହା ହେଉ ନୃପତିଙ୍କୁ ଥରେ ଜଣାଇବା ।
ତଦପରେ ଯାହା ହେବ ସେପରି କରିବା ॥
ଏହିପରି କଥା ବାର୍ତ୍ତା ହୋଇଣ ଧଇଲେ ।
ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ଯାଇ ନୃପତି ପାଶରେ ॥
ପ୍ରଣାମ କରିଣ ହସ୍ତ ଯୋଡ଼ି ଉଭାହେଲେ ।
ସମସ୍ତ ଘଟଣାମାନ ତାହାଙ୍କୁ କହିଲେ ॥
ଶୁଣନ୍ତୁ ହେ ଦେବ ଆମ୍ଭର ଏ ନିବେଦନ ।
ଆସିଅଛି ଏକ ଅଶ୍ୱ ଆମ୍ଭର ପୁରେଣ ॥
ଚମତ୍କାର ଦେଖେ ତାର ଅଙ୍ଗର ଲକ୍ଷଣ ।
ଉଚ୍ଚୈଃଶ୍ରବା ଅଶ୍ୱ ତାକୁ ନୋହିବ ସମାନ ।
ବିଧି କେତେକାଳ ବସି ଗଢ଼ିଅଛି ତାକୁ ।
କାହିଁ ନ ଦେଖିଛୁ କାହିଁ ଏପରି ଅଶ୍ୱକୁ ॥
ବିଧାତାର ଶକ୍ତି ତହିଁ ଦେଖାଇବା ପାଇଁ ।
ଏପରି ଅଶ୍ୱକୁ ମର୍ତ୍ତ୍ୟେ ଅଛନ୍ତି ପଠାଇ ॥
ଯେଉଁଠାରେ ଏହି ଅଶ୍ୱ ରହିବ ରାଜନ ।
ଗ୍ରହପୀଡ଼ା ଶତ୍ରୁ ଭୟ ନ ହେବ ହେ ଜାଣ ॥
ରାଜଲକ୍ଷ୍ମୀ ସେ ରାଜ୍ୟରେ ବସତି କରିବ ।
ରାଜପୁରେ ଥିଲେ ରାଜଲକ୍ଷ୍ମୀ ଭୋଗ ହେବ ॥

ତାହାର ନିଶ୍ୱାସ ଯେତେଦୂର ଯାଏ ଯିବ ।
ସମସ୍ତ ଅମଙ୍ଗଳ ଯେ ତହିଁ ନାଶ ହେବ ॥
ଯେଉଁ ସ୍ଥାନରେ ପଡ଼ିବ ତାହାର ଚରଣ ।
ଶସ୍ୟଶାଳୀ ହେବ ପୃଥ୍ୱୀ ଏଥେଁ ନାହିଁ ଆନ
ତେଣୁକରି ମହାରାଜା ଅଶ୍ୱ ଧରିବାକୁ ।
ଇଚ୍ଛା କରିଛୁ ସମସ୍ତେ ଦିଅ ଆଦେଶକୁ ॥
ଆପଣଙ୍କ ଆଜ୍ଞା ବିନା ଅଶ୍ୱକୁ କିପରି ।
ଧରିବୁ ହେ ନରବର କହନ୍ତୁ ବିଚାରି ॥
ଅଧୀନ ଲୋକ ଯେ ନିଜ ଇଚ୍ଛାମତ ।
କୌଣସି କର୍ମକୁ ସେହୁ କରି ନ ପାରେତ ॥
ଏଥି ପାଇଁ ଅନୁମତି ଅପେକ୍ଷା କରିଣ ।
ଅଶ୍ୱ ନ ଧରି ଆସିଲୁ ଆଜ୍ଞାର କାରଣ ॥
ସତ୍ୟ ଅଟେ ନରପତି ଭଲମନ୍ଦ କାର୍ଯ୍ୟ ।
ବିବେଚନା କରି କରେ ସୁବିଜ୍ଞ ସମାଜ ।
କେ ଜାଣି ବା ପରେ କେଉଁଦୋଷ ଘଟିପାରେ
ସେଥିପାଇଁ ଅନୁମତି ତୁମ୍ଭ ଚରଣରେ ॥
କୌଣସି କର୍ମକୁ ବିବେଚନା କରି ମୁହିଁ ।
ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ଆଦେଶ ବିନା କେବେ କରି ନାହିଁ ॥
କିଛି ଦୋଷ ହେବନାହିଁ ଅଶ୍ୱକୁ ଧରିଲେ ।
ବିବେଚନା କରିଣ କୁହନ୍ତୁ ଅଧୀନରେ ॥
ଏ କାର୍ଯ୍ୟେ ବିଶେଷ ଯୁକ୍ତି ପୁଣି ବିବେଚନା
ଆବଶ୍ୟକ କିଛି ମାତ୍ର ମୁହିଁ ଯେ ଭାବେନା ॥
ଯହିଁରେ ଉନ୍ନତି ହେବ ସେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବ ।
ଆଦେଶ ଦେବାକୁ କିପାଁ ଭାବ ନରଦେବ ॥
କି ଭାବୁଛ ନରବର କୁହ ହେ ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ।
ବୃଥା ଭାବନା ନ କର ଦିଅ ଆଦେଶକୁ ॥
ଦୂତର ବଚନ ଶୁଣି ମଣିପୁର ମଣି ।
ମନେ ମନେ କିଛି ଚିନ୍ତା କରିଣ ତକ୍ଷଣି ॥
ବୋଇଲେ ହେ ଦୂତେ ଶୁଣ ମୋହର ବଚନ
କି ଯତ୍ନ ଅଛି ତହିଁରେ ଆଣ ଯା ଧରିଣ ॥
କାହା ଅଶ୍ୱ ସେହୁ ଅବା ଆସିଛି ଏଠାରେ ।
ସର୍ବ ବୃତ୍ତାନ୍ତ ଜାଣିବା ତାହାକୁ ଧରିଲେ ॥
ବିଳମ୍ବ ନ କରି ବେଗେ ଯାଅ ସୈନ୍ୟଗଣ ।
ସାବଧାନେ ସେ ଅଶ୍ୱକୁ ମୋ ପାଶକୁ ଆଣ
ଏସନ କହିଣ ରାଜା ମଉନ ହୋଇଲେ ।
ଅଶ୍ୱ ଧରିବାକୁ ସର୍ବ ସୈନ୍ୟ ସଜ ହେଲେ

ବଜ୍ରଘୋଷ ଦାଉଣ୍ଡୀ ଯେ ଢମକ ନିଶାଣ ।
ବଜାଇଣ ବାହାରିଲେ କେତେକ ବୀରଗଣ ॥
ଶୁଭ ସମୟ ଦେଖିଣ ବେଗେ ଚଳିଗଲେ ।
ଆନନ୍ଦରେ ଯାଇଁ ଅଶ୍ୱ ପାଶେ ପ୍ରବେଶିଲେ ॥
ସୈନ୍ୟଙ୍କ ସହିତେ କେତେ ଦେଖଣାହାରିଏ
ଅଶ୍ୱ ଦେଖିବା ନିମନ୍ତେ ଗମିଲେ ସବିହେଁ ॥
ଅସଂଖ୍ୟ ଲୋକ ଗହଳ ଦେଖି ଅଶ୍ୱବର ।
ନିରବରେ ଠିଆହେଲେ ହୋଇ ଅଗ୍ରସର ।
ଅଶ୍ୱକୁ ଦେଖିଣ ସର୍ବେ ଆନନ୍ଦ ହୋଇଲେ
ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ ଅଶ୍ୱ କହି ବହୁ ପ୍ରଶଂସିଲେ ॥
କ୍ରମେ ଅଶ୍ୱର ନିକଟେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଣ ।
ପାଇଲି ପରସ୍ପେ ଧରି ଆଣିଲେ ବହନ ॥
ଆନନ୍ଦରେ ଅଶ୍ୱ ଧରି ସର୍ବ ସୈନ୍ୟଗଣ ।
ରାଜାଙ୍କ ପାଖରେ ଆସି କଲେକ ଦର୍ଶନ ॥
ରାଜାଙ୍କୁ ଅଶ୍ୱ ସମର୍ପି ସର୍ବେ ଠିଆହେଲେ ।
ଅଶ୍ୱକୁ ଦେଖିଣ ରାଜା ଆନନ୍ଦ ହୋଇଲେ ॥
ମହାବୀର ବଭ୍ରୁବାହ ଦେଖି ଅଶ୍ୱବର ।
ଅତ୍ୟନ୍ତ ଆନନ୍ଦ ଜାତ ହୋଇଲା ମନର ॥
ଆନନ୍ଦରେ ଅଶ୍ୱ ପାଶେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ
ସୁଲକ୍ଷଣବନ୍ତ ଅଟେ ଅଶ୍ୱକୁ ଦେଖିଲେ ॥
ଦୂତ ଯାହା କହିଥିଲା ମିଥ୍ୟା ତା ନୁହଇ ।
ଏପରି ସୁନ୍ଦର ଅଶ୍ୱ କାହିଁ ଦେଖା ନାହିଁ ॥
ସତ୍ୟ ଅଟେ ମଣିପୁରେ ରାଜପଣ ମୋର ।
ଅଛଇ ଧନ ରତନ ସକଳ ଭଣ୍ଡାର ॥
ସମ୍ପତ୍ତିରେ ବାସବକୁ ଜିଣିପାରେ ମୁହିଁ ।
ଧନବଳେ କୁବେରକୁ ତିଳେ ନ ଗଣଇ ॥
ସୈନ୍ୟ ସେନାପତି ଆଦି ଅଛନ୍ତି ପ୍ରଚୁର ।
ରଥ ଅଶ୍ୱ ଗଜ ଅଛି ସଂଖ୍ୟା ନାହିଁ ତାର ॥
ଧନ ରତ୍ନ ରଥ ରଥି ମଣି ମୁକ୍ତାଦି ତ ।
ବହୁଦ୍ରବ୍ୟ ଅଛି ପୁରେ ଅଭାବ ନାହିଁ ତ ॥
ମାତ୍ର ତିନିଭୁବନରେ ସାର ଲକ୍ଷ୍ମୀଧର ।
ସେଠାରେ ନ ଥିବ ଏହିପରି ଅଶ୍ୱବର ॥
ଏତେ କହି ଅଶ୍ୱପାଶେ ଚଳିଲା ରାଜନ ।
ଦେଖିଲା ଯେ ଏକପତ୍ର ଅଶ୍ୱର ଶିରେଣ ॥
ଦେଖିଣ ଆନନ୍ଦ ହୋଇ ନୃପତି ଶେଖର ।
ପତ୍ରକୁ ଫିଟାଇ ପାଠ କଲାକ ସତ୍ୱର ॥

ପତ୍ରରେ ହୋଇଛନ୍ତି ଲେଖା ଯୁଧିଷ୍ଠିର ରାଣ ।
ଧର୍ମ ଅବତାର ସେହି ପୃଥିବୀ ମଧ୍ୟେଣ ॥
ତିନି ଭୁବନରେ ସେହି ଏକା ବୀରବର ।
ତାହାଙ୍କର ଅଛନ୍ତି ଯେ ଚାରି ସହୋଦର ॥
ଭୀମ ଅର୍ଜୁନ ନକୁଳ ପୁଣି ସହଦେବ ।
ଆଉର ଦ୍ୱାରକା ପତି ଶ୍ରୀହରି ବାନ୍ଧବ ॥
ପାଣ୍ଡୁବଂଶ ନାଥ ଚନ୍ଦ୍ର ବଂଶରେ ଜନମ ।
ହସ୍ତିନା କଟକେ ତାହାଙ୍କର ରାଜପଣ ॥
ତାହାଙ୍କର ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ତାତ ପୁତ୍ର ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ
ସଙ୍ଗରେ ଭାଗ ଅର୍ଥରେ ଦ୍ୱନ୍ଦ କଲେ ଜାଣ ॥
ସମସ୍ତ ପୃଥିବୀ ରାଜା ଏକତ୍ରିତ ହେଲେ ।
କୁରୁକ୍ଷେତ୍ର ବୋଲି ସ୍ଥାନେ ଦୁହେଁ ଯୁଦ୍ଧ କଲେ
ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନର ପକ୍ଷରେ ବହୁ ରାଜା ଥିଲେ ।
ଭୀଷ୍ମ ଦ୍ରୋଣ କର୍ଣ୍ଣ ଶଲ୍ୟ ଅଶ୍ୱତ୍ଥାମା ତୁଲେ ॥
ମାତ୍ର ଏସବୁ ଥାଇଣ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନଠାରେ ।
ଶ୍ରୀହରିଙ୍କ ମହିମାରେ ଯୁଧିଷ୍ଠି ଜିଣିଲେ ॥
ତାହାଙ୍କର ଭାଇ ଭୀମ ଅତି ବଳବାନ ।
ଯାର ପାଦଭାର ପୃଥ୍ୱୀ ନ ପାରେ ସହିଣ ॥
ଯାହାର ରଡ଼ରେ ଯମ ଆସ୍ଥାନ କମ୍ପଇ ।
କି ଛାର ମର୍ତ୍ତ୍ୟର ରାଜା ହେବେ ଭୟ ପାଇଁ ॥
ଅନ୍ୟ ଭାଇ ଅଟେ ତାହାଙ୍କର ପାର୍ଥବୀର ।
ଅକ୍ଷୟ ତୂଣୀର ପାଶୁପତ ଯାର ଶର ॥
ବିଜୟ ଗାଣ୍ଡିବ ଧନୁକରେ ଶୋଭମାନ ।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଭଣୋଇ ସୁଭଦ୍ରାଙ୍କ ପ୍ରାଣଧନ ॥
କିରାତ ରୂପରେ ଯୁଦ୍ଧେ ଶିବଙ୍କୁ ତୋଷିଲେ ।
ଦେବେ ଜୟକରି ଖାଣ୍ଡବ ବନ ଦହିଲେ ॥
ନିବାତ କବଚ କାଳକେୟ ଯାତୁଧାନ ।
ବିନାଶ କରିଲେ ସ୍ୱର୍ଗପୁରକୁ ଯାଇଣ ॥
ଧନୁହୁଲେ ପୃଥିବୀକୁ ଧଇଲେ ସେ ବୀର ।
ପାତାଳେ ବିବାହ ହେଲେ ନାଗୁଣୀ ସଙ୍ଗର ॥
ସ୍ୱର୍ଗେ ପୁରୁହୁତ କୋଳେ ବସି ବୀରବର ।
ସର୍ବଦେବ ମଧ୍ୟେ ଅଭିଷେକ ହେଲେ ବୀର ॥
ଗୋଟିଏ ସିଂହର ବଳ ଯେଉଁ ବଳରାମ ।
ସୁଭଦ୍ରା ହରଣେ ତାଙ୍କୁ ଦେଲେ ଅପମାନ ॥
ପଞ୍ଚାଳ ଦେଶରେ ଲକ୍ଷେ ରାଜାଙ୍କୁ ଜିଣିଲେ ।
ବଳେ ଦ୍ରୌପଦୀ ନାମରେ କନ୍ୟାକୁ ଆଣିଲେ ॥
ଅନ୍ୟ ଦୁଇ ସହୋଦର ଏକୁ ଏକ ବଳୀ ।
ଯାହାଙ୍କ ତେଜରେ ଭୟକରେ ମହୀଅଳି ॥
ସେହି ଧନଞ୍ଜୟ ବୀର ସୈନ୍ୟ ସହିତରେ ।
ଏ ଅଶ୍ୱକୁ ରକ୍ଷା କରୁଛନ୍ତି ନିରନ୍ତରେ ॥

ବଭ୍ରୁବାହନ କର୍ତ୍ତୃକ ଅଶ୍ୱ ଧାରଣ

ଧର୍ମ ଯୁଧିଷ୍ଠିର ଜ୍ଞାତିବଧ ଦୋଷ ପାଇଁ ।
ଅଶ୍ୱମେଧ କରି ମୁକ୍ତ ହେବା ଇଚ୍ଛା ବହି ॥
ଏ ଅଶ୍ୱକୁ ଅର୍ଜ୍ଜୁନର ସହିତ ପ୍ରେରଣ ।
କରିଛନ୍ତି ଯେଉଁ ଦେଶେ ଯେଉଁ ବଳବାନ ॥
ଧରିବ ଏହାକୁ ଯୁଦ୍ଧେ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ହାତରେ ।
ସବଂଶେ ମରିବ ସେହି ଜାଣ ହେ ବଧିରେ ॥
ଯେବେ ତାର ପ୍ରାଣେ ଆଶା ଥିବ ଅବା କିଛି
ଭେଟି ନେଇ ଯଜ୍ଞ ଦର୍ଶନ ସେ କରୁ ଆସି ॥
ଏସନ ଲେଖା ପଢ଼ିଣ ବଭ୍ରୁବାହ ବୀର ।
ମନମଧ୍ୟେ ଚେତାଇଲା ଜନନୀର ଗୀର ॥
ବୋଇଲା ମୋହର ଜନ୍ମ ପାର୍ଥ ଔରସରୁ ।
ପାଣ୍ଡୁବଂଶେ ଜନ୍ମ ତାଙ୍କୁ ଜାଣେ ମୁଁ ଅଗରୁ
ଦିନେ ମାତା କହିଥିଲେ ମୋ ଜନ୍ମ କାହାଣୀ
ସେଦିନୁ ଜାଣେ ମୋ ପିତା ପାର୍ଥ ବୀରମଣି ॥
ଏତେ ଦିନରେ ସୁଭାଗ୍ୟ ହୋଇଲା ମୋହର
ଦର୍ଶନ କରିବ ଯାଇଁ ପିତାଙ୍କ ପୟର ॥
ଜନ୍ମ ଦିନୁ ପିତା ସ୍ନେହ କପଟରେ ମୁହିଁ ।
ମାତା ସ୍ନେହ ବିନା ତାହା ତଳେ ଜାଣିନାହିଁ
ହାୟ କି ଅଭାଗ୍ୟ ମୁହିଁ ପିତାଙ୍କ ଚରଣ ।
ଏତେଦିନ ଯାଏ ଯାହା ନ କଲି ଦର୍ଶନ ॥
ସୁକୃତ ନଥିଲେ କେବେ ପିତାଙ୍କ କୋଡ଼ରେ
ବସି ନ ପାରେ ସନ୍ତାନ କହନ୍ତି ସକଳେ ॥
ପ୍ରଧାନ ପାତକୀ ମୁହିଁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ପାମର ।
ସେଯୋଗୁଁ ପିତାଙ୍କ କୋଡ଼ଭୋଗ ନୁହେଁ ମୋର
ଧନ୍ୟ ସେମାନଙ୍କ ଜୀବ ଯେମାନେ ବାଲ୍ୟରେ
ପିତୃ ସ୍ନେହେ ପାଳିତ ହୁଅନ୍ତି ସଂସାରରେ ॥
ଏତେ ହତଭାଗା ମୁହିଁ ଧିକ ମୋ ଜନମ ।
ଆଜଯାଏ ନ କଲି ଯା ପିତାଙ୍କ ଦର୍ଶନ ॥
ରାଜ୍ୟ ଧନେ ଆବଶ୍ୟକ କିଛି ନ ଦେଖଇ ।
ଅସାର ଜୀବନ ମୋର କିଛି ଫଳ ନାହିଁ ॥
ଧିକ ମୋର ବଳ ବୀର୍ଯ୍ୟ ଧିକ ତେଜ ମୋର ।
ନ ଦେଖିଲି ପିତାଙ୍କର ଚରଣ କମଳ ॥
ବନ୍ଦି ନ ପାରିଲି ଥରେ କଲି ତାଙ୍କଠାରୁ ।
ବୃଥା ରାଜତ୍ୱ ଜୀବନ କି ମିଳିବ ପ୍ରଭୁ ।
ପିତାଙ୍କ ଚରଣ ପାର୍ଶ୍ୱେ ଯେବେ ଶରଦିନ ।
ଉପସ୍ଥିତ ରହିଥାନ୍ତି ନୁହନ୍ତି ନନ୍ଦନ ॥

ପିତାଙ୍କ ଉଚ୍ଛିଷ୍ଟ ଭୋଗ ଯେବେ ମୋର ହୁଏ
ତାହାଠାରେ ରାଜ୍ୟସୁଖ ବିଫଳ ନିଶ୍ଚୟେ ॥
ଜନ୍ମ ଦାତା ଯେ ପ୍ରକାରେ କରେ ଉପକାର ।
କାହା ସାଧ୍ୟ ଶୁଝିଦେବ ସେ ସ୍ନେହ ସକଳ ॥
ଯା ହେଉ ଘେନିଣ ଅଶ୍ୱ ମୁହିଁ ଅନ୍ତଃପୁରେ ।
ଏହିକ୍ଷଣି ଜଣାଇବି ମାତାଙ୍କ ଆଗରେ ॥
ଏତେକ ବୋଲିଣ ବୀର ସ୍ନେହେ ରୋମାଞ୍ଚିତ
ହୋଇଣ ଅଶ୍ୱ ସହିତ ଗମିଲେ ତୁରିତ ॥
ଅନ୍ତଃପୁର ମଧ୍ୟେ ବୀର ଅଶ୍ୱ ସହିତରେ ।
ଉପସ୍ଥିତ ହେଲେ ଯାଇ ଜନନୀ ପାଶରେ ॥
ପାଦେ ପଡ଼ି ଠିଆ ହୋଇ ଯୋଡ଼ି ବେନିକର
କହିବାକୁ ଆରମ୍ଭିଲେ ସେ ତନୟ ବୀର ॥
ପୁତ୍ରର କାରୁଣ୍ୟ ଭାବ ଜନନୀ ଦେଖିଣ ।
ସ୍ନେହେ କୋଳେ ଧରି ମୁଖେ ଦେଲେ ସେ ଚୁମ୍ବନ
ବୋଇଲେ ରେ ବଳା ଏତେ ଅଥୟ କି ପାଇଁ
ସଂଶୟ ଫିଟାଇ କହ ମୋ ଦୁଃଖୀ ତନୟି ॥
କେଉଁ କଥା ପାଇଁ ବାପ ମନରେ ସନ୍ଦେହ ।
ଶୀଘ୍ର ମୋ ଆଗରେ ବଳା କହ ସମୁଦାୟ ॥
ଆଜ କିପାଁ ମାତିଅଛୁ ଅତି ଆନନ୍ଦରେ ।
ଅଶ୍ୱକୁ ଧରି ଆସିଲୁ କିପାଁ ମୋ ପାଶରେ ॥
କି କାରଣେ ଦେଖେ ଆଜ ସହାସ୍ୟ ବଦନ
କିପାଁଇ ଆନନ୍ଦ ଜଳେ ଆଜ ରେ ମଗନ ॥
କିବା ଇଷ୍ଟ ସିଦ୍ଧି ତୋର ହୋଇଛି କୁମର ।
ମୋହର ନିକଟେ ତାହା କହ ତୁ ସତ୍ୱର ॥
କେଉଁଠାରୁ ଏ ଅଶ୍ୱକୁ ପାଇଲୁ କୁମର ।
ଦେଖ ଜୟ କର ଚିହ୍ନ ଆଣିଛୁ କାହାର ॥
କିବା କାହା ସଙ୍ଗେ ତୋର ମିତ୍ରତା ହୋଇଛି
ସେହି ତୋତେ ଏ ଅଶ୍ୱକୁ ଆନନ୍ଦେ ଦେଇଛି
ଶୁଣିଣ ଜନନୀ ଗୀର ବଭ୍ରୁବାହ ବୋଲେ ।
ଏତେଦିନେ ମୋର ମନ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଏ ସଂସାରେ
ଏତେ ଦିନେ ଭାଗ୍ୟପଥ ହେଲା ପରିଷ୍କାର ।
ଚିହ୍ନ ଦେଖି ଆନନ୍ଦରେ ନାଚୁଛି ଅନ୍ତର ॥
ଏତେଦିନେ ଜନମ ମୋ ସଫଳ ହୋଇଲା ।
କି ସୁଯୋଗେ ଆଜ ମୋର ରାତ ପାହିଥିଲା ॥
କିବା ଗ୍ରହମାନେ ମୋର ଉଚ୍ଚରେ ଅଛନ୍ତି ।
ତେଣୁ ଭୋଗ ହେଲା ମା ଗୋ ଏସନ ବିଭୂତି

ଶୁଣ ମାତ ମୁହିଁ କେଉଁ ଦେଶ ଜାଣି ନାହିଁ ।
ଦେଶ ଜାଣି ଏ ଅଶ୍ୱକୁ ମୁହିଁ ଆଣି ନାହିଁ ॥
ତାହା ସଙ୍ଗେ ମିତ ହୋଇ ଏହା ପାଇ ନାହିଁ
ବନ୍ଧୁ ବାନ୍ଧବରେ ମୋତେ ନ ଦେଇଛନ୍ତି କେହି
କୋଉଁଣସି ରାଜା ଉପହାର ଦେଇ ନାହିଁ ।
ଭାଗ୍ୟବଳେ ଏ ଅଶ୍ୱକୁ ଦେଖିଲଇଁ ମୁହିଁ ॥
ଦୈବେ ଅଶ୍ୱ ଅସି ପହଞ୍ଚିଲା ମୋର ପୁର ।
ଗୁରୁ ଅସି ଜଣାଇଲା ମୋହର ପାଶର ॥
ଗୁରୁକୁ ଅଦେଶି ଅଶ୍ୱ ଧରଣ ଅଣିଲି ।
ଅଶ୍ୱର ମସ୍ତକେ ପତ୍ର ଲେଖାକୁ ଦେଖିଲି ॥
ଲେଖାରେ ଦେଖିଲି ମାତା ହସ୍ତିନାର ରାଜା
ଯୁଧିଷ୍ଠିର ନାମେ ସେ ଅଟନ୍ତି ମହାତେଜା ॥
ଜ୍ଞାତବଧ ଦୋଷୁଁ ମୁକ୍ତ ହୋଇବାର ପାଇଁ ।
ଅଶ୍ୱମେଧ କରୁଛନ୍ତି ଧର୍ମ ନୃପସାଇଁ ॥
ଅଶ୍ୱକୁ ଛାଡ଼ିଣ ଛନ୍ତି ବୁଲିବା ନିମିତ୍ତ ।
ଅଶ୍ୱ ରକ୍ଷା ପାଇଁ ଅସିଛନ୍ତି ବୀର ପାର୍ଥ ॥
ମହା ମହା ଯୋଦ୍ଧାମାନେ ସଙ୍ଗରେ ଅଛନ୍ତି ।
ଅଶ୍ୱରକ୍ଷା କରି ନାନାଦେଶେ ବୁଲୁଛନ୍ତି ॥
କହୁଥିଲି ମାତ ତୁମ୍ଭେ ପାଣ୍ଡୁ ବଂଶଧର ।
ଅର୍ଜୁନଙ୍କ ଔରସରେ ଜନମ ମୋହର ॥
ପିତାଙ୍କର ଯଜ୍ଞ ଅଶ୍ୱ ଅଣିଅଛି ଧରି ।
ଏବେ କି କରିବା ମାତ କୁହ ଗୋ ବିଚାରି ॥
ଆଗରୁ ମୁଁ ଯେବେ ଏହା ଜାଣିଥାନ୍ତି ମାତ ।
କେବେ ଅଶ୍ୱକୁ ଧରଣ ନ ଥାନ୍ତି ମୁହିଁତ ॥
ଯେତେବେଳେ ଅଶ୍ୱଧରି ମସ୍ତକେ ତାହାର ।
ବୀରପତ୍ରକୁ ଦେଖିଲି ଜାଣିଲି ସକଳ ॥
ଅନୁଚିତ କର୍ମ କରି ମୋର ଅନୁତାପ ।
ହୋଉଛି ବଢୁଛି ମାଗୋ ହୃଦୟ ସନ୍ତାପ ॥
ଏକେତ କେଉଁ ପାପରୁ ପିଲାଦିନୁ ମୋର ।
ଦେଖି ନ ଥିଲିତ ମାତ ଜନକ ପୟର ॥
ଦଇବ ବାମ ମୋହର କି କରିବ ମୁହିଁ ।
ବୁଦ୍ଧି ବାଟ ଦିଶୁନାହିଁ ଦିଅ ମା ବତାଇ ॥
ଅହା ଯେଉଁମାନେ ବାଲ୍ୟ ପିତାଙ୍କ ସ୍ନେହରେ
ବଢୁଥାନ୍ତି କେଡେ ସୁଖ ଲଭନ୍ତି ସେ ନରେ ॥
ମୋହର ଭାଗ୍ୟରେ ହାୟ ନ ଘଟେ ମିଳନ ।
ଏଥୁ ବଳି ଅଉ କିଛି କଷ୍ଟ ଅଛି ଜାଣ ॥
ପିତାଙ୍କ କୋଳକୁ ମୁହିଁ ପିଲାଟି ଦିନରୁ ।
ଅଧିକାର କରି ନାହିଁ ପୂରୁବ ଦୋଷରୁ ॥
ବଡ଼ ହୋଇ କରି ସୁଦ୍ଧା ପିତାଙ୍କ ପ୍ରସାଦ ।
ନ ପାଇଲି କର୍ମ ମୋର ଏଡ଼େକ ବିଷାଦ ॥
ଜୀବନ ଥାଉଣୁ ମାତ କି ପାଉଛି ମୁହିଁ ।
ନ ଦେଖି ପିତାଙ୍କୁ ଚିରଦିନ ଦୁଃଖୀ ହୋଇ ॥
ତଥାପି ମୋ କର୍ମ ମନ୍ଦ ଜାଣି ଅଗୋ ମାତ ।
ଯେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଲି ମାତ ଅଟେ ଅବହିତ ॥
ଏବେ ଘଟଣାରେ ପଡ଼ି ଯେପରି ବେଭାର ।
କରୁଛି ତହିଁରେ କ୍ଷୋଭ ବଢ଼ିଛି ଅପାର ॥
ସନ୍ତାନ ହୋଇଣ ମୁହିଁ ପିତୃ ଅଧିକାର ।
ସହଜରେ ନେଲି ଅଟେ ବଡ଼ ଅବିଚାର ॥
ଜାଣନ୍ତି ସକଳେ, ବୀର ପୁତ୍ର ମୁହିଁ ବୀର ।
ଦେବଦାନବଙ୍କୁ ରଣେ ନ କରେ ଖାତିର ॥
କ୍ଷତ୍ରୀକୁଳେ କ୍ଷତ୍ରୀ ଔରସରେ ଜନ୍ମି ମୁହିଁ ।
କ୍ଷତ୍ରୀବୃତ୍ତିରେ ଧରିଛି ଯଜ୍ଞ ଅଶ୍ୱ ଯାଇଁ ॥
ଯେବେ ମୁଁ ଫେରାଇ ଦେବି ଲୋକନିନ୍ଦା ହେବ
ବୋଲିବେ ଭୟରେ ଫେରିଦେଲା ନରଦେବ
ଏ ଦେଗ ଜାଣି ଶୁଣିଣ ନ ଦେଲେ ଫେରାଇ
ଅବାଧ୍ୟ ପୁତ୍ର ବୋଲିଣ ପିତା ଜାଣିବହିଁ ॥
ଉଭୟ ବିପଦେ ମାତ ବୁଦ୍ଧି ନ ଦିଶଇ ।
ଦୟାକରି ସନ୍ତାନକୁ ବୁଦ୍ଧି ଦିଅ କହି ॥
ଚିରଦିନ ଅପଯଶ ରହିଲା ମୋହର ।
କପାଁ ଏହି କର୍ମେ ମନ ଦେଲି ଚକ୍ରଧର ॥
ଅସମୟେ ବଳବୁଦ୍ଧି ଆଦ ବିବେଚନା ।
ଜାଣିଲି ମୁଁ ସେ ସକଳ କିଛିହିଁ ଥାଏ ନା ॥
କି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ଭଲ ନ ବିଚାରି ମୁହିଁ ।
ଉଗ୍ରତା ଉଦ୍ଧତ ଭାବେ କରିଣ ଅଛଇ ॥
କପାଁ ଅଶ୍ୱ ଧରିବାକୁ ଘଟିଲା ଏ ମତି ।
କପାଁ ମୋର ମତି ଛନ୍ନ ହୋଇଲା ସମ୍ପ୍ରତି ॥
ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଯାତନା ମାତ ଦେଲି ଅକାରଣ ।
କପାଁ ପୁତ୍ରରୂପେ ମୋତେ କଲ ମା ଜନମ ।
ଗର୍ଭର ମଧ୍ୟରେ କହିଁ ନ ହୋଇଲି ହତ ।
ତାହେଲେ ଦୁର୍ଗତି ମାତ ହୋଇ ନ ଥାନ୍ତା ତ
ହାୟ ଜନମିଲି ଯେବେ ପ୍ରସବ ଗୃହରେ ।
କପାଇଁ ନାଶ ନ କଲ ଏହି କୁଳାଙ୍ଗାରେ ॥

ତଥାପିଯେବେ ନୋହିଲା ମରଣ ଯେ ମୋର ।
ନିର୍ଲ୍ଲଜ ଜୀବନେ ଆଉ କେଉଁ ଦରକାର ॥
କରିଲି ମୁଁ କେତେ ଯୁଦ୍ଧ ସଂଖ୍ୟା ନାହିଁ ତାର ।
ସେଥିରେ ନୋହିଲା ମୃତ୍ୟୁ ଏହି ଅଧମର ॥
ସବୁଯୁଦ୍ଧେ ଜୟଲାଭ ହୋଇଲା ମୋହର ।
ମୋରଲାଗି ବିପକ୍ଷେ କରନ୍ତି ହାହାକାର ॥
ଯେବେ ମାତା ମୋହର ମରଣ ହୋଇଥାନ୍ତା ।
ଏପରି ବିପଦ ଭୋଗ କିଏ ସେ କରନ୍ତା ॥
ଯେବେ ମୋହର ଜୀବନ ଯମ ନେଇଥାନ୍ତା ।
କିପରି ତା ମନବାଞ୍ଛା ପୂରଣ ହୁଅନ୍ତା ॥
ଏପରି ଦୁଃଖେ କରଣ ବଭ୍ରୁବାହ ବୀର ।
ଅନୁତାପ କରି ପଡ଼େ ଜନନୀ ପାଦର ॥
ପୁତ୍ରର ଅବସ୍ଥା ଦେଖି ଚିତ୍ରାଙ୍ଗଦା ସତୀ ।
ତଳୁ ଉଠାଇଣ କୋଳେ ଧରିଲେ ତଡ଼ିତ ॥
ପଣନ୍ତରେ ଶରୀରରୁ ଧୂଳି ଝାଡ଼ିଦେଇ ।
ପ୍ରବୋଧି ବୋଲନ୍ତି ବାପ ହୋଇଲୁ କି ବାଇ ॥
କିପାଇଁ ବାତୁଳ ପରି ହେଉ ରେ କୁମର ।
ମାନ ମୋ ବଚନ ବାପ ଭାବି କାର୍ଯ୍ୟକର ॥
ଦାସ ଦାସୀ ଧନ ରତ୍ନ ସଙ୍ଗେ ବାନ୍ଧି ନେଇ ।
ଘୋଟକ ସହିତ ଚାଲ ପାର୍ଥ ବୀର ତହିଁ ॥
ପାଦଗତ କରି ହସ୍ତ ଯୋଡ଼ିଣ ତୁ ଯିବୁ ।
ଗଳେ ବସ୍ତ୍ର ଦେଇ ତାଙ୍କ ପାଦରେ ପଡ଼ିବୁ ॥
ବିନୟ ଭାବରେ ସବୁ ବୃତ୍ତାନ୍ତ କହିବୁ ।
ଧନ ରତ୍ନ ସହ ଯାଇଁ ଚରଣେ ଭେଟିବୁ ॥
ତ୍ରିଭୁବନ ମଧ୍ୟେ ସେହି ଧାନୁକୀ ପ୍ରଧାନ ।
କେତେବେଳେନକରିବେତୋତେକୋପମନ
ଚିତ୍ତୋଇ କହିବୁ ବାପ ତାହାଙ୍କୁ ଏ ବାଣୀ ।
ଯେତେବେଳେ ତୀର୍ଥ ବାସ କଲ ବୀରମଣି ॥
ଚିତ୍ରାଙ୍ଗଦା ମାଆ ମୋର ଗନ୍ଧର୍ବ ନନ୍ଦନୀ ।
ଗନ୍ଧର୍ବ ବିଧାନ ବିଭା ହେଲ ଫାଲ୍‌ଗୁନି ॥
ଅନେକ ଦିବସ ରହି ମୋ ମାତା ସଙ୍ଗରେ ।
ସଙ୍କେତ ଦେଇଣ ପିତା ଗଲ ନିଜସ୍ଥଳରେ ॥
ତୁମ୍ଭର ଔରସେ ଜନ୍ମ ହୋଇଅଛି ମୁହିଁ ।
ବଭ୍ରୁବାହନ ବୋଲିଣ ନାମ ମୋ ଅଟଇ ॥
ନ ଜାଣଇ ପରିଚୟ ଯଜ୍ଞ ଅଶ୍ୱବର ।
ଧରି ନେଇ ପୁରେ ଯାଇଁ କହିଲି ଖବର ॥

ଶୁଣି ସେ ସକଳ ମାତା ମୋତେ ପଠାଇଲେ ।
ଧନ ରତ୍ନ ନେଇ ପିତା ପାଶେ ଚାଲ ଭଲେ ॥
ତାହାଙ୍କ ଆଜ୍ଞାକୁ ମୁହିଁ କରିଣ ଧାରଣ ।
ଶ୍ରୀଚରଣ ତଳେ ଆସି ଦେଲି ଦରଶନ ॥
ଶୁଣିଣ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ବୀର ପରିଚୟ ତୋର ।
ହିଂସା ରାଗ ଦ୍ୱେଷ ଆଦି ତେଜିବେ ସକଳ ॥
ଅଭିମାନ ଦୂରକରି କୋଳେ ସେ ଘେନିଣ ।
ଚିହ୍ନା ପାଇ ଆନନ୍ଦିତ ହେବ ତାଙ୍କ ମନ ॥
ନ କର ବିଳମ୍ବ ବାପ ମାନ ମୋ ବଚନ ।
ସୈନ୍ୟ ସେନା ନେଇ ଯାଅ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ପାଶେଣ ॥
ମାତାଙ୍କର ବାଣୀ ଶୁଣି ବଭ୍ରୁବାହ ବୀର ।
କର ଯୋଡ଼ିଣ ବୋଲନ୍ତି ବଚନ ମଧୁର ॥
ପଡ଼ିଛି ସଂକଟେ ମାତ କି କରିବି ମୁହିଁ ।
ବୁଦ୍ଧିବାଟ କିଛି ମୋତେ ଦେଖା ଯାଉନାହିଁ ॥
ଯାହା କହିଲ ଗୋ ମାତ ଉଚିତ ବଚନ ।
ପିତା ପାଶେ ପୁତ୍ର ଯିବା ନୁହେ ଅଶୋଭନ ॥
ମାତ୍ର ମନେ ଚିନ୍ତା ମୋର ହୁଅଇ ଗୋ ମାତ ।
କ୍ଷତ୍ରିୟ ଔରସେ ଜନ୍ମି କେମ୍ନେ ଋଷିବ୍ରତ ॥
ପାଳନ କରିବି ମୁହିଁ ଇଚ୍ଛା ହେଉ ନାହିଁ ।
ଜନମୁଖେ ବହୁତର ନିନ୍ଦା ପାଇବଇଁ ॥
ସଂସାରଲୋକେ ଶୁଣିଣ କି ବୋଲିବେ ମୋତେ
ବୋଲିବେ ଭୟେ ଶରଣ ପଶିଲା ତୁରିତେ ॥
ରାଜା ମହାରାଜାମାନେ କାଇଁ ଡରିବେ ।
ବଡ଼ ହୀନବଳ ବୋଲି ସମସ୍ତେ ଗଣିବେ ॥
ଯେଉଁମାନେ ପ୍ରଭୁପଣ କରି ନ ଜାଣନ୍ତି ।
ସେମାନଙ୍କ ସଙ୍ଗତେ ସମାନ ହେବି ମୁଁ ଟି ॥
ଯାହା ଦେହେ ବଳବୀର୍ଯ୍ୟ ଅଛି ବିଦ୍ୟମାନ ।
ଯେ ଲୋକ ବୀର ବୋଲିଣ କରେ ଅଭିମାନ ॥
ସମାଜେ ଗୌରବ ଯାର ଅଛି ଚିରକାଳ ।
ଏପରି କାର୍ଯ୍ୟ କି ନିନ୍ଦା ନୁହେଁ ତା ପକ୍ଷର ॥
ଅଗୋ ମାତ ସଦା ତୁମ୍ଭେ ଥାଅ ଅନ୍ତଃପୁରି ।
ପୁରୁଷାର୍ଥ କି ପ୍ରକାରେ ଜାଣିବ କିପରି ॥
ସ୍ତ୍ରୀକେ ଜାଣନ୍ତି ଅତି ଗୌରବ ପଦାର୍ଥ ।
ପରାକ୍ରମ ଅସ୍ତ୍ରଶକ୍ତି ଆଉ ପୁରୁଷାର୍ଥ ॥
ଅସାର ସଂସାର ଆଦି ସବୁ ପରିବାର ।
ପୁଅ ଝିଅ ଆଦି ସବେ ସ୍ନେହର ଆଧାର ॥

ଛାଡ଼ିବାକୁ ସେ ସକଳ କ୍ଷତ୍ରିୟ ନନ୍ଦନ ।
ଚିନ୍ତା କଷ୍ଟ କିଛି ମାତ୍ର ଭାବେ ନାହିଁ ମନ ॥
ଗୌରବକୁ ସାର ମଣେ କ୍ଷତ୍ରିୟ ସନ୍ତାନ ।
ସେଥିପାଇଁ ପ୍ରାଣ ସୁଦ୍ଧା କରିପାରେ ଦାନ ॥
ତେଣୁ କହେ ମାତା ମୁହିଁ ବଳ ପ୍ରକାଶିବ ।
ଶକ୍ତି ବଳେ ସ୍ୱର୍ଗ ବୋଲି ପରିଚିତ ଦେବ ॥
ଭାବିଲେ କି ହେବ ମାତ ତୁମ୍ଭର ବଚନ ।
ଅଲଂଘ୍ୟ ମୋହର ମାତ ଅଟଇ ତ ଜାଣ ॥
ତୁମ୍ଭ ଆଦେଶକୁ ମାନି ପାର୍ଥ ପାଶେ ଯିବ ।
ଧନରତ୍ନ ଦାସଦାସୀ ସଙ୍ଗତରେ ନେବ ॥
ସେ ସବୁ ଚରଣେ ତାଙ୍କ ଥୋଇ ବିନୟରେ
ଚରଣ ଧରି ପଡ଼ିବ ଜାଣ ମୁଁ ଧରାରେ ॥
ପାଦ ଧରି ମାତ ମୁହିଁ ଅତି ବିନୟରେ ।
ମୋର ପରିଚୟ ଦେବ ତାହାଙ୍କ ପାଶରେ ॥
ମାତ୍ର ମାତ ଯେବେ ମୁହିଁ ବିନୟ କହିଲେ ।
ଯେବେ ମୋବାକ୍ୟକୁ ଧ୍ୟାନ ନ କରିବେ ଭଲେ
ଅପମାନ ଦେଇ ମୋତେ ଲାଞ୍ଛନା କରିବେ ।
ତେବେ କି କରିବି ମାତ କହ ଭାବି ଏବେ ॥
ଯେବେ ମୋର ପରିଚୟ ପାଇ ପାର୍ଥବୀର ।
ଘୃଣାକରି ହତାଦର କରିବେ ସତ୍ୱର ॥
ତେବେ ମାତ ମୋର ଅପମୃତ୍ୟୁ ତ ଘଟିବ ।
କ୍ଷତ୍ରିୟ କଳଙ୍କ ମୋତେ ନିଶ୍ଚୟ ଲାଗିବ ॥
ବୀରମାନେ ମୋର ନାମେ କରିବେ ଯେ ଘୃଣା
ଲୋକମୁଖେ ଅପଯଶ ହୋଇବ ଘୋଷଣା ॥
ବୀରନାଶେ ଆଦର ନ କରିବେ ମୋତେ ।
ଘୋର ଅପଯଶ ହେବ ସମସ୍ତ ଜଗତେ ॥
ଏହି କାରଣରୁ ପାର୍ଥ ପାଶେ ଯିବା ପାଇଁ ।
କେଉଁଣସିମତେ ମୋର ଇଚ୍ଛା ହେଉ ନାହିଁ ॥
ତୁମ୍ଭର ଦୟାରେ ମାତ ସଂସାରରେ ମୁହିଁ ।
ବୀରପଣେ ମୋ ସମାନ କାହିଁ ନ ଦେଖଇ ॥
ଯକ୍ଷ ରକ୍ଷ ନାଗ ନର ଦେବତା ନିକର ।
ଏମାନଙ୍କୁ ମନେ କରେ ତୃଣ ପରକାର ॥
ତେଣୁ ଭାବେ ନିନ୍ଦା ମୋତେ ହୋଇବ ବହୁତ
ସେ କାରଣୁ ଅନବରତରେ ଦଗ୍‌ଧ ଚିତ୍ତ ॥
ଏହି ହେତୁ ପାର୍ଥ ନିକଟକୁ ଯିବା ପାଇଁ ।
କେତେବେଳେ ମାତମୋରଇଚ୍ଛାହେଉନାହିଁ

ତୁମ୍ଭର ପ୍ରସାଦେ ମା ଗୋ ନ କରଇ ଭୟ ।
ଅପମାନ ଅପଯଶେ କମ୍ପେ ମୋ ହୃଦୟ ॥
ବରଂ ଆଘାତକୁ ମୁହିଁ କରେ ତୁଚ୍ଛା ଜ୍ଞାନ ।
ହୀନ ଲୋକଙ୍କର କଥା ନ ସହେ ଶ୍ରବଣ ॥
ଆଜି ହେଉ କାଲି ହେଉ କୌଣସି ଦିନରେ
ଅବଶ୍ୟ ମରଣ ମୋର ନିଶ୍ଚେ ହୋଇପାରେ ॥
ମରଣକୁ ଯେ ଡରଇ କାପୁରୁଷ ସେହି ।
ମନୁଷ୍ୟତ୍ୱ ତାହା ଦେହେ କିଛିମାତ୍ର ନାହିଁ ॥
ସତ୍ୟପଥେ ଧର୍ମପଥେ ଥାଏ ଯାର ମତ ।
ବୀରଦର୍ପେ ପ୍ରଜାପାଳେ ଶାସଇ ଧରିତ ॥
ଇହ ପରକାଳେ ସେହୁ ନ ଘେନେ କଳଙ୍କ ।
ସଦା ଯଶଧ୍ୱନି ତାର ଗାଉଥାନ୍ତି ଲୋକ ॥
ଜନ୍ମ ମୃତ୍ୟୁ ତାହା ପାଶେ ଉଭୟ ସମାନ ।
ଗୌରବ ଧର୍ମ ପଥରେ ଥାଏ ତାର ମନ ॥
ମୃତ୍ୟୁ ହେଲେ ସୁଦ୍ଧା ସେହି ଅମର ଅଟଇ ।
ତା ଅକ୍ଷୟ କୀର୍ତ୍ତି ସଦା ଘୋଷୁଥାଏ ମହୀ ॥
ଏ ସବୁ ଭାବିଣ ଦୁଃଖ ମୋହର ଅନ୍ତର ।
ସଦା ଘାରୁଅଛି ମାତ କହ ପ୍ରତିକାର ॥
ଯେଉଁଲୋକ ନିନ୍ଦା ସ୍ତୁତି କିଛି ନ ଜାଣଇ ।
ନାନାବିଧ ଅନ୍ୟାୟ କରି ଜୀବନ ପୋଷଇ ॥
କିବା ତାର ପିତା ମାତା ନାନା ନୀଚ କର୍ମ ।
କରି ସେହି ଅନ୍ନେ ତାକୁ କରନ୍ତି ପାଳନ ॥
ବେଶ୍ୟାସଙ୍ଗ କରେ ଲୋକ ନିନ୍ଦା ସେ ଲଭଇ
ଧିକ ତାର ଜନ୍ମ ଧିକ ବଞ୍ଚେ ଦେହ ବହି ।
ଏପରି ଲୋକର ମୁଖ କରିଲେ ଦର୍ଶନ ॥
ସଦ୍ୟ ଗଙ୍ଗା ସ୍ନାନ ହୁଏ ପାପ ଯାଏ ପୁଣି ।
ନୁହଇ ମୁଁ ସେ ପ୍ରକାରେ କାପୁରୁଷ ମତ ॥
କିପରି କରିବି ମାତ କହ ଗୋ ସମ୍ପ୍ରତ ॥
ନିନ୍ଦା ଯେବେ ହେବ ମୋର ମରିବା ହିଁ ଭଲ ।
ଏ ବିପଦେ କି କରିବି କହ ମା ସତ୍ୱର ॥
ଉପାୟ ଭାବିଣ ମୋତେ କହ ମା ଏକ୍ଷଣ ।
ଯହିଁରେ କଳଙ୍କ ମୋର ନ ହୁଏ ରଟନ ॥
ଲୋକଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ କିଛି କଳଙ୍କ କୁମର ।
ମୋହଯୋଗ୍ୟ ଅପକୀର୍ତ୍ତି ନ ହୁଏ ପ୍ରଚାର ॥
ତାର ସଦୁପାୟ ମୋତେ କହ ଗୋ ଜନନୀ ।
ଯାହା ପାଇଁ ସଶଙ୍କିତ ମହିଁ ସଦା ପୁଣି ॥

ନ ଦେବ ମୋ ପରିଚୟ ତାହାଙ୍କର ଠାରେ
କେଜାଣିବାକାଳେମୋତେଦୂଣାକରପାରେ
ଆପଣାର ପରାକ୍ରମ ରଖିବ ଅବଶ୍ୟ ।
ଯେତେଦୂର ସାଧ୍ୟ ଶକ୍ତି କରିବ ପ୍ରକାଶ ।
ସହଜେ ନ ହେବ ନତ ତାହାଙ୍କ ପାଶରେ ।
ବୋଲୁଅଛୁ ଆଗୋ ମାତ ଅକପଟେ ତୋରେ
ଶୁଣିଣ କୁମର ବାଣୀ ଚିତ୍ରାଙ୍ଗଦା କହେ ।
ଏପରି ବଚନ କିପାଁ କହିବେ ତନୟେ ॥
ତୋତେତରେ ଜାଣେ ସୁବୋଧ ନ୍ୟାୟପରାୟଣ
ଧୀରମତ ବୋଲି ପୁଣି ଅଛି ମୋ ଧାରଣ ॥
ଜ୍ଞାନେ ପରାସ୍ତ ହୋନ୍ତି ତୋହର ବଗୃରେ ।
ନିର୍ବୋଧ ପରାୟେ କିପାଁ କହୁ ବାରେବାରେ
ବିପଦେ ଅସୀମ ବୁଦ୍ଧି ଜାଣେ ଭଲକରି ।
ଆଜ କିମ୍ପା ବିପରୀତ ଦେଖିଲି ତୋହର ॥
ରାଜନୀତରେ ପଣ୍ଡିତ ତୁହିବେ କୁମର ।
ତେବେ କିମ୍ପା ଏ ପ୍ରକାର କହୁଅଛୁ ଗିର ॥
ତୃଣ ତୁଲ୍ୟ ଜୀବ ନୀଚ କ୍ଷତ୍ରିୟ ନନ୍ଦନ ।
କେବେ ଧରି ନ ଥାଏ ଜାଣନ୍ତି ସର୍ବଜନ ॥
ମାଏ ମୋତେ କହ ବଳା କେଉଁଠାରେ କାହିଁ
ପିତା ପୁତ୍ର ଉଭୟରେ ଯୁଦ୍ଧ ହୋଇଛଇଁ ॥
କାହିଁ କେ କରିଛି ରଣ ପିତାଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ ।
ଦେଖାଇବାକୁ ନିଜର ବିକ୍ରମ ସଂସାରେ ॥
ଦେଖାନାହିଁ ଦୂରେ ଥାଉ ଶୁଣାନାହିଁ କାନେ
ପିତା ପ୍ରତି ଶତ୍ରୁଭାବ ଅଛି କେଉଁ ସ୍ଥାନେ ॥
ଯାହା ଯୋଗୁ ଏହି ପିଣ୍ଡ ହୋଇଲା ଶରୀର ।
ତାହାର ସହିତ ଶତ୍ରୁ ଏ କି ବ୍ୟବହାର ॥
ଯାହା ଯୋଗୁଁ ହେଲା ବଳ ବୀର୍ଯ୍ୟ ବର୍ଦ୍ଧମାନ
ଉଚିତ କି ଅଟେ ତାଙ୍କ ସଙ୍ଗେ କଲି ରଣ ॥
ପିତା ମାତା ଆଜ୍ଞାକାରୀ ଯେ ପୁତ୍ର ଅଟଇ ।
ଧନ ମାନ ଯଶ ତାକୁ ଅଚିରେ ମିଳଇ ॥
ଯୋଗ୍ୟପୁତ୍ର ଯେହୁ ସେହୁ ଏ ଧରା ଧାମରେ
ପିତାଙ୍କର ଆଦେଶକୁ ଅମାନ୍ୟ ନ କରେ ॥
କି ଅବା ନ ଜାଣୁ ବାପ ତୁହି ଧର୍ମନୀତି ।
ତୋତେ ଅବା ବୁଝାଇବି ମୁହିଁ ରେ ସନ୍ତତି ॥
ପଣ୍ଡିତ ପଣରେ ବୃହସ୍ପତିଙ୍କୁ ତୁ ଜିଣୁ ।
ଧନବନ୍ତେ କୁବେରକୁ ତିଳେହେଁ ନ ଗଣୁ ॥
ବଳବନ୍ତ ପଣେ ତୁ ରେ ବାସବ ସମାନ ।
ଧର୍ମବନ୍ତପଣେ ତୁହି ମରାଚ ସମାନ ॥
ଦାତାପଣେ ବଳୀ କର୍ଣ୍ଣଠାରୁ ଅଟୁ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ।
ମୋ ଆଦେଶ ମାନି ପିତାପାଦେ ଯାଇଁ ଖଟ ॥
ଯେଉଁ ପୁତ୍ରଠାରେ ପିତା ସନ୍ତୋଷ ହୁଅନ୍ତି ।
ଧନମାନ ଯଶ ହୁଏ ତାହାର ବିସ୍ତୃତ ॥
ତ୍ରିଲୋକ ବିଜୟୀ ସେହି ହୁଏ ରେ କୁମର ।
ତୋ କଥା ଶୁଣି ଅସ୍ଥିର ହୁଏ ଚିତ୍ତ ମୋର ॥
ମାତାଙ୍କ ବଚନ ଶୁଣି କହେ ବୀରବର ।
ଯାହା ସେ କହିଲ ମାତା ଅଟେ ସାର ଗୀର ॥
ଶୁଣିଥିବ ତ୍ରେତୟାରେ ପ୍ରଭୁ ନାରାୟଣ ।
ଶ୍ରୀରାମରୂପେ ମର୍ତ୍ତ୍ୟରେ ହୋଇଲେ ଜନମ ॥
ତାହାଙ୍କ କୁମର ଲବ କୁଶ ନାମେ ଦୁଇ ।
ପିତା ଖୁଡ଼ୁ ତାଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ରଣ କରି ସେହି ॥
ପିତା ଖୁଡ଼ୁ ତାଙ୍କୁ ରଣେ ପରାସ୍ତ କରିଣ ।
ଶେଷେ ଚିହ୍ନାଚିହ୍ନି ହେଲେ ପିତାପୁତ୍ର ଜାଣ
ସେଥିରେ ମା ରାମଚନ୍ଦ୍ର ମନ ତୋଷ କଲେ ।
ନିଜ ଔରସରୁ ଜାତ ବୋଲି ଯେ ଜାଣିଲେ ॥
ଶୁଣିଅଛୁ ମୋର ପିତାଙ୍କର କଥା ମୁହିଁ ।
ଅଭିମନ୍ୟୁ ନାମେ ଥିଲା ତାହାଙ୍କ ତନୟ ।
ସମରେ ସେ ବିଚକ୍ଷଣ ବଡ଼ ବୁଦ୍ଧିମାନ ।
ତାଙ୍କରେ ସନ୍ତୋଷ ଥାଏ ଅର୍ଜ୍ଜୁନଙ୍କ ମନ ॥
କ୍ଷତ୍ରିୟଙ୍କ ଧର୍ମ ମାତା ଅଟଇ ଏସନ ।
ବିକ୍ରମରେ ପରିଚୟ ଦେବାର ଉତ୍ତମ ॥
ତା ହେଲେ ଜାଣିବେ ସେହି ମୋହର କୁମର
ଯୋଗ୍ୟପୁତ୍ର ବୋଲି ମୋତେ କରିବେ ଆଦର
ଅପୂର୍ବ ଶୁଣ ଗୋ ମାତା ନାମ ନାଗାର୍ଜ୍ଜୁନ ।
ନାଗବାଳୀଠାରୁ ପିତା ଔରସେ ଜନମ ॥
ଗଣ୍ଡା ନିମିତ୍ତରେ ପିତା ପୁତ୍ର ଯୁଦ୍ଧ କଲେ ।
ନାଗାର୍ଜ୍ଜୁନ ହାତେ ମୋର ପିତା ପ୍ରାଣ ଦେଲେ
ହରିହର ବ୍ରହ୍ମା ଆସି ଦେଲେ ଜୀବଦାନ ।
ଯୋଗ୍ୟପୁତ୍ରବୋଲିପିତା ଧଇଲେ କୋଳେଣ
ତେଣୁ ମାତା ମନେ ମୋର ହେଉଅଛି ଭୟ
ବିନାଦର୍ପେ କପରି ଭେଟିବି ଧନଞ୍ଜୟ ॥
ମହା ବୀରବର ସେହି ଅତି ବିଚକ୍ଷଣ ।
କାଳେ ବା କଷ୍ଟ ବୋଲିବେ ତେଣୁ ଭ୍ରାନ୍ତମନ

ପୁତ୍ରର ବଚନ ଶୁଣି ଚିତ୍ରାଙ୍ଗଦା ବୋଇଲେ ।
ଯାହା ତୁ କହିଲୁ ବାବୁ ଜାଣେ ମୁଁ ତା ଭଲେ
ଲବ କୁଶ ଅଚିନ୍ତା ଭାବରେ ଯୁଦ୍ଧକଲେ ।
ନାଗାର୍ଜୁନ ସହ ରଣ ପାର୍ଥ ଅକାଣ୍ଡରେ ॥
ଜାଣୁ ଜାଣୁ କାଏ କରିଅଛୁ ଏହୁ କର୍ମ ।
ଜାଣିଲୁ ତୋହର ମତ ହୋଇଲାଣି ଭ୍ରମ ।
ମାତାଙ୍କ ବଚନ ଶୁଣି ବୋଇଲେ ବୀରବର ।
ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ପୁତ୍ର ଅଟନ୍ତି ଜନକ ମୋହର ॥
କାପର ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ସହିତରେ ଯୁଦ୍ଧକଲେ ।
ପତ୍ରରୂପ ପାଇ ସ୍ୱର୍ଗେ ଅଭିଷେକ ହେଲେ ॥
ଚିତ୍ରାଙ୍ଗଦା ବୋଲେ ଅର୍ଜୁନ ସହ ପଣକର ।
ବହୁତ କହିଲେ ନ ଶୁଣିଲେ ଚକ୍ରଧାରୀ ॥
ତେଣୁ ପ୍ରତିଜ୍ଞା ଭଙ୍ଗ ପାପକୁ ଭୟକର ।
ଇନ୍ଦ୍ରସହ ଯୁଦ୍ଧକଲେ ସେ ଗାଣ୍ଡିବଧାରୀ ॥
ଜାଣୁ ଜାଣୁ କାପର ତୁ ସମର କରିବୁ ।
ଚିହ୍ନା ପାଇ କାପର ତୁ ଶର ନିକ୍ଷେପିବୁ ॥
ଯାଅ ବାବୁ ମାନକର ମୋହର ବଚନ ।
ବିନୟେ ପଡ଼ିଣ ପାଦେ କର ନିବେଦନ ॥
ଦେଶ ଧନରତ୍ନ ସବୁ ତାଙ୍କୁ ସମର୍ପିବୁ ।
କାତର ଭାବରେ ଯାଇଁ ଶରଣ ପଶିବୁ ॥
ଜାଣେ ମୁହିଁ ବିଚକ୍ଷଣ ଅଟେ ପାର୍ଥବୀର ।
ଅପମାନ କେବେ ତୋର ନୋହିବ ତହିଁର
ପିତୃଲୋକ ତୃପ୍ତ ହେଲେ ସକଳ ଦେବତା ।
ତୁଷ୍ଟ ହୋଇଥାନ୍ତି ଶାସ୍ତ୍ରେ ବୋଲନ୍ତି ସର୍ବଥା
ପୁତ୍ରନାମ ମାତ୍ର ଧରି ଅଛନ୍ତି ଅନେକ ।
ସମସ୍ତେ କି ଯୋଗ୍ୟପୁତ୍ର ହୁଅନ୍ତି ବିବେକ ॥
ପିତାଙ୍କ ଚରଣ ଯେହୁ ପୂଜେ ଭକ୍ତିଭରେ ।
ପିତା ଆଜ୍ଞା ଯେହୁ ପୁତ୍ର ଧରିଥାଏ ଶିରେ ॥
ଈଶ୍ୱରର ପରଶଂସା ଯା କରିବେ ସେହି ।
ସକଳ ସହିଇ ଯେହୁ ସୁପୁତ୍ର ଅଟଇ ॥
ଆତ୍ମୀୟ ଯେସନ ସେହି ଅନୁଚିତ କାର୍ଯ୍ୟ ।
ଦେଖିଣ ଭର୍ତ୍ସନା କଲେ ଜାଣି ତା ସମାଜ ॥
ମୂର୍ଖଲୋକ ପୁତ୍ର ଯେବେ ହୁଅଇ ପଣ୍ଡିତ ।
ଜାଣ ତାହା ଯୋଗୁ ପିତା ହୁଅଇ ପୂଜିତ ॥
ପିତାଠାରେ ପୁତ୍ର କେବେ ଆପଣା ଗୁରୁତ୍ୱ ।
ପ୍ରକାଶ ନ କରି ରହିଥାଏ ନୀତ ଧରି ॥

ପିତା ଅଟେ ପୂଜ୍ୟ ଏହା ଜାଣେ ସର୍ବ ନର ।
ଭକ୍ତିଭାବେ ପୁତ୍ର ରହିଥାଏ ତାଙ୍କଠାର ॥
କଲ୍ୟାଣ ବାଞ୍ଛା କରିବା ଯାହାଙ୍କର ମତ ।
ଲାଳନ ପାଳନ ଯେହୁ କଲେ ନିତ ପ୍ରତ ॥
ଯାହାଙ୍କର ତୁଲ୍ୟ ଗୁରୁ ନାହିଁ ଏ ଜଗତେ ।
ତାଙ୍କଠାରେ ମାନ ଆଶା ଛାଡ଼ ତୁ ତୁରିତେ ॥
ମୋହର ବଚନ ରଖ କରେ ଅନୁନୟ ।
ଅଶ୍ୱ ଦେଇ ଅର୍ଜୁନଙ୍କୁ ତୋଷରେ ତନୟ ॥
ଆପଣାର ଯଶ ରଖିବାକୁ କର ପଣ ।
ସାରସଂସାରରେ ଗାନ୍ତୁ ପଣ ସର୍ବଜନ ॥
ତୁମ୍ଭର ଜନନୀ ମୁହିଁ ବୋଇଲି ଯେ ସର୍ବ ।
ମୋହର ବଚନ ତୁମ୍ଭେ ହେଳା ନ କରିବ ।
ଶାସ୍ତ୍ରେ ଅଛି ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଗୁରୁ ଅଟେ ପିତାମାତା ॥
ସେମାନଙ୍କ କଥା ପୁତ୍ର ପାଳଇ ସର୍ବଥା ॥
ପିତା ମାତା ଅସନ୍ତୁଷ୍ଟ ଯେ ସନ୍ତାନ ପ୍ରତି ।
ଦୁସ୍ତର ନରକେ ପଡ଼େ ନ ଲଭେ ନିଷ୍କୃତି ॥
ପଦେ ପଦେ ଅମଙ୍ଗଳ ଘଟଇ ତାହାର ।
ମାତା ପିତା ଗୁରୁ ନ ମାନଇ ଯେ କୁମର ॥
ଜାଣ ବାବୁ ତ୍ରେତୟାରେ ନିଜେ ନାରାୟଣ ।
ଶ୍ରୀରାମ ରୂପରେ ମର୍ତ୍ତ୍ୟେ ହୋଇଲେ ଜନମ ॥
ସର୍ବଜ୍ଞାତା ହରି ସେହି ପିତାଙ୍କ ଆଜ୍ଞାରେ ।
ରାଜ୍ୟ ସୁଖ ଛାଡ଼ି ଗଲେ ବନ ପ୍ରଦେଶରେ ॥
ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ ବର୍ଷ ବନେ ରହି ରାମରାଣ ।
ପୁଣି ଆସି ଅଯୋଧ୍ୟାରେ ହୋଇଲେ ରାଜନ ॥
ଛାଡ଼ି ବାପ ଅଭିମାନ ଆଜ ତୋ ମନରୁ ।
ଆଶୀଷ ଲଭ ତୁ ଯାଇଁ ପିତାଙ୍କ ପାଶରୁ ॥
ଜପ ତପ ଦାନ ଧ୍ୟାନ ମାତା ପିତା ଠାଇଁ ।
କେତେବେଳେ କେଉଁକାଳେ ସମାନ ନୁହଇ
ଦେବଜ୍ଞାନେ ଦୁଇଜଣ ଯେତେ ଗୃହୀଜନେ ।
ଭକ୍ତିଭରେ ସେବା କରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଯତନେ ॥
ଏହିପରି ନାନା ଉପଦେଶ ମାତା ଦେଇ ।
ପୁତ୍ରଙ୍କୁ ବୁଝାଇ କରି ପଠାଇଲେ ତହିଁ ॥
ମାତାଙ୍କଠାରୁ ମେଲାଣି ହୋଇ ବୀରବର ।
ହର୍ଷ ବିଷାଦେ ମିଳିଲା ଆପଣା ନଗର ॥
ଏଥୁଅନ୍ତେ ଶତ୍ରୁଜୟୀ ହେ ବଭ୍ରୁବାହନ ।
ମାତାଙ୍କଠାରୁ ମେଲାଣି ମାଗିଣ ସେକ୍ଷଣ ॥

ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ଯାଇଁ ସିଂହାସନ ପରେ ।
ପାଟ ମନ୍ତ୍ରୀ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଡକାଇଲେ ଖରେ ॥
ଆଜ୍ଞା ଶୁଣି ପାଟମନ୍ତ୍ରୀ ଉପସ୍ଥିତ ହେଲେ ।
ପ୍ରଣାମ କରିଣ ସର୍ବେ ସଭାରେ ବସିଲେ ॥
ସଭାରେ ବସିଣ ସର୍ବେ ରାଜାଙ୍କ ସହିତ ।
ପରସ୍ପରେ କଥାବାର୍ତ୍ତା କହିଲେ ବହୁତ ॥
ସେ ସମୟେ ସଭା ଶୋଭା କି ବର୍ଣ୍ଣିବି ମୁହିଁ ।
ଅମରାବତୀର ଦେବ ସଭା ଲକ୍ଷ ନୋହି ॥
ଶୁଦ୍ଧ ସ୍ଫଟିକର ତହିଁ ବିଚିତ୍ର ମଣ୍ଡପ ।
ତଥିପରେ ଟଣା ହୋଇଅଛି ଚନ୍ଦ୍ରାତପ ॥
ହୀରାମାଳା କେତେ କେତେ ତହିଁରେ ଲମ୍ବଇ ।
ବୈଦୁର୍ଯ୍ୟର ବନ୍ଧା ଚଉଦିଗେ ଶୋଭାପାଇ ॥
କାଞ୍ଚନର ପାବଚ୍ଛ ଯେ ହୀରା ଖୁଅମାନ ।
ଅମଳାନ ବସ୍ତ୍ରରେ ହୋଇଛି ସେ ମଣ୍ଡନ ॥
ନାନାବିଧ ଚିତ୍ର ବିଚିତ୍ର ଶୋଭେ ସେହି ସ୍ଥାନ
କାରିଗରି ଦେଖିଲେ ମୋହିତ ହେବ ମନ ॥
ନାନା ଚିତ୍ର ପଟମାନ ତହିଁ ଶୋଭା ପାଇ ।
ଦେଖିଲେ ମନ ନୟନ ଲାଗି ରହେ ତହିଁ ॥
ଯଥା ଯୋଗ୍ୟସ୍ଥାନେ ସର୍ବେ ଉପସ୍ଥିତ ହେଲେ
ଏହା ଦେଖି ନରପତି ଆନନ୍ଦ ହୋଇଲେ ॥
ମନ୍ତ୍ରୀ ମୁଖ ଚାହିଁ ରାଜା ବୋଲନ୍ତି ବଚନ ।
ଶୁଣ ମୋହର ବଚନ ଅହେ ମନ୍ତ୍ରୀଗଣ ॥
ଘଟିଛି ଏହି ଘଟଣା ଅତି ଚମତ୍କାର ।
ଉପାୟ ନ ଦିଶେ ମୋତେ କୁହ ମନ୍ତ୍ରୀବର ॥
ହସ୍ତିନା ଦେଶର ରାଜା ଧର୍ମ ଯୁଧିଷ୍ଠିର ।
ଜ୍ଞାତିବଧ ଦୋଷୁ ପାର ହେବାପାଇଁ ବୀର ॥
ଅଶ୍ୱମେଧ ଯଜ୍ଞ ସେହି କରିବେ ସେଠାରେ ।
ତେଣୁକରି ଅଶ୍ୱ ଛାଡ଼ିଛନ୍ତି ଦେଶାନ୍ତରେ ॥
ଅଶ୍ୱକୁ ରକ୍ଷା କରିଣ ଅଛନ୍ତି ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ।
ତ୍ରିଭୁବନ ମଧ୍ୟେ ଯାର ବୀରପଣ ଧନ୍ୟ ।
ସଙ୍ଗେ ଛନ୍ତି ବଡ଼ ବଡ଼ ବୀର ଅଗଣନ ।
କ୍ରମେ ଦେଶ ଜୟକରି ଆସିଲେ ଏ ସ୍ଥାନ ॥
ମଣିପୁରେ ଅଶ୍ୱ ଆସି ଯହୁଁ ପ୍ରବେଶିଲା ।
ସୁନ୍ଦର ଦେଖିଣ ଦୂତ ଆସିଣ କହିଲା ॥
ଆଜ୍ଞାଦେଲେ ଅଶ୍ୱକୁତେ ବେଗେ ଧରିଆଣ ।
ଆଜ୍ଞା ପ୍ରମାଣେ ଆଣିଲେ ଅଶ୍ୱକୁ ଧରିଣ ॥
ଅଶ୍ୱକୁ ମୋ ପାଶେ ଆଣି ଦିଅନ୍ତେ ସେବେନେ
ଅଶ୍ୱକୁ ଦେଖିବା ପାଇଁ ଗଲି ତତକ୍ଷଣେ ॥
ଅଶ୍ୱକୁ ଦେଖିଣ ବହୁ ଆନନ୍ଦ ହୋଇଲି ।
ତାହାର ମସ୍ତକେ ଏକ ପତ୍ର ଯେ ଦେଖିଲି ॥
ସେଥିରେ ହୋଇଛି ଲେଖା ଯୁଧିଷ୍ଠିର ଯଶ ।
ଆବର ସଙ୍ଗତେ ଛନ୍ତି ପାର୍ଥ ବୀର ଈଶ ॥
ପଢ଼ିଣ ପୂର୍ବର କଥା ମନରେ ପଡ଼ିଲା ।
ତହୁଁ ମୋର ମନ ବଡ଼ ଆନନ୍ଦ ହୋଇଲା ॥
ଦିନେ ମାତା କହିଥିଲେ ମୋ ଜନ୍ମ ବୃତ୍ତାନ୍ତ ।
ଅର୍ଜ୍ଜୁନଙ୍କ ଔରସରେ ମୋହର ଯେ ଜାତ ॥
ମାତାଙ୍କ ମୁଖରୁ ମୁହିଁ ପୂର୍ବେ ଶୁଣିଥିଲି ।
ପିତାଙ୍କର ଅଶ୍ୱ ଏହି ବୋଲିଣ ଜାଣିଲି ॥
ତହୁଁ ଅଶ୍ୱକୁ ନେଇଣ ମାତାଙ୍କ ପାଶରେ ।
ଯାଇଣ ପ୍ରବେଶି ଜଣାଇଲି ତାଙ୍କଠାରେ ॥
ମୋହର ବଚନ ମାତା ଶୁଣି ସୁଖୀ ହେଲେ ।
ନାନାମତେ ବୁଝାଇଣ ମୋତେ ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ
ବୋଇଲେ ନନ୍ଦନ ତୋର ପିତା ଅଟେ ସେହି
ବନସ୍ତରେ ନିଜ ପରିଚୟ ଦିଅ ଯାଇ ॥
ତହୁଁ ମାତାଙ୍କର ପାଶୁ ମେଲାଣି ହୋଇଣ ।
ତୁମ୍ଭମାନଙ୍କୁ ପଚାରେ ଦିଅ ବୁଦ୍ଧି ଦାନ ॥
ପିତା ମୋର ସେହି କିନ୍ତୁ ମୋତେ ନ ଚିହ୍ନନ୍ତି
କେଉଁପରି ଚିହ୍ନା ମୁହିଁ ଦେବି ତାଙ୍କ କତି ॥
କାଳେ ମୋତେ ଅପମାନ ଦେଇ ଦୂରକରି ।
ଦେବେ ବୋଲି ଏହି ଭୟ ହୁଅଇ ମୋହର
କ୍ଷତ୍ରିୟ ଔରସେ ଜନ୍ମି କ୍ଷତ୍ରିୟ ବୃତ୍ତିରେ ।
ନିଜ ପରିଚୟ ଦେବି ସଂଗ୍ରାମ ଭୂମିରେ ॥
ଯେବେ କ୍ଷତ୍ରି ବୃତ୍ତି ଛାଡ଼ି ବନସ୍ତରେ ଯିବି ।
ଭୟେ ଶରଣନେଲି ମୁଁ ବୋଲିବେ ଗାଣ୍ଡିବୀ ॥
ଯେବେ ମୋତେ ନାନାକଥା କହି ଘୃଣାକରି
ଅପମାନ ଦେବେ ମରିବା ଭଲ ମୋହର ।
ଏଣୁକରି ମୋର ମନେ ସନ୍ଦେହ ହୁଅଇ ।
କୁହ ମନ୍ତ୍ରୀମାନେ ଯା ବିଚାରେ ଭଲ ହୋଇ
ରାଜାଙ୍କ ବଚନ ଶୁଣି କହେ ମନ୍ତ୍ରୀବର ।
ପ୍ରକୃତରେ ଜାଣ ଯେବେ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ପିଅର ॥
ତେବେ ତାଙ୍କ ସହ ରଣ ନୁହଇ ଶୋଭନ ।
ଜାଣି ଶୁଣି କଲେ ଏହା ହୋଇବ ଅଧର୍ମ ॥

ତେଣୁ କର ବୀରମଣି ବିନୟ କରିବା ।
ନାନାଦି ପ୍ରକାରେ ତାଙ୍କ ମନକୁ ତୋଷିବା ॥
ତହିଁରେ ଯେବେ ସନ୍ତୋଷ ନ ହୋଇବ ସେହି
ଆପଣଙ୍କୁ ଅପମାନ ଦେବେ କ୍ରୋଧ ବହି ॥
ଅପମାନ ସହି ତାଙ୍କୁ ପୁଣି ବୁଝାଇଣ ।
କହିବା ନାନା ପ୍ରକାର ବିନୟ ବଚନ ॥
ଏତେମତେ ପାର୍ଥ ଯେବେ ଅପମାନ ଦେବେ
ପୁତ୍ର ବୋଲି ଆପଣଙ୍କୁ ସେହି ନ ଘେନିବେ
ତେବେ ଯଜ୍ଞ ଅଶ୍ୱ ଆମ୍ଭେ କେବେ ନ ଛାଡ଼ିବା
କ୍ଷତ୍ରିୟ ନିୟମେ ଯୁଦ୍ଧ ଘୋଷଣା କରିବା ॥
ଧର୍ମକୁ ସୁମରି ତହିଁ ପଶିବା ସମରେ ।
ନିଶ୍ଚେ ଜୟୀ ହେବା ଆମ୍ଭେ ଧର୍ମର ବଳରେ ॥
ମୋର ଏ ବିଚାର ରାଜା କରନ୍ତୁ ଗ୍ରହଣ ।
ମାତାଙ୍କ ଆଦେଶ କିପାଁ ହୋଇବ ଲଙ୍ଘନ ॥
ମାତା ପିତା ଅଟନ୍ତି ଯେ ଗୁରୁ କୁମରର ।
ତାଙ୍କ ଆଜ୍ଞାକୁ ଭାଙ୍ଗିବା ନୁହଇ ବିଚାର ॥
ମାତାଙ୍କ କଥା ହୋଇବ ଆମ୍ଭ କାର୍ଯ୍ୟ ହେବ ।
କୌଣସି ପ୍ରକାରେ କେହି ନିନ୍ଦା ନ କରିବ
ମୋ ମନକୁ ଏହି କଥା ଆସଇ ରାଜନ ।
ଏଥିରେ ନୋହିବ କେତେବେଳେ ନିନ୍ଦା ପୁଣ
ବିଳମ୍ବ ନ କର ମହାରାଜା ବେଗେ ଚଳ ।
ନିଶ୍ଚୟ ମଙ୍ଗଳ କରିବେ ଯେ ଆଦିମୂଳ ॥
ମନ୍ତ୍ରୀର ବଚନ ଶୁଣି ବଭ୍ରୁବାହ ବୀର ।
ସୈନ୍ୟଙ୍କୁ ଗୁହିଁ ଆଦେଶ ଦେଲାକ ସତ୍ୱର ॥
ମୋହ ନଗରେ ଅଛନ୍ତି ଯେତେ ବୀରଗଣ ।
ଧନରତ୍ନ ଗଜବାଜି ଆଦି ପ୍ରଜାଗଣ ।
ନର୍ତ୍ତକୀ ନର୍ତ୍ତକ ଆଦି ସମସ୍ତେ ହେ ଚଳ ।
ଅର୍ଜୁନକୁ ସାକ୍ଷାତ କରିବ ଆମ୍ଭ ତୁଳ ॥
ନବରତ୍ନ ଭଣ୍ଡାରକୁ ଶଗଡ଼ରେ ଭର ।
ରଥ ଗଜ ଅଶ୍ୱ ଆଦି ଚଳନ୍ତୁ ସଙ୍ଗର ॥
ସୈନ୍ୟମାନେ ପଛୁଆର କରିଣ ଚଳନ୍ତୁ ।
ଭାଟମାନେ ମଙ୍ଗଳ ଗାଏଣୀ କରୁଥାନ୍ତୁ ॥
ଛତିଶ ନିଯୋଗ ବିଧି ଯେମନ୍ତେ ପ୍ରକାର ।
ମହା ସମ୍ଭ୍ରମରେ ଚଳ ମୋହର ସଙ୍ଗର ॥
ରାଜାଙ୍କ ଆଜ୍ଞା ପାଇଣ ସର୍ବ ଦୂତଗଣ ।
ଦେଶମଧ୍ୟେ ଘୋଷଣା ଯେ ଦେଲେକ ବହନ

ଘୋଷଣା ଶୁଣିଣ ସର୍ବେ ଆନନ୍ଦିତ ହେଲେ ।
ରାଜାର ପାଶରେ ଆସି ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ॥
ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଦେଖି ରାଜା ଅତି ଆନନ୍ଦରେ ।
ରଥ ଆରୋହଣ ଗଲେ ସୈନ୍ୟ ସହିତରେ
ଶଗଡ଼ମାନଙ୍କେ ଧନରତ୍ନ ପୂରାଇଣ ।
ବାଜଘୋଷ ଦାଇଣ୍ଡି ଯେ ବଜାଇ ବହନ ॥
ଅର୍ଜୁନ ଶିବିର ପାଶେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ।
ସୈନ୍ୟସେନାମାନେ ଦ୍ୱାରଦେଶରେ ରହିଲେ
ଦୂରେ ଛିଡ଼ାହୋଇ ବୀର ଆନନ୍ଦ ମନରେ ।
ଦୂତ ପଠାଇଲେ ସେହି ଅର୍ଜୁନ ପାଶରେ ॥
ଦୂତକୁ ବୋଇଲେ ରାଜା ଶୁଣ ମୋ ବଚନ
ପାର୍ଥଙ୍କ ନିକଟେ ଯାଇ କହ ତୁ ବହନ ॥
କହିବୁ ତୁ ମଣିପୁର ରାଜା ଆସିଛନ୍ତି ।
ଆପଣଙ୍କ ଶ୍ରୀଚରଣ ଦର୍ଶନ ଇଚ୍ଛନ୍ତି ॥
ଆପଣଙ୍କ ଆଜ୍ଞା ପାଇଁ ପଠାଇଲେ ମୋତେ ।
ଯେ ଆଜ୍ଞା ହୋଇବ ଜଣାଇବି ମୁଁ ତୁରିତେ ॥
କିସ ଆଜ୍ଞା ଦେବେ ସେହି ଯାଅ ତୁ ବହନ
ତୋର ଅପେକ୍ଷାରେ ମୁହିଁ ଅଛି ଏହି ସ୍ଥାନ ॥
ଆଜ୍ଞାମାତ୍ରେ ଦୂତ ବେଗେ ଗମନ କରିଲା ।
ପାର୍ଥଙ୍କ ପାଶରେ ଯାଇଁ ଉପସ୍ଥିତ ହେଲା ॥
ଚରଣେ ପଡ଼ିବ ବୀର ହସ୍ତ ଯୋଡ଼ିକରି ।
କହିଲା ହେ ଦେବ ଶୁଣ ମୋହର ଗୁହାରି ॥
ମଣିପୁର ନରପତି ସେ ବଭ୍ରୁବାହନ ।
ଆପଣଙ୍କ ଶ୍ରୀଚରଣେ ଦର୍ଶନ ଲାଗିଣ ।
ଦ୍ୱାରଦେଶେ ଉପସ୍ଥିତ ହୋଇଛନ୍ତି ସେହି ।
ତୁମ୍ଭଙ୍କ ଆଦେଶ ପାଇଁ ମୁହିଁ ଆସିଲଇଁ ॥
ଦୂତର ବଚନ ଶୁଣି ପାର୍ଥ ବୀରମଣି ।
କାମଦେବ ପ୍ରତି ଗୁହିଲେ ସେ ସେହିକ୍ଷଣି ॥
ଅଭିପ୍ରାୟ ପଚାରିଲେ ଯତନ କରିଣ ।
ତୁମ୍ଭମାନଙ୍କ କି ମତ ବୋଲ ଏଇକ୍ଷଣି ॥
ଶୁଣି କାମଦେବ ବୋଲେ ଅର୍ଜୁନଙ୍କ ପ୍ରତି ।
ଏଥିରେ ମୋର ବିଚାର ହୁଏ ଏହି ମତି ॥
ଶତ୍ରୁହେଉ ମିତ୍ର ହେଉ ଆପଣା ପାଶକୁ ।
ଯେ ଆସିବ ସମ୍ମାନ ଯେ କରିବା ତାହାକୁ ॥
ଏଥି ଶ୍ରେଷ୍ଠ ବଡ଼ ନୀତି ଏପରି ବିଚାର ।
କରିବା ଉଚିତ ନୁହେ ମନୋଭାବ ମୋର ॥

ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଯେତୁ ହୋଇଲା ଏ ଲୋକଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ
ଶ୍ରେଷ୍ଠ ନୁହେଁ ବଡ଼ ସେହି ଜାଣ ନିଶ୍ଚୟରେ ॥
ତେଣୁ କରି ମୋର ମନେ ଏମନ୍ତ ଆସଇ ।
କି ଯତ ଏ ସ୍ଥାନେ ଯେବେ ରାଜନ ଆସଇ ॥
କିବା ଇଚ୍ଛା ତାହାଙ୍କର କିଛି ଜଣା ନାହିଁ ।
ଅଗଣିତ ସୈନ୍ୟସହ ଆସିଛନ୍ତି ସେହି ॥
କିପାଁ ଏତେ ଅଶ୍ୱ ହସ୍ତୀ ତାହାଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ ।
କିପାଁଇ କରିଛୁ ଇଚ୍ଛା ଏଥେ ଆସିବାରେ ॥
ଅବଶ୍ୟ କାରଣ କିଛି ଅଛଇ ଏହାର ।
ନ ଜାଣି ମନା କରିବା ନୁହଇ ବିଚାର ॥
ମୋହର ବଚନ ଶୁଣ ପାଣ୍ଡୁଙ୍କ ନନ୍ଦନ ।
ଦୂତେ ବୋଲ ଏଠାକୁ ଆସନ୍ତୁ ସେ ରାଜନ ॥
ଶୁଣିଣ ଅର୍ଜୁନ ତାକୁ ଏହି କଥା ବୋଲେ ।
ଦେଶତ୍ୟାଗ କରି ଆମ୍ଭେମାନେ ଅବହେଳେ
ସାଧିବାକୁ ଯାଗ କାର୍ଯ୍ୟ ଏଥେଁ ଆଗମନ ।
ପଛେ କିବା ବିଘ୍ନ ହେବ ଭୟ ହୁଏ ମନ ॥
ଅଜ୍ଞାତ ସ୍ଥାନରେ ଆମ୍ଭେମାନେ ଉପସ୍ଥିତ ।
କାହାର କି ଅଭିପ୍ରାୟ ନ ହୁଏ ଜାଣିତ ॥
ଏଥିପାଇଁ ସନ୍ଦେହ ତ ଦୂତର ବଚନେ ।
ଆଜ୍ଞାଦେବା ପାଇଁ ମୁହିଁ ନ ଭାବଇ ମନେ ॥
ଶୁଣି ପାର୍ଥଙ୍କ ବଚନ କାମଦେବ ବୋଲେ ।
ଭଲମନ୍ଦ ବ୍ୟବହାର ଜାଣିବାକୁ ହେଲେ ॥
ଯାହାସଙ୍ଗେଦେଖାଦେଖିକେବେହୋଇନାହିଁ
ଯା ନାମ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କ କର୍ଣ୍ଣେ ଶୁଣି ନାହିଁ ॥
ତାକୁ ମନ୍ଦ ବୋଲି ଆମ୍ଭେ ଜାଣିବୁ କେମନ୍ତେ
ନ ଜାଣି ମନ୍ଦ ବୋଲିବା ନୁହଇ ଉଚିତେ ॥
ସେଥିପାଇଁ ଆଗେ ତାଙ୍କ ନିଅ ପରିଚୟ ।
ତାର ଇଚ୍ଛା ହୁଏ କିବା ତାର ଅଭିପ୍ରାୟ ॥
ବୋଧହୁଏ ବିରୋଧରେ ନୁହେଁ ତାର ମତି ।
ତା ହେଲେ କିଆଁ ଏଠାକୁ କହନ୍ତା ସେ ଗତି
ଜଣାଯାଏ ମିତ୍ରଭାବେ ସାକ୍ଷାତର ପାଇଁ ।
ସୈନ୍ୟ ସହିତରେ ଆସିଅଛି ନୃପସାଇଁ ॥
ଜଣାଯାଏ ଏ ସ୍ଥାନରେ ଯୁଦ୍ଧ ହେବ ନାହିଁ ।
ବିନାଯୁଦ୍ଧେ ଅଶ୍ୱ ଆମ୍ଭେ ନେବା ମୁକୁଳାଇ ॥
ବିନା କଳିଆ ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱରେ କାର୍ଯ୍ୟ ଯେବେ ହେବ ।
ଉଭୟ ପକ୍ଷ ମଙ୍ଗଳ ନିଶ୍ଚୟ ହୋଇବ ॥

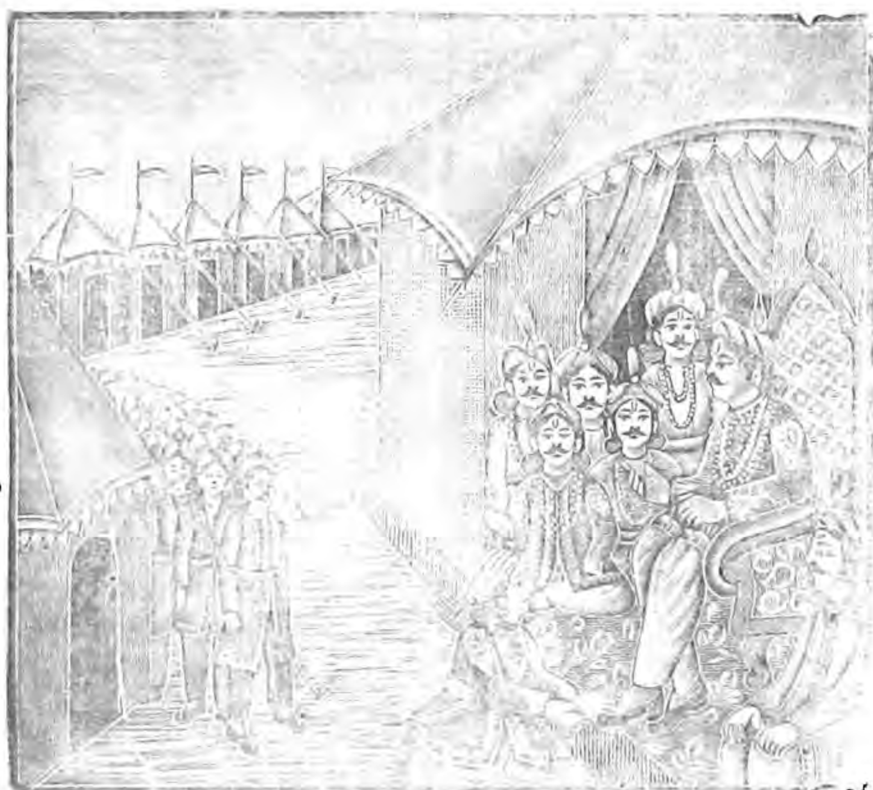
ସହଜରେ ଅନୁଗତ ଯେବେ କେହି ହୁଏ ।
ଉଭୟଙ୍କ ଶ୍ରେୟ ଏହା ଜାଣ ହେ ନିଶ୍ଚୟେ ॥
ହଣାହଣି ମରାମରି ନ କରିଣ ପୁଣ ।
ଯେବେ ଦୁଇପକ୍ଷେ ହୁଏ ମିତ୍ରତା ସ୍ଥାପନ ॥
ତା ହେଲେ ଉଭୟ ପକ୍ଷ ମଙ୍ଗଳ ହୋଇବ ।
ଏ ମୋ ବିବେଚନା ଅଟେ ହେ ବୀର ଗାଣ୍ଡିବ
ଏଥିପାଇଁ ବୁଦ୍ଧିମାନ କଲ କୌଶଳରେ ।
ବିବାଦ ବିହୀନ କାର୍ଯ୍ୟ କରନ୍ତି ସୁଖରେ ॥
ଅଶ୍ୱକୁ ଧରିଣ ରାଜା ମନରେ ଭାବିଲେ ।
ପ୍ରବଳ ସହ ବିରୋଧ ନୁହଇ ବିଧିରେ ॥
ଏହି ଭାବନା ମନରେ କରିଣ ରାଜନ ।
ଆସିଛନ୍ତି କରିବାକୁ ବନ୍ଧୁତା ସ୍ଥାପନ ॥
ଆତ୍ମୀୟ ସ୍ୱଜନ ସଙ୍ଗେ କରିଣ ମନ୍ତ୍ରଣା ।
ଅଶ୍ୱ ଦେବାକୁ ଆସିଲେ ମୋତେ ଯାଏ ଜଣା
ଶୁଣିଣ ଅର୍ଜୁନ ବୀର ଏପରି ବଚନ ।
ଦୂତକୁ ବୋଇଲେ କରି ତ୍ୱରିତେ ଗମନ ॥
ଯେଉଁଠାରେ ତୁମ୍ଭ ରାଜା କରିଛନ୍ତି ସ୍ଥିତ ।
ତାଙ୍କଠାରେ ଏହିକଥା ଜଣାଅ ଝଟିତ ॥
ଆସନ୍ତୁ ନିର୍ଭୟେ ଦେଖା କରିବାର ପାଇଁ ।
କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ବାଧା ବିଘ୍ନ ଏଥେ ନାହିଁ
ଆସିଅଛୁ ଆମ୍ଭେମାନେ ସାଧିବାକୁ କାର୍ଯ୍ୟ ।
ଜଣା ଶୁଣା ଅଟେ ଏହି ଜାଣ ଏ ନିଧାର୍ଯ୍ୟ ॥
ଶୁଣିଣ ଅର୍ଜୁନ ବାକ୍ୟ ଦୂତ ଆନନ୍ଦରେ ।
ବଭ୍ରୁବାହନ ପାଶରେ ମିଳିଲା ସତ୍ୱରେ ॥
ଅର୍ଜୁନଙ୍କ ଅଭିମତ ସବୁ ଜଣାଇଲା ।
ଶୁଣି ନରପତି ମନେ ଆନନ୍ଦ ହୋଇଲା ॥
ଅତି ଆନନ୍ଦରେ ରାଜା ଅର୍ଜୁନ ପାଶରେ ।
ଉପସ୍ଥିତ ହୋଇଣ ଦେଖିଲେ ସେ ସ୍ଥାନରେ
ମଧ୍ୟରେ ବସିଅଛନ୍ତି ପାର୍ଥ ବୀରବର ।
କାମଦେବ ଆଦି ଛନ୍ତି ଚାରି ପାର୍ଶ୍ୱରେ ॥
ହଂସଧ୍ୱଜ ନୀଳଧ୍ୱଜ ଯୌବନାଶ୍ୱ ବୀର ।
ଅନୁଶାଲ୍ୱ ଆଦିକରି ସଂଗ୍ରାମେ ସୁଧୀର ॥
ତାରାପନ୍ତି ପରି ସବେ ବେଢି ବସିଛନ୍ତି ।
ମଧ୍ୟରେ ଅର୍ଜୁନ ଚନ୍ଦ୍ରପ୍ରାୟେ ବିରାଜନ୍ତି ॥
ସୁବିଶାଳ ବକ୍ଷସ୍ଥଳ ଦିଶେ ଶୋଭମାନ ।
ହସ୍ତୀର ଶୁଣ୍ଢ ପରାୟେ ଓବଳ ବାହୁ ଜାଣ ॥

କୃଷ୍ଣବର୍ଣ୍ଣ କାନ୍ତ ମନୋହର ରୂପଠାଣି ।
କୋଟି କନ୍ଦର୍ପଙ୍କ ପ୍ରାୟେ ଦିଶେ ବୀରମଣି ॥
ଉନ୍ନତ ମସ୍ତକ ତାଙ୍କ ଅଙ୍ଗର ଗଠନ ।
ତେଜ ଦେଖାଯାଏ ସୂର୍ଯ୍ୟଦେବର ସମାନ ॥
ଶରଣାଗତର ବନ୍ଧୁ ଶତ୍ରୁଙ୍କର ଯମ ।
ଯା ନାମରେ କମ୍ପମାନ ହୁଏ ଜନ୍ତୁଗଣ ॥
ସମରେ ନିପୁଣ ବୀର ଅବ୍ୟର୍ଥ ସନ୍ଧାନ ।
ନିସ୍କମ୍ପ ହୃଦୟ ବୀର ଅତି ବିଚକ୍ଷଣ ॥
ଅନୁଚର ଗୃହଯାଏ ବସିଛନ୍ତି ଘେରି ।
ମଧ୍ୟେ ବସିଛନ୍ତି ବୀର ବାସବଙ୍କ ପରି ॥
ଉପଯୁକ୍ତ ପାତ୍ର ମିତ୍ରମାନେ ସଙ୍ଗେ ଘେନି ।
ପ୍ରବେଶ ବଭ୍ରୁବାହନ ହେଲେ ତହିଁ ପୁଣି ।
ଭକ୍ତିଭରେ ପାର୍ଥଙ୍କର ଶ୍ରୀଚରଣ ତଳେ ।
ପ୍ରଣିପାତ ହେଲେ ବୀର ଅତି ବିନୟରେ ॥
ଗଳେ ବସ୍ତ୍ର ଦେଇ ବୀର ସକରୁଣ ସ୍ୱରେ ।
ବନ୍ଦନା କରିଣ ପୁଷ୍ପ ଦେଲେ ଆନନ୍ଦରେ ॥
ସ୍ନେହେ ଚକ୍ଷୁ ଛଳ ଛଳ ହୋଇଲା ତାଙ୍କର ।
ନିରୀକ୍ଷଣ କରେ ବୀର ପାର୍ଥେ ବାରବାର ॥
ମନ ମଧ୍ୟେ ନାନାଭାବ ଉଦୟ ହୁଅଇ ।
କୁଳନାରୀ ସଙ୍ଗେ ହାସ୍ୟ କିବା ଶୋଭାପାଇ ॥
ଯେ ସକଳ ଧନ ରତ୍ନ ଥିଲା ସଙ୍ଗତରେ ।
ସବୁ ସମର୍ପଣ କଲା ପାର୍ଥଙ୍କ ପାଦରେ ॥
ଦୂରେ ଥାଇ କରଯୋଡ଼ି ବୋଲନ୍ତି ବଚନ ।
କମ୍ପିତ ଭାବରେ ଭିକ୍ଷା କରେ ଅକିଞ୍ଚନ ॥
ଜନମ ସାର୍ଥକ ମୋର ଜାଣିଲି ନିଶ୍ଚୟ ।
ସେ ଯୋଗୁ ଏଠାରେ ତୁମ୍ଭେ ହୋଇଛ ଉଦୟ ॥
ବହୁଦିନ ଆଶାଥିଲା ଚରଣ ଦର୍ଶନ ।
ଭାଗ୍ୟବଳେ ଆଜ ତାହା ହୋଇଲା ପୂରଣ ॥
କେତେଦିନୁ ସୁସମୟ ନୋହୁଥିଲା ମୋର ।
ଏତେଦିନେ ମନକଷ୍ଟ ତୁଟିଲା ହେ ବୀର ॥
ଦେବତା ପ୍ରସନ୍ନ ମୋତେ ଜାଣିଲି ଏକ୍ଷଣ ।
ସର୍ବଗ୍ରହ ଶୁଭ ମୋର ହୋଇଅଛୁ ପୁଣ ॥
ମୋ ମନ ବେଦନା ଜାଣି ପ୍ରଭୁ ନାରାୟଣ ।
ଏତେଦିନେ ପଠାଇଲେ ଦେବାକୁ ଦର୍ଶନ ॥
ଜାଣିଲିଣି ମୋହ ପାଇଁ ଏଥେ ଆଗମନ ।
ବହୁଦିନ ଆଶା ମୋର ହୋଇଲା ପୂରଣ ॥

ସଂସାରରେ ସୁଖ ଭୋଗ ଆଦି ଯେତେ ମୋର
କାହିଁରେ ଅଭାବ ନାହିଁ ଶୁଣନ୍ତୁ ପିଅର ॥
ଧନରତ୍ନ ଅଶ୍ୱ ହସ୍ତୀ ଯେତେ ଆଧିପତ୍ୟ ।
ଆଉ ଯେତେ ମହାମୂଲ୍ୟ ପଦାର୍ଥ ସମସ୍ତ ॥
ସେ ସବୁ ଅମ୍ଭର ଭାଗ୍ୟେ ଅଭାବତ ନାହିଁ ।
ମାତ୍ର ମନ ଦୁଃଖ ଥିଲା ଆହେ ବୀରସାଇଁ ॥
ତାହା ଦୂର କରିବାକୁ ଆପଣ କାରଣ ।
ସେ ଯୋଗେ ଛାମୁରେ ଦେବ ଏହି ନିବେଦନ
ନ ଜାଣିଣ ଅପରାଧ ଘଟିଛି ମୋହର ।
ତୁମ୍ଭ କୃପା ବିନୁ କିଏ କରିବ ଉଦ୍ଧାର ॥
ପରିଚୟ ନ ପାଇଲେ କିପରି ଚିହ୍ନିବ ।
ନ ଜାଣିଣି ମୋତେ କେହ୍ନେ ଗ୍ରହଣ କରିବ.
ମୋହର ଯେତକ ଦୋଷ ସକଳ ମାର୍ଜନ ।
କରିବ ହେ ଦୟାମୟ ଏହି ନିବେଦନ ॥
ଏତେଦିନ ଦୁଃଖ ଥିଲା ନ ଚିହ୍ନିଲି ପିତା ।
ଏଣିକି ମୋ ମନଦୁଃଖ ଘୁଞ୍ଚିଲା ସର୍ବଥା ॥
ଯେତେବେଳେ ତୀର୍ଥ ପର୍ଯ୍ୟଟନେ ଆସିଥିଲ ।
ଗନ୍ଧର୍ବ ନନ୍ଦିନୀ ଚିତ୍ରାଙ୍ଗଦାକୁ ବରିଲ ॥
ବିଭାହୋଇ ମହାବୀର ଦାମ୍ପତ୍ୟ ସ୍ନେହରେ ।
କେତେକାଳ କଟାଇଲ ମାତାଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ ॥
ଆପଣଙ୍କ ଔରସରେ ତାହାଙ୍କ ଗର୍ଭରେ ।
ଜନମ ହୋଇଲା ମୋର ଶୁଣ ମନସ୍ଥିରେ ॥
ଜନ୍ମ ହୋଇ କ୍ରମେ ଯେତେବେଳେ ବଡ଼ହେଲି
ପିତା ମୋର କିଏ ବୋଲି ମାତାଙ୍କୁ ପୁଚ୍ଛିଲି ॥
ଶୁଣି ମୋ ବଚନ ମାତା କହିଲେ ବୁଝାଇ ।
ହସ୍ତିନାର ରାଜା ଯୁଧିଷ୍ଠିର ନରସାଇଁ ॥
ତାହାଙ୍କ କନିଷ୍ଠ ଭାଇ ନାମ ତା ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ।
ସେ ତୋହର ପିତା ବାପ ହେତୁ କରି ଘେନ
ଆହେ ତାତ ସେହିଦିନୁ ମନେ ମୋର ଥିଲା ।
ଏବେ ବିଧି ଆଣି ତାହା ମୋତେ ଘଟାଇଲା
ଯେତେବେଳେ ଆପଣଙ୍କ ଯଜ୍ଞ ଅଶ୍ୱ ପୁରେ ।
ପ୍ରବେଶିଲା ମୋ ଆଗରେ କହିଲେ ଡଗରେ
ଡଗରଙ୍କ ମୁଖୁଁ ଶୁଣି ଅଶ୍ୱ ଆଗମନ ।
ଧରିବା ପାଇଁକି ମୁଁ ଆଦେଶ ଦେଲି ପୁଣ ॥
ମୋ ଆଦେଶ ପାଇଣ ସେମାନେ ଚଳିଗଲେ
ଯଜ୍ଞ ଅଶ୍ୱ ଧରିଣ ମୋ ପାଶେ ପ୍ରବେଶିଲେ ॥

ଅଶ୍ୱ ଦେଖିଣ ବହୁତ ଆନନ୍ଦ ହୋଇଲି ।
ଅଶ୍ୱଶିରେ ଥିବା ବୀରପତ୍ରକୁ ପଢ଼ିଲି ॥
ଦେଖିଲି ହୋଇଛି ଲେଖା ସେ ବୀରପତ୍ରର ।
ହସ୍ତିନାର ରାଜା ଯୁଧିଷ୍ଠିର ନରବର ॥
ଜ୍ଞାତି ବଧ ପାପୁ ମୁକ୍ତ ହୋଇବାର ପାଇଁ ।
ଅଶ୍ୱମେଧ କରୁଛନ୍ତି ଦ୍ରୌପଦୀର ସାଇଁ ॥
ଅଶ୍ୱରକ୍ଷା ପାଇଁ ଆସିଅଛନ୍ତି ଅର୍ଜୁନ ।
ତାହାଙ୍କର ସଙ୍ଗତରେ ଛନ୍ତି ବହୁସୈନ୍ୟ ॥
ପଢ଼ିଣ ପତ୍ରର କଥା ମନରେ ପଡ଼ିଲା ।
ମନ ମଧ୍ୟେ ମୋର ବହୁ ଆନନ୍ଦ ଜନ୍ମିଲା ॥
ତହୁଁ ଅଶ୍ୱ ସହିତରେ ମାତାପାଶେ ଗଲି ।
ସମସ୍ତ ଘଟଣା ତାଙ୍କୁ ବୁଝାଇ କହିଲି ॥
ଆଜ୍ଞାଦେଲେ ମାତା ମୋତେ ଧନରତ୍ନ ନେଇ
ପିତାଙ୍କ ପାଦେ ଶରଣ ବେଗେ ପଶ ଯାଇ ॥
ପିତା ପୁତ୍ର ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ କରି ନୁହଇ ଉଚିତ ।
ଅନେକ ପ୍ରକାରେ ବୁଝାଇଲେ ମୋର ମାତ ॥
ମାତାଙ୍କ ଆଦେଶ ମାନିକରି ଆହେ ତାତ ।
ସୈନ୍ୟ ସହିତ ଆଇଲି ଦର୍ଶନ ନିମିତ୍ତ ॥
ଏତେ ମହା ଅପରାଧ ହୋଇଅଛି ମୋର ।
ସକଳ କ୍ଷମିବ ପିତା ଏହି ଅଧମର ॥
ଏହା କହି ବୀର ସାଷ୍ଟାଙ୍ଗରେ ପାଦେ ପଡ଼ି ।
ଉଭାହେଲା ବୀରବର ବେନିକର ଯୋଡ଼ି ॥
ବଭ୍ରୁବାହାନର ବାଣୀ ଶୁଣି ପାର୍ଥବୀର ।
ଅତ୍ୟନ୍ତ କ୍ରୋଧ ହୋଇଣ କହିଲେ ସେ ଗୀର
ଅସମ୍ଭବ ବୋଲୁ ବଭ୍ରୁବାହନ ତୁ ମୋତେ ।
କହିବାକୁ ଏହି କଥା ଲଜ୍ଜା ନାହିଁ ତୋତେ ॥
ନିଃସନ୍ଦେହେ ଅପରକୁ ପିତୃ ସମ୍ବୋଧନ ।
ସମସ୍ତଙ୍କ ସାକ୍ଷାତରେ ବୋଇଲୁ ଏକ୍ଷଣେ ॥
ଏଥିରେ ଯେ କେତେଦୂର ଲଜ୍ଜା ଘୃଣା ହୁଏ ।
ତାହା କି ନ ଜାଣ ତୁମ୍ଭେ ଗନ୍ଧର୍ବୀ ତନୟେ ॥
ଚିତ୍ରାଙ୍ଗଦା ପୁତ୍ର ବୋଲି ନିଜ ପରିଚୟ ।
ନ ଦେଇ ବଭ୍ରୁବାହନ କହୁଛ ନିଶ୍ଚୟ ॥
ଯେ ହୁଏ ପିତାର ପୁତ୍ର ପିତା ପରିଚୟ ।
ଦେଇଥାଏ ଏହି କଥା ଅଟଇ ତ ଶ୍ରେୟ ॥
ବୋଇଲ ଏଠାରେ ତୁମ୍ଭେ ତାର ବିପରୀତ ।
କହିଲ ଯେ କଥା ତାହା ଅଟେ ଅନୁଚିତ ॥

ସମସ୍ତଙ୍କ ସାକ୍ଷାତରେ ବୋଇଲ ଯେ ବାଣୀ ।
ଏଥି ପାଇଁ ବଡ଼ ଘୃଣା କରେ ମୁହିଁ ପୁଣି ॥
ନାହିଁ ଯେ ତୁମ୍ଭର ଦୋଷ ଏପରି କଥାରେ ।
ସହବାସ ହେତୁ ଘଟିଅଛି ଏପରିରେ ॥
ପାପରେ ଅନବରତ ଥାଏ ଯାର ଚିତ୍ତ ।
ପାପକୁ ପାପ ବୋଲିଣ ନ ଭାବେ ସେହିତ ॥
ନିଜ ପରିଚୟେ ନୀଚ ତୁମ୍ଭର ଯେ ଜ୍ଞାନ ।
ନାହିଁ ବୋଲି ଜଣାଇଲ ଏ ସଭାରେ ପୁଣ ॥
ଜଣା ଶୁଣା ପରିଚୟ ନାହିଁ ଯା ସଙ୍ଗରେ ।
ଅକ୍ଳେଶେ କପଟ କୁହ ଲଜ୍ଜା ଛାଡ଼ି ଦୂରେ ॥
କେ ଜାଣେ ତୁମ୍ଭର ରୀତି କପଟ ଧରଣ ।
ଏହି ଚିନ୍ତା ଜାତ ହୁଏ ମୋହର ମନେଣ ॥
ଅପରେ ବନ୍ଧୁତା କଲେ ଯେ ସମ୍ବନ୍ଧ ହୁଏ ।
ସହବାସ କଲେ ସେତେ ପୀରତି କି ହୁଏ ॥
ଜଣାଶୁଣା ଲୋକ ସହ ଆଳାପ କରିଲେ ।
କେବେ କେହି ସନ୍ଦେହ ନ କରେ ସହଜରେ
ତୁମ୍ଭର ସଙ୍ଗରେ ନାହିଁ କିଛି ପରିଚୟ ।
ଜାତି ଗୋତ୍ର କିସ ତୁମ୍ଭ ନୋହୁଛି ନିଶ୍ଚୟ ॥
ତୁମ୍ଭେ ହସି ହସି ମୁଖେ ବୋଇଲ ଜନକ ।
ଏକଥା ଶୁଣି ହସିବେ ସଂସାରର ଲୋକ ॥
ଲୋକେ ଅସମ୍ଭବ ଯାହା ତୁମ୍ଭେ ସହଜରେ ।
ପ୍ରକାଶ କରିଲ ଏହା ସର୍ବ ସାକ୍ଷାତରେ ॥
ଧିକ ତୁମ୍ଭ ବୁଦ୍ଧି ବଳ ଧିକ ତୁମ୍ଭ ଜନ୍ମ ।
ଏପରି କହିବାକୁ ହେ ନ କଲ ସରମ ॥
ଶୁଣିଣ ଅର୍ଜୁନ ବାଣୀ ସେ ବଭ୍ରୁବାହନ ।
ତଳ ତଳ ଆଖି ତାର ହୋଇଲା ତକ୍ଷଣ ॥
କେବେହେଁ ଅର୍ଜୁନ ପାଦ ଧରି ସଯତନେ ।
ଅର୍ଜୁନଙ୍କ ପ୍ରତି ଚାହିଁଲା ସେ ଏକମନେ ॥
ଇଚ୍ଛାକରେ କହିବାକୁ କହି ନ ପାରଇ ।
ହୃଦୟରେ ଦୁଃଖ ତାର ଫୁଲିଣ ଉଠଇ ॥
ପୁନର୍ବାର ପାର୍ଥ ତାଙ୍କୁ ବଚନ ବୋଇଲେ ।
କହିଁ ଏତେ ଅଘଟନ ଘଟିଲା ତୁମ୍ଭରେ ॥
ଲଜ୍ଜାହୀନ ଜ୍ଞାନହୀନ ଦେଖିଛି ଅନେକ ।
ଦେଖିନାହିଁ ନିର୍ଲଜ୍ଜ ମୁଁ ତୁମ୍ଭର ପ୍ରାୟେକ ॥
ବୁଦ୍ଧିଶୁଦ୍ଧି ଲୋପ ସବୁ ହୋଇଛି ତୁମ୍ଭର ।
କପାଇ ପାଦରେ ପଡ଼ିଅଛ ତପ ମୋହର ॥

ବଭ୍ରୁବାହନ ପିତୃ ସମ୍ବୋଧନ କରଣାର୍ଥେ ଅର୍ଜୁନ ତିରସ୍କାର କରିବା

ଚରଣ ଧରିଲେ କି ହେ ପିତା ହୋଇପାରେ
ରାଜା ହୋଇ ଯିବ ତହିଁ ଭ୍ରମ କି ଅନ୍ତରେ ॥
ଜାଣେ ମୁହିଁ ଚିତ୍ରାଙ୍ଗଦା ଗନ୍ଧର୍ବ ନନ୍ଦନୀ ।
ରୂପ ଗୁଣରେ ସୁନ୍ଦରୀ ଅଟେ ସେ ରମଣୀ ॥
ବେଶ୍ୟା ମଧ୍ୟେ ଖ୍ୟାତ ତାର ବହୁ ଦିନଠାରୁ
ଶୁଣିଅଛୁ ରାଜ୍ୟେ ବସି ଲୋକଙ୍କ ମୁଖରୁ ॥
ବାଧା କିପାଁ ଦେବ ହୋଇପାର ତାର ସୁତ ।
ଲଜ୍ଜା ଦେବାପାଇଁ ମୋତେ ବୋଲ ଅସଙ୍ଗତ
କୁଳବତୀ କୁଳଲଜ୍ଜା କରିଥାଏ ଭୟେ ।
କୁଳଟାର ହାନିଲାଭ ତହିଁ କିବା ହୁଏ ॥
ଯାହାର ପବିତ୍ର ଶ୍ରୀତ ସୁନ୍ଦର ଚରିତ ।
ତ୍ରୈଲୋକ୍ୟରେ ସର୍ବେ ଗାନ୍ତି ତାହାର ମହତ
ବଢ଼ାଇବାକୁ ଯାହାକୁ ଗୃହିଁ ଦୁର୍ନାମରେ ।
କଳଙ୍କ କି ଦେବ ସେ ନିର୍ମଳଙ୍କ ନାମରେ ॥

ସତ୍ୟ ସତ୍ୟ ବୋଲୁଅଛୁ ଚିତ୍ରାଙ୍ଗଦା ସୁତ ।
ପାଣ୍ଡୁପୁତ୍ର ନ କରଇ କେବେ ମନ୍ଦକୃତ୍ୟ ॥
ଜନମଠାରୁ ମୋହର ଯେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଜ୍ଞାନ ।
ହୋଇଅଛି ଜାଣେ ପାପ ପୁଣ୍ୟର ସନ୍ଧାନ ॥
ଆଜଯାଏ ଦେଖି ନାହିଁ ମୁଁ ବେଶ୍ୟା ସଦନ ।
କରି ମୁଁ ନାହିଁ ବେଶ୍ୟାର ଛବିକି ଦର୍ଶନ ॥
କୁଳଟା ସହିତେ ମୋର କେବେହେଁ ଆଳାପ
କରି ନାହିଁ ଯହିଁରେ ଶେଷକୁ ହେବ ପାପ ॥
ଅପବିତ୍ର ସ୍ଥାନ ବୋଲି ବେଶ୍ୟାର ଭବନ ।
ଗମନ ମୁଁ କରିନାହିଁ ହେ ବଭ୍ରୁବାହନ ॥
ମୋତେ ତ କିପରି ବେଶ୍ୟା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗ କଲ
ଆଚରି ମାନ ମର୍ଯ୍ୟାଦା ତଳେ ପକାଇଲ ॥
ପିତା ବୋଲି ସମ୍ବୋଧନ ଯାହା ସେ କରିଲ ।
ଏଥିରେ ଅଦ୍ଭୁତ ଲଜ୍ଜା ମୋତେ ତୁମ୍ଭେ ଦେଲ

ଯେଉଁ ଲୋକ ଔରସରୁ ଜନମ ତୁମ୍ଭର ।
ତାହାକୁ ଭୁଲିଣ ଗଲ କେବଣ ପ୍ରକାର ॥
ବେଶ୍ୟାମାନେ ନାନାକଥା ଯୁଝାଇ କହନ୍ତି ।
ତେଣୁ ସେ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ବୁଝାଇଲେ ଏହିମତି ॥
ସେ ପିତାର ନାମ ତୁମ୍ଭେ କପାଁଇ ନବୋଲ ।
କି ସାହସେ ପିତୃ ସମ୍ବୋଧନ ମୋତେ କଲ
ଆପଣାର ପରିଚୟ ମନେ ନ ଭାବିଲ ।
ମିଶିବା ପାଇଁ କି ଭଦ୍ର ସମାଜେ ଆସିଲ ॥
ଜାଣନା କୁଳଟା ପୁତ୍ର ଶାସ୍ତ୍ରର ବଚନ ।
ଯେଉଁଠାରେ କୁଳଟା ନାରୀ କରେ ଅବସ୍ଥାନ
କୁଳଟାର ସ୍ପର୍ଶ ଦୋଷ ଅଛି ଯେଉଁଠାରେ ।
ଅପବିତ୍ର ସେହି ସ୍ଥାନ ଜାଣେ ସର୍ବଜନରେ ॥
ଅପବିତ୍ର ନୀଚ ତୁମ୍ଭେ ସ୍ପର୍ଶ ଯୋଗ୍ୟ ହୀନ ।
ପିତୃ ବୋଲି କହି ମୋତେ କଲ ଅପମାନ ॥
ଯହିଁରେ ମୋ ସ୍କନ୍ଧ ଛୁଡ଼ ପଡିଲା ଏଠାରେ ।
ବିଶେଷ ଅସୁଖ ପୁଣି ଘଟିଲା ମନରେ ॥
ନିଜ ମାନ ରକ୍ଷା କର ହେ ବଭ୍ରୁବାହନ ।
ଗୃହେ ଚଳିଯାଅ କପାଁ ଦିଅ କଷ୍ଟ ପୁଣ ॥
ଛାଡ଼ ଛାଡ଼ ମୋର ପାଦ ନ କର ଗ୍ରହଣ ।
ସହଜରେ ନ ଛାଡ଼ିଲେ ଭୋଗିବ କଷଣ ॥
ଅର୍ଜୁନଙ୍କ ବାକ୍ୟ ଶୁଣି ସେ ବଭ୍ରୁବାହନ ।
କୌଣସି ରୂପେ ନ ଛାଡ଼ଇ ତାହାଙ୍କ ଚରଣ ॥
ନୟନର ଜଳେ ବୀର ଭାସଇ ସେଠାରେ ।
ଅବିରତ ଲୋଟେ ବୀର ପାର୍ଥ ପଦତଳେ ॥
ବାରବାର ଯେତେ ବୁଝାଇଲେ ପାର୍ଥବୀର ।
କେବେ ନ ଛାଡ଼ିଲା ପାଦ ବଭ୍ରୁବାହ ବୀର ॥
କୋପରେ ପାର୍ଥଙ୍କ ତନୁ ଜର ଜର ହେଲା ।
ଅତ୍ୟନ୍ତ ରାଗେ ଅର୍ଜୁନ ଫୁଲିଣ ଉଠିଲା ॥
ରେ ନିର୍ଲ୍ଲଜ ଲାଜ ନାହିଁ ଧରୁଛୁ ଚରଣ ।
ବେଶ୍ୟାର ପୁତ୍ର ବୋଲିଣ ଜଗତେ ବଖାଣ
ତୋ ମୁଖ ଦେଖିଲେ ହୁଏ ପାତକ ବିଶେଷ
ତୋହର ଦର୍ଶନେ ହୁଏ ଶୁଭକାର୍ଯ୍ୟ ନାଶ ॥
ଯାତ୍ରାକାଳେ ଯେ ଦେଖିବ ତୋହର ବଦନ
ଅଶୁଭ ତାହାର ନିଶ୍ଚେ ହୋଇବ ଘଟଣ ॥
ନାରକର ଯୋଗ୍ୟ ତୁହିରେ ମୂର୍ଖ ଅଜ୍ଞାନ ।
ସ୍ୱର୍ଗସୁଖ ଭୋଗ ପାଇଁ ଇଚ୍ଛାକରୁ ମନ ॥
ସୁବାସ ବିହୀନ ପୁଷ୍ପେ କେ ଆଦର କରେ ।
ବାସଯୁକ୍ତ ସହ କି ସେ ସମ ହୋଇପାରେ ॥
ଚଣ୍ଡାଳ ଯେ ଇଚ୍ଛାକରେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ସହିତ ।
ବସିଣ ଏକ ଆସନେ ହେବାକୁ ପୂଜିତ ॥
କୁକ୍କୁର ଇଚ୍ଛଇ ସଦା କୋଳେ ବସିବାକୁ ।
କିଏ ବା ତାକୁ ଛୁଇଁବ ନାଶି ପ୍ରକୃତିକୁ ॥
ନୀଚଜାତ ନୀଚବୃତ୍ତି ଅଟଇ ଯାହାର ।
ପାଣ୍ଡୁବଂଶ ଚନ୍ଦ୍ରସହ ବସିବୁ ପାମର ॥
ଏଡ଼େ ବଡ଼ ସାହସ ମୁଁ ଦେଖିଲି ଯେ ତୋର
ନ ପାଇ ଉଚିତ ଶିକ୍ଷା ବଢ଼ିଲୁ ପାମର ॥
ବାମନ ହୋଇଣ ଚନ୍ଦ୍ର ଧରିବାରେ ଇଚ୍ଛା ।
କଲେକି ତାହାର ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୁଏ ମନୋବାଞ୍ଛା ॥
ଭଦ୍ରାଭଦ୍ର ଜ୍ଞାନ ନାହିଁ ଅରେ ନରାଧମ ।
କୃତ୍ତସଖା ମୁହିଁ ମୋତେ କରୁ ଅପମାନ ॥
ଧିକ ତୋର ଜନ୍ମ ଧିକ ଧିକରେ ପାମର ।
ମୋ ପୁତ୍ର ହୋଇବା ପାଇଁ ଭାବିଲୁ ମନର ॥
ଛାଡ଼ ଛାଡ଼ ମୋର ପାଦ ଅରେରେ ଅଧମ ।
ବୃଥା ଚାରେ କପାଁ ହୋଇଅଛୁ ମତିଭ୍ରମ ।
ଏହିପରି କଥା ଅର୍ଜୁନଙ୍କଠାରୁ ଶୁଣି ।
ବଭ୍ରୁବାହନ ବୋଲଇ ଶୁଣ ବୀରମଣି ॥
ଯୋଡ଼ହସ୍ତ ହୋଇ କହେ କରିଣ ବିନୟ ।
ବିବେଚନା କରି ଦେଖ ତୁମ୍ଭେ ମହାଶୟ ॥
ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ କି ବୁଝାଇବି ହିତର ଲକ୍ଷଣ ।
ଭଲମନ୍ଦ କାର୍ଯ୍ୟ ତୁମ୍ଭେ ଜାଣ ହେ ଧୀମାନ ॥
ଉଚ୍ଚକୁଳେ ଜନ୍ମ ତବ ଉଚ୍ଚ ସଙ୍ଗେ ବାସ ।
ଧର୍ମନୀତି ରାଜନୀତି ଜାଣ ସବିଶେଷ ॥
ବଳବୁଦ୍ଧି ବିବେଚନା ଅଛି ତୁମ୍ଭଠାରେ ।
ତେବେ କପାଇଁ ନ ଭାବି ବୋଲ ଏପରିରେ
ବୟସ ହୋଇଲେ ପୁତ୍ର ପିତୃ ଅଧିକାର ।
ଅକ୍ଲେଶେ ଦେଇ ପାରଇ ଜାଣ ତୁମ୍ଭେ ବୀର ।
ପିତାଙ୍କ କଥାରେ କେବେ ମାନ ଅପମାନ ।
ମନମଧ୍ୟେ ନ ଦେଇ ଯେହୁ ସୁସନ୍ତାନ ॥
ଯେତେ ଅପମାନ ଘୃଣା କରିଲେ ମୋଠାରେ
ତେବେ ମନେ କଷ୍ଟ ମୋର ନାହିଁ ଯେ ଏଥିରେ
ସମ୍ବନ୍ଧ କାହାର ସଙ୍ଗେ ନ ଥିଲେ ଯେ କେହି
ପିତୃ ବୋଲି ସମ୍ବୋଧନ କରି କି ପାରଇ ॥

କେ କାହାର ପୁତ୍ର ଏହା ଜାଣିଅଛୁ କବେ ।
କେବଳ ମାତା ଜାଣଇ ସେ କଥା ନିଶ୍ଚୟେ ॥
ଶିଶୁଜନ୍ମ କଥା ପିତା କେମନ୍ତେ ଜାଣିବେ ।
ଜନନୀଙ୍କ ବ୍ୟତିରେକେ ଅଜଣା ସରବେ ॥
ଯାହା ସହିତରେ ନାରୀ ସହବାସ କରେ ।
ଗର୍ଭସ୍ଥାୟୀ ଦିନ ସେହି ଜାଣଇ ବିଧିରେ ॥
ସମସ୍ତେ କି ମୁକ୍ତ କଣ୍ଠେ କହିଣ ପାରନ୍ତି ॥
ପିତାଙ୍କ ଔରସୁ ମୋର ଜନମ ନିସୃତ ॥
ଏପରି କହିବା ଲୋକ ସଂସାରେ ଅଧମ ।
ମାତା ବିନା ନ ଜାଣନ୍ତି କେହି ତାର ମର୍ମ ॥
ପରିଚୟ ପାଇଅଛୁ ଜନନୀ ପାଶରେ ।
ସେଥିଯୋଗୁଁ ପିତା ବୋଲି ସମ୍ବୋଧନ କରେ
ସେଥିରେ କି ଦୋଷ ମୋର କୁହ ବୀରବର ।
କେତେକେତେ କଟୁକଥା କହିଲ ଏଥର ॥
ସାଧୁଲୋକମାନେ ମୁଖେ ଯେତେ କୁବଚନ ।
କ୍ଷଣେ ତୁଣ୍ଡେ ନ ଧରନ୍ତି କହିଲ ସେମାନ ॥
ବୃଥାଟାରେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଆଗେ ବୀରମଣି ।
ବେଶ୍ୟାସଙ୍ଗେ ସରିକଲ ମୋ ମାତାକୁ ପୁଣି ॥
ସେହି ଅଟେ ସାଧ୍ୱୀ ପତିବ୍ରତା ଶିରୋମଣି ।
ଦ୍ରୌପଦୀଠାରୁ ଉତ୍କୃଷ୍ଟ ବିଧାନରେ ପୁଣି ॥
ଜାଣେ ଭଲେ ତବ ମୂର୍ତ୍ତି ପୂଜେ ମାତା ମୋର
ତବ ନାମ ମାଳା କରିଥାଏ ହୃଦୟର ॥
ତଥାପି ଭର୍ତ୍ସନା ବାକ୍ୟେ ଦେଲ ମନ କଷ୍ଟ ।
ତହିଁର କି ପ୍ରତିଫଳ ହୋଇପାରେ ନଷ୍ଟ ॥
ଅନ୍ୟକୁ କଷ୍ଟ ଦେଇଣ ନିଜେ ସୁଖଭୋଗ ।
ଏହାହିଁ ଉଚିତ ତବ ଅଟେ ମହାଭାଗ ॥
କାହା ବ୍ୟବହାରେ ଯେବେ କେହୁ ଦୀର୍ଘଶ୍ୱାସ
ପକାଇବେ କେବେ ତାର ପୂର୍ଣ୍ଣ ନୁହେ ଆଶ ।
ମାନ୍ୟଲୋକ ନିକଟରେ ମନ୍ଦ ସଙ୍ଘଟନ ।
ହୋଇଥାଏ ଏହା ତୁମ୍ଭ ହୋଇଛି ଧାରଣ ॥
ଅଳ୍ପ ପାପେ ବହୁତର ଦଣ୍ଡଭୋଗ ହୁଏ ।
ମନେ କଷ୍ଟ ଦେଲେ କଷ୍ଟ ଘଟିବ ନିଶ୍ଚୟେ ॥
ଏଣୁକରି ଜାଣି ଶୁଣି ପଣ୍ଡୁଙ୍କ ନନ୍ଦନ ।
କିମ୍ପା ମୋତେ ମନ କଷ୍ଟ ଦିଅ ଅକାରଣ ॥
ଆଜି ବିବେଚନା କର ଆପଣା ମନରେ ।
ସନ୍ତାନ ନୋହିଲେ କେହୁ ଏହା ବୋଲିପାରେ
ଜାଣି ଶୁଣି କିମ୍ପା ତୁମ୍ଭେ ହେଉଛ ଅଜଣା ।
ପୂର୍ବକଥା ମନେ ବୀର କରନ୍ତୁ ସ୍ମରଣା ॥
ଆଗନ୍ତୁକ ଲୋକ କିଏ ଅନ୍ୟଙ୍କୁ ଦେଖିଣ ।
ପିତା ବୋଲି ଆନନ୍ଦରେ ବନ୍ଦଇ ଚରଣ ॥
ଛାଡ଼ ରୋଷ ଛାଡ଼ ମାନ ଅହେ ବୀରମଣି ।
ପୁତ୍ରପଦେ ସ୍ଥାନ ଦିଅ କରୁଛି ଦସ୍ୟୁମ୍ନୀ ॥
ବଭ୍ରୁବାହନଙ୍କ ମୁଖୁଁ ଏସନ ବଚନ ।
ଶୁଣି ରୋଷେ କମ୍ପମାନ ପଣ୍ଡୁଙ୍କ ନନ୍ଦନ ॥
ପଦାଘାତ କରି ଦୂରକୁ ସେ ଫିଙ୍ଗିଦେଲେ ।
ବେଶ୍ୟା ଜାତକ ବୋଲିଣ ବହୁ ଗାଳିଦେଲେ
ମୋର ଆଖି ଆଗରୁ ତୁ ଦୂରେ ଚାଲିଯାଅ ।
ତା ନ ହେଲେ ପ୍ରତିଫଳ ମୋହଠାରୁ ପାଅ
ନୀଚ ବୁଝାଇ ଆସିଲୁ ମୋହ ନିକଟକୁ ।
ମୂର୍ଖ ହୋଇ ଉପଦେଶ ଦେଉଛୁ ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ॥
ଆଶ୍ରୟ ପାଇଣ ଇଚ୍ଛୁ ଉଠିବାକୁ ଶିରେ ।
କୁକୁରକୁ ମୁହିଁଦେଲେ ସେ ଯେପରି କରେ ॥
ପାପିଷ୍ଠ ନାରକୀ ତୁହି ବେଶ୍ୟାର ନନ୍ଦନ ।
ବାପ ବୋଲି ଡାକି ମନ କରିବୁ ହରଣ ॥
ଆଉ ଥରେ ଯେବେ ତୁହି ଏପରି କହିବୁ ।
ମୋହଠାରୁ ତାର ପ୍ରତିଫଳ ତୁ ପାଇବୁ ॥
ଏଣେ ପଡ଼େ ଭୂମିପରେ ସେ ବଭ୍ରୁବାହନ ।
ଦେଖି ଅନୁଚର ଆଦି ପାତ୍ର ମନ୍ତ୍ରୀଗଣ ॥
ଧରାତଳୁ ଶୀଘ୍ର ତାଙ୍କୁ ଉଠାଇଣ ନେଲେ ।
ନାନାଦି ପ୍ରକାରେ ତହିଁ ସାନ୍ତ୍ୱନା କରିଲେ ॥
ତଥାପି ସେ ମଣିପୁରପତି ବୋଲେ ଗିର ।
କିଂପାଇଁ ଏହି ଅଧମେ ଏ ଦୁର୍ବ୍ୟବହାର ॥
ଅକାରଣେ ମୋତେ କିମ୍ପା କୁହ କଟୁବାଣୀ
ବୋଇଲି ହେ ପଣ୍ଡୁସୁତ ବୀରଙ୍କ ଅଗ୍ରଣୀ ॥
କୋପର ଅଧୀନ ହୋଇ କିଛି ନ ବୁଝିଲ ।
ମୁଖେ ଯାହା ଇଚ୍ଛା ତାହା କହି ପକାଇଲ ॥
ସମ୍ବନ୍ଧେ ମୋହର ପିତା ସେ ଯୋଗୁଁ ସହିଲି
ଯେତେ ଅପମାନ କଲ ସକଳ ଭୁଲିଲି ॥
ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ କି ବୁଝାଇବି ମୁହିଁ ତ ଅଜ୍ଞାନ ।
ବାଳକ ସ୍ୱଭାବ ମୋର କାହିଁ ଦିବ୍ୟଜ୍ଞାନ ॥
ବିବେଚନା କରି ଦେଖ ବାସବ ନନ୍ଦନ ।
ଶରଣ ଯଦ୍ୟପି ହେବେ କେହୁ ନୀଚ ଜନ ॥

ତେବେ ସେହି ଲୋକ ତାଙ୍କୁ ସମ୍ମାନ କରନ୍ତି ।
କେତେବେଳେ ମନମଧ୍ୟେ କଷ୍ଟ ନ ଦଅନ୍ତି ॥
କଠୋର କର୍କଶ ଭାଷା କହିବାର ପାଇଁ ।
ବିଧାତା କି ଜିହ୍ୱା ସୃଷ୍ଟି କରିଣ ଅଛଇ ॥
ମୁଖରେ ଅମୃତ ଅଛୁ ମୁଖେ ଅଛୁ ବିଷ ।
ବ୍ୟବହାର କରିବାରେ ଜାଣନ୍ତି ବିଦୂଷ ॥
ଅ ାଲି ତୁମ୍ଭଠୁଁ ପାଇବାକୁ ମୁଁ ଆଦର ।
ତୁମ୍ଭେ ମୋତେ ଘୃଣାକରି ବୋଇଲ ବିସ୍ତର ॥
ଶ୍ରେଷ୍ଠବଡ଼ ଭେଦାଭେଦ ବାରେ ନାହିଁ ଜ୍ଞାନୀ ।
ଉଚ୍ଚନୀଚ ବୋଧକରେ ଯେଉଁ ଅଭିମାନୀ ॥
ମନୁଷ୍ୟ ଦୃଷ୍ଟିରେ ମାତ୍ର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ବଡ଼ ଥାଏ ।
ଈଶ୍ୱରଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟ ହେ ନୁହଇ ତା କେବେହେଁ ॥
ସୃଷ୍ଟିକର୍ତ୍ତା ସର୍ବ ଜୀବ କରନ୍ତି ସୃଜନ ।
ସମାନ ଦୟାରେ ସର୍ବେ କରନ୍ତି ପାଳନ ॥
ଧନୀ କି ଦରିଦ୍ର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ବଡ଼ ତାଙ୍କଠାରେ ।
ଭେଦାଭେଦ ଜ୍ଞାନ ନାହିଁ ଶାସ୍ତ୍ର ଏହାବୋଲେ
ଚଣ୍ଡାଳ ଅଶୁଚି ଶୁଚି ବ୍ରାହ୍ମଣ ବୈଷ୍ଣବ ।
ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟିରେ ତା ଭେଦ ଅସମ୍ଭବ ॥
ସମସ୍ତ ସମାନ ଜ୍ଞାନକରେ ଯେଉଁ ବୀର ।
ମିଷ୍ଟବାକ୍ୟେ ତୁଷ୍ଟ ଯେହୁ କରେ ସର୍ବ ନର ॥
ଯାହା ପାଇଁ ସର୍ବଜନ କରନ୍ତି କଲ୍ୟାଣ ।
ଜାଣ ହେ ସେ ନର ନୁହେ ସାମାନ୍ୟତ ପୁଣ ॥
ଭଗବାନ ସଦୟ ହୁଅନ୍ତି ତାହାଠାରେ ।
ମରଣାନ୍ତେ ନିଜପୁରେ ସ୍ଥାନ ଦ୍ୟନ୍ତି ତାରେ ॥
ତୁମ୍ଭେ ଯେତେ ଗାଳି ଦେଲ କି ଯତ ତହିଁରେ ।
ଧନ୍ତରେ ମହତ୍ତ୍ୱ କିବା ହୋଇବ ଏଥିରେ ॥
ଏ ସକଳ ସାରକଥା ସାମାନ୍ୟ ମାନବେ ।
କି ବୁଝିବେ ଯେଉଁମାନେ ପାପରେ ମଜ୍ଜିବେ ॥
ଅହଙ୍କାର ଅଭିମାନେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଯାର ଶରୀ ।
ଦୀନ ପ୍ରତି ଉଗ୍ର ମୂର୍ତ୍ତି ଧରଇ ସେହୁ ତ ॥
ସେ ଲୋକର ମଙ୍ଗଳତ କେବେ ନ ହୁଅଇ ।
ଶେଷେ ସେହି ଲୋକ ଯାଇ ନରକ ଭୋଗଇ ॥
ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ବୋଲୁଛି ପାର୍ଥ ବିନୟ ବଚନ ।
ସତ୍ୟଧର୍ମେ ସଦା ଥାଏ ତୁମ୍ଭର ତ ମନ ॥
ଶ୍ରୀହରିର ଅଶ୍ରୟରେ ଥାଅ ଚିରକାଳ ।
କିମ୍ପାଇ ତୁମ୍ଭର ବୁଦ୍ଧି ହୁଅଇ ବିଚଳ ॥

ବିବେଚନା ମନମଧ୍ୟେ କର ବୀରବର ।
ପିତା ବୋଲି କର ଅନ୍ୟକୁ କେ କହେ ଗୀର
କେଉଁ ଅଭିମାନେ ତୁମ୍ଭେ ମତିଭ୍ରମ ହେଲ ।
ଆବର ନାନା ପ୍ରକାରେ କୁବାକ୍ୟ କହିଲ ॥
କହୁ କହୁ ବୀର ଶୋକ ଜଳରେ ଭାସଇ ।
ବୋଲିବାକୁ ଇଚ୍ଛା ମାତ୍ର କହି ନ ପାରଇ ॥
ଦେଖିଣ ଏସନ ସ୍ୱିତ ଅନୁଚରଗଣ ।
ପାର୍ଥଙ୍କୁ ଗୃହିଁ ବୋଇଲେ ବିନୟ ବଚନ ॥
ହଂସଧ୍ୱଜ ନୀଳଧ୍ୱଜ ଆଦ ୍ୱରମାନେ ।
ପାର୍ଥକୁ କହିଲେ ତହୁଁ ଦେଖିଣ ଏସନେ ॥
ଶୁଣ ବୀରମଣି ଆମ୍ଭମାନଙ୍କ ବଚନ ।
ପୁତ୍ର ନ ହୋଇଲେ କେହୁ କହିବ ଏସନ ॥
ପୁତ୍ର ନ ହୋଇଲେ କେହି ଅପର ଲୋକକୁ ।
ପିତା ବୋଲି ଡାକିପାରେ ନ ଆସେ ମନକୁ ॥
ବୃଥା ଛଳନା କରିବା ନୁହେ ପ୍ରୟୋଜନ ।
ଅକାରଣ କଟୁବାକ୍ୟ କୁହ କି କାରଣ ॥
ମାନ ଆମ୍ଭର ବଚନ ଅହେ ବୀରମଣି ।
ପୂର୍ବର କଥା ସ୍ମରଣ କର ମନେ ପୁଣି ॥
ପୁତ୍ର ବୋଲି ସମାଦରେ ତାହାଙ୍କୁ ଗ୍ରହଣ ।
କର ବୀରମଣି ମାନ ଆମ୍ଭର ବଚନ ॥
ମହାରାଜା ବଭ୍ରୁବାହ ବୀର ଚୂଡ଼ାମଣି ।
ବୀର ବୋଲି ଅମ୍ଭେମାନେ ପୂର୍ବୁ ଅଛୁ ଶୁଣି ॥
ଶାନ୍ତ ଧର୍ମୀ ଧୀରମତି ବିନୟୀ ପ୍ରବର ।
ଧର୍ମକାର୍ଯ୍ୟେ ସଦା ମନ ଥାଏ ଯେ ତାଙ୍କର ॥
ଆସିଲା ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ପୂଜିବାର ପାଇଁ ବୀର ।
ଜନନୀଙ୍କଠାରୁ ଶୁଣି ସମସ୍ତ ଖବର ॥
ଧନରତ୍ନ ଦାସଦାସୀ ସଙ୍ଗରେ ଘେନିଣ ।
ବିବିଧ କୁସୁମେ ପୂଜା କରିଲା ଚରଣ ॥
କୁହ ବୀରମଣି କିପାଁ ଏ ଗୁଣାଧାରକୁ ।
ପାଦେ ପ୍ରହାର କରିବା ଭଲ କି ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ॥
ଜାଣନ୍ତି ସମସ୍ତେ ତୁମ୍ଭେ ଅଟ ହେ ମହତ ।
ଏପରି କରିବା ତୁମ୍ଭ ପକ୍ଷେ ଅନୁଚିତ ॥
ଏପରି ଅନ୍ୟାୟ କେବେ ପାଣ୍ଡୁଙ୍କ ନନ୍ଦନ ।
କର ନାହିଁ ଏହି କଥା ବୋଲି ସର୍ବଜନ ॥
ବୀରବର କିପାଁ ଆଜି କୋପର ସଞ୍ଚାର ।
ହୋଇଣ କଲ ଏହାକୁ ଚରଣ ପ୍ରହାର ॥

ସମସ୍ତଙ୍କ ହୃଦୟରେ କଷ୍ଟକୁ ଯା ଦେଲ ।
ଅନୁଗତେ ପ୍ରତାରଣ ନିନ୍ଦାକୁ ଲଭିଲ ॥
କରିଲ ବଡ଼ ଅନ୍ୟାୟ ହୋଇ କୋପମତ ।
କ୍ରୋଧରେ ନାଶ ହୁଅଇ ଅଚଳ ସମ୍ପତ୍ତି ॥
କାମ କ୍ରୋଧ ଲୋଭ ମୋହ ଆଦି ରିପୁଗଣ ।
ଦମନ କରନ୍ତି ଏମାନଙ୍କୁ ସାଧୁଜନ ॥
ମାତ୍ର ଆଜ ତୁମ୍ଭେ ତାର ବିପରୀତ କଲ ।
ନିଜ ନାମର ଗୌରବ ସହଜେ ନାଶିଲ ॥
ଅକାଳେ କ୍ରୋଧ କରିବା ଅଟେ ଅନୁଚିତ ।
କ୍ରୋଧରାଗ ପରମାଣ ଅଛି ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ॥
ପିତା ମାତା ଗୁରୁ କବା ଆତ୍ମୀୟ ସୋଦର ।
କ୍ରୋଧକାଳେ ସମସ୍ତେ ବୋଲନ୍ତି କଟୁଗୀର ॥
କିଛିମାତ୍ର ଭଲ କାର୍ଯ୍ୟ ନ ଥାଏ କ୍ରୋଧୀର ।
କ୍ରୋଧ ବଶରେ କରଇ ସର୍ବ ପାପ ନର ॥
ଏ ସମସ୍ତ ଧନଞ୍ଜୟ ଜାଣିଣ ଶୁଣିଣ ।
ବୋଲ ଅନୁଚିତ କପାଁ କୁପିତ ହୋଇଣ ॥
କହୁପାରୁ ଆମ୍ଭେମାନେ ନିଶ୍ଚୟ କରିଣ ।
ନିଶ୍ଚୟ ବବ୍ରୁବାହନ ତୁମ୍ଭର ନନ୍ଦନ ॥
ପୁଣି ଯେବେ ନ ହୁଅଇ ମଣିପୁର ରାଣୀ ।
କପାଁ ପିତା ବୋଲିଣ କରନ୍ତା ସମ୍ବୋଧନ ॥
ପିତା ବୋଲି ଅପରକୁ କଏ କହୁ ପାରେ ।
ଏଥିରେ କି ଲଜ୍ଜା ତାକୁ ନୋହିବ ମନରେ ॥
ଆମ୍ଭର ବଚନ ମାନ ଆହେ ବୀରବର ।
ମଣିପୁର ପତି ପ୍ରତି କର ସମାଦର ॥
ପୁତ୍ର ସମ ସ୍ନେହ କର ଆପଣା ନନ୍ଦନେ ।
ବୃଥା କଷ୍ଟ ଦିଅ ନାହିଁ ତାହାଙ୍କର ମନେ ॥
ଆପଣା ପଦାର୍ଥ ଆଣ ଆପଣା ପାଖରେ ।
ଘୃଣାଦ୍ୱେଷ ତାହାଠାରୁ ତ୍ୟାଗକର ଦୂରେ ॥
ବହୁଦାନ ଅନ୍ତେ ଦେଖାଗଲା ଦୁହିଁଙ୍କର ।
ସ୍ମରଣ କରିଣ ହର୍ଷ କର ହେ ଅନ୍ତର ॥
ଏହା ଶୁଣି ଧନଞ୍ଜୟ ବୋଇଲେ ବଚନ ।
ଯେ ଲୋକର ବିଷୟ ମୁଁ ନ ଜାଣେ ଲେଶେଣ
କିପରି ତାହାକୁ ପୁତ୍ର ବୋଲିଣ କହିବି ।
କହିଲେ ସମାଜ ମଧ୍ୟେ ମୁଁ ନିନ୍ଦା ପାଇବି ॥
ନ ଜାଣିଣ ସମୁଦାୟ ପରିଚୟ ଯାର ।
ପୁତ୍ରରୂପେ ଗ୍ରହଣ କରିବି କି ପ୍ରକାର ॥

ଅତୁର ଭାବଇ ମନେ ଶୁଣ ବୀରଗଣ ।
ଯେବେ ଏ ବବ୍ରୁବାହନ ମୋହର ନନ୍ଦନ ॥
କ୍ଷତ୍ରିୟ ପ୍ରଧାନ ମୁହିଁ ସଂସାରେ ଜାଣନ୍ତି ।
ମୋ ପୁତ୍ର ହୋଇଲା ଏଡ଼େ କାପୁରୁଷ ମତି ॥
ଯେବେ ଏହି ମୋର ଔରସରୁ ଜନ୍ମିଥାନ୍ତା ।
ହୀନଲୋକ ପରି କପାଁ ପାଦରେ ପଡ଼ନ୍ତା ॥
କ୍ଷତ୍ରୀପୁତ୍ର ହୋଇ କ୍ଷତ୍ରୀ ବୃତ୍ତିରେ ଏ ବୀର ।
ସୁତବୋଲି ପରିଚୟ ଦିଅନ୍ତା ମୋହର ॥
ଏହିକି କ୍ଷତ୍ରିୟ ରୀତି ଶୁଣ ସର୍ବଜନ ।
କ୍ଷତ୍ରିୟ ବୀର୍ଯ୍ୟୁ ଏ ଜନ୍ମି ଏଡ଼େକ ନିଉନ ॥
ଭ୍ରାତବନ୍ଧୁ ଜ୍ଞାତିବର୍ଗ ପିତାମାତା ହେଲେ ।
କ୍ଷତ୍ରିୟକି ନିଜତେଜ ଛାଡ଼େ ସହଜରେ ॥
ଦେଖିଅଛ ଅଭିମନ୍ୟୁ ମୋହର ନନ୍ଦନ ।
କିପରି କରିଲା ରଣେ ଅସାଧ୍ୟ ସାଧନ ॥
ବଡ଼ ବଡ଼ ସପ୍ତରଥୀ ତାହାକୁ ଘେରିଲେ
ତେବେ ସେ ମନରେ ଭୟ ନ କରିଲା ତିଳେ ॥
ଯେତେକ୍ଷଣ ରକ୍ତ ତାର ଦେହେଁ ବହୁଥିଲା ।
କ୍ଷତ୍ରିୟ ତେଜରେ ସୈନ୍ୟଗଣଙ୍କୁ ନାଶିଲା ॥
କପଟ ଯୁଦ୍ଧରେ ସୁଦ୍ଧା ପଡ଼ି ବୀରମଣି ।
ପ୍ରାଣ ଥିବାଯାଏ କଲା ବିକ୍ରମ ଧାରେଣି ॥
ନ ହେବେ ନୋହିବେ କେହି ତା ସମାନ ବୀର
ସମରରେ ପଡ଼ିଣ ସେ ଗଲା ସ୍ୱର୍ଗପୁର ॥
ବୀରପୁତ୍ର ବୀରନାମ ରଖିଲା ଭୁବନେ ।
ଅଦ୍ୟାପି ତାହାର ନାମେ କମ୍ପନ୍ତି ସଇନେ ॥
ଯେପରି ଲୋକଙ୍କଠାରୁ ଜନମ ଯାହାର ।
ସେପରି କରିଲା କାର୍ଯ୍ୟ ଅଭିମନ୍ୟୁବୀର ॥
ମୋର ଔରସରେ ଜନ୍ମି ପରିଚୟ ମୋର ।
ଦେଇଣ ସଂସାରେ କୀର୍ତ୍ତି ରଖିଥିଲା ବୀର ॥
ମୋର ଯେବେ ବବ୍ରୁବାହ କୁମର ହୁଅନ୍ତା ।
ଅଶ୍ୱକୁ ଧରିଣ କପାଁ ଭୟ ସେ କରନ୍ତା ॥
ପ୍ରଥମେ ଗରବ କରି ଅଶ୍ୱକୁ ଧରିଲା ।
ପରିଚୟ ପାଇ ଭୟେ ଶରଣ ପଶିଲା ॥
କି କରିବ ବୋଲି ସେହି ଉପାୟ ନ ପାଇ ।
ପୁତ୍ରରୂପେ ପରିଚୟ ଦେଲା ମୋହଠାଇଁ ॥
ମୋ ଔରସେ ଚିତ୍ରାଙ୍ଗଦା ଗର୍ଭେ ଯେବେ ଜନ୍ମ
ଭୟ ନ କରି ଦେଖାଇ ଥାନ୍ତା କ୍ଷତ୍ରୀ ପଣ ॥

ଅବଶ୍ୟ ସେ ଭୁଜବଳେ ନିଜ ପରଚୟ ।
ଦ୍ୟନ୍ତା ସମ୍ମୁଖରେ ଅଛି ଏକଥା ନିଶ୍ଚୟ ॥
ଗଜାଙ୍କୁ ଦେଖିଣ ବୃକ୍ଷ ଶାଖା ଯାଇପାରେ ।
ସିଂହଛୁଆ କେବେ ନିଜଶକ୍ତି ଛାଡ଼ିପାରେ
ଆପଣାର ପରାକ୍ରମ ଦେଶେ ବା ବିଦେଶେ ।
ଅନଳେ ପ୍ରାନ୍ତରେ କିବା ସମୁଦ୍ର ପ୍ରକାଶେ ॥
ବୀରହେଲେ ପଦାନତ କେବେ ସେ ନୋହିବ
ଏହି କଥା ବାରମ୍ବାର କହୁଅଛୁ ଧ୍ରୁବ ॥
କାପୁରୁଷଠାରେ ବୀର ଲକ୍ଷଣ ତ ନାହିଁ ।
ମୋର ପୁତ୍ରହେଲେ ହୀନତେଜକି ସେ ହୋଇ
ପ୍ରବଳ ଦେଖିଲେ ଯେହ୍ନେ ହୁଏ ଭୀତମନ ।
ମୋପୁତ୍ର ବୋଲିଣ ତାଙ୍କୁ ବୋଲି ହେବ କେସ.
ପିତାଠାରୁ ପୁତ୍ର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ସକଳେ ଜାଣନ୍ତି ।
ସର୍ବଶାସ୍ତ୍ରେ ମୁନିମାନେ ଏହା କହିଛନ୍ତି ॥
ଅନଳ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଆଉ ଯେତେ ନାଗକୁଳ ।
ଶ୍ରେଷ୍ଠହେଲେ ସୁଦ୍ଧା ସେ ତେଜରେ ଅନର୍ଗଳ
ସାମାନ୍ୟ ଅଗ୍ନି କଣାରେ ସଂସାର ଦହିବ ।
ବ୍ରାହ୍ମଣ ବାଳକ ମଧ୍ୟ ତତକ୍ଷଣେ ଶାପଦେଇ ॥
ବଡ଼ଠାରୁ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ପରଯନ୍ତେ ଯେତେ ସାପ ।
ସେମାନଙ୍କ ତେଜ କେବେ ହୁଅଇ କି ଲୋପ
ବଡ଼ଠାରୁ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ସାପ ଅତି ତେଜସ୍ୱାନ ।
ନ ଜାଣ କି ସଭାମଧ୍ୟେ ଯେତେ ବୀରଗଣ ॥
ଶୃଗାଳ ଶାର୍ଦ୍ଦୂଳ ସିଂହ ଦୁଗ୍ଧ କଲେ ପାନ ।
ଟେବେକି ତା ତେଜ ହେବ ସିଂହର ସମାନ
ସିଂହପିଲା ସାହସରେ ନିଜର ଶତ୍ରୁଙ୍କୁ ।
ମାରିବ ଯେ ବୁଦ୍ଧିମାନେ କରି ସାହସକୁ ॥
ଏହି କଥା ଯୁକ୍ତ ଯୁକ୍ତ ଜାଣ ସର୍ବବୀରେ ।
ଏପରି ନିଶ୍ଚୟ କରିଛନ୍ତି ବୁଦ୍ଧିଜନରେ ॥
ଦର୍ପକରି ପାର୍ଥ ଯହୁଁ ଏପରି କହିଲେ ।
ବବ୍ରୁବାହ ତାଙ୍କ ପ୍ରତି ଗୃହିଁଣ ରହିଲେ ॥
ସମ୍ମୁଖେ ଉଭା ହୋଇଣ ହାତ ଯୋଡ଼ିକରି ।
କହିବାକୁ ଆରମ୍ଭ ସେ କଲେ ଧୀରକରି ॥
ବୃଥା କିପାଁ ଏତେ କଥା କୁହ ପାର୍ଥବୀର ।
ମୋ ପ୍ରତି ଏକଥା ସବୁ ଅଟେ ଅବିଗୁର ॥
ତୁମ୍ଭ ସହିତରେ ତର୍କ ଅନୁଚିତ ହୁଏ ।
କିଛୁ ନ କହିଲେ ମନେ ଦୁଃଖ ଜାତ ହୁଏ ॥

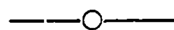
ଉଚିତ ବୋଇଲେ ଯେବେ ମନେ ସ୍ୱୀକର ।
ଏଥି ପାଇଁ ଏତେକ୍ଷଣ ସହିଲି ପ୍ରଚୁର ॥
ମୌନେ ଥିବା ଆଉ ମୋର ଉଚିତ ନୁହଇ ।
ଦୋଷ ହେଉ ପଦେ ଅଧେ କହିବଇଁ ମୁହିଁ ॥
ତୁମ୍ଭେ ପାର୍ଥ ମୋତେ ବହୁତର ଗାଳିଦେଲ
ଯାହା ତୁମ୍ଭ ଇଚ୍ଛା ତାହା ଅନେକ କହିଲ ॥
ବୋଇଲ ଜାରଜ ବେଶ୍ୟାପୁତ୍ର ଅଟେ ମୁହିଁ ।
କେଉଁ ଗରବରେ କୁହ ମୁଖେ ଲଜ ନାହିଁ ॥
ଶୁଣିଅଛୁ ତୁମ୍ଭ ମାତା ଅତି ଦୋଗୁଚରଣୀ ।
ସ୍ୱାମୀ ଥାଇ ଜାର ପୁରୁଷରେ ରତ ପୁଣି ॥
ପ୍ରୌଢ଼ା ନ ହୋଇଣ ସୂର୍ଯ୍ୟଦେବେ ସେ ରମିଲା
ଏକଥା ଶୁଣି ଯା ସଂସାରରେ ରୁହ ଭଲ ॥
ନିଜ ସ୍ୱାମୀ ପଣ୍ଡୁ ଧନେ ପ୍ରୀତ ତା ସହିତ ।
କରି ନାହିଁ ଏଡ଼େ ଦୋଗୁରୁଣୀ ତୁମ୍ଭ ମାତ ॥
ଧର୍ମ ବାସବ ପବନ ସଙ୍ଗେ ରତି କରି ।
ଯୁଧିଷ୍ଠି ଭୀମ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଜାତକଲା ନାରୀ ॥
ବାପର ଠିକଣା ନାହିଁ ତବ ବୀରବର ।
ମାତା ଅତି ଦୋଗୁରୁଣୀ ସଂସାର ମଧ୍ୟର ॥
ପୁଣି ଏକନାରୀ ଭୋଗ କର ପାଞ୍ଚଭାଇ ।
କପରି ମୁଖ ଦେଖାଅ ଲଜ୍ଜାଭୟ ନାହିଁ ॥
ଦେଖିଣ ଅନ୍ୟର ତୁମ୍ଭେ ଛଳେମାନ ଦୋଷ
ତାଳ ଜ୍ଞାନକର ପାର୍ଥ ହୋଇ ଅସନ୍ତୋଷ ॥
ନିଜଜନ୍ମ କଥା ତୁମ୍ଭେ ଭୁଲିଲ କିପରି ।
ବୃଥାରେ ଏତେ ଗରବେ କୁହ ରାଗ କରି ॥
ନିଜ ଜନ୍ମ ପରିଚୟ କର ବିସ୍ମରଣ ।
ଏଠାରେ କପରି କୁହ ପୌରୁଷ ବଚନ ॥
କାହାଠାରୁ ଜନ୍ମଲଭ ହୋଇଲା ତୁମ୍ଭର ।
ଅଜ୍ଞାତ ଛନ୍ତିକି କେହି ସଂସାର ମଧ୍ୟର ॥
ପଣ୍ଡୁ ପୁତ୍ର ବୋଲି କୁହ ଇନ୍ଦ୍ର ତୁମ୍ଭ ପିତା ।
ବେଶ୍ୟାଠାରୁ ବଳକରି ଅଟେ ତୁମ୍ଭ ମାତା ॥
ଛଅ ଗୋଟି ପତି କରି ସତୀ ସେ ହୋଇଲା ।
ଏଡ଼େ ଜାରଜ ତୁମ୍ଭେ ତ ବଡ଼ି କୁହ ଭଲ ॥
ତୁମ୍ଭଠାରୁ କୁରୁକୁଳ କପରି ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ।
ଅଟେ ଥରେ ମାତ୍ର ମନେ ଭାବ ସେ ସକଳ ॥
ସବିଶେ ସ୍ୱଭାବ ଯାର ଧର୍ମ ପରାୟଣ ।
ଯାହାର ମନ ସର୍ବଦା ଧର୍ମରେ ମଗନ ।

ସେ ଲୋକ ପାପକୁ ଘୃଣା କରିବାରେ ପାରେ
ମାତ୍ର ପାପୀ ପାପ ନିନ୍ଦା କରେ କି ବିଚାରେ ॥
ମର୍କଟ ଯେପରି କଳା ବସ୍ତୁକୁ ଦେଖିଣ ।
ଘୃଣା କରଣ ଗୋଡ଼ାଏ ମାରିବାକୁ ପୁଣ ॥
ମାତ୍ର ନିଜଦେହ କଳା ବୋଲି ଭାବେ ନାହିଁ
ଅକାରଣେ ଲୋକମୁଖେ ନିନ୍ଦାକୁ ସେ ପାଇ ॥
ସେହିପରି ହେ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ତୁମ୍ଭ ଆଚରଣ ।
ଏବେ ତୁମ୍ଭେ ଜାରଜ ପରକୁ କୁହ ପୁଣ ॥
ପରିଶ ଭାବରେ ଯେବେ ଜନ୍ମ ହୋଇଥାନ୍ତ ।
ତେବେ ମୋତେ ତୁମ୍ଭେ ନିନ୍ଦାକରଣ ପାରନ୍ତ॥
ତୁମ୍ଭେ ମନେ ଭାବିଅଛ ତୁମ୍ଭକୁ ଦେଖିଣ ।
ଆଉରି ଅନେକ ସୈନ୍ୟ ଅଛନ୍ତି ସଙ୍ଗେଣ ॥
ବଡ଼ ବଡ଼ ବୀରମାନେ ସଙ୍ଗେ ଅଛନ୍ତି ।
ସେଥି ପାଇଁ ଭୟ କଲି ଭାବିଅଛ ମତି ॥
ତେଣୁ ପଦାନତ ହେଲି ଆସିଣ ପାଶରେ ।
ଚରଣେ ଶରଣ ମୁଁ ପଶିଲି ତୁମ୍ଭ ଠାରେ ॥
ମରିବାର ଭୟ ମନେ ହୋଇଛି ମୋହର ।
ତେଣୁ କରି ଶରଣ ପଶିଲି ତୁମ୍ଭ ଠାର ॥
ଏକ୍ଷଣି ଜାଣିବ କିଏ କ୍ଷତ୍ରିୟ ନନ୍ଦନ ।
କିଏ ଅଟେ ବେଶ୍ୟାପୁତ୍ର ଅତି ମୂଢ଼ଜନ ॥
ମନରୁ ସନ୍ଦେହ ତବ ଦୂର ହୋଇଯିବ ।
କେତେଦୂର ବୀର ମୁହିଁ ଅବଶ୍ୟ ଜାଣିବ ॥
ତ୍ରିଭୁବନ ମଧ୍ୟେ କାହାକୁ ମୁଁ ନ ଗଣଇ ।
ମୋ ସମାନ ବୀର ମୁହିଁ କାହିଁ ଦେଖି ନାହିଁ ॥
ଯମ ଆଦି ସ୍ଵର୍ଗେ ଛନ୍ତି ଯେତେ ଦେବଗଣେ ।
ସେମାନଙ୍କୁ ମନେକରେ ମାଛିର ସମାନ ॥
ଅସୁରଙ୍କ ମଧ୍ୟେ ଛନ୍ତି ଯେତେ ଯେତେ ବୀର ।
ସେମାନଙ୍କୁ ମନେକରେ ପିଲ୍ଲି ପଲକାର ॥
ଆଉରି ନରଙ୍କୁ କିଏ ଗଣନା ବା କରେ ।
ତୁମ୍ଭ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଛେଳି ସମାନ ବିଚାରେ ॥
କି କହିବି ମାତା ଆଜ୍ଞା ରଖିବା କାରଣେ ।
ଏତେ ଦୂର ଅପମାନ ସହିଲି ପରାଣେ ॥
ତାହାଙ୍କ ଆଜ୍ଞାରେ ଦେବା ପାଇଁ ଅଶ୍ଵବର ।
ସୈନ୍ୟସହ ଆସିଥିଲି ପାଶକୁ ତୁମ୍ଭର ॥
କିନ୍ତୁ ମୋର ଇଚ୍ଛା ଜାଣ କହଇ ଏଠାରେ ।
ପ୍ରାଣ ଥିବାଯାଏ ଅଶ୍ଵ ଛାଡ଼ିଣ ନ ପାରେ ॥

କିପରି ମୁଁ ଗୁରୁଲୋକ ବଚନ ଅମାନ୍ୟ ।
କରିବି ସେ ଯୋଗୁ ଆସିଥିଲି ଏହିସ୍ଥାନ ॥
ମାତାଙ୍କ ମନରେ କଷ୍ଟ ଦେଇ ନ ପାରଇ ।
ତାହାଙ୍କ ବଚନ ମୁହିଁ ଭାଙ୍ଗି ନ ପାରଇ ॥
ଜାଣେ ମୁହିଁ ଯେବେ ଦୁଃଖେ ଜନନୀ ମୋହର ।
ଲୋତକ ବୁହାଇବେ ସେ ଅତ୍ୟନ୍ତ କଷ୍ଟର ॥
ତା ହେଲେ ସମ୍ପଦ ରାଶି ଯେତେକ ମୋହର
ଅସମୟେ ନଷ୍ଟ ସବୁ ହୋଇବ ନିକର ॥
ମାତାଙ୍କର ଆଶୀର୍ବାଦେ ଅଭାବ ମୋ ନାହିଁ ।
ସେ କୋପ ହୋଇଲେ ସର୍ବ ଯିବ ନଷ୍ଟହୋଇ
ସଂସାର ଲୋକଙ୍କ ପକ୍ଷେ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଦେବତା ।
ମାତା ଯେ ଅଟନ୍ତି ଏହା ଜାଣନ୍ତି ସର୍ବଥା ॥
ସେ ହେତୁ ମାତାଙ୍କ କଥା ରଖିବାର ପାଇଁ ।
ଅଶ୍ଵ ଫେରାଇ ଦେବାକୁ ଆସିଲି ଯେ ମୁହିଁ ॥
ଯେପରି ବିନୟେ ମୁହିଁ ଧଇଲି ଚରଣ ।
ସେପରି ତୁମ୍ଭକୁ ମୁହିଁ ବୋଇଲି ବଚନ ॥
ଯେପରି ଭକ୍ତିରେ ନତ ହୋଇଲି ଯେ ମୁହିଁ ।
ପାଇଲି ସେପରି ପ୍ରତିଫଳ ତୁମ୍ଭ ଠାଇଁ ॥
ତୁମ୍ଭର ଏ ବ୍ୟବହାର ଅହେ ବୀରମଣି ।
ଜୀବ ଥିବାଯାଏ ମନୁ ନ ଯିବତ ପୁଣି ॥
ପୁରୁଷ କି କାପୁରୁଷ ଜାଣିବ ଏକ୍ଷଣି ।
ମୋ ପରିଚୟ ପାଇବ ପାଣ୍ଡୁ କୁଳମଣି ॥
ମୁଖେ ଯାହା କହିବି ମୁଁ ଦେଖିବ କାର୍ଯ୍ୟରେ
ବୀର ଗର୍ବ ଭୁଲିଯିବ ସାମାନ୍ୟ ରଣରେ ॥
ସହି ନ ପାରିଣ ବାରମ୍ବାର ଅପମାନ ।
ଅଗ୍ନି ସହିତରେ ଜଳ ରହେ କି କଠିନ ॥
ଯେତେଦୂର ସହିବାର ସହିଲି ସକଳ ।
ଆଉ ନ ସହିବି ଏବେ ପ୍ରକାଶିବି ବଳ ॥
କହୁଁ କହୁଁ ବୀରବର ଆରକ୍ତ ଲୋଚନ ।
ସନ୍ଧ୍ୟାକାଳ ସୂର୍ଯ୍ୟପରି ଦିଶିଲା ବଦନ ॥
ନିଶ୍ଵାସ ପ୍ରଖର ବହେ ଯେସନେ ମତ୍ତ ଅହି ।
ଶରୀର ମଧ୍ୟରୁ ତେଜ ବାହାର ହୁଅଇ ।
ଓଷ୍ଠ ଅଧର କମ୍ପିଲା କମ୍ପିଗଲା ବାହୁ ।
କାଳଦେବତା ପରାୟେ ଦଶେ ଗୁହୁଁ ଗୁହୁଁ ॥
ସୈନ୍ୟଗଣଙ୍କୁ ଡାକିଣ ଆଜ୍ଞାଦେଲେ ବୀର ।
ମତଙ୍ଗନ ବାନ୍ଧିଣ ରଖ ଏହି ଅଶ୍ଵବର ॥

କେଭେ ନ ଛାଡ଼ିବ ଅଶ୍ୱ ଶୁଣ ମୋ ବଚନ ।
କିପରି ନେବ ଅଶ୍ୱକୁ ଏ ବେଶ୍ୟା ନନ୍ଦନ ॥
ବାପର ଚିହ୍ନିଣା ଯାର ନାହିଁ ଏ ଜାରଜ ।
ଦେଖାଯିବ ଏହିଠାରେ କେ କ୍ଷତ୍ରୀ ଆତ୍ମଜ ॥
ତ୍ରିଲୋକ ଏକତ୍ର ହେଲେ ଭୟ ନ କରିବ ।
ମୋର ଆଜ୍ଞା ବିନା କେଭେ ଅଶ୍ୱ ନ ଛାଡ଼ିବ ॥
ଯେ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଅଶ୍ୱ ପାଇଁ ଭୟ ଦେଖାଇବ ।
ଆଜ୍ଞାଦେଲି ତାକୁ ଯମପୁରେ ପଠାଇବ ॥
ଏପରି ଆଜ୍ଞା ଦେଇଣ ଯଜ୍ଞ ଅଶ୍ୱବର ।
ସୈନ୍ୟଗଣ ସମୀପରେ ଦେଲେ ସେ ସତ୍ୱର ॥
ଶିରେ ନୁଆଇଁ ସେମାନେ ଅଶ୍ୱକୁ ଘେନିଣ ।
ଆନନ୍ଦେ ପୁରକୁ ଚଳିଗଲେ ସୈନ୍ୟଗଣ ॥
ଯେତେ ସୈନ୍ୟ ଆସିଥିଲେ ସର୍ବେ ଫେରିଗଲେ
କ୍ରୋଧେ ଅପଣା ଭୁବନେ ନରପତି ଚଳେ ॥
ଏଣେ ସର୍ବ ସୈନ୍ୟଗଣ ଯୁଦ୍ଧର କାରଣ ।
କର୍ମରେ ଅପଣା ତନୁ କରି ଅଚ୍ଛାଦନ ॥
ଶେଲଶୂଳ ନାନା ଅସ୍ତ୍ର କରରେ ଘେନିଲେ ।
ପରଶୁ ତୋମର ଚକ୍ର କୁନ୍ତ ଅସି ତୁଲେ ॥
ଜୟ ଜୟ ଶବ୍ଦକରି କୋପେ ବାହାରିଲେ ।
ପ୍ରଳୟ କାଳ ସମାନ ଗର୍ଜ୍ଜନ କରିଲେ ॥
ସମୁଦ୍ର ଗର୍ଜ୍ଜନ ପ୍ରାୟେ ଶୁଭଇ ଗର୍ଜ୍ଜନ ।
ସେହି ଶବ୍ଦରେ ପୃଥିବୀ ହେଲା କମ୍ପମାନ ॥
ସକଳ ପ୍ରାଣୀଏ ମନେ ବିପଦ ମଣିଲେ ।
ସୃଷ୍ଟି ନାଶହେବ ବୋଲି ମନେ ବିଚାରିଲେ ॥
ଅକସ୍ମାତ ଦୁର୍ଘଟଣା କିପାଁ ଏ ପ୍ରକାରେ ।
ଭାବିଲେ କେଉଁ ବିପଦ ହେବ ଏହିଠାରେ ॥
ମଧ୍ୟେ ମଧ୍ୟେ ରଣ ବାଦ୍ୟ ବାଜୁଛି ଅବିର ।
ଦୁନ୍ଦୁଭି ମୃଦଙ୍ଗ ଭେରୀ ଆଦି ଶଙ୍ଖବର ॥
ଅଶ୍ୱ ହସ୍ତୀ ରଥ ରଥୀ ସୈନ୍ୟ ଅଗଣନ ।
ପୃଥିବୀ ପୂରିଣ ସର୍ବେ କରନ୍ତି ଗମନ ॥
ସୈନ୍ୟ ପାଦଘାତେ ଗଛମାନ ଭାଙ୍ଗିଯାଏ ।
ଅସମାନ ଭୂମି ସବୁ ସମାନ ଯେ ହୁଏ ॥
କାଳାନ୍ତକ କାଳ ପରି ଭୀଷଣ ଶରୀର ।
ଦେଖିଲେ କିଏ ବା ରହିପାରେ ହୋଇ ସ୍ଥିର ॥
ଶେଲ ଶୂଳ ଗଦା ଆଦି ମୁଷଳ ମୁଦ୍ଗର ।
ତୋମର ପଟ୍ଟିଶ ଧନୁଶର ଧରି କର ॥
ମାରମାର ଧର ଧର ବୀରନାଦ କରି ।
ସର୍ବ ସୈନ୍ୟ ଯାଉଛନ୍ତି ପୃଥିବୀକୁ ପୂରି ॥
ସମସ୍ତେତ ବିଚକ୍ଷଣ ସଂଗ୍ରାମେ ନିପୁଣ ।
ଦେଖିଣ ଭୟ କରନ୍ତି ସ୍ୱର୍ଗେ ଜନ୍ତୁଗଣ ॥
ସୈନ୍ୟପାଦ ରେଣୁରେ ଯେ ଆକାଶ ପୂରିଲା ।
ମେଘମାଳ କିବା ସୂର୍ଯ୍ୟ ତେଜ ଢାଙ୍କିଦେଲା ॥
ରଣବାଦ୍ୟ ସୈନ୍ୟରବ ଭୟଙ୍କର ଧ୍ୱନି ।
ଶୁଣି ଚିତ୍ରାଙ୍ଗଦା ମନେ ଭୟକରି ପୁଣି ॥
ହାହାକାର କରି ଧାଇଁ ପୁତ୍ର ନିକଟରେ ।
ଭାବେ ଅମଙ୍ଗଳ କିଷ୍ଟେ ଘଟିଲା ଏଠାରେ ॥
ଅକସ୍ମାତ ରଣବାଦ୍ୟ ହୁଅଇ କାହିଁକି ।
ଦେଖେ ସୈନ୍ୟ ସୁସଜ୍ଜିତ ଯୁଦ୍ଧର ପାଇଁକି ॥
ଗର୍ଜ୍ଜିଣ ସକଳେ କିପାଁ ହୋନ୍ତି ଅଗ୍ରସର ।
କିପାଁଇ ଯୁଦ୍ଧରେ ଶ୍ରଦ୍ଧା ସର୍ବ ବୀରଙ୍କର ॥
ଜାଣିଲି ମୋର କପାଳ ଫାଟିଛି ନିଶ୍ଚୟ ।
ତା ନ ହେଲେ ରଣ ପାଇଁ କିପାଇଁ ଉତ୍ସାହ
ବୀରମାନେ ଆନନ୍ଦରେ ଧାଉଁଣ ଅଛନ୍ତି ।
ପିତାସହ ପୁତ୍ର ମୋର ରଣ ଯେ କରନ୍ତି ॥
ଜାଣିଲି ଯେ ପାଣ୍ଡୁ କୁଳମଣି ବୀରବର ।
ଅପମାନ ଦେଉଛନ୍ତି ପୁତ୍ରକୁ ମୋହର ॥
ଅତି ନିଦାରୁଣ ବାକ୍ୟ କହୁଛନ୍ତି ସେହି ।
ତେଣୁକରି ଯୁଦ୍ଧ ସଜ୍ଜା ଆରମ୍ଭ ହୁଅଇ ॥
ପୁତ୍ର ବୋଲି ଆଦର ଯେ ପାଣ୍ଡୁର ନନ୍ଦନ ।
କରି ନ ଥିବାରୁ ହୁଏ ଯୁଦ୍ଧ ଆୟୋଜନ ॥
ହାୟ ଏ ହତଭାଗିନୀ ଯେ ଆଶା କରିଲା ।
କି ମନ୍ଦ କପାଳ ମୋର ବିଫଳ ହୋଇଲା ।
ସମୁଦ୍ର ବୋଲିଣ ବହୁ ଆଶେ ପଠାଇଲି ।
ମନ୍ଦ କପାଳକୁ ପାଣି ଟିକେ ନ ପାଇଲି ॥
ମନମଧ୍ୟେ ଆଶାକରି ପୁର ନିର୍ମିଣିଲି ।
ପଣିବାମାନେ ତାହାକୁ ଭାଙ୍ଗିବା ଦେଖିଲି ॥
ଆହେ ପ୍ରାଣନାଥ କିସ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ କହିବି ।
ବିଧାତା ବାମ ମୋହର କର୍ମକୁ ନିନ୍ଦିବି ॥
ସକଳ ବିଧିର ଇଚ୍ଛା କି କହିବି ମୁହିଁ ।
ଯାହାଭାଗ୍ୟେ ଅଛି ତା ଅବଶ୍ୟ ଭୋଗିବଇଁ ॥
ପତିଙ୍କ ସଙ୍ଗରୁ ମୋତେ ବିଚ୍ଛେଦ କରିଣ ।
ତଥାପି ବିଧାତା ମନ ନୋହିଲା ପୂରଣ ॥

ମନେ ଥିଲା ଏତେଦିନେ ଆଶା ହେବ ପୂର୍ଣ୍ଣ ।
ଆନନ୍ଦେ ଦେଖିବି ପ୍ରାଣନାଥଙ୍କ ଆନନ ॥
ହତଭାଗିନୀର ଭାଗ୍ୟେ ସେ ସକଳ ଆଶା ।
ବିନାଶ ହୋଇଲା ସରିଲା ସକଳ ଭରସା ॥
ଠିଆହେବା ପାଇଁ ସ୍ଥାନ ମୋର ନ ରହିଲା ।
ଏତେଦିନେ ଆଶାବୃକ୍ଷ ସମୂଳେ ଛିଣ୍ଡିଲା ॥
ପୁତ୍ରର ଶ୍ରୀମୁଖ ମୁଁ ଯେ କରି ଦରଶନ ।
ଏତେଦିନ ଯାଏ ପିଣ୍ଡେ ରଖିଥିଲି ପ୍ରାଣ ॥
ଭାବିଥିଲି ବଡ଼ ହେଲେ ତନୟ ମୋହର ।
ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ସହିତ ଭେଟ କରିବ ତାହାର ॥
ପତି ପୁତ୍ର ଦେଖି ସୁଖେ ଥିବି ମୁଁ ଘର ।
ସେ ସକଳ ଆଶା ବୃଥା ହୋଇଲା ମୋହର ॥
ଯାହା ହେଉ ଏକ୍ଷଣି ମୁଁ ପୁତ୍ର ପାଶେ ଯିବି ।
ସମସ୍ତ ଘଟଣାମାନ ତାଠାରୁ ଶୁଣିବି ॥
ଏହି କଥା ଭାବି ଦେବୀ ପୁତ୍ରର ପାଶରେ ।
ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ବେଗେ ମନ ଆକୁଳରେ
ମାତାଙ୍କୁ ଦେଖିଣ ସେହି ବଭ୍ରୁବାହ ବୀର ।
ଚରଣେ ପ୍ରଣାମ କରି କହେ ମୃଦୁ ଗୀର ॥
ଅଭିମାନେ ନୟନରୁ ଲୋତକ ଝରଇ ।
ବକ୍ଷବାହୁ ଘନଘନ କମ୍ପିଣ ଉଠଇ ॥
ରାଗେ ଜରଜର ବୀର ଅତି କ୍ରୋଧମତି ।
ଅଭିମାନେ ଅଶ୍ରୁଧାର ନୟନୁ ବୁହାନ୍ତି ॥
କହିବାକୁ ଇଚ୍ଛନ୍ତି ସେ ନ ପାରନ୍ତି କହି ।
ବେଳକୁବେଳ କ୍ରୋଧଅଗ୍ନି ପ୍ରବଳେ ବଢ଼ଇ ॥
ମାତାଙ୍କ ବଦନକୁ ସେ ଚାହିଁ ନ ପାରଣ ।
କ୍ରୋଧରେ କମ୍ପିତ ଅଙ୍ଗ ଦହେ ସଦା ମନ ॥
ଘନ ଘନ ଓଷ୍ଠ କମ୍ପେ ବହେ ଅଶ୍ରୁଧାର ।
ଦେଖିଣ ଏସନ ସ୍ଥିତି ଜନନୀ ଅସ୍ଥିର ॥
କୋଳକୁ ଆଣିଣ ପଚାରନ୍ତିରେ ଲୁହ ଯୋଛୁ ।
ବୋଲନ୍ତିରେ ବାଳା କିମ୍ପା ଏପରି ଦେଖୁଛୁ ॥
କିସ ଅପମାନ ବାବୁ ଘଟିଅଛି ତୋର ।
ସେଥି ପାଇଁ ଅଭିମାନ ରାଗେ ଜରଜର ॥
ଜାଣୁଛି ମୁଁ ବୀରବର କୁନ୍ତୀଙ୍କ ନନ୍ଦନ ।
ପୁତ୍ରବୋଲି ତୋତେ ନ କରିଲେ ସମ୍ବୋଧନ
ଅପମାନ ଦେଇ ତୋତେ ଫେରାଇଣ ଦେଲେ
ସେ ଦୁଃଖେ ଏସନ ହେଉ ଭାବେ ମୁଁ ମନରେ
ସେଥି ପାଇଁ କିମ୍ପା ବାବୁ ଏତେ ତୁ ଅଧୀର ।
ସମସ୍ତ ପ୍ରକାଶ କରି କୁହ ମୋ ଅଗର ॥
ଏପରି ନାନାପ୍ରକାର ପ୍ରବୋଧ ବଚନ ।
କହି ମାତା ବୁଝାଇଲେ ସେ ବଭ୍ରୁବାହନ ॥
ମାତାଙ୍କ କଥାରେ ବୀର ଅଳ୍ପ ତୋଷହୋଇ ।
ମହାଦେବ ବୋଲେ କହେ ମାତାଙ୍କୁ ବିନୟୀ॥

ବଭ୍ରୁବାହନର ମାତାଙ୍କ ନିକଟରେ ପିତାଙ୍କ କଥା ବର୍ଣ୍ଣନ ।

ଜୈମିନି ବୋଲନ୍ତି ଶୁଣ ରାଜା ଜନ୍ମେଜୟ
ଏଥୁଅନ୍ତେ ଯାହା ହେଲା ଶୁଣ ସେ ବିଷୟ ॥
କହିବି ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ତାହା ସବୁ ବୁଝାଇଣ ।
ଶୁଣିଣ ସନ୍ତୋଷ ହୋଇବ ତୁମ୍ଭର ମନ ॥
ଶ୍ରୀହରିଙ୍କ କୃପାବଳେ କହୁଅଛୁ ମୁହିଁ ।
ଭାଷା ପ୍ରବନ୍ଧରେ ମହାଦେବ ଯେ କହଇ ॥
ଚିତ୍ରାଙ୍ଗଦା ବଭ୍ରୁବାହନଙ୍କୁ କୋଳେ ଧରି ।
କହନ୍ତି ଶୁଣରେ ବାଳା ବଚନ ମୋହରି ॥
ପାର୍ଥ ସହି ଦେଖା କରିବାକୁ ବାବୁ ଗଲୁ ।
କିସ ଅପମାନ ବାଳା ସେଠାରୁ ପାଇଲୁ ॥
ତାହା ମୋତେ ବିସ୍ତାରଣ କୁହରେ ନନ୍ଦନ ।
ନ ଶୁଣିବା ଯାଏ ଦହେ ମୋ ପଞ୍ଚପରାଣ ॥
ମାତାଙ୍କ ଅଧୀର ଦେଖି ବଭ୍ରୁବାହ ବୀର ।
ବୋଇଲେ ଶୁଣ ଗୋ ମାତା ସେସବୁ ଖବର ॥
ପାର୍ଥ ପାଶେ ଗଲି ମାତ ତୁମ୍ଭର ଆଜ୍ଞାରୁ ।
ଯେ ଅପମାନ ପାଇଛି ଅର୍ଜ୍ଜୁନଙ୍କଠାରୁ ॥
ଯେଉଁ ଅପମାନ ମାଗୋ ଦେଲା ସେ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ।
ଯେଉଁ ନିଦାରୁଣ ବାକ୍ୟ ଶୁଣିଛି ଶ୍ରବଣ ॥
ଯେଉଁ ମନ୍ଦ ବ୍ୟବହାର କରିଛି ଅବର ।
ସେ ସବୁ ସ୍ମରଣ ପୋଡ଼େ ପରାଣ ମୋହର ॥
ଇଚ୍ଛା ହୁଏ ପ୍ରାଣ ତେଜି ଆତ୍ମାଘାତ କରି ।
ଅରଣ୍ୟକୁ ଯିବି ମାତ ହୋଇ ଦେଶାନ୍ତରୀ ॥
ଇଚ୍ଛା ହୁଏ ନିର୍ଜ୍ଜନରେ ଲୁଚିବାର ପାଇଁ ।
ଲୋକ ସମାଜରେ ମୁଖ ଦେଖାଇବି ନାହିଁ ॥
ପିତାଙ୍କ ପାଶକୁ ଗଲି ତୁମ୍ଭ ଆଦେଶରେ ।
ଚରଣ ପୂଜିବି ବୋଲି ଭାବିଣ ମନରେ ॥

ଜୀବନ ସାର୍ଥକ ହେବ ପିତାଙ୍କୁ ଦେଖିଣ ।
ବହୁଦିନ ଆଶା ମୋର ହୋଇବ ପୂରଣ ॥
ମନ ମୋ ସଫଳ ହେବ ଦେଖି ପିତୃଦେବ ।
ଦୂରିଁଯିବ ତାଙ୍କ ହେତୁ ସକଳ ଆପଦ ॥
ସ୍ନେହରେ ପିତାଙ୍କଠାରେ ପୁତ୍ର ବୋଲି ମୁହିଁ
ପରିଚୟ ଦେଇଣ ବସିବି କୋଳେ ଯାଇଁ ॥
ସକଳ କପାଳ ଦୋଷେ ହେଲା ଅକାରଣ ।
ମନର ଆଶା ସକଳ ହୋଇଲା ଦହନ ॥
ମନରେ ଉତ୍ସାହ ଯେତେ ଥିଲା ଯେ ମୋହର
ସେ ସକଳ ଯାଇ ଅପମାନ ହେଲା ସାର ॥
ଯେଉଁ ଅପମାନ ମୁହିଁ ସେଠାରେ ପାଇଲି ।
ଜୀବନ ନ ଗଲା ଯାହା ବଞ୍ଚିଣ ଅଇଲି ॥
ଧିକ ମୋର ବାହୁବଳ ଧିକ ପରାକ୍ରମ ।
ନୀଚଲୋକ ସଙ୍ଗେ ମୁହିଁ ହୋଇଲି ସମାନ ॥
ଏପରି ଭାବେ ବଞ୍ଚିବା କି ଫଳ ମୋହର ।
ଆହା କି ମନରେ ଥିଲା ଈଶ୍ୱର ବିଧାତାର ॥
ଜନ୍ମଠାରୁ ଆଜଯାଏ କାର ଅପକାର ॥
ଜାଣିବାରେ କେବେ କରି ନାହିଁ ମୁଁ ପାମର ।
ଧର୍ମେ ଭୟଙ୍କର ସଦା ସତ୍ୟରେ ଚଳଇ ।
ତାର ପ୍ରତିଫଳ ଏତେଦିନ ପାଇଲଇଁ ॥
ରଖିବାକୁ ତୁମ୍ଭ କଥା ଏ ଦଶା ମୋହର ।
କମ୍ପାଇଁ ଏ ହୀନ ପ୍ରାଣ ରହିଛି ପିଣ୍ଡର ॥
ସହି ନୁହେ କଷ୍ଟ ମନ ହେଉଛି ଅସ୍ଥିର ।
ଏତେ ଅପମାନ କେ ସହିବ ହୋଇ ବୀର ॥
ବିନାଦୋଷେ ଭୟଙ୍କର ଅପମାନ ମୋତେ
କି କହିବି ଯାହାଦେଲେ ସକଳ ସାକ୍ଷାତେ ॥
ଭଲ ହେଲା ଦେଖାହେଲା ସଙ୍ଗରେ ତୁମ୍ଭର ।
ବିଦାୟ ଦିଅ ଗୋ ମାତ ଯିବି ଦେଶାନ୍ତର ॥
ନଚେତ ଦିଅ ଆଦେଶ ଯୁଦ୍ଧକୁ ମୁଁ ଯିବି ।
ପାର୍ଥ ସହ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ବିନାଶ କରିବି ॥
ଏ ଦୁଇ କଥାରୁ ଯେଉଁ କଥାରେ ତୁମ୍ଭର ।
ଇଚ୍ଛା ହୁଏ ମାତ ବେଗେ କୁହ ମୋ ଆଗର
ଗୃହନନ୍ଦା ଯେ ସହିଲା ଧିକ ତାର ପ୍ରାଣ ।
ଧିକ ତାର ବଞ୍ଚିବାର ଜନ୍ମ ଅକାରଣ ॥
ଧିକ ତାର ବାହୁବଳ ଧିକ ତାର ଗର୍ବ ।
ଧିକ ତା ରାଜତ୍ୱପଣ ଧିକ ତା ଗୌରବ ॥

ଶୁଣିଣ ଏସନ ଚିତ୍ରାଙ୍ଗଦା ମହାସତୀ ।
ପୁତ୍ରଙ୍କୁ ବୋଇଲେ ଧୈର୍ଯ୍ୟ ଧରରେ ସୁମତି ॥
ବିବେକୀ ହୋଇଣ କପାଁ ଅଧୈର୍ଯ୍ୟ ହେଉ ।
କି ବୋଲି ବୋଇଲେ ତୋତେ ପାର୍ଥମହାବାହୁ
କମ୍ପା ଏତେ ମନୋଦୁଃଖ ମୋହ ନିକଟରେ
କୁହ ବାପ ପ୍ରକାଶ କରିଣ ତା ସତ୍ୱରେ ॥
ତୁମ୍ଭେ କି ବୋଇଲ ବୋଲି ପଣ୍ଡୁର କୁମରେ
କିପରି ହୋଇଲା ଦେଖା ଅର୍ଜୁନ ସଙ୍ଗରେ ॥
ନିଜ ପରିଚୟ ଦେଲ କେବଣ ପ୍ରକାର ।
ସେ ସକଳ ପ୍ରକାଶିଣ କୁହ ମୋ ଆଗର ॥
ସେ ସକଳ ମୋ ଆଗରେ କହରେ ନନ୍ଦନ ।
କାହିଁ ପାଇଁ ଏତେ କଷ୍ଟ ତୋ ମନରେ ପୁଣ ॥
ଅଭିମାନେ ପୂରିଅଛୁ କମ୍ପା ବାପଧନ ।
ସେଥି ପାଇଁ ଥନ ଅନ ହୁଏ ଦ୍ୱିନୟନ ॥
କେଉଁ କାରଣରେ କ୍ରୋଧ କରିଅଛୁ ଏତେ
କିସ ଗାଳିଦେଲେ ପିତା କୁହ ମୋ ଅଗ୍ରତେ
ତୁମ୍ଭ ପରିଚୟ ପାଇଁ ପିତା କି ବୋଇଲେ ।
ଜଣାଯାଏ ଯଥାଯୋଗ୍ୟ ସ୍ନେହ ନ କରିଲେ
ଉପଯୁକ୍ତ ରୂପେ ସ୍ନେହ ତାହାଙ୍କ ପାଶରେ ।
ପାଇ ନାହିଁ ବୋଲି ବାପ ଦୁଃଖିତ ଅନ୍ତରେ ॥
ମୋହର ଶପଥ ତୋତେ ରେ କୁମରମଣି ।
କେତେ ଦୂର ଅପମାନ କରିଛି ଫାଲ୍‌ଗୁନି ।
ଅହା ଅଭିମାନୀ ପୁତ୍ର କେବେହେଁ କାହାର
ନିକଟରେ ଅପମାନ ହୋଇନାହିଁ ତୋର ।
ସେଥି ପାଇଁ ଏତେ କଷ୍ଟ ଏତେ ଯେ ବେଦନ
ଏତେଦୂର ମନୋଦୁଃଖ କାତର ଏସନ ॥
ଶୁଣିଣ ମାତାଙ୍କ ବାଣୀ ସେ ବଭ୍ରୁବାହନ ।
କରଯୋଡ଼ି ବିନୟରେ କହଇ ବଚନ ॥
ଜନନୀ ବୋଲିଣ ମୁଖେ ନ ଆସଇ ମୋର ।
ବଜ୍ରସମ ବାକ୍ୟ ଦହେ ପରାଣ ମୋହର ॥
ଜୀବନ୍ତେ ମରଣ ତୁଲ୍ୟ ହୋଇଅଛି ମୁହିଁ ।
ରୂପ ଦେଖି ତୁମ୍ଭେ ମାତ ବୁଝିପାର ନାହିଁ ॥
ବଜ୍ରସମ ନିଦାରୁଣ ବଚନରେ ମୋର ।
ହୃଦ ବିଦୀର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଛି କି କହିବ ଆର ॥
ମନ ସୁଖ ପାଇଁ ମାତା ଯାଇଥିଲି ମୁହିଁ ।
ଯା ଶୁଣିଛୁ ସତେ ବଞ୍ଚିବାକୁ ଇଚ୍ଛା ନାହିଁ ॥

ଯେ ସବୁ ନିଷ୍ଠୁର ଅତି ଅସଭ୍ୟ ବଚନ ।
କପଟ ପ୍ରକାଶ ମାତ କରିବ ପାଷାଣ ॥
କହିବାକୁ ଲଜ୍ଜା ହୁଏ ପଚାରୁଛୁ ପୁଣି ।
ଶୁଣିଲେ ତୁମ୍ଭର ହୃଦ ହୋଇବ ମା ହାଣି ॥
ସୁହୃଦ ଆତ୍ମୀୟଠାରେ ଯେ ସକଳ କଥା ।
କହିବା ପାଇଁ କି ଲାଜ ମାଡ଼ଇ ସର୍ବଥା ॥
ଜଣାଇବ ସେ ସବୁ କପଟ ମାତ ମୁହିଁ ।
କହିବାକୁ ଇଚ୍ଛା ମୋର କେବେ ହୁଏ ନାହିଁ
ନିତାନ୍ତ କୁତ୍ସିତ ଯେହୁ କାପୁରୁ ଜନ ।
ତାହା ପ୍ରତି କହିନୁହେ ଏତେ କୁବଚନ ॥
କି କରିବ ଜାଣେ ପୂଜ୍ୟ ଅଟେ ପିତୃଦେବ ।
ସେଥି ପାଇଁ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସହିଅଛୁ ସର୍ବ ॥
ଶୁଣିଣ ପୁତ୍ରର ବାଣୀ ମାତା ଅତିଶୟ ।
ଦୁଃଖେ ସନ୍ତାପିତ ହୋଇ ଭାବଇ ହୃଦୟ ॥
ବାରମ୍ବାର ପୁତ୍ର ମୁଖୁ ମୃତ୍ୟୁ ହେବା ବାଣୀ ।
ବଞ୍ଚିବାର ଆଶା ନାହିଁ ଏ ସର୍ବ କାହାଣୀ ॥
ଶୁଣିଣ ଜନନୀ ଅତି ହୋଇଣ ଦୁଃଖିତ ।
ବୋଲନ୍ତରେ ବଳା କପା ଏତେ ଦୁଃଖଚିତ୍ତ
ପୁତ୍ରର ଏପରି ଦଶା ଦେଖିଣ ସୁନ୍ଦରୀ ।
ଲୋତକରେ ଚକ୍ଷୁ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଲା ତାଙ୍କର ॥
ଆକୁଳେ ବୋଇଲେ ଅରେ ମୋ ରଙ୍କୁଣୀଧନ
କପାଇଁ କହୁରେ ବାପ ଅମଙ୍ଗଳ ମାନ ॥
ମାନ ମୋର ବାଣୀ ବାପ କହ ତୁ ଫିଟାଇ ।
ସେଥିରେ ତୋହର କିଛୁ ଦୋଷ ହେବନାହିଁ
ବାରମ୍ବାର ପଚାରିଲେ କର ଅନୁନୟ ।
କି ହୋଇଛୁ ମୋହଠାରେ ବୋଲରେ ତନୟ
ନ ଶୁଣିଣ ମନେ କଷ୍ଟ ହୁଏ ଅତିଶୟ ।
ତୋଠାରୁ ମୋ ମନକଷ୍ଟ ଅଧିକ ନିଶ୍ଚୟ ॥
ସଂସାରେ ତୋହର ମୁଖ ସର୍ବଦା ଚାହିଁଣ ।
କରୁଅଛୁ ଦିନପାତ ତୋହର ଲାଗିଣ ॥
ମନରେ ଯେତେକ କଷ୍ଟ ସମସ୍ତ ଭୁଲିଣ ।
ତୋ ମୁଖ ଦେଖିଣ ରଖିଅଛୁ ପିଣ୍ଡେ ପ୍ରାଣ ॥
ସଂସାରରେ ପତି ପୁଏ ଦୁହିଁଙ୍କି ଦେଖିଣ ।
ବାସ କରନ୍ତି ନାରୀଏ ସକଳ ଭୁଲିଣ ॥
ପ୍ରାଣପତି ଭୁଲିଯାଇ ଏ ଅଭାଗିନୀକୁ ।
ଅକାରଣେ ଏତେ ଦୁଃଖ ଦିଅନ୍ତି ମନକୁ ॥

ପତି ନାରୀମାନଙ୍କର ଏକମାତ୍ର ଧନ ।
ତୋ ମୁଖ ଦେଖିଣ ଭୁଲିଅଛୁ ତାଙ୍କୁ ପୁଣ ॥
ତାଙ୍କ ପାଇଁ ଦୁଃଖ ନାହିଁ ତୋ ମୁଖକୁ ଚାହିଁ ।
ଅମଙ୍ଗଳ ଭୟରେ ମୁଁ ଆସିଲି ଯେ ଧାଇଁ ॥
କ୍ଷଣେ ନ ଦେଖିଲେ ତୋତେ ଅସ୍ଥିର ପରାଣ ।
କାହିଁ ପାଇଁ ବଳା କହୁ ଏସନ ବଚନ ॥
ଯାହା ପାଇଁ କେତେ ଦେବାଦେବୀ ପୂଜିମୁହିଁ
କୋଳରେ ଧଇଲି ଦୁଃଖ ତାହାର ଦେଖଇ
କପଟ ସହିବ କହ ମାତାର ପରାଣ ।
କପାଇଁ ବିଧାତା ଦେଲା ମୋତେ ଯେ କଷଣ
ଯେତେ କଷ୍ଟ ଯେତେ ଦୁଃଖ ଭୁଲିଛୁ ସକଳ ।
ତୋ ଚନ୍ଦ୍ରମା ମୁଖ ବାପ ଦେଖିଣ କେବଳ ॥
ଏକ୍ଷଣି ବିଦୀର୍ଣ୍ଣ କପା ନ ହେଲା ହୃଦୟ ।
ଦେଖିଣ ତୋହର ମନ୍ଦ ଦଶାରେ ତନୟ ॥
ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗ ଅନ୍ଧକାର ଦେଖାଯାଏ ମୋତେ ।
କଥାକହେ ପ୍ରାଣନାହିଁ ଯେତେହେଁ ମୋର ଗାତେ
ପ୍ରାଣର ପିତୁଳା ତୁହି ମୋହର ଜୀବନ ।
କପରି ବଞ୍ଚିବି ନ ଦେଖିଣ ତୋ ବଦନ ॥
କହ ବାପ ସେ ସକଳ ମୋହର ଆଗରେ ।
ହୃଦୟ ବ୍ୟଥିତ ମୋର ହୁଅଇ ବିଧିରେ ॥
ଯେ ଜନ ତୁମ୍ଭର ହିତ ସଦା ବାଞ୍ଛାକରେ ।
ଯେ ଜନ ତୁମ୍ଭ ସକାଶେ ଅଛି ଧରାପରେ ।
ଯାରେ ତୁମ୍ଭେ ଶ୍ରଦ୍ଧା ଭକ୍ତି ଅତିଶୟ କର ।
ତାହାକୁ କଷ୍ଟ ଦେବା କି ଉଚିତ ବିଚାର ॥
ତୋତେ ମୋହରାଣି ବଳା କୁହ ମୋ ଆଗରେ
କି କି ଘଟିଲା ଘଟଣା ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ସଙ୍ଗରେ ॥
ଯାରେ ତୁମ୍ଭେ ଦେବାଙ୍କନେ ଅତିଭକ୍ତି କର ।
ତାକୁ କଷ୍ଟଦେବା ନୁହେ ଉଚିତ ତୁମ୍ଭର ॥
ମୋହରାଣି ବସ୍ତ୍ରମଣି କୁହ ମୋ ଆଗରେ ।
କି କି କଥାକହିଲେରେ ତୋତେସେ ସଭାରେ
ମନମଧ୍ୟେ ଯେତେକଷ୍ଟ ଅଟଇ ତୋହର ।
କୁହ ମୋତେ କରିପାରେ ଯେବେ ପ୍ରତିକାର
ସେଥିରେ ତୋହର ବାପ ନହେବ କି ଭଲ ॥
ମୋତେ କହିବାକୁ ବଳା କପାଇଁ ଆକୁଳ ॥
ମାନ ମୋ ବଚନ ବାବୁ ସେ ସକଳ କହ ।
ମୋ ମନୁ ସନ୍ଦେହ ଦୂର କର ବେଗେ ତୁହ ॥

ଯେବେ ନ କହନ୍ତୁ ମୋତେ କହୁଅଛୁ ଶୁଣ
ତୋ କଷ୍ଟ ଦେଖିଣ ନ ରହିବ ଏ ଜୀବନ ॥
ନିଶ୍ଚୟ ତେଜିବ ପ୍ରାଣ ଅରେ ବଭ୍ରୁମଣି ।
ଶୀଘ୍ର ମୋ ଆଗେ ପ୍ରକାଶ କର ସେହି ବାଣୀ
ଯେବେ ତାହା ଫେଡ଼ିକରି ନ କହୁ କୁମର ॥
ସାକ୍ଷାତେ ତେଜିବ ପ୍ରାଣ ମୁହିଁ ଆପଣାର ॥
ଦେଖିଣ ମାତା ବିକଳ ପୁତ୍ରେ ବିନୟରେ ।
ଯାହା ଘଟିଥିଲା ତହିଁ କହିଲେ କ୍ରମରେ ॥
ଶୁଣ ମା ଗୋ କହିବାକୁ ହୃଦ ବିଦାରଇ ।
ଅକାରଣେ ଏତେ ଜିଦକରୁ ମାତ ତୁହି ॥
କହିବାକୁ ଇଚ୍ଛା ହୁଏ ନ ପିଠାଇ ତୁଣ୍ଡ ।
ଯାହା ମୁଁ ଭୋଗିଲି ପୁଣି ଅଟଇ ପାଷାଣ୍ଡ ॥
କହିବାକୁ ନ ଇଚ୍ଛଇ ସେ ସବୁ କାହାଣୀ ।
ଶୁଣିଲେ ତୁମ୍ଭର ହୃଦ ବିଦାରିବ ପୁଣି ॥
ମୋର ଠାରୁ ବେଶୀ କଷ୍ଟ ହୋଇବ ତୁମ୍ଭର ।
ଭାବେ ବିପଦ ଘଟିବ ତୁମ୍ଭ ଜୀବନର ॥
ଶୁଣିକରି ମାତ ଯେବେ ସନ୍ତୋଷ ହୋଇବ ।
ତାହେଲେ ପ୍ରକାଶି ମାତ କହିବ ମୁଁ ସବ ॥
ସେ କଥା ସ୍ମରିଲେ ମନ ବ୍ୟାକୁଳ ହୁଅଇ ।
ନିଶ୍ଚୟ ତୁମ୍ଭ ମନରେ ଦୁଃଖ ହୋଇବଟିଁ ॥
ଯା ହେଉ ଜନନୀ ମୁହିଁ ତବ ଆଦେଶରେ ।
ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲି ଯାଇଁ ପାର୍ଥ ନିକଟରେ ॥
ଅଶ୍ୱ ଘେନି ସୈନ୍ୟ ସହିତରେ ମୁହିଁ ଗଲି ।
ନାନାବିଧ ଧନରତ୍ନ ସଙ୍ଗତରେ ନେଲି ॥
ଦୂତଙ୍କୁ ପଠାଇ ଆଗେ ଆଦେଶ ଆଣିଲି ।
ତଦପରେ ତାଙ୍କ ପାଶେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲି ॥
ପ୍ରବେଶ ହୋଇଣ ଭକ୍ତିଭରେ ଧରି ପାଦ ।
ଭୂମିରେ ପଡ଼ିଣ ମାତ ହୋଇଲି ଆନନ୍ଦ ॥
ତୁମ୍ଭ କଥା ଅନୁସାରେ ପରିଚୟ ଦେଲି ।
ମୁଁ ତୁମ୍ଭ କୁମର ବୋଲି ଅନେକ କହିଲି ॥
ଶୁଭାଙ୍ଗଦା ମୋର ମାତା ଗନ୍ଧର୍ବ ନନ୍ଦିନୀ ।
ତ୍ରିଲୋକେ ଜାଣନ୍ତି ସର୍ବେ ସତୀ ଶିରୋମଣି ॥
ଯେତେବେଳେ ତୀର୍ଥଯାତ୍ରା କରିଥିଲେ ବୀର ।
ମୋ ମାତାସହ ବିବାହ ହୋଇଲା ତୁମ୍ଭର ॥
ତୁମ୍ଭର ଔରସେ ଜନ୍ମ ହୋଇଛୁ ମୋହର ।
ସମସ୍ତେ ଜାଣନ୍ତି ବଭ୍ରୁବାହ ନାମ ମୋର ॥

ତୁମ୍ଭର ପ୍ରସାଦେ ଏହି ମଣିପୁର ରାଜ୍ୟ ।
ପ୍ରତାପେ ଶାସନ କରେ ହେ ବାସବାତ୍ମଜ ॥
ନ କରେ ଅନ୍ୟାୟ କାର୍ଯ୍ୟ ଅହେ ପାଣ୍ଡୁପୁତ୍ର ।
ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ଦେଖିଲେ କଡ଼ବାର ହୁଏ ନତ ॥
ଆଜ ସେ ନରଙ୍କ କଥା ଯେତେ ଦେବଗଣେ
ଆଗଭର ନୁହନ୍ତି ସେ ମୋ ସହିତ ରଣେ ॥
ମୋର ଅଜଣାରେ ଅଶ୍ୱ ଦେଶେ ପ୍ରବେଶିଲା ।
ନ ଜାଣିଣ ତାହା ମୋର ଦୂତ ଯେ ଆଣିଲା ॥
ଅଶ୍ୱକୁ ଆଣିଣ ଦୂତେ ମୋ ପାଶରେ ଦେଲେ
ଅଶ୍ୱ ଦେଖି ପ୍ରବେଶିଲି ମୁଁ ତାହା ପାଶରେ ॥
ଅଶ୍ୱଶିରେ ଥିବା ବୀରପତ୍ରକୁ ଦେଖିଲି ।
ପଢ଼ିଣ ତହୁଁ ସମସ୍ତ ଘଟଣା ଜାଣିଲି ॥
ପୂର୍ବେ ମାତାଠାରୁ ଶୁଣିଥିଲି ତୁମ୍ଭନାମ ।
ତେଣୁକରି ମନ ମୋର ହେଲା ଛନ୍ଦ ଛନ୍ଦ ॥
ଅଶ୍ୱକୁ ଘେନିଣ ମାତା ପାଶେ ପ୍ରବେଶିଲି ।
ସମସ୍ତ ଘଟଣା ତାଙ୍କୁ ବୁଝାଇ କହିଲି ॥
ଶୁଣିଣ ଜନନୀ ମୋର ଆନନ୍ଦ ହୋଇଲେ ।
ଆପଣଙ୍କ ନିକଟକୁ ମୋତେ ପଠାଇଲେ ॥
ଅଶ୍ୱକୁ ଧରିଣ ଅଜଣାରେ ଜାଣ ମୁହିଁ ।
ଛଥାମି ମନରେ ଦୁଃଖ ମୋର ଜାତହୋଇ ॥
ତେଣୁକରି ମାତାଙ୍କର ଆଦେଶରେ ବୀର ।
ଶ୍ରୀଚରଣ ତଳେ ଆସି ପଡ଼ିଛୁ ତୁମ୍ଭର ॥
ଯେ ସକଳ ଦୋଷ ମୁହିଁ କରିଛୁ ହେ ତାତ ।
ଦୟାକରି କ୍ଷମାକର ସେ ଦୋଷ ସମସ୍ତ ॥
ଅନବରତରେ ଦଗ୍ଧ ମନ ହୁଏ ମୋର ।
ଶରଣ ନେଲି ଚରଣେ କର ପ୍ରତିକାର ॥
ଅଜଣାରେ କେହି ଯେବେ କରିଥାଏ ଦୋଷ
କ୍ଷମା କରନ୍ତି ତାହାକୁ ସକଳ ବିଦୂଷ ॥
ପୁଣି ଯେ କୁମର ମୁହିଁ ସଦା ଆଜ୍ଞାକାରୀ ।
ସକଳ ଦୋଷ ମୋହର କ୍ଷମ ଦୟାକରି ॥
ସ୍ନେହ ଅନୁରୋଧେ ପିତା ସନ୍ତାନର ଦୋଷ ।
ନ ଘେନିଣ କେବେ ସେହି ପ୍ରକାଶିଣ ରୋଷ
କ୍ଷମାକର ନିଜଗୁଣେ ଦୟାକର ମୋରେ ।
ତୁମ୍ଭ ବିନା ପ୍ରଭୁ ନାହିଁ ମୋର ସଂସାରରେ ॥
ଏହିପରି ଯେତେ ମତେ ମୁଁ ବିନୟ ବୀର ।
କହିଲି ଶୁଣିଲେ ନାହିଁ ଜନକ ମୋହର ॥

ଶୁଣି କ୍ରୋଧେ ଗାଳିଦେଲେ ସେ ପଣ୍ଡୁନନ୍ଦନ
ମୋତେ ଯେ ନାନା କୁବାକ୍ୟ କହିଲେ ତକ୍ଷଣ
ବୋଇଲେ ଜାରଜ ତୁହି କେଉଁ ସାହାସରେ
ପିତାବୋଲି ସମ୍ବୋଧନ କରୁଅଛୁ ମୋତେ ॥
ଜାଣେ ମୁହିଁ ଚିତ୍ରାଙ୍ଗଦା ଗନ୍ଧର୍ବ ନନ୍ଦିନୀ ।
ଅତ୍ୟନ୍ତ ସୁନ୍ଦରୀ ସେହି ପୂର୍ବେ ଅଛି ଶୁଣି ॥
ହୋଇପାରୁ ତାହାର କୁମର ତୁହି ଜାଣ ।
ମୋ ଔରସେ କେବେତୋର ନୋହିଛି ଜନମ
ଜନମ ଦିନରୁ ଆଜି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତେ ମୁହିଁ ।
ବେଶ୍ୟାଘରେ ବେଶ୍ୟାସଙ୍ଗ ଦିନେ କରିନାହିଁ
ପରନାରୀ ପରଧନ ନ କରେ ହରଣ ।
ବେଶ୍ୟାପୁତ୍ର ହୋଇ କହୁ ମୋହର ନନ୍ଦନ ॥
ଜାଣିଛି କୁଳଟାପୁତ୍ର ରେ ବଭ୍ରୁବାହନ ।
ମାତା ପରିଚୟ ଦେଲୁ ତେଣୁ ରେ ଅଧମ ॥
ବେଶ୍ୟାମାନେ ନାନାକଥା ଭଣ୍ଡାଇ କହନ୍ତି ।
ମୋର ଔରସରୁ ତୋତେ ଜନ୍ମ କରିଛନ୍ତି ॥
ଅକାରଣେ ଆସି ମୋତେ ବାପ ବୋଲି କହୁ
ନିଷ୍କଳଙ୍କ ନାମେ ମୋର କଳଙ୍କ ଲଗାଉ ॥
କେଉଁଠାରେ ଏପରି ଘଟଣା ଦେଖି ନାହିଁ ।
ବାପବୋଲି ଅପରକୁ ନ ଡାକଇ କେହି ॥
ତୁମ୍ଭ ସଙ୍ଗେ କିବା ତୁମ୍ଭ ମାତା ସଙ୍ଗେ ମୋର
ଚିହ୍ନା ନାହିଁ କେଉଁପରି ହୋଇବୁ କୁମର ॥
ବାମନ ହୋଇଣ ଚନ୍ଦ୍ର ଧରିବାର ପାଇଁ ।
ହାତ ବଢ଼ାଇଲେ ତାହା ପାଇ କି ପାରଇ ॥
ବେଶ୍ୟା ପୁତ୍ର ହୀନଜାତି ଅଟୁ ଅପବିତ୍ର ।
ଅକାରଣେ କହୁଅଛୁ ମୋହର ତୁ ପୁତ୍ର ॥
ମୋ ପୁତ୍ର ହୋଇଲେତୋଗୌରବବଢ଼ିପାରେ
ମାତ୍ରି ମୋ ମସ୍ତକ ପଡ଼ିଯିବ ପୃଥିବୀରେ ॥
ତ୍ରିଲୋକେ ସର୍ବେ ଜାଣନ୍ତି ଚରିତ୍ର ମୋହର ।
ସର୍ବେ ସୁଖ୍ୟାତି କରନ୍ତି ଦେଖି ମୋ ବେଭାର
ଯେବେ ଧର୍ମେ ମୋର ମନ ରହିଣ ନ ଥାନ୍ତା
ଦ୍ୱାରକାପତି ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ସଖା କି ହୁଅନ୍ତା ॥
ଲୋକେ ମୋତେ ନ ବୋଲନ୍ତି ନରନାରାୟଣ
ସଂସାରେ ମୋ ଯଶ ନ ଗାଆନ୍ତେ ସର୍ବଜନ ॥
ଭାରତ ମଧ୍ୟରେ ମୋର ଏଡ଼େ ଯେ ମହତ୍ତ୍ୱ ।
ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଅଛି ଏଡ଼େ ଅଧିପତ୍ୟ ॥

ବୁଦ୍ଧିମାନ ଜାଣନ୍ତି ଯେ ଏହା ସହଜରେ ।
ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ କିସ କହିବ ନ ଆସେ ତୁଣ୍ଡରେ ॥
ଯା ହେଉ କହୁଛୁ ଶୁଣ ତୁମ୍ଭର ମାତାର ।
ଅପଯଶ ଗାଆନ୍ତି ନ କରନ୍ତି ସର୍ବନର ॥
ଅନିତ୍ୟ ସାମାନ୍ୟ ସୁଖେ ହୋଇ ଅଭିଳାଷୀ ।
ଯେ ନାରୀ ଅନ୍ୟ ପୁରୁଷେ ହୁଅଇ ପ୍ରୟାସୀ ॥
ଧର୍ମାଧର୍ମ କିଛି ସେହି ବିଚାର ନ କରେ ।
କାମେ ମତ୍ତ ହୋଇଣ ନାନାଦି ପାପକରେ ॥
ଏଥିରେ ଯେ ତାହାଙ୍କର ହୁଏ ପରିଗୁଣ ।
ବେଶ୍ୟା ପୁତ୍ର ହୋଇ କହୁ ତୁ ସାଧୁବଚନ ॥
ଯେଣୁ ଅସତୀ ସ୍ୱୈରିଣୀ ତୁମ୍ଭର ଜନନୀ ।
ତ୍ରିଲୋକ ମଧ୍ୟରେ ତାକୁ ହୀନ ବୋଲି ଗଣି ॥
ସଂସାରରେ ଅସତୀଙ୍କ ମଧ୍ୟେ ଶିରୋମଣି ।
ଏହି ଗୌରବକୁ ଲଭିଅଛି ତୋ ଜନନୀ ॥
ଭଲକାର୍ଯ୍ୟ କରିଥିଲେ ନାମ ଏତେ ଦୂର ।
ହୋଇଣ ନ ଥାନ୍ତା ଏତେ ଅଖ୍ୟାତି ପ୍ରଚୁର ॥
କୁତ୍ସିତ କର୍ମରେ ଯାର ନାମ ହୋଇଥାଏ ।
ତାର ଗୁଣ ଦିଗଦିଗନ୍ତରେ ବ୍ୟାପିଯାଏ ॥
ଭଲକାର୍ଯ୍ୟ କରି ଲୋକେ ହୋଇଲେ ପତନ
କ୍ରମେ କ୍ରମେ ତା ସୁଖ୍ୟାତି ହୁଏ ଦୀପ୍ତିମାନ ॥
ମାତ୍ର ଅଧର୍ମର ନାମ ଜଗତ ବ୍ୟାପିଣ ।
ନୂତନ ପରାୟେ ରହେ ନୋହିଣ ମଳିନ ॥
ଅତି ବଡ଼ ଭାଗ୍ୟବତୀ ଜନନୀ ତୁମ୍ଭର ।
ତେଣୁ ଅସତୀ ପଣରେ ଜଗତେ ପ୍ରଚୁର ॥
ଆପଣାର ପରିଚୟ ଆପଣେ ନ ଜାଣି ।
ଯାହାତାହା କହୁଅଛୁ ମୋତେ ଆସି ପୁଣି ॥
ଜାଣେ ଭଲ ସତୀ ଅଟେ ଜନନୀ ତୁମ୍ଭର ।
ସଂସାରେ ଗାଉଅଛନ୍ତି ଅପଯଶ ତାର ॥
ଏମନ ବୋଲିଣ ପଦାଘାତ ମୋର ଶିରେ ॥
କରି ଦୂରେ ଫିଙ୍ଗିଦେଲେଅତ୍ୟନ୍ତ କ୍ରୋଧରେ
ପୃଥିବୀର ପରେ ମୁହିଁ ଗଡ଼ିଣ ପଡ଼ିଲି ।
ଲଜ୍ଜାଭରେ ମୁଖ ଟେକି ଚାହିଁ ନ ପାରିଲି ॥
ତାଙ୍କର ପାଶରେ ଥିବା ଅନୁଚର ଗଣ ।
ମୋତେ ଆସି ଉକ୍ତ ସେହି ନେଲେ ଉଠାଇଣ
ହଂସଧ୍ୱଜ ନୀଳଧ୍ୱଜ ଯେତେକ ନୃପତି ।
ଅର୍ଜୁନକୁ ବୁଝାଇଲେ କରି ବିନତି ॥

କହିଲେ ନିର୍ବୋଧ ପରି ହେ ବୀର ଅର୍ଜୁନ ।
ଏତେ କଥା ତୁମ୍ଭେ କପାଁ କୁହ ଅକାରଣ ॥
ଭଦ୍ର ସନ୍ତାନଙ୍କୁ ଅକାରଣେ ଗାଳିଦିଅ ।
ଉଚିତ ତୁମ୍ଭର ଏହା ନୁହେ ମହାଶୟ ॥
ଯେବେ ତୁମ୍ଭେ ବିନାଦୋଷେ ତାଙ୍କୁ କଷ୍ଟଦେବ
ତାହାଠାରୁ ବଳି କଷ୍ଟ ନିଶ୍ଚୟ ପାଇବ ॥
ପୁତ୍ର ଯେବେ ନୋହିଥାନ୍ତା ତୁମ୍ଭର ଯେ ସେହି
ଏତେ ଅପମାନ କି ସହନ୍ତା ଦେହ ବହି ॥
ପୁତ୍ର ନୋହିଥିଲେ କି ସେ ଏପରି ବୋଲନ୍ତା
ଲୋକ ମଧ୍ୟେ ପିତାବୋଲି କରିଣ ଡାକନ୍ତା ॥
କ୍ଷାନ୍ତ ହୁଅ ବୀରମଣି ରାଗହିଂସା ଛାଡ଼ ।
ସସ୍ନେହରେ ପୁତ୍ରଙ୍କୁ ବସାଅ ଆଣି କୋଡ଼ ॥
ଯେବେ ତୁମ୍ଭେ ନ ଶୁଣିବ ଆମ୍ଭର ବଚନ ।
ନିଶ୍ଚୟ ପାଇବ ତାର ପ୍ରତିଫଳ ଜାଣ ॥
ଯେତେଯେତେ କଥା ଏବେ ଅର୍ଜୁନେ କହିଲେ
କଉଣସି କଥା ବୀର ତିଳେ ନ ଶୁଣିଲେ ॥
କହିଲେକ ସବୁ ତହୁଁ ବିନୟ ବଚନ ।
ସେଥିରେ ତାହାଙ୍କ କୋପ ବଢ଼ିଲା ଦ୍ୱିଗୁଣ ॥
ସକଳ କହିଲି ମାତ ତୁମ୍ଭ ସକାଶରେ ।
ବିଶେଷ ପିତା ବୋଲିଣ ଅଛଇ ଅନ୍ତରେ ॥
ବହୁକଷ୍ଟ ହେଲା ଭୋଗ କପାଳେ ମୋହର ।
ଜନ୍ମାବଧି ଯାହା ସହି ନ ଥିଲା ଶରୀର ॥
ଯେତେ ଦୂର ଅପମାନ ପୁଣି ତହିଁ ଗାଳି ।
କେ କହିବ ଦେହଧରି ପ୍ରାଣ ଯାଏ ଜଳି ॥
ହୃଦୟ କମ୍ପିତ ହେଲା ସେ ବଚନ ଶୁଣି ।
ସମସ୍ତ ସହିଲି ମାତ ପିତାବୋଲି ଜାଣି ॥
ସହି ସହି ଅପମାନ ଦହିଲା ଅନ୍ତର ।
ତେଣୁ ପ୍ରତିଜ୍ଞା କରିଛି ଅର୍ଜୁନ ଆଗର ॥
ତୁମ୍ଭ ମାତାଙ୍କର ପଞ୍ଚପତି ଯେ ଅଟନ୍ତି ।
ପାଣ୍ଡୁ କେବଳ ନାମକୁ ସ୍ୱାମୀ ହୋଇଥାନ୍ତି ॥
ଯେତେ ଯେତେ ଅପମାନ ଦେଲେ ବୀରବର ।
ସେ ସମସ୍ତ ଭୁଲାଇବି ମାରି ତୀକ୍ଷ୍ଣଶର ॥
ପଣ କରିଅଛି ମାତ ଆଉ ନ ସହିବି ।
ଏହିକ୍ଷଣି ସମରକୁ ଗମନ କରିବି ॥
ଦେଖିବି ଅର୍ଜୁନ ଦେହେ ଅଛି କେତେ ବଳ ।
କେତେ ଶକ୍ତି ଧରେ ସେହି ଜାରଜ ଦୁଲାଳ ॥

ପ୍ରାଣପଣେ ତା ସହିତ ସମର କରିବି ।
ବୀର ଧର୍ମ ବୀର ଗର୍ବ ତାଙ୍କୁ ଶିଖାଇବି ॥
ଅପମାନ ଲାଞ୍ଛନାରେ ପ୍ରତିଶୋଧ ନେବି ।
ସମସ୍ତଙ୍କ ସାକ୍ଷାତରେ ବୀର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରକାଶିବି ॥
ପିତାର ସନ୍ତାନ ବୋଲି ଜଣାଇବି ମୁହିଁ ।
ଶତୃର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ ଏବେ ସାଧିବଇଁ ।
ରଣସ୍ଥଳେ ବାଣେ ବାଣେ ପରିଚୟ ଦେବି ।
ତାହାର କୁମର ବୋଲି ତାଙ୍କୁ ଜଣାଇବି ॥
ତ୍ରିଲୋକ ଏକତ୍ର ହେଲେ ମୋର ପରାଭବ ।
କେତେବେଳେ ନ ହୋଇବ ଜାଣେ ମୁହିଁ ଧ୍ରୁବ
ବଡ଼ ବୀର ବୋଲି ପାର୍ଥ କରେ ଅହଙ୍କାର ।
ଆଜ ଦେଖାଯିବ କେତେ ବୀର ଗର୍ବ ତାର ॥
ପ୍ରତିଜ୍ଞା କରିଛି ମାତ ନିଶ୍ଚୟ କରିବି ।
ପାର୍ଥ ନାମ ସଂସାରରୁ ଲୋପ କରାଇବି ॥
ତୁମ୍ଭ ଆଜ୍ଞାକୁ ଅପେକ୍ଷା ଥିଲା ମୋର ମାତ ।
ଆଶୀର୍ବାଦ କର କମ୍ପା ଭିବୁଅଛ ଶତ୍ରୁ ॥
କଲ୍ୟାଣ କର ଜନନୀ ଗୃହେ ଫେରିଯାଅ ।
ନିଶ୍ଚେ ସମରରେ ଜୟୀ ହେବ ତୋ ତନୟ ॥
ଯେତେ ଦୂର ବଳ ଅଛି କରିବି ସମର ।
ଦେବ ଦ୍ୱିଜ ଗୁରୁ ହେଉ ନାଶିବି ନିକର ॥
କ୍ଷତ୍ରିୟଙ୍କ ଧର୍ମ ମୁହିଁ କେବେ ନ ଛାଡ଼ିବି ।
ପାର୍ଥଙ୍କୁ ଆଜ ଉଚିତ ଧର୍ମ ଶିଖାଇବି ॥
ମନା ଯେବେ କରିବ ମା ରଣେ ଯିବାପାଇଁ ।
କହିବ ଯେ ରଣ କରି ଉଚିତ ନୁହଇଁ ॥
ତେବେ ମାତ ନିଶ୍ଚେ ମୁହିଁ ତେଜିବି ଜୀବନ ।
ତେଣୁ ମନା କରେନାହିଁ କରିବାକୁ ରଣ ॥
ସଭାମଧ୍ୟେ ଦର୍ପଭରେ କହିଛନ୍ତି ପାର୍ଥ ।
ଅଭିମନ୍ୟୁ ନାମେ ଥିଲା ତାହାଙ୍କର ସୁତ ॥
ବୀର ଦର୍ପେ ସପ୍ତରଥୀ ସଙ୍ଗେ ରଣ କଲା ।
ଅସଂଖ୍ୟ ସୈନ୍ୟ ନାଶିଣ ସ୍ୱର୍ଗପୁରେ ଗଲା ॥
ଗଜାଙ୍କୁ ଦେଖିଣ ବୃକ୍ଷ ଜଣା ଯେ ପଡ଼ଇ ।
ଯେ ବୀର ତାର କୁମର ବୀର ଯେ ଅଟଇ ॥
ମୋର ପୁତ୍ର ଅଭିମନ୍ୟୁ ମୋ ଔରସେ ଜାତ
ହୋଇଥିବାରୁ ତାର ତେଜ ଅପ୍ରମିତ ॥
ଯେବେ ଏ ବଭ୍ରୁବାହନ ଅଟେ ମୋ ନନ୍ଦନ ।
ଅସ୍ତ୍ର ଧରି କପାଁ ଏହି ହେଲା ଭୀତମନ ॥

କାପୁରୁଷ ଭୀରୁ ଏହି ମୋ ସୁତ ନୁହଇ ।
ମୋର ସୁତ ହେଲେ କେବେଁ ଏସନ ନକହି ॥
ଅଭିମନ୍ୟୁ ଯୋଗୁ ମୋର ଯଶ ମାନ ଗୁଣ ।
ସଂସାର ଘୋଷନ୍ତି ସର୍ବେ ତହିଁରେ ମୁଁ ଧନ୍ୟ
କ୍ଷତ୍ରିୟ ଔରସେ ଜନ୍ମି ଭଲ ବନ୍ଧୁ ତୁଲେ ।
ସମ୍ବନ୍ଧ କି ରହେ କାର୍ଯ୍ୟ ସମୟ ପଡ଼ିଲେ ॥
ତେଣୁ ଭାବେ ବଭ୍ରୁବାହ ନୁହେ ମୋ ନନ୍ଦନ ।
ମାତ ତାର କେଉଁଠାରୁ କରାଇଛି ଜନ୍ମ ॥
କହୁଛନ୍ତି ପାର୍ଥ ପୁଣି ମୋ କୁମର ହେଲେ ।
ଘୋଡ଼ା କି ଛାଡ଼ନ୍ତା ସେହି କେବେ ସହଜରେ
ପିତା ହେଉ ଭ୍ରାତା ହେଉ ହେଉ ଗୁରୁଜନ ।
ନିଶ୍ଚୟ ତାହା ସହିତ କରଥାନ୍ତା ରଣ ॥
ଯେବେ ମୋର ପୁଅ ଏହି ବୀର ହୋଇଥାନ୍ତା
କେତେବେଳେ ଘୋଡ଼ାଆଣି ପାଦେନପଡ଼ନ୍ତା
ତେଣୁ ନର ଜାଣେ ମୋର କୁମର ନୁହଇ ।
ମୋଠାରୁ ଜନମ ହୋଇ ଏତେ ଭୀରହୋଇ ॥
ଅଗ୍ନି କେବେ ଥଣ୍ଡାଗୁଣ ଧରି କି ପାରଇ ।
ବଜ୍ର କେବେ କି କୋମଳ ଭାବକୁ ଧରଇ ॥
ସିଂହ କେବେ ପଶୁଗଣ ମଧ୍ୟେ ନମ୍ର ହୋଇ ।
ବୀର କେବେ ନିଜ ତେଜ ଗୌରବ ଛାଡ଼ଇ ॥
ଯେବେ ବଭ୍ରୁବାହ ହୋଇଥାନ୍ତା ମୋର ସୁତ
ନିଶ୍ଚୟ କରନ୍ତା ଥାନ୍ତା ରଣ ମୋ ସହିତ ॥
ଏହିପରି ମୋତେ କହୁଛନ୍ତି କେତେ କେତେ
ତାହା ସ୍ମରଣ ରହିଛି ମୋର ହୃଦଗତେ ॥
ଏ ଜୀବନ ଥିବାଯାଏ ମନରୁ ନ ଯିବ ।
ପାଷାଣର ଗାର ପରି ହୃଦେ ରହିଥିବ ॥
ରାଜ୍ୟ ଧନ ଦାସ ଦାସୀ ସବୁ ଛାଡ଼ିପାରେ ।
ଯେବେ ମନା କରିବ ମା ଯୁଦ୍ଧ କରିବାରେ ॥
ମାନ ବଳ ଥାଇ କିଏ ହୀନବଳ ଧରେ ।
ଯାଉ ଅବା ଥାଉ ପ୍ରାଣ ଦେଖିବେ ସକଳେ ॥
ଗୌରବ କ୍ଷତ୍ରୀ କୁଳର ଅଟଇ ସମ୍ପତ୍ତି ।
ଗୌରବ ଯେ ଜାଣେ ନାହିଁସେହି ହୀନମତି ॥
ଏ ସକଳ ଅସ୍ତ୍ର ବିଦ୍ୟା ଯୁଦ୍ଧର କୌଶଳ ।
ଯାହା ଶିଖିଅଛି ଦେଖାଇବି ମୁଁ ସକଳ ॥
ପିତା ବୋଲିକରି ମୁହିଁ କେବେ ଉପରୋଧ ।
ନ କରିବି ମାତ ତୁମ୍ଭେ କଲେ ଅନୁରୋଧ ॥

ପୂର୍ବଦିଗ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଯେବେ ପଶ୍ଚିମେ ଉଇଁବ ।
ତଥାପି ମୋର ପ୍ରତିଜ୍ଞା ଭଙ୍ଗ ନ ହୋଇବ ॥
ବେଶୀ କଥା କହିବାରେ ଆଉ ବେଳନାହିଁ ।
ହୃଦୟ ଦହୁଛି ମାତା ଆଜ୍ଞା ଦିଅ ତୁହି ॥
ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ କସ କହିବି କର ଆଶୀର୍ବାଦ ।
ଯେପରି ଘୁଞ୍ଚିବ ମୋର ମନର ବିଷାଦ ॥
ଯହିଁରେ ପିତାଙ୍କ ପୁଅ ବୋଲିଣ ଜାଣିବେ ।
ଜଗତର ଲୋକେ ମୋର ଗୌରବ ଗାଇବେ
ଯେପରି ବୀରଗଣଙ୍କ ମଧ୍ୟେ ନାମ ମୋର ।
ଦୁର୍ନାମ ନ ହେବ ମାତ ସେହି ଅଙ୍ଗୀକର ॥
ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ନିକଟରେ ଜଣାଅ ମା ଯାଇ ।
ଯେପରି କରିବି ଜୟ ବାସବ ତନୟୀ ॥
ପ୍ରକୃତରେ ଅର୍ଜୁନଙ୍କ ପୁଅ ବୋଲି ମୁହିଁ ।
ନିଜ ତେଜ ଦେଖାଇବି ସେ ସମର ଭୂଇଁ ॥
ଏବେ ଲବ କୁଶ ନାମ ହୋଇଲା ସ୍ମରଣ ।
ଅକ୍ଷୟ କୀରତି ଯଶ ରଖିଲେ ସେ ପୁଣ ॥
ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ ବୀର ସେହି ଅପୂର୍ବ ସାହାସ ।
ତାଙ୍କର ଯଶ ଗୁଣରେ ପୃଥିବୀ ଯେ ବଶ ॥
ସର୍ବବେଳେ ତାଙ୍କ ନାମ ଧରନ୍ତି ସକଳେ ।
ତାହାଙ୍କର ନିନ୍ଦା ତଳେ ନୁହେ ଏ ମହୀରେ ॥
ସେମାନଙ୍କ ସମାନ ମୁଁ ହୋଇବାର ପାଇଁ ।
କଲ୍ୟାଣ କର ଜନନୀ ଶିର ବନ୍ଧିବଇଁ ॥
ଶରେ ଶରେ ଅର୍ଜୁନଙ୍କ ସର୍ବ ସୈନ୍ୟଗଣ ।
ତୁଳାରାଶି ସମ ଉଡ଼ାଇବି ଶତେ ଯୂଣି ॥
ପୃଥିବୀରେ ଯଶ ମୁହିଁ କିପରି ରଖିବି ।
ଏହି ନିନ୍ଦା ଅପବାଦୁ ସତେ କି ତରିବି ॥
ଯେବେ ମାତ ତୁମ୍ଭପାଦେ ଥିବ ମୋର ମତି ।
ଯେବେ ମାତ ଅଟ ତୁମ୍ଭେ ମୋହର ଯେ ଗତି
ଯେବେ ମାତ ହୋଇଥିବ ତୁମ୍ଭେ ସତୀନାରୀ ।
ନିଶ୍ଚୟ ଯୁଦ୍ଧରେ ଜୟ ହୋଇବ ମୋହର ॥
ହାୟ କି ଅଧମ ମୁହିଁ ଅଟେ ନୀଚଜନ ।
ମୋ ସମ୍ମୁଖେ ଅପମାନ ଜନନୀର ପୁଣ ॥
ଅକାରଣେ ପାର୍ଥ ପାଦତଳରେ ପଡ଼ିଲି ।
କେତେ ଭର୍ତ୍ସନା କୁକଥା ତାଠାରୁ ଶୁଣିଲି ॥
ପିତାମାତା ନିନ୍ଦା ଶୁଣି ତାର ପ୍ରତିକାର ।
ଯେ ସନ୍ତାନ ନ କରଇ ବୃଥା ଜନ୍ମ ତାର ॥

ଏପରି ପୁତ୍ର ଜନମ ହେବା ଅଟେ ସଲ୍ ।
ତାହାଠାରୁ ବାଞ୍ଝ ହେବା ସଂସାରରେ ଭଲ ॥
ଜନନୀ ଜନମ ଭୂମି ପାଇଁ ଯେଉଁଜନ ।
ନିଜ ଜୀବନ ତେଜଇ ଯାଏ ସ୍ୱର୍ଗଧାମ ॥
ସଂସାରେ ଅସୀମ କୀର୍ତ୍ତି ହୁଅଇ ତାହାର ।
ସତେ କିହି ଘଟାଇବ ଏହା ମୋ କର୍ମର ॥
ଯଦି ରଣେ ପ୍ରାଣ ଯାଏ ତହିଁ କ୍ଷତି ନାହିଁ ।
ମାନ ମାତ୍ର ନିନ୍ଦା ହେତୁ ଜୀବନ ଦହଇ ॥
ଯେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରଣ କ୍ଷେତ୍ରେ ପାର୍ଥସୁତ ବୋଲି ।
ପରିଚୟ ନ ଦେଇଛୁ ନୁହେ ଧୈର୍ଯ୍ୟ ଧରି ॥
ଏ ହେତୁ ଜନନୀ ମୋତେ ରଣ କରିବାକୁ ।
ଅନୁମତି ଦିଅ ବେଗେ ନ ଭାବ ମନକୁ ॥
ନିଶ୍ଚୟ ତୁମ୍ଭ କୃପାରେ ସମରରେ ମୁହିଁ ।
ଜୟକରି ପାର୍ଥ ପୁତ୍ର ବୋଲି ଦେବି କହି ॥
ଶୁଣିଣ କୁମର ବାଣୀ ଚିତ୍ରାଙ୍ଗଦା ବୋଲେ ।
ଏଡ଼େ ମନ୍ଦବୁଦ୍ଧି ତୋତେ କିଏ ଦେଲାରେ
ଘୋର ଅପମାନ ହେତୁ ଏ ସବୁ ତୁ କହୁ ।
ଭଲମନ୍ଦ ବିବେଚନା ହୃଦରେ ନ ବହୁ ॥
ଜାଣି ଶୁଣି ବାପ କିମ୍ପା ଏତେ କୋପମତି ।
କିପରି ଦେବି ମୁଁ ତୋତେ ମୁହିଁ ଅନୁମତି ॥
କ୍ଷୀଣମ୍ତି ବୁଦ୍ଧି ବିପାକେ ଯେ ଜନ ପଡ଼ଇ ।
ଭଲ ମନ୍ଦ ବିବେଚନା କିଛି ତା ନ ଥାଇ ॥
ତୁହି ବାପ ପାଇଅଛୁ ନାନାଦି ଭର୍ତ୍ସନା ।
ପୁଣି ତୁହି ପାଇଅଛୁ ନାନାଦି ଯାତନା ॥
ତାଙ୍କ ମୁଖେ ମୋର ନିନ୍ଦା ଶୁଣିଛୁ ପ୍ରଚୁର ।
ସେଥିରେ ନାହିଁରେ ବଳା ଅପମାନ ଘୋର ॥
ତାର ପ୍ରତିଶୋଧ ନେବା ପାଇଁ ବାପଧନ ।
କି ସାହସେ ବାଞ୍ଛିଅଛୁ କରିବାକୁ ରଣ ॥
ଜାଣ ବାବୁ ଋଷିମାନେ ଶାସ୍ତ୍ରେ କହିଛନ୍ତି ।
କ୍ଷମାଠାରୁ ବଳି ଧର୍ମ ନାହିଁ ଏ ଧରଣୀ ॥
କ୍ଷମା ଯାର ଥାଏ ଯଶ ତାହାର ଯେ ଥାଇ ।
ସଂସାରରେ କ୍ଷମାଗୁଣ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଯେ ଅଟଇ ॥
ସୁଯଶରେ ସ୍ୱର୍ଗଲାଭ କରିଥାନ୍ତି ନରେ ।
ଅପଯଶ ନରକରେ ବାସ ହୋଏ ତାରେ ॥
ଜାଣି ଶୁଣି ବାତୁଳଙ୍କ ପରାୟେ କୁମର ।
ବାରମ୍ବାର କହୁଅଛୁ ଏସନ ପ୍ରକାର ॥

ଅକାରଣେ ଏତେ ତୁଚ୍ଛ କଥା ତୁ ପିତାଙ୍କୁ ।
କହୁଅଛୁ ଆରେ ବଳା ନ ଭାବୁ ମନକୁ ॥
କେ କାହିଁ ଦେଖିଛୁ ଏହି ଅପୂର୍ବ ଘଟଣ ।
ପିତା ପୁତ୍ର ବେନି ଜନେ କରନ୍ତି ଯେ ରଣ ॥
ଜାଣ ବାବୁ ପାର୍ଥବୀର ସାମାନ୍ୟ ନୁହଇ ।
ତ୍ରିଲୋକ ବୀରଙ୍କ ହୃଦ ଯା ନାମେ କମ୍ପଇ ॥
ଶିବଙ୍କୁ ସନ୍ତୋଷ କରି ପାଶୁପତ ଶର ।
ଅକ୍ଷୟ ତୂଣୀର ଆଦି ପାଇଛି ଅବର ॥
ସେ ଅଟେ ଦୁର୍ଜ୍ଜୟ ବୀର ସଂସାର ମଧ୍ୟରେ ।
ନିବାତକବଚ ଯେହୁ ନାଶିଲେ ସ୍ୱର୍ଗରେ ॥
ଦେବତାଙ୍କ ମଧ୍ୟେ ବଳି ଅଭିଷେକ ହେଲେ ।
ତାଙ୍କ ସହ ଯୁଦ୍ଧ ଇଚ୍ଛୁ ବାପ କେଉଁ ବଳେ ॥
ଏକା ହୋଇ କଲେ ସେହୁ ଖାଣ୍ଡବ ଦହନ ।
ଗୋଧନ ହରଣେ ଜିଣିଲେ ଯେ କୁରୁସୈନ୍ୟ
ଭୀଷ୍ମ ଦ୍ରୋଣ କର୍ଣ୍ଣ ଆଦି କୁରୁସେନା ଯେତେ
ପରାଜୟ କଲେ ଯେହୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅଦ୍ଭୁତେ ॥
ଦ୍ରୁପଦ ସଭା ମଧ୍ୟରେ ଲକ୍ଷେ ରାଜା ଜିଣି ।
ଲକ୍ଷ୍ୟବିନ୍ଧି ବିଭାହେଲେ ଦ୍ରୁପଦ ନନ୍ଦିନୀ ॥
ତାହାଙ୍କ ସଙ୍ଗତେ ବଳା କେଉଁ ସାହସରେ ।
ଯୁଦ୍ଧ ତୁ କରିବୁ କହୁଅଛୁ ମୋ ଆଗରେ ॥
ସମାନ ସମାନ ହୁଏ ବିବାଦ ଘୋଷଣ ।
ପ୍ରବଳ ସହ ଦୁର୍ବଳ କରଇ କି ରଣ ॥
ଯେବେ ବା ଦୁର୍ବଳ କ୍ରୋଧେ ସମର କରିବ
ଅକାରଣେ ଯଶ ମାନ ଜୀବନ ତେଜିବ ॥
ଜାଣି ଶୁଣି ଅଗ୍ନି ମୁଖେ ପତଙ୍ଗ ପରାୟେ ।
ପଡିବାକୁ ଇଚ୍ଛାକରୁ ଆରେ ମୋ ତନୟେ ॥
ବାମନ ହୋଇଣ ଚନ୍ଦ୍ର ଧରିବାକୁ ଇଚ୍ଛୁ ।
ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ସହ ଯୁଝିବୁ ଏହା ମନେ ପାଞ୍ଚୁ ॥
ଜାଣୁ ତୁହି ସଂସାରରେ ଯେ ଅଟଇ ବୀର ।
ଯା ନାମରେ ସୁରପୁର କମ୍ପେ ଥରହର ॥
ତାଙ୍କ ସହିତରେ ରଣ ଇଚ୍ଛା ତୁ ନ କର ।
ମୋହର ବଚନ ବଳା ମାନରେ ସତ୍ୱର ॥
ପତଙ୍ଗ ପରାୟେ ଅଗ୍ନି ମୁଖେ ତୁହି ଯାଇ ।
ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ସୈନ୍ୟରେ ଝାସଦେବୁ କାହିଁପାଇଁ ॥
ତେଣୁ କହେ ଆରେ ପୁତ୍ର ମାନ ମୋ ବଚନ
ତୁହି ଯେ ଅନ୍ଧ ଲଉଡ଼ି ମୋ ରଙ୍କୁଣୀ ଧନ ॥

ସଂଗ୍ରାମରେ କାର୍ଯ୍ୟନାହିଁ ଚାଲ ମୋ ସଙ୍ଗର ।
ନଗର ଛାଡ଼ିଣ ଯିବା ଏକ୍ଷଣି ବନର ॥
ଦେଶେ ଦେଶେ ଗ୍ରାମେ ଗ୍ରାମେ ବୁଲି ଭିକ୍ଷାକରି
ଖୁଆଇଣ ତୋତେ ମୁଁ ରହିବି ଦେହ ଧରି ।
ଏଥିରେ ମୋହର ମନେ କିଛି ଦୁଃଖ ନାହିଁ ।
କେତେବେଳେ ସମରକୁ ନ ପାରେ ପଠାଇ
ଜାଣି ଶୁଣି ବିପଦକୁ କେଉଁପରି ମୁହିଁ ।
ପଠାଇବି ତୋତେ ଆରେ ମୋ ଦୁଃଖୀତନୟ
ଭୁଞ୍ଜିଲଣି ଅଭାଗୀର ଫାଟିଛି କପାଳ ।
ଗ୍ରହମାନ ମନ୍ଦ ମୋର ହୋଇଛନ୍ତି ସକଳ ।
ବିଧି ହୋଇଅଛି ବାମ ନୋହିଲେ କାହିଁକି ।
ପିତାଠାରୁ ଅପମାନ ପାଇଥାନ୍ତୁ ତୁ କି ॥
ସାବିତମାତା ଧାଣନେ ପିତା ଯେବେ ହେ
ପୁତ୍ରର ମଙ୍ଗଳ କେବେ ଘଟଣା ନ ହୁଏ ॥
ଶୁଣ ବାବୁ କର୍ମ ମୋର ଅଟଇ ଯେ ମନ୍ଦ ।
ତେଣୁ ପାଥଦେଲେ ଆଣି ମୋତେ ଏ ବିପଦ
ସାକ୍ଷୀ ଥାଅ ଚନ୍ଦ୍ର ସୂର୍ଯ୍ୟ ଅଷ୍ଟଦିଗପାଳେ ।
ପାର୍ଥ ବିନା ଶତ୍ରୁ ଯେବେ ଥିବ ଅନ୍ୟଠାରେ
ତେବେ ମୋର ଏହିକ୍ଷଣି ହେଉ ଯେ ମରଣ ।
ଅଶେଷ ନରକେ ନେଇ ଦିଅ ହେ କଷଣ ॥
ଯେବେ ମୋର ଧର୍ମେ ମତି ଥିବ ଚିରକାଳ ।
ଅବଶ୍ୟ କରିବେ ଦୟା ପ୍ରଭୁ ଆଦିମୂଳ ॥
ତେଣୁରେ କୁମରମଣି ତୋତେ ମୁଁ କହଇ ।
ମନୁ ସବୁ ଦୁଃଖ ଛାଡ଼ ମୋ ଦୁଃଖୀ ତନୟ ॥
ନିଶ୍ଚୟ ଅର୍ଜୁନ ମନ ପ୍ରଭୁଙ୍କ କୃପାରେ ।
ବଦଳିଣ ଯିବ ସେ ଆସିବେ ତୋ ପାଶରେ ॥
ପୁତ୍ରବୋଲି ନିଶ୍ଚେତୋତେ କୋଳରେ ଧରିଣ
କହିବେ ସେ ବୀରମଣି ଏଥେଁ ନାହିଁ ଆନ ॥
ମାନ ମୋ ବଚନ ବଳା ନ କର ସମର ।
ତାଙ୍କ ସହିତରେ ଯୁଦ୍ଧ ନ ସାଜିବ ତୋର ॥
ଶୁଣିଣ ବଭ୍ରୁବାହନ ମାତାଙ୍କ ବଚନ ।
ବେନି କରଯୋଡ଼ିବୋଲେ ଗୋ ଜନନୀ ଶୁଣ
କାହିଁକି କରୁଛ ଭୟ ମୋହର ନିମିତ୍ତ ।
ଅର୍ଜୁନଙ୍କ ଔରସରେ ଯେବେ ମୋର ଜାତ ॥
ଯେବେ ତୁମ୍ଭେ ଅଟ ମାତ ସତୀ ଶିରୋମଣି ।
କି ଛାର ଅର୍ଜୁନ ନିଚେ ପ୍ରଭୁ ଚକ୍ରପାଣି ॥

ସମରେ ପଶିଲେ ନିଶ୍ଚେ ହାରିବେ ମୋ ତୁଲେ
ତେଣୁ ମାତ ଅନୁମତି ଦିଅ ଆନନ୍ଦରେ ॥
ପ୍ରକାଶିବି ଭୁଜବଳ ପାର୍ଥଙ୍କ ସହିତେ ।
ତେତେସ୍ତେ ବୋଲିକରି ଜାଣିବେ ସେ ମୋତେ
ମରେ ଅବା ମାରେ କିଛି ତହିଁ କ୍ଷତି ନାହିଁ ।
ଅପମାନ ସହି ରହି ନ ପାରିବି ମୁହିଁ ॥
କ୍ଷତ୍ରିୟ ସନ୍ତାନ ହୋଇ ଜାତି ବ୍ୟବହାର ।
ଛାଡ଼ିକି ପାରଇ କେବେ ଅର୍ଜୁନ କୁମର ॥
ଯେବେ ମାତା ପାର୍ଥ ସହ ରଣ ନ କରିବି ।
କାପୁରୁଷ ପରି କିପାଁ ଜୀବନ ଧରିବି ॥
ସମସ୍ତେ ତୁମ୍ଭର ନାମେ କଳଙ୍କ ବହିବେ ।
ବେଶ୍ୟାପୁତ୍ର ବୋଲିମୋତେ ଆବର ବୋଲିବେ
ଏପରି ଶୁଣିଣ ଯାହା ଧରିବ ପରାଣ ।
ତହୁଁ ଶ୍ରେଷ୍ଠତର ଅଟେ ମୋହର ମରଣ ॥
ବୀରମାତା ବୀରପ୍ରସୂ ବୀରନାରୀ ବୋଲି ।
କେହି ନ କହିବେ ଲାଗିବ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ କାଳି ॥
ଗୋ ମାତ ଭାବିଣ ଦେଖ ଆପଣାର ମନେ ।
ଏ ଅପମାନେ ବଞ୍ଚିବି କିପରି ଜୀବନେ ॥
ଅଜି ହେଉ କାଲି ହେଉ ହୋଇବ ମରଣ ।
ତେବେ କିପାଁ ବୃଥା ଛାରେ ଏତେ ଦୁଃଖମନ
ଅମର ହୋଇଣ କେହି ସଂସାରରେ ନାହିଁ ।
ଦେବତା ଦେହ ଧରିଲେ ଅବଶ୍ୟ ମରଇ ॥
ଦୋଷୀ ହୋଇ ମରିବାଟା ନୁହଇ ତ ଭଲ ।
ଯେବେ ଦୋଷ କୁହ ମାତ ଛାଡ଼ିବି ଶରୀର ॥
ନିଜର ନିନ୍ଦାକୁ ଦୂରେ ଘୁଞ୍ଚାଇଣ ଦେଲେ ।
ତଦୁତ୍ତରେ ମୃତ୍ୟୁହେଲେ ଗୌରବ ସଂସାରେ
ମହାବଳୀ ବୋଲି ତୁମ୍ଭେ ଅର୍ଜୁନଙ୍କୁ ଜାଣ ।
ସେଥିଯୋଗୁଁ ମନେ ଭୟ କରୁଅଛ ପୁଣ ॥
ଧର୍ମର ସର୍ବଦା ଜୟ ଅଧର୍ମର କ୍ଷୟ ।
କାଳେ କାଳେ ଏହି କଥା ହୋଇଅଛି ଥୟ ॥
କହୁଅଛ ଯେବେ ମୋର ଧର୍ମେ ଥିବ ମତି ।
ଯେବେ ତୁମ୍ଭେ ପତିବ୍ରତା ହୋଇଥିବ ସତୀ ॥
ଯେବେ ନିଶ୍ଚୟରେ ମୁହିଁ ପାର୍ଥର କୁମର ।
ଜୟ କରିବି ନ ଭାବ ଭଲେହେଁ ମନର ॥
ସମୟ ଅତୀତ ହେଲେ ସମସ୍ତେ ଚଳନ୍ତି ।
କାଳଠାରେ ସାନବଡ଼ ବିଚାର ନୁହନ୍ତି ॥

କାଳର ନିକଟେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ବଡ଼ କେହି ନାହିଁ ।
ଧନୀ ମାନୀ ବଳବାନ ତହିଁ ଏକଠାଇଁ ॥
ଯାକୁ ବଡ଼ ବୀର ବୋଲି କରିଅଛ ମନ ।
ଶ୍ରେଷ୍ଠଠାରେ ନିଶ୍ଚେ ହେବ ତାହାର ପତନ ॥
ବଡ଼ ଧନବାନ ବୋଲି ଯାହାକୁ କହନ୍ତି ।
କାଳବଳେ ସେହି ଭିକ୍ଷା ମାଗିଣ ବୁଲନ୍ତି ॥
ବଡ଼ ବୀର ବୋଲି ଯାର ହୁଏ ଗଉରବ ।
କାଳ ବଳେ ହୋଇଥାଏ ତାର ପରାଭବ ॥
ଶୁଣ ମାତା ଜିତେନ୍ଦ୍ରିୟ ମହା ଯତିବର ।
ଭୀଷ୍ମ ଭୀଷ୍ମ ପରାକ୍ରମ ସମରେ ସୁଧୀର ॥
ଇଚ୍ଛାମୃତ୍ୟୁ ଯାର ପୁଣି ଅବ୍ୟର୍ଥ ସନ୍ଧାନ ।
ଯେ ଧନୁ ଧରିଲେ କମ୍ପେ ତ୍ରିଦଶ ପରାଣ ॥
ମହାବୀର ପର୍ଶୁରାମ କ୍ଷତ୍ରୀୟ ହନ୍ତକ ।
ବାଲ୍ୟ ହରାଇଲେ ଭୀଷ୍ମ ହୋଇଣ ଜମ୍ବୁକ ॥
ପୁଣି ଯେ ଅର୍ଜୁନ କୁରୁକ୍ଷେତ୍ରର ସମରେ ।
କପଟ ଯୁଦ୍ଧେ ନାଶିଲେ ତାହାଙ୍କୁ ସେଠାରେ ॥
କାଳ ବଳେ ଜୟ ପରାଜୟ ଗୋ ଜନନୀ ।
ହୋଇଛି ହୋଇବ କିମ୍ପା ଭାବ ହୃଦେ ପୁଣି ॥
ମାତ ମନେ ଆଶା ମୋର ଜାଣ ଗୋ ଜନନୀ ।
ପାର୍ଥର କି ଶକ୍ତି କୃଷ୍ଣ ହେତୁ ବଡ଼ ପୁଣି ॥
ଯହିଁ ଧର୍ମ ତହିଁ ହରି ଥାଆନ୍ତି ଗୋ ମାତ ।
ଅଧର୍ମ କରୁଛି ପାର୍ଥ ହାରିବ ନିଶ୍ଚିତ ॥
ଯାହାକୁ ଗୋ ମାତ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ବୋଲି ଘୃଣାକର ।
ଧର୍ମବଳେ କରିବ ସେ ଗୌରବ ବିସ୍ତାର ॥
ସମ୍ପଦନେ ଏକଭାବେ ନ ଯାଏ କାହାର ।
ଆଜ ଯେ ରାଜେନ୍ଦ୍ର କାଲି ଅଟେ ସେ ଫକୀର ॥
ପତିବ୍ରତା ଶିରୋମଣି ଜନନୀ ଗୋ ମୋର ।
ଯହିଁରେ ହୋଇବ ଜୟ ସେ କଲ୍ୟାଣ କର ॥
ସୁଦର୍ଶନ ଚକ୍ର ବୈଷ୍ଣବାସ୍ତ୍ର ଆଦି ଯେତେ ॥
ତୁମ୍ଭ କଲ୍ୟାଣେ ଶରୀରେ ନ କାଟିବ ମୋତେ
ମୋର ଅମଙ୍ଗଳ ମାତ ମନରେ ନ କର ।
ଆଜ୍ଞାଦିଅ ରଣେ ଯିବି ଦେନି ମା ମୋ ଶିର ॥
ଜିଣିବି ତୁମୁଳ ଯୁଦ୍ଧ ସାଧ ଯେତେଦୂର ।
ଦେଖାଇବି ଅଛି ଯେତେ କ୍ଷମତା ମୋହର ॥
ଚନ୍ଦ୍ରସୂର୍ଯ୍ୟ ଦିଗପାଳ ସାକ୍ଷୀ ଥାଅ ସର୍ବେ ।
ମାତାଙ୍କ ଚରଣ ଧୂଳି ଦେନି କରି ଏବେ ॥

ରଣକୁ ଯାଉଛି ପାଇବାର ଅପମାନ ।
ଯେସନ୍ତେ ମଙ୍ଗଳ କରିବେ ମୋର ଦେବଗଣ ॥
ହୋଇବ ଏକ୍ଷଣି ଶତ୍ରୁ ପାଶେ ଉପସ୍ଥିତ ।
ଧନୁରେ ଶରକୁ ମୁହିଁ ଯୋଖିବ ନିଶ୍ଚିତ ॥
ଗର୍ଜ୍ଜନ ନାଦରେ ମୁହିଁ କମ୍ପାଇବି ମହୀ ।
ବାଣ ବୃଷ୍ଟିରେ ପୃଥିବୀ ପୂର୍ଣ୍ଣ କରିବଇଁ ॥
ଦଶ ଦିଗରେ ଯେତେ ଛନ୍ତି ଦେବଗଣ ।
ସାବଧାନେ ରହିଥାଅ ନୋହି ଭୀତ ମନ ॥
ହେ ଅନନ୍ତ ଧରା ତୁମ୍ଭେ ସ୍ଥିର ହୋଇଥାଅ ।
ସମର ସମୟେ ଦେବି ଶୋଣିତ ସମୂହ ॥
ପାଣ୍ଡବ ସୈନ୍ୟ ରକତ ତୁମ୍ଭର ଶରୀର ।
ସିକ୍ତ କରିବ ପୃଥିବୀ ମାତା ଗୋ ଆବର ॥
ଏହା କହି ବୀରମଣି ମାତାଙ୍କ ଚରଣେ ।
ପ୍ରଣାମ କରିଣ ବାହାରିଲା ତତକ୍ଷଣେ ॥
ଅପମାନ ମାତୃନିନ୍ଦା ମନେ କରି ସେହି ।
କ୍ରୋଧରେ ଯମ ସମାନ ଦେଖାଗଲା ତହିଁ ॥
କେତେବେଳେ ଅର୍ଜୁନଙ୍କୁ କରିବ ନିଧନ ।
ଏସନ ଭାବିଣ ଚଲେ ସେ ବଭ୍ରୁବାହନ ॥
କେତେବେଳେ ନିଜଶକ୍ତି ଦେଖାଇବ ମୁହିଁ ।
ଏକଥା ଭାବିଣ ବୀର ଅଥୟ ହୁଅଇ ॥
ସୈନ୍ୟଙ୍କୁ ଗୁହିଁଣ ବୀର ବେଗେ ଆଜ୍ଞା ଦେଲା ।
ସମସ୍ତେ ସଜ ହୋଇଣ ଯୁଦ୍ଧେ ଚଳ ତ୍ୱରା ॥
ପାଣ୍ଡବ ସୈନ୍ୟଙ୍କୁ ରଣେ କରିଣ ବିନାଶ ।
ପୃଥିବୀରେ ଯଶ ରଖ ଅହେ ବୀର ଈଶ ॥
ଏସନ କହିଣ ବୀର ଚଢ଼ି ରଥବର ।
କ୍ରୋଧେ ବାହାରିଲା ରଣେ ଯେସନ୍ତେ ନାଶକର
ସୈନ୍ୟ କୋଲାହଳେ ଦଶଦିଗ ପୂରିଗଲା ।
ମୈନାଙ୍କଶେକାତ ମହାଦେବ ଯେ ବୋଇଲା ॥

ଇତି ଶ୍ରୀ ଜୈମିନି ଭାରତେ ହରି ଭକ୍ତି
ରସଲୀଳା କଥା ପ୍ରବନ୍ଧେ ନାମ
ଚତୁର୍ବିଂଶୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।

ପଞ୍ଚବିଂଶ ଅଧ୍ୟାୟ

ବ୍ରାହ୍ମଣୋବାଚକଂକୋଽସ୍ମିନ୍କାଲେବେନନ୍ଦ୍ରବାଚକ
ଶିବସ୍ୟ ବାଚକଃ ଯଣ୍ଠ ନକ ଶ୍ରେ ଧର୍ମବାଚକଂ ॥

ଅର୍ଜୁନଙ୍କ ସହିତରେ
ବଭ୍ରୁବାହନର ଯୁଦ୍ଧ

ଏଥୁ ଅନ୍ତେ ଜନ୍ମେଜୟ ଯୋଡ଼ି ବେନିକର
ବୋଇଲେ ହେ ମୁନି ମୋତେ କର ପ୍ରତିକାର
ତବ ମୁଖୁ ଶୁଣି ମୁହିଁ ହୋଇବି ପବିତ୍ର ।
ପିତାମହଙ୍କର ମୋର ସକଳ ବୃତ୍ତାନ୍ତ ॥
ଏମନ୍ତ କହିଣ ରାଜା ଅତି ଭକ୍ତିଭରେ ।
ପଡ଼ିଲେ ସେ ଜୈମିନିଙ୍କ ଶ୍ରୀଚରଣ ତଳେ ॥
ରାଜାଙ୍କ ଭକ୍ତି ଦେଖିଣ ବୋଲନ୍ତି ଜୈମିନି ।
ଏଥୁ ଅନ୍ତେ ଯାହା ହେଲା ଶୁଣ ସେ କାହାଣୀ ॥
କିପରି ଘଟିଲା ପିତା ପୁତ୍ରରେ ସମର ।
ସେ ସବୁ ବର୍ଣ୍ଣନା କରି କହେ ଶୁଣ ବୀର ॥
ଅର୍ଜୁନ ବଭ୍ରୁବାହନ କିପରି ସମର ।
କରିଲେ ସେ ସବୁ ମୁହିଁ କରିବି ପ୍ରଚାର ॥
ବଭ୍ରୁବାହ ଜାଣି ଶୁଣି ପିତାଙ୍କ ସହିତ ।
ଯେପରି କରିଲା ଯୁଦ୍ଧ ଶୁଣ ସେ ଚରିତ ॥
ଅର୍ଜୁନ ନନ୍ଦନ କ୍ରୋଧେ କରଇ ଗମନ ।
ସେ ସମୟେ ମାତା ଶୁଣି ବୋଇଲେ ବଚନ ॥
ନ ଯାଅ ଯୁଦ୍ଧକୁ ବାବୁ ମାନ ମୋ ବଚନ
ରଣ କରିବାକୁ ଯିବୁ ପିତାଙ୍କୁ ମାରିଣ ॥
ଏ ବଡ଼ ଅନ୍ୟାୟ କାର୍ଯ୍ୟ ରେ କୁମରମଣି ।
ଜୀବନ ଥାଇ କିପରି ଦେଖିବି ମୁଁ ପୁଣି ॥
ମୋହର ବଚନ ରଖ ରଣେ କାର୍ଯ୍ୟ ନାହିଁ ।
ପିତାଙ୍କ ସହିତ ରଣ କେବେ ନ ଶୋଭଇ ॥
ମାତାଙ୍କ ବଚନ ଶୁଣି ସେ ବଭ୍ରୁବାହନ ।
ବୋଲନ୍ତି ଜନନୀ ଶୁଣ ମୋର ନିବେଦନ ॥
ବାରମ୍ବାର ମନା ମୋତେ ନ କର ଗୋ ମାତ ।
କିପାଇଁ ଭୟରେ ତୁମ୍ଭେ ହୁଅ ବିଚଳିତ ॥
କହୁଛି ନିଶ୍ଚୟ ଛୁଇଁ ମା ତୁମ୍ଭ ଚରଣ ।
ଏ ପିଣ୍ଡରେ ଥିବା ଯାଏ ମୋହର ଜୀବନ ॥
ପାର୍ଥ ସହିତ କରିବି ନିଶ୍ଚେ ଯୁଦ୍ଧ ମୁହିଁ ।
କେତେବେଳେ ଏହି କଥା ଆନ ହେବନାହିଁ
ବାରଣ ମୋତେ ନ କର କରୁଛି ବିନୟ ।
କଲ୍ୟାଣ କର ମା ଯୁଦ୍ଧେ ହେବ ମୋର ଜୟ ॥
ଏବେ ମୋହର ମଙ୍ଗଳ ଭାବ ଗୋ ଜନନୀ ।
ଯୁଦ୍ଧେ ଜୟୀ ହେବି ଆଶୀର୍ବାଦ କର ପୁଣି ॥
ପୁତ୍ରର ବଚନ ଶୁଣି ଚିତ୍ରାଙ୍ଗଦା ସତୀ ।
ଶେଷକୁ ବୋଇଲେ ସେହି ଅର୍ଜୁନର ପ୍ରତି ॥
ଏକାକି ନ ରହିବୁରେ ମୋ ଜୀବନ ଧନ ।
ଏହି ଉପଦେଶ ଦେଲି ତୋତେ ମନେ ଘେନ
ଏହା କହି ମହାସତୀ ବିଷର୍ଣ୍ଣ ମନରେ ।
କ୍ରୋଧ ଶୋକଭରେ ଗଲେ ଆପଣା ନିବରେ
ଏବେ ପାର୍ଥ ପତି ଶୁଣି ବଭ୍ରୁବାହ ସୁତ ।
ଦୁଇଜଣ ମଧ୍ୟୁ କିଏ ନିଶ୍ଚେ ହେବ ହତ ॥
ଉଭୟଙ୍କଠାରେ ସ୍ନେହ ଅଟଇ ସମାନ ।
ଏ ସବୁ ଭାବିଣ ସତୀ ହେଲେ ଅତି ମ୍ଳାନ ॥
ବୋଇଲେରେ ଧାତା ତୋର ମନେଏହାଥିଲା
ଦୁଃଖପରେ ଦୁଃଖ ପୁଣି ମୋତେ ଦେଲୁ ଭଲା ॥
ସହଜେ ଅବଳା ମୁହିଁ କେଉଁ ପରି ପ୍ରାଣ ।
ପତି ପୁତ୍ର ବିହୁନେ ରଖିବି ଏବେ ଜାଣ ॥
କି ଦୁରୁଯୋଗେ ମୋହର ଜନମ ହୋଇଲା ।
କେଉଁ ଦୋଷେ ଏ ବିପଦ ବିହି ଘଟାଇଲା ॥
ଧିକ ମୋର ସତୀପଣ ଧିକ ତପ ମୋର ।
ଧିକ ମୋର ଜନ୍ମ ଯାହା ଘଟିଲା ଭାଗ୍ୟର ॥
ଏପରି ନାନା ପ୍ରକାର ଭାବିଣ ସୁନ୍ଦରୀ ।
ଗୃହେ ରହିଲା ନିଜର କର୍ମକୁ ଆଦରି ॥
ଏଣେ ମାତା ପାଖରୁ ମେଲାଣି ହୋଇ ବୀର ।
ସୈନ୍ୟଙ୍କ ସହିତ କୋପେ ଚଳିଲା କୁମର ॥
କ୍ରୋଧେ ଧନୁ ଟଙ୍କାରଇ ଗର୍ବେ ବୀରମଣି ।
ସତେକି ମନ୍ଦର ଗିରି ଜଡ଼ିବ ଏକ୍ଷଣି ॥
ଅର୍ଜୁନେ ଅନ୍ୱେଷି କ୍ରୋଧେ ଚଳେ ବୀରବର
ଅନୁକ୍ଷଣ କମ୍ପମାନ ହୁଏ ଅଙ୍ଗ ତାର ॥
ମନ୍ଦାର ଫୁଲ ପଗଡ଼ୀ ଦିଶେ ବେନି ନେତ୍ର ।
ସତେ କି କାଳଦେବତା ହେଲା ଉପସ୍ଥିତ ॥
ପ୍ରଳୟ କାଳ ସମାନ ଭୀମରୂପ ଧରେ ।
ଚକ୍ଷୁ ନାହିଁକାରୁ ସଦା ଅଗ୍ନି ଓଜ ବାହାରେ

ଏସନ ଭାବ ମୂରତି ଧରିଣ ପ୍ରବେଶ ।
ବେଗେ ହେଲା ସୈନ୍ୟ ମଧ୍ୟେ ଯାଇ ବୀରଈଶ
ବିଧାତାର ଗତି କେ ଖଣ୍ଡନ କରିପାରେ ।
ତା ନ ହେଲେ ପାର୍ଥ ଦେଖି ଆପଣା ପୁତ୍ରରେ
ସ୍ନେହ ଦୟା ମାୟା ସବୁ କିଛି ନ କରିଣ ।
ଦର୍ପଭରେ କ୍ରୋଧହୋଇ କରନ୍ତେ ଭର୍ତ୍ସନ ॥
ନାନାବିଧ ପ୍ରକାରେଗାଳି ତାହାଙ୍କୁ ସେ ଦେଲେ
ଯେ ଯେତେ କହିଲା ବୀର କିଛି ନ ଶୁଣିଲେ
ଶେଷେ ପାଦରେ ପ୍ରହାର କରିଲେ ତାହାଙ୍କୁ ।
ଦୈବ ବାମେ କରନ୍ତି ଯେ ଏପରି କର୍ମକୁ ॥
ପୂର୍ବେ ଜ୍ୱାଳା ବାକ୍ୟେଗଙ୍ଗା ପାର୍ଥେଶାପଦେଲା
ତାହା ଅଣି ଭାଗ୍ୟ ବିହି ଏବେ ଘଟାଇଲା ॥
ଜୀବଙ୍କୁ ଜନମ କରି ଦୟାମୟ ହରି ।
କର୍ମରେ ଲେଖି ଅଛନ୍ତି ଯେ ସବୁ ଯାହାରି ॥
ସେ ସକଳ କଥା କେବେ ଅନ୍ୟଥା ନୋହିବ
ପୂର୍ବ କୃତ ଫଳ ନର ନିଶ୍ଚୟ ଭୋଗିବ ॥
ଈଶ୍ୱର ଇଚ୍ଛାରେ ସର୍ବ ଘଟଇ ସଂସାରେ ।
କିଏ କାନ୍ଦେ କିଏ ହସେ ସଂସାର ମଧ୍ୟରେ ॥
ଏହିପରି ଗୋଳ ଲାଗିଅଛି ସଦାବେଳେ ।
ଆପଣା ଶକ୍ତିରେ ଜୀବ କିଛିହିଁ ନ କରେ ॥
ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ଖେଳଘର ଏ ଧରା ଅଟଇ ।
କିଏ ସେ ବୁଝିବ ତା ମନୁଷ୍ୟ ଜନ୍ମ ହୋଇ ॥
ତାହାଙ୍କ ଇଚ୍ଛାରେ ନର ସଂସାରେ ବଞ୍ଚଇ ।
ତାଙ୍କ ଅକୃପାରେ ପିଣ୍ଡୁ ପ୍ରାଣ ଛାଡ଼ି ଯାଇ ॥
ବଳବାନ ଲୋକ କିବା ହୀନବଳ ନର ।
ସମସ୍ତେ ଚଳିବେ ଦିନେ ନିଶ୍ଚେ ଯମପୁର ॥
ତେଣୁକରି ଏ ଧରାକୁ ମର୍ତ୍ତ୍ୟଭୂମି କହି ।
ଦେବତା ଦେହ ଧରିଲେ ନିଶ୍ଚୟ ମରଇ ॥
ବ୍ରାହ୍ମଣ କ୍ଷତ୍ରିୟ ବୈଶ୍ୟ ଶୂଦ୍ର ଚାରି ଜାତି ।
ତାଙ୍କ ଆଜ୍ଞାବଳେ ସର୍ବେ ସଂସାରେ ଚଳନ୍ତି ॥
ମାତ୍ର ଏମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟେ ଭେଦାଭେଦ ନାହିଁ ।
ପୂର୍ବ ଋଷିମାନେ ଏହା ସ୍ଥିର କରିଛନ୍ତି ॥
ଯାହା ହେଉ ନରସୃଷ୍ଟି ସଂସାରରେ ସାର ।
ଧର୍ମାଧର୍ମ ବିଚେତନା ଶକ୍ତି ଅଛି ତାର ॥
କେଉଁଠାରେ ବଳବାନ ହାତରେ ଦୁର୍ବଳ ।
ପରାସ୍ତ ହୋଇଣ ଚଳେ ଶମନର ଅଳ ॥

କେତେବେଳେ ବଳବାନ ଦୁର୍ବଳ ହାତରେ
ପରାସ୍ତ ହୁଅଇ ଦେଖାଯାଏ ଜଗତରେ ॥
ଏ ସମସ୍ତ ଭିଆଣ ଯେ ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ଜାଣ ।
ଯାହାକୁ ଯାହା କରନ୍ତି ତାଙ୍କ ଇଚ୍ଛାରେଣ ॥
ଭାଗ୍ୟଚକ୍ର ସଦାବେଳେ ଘୂରୁ ଯେ ଅଛଇ ।
ସୁଖ ଦୁଃଖେ ଧାତା ତାହା ନିର୍ମାଣି ଅଛଇ ॥
କେତେବେଳେ ଜାହା ଭାଗ୍ୟେ କେଉଁ ଭାଗ ପଡ଼େ
ସେହି ଅନୁସାରେ ପ୍ରାଣୀ ଏ ସଂସାରେ କ୍ରୀଡ଼େ
ଜଣା ଯାଏ ଆଜ ସେହି ଚକ୍ର ନିୟମରେ ।
ଦୁଃଖଭାଗ ପଡ଼ିଅଛି ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ଭାଗ୍ୟରେ ॥
ନୋହିଲେ ଏଡ଼େ ଚତୁର ହୋଇ ପାର୍ଥବୀର
ବଭ୍ରୁବାହନେ କରନ୍ତେ ମନ୍ଦ ବ୍ୟବହାର ॥
ପୂର୍ବଶାପ ଘଟନାର ସମୟ ଜାଣିଣ ।
ଅର୍ଜ୍ଜୁନଙ୍କ ସୁବିବେକ ହୋଇଅଛି ଭ୍ରମ ॥
ଯେ ନାରୀ ସହିତ ଥରେ ଅଳାପ ହୁଅଇ ।
ମରଣ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତାହା ଭୁଲି ହୁଏ ନାହିଁ ॥
ଚିତ୍ରାଙ୍ଗଦା ସହବାସେ ରହି ଏତେ ଦିନ ।
କିପାଇଁ ପାର୍ଥ ତାହାକୁ ଯାଆନ୍ତେ ଭୁଲିଣ ॥
ବିଧାତା ବାମ ହୋଇଲେ ଏସନ ଘଟଇ ।
ଏଡ଼େ ସମ୍ବନ୍ଧ କି କେବେ ଯାଆନ୍ତା ଭୁଲିହୋଇ
ତା ନୋହିଲେ ଭୁଲିଯାଇ ବୀର ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ।
କୁମରକୁ ବୋଲିଥାନ୍ତେ କିପାଁ କୁବଚନ ॥
ଏମନ୍ତେ ବଭ୍ରୁବାହ ବୀର ପାର୍ଥ ନିକଟରେ ।
ସୈନ୍ୟସହ ପ୍ରବେଶିଲେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ରାଗରେ ॥
ରଣବାଦ୍ୟ ମୁଖରାଗ ସୈନ୍ୟ କୋଳାହଳ ।
ସମୁଦ୍ର ଗର୍ଜ୍ଜନ ପରି ଶୁଣି ପାର୍ଥବୀର ॥
ନିଜ ସୈନ୍ୟଙ୍କୁ ବୋଇଲେ ସାଜ ହେ ସକଳେ
ଶତ୍ରୁ ଆସି ଉପସ୍ଥିତ ହେଲା ନିକଟରେ ॥
ଆଜ୍ଞାମାନେ ସର୍ବ ବୀରେ ମାତିଣ ଉଠିଲେ ।
ସମୁଦ୍ର ଗର୍ଜ୍ଜନ ପରି ଘୋର ନାଦ କଲେ ॥
ଶେଲଶୂଳ ଚକ୍ର ଆଦି ଅସ୍ତ୍ର ଶସ୍ତ୍ରମାନ ।
ଦେଖିଲେ ଆସନ୍ତି ଧରି ବଭ୍ରୁବାହ ସୈନ୍ୟ ॥
ଘନ ଘନ ରଣବାଦ୍ୟ ସେଠାରେ ବାଜିଲା ।
ବାସୁକୀ ନାଗର ଫଣା ଟଳମଳ ହେଲା ॥
ଦଶଦିଗ ଅନ୍ଧକାର ହୋଇଲା ତକ୍ଷଣ ।
ସୈନ୍ୟ ପାଦଧୂଳି ଉଡ଼ି ଘୋଟିଲା ଗଗନ ॥

କେତେ ସୈନ୍ୟ ବଭ୍ରୁବାହ ସଙ୍ଗରେ ଅଛନ୍ତି
ରଥ ଗଜ ଅଶ୍ୱମାନ ଗଣି ନ ହୁଅନ୍ତି ॥
ଏହାପରେ ରଣସଜ୍ଜା ଗମ୍ଭୀର ଗର୍ଜ୍ଜନ ।
ଶୁଣିଣ ପାଣ୍ଡବ ସୈନ୍ୟ ଅସ୍ଥିର ତକ୍ଷଣ ॥
ଭାବିଲେ ହୋଇବ ଘୋର ଯୁଦ୍ଧ ଯେ ଏଠାରେ
ବୃଥାରେ ସମୟ ନେବା ନୁହଇ ବିଧିରେ ॥
ଏହି କଥା କହି ସର୍ବେ ଦେଲେ ଯେ ହୁଙ୍କାର
ଧାମନ୍ତି ଅସଂଖ୍ୟ ସୈନ୍ୟ କରି ମାର ମାର ॥
ନିଜ ନିଜ ବାହନରେ ଆରୋହଣ କଲେ ।
ଆନନ୍ଦ ମନରେ ସମରକୁ ବାହାରିଲେ ॥
ଶେଲ ଶୂଳ ଖଣ୍ଡା ଅସ୍ତ୍ର ଭୁଷଣ୍ଡୀ ତୋମର ।
ଘେନିଲେ ଯେତେକ ସଂଖ୍ୟା କେ କଳିବ ତାର
ସମସ୍ତଙ୍କ ଆଗେ ବୀର କର୍ଣ୍ଣର ନନ୍ଦନ ।
ଧନୁ ଟଙ୍କାର କରିଣ ରଥ ଆରୋହଣ ॥
ବାହାରିଲେ ବୀରମଣି ଯୁଝିବାର ପାଇଁ ।
ହସ୍ତରେ ବିଶାଳ ଧନୁ ଟଙ୍କାରିଣ ସେହି ॥
କ୍ରୋଧେ ଶରଗଣ ବୀରବର ପ୍ରହାରିଲେ ।
ଗୃହଦଗ ଅନ୍ଧକାର ଶରରେ କରିଲେ ॥
ଦେଖିଣ ବଭ୍ରୁବାହନ ସଇନ ସକଳ ।
ମନେ ବଡ଼ ଭୟ କଲେ ସଂଗ୍ରାମର ସ୍ଥଳ ॥
ଏମନ ଦେଖିଣ ସେହି ବଭ୍ରୁବାହ ବୀର ।
ହର୍ଷିଣ ମିଳିଲେ ବୃଷକେତୁର ପାଶର ॥
କ୍ରୋଧେ ଟଙ୍କାର କରିଲେ ଆପଣା ଧନୁକୁ ।
ସମସ୍ତେ ସ୍ତବ୍ଧ ହୋଇଲେ ଶୁଣି ସେ ଶବ୍ଦକୁ
ନିମିଷକେ ଅନ୍ଧକାର ହୋଇଲା ଗଗନ ।
ପ୍ରଳୟ ହେବ ଭାବିଲେ ସକଳ ସଇନ ॥
ନିଜଦଳ ଶତ୍ରୁଦଳ ଜଣାଯାଏ ନାହିଁ ।
ଶ୍ରାବଣ ବରଷା ପରି ଶର ପଡ଼େ ମହୀ ॥
ଭୟଙ୍କର ଯୁଦ୍ଧ ଦୁଇ ବୀରେ ଯେ କରନ୍ତି ।
ଦୁହିଁଙ୍କର ଶରଶିକ୍ଷା ଦୁହେଁ ପ୍ରକାଶନ୍ତି ॥
ମାରମାର ଧର ଧର ଶବ୍ଦେ କମ୍ପେ ଧରା ।
ଏକାଳେ ବଭ୍ରୁବାହନ ହୋଇ ଅତି ତ୍ୱରା ॥
ହୋଇଲା ବିଷମ ଯୁଦ୍ଧ ବେନି ଦଳଙ୍କର ।
ସମସ୍ତେତ ଯୁଦ୍ଧ ପ୍ରିୟ ଅତି ଭୟଙ୍କର ॥
ପରସ୍ପର ଧରାଧରି ହଣାହଣି ହେଲେ ।
ଦ୍ୱାନ୍ଦ ଦଅତଦଳ ହୋଇ ଯୁଦ୍ଧ ଆରମ୍ଭିଲେ ॥

କେହି ଅସ୍ତ୍ରଧରି ମାରେ କେମାରେ ତୋମର
ଅସ୍ତ୍ର ତେଜି ମଲ୍ଲଯୁଦ୍ଧ କରନ୍ତି କେ ବୀର ॥
ପଡ଼ନ୍ତି ଅସଂଖ୍ୟ ସୈନ୍ୟ ସଂଗ୍ରାମ ଭୂମିରେ ।
ନାଚନ୍ତି କବନ୍ଧଗଣେ ଦେଖନ୍ତି ଅମରେ ॥
ବହିଲା ରକତ ନଈ ଭାସି ଗଲେ ମଡ଼ା ।
ଶୃଗାଳ ଯେ ଖାଇବାକୁ ହେଲେ ଧରାପଡ଼ା ॥
କେହି ଅଶ୍ୱ ଦଉଡ଼ିକୁ ଧରି ଓଟାରଇ ।
କେହି ଡେଇଁ ଯାଇ ଗଜ ଉପରେ ବସଇ ॥
ମାହୁନ୍ତର ମୁଣ୍ଡଧରି ମୋଡ଼ଇ କେ ବୀର ।
ଏହାପରି ଘୋର ଯୁଦ୍ଧ କରନ୍ତି ସେଠାରେ ॥
ବେନିଙ୍କରେ କ୍ରୋଧଭରେ ପ୍ରହାରନ୍ତି ଶର ।
କେହି କାହାଠାରୁ ଊଣା ନୁହେ ସମରର ॥
ଦୁହିଙ୍କ ବାଣଘାତରେ ଦୁଇଦଳ ସୈନ୍ୟ ।
ଅକାଳରେ ଆହା ସେହି ତେଜିଲେ ପରାଣ॥
ମଡ଼ାର ଉପରେ ମଡ଼ା ପଡ଼ିଲେ ବହୁତ ।
ଜାତ କି ହୋଇଲା ତହିଁ ଅନେକ ପର୍ବତ ॥
ସେହି ରଣଭୂମି ବୁଡ଼ିଗଲା ରୁଧିରରେ ।
ପ୍ରବଳ ରକତ ସ୍ରୋତ ବହିଲା ସେଠାରେ ॥
ପଲାଶ କୁସୁମେ ବନସ୍ଥଳୀ ଶୋହେ ଯଥା ।
ସେ ସମୟେ ରଣଭୂମି ବିରାଜିଲା ତଥା ॥
ସାଗର ଗାମିନୀ ସେହି ଶୋଣିତ ସରିତେ ।
ନାବ ପ୍ରାୟ ଭାସିଗଲେ ଅଶ୍ୱ ଗଜ ଯୂଥେ ॥
ଶୈବାଳ ପରାୟେ ଦିଶେ ତହିଁ କୁନ୍ତକେଶ ।
ମୁଣ୍ଡମାଳ ଦେଖାଯାଏ ମରାଳ ସଦୃଶ ॥
କି କରିବେ କେତେଣେ ଯିବେ କରୁପେ ଜୀବନ
ରଖିବେ ବୋଲି ସେ ସର୍ବେ ହେଲେ ଭୀତମନ
ବଭ୍ରୁବାହ ଶରେ ସର୍ବ ହୋଇଲେ କାତର ।
ଏ ସମୟେ ବୀରବର କର୍ଣ୍ଣଙ୍କ କୁମର ॥
ବରୁଣାସ୍ତ୍ର ଧନୁରେ ସେ ନେଇଣ ଯୋଖିଲେ
ମନ୍ତ୍ରେ ଅଭିଷେକ କରି ବେଗେ ଛାଡ଼ିଦେଲେ
ହୋଇଲା ପ୍ରବଳ ବର୍ଷା ଲିଭିଲା ଅନଳ ।
ନିମିଷ ମଧ୍ୟରେ ଧରା ହୋଇଲା ଶୀତଳ ॥
ବାଣ ବ୍ୟର୍ଥ ଦେଖି କୋପେ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ନନ୍ଦନ
ପବନାସ୍ତ୍ରେ ଉଡ଼ାଇଲେ ବରୁଣାସ୍ତ୍ର ପୁଣି ॥
ଦେଖିଣ କ୍ରୋଧରେ ତହୁଁ ବୃଷକେତୁ ବୀର।
ମନ୍ତ୍ରପଢ଼ି ଛାଡିଦେଲେ ନାଗପାଶ ଶର ॥

ସେ ବାଣରୁ ଭୟଙ୍କର ସର୍ପ ଜାତ ହେଲେ ।
ଫୁଫୁକାର ଧ୍ୱନିକରି ଚୌଦିଗେ ଧାଇଁଲେ ॥
ନିଶ୍ୱାସରୁ ବହେ ବାୟୁ ଯେହ୍ନେ ହୁତାଶନ ।
ବିଷଜ୍ୱାଳାରେ ବିନାଶ ହେବେ ତ୍ରିଭୁବନ ॥
ଦେଖିଣ ଏସନ ଗତି ବଭ୍ରୁବାହ ବୀର ।
ଗରୁଡ଼ାସ୍ତ୍ର ନିକ୍ଷେପିଲେ ହୋଇ କ୍ରୋଧଭର ॥
ଗରୁଡ଼ ଦେଖିଣ ନାଗେ ପଳାଇଣ ଗଲେ ।
ପାତାଳ ବିବରେ ପଶି ଜୀବନ ରଖିଲେ ॥
କେତେ ସର୍ପ ନାଶ ହେଲେ ଗରୁଡ ହସ୍ତରେ
ପଳାଇଣ କେତେ ଗଲେ କେବା ଗଣିପାରେ ॥
ବାଣ ବ୍ୟର୍ଥ ହେବା ଦେଖି କର୍ଣ୍ଣର ନନ୍ଦନ ।
ଅନ୍ୟ ଏକ ତୀକ୍ଷ୍ଣଶର ମାଇଲେ ତକ୍ଷଣ ॥
ଦୂରୁଦେଖି ତାହା ନିବାରିଲେ ପାର୍ଥସୁତ ।
ବ୍ରହ୍ମ ଅସ୍ତ୍ର ଗୁଣେ ବସାଇଲେ ସେ ତ୍ୱରିତ ॥
ମନ୍ତ୍ରେ ଅଭିଷେକ କରି ବେଗେ ଛାଡ଼ିଦେଲେ
ଆନନ୍ଦ ମନରେ ବୀର ଅନାଇଁ ରହିଲେ ॥
ବାଣମୁଖୁଁ ଅଗ୍ନିକଣା ହୁଅଇ ବାହାର ।
ଦେଖିଣ ଚକିତ ହେଲେ ବୃଷକେତୁ ବୀର ॥
ବାଣ କାଟିବାକୁ ଯେତେ ପ୍ରତିଅସ୍ତ୍ର କଲେ ।
ବାଣମୁଖେ ପଡ଼ି ଜଳିଗଲା ସେ ସତ୍ୱରେ ॥
ଗୃହ୍ନି ଗୃହ୍ନି ଅହା ସେହି ନିଦାରୁଣ ଶର ।
ବୃଷକେତୁର ଉପରେ ପଡ଼ିଲା ସତ୍ୱର ॥
ଧନୁ ତେଜି ବୀରବର ଅଚେତନ ହେଲେ ।
ତହୁଁ ବଭ୍ରୁବାହନ ଯେ ସିଂହରଡ଼ି ଦେଲେ ॥
ସିଂହନାଦ ଦେଇ ବୀର ମାରେ ଶରଗଣ ।
ନାଶେ ଯେ ଅସଂଖ୍ୟସୈନ୍ୟ ଯେସନ୍ତେ ଜନ୍ତୁଗଣ
ଅର୍ଜୁନଙ୍କ ସୈନ୍ୟେ ମହା ଆତଙ୍କ ପଡ଼ିଲା ।
ଦେଖି ଶାମ୍ବବୀର କ୍ରୋଧେ ଅଗଭର ହେଲା ॥
କ୍ରୋଧେ ଡ଼ାକଦେଇ ବୋଲେ ଶୁଣ ବୀରବର
ସ୍ଥିର ହୋଇ ମୋ ସହିତ କର ତୁ ସମର ॥
ଯେତେଦୂର ବୀରପଣ ସଂଗ୍ରାମରେ ତୋର ।
ଜାଣିଥିଲୁ ଦେଖାଇଲୁ ତହିଁ ବୀରବର ॥
ଶେଲ ଶୂଳ ଜଠାକାଠି ପରଶୁ ମୁଦ୍‌ଗର ।
ଭିନ୍ଦିପାଳ ଲୌହ ଗଦା ପଟ୍ଟିଶ ତୋମର ॥
ଏକେ ଏକେ ବହୁବାଣ କଲେ ସନ୍ଧାନ ।
ତା ସବୁ ହେଲେ କାଟିଣ ଅର୍ଜୁନ ନନ୍ଦନ ॥

ଶେଷେ ବୀରବର ସେହି ଅର୍ଜୁନ କୁମର ।
କ୍ରୋଧେ ପ୍ରହାର କରିଲା କାଳାନ୍ତକ ଶର ॥
ସେ ଶରକୁ ନିବାରି ନ ପାରି ଶାମ୍ବ ବୀର ।
ଯେତେ ପ୍ରତିଅସ୍ତ୍ର କଲେ ହୋଇଲା ବିଫଳ ॥
ଅହା ସେହି ନିଦାରୁଣ ଶର ବେଗେ ଚଲି
ଶାମ୍ବବୀରର ଉପରେ ଯାଇଣ ପଡ଼ିଲା ॥
ସେ ଶର ଆଘାତ ପାଇ କୃଷ୍ଣଙ୍କ କୁମର ।
ରଥ ସହିତ ପଡ଼ିଲେ ଯାଇ ବହୁଦୂର ॥
ସେ ଆଘାତେ ଅଶ୍ୱସହ ରଥ ଚୂର୍ଣ୍ଣ ହେଲା ।
ଅଣଚାଶ ବାୟୁ କିବା ସେଠାରେ ବହିଲା ॥
ପଡିଣ ମୂର୍ଚ୍ଛା ହୋଇଲା ଶାମ୍ବ ବୀରବର ।
ଚେତ ଉଠି ବୃଷକେତୁ କଲା ମହାମାର ॥
କ୍ରୋଧେ ମାରେ ଶର କାଳଦେବତା ସମାନ
ଅନୁକ୍ଷଣେ ବାଣ ପଡ଼େ ନୁହଇ ବାରଣ ॥
ଗୃହ୍ନି ଗୃହ୍ନି ବାଣ ପଡେ କହିବାକୁ ବେଳ ।
ଆଜି ରଣେ ରକ୍ଷା ନାହିଁ ଭାବେ ସୈନ୍ୟବଳ
ଏସନ ଭାବିଣ ସୈନ୍ୟ କାତର ହୋଇଲେ ।
ଦେଖି ତାହା ପାର୍ଥସୁତ ପ୍ରତିଅସ୍ତ୍ର କଲେ ॥
ଶର କାଟି ଶରମାରେ ବଭ୍ରୁବାହ ବୀର ।
ଶ୍ରାବଣର ବରଷା କି ହୋଇଲା ସେଠାର ॥
ସେ ଶରକୁ ନିବାରଣ ପାଇଁ କର୍ଣ୍ଣସୁତ ।
ପ୍ରତିଅସ୍ତ୍ର କରି ବୀର କାଟନ୍ତି ବହୁତ ॥
କି ହେବ କାଟିଲେ ବୀର କୋଟି କୋଟିଶର
ମାରିଣ ଅଥୟ କଲା ସଇନ ସକଳ ॥
ବଡ଼ ବଡ଼ ରଥିମାନେ ଯମପୁର ଗଲେ ।
କେତେ ସୈନ୍ୟ ମଲେ ତହିଁ କିଏ ଗଣିପାରେ
ତଥାପି ତୁହାଇ ତୁହାଇଣ ବାଣଚଣ ।
କ୍ରୋଧଭରେ ମାରେ ବୀର ଅର୍ଜୁନ ନନ୍ଦନ ॥
ବାଣତେଜ ଦେଖି ସର୍ବେ ବ୍ୟଥିତ ହୋଇଲେ
କାଳଦେବତା ପରାଏ ତାହାଙ୍କୁ ଦେଖିଲେ ।
ରଣଭୂମି ଆଉ ଫେରି ନ ଗୃହାନ୍ତି କେହି ।
କପରି ରଖିବେ ପ୍ରାଣ ଭାବନ୍ତି ସେ ତହିଁ ॥
ମନେ ମନେ ଏହି କଥା କଲେ ସେ ଧାରଣ
ନିଶ୍ଚୟ ଏ ରଣେ ଆଜି ସନ୍ଦେହ ଜୀବନ ॥
ନିଜ ରାଜ୍ୟ ନିଜ ଦେଶ ଧନରତ୍ନ ଆଦି ।
ସବୁ ଛାଡ଼ି ଧୂଳିଅଛୁ ନାନାଦେଶ ଖେଦି ॥

ଅନେକ ସ୍ଥାନରେ ବହୁ ରଣ ଯେ କରିଲୁ ।
ଏହାପରି ଯୋଦ୍ଧା ନୟନରେ ନ ଦେଖିଲୁ ॥
କି କରିବା କେଉଁଣେ ଯିବା ନ ଦିଶଇ ବୁଦ୍ଧି ।
ଏ ବିପଦେ ସାହା ହୁଅ ଅହେ ଦୟାନିଧି ॥
ଅକାରଣେ ବଳି ଭୀର ରଣରେ ମାତିଲେ ।
ମିଥ୍ୟା ମୂଢ଼ ପରାୟେ କଷ୍ଟା ମରିବା ଦୁଆରେ ॥
ବୀରପଣ ଦେଖାଇଣ କେତେ ଦେଶ ଜୟ ।
କରିଅଛୁ ତାର ସଂଖ୍ୟା ନୋହିବ ନିଶ୍ଚୟ ॥
ତ୍ରିଲୋକ ଜାଣନ୍ତି ବୀରବର ପାଣ୍ଡୁ ସୈନ୍ୟ ।
ସମରରେ କାହାକୁ ନ କରନ୍ତି ଗଣନ ॥
କାହାଠାରୁ କେବେ ପାଇ ନାହୁଁ ଅପମାନ ।
ଆଜ ଏ କି ସର୍ବନାଶ ମହା ଦୁର୍ଲକ୍ଷଣ ॥
ଜର୍ଜର ହୋଇଲୁ ତନୁ ଭୀଷଣ ଶରଘାତେ ।
ଅସ୍ଥିର ହୁଅଇ ପ୍ରାଣ ବିଷମ ଆଘାତେ ॥
ଦେହଯାକ ରକତରେ ହୋଇ ଜରଜର ।
ସମ୍ମୁଖେ ଯିବାକୁ ମାତ୍ରୁ ଅଛଇ ଯେ ଡ଼ର ।
ଏପରି ଭାବନା କରି ଅର୍ଜୁନର ସୈନ୍ୟ ।
ପ୍ରାଣରକ୍ଷା ଭୟେ ଯୁଦ୍ଧେ ନୁହନ୍ତି ଗମନ ॥
ପ୍ରାଣଭୟେ କେତେ ବୀର ପାଦ ନ ଚଳଇ ।
କେତେ କେତେ ବୀର ଅଚେତନ ହୋଇଛଇଁ
ଜୀବନ ସଂଶୟ ଦେଖି ରୋଦନ କରନ୍ତି ।
ବିଧାତା ନିନ୍ଦି କପାଳେ ହସ୍ତକୁ ମାରନ୍ତି ॥
ସୈନ୍ୟଗଣ ଭୟେ ଇତସ୍ତତ ହେବା ଦେଖି
କ୍ରୋଧେ ସାତ୍ୟକୀ ଆସିଲେ ରହୁବର ଠେକି
ଅର୍ଜୁନ ନନ୍ଦନ ଆଗେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ।
କ୍ରୋଧେ ବୀର ବାଣମାନ ହୁଙ୍କାରି ଛାଡ଼ିଲେ
ଘନ ଘନ ହୁଂହୁଂକାର ପ୍ରଳୟ ଗର୍ଜନ ।
ଅବିଶ୍ରାନ୍ତ ଦୁହିଁଙ୍କର ବାଣ ବରଷଣ ।
ଶର ଆଘାତରେ କେହୁ ରହି ନ ପାରନ୍ତି ।
ବେନି ସିଂହ ପ୍ରାୟେ ଦୁହେଁ ସେଠାରେ ଦିଶନ୍ତି
ଅବିଶ୍ରାନ୍ତ ରକ୍ତଧାର ଶରୀରୁ ଗଳଇ ।
ତଥାପି ଶର ମାରନ୍ତି ତୁହାଇ ତୁହାଇ ॥
ଅଶ୍ୱହସ୍ତୀ କେତେ ପଡ଼େ କେ କରେ ଗଣନ
କେତେ ରଥୀ କ୍ଷୟଯାଏ ନୁହେ ତାହା ଜଣା
କାଦୁଅ ରୁଧିରମୟ ହେଲା ରଣସ୍ଥାନ ।
ଚୌଦିଗେ ମଡ଼ା ଖାଆନ୍ତି ଗୃଧ୍ର ଶ୍ୱାନଗଣ ॥

ଶୃଗାଳପେଚକ ଯୋଗିନୀ ଆସି ସେ ସ୍ଥାନରେ ।
ନର ରକ୍ତ ପାନ କଲେ ଆନନ୍ଦ ମନରେ ॥
ହି ହି ହସିକରି ସର୍ବ ଯୋଗିନୀଗଣ ।
ସୈନ୍ୟଙ୍କର ମୁଣ୍ଡମାନ କରନ୍ତି ଚର୍ବଣ ॥
ବଡ଼ ବଡ଼ ଯୋଦ୍ଧାମାନେ ସାହସେ ଆସିଲେ
କି ଯୁଦ୍ଧ କରିବେ ବାଣ ତେଜେ ପଳାଇଲେ
ଥାଉ ସେ ଅନ୍ୟର କଥା ଯୌବନାଶ୍ୱ ବୀର ।
ଅନୁଶାଲ୍ୟ ବୃଷକେତୁ ସଂଗ୍ରାମ ସୁଧୀର ॥
ସାତ୍ୟକୀ ସହିତ ହଂସଧ୍ୱଜ ନୀଳଧ୍ୱଜ ।
ଶାମ୍ବ ସହିତେ ଯୁଝିଲେ କ୍ଷତ୍ରିୟ ସମାଜ ॥
କ୍ରମେ କ୍ରମେ ଏକେ ଏକେ ଆସି ଯୁଦ୍ଧକଲେ
ଅର୍ଜୁନ ନନ୍ଦନ ଜିଣେ ତାଙ୍କୁ ସହଜରେ ॥
ପରାଭବ ପାଇ ସର୍ବେ ପଳାଇଣ ଗଲେ ।
ଭୟରେ ସମ୍ମୁଖେ କେହୁ ଠିଆ ନ ହୋଇଲେ
କ୍ରମେ ଯେତେ ଥର ଆସି ସମର କରନ୍ତି ।
ବାଣତେଜେ ବାଣା ଘାତେ ଜର୍ଜର ହୁଅନ୍ତି ॥
ଯେତେ ଯେତେ ଶରମାନ ମାରୁଛନ୍ତି ବୀର ।
ଅକ୍ଳେଶେ କାଟଇ ତାହା ଅର୍ଜୁନ କୁମର ॥
ଏସନ ରୀତି ଦେଖିଣ ପାର୍ଥ ସୈନ୍ୟଗଣ ।
ଇତସ୍ତତ ପଳାଇବା ପାଇ କଲେ ମନ ॥
ଦୂରେ ଥାଇ ଦେଖୁଥିଲେ ପାର୍ଥ ବୀରବର ।
ଦେଖିଲେ ସୈନ୍ୟ ଭୟରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ କାତର
ମହା ମହା ବୀରମାନେ ହେଲେ ଭୀତମନ ।
ତଥାପି ସେ ବଭ୍ରୁବାହ ଯମର ସମାନ ॥
ନିଦାରୁଣ ବାଣଗଣ ମାରେ ଅବିରତେ ।
ରୁଦ୍ରରୂପୀ ତେଜ ଦେଖାଯାଏ ତାର ଗାତ୍ରେ ॥
ସୈନ୍ୟଙ୍କ ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା ବୀରଙ୍କର ଅପମାନ ।
ଦୂରେ ଦେଖୁଥିଲେ ବୀର ବାସବ ନନ୍ଦନ ॥
ସହି ନ ପାରିଣ କ୍ରୋଧେ ସିଂହରଡ଼ି ଦେଲେ
କ୍ରୋଧେ ଗାଣ୍ଡିବ ଧନୁକୁ ଟଙ୍କାର କରିଲେ ॥
ଦେବଦତ୍ତ ଶଙ୍ଖ କ୍ରୋଧେ ଫୁଙ୍କିଲେ ଅର୍ଜୁନ ।
ସବୁ ଶବ୍ଦ ଏକାବେଳେ ହୋଇଲା ମିଳନ ॥
ସେ ଶବ୍ଦରେ ପୃଥିବୀ ଯେ କମ୍ପମାନ ହେଲା ।
ପର୍ବତ କନ୍ଦର ଗିରି ଭୟରେ ଥରିଲା ॥
ସମୁଦ୍ରର ଜଳ ଯେ ହୋଇଲା ଆନ୍ଦୋଳିତ ।
ଭାବନ୍ତି କି ପ୍ରଳୟ ଅ .ଣ ଉପଗତ ॥

ସ୍ୱପକ୍ଷ ସୈନ୍ୟଙ୍କ ହସ୍ତୁଁ ଭୟେ ଅସ୍ତ୍ରଗଣ ।
ପଡ଼ିଗଲା ଥରଥର ଅଙ୍ଗ ହେଲା ପୁଣ ॥
କାଳାନ୍ତକ କାଳ ପ୍ରାୟ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ଶରୀର ।
ଦେଖାଗଲା ସେ କାଳରେ ଅହା ଚମତ୍କାର ॥
ବରିଷ୍ଠ ପୁରୁଷ କିବା ତେଜଗଣ ଅସ୍ଥାନ ।
ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ଆସି ସେହି ଯୁଦ୍ଧସ୍ଥାନ ॥
କ୍ରୋଧଭରେ ପାର୍ଥଙ୍କର ଛାତି ଫୁଲିଗଲା ।
ପ୍ରଳୟ କାଳର ରୁଦ୍ର ପ୍ରାୟେକ ଦିଶିଲା ॥
ରଥେ ଚଢ଼ି କ୍ରୋଧେ ବୀର କଲେ ଗମନ ।
ଏ ସମୟେ ବୃଷକେତୁ କର୍ଣ୍ଣଙ୍କ ନନ୍ଦନ ॥
ଅର୍ଜ୍ଜୁନଙ୍କ ପାଦତଳେ ନମସ୍କାର କଲେ ।
ବହୁତ ବିନୟ ହୋଇ ତାହାଙ୍କୁ କହିଲେ ॥
ଶୁଣ ଶୁଣ ବୀରମଣି ମୋର ନିବେଦନ ।
କ୍ଷାନ୍ତହୁଅ ରଣୁ ଦେବ କପାଁ କ୍ରୋଧମନ ॥
ଏ ଅଧମ ସନ୍ତାନ ଯେ ଜୀବନରେ ଥାଉଁ ।
କାହିଁକି କରିବ ଯୁଦ୍ଧ ତୁମ୍ଭେ ମହାବାହୁ ॥
ଅଜ ବଭ୍ରୁବାହନକୁ ଯୁଦ୍ଧ ଦେଖାଇବ ।
ଏତେଦିନେ ତାର ରଣ ସାଧ ମେଣ୍ଟାଇବ ॥
ମୋର ଭୁଜବଳ ସେହି ଜାଣିବ ଏକ୍ଷଣେ ।
କ୍ଷାନ୍ତହୁଅ ରଣୁ ଅହେ ବାସବ ନନ୍ଦନ ॥
ତାକୁ ନାଶିବାକୁ ବାଣ ଅଛଇ ବହୁତ ।
ଏସନ କହିଣ ବୀର ଗମଇ ତୁରିତ ॥
କ୍ରୋଧେ ଶରଜାଲେ ବୀର ଛାଇଲା ଗଗନ ।
ମୂଷଳ ଧାରାରେ କଲା ବାଣ ବରଷଣ ॥
ଚକ୍ଷୁର ପଲକେ ମାରେ କୋଟିକୋଟି ଶର ।
ବଭ୍ରୁବାହନର ଥାଟେ ପଡ଼ିଲା ଚହଳ ॥
ଧରିଲା ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ତେଜ ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କର ନାତି ।
ଶତ୍ରୁ ସୈନ୍ୟଗଣଙ୍କୁ ସେ କାଟଇ ବିକୋଟି ॥
ବାଣେ ବାଣ ପରିତାଳ ଦୁଇ ବୀରଙ୍କର ।
କିବା ଇନ୍ଦ୍ର ବୃତ୍ରାସୁର କରନ୍ତି ସମର ॥
କେ କାହାକୁ ଊଣା ତହିଁ ବିକମେ ନୁହନ୍ତି ।
ଦେନି ମତ୍ତ ସିଂହ କିବା ଯୁଦ୍ଧ କରୁଛନ୍ତି ॥
ହସି ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ନନ୍ଦନ ବୋଲେ ରେ ପାମର ।
କି ସାହାସେ ପୁଣି ଆସୁ ସମର ଭୂମିର ॥
ମୁଖେ ଲାଜ ନାହିଁ ତୋର ହାରି ବାରମ୍ବାର ।
ପୁନରପି ଯୁଦ୍ଧ କରୁ ମୋହର ସଙ୍ଗର ॥

ତାକ ତୋ ଜାରଜ ବାପ ପାର୍ଥ ଅଛି କାହିଁ ।
ଅଜ ରଣ ଶିକ୍ଷା ତାହାକୁ ଯେ ଦେବି ମୁହିଁ ॥
ତୁ ରେ ଦେଖାଯାଉ ମୋତେ ପତଙ୍ଗ ସମାନ
ମୋ ଶର ଅନଳେ କପାଁ ହୋଇବୁ ଦହନ ॥
ନବୀନ ବୟସ ତୋର ଥିବ ଯୁବାନାରୀ ।
ତୁ ମଲେ ସେ କପରି ରହିବ ଦେହ ଧରି ॥
ନିଜ ନିନ୍ଦା ଗୁରୁ ନିନ୍ଦା ଶୁଣି ବୃଷକେତୁ ।
କ୍ରୋଧେ ଶର ମାରି ଗୁଣ କାଟିଲେ ତା ହସ୍ତୁ
ଚକ୍ଷୁର ପଲକେ ବୀର ଅନ୍ୟ ଗୁଣ ଦେଲା ।
ବେନି ବୀରଙ୍କର ତହିଁ ଘୋର ଯୁଦ୍ଧ ହେଲା ॥
ବୋଇଲେ ସେ କର୍ଣ୍ଣସୁତ ବଭ୍ରୁବାହ ଶୁଣ ।
ଅଜକାର ରଣେ ଦେଖାଯିବ ବୀରପଣ ॥
ବୃଷକେତୁ ଅତି ବେଗେ ପାର୍ଥ କୁମରର ।
କାଟିଲେ ଧନୁକୁ ପାଞ୍ଚ ବାଣରେ ତାହାର ॥
ପୁଣି ବିଂଶ ବାଣ ତାର ହୃଦକୁ ବିନ୍ଧିଲେ ।
ତୀକ୍ଷ୍ଣ ଅସ୍ତ୍ର ହସ୍ତେ ଧରି ଗର୍ଜ୍ଜନ କରିଲେ ॥
ଦେଖି କୋପେ ବଭ୍ରୁବାହ ଧରି ଦୃଢ଼େ ଧନୁ ।
ତୀକ୍ଷ୍ଣ ତୀକ୍ଷ୍ଣ ବାଣ ବିନ୍ଧିଲ ସେ ପାର୍ଥସୂନୁ
ସିଂହନାଦ କରି ବୀର ଛାଡ଼େ ବେଗେ ଶର ।
ଦେଖି ବୃଷକେତୁ ଯୁଦ୍ଧେ ହୋଇଲେ କାତର
ସେ ଶରକୁ ନିବାରିବା ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟାକଲେ ।
କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ତା ନିବାରି ନ ପାରିଲେ
ଦେଖୁ ଦେଖୁ ସେହି ବାଣ ବେଗେ ଚଳିଗଲା
ସାରଥିର ଶିର କାଟି ଭୂମିରେ ପଡ଼ିଲା ॥
ଏସନ ଦେଖିଣ ବେଗେ କର୍ଣ୍ଣଙ୍କ ନନ୍ଦନ ।
ଗର୍ଜ୍ଜନ କରିଣ ଟଙ୍କାରିଲେ ଶରାସନ ॥
ମହାବେଗେ ଛାଡ଼େ ବାଣ ନକ୍ଷତ୍ର ଗତିରେ ।
ପାର୍ଥସୁତ ଅର୍ଦ୍ଧବାଟେ କାଟିଲେ ସତ୍ୱରେ ॥
ଶରକାଟି ବୀରମଣି ମାରି ତୀକ୍ଷ୍ଣ ଶର ।
ବୃଷକେତୁ ହସ୍ତୁ ଧନୁ ଛେଦିଲେ ସତ୍ୱର ॥
ଚକ୍ଷୁର ପଲକେ ବୀର ଆନ ଧନୁ ନେଲା ।
କ୍ରୋଧେ ଟଙ୍କାର କରଣ ବାଣ ବରଷିଲା ॥
ସେ ବାଣକୁ କାଟି କ୍ରୋଧେ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ନନ୍ଦନ ।
ପ୍ରଚଣ୍ଡ ଅନଳ ଅସ୍ତ୍ର ମାରିଲେ ଭୀଷଣ ॥
ପ୍ରଳୟ ଅନଳ ହେଲ ସେଠାରେ ସଞ୍ଚାର ।
କର୍ଣ୍ଣ ନନ୍ଦନ ଦିଶଇ ଯେସନ୍ତେ ନାଶକର ॥

ଭୂଚରେ ଖେଚରେ ଅଦ ନର ନାଗକୁଳ ।
ବାଣ ଦେଖିଣ ପ୍ରମାଦ ଗଣିଲେ ସକଳ ॥
କୋଟିରଶ୍ମି ତେଜ ଧରେ କର୍ଣ୍ଣଙ୍କ ତନୟେ ।
ନାହିଁକ ଭଲେ ବିଶ୍ରାମ ମାରେ ଶରଚୟେ ॥
ବଭ୍ରୁବାହନଙ୍କୁ ବୀର ଯେତେ ବାଣ ମାରେ ।
ସେ ସକଳ ବାଣ ବୀର କାଟେ ଅବହେଳେ ॥
ତେବେ ବୃଷକେତୁ ବୀର ସମରେ ଅଟଳ ।
ଧନୁଧର ଟଙ୍କାରିଲେ କମ୍ପିଲା ଭୂତଳ ॥
ପଗୁଣ ବାଣ ବାଛିଣ ଭୃବଡେ ବନ୍ଧିଲେ ।
ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ସୁତର ହସ୍ତୁ ଧନୁକୁ ଛେଦିଲେ ॥
ଧନୁକୁ କାଟିଣ ମାରେ ତୀକ୍ଷ୍ଣ ତୀକ୍ଷ୍ଣ ବାଣ
ସେ ଶର ପଶିଲା ବଭ୍ରୁବାହ ଜପରେଣ ॥
ଦେହେ ବାଜି ଶର ସବୁ କଲା ଛାରଖାର ।
ବଭ୍ରୁବାହାନ ଶରୀରୁ ବହେ ରକ୍ତଧାର ॥
ପୁନରପି ମାରେ ବୀର ତୀକ୍ଷ୍ଣ ତୀକ୍ଷ୍ଣ ଶର ।
ବାଛିଣ ବନ୍ଧିଲେ ବଭ୍ରୁବାହାନ ଉପର ॥
ଶର ନ ଅସୁଣୁ ତା କାଟିଣ ବୀରବର ।
କୋପେ କର୍ଣ୍ଣସୁତକୁ ମାଇଲେ ତୀକ୍ଷ୍ଣଶର ॥
ଏହିପରି ବେନିବୀର ମାରୁଛନ୍ତି ଶର ।
କେହି କାହାଠାରୁ ଊଣା ନୁହେଁ ବଳମର ॥
କୋଧେ ଶର ବର୍ଷାଇଲେ ବେନି ମହାବୀରେ
ଦୁଇ ମତ୍ତ ସିଂହ ଯେହ୍ନେ ମାତିଲେ ସମରେ
ଧରା କମ୍ପମାନ ହେଲା ଦୁହିଁଙ୍କ ଯୁଦ୍ଧର ।
ଅସଂଖ୍ୟ ସୈନ୍ୟସେଠାରେ ହୋଇଲେ ସଂହାର
ସୈନ୍ୟଙ୍କ ରକତେ ନଦୀ ଏକ ବହିଗଲା ।
ନୌକା ପରି ରଥ ଗଜ ତହିଁରେ ଭାସିଲା ॥
ଫେନ ତୁଲ୍ୟ ଦେଖାଯାଏ ଭାସିଯିବା ଶବ ।
ଅସ୍ତ୍ର ସବୁ ହେଲେ ତହିଁ ଭୟଙ୍କର ଜୀବ ॥
ଅତିବେଗେ ସେ ରୁଧିର ନଈ ବହିଯାଏ ।
ପାରହୋଇ ନ ପାରିଲେ ଦୁଇ ସୈନ୍ୟ ଚୟେ
ଏଥୁଅନ୍ତେ ମହାବଳୀ ସେ ବଭ୍ରୁବାହନ ।
ଅନଳ ସଦୃଶ କଲା ବାଣ ବରଷଣ ॥
ଭାଙ୍ଗିଲେ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ଥାଟ ନ ରହିଲେ ଆଗେ ।
ଦେଖିକରି କର୍ଣ୍ଣସୁତ ଓଗାଳିଲେ ବେଗେ ॥
କୋଧେ ଶର ମାରେ ବୀର କର୍ଣ୍ଣଙ୍କ କୁମର ।
ସେହି ଶରକୁ କାଟିଲା ଅର୍ଜ୍ଜୁନ କୁମର ॥

ବେନିବୀରେ ଅନୁକ୍ଷଣେ ବର୍ଷୁଛନ୍ତି ବାଣ ।
ଦିଗ ବିଦିଗ ସେଠାରେ ନୁହିଇ ବାରଣ ॥
ଏ ସମୟେ ବଭ୍ରୁବାହ ଅତି କୋଧଭରେ ।
ବନ୍ଧିଲା ପନ୍ନଗ ବାଣ କର୍ଣ୍ଣସୁତ ପରେ ॥
ତାହା ଦେଖି କୋଧଭରେ କୁନ୍ତୀଙ୍କର ନାତି
ଗରୁଡ଼ାସ୍ତ୍ରେ ନିବାରିଲା ତାହାକୁ ଝଟତି ॥
ତହିଁ ପୁଣି ବନ୍ଧେ ବାଣ ସେ ବଭ୍ରୁବାହାନ ।
ବାଣଜାଳେ ଢାଙ୍କିଗଲା ସମସ୍ତ ଗଗନ ॥
ଦେଖି ମହାଭୟ କଲେ ସଇନ ସକଳ ।
ଅର୍ଦ୍ଧଚନ୍ଦ୍ର ବାଣେ କାଟେ ତା କର୍ଣ୍ଣ କୁମର ॥
ଶର ବ୍ୟର୍ଥ ହେବା ଦେଖି ସେ ବଭ୍ରୁବାହନ ।
କୋଧରେ ଝଙ୍କୁରୂପା ଅସ୍ତ୍ରେ ବସାଇଲା ଗୁଣ ॥
ମନ୍ତ୍ରେ ଅଭିଷେକ କରି ବେଗେ ଛାଡ଼ିଦେଲା ।
ଇନ୍ଦ୍ର ଅସ୍ତ୍ରେ ବୃଷକେତୁ ତାହା ନିବାରିଲା ॥
ଦୁହେଁ ଯୁଦ୍ଧ କରନ୍ତି ଯେ ଅତି କୋଧମନେ ।
ବାଣ ବାଣ ପରିଜାଳ ହୁଅଇ ସେ ସ୍ଥାନେ ॥
କୋଧେ ଅନ୍ୟ ଧନୁ ନେଲେ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ କୁମର ।
ବୃଷକେତୁକୁ ପୁଣିହିଁ ବୋଲନ୍ତି ଉତ୍ତର ॥
ପୁଣି ତୁହି ଆସିଲୁରେ କରିବାକୁ ରଣ ।
ଜାଣିଲି ନିଶ୍ଚୟ ତୋର ହୋଇଲା ମରଣ ॥
ଏହିକ୍ଷଣି ଯମପୁରେ ପଠାଇବି ତୋତେ ।
ଡାକ ତୋ ପାର୍ଥକୁ ରକ୍ଷାକରୁ ଆସି ଏଥେଁ ॥
ଏ ସମୟେ ଦେହେ ପ୍ରାଣ ଥାଉଁ ଥାଉଁ ତୋର
ହରି ନାମ ମୁଖେ ନିଅ ହୋଇବୁ ନିସ୍ତାର ॥
ଇଷ୍ଟ ବାନ୍ଧବଙ୍କୁ ମନେ ମନେ ହେତୁକର ।
ଏକ୍ଷଣିରେ ଯିବୁ ତୁହି ଶମନ ମନ୍ଦିର ॥
ଏହା କହି କୋଧଭରେ ସେ ବଭ୍ରୁବାହନ ।
ନାରାୟଣ ନାମେ ଶର କରିଲେ ଗ୍ରହଣ ॥
ଦେବଗଣେ ଆକାଶରେ ଯୁଦ୍ଧ ଦେଖୁଥିଲେ ।
ସେ ଶର ତେଜରେ କେହି ରହି ନ ପାରିଲେ
ପଳାଇଲେ ଯେ ଯାହାର ଭବନକୁ ଭୟେ ।
ମଳିନ ଦଶିଲା ସୂର୍ଯ୍ୟ ତେଜ ସେ ସମୟେ ॥
ଆଖିବୁଜି ପକାଇଲେ ସଇନ ସକଳେ ।
ଅକସ୍ମାତ ଉଲ୍କାପାତ ହେଲା ଗଗନରେ ॥
କମ୍ପିଲା ଯେ ବସୁମତୀ ଉଚ୍ଛୁଳିଲା ସିନ୍ଧୁ ।
ଭୟେ ବିଚଳିତ ହେଲେ କମଳାମ୍ବା ବନ୍ଧୁ ॥

ନିର୍ଭୟ ଶରୀରେ ସେହି କର୍ଣ୍ଣଙ୍କ କୁମର ।
ମେଲ୍ଲ ପରି ରହିଛନ୍ତି ଧରି ଧନୁଶର ॥
ପ୍ରଭୁଅସ୍ତ୍ର କରେ ବୀର ନିବାରିବା ପାଇଁ ।
ଭଲ୍ଲ ଶକ୍ତି ତୋମର ଯେ ମାରିଲେ ନିଠାଇ ॥
ସେ ବାଣରେ ତେବେକେ ସବୁ ଶର ଜଳିଗଲା ।
ଦଶବେ ବୃଷକେତୁର ଉପରେ ପଡ଼ିଲା ॥
ବୃଷକେତୁ ଶିର ଛିଡ଼ି ପଡ଼ିଲା ଭୂତଳେ ।
ହାହାକାର କଲେ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ସୈନ୍ୟ ସକଳେ ॥
ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ ସାତ୍ୟକି ଆଦି ଯେତେଯେତେ ବୀରେ
ଅତି କୋପେ ଯୁଦ୍ଧକଲେ ଆସିଣ ସେଠାରେ
ଦଇବରି ବଳେ ସର୍ବେ ପରାସ୍ତ ହୋଇଲେ ।
ଏକ ଏକ ବାଣେ ସର୍ବେ ଧରଣୀଶାୟୀ ହେଲେ
ଅର୍ଜ୍ଜୁନ କୁମର ସେହି ବଭ୍ରୁବାହ ବୀର ।
କାଳ ପରି ଅର୍ଜ୍ଜୁନଙ୍କ ସଇନ ସକଳ ॥
ବାଣାଘାତେ ବୀରମଣି କରିଲେ ନିଧନ ।
ଏକାକୀ ରହିଲେ ଭକ୍ତ କୁନ୍ତୀଙ୍କ ନନ୍ଦନ ॥
ବୃଷକେତୁ ଶୋକେ ବୀର କାତର ହୋଇଲେ
ଉପାଧ୍ୟାୟ ମହାଦେବ ଏହି ରସେ ବୋଲେ

ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ବଭ୍ରୁବାହନ ଯୁଦ୍ଧ
ଅର୍ଜ୍ଜୁନଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁ

ଏଥୁଅନ୍ତେ ଜନ୍ମେଜୟ ଯୋଡ଼ିବେନିକର ।
ଜୈମିନିଙ୍କ ପାଦପଦ୍ମେ ପଡ଼ି ବାରମ୍ବାର ॥
ତବୋଇଲେ ବିନୟେ ମୁନି ଅନୁଗ୍ରହ କରି ।
ପିତା ପୁତ୍ର ରଣ ମୋତେ କହନ୍ତୁ ବିସ୍ତାରି ॥
ତ୍ରିଭୁବନେ ପାର୍ଥ ସମ ନାହିଁ ଅନ୍ୟବୀର ।
କିପରି ହାରିଲେ ସେହି ବାଳକ ସଙ୍ଗର ॥
ଏ ସବୁ ବୁଝାଇ ମୋତେ କହ ମୁନିବର ।
ତୁମ୍ଭ ମୁଖୁଁ ଶୁଣି ମୁହିଁ ହୋଇବି ନିସ୍ତାର ॥
ଜନ୍ମେଜୟ ବାଣୀ ଶୁଣି ଜୈମିନି କହନ୍ତି ।
ଏକମନେ ଶୁଣ ତୁମ୍ଭେ ଉତ୍ତରର ନାତି ॥
ଏଥୁଅନ୍ତେ ଯେଉଁପରି ହୋଇଲା ଘଟଣା ।
ପିତା ପୁତ୍ରଙ୍କର ରଣ କରିବା ବର୍ଣ୍ଣନା ॥
ବୃଷକେତୁ କଣ୍ଠ ମୁଣ୍ଡ ଦେଖିଣ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ।
କପାଳରେ କର ମାରି କଲେକ ରୋଦନ ॥

ଅତ୍ୟନ୍ତ ବିକଳେ ପାର୍ଥ ରୋଦନ କରନ୍ତି ।
ଯେତେ ମନାକଲି ନ ମାନିଲୁ ରେ ସନ୍ତତି ॥
ଯେଉଁଠାକୁ ଗଲୁ ବାବୁ ସଙ୍ଗତରେ ନିଅ ।
କର୍ଣ୍ଣ ବାପ ଆଜ ମୋତେ କଥା ତୁ ନ କହ
କେଉଁ ଦୋଷ ଅବା ମୁହିଁ କରିଛି ତୋହର ।
ଅକାରଣେ କର୍ଣ୍ଣ ଅଭିମାନ ଏତେ ଦୂର ॥
ହେଲେ ଦୋଷୀ ତୋର ମୁହିଁ ଖୁଡ଼ୁତା ଅଟଇ
ମୋର ଦୋଷ ଧରିବାର ଉଚିତ ତୋ ନୋହି
କିପରି ତୋ ଗୁଣ ବାବୁ ଭୁଲିବିରେ ମୁହିଁ ।
ତୋ ବିହୁନେ ଏ ଜୀବନ ରଖିବି ମୁଁ ନାହିଁ ॥
ପଣ୍ଡୁକୁଳେ ତୁହି ଏକ ମାତ୍ରରେ ସନ୍ତାନ ।
ତୋ ମୁଖ ଦେଖିଣ ସର୍ବେ କାଟୁଥାନ୍ତି ଦିନ ॥
ଅଭିମନ୍ୟୁ ଶୋକ ତୋହ ଯୋଗୁଁ ପାଶୋରିଲୁ
ଘରକୁ ଗଲେ କହିବି ଯାଇଣ କି ବୋଲି ॥
ମାତା ଆସି ପଚାରିବେ ବୃଷକେତୁ କାହିଁ ।
କିପରି ତାହାଙ୍କ ମନ ବୁଝାଇବି ମୁହିଁ ॥
ତୋ ମୃତ୍ୟୁ ଶୁଣିଲେ ମାତା ତେଜିବେ ପରାଣ
ତୋ ବିହୁତେ ଦ୍ରୌପଦୀ ନ ଧରିବେ ଜୀବନ
ଆସିଲା ବେଳରେ ସତୀ ମୋତେ ବାରମ୍ବାର ।
କହିଥିଲେ ବୃଷକେତୁ ଲାଗିଲା ମୋହର ॥
ପିଣ୍ଡ ଅଛି ପ୍ରାଣ ତୁମ୍ଭେ ସଙ୍ଗରେ ନେଉଛ ।
ଶୁଣି ଜୀବନ ତେଜିବେ କରିଁମୋତେ ତୁଚ୍ଛ ॥
ଆଉରି କୃଷ୍ଣ ଭଗିନୀ ସୁଭଦ୍ରା ସୁନ୍ଦରୀ ।
ତୋ ବିହୁନେ ନିଶ୍ଚେ ସେହି ମରିବେରେ ଝୁରି
ତୋ ସକାଶେ ଅଭିମନ୍ୟୁ ଶୋକ ତାଙ୍କମନେ
ନାହିଁ ଭୁଲିଛନ୍ତି ଦେଖି ତୋ ମୁଖ ଦର୍ଶନେ ॥
ଦିନେ ନଦେଖିଲେ ଭଦ୍ରା ତୋତେରେନନ୍ଦନ
ପାଣି ନ ଛୁଅନ୍ତି ସେହି ଜାଣେ ମୁଁ ସେମାନ ॥
କିପରି ମୁଁ ତାଙ୍କ ମନ ଯାଇଁ ବୁଝାଇବି ।
ନିଶ୍ଚେ ଜୀବନ ହାରିବେ ସେ ସୁଭଦ୍ରାଦେବୀ ॥
ଯୁଧିଷ୍ଠିର ଦେବ ଶୁଣି ଝୁରିଣ ମରିବେ ।
ଭୀମସେନ ଜୀବନକୁ ନ ରଖିବେ କେବେ ॥
ଶ୍ରୀହରି ଶୁଣିଣ ମୋର ନିନ୍ଦା ଯେ କରିବେ ।
ମୋହର ମୁଖକୁ ସେହି କେବେ ନ ଚାହିଁବେ
ନିଅ ବଳା ସଙ୍ଗତରେ ଯୁଦ୍ଧେ କାର୍ଯ୍ୟ ନାହିଁ ।
ତୁ ଯେଣିକି ଯିବୁ ମୁହିଁ ଯିବି ସେହିଠାଇଁ ॥

ବୃଷକେତୁ ବୋଲେ ଧର ପାର୍ଥ ବୀରବର ।
ନାନା ପ୍ରକାରେ ବିଳାପ କରନ୍ତି ସେଠାର ॥
ଅର୍ଜ୍ଜୁନର ଅଶ୍ରୁଜଳେ ତିନ୍ତେ ବକ୍ଷସ୍ଥଳ ।
ବଭ୍ରୁବାହ ଦେଖି ବୋଲେ କପି ହେ ବିକଳ
କ୍ଷତ୍ରିୟ ମଲେ ତା ପାଇଁ କରିବା ଖେଦନ ।
ଏହିତ ନୁହଇ କେବେ କ୍ଷତ୍ରିୟ ଲକ୍ଷଣ ॥
ଶୁଣ ହେ ବୀର ଅର୍ଜ୍ଜୁନ କପି ଏ ସ୍ଥାନରେ ।
ମୃତ ଦେହ ଧରି କାନ୍ଦୁଅଛ କାତରରେ ॥
ଦେଖି ତୁମ୍ଭେ ଶୋକ ହସିବେ ଯେ ସର୍ବଜନ
କ୍ଷତ୍ରିୟ ହୋଇଣ କପି କର ହେ ଖେଦନ ॥
ବୃଷକେତୁ ବୀରପଣେ ଯୁଦ୍ଧ ଘୋରତର ।
କରି ଜୀବନ ତେଜିଣ ଗଲେ ସ୍ୱର୍ଗପୁର ॥
ବୃଷକେତୁ ଶୋକ ଛାଡ଼ ଅହେ ବୀରବର ।
ନିଜ ପ୍ରାଣ ରକ୍ଷା କର ଅଜର ରଣର ॥
ଜାଣିଅଛି ତୁମ୍ଭ ବୀରପଣ ଭଲେ ମୁହିଁ ।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ହେତୁ ଜୟ ହୁଏ ସବୁଠାଇଁ ॥
ଯେବେ ଜୀବନରେ ଆଶା ଅଛି ହେ ତୁମ୍ଭର
ବେଗେ ଚିନ୍ତାକର ତୁମ୍ଭେ ସେ ଶାରଙ୍ଗ ଧର
ସେ ଆସିଲେ ଅବା ତୁମ୍ଭେ ରକ୍ଷା ହୋଇପାର
ନ ହେଲେ ମୋ ହସ୍ତେ ଆଜ ଯିବ ଯମପୁର
ନିସ୍ତାର ନାହିଁ ତୁମ୍ଭର ଆଜ ବୀରମଣି ।
ତୁମ୍ଭ ବଳ ପରାକ୍ରମ ଅଛି ମୁହିଁ ଜାଣି ॥
କିଏ ସେ ଜାରଜ ଆଜ ଏଠାରେ ଦେଖିବା ।
ବେଶ୍ୟାପୁତ୍ର କିଏ ତାହା ପରିଚୟ ଦେବା ॥
କ୍ଷତ୍ରୀ ଔରସରୁ ଜାତ କି ବେଶ୍ୟା ସନ୍ତାନ ।
ଏହିକ୍ଷଣି ତାର ପରିଚୟ ଦେବି ଜାଣ ॥
ଛାଡ଼ ବୃଷକେତୁ ଶିର ଧର ଧନୁଶର ।
ଏତେବେଳେ ନିସତ ହେ ହୁଅ କପି ବୀର ॥
ନିସତ ହୋଇଲେ ତୁମ୍ଭେ ରହିବ ଜୀବନେ ।
ଏହି କଥା ଭାବନା କି କରୁଅଛ ମନେ ॥
ତେଣୁ ବୃଷକେତୁ ଶୋକ ଛାଡ଼ ହେ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ
ଆଜ ରଣେ ତରିବାକୁ ଡାକ ନାରାୟଣ ॥
କୃଷ୍ଣ ବିନା ତୁମ୍ଭର ଯେ ଅନ୍ୟଗତି ନାହିଁ ।
କୃଷ୍ଣ ବିନା ଚଣେ ପ୍ରାଣ ତେଜିବ କପାଇଁ ॥
ଯଦ୍ୟପି ଜୀବନେ ଆଶା ଅଛି ହେ ତୁମ୍ଭର ।
ଚଳ ଥାଉଁ ଥାଉଁ ଚିନ୍ତାକର ଚକ୍ରଧର ॥

ଯେବେ ତୁମ୍ଭେ ଶ୍ରୀଚରଣ କରିବ ଦର୍ଶନ ।
ରଣେ ମରିଯିବ ବୀର ବୈକୁଣ୍ଠ ଭୁବନ ॥
ମୋ ବାଣରେ ଆହୁ ନାହିଁ ଚିନ୍ତ ଚକ୍ରଧର ।
ସେ ଆସିଲେ ଅବା ହୋଇ ପାରିବ ନିସ୍ତାର ॥
ବଭ୍ରୁବାହନଙ୍କ ବାଣୀ ଶୁଣି ବୀରମଣି ।
ମନମଧ୍ୟେ ଚିନ୍ତାକଲେ ଦେବ ଚକ୍ରପାଣି ॥
ଦୟାମୟ ହରି ଅହେ ଦୀନଜନ ବନ୍ଧୁ ।
ବାରେକ କରୁଣା ମୋତେ କର କୃପାସିନ୍ଧୁ ॥
ଅସମୟେ ପଡ଼ିଅଛି ବୁଦ୍ଧିବାଟ ନାହିଁ ।
ଏ ବିପଦୁଁ ରକ୍ଷାକର ପ୍ରଭୁ ଭବଗ୍ରାହୀ ॥
ତୁମ୍ଭେ ନ ରଖିଲେ ପ୍ରଭୁ ହୋଇବି ନିହତ ।
ଏ ନିନ୍ଦା କାହାକୁ ହେବ ଅହେ ଜଗନ୍ନାଥ ॥
ପାଣ୍ଡବଙ୍କ କର୍ତ୍ତା ବୋଲି ସମସ୍ତେ ଜାଣନ୍ତି ।
କପାଇ ଏବେ ନିଷ୍ଠୁର ହୁଅ ଶିରୀପତି ॥
ଅହେ ପ୍ରଭୁ ନାରାୟଣ ଜଗତ କାରଣ ।
ଆସି ରକ୍ଷାକର ଭାସି ଯାଉଛି ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ॥
ଯେବେ ନ ରଖିବ ପ୍ରଭୁ ନିଶ୍ଚୟ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ।
ଜଣାଯାଏ ବଭ୍ରୁବାହ ହାତେ ଯିବ ପ୍ରାଣ ॥
କିପରି ସହିବ ନାଥ ସୁଭଦ୍ରା ବିକଳ ।
ଏତେବେଳେ ରକ୍ଷାକର ଆସି ଆଦିମୂଳ ॥
ମୋହର ବିନାଶ ଶୁଣି ଯୁଧିଷ୍ଠିର ଦେବ ।
ନିଶ୍ଚୟ ପିଣ୍ଡରୁ ତାଙ୍କ ଛାଡ଼ିଯିବ ଜୀବ ॥
ଭୀମସେନ ମୋ ବିଚ୍ଛେଦ ସହି ନ ପାରିଣ ।
ଜଳନ୍ତା ଅନଳେ ପଶି ତେଜିବେ ପରାଣ ॥
ନକୁଳ ସହଦେବ ଯେ ଦେଖିଣ ଏସନ ।
ସତେକି ସେହି ଧରିବେ ପିଣ୍ଡରେ ଜୀବନ ॥
ମାତା କୁନ୍ତୀଦେବୀ ଭଦ୍ରା ଦ୍ରୌପଦୀ ସୁନ୍ଦରୀ ।
ଅକାଳରେ ପ୍ରାଣ ସବୁ ତେଜିବେ ତାଙ୍କର ॥
କେତେ କେତେ ସଙ୍କଟରୁ ରଖିଅଛ ତୁମ୍ଭେ ।
କପାଇ ଏବେ ନିଷ୍ଠୁର ହୁଅ ପଦ୍ମନାଭେ ॥
ଜତୁ ଗୃହରୁ ରଖିଲ ଲଜ୍ଜା ନିବାରିଣ ।
ଏବେ ଏ ଲଜ୍ଜାରୁ ରଖ କମଳ ଲୋଚନ ॥
ଦୁର୍ବାସାଙ୍କ କୋପାନଳୁ ନିସ୍ତାର କରିଲ ।
ତୁମ୍ଭ ବିନା କେ ରଖନ୍ତା ଏହି ଭୂମଣ୍ଡଳ ॥
ବିରାଟ ପୁରେ ଗୋଧନ ହରଣେ ମୁରାରି ।
ରକ୍ଷାକଲ ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ହେ ପ୍ରଭୁ ଦୟାକରି ॥

ଦ୍ରୌପଦୀ ଲଜ୍ଜାରେ ପ୍ରଭୁ ତୁମ୍ଭ କୃପାବଳେ ।
ଲକ୍ଷେ ରାଜାଙ୍କୁ ଜିଣିଲି ମୁହିଁ ଅବହେଳେ ॥
ତୁମ୍ଭ ସକାଶରେ ପାଣ୍ଡୁ ପୁତ୍ର ବୀରବର ।
ଭୀଷ୍ମଦ୍ରୋଣ କର୍ଣ୍ଣହସ୍ତୁ କରିଛ ନିସ୍ତାର ॥
ପାଣ୍ଡବଙ୍କ କର୍ତ୍ତା କେ ନ ଜାଣେ ତ୍ରିଭୁବନ ।
ଏବେ ଆମ୍ଭ ରକ୍ଷାକର ଶ୍ରୀମଧୁସୂଦନ ॥
ସୁଭଦ୍ରା ହରଣ କାଳେ ପ୍ରଭୁ ନୀଳାମ୍ବର ।
ପରାସ୍ତ ହୋଇଲେ ରଣେ ତୁମ୍ଭର ତେଜର ॥
ମାୟାକର ଚତୁର୍ଭୁଜ ଦେଲ ନାରାୟଣ ।
ଦେଖି ବଳରାମଙ୍କର ତୋଷ ହେଲା ମନ ॥
ପାଣ୍ଡବଙ୍କ ନାଥ ଏବେ ରଖ ମୋ ଜୀବନ ।
ସୁଧନ୍ୱା ସୁରଥ କରୁ କରିଛ ତାରଣ ॥
ଏତେଦିନ ବଞ୍ଚାଇଣ ଶେଷକୁ ତେଜିଲ ।
ଏତେବେଳେ ରଖ ଆମ୍ଭ ଅହେ ନନ୍ଦବାଳ ॥
ନ ଡରି ମୁଁ ଥିଲି ଭୀଷ୍ମ ଦ୍ରୋଣ କର୍ଣ୍ଣ ରଣେ ।
ମହାଭୟ ଜାତ ହୁଏ ବଭ୍ରୁବାହ ସନେ ॥
ରକ୍ଷାକର ରକ୍ଷାକର ହେ ମଧୁସୂଦନ ।
ନୋହିଲେ ମୋହର ନିଶ୍ଚେ ହୋଇଲା ମରଣ ॥
ଏହିପରି ବୀରବର କହୁ ସ୍ତୁତି କଲେ ।
ଦ୍ୱାରକାରେ ଥାଇ ହରି ସକଳ ଜାଣିଲେ ॥
ଭାବିଲେ ସେ ଆସିବାକୁ ଅର୍ଜୁନ କାରଣେ ।
କିନ୍ତୁ ଗଙ୍ଗାଙ୍କର ଶାପ ପଡ଼ିଗଲା ମନେ ॥
ଭାବିଲେ ସେ ସୁରେଶ୍ୱରୀ ତ୍ରିଲୋକ ତାରଣୀ ।
ତା କଥା ବିଫଳ କରିବି କିପରି ପୁଣି ॥
ଯେବେ ମୁହିଁ ବର୍ତ୍ତମାନ ପାର୍ଥ ପାଶେ ଯିବି ।
ଗଙ୍ଗାଙ୍କର ଶାପ ନିଶ୍ଚେ ବିଫଳ କରିବି ॥
ମୋହ ଯୋଗ୍ୟ ଧନା ଗଙ୍ଗା ସଂସାରେ ପୂଜିତ ।
ମୁହିଁ ନ ମାନିଲେ କପାଁ ମାନିବେ ଜଗତ ॥
କପାଁ ଆଉ ଧର୍ମଭୟ କରିବେ ଯେ ନର ।
ଏହା ଭାବି ସେ ସ୍ଥାନକୁ ନଇଲେ ଶ୍ରୀଧର ॥
ଅର୍ଜୁନ ଭାବନ୍ତି ମନେ ଶ୍ରୀମଧୁସୂଦନ ।
ନିଶ୍ଚୟ ମୋ ରକ୍ଷାପାଇଁ ଆସିବେ ଏ ସ୍ଥାନ ॥
ଅନୁମାନ କରି ଏହା ବୀର ଫାଲ୍ଗୁନି ।
ରଥ ଆଡ଼େ ଦୃଷ୍ଟି ସେହି ଦଏ ପୁଣି ପୁଣି ॥
ଦେଖିଲେ ସେ ଶୂନ୍ୟ ରଥେ ଶ୍ରୀହରି ନାହାନ୍ତି ।
ଧ୍ୱଜପତ୍ରେ ହନୁମାନ ଦେଖା ଯେ ନ ଯାନ୍ତି ॥

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ହନୁମାନଙ୍କୁ ନ ଦେଖିଣ ବୀର ।
ଭାବେ ଆଜ ଅମଙ୍ଗଳ ହେବ ନିଶ୍ଚେ ମୋର ॥
ଅକାଳେ ହୋଇବ ଆଜ ମୋ ପ୍ରାଣ ଦହନ ।
ମୋ ସୂତ ଭାବି କି ନ ଆସିଲେ ଏହି ସ୍ଥାନ ॥
ଏ ସମୟେ ଶତ୍ରୁହନ୍ତା ବଭ୍ରୁବାହ ବୀର ।
କ୍ରୋଧଭରେ ଘନ ଘନ ଡାକିଲା ସେଠାର ॥
ବୋଇଲା ବିଳମ୍ବେ ଆଉ ନାହିଁ ପ୍ରୟୋଜନ ।
ନିଜର ଶକ୍ତି ପ୍ରକାଶ କର ହେ ଏକ୍ଷଣି ॥
ଥିଲେ କୃଷ୍ଣ ତୋ ସଙ୍ଗତେ କୁରୁ ଯୁଦ୍ଧସ୍ଥଳେ ।
ସେଥିରେ ଜିଣିଲ ରଣେ ସର୍ବ କୁରୁବୀରେ ॥
ଡାକ ତୋର କୃଷ୍ଣ ସଖା ଆସି ରକ୍ଷା କରୁ ।
ଯୁଦ୍ଧ କରିବାକୁ ବୀର କିସ ତୁ ଡରୁଛୁ ॥
ଏସନ କହିଣ ବୀର କ୍ରୋଧେ ବାଣଗଣ ।
ଏକାଥରେ ଶତେ ବାଣ କଲା ସେ ସନ୍ଧାନ ॥
ସେ ବାଣକୁ ନିବାରି ନ ପାରିଲେ ଅର୍ଜୁନ ।
ସେ ବାଣ ପଡ଼ିଲା ଆସି ଅର୍ଜୁନ ହୃଦେଶ ॥
ଯେତେ ବାଣ ପ୍ରହାର କରନ୍ତି ଧନଞ୍ଜୟ ।
ଅର୍ଦ୍ଧପଥେ କାଟେ ଚିତ୍ରାଙ୍ଗଦାର ତନୟ ॥
ବାଛିଣ ବାଛିଣ ମାରେ ଚୋଖା ଚୋଖା ଶର ।
ସେ ବାଣେ ଜର୍ଜର ହେଲା ପାର୍ଥ କଳେବର ॥
ନିବାରିବା ପାଇଁ ବୀର ଯେତେ ଚେଷ୍ଟା କଲେ ।
ଦକ୍ଷ ହସ୍ତ କମ୍ପେ ଧନୁ ଧରି ନ ପାରିଲେ ॥
ତଥାପି ସାହସେ ବୀର ବାସବ ନନ୍ଦନ ।
ପାଶୁପତ ଅସ୍ତ୍ର ବେଗେ କଲେକ ସନ୍ଧାନ ॥
ତ୍ରିପୁର ଦହନ କାଳେ ରୁଦ୍ର ଯେଉଁ ଶର ।
ଯେଉଁ ଶର ତେଜେ ପୃଥ୍ୱୀ ହୁଏ ଟଳମଳ ॥
ଅବ୍ୟର୍ଥ ସେ ଶର ଅଟେ ସଂସାରେ ଦୁର୍ଜୟ ।
କ୍ରୋଧେ ତାହା ପ୍ରହାରିଲେ ବାସବ ତନୟ ॥
ଆକାଶରେ ଦେବଗଣ ଯୁଦ୍ଧ ଦେଖୁଥିଲେ ।
ବାଣତେଜ ଦେଖି ସର୍ବେ ଭୟେ ପଳାଇଲେ
ପୃଥିବୀ କମ୍ପିତ ହେଲା ସିନ୍ଧୁ ଉଚ୍ଛୁଳିଲା ।
ବାସୁକୀ ନାଗର ଫଣା ଟଳମଳ ହେଲା ॥
ଅସ୍ଥାନ ଛାଡ଼ିଣ ଯମ ଶୂନ୍ୟ ଭୁବନରେ ।
ବାଣଭୟେ ରହିଲେ ସେ ଦଣ୍ଡ ଘେନି କରେ
ଯେଉଁ ଅସ୍ତ୍ରବଳେ ପାର୍ଥ କୁରୁକ୍ଷେତ୍ର ରଣେ ।
ଭୀଷ୍ମ ଦ୍ରୋଣ କର୍ଣ୍ଣେ ଭୟ ନ କରଇ ମନେ ॥

ଯେ ଅସ୍ତ୍ରର ବଳେ ସେହି ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କ କୁମର ।
ବୀରମାନଙ୍କ ଉପରେ ବୋଲାଏ ସେ ବୀର ॥
ଯେଉଁ ଅସ୍ତ୍ରବଳେ ସ୍ୱର୍ଗେ କାଳକେୟ ଗଣ ।
ନିବାତ କବଚ ଆଦି କରିଲେ ନିଧନ ॥
ସେହି ଅସ୍ତ୍ରବଳେ କାଟି ଅଶ୍ୱତ୍ଥାମା ଶିର ।
ଚୂଡ଼ାମଣି ନେଇଥିଲେ ପାର୍ଥ ବୀରବର ॥
ସେ ଅସ୍ତ୍ରକୁ ଦେଖି ବୀର ଅର୍ଜୁନ ନନ୍ଦନ ।
ବିଷ୍ଣୁଙ୍କ ବୈଷ୍ଣବୀ ଅସ୍ତ୍ର କରିଲା ସନ୍ଧାନ ॥
ତାର ଅସ୍ତ୍ରବଳେ ବାଣ ଲେଉଟି ଅଇଲା ।
ଦେଖିଣ ଅର୍ଜୁନ ମନେ ଭୟ ଜାତ ହେଲା ॥
ଇଥାନ୍ତି ସେ ବୀରବର ପାଣ୍ଡୁଙ୍କ ନନ୍ଦନ ।
କ୍ରୋଧଭରେ ବ୍ରହ୍ମଶର କରିଲେ ସନ୍ଧାନ ॥
ମନେ ଅଭିଷେକ କରି ବେଗେ ଛାଡ଼ିଦେଲେ
ତା ତେଜରେ ସୂର୍ଯ୍ୟ ମେରୁ ଉହାଡ଼େ ଲୁଚିଲେ
ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କର ଶର ଏହି ଅଟେ ଅବାରଣ ।
ଯାହାଙ୍କି ପେଷିବ ତାର ହେନିବ ପରାଣ ॥

ଯେତେବେଳେ ଅସ୍ତ୍ରମାନଙ୍କର ସୃଷ୍ଟିହେଲା ।
ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟେ ଶର ପାଞ୍ଚ ଯେ ସୃଜିଲା ॥
ସେହି ପଞ୍ଚଶର ଅଣବାହୁଡ଼ା ଅଟଇ ।
ଯାହାଙ୍କ ପେଷିବ ତାହା ନିଶ୍ଚୟ ହରଇ ॥
କିବା ଇନ୍ଦ୍ର କିବା ଚନ୍ଦ୍ର କିବା ଦିବାକର ।
କିବା ହରି କିବା ହର ଗନ୍ଧର୍ବ କିନ୍ନର ॥
ଏ ବାଣଙ୍କ ମୁଖେ କେହି ରକ୍ଷା ନ ପାବନ୍ତି ।
ତେଣୁ ନିବାରଣ ଶର ବୋଲିଣ ବୋଲନ୍ତି ॥
ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କର ବ୍ରହ୍ମଶର ବଜ୍ର ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କର ।
ପଶୁପତିଙ୍କର ଅଟେ ପାଶୁପତ ଶର ॥
ବିଷ୍ଣୁଙ୍କ ବୈଷ୍ଣବ ଶର ଆଉର ଯେ ବାଣ ।
ବାସୁକୀଙ୍କ ନାଗଫାଶ ଏହି ପାଞ୍ଚ ଜାଣ ॥
ମହାବ୍ରହ୍ମ ଅସ୍ତ୍ର ନୁହେଁ କାହିଁରେ ନିବାରି ।
ବଭ୍ରୁବାହ ଲୀଳବାଣେ ଦେଲା ଦୂର କରି ॥
ଅଗ୍ନିବାଣ ପ୍ରହାରିଲେ ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ନନ୍ଦନ ।
ବରୁଣାସ୍ତ୍ରେ ନିବାରିଲା ତା ବଭ୍ରୁବାହନ ॥

ପତିତ ପାବନୀ ଗଙ୍ଗା ଅସ୍ତ୍ରରୂପ ହୋଇ ବଭ୍ରୁବାହନଙ୍କୁ ଅର୍ଜୁନ ମରଣ କଥା କହିବା ଓ
ବଭ୍ରୁବାହନ ଗଙ୍ଗା ଅସ୍ତ୍ର ମାରିବାରୁ ଅର୍ଜୁନଙ୍କ ପ୍ରାଣତ୍ୟାଗ ।

ଗଙ୍ଗା, ବଭ୍ରୁବାହନ ଓ ଅର୍ଜୁନ

କ୍ରୋଧେ ଗଙ୍ଗାଦେବୀ ବଭ୍ରୁବାହନ କର୍ଣ୍ଣରେ ।
ଅର୍ଜୁନର ମୃତ୍ୟୁକଥା କହିଲେ ସତ୍ୱରେ ॥

ମାଇଲେ ପଞ୍ଚ ଶତଶର ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କ କୁମର ।
ବଜ୍ରବାଣେ କାଟେ ଚିତ୍ରାଙ୍ଗଦାର କୁମର ॥
ପୁଣି କ୍ରୋଧେ ସର୍ପବାଣ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ମାଇଲେ ।
ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ସର୍ପମାନ ଶୂନ୍ୟରେ ଧାଇଁଲେ ॥
ବିକଟ ଦଶନ ମୁଖ ଅତି ଭୟଙ୍କର ।
ଫୁତ୍କାର ଧ୍ୱନି କରି ଧାଇଁଲେ ସକଳ ॥
ଦେଖି ଗରୁଡ଼ାସ୍ତ୍ର ମାରେ ସେ ବଭ୍ରୁବାହନ ।
ସର୍ପମାନେ ପଳାଇଲେ ଆକାଶ ଛାଡ଼ିଣ ॥
ଅର୍ଜ୍ଜୁନ କୁହୁକ ବାଣ ବିନ୍ଧିଲେକ କୋପେ ।
ଅର୍ଜ୍ଜୁନି ଭାସ୍କର ବାଣ ବସାଇଲା ଚାପେ ॥
ଅନ୍ଧକାର ଭାଜିଗଲା ଦିଗ ପରିମଳ ।
ଏକ ମୁଖରେ ପ୍ରଶଂସା କରନ୍ତି ଅମର ॥
କ୍ରୋଧେ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ତୂଣୀରୁ କାଢ଼ି ଏକ ବାଣ ।
ଛାଡ଼ିଦେଲେ କ୍ରୋଧେ ଚଳିଗଲା ସେ ବହ୍ନ ॥
କୋଟି କୋଟି ଗନ୍ଧର୍ବ ତା ଗର୍ଭୁ ଜାତହେଲା
ସମର ଭୂମିରେ ତହୁଁ ଚହଳ ପଡ଼ିଲା ॥
ଧାଇଁଲେ ସେମାନେ ଧନୁ ଶୂଳ ଗଦା ଧରି ।
ବଭ୍ରୁବାହନଙ୍କ ସୈନ୍ୟ ପକାଇଲେ ମାରି ॥
ତା ଦେଖି ଅର୍ଜ୍ଜୁନି କୋପେ ଶକତି ମାଇଲା ।
ତା ତେଜରେ ଗନ୍ଧର୍ବଙ୍କ ତେଜ ନ୍ୟୂନ ହେଲା
ପଡ଼ିଲା ସେ ଶକ୍ତି ଯାଇଁ ଅର୍ଜ୍ଜୁନଙ୍କ ଶିରେ ।
ଝାମ ଗଲା ପ୍ରାୟ ବୀର ହୋଇଲେ ସେଠାରେ
କ୍ରୋଧେ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ପରିଘ ଅସ୍ତ୍ର ହସ୍ତେ ଧରି ।
ମନ୍ତ୍ରପୂତ କରି ଛାଡ଼ିଦେଲେ ବେଗକରି ॥
କ୍ଷୁରପ ନାରାଚେ ତାହା କାଟେ ବାରବାର ।
କ୍ରୋଧେ କମ୍ପମାନ ହେଲା ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ଶରୀର ॥
ଯେତେ ଯେତେ ଶରମାନ ମାଇଲେ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ
ଅବହେଳେ ଛେଦିଲେ ତା ସେ ବଭ୍ରୁବାହନ
ଏ ସମୟେ ବଭ୍ରୁବାହ ଗଙ୍ଗା ଅସ୍ତ୍ର ଧରେ ।
ମନ୍ତ୍ରେ ଅଭିଷେକ କଲା ଅତ୍ୟନ୍ତ ଆଦରେ ॥
ପତିତପାବନୀ ଗଙ୍ଗା ତ୍ରିଲୋକ ତାରିଣୀ ।
ହୋଇଲେ ସେ ଅର୍ଜ୍ଜୁନଙ୍କ ପ୍ରାଣ ସଂହାରିଣୀ ॥
ଭୟଙ୍କର ବାଣରୂପ ହୋଇଣ ସେଠାରେ ।
ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ମରଣ କଥା କହିଲେ କର୍ଣ୍ଣରେ ॥
ଦରିଦ୍ର ପାଇଲେ ଧନ ଆନନ୍ଦ ଯେସନ ।
ଶୁଣି ଆନନ୍ଦିତ ହେଲେ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ନନ୍ଦନ ॥
ଭକ୍ତିଭରେ ଦେବୀପାଦେ ନମସ୍କାର କଲେ ।
କ୍ରୋଧେ ଗଙ୍ଗାବାଣ ପାର୍ଥପରେ ନିକ୍ଷେପିଲେ ॥
ଗୃହୁଁ ଗୃହୁଁ ଆହା ସେହି ନିଦାରୁଣ ଶର ।
ସ୍ୱର୍ଗ ମର୍ତ୍ତ୍ୟ ରସାତଳ କଲା ଅନ୍ଧକାର ॥
ବିଜୁଳିର ତେଜ ଜିଣି ତେଜ ଝଟକିଲା ।
ଅର୍ଜ୍ଜୁନଙ୍କ କଣ୍ଠଦେଶେ ଯାଇଣ ପଡ଼ିଲା ॥
କିରୀଟ କୁଣ୍ଡଳ ସହ ଅର୍ଜ୍ଜୁନଙ୍କ ଶିର ।
ଭୂତଳେ ପଡ଼ିଲା ସର୍ବେ କଲେ ହାହାକାର ॥
ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ନାଶିଣ ଶର ବେଗେ ଚଳିଗଲା ।
ସମୁଦ୍ରେ ସ୍ନାନ କରିଣ ସ୍ୱର୍ଗକୁ ଚଳିଲା ॥
ଯେତେବେଳେ ଅର୍ଜ୍ଜୁନଙ୍କ ଶିର ପୃଥିବୀରେ ।
ପଡ଼ିଗଲା ଦେଖୁଥିଲେ ସକଳ ଅମରେ ॥
ହାହାକାର କରି ସର୍ବେ ଅନାଇଁ ରହିଲେ ।
ଅକସ୍ମାତ ରକ୍ତବୃଷ୍ଟି ହୋଇଲା ସେଠାରେ ॥
ଦିନକର ମ୍ଳାନ ହେଲେ ପୃଥିବୀ କମ୍ପିଲା ।
ବଭ୍ରୁବାହନ ନୟନୁ ଲୋତକ ଝରିଲା ॥
ରଥ ଉପରୁ ଓହ୍ଲାଇ ବୀର ଚୂଡ଼ାମଣି ।
ପାର୍ଥ ପାଦତଳେ ବସି କାନ୍ଦିଲାକ ପୁଣି ॥
ଓକେତେକ୍ଷଣେ କ୍ରୋଧଶାନ୍ତ କରି ବାରବର ।
କିରୀଟ ଗାଣ୍ଡିବ ହସ୍ତେ ଧରିଲା ସତ୍ୱର ॥
ସୈନ୍ୟଗଣମାନେ ଜୟ ଜୟ ଧ୍ୱନି କଲେ ।
ଆନନ୍ଦେ ବଭ୍ରୁବାହନ ଗୃହେ ଚଳିଗଲେ ॥
ଜୟବାଦ୍ୟ ବାଇ ନଗ୍ରେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ।
ଠିକ ଠିକ କରି ରସେ ମହାଦେବ ବୋଲେ ॥
ଜୟ ପ୍ରଭୁ ନାରାୟଣ ଜଗତ ଜୀବନ ।
ହୀନବୁଦ୍ଧି ଅଟେ ମୁହିଁ ବାଳକ ଅଜ୍ଞାନ ॥
ଧୂଳିଶ୍ୱରେ ଘର ଉପାଧ୍ୟାୟ ବଂଶେ ଜାତ ।
ତୁମ୍ଭ କୃପାବଳେ ରଚୁଅଛି ଏ ଚରିତ ॥

ଚିତ୍ରାଙ୍ଗଦା ଓ ଉଲୁପୀର ଶୋକ

ଚିତ୍ରାଙ୍ଗଦା ଉଲୁପୀ ଯେ ଅନ୍ତଃପୁରେ ଥିଲେ ।
ରଣଜୟ ବାଦ୍ୟ ଶୁଣି ଚମକି ପଡ଼ିଲେ ॥
ଚିତ୍ରାଙ୍ଗଦା ବୋଲେ ସଖି ଶୁଣ ମୋର ବାଣୀ
କପାଁ ମୋ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ବାହୁ କଳାଦଶେ ପୁଣି ॥
ଶୁଣି ଉଲୁପୀ ବୋଲଇ ଶୁଣ ଗୋ ସଙ୍ଗାତ ।
ପ୍ରାଣନାଥ ଦେଇଥିଲେ ଯେବଣ ସଙ୍କେତ ॥

ପାଞ୍ଚଗଛ ତାଳସ୍ନ ତୋଟାରେ ଯେ ଥିଲେ ।
ମୋ ଜୀବନ ଥିବାଯାଏ ନ ମରବ ଭଲେ ॥
ଯେତେବେଳେ ମୋହର ଯେ ମୃତ୍ୟୁ ହେବ ସତ୍ୟ
ସେତେବେଳେ ଏ ଗଛ ନିଶ୍ଚୟ ମରବଇଁ ॥
ଦେଖିଲେ ଗଛ ତୋଟାରେ ହୋଇଅଛି ମୃତ
ଏହା ସମୟେ ମିଳିଲା ଚିତ୍ରାଙ୍ଗଦା ସୁତ ॥
ଦେନି ମାତାଙ୍କ ଚରଣେ ନମସ୍କାର କଲା ।
କିରୀଟ ଗାଣ୍ଡିବ ଧନୁ ତହିଁ ଥୋଇଦେଲା ॥
ବୋଇଲା ଜନନୀ ତୁମ୍ଭ କଲ୍ୟାଣରେ ମୁହିଁ ।
ମହାବଳୀ ଅର୍ଜୁନଙ୍କୁ ଯୁଦ୍ଧେ ଜିଣିଲଇଁ ॥
ତିନି ଭୁବନ ମଧ୍ୟରେ ଯେ ବୀର ଦୁର୍ଜୟ ।
ଆଜ ମୋ ହାତରେ ସେ ହୋଇଲା ପରାଜୟ ॥
ପୁତ୍ରଠାରୁ ଶୁଣି ଏହା ନିଦାରୁଣ ବାଣୀ ।
ଛିନ୍ନଭିନ୍ନ ପ୍ରାୟ ପଡ଼ିଗଲେ ଦେନିରାଣୀ ॥
କେତେବେଳେ ଜ୍ଞାନ ପାଇ କରନ୍ତି ରୋଦନ
ପ୍ରାଣନାଥ ଗୁଣଗୁଣି ଅଥୟ ହୋଇଣ ॥
ଆରେ ବଳା କି କୁକ୍ଷଣେ ଜନ୍ମହେଲୁ ତୁହି ॥
ପିତା ଭ୍ରାତା ନାଶି କି ଯଶ ରଖିଲୁ ମହୀ ॥
ଆରେ ବାବୁ ଦେଖା ମୋତେ ନେଇପ୍ରାଣଧନ
ତାଙ୍କ ବିନା ନ ରଖିବୁ ଆଉ ଏ ଜୀବନ ॥
ଏମନ କହିଣ ଦେନିରାଣୀ କ୍ରୋଧଭରେ ।
ପାଗଳିନୀ ପ୍ରାୟ ଦଉଡ଼ିଲେ ସେ ଦାଣ୍ଡରେ ॥
କେଶ ବାସ ଅସମ୍ଭାଳ ଅବସ୍ଥାରେ ସେହି ।
ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ଯାଇ ସମରର ଭୂଇଁ ॥
ତାଙ୍କ ପଛେ ବଭ୍ରୁବାହ କରଇ ଗମନ ।
ଦେନି ନୟନରୁ ଯାଏ ଲୋତକ ବହିଣ ॥
ସମର ଭୂମିରେ ସ୍ୱାମୀ ପଡ଼ିଛି ଦେଖିଲେ ।
ବୋଲେ ଧରି ଉଚ୍ଚସ୍ୱରେ ବାହୁନି କାନ୍ଦିଲେ ॥
ଦୁହେଁ କାନ୍ତ ଶିର କୋଳେ ଘେନିବାହୁନିଲେ
ଅହା ପ୍ରାଣନାଥ ଛାଡିଗଲ ହୋ ବୋଇଲେ ॥
ଏ ଛାର ପୁତ୍ରର ହସ୍ତେ ଖାଇ ପ୍ରାଣ ଦେଲ ।
ଅଗାଧ ସମୁଦ୍ର ଜଳେ ଭେଳା ବୁଡ଼ାଇଲ ॥
ଏତେ ବୋଲି ପାର୍ଥ ପାଦ ହୃଦରେ ଗୁପନ୍ତି ।
ବ୍ୟାକୁଳ ହୋଇଣ ଦୁହେଁ ରୋଦନ କରନ୍ତି ॥
ଦେଖିଲେ କର୍ଣ୍ଣର ପୁତ୍ର ପଡ଼ିଣ ଅଛଇ ।
ତାହା ଶିର ହସ୍ତେ ଘେନି କାନ୍ଦିଲେକ ସେହି ॥

ଚିତ୍ରାଙ୍ଗଦା ପୂର୍ବକଥା ସୁମରି ମନରେ ।
ପାର୍ଥର ମୁଖକୁ ଚାହିଁ କହନ୍ତି କାତରେ ॥
ବୋଲେ ପାର୍ଥ ତୁମ୍ଭ ପାଦତଳେ ମୁହିଁ ଅଛି
କ୍ଷମା ମୋତେ ନ ଚାହିଁ ପୁତ୍ରର ଦୋଷମୁଚି
କିବା ଅପରାଧ ମୁହିଁ କଲି ଅଜ୍ଞାନରେ ।
ହସିଣ ବଚନ କ୍ଷମା ନ କହ ମୋହରେ ॥
ଏ ତୁମ୍ଭର ଗତକୁ ଲଭିବୁ ଆମ୍ଭେ ଜାଣ ।
ଆବର କେଉଁ କାରଣେ ରଖିବୁ ଜୀବନ ॥
ପୁତ୍ର ଅପରାଧ ସବୁ କ୍ଷମି ଦୟାକର ।
ଦାସପଣେ ସେବୁଥିବ ତୁମ୍ଭର ପୟର ॥
ଏତେବଡ଼ ମହାବୀର ପଣ କାହିଁ ଗଲା ।
ଏ ଛାର ବାଳକ ତୋତେ ସଂଗ୍ରାମେ ମାଇଲା
ବିରାଟରେ ଗୋଧନ ହରଣ ଯେଉଁ କାଳେ
କେତେ ବୀର ଜିଣି ଏକା ଅଛିଲ ସେ କାଳେ
ଦ୍ରୌପଦୀର ସ୍ୱୟମ୍ବରେ ଲକ୍ଷେ ରାଜା ଜିଣି ।
ଲକ୍ଷ୍ୟବିନ୍ଧ କନ୍ୟା କି ଆଣିଲେ ଫାଲଗୁନି ॥
ତାହାଙ୍କୁ ସପତ୍ନୀଭାବେ ହିଂସା ନାହିଁ ମୋର
ସେ ଦୋଷକ ମନେ ଧରି ନ କୁହ ଉତ୍ତର ॥
ପୂର୍ବେ ହୋ ଖାଣ୍ଡବ ବନ ଦହିଲଟି ହେଲେ ।
ଇନ୍ଦ୍ରାଦି ବ୍ୟାଧିରୁ ଅନଳ ଭଲ ହେଲେ ॥
ନାଗରାଜା ଦୁହିତା ଉଲୁପୀ ଏହୁ ଜାଣ ।
ସ୍ୱାମୀଙ୍କୁ ବଶ ହୋଇ ନାଥ ଥିଲ ହେ ପୂର୍ବେଣ
ଏତେ କହି ପାର୍ଥ ମୁଣ୍ଡ ଦେନିଙ୍କ ହସ୍ତରେ ।
ଦେନି ସପତ୍ନୀ ଯେ କାନ୍ଦନ୍ତି ଉଚ୍ଚସ୍ୱରେ ॥
ପୁତ୍ରଙ୍କୁ ବୋଇଲେ ବାବୁ ଭଲ କର୍ମ କଲୁ ।
ଅକୀର୍ତ୍ତି ପତାକା ବାବୁ ଶିରରେ ବାନ୍ଧିଲୁ ॥
ଏବେ ତୁହି ଆମ୍ଭ ଶିର କରରେ ଛେଦନ ।
ପିତାମାତା ନାଶି ପୁତ୍ର ରଖିଥାଅ ମାନ ॥
ପର୍ଶୁରାମଠାରୁ ହୋ ଦାରୁଣ ହେଲୁ ତୁହି ।
ପୂର୍ବେ ଯେ ମାତାଙ୍କ ଶିର ଛେଦଥିଲେ ସେହି
ତହିଁରୁ ଅଧିକ ପୁଣ ହୋଇଲା ତୋହର ।
ଛେଦ ପକାଇଲୁ ତୁହି ପିତାଙ୍କର ଶିର ॥
ଆଣ ବାବୁ କାଷ୍ଠ ଅଗ୍ନିକୁଣ୍ଡ ସଜ କର ।
ବିଳମ୍ବ ନ କର ପୁତ୍ର ଚଳରେ ସତ୍ୱର ॥
ତାଙ୍କ ସହିତ ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ତହିଁ ଭର ନେଇ ।
ସୁଖେ ରାଜ୍ୟ ଭୋଗ ବାବୁ ତୁହି ରାଜା ହୋଇ

ପୁଣି କାନ୍ଦି କହେ ପୁତ୍ର ଏଡ଼େ କର୍ମ କଲି ।
ଅମ୍ଭଙ୍କୁ ଏ ଦଶା ଦେଇ ପିତାଙ୍କୁ ମାରିଲି ॥
ମୁହିଁ ପୁତ୍ର ବଧୂ ଘେନି ତାଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଯାନ୍ତି ।
ହସ୍ତିନା ନଗରେ ଯାଇଁ ପ୍ରବେଶ ହୁଅନ୍ତି ॥
ଦେଖନ୍ତି ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କର ଯଜ୍ଞ କର୍ମମାନ ।
ପାପ ନାଶନ୍ତି କରିଣ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଦର୍ଶନ ॥
ସେଠାବରେ ଦେଖନ୍ତି ଦେବକୀ କୁନ୍ତୀଆଦି ।
କୃଷ୍ଣ ରାଣୀ ଅଷ୍ଟପାଟବଂଶୀ ସେ ଦ୍ରୌପଦୀ ॥
ତାହାଙ୍କୁ ଯେ ଉତ୍ତମ ପଦାର୍ଥମାନ ଦ୍ୟନ୍ତି ।
ଲେଉଟି ପୁତ୍ରଙ୍କୁ ଘେନି ଘରକୁ ଆସନ୍ତି ॥
ଏଡ଼େ ବଡ଼ ଆଶା ମୋର ଛେଦିଲି ନନ୍ଦନ ।
ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ପ୍ରାୟେକ ପିତା କଲୁ ତୁ ନିଧନ ॥
ଏମନ୍ତ କହିଣ ଉଚ୍ଚେ ରୋଦନ କରନ୍ତି ।
କ୍ଷଣେ କ୍ଷଣେ ମୂର୍ଚ୍ଛାଗତେ ଢଳିଣ ପଡ଼ନ୍ତି ॥
ପୁଣି ପୁଣି ପୁତ୍ରଙ୍କୁ କରନ୍ତେ ନିନ୍ଦା ସେହି ।
ଶୁଣି ବଭ୍ରୁବାହନ ବୈରାଗ୍ୟ ଭାବ ହୋଇ ॥
ବୋଇଲେ ହୋ ମାତା ଅବିଗୁର କଲି ମୁହିଁ
ପିତାଙ୍କୁ ମାରିଲି ପିତୃ ହତ୍ୟା ଲଭିଲଇଁ ॥
ଯେତେ ଧର୍ମ ଥିଲା ମୋର ସର୍ବ ଗଲା ନାଶ ।
ଯୁଗେ ଯୁଗେ ସଂସାରରେ ରଖିଲି ଅଯଶ ॥
ଇହ ପରଲୋକ ଧର୍ମ ସବୁ ନାଶିଲଇଁ ।
ସର୍ବଦା ନରକ କୁଣ୍ଡେ ବାସ କରିବଇଁ ॥
ରାଜାମାନେ ନ ଛୁଇଁବେ ବସିଲେ ସଭାରେ ।
ପତିତ ମୁଁ ହୋଇଲଇଁ ସର୍ବଦା ସଂସାରେ ॥
ଏତେ ବୋଲି ମହାଚିନ୍ତା କରି ବୀରବର ।
ଉପରକୁ ଚାହିଁ ଶ୍ୱାସ ଛାଡ଼ଇ ପ୍ରଖର ॥
ବୋଲଇ ହୋ ମାତା କ୍ରୋଧେ ମୁହିଁ ପାପ କଲି
ଅଭିମାନେ ପିତାଙ୍କୁ ମୁଁ ସଂହାର କରିଲି ॥
ଆବର ମାରିଲି ମାତା କର୍ଣ୍ଣ ନନ୍ଦନକୁ ।
ଏବେ ସେ ପାପ ଦହଇ ମୋହର ହୃଦକୁ ॥
ତିନିପୁରେ ଯୁଗେ ଯୁଗେ ରଖିଲି ଅଯଶ ।
ପିତୃବଧ ପାପ ମୋ ହୃଦୟ କରେ ଧ୍ୱଂସ ॥
ଲୋକମାନେ ଦେଖିଣ ମୋ ମୁଖ ନ ଚାହିଁବେ
ପିତୃହନ୍ତା ବୋଲି ପାଶେ ବସାଇ ନ ଦେବେ
ଯେତେ ଯେତେ ତୀର୍ଥମାନ ପୃଥିବୀରେ ଅଛି ।
ତହିଁ ମୋର ପାପମାନ କାହିଁ ନୁହେ ଲେଛି ॥
ଜପ ତପ ଯଜ୍ଞ ଦାନ ଧର୍ମ କଲେ ମୁହିଁ ।
କେତେବେଳେ ଏପାପରୁ ମୁକ୍ତ ହେବି ନାହିଁ ॥
କେବଳ ମୋର ଭରସା ଶ୍ରୀରଙ୍ଗାଚରଣ ।
ସେ ଏକା କରି ପାରନ୍ତି ଏ ପାପ ଦହନ ॥
ଯାହାଙ୍କର ଅର୍ଦ୍ଧଦେହ ମୋ ପିତା ଅଟଇ ।
ତାହାଙ୍କୁ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ନାଶ କରିଅଛି ମୁହିଁ ॥
ଯେହୁ ପାର୍ଥ ସେହି କୃଷ୍ଣ ଏଥେ ନାହିଁ ଭେଦ
ଏ କଥା ଜାଣିଲେ କିସ ବୋଲିବେ ଗୋବିନ୍ଦ
ଯେଉଁ ହରି ସ୍ମରଣରେ ପାପ ନାଶ ଯାଇ ।
ତାଙ୍କ ଅର୍ଦ୍ଧଦେହ ମାରି ଅପରାଧ କଲଇଁ ॥
ଶ୍ରୀହରିଙ୍କ ହତ୍ୟା ଦୋଷ ନିଶ୍ଚେ ହେଲା ମୋର
ଆବର ଏ ପାପୁଁ କେବେ ନ ହୋଇବି ପାର
ଜୀବନ ତେଜିବି ମୁହିଁ ଅନଳ ଲଗାଇ ।
ମୋର ମୁଖ ସଂସାରରେ ଦେଖାଇବି ନାହିଁ ॥
ଏହି କଥା ନିଶ୍ଚେ ମୋର ହୋଇଲା ପ୍ରମାଣ ।
ଏ ଜୀବନ ଛାଡ଼ିବଇଁ ତୁମ୍ଭର ସଙ୍ଗେଣ ॥
ଏବେ ମୋ ବିବେକ ବୁଦ୍ଧି ହୋଇଲା ଯେ ଜାତ
ଅଗ୍ନିରେ ପଶି ନାଶିବି ମୋହର ଦୁଷ୍କୃତ ॥
ସାବତ ଜନନୀ ମୋର ଉଲୂପୀ ସୁନ୍ଦରୀ ।
ନାଗରାଜାଙ୍କ ଦୁହିତା ମୋର ହିତକାରୀ ॥
ଜନ୍ମ କାଳୁଁ ଦନ୍ତାଘାତେ କିପାଁ ନ ମାଇଲେ
ଜନ୍ମକାଳୁଁ ସ୍ନେହେ ମୋତେ କିପାଇଁ ପାଳିଲେ
ତାଙ୍କ ବିଷଘାତେ ଯେବେ ମୁହିଁ ମରଥାନ୍ତି ।
ତେବେ କିପାଁ ପିତୃବଧ ପାତକ ଲଭନ୍ତି ॥
ମାତାଙ୍କୁ ବିଧବା କଲି ପିତାଙ୍କୁ ମାରିଣ ।
ବୀରନାରୀମାନଙ୍କୁ ମୁଁ ଦେଲଇଁ କଷଣ ॥
ଏହିପରି ଖେଦ କରି ବଭ୍ରୁବାହ ବୀର ।
ଚରଙ୍କୁ ଆଦେଶ ଦେଲା ଯାଅରେ ସତ୍ୱର ॥
ଯାଅ ବାରେ ଶୀଘ୍ରେ ଅଗ୍ନିକୁଣ୍ଡ ସଜକର ।
ତହିଁରେ ପଶି ନାଶିବି ମୋର ପାପ ଭାର ।
ଅଶ୍ୱ ମାନେ ଦୂତେ ଯେ ବହନ ଚଳାଗଲେ
ଏହା ଦେଖି ଚିତ୍ରାଙ୍ଗଦା ମହା ଚିନ୍ତା କଲେ
ଦଇବ ସୁମରି ଲଲାଟରେ ମାରି କର ।
ପତି ମଲା ପୁତ୍ର ନାଶ ହୋଇବ ମୋହର ॥
ରେ ମନ୍ଦ ବିଧାତା ଲେଖିଥିଲୁ ମୋର ଭାଲେ
କେଉଁ ଅପରାଧ କରିଥିଲି ତୋହଠାରେ ॥

ଏପରି କହුଣ ସତୀ କରିଲେ ସ୍ନାହାନ ।
ବୋଇଲେ ରେ ବଳା ମୁହିଁ ହୋଇବି ଦହନ
ତୁମ୍ଭ ଦୁହିଁଙ୍କ ହସଇ କପାଇଁ ବଞ୍ଚିବ ।
ଏ ନିଷ୍ଠୁର ମୁଖ କି ସଂସାରେ ଦେଖାଇବ ॥
ଦେଖି ଏସନ ଅବସ୍ଥା ଉଲୂପୀ ସୁନ୍ଦରୀ ।
ଧର୍ମବଳେ ମନେ ଅସି ପଡ଼ିଲା ତାଙ୍କରି ॥
ବୋଲଇ ଗୋ ସଖି ଶୁଣ ବଚନ ମୋହର ।
ଯେତେବେଳେ ପାର୍ଥ ସହ ବିଭାହେଲା ମୋର
ମୋର ପିତା ବିଭାଶେଷେ ବୀରପାର୍ଥେ ନେଇ ।
ସିଂହାସନେ ବସାଇଣ କହିଲେ ବିନୟୀ ॥
ତହିଁ ମୃତ ସଞ୍ଜୀବନୀ ମଣି ଆନନ୍ଦରେ ।
ଧନରତ୍ନ ସହ ଦେଲେ ଯୌତୁକ ପାର୍ଥରେ ॥
ସେ ମଣିକୁ ପାର୍ଥବୀର ପାତାଳ ଭୁବନେ ।
ରଖିଣ ଅସିଲେ ମୋର ପିତାଙ୍କର ସ୍ଥାନେ ॥
ସେ ମଣି ସ୍ପର୍ଶରେ ନିଶ୍ଚେ ଅର୍ଜୁନ ଜୀବନ ।
ସୈନ୍ୟ ସେନାପତି ସହ ଲଭିବେତ ପ୍ରାଣ ॥
ଏସନ ଭାବିଣ ସତୀ ବୋଲନ୍ତି ବଚନ ।
କପାଇଁ ଏତେ ଆକୁଳ ହେ ବଭ୍ରୁବାହନ ॥
କୃଷ୍ଣଙ୍କର ଅର୍ଦ୍ଧଦେହ ଅଟନ୍ତି ଯେ ବୀର ।
କୃଷ୍ଣ ଥାଉ ମରଣ ଯେ ନାହିଁ ତାହାଙ୍କର ॥
ନରନାରାୟଣ ରୂପେ ମର୍ତ୍ତ୍ୟେ ଅବତାର ।
ପୃଥ୍ୱୀ ଭାରଭର ନାଶି ଯିବେ ନିଜପୁର ॥
ଛାଡ଼ ଶୋକ ଛାଡ଼ ଖେଦ ଶତ୍ରେ ଧୈର୍ଯ୍ୟଧର ।
ବଞ୍ଚିବା ଉପାୟ ମୁହିଁ କହୁଛି ଅବର ॥
ଅମୃତନାମରେ ମଣି ପାତାଳରେ ଅଛି ।
ତାକୁ ଆଣିଲେ ବଞ୍ଚିବେ ବାସବର ବଚ୍ଛି ॥
ଏହା ଶୁଣି ବୋଲେ ବଭ୍ରୁବାହାନ ଜନନୀ ।
ଅତି ବେଗେ ଆଣିଦିଅ ତାହିଁ ଅଛି ମଣି ॥
ଅର୍ଜୁନ ବିରହେ କଷ୍ଟ ହେଉଛି ଅପାର ।
ଘାଣ୍ଟୁଛି ଦାରୁଣ ଶୋକ ହୃଦୟ ମୋହର ॥
ଜଣାଯାଏ ତୁମ୍ଭେ ଜାଣି ମୋହର ସନ୍ତାନେ ।
ପଠାଇଲ ଅର୍ଜୁନଙ୍କୁ ନାଶିବାକୁ ରଣେ ॥
ତୁମ୍ଭେ କହି ନ ଥିଲେ କି କରିଥାନ୍ତା ରଣ ।
ସ୍ୱାମୀଙ୍କୁ ନାଶି କପଟ ଧରିଛ ପରାଣ ॥
ତୁମ୍ଭଯୋଗ୍ୟ ତୁମ୍ଭ ସ୍ୱାମୀ ମରିଲେ ଅତାଳେ ।
କେମନ୍ତେ ସହୁଛ ସେହି ଦୁଃଖ ଏତେବେଳେ

ବିନାଶି ପତିଙ୍କି କିଛି ଦୁଃଖ କର ନାହିଁ ।
ପାଷାଣେ କି ତୁମ୍ଭ ତନୁ ଗଢ଼ିଥିଲା ବିହି ॥
ଏପରି ସ୍ୱଭାବ ତବ ନ ଥିଲି ଗୋ ଜାଣି ।
ଅକାରଣେ କହୁଥାଅ ସ୍ୱାମୀ ସୁହାଗିନୀ ॥
ଯେବେ କିଛି ଦୋଷ ସ୍ୱାମୀ କରିଛି ତୁମ୍ଭର ।
ଚରଣ ଧରୁଛି ତାହା ସବୁ କ୍ଷମାକର ॥
ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ଦୋଷ ଧରିବା ନାରୀର କି ଧର୍ମ ।
ଯେ ଧରେ ସେ ନରକରେ ହୁଅଇ ପତନ ॥
ତୁମ୍ଭଠାରେ ପ୍ରୟୋଜନ ନାହିଁ ଗୋ ମୋହର
ବେଗେ ବଞ୍ଚାଇଣ ଦିଅ ମୋ ହୃଦୟହାର ॥
ଆଜ ଯେବେ ପ୍ରାଣପତି ନ ଲଭନ୍ତି ପ୍ରାଣ ।
ନିଶ୍ଚେ ଏ ଅଗ୍ନିରେ ମୁହିଁ ତେଜିବି ଜୀବନ ॥
ଶୁଣିଣ ଉଲୂପୀ କହେ ଶନ୍ତା ପରିହର ।
ସାମାନ୍ୟ ନାରୀ ପରାୟେ ନୁହ ଗୋ କାତର ॥
ପ୍ରାଣଈଶ ଏହିକ୍ଷଣି ନିଶ୍ଚୟ ବଞ୍ଚିବେ ।
ପୁତ୍ରକୁ ବୁଝାଇ ସଖି ଶୋକ ତେଜ ଏବେ ॥
ଯାହାର ସଖା ଅଟନ୍ତି ନିଜେ ନାରାୟଣ ।
ତାହାର କି କେବେ ହୁଏ ସଂସାରେ ମରଣ ॥
ବିଶେଷରେ ପିତା ମୋର ଅନନ୍ତ ରାଜନ ।
ଅର୍ଜୁନଙ୍କଠାରେ ତୋଷ ସଦା ତାଙ୍କମନ ॥
ତାହାଙ୍କ ପାଖରୁ ଆଣି ସଞ୍ଜୀବନୀ ମଣି ।
ପ୍ରାଣନାଥେ ବଞ୍ଚାଇବି ନ ଭାବ ସଙ୍ଗିନୀ ॥
ଶୁଣିଛି ପ୍ରବେଶ ମୋର ପୁତ୍ରବରେ ଋଷି ।
ନାରାୟଣ ଅର୍ଦ୍ଧଅଙ୍ଗ ବୋଲନ୍ତି ଦେବର୍ଷି ॥
ନିରାକାରଙ୍କର ଅଙ୍ଗୁ ଜନ୍ମଛନ୍ତି ସେହି ।
କେତେବେଳେ ତାହାଙ୍କର କ୍ଷୟ ହେବନାହିଁ
ମାୟାଧର ମାୟାକର ଅଛନ୍ତି ଏ ଖେଳା ।
ନୋହିଲେ କି ରଣେ ନ ଆସନ୍ତି ନନ୍ଦବଳା ॥
ମୋହ କଥା ମାନ ସଖି ସ୍ଥିର କର ମନ ।
ଏହିକ୍ଷଣି ପ୍ରାଣନାଥ ଲଭିବେ ଜୀବନ ॥
ଏହିପରି ବୁଝାଇଣ ଉଲୂପୀ ସୁନ୍ଦରୀ ।
ମହାଦେବ ବୋଲେ ହରି ପାଦକୁ ସୁମରି ॥

ପାତାଳପୁରରେ ବଭ୍ରୁବାହନ ସର୍ପ ସହିତ ଯୁଦ୍ଧ ଓ ମଣି ଆଣିବା

ଏଥୁଅନ୍ତେ ଜନେ ଶୁଣ ଅପୂର୍ବ କାହାଣୀ
ଜନ୍ମେଜୟ ମହାରାଜା କରନ୍ତି ବିନୟୀ ॥
ଜୈମିନୀଙ୍କୁ ବିନୟରେ ତହୁଁ ପଚାରିଲେ ।
କପରି ଅର୍ଜୁନ ବୀର ଜୀବନ ପାଇଲେ ॥
କପରି ପାତାଳୁ ମଣି ଆସିଲା ମର୍ତ୍ତ୍ୟକୁ ।
ଏ ସବୁ ବିସ୍ତାରି ମୁନି କହ ହେ ଅମ୍ଭଙ୍କୁ ॥
କାହିଁକି ଅରଜୁନଙ୍କୁ ଗଙ୍ଗା ଶାପ ହେଲା ।
ସେ ସବୁ ବିସ୍ତାରି ମୋତେ କହ ଯତିବଳା ॥
ତବ ମୁଖୁଁ ଶୁଣି ମୁହିଁ ପବିତ୍ର ହୋଇବି ।
ଜନ୍ମ ଜନ୍ମାନ୍ତରେ ମୋର ଦୁଃଖ ଦହିବ ॥
ରାଜାଙ୍କ ବିନୟ ଭକ୍ତି ଦେଖି ମୁନିବର ।
ବୋଲନ୍ତି ହେ ମହାରାଜା ଚିତ୍ତ କର ସ୍ଥିର ॥
କହୁଅଛୁ ଯେ ସକଳ ବିସ୍ତାରି କରିଣ ।
ଯାହା ଯାହା ପୂର୍ବୁ ହୋଇଥିଲାକ ଘଟଣ ॥
ମହାଭାରତର ଯୁଦ୍ଧ ହେଲା ଯେତେବେଳେ ।
ଭୀଷ୍ମ ସେନାପତି ହେଲେ କୌରବ ପକ୍ଷରେ ॥
ପ୍ରତିଜ୍ଞା କରିଣ ଦଶଦିନ ଯୁଦ୍ଧ କଲେ ।
କ୍ରମେ ପାଣ୍ଡବମାନଙ୍କ ସୈନ୍ୟ ବିନାଶିଲେ ॥
ସମରେ ଅତି ଦୁର୍ଜ୍ଜୟ ଅଟେ ଭୀଷ୍ମବୀର ।
କାହା ସାଧ ଅଛି ରଣେ ହେବ ଅଗ୍ରସର ॥
କାଳାନ୍ତକ କାଳ ସମ ଭୀଷ୍ମବୀରେ ଦେଖି ।
ମନ ମଧ୍ୟେ ଚିନ୍ତାକଲେ ପ୍ରଭୁ ପଦ୍ମଆଖି ॥
ଇଚ୍ଛାହେଲେ ମରେ ଯେହୁ ନାହିଁକ ମରଣ ।
କିବା ଛାର ଅସ୍ତ୍ର ଶସ୍ତ୍ର ନିକେ ଜନ୍ତୁଗଣ ॥
ଯାର ପରେ ଅଧିପତ୍ୟ ଯମଙ୍କର ନାହିଁ ।
ତାକୁ କି ରଣେ ଜିଣିବ ବାସବ ତନୟୀ ॥
ଭୀଷ୍ମଙ୍କ ସକାଶେ ଚିନ୍ତାକରି ଚକ୍ରପାଣି ।
ବାହାର କରିଲେ ତହୁଁ ଏକ କୂଟ ବାଣୀ ॥
ନପୁଂସକ ହୀନଜୀବ ମୃକ୍ତ କେଶ ନର ।
ଏମାନଙ୍କୁ ଦେଖି ଭୀଷ୍ମ ଛାଡେ ଧନୁଶର ॥
ଭୀଷ୍ମଙ୍କର ଏହିପରି ପ୍ରତିଜ୍ଞା ଅଛଇ ।
ତେଣୁ ପାର୍ଥଙ୍କୁ ବୋଲନ୍ତି ପ୍ରଭୁ ଯଦୁସାଇଁ ॥
ଶୁଣ ଶୁଣ ବୀରମଣି ମୋହର ବଚନ ।
ଭୀଷ୍ମଙ୍କୁ ଜୟ କରିବା ଅତିହିଁ କଠିନ ॥
ଅମ୍ଭ ସୈନ୍ୟ ମଧ୍ୟେ ଅଛି ଯେ ଶିଖଣ୍ଡି ବୀର ।
ନପୁଂସକ ଅଟେ ସେହି ଜାଣ ବୀରବର ॥
ତାହାକୁ ଆଗରେ ରଖି ସମର କରିଲେ ।
ଭୀଷ୍ମଦେବ ଧନୁଶର ଛାଡ଼ିଦେବେ ହେଲେ ॥
ସେଣସ୍ତେ ପଛରେ ରହି ତୁହି ପାର୍ଥବୀର ।
ତୀକ୍ଷ୍ଣ ଅସ୍ତ୍ରମାନ ବେଗେ କରିବୁ ପ୍ରହାର ॥
ଅସ୍ତ୍ରର ଆଘାତେ ବୀର ବହୁକଷ୍ଟ ପାଇ ।
ଇଚ୍ଛାରେ ମରିବେ ସେହି ଏଥି ଆନ ନାହିଁ ॥
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ମନ୍ତ୍ରଣାରେ ପାର୍ଥ ସେହିପରି ।
ଶିଖଣ୍ଡିକୁ ଆଗେ ରଖି ଗଲେ ଯୁଦ୍ଧକରି ॥
ଭୀଷ୍ମଙ୍କ ସମ୍ମୁଖେ ଯାଇ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ।
ଶିଖଣ୍ଡିକୁ ଦେଖି ଭୀଷ୍ମ ଧନୁତ୍ୟାଗ କଲେ ॥
ଶିଖଣ୍ଡିକି ଆଗେ ରଖି ପାର୍ଥ ବୀରବର ।
ତୀକ୍ଷ୍ଣ ତୀକ୍ଷ୍ଣ ବାଣ ମାନ କରିଲେ ପ୍ରହାର ॥
ପ୍ରତି ଲୋମକୂପେ ଶର ବିଦ୍ଧ ଯେ ହୋଇଲା ।
ସେ ଆଘାତେ ରଥୁଁ ଭୀଷ୍ମ ଢଳିଣ ପଡିଲା ॥
ଇଚ୍ଛା ମୃତ୍ୟୁ ଅଟେ ସେହି ରହି କିଛୁଦିନ ।
ଶର ଶଯ୍ୟାରେ ରହିଲେ ଶ୍ରୀହରି ଧ୍ୟାଇଣ ॥
ସୁସମୟ ଦେଖିକରି ଜୀବନ ତେଜିଲେ ।
ଏହାଦେଖି ଦେବଗଣ ହାହାକାର କଲେ ॥
ସର୍ବ ଦେବଗଣ ଅଷ୍ଟବସୁ ସହିତରେ ।
ଗଙ୍ଗାସ୍ନାନକୁ ଚଳିଲେ ଭୀଷ୍ମ ନିମିତ୍ତରେ ॥
ସ୍ତୁତିକରି ଗଙ୍ଗାକୁ ସେ ବଚନ ବୋଇଲେ ।
ଅନ୍ୟାୟ ଯୁଦ୍ଧେ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ତୋ ସୁତ ମାରିଲେ ॥
ଶୁଣି ଗଙ୍ଗାଦେବୀ ବହୁ ଦୁଃଖିତ ହୋଇଣ ।
ତାଙ୍କୁ ଦୁଃଖରେ ବୋଲନ୍ତି ଅଷ୍ଟବସୁଗଣ ॥
ଆଜ୍ଞାଦିଅ ମାତା ଆମ୍ଭେ କପର୍ଦ୍ଦୀ ପାର୍ଥରେ ।
ଅକ୍ଳେଶେ ନାଶ କରିବୁ ଶାପଦେଇ ଖରେ ॥
ଅନୁମତି ଦେଇ ଗଙ୍ଗା ହେଲେ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ ।
ଜାଣିଣ ଉଲୁପୀ ଏହି ସମସ୍ତ କାରଣ ॥
ପିତାର ପାଶକୁ ଯାଇ ବିନୟେ କହିଲା ।
ପ୍ରତିକାର କର ତାତ ପାର୍ଥେ ଶାପହେଲା ॥
ନ କରିଲେ ପ୍ରତିକାର ଓତଜିବ ଜୀବନ ।
ଶୁଣିଣ ଅନନ୍ତ ନାଗ ଆସିଲେ ତକ୍ଷଣ ॥
ଅଷ୍ଟବସୁଙ୍କୁ ବହୁତ ବିନୟେ କହିଲେ ।
ସନ୍ତୋଷରେ ଅଷ୍ଟବସୁ ପ୍ରତିକାର କଲେ ॥

ବୋଇଲେ ଅମ୍ଭର ବାକ୍ୟ ନୋହିବ ଲଙ୍ଘନ ।
ମାନ ତାର ପ୍ରତିକାର କହୁଅଛୁ ଶୁଣ ॥
ମଣିପୁର ପତି ବଭ୍ରୁବାହନ ସଙ୍ଗରେ ।
ରଣକରି ପାର୍ଥ ପ୍ରାଣ ତେଜିବେ ସେଠାରେ ॥
ମୃତ୍ୟୁ ସଞ୍ଜୀବନୀ ମଣି ଉଲୂପୀ ସୁନ୍ଦରୀ ।
ନେଇଣ ଗଲେ ବଞ୍ଚିବେ ସେ ଗାଣ୍ଡିବଧାରୀ ॥
ତେଣୁ ଉଲୂପୀ ଜାଣଇ ଏ ସର୍ବ ବୃତ୍ତାନ୍ତ ।
ବଭ୍ରୁବାହନକୁ ପଠାଇଲା ସେ ନିମିତ୍ତ ॥
ପୂର୍ବର ଘଟଣା ହେତୁ ପାର୍ଥବୀର ମଲେ ।
ତହୁଁ ଉଲୂପୀ ସୁନ୍ଦରୀ ପାର୍ଥସୁତେ ବୋଲେ ॥
ବଞ୍ଚିବା ଉପାୟ କରୁଅଛୁ ମୁଁ ସତ୍ୱରେ ।
ଧୈର୍ଯ୍ୟଧରି ରୁହ ବୀର ନ ପଡ଼ ଅଗ୍ନିରେ ।
ପୁଣ୍ଡରୀକ ନାଗେ ଡ଼ାକି ଉଲୂପୀ ସୁନ୍ଦରୀ ।
ବୋଇଲେ ହେ ବୀର ଶୁଣ ବଚନ ମୋହର ॥
ମୋର ପିତା ନାଗରାଜା ପାଶେ ତୁମ୍ଭେ ଯାଅ ।
ମୋହର ବିନତି ତାଙ୍କଠାରେ ଯାଇ କୁହ ॥
କହିବ ମଣିପୁରରେ ବଭ୍ରୁବାହ ବୀର ।
ନାଶକରିଛନ୍ତି ସେହି ପାର୍ଥ ଧନୁର୍ଦ୍ଧର ॥
ମୃତ୍ୟୁ ସଞ୍ଜୀବନୀ ମଣି ପାଇଁ ଦେବ ମୁହିଁ ।
ଉଲୂପୀଙ୍କ ଆଦେଶରେ ଆସିଣ ଅଛଇ ॥
ଏ ସମୟେ ବଭ୍ରୁବାହ ବୋଲଇ ଗୋ ମାତା
କମ୍ପାଇ ଚନ୍ଦ୍ରତ ମଣି ଆଣିବଇଁ ମୁଁ ତ ॥
ଏକାକୀ ପାତାଳ ଭୁବନକୁ ମୁହିଁ ଯିବି ।
ନାଗରାଜା ଅନନ୍ତଙ୍କୁ ବିନୟେ ମାଗିବି ॥
ଏହିକ୍ଷଣି ନିଶ୍ଚେ ମୁହିଁ ଧରି ଧନୁଶର ।
ଯେବେ ସେ ନ ଦେବେ ତହିଁ କରିବି ସମର
ବାଣେ ବାଣେ ନାଗପୁର କରିବି ସଂହାର ।
କାହିଁପାଇଁ ମାତ ଭୟ କରୁଛ ମନର ॥
ତା ଶୁଣି ଉଲୂପୀ କହେ ଦୂତ ମୁଁ ପେଶିବି ।
ସେ ମଣି ଯେମନ୍ତେ ଆସେ ସେ କଥା କରିବି ॥
ପୂର୍ବେ ସେହି ମଣି ହରି ସର୍ପେ ଦେଇଥିଲେ ।
ଗରୁଡ଼ର ଭୟେ ରକ୍ଷା ପାଇବ ବୋଇଲେ ॥
ଏବେ ସେ ମଣି ଅଛି ମୋ ପିତାଙ୍କ ଭଣ୍ଡାରେ ।
ବଡ଼ ବଡ଼ ସର୍ପ ଜଗିଅଛନ୍ତି ସେଠାରେ ॥
ନାଗଲୋକେ ଯେତେ ସର୍ପମାନେ ହୋ ମରନ୍ତି
ସେ ମଣିର ପ୍ରସାଦରେ ସକଳେ ଜୀଅନ୍ତି ॥

ଯେହୁ ସର୍ପ ଚକ୍ଷୁ ଦନ୍ତ ବଳେ ବିଷ ଥାଏ ।
ମେରୁ ପର୍ବତକୁ ଯେ ଗୃହିଁଲେ ଜଳିଯାଏ ॥
ଦ୍ୱିଜିହ୍ୱା ବାସୁକି କର୍କୋଟକ ଶଙ୍ଖ ଜାଣ ।
ତକ୍ଷକ ମୂଷାଦ ପଦ୍ମ କୁଳନ୍ଦାଦ ପୁଣ ॥
ସହସ୍ରେକ ଫଣା ଏକା ମୋହର ପିଅର ।
ବେନିଶତ ତିନିଶତ ଆଉ ସର୍ପଙ୍କର ॥
ଚ୍ୟାରିଶତ ପାଞ୍ଚଶତ କାହାର ଅଛଇ ।
ଷଷ୍ଠଶତ ସପ୍ତଶତ ଅଷ୍ଟଶତ ହୋଇ ॥
ବିଷଅଗ୍ନି ମୁଖରୁ ଯେ କରନ୍ତି ଉଦ୍‌ଗାର ।
ମଣିମାନେ ଝଟ ଝଟ ସବୁରି ଫଣାର ॥
ଯାହା ଦେହରେ ଶୟନ କରିଥାନ୍ତି ହରି ।
ସାତଦ୍ୱୀପ ପର୍ବତ ସେ ସମୁଦ୍ରାଦ ଧରି ॥
ହରିଙ୍କର ଦୟାରୁ ସେ ମଣିର ଉଦ୍ଭବ ।
ସେ ମଣି ସ୍ପର୍ଶେ ବଞ୍ଚନ୍ତି ସର୍ବ ମୃତ ଜୀବ ॥
ଯେବେ ମୋ ଉପାୟେ ସେହି ମଣି ଯେ ଆସିବ
ତେବେ ନିଶ୍ଚେ ଅମ୍ଭ ସ୍ୱାମୀ ଜୀବନ ପାଇବ ॥
ଏସନ କହିଣ ଦେବୀ ଆନନ୍ଦ ମନରେ ।
ପୁଣ୍ଡରୀକେ ପଠାଇଲେ ପାତାଳ ପୁରରେ ॥
ପୁଣ୍ଡରୀକ ନାଗ ବେଗେ ପାତାଳକୁ ଗଲା ।
ନାଗପତି ଅନନ୍ତଙ୍କୁ ସମସ୍ତ କହିଲା ॥
ଶୁଣିଣ ଅନନ୍ତ ଅତି ହୋଇଲେ ଅଧୀର ।
ଜାମାତାଙ୍କ ଶୋକେ ତାଙ୍କ ନେତ୍ରୁ ବହେ ନୀର
ବିକଳ ହୋଇଲେ ଅତି ଶୋକେ ନାଗପତି
ସର୍ପଙ୍କୁ ଡ଼ାକିଣ ସର୍ବ ବୃତ୍ତାନ୍ତ କହନ୍ତି ॥
ଶୁଣ ଶୁଣ ସର୍ପଗଣ ମୋହର ବଚନ ।
ମଣିପୁରେ ବଭ୍ରୁବାହନ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ରଣ ॥
କରିଣ ପିତାପୁତ୍ରରେ ବଭ୍ରୁବାହ କରେ ।
ପରାଣ ତେଜିଲେ ପାର୍ଥ ସମର ଭୂମିରେ ॥
ପାର୍ଥର ଜୀବନ ବଞ୍ଚାଇବା ପାଇଁ ବୀରେ ।
ଉଲୂପୀ ପଠାଇଅଛି ଦୂତକୁ ମୋ ପୁରେ ॥
ସଞ୍ଜୀବନୀ ମଣି ମାଗି ପଠାଇଛି ସେହି ।
ସେ ମଣିକି ଦେଲେ ପାର୍ଥ ପ୍ରାଣ ପାଇବଇଁ ॥
ବେଗେ ମଣି ଆଣି ଦିଅ ହେଳା ନ କରିଣ ।
କାନ୍ଦୁଥିବ ମୋ ଦୁହିତା ଉଲୂପୀ ଦୁଃଖେଣ ॥
ଆଉ ଶୁଣ ସର୍ପଗଣ ପଲକ ଭିତରେ ।
ସୃଷ୍ଟି ସ୍ଥିତି ସଂହାରଣ କରିଣ ଯେ ପାରେ ॥

ଯେହୁ ସଂସାରର କର୍ତ୍ତା ପ୍ରଭୁ ନାରାୟଣ ।
ପାଣ୍ଡବଙ୍କ ସଖା ସେ ଜାଣନ୍ତି ସର୍ବଜନ ॥
ତେଣୁ କରି କହୁଅଛୁ ଶୁଣ ସର୍ପଗଣେ ।
ଆପଣା ମଙ୍ଗଳ ଗୃହ ଯଦି ତୁମ୍ଭେମାନେ ॥
ବେଗେ ସେ ମଣିକି ଆଣି ପୁଣ୍ଡରିକେ ଦିଅ ।
ମଣି ଘେନି ଯାଇଣ ବଞ୍ଚାଉ କୁନ୍ତୀସୁଅ ॥
ଶୁଣି ଏସନ ବଚନ ଅନନ୍ତ ମୁଖରୁ ।
ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ର ନାମେ ସର୍ପ ବାହାରି ସଭାରୁ ॥
ବୋଇଲେ ଏ ସବୁ କଥା ନୁହଇ ଉଚିତ ।
ମଣି ଦେବା ପାଇଁ କେଉଁ ପରାୟେ କୁହତ ॥
ଜାଣନା କି ଗରୁଡ଼ର ଭୟେ ନାଗଗଣ ।
ଜୀବନ ସଂଶୟ ସଦା ସଶଙ୍କିତ ମନ ॥
ଯେବେ ସେହି ଆସେ ଥରେ ଏହି ନାଗପୁରେ
କେତେ ନାଗ ଘାତହୁଏ ତା ପକ୍ଷ ଘାତରେ ॥
ଦୟାମାୟା ଶୂନ୍ୟ ସେହି ନିଷ୍ଠୁର କେସନ ।
ମହାବଳବାନ ସେହି ବିନତାନନ୍ଦନ ।
ଯେତେ ଯେତେ ନାଗକୁଳ ସଂହାରଇ ସେହି
ମଣି ତେଜ ସ୍ପର୍ଶରେ ସମସ୍ତେ ପ୍ରାଣ ପାଇ ॥
ଆହୁରି ଶୁଣନ୍ତୁ ରାଜା ମୋହର ବଚନ ।
ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ନିଧନେ ସୁଖୀ ହୋଇଛି ମୋ ମନ ॥
ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ ବୀର ହେ ବଭ୍ରୁବାହନ ।
ମୋହର ପରମ ଶତ୍ରୁ କରିଛୁ ନିଧନ ॥
ପାର୍ଥର ମରଣେ କିମ୍ପା ଆନନ୍ଦ ଜନ୍ମଇ ।
ସେ ସବୁ ବୃତ୍ତାନ୍ତ ରାଜା ଶୁଣ ମନଦେଇ ॥
ମର୍ତ୍ତ୍ୟପୁରେ କୁରୁକୁଳେ ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ର ନାମ ।
ତାହାଙ୍କର ଜ୍ୟେଷ୍ଠପୁତ୍ର ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ନାମ ॥
ତାଙ୍କ ସହିତ ମିତ୍ରତା ମୋର ହୋଇଥିଲା ।
ଦୁହିଙ୍କର ବନ୍ଧୁଭାବ କ୍ରମେ ବଢ଼ୁଥିଲା ॥
ବନ୍ଧୁର ସୁଖରେ ସୁଖ ହୁଅଇ ବନ୍ଧୁର ।
ବନ୍ଧୁର ଦୁଃଖରେ ଦୁଃଖ ହୁଅଇ ସଞ୍ଚାର ॥
ଜାଣ ଅହେ ନାଗପତି ଏ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ବୀର ।
ବନ୍ଧୁବାନ୍ଧବ ସହିତ ସର୍ବ କୁରୁବୀର ॥
ସମୂଳେ ବିନାଶ କରିଅଛି ଏ ଚଣ୍ଡାଳ ।
ତେଣୁ ତାଙ୍କର ଦୁଃଖରେ ପୋଡ଼େ ମୋ ଅନ୍ତର
ସେହେତୁ ପାର୍ଥ ମରଣେ ସୁଖହୁଏ ଜାତ ।
ଜୀବନ୍ତେ ଏ ମଣି ମୁହିଁ ନ ଦେବି କେବେ ତ ॥

ଭାବିଥିଲି ସମୟ ପଡ଼ିଲେ ମୋର ହସ୍ତେ ।
ପାର୍ଥର ଜୀବନ ମୁହିଁ ନେବଇଁ ନିଶ୍ଚିତେ ॥
ଯାହାହେଉ ଆଜି ତାହା ସେ ବଭ୍ରୁବାହନ ।
ମୋ ମିତ୍ର ଶତ୍ରୁକୁ କରି ଅଛଇ ନିଧନ ॥
କେତେବେଳେ ଏହି ମଣି ନ ଦେବଇଁ ତାକୁ
କପର ମଣି ଦେବାକୁ ବୋଲ ହେ ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ॥
ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ପ୍ରାଣ ମଣିର ଉପରେ ।
କେମନ୍ତେ ଏ ମଣି ଦେବା କୁହ ନରବରେ
ଆଜି ଯେବେ ମଣିଦେବା ଆପଣା ଇଚ୍ଛାରେ ।
କାଲି କି ପ୍ରାଣ ପାଇବା ଗରୁଡ ହସ୍ତରେ ॥
କେତେବେଳେ ଉଲୂପୀକୁ ସଞ୍ଜୀବନୀ ମଣି ।
ଦେବୁ ନାହିଁ ଆମ୍ଭେ ବଞ୍ଚିବାକୁ ଫାଲ୍ଗୁନି ॥
ତେବେ ଆପଣଙ୍କ ବାଞ୍ଛା ହୁଏ ଯେଉଁ ଭୂପ ।
କରନ୍ତୁ ସେହର ଅହେ ନାଗକୁଳ ରୂପ ॥
ଆମ୍ଭେମାନେ ଯେତେ ନାଗ ଆଶ୍ରିତ ତୁମ୍ଭର ।
ଏ ମଣି ଦେବାକୁ ଇଚ୍ଛା ନୁହଇ କାହାର ॥
କେଉଁ ନାଗ ଏହି ମଣି ଦେବାକୁ ବୋଲିବ ।
ଏ କଥା ନୁହଇ ଜାଣ ହେ ନୃପ ପୁଙ୍ଗବ ॥
ତକ୍ଷଣେ ଅନନ୍ତ ନାଗ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଭୀଷଣ ।
ଅନନ୍ତରୂପେ ବୋଇଲେ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କି ଗୃହିଁଣ ॥
ଅଉ ଯେତେ ଥିଲେ ତହିଁ ଭୁଜଙ୍ଗମଦଳ ।
ଡାକଦେଇ ବୋଇଲେ ସେ ଶୁଣ ହେ ସକଳ
ନାଗରାଜା ବୋଲୁଛନ୍ତି ଏସନ ବଚନ ।
ଧର୍ମକୁ ସର୍ବଦା ପ୍ରାଣୀ କରନ୍ତି ଶନ୍ତନ ॥
ଯେଉଁଲୋକ ଧର୍ମ ରଖେ ଧର୍ମ ରଖେ ତାକୁ ।
ଅଧର୍ମରେ ଜୟୀ ହେବା ଦେଖିଛ କାହାକୁ ॥
ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ର ପୁତ୍ର ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ନୃପବର ।
ଅତ୍ୟନ୍ତ ପାପିଷ୍ଠ ସେହି କପଟୀ ପ୍ରବର ॥
ନାନାଦି ଅନ୍ୟାୟ କାର୍ଯ୍ୟମାନ କରେ ସେହି
ଧନବଳେ ବାହୁବଳେ କାହାରେ ନ ମାନଇ
ସର୍ବଦା ହିଂସା କରଇ ଯୁଧିଷ୍ଠିର ଠାରେ ।
କପଟ ମାରିବ ତାଙ୍କୁ ସର୍ବଦା ବିଗ୍ରହରେ ॥
ଯେତେ ଯେତେ ଉପାୟ ସେ କଲା କୁରୁରାଜ
ଧର୍ମବଳେ ଉଦ୍ଧରିଲେ ଯୁଧିଷ୍ଠିର ରାଜନ ॥
ଧାର୍ମିକ ଧାର୍ମିକ ସହ ମିତ୍ରତା କରନ୍ତି ।
ଅଧର୍ମୀ ଅଧର୍ମୀ ସଙ୍ଗେ ବନ୍ଧୁତା ରଖନ୍ତି ॥

ତେଣୁ ଏହି ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ର ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ର ସହ ।
ବନ୍ଧୁତା କରଣ ଥିଲ ଶୁଣ ନାଗରାୟ ॥
ସାଧୁ ଲୋକ ଅସାଧୁର ସଙ୍ଗରେ ରହିଲେ ।
ଶେଷେ ନିନ୍ଦା କଷ୍ଟ ସେହି ପାଏ ଅବହେଳେ
ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ଦୋଷେ ହେଲ ସକଳ ନିଧନ।
ସେଥି ଯୋଗ୍ୟ ଯୁଧିଷ୍ଠିର ଦୋଷ ନାହିଁ ଜାଣ।
ଦେଖ ସର୍ବେ ଭଲ କାର୍ଯ୍ୟ ଯେଉଁ ଜନ କରେ ।
ତାହାର ବିପଦ ନାହିଁ ଜଗତ ମଧ୍ୟରେ ॥
ପାପେ ଯାର ମନ ତାର ଅନେକ ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା ।
ପାପକର୍ମ ଛାଡ଼ି ତେଣୁ କର ଧର୍ମ ଆଶା ॥
ଏ ମଣି ସ୍ପର୍ଶରେ ପାର୍ଥ ଲଭିବେ ଜୀବନ ।
ତୁମ୍ଭମାନଙ୍କର ଯଶ ଥିବ ଚିରଦିନ ॥
ଆଉ ଦେଖ ଯେଉଁ ଲୋକ ସଂସାରରେ ସାର ।
ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ କରତା ହରି ନିଖିଳ ଈଶ୍ୱର ॥
ସେହି କୃଷ୍ଣ ନିକଟରୁ ପୌରୁଷ ପାଇବ ।
ପ୍ରାଣାନ୍ତେ ତାଙ୍କ ଚରଣ ଦର୍ଶନ କରିବ ॥
କୃଷ୍ଣେ ଯାର ଭକ୍ତି ନାହିଁ ଶେଷକାଳେ ତାର
ଅଶେଷ ନରକ ଭୋଗେ ପାପୀ ସେ ପାମର ॥
କୃଷ୍ଣପ୍ରେମେ ମତ୍ତ ଯେହୁ କୃଷ୍ଣନାମ ଧରେ ।
ମରଣାନ୍ତେ ବସେ ସେହି ବଇକୁଣ୍ଠ ପୁରେ ॥
ଯେବେ ତୁମ୍ଭେମାନେ କୃଷ୍ଣଭକ୍ତି ଇଚ୍ଛା କର ।
ଏ ମଣି ଘେନିଣ ଚଳ ଉଲ୍ଲପୀ ପାଶର ॥
ବଞ୍ଚାଅ କୃଷ୍ଣଙ୍କ ସଖା ଅର୍ଜ୍ଜୁନର ପ୍ରାଣ ।
ମଣିଦେଇ ପୃଥିବୀରେ ରଖ ନିଜ ମାନ ॥
ଭାବୁଥିବ ମନେ ଏହି ମଣିକୁ ନ ଦେଲେ ।
ନ ବଞ୍ଚିବ ପାର୍ଥ ଆଉ କେବେ ଜୀବନରେ ॥
ଏପରି ଭାବନା କେତେବେଳେ ଭାବ ନାହିଁ ।
ମଣି ନ ଦେଲେ ବଞ୍ଚିବ ନିଶ୍ଚେ ଉଦ୍ଧାସାଇଁ ॥
ବିଶ୍ୱର କାରଣ ଯେହୁ ଜଗତ ଈଶ୍ୱର ।
ଏକମାତ୍ର ଅର୍ଜ୍ଜୁନଙ୍କ ସଖା ସେ ଶ୍ରୀଧର ॥
ସାମାନ୍ୟ ଜୀବନ କିବା ତାହାଙ୍କ ଆଜ୍ଞାରେ ।
ଯାର ଆଜ୍ଞାବଳେ ପୃଥ୍ୱୀ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇପାରେ ॥
ଏପରି ସେ ନାରାୟଣ ଜଗତ ଈଶ୍ୱର ।
ସେ ଥାଉଁ କି କେବେ ମରେ ପାର୍ଥ ବୀରବର
ମାତ୍ର ତୁମ୍ଭମାନଙ୍କର କଥା ଜଣାଯିବ ।
ସମୟେ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ଆସି ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ନାଶିବ ॥
କିବା ଯେବେ ମଣିପାଇଁ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ନନ୍ଦନ ।
ସକ୍ରୋଧେ ପାତାଳ ପୁରେ କରିବ ଗମନ ।
କୁହ କେଉଁ ବୀର ତାର ସମ୍ମୁଖେ ରହିବ ।
ସମସ୍ତଙ୍କୁ ନାଶି ଶେଷେ ମଣି ଘେନିଯିବ ॥
ପ୍ରଚଣ୍ଡ ଦୁର୍ଦ୍ଦଣ୍ଡ ଅଟେ ସେ ବଭ୍ରୁବାହନ ।
ଦୟାମାୟା ନାହିଁ ପିତୃ ଶୋକେ କ୍ରୋଧମନ
କାହା କଥା ନ ଶୁଣି ସେ ସର୍ବ ନାଗକୁଳ ।
ଗୋଟି ଗୋଟି କରି ମାରି କରିବ ନିର୍ମ୍ମୂଳ ॥
ମଣି ଘେନି ମର୍ତ୍ତ୍ୟପୁରେ ସୁଖେ ଚାଲିଯିବ ।
ଲାଭମାତ୍ର ତୁମ୍ଭର ଯେ ମରଣ ହୋଇବ ॥
ନିଶ୍ଚୟ କହୁଛି ଏହା ଘଟିବ ବହନ ।
ପ୍ରାଣେ ଆଶା ଥିଲେ ମଣି ଦିଅ ନାଗଗଣ ॥
ଏହା ଶୁଣି ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ର କହେ ଗର୍ବ କରି ।
ପାର୍ଥସୁତ ଆସୁ ଭୟ ନାହିଁ ମୋ ମୋହରି ॥
କି କରିବ ରଣ ସେହି ମନୁଷ୍ୟ ମାତର ।
ନିଶ୍ଚେ ପଠାଇବ ତାକୁ ସଞ୍ଜିବନୀ ପୁର ॥
ଏହା ଶୁଣି ପୁଣ୍ଡରିକ ଫେରିଣ ଆସିଲା ।
ଉଲ୍ଲପୀଙ୍କ ପାଶେ ସର୍ବ ଘଟଣା କହିଲା ।
ଶୁଣିଣ ଉଲ୍ଲପୀ ଶୀଘ୍ର ବଭ୍ରୁବାହନକୁ ।
ଆଦେଶିଲେ ଆଣ ଯାଇ ପାତାଳୁ ମଣିକୁ ॥
ଏଥିରେ ହେଳା ନ କର ଆରେ ବାପଧନ
ନୋହିଲେ କେହ୍ନେ ବଞ୍ଚିବ ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ଜୀବନ
ମାତାଙ୍କ ବଚନ ଶୁଣି ବଭ୍ରୁବାହ ବୀର ।
କ୍ରୋଧରେ କମ୍ପିଲା ତନୁ ଯେହ୍ନେ ବୈଶ୍ୱାନର
ଧନୁଶର ଧରି ବୀର ରଥ ଆରୋହିଲେ ।
ସସୈନ୍ୟେ ପାତାଳପୁରେ ଗମନ କରିଲେ ॥
ମାତାମହ ହୋଇ ଏ ଅନ୍ୟାୟ କାର୍ଯ୍ୟ କଲେ ।
ମଣି ମାଗି ପଠାଇଲି ମୋତେ ସେ ନ ଦେଲେ
ଅବର ଜାମାତା ତାଙ୍କ ଅଟନ୍ତି ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ॥
ତଳେ ମାତ୍ର ଦୟା ନ ବହିଲେ ନାରାୟଣ
ଆଜି ସଂଗ୍ରାମରେ ବନ୍ଧୁପଣ ଦେଖାଇବ ।
ନାଗନାମ ଏକାବେଳେ ସଂସାରୁ ପୋଛିବ ॥
ତ୍ରିଲୋକ ସାହାଯ୍ୟ ହେଲେ ରକ୍ଷା ନାହିଁ ତୋର
ନାଗକୁଳ ଏକାବେଳେ କରିବ ସଂହାର ॥
ରଥ ଆରୋହଣ କରି ଚଳେ ବୀରବର ।
କାଳାନ୍ତକ ଯମ ସମ ତେଜେ ଭୟଙ୍କର ॥

ଅସଂଖ୍ୟ ଅସଂଖ୍ୟ ସୈନ୍ୟ ସମରେ ସାଜିଲେ ।
ମେଦିନୀ କମ୍ପିତ ହେଲା ସୈନ୍ୟ କୋଳାହଳେ
ଦୁନ୍ଦୁଭି ପଞ୍ଚଶିଙ୍ଗା ଢୋଲ ମୃଦଙ୍ଗ ବାହାଳି ।
ବାଦ୍ୟନାଦେ କମ୍ପମାନ ହୋଇଲା ମହୀସ୍ଥଳୀ ॥
ଏକାବେଳେ ପଡ଼ିଲା ବିଷମ ଗଣ୍ଡଗୋଳ ।
ଅସଂଖ୍ୟ ବାହିନୀ ସଙ୍ଗେ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ଚଳିଲା ॥
ପାତାଳେ ପ୍ରବେଶି ବୀର କରଇ ଗର୍ଜ୍ଜନ ।
ଦେଖିଣ ଅନନ୍ତ ଭୀତ ହୋଇ ଭ୍ରାନ୍ତ ମନ ॥
ବେଗେ ଯାଇଣ ଅନନ୍ତ ଆଗେ ଜଣାଇଲେ ।
ଘୋରଦୈବ ଏକ ମନୁଷ୍ୟ ଆସେ ଏହି ସ୍ଥଳେ ॥
ଶ୍ୟାମବର୍ଣ୍ଣ କଳେବର କନ୍ଦର୍ପର ଠାଣି ।
କ୍ରୋଧେ ଦେଖାଯାଏ ବୀର କାଳଦେବ ଜିଣି
ଅଗଣିତ ସୈନ୍ୟସେନା ଅଛନ୍ତି ସଙ୍ଗର ।
ଧନୁର୍ଦ୍ଧର ରଥେ ବସି ଆସେ ବୀରବର ॥
ଶୁଣି ନାଗରାଜ ମନେ ଅତି ଭୟ ପାଇ ।
ବୋଲନ୍ତି ଯୁଦ୍ଧକୁ ଆସେ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ତନୟୀ ॥
ମହା ବଳଶାଳୀ ବୀର ସମରେ ନିପୁଣ ।
କିଏବା କରିବ ଯୁଦ୍ଧ ତାହାର ସଙ୍ଗେଣ ॥
ନିଶ୍ଚେ ନାଗକୁଳକୁ ଯେ ନିର୍ମୂଳ କରିବ ।
କି ଉପାୟ କରିବି ଭାବଇ ନାଗଦେବ ।
ଯେତେମତେ ବୁଝାଇଣ କହିଲି ଯେ ମୁହିଁ ।
ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ର ନ ଶୁଣିଣ ଦେଲାକ ଫେରାଇ ॥
ଏବେ ରକ୍ଷାକର ଆରେ ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ର ବୀର ।
ଆସିଣ ପ୍ରବେଶ ହେଲା ଅର୍ଜ୍ଜୁନ କୁମର ॥
ଶୁଣି ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ର ନାଗ ବୋଲଇ ବଚନ ।
ଅକାରଣେ କିପାଁ ରାଜା ଏତେ ଭ୍ରାନ୍ତମନ ॥
ଅସୁ ସେହି କି କରିବ ମନୁଷ୍ୟ ମାତର ।
ସଞ୍ଜିବନୀ ସ୍ୱର ଏବେ ଦେଖିବ ପାମର ।
ଏମନ କହିଣ ବୀର ମହା କୋପଭରେ ।
ନାଗଗଣ ଡ଼ାକି ବୋଲେ ଅତ୍ୟନ୍ତ କ୍ରୋଧରେ
ଶୁଣ ଶୁଣ ନାଗଗଣ ମୋହର ବଚନ ।
ଅସ୍ତ୍ର ଶସ୍ତ୍ର ନେଇ ଆସ ଯୁଦ୍ଧର କାରଣ ॥
ଆସିଛି ବଭ୍ରୁବାହନ ମଣି ନେବା ପାଇଁ ।
ଆଜ ତାର ବୀରଦର୍ପ ଦେବା ହେ ଛଡ଼ାଇ ।
ଆଜ୍ଞା ଶୁଣି ନାଗଗଣ ବାହାର ହୋଇଲେ ।
ଅତିକ୍ରୋଧେ ଧାବମାନ ସେହି ଯେ ହୋଇଲେ
କେହି ଅଛି ପଞ୍ଚଶିର କେହି ଦଶଶିର ।
କେହି ଅଛି ବିଂଶଶିର ଶଏ ବା ତାହାର ॥
ଏହିପରି ନାଗମାନେ ବାହାର ହୋଇଲେ ।
ଯା ବିଷଘାତରେ ପୃଥ୍ୱୀ ନାଶଯାଏ ହେଲେ ॥
ଅତି କ୍ରୋଧଭରେ ନାଗମାନେ ଚଳିଗଲେ
ଫୁଫୁକାର ଧ୍ୱନିକରି ଫଣା ବିସ୍ତାରିଲେ ॥
ସହସ୍ର ସହସ୍ର ଫଣା ଟେକିଣ ବହନ ।
କ୍ରୋଧରେ ଫଣା ବିସ୍ତାରି ହେଲେ ଧାବମାନ
ବଭ୍ରୁବାହ ନିକଟରେ ଆସି ପ୍ରବେଶିଲେ ।
ନାଗନର ବେନିଆଠ ସେଠାରେ ମିଳିଲେ ॥
ସର୍ପଙ୍କର ଫୁଫୁଧ୍ୱନି ନରଙ୍କ ଗର୍ଜ୍ଜନ ।
ଜଣାଯାଏ ପୃଥିବୀ କି ହୋଇବ ବା ଲୀନ ॥
ପୃଥିବୀ କମ୍ପିତ ହେଲା ସିନ୍ଧୁ ଆଲୋଡ଼ିଲା ।
ଦେଖିଣ ବଭ୍ରୁବାହନ ବାଣ ବୃଷ୍ଟି କଲା ॥
ବଜ୍ରର ସମାନ ବାଣ ମାରେ ଘନଘନ ।
ସେ ଶରରେ ନାଗଗଣ ତେଜନ୍ତି ଜୀବନ ॥
ଉଦ୍‌ଗାର କରନ୍ତି ମୁଖୁ ବିଷମାନ ସେହି ।
ବିଷ ନିଶ୍ୱାସ ପକାନ୍ତି ଅତି କ୍ରୋଧବହି ॥
କ୍ରୋଧଭରେ କାମୁଡ଼ନ୍ତି ସେହି ଅହିଗଣ ।
କେତେ କେତେ ବୀର ତହିଁ ତେଜିଗଲେ ପରାଣ
କ୍ରୋଧରେ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ସୁତ ସୈନ୍ୟମାନେ ତହିଁ ।
ପରଶୁ ତୋମର ଶର ମାରନ୍ତି କାଠାଇ ॥
ସେ ଅଘାତେ ସର୍ପମାନେ ତେଜନ୍ତି ଜୀବନ ।
ତଥାପି ନାଶନ୍ତି ବିଷଘାତେ ନରସୈନ୍ୟ ॥
କେହୁ ସର୍ପମାନେ ମନୁଷ୍ୟଙ୍କୁ ଯେ ଦଂଶନ୍ତି ।
ଦେହେ ବିଷ ଘାରି ସେହି ଭୂମିରେ ପଡ଼ନ୍ତି ॥
କେତେ ସର୍ପମାନେ ମନୁଷ୍ୟଙ୍କୁ ଯେ ଗିଳନ୍ତି ।
କେହୁ ପାଦଠାରୁ ଦେହଯାକେ ଯେ ଭିଡ଼ନ୍ତି
କାହା ଦେହୁ ରକ୍ତମାଂସ ଝଡ଼ଇ ତକ୍ଷଣ ।
କାହା ଶରୀରରୁ ରକ୍ତ ଶୋଷଣ କରନ୍ତି ॥
କାହାକୁ କାମୋଡ଼ି ପୁଣି କରନ୍ତି ଦଂଶନ ।
ଏହିପରି ନାଶନ୍ତି ଯେ ବଭ୍ରୁବାହ ସୈନ୍ୟ ॥
ସର୍ପଙ୍କ ଫଣାରେ ଯେଉଁ ମଣିମାନ ଥିଲେ ।
ସୂର୍ଯ୍ୟ ତେଜପରି ଦେଖାଯାଏ ସେ ସ୍ଥାନରେ ॥
ସମୁଦ୍ର ଗର୍ଜ୍ଜନ ପରି ସର୍ପଙ୍କର ସ୍ୱନ ।
ଧାଇଁ ଛନ୍ତି କରି ଫୁଫୁକାର ଗରଜନ ॥

ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ମନୁଷ୍ୟଙ୍କୁ ନାଶିଲେ ସେ ହେଲେ
ସ୍ୱର୍ଗେ ଥାଇ ଦେବତାଏ ହାହାକାର କଲେ
ସୈନ୍ୟଙ୍କ ଶର ଆଘାତେ ଅନେକ ମରନ୍ତି ।
ତଥାପି ସେ କୋପଭରେ ଦଶଂନ କରନ୍ତି ॥
ଏହୁପରି କେତେବେଳ ହେଲା ଘୋରରଣ ।
ସୈନ୍ୟଙ୍କ ବିନାଶ ଦେଖି ସେ ବଭ୍ରୁବାହନ ॥
କାଳାନ୍ତକ କାଳପରି ବୀର ଦେଖାଗଲା ।
କ୍ରୋଧଭରେ ଧନୁକୁ ସେ ଟଙ୍କାର କରିଲା ॥
ଧନୁର ଟଙ୍କାର ଶବ୍ଦେ କେତେ ନାଗଗଣ ।
ଭୟେ ଇତସ୍ତତଃ ସେହୁ ହେଲେ ରଣସ୍ଥାନ ॥
ଗୃହୁଁ ଗୃହୁଁ ବୀର କଲା ବାଣ ଅବତାର ।
ନାହିଁ ଦାଗବଦାଗ ନାହିଁକ ଅବସର ॥
ଶ୍ରାବଣ ବରଷାଠାରୁ ବଳି ବାଣଗଣ ।
ବୃଷ୍ଟିକଲା ବେଗେ ସେହୁ ଅର୍ଜୁନ ନନ୍ଦନ ।
କୋଟି କୋଟି ସର୍ପମାନେ ତହିଁ ନାଶଗଲେ ।
ତଥାପି ବଭ୍ରୁବାହନ ମାରେ ଅବହେଳେ ।'

ମୁଖ ଟେକିବାକୁ ସ୍ଥାନ ସର୍ପେ ନ ପାଅନ୍ତି ।
ଅନାଉଁ ଅନାଉଁ ବାଣେ ପୋଡ଼ିଣ ମରନ୍ତି ॥
କୋପେ ପାର୍ଥସୁତ ନେଲା ବହ୍ନି ଅଗ୍ନିବାଣ ।
ମନ୍ତ୍ରପୂତ କରି ଛାଡ଼ିଦେଲା ସେ ବହନ ॥
ତଥାପି ବାଣକୁ ସେ ବୋଇଲେ ବୀରବର
ଯେତେ ସର୍ପଛନ୍ତି ସେମାନଙ୍କୁ ନାଶ କର ॥
ମନ୍ତ୍ରିଣ ଛାଡ଼ନ୍ତେ ବୀର ସେହୁ ବ୍ରହ୍ମବାଣ ।
ଗୃହୁଁ ଗୃହୁଁ ହୋଇଲା ପ୍ରଳୟ ହୁତାଶନ ॥
ସର୍ପଙ୍କୁ ପୋଡିଣ ବାଣ ଯାଏ ଅବହେଳେ ।
ଛଟପଟ ହୋଇଣ ସେ ମରନ୍ତି ସେଠାରେ ॥
ପ୍ରାଣଭୟେ କେତେ ସର୍ପ ପଳାଇ ଯାଅନ୍ତି ।
ରକ୍ଷା ନାହିଁ ବାଣ ମୁଖେ ପୋଡିଣ ମରନ୍ତି ॥
ସର୍ପଙ୍କ ଅବସ୍ଥା ଦେଖି ବଡ ନାଗଗଣ ।
ରଥେ ଚଢ଼ି ଯୁଦ୍ଧକୁ ସେ କରଲେ ଗମନ ॥
ଯେତେ ଯେତେ ଶରସେହୁ ମାରନ୍ତି କୋପରେ
ଅର୍ଜୁନ ନନ୍ଦନ ତାହା ନିବାରେ ହେଳାରେ ॥

ପାତାଳ ପୁରେ ସର୍ପମାନଙ୍କ ଯୁଦ୍ଧରେ ବଭ୍ରୁବାହନର ଗରୁଡ଼ାସ୍ତ୍ର ପ୍ରୟୋଗ ଓ
ସର୍ପମାନଙ୍କର ପରାଜୟ ଅନନ୍ତଙ୍କଠାରୁ ମଣିପ୍ରାପ୍ତ ।

ବାଣ ନିବାରଣ ବୀର ଛାଡ଼େ ଅସ୍ତ୍ରଗଣ ।
ସବୁ ସର୍ପଙ୍କର ହୃଦେ ପଡ଼େ ଯାଇ ବାଣ ॥
ବାଣାଘାତେ ସର୍ପମାନେ ଅସ୍ଥିର ହୋଇଲେ
ଦେଖି ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ର ନାଗ ଅଗଭର ହେଲେ ॥
କ୍ରୋଧରେ ସେ ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ର ମାରେ ଯେତେଶର
ହେଲେ ତାହା ନିବାରଇ ଅର୍ଜୁନ କୁମର ॥
ବାଛି ବାଛି ତୀକ୍ଷ୍ଣବାଣ ଅର୍ଜୁନ ନନ୍ଦନ ।
ମନ୍ତ୍ରେ ଅଭିଷେକ କରି ଛାଡ଼ିଲା ବହନ ॥
ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ର ଦେହେ ବାଜି ସେ ବିଷମ ଶର ।
ରକତର ଧାର ତହୁଁ ହୁଅଇ ବାହାର ॥
ଗିରି ଗର୍ଭୁ ଜଳଧାର ଯେପରି ଝରଇ ।
ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ର ଦେହୁ ରକ୍ତ ଧାରଯାଏ ବହି ॥
ବାଣ ମାରି ମାରି ବୀର ଅର୍ଜୁନ ନନ୍ଦନ ।
ରକ୍ତନଦୀ ଗୋଟାଏ କରିଲା ସେହି ସ୍ଥାନ ॥
ଦେଖିକରି ସର୍ପମାନେ କାତର ହୋଇଲେ ।
ପ୍ରାଣ ରଖିବା ପାଇଁକି ମହାଚିନ୍ତା କଲେ ।
ପୁଣି ମହା କୋପଭରେ ଅର୍ଜୁନ ନନ୍ଦନ ॥
ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ର ନାଗକୁ ମାଇଲା ଶତେ ବାଣ ।
ପୁଣି ସେ ସହସ୍ରବାଣ ମନ୍ତ୍ରିଣ ବିନ୍ଧିଲା ।
ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ର ସେ ଅଘାତେ ବିକଳ ହୋଇଲା ॥
ଏହିପରି ମହା ମହା ସର୍ପଙ୍କୁ ସେ କଲା ।
ଯୋଜନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରକ୍ତନଦୀ ବୁହାଇଲା ॥
ବୃହୁଁ ବୃହୁଁ ବୀର ମାରେ କୋଟି କୋଟିଶର
ସମସ୍ତ ସର୍ପଙ୍କ ଦେହେ ହୋଇଲା ବିବର ।
ସର୍ପଙ୍କର ରଥ ଗଜ ଅଶ୍ୱ ନାଶଗଲେ ।
କେତେ କେତେ ସର୍ପବୀରେ ଜୀବନ ତେଜିଲେ
ଛେଳି ଯେପରି ହୁଅଇ ବାଘକୁ ଦେଖିଣ ।
ସେହି ପରକାରେ ହୋଇଲେ ସେ ସର୍ପଗଣ ।
ଯେତେ ଯେତେ ଗରବ ସେମାନେ କରୁଥିଲେ
ସେ ସବୁ ଭୁଲିଣ ଗଲେ ଜୀବନ ବିକଳେ ।
ମସ୍ତକର ମଣିମାନ ଭୂମିରେ ପଡ଼ିଲା ।
ଫଣୀ ଟେକିବାକୁ ବଳ କାହାରି ନୋହିଲା
ଯେତେ ସର୍ପ ଅସିଥିଲେ ସେହି ଯୁଦ୍ଧସ୍ଥାନ ।
ବବ୍ରୁବାହ ବାଣାଘାତେ ହେଲେ ଛିନ୍ନଭିନ୍ନ
କୋପେ ପାର୍ଥସୁତ ଶିବଶର ହସ୍ତେ ନେଲା ।
ମନ୍ତ୍ରେ ଅଭିଷେକ କରି କ୍ରୋଧେ ଛାଡ଼ିଦେଲା ॥
ସେ ଶର ଅସନ୍ତେ ତିନି ଭୁବନ କମ୍ପିଲା ।
ଆକାଶରୁ ତାରା ସବୁ ଖସିଣ ପଡ଼ିଲା ॥
ସାତସିନ୍ଧୁ ଜଳ ଯେ ହୋଇଲା ଅନ୍ଦୋଳିତ ।
ସ୍ୱର୍ଗେ ଦେବେ ପ୍ରାଣଭୟେ ହେଲେ ଇତସ୍ତତ
ବୋଇଲେ ଦେବତାମାନେ ପାର୍ଥସୁତ ଧନ୍ୟ
କେଉଁ ଶୁଭକ୍ଷଣ ତୋର ହୋଇଲା ଜନମ ।
ତିନିଭୁବନ ଜିଣନ୍ତା ପାର୍ଥ ବୀରବର ॥
ତାହାଙ୍କୁ ତୁ ଅବହେଳେ ଜିଣିଲୁ କୁମର ॥
ବୃଷକେତୁ ବୀରବର ସମରେ ନିପୁଣ ।
ତୋ ବାଣ ଆଘାତେ କଲା ଭୂମିରେ ଶୟନ
ଅବର ଯେତେକ ଯୋଦ୍ଧା ସମରେ ନାଶିଲୁ
ଏବେ ଆସି ନାଗବଳ ସଂହାର କରିଲୁ ।
ଏପରି ପ୍ରଶଂସା ସ୍ୱର୍ଗପୁରେ ଦେବେ କଲେ ।
ଶିବଶର ମାରି ବୀର ପୁଣି କ୍ରୋଧଭରେ ॥
ତା ପଛେ ବିନ୍ଧିଲା ବୀର କୋପେ ବଜ୍ରବାଣ ।
ଉଭୟ ଶରେ କାତର ସର୍ବ ସର୍ପଗଣ ॥
ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ର ଆଦି ଯେତେ ନାଗମାନେ ଥିଲେ ।
ଜୀବନର ଭୟେ ସର୍ବେ ପଛଘୁଞ୍ଚା ଦେଲେ ॥
ତଥାପି ସେ ବୀରବର ଅର୍ଜୁନ ନନ୍ଦନ ।
ମୟୂର ଶରକୁ ପେଶି ଦେଲାକ ବହନ ॥
କୋଟି କୋଟି ମୟୂର ଯେ ଉଡ଼ିଣ ଅଇଲେ
ଆନନ୍ଦରେ ସର୍ପ ସବୁ ଗିଳିଣ ଖାଇଲେ ॥
ଶେଷେ ବୀର ମାଇଲା ଯେ ଅସୀପଦ ବାଣ ।
ସେ ବାଣରେ ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ ହେଲେ ସର୍ପଗଣ ॥
ପୁଣି କୋପେ ପାର୍ଥସୁତ ଗରୁଡ଼ାସ୍ତ୍ର ନେଲା ।
ମନ୍ତ୍ରେ ଅଭିଷେକ କରି ବେଗେ ଛାଡ଼ିଦେଲା
ଯାହା କିଛି ମନେ ଆଶା ଥିଲା ସର୍ପଙ୍କର ।
ଗରୁଡ଼ାସ୍ତ୍ର ଦେଖି ହେଲେ ଭୟରେ କାତର ।
କି କରିବେ କାହିଁଯିବେ ରଖିବେ ଜୀବନ ।
ଭୟରେ ସମସ୍ତେ ନେଲେ ବାସୁକୀ ଶରଣ ॥
ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ର ଆଦି ଯେତେ ବଡ଼ ନାଗ ଥିଲେ ।
ବାଣାଘାତେ ଅନନ୍ତଙ୍କ ପାଦରେ ପଡ଼ିଲେ ॥
ଏଣେ ଅସଇ କ୍ରୋଧରେ ବିନତା ନନ୍ଦନ ।
ଜୀବନ ବିକଳେ ସର୍ପେ ଉଡ଼ିପଡ଼ି ପୁଣ ॥
ଅନନ୍ତଙ୍କ ପାଶେ ଯାଇ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ।
ମୁଖେ ହସ୍ତଦେଇ ବହୁ ବିନୟେ କହିଲେ ॥

ଅହେ ନାଗରାଜା ତୁମ୍ଭେ କର ପ୍ରତିକାର ।
ନିଶ୍ଚୟ ଏବେ ମରଲୁ ଆମ୍ଭର ସଂସାର ॥
ରକ୍ଷାନାହିଁ ଆଜ ଦେବ ପାର୍ଥସୁତ ହାତେ ।
କ୍ରୋଧେ ଅଛେ ବୀରବର ନାଶିବ ତୁରିତେ
ଅହେ ନାଗରାଜା ରଖ ଶରଣ ଆମ୍ଭର ।
ତୁମ୍ଭେ ନ ରଖିଲେ ଆଜ ନାହିଁ ଯେ ନିସ୍ତାର ॥
ମୂର୍ଖ ବୁଦ୍ଧିରେ ପଡ଼ିଣ ମଣିକୁ ନ ଦେଲୁ ।
ଶେଷେ ଏହି ଦଶା ଦେବ ଆମ୍ଭେତ ପାଇଲୁ
ତେଣୁ ସାଧୁଲୋକ ମୂର୍ଖ ସଙ୍ଗ ନ କରିବେ ।
ମୂର୍ଖଙ୍କ ସକାଶେ ସେହି ଜୀବନ ହାରିବେ ॥
ବେଗେ ଆଣିଦଅ ମଣି ହେ ନାଗରାଜନ ।
ମଣି ନ ପାଇଲେ ନିଶ୍ଚେ କରିବ ଦହନ ॥
ଶୁଣିଣ କାକୁସ୍ଥ ଗ:ର ବୋଲେ ନାଗମଣି ।
ସେ ମୂର୍ଖ କପାଁ ଆଗରୁ ନ କର ମୋ ବାଣୀ
ଯେତେ ଯେତେ ପରକାରେ ବୁଝାଇଲି ମୁହିଁ
କେତେବେଳେ ତୁମ୍ଭେମାନେ ମଣି ଦେଲ ନାହିଁ
ଜାଣ ନାହିଁ ଯେଉଁ ହରି ସଂସାର କରତା ।
ଯାହାଙ୍କର ସଖା ସେ ପାଣ୍ଡବ ବଳବନ୍ତା ॥
ତାହାଙ୍କ ଔରସୁ ଏହି ହୋଇଛି ଜନମ ।
ରେ ମୂର୍ଖ ତା ସହ କରିବାକୁ ଯାଅ ରଣ ॥
କେତେ କେତେ କଥା ଗର୍ବଭରେ କହିଥିଲ
ମନୁଷ୍ୟଙ୍କ ରଣେ ଏବେ ନିସତ ହୋଇଲ ॥
ଧିକ ତୁମ୍ଭ ବୀର ପଣ ଧିକ ତୁମ୍ଭ ଜନ୍ମ ।
ସାଧୁଲୋକ ଅମଙ୍ଗଳ ଭାବେ ଯେ ଅଧମ ॥
ଜୀବନ୍ତେ କଷ୍ଟ ଭୋଗଇ ଅନ୍ତେ ନର୍କ ବାସ ।
ନୀଚ ଯୋନିରେ ଜନମି ପାଏ ବହୁ କ୍ଲେଶ ॥
ବିଷଗର୍ବେ ଫୁଲି ଉଠି କରିଲ ବଡ଼ାଇ ।
ସେ ସବୁ ବିଷ କି ଆଜ ତୁମ୍ଭ ଦେହେ ନାହିଁ ।
ମୋର ବୋଲ କିର କିପାଁ ନ ଦେଲ ସେମଣି ।
ମୂର୍ଖପଣେ ତାଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଯୁଝିଗଲ ପୁଣି ॥
ସମସ୍ତେ ଧାଇଁଲ ବଳ ଗର୍ବକୁ ଦେଖାଇ ।
ଏବେ କିପାଁ ଶରଣ ହେ ପଶ ମୋହଠାଇଁ ॥
ମୋ କଥା ନ ମାନି ସର୍ବେ ଧର୍ମକୁ ଛାଡ଼ିଲ ।
ତାକୁ ଯୁଦ୍ଧେ ହାରି ଏବେ ଶରଣ ପଶିଲ ॥
ଅମୃତ ସହିତ ମଣି ଏବେ ସେହି ନେବ ।
ତୁମ୍ଭମାନଙ୍କର ଏବେ କି ଗତି ହୋଇବ ॥
ଦୁଷ୍ଟ ଲୋକଙ୍କର ଧନ ଜୀବନ ସଂସାରେ ।
କେତେବେଳେ ଲାଗେନାହିଁ ପର ଉପକାରେ
ଜାଣ ଯେଉ ଗଛମାନ ବାଟରେ ଥାଆନ୍ତି ।
ଫଳପୁଷ୍ପେ ଛାୟା ସେହି ମନୁଷ୍ୟେ ଦିଅନ୍ତି ॥
ଯେଉଁ ଗଛମାନ ଥାନ୍ତି ମଶାଣୀ ଭୂମିରେ ।
କାଉ ସାଗୁଣା ସେବନ୍ତି ଯେ ବସନ୍ତି ତହିଁରେ ॥
ଆରେ ମୂର୍ଖ ଏ ଜୀବନ ଚିରସ୍ଥାୟୀ ନୁହେ ।
ଯଶକୀର୍ତ୍ତି ଏକା ସଂସାରରେ ରହିଥାଏ ॥
ଅପଯଶ ନାନାଦୁଃଖ ପାଇଲରେ ପୁଣ ।
ମୋ ବୋଲ ନ ମାନିବାରୁ ଘଟିଲା ଏସନ ॥
ଏବେ ମଣି ଘେନି ସର୍ବେ ବେଗେ ଚଳିଯାଅ
ମୁଖେ ହସ୍ତଭରି ତାଙ୍କୁ ବିନୟରେ କହ ॥
ସଞ୍ଜୀବନୀ ମଣି ପୁଣ କୁଣ୍ଡଳ ସହିତ ।
ଆଣିଦଅ ପାତାଳ ଯେ ନୋହୁ ରସାଗତ ॥
ମହାବୀର ବଭ୍ରୁବାହ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ନନ୍ଦନ ।
ଉତ୍ପ୍ରୋଧ ରଖିଣ ସେହି କରିଅଛି ରଣ ॥
ଯେବେ ସେହି କ୍ରୋଧଭରେ ଶର ନିକ୍ଷେପିବ
ପାତାଳସହିତେ ଏକାବେଳେ ଧ୍ୱଂସ ହେବ ॥
ମାନ ମୋ ବଚନ ବେଗେ ଆଣିଦଅ ମଣି ।
ମଣି ଘେନି ତୁମ୍ଭ ସହିତରେ ଯିବି ପୁଣି ॥
ବୁଝାଇ କହିବି ମୁହିଁ ଚିତ୍ରାଙ୍ଗଦା ସୁତେ ।
ମଣି ଘେନି ଯିବ ସେହି ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ନିମନ୍ତେ ॥
ନାଗରାଜାଙ୍କ ମୁଖରୁ ଏ ବଚନ ଶୁଣି ।
ମଣି ଆଣିଦେଲେ ବେଗେ ଭଣ୍ଡାରୁ ତକ୍ଷଣି ॥
ମଣି ଘେନି ନାଗରାଜା ଆନନ୍ଦ ହୋଇଲେ ।
ସର୍ପଙ୍କୁ ଡାକିଣ ତହୁଁ ବଚନ ବୋଇଲେ ॥
ଶ୍ରୀହରିଙ୍କ ଅର୍ଦ୍ଧଅଙ୍ଗ ପାର୍ଥ ବୀରବର ।
ତାହାଙ୍କ କୁମର ଏହି ବଭ୍ରୁବାହ ବୀର ॥
ଶାନ୍ତଶୀଳ ଧାର୍ମିକ ସତ୍ୟରେ ଥାଏ ମତି ।
ମୋ ଆଦେଶ କହି ଘେନିଆସ ଯା ଝଟତି ॥
ଶୁଣି ରାଜାଙ୍କର ବାଣୀ କେତେ ନାଗ ଗଣ ।
ମୁଖେ ହସ୍ତଭରି ଶୀଘ୍ର କରିଲେ ଗମନ ॥
ବଭ୍ରୁବାହନଙ୍କ ପାଶେ ଯାଇ ପ୍ରବେଶିଲେ ।
ଚରଣେ ପ୍ରଣାମ କରି ବଚନ ବୋଇଲେ ॥
ଶୁଣ ଶୁଣ ନିବେଦନ ଅହେ ବୀରବର ।
ତୁମ୍ଭ ପାଶେ ପଠାଇଲେ ନାଗଙ୍କ ଈଶ୍ୱର ॥

ବୋଇଲେ ମୋର ଆଦେଶ ଯାଇଣ କହିବୁ
ବଭ୍ରୁବାହନଙ୍କୁ ସଙ୍ଗେ ଘେନିଣ ଆସିବୁ ॥
ଶୁଣି ଏ ବଚନ ଚିତ୍ରାଙ୍ଗଦାର କୁମର ।
ଧନୁ ଧରି ବାହାରିଲା ଦୂତଙ୍କ ସଙ୍ଗର ॥
ଅନନ୍ତଙ୍କ ପାଶେ ଯାଇ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲା ।
ନମସ୍କାର କରି ବୀର ବିନୟେ କହିଲା ॥
ଅହେ ତାତ ଅଜ୍ଞାଣରେ ପିତାଙ୍କୁ ମୁଁ ରଣେ
ନାଶକରି ଆସିଅଛି ମଣିର କାରଣେ ॥
ଲୋକ ପଠାଇଲି ତାହା ନ ଦେଲ ଆପଣ ।
ମୁଁ ଅସନ୍ତେ ଯୁଦ୍ଧକଲେ ଏ ସର୍ପେ ବହନ ॥
ଯୁଦ୍ଧେ ହାରି ତୁମ୍ଭପାଶେ ଶରଣ ପଶିଲେ ।
ଏଥିରେ କି ଦୋଷ ମୋର କୁହ ତାତ ଭଲେ
ବଭ୍ରୁବାହନର ଦେଖି ଏସନ ଭକତି ।
କୋଳେ ନେଇ ବସାଇଲେ ତାଙ୍କୁ ନାଗପତି
ବୋଇଲେ ରେ ବାପ ମନୁ ଛାଡ଼ ଅଭିମାନ ।
ଏ ମଣି ଘେନିଣ ବାବୁ ଯାଅ ତୁ ବହନ ॥
ବେନିମାତା ବିକଳରେ ବସି କାନ୍ଦୁଥିବେ ।
ମଣି ଘେନି ଯାଅ ବାବୁ ଏଥୁ ତୁହି ଏବେ ॥
ଅନନ୍ତ ବଚନ ଶୁଣି ବଭ୍ରୁବାହ ବୀର ।
କୃତାଞ୍ଜଳିପୁଟେ ବୀର କରି ନମସ୍କାର ॥
ମଣି ଘେନି ଆନନ୍ଦରେ କରିଲା ଗମନ ।
ମଣି ତେଜେ ଅନ୍ଧକାର ଯାଏ ପଳାଇଣ ॥
କୋଟି ସୂର୍ଯ୍ୟ ତେଜ ଜିଣି ଦିଶେ ଝଳପନ ।
ସୈନ୍ୟସହ ଆସେ ବୀର ସମରର ସ୍ଥାନ ॥
ସେ ମଣି ସ୍ମରଣେ କେତେ କେତେ ବୀରଗଣ
ପ୍ରାଣ ପାଇଣ ଉଠିଲେ ସେଠାରେ ବହନ ॥
ତହୁଁ ସେମାନଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଘେନି ବୀରବର ।
ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ଆସି ଜନନୀ ପାଶର ॥
ନମସ୍କାର କରି ବୀର ଯୋଡହସ୍ତ ହୋଇ ।
ବୋଇଲା ଶୁଣ ଜନନୀ ଯାହା କହୁଅଛଇଁ ॥
ତୁମ୍ଭର ଦୟାରେ ମାତ ପାତାଳକୁ ଗଲି ।
ନାଗଗଣ ସହିତରେ ବହୁ ରଣକଲି ॥
ସେମାନଙ୍କୁ ରଣେ ଜିଣି ନାଶିଲି ବହନ ।
ଭୟେ ସେମାନେ ଯେ ନେଲେ ଅନନ୍ତଶରଣ
ସେମାନଙ୍କ ବିକଳରେ ନାଗକୁଳ ପତି ।
ମୋତେ ଡାକି ମଣି ସେହି ଦେଲେକି ଉଚିତ

ମଣି ଘେନି ମାତ ମୁହିଁ ଆସିଲି ବହନ ।
ନିଅ ମଣି ବଞ୍ଚାଅ ମା ତାତଙ୍କ ପରାଣ ॥
ଶୁଣି ଏ ବଚନ ସେହି ଉଲୁପୀ ସୁନ୍ଦରୀ ।
ପୁଅ ହସ୍ତୁ ମଣି ନେଲା ଅତି ଯତ୍ନକରି ॥
ଏଣେ ଯେତେବେଳେ ନାଗରାଜା ମଣିଦେଲେ
ସେ ସମୟେ ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ର ମନରେ ପାଞ୍ଚିଲେ ॥
ବୋଇଲେ ମଣି ଯୋଗରେ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ଜୀବନ
ନିଶ୍ଚୟ ବଞ୍ଚିବ ଏଥେ ନାହିଁ କିଛି ଆନ ॥
କି ଉପାୟେ ମୋର ମିତ୍ରଶତ୍ରୁକୁ ମାରିବି ।
ଏପରି କୁଟ ବଚନ ମନରେ ସେ ଭାବି ॥
ଘରେ ଯାଇ ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ର ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲା ।
ଦୁଃସ୍ୱଭାବ ଦୁର୍ବୁଦ୍ଧିଙ୍କୁ ଡାକିଣ ବୋଇଲା ॥
ଶୁଣରେ ବେନି କୁମରେ ମୋହର ବଚନ ।
ରାଜଦ୍ୱାରେ ପାଇଅଛୁ ବଡ଼ ଅପମାନ ॥
ଅରେ ବାପ ମଣିପୁରେ ମରିଛି ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ।
ତା ସକାଶେ ମଣି ପାଇଁ ଅନନ୍ତ ପାଶେଣ ॥
ଉଲୁପୀର ପୁତ୍ର ଆସି ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲା ।
ମୋ ବୋଲରେ ରାଜା ବାବୁମଣି ଯେ ନଦେଲା
ତହୁଁ ସେ ବଭ୍ରୁବାହନ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ କୁମରି ।
ଯୁଦ୍ଧେ ଆସି ଜିଣିଲା ସେ ସବୁ ନାଗକୁଳ ॥
ମଣି ଘେନି ଏହିକ୍ଷଣି କରିଲା ଗମନ ।
ବଞ୍ଚାଇବା ପାଇଁ ସେହି ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ଜୀବନ ॥
ଜାଣ ବାବୁ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ପାଇଲେ ଜୀବଦାନ ।
ଏ ସବୁ କାହାଣୀ ସେହି ଶୁଣିବ ତକ୍ଷଣ ॥
ବିଶେଷରେ ଶ୍ରୀହରିଙ୍କ ଅଟେ ଅର୍ଦ୍ଧଦେହ ।
ତ୍ରିଲୋକରେ ଏକ ବୀର ଅଟେ ସେ ଦୁର୍ଜ୍ଜୟ ॥
ଏକା ହୋଇ ନିଶ୍ଚେ ସେହି ପାତାଳେ ଆସିବ
ଆମ୍ଭମାନଙ୍କୁ ସମୂଳେ ବିନାଶ କରିବ ।
ତେଣୁ କହେ କୁମରରେ ଶୀଘ୍ର ଚଳିଯାଅ ।
ଯୁଦ୍ଧୁ ବୃଷକେତୁ ପାର୍ଥ ମୁଣ୍ଡ ଆଣି ଦିଅ ॥
ରାଜାଙ୍କର ଜୋଉଁ ଜାଣ ଅଟଇ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ।
ନିଶ୍ଚୟ ନାଶିବ ସେହି ଆମ୍ଭର ଜୀବନ ॥
ରାଜା ହେତେ ଅର୍ଜ୍ଜୁନକୁ ମଣି ଦେଲ ନାହିଁ ।
ଏ ମୋହର ମନ୍ତ୍ରାପଣ ନ ରଖିଲେ ସେହି ॥
ନାନା ନିନ୍ଦା ବାକ୍ୟ ମୋତେ ରାଜନ କହିଲେ
ମୋର ବୋଲ ନ ମାନିଣ ମଣି ଆଣି ଦେଲେ

ବିଳମ୍ବ ନ କର ବଲା ଯାଅ ରେ ବହନ ।
ଯୁଦ୍ଧସ୍ଥଳୁ ଆଣ ମୁଣ୍ଡ ମାନ ମୋ ବଚନ ॥
ପିତାଙ୍କର ଆଜ୍ଞା ପାଇ ବେନି ସହୋଦର ।
ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ଯାଇଁ ସମର ଭୂମିର ॥
ବୃଷକେତୁ ଅର୍ଜ୍ଜୁନର ମସ୍ତକ ଘେନିଣ ।
ପିତାଙ୍କ ପାଶରେ ଆସି ଦେଲେ ଦରଶନ ॥
ଦେଖିଣ ପିଅର ତାଙ୍କୁ ବହୁ ପ୍ରଶଂସିଲେ ।
ମୁଣ୍ଡ ନେଇ ଗୁପ୍ତସ୍ଥାନେ ଲୁଚାଇ ରଖିଲେ ॥
ପ୍ରକୃତରେ ଦୁଃସ୍ୱଭାବ ଦୁର୍ବୁଦ୍ଧି ଯେ ସେହୁ ।
ନାନାଦ ଅନ୍ୟାୟ କାର୍ଯ୍ୟ ସର୍ବଦା କରଇ ॥
ତେଣୁ ସେହୁ ଏହାପର କାର୍ଯ୍ୟକୁ କରିଲେ ।
ସାଧୁଲୋକଙ୍କର ଅମଙ୍ଗଳ ଘଟାଇଲେ ॥
ଏଣେ ଉଲୂପୀ ସୁନ୍ଦରୀ ମଣି ହସ୍ତେ ଘେନି ।
ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ପାଶେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲା ତରୁଣୀ ।
ଦେଖିଲା ସେଠାରେ ବୃଷକେତୁ ପାର୍ଥବୀର ।
ଦୁହିଙ୍କ ଗଣ୍ଡି ପଡ଼ିଛି ନାହିଁ ଦୁଇ ଶିର ॥
ଚିତ୍ରାଙ୍ଗଦା ଦେଖି ଏହା ଚକିତ ହୋଇଲା ।
ହାହାକାର କରି ଉଚ୍ଚେ କ୍ରନ୍ଦନ କରିଲା ॥
ଉଲୂପୀ ମହା ଶୋକରେ ହେଲା ଅଚେତନ ।
କପାଳରେ କର ମାରି କଲାକ ରୋଦନ ॥
ଅକସ୍ମାତେ ଏ ସ୍ଥାନରୁ ମୁଣ୍ଡ କେହୁ ନେଲା ।
ଏହାର କାରଣ କିଛି ଜଣା ତ ନ ଗଲା ॥
ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ନନ୍ଦନ ଦେଖି ଏସନ ଘଟଣ ।
ହାହାକାର କରି ବୀର ହେଲା ଅଚେତନ ॥
କ୍ଷଣକରେ ଚେତା ପାଇ କାନ୍ଦେ ବାରବାର ।
କପାଳେ କର ମାରିଣ ହୋଇଲା ଅଧୀର ॥
କାହିଁ ନ ପାଇଲେ ଖୋଜି ଦୁହିଁଙ୍କର ଶିର ।
ତହୁଁ ସର୍ବେ ଏକାବେଳେ କଲେ ହାହାକାର
ଅତି କ୍ରୋଧରେ କହିଲେ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ନନ୍ଦନ ।
ଚିରଦିନକୁ ଅକୀର୍ତ୍ତି ରହିଲା ମୋ ପୁଣ ॥
ହାୟ କି ବିଧିର ବିଡ଼ମ୍ବନା ଯେ ଘଟିଲା ।
ଏ ସ୍ଥାନରୁ କିଏ ଆସି ମୁଣ୍ଡ ଘେନିଗଲା ॥
ଜାଣିଲିଣି ବିଧି ମୋତେ ହୋଇଲେଣି ବାମ
ତା ନ ହେଲେ ନ କରନ୍ତି ମୁଁ ଏତେ ଅଧର୍ମ
ନିଜର ହାତରେ ମୋର ପିତାଙ୍କୁ ମାରିଲି ।
ଜନ୍ମ ଜନ୍ମାନ୍ତରେ ମୁହିଁ ପାପରେ ମଜ୍ଜିଲି ॥

ଜଗତର ଲୋକେ ଶୁଣି ନିନ୍ଦିବେ ବହୁତ ।
ଧିକ ମୋର ଜନ୍ମ ଧିକ ମୋହର ମହତ ॥
ରୌରବ ନର୍କରେ ମୁହିଁ ନିଶ୍ଚୟ ପଡ଼ିବି ।
ଆଉ କିପାଇଁ ନିର୍ଲ୍ଲଜ ଜୀବନ ରଖିବି ॥
ଯେଉଁ ବୀର ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ଅଟେ ଅର୍ଦ୍ଧ ଦେହ
ଧନୁର୍ଦ୍ଧର ବୀର ପୁଣି ବାସବ ତନୟ ॥
ଯାହାଙ୍କ ପ୍ରତାପେ ତ୍ରିଭୁବନ କମ୍ପଇ ।
ଯେହୁ ଧନୁ ଟଙ୍କାରିଲେ ଶମନ ଡରଇ ॥
ସୁରାସୁର କମ୍ପମାନ ଯାହାର ତେଜରେ ।
ମହାଦେବେ ତୋଷିଲେ ଯେ କିରାତ ରୂପରେ
ତୋଷେ ଆଶୁତୋଷ ଦେଲେ ପାଶୁପତ ଶର
ଖାଣ୍ଡବ ଦହନେ ଯେ ଜିଣିଲେ ସୁରେଶ୍ୱର ॥
ବିରାଟପୁରେ ଗୋଧନ ହରଣ କାଳରେ ।
ଏକା ଜୟକଲେ ଭୀଷ୍ମ ଦ୍ରୋଣ କର୍ଣ୍ଣବୀରେ ॥
ଆଜ ସେହୁ ବୀରବର ମୋହର ହାତରେ ।
ଅକାଳେ ତେଜିଲେ ଅହା ପରାଣ ଏଠାରେ
କି କରିବି କେଣେ ଯିବି ବୁଦ୍ଧି ନ ଦିଶଇ ।
ଏ ବିପଦେ ସାହା ହୁଅ ହେ କମଳସାଇଁ ॥
ତୁମ୍ଭେ ନ ରଖିଲେ ପ୍ରଭୁ ହୋଇଲି ଅନାଥ ।
ପିତୃହତ୍ୟା ପାପ ସଦା ଘାରେ ମୋର ଚିତ୍ତ ॥
ଦଅ ବୀରେ ଅସି ମୋତେ ହାରିବି ଜୀବନ ।
ଏ ପାପ ଜୀବନେ ଅଛି କେଉଁ ପ୍ରୟୋଜନ ॥
ସଞ୍ଜିବନୀ ମଣି ପାଇଁ ପାତାଳକୁ ଗଲି ।
ବହୁଯୁଦ୍ଧେ ସେ ମଣିକୁ ସେଠାରୁ ଆଣିଲି ॥
ମଣି ଆଣିଲେ କି ହେବ କପାଳ ମୋ ମନ୍ଦ ।
କେଉଁ ଚଣ୍ଡାଳ ହରିଲା ପିତା ଭ୍ରାତା ସ୍କନ୍ଧ ॥
କୁଣ୍ଡଳ ସହିତେ ମୁଣ୍ଡ ଆହା କିଏ ନେଲା ।
ଆହା ରେ ବିଧାତା ତୋର ମନେ ଏହା ଥିଲା
କି ଦୁର୍ଯୋଗେ ପିତା ଆସି ମୋପୁରେ ପଶିଲେ
ଆହା କୁଯୋଗରେ ମୋରକରେପ୍ରାଣଦେଲେ
ଏସନ କହି କୁମର ବହୁ ଶୋକଭରେ ।
ଧୂଳିରେ ଗଡ଼ିଣ ବାରେ ଶିରେ କର ମାରେ ॥
କ୍ଷଣେ ମୂର୍ଚ୍ଛାଯାଏ କ୍ଷଣେ ଚେତଣ କାନ୍ଦଇ ।
ଧୂଳିରେ ଧୂସର ଅଙ୍ଗ ଉଚ୍ଚରେ ରୋଦଇ ॥
ପୁତ୍ରର ଏ ଅବସ୍ଥାକୁ ଦେଖିଣ ଜନନୀ ।
ମୂର୍ଚ୍ଛା ଯାଇଣ ପଡ଼ିଲେ ସେହୁ ଦୁଃଖିଣୀ ॥

ପାତ୍ର ମିତ୍ର ଅମାତ୍ୟ ସଇନ ସହିତେ ।
ଦେଖି ଏସନ ଅବସ୍ଥା ସର୍ବେ ଦୁଃଖିତେ ॥
ଲଲାଟରେ କର ମାରି କଲେ ସେ ରୋଦନ ।
ବିଧାତା ସ୍ମରି ଯେ କାନ୍ଦନ୍ତି ଅନୁକ୍ଷଣ ॥
ସମସ୍ତଙ୍କ ଦୁଃଖ ଶୋକ କ୍ରନ୍ଦନର ଧ୍ୱନି ।
ସିନ୍ଧୁ ଉଚ୍ଛୁଳିଲା ପରି ଘୋଟିଲା ମେଦିନୀ ॥
ଆହା ମେ ସମସ୍ତ ଦୁଃଖ କି ବର୍ଣ୍ଣିବି ମୁହିଁ ।
ପାଷାଣହେଲେ ତରଳ ହେବ ସେହିଠାଇଁ ॥
ସେ ସମୟେ ବଭ୍ରୁବାହ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ନନ୍ଦନ ।
ପିତା ଶୋକରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅଧୀର ହୋଇଣ ॥
ଅକୁଳେ ଡ଼ାକଇ ଆହେ ଦୟାମୟ ହରି ।
ଏ ବିପଦୁଁ ରକ୍ଷା କର ସଖାଙ୍କୁ ତୁମ୍ଭର ॥
ତୁମ୍ଭ ଲାଗି ଥିଲା ବଡ଼ ପାଣ୍ଡୁଙ୍କ ନନ୍ଦନ ।
ଏବେ କିପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଦୟ ହୁଅ ନାରାୟଣ ॥
କେତେ କେତେ ବିପଦରୁ କରିଛ ଉଦ୍ଧାର ।
ଜତୁ ଗୃହ ବିଷଲଡୁ କପଟପାଶାର ॥
ପୁଣି ଗୋଧନ ହରଣେ ବିରାଟ ପୁରରେ ।
ପାଞ୍ଚାଳ ଦେଶେ ଦ୍ରୌପଦୀ ସ୍ୱୟମ୍ବରଠାରେ ॥
ନିବାତକବଚ କାଳକେୟ ଯାତୁଧାନ ।
ଖାଣ୍ଡବ ଦହନ କାଳେ ଦେବ ଭଗବାନ ॥
କେତେ ଦୟା କରି ହରି ଅର୍ଜ୍ଜୁନେ ତାରିଲ ।
ଏବେ କିପାଇଁ ହେ ପ୍ରଭୁ ନିଷ୍ଠୁର ହୋଇଲ ॥
ସୁଭଦ୍ରା ହରଣେ ବଳଦେବଙ୍କ ସହିତ ।
ଯେତେବେଳେ ବିବାଦ କରିଲେ ମୋରଭ୍ରାତ
ବଡ଼ଭାଇ ସ୍ନେହ ଛାଡ଼ି ଅର୍ଜ୍ଜୁନଙ୍କୁ ତହିଁ ।
ଦୟାକରି ରକ୍ଷାକଲ ହେ କମଳାସାଇଁ ॥
ଶୁଣିଅଛି ଯେ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ କରଇ ସ୍ମରଣ ।
ଅଶେଷ ଦୁରିତ ତାର ହୁଅଇ ଦହନ ॥
କଳ୍ପ ଦନୁ ଜାଣେ ମୁହିଁ ହେ କମଳାସାଇଁ ।
ଦିନେ ମାସ କୋଉଁଣସି ପାପ କରି ନାହିଁ ॥
ଧର୍ମର ସହାୟ ବୋଲି ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ କହନ୍ତି ।
ଏବେ ଅର୍ଜ୍ଜୁନରଠାରେ କିପାଁ କୋପ ମତି ॥
ତୁମ୍ଭେ ଦୟା ନ କଲେ ହେ କମଳା ହରଣ
ପାଣ୍ଡୁ କୁଳ ନାମ ଯିବ ସଂସାରୁ ବୁଡ଼ିଣ ॥
ଏପରି ବଭ୍ରୁବାହନ କଲେ ବହୁ ସ୍ତବ ।
ଧ୍ୟାୟେ ସେ ଚରଣେ ଉପଃଧ୍ୟାୟୁ ମହାଦେବ ॥

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କର ମଣିପୁର ଆଗମନ ଓ ଅର୍ଜ୍ଜୁନଙ୍କର ଜୀବନପ୍ରାପ୍ତି

ଏଥୁଅନ୍ତେ ଜନ୍ମେଜୟ ମୁନିପାଦେ ପଡ଼ି ।
ବିନୟେ କହନ୍ତି ରାଜା ବେନିକର ଯୋଡ଼ି ॥
ଏହାପରେ କିସ ହେଲା ବିସ୍ତାରିଣ ମୋତେ ।
ବୁଝାଇଣ ମହାମୁନି କୁହ ହୃଷ୍ଟଚିତ୍ତେ ॥
ପାପ ତାପ ସଦା ମନ ଘାରଇ ମୋହର ।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ମହିମା କହି ତାହା ଦୂରକର ॥
ରାଜାଙ୍କର ଭକ୍ତି ଦେଖି ସେ ମୁନିପୁଙ୍ଗବ ।
ତଦପରେ ଯାହା ହେଲା କହିଲେ ସେ ସବ ॥
ଶୁଣ ଶୁଣ ମହାରାଜା ଦେଇ ମନ କର୍ଣ୍ଣ ।
କୃଷ୍ଣ କଥା ଶୁଣି ପାପ କର ହେ ଦହନ ॥
ମଣିପୁରେ ଯେଉଁଦିନ ପାର୍ଥ ବୀରବର ।
ପୁତ୍ର ସହ ରଣ କରି ତେଜିଲେ ଶରୀର ॥
ସେହିଦିନ ହସ୍ତିନାରେ ରାତ୍ର ସମୟରେ ।
ଶୋଇବାକୁ ଗଲେ କୁନ୍ତୀ ଶୟନ ମନ୍ଦିରେ ।
ନିଦ୍ରା ଯହୁଁ ଆସି ଦେବୀ ନୟନେ ଘାରିଲା ।
ପାର୍ଥ ଅମଙ୍ଗଳ ସ୍ୱପ୍ନ ତହିଁ ଦେଖାଗଲା ॥
ସ୍ୱପ୍ନରେ ଦେଖିଲେ ଦେବୀ ପାର୍ଥ ଅମଙ୍ଗଳ ।
ଗଳେ ନାଇଛନ୍ତି ବୀର ମନ୍ଦାରର ମାଳ ॥
ତଇଲରେ ଜରଜର ହୋଇଛନ୍ତି ସେହି ।
ଗଧ ପରେ ଦକ୍ଷିଣକୁ ଗମନ କରଇ ॥
ଏସନ ଦେଖିଣ କୁନ୍ତୀ ଚମକି ପଡିଲେ ।
ରାତି ଅଧେ ଅନ୍ତଃପୁରେ କାନ୍ଦିଣ ଉଠିଲେ ॥
କୁନ୍ତୀଙ୍କ ଅବସ୍ଥା ଦେଖି ସର୍ବ ବଧୂଗଣ ।
ଆସିଣ ପୁଚ୍ଛିଲେ ଶୁଣି କ୍ରନ୍ଦନ କାରଣ ॥
ଯେ ଯେତେ କହିଲେ ଦେବୀ କିଛି ନ ଶୁଣିଲେ
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ କାହାନ୍ତି ଡ଼ାକି ଆଣ ମୋ ପାଶରେ ॥
ତହୁଁ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ଡ଼ାକି ଆଣିଲେ ପାଶକୁ ।
ସ୍ୱପନ ଘଟଣା ଦେବୀ କହିଲେ ତାହାଙ୍କୁ ॥
ଆହେ ନାରାୟଣ ମୋର ପୋଡ଼ଇ ଅନ୍ତର ।
ବଞ୍ଚି ନାହିଁ ମୋର ପୁତ୍ର ପାର୍ଥ ଧନୁର୍ଦ୍ଧର ॥
ଯେଉଁ ଅମଙ୍ଗଳ ମୁହିଁ ଦେଖିଲି ସ୍ୱପନ ।
ସେ ଦୁଃଖରେ ଜୀବନ ପୋଡ଼ଇ ଅନୁକ୍ଷଣ ॥
ଅର୍ଜ୍ଜୁନରଠାରୁ ଦୟାମାୟା କି ଛାଡ଼ିଲ ।
ଭଦ୍ରା ଶୂନ୍ୟହସ୍ତ ହେଲେ ହୋଇବ କି ଭଲ

ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମୀ ନାରାୟଣ ସବୁ ତୁମ୍ଭେ ଜାଣ ।
ଏକ୍ଷଣି ଦେଖାଅ ମୋତେ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ବଦନ ॥
ଶୁଣି ନାରାୟଣ ଗରୁଡ଼କୁ ସୁମରିଲେ ।
ରମ୍ୟକ ଦ୍ୱୀପରୁ ପକ୍ଷୀ ସତ୍ୱର ଆସିଲେ ॥
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଚରଣ ତଳେ କଲା ପ୍ରଣିପାତ ।
କପାଇଁ ସ୍ମରଣ କଲ କୁହ ହେ ଅଚ୍ୟୁତ ॥
ଗରୁଡ଼କୁ ବୋଲନ୍ତି ସେ ପ୍ରଭୁ ନାରାୟଣ ।
ମୋତେ ନେଇ ମଣିପୁରେ ଚଳ ତୁ ବହନ ॥
ଅକ୍ଷମ ବେ ଗରୁଡ଼ ଯେ ପକ୍ଷ ବସ୍ତାରିଲା ।
ଭୀମ କୃଷ୍ଣ କୁନ୍ତୀ ଆଦ ପୃଷ୍ଠେ ବସାଇଲା ॥
ପକ୍ଷ ବସ୍ତାରିଣ ଚଳିଯାଏ ପକ୍ଷୀବର ।
ମଣିପୁରେ ମିଳିଲା ସେ ଯାଇଁଣ ସତ୍ୱର ॥
ସମର ଭୂମିରେ ବୀର ଉପସ୍ଥିତ ହେଲା ।
ଭୀମ କୁନ୍ତୀ ସହ ଓହ୍ଲାଇଲେ ନନ୍ଦବଳା ॥
କୁନ୍ତୀ ସହିତରେ ଅର୍ଜ୍ଜୁନଙ୍କ ପାଶେ ଗଲେ ।
ବୃଷକେତୁ ସହ ବୀର ପଡ଼ିଛୁ ଦେଖିଲେ ॥
ସମସ୍ତ ସଇନ ତହିଁ ପଡ଼ିଣ ଅଛନ୍ତି ।
ଦେଖିଣ ଅକୁଳ ହେଲେ ପ୍ରଭୁ ଶିରୀପତି ॥
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଡ଼ାକନ୍ତି ଉଠ ଉଠ ହେ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ।
କେ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ କରାଇଲା ଏଡ଼େ ହୀନମାନ ॥
ମୋ ସଖା ହୋଇଣ କଲ ଧରାରେ ଶୟନ ।
କିଏ ଏଡେ ବଳୀ କଲା ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଏସନ ॥
ତହିଁ ଭୀମସେନ ଦେଖେ ପାର୍ଥର ପୃଷ୍ଠରେ ।
ପଡ଼ିଅଛୁ ବୃଷକେତୁ ହୀନ ଅବସ୍ଥାରେ ॥
ଦେଖି କ୍ରୋଧେ ବୀରବର ଆରକ୍ତ ଲୋଚନ ।
ଆହେ କେଉଁ ବୀର ଗୃଳଗଲା ବନାଶିଣ ॥
ଭ୍ରାତା ପୁତ୍ର ଶୋକେ ବୀର ଗର୍ଜ୍ଜନ କରିଲେ ।
ସମର ପ୍ରାଙ୍ଗଣେ କ୍ରୋଧଭରେ ଡ଼ାକ ଦେଲେ ॥
ତ୍ରିଭୁବନ ମଧ୍ୟେ ଏଡ଼େ ବୀର କେ ଅଛଇ ।
ବନାଶ କରିଲା ପାର୍ଥ କର୍ଣ୍ଣଙ୍କ ତନୟୀ ॥
ଆସୁ ସେହି ନରାଧମ କରିବ ସମର ।
କେତେ ଦୂର ବଳ ଅଛୁ ଦେଖିବି ତାହାର ॥
ଦେଖିବି ତାହାର ବଳ ଦେଖିବି ତା ରଣ ।
କେଉଁପରି ପାର୍ଥଙ୍କୁ ସେ କରିଲା ନିଧନ ॥
ଏସନ କହିଣ ଭୀମ ଭୀମନାଦ କଲେ ।
ଗଦାଧରି ସମର ପ୍ରାଙ୍ଗଣେ ଛିଡ଼ା ହେଲେ ॥
ଭୀମସେନଙ୍କର ଭୀମ ରଡ଼ି ଶବଦରେ ।
ଦେନିମାତା ସହ ବଭ୍ରୁବାହନ ସେଠାରେ ॥
ଅଚେତନେ ପଡ଼ିଥିଲେ ପାଇଲେ ଚେତନ ।
ଦେଖିଲେ ସେ ନାରୀ ସହ ପୁରୁଷ ଦ୍ୱିଜଣ ॥
ଉପସ୍ଥିତ ରଣସ୍ଥଳେ ହୋଇଛନ୍ତି ସେହି ।
ଏକ ବୀର ଗଦାଧରି ଗର୍ଜ୍ଜୁଣ ଅଛଇ ॥
ଅନିରୁଦ୍ଧ ସାତ୍ୟକୀ ଯେ ପାଇଣ ଚେତନା ।
ଶଙ୍ଖାଇଣ ଦେଲେ ବଭ୍ରୁବାହନେ ତକ୍ଷଣ ॥
ଜାଣି ବୀର ବଭ୍ରୁବାହ ସଜଳ ନୟନେ ।
ଯାଇଣ ପଡ଼ିଲା ଭୀମସେନଙ୍କ ଚରଣେ ॥
ଅହା ତାତ କହି ବୀର ଅଚେତନ ହେଲା ।
କେତେକ୍ଷଣ ପରେ ପୁଣି ଚେତନା ପାଇଲା ॥
କପାଇଁ ହେ ତାତ ଗଦା ଧରିଛ ହାତରେ ।
ପ୍ରହାର କରି ନାଶି ଏ ଅଧମ କୁମରେ ॥
ସ୍ୱହସ୍ତରେ ଏ ଅଧମ ଅର୍ଜ୍ଜୁନଙ୍କ ପ୍ରାଣ ।
ଅବର ନାଶିଛି ବୃଷକେତୁର ଜୀବନ ॥
ପିତା ଭ୍ରାତା ନାଶ କରିଅଛି ଏ ପାମର ।
ଗଦାଘାତେ ତାତ ମୋର ଶିର ଚୂର୍ଣ୍ଣ କର ॥
ଏଣେ ଶଙ୍ଖାଙ୍ଗଦା ପୁଣି ଉଲପୀ ସୁନ୍ଦରୀ ।
ଛତେ ଉଠି ପାର୍ଥ ଙ୍କ ଚରଣକୁ ଧରି ॥
ହାୟ ହାୟ କରି ଶିରେ କରାଘାତ କଲେ ।
ଗୃହଁ ଗୃହଁ ଦୁଇ ସଖୀ ଢଳିଣ ପଡ଼ିଲେ ॥
ଏସନ ଅବସ୍ଥା ଦେଖି କୁନ୍ତୀ ମହାଦେଈ ।
ବୋଇଲେ କସ ଅବସ୍ଥା ଘଟିଛି ଏଠାଇଁ ॥
ଏ ଦୁଇଟି ଯୁବାନାରୀ କପାଁଇ ଦୁଃଖରେ ।
ପାର୍ଥ ମୃତ ଦେହଧରି ଗଡ଼ନ୍ତି ଧରାରେ ॥
ଏ ବାଳକ କପାଁ ଭୀମ ଚରଣେ ପଡ଼ଇ ।
ଏଥିର କାରଣ କିଛି ଜାଣିପାରୁ ନାହିଁ ॥
ଏସନ ଶୁଣି ସାତ୍ୟଙ୍କୀ ବୁଝାଇ କହିଲେ ।
ଶୁଣି ସମସ୍ତେ କପାଳେ କରକୁ ମାଇଲେ ॥
ଏଣେ ବଭ୍ରୁବାହ ବୀର ଦେଖି ନାରାୟଣ ।
ପାଦରେ ପଡ଼ି ବିନୟେ ବୋଇଲେ ବଚନ ॥
ଆହେ ଚକ୍ରଧାରୀ ଚକ୍ର ନାହିଁ କି କରରେ ।
କପାଇଁ ନ ନାଶି ରଖିଅଛ ଏ ପାପୀରେ ॥
ସୁଦର୍ଶନ ଚକ୍ର ପ୍ରଭୁ କରିଣ ଧାରଣ ।
ଯେପରି ସନ୍ତୁଙ୍କୁ ନାଶ କରିଲ ଅପଣ ॥

ସେହିପରି ଚକ୍ରେ ପ୍ରଭୁ ମୋତେ କର ନାଶ ।
ପିତୃହତ୍ୟା ଦୋଷ ମୋର ଯାଉ ପୀତବାସ ॥
ପିତୃଘାତି ଭ୍ରାତୃଘାତି ଯେ ଜନ ଅଟଇ ।
ମୁନିମାନେ କହିଛନ୍ତି ଯେ ନର୍କ ଭୋଗଇ ॥
କିନ୍ତୁ ସେ ନରକ ଭୟ ମୋର ଆଉ ନାହିଁ ।
ଯେଣୁ ଶ୍ରୀଚରଣ ଦେଖିଲି ହେ ଲକ୍ଷ୍ମୀସାଇଁ ॥
ଯେତେବେଳେ ଶ୍ରୀଚରଣ କରିଛି ଦର୍ଶନ ।
ସେ ବେଳୁଁ ପାପ ମୋହର ହୋଇଛି ଦହନ ॥
ମାତ୍ର ପିତୃଘାତି ଏହି ନିନ୍ଦା ନାରାୟଣ ।
ଜନ ମୁଖେ ପାଇ ଯାହା ରଖିବ ଜୀବନ ॥
ସଧା କଳଙ୍କ ପଟଳ କରିବାରେ ଦୂର ।
ଯେ ମାୟା କରିଲ ଗୋପେ ଆହେ ବଂଶୀଧର

ସେହିପରି ମାୟାଧର ପିତାଙ୍କ ଜୀବନ ।
ବଞ୍ଚାଇଣ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଦିଅ ଜୀବଦାନ ॥
ଜୀବନେ ମରଣ ସମ ସର୍ବେ ହୋଇଛନ୍ତି ।
ଭଲ ମାୟା ମାୟାଧର ଅଛ ହେ ଲଗାଇ ॥
ହର ବ୍ରହ୍ମା ଯା ମାୟାରେ ନ ପାଆନ୍ତି ଅନ୍ତ ।
ମୁଁ ବାଳକ ମାତ୍ର କିବା ବୁଝିବି ଅଚ୍ୟୁତ ॥
ଯେତେବେଳେ ପିତାଙ୍କୁ ମୁଁ ଯୁଦ୍ଧେ ବଧକଲି
ସାବତ ଜନନୀ ବୋଲେ ପାତାଳକୁ ଗଲି ॥
ପାତାଳେ ନାଗଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ବହୁ ଯୁଦ୍ଧ କରି ।
ମୃତ୍ୟୁ ସଞ୍ଜୀବନୀ ମଣି ଆଣିଲି ଶ୍ରୀହରି ॥
ସେ ମଣି ଆଣିଣ ପ୍ରଭୁ ଏ ସମର ସ୍ଥଳେ ।
ପିତା ମାତା ଭ୍ରାତାପାଶେ ମିଳିଲି ସତ୍ୱରେ ॥

ଯୁଦ୍ଧସ୍ଥଳେ ବଭ୍ରୁବାହନ ଓ ଚିତ୍ରାଙ୍ଗଦାଦି ବିଳାପ ଏବଂ ଭୀମ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣାଦି ପ୍ରବେଶ, ଭୀମଙ୍କର ପ୍ରତିଜ୍ଞା ଏବଂ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ଇଙ୍ଗିତରେ ଅର୍ଜ୍ଜୁନମୁଣ୍ଡ ତୂନୀରୁ ପତନ ଓ ଅର୍ଜ୍ଜୁନର ପୁନର୍ଜୀବନ ।

ଦେଖିଲି କେଉଁ ପାପିଷ୍ଠ ପିତା ଭ୍ରାତାମୁଣ୍ଡ ।
ଗୁପ୍ତରେ ହରଣ କରି ନେଇଛି ପାଷାଣ୍ଡ ॥
ତହୁଁ ଉପାୟ ନ ଦେଖି ପ୍ରଭୁ ନାରାୟଣ ।
ଭାବନ୍ତି ଅନଳ ଜାଳି ହୋଇବି ଦହନ ॥
ପିତା ଭ୍ରାତା ଶୋକେ ଅଚେତନେ ପଡ଼ିଥିଲି ।
ଆପଣଙ୍କ ଅଙ୍ଗ ବାୟୁ ସ୍ପର୍ଶେ ଉଠିଲି ॥
ଏବେ ଯାହା ଇଚ୍ଛା ତାହା କର ନାରାୟଣ ।
ଶ୍ରୀରଙ୍ଗାଚରଣ ତଳେ ଦିଅ ମୋତେ ସ୍ଥାନ ॥
ବଭ୍ରୁବାହନର ଠାରୁ ଏସନ ବଚନ ।
ଶୁଣିଣ କହନ୍ତି ତହିଁ ପ୍ରଭୁ ନାରାୟଣ ॥
ଧୈର୍ଯ୍ୟଧର ବୀରବର ନ ହୁଅ କାତର ।
ନିଶ୍ଚୟେ ବଞ୍ଚିବ ମୋର ସଖା ପାର୍ଥବୀର ॥
ଅହେ ନାଗନର ଯକ୍ଷ ରକ୍ଷ ଦେବଗଣ ।
ଦେବାଦେବୀ ଆଉ ଅଷ୍ଟ ଦିଗପାଳ ଗଣ ॥
ଡାହାଣୀ ଯୋଗିନୀ ପିଶାଚୀ ଚଣ୍ଡୀ ସହିତେ
ଭୂତ ପ୍ରେତ ଆଦି ତୁମ୍ଭେ ଶୁଣ ହେ ସମସ୍ତେ ॥
ଯେଉଁ ଲୋକ ଏ ମୁଣ୍ଡକୁ ହରଣ କରିଛି ।
ମୁହିଁ ଏହି ଅଭିଶାପ ତାହାକୁ ଦେଉଛି ॥
ଯାର ଆଜ୍ଞାବଳେ ପୃଥ୍ୱୀ ସର୍ଜ୍ଜନା ହୋଇଛି ।
ଯାର ମାୟାବଳେ ଜୀବ ସଂସାରେ ଚଳୁଛି ॥
ଯା ଆଜ୍ଞାରେ ଚନ୍ଦ୍ର ସୂର୍ଯ୍ୟ ହୁଏ ଅତଯାତ ।
ଆକାଶେ ଅଛନ୍ତି ଗ୍ରହ ନକ୍ଷତ୍ର ସହିତ ॥
ତାଙ୍କର ଶପତ ଦେଇ କହୁଅଛି ମୁହିଁ ।
ଯେଉଁ ଲୋକ ଏ ମୁଣ୍ଡକୁ ହରଣ ଅଛଇ ॥
ବେଦ ଧର୍ମ ପୁରାଣ ସଂସାରେ ଯେବେ ସତ ।
ମୁଣ୍ଡ ଘେନି ଆସି ଏଥି ପଡୁ ସେ ତ୍ୱରିତ ॥
ସେ ଲୋକ ସହିତ ଆସି ପଡୁ ପାର୍ଥଶିର ।
ଏସନ ଆଜ୍ଞା ଦିଅନ୍ତେ ପ୍ରଭୁ ଚକ୍ରଧର ॥
ଏମନ୍ତ ବଚନ ଯେ କହନ୍ତେ ନାରାୟଣ ।
ଦୁଃସ୍ୱଭାବ ଦୁର୍ବୁଦ୍ଧି ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ଶିର ଜାଣି ॥
ବୃଷକେତୁ ମୁଣ୍ଡସହ ସେଠାରେ ପଡ଼ିଲେ ।
ତହିଁ ଦୁଇ ନାଗସୁତ ପ୍ରାଣ ହରାଇଲେ ॥
ବୃଷକେତୁ ଅର୍ଜ୍ଜୁନର ମସ୍ତକ ଧରିଣ ।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ କରେ ଦେଲେ ସେ ବଭ୍ରୁବାହନ ॥
ବୃଷକେତୁ ଅର୍ଜ୍ଜୁନର ଶିର ଯଥାସ୍ଥାନେ ।
ଲଗାଇଣ ମଣି ଆଣି ଶ୍ରୀହରି ତକ୍ଷଣେ ॥
ମଣି ଧରି ହୃଷୀକେଶ ଦୁଃଖ ଦୂରକରି ।
ସ୍ଥିରକଲେ ନାରାୟଣ ଚିତ୍ତରେ ବିଗୁରି ॥
ବୃଷକେତୁ ବଞ୍ଚାଇଣ ଦେବା ପ୍ରଥମରେ ।
ବୀର ଅର୍ଜ୍ଜୁନକୁ ବଞ୍ଚାଇବା ତଦପରେ ॥
ଏସନ ଭାବିଣ ତହିଁ ପ୍ରଭୁ ନାରାୟଣ ।
ବୃଷକେତୁ ଶିରେ ମଣି ଦେଲେକ ତକ୍ଷଣ ॥
ମଣି ସ୍ପର୍ଶମାତ୍ରେ ବୀର ଜୀବନ ପାଇଲା ।
ନିଦ୍ରାରୁ ଉଠିଲା ପରି ତକ୍ଷଣେ ଉଠିଲା ॥
କୃଷ୍ଣ କୃଷ୍ଣ କହି ବୀର ଉଠିଲା ତ୍ୱରିତ ।
ଆଗରେ ଦେଖିଲା ରହିଛନ୍ତି ନନ୍ଦସୁତ ॥
ନମସ୍କାର କରି ବୀର ଅତି ଭକ୍ତିଭରେ ।
ଲୋଟାଇଲା ଶିର ବୀର ଶ୍ରୀହରି ପୟରେ ॥
ତଦପରେ ଭୀମସେନ କଲା ନମସ୍କାର ।
କୁନ୍ତୀଙ୍କ ଚରଣତଳେ ପଡ଼େ ବୀରବର ॥
ଏ ସମସ୍ତେ ନାରାୟଣ ଅର୍ଜ୍ଜୁନର ଶିରେ ।
ମୃତ୍ୟୁ ସଞ୍ଜୀବନୀ ମଣି ନେଇ ଲଗାଇଲେ ॥
ପ୍ରାଣ ପାଇ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ଉଠିଲେ ତତକ୍ଷଣ ।
ଶ୍ରୀହରିଙ୍କ ଚରଣରେ ଲୋଟିଲେ ବହନ ॥
ଯେତେଲୋକ ମରିଗଲେ ସମସ୍ତଙ୍କ ଠାରେ ।
ସେ ମଣିକୁ ଲଗାଇଲେ ପ୍ରଭୁ ଆନନ୍ଦରେ ॥
ସେ ମଣିର ସ୍ପର୍ଶେ ସର୍ବେ ପାଇଲେ ଜୀବନ ।
ମାର ମାର ଧ୍ୱନି ତହିଁ କଲେ ସର୍ବ ସୈନ୍ୟ ॥
ନାରାୟଣ ସେମାନଙ୍କୁ ପ୍ରବୋଧ କରିଲେ ।
ସମସ୍ତେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କର ପାଦରେ ପଡ଼ିଲେ ॥
ସ୍ୱର୍ଗପୁରେ ଦେବତାଏ କଲେ ଜୟଧ୍ୱନି ।
ଆନନ୍ଦ ସାଗରେ ପୂରି ଉଠିଲା ଅବନୀ ॥
କିବା ନର କିବା ନାରୀ ଆନନ୍ଦିତ ହେଲେ ।
ଜୟ ଜୟ ଧ୍ୱନି ସର୍ବେ ସେଠାରେ କରିଲେ ॥
ସ୍ୱର୍ଗୁ ଦେବଗଣ କଲେ ପୁଷ୍ପ ବରଷଣ ।
ମହାନନ୍ଦେ ପୂର୍ଣ୍ଣହେଲା ସେହି ରଣସ୍ଥାନ ।
ତହିଁ ଅର୍ଜ୍ଜୁନକୁ ଆନନ୍ଦରେ ନାରାୟଣ ।
ଆଲିଙ୍ଗନ କରି ମୁଖେ ଦେଲେକ ଚୁମ୍ବନ ॥
ବୋଇଲେ ହେ ସଖା ତୁମ୍ଭେ ଅଟ ବୀରବର ।
କପରି ହାରିଲ ରଣେ ବାଳକ ସଙ୍ଗର ॥
ମନେ କ୍ଷୋଭ କର ନାହିଁ ତୁମ୍ଭର ନନ୍ଦନ ।
ଚିତ୍ରାଙ୍ଗଦା ଗର୍ଭ ଜାତ ବୀରଙ୍କ ପ୍ରଧାନ ॥

ପୂର୍ବରେ ଗଙ୍ଗା ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଶାପ ଦେଇଥିଲା ।
ତେଣୁ କରି ବଭ୍ରୁବାହ ହାତେ ପ୍ରାଣଗଲା ॥
ଭଲ ହେଲା ସଖୀ ଶାପ ହୋଇଲା ମୋଚଣ ।
ସେ ଭୟରେ ସଦା ଘାରୁ ଥିଲା ମୋର ମନ ॥
ପରସ୍ପରେ ଯଥାଯୋଗ୍ୟ ମାନ୍ୟ କଲେ ତହିଁ ।
ଚିତ୍ରାଙ୍ଗଦା ଉଲୂପୀ ସେ କୁନ୍ତୀ ପାଶେ ଯାଇ ॥
ଶାଶୁଙ୍କ ଚରଣତଳେ କଲେ ନମସ୍କାର ।
କୃତାଞ୍ଜଳି ପୁଟେ ସ୍ତୁତି କଲେକ ଅପାର ॥
ତହୁଁ କୁନ୍ତୀ ସେମାନଙ୍କୁ କଲ୍ୟାଣ କରିଲେ ।
ଦୁଇ ରାଣୀ ପାର୍ଥଙ୍କର ଚରଣ ବନ୍ଦିଲେ ॥
ଚିତ୍ରାଙ୍ଗଦା ଉଲୂପୀଙ୍କି ଦେଖି ପାର୍ଥବୀର ।
ଲଜ୍ଜାଭରେ ମୁଖକୁ ସେ ପୋତିଲେ ସେଠାର ॥
ସ୍ୱାମୀ ମନ ଦୁଃଖ ଜାଣି ସେ ବେନି ସୁନ୍ଦରୀ ।
ପାଦ ବନ୍ଦି ସେଠାବରୁ ଗଲେ ଅପସରି ॥
ଆନନ୍ଦରେ ନାଗରାଜା କୃଷ୍ଣେ ପ୍ରଣମିଣ ।
ମଣିପୁରେ ସମାଦରେ କରିଲେ ଗମନ ॥
ତତ୍ପରେ ସମସ୍ତେ ମିଳି ହୋଇ ଆନନ୍ଦିତ ।
ଗମନ କରିଲେ ବାସୁଦେବଙ୍କ ସହିତ ॥
କୃଷ୍ଣାର୍ଜୁନ କୁନ୍ତୀ ଆଦି ଦେବକୀ ସହିତେ ।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ସ୍ୱଜନାତ ଥିଲେ ତହିଁ ଯେତେ ॥
ସୈନ୍ୟସହ ସର୍ବେ ବଭ୍ରୁବାହାନଙ୍କ ପୁରେ ।
ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ଯାଇ ଆନନ୍ଦ ମନରେ ॥
ନଗ୍ର ନରନାରୀ ଶୁଣି ସମସ୍ତେ ଆସିଲେ ।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଦର୍ଶନ କରି ପାପ ନାଶକଲେ ॥
ଆନନ୍ଦେ ରମଣୀ କଲେ ମଙ୍ଗଳାଚରଣ ।
ନୃତ୍ୟ ଗୀତ କରି ସର୍ବେ ହେଲେ ହର୍ଷମନ ॥
ତାହାଙ୍କ ସମ୍ପଦ ଦେଖି ଆନନ୍ଦ ହୋଇଲେ ।
କୁବେର ଭୁବନ ଏ କି ବୋଲିଣ ଭାବିଲେ ॥
ଅନନ୍ତ ସୁତା ଉଲୂପୀ ହରଷେ ତକ୍ଷଣ ।
ପାର୍ଥଙ୍କ ସହିତେ ଦେଖି କମଳାରମଣ ॥
ହସ୍ତ ଯୋଡ଼ି ବିନୟରେ କହି ଆରମ୍ଭିଲେ ।
ଶୁଣ ନିବେଦନ ପ୍ରାଣନାଥ ହରି ତୁଲେ ॥
ତୁମ୍ଭର ପୁତ୍ରର ହାତେ ହେଲ ପରାଜିତ ।
ଯେ କାରଣୁ ହେଲା ତାହା ଜାଣନ୍ତି ଅଚ୍ୟୁତ ॥
ଗଙ୍ଗା ଦେଇଥିବା ଶାପ ଏବେଳେ ଫଳିଲା ।
ତେଣୁ ପୁତ୍ର ସହ ରଣେ ତୁମ୍ଭ ପ୍ରାଣ ଗଲା ॥

ଦୂରହେଲା ଲାଜ ହରି ଯୋଗୁ ଅଭଦନ ।
ପୁନର୍ବାର ନାଥ ତୁମ୍ଭେ ପାଇଲ ଜୀବନ ॥
ଏବେ ଚିତ୍ରାଙ୍ଗଦା ସହ ନିଅ ମଣିପୁର ।
ଲଜ୍ଜାଭରେ ପୁତ୍ର ପାଏ କଷ୍ଟ ଘୋରତର ॥
ଦେଖ ଦେଖ ନାଥ ଏହି ତୁମ୍ଭର ନନ୍ଦନ ।
ପିତୃବଧ ହେତୁ ହୋଇଅଛି ଭୀତମନ ॥
ଅବିରତେ ନୟନରୁ ଅଶ୍ରୁ ବରଷଇ ।
ସାନ୍ତ୍ୱନା ତାହାକୁ ଦିଅ ବାସବ ତନୟି ॥
ଉଲୂପୀ ବଚନ ଶୁଣି ପାର୍ଥ ବୀରବର ।
କୃଷ୍ଣ ସହ ଗଲେ ବଭ୍ରୁବାହନ ପାଶର ॥
ପିତାଙ୍କୁ ଦେଖିଣ ବୀର ତଳକୁ ବଦନ ।
କରିଣ ସେ ବୃନ୍ଦାବଟେନ କଲେକ କ୍ରନ୍ଦନ ॥
ତହୁଁ ପାର୍ଥ ବଭ୍ରୁବାହନକୁ କୋଳେ ନେଲେ
ନାନା ମିଷ୍ଟକଥା କହି ତାକୁ ବୁଝାଇଲେ ।
ଆରେ ବାପ ତୋର ଯୋଗୁ ରହିଲା ମୋ ମାନ
ଶୋକ ଛାଡ଼ କପାଁଇ ତୁ କରୁଛୁ କ୍ରନ୍ଦନ ॥
ଉଠି ବଭ୍ରୁବାହ ବୀର କରଯୋଡ଼ି ବୋଲେ ।
ଯେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଛି ପିତା ମୁଁ କ୍ରୋଧ ବଶରେ
ଆଦେଶ ଦିଅନ୍ତୁ ପିତା ତେଜିବି ଜୀବନ ।
କିବା ହିମାଳୟେ ମୁହିଁ କରିବି ଗମନ ॥
ଯୋଗକରି ତହିଁ ମୋର ଜୀବନ ତେଜିବି ।
ଅଙ୍ଗୁ ମୋର ପାପ ତାପ ସକଳ ନାଶିବି ॥
ପୁଣି ସେ ବଭ୍ରୁବାହନ ପିତାପାଦେ ପଡ଼ି ।
ବିନୟ ବଚନ କହି ବେନି କର ଯୋଡ଼ି ॥
ବୋଇଲା ହେ ପିତା ମୁଁ ଅପ୍ରାଧ ବହୁ କଲି ।
ଯୁଦ୍ଧେ ମାତି ପିତୃବଧ ପାତକ ଅର୍ଜିଲି ॥
ବଭ୍ରୁବାହନ ବଚନ ଶୁଣି ବୀରବର ।
ବୋଇଲେ କୁମର ଆଉ ନୁହ ତୁ ଅଧୀର ॥
ଚିତ୍ରାଙ୍ଗଦା ସୁତ ବୋଲେ ଶୁଣ ଆହେ ତାତ
ଅନୁଶାଲ୍ୱ ପାଇଁ ଦଗ୍ଧ ହୁଏ ମୋର ଚିତ୍ତ ॥
ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଦେଖେ ଅନୁଶାଲ୍ୱ ଯେ ନାହାନ୍ତି ।
ସେଥିପାଇଁ ମନେ ଚିନ୍ତା ପବନ ସନ୍ତତ ॥
ବୋଲୁଛନ୍ତି ଭୀମସେନ ଶୁଣରେ ନନ୍ଦନ ।
ଅନୁଶାଲ୍ୱ ଶୁଭରେ ଅଛନ୍ତି ଏହି ସ୍ଥାନ ॥
ଛାଡ଼ ବାପ ମନସ୍ତାପ ମାନ ମୋ ବଚନ ।
ଯେ ହରି ନାମରେ ପାପ ହୁଅଇ ଦହନ ॥

ତାହାଙ୍କୁ ଦେଖିଣ ତୁହି ସମ୍ମୁଖେ ତୋହର ।
ପାପକଥା କପାଁ ମନେ ବିଗୃହୁ କୁମର ॥
ଅମ୍ଭେମାନେ କୁରୁକ୍ଷେତ୍ରେ ଭୁଜବଳେ ରଣ ।
କରି ଭୀଷ୍ମ ଦ୍ରୋଣ କର୍ଣ୍ଣ କରିଲୁ ନିଧନ ॥
ଦେଖିଣ ହରିଙ୍କ ମୁଖ ସର୍ବ ପାପ ଗଲା ।
ତୁ କପାଁ ମନରେ ଏତେ ଦୁଃଖ କରୁ ବଳା
ଅକାରଣେ ଶୋକ କରୁ ତାହାଙ୍କୁ ଦେଖିଣ ।
ପାପତାପ ସର୍ବ ତୋର ହୋଇଛୁ ଦହନ ॥
ସେ ସବୁ ଖଣ୍ଡିଣ ବାପ ମାନ ମୋ ବଚନ ।
ଯେଉଁ ଆଜ୍ଞା ଦେଇଛନ୍ତି ଯୁଧିଷ୍ଠିର ରାଣ ॥
ସାବଧାନ ହୋଇ ସେହି ଅଶ୍ୱ ରକ୍ଷାକର ।
ପିତା ସଙ୍ଗେ ମିଶି ଯାଅ ଦେଶ ଦେଶାନ୍ତର
ଏମନ୍ତ ପ୍ରକାରେ ଭୀମ ପ୍ରବୋଧି କହିଲେ ।
ହରିପାଦେ ପଡ ବୀର ଦୁଃଖ ଦୂର କଲେ ॥
ବାସୁକୀ ସହିତେ ନାଗ ସମସ୍ତ ଅଇଲେ ।
କୃଷ୍ଣ ଦରଶନ କରି ପାର୍ଥଙ୍କୁ ଦେଖିଲେ ॥
ଆନନ୍ଦେ ଶ୍ରୀହରି ମଣି ବାସୁକୀଙ୍କ ଦେଲେ ।
ମଣି ନେଇ ଫଣି ମଣି ବିଦାୟ ହୋଇଲେ ॥
ଆନନ୍ଦରେ ଚଳିଗଲେ ପାତାଳ ଭୁବନ ।
ନାଗଗଣମାନେ ତହିଁ ମିଳିଲେ ବହନ ॥
ପୂର୍ବେ ଗରୁଡ଼ ଭୟରୁ ନାଗ ରକ୍ଷା ପାଇଁ ।
ମହାଦେବ ଦେଇଥିଲେ ଅନନ୍ତଙ୍କ ଠାଇଁ ॥
ସେ ମଣି ନାମ ଅଟଇ ମୃତ ସଞ୍ଜୀବନୀ ।
ପାପ ନାଶ କରି ନରେ ଶୁଣ ଏ କାହାଣୀ ॥
ବଭ୍ରୁବାହ ନାନା ଖାଦ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟ ଯୋଗାଇଲେ ।
ପାଣ୍ଡବ ସହ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଭୋଜନ କରିଲେ ॥
ଚିତ୍ରାଙ୍ଗଦା ଉଲୁପୀ ଯେ କୁନ୍ତୀଙ୍କୁ ନେଇଣ ।
ଅନ୍ତଃପୁରେ ହର୍ଷେ କରାଇଲେକ ଭୋଜନ ॥
ଯେ ଯାହାର ଯୋଗ୍ୟସ୍ଥାନେ ଶୟନ କରିଲେ
ଚିତ୍ରାଙ୍ଗଦା ଉଲୁପୀ ପାର୍ଥଙ୍କୁ ବରିନେଲେ ॥
ପୂର୍ବକଥା ପରସ୍ପର ହୋଇଲେ କଥନ ।
ଆନନ୍ଦରେ ସର୍ବେ ତହିଁ ରହି ପାଞ୍ଚଦିନ ॥
ପାଞ୍ଚଦିନ ମଣିପୁରେ ରହିଲେ ଶ୍ରୀହରି ।
ତହୁଁ ଭୀମଙ୍କୁ ଆଦେଶ ଦେଲେ ନରହରି ॥
ବଭ୍ରୁବାହ ଅର୍ଜୁନର ସଙ୍ଗତରେ ଯାଉ ।
ସୈନ୍ୟସହ ଯଜ୍ଞ ଅଶ୍ୱ ରକ୍ଷା କରିଥାଉ ॥
ଅନ୍ତଃପୁର ରମଣୀଙ୍କୁ ଘେନିଣ ସଙ୍ଗର ।
ଧନରତ୍ନ ସହ ଅଛୁ ଯେତେକ ଭଣ୍ଡାର ॥
ଏ ସବୁ ଘେନିଣ ଭୀମ ହସ୍ତିନାକୁ ଯାଅ ।
ଆନନ୍ଦରେ ଏମାନଙ୍କୁ ରକ୍ଷା କରୁ ଥାଅ ॥
ଏବେ ଅଶ୍ୱ ରକ୍ଷା ପାଇଁ ଅର୍ଜୁନ ସଙ୍ଗରେ ।
ଯିବି ମୁହିଁ ଭୀମସେନ ଦେଶ ଦେଶାନ୍ତରେ ॥
କୃଷ୍ଣଙ୍କ ଆଦେଶ ପାଇଣ ଯେ ଭୀମସେନ ।
ଧନରତ୍ନ ସହିତରେ ଘେନି ନାରୀଗଣ ॥
ହସ୍ତିନା ନଗରେ ଭୀମ ଗମନ କରିଲେ ।
ମଣିପୁରେ ମନ୍ତ୍ରୀବର ରଖାଇ ଆସିଲେ ॥
ହସ୍ତିନା ପୁରରେ ଆସି ଶୁଭେ ପହଞ୍ଚିଲେ ।
ଯୁଧିଷ୍ଠିଙ୍କ ଆଗେ ସର୍ବ ବୃତ୍ତାନ୍ତ କହିଲେ ॥
ଶୁଣିଣ ଯୁଧିଷ୍ଠି ଦେବ ହୋଇଲେ ସନ୍ତୋଷ ।
ତେଣେ ଅର୍ଜୁନ ସହିତେ ଗଲେ ପୀତବାସ ॥
ବଭ୍ରୁବାହନର ଯୁଦ୍ଧ ଗଙ୍ଗାଶାପ ଫଳ ।
ଭକ୍ତିଭରେ ଏହାକୁ ଶୁଣିବ ଯେଉଁ ନର ॥
ସର୍ବ ପାପ ତାପ ତାର ହୋଇବ ଦହନ ।
ସର୍ବଦା ପ୍ରସନ୍ନ ତାକୁ ହେବେ ନାରାୟଣ ॥
ଅପୁତ୍ରିକ ସ୍ତ୍ରୀଏ ଯଦି ଭକ୍ତିରେ ଶୁଣିବ ।
ବିଷ୍ଣୁଭକ୍ତ ପୁତ୍ର ତାର ନିଶ୍ଚେ ଜାତହେବ ॥
ଅନ୍ଧ ବଧିର କାଲ ଯା ଭକ୍ତିରେ ଶୁଣିଲେ ।
ସମସ୍ତ ଦୁର୍ଗତି ନାଶ ହେବ ଅବହେଳେ ॥
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ମହିମା ସୁଧାରସ ଅଲୌକିକ ।
ଭାଷା ପ୍ରବନ୍ଧେ କହେ ମହାଦେବ ନାୟକ ॥
ଧୂଳିଶ୍ୱରେ ଘର ମୋର ମୈତ୍ରିବଂଶେ ଜାତ ।
ଯାହା ଯାହା ଦୋଷ ଥିବ ଖଣ୍ଡିବେ ଅଚ୍ୟୁତ ॥
ଇତି ଶ୍ରୀ ଜୈମିନିଭାରତେ ହରିଭକ୍ତିରସଲୀଳା
କଥା ପ୍ରବନ୍ଧେ ନାମ ପଞ୍ଚବିଂଶୋଽଧ୍ୟାୟ ।

—o—

ଷଡ଼ବିଂଶ ଅଧ୍ୟାୟ

ଯତଜ୍ଜ୍ଞାତ୍ୱା ନ ପୁନର୍ଜନ୍ମ ମରଣାଽପି ବିଦ୍ୟତେ
ଯଦର୍କିଦ୍ୱ ପର ବୈଦ୍ୟଂ ବୈଦିତବ୍ୟନବିଦ୍ୟତେ

ଶ୍ରୀ ରାମଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କର ଅଶ୍ୱମେଧ ଯାଗ ବର୍ଣ୍ଣନ

ଏଥୁଅନ୍ତେ ଜନ୍ମେଜୟ ମୁନି ପାଦେ ପଡ଼ି ।
ବୋଲନ୍ତି ଯେ ଭକ୍ତିଭରେ ବେନିକର ଯୋଡ଼ି ॥

ଆହେ ମହାମୁନି ମୋତେ କର ପ୍ରତିକାର ।
ଶ୍ରୀହରି ମହିମା କହି ଖଣ୍ଡ ପାପଭାର ॥
ପୂର୍ବେ କହିଲ ଶ୍ରୀରାମ ଅଶ୍ୱମେଧ କଲେ ।
ଲବ କୁଶ ହସ୍ତେ ପ୍ରଭୁ ପରାସ୍ତ ହୋଇଲେ ॥
କିପରି ହେ ତ୍ରେତୟୁଗରେ ଶ୍ରୀରଘୁନନ୍ଦନ ।
ଅଶ୍ୱମେଧ ଯାଗ ତହିଁ କରିଥିଲେ ପୁଣ ॥
ନିଜେ ପରଂବ୍ରହ୍ମ ନାଥ ନର ଦେହ ବହି ।
ଅଶ୍ୱମେଧ କଲେ ଦଶରଥଙ୍କ ତନୟି ॥
କିପରି ସେ ଅଶ୍ୱମେଧ ଶ୍ରୀରାମ କରିଲେ ।
ତାହା ମୋତେ ବୁଝାଇଣ କୁହ ତପଶୀଳେ
ତାହାଙ୍କର ପୁତ୍ର ଲବ କୁଶ ଦୁଇବୀର ।
ପିତା ସହିତ କିପରି କଲେ ସେ ସମର ॥
ଏହା ମୋତେ ସଂକ୍ଷେପିଣ କହ ମୁନିବର ।
ଶ୍ରୀରାମ ଚରିତ ଶୁଣି ପାପ ହେଉ ଦୂର ॥
ଜନ୍ମେଜୟ କଥା ଶୁଣି କହନ୍ତି ଜୈମିନି ।
ଶୁଣ ତ୍ରେତୟୁଗର ସେହି ଅପୂର୍ବ କାହାଣୀ ॥
ଏକଦିନେ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ବିଚାରିଲେ ଚିତ୍ତ ।
ବ୍ରହ୍ମବଧ ପାପୁ କେହ୍ନେ ହୋଇବି ମୁକତ ॥
ବଶିଷ୍ଠ ଯାବାଲୀ ବାମଦେବ ସଙ୍ଗେ ଘେନି ।
ବିଚାର କରିଲେ ତହିଁ ରଘୁକୁଳ ମଣି ॥
ଲକ୍ଷ୍ମଣଙ୍କୁ ପାଶକୁ ଆଣିଲେ ଡକାଇଣ ।
ଲକ୍ଷ୍ମଣଙ୍କ ମୁଖ ଚାହିଁ ବୋଇଲେ ଏସନ ॥
ବଶିଷ୍ଠ ଯେ ବାମଦେବ ଯାବାଳି କଶ୍ୟପ ।
ଜାଣନ୍ତି କି ନାମଯଜ୍ଞ କର୍ମର ବିପାକ ॥
ଏହାଙ୍କୁ ଅଣାଅ ଆଉ ଅପର ବ୍ରାହ୍ମଣ ।
ଯେଉଁମାନେ ଅଶ୍ୱମେଧ ଯଜ୍ଞରେ ନିପୁଣ ॥
ତାହାଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ ମୁହିଁ ପରାମର୍ଶ କରି ।
ବେଦବିଧି ବିଧାନରେ ପଥ ଅନୁସରି ॥
ଲକ୍ଷଣବନ୍ତ ଅଶ୍ୱେକ କରିବଇଁ ତ୍ୟାଗ ।
ଏହା ଶୁଣି ସୁମିତ୍ରାଙ୍କ ସୁତ ଯାଇ ବେଗ ॥
ତତ୍କ୍ଷଣେ ସେମାନଙ୍କୁ ଡକାଇ ଆଣିଲେ ।
ରାମଚନ୍ଦ୍ର ତାହାଙ୍କର ଚରଣ ବନ୍ଦିଲେ ॥
ଶ୍ରୀରାମଙ୍କୁ ଆଶୀର୍ବାଦ କଲେକ ସେମାନେ ।
କୃତାଞ୍ଜଳିପୁଟେ ରାମ ତାଙ୍କ ସନ୍ନିଧାନେ ॥
ବୋଇଲେ ମୁଁ ଅଶ୍ୱମେଧ ଯାଗ କରିବଇଁ ।
ଋଷିମାନେ ଏ କଥା ଶୁଣି ଆନନ୍ଦିତ ହୋଇ ॥
ଅଶ୍ୱମେଧର ପ୍ରଶଂସା କଲେକ ବହୁତ ।
ଶୁଣି ରଘୁନାଥ ହୋଇ ଅତିଶୟ ପ୍ରୀତ ॥
ସେହି ଋଷିମାନଙ୍କର କଥା ଅନୁସାରେ ।
ପୁନରପି ଲକ୍ଷ୍ମଣଙ୍କୁ ବୋଇଲେ ସଧୀରେ ॥
କିଷ୍କିନ୍ଧ୍ୟାକୁ ଦୂତ ଯାଇ କହିବ ଏମନ୍ତ ।
ଆସ ହେ ସୁଗ୍ରୀବ ଋକ୍ଷ କପିଙ୍କ ସହିତ ॥
ଯେ ସକଳ ଋକ୍ଷ କପି ଯୁଦ୍ଧେ ଯାଇଥିଲେ ।
ସେ ସମସ୍ତେ ଆସିବେ ଯେ ରାମ ଆଜ୍ଞାଦେଲେ
କରିବେ ଯେ ଅଶ୍ୱମେଧ ଯଜ୍ଞ ମହୋତ୍ସବ ।
ବିଳମ୍ବ ନ କର ତୁମ୍ଭେ ଶୀଘ୍ର ଏଥୁଁ ଯିବ ॥
ବିଭୀଷଣ ନିକଟକୁ ଦୂତ ଏକ ଯାଇ ।
ଘେନି ଆସୁ ରାକ୍ଷସଙ୍କ ସହ ତାଙ୍କୁ କହି ॥
ଆଉ ଯେଉଁ ରାଜାମାନେ ମୋର ଅନୁଗତ ।
ତାହାଙ୍କ ପାଖକୁ ତୁମ୍ଭେ ପେଶିଦିଅ ଦୂତ ॥
ଅନୁଚରବର୍ଗ ଘେନି ସେମାନେ ଆସନ୍ତୁ ।
ଦୂତମାନେ ଦେଶଦେଶାନ୍ତରକୁ ଯାଆନ୍ତୁ ॥
ମୋର ହିତ ଅଭିଳାଷୀ ଯେତେ ନରପତି ।
ନିମନ୍ତ୍ରଣ ଦିଅ ତାଙ୍କୁ ଆସନ୍ତୁ ଝଟିତ ॥
ଧାର୍ମିକ ରାଜାମାନଙ୍କୁ କର ନିମନ୍ତ୍ରଣ ।
ଦେଶ ଦେଶାନ୍ତରେ ଯେତେ ଋଷି ମୁନିଗଣ ॥
ଗୁହକ ନାମେ ଶବର ଅଟେ ମୋ ମଇତ୍ର ।
ତାହାର ପାଶକୁ ଶୀଘ୍ର ପେଶିଦିଅ ଦୂତ ॥
ଯେତେକ ବ୍ରାହ୍ମଣ ତାଙ୍କୁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ ଦେଇ ।
କହିବ ସେ ଆସିବେକ ସପତ୍ନୀକ ହୋଇ ॥
ସୂତ୍ରଧର ନଟ ଆଉ ନର୍ତ୍ତକଙ୍କୁ ଡାକ ।
ସେମାନେ ଆସନ୍ତୁ ମୋର ଯେତେକ ପାଇକ
ଆସିବେ ସତ୍ୱର ଏଥେ ବିଳମ୍ବ ନ କରି ।
ଆହେ ବୀର ନଇମିଷା ଅରଣ୍ୟର ପରି ॥
ପୁଣ୍ୟ ସ୍ଥାନ ଆଉ ନାହିଁ ପୃଥିବୀ ଭିତରେ ।
ତା ମଧ୍ୟେ ଯଜ୍ଞ କରିବା ଗୋମତୀର ତୀରେ ॥
ସେ ନଦୀ ପାଖକୁ ବାଟ ଫିଟାଇ ଦିଅନ୍ତୁ ।
ଲୋକମାନେ ଶାନ୍ତିକର୍ମ ପ୍ରଚାର କରନ୍ତୁ ॥
ମୋ ପ୍ରଜାମାନଙ୍କୁ ଡାକି ଅଣାଅ ବହନ ।
ନୈମିଷା ଅରଣେ ସେହି କରନ୍ତୁ ଗମନ ॥
ଅଶ୍ୱମେଧ ଯଜ୍ଞ ବିଧି ଦେଖନ୍ତୁ ସେମାନେ ।
ବିବିଧପ୍ରକାରେ ଦ୍ରବ୍ୟ ରଖୁ ସେହିସ୍ଥାନେ ॥

ଯେପରେ ଖାଇଣ ଲୋକେ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହୋଇବେ
ଯେମନ୍ତେ ପାନ ଭୋଜନେ କଷ୍ଟ ନ ପାଇବେ
ତହିଁର ବିଧି ବିଧାନ କରଇଅ ବେଗେ ।
ଏକଲକ୍ଷ ଗୋରୁଗାଡ଼ି ଯାଉ ତାଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ॥
କନ୍ଧେ ବହିଣ ନିଅନ୍ତୁ ଅରୁଆ ଚାଉଳ ।
ଦଶ ସହସ୍ର ବଳଦ ନିଅନ୍ତୁ ଯେ ଡାଲ ॥
ଦଶ ସହସ୍ର ବଳଦ ଗୁଡ଼ ଘେନି ଯାନ୍ତୁ ।
ଲକ୍ଷେକ ବଳଦ ମୁଗ କନ୍ଧରେ ନିଅନ୍ତୁ ॥
ଗହମ ଘେନିଣ ଯାନ୍ତୁ ଅଯୁତେକ ବଳଦ ।
କୋଳଥ ବହି ନିଅନ୍ତୁ ଅଯୁତେକ ଗଧ ॥
ଦଶ ହଜାର ବଳଦ ନିଅନ୍ତୁ ଲବଣ ।
ଅଯୁତେକ ଗାଡ଼ି ଗନ୍ଧଦ୍ରବ୍ୟକୁ ଘେନିଣ ॥
ଗମନ କରନ୍ତୁ ଗନ୍ଧ ଦ୍ରବ୍ୟ ଘେନି ଆଗେ ।
ଶତକୋଟି ସୁନାରୁପା ଘେନି ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ॥
ଭରତ ଗମନ କରୁ ହୋଇ ସାବଧାନ ।
ବଣିକମାନେ ତା ସଙ୍ଗେ କରନ୍ତୁ ଗମନ ॥
ନଟ ନର୍ତ୍ତକ ଯେ ନବ ଯୁବତୀ କାମିନୀ ।
ଅବର ଅଛନ୍ତି ମୋର ଯେତେକ ସଜ୍ଜନୀ ॥
ଏମାନେ ଭରତ ସଙ୍ଗେ ଯିବେ ହେ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ।
ବାଳକ ବୃଦ୍ଧ କିଙ୍କର କୋଷାଧ୍ୟକ୍ଷଗଣ ॥
ଅବର ମାତାମାନଙ୍କ ସହିତ ମୋହର ।
ଗମନ କରିବେ ଅନ୍ତଃପୁର ନାରୀବର ॥
କୁମାରଙ୍କ ଅନ୍ତ-ପୁରବାସୀ ନାରୀ ଯିବେ ।
ମୋହର ସୁବର୍ଣ୍ଣ ସୀତା ତାଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଥିବେ ॥
ମୁଁ ତାହାଙ୍କୁ ଘେନି ଦେବି ଯଜ୍ଞରେ ଦୀକ୍ଷିତ ।
ଏ ସମସ୍ତ ଘେନି ଆଗେ ଯାଉ ଯେ ଭରତ ॥
ଏପରି ଆଦେଶ ଯହୁଁ ରଘୁନାଥ ଦେଲେ ।
ସକଳ ଦ୍ରବ୍ୟ ସଂଗ୍ରହ ଲକ୍ଷ୍ମଣ କରିଲେ ॥
ଭରତ ଶତ୍ରୁଘ୍ନ ଦୁହେଁ ରାଜା ଅଜ୍ଞା ପାଇ ।
ଦୂତ ପେଷିଲେ ରାଜାଙ୍କୁ ନିମନ୍ତ୍ରିବା ପାଇଁ ॥
ଦୂତେ ରାଜ୍ୟେ ରାଜ୍ୟେ ବୁଲି ନିମନ୍ତ୍ରଣ ଦେଲେ
ପୁଣି ଆସି ଅଯୋଧ୍ୟାରେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ
ଏଣେ ଭରତ ଚଳିଲେ ନୈମିଷାରଣ୍ୟ ।
ଗୃହ ତୋଳିବା ପାଇଁକି କଲେକ ଯତନ ॥
ନାନାଦେଶୁ ସୂତ୍ରଧାରମାନଙ୍କୁ ଅଣାଇ ।
ଅବର ଶିଳ୍ପ ନିପୁଣ ଲୋକଙ୍କୁ ଡକାଇ ॥

ରାଜାମାନଙ୍କ ସକାଶେ ନବର ତୋଳିଲେ ।
ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ପାଇଁ ଉତ୍ତମ ଗୃହ ନିର୍ମିଣିଲେ ॥
ପୁରବାସୀଙ୍କ ନିମନ୍ତେ କଲେ ବହୁଘର ।
ଋଷିମାନଙ୍କ ସକାଶେ ହୋଇଲା କୁଟୀର ॥
ଗଜ ବାଜି ରଥ ଗୋରୁମାନଙ୍କର ସ୍ଥାନ ।
ରଥ ରହିବାକୁ ଗୃହ ହୋଇଲା ନିର୍ମାଣ ॥
କେବଣ ଘର ଝିଙ୍କରେ ହୋଇଲା ଛାଉଣି ।
କେଉଁଘରକୁ ଛାଇଲେ ବେଣା ଛଣ ଆଣି ॥
କାହିଁ ହେଲା ଛାମୁଣ୍ଡିଆ କାହିଁ ଚଟିଘର ।
ଲୋକ ଅନୁରୂପେ କଲେ ମନ୍ଦିର ଅପାର ॥
ରାଜାଙ୍କ ନବର କଲେ ସୁଧାରେ ଧବଳ ।
ତାପରେ ବାନ୍ଧିଲେ ନାନାବର୍ଣ୍ଣର ଚିରାଳ ॥
ହୀରା ମୋତିରେ ଗୃହଙ୍କୁ ହୋଇବାରୁ ଛଣା ।
ଦେଖି ଜନ ନୟନଙ୍କୁ କରୁଥିଲା ବଣା ॥
ଯଥାସ୍ଥାନେ ଗୃହମାନ କରାଇ ଭରତ ।
ନାରୀଗଣ ଘେନିଗଲେ ଶତ୍ରୁଘ୍ନ ସହିତ ॥
ତାଙ୍କ ଆଗେ ଚଳିଲେକ ସକଳ ସଜ୍ଜନ ।
ସର୍ବଦ୍ରବ୍ୟ ରଖାଇଲେ ସେ ଘରେ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ॥
ଋକ୍ଷ କପି ଅଇଲେକ ସୁଗ୍ରୀବ ସହିତ ।
ଅଙ୍ଗଦ ସୁଷେଣ ଦଧିମୁଖ ହନୁମନ୍ତ ॥
ଗବୟ ଗବାକ୍ଷ ଶତବଳୀ ଯେ ମହେନ୍ଦ୍ର ।
ତାରକ୍ଷ ଶରଭ ବଳିମୁଖ ସେ ଦ୍ୱିବିଦ ॥
ଗନ୍ଧମାଦନ ବସନ୍ତ ତାଳିମ୍ବ ଚନ୍ଦନ ।
କାଳିଞ୍ଜନ ନଳ ନୀଳ ପନସ କାଞ୍ଚନ ॥
ଜାମ୍ବବ ପ୍ରଭୃତି ଅଷ୍ଟସେନାଏ ଅଇଲେ ।
ଗୋମତୀ ତୀରେ ନୈମିଷାରଣ୍ୟେ ପହଞ୍ଚିଲେ ॥
ଏହିକାଳେ ବିଭୀଷଣ ହୋଇଲେ ପ୍ରବେଶ ।
ସଂଗତିରେ ଘେନିକରେ ବିଶେଷ ରାକ୍ଷସ ॥
ମିତ୍ର ରାଜାମାନେ ତହିଁ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ।
ଚମ୍ପାବତୀ ନଗ୍ରୁ ଲୋମପାଦ ଯେ ଅଇଲେ ॥
ଜନକ ରାଜର୍ଷି ପରିବେଶ ଥାଟ ଘେନି ।
ତାଙ୍କୁ ପାଛୋଟି ଅଣିଲେ ଯାଇଁ ରଘୁମଣି ॥
ଯୁଦ୍ଧାଜିତ ଅଇଲେ ଯେ କୈକେୟୀଙ୍କ ଭାଇ ।
କୌଶଲ୍ୟାଙ୍କ ଭାଇ ହେଲେ ପରବେଶ ତହିଁ ।
ସୁମିତ୍ରା ରାଣୀଙ୍କ ଭାଇ ସେ ସ୍ଥାନେ ଅଇଲେ ।
ଗୁହକ ଓ ସୈନ୍ୟ ନେଇଣ ସେଠାରେ ମିଳିଲେ

ଏହୁପର ବାହୁରାଜା ହୋଇଲେ ପ୍ରବେଶ ।
ଘେନି ନିଜ ନିଜ ସୈନ୍ୟ ରଥ ହସ୍ତୀ ଅଶ୍ୱ ॥
ବାଦ୍ୟନାଦରେ କମ୍ପିଲା ସକଳ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ।
ଅଳିଟ ପାଟଛନ୍ଦରେ ଅଦୃଶ୍ୟ ମାର୍ତ୍ତଣ୍ଡ ॥
ନାନାବିଧ ଉପହାର ଦ୍ରବ୍ୟମାନ ଘେନି ।
ବନ୍ଦନ୍ତେ ଶ୍ରୀରାମଙ୍କର ପାଦପଦ୍ମ ବେନି ॥
କାରୁଣ୍ୟ ହୋଇ କହିଲେ ତାଙ୍କୁ ରଘୁରାଣ ।
କଥାଏ କହୁଛୁ ତୁମ୍ଭେ ଶୁଣ ନରରାଣ ॥
ଶ୍ରଦ୍ଧାରେ ମୁଁ ଅଶ୍ୱମେଧ ଯଜ୍ଞ ଯେ କରୁଛୁ ।
ତୁମ୍ଭେମାନେ ସାହା ହୁଅ ଏତିକି କହୁଛୁ ॥
ରାମଠାରୁ ଶୁଣି ନୃପ ଶିରେ ହସ୍ତ ଦେଲେ ।
ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ କି ସାହା ହେବୁ ବୋଲିଣ ବୋଇଲେ
ତୁମ୍ଭେ ତ ଯଜ୍ଞ ପୁରୁଷ କରୁଅଛ ଯଜ୍ଞ ।
ସେ ଯଜ୍ଞ ଆମ୍ଭେ ଦେଖିବୁ ଏହା ଅମ୍ଭ ଭାଗ୍ୟ ॥
ଏହା ଶୁଣି ରଘୁନାଥ ହେଲେ ଆନନ୍ଦିତ ।
ରାଜାଙ୍କୁ ଦିବ୍ୟ ନଗର ଦେଲେକ ଭରତ ॥
ଖାଇବା ପିଇବା ଦ୍ରବ୍ୟ ଆଦର ବସନ ।
ଦେଇଣ ତାଙ୍କୁ କରିଲେ ବହୁତ ସମ୍ମାନ ॥
ବ୍ରହ୍ମଋଷି ରାଜଋଷି ଦେବଋଷିମାନେ ।
ଶିଷ୍ୟଗଣ ସଙ୍ଗେ ଘେନି ପ୍ରବେଶ ସେ ସ୍ଥାନେ
ତାହାଙ୍କୁ ନେଇଣ ଦିବ୍ୟ କୁଟିରେ ରଖିଲେ ।
ଦେଶ ଦେଶାନ୍ତରୁ ବହୁ ବିପ୍ର ଯେ ଆଇଲେ ।
ସମସ୍ତଙ୍କ ସେବାରେ ନିଯୁକ୍ତ ହେଲେ ବୀରଗଣ ॥
ଯେ ଯାହା ମାଗନ୍ତି ତାଙ୍କୁ ଦିଅନ୍ତି ଅନୁକ୍ଷଣ ॥
ଏପରେ ତୀନ ଦିବସ ଅଦ ସେ ରାଜ୍ୟରେ ।
ଯେତେ ଥିଲେ ଗଲେ ଧନ ଭୋଜନ ଆଶାରେ
ଘରକେ ଜଣେ ଲେଖାଏ ଲୋକଙ୍କୁ ଜଗାଇ ।
ଅଯୋଧ୍ୟାର ଲୋକ ଗଲେ ଦେଖିବାର ପାଇଁ
ଅଯୋଧ୍ୟାର ରାଜଧାନୀ ହେଲା ଶୂନ୍ୟମୟ ।
ଚୋର ଥିଲେ ବହୁଧନ କରନ୍ତେ ଅପୟ ॥
କିନ୍ତୁ ରାମରାଜ୍ୟେ କେହି ସେପରି ନ ଥିଲେ ।
ଏ ହେତୁ ନିଶ୍ଚିନ୍ତେ ସର୍ବେ ସେଠାରେ ରହିଲେ
ଦେଖଣାହାରି ଆଇଲେ ନାନାଦି ଦେଶରୁ ।
ଦୋକାନିଏ ଲଭିକଲେ ଦ୍ରବ୍ୟ ବିକିବାରୁ ॥
ଲୋକ ଗହଳେ ଚିବାକୁ ନ ମିଳିଲା ବାଟ ।
ସ୍ଥାପନ ସ୍ଥାପନ ହୋଇଲାକ ନାନାବିଧ ହାଟ

ଦ୍ୱିତୀୟ ଅଯୋଧ୍ୟା ପରି ଦିଶିଲା ସେ ସ୍ଥାନ ।
ଆନନ୍ଦରେ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ସବୁଙ୍କର ମନ ॥
ଠାବେ ଠାବେ ଅନ୍ନଛତ୍ର ଦିଆ ହେଉଅଛି ।
ଯେତେବେଳେ ଯେ ଯାଉଛି ଭୋଜନ କରୁଛି
ଯଜ୍ଞ ସ୍ଥାନ ଦେଖିବାକୁ ରାମ ବାହାରିଲେ ।
ରମଣୀୟ ବାଟ ଦେଖି ଆନନ୍ଦିତ ହେଲେ ॥
ଆଦର ଦେଖିଲେ ରାଜାମାନଙ୍କର ଘର ।
ରତ୍ନଖଞ୍ଜା ହେତୁ ଦିଶୁଅଛଇ ସୁନ୍ଦର ॥
ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଉଆସ ଆଉ ନାରୀଙ୍କ ସଦନ ।
ରଥଶାଳ ଅଶ୍ୱଶାଳ ଅସ୍ତ୍ରଗୃହମାନ ॥
ହୋଇଛି ଅତି ସୁନ୍ଦର ଅନେକ ଭଣ୍ଡାର ।
ଗୃହରେ ପୂରି ରହିଛି ନାନା ଅଳଙ୍କାର ॥
ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଛି କେବଣ ବଖରା ।
କେବଣ ଗୃହରେ ପୂରି ରହିଅଛି ହୀରା ॥
ନାନାଦି ମିଷ୍ଟାନ୍ନ ପୂର୍ଣ୍ଣ କେବଣ ଗୃହଟି ।
କେ ବଂଶକେ ତରଣ କେ ଷାଠିଏ ବାଷଠି ॥
କାହିଁ ରତ୍ନ କାହିଁ ମଣି କାହିଁବା ରଜତ ।
କାହିଁରେ ଅଛଇ ଅସ୍ତ୍ର ନାନା ପ୍ରକାରେତ ॥
ଧଳା କଳା ବସ୍ତ୍ର କାହିଁ କେତେ ଯେ ଅଛଇ
ଋଷିମାନଙ୍କର ଘର ଧବଳ ଦିଶଇ ॥
ନାନାବିଧ ଖାଦ୍ୟ ଦ୍ରବ୍ୟ ଅଛି ସ୍ଥାନେ ସ୍ଥାନେ
ଦେଖି ଶ୍ରୀରାମ ଆନନ୍ଦ ହେଲେ ମନେ ମନେ ॥
ଗାଢ଼ କୃଷ୍ଣବର୍ଣ୍ଣ ଏକ ସୁଲକ୍ଷଣି ଅଶ୍ୱ ।
ତାହାକୁ ସଜ୍ଜିତ କରି ପ୍ରଭୁ ରଘୁରାଣ ॥
ଆପଣା ପ୍ରଶଂସା ପତ୍ର ବାନ୍ଧି ତା ଗଳାରେ ।
ଛାଡ଼ିଦେଲେ ଗଲା ସେହି ଇଚ୍ଛା ଅନୁସାରେ ॥
ଶତ୍ରୁଘ୍ନଙ୍କୁ ବୋଇଲେ ପ୍ରଭୁ ରଘୁମଣି ।
ସଇନ ତୋ ସଙ୍ଗେ ଥିବେ ଦୁଇ ଅକ୍ଷୌହିଣୀ
ଯତନେ ରକ୍ଷା କରିବୁ ଅଶ୍ୱକୁରେ ବାବୁ ।
ଯେ ବାନ୍ଧିବ ତା ସଙ୍ଗରେ ସମର କରିବୁ ॥
ତାଠାରୁ ଛଡ଼ାଇ ଆଣି ପୁଣି ଦେବୁ ଛାଡ଼ି ।
ତାର ପଛେ ପଛେ ଯାଉଥିବୁ ରଥ ଚଢି ॥
ସବୁବେଳେ ଅସ୍ତ୍ର ଧରିଥିବୁ ରାଜନନ୍ଦନ ।
ଅଶ୍ୱ ପଛେ ପଛେ କରୁଥିବୁଟି ଗମନ ॥
ଆଜଠାରୁ ବର୍ଷଶେଷ ହେବ ଯେଉଁ ଦିନ ।
ଆଣି ଅଶ୍ୱଦେବୁ ବାବୁ ମୋର ସନ୍ନିଧାନ ॥

ଏହିପରି କହି ଅଶ୍ୱ ଛାଡ଼ିଦେଲେ ରାମ ।
ଦେଖିଲେକ ଯଜ୍ଞଶାଳ ହୋଇଛି ଉତ୍ତମ ॥
ଗଢ଼ିଛନ୍ତି ଶିଳ୍ପକାରେ ଭରତ ଆଦେଶେ ।
ଅପୂର୍ବ ସୁନ୍ଦର ଯଜ୍ଞ ବେଦୀ ଗୋଟି ଦଶେ ॥
ଯଜ୍ଞରେ ଦୀକ୍ଷିତ ହେଲେ ପ୍ରଭୁ ରଘୁନାଥ ।
ଯେ ଯାହା ମାଗଇ ତାହା ଦିଅନ୍ତି ସମସ୍ତ ॥
ସେ ମହାଯଜ୍ଞରେ ଦିଅ ଦିଅ ଶବ୍ଦ ବିନା ।
ଆଉ ଅନ୍ୟ କିଛି ଶବ୍ଦ ନ ଗଲାକ ଶୁଣା ॥
ମାଗିବା ଲୋକ ଧନରେ ତୋଷ ଯେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ
ନ ହୋଇ ଥାଆନ୍ତି ତାଙ୍କୁ ଦ୍ୟନ୍ତି ରଘୁନାଥ ॥
ମିଷ୍ଟାନ୍ନ ସାମଗ୍ରୀ କ୍ଷୀର ଖଣ୍ଡ ଆଦି ଯେତେ ।
ତାହାଙ୍କୁ ବାନରେ ଦେଉଥାନ୍ତି ଅବିରତେ ॥
କ୍ଳେଶଯୁକ୍ତ ମଳିନତା ଦୀନହୀନ କେହି ।
ନ ରହିଲେ ଧନ ବସ୍ତ୍ର ଖାଦ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟ ପାଇ ॥
ସେ ଯଜ୍ଞରେ ଥିଲେ ଯେତେ ବୃଦ୍ଧ ତପୋଧନ
ସେମାନେ ଏ ସବୁକଥା କରି ଦରଶନ ॥
ବିସ୍ମୟ କରନ୍ତି ଅମ୍ଭେମାନେ ଆଜ ଯାଏ ।
ଦେଖିଲୁ ପର ଅମ୍ଭର ସ୍ମରଣ ନ ହୁଏ ॥
ଏ ଯଜ୍ଞରେ ଏହିପରି ଦେଉଛନ୍ତି ଦାନ ।
ଯେ କାଞ୍ଚନ ମାଗେ ତାଙ୍କୁ ଦିଅନ୍ତି କାଞ୍ଚନ ॥
ରତ୍ନ ମାଗିବା ଲୋକଙ୍କୁ ରତ୍ନ ଦେଉଛନ୍ତି ।
ମିଷ୍ଟାନ୍ନରେ ଯାହାଙ୍କର ହେଉଅଛି ମତି ॥
ସେ ମିଷ୍ଟାନ୍ନ ଖାଉଛନ୍ତି ଇଚ୍ଛା ଅନୁସାରେ ।
କେହି ଜଣେ ଅସନ୍ତୁଷ୍ଟ ନ ହୁଏ କାହିଁରେ ॥
କେତେବସ୍ତ୍ର କେତେ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ କେତେଗୋରୁମାନ
ଦିଆ ହେଉଅଛି ତାହା ନ ହୁଏ କଳନ ॥
ଇନ୍ଦ୍ର ଯମ ବରୁଣର ଯଜ୍ଞରେ ଏମନ୍ତ ।
ଦାନ ଅମ୍ଭେ ଦେଖିନାହୁଁ ଆଜ ପରିଯନ୍ତ ॥
ଏହିପରି ସେ ଯଜ୍ଞରେ ରାକ୍ଷସ ବାନରେ ।
ଧନ ଅନ୍ନ ବସ୍ତ୍ର ଦାନ କଲେ ନିରନ୍ତରେ ॥
ବିଭୀଷଣ ପରିଯନ୍ତେ ଦେଲେକ ସେ ଯେତେ
ସଞ୍ଚିତ ଧନରୁ କ୍ଷୟ ନୋହିଲା କିଞ୍ଚିତେ ॥
ଏପରି ଅଦ୍ଭୁତ ମହାଯଜ୍ଞ କେହି ଜନ ।
କରି ନ ଥିଲେ କହଇ ମହାଦେବ ଦୀନ ॥

—✱—

ଶତ୍ରୁଘ୍ନର ଅଶ୍ୱ ରକ୍ଷଣେ ଯାତ୍ରା ଓ ଲବକୁଶଙ୍କ ସହିତ ଯୁଦ୍ଧ ଓ ମୋହପ୍ରାପ୍ତି ।

ଏଥ ଅନନ୍ତରେ ଶୁଣ ଅପୂର୍ବ ଚରିତ ।
ଶ୍ରୀରାମଙ୍କ ଆଜ୍ଞା ପାଇ ଲକ୍ଷ୍ମଣଙ୍କ ଭ୍ରାତ ॥
ଦୁଇ ଅକ୍ଷୌହିଣୀ ସୈନ୍ୟ ଘେନି ସଙ୍ଗତରେ
ଅସ୍ତ୍ର ଶସ୍ତ୍ର ଧରି ଗଲେ ଅଶ୍ୱ ରଖିବାରେ ।
ପୂର୍ବ ମୁଖେ ହୋଇ ଘୋଡ଼ା ଗଲା କିଛି ଦୂର ।
ପର୍ବତ କାନନ ନଦନଦୀ ହୋଇ ପାର ॥
ମିଳିଲା ଗୋଟିଏ ଗିରି ଉପରେ ସେ ଯାଇଁ ।
ସେ ପର୍ବତ ନାମ ବିରୂପାକ୍ଷ ଯେ ଅଟଇ ॥
ତହିଁର ନୃପତି ନାମ ଅଟଇ ପର୍ବତ ।
ବଳବନ୍ତ ସୈନ୍ୟ ତାର ଅଛନ୍ତି ବହୁତ ॥
ପଥରର ଗଡ଼ କରି ରହିଛନ୍ତି ସେହି ।
ସେ ଗଡ଼ ଭିତରେ ଅଶ୍ୱ ପଶିଲାକ ଯାଇ ॥
ତାହାଦେଖି ମହାବୀର ସୁମିତ୍ରା ନନ୍ଦନ ।
ସୈନ୍ୟଙ୍କୁ ବୋଇଲେ ଗଡ଼ ଭାଙ୍ଗରେ ବହନ
ଆଜ୍ଞାମାତେ ଗଡ଼ ଭାଙ୍ଗି ପଶିଲେ ସଇନୀ ।
ଲକ୍ଷଣବନ୍ତ ଘୋଡ଼ାକୁ ଦେଖି ନୃପମଣି ॥
ଯତନରେ ବାନ୍ଧି ରଖି ସୈନ୍ୟଙ୍କୁ କହିଲେ
ଶତ୍ରୁଘ୍ନଙ୍କ ସଙ୍ଗତରେ ଘୋର ରଣ କଲେ ॥
ଦୁହେଁ ମହାବୀର କଲେ ବିଷମ ସମର ।
ଅସ୍ତ୍ରତେଜେ ଆଚ୍ଛାଦିତ ହେଲେ ଦିନକର ॥
ପାଶ ଅସ୍ତ୍ର ମାରି ତାଙ୍କୁ ସୁମିତ୍ରା ନନ୍ଦନ ।
ଆପଣାର ରଥ ଚକେ କରିଲେ ବନ୍ଧନ ॥
ଘୋଡ଼ାକୁ ଫେଡ଼ାଇ ଆଣି ଛାଡ଼ିଦେଲେ ପୁଣି ।
ଇଚ୍ଛାରେ ସେ ଅଶ୍ୱବର ଗିରି ନଦୀ ଜିଣି ॥
ପୂର୍ବଦିଗେ ଯେତେ ରାଜା ଥିଲେ ପ୍ରାଣଭୟେ
ଧନ ଦେଇ ପଡ଼ିଲେକ ଶତ୍ରୁଘ୍ନର ପାୟେ ॥
ଆନନ୍ଦିତ ହୋଇ ବୀର ସୁମିତ୍ରା ତନୟ ।
ଅକ୍ଲେଶରେ କରି ପୂର୍ବ ଦିଗକୁ ସେ ଜୟ ॥
ପର୍ବତ ରାଜାର ହାତ ଗୋଡ଼ ବାନ୍ଧିକରି ।
ରାମଙ୍କ ପାଖେ ପଠାଇ ଦେଲେ ବେଗେ ଧରି
ଉତ୍ତର ଦିଗକୁ ଗଲେ ଅଶ୍ୱର ପଛରେ ।
ଏଣେ ଗୃହେ ସେ ରାଜାଙ୍କୁ ବୋଲେ ରାମଠାରେ

ରାମ ତା ବନ୍ଧନ ଦେଖି ଅତ୍ୟନ୍ତ ବିକଳ ।
ବୋଇଲେ ବନ୍ଧନ ଫେଡ଼ି ଦିଅରେ ଚଞ୍ଚଳ ॥
ଅଜ୍ଞାମାନେ କଲେ ତାଙ୍କ ବନ୍ଧନ ମୋଚନ ।
ସଭାରେ ବସାଇ ତାଙ୍କୁ କଲେ ସନମାନ ॥
ଉତ୍ତର ଦିଗକୁ ଘୋଡ଼ା ପବନହୁଁ ବେଗେ ।
ଗମନ କରି ଯାଆନ୍ତେ ଶତ୍ରୁଘ୍ନ ତା ସଙ୍ଗେ ॥
ସୈନ୍ୟ ଘେନି ଦଉଡ଼ନ୍ତି ନାହିଁ ନା ବିଶ୍ରାମ ।
ନିମିଷକେ ବହୁପଥ ଯାଏ ତୁରଙ୍ଗମ ॥
ତା ଗଳାରେ ଜୟପତ୍ର ଥିବା ଦେଖି କରି ।
ଭୟେ ଶତ୍ରୁଘ୍ନେ ପୂଜିଲେ ସର୍ବ ଦଣ୍ଡଧାରୀ ॥
ସୁରଥ ନାମରେ ଥିଲେ ଏକଇ ରାଜନ ।
ସେ ଅଶ୍ୱକୁ କଲା ବଳ ପୂର୍ବକ ବନ୍ଧନ ।
ଜୟ ପତ୍ର ପଢ଼ି ମନେ ମନେ ହୋଇ ରାଗ ।
ବୀରବାଦ୍ୟେ କର୍ମମାନ କଲା ସେହି ବେଗ ॥
ତା ଦେଖି ଶତ୍ରୁଘ୍ନ କୋପେ ମାରି ତୀକ୍ଷ୍ଣଶର ।
ମାରି ପକାଇଲେ ବହୁ ସଇନ ତାହାର ॥
ତାହା ଦେଖି ରାଜା ଧନୁ ଧଇଲେ ହସ୍ତରେ ।
ଘୋରଯୁଦ୍ଧ ଆରମ୍ଭିଲେ ଶତ୍ରୁଘ୍ନ ସଙ୍ଗରେ ॥
ଅବଶେଷେ ତୀକ୍ଷ୍ଣବାଣେ ସୁମିତ୍ରା କୁମର ।
ତା ଦେହ ବିଦୀର୍ଣ୍ଣ କଲେ ପଡ଼ିଲା ସେ ବୀର ॥
ମୂର୍ଚ୍ଛା ଯାଇ ଯହୁଁ ସେହୁ ପଡ଼ିଲା ଭୂମିରେ ।
ତାହାକୁ ବନ୍ଧନ କରି ଶତ୍ରୁଘ୍ନ ସତ୍ୱରେ ॥
ଶ୍ରୀରାମଙ୍କ ନିକଟକୁ ଦେଲେକ ପଠାଇ ।
ତାହାର ବନ୍ଧନ ରାମ ବେଗେ ଫେଇ ଦେଇ
ସମ୍ମାନ କରି ତାହାଙ୍କୁ ପାଶେ ବସାଇଲେ ।
ଉତ୍ତର ଦିଗକୁ ଜିଣି ଶତ୍ରୁଘନ ଗଲେ ॥
ଦକ୍ଷିଣ ପଶ୍ଚିମ ଦିଗ ରାଜାମାନେ ଆସି ।
ଶତ୍ରୁଘ୍ନଙ୍କୁ ଧନରତ୍ନ ଦେଇଣ ସନ୍ତୋଷି ॥
ଯଜ୍ଞ ଦେଖିବାକୁ ଗଲେ ଦଣ୍ଡ ସାଜକରି ।
ବରଷକ ପୂରିଯାନ୍ତେ ଲବଣ ଅରିସି ॥
ଅଶ୍ୱକୁ ଧରିଣ ଯଜ୍ଞଶାଳରେ ମିଳିଲେ ।
ଶ୍ରୀରାମ ତାହାଙ୍କୁ ଦେଖି ଆନନ୍ଦିତ ହେଲେ ॥
ଦୈବର ନିର୍ବନ୍ଧେ ଅଶ୍ୱ ଚରୁଥିଲା ବନେ ।
ମହାଋଷି ବାଲ୍ମୀକଙ୍କ ମଠ ସନ୍ନିଧାନେ ॥
ସର୍ବଜ୍ଞ ସେ ମୁନିବର ପୂର୍ବରୁ ତା ଜାଣି ।
ଯଜ୍ଞ ନ ହେବା ଆଗରୁ ଶିଷ୍ୟ ସଙ୍ଗେ ଘେନି
ନବ କୁଶେ ଡାକିକରି ବୋଇଲେ ଏମନ୍ତ ।
ତପୋବନ ଜଗିଥିବ ତୁମ୍ଭେ ଦୁଇସୁତ ॥
ଆମ୍ଭେ ଯାଉଁଅଛୁ ତପ କରିବା ନିମନ୍ତେ ।
ଏହା କହି ମୁନି ଶତ ଶିଷ୍ୟଙ୍କ ସଙ୍ଗତେ ॥
ଶିବକୂଟ ପର୍ବତେ ହୋଇଲେ ପ୍ରବେଶ ।
ମୁନିଙ୍କ ଆଜ୍ଞାକୁ ମାନି ସେହି ନବ କୁଶ ॥
ଖେଳ ଖେଳୁଥାନ୍ତି ଦୁହେଁ ଅରଣ୍ୟରେ ରହି ।
ପଶୁପକ୍ଷୀ ମାରନ୍ତି ସେ କଉତୁକ ହୋଇ ॥
ଦୁଇଭାଇ ଧନୁଧରି ଯୋଚି ଶରମାନ ।
ବୃକ୍ଷ ପର୍ବତକୁ ଲକ୍ଷ କରିଣ ବହନ ॥
ଛାଡ଼ି ଦିଅନ୍ତି ସେ ବାଣ ଗରଜନ କରି ।
ମନଠାରୁ ଅତି ବେଗେ ଯାଇ ଆସେ ଫେରି ॥
ବୃକ୍ଷ ଗିରି ଛିଡ଼ି ପଡ଼େ ତାହାଙ୍କର ବାଣେ ।
ଚରୁଅଛି ଯଜ୍ଞ ଅଶ୍ୱ ଦେଖିଲେ ସେ ବନେ ॥
କୁଶ ବୋଲେ ଅରେ ଭାଇ ଏ ଜୀବ ମାରିବା
ନବ ବୋଲେ ଧରି ତାର ଉପରେ ଚଢ଼ିବା ॥
ଏହିପରି କୁହାକୁହି ହୋଇ ଦୁଇଭାଇ ।
ଯଜ୍ଞ ଅଶ୍ୱକୁ ଧଇଲେ ବେଗେ ଧାଇଁ ଯାଇଁ ॥
ଦେଖିଲେ ପତ୍ରେକ ଅଛି ତାହାର ବେକରେ
ବୃକ୍ଷରେ ଅଶ୍ୱକୁ ବାନ୍ଧି ପତ୍ର ଧରି କରେ ॥
ପଢ଼ିଲେ ଲେଖା ହୋଇଛି ତହିଁରେ ଏମନ୍ତ ।
ଆମ୍ଭେ ଅଟୁ ପୃଥିବୀରେ ଏକା ବଳବନ୍ତ ॥
ତେଣୁ ଅଶ୍ୱମେଧ ଯଜ୍ଞ କରୁଅଛୁ ଆମ୍ଭେ ।
ଏ ଅଶ୍ୱ ଗୋଟିକି ଛାଡ଼ି ଦେଇଅଛୁ ଦମ୍ଭେ ॥
ଯେବେ କେହି ବୀର ଏହି ପୃଥିବୀରେ ଥିବ ।
ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ଜିଣିଲେ ଅଶ୍ୱମେଧ ସେ କରିବ ॥
ତୁମ୍ଭ ମାତା ବୀର ପ୍ରସୂ ବୋଲନ୍ତି ସଂସାରେ ।
ଏ ଅଶ୍ୱକୁ ଯେ ଧରିବ ଯିବ ଯମପୁରେ ॥
ଏହା ପଢ଼ି ବେନିଭାଇ କଲେ ମହାକ୍ରୋଧ ।
କୁଶ ବୋଲେ ବୃକ୍ଷେ ନେଇ ଏ ଅଶ୍ୱକୁ ବାନ୍ଧ
ଶିଆଳୀ ଲତାରେ ନବ ବାନ୍ଧିଲା ଯତନେ ।
ଶର ସଳଖିଲେ ଦୁଇଭାଇ କୋପମନେ ॥
ଏଥୁ ଅନନ୍ତରେ ରାମ ଶତ୍ରୁଘ୍ନଙ୍କୁ ଡାକି ।
ବୋଇଲେ ଅଶ୍ୱକୁ ଆଣ ଏ ଯଜ୍ଞ ଭୂମିକି ॥
ଆଜ୍ଞାମାଏକେ ଶତ୍ରୁଘ୍ନ କହିଲେ ଦୂତଙ୍କୁ ।
ବେଗେ ଖୋଜି ଘେନିଆସ ସେ ଯଜ୍ଞ ଅଶ୍ୱକୁ ॥

ଏହା ଶୁଣି ଦୂତମାନେ ତହୁଁ ଚାଲିଗଲେ ।
ବାଲ୍ମୀକି ବନରେ ଯାଇ ଅଶ୍ୱକୁ ଭେଟିଲେ ॥
ବୃକ୍ଷେ ବନ୍ଧା ହୋଇଅଛି ଦେଖିଲେ ଅଶ୍ୱକୁ ।
ଦୁଇ ଶିଶୁ ଧନୁଧର ଜଗିଛନ୍ତି ତାକୁ ॥
ସିଂହଚୁଆ ପରି ତାଙ୍କ ବସିବାର ଠାଣି ।
ତାହା ଦେଖି ଦୂତମାନେ ଫେରିଯାଇ ପୁଣି ॥
କହିଲେ ଏ ସବୁ କଥା ଶତ୍ରୁଘ୍ନ ଆଗରେ ।
ଘୋଡ଼ାବନ୍ଧା ହୋଇଅଛି ବାଲ୍ମୀକି ବନରେ ।
ଧନୁଧର ଦୁଇଗୋଟି ବାଳୁତ ନନ୍ଦନ ।
ତାକୁ ଜଗି ବସିଛନ୍ତି ହେ ବୀର ଶତ୍ରୁଘ୍ନ ॥
ତାହାଙ୍କର ରୂପ ଦିଶେ କନ୍ଦର୍ପ ପରାୟେ ।
ଚୁଆସିଂହ ପ୍ରାୟେ ଠାଣି ଅତି ଶୋଭାମୟେ ॥
ତେଜରେ ନିନ୍ଦା କରଇ ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଆଦିତ୍ୟ ।
ଜଣାଯାଏ ହେବେ ସେହି ଋଷିଙ୍କର ସୁତ ॥
ଏହା ଶୁଣି ଶତ୍ରୁଘ୍ନଙ୍କ ମନେ ହେଲା କୋପ ।
ତକ୍ଷଣେ ହସ୍ତେ ଧଇଲେ କ୍ରୋଧେ ବୀର ଭୂପ
ଦୁଇ ଅକ୍ଷୌହିଣୀ ସୈନ୍ୟ ସଙ୍ଗେ ନେଇଗଲେ
ନିମିଷ ମାତ୍ରକେ ଯାଇଁ ବନେ ପ୍ରବେଶିଲେ ॥
ଦେଖିଲେ ବୃକ୍ଷରେ ବନ୍ଧା ହୋଇଅଛି ଅଶ୍ୱ ।
ଶତ୍ରୁଘ୍ନ ବୋଇଲେ ମନେ ବହି ମହାରୋଷ ॥
କାହାର ପାଞ୍ଜିକି ଯମ ପୋଛିନେଲା ଆଜ ।
କେହୁ ହସ୍ତରେ ଧଇଲା ନାଗରାଜା ଲାଞ୍ଜ ॥
ଜାଣୁଜାଣୁ କାଳକୂଟ ବିଷ କେ ଭକ୍ଷିଲା ।
ଶ୍ରୀରାମଙ୍କ ସଙ୍ଗତରେ ବିବାଦୀ ହୋଇଲା ॥
ବୃକ୍ଷର ଉହାଡ଼େ ବସିଥିଲେ ଦୁଇଭାଇ ।
ଶତ୍ରୁଘ୍ନ ବଚନ ଶୁଣି ଉଠି ଉଭାହୋଇ ॥
ବୋଇଲେକ ହସିକରି ତୁହି କି ବାତୁଳ ।
କିବା କାଳ ଗ୍ରାସିବାରୁ ଶତ୍ର ତୋ ବିହ୍ୱଳ ॥
ଯୁଦ୍ଧ ନ କରି ନ ମାରି କହୁଛୁ ଏମନ୍ତ ।
କି ନାମ ତୋହର କହ କାହାର ତୁ ସୁତ ।
କେଉଁଦେଶେ ଘର ତୋର ଖୋଜୁ ତୁ କାହାକୁ
ଅମ୍ଭଙ୍କୁ ଜିଣିଲେ ତୁମ୍ଭେ ନେବ ଏ ଘୋଡ଼ାକୁ
ଶିଶୁଙ୍କର ଏ ବଚନ ଶୁଣିଣ ଶତ୍ରୁଘ୍ନ ।
ବୋଇଲେ ଅଯୋପୁର ଅମ୍ଭ ବାସସ୍ଥାନ ॥
ଦଶରଥ ଅମ୍ଭ ପିତା ଅମ୍ଭେ ଚାରିଭାଇ ।
ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ଶ୍ରୀରାମ ଅଟନ୍ତି ଅଯୋଧ୍ୟାର ସାଇଁ ॥

ହୋଇଛନ୍ତି ଅଶ୍ୱମେଧ ଯଜ୍ଞରେ ଦୀକ୍ଷିତ ।
ଏହି ଅଶ୍ୱଗୋଟି ଜାଣ ମୋହର ରକ୍ଷିତ ॥
ତୁମ୍ଭେ ଅତି ଶିଶୁ ହୋଇ କରୁଛ ସାହସ ।
ଏହା ଦେଖିକରି ମୋତେ ମାଡ଼ୁଅଛି ହସ ॥
ଖେଳିବା ପରାୟେ ତୁମ୍ଭେ ମଣିଛ ଯୁଦ୍ଧକୁ ।
ତେଣୁ ବୃକ୍ଷେ ବାନ୍ଧିଅଛ ଏ ଯଜ୍ଞ ଅଶ୍ୱକୁ ॥
ବାଳକ ସଙ୍ଗରେ ଯୁଦ୍ଧ ମୋର ଅନୁଚିତ ।
ମୋହର ବାଣ ଖାଇଛି ଲବଣ ଦଇତ ॥
ଶାସ୍ତ୍ରେ ଅଛି ନ ଧରିବ ବାଳକଙ୍କ ଦୋଷ ।
ଏଣୁ ଦୟାକରି କହେ ଛାଡ଼ିଦିଅ ଅଶ୍ୱ ॥
କିଏ ତୁମ୍ଭେ ଦୁଇଭାଇ କାହାର କୁମର ।
ମୋ ଆଗରେ ସତ କହ କାହିଁ ତୁମ୍ଭ ଘର ॥
ଏହା ଶୁଣି କୁଶ ନବ ବୋଇଲେ ରେ ବୀର ।
ଯେ ଅଶ୍ୱ ବାନ୍ଧିବ ଶତ୍ରୁ ହେବ ସେ ତୋହର ॥
ଅମ୍ଭେ ତାହା ଜାଣି ବାନ୍ଧି ଅଛୁ ଏହି ଅଶ୍ୱ ।
ଅମ୍ଭର ନାମରୁ ତୁହି ପାଇବୁ ବା କିସ ॥
ବଳ ଥିଲେ ଯୁଦ୍ଧକରି ନିଅ ଅଶ୍ୱ ତୋର ।
ନ ପାରିଲେ ଏଥୁ ଫେରିଯାଅ ନିଜପୁର ॥
ଶୁଣି ଶତ୍ରୁଘ୍ନର କୋପ ବଢ଼ିଲା ଦ୍ୱିଗୁଣ ।
ବୋଇଲେକ ଆପଣାର ସୈନ୍ୟକୁ ଗୁହାଁଣ ॥
ବେଢ଼ିମାର ଏ ଶିଶୁକୁ ଛାଡ଼ ଉପରୋଧ ।
ଏହାଙ୍କ ଯୋଗରୁ ଆଜ ପଡ଼ିଲା ପ୍ରମାଦ ॥
ଏମନ୍ତେ କହନ୍ତେ ଦୁଇ ଅକ୍ଷୌହିଣୀ ସୈନ୍ୟ ।
ଯେ ଯାହାର ଅସ୍ତ୍ର ଧରି କଲେ ଘୋର ରଣ ॥
ଛାଗଳ ପଲକୁ ଯେହ୍ନେ ବାଘଛୁଆ ମନ୍ଥେ ।
ସେହିପରି ଲବ କୁଶ ଧନୁ ଧରି ହସ୍ତେ ॥
ଘଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ ଅଶ୍ୱ ଗଜ ରଥ ରଥୀ ।
ରାଉର ମାହୁନ୍ତ ଆଦି ଯେତେକ ପଦାତି ॥
ମାରି ପଦାକରି ଦେଲେ ବାହିଗଲା ନଈ ।
ତା ଦେଖି ଶତ୍ରୁଘ୍ନ ମନେ ମହାଭୟ ପାଇ ॥
ସାରଥିଙ୍କି ବୋଇଲେ ମୋ ରଥ ବାହିନିଅ ।
ଏ ବାଳକ ଦୁଇ ଗୋଟି ଅଟନ୍ତି ଦୁର୍ଜ୍ଜୟ ॥
ଏ ଦୁହିଁଙ୍କି ଯେବେ ଜିଣିପାରେ ରଣେ ମୁହିଁ ।
ତେବେ ତ ଯଜ୍ଞ କରିବେ ପ୍ରଭୁ ରଘୁସାଇଁ ॥
ଏମନ୍ତ କହନ୍ତେ ରଥ ବାହିଲା ସାରଥି ।
ଶତ୍ରୁଘ୍ନ ବୋଲନ୍ତି ତୁମ୍ଭେ କାହାର ସନ୍ତତି ॥

ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ମାରିବା ପାଇଁ ନ ଚଳେ ମୋ ହସ୍ତ ।
ଏହା ଶୁଣି ଲବ ବୋଇଲେ ଯା କହିଲୁ ସତ ॥
ଯୁଦ୍ଧ କରିବାକୁ ଆସି ପଚାରୁଛୁ ଘର ।
ନିସତ ହୋଇଲେ ତୁହି ନ କର ସମର ॥
ଶତ୍ରୁଘ୍ନ ବୋଇଲେ ଯୁଦ୍ଧ କରିବି ମୁଁ ଯେବେ ।
ଜଗତ ଲୋକେ ମୋହର ଅଖ୍ୟାତ ଘୋଷିବେ ।
ଏଣୁ ମୁହିଁ ପରିଚୟ ମାଗୁଛି ତୁମ୍ଭର ।
ଏହା ଶୁଣି କୁଶ ଲବ ଧରି ଧନୁଶର ॥
ଗୁଣଘୋଷ ଟଙ୍କାରରେ କମ୍ପାଇଲେ ମହୀ ।
ଶତ୍ରୁଘ୍ନ ତା ଦେଖି ଶୂନ୍ୟ ମଣ୍ଡଳକୁ ଚାହିଁ ॥
ବୋଇଲେ ହେ ଦିଗପାଳ ନାହିଁ ମୋର ଦୋଷ
ଦେଖିଛ ତ ଲବଣକୁ କରିଛି ବିନାଶ ॥
ମୋହର ବାଣରେ ମେରୁଗିରି ଫୁଟି ପାରେ ।
ସାଗର ଜଳକୁ ଶୋଷିପାରେ କ୍ଷଣକରେ ॥
ଏହା ଶୁଣି କରକର ହୋଇ ହସେ କୁଶ ।
ଲବ ଉଠେ ଡାକି କହେ ନ ହୁଅ ବିରସ ॥
କ୍ଷତ୍ରିୟର ପୁତ୍ର ନୋହୁ ତୋହ ମାତା ତୋତେ
ନୀଚର ଔରସେ ଜାତ କରିଛି ଗୁପତେ ॥
ନୋହିଲେ ତୁ କାହିଁ ପାଇଁ ଯୁଦ୍ଧକୁ ଡରନ୍ତୁ ।
ଏପରି ପ୍ରଳାପ ବାଣୀ କପାଇଁ କହନ୍ତୁ ॥
ଏ କଟୁ ବଚନ ସହି ନ ପାରି ଶତ୍ରୁଘ୍ନ ।
ବାଣମାରି କଲା ଦଶଦଗକୁ ଅଚ୍ଛନ୍ନ ॥
ଏକବାଣେ କୁଶ ତାହା ପକାଇଲା କାଟି ।
ଶତ୍ରୁଘ୍ନ ନାରାଚ ଦଶଦଗ ଗଲା ଘୋଟି ॥
ତାହା କାଟିଣ ମାଇଲା କୁଶ ପ୍ରତି ଶରେ ।
ଶତ୍ରୁଘ୍ନ ମାରନ୍ତି ଯେତେ ବାଣ ରୋଷଭରେ ॥
ସବୁ କାଟି ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ କରିଦଏ ପୁଣ ।
ତାହା ଦେଖି ଶତ୍ରୁଘ୍ନର ଉଡ଼ିଲା ପରାଣ ॥
କୁଶ ବୋଲେ ଏତେ ବାଣ ମାଇଲଣି ତୁହି
ମୋହର ଗୋଟିଏ ବାଣ ଯେବେ ପାରୁ ସହି
ତେବେ ତୋତେ କହିବି ମୁଁ କ୍ଷତ୍ରିୟ ନନ୍ଦନ ।
ଏହା ଶୁଣି ହସି କରି ବୋଲନ୍ତି ଶତ୍ରୁଘ୍ନ ॥
ତୋହର ଏ କଥା ଶୁଣି ମାଡୁଅଛି ହସ ।
ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ ବାଳକରେ ତୋହର ସାହସ ॥
ଯେତେ ବାଣ ମାରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା ଅଛି ତୋର ।
ମାରୁ କିନା ତୁହି ମୋତେ ନ କରଣ ଡର ॥

ଏହା ଶୁଣି କୁଶ ମହାଫାଶ ବାଣ ଧରି ।
ବାଲ୍ମୀକି ମୁନିଙ୍କି ମନ ମଧ୍ୟରେ ସୁମରି ॥
ଛାଡ଼ିଦ୍ୟନ୍ତେ ଚଳିଲା ସେ ଗର୍ଜନ କରଣ ।
ଶତ୍ରୁଘ୍ନ କରି ନ ପାରି ତାହା ନିବାରଣ ॥
କାତର ହୋଇ ରହନ୍ତେ ବାଣ ଆସି ବେଗେ
ବାନ୍ଧି ପକାଇଲା ପଡ଼ିଗଲେ ଭୂମି ଭାଗେ ॥
ଅଚେତନ ହେଲେ ଯହୁଁ ମଥୁରା ରାଜନ ।
ଆନନ୍ଦ ହୋଇଲେ ଦେଖି ସୀତାଙ୍କ ନନ୍ଦନ ॥
ଦୁଇ ଅକ୍ଷୋହିଣୀ ସୈନ୍ୟ ମଧ୍ୟୁ ସାତଜଣ ।
ପଳାଇଲେ ରାମ ପାଶେ ଘେନି ନିଜ ପ୍ରାଣ ॥
କାନ୍ଦ କାନ୍ଦ ନଇମିଶା ଅରଣ୍ୟେ ମିଳିଲେ ।
ରାମଙ୍କ ଛାମୁରେ କରଯୋଡ଼ି ଜଣାଇଲେ ॥
ହେ ମହିମା ରଘୁକୁଳ ମଣ୍ଡନ ଠାକୁର ।
ସାବଧାନ ହୋଇ ଶୁଣ ଶତ୍ରୁଘ୍ନ ଖବର ॥
ଯଜ୍ଞ ଅଶ୍ୱ ଚରୁଥିଲା ବାଲ୍ମୀକି ବନରେ ।
ଦୁଇଗୋଟି ଶିଶୁ ତାକୁ ବାନ୍ଧିଲେ ଯତ୍ନରେ ॥
ଦୂତ ମୁଖୁ ଶୁଣି ସୈନ୍ୟ ଘେନିଣ ଶତ୍ରୁଘ୍ନ ।
କଲେ ବେଗେ ବାଲମୀକି ବନକୁ ଗମନ ॥
ସାକ୍ଷାତରେ ଯମଦୂତ ସେ ଶିଶୁ ଅଟନ୍ତି ।
ତାହାଙ୍କର ବାଣ ଯେହ୍ନେ ଅଗ୍ନି ଝଟକନ୍ତି ॥
ଦୁଇ ଅକ୍ଷୌହିଣୀ ସୈନ୍ୟ ମାରି ଘଡିକରେ ।
ଶତ୍ରୁଘ୍ନକୁ ବାନ୍ଧିଲେ ସେ କାଳ ଫାଶ ଶରେ ॥
ଡରେ ଆମ୍ଭେ ସାତଜଣ ପଳାଇ ଆଇଲୁ ।
ଆପଣଙ୍କ ଆଗେ ଏହି ବାରତା କହିଲୁ ॥
ଏହା ଶୁଣି ରଘୁନାଥ ପଡ଼ିଲେକ ଢଳି ।
ଭରତ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ତାକୁ ଧଇଲେକ ତୋଳି ॥
କପାଳରେ କରମାରି କାନ୍ଦନ୍ତି ଶ୍ରୀରାମ ।
ଆହା ଭାଇ ଶତ୍ରୁଘ୍ନରେ ମୋର ପ୍ରାଣସମ ॥
ଲବଣକୁ ବଧ କରି ରଖିଲୁ ଜଗତ ।
ଶୂରଦଗ ରାଜାଙ୍କୁ ତୁ କଲୁ କରଗତ ॥
ସାମାନ୍ୟ ଶିଶୁକୁ ଜିଣି ନ ପାରିଲୁ ତୁହି ।
ଏମନ୍ତେ ଶୋକ କରନ୍ତେ ପ୍ରଭୁ ରଘୁସାଇଁ ॥
ଭରତ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ତାଙ୍କୁ ପ୍ରବୋଧ କରଣ ।
ବୋଲନ୍ତି କ୍ଷତ୍ରିୟ ଧର୍ମ ଯୁଦ୍ଧରେ ମରଣ ॥
ବିଷାଦ ସମୟେ ପ୍ରଭୁ ନ ହୁଅ କାତର ।
ଆପଣାର କଲା କର୍ମ ଏବେ ଭୋଗକର ॥

ପତିବ୍ରତା ଶିରୋମଣି ଜନକ ଦୁଲଣୀ ।
ସାକ୍ଷାତରେ ଅଟନ୍ତି ସେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଠାକୁରାଣୀ ॥
ବିନା ଅପରାଧେ ତାଙ୍କୁ ଛାଡ଼ିଲ ବନର ।
ସେହି ଦିନୁ ଏ ଅଯୋଧ୍ୟା ଦେଶବାସୀ ନର ॥
ହତଶିରୀ ହୋଇଲେଣି ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଛଡ଼ା ପ୍ରାୟ ।
ବଳବସ୍ତୁ ସବୁ ହୋଇ ଗଲଣି ତ କ୍ଷୟ ॥
ଆଜ୍ଞାଦିଅ ପ୍ରଭୁ ଅମ୍ଭେ ଦୁଇଜଣ ଯାଇ ।
ଧରି ଆଣିଦେବୁ ସେହି ଦୁଷ୍ଟ ଶିଶୁ ଦୁଇ ॥
ଶ୍ରୀରାମ ବୋଇଲେ ବାବୁ ବିଳମ୍ବ ନ କର ।
ସେ ଶିଶୁ ଦୁହିଙ୍କି ଧରି ଆଣ ଯା ସତ୍ୱର ॥
ଏହା କହି ରଘୁନାଥ ହୋଇଲେ ମଉନ ।
ଦୀନ ମହାଦେବ କରେ ରାମପାଦେ ଧ୍ୟାନ ॥

———*———

ଭରତ ଲକ୍ଷ୍ମଣଙ୍କ ଯୁଦ୍ଧଯାତ୍ରା ଓ ପତନ

ଏଥୁଅନ୍ତେ ଜନ୍ମେଜୟ ଯୋଡ଼ି ବେନିକର
ବୋଇଲେ ହେ ମୁନି ମୋତେ କର ପ୍ରତିକାର
ଭରତ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଲବ କୁଶ ସଙ୍ଗେ ରଣ ।
କିପରି କରିଲେ ତାହା କୁହ ହେ ବହନ ॥
ରାଜାଙ୍କ ବଚନ ଶୁଣି ଜୈମିନି କହନ୍ତି ।
ମନକର୍ଣ୍ଣ ଦେଇ ଶୁଣ ଉତ୍ତର ସନ୍ତତି ॥
ଏଥୁ ଅନନ୍ତରେ ଶୁଣ ଅପୂର୍ବ ରହସ୍ୟ ।
ଲବର ମୁଖକୁ ଚାହିଁ କହଇ ଯେ କୁଶ ॥
ଆରେ ଭାଇ ଏହି ରଜା ଅଟେ ମହାବୀର ।
କହୁଥିଲ ସହୋଦର ଅଛନ୍ତି ଏହାର ॥
ବାରତା ପାଇ ସେମାନେ ଆସିବେ ନିଶ୍ଚୟ ।
କ୍ଷୁଧାରେ ତ ପ୍ରାଣ ମୋର ହେଲାଣି ଅଥୟ ॥
କି ବୁଦ୍ଧି କରିବା ଏବେ କହ ଅରେ ଭାଇ ।
ଲବ ବୋଲେ ଆସ ଏହିବନେ ଥାଉ ରହି ॥
ଚାଲ ମାତାଙ୍କ ପାଖକୁ ଅମ୍ଭେ ଯାଇ ବେଗେ
ଏ ସବୁ କଥା ନ କହି ତାହାଙ୍କର ଆଗେ ॥
ଖାଇବାକୁ ମାଗିବା ସେ ଦେବେ ଯାହା ଆଣି
ତାହା ଖାଇ ଏ ସ୍ଥାନକୁ ଆସିବା ଏକ୍ଷଣି ॥
ଏମନ୍ତ ବିଚାରି ଦୁଇଭାଇ ତହୁଁ ଗଲେ ।
ସୀତା ଠାକୁରାଣୀଙ୍କର ଚାଳିକି ଧଇଲେ ॥
ହେଲ୍ଲ କଲଣି ଗୋ ମାତା ଦିଅ ଖାଇବାକୁ
ମିଷ୍ଟ ଅନ୍ନ ଆଣି ଭୁଞ୍ଜାଇଲେ ସୀତା ତାଙ୍କୁ ॥
ଖାଇସାରି ତରତର ହେଲେ ଯିବା ପାଇଁ ।
ଜନନୀ ବୋଇଲେ କେଉଁ ଯାଉଛ ବେନି ଭାଇ ॥
ଲବ ବୋଇଲା ଗୋ ମାଏ ଗଲାବେଳେ ମୁନି
କହିଛନ୍ତି ବନ ଜଗିଥିବ ଭାଇ ବେନି ॥
ରାଜାଏ ବନରେ ପଶି ମାରୁଛନ୍ତି ମୃଗ ।
ତେଣୁ ଆମ୍ଭ ମନ ହେଉଅଛି ଉଦବେଗ ॥
ମୁନିଙ୍କ ଆଜ୍ଞା ଲଙ୍ଘିଲେ କରିବେ ସେ କୋପ ।
ଏହା କହି ବେନିଭାଇ ଧରିଲେକ ଚାପ ॥
ଅଗୁରୁ ଚନ୍ଦନ ଅଙ୍ଗେ ସୀତା ଲେପିଦେଲେ ।
ବେନିଙ୍କି କାଖେ ବସାଇ ବଦନ ଚୁମ୍ବିଲେ ॥
ବୋଇଲେ ତୁମ୍ଭେ ମୋହର ଦୁଃଖୀର ସମ୍ଭାଳି
କାହାର ସଙ୍ଗରେ ବାବୁ ନ କରିବ କଳି ॥
ବନରେ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ବନ ଦେବତା ରଖିବେ ।
ଯେ ତୁମ୍ଭସଙ୍ଗେ ଲାଗିବେ ସେହୁ ନାଶ ଯିବେ ॥
ମାତାଙ୍କୁ ମେଲାଣି ମାଗି ଅଇଲେ ସେ ଧାଇଁ ।
ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ଯହିଁ ତୁରଙ୍ଗ ଅଛଇ ॥
ଏଣେ ରାମ ଆଜ୍ଞା ପାଇ ଭରତ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ।
ସଙ୍ଗରେ ଘେନିଣ ଚାରି ଅକ୍ଷୌହିଣୀ ସୈନ୍ୟ
ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ଯୁଦ୍ଧ ଭୂମିରେ ସେ ଯାଇଁ
ଦେଖିଲେ ବହୁଛି ତହିଁ ରକତର ନଈ ॥
ଶୃଗାଳ କୁକୁର ଗୃଧ୍ରେ ପୂରିଛି ସେ ସ୍ଥାନ ।
ଧନୁଧରି ପଡ଼ିଅଛି ବୀର ଶତ୍ରୁଘନ ॥
ଦୁଇଭାଇ କୋଳେ ଧରି କାନ୍ଦିଲେ ବହୁତ ।
ତାହାଙ୍କୁ ପ୍ରବୋଧ କରି କହିଲେ ଅମାତ୍ୟ ॥
ଶୋକ କରିବାର କାଳ ନୁହେଁ ଏ ତୁମ୍ଭର ।
ସେ ଦୁଇ ଶିଶୁଙ୍କୁ ମାରି କରିଣ ସମର ॥
ଏହା ଶୁଣି ଶୋକ ତେଜି ଭରତ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ।
ଯୁଝିବାକୁ ଗଲେ ହସ୍ତେ ଧରି ଧନୁବାଣ ॥
ଚାରି ଅକ୍ଷୋହିଣୀ ସୈନ୍ୟ ହେଲେ ଆଗଭର
ବୃକ୍ଷମୂଳେ ବସିଥିଲେ ଜାନକୀ କୁମର ॥
ସୈନ୍ୟଙ୍କୁ ଦେଖି ଉଠିଲେ ଧନୁଶର ଧରି ।
ଦିଶୁଛନ୍ତି ସେନାପତି କାର୍ତ୍ତିକଙ୍କ ପରି ॥
ସେ ଦୁଇ ଶିଶୁଙ୍କ ରୂପ ଦେଖିଣ ସେମାନେ ।
ମହାଭୟ ଜାତହେଲା ତାହାଙ୍କର ମନେ ॥

ଗରୁଡ ଦର୍ଶନେ ଯେହ୍ନେ ସର୍ପମାନେ ଡ଼ରେ ।
ପଳାଇ ପଶନ୍ତି ଯାଇ ବିବର ଭିତରେ ॥
ସର୍ପକୁ ଦେଖି ମଣ୍ଡୁକୀ ପଳାଏ ଯେସନେ ।
ମୂଷିକ ପଳାଏ ଯେହ୍ନେ ମାର୍ଜାର ଦର୍ଶନେ ॥
ସେହିପରି ପଛଦୁଆଁ ଦେଲେକ ସଇନ୍ୟ ।
ମନେ ବିଚାରନ୍ତି ହନୁମନ୍ତ ଏହୁ ବେଳ ॥
ବୁଦ୍ଧିମାନେ ବୋଲନ୍ତି ଏ ଶିଶୁ ଦୁଇଭାଇ ।
କିଏ ବଡ଼ କିଏ ସାନ ଜଣାଯାଉ ନାହିଁ ॥
ଏକମୁଖ ଏକରୂପ ବରନ ଶ୍ୟାମଳ ।
ଏହାଙ୍କ ପାଖରେ ଥିଲେ ରାମ ମହୀପାଳ ॥
ତିନିଗୋଟି ରାମ ମେଳ ହୁଅନ୍ତେ ଏଠାରେ ।
ସାକ୍ଷାତେ ଏ ଦିଶୁଛନ୍ତି ରାମ ପରକାରେ ॥
ଏକା ରାମ ଜିଣିପାରେ ଏ ତିନି ଭୁବନ ।
ଏ ଦୁଇ ରାମଙ୍କ ସଙ୍ଗେ କରିବ କେ ରଣ ॥
ଡ଼ରେ ଯହୁଁ ସୈନ୍ୟମାନେ ପଛଦୁଆଁ ଦେଲେ
ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଭରତ ଦୁହେଁ ଆଗଭର ହେଲେ ॥
ନବକୁଶ ରୂପ ଦେଖି ହୋଇଲେ ବିସ୍ମୟ ।
ବୋଇଲେ ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ଦିଅ ତୁମ୍ଭ ପରିଚୟ ॥
ଏହା ଶୁଣି ହସିକରି ବୋଇଲେ ସେ ଦୁଇ ।
ଅମ୍ଭ ଜାତିକୁଳ ତୁମ୍ଭେ ପଚାର କିମ୍ପାଇ ॥
ଅମ୍ଭେ ଦୁଇ ଭାଇ ଅଟୁ ବାଲ୍ମୀକୀଙ୍କ ଶିଷ୍ୟ ।
ଅମ୍ଭ ଜାତକୁଳ ତୁମ୍ଭେ ପାଇବ କା କିସ ॥
ଯୁଝିବାକୁ ଆସିଅଛ ତୁମ୍ଭେ ଅମ୍ଭ ସଙ୍ଗେ ।
ନ ପାରିବ ଯେବେ ଫେରଯାଅ ଏଥୁ ବେଗେ
ଭରତ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଶୁଣି ହୋଇଲେ ବିସ୍ମୟ ।
ଆଗବଢ଼ି କହିଲେ ଯେ ସୁମିତ୍ରା ତନୟ ॥
ବାଳକ ବୋଲିଣ ଅମ୍ଭେ କରୁ ଉପରୋଧ ।
ମୋର ବାଣ ସହିବାକୁ କାର ଅଛି ସାଧ ॥
ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ ଅତିକାୟ ସହି ନ ପାରିଲେ ।
ପ୍ରାଣତ୍ୟାଗ କରି ଯମପୁରେ ଚାଲିଗଲେ ॥
ଶତ୍ରୁଘ୍ନକୁ ଯୁଦ୍ଧେ ଜିଣି କରୁ ଅହଙ୍କାର ।
ଏହିକ୍ଷଣି ପଠାଇ ଦେବି ମୁଁ ଯମପୁର ॥
ଏହାକହି କ୍ରୋଧଭରେ ଟଙ୍କାରିଲେ ଧନୁ ।
ନିଃଶଙ୍କରେ ରହିଛନ୍ତି ଜାନକୀର ସୂନୁ ॥
କୁଶକୁ ପଛ କରିଣ ନବ ଆଗେ ଗଲା ।
ଧନୁର ଟଙ୍କାରେ ତିନିପୁର କମ୍ପାଇଲା ॥
ଭୟେ ଥରହର ହୋଇ କମ୍ପିଲେ ସଇନା ।
ମହାଯୁଦ୍ଧ କଲେ ନବ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଏ ବେଳା ॥
ଭରତ ସୈନ୍ୟକୁ ଡାକ ଏମନ୍ତ କହଇ ।
ଶିଶୁଭାବି ହେଳା ଯୁଦ୍ଧ ନ କରିବ କେହି ॥
ଦୁଇ ଅକ୍ଷୌହିଣୀ ସେନା ମୋପାଶେ ରହନ୍ତୁ
ଲକ୍ଷ୍ମଣ ପାଶରେ ଦୁଇ ଅକ୍ଷୌହିଣୀ ଥାନ୍ତୁ ॥
ହସ୍ତୀର ପିଠିରେ ବସି ଅଛଇ ଭରତ ।
କୁଶର ସଙ୍ଗରେ ତାର ଯୁଦ୍ଧ ଅପ୍ରମିତ ॥
ଲକ୍ଷ୍ମଣ ରଥରେ ବସି କରନ୍ତି ସମର ।
ନବ ଧନୁ ଧରି ବିନ୍ଧେ ଚମତ୍କାର ଶର ॥
ଦଶଦିଗ ଅନ୍ଧକାର ହୋଇଲା ତା ବାଣେ ।
ରଣ ଛାଡ଼ି ପଳାଇଲେ ସୈନ୍ୟ ଏଣେତେଣେ
ଏକମାତ୍ର ଲକ୍ଷ୍ମଣଙ୍କ ରଥଅଛି ରହି ।
ସଭିଲେ ପଳାଇ ଗଲେ ନ ରହିଲେ କେହି
ମନେ ମନେ ବିଚାରନ୍ତି ସୁମିତ୍ରା କୁମର ।
ଦେଖୁନାହିଁ ମୁହିଁ ଏହି ଶିଶୁ ସମ ବୀର ॥
ରାବଣର ପୁତ୍ର ମହାବୀର ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ ।
ତ୍ରିଭୁବନ ଯାର ବାଣେ ହୁଅଇ କମ୍ପିତ ॥
ତା ସଙ୍ଗରେ ଯୁଝି ତାକୁ କରିଅଛି ଜୟ ।
ଏ ଶିଶୁର ବାଣ ଦେଖି ଲାଗେ ମୋତେ ଭୟ
ଏତେ ଭାବି ସଉମିତ୍ରି ମାରି ଅଗ୍ନିବାଣ ।
ତେତେ ବଡ଼ ଅନ୍ଧକାର କଲେ ନିବାରଣ ॥
ଦିଗ ଦେଖାଗଲା ଯହୁଁ ଅଇଲେ ସଇନା ।
ଲକ୍ଷ୍ମଣ କମ୍ପାଇ ଦେଲେ ଶରରେ ମେଦିନୀ ॥
ନବ ବୋଲେ ଭାଙ୍ଗିଦେବି ତୋର ଅହଙ୍କାର ।
ଏହିକ୍ଷଣି ପଠାଇବି ତୋତେ ଯମପୁର ॥
ଏହା ଶୁଣି ସଉମିତ୍ରି ମହା କ୍ରୋଧଭରେ ।
ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ଦିବ୍ୟବାଣ ବସାଇ ଗୁଣରେ ॥
ବିନ୍ଧି ଦିଅନ୍ତେ ସେ ବାଣ କାଟିଦ୍ୟନ୍ତି ନବ ।
ପଡ଼ିଲେ ଭୂମିରେ ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ ହୋଇ ସର୍ବ ॥
ବେଳକୁବେଳ ଲକ୍ଷ୍ମଣଙ୍କ କ୍ରୋଧ ବଢ଼ିଯାଏ ।
ଶ୍ରାବଣ ଭାଦ୍ର ମାସରେ ବରଷା ପରାଏ ॥
ଦେବଶର ବ୍ରହ୍ମଶର ଇନ୍ଦ୍ର ଅଗ୍ନି ଶର ।
ରୁଦ୍ରଶର ନାଗ ଫାଶ ଗନ୍ଧର୍ବ ଅସୁର ॥
ପବନ ବରୁଣ ଶର ଆଦି ଯେତେ ବାଣ ।
ସକଳ ବିନ୍ଧି ଅଶକ୍ତ ହୋଇଲେ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ॥

ନବକୋଳେ ଯେତେ ଶରବନ୍ଧିଲୁତୁମୋତେ ।
ତା ସବୁ କାଟିଲି ମୁହିଁ ତୋହର ସାକ୍ଷାତେ ॥
ମୁହିଁ ତୋତେ ବନ୍ଧୁଅଛୁ ଗୋଟିଏ ନାରାଚ ।
ଏହାକୁ ଯେବେ ଛେଦନ କରିବୁ ତୁ ଆଜ ॥
ତେବେ ଧନୁ ନ ଧରିବି ନ କରିବି ରଣ ।
ଏହାକହି ଧଇଲା ସେ ପାଶୁପତ ବାଣ ॥
ବୋଲେ ଅରେ ବାଣ ତୁହି ରୁଦ୍ର ଅବତାର
ଏହି ବୀର ଗୋଟି ଅଟେ ମହା ବଳୀୟାର ॥
ଏହା ଶିର ନ କାଟିଣ କରିବୁ ମୋହିତ ।
ଏହାକହି ଛାଡ଼ଦ୍ୟନ୍ତେ ଗଲା ପାଶୁପତ ॥
ଲକ୍ଷ୍ମଣକୁ ମୋହକରି ତୂଣୀରେ ପଶିଲା ।
ଦେଖି ସିଂହନାଦ କରି ନବ ତହୁଁ ଗଲା ॥
କୁଶକୁ ସାହାଯ୍ୟ ଦେବ ଏମନ୍ତ ବିଗୁରି ।
କୁଶ ପାଶରେ ମିଳିଲା ଧନୁଶର ଧରି ॥
ଦେଖିଲା ଭରତ ସଙ୍ଗେ ଯୁଦ୍ଧ ଅପ୍ରମିତ ।
କୋଟି କୋଟି ବାଣମାରେ କୈକେୟୀର ସୁତ
ଲବ ରହି ନବ ଦେଖେ ଦୁହିଁଙ୍କ ସମର ।
କୁଶ ବୋଲେ ଅରେ ବୀର ସମ୍ଭାଳ ମୋ ଶର
ଏହା କହି ମହାକାଳ ବାଣକୁ ଧଇଲା ।
ସମ୍ଭାଳ ସମ୍ଭାଳ କହି ବେଗେ ଛାଡ଼ିଦେଲା ॥
ଚଳିଲା ସେ ବାଣ ଘୋର ଗରଜନ କରି ।
ପଶିଲା ଥାଟ ଭିତରେ ବଦନ ବିସ୍ତାରି ॥
କାହାର କଟିଲା ଶିର କାହାର ଚରଣ ।
କାହାର ହାତ କାଟିଲା ସେହି ମହାବାଣ ॥
ଲୋଟିଲେ ମହୀ ଉପରେ ସକଳ ସଇନ ।
ସାତ ଜଣ ପଳାଇଲେ ନିଜପ୍ରାଣ ଘେନି ॥
ତା ଦେଖି ଭରତ କୋଧେ ମାରି ଦିବ୍ୟଶର
ଦିବସକୁ କଲା ସେହୁ ସର୍ବରୀ ପରକାର ।
ଏହା ଦେଖି କୁଶ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଅସ୍ତ୍ର ପେଶିଦେଇ ।
ଅନ୍ଧକାର ନିବାରିଲା ଦେଖାଇଲା ଭୂଇଁ ॥
ଗନ୍ଧର୍ବ ଅସ୍ତ୍ର ମାଇଲେ କୈକେୟୀ ନନ୍ଦନ ।
କୋଟି କୋଟି ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ଗନ୍ଧର୍ବ ଉତ୍ପନ୍ନ ॥
ହସ୍ତେ ଧନୁଶର ଧରି କଲେ ଘୋର ରଣ ।
ତା ଦେଖି କୁଶ ଧଇଲା ଏକ ଦିବ୍ୟ ବାଣ ॥
ତା ନାମ ଅକ୍ଷୟକୃତ ସେ ବାଣକୁ ଧରି ।
ମନ୍ତ୍ର ପଢ଼ି ଛାଡ଼ିଦେଲା ତହୁଁ ତବଗକରି ॥

ବୋଲଇ ଏହି ବୀରକୁ କରିବୁ ମୋହିତ ।
ଏହା କହି ବନ୍ଧନ୍ତେ ସେ ବାଣକୁ ତୁରିତ ॥
ମୋହିତ କଲା ଭୂମିରେ ପଡ଼ିଲେ ସେ ବୀର ।
ସିଂହନାଦ କଲେ ମିଳି ଦୁଇ ସହୋଦର ॥
ଯୁଦ୍ଧର ବେଶକୁ ରଖି ବୃକ୍ଷର କୋଟରେ ॥
ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ଦୁହେଁ ମାତାଙ୍କ ପାଶରେ
ପୁତ୍ରଙ୍କ ମୁଖକୁ ଗୁହିଁ ସୀତା ଠାକୁରାଣୀ ।
ଖାଇବାକୁ ଦେଲେ ମିଷ୍ଟ ଅନ୍ନ ଘରୁ ଆଣି ॥
ଭୋଜନ କରି ସନ୍ତୋଷ ହୋଇ ଦୁଇଭାଇ ।
ପଲଙ୍କେ ଶୋଇଲେ ଯୁଦ୍ଧ ପରିଶ୍ରମ ପାଇ ॥
ଅଠଜଣ ଲୁଚି ତହିଁ ଯୁଦ୍ଧ ଦେଖୁଥିଲେ ।
ଭରତ ପଡ଼ନ୍ତେ କାନ୍ଦି କାନ୍ଦି ପଳାଇଲେ ॥
ଶ୍ରୀରାମଙ୍କ ନିକଟରେ ହୋଇଲେ ପ୍ରବେଶ ।
ଉଚ୍ଚସ୍ୱରେ ବୋଇଲେ ଭୋ ରଘୁ କୁଳଈଶ ॥
ସେହି ଦୁଇଗୋଟି ଶିଶୁ ସାମାନ୍ୟ ନୁହନ୍ତି ।
କେବଣ ଦେବତା ଶିଶୁ ରୂପେ ଅସିଛନ୍ତି ॥
କିବା ହରିହର ମୂର୍ତ୍ତି ଅଗ୍ନି ଦିବାକର ।
ଏ ତିନି ଭୁବନେ ନାହିଁ ତାଙ୍କ ତୁଲ୍ୟ ବୀର ॥
ଆପଣ ଯୁଦ୍ଧ କରିଲେ ହାରିବେ ନିଶ୍ଚୟ ।
ତାହାଙ୍କର ବାଣ ସବୁ ଦିଶେ ଅଗ୍ନିମୟ ॥
ଲକ୍ଷ୍ମଣ ସହିତେ ଯେତେ ଆପଣଙ୍କ ଥାଟ ।
ପଡ଼ିଲେ ସମରେ ବଞ୍ଚିଥିଲୁ ଅମ୍ଭେ ଅଠ ॥
ଭରତ ପଡ଼ନ୍ତେ ଅମ୍ଭେ ପଳାଇ ଅଇଲୁ ।
ଭାଗ୍ୟେ ତୁମ୍ଭ ଆଗେ ଏହି ବାରତା କହିଲୁ ॥
କି କହିଲୁ ବୋଲି ରାମ ପଡ଼ିଲେକ ତଳ ।
ପାବେ ମନ୍ତ୍ରୀ ଧାଇଁ ଧାଇଁ ଧଇଲେକ ତୋଳ ॥
ଚେତନା ପାଇ ବହୁତ କଲେକ ରୋଦନ ।
କାହିଁ ଛାଡ଼ିଗଲ ଅରେ ଭାଇ ତିନିଜଣ ॥
ନୟନେ ଜଳ ତନ୍ତ୍ରେଲା ସିନ୍ଧିଲା ବସନ ।
ସୁଗ୍ରୀବ କହନ୍ତି ତାଙ୍କୁ ପ୍ରବୋଧ ବଚନ ॥
ଆପଣ ଜଗତପତି ହୋଇ ଶୋକ କର ।
ଶୋକ କରିବାର ବେଳ ନୁହେ ଏ ତୁମ୍ଭର ॥
ବେଗେ ସଜହୁଅ ଯିବା ଶତ୍ରୁଙ୍କୁ ମାରିବା ।
ଅଶ୍ୱ ଆଣିକରି ଯଜ୍ଞ ସମାପ୍ତ କରିବା ॥
ବୀରମାନଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁ ଯୁଦ୍ଧରେ ନିଶ୍ଚୟ ।
ଏଥି ପାଇଁ ଚିନ୍ତା କିମ୍ପା କର ରଘୁରାୟ ॥

ଏହା କହି କପିଥାଟ ସାଜିଲା ସୁଗ୍ରୀବ ।
ସୁମନ୍ତ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଗୃହେଁ ବୋଇଲେ ରାଘବ ॥
ତୋହର ଯେତେକ ସୈନ୍ୟ ସବୁ ସାଜ ଅଣ
ରାକ୍ଷସ ବଳ ସାଜିଲା ବୀର ବିଭୀଷଣ ॥
ଯେତେ ରାଜା ଥିଲେ ସର୍ବେ ଘେନି ଅଙ୍ଗବଳ
ସଜ ହେଲେ ଯୁଝିବାକୁ କରି ମହାଗୋଳ ॥
ମହାଦେବ କହେ ଏହି ଅପୂର୍ବ ରହସ୍ୟ ।
ଯେ ଶୁଣଇ ସେ ନିସ୍ତାର ହୋଇବ ଅବଶ୍ୟ ॥

—o—

ଶ୍ରୀରାମଙ୍କ ଯୁଦ୍ଧକୁ ଆଗମନ ଓ ମୋହପ୍ରାପ୍ତ

ଜୈମିନି ବୋଲନ୍ତି ତୁମ୍ଭେ ଶୁଣ ନୃପବର ।
ଏଥୁଅନ୍ତେ ଯାହାହେଲା ଶୁଣ ସେ ଖବର ॥
ଶ୍ରୀରାମ ଶୁଣିଣ ଅତି ବିକଳ ହୋଇଲେ ।
ବଶିଷ୍ଠଙ୍କୁ ପାଶେ ଡାକି ବିନୟେ କହିଲେ ॥
ଶ୍ରୀରାମ ବୋଇଲେ ତହୁଁ ବଶିଷ୍ଠଙ୍କୁ ଗୃହେଁ ।
ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଲାଗିଲା ଯଜ୍ଞ ଯାଉଅଛୁ ମୁହିଁ ॥
ସମରେ ଜିଣିଲେ ଆସି କରିବି ଦର୍ଶନ ।
ମୁଁ ମଲେ ମୋର ମାତାଙ୍କୁ କରିବ ସାନ୍ତ୍ୱନ ॥
ଅଜଠାରୁ ଜାଣ ହେଲା ରଘୁକୁଳ କ୍ଷୟ ।
ଏହା କହି ତାଙ୍କ ପାଦେ ନମି ରଘୁରାୟ ॥
ମୁନିଜନମାନଙ୍କର ଚରଣ ବନ୍ଦିଲେ ।
ସମସ୍ତେ ତାହାଙ୍କୁ ଶୁଭ ଆଶୀର୍ବାଦ କଲେ ॥
ବଶିଷ୍ଠ ଯେ ମନମଧ୍ୟେ କରନ୍ତି ବିଚାର ।
ଆଜ ତ ଭେଟ ହୋଇବ ପିତାପୁତ୍ରଙ୍କର ॥
ପୁଷ୍ପକଯାନକୁ ରାମ କଲେକ ସ୍ମରଣ ।
ତହିଁ ଉପରେ ବସିଲେ ଧରି ଧନୁର୍ବାଣ ॥
ଅଗଣିତ ଥାଟ ଚଲେ ନ ମିଳଇ ବାଟ ।
ଧୂଳି ଉଡ଼ିଗଲା ବ୍ୟାପି ଗଗନ ସମସ୍ତ ॥
ଅଦୃଶ୍ୟ ହୋଇଲେ ତହିଁ ଦେବ ଦିବାକର ।
ଭୟେ ନଦୀମାନଙ୍କରେ ନ ରହିଲା ନୀର ॥
ପୋଖରୀ ମଧ୍ୟରୁ ପାଣି ସବୁ ଶୁଖିଗଲା ।
ଖାଲ ଉଚ ସ୍ଥାନମାନ ସମାନ ହୋଇଲା ॥
ସିନ୍ଧୁଘୋଷ ଜିଣି ଶୁଭେ ଗରଜନ ଧ୍ୱନି ।
ଶୋଇଥିଲେ ଶୁଣିଲେ ସେ ଲବକୁଶ ବେନି ॥

ମାତାଙ୍କୁ ମେଲାଣି ମାଗି ହୋଇଲେ ବାହାର ।
ଜାନକୀ ବୋଇଲେ ବନେ ରଖନ୍ତୁ ଶଙ୍କର ॥
ମୁହିଁ ଅନାଥିନୀ ମୋର ସାହା କେହି ନାହିଁ ।
ଭୋ ରୁଦ୍ର ଦେବତା ନେତ୍ର ମିଟିଲାଏ ଦୁଇ ॥
ଏହାଙ୍କ ବିପଦେ ତୁମ୍ଭେ ହୋଇବ ସହାୟ ।
ଏହା କହି ସ୍ଥିର ହେଲେ ଶତ୍ରୁ ଯେ ଅଥୟ ॥
ବାଦ୍ୟନାଦେ କମ୍ପୁଅଛି ଅରଣ୍ୟ ପ୍ରଦେଶ ।
ତାହା ଶୁଣି ସୀତା ମନେ ପାଇଲେକ ତ୍ରାସ ॥
ବୋଇଲେ ମୁଁ ଅମ୍ଭୁଣୀ ମୋ ନନ୍ଦନ ସେ ଦୁଇ
ତାହା ସଙ୍ଗେ ଯେବେ କେହି ବିବାଦ କରଇ ॥
ଲେଉଟି ଘରକୁ ଆଉ କଦାପି ନ ଯିବ ।
ଦେବତା ମାନବ ଅବା ଦାନବ ଗନ୍ଧର୍ବ ॥
ଯେବେ ମୁହିଁ ସତୀ ମୋର କଥା ନୋହୁ ଆନ ।
ଅବ୍ୟର୍ଥ ଅଟଇ ସୀତା ଦେବୀଙ୍କ ବଚନ ॥
ଲବ କୁଶ ବେନି ଭାଇ ତହୁଁ ଚାଲିଗଲେ ।
ଅଶ୍ୱର ପାଖରେ ଯାଇଁ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ॥
ପୃଷ୍ଠରେ ତୂଣୀର ବାନ୍ଧି ଧରିଲେ ସେ ଧନୁ ।
ଦିଶନ୍ତି କାର୍ତ୍ତିକ ପ୍ରାୟ ଜାନକୀଙ୍କ ସୁନୁ ॥
ଦେଖିଲେ ଥାଟ ଅସନ୍ତ ବାଟ ନ ଦିଶଇ ।
ନଦ ନଦୀ ବନଗିରି ପୂରି ଯେ ଅଛଇ ॥
କୁଶ ବୋଲେ ଆରେ ଲବ ବହୁତ ସଇନ ।
ଏହାଙ୍କର ପଦଭରେ କମ୍ପୁଛି ମେଦିନୀ ॥
ଜଣାଯାଏ ଏହି ରାଜା ଅଟେ ମହାବୀର ।
କି ବୁଦ୍ଧି କରିବା ଏବେ କର ତୁ ବିଚାର ॥
ଲବ ବୋଲେ କାହିଁ ପାଇଁ କରୁଅଛୁ ଭୟ ।
ଏମାନଙ୍କୁ ମଣେ ମୁହିଁ ଶୁଷ୍କ ତୃଣ ପ୍ରାୟ ॥
ବାଲ୍ମୀକି ମୁନିଙ୍କ ଶିକ୍ଷା ପାଇଅଛୁ ଯେବେ ।
ପଳାଇଲେ ମୁନି ଲୋକନିନ୍ଦା ଯେ ପାଇବେ ॥
ବୀରକୁ ଜିଣିଲେ ସିନା ବୋଲାଇବା ବୀର ।
ଯାହା ମୁଁ କହୁଛି ଭାଇ ମୋର ବୋଲକର ॥
ସକଳ ସଇନ ମୋର ଭାଗରେ ରହିଲା ।
ଲବର ଏକଥା ଶୁଣି କୁଶ ଯେ ବୋଇଲା ॥
ମୋ ଭାଗେ କହିଲା ରାମ ରାଜା ଆରେ ଭାଇ ।
ଏମନ୍ତେ ବିଚାର କରି ରହିଲେ ଯେ ଦୁଇ ॥
ଶ୍ରୀରାମ ସଇନ ଘେନି ହୋଇଲେ ପ୍ରବେଶ ।
ଦେଖିଲେ ମଣ୍ଡାରେ ଚୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଛି ସେ ଦେଶ

ଭରତ ଶତ୍ରୁଘ୍ନ ଆଉ ଲକ୍ଷ୍ମଣଙ୍କୁ ଧରି ।
ବହୁତ ରୋଦନ କଲେ ତାଙ୍କ ଗୁଣ ସ୍ମରି ॥
ସୁମନ୍ତ ପ୍ରବୋଧ କରି କହିଲା ବହୁତ ।
ଶ୍ରୀରାମ କହିଲେ କାହିଁ ଆଣ ମୋର ରଥ ॥
ଏହା କହି ଧନୁ ଧରି ଗଲେ ଖଣ୍ଡେଦୂର ।
ଦେଖିଲେ ବୃକ୍ଷ ମୂଳରେ ଜାନକୀ କୁମର ॥
ସେ ଦୁଇ ରୂପକୁ ଦେଖି ବିଚାରନ୍ତି ସର୍ବେ ।
ରାମଙ୍କର ପୁତ୍ର ଏହି ଦୁଇ ଶିଶୁ ହେବେ ॥
ପାଞ୍ଚମାସ ହୋଇଥିଲା ସୀତାଙ୍କୁ ଏ ବନେ ।
ଛାଡ଼ିଥିଲେ ରାମ ଲୋକମାନଙ୍କ ବଚନେ ॥
ତାହାଙ୍କ ଗର୍ଭରୁ ଜାତ ଏ ଦୁଇ ନନ୍ଦନ ।
ଦେଖ ଏ ଦିଶନ୍ତି ରାମଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ସମାନ ॥
କହେ ସୁମନ୍ତ ଯାଇଣ ରାମଙ୍କୁ ଏ କଥା ।
ଏହାଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ ଯୁଦ୍ଧ କରିବାର ବୃଥା ॥
ଯଦ୍ୟପି ଯୁଝିବେ କେହି ଜିଣି ନ ପାରିବେ ।
ଏହାଙ୍କ ତେଜରେ କେହି ପାଖକୁ ନ ଯିବେ
ସୁମନ୍ତ ଏ କଥା ଯାଇଁ କହିଲା ରାମଙ୍କୁ ।
ବିସ୍ମୟ ହୋଇ ଶ୍ରୀରାମ ଗଲେ ନିକଟକୁ ॥
ବୋଇଲେ ତୁମ୍ଭ ଦୁହିଙ୍କ ପରିଚୟ ଦିଅ ।
ମୁହିଁ ଅଟେ ଦଶରଥ ରାଜାଙ୍କର ପୁଅ ॥
ମୁହିଁ ଶ୍ୟାମବର୍ଣ୍ଣ ମୋର ନାମ ଅଟେ ରାମ ।
ମୋହର ସମାନ ତୁମ୍ଭ ବର୍ଣ୍ଣ ଅଟେ ଶ୍ୟାମ ॥
ମୋହର ସମାନ ଦେଖେ ତୁମ୍ଭର ଆକୃତି ।
ତେଣୁ ପଚାରୁଛୁ କହ କାହାର ସନ୍ତତି ॥
ଯେବେ ତୁମ୍ଭେ ହୋଇଥିବ ମୋହର କୁମର ।
କିପାଇଁ କରିବି ତୁମ୍ଭ ସଙ୍ଗେ ମୁଁ ସମର ॥
ଏହା ଶୁଣି ଲବ ବୋଲେ କୁଶକୁ ଅନାଇଁ ।
ଆମ୍ଭ ପିତାଙ୍କର ନାମ ଜାଣ କି ହେ ଭାଇ ॥
କୁଶ ବୋଲେ ପଚାରିବା ମାତାଙ୍କୁ ଏ କଥା ।
ନ ଜାଣେ ମୁଁ ଆଜଯାଏ କିଏ ଆମ୍ଭ ପିତା ॥
କଥାରେ ଏହାଙ୍କୁ ଆମ୍ଭେ ଦେବାକ ଭଣ୍ଡାଇ ।
ଏହିପରି କଥାବାର୍ତ୍ତା ଦୁଇଭାଇ ହୋଇ ॥
କୁଶ ବୋଲେ ଆରେ ମୂଢ଼ ଜ୍ଞାନ ନାହିଁ ତୋର
ପିତା ସଙ୍ଗେ ପୁତ୍ରର କି ହୁଅଇ ସମର ॥
ଯୁଦ୍ଧ କରିବାକୁ ଆସି ବାପ ନାଁ ପଚାରୁ ।
ଯେବେ ଆମ୍ଭ ସଙ୍ଗତରେ ଯୁଝିବାକୁ ଡରୁ ॥
ତେବେ ତୁ ଶରଣ ପଶ ନ ମାରିବୁ ତୋତେ
ତାଙ୍କ କଟୁ କଥା ଶୁଣି ରାମ କୋପଚିତ୍ତେ ॥
ସୈନ୍ୟଙ୍କୁ ଡାକି ବୋଇଲେ ଉପ୍ରୋଧ ନ କରି
ଏ ଦୁଷ୍ଟ ଶିଶୁ ଦୁହିଙ୍କି ବେଗେ ମାର ଘେରି ॥
ଏ ଦୁହିଁଙ୍କ ଗର୍ବ ଚୂନା କରିବି ମୁଁ ଆଜ ।
ମାହୁନ୍ତମାନେ ଚଳାଇ ଦିଅନ୍ତୁ ଯେ ଗଜ ॥
ରାଜା ଆଜ୍ଞା ପାଇ ଗଲେ ରାଉତ ମାହୁନ୍ତ ।
ଗଜ ଅଶ୍ୱ ଚଳାଇଲେ ଅୟୁତ ଅୟୁତ ॥
ତାହା ଦେଖି ଦୁଇଭାଇ ଧରି ଧନୁଶର ।
ନାରାଚେ କାଟିଲେ ଗଜ ଅଶ୍ୱଙ୍କର ଶିର ॥
ଅଦ୍ଭୁତ ନାମରେ ବାଣ ମାଇଲେକ ଲବ ।
ଅଶ୍ୱ କୋଟି କୋଟି ମଲେ ଗଜ ଖର୍ବ ଖର୍ବ ॥
ଅଶ୍ୱକଳା ନାମେ ବାଣ କୁଶ ବିନ୍ଧିଦେଲା ।
ରାଉତ ମାହୁନ୍ତଙ୍କର ଶିର ଛିଡ଼ିଗଲା ॥
ଲବ କୁଶ ଚାରି ପାଖେ ଘେରିଛନ୍ତି ସୈନ[illegible] ।
ମଧ୍ୟେ ରହି ଯୁଝୁଛନ୍ତି ଜାନକୀ ନନ୍ଦନ ॥
ତାହାଙ୍କର ତେଜ ସୂର୍ଯ୍ୟ ପରାୟେ ବିରାଜେ ।
ପଶି ନ ପାରନ୍ତି କେହି ସେ ଦୁହିଙ୍କ ତେଜେ
ଅପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ସୈନ୍ୟ ଦେଖି ଲବ ବୋଲେ ଭାଇ
ହେଳାକଲେ ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ଏ ଯିବେ ଧରିନେଇ ॥
କୁଶ ବୋଲେ ମନମଧ୍ୟେ ନ କର ତୁ ଭୟ ।
ବାଲ୍ମୀକି ମୁନିଙ୍କ ପାଦେ ଲଗାଅ ତୁ ଲୟ ॥
ଏହିକ୍ଷଣି ପଠାଇବା ଯମ ସଦନକୁ ।
ଏହା କହି ସୁମରିଣ ମାତା ଚରଣକୁ ॥
ବୋଇଲେ ତୁ ଯେବେ ସତୀ ଆମ୍ଭେ ତୋର ପୁଅ
ଏକା ବାଣକରେ ଏହି ସୈନ୍ୟ ଯାଉ କ୍ଷୟ ॥
ଏହା କହି ଅଗ୍ନିମୁଖ ବାଣକୁ ଟେକିଲେ ।
ବାଲ୍ମୀକି ମୁନି ସୁମରି ବେଗେ ବିନ୍ଧିଦେଲେ ॥
ଗଲା ସେ ବାଣ ଗର୍ଜନ କରି ଅତି ବେଗେ ।
ଲବ କାଳମୁଖ ବାଣ ବିନ୍ଧିଲାକ ରାଗେ ॥
ଦୁଇ ଅସ୍ତ୍ର ମିଳି କଲେ ସୈନ୍ୟଙ୍କୁ ବିନାଶ ।
ଅଣୀ ଅକ୍ଷୌହିଣୀ ମଲେ ହୋଇଛୁ ନିମିଷ ॥
ଭଲ୍ଲୁକ ବାନର ଧରି ହସ୍ତେ ତରୁ ଶିଳ ।
ବରଷିଲେ ଯେଉଁପରି ବର୍ଷେ ମେଘମାଳ ॥
ଲବ ବୋଲେ ଭାଇ ଦେଖ ପର୍ବତ ଆକାରେ
ଏ କେଉଁଣ ଜୀବ ଧରି ବୃକ୍ଷ ସ୍ୱହସ୍ତକେ ॥

ଯୁଦ୍ଧ କରୁଛନ୍ତି ଆସି ଏହାଙ୍କୁ ମାରିବା ।
ତଦୁତ୍ତାରେ ରଥଯାକ ଭାଙ୍ଗି ପକାଇବା ॥
ଏମନ୍ତ ବିଚାରି କରି ଦୁଇଭାଇ ବାଣ ।
ବାନ୍ଧିଲେ କଙ୍କଡ଼ା ମାସ ବରଷା ପ୍ରମାଣ ॥
କାହାର ଛିଡ଼ିଲା ହାତ କାର ଛିଡ଼େ ଶିର ।
ପାଦ ଛିଣ୍ଡି ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ ହୁଅଇ କାହାର ॥
ଯେପରି କଦଳୀ ବୃକ୍ଷ ପଡ଼େ ବାତଘାତେ ।
ପଡ଼ିଲେ ବାନର ଋକ୍ଷ ରକ୍ଷ ଚଉଭିତେ ॥
ଏହା ଦେଖି କ୍ରୋଧଭରେ ସୁଗ୍ରୀବ କାତରେ
ଦ୍ୱାଦଶ ଯୋଜନ ଡେଡ଼ି ଯାଇଣ ସତ୍ୱରେ ॥
ମହତ ପର୍ବତ ଏକ ଉପାଡ଼ ଆଣିଲା ।
ନୀଳକପି ହସ୍ତେ ଗୋଟା ପର୍ବତ ଧରିଲା ॥
ଦୁହେଁ ମହାବୀର ଧାଇଁ ଆସନ୍ତେ ସତ୍ୱରେ ।
ନବକୁଶ ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ କଲେ ତାହା ଶରେ ॥
ଏକ ଏକ ବାଣେ ନେଲେ ତାହାଙ୍କ ପରାଣ ।
ତାହା ଦେଖି ଧାଇଁ ଆସେ ପବନ ନନ୍ଦନ ॥
କୁଶ ତାକୁ ଏକବାଣେ ମୋହ କରିଦେଲା ।
ଜାମ୍ବବାନ ଦେଖି ମନେ ମନେ ବିଚାରିଲା ॥
ବଡ଼ ଅଚମ୍ବିତ ରଣ ଏ ଦୁଇ ଶିଶୁର ।
ଏହାଙ୍କ ସମାନ ନୁହେ ରାବଣ କୁମର ॥
ମନୁଷ୍ୟ ଏହି ନୁହନ୍ତି ମାୟାରୁପଧାରୀ ।
ଏମନ୍ତ ବିଚାରୁ କୁଶ ଏକ ଶର ମାରି ॥
ଯେତେ ଋକ୍ଷ କପି ଆଉ ନିଶାଚର ଥିଲେ ।
ମୋହିତ ହୋଇ ସକଳେ ଭୂମିରେ ଶୋଇଲେ
ହସ୍ତୀ ଘୋଡ଼ା ରଥୀ ଆଉ ପାଇକ ପଦାତି ।
ସକଳେ ମୂର୍ଚ୍ଛା ଯାଇଣ ପଡ଼ିଗଲେ କ୍ଷିତି ॥
ସାତଜଣ ମାତ୍ର ରହି ଅଛନ୍ତି ପ୍ରାଣରେ ।
ଏହା ଦେଖି ରାମ ହସ୍ତ ମାରି କପାଳରେ ॥
ରୋଦନ କରନ୍ତି ରଥେ ଧନୁଶର ଥୋଇ ।
ଲକ୍ଷ୍ମଣର ପୁତ୍ର ଚନ୍ଦ୍ରକେତୁ ବେଗେ ଯାଇ ॥
ବୋଇଲେ ହେ ତାତ କିପାଁ କରୁଛ ରୋଦନ
ଆମ୍ଭେ ଛଅଭାଇ ଅଛୁ ତବ ସନ୍ନିଧାନ ॥
କାହାକୁ ଅଛି ତୁମ୍ଭର ଭୟ ତ୍ରିଜଗତରେ ।
ତୁମ୍ଭ ଶତ୍ରୁକୁ ପଠାଇ ଦେବୁ ଯମଘରେ ॥
ଶ୍ରୀରାମ ବୋଇଲେ ବାପୁ ନ କହ ତୁ ଏହା ।
ଜୀବନ ଘେନିଣ ତୁହି ଅଯୋଧ୍ୟାକୁ ଯାଅ ॥

ଯଜ୍ଞ ସମାପତ କରି ମାତାଙ୍କୁ କହିବୁ ।
ଅଯୋଧ୍ୟା ନଗରେ ବାପୁ ନୃପତି ହୋଇବୁ ॥
ତୁମ୍ଭେ ମଲେ ସୂର୍ଯ୍ୟବଂଶ ଆଜ ହେବ ଲୋପ ।
ପୂର୍ବଜନ୍ମେ କରିଅଛି ମୁହିଁ ମହାପାପ ।
ତେଣୁ ତୁମ୍ଭ ବାପ ମାନେ ଛାଡ଼ିକରି ଗଲେ ।
ଏ ଶୋକ ସମୁଦ୍ରେ ମୋର ଭେଳା ବୁଡ଼ାଇଲେ
ମୁହିଁ ରଣେ ହ୍ରାସଦେଇ ତେଜିବି ଜୀବନ ।
ତୁମ୍ଭେ ଛଅ ଜଣ ଯାଅ ଅଯୋଧ୍ୟା ଭୁବନ ॥
ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ପ୍ରେତ କାର୍ଯ୍ୟକୁ କରିବ ।
ଏ ସକଳ ବଶିଷ୍ଠଙ୍କ ଆଗରେ କହିବ ॥
ମନୁଷ୍ୟ ନୁହଇ ଏହି ଶିଶୁ ଦୁଇ ଗୋଟି ।
ଯମରାଜା ଆସିଛନ୍ତି ମନୁଷ୍ୟ ରୁପେଟି ॥
ଯେଉଁ ହନୁର ପ୍ରସାଦେ ଜୟୀ ମୁହିଁ ରଣେ ।
ହନୁଆଦି ଯୁଥପତି ପଡିଲେଣି ରଣେ ॥
କି କହିବ ତୁମ୍ଭ ଆଗେ କପିଙ୍କର ବଳ ।
ଆଜ ଭୂମିରେ ଶୋଇଲେ ଦେଖେ ସେ ସକଳ
ଏହା ଶୁଣି ଚନ୍ଦ୍ରକେତୁ ଧରି ଧନୁଶର ।
ହେ ତାତ ସାକ୍ଷାତେ ଦେଖ ମୋହର ସମର
ଏହା କହି ଛଅଭାଇ ଅଗ୍ରସାର ହେଲେ ।
ଶତ୍ରୁଘ୍ନର ପୁତ୍ର ଦୁଇ ଏସନ ବୋଇଲେ ॥
ଆମ୍ଭେ ଦୁଇଭାଇ ଆଗେ କରିବା ସମର ।
ହାରିଲେ ପଛକେ ତୁମ୍ଭେ କରିବ ସମର ॥
ଭରତର ପୁତ୍ର ଦୁଇ ଶୁଣି ଏହି ଗୀର ।
ବୋଇଲେ ନ କହ ବାପୁ ତୁ ଏହି ପ୍ରକାର ॥
ବୋଇଲେକ ଆଗେ ଆମେ ସମର କରିବା ।
ଚନ୍ଦ୍ରକେତୁ ବୋଲେ ମିଶି ସମସ୍ତେ ଯୁଝିବା ॥
କେହି ଆଗଭର ହୋଇ ନ କର ସମର ।
ତାହାର କଥାରେ ସର୍ବେ କଲେ ଅଙ୍ଗୀକାର
ଛଅଭାଇ ଦିଶୁଛନ୍ତି କୁମାର ସଦୃଶ ।
ନବର ମୁଖକୁ ଚାହିଁ ବୋଇଲେ ଯେ କୁଶ ॥
ଏହି ଛଅ ଗୋଟି ବୀର ଆମ୍ଭ ସଙ୍ଗେ ରଣ ।
କରିବାକୁ ଆସୁଛନ୍ତି ଧରି ଧନୁର୍ବାଣ ॥
ଏହାଙ୍କ ଦେହର ତେଜ ଜନ୍ମୁଥିଲା ପରି ।
ଦେଖାଯାଉଅଛି ମୋତେ ବୁଝ ତୁ ବିଚାରି ॥
ନବ ବୋଲେ କାହିଁପାଇଁ କରୁଅଛ ଭୟ ।
ଏହିକ୍ଷଣି ପଠାଇ ଦେବି ମୁଁ ଯମାଳୟ ॥

ଏହା କହି ବାଣେ କଲା ଗଗନ ଆଚ୍ଛନ୍ନ ।
ଅନ୍ଧାର ଦିଶିଲା ଲୁଚିଗଲେକ ତପନ ॥
ମହାବଳବନ୍ତ ସେହି ଷଡ଼ଗୋଟି ବୀର ।
କାଟି ପକାଇଲେ ବାଣଗଣିକ ତାହାର ॥
ତାହାଦେଖି କୁଶନବ ଦୁହେଁ ଧନୁଧର ।
ନାରାଚ ବନ୍ଧିଲେ ବାଲ୍ମୀକିକୁ ସୁମରି ॥
ସେ ଷଡ଼ କୁମର ତାହା କଲେକ ଛେଦନ ।
ଏହିପରି ଘୋର ଯୁଦ୍ଧ ହେଲା କିଛିକ୍ଷଣ ॥
ଅଗ୍ନିମୁଖ ବାଣ କ୍ରୋଧେ ନବ ପେଷିଦେଲା ।
ଗର୍ଜ୍ଜନ ନାଦ କରିଣ ସେ ଧାଇଁ ଅଇଲା ॥
ଚନ୍ଦ୍ରକେତୁକୁ ଛାଡ଼ିଣ ଏ ପାଞ୍ଚଭାଇଙ୍କୁଁ ।
ମୋହକରି ଦେଇଗଲା ପୁଣି ତୁଣୀରକୁ ॥
କୁଶସଙ୍ଗେ ଯୁଦ୍ଧକଲେ ଚନ୍ଦ୍ରକେତୁ ବୀର ।
ନବ ଧନୁଶର ଧରି ହୋଇ ଆଗଭର ।
ବୋଇଲା ମୋ କଥାମାନ ଯୁଦ୍ଧ ଛାଡ଼ିପଳା ।
ନୋହିଲେ ଏକାବାଣକେ କାଟିବି ତୋ ଗଳା ।
ପାଞ୍ଚଜଣ ମଲେଣି ତୁ ଏକାକେ ରହିଣ ।
କି ଯୁଦ୍ଧ କରୁଛୁ ରଖ ତୋର ନିଜପ୍ରାଣ ॥
ଏହା ଶୁଣି ଚନ୍ଦ୍ରକେତୁ ବୋଲେ କ୍ରୋଧଭରେ
ତୋହର ଗାରିମା ଭାଙ୍ଗିଦେବି ଏକାଣରେ ॥
ଏ ବଚନ ଶୁଣି ନବ ବୋଲେ ହସିକରି ।
ରାମ କେଡ଼େଯୋଦ୍ଧା ତାଙ୍କୁ ଅଣହେ ହକାରି
ସେ ଆସିଣ ଏତେବେଳେ ରଖୁ ତୋର ପ୍ରାଣ
ଚନ୍ଦ୍ରକେତୁ ବୋଲେ କରୁ ତୁହି ଏଡ଼େ ଠାଣ
ମୋଠାରୁ ବଳିଲେ ରାମ ଯୁଝିବେକ ଆସି ।
ଏହିକ୍ଷଣି ତୋତେ ଯମପୁରେ ଦେବି ପେଷି ॥
ରାମ ସଙ୍ଗେ ଯୁଝିବାକୁ କରୁଛୁ ସାହସ ।
ସେ ନୁହନ୍ତି ତୋହପରି ସାମାନ୍ୟ ମନୁଷ୍ୟ ॥
ଯାହାଙ୍କ ହସ୍ତରେ ମଲା ତାଡ଼କା ଅସୁରୀ ।
ଯେହୁ ଭାଙ୍ଗି ପକାଇଲେ ଶିବଧନୁ ଧରି ॥
ଦଳିଲେ ଯେ ଏକାକାଣ୍ଡେ ବାଲି ବାନରକୁ
ବାନ୍ଧି ପକାଇଲେ ବୃକ୍ଷ ପର୍ବତେ ସିନ୍ଧୁକୁ ॥
ଯାହାର ଆଜ୍ଞାରେ କପି ଗଲେ ସିନ୍ଧୁତର ।
ଯେ ମାରିଲେ ରାବଣର ପ୍ରଜ ଦଶଶିରା ॥
ତାହାଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଯୁଝିବୁ ବୋଲି କରୁ ଠାଣ ।
ଚନ୍ଦ୍ର ଧରିବାକୁ ଇଚ୍ଛୁ ହୋଇ ତୁ ବାମନ ॥
ସୂଚିମୂନେ ଇଚ୍ଛା କରୁ ମେରୁ ତାଡ଼ିବାକୁ ।
ଶଶା ହୋଇ ତୁ ବିଚାରୁ ସିଂହ ଧରିବାକୁ ॥
ଚନ୍ଦ୍ରକେତୁର ଏକଥା ଶୁଣି ବୋଲେ କୁଶ ।
ତୋହର ଏକଥା ଶୁଣି ମାଡ଼େ ମୋତେ ହସ
ଯେ ଦେଶେବୃକ୍ଷ ନଥାଏ ସେଦେଶରେ ଜନେ
ଗରଗଛକୁ ପ୍ରଧାନ ମଣନ୍ତି ଯେସନେ ॥
ସେହିପରି ରାମକୁ ତୁ ବଡ଼ ମନେକରୁ ।
ତୋହର ଦେହରେ ବଳ ବପୁ ନ ଥିବାରୁ ॥
ଜଣା ଯାଉଅଛୁ ରାମ ଯେବେ ବଳବନ୍ତ ।
ତାର ଭାଇମାନେ ଯୁଦ୍ଧ କରି ମଲେଣିତ ॥
ଗୋଟିଏ ବୁଢ଼ୀ ରାକ୍ଷସୀ ମାରି ପକାଇଲା ।
ପୁଣି ପୁରୁଣା ଗୋଟାଏ ଧନୁକୁ ଭାଙ୍ଗିଲା ॥
କାଣ୍ଡ ବନ୍ଧ କଲା ବୁଢ଼ା ମାଙ୍କଡ଼କୁ ହତ ।
ମର୍କଟେ ବୋହି ଆଣିଲେ ପାହଡ଼ ପର୍ବତ ॥
ତହିଁରେ ସିନ୍ଧୁକୁ ବାନ୍ଧି ପକାଇଲେ ପୁଣି ।
ବୃଦ୍ଧ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଅଟଇ ଯେଉଁ ବଂଶପାଣି ॥
ତାହାକୁ ମାଇଲା ରଣେ ଏବଡ଼ ଅଦ୍ଭୁତ ।
ଯେଣୁ ବ୍ରାହ୍ମଣେ ଉଦ୍ଧାନ୍ତ ଅଟନ୍ତି ସତତ ॥
ତାହାର ପ୍ରଶଂସା କରୁ ଲାଜ ନାହିଁ ତୋତେ
ଆଉ ଏହା ନ କହିବୁ କାହାର ଅଗ୍ରତେ ।
ସ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କ ଅଗେ କହିଲେ ପାଇବ ଏ ଶୋଭା ।
ଶୁଣିଣ ପ୍ରଶଂସା ତୋତେ କରିବେ ସେ ଅବା
ତାହା ଶୁଣି କ୍ରୋଧଭରେ ଲକ୍ଷ୍ମଣଙ୍କ ସୁତ ।
ନାରାଚ ବନ୍ଧିଲେ କୋଟି କୋଟି ଶତଶତ ॥
ନବ କୁଶ ଦୁହେଁ ଛେଦ ପକାଇଲେ ତାହା
ରଥେ ଥାଇ ଦେଖୁଛନ୍ତି ପ୍ରଭୁ ରଘୁନାହା ॥
ମନେ ବିଚାରନ୍ତି ଏହି ତନି ଶିଶୁ ପରି ।
ବୀର ପଣେ ଦେଖି ନାହିଁ ନୟନ ମୋହରି ॥
ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ ଚନ୍ଦ୍ରକେତୁ ତୋ ପିତା ସମାନ
କରୁଅଛୁ ଧନୁର୍ବାଣ ଆଦାନ ସନ୍ଧାନ ॥
ଏମନ୍ତ ପ୍ରଶଂସା କରି ଆନନ୍ଦ ହୋଇଲେ ।
ଜୟ ହେବ ବୋଲି ମନ ମଧ୍ୟେ ବିଚାରିଲେ ॥
ନବକୁଶ ଯେତେବାଣ ମାରନ୍ତି ନିଟୋଇ ।
ପ୍ରତିଅସ୍ତ୍ରେ ଚନ୍ଦ୍ରକେତୁ ସକଳ ଛେଦଇ ॥
ନବମୁଖ ଚାହିଁ କୁଶ ବୋଲେ ଅରେ ଭାଇ
ଏହାର ସମାନ ବୀର ନୁହନ୍ତି ଏ କେହି ॥

ଏହାକୁ କେମନ୍ତେ ଅମ୍ଭେ ଜାଣିବା ତୁ କହ ।
ଲବ ବୋଲେ ଭାଇ ତୁମ୍ଭେ କରୁଛ କି ଭୟ ॥
ମୁଁ କାଟୁଛି ଧନୁ ତାର ତୁମ୍ଭେ କାଟ ଶିର ।
ଏହା କହି ମାଇଲା ସେ ପାଞ୍ଚଗୋଟା ଶର ॥
ଚନ୍ଦ୍ରକେତୁ ଧନୁ ଶର କାଟି ପକାଇଲେ ।
କୁଶ ମୋହନାସ୍ତ୍ର ମାରି ମୋହ କରିଦେଲେ ॥
ଚନ୍ଦ୍ରକେତୁ ପଡ଼ିବାର ଦେଖି ରଘୁନାଥ ।
ରଥ ଉପରେ ଥାଇ ହୋଇଲେ ମୂର୍ଚ୍ଛିତ ॥
ଚେତଉଠି କ୍ରୋଧଭରେ ବୋଲନ୍ତି ଏମନ୍ତ ।
ଏ ଦୁହେଁ ଶିଶୁ ନୁହନ୍ତି ସାକ୍ଷାତେ କୃତାନ୍ତ ॥
ସମସ୍ତେ ମୋ ଲାଗି ପ୍ରାଣ ଦେଲେଣି ସମରେ
ଏକା ମୁହିଁ ଯାଇ ଅଜ କି କରିବି ଘରେ ॥
କୁଶ ବୋଲେ ତୁହି ନୋହୁ କ୍ଷତ୍ରିୟ ସନ୍ତାନ ।
ସେ କାରଣୁ ରଥେ ବସି କରୁଛୁ ରୋଦନ ॥
ରଣ ପାଇଲେ କ୍ଷତ୍ରିୟ ଆନନ୍ଦ ହୁଅଇ ।
ସ୍ୱଜନ ମରଣେ କ୍ରୋଧ ଅଧିକ ବଢ଼ଇ ॥
ତୁ ଯେଣୁ ଭୟାକ୍ରାନ୍ତ ପ୍ରାୟେ କରୁଅଛୁ ଶୋକ ।
କାହିଁ ପାଇଁ ଧରିଅଛୁ ହସ୍ତରେ କାର୍ମୁକ ॥
ଥାଉ ନାହିଁ ଏକାକୀ ତୁ ହେଲୁଣି ଏଥର ।
ଘରକୁ ଲେଉଟି ଯାଅ ନ କରି ସମର ॥
ଏହା ଶୁଣି ରଘୁନାଥ କ୍ରୋଧଭର ହୋଇ ।
ବୋଇଲେ ଏକାକେ ହନୂ ସିନ୍ଧୁକୁ ଗଲା ଡେଇଁ
ଅଶୋକ ବନକୁ ଭାଙ୍ଗି ଲଙ୍କା ପୋଡିଦେଲା ।
ଏକାକେ ଅଗସ୍ତ୍ର ସାତସିନ୍ଧୁକୁ ଶୋଷିଲା ॥
ଏକା ସୂର୍ଯ୍ୟ ଜଗତର ଅନ୍ଧକାର ନାଶେ ।
ଏକା ଚନ୍ଦ୍ର ରଜନୀର ଶୋଭାକୁ ପ୍ରକାଶେ ॥
ମୁଁ ଏକାକୀ ଅଛି ତୁମ୍ଭେ ଅଛ ଦୁଇଜଣ ।
ଏକା ବାଣେ ପଠାଇବି ଯମ ନିକେତନ ॥
ମୋତେ ଜାଣିବାକୁ କେହି ନାହିଁ ତ୍ରିଭୁବନେ
ଏକା ମୋରପୁତ୍ର ମୋତେ ଜିଣିପାରେ ରଣେ
ପୁତ୍ରଠାରେ ପିତା ପରାଜୟକୁ ଇଚ୍ଛଇ ।
ମୋ ପୁତ୍ର ପରାୟେ ଦିଶୁଅଛ ତୁମ୍ଭେ ଦୁଇ ॥
ଯେବେ ମୋହର ତନୟ କହିଲେ ନିଶ୍ଚୟ ।
ବ୍ୟାକୁଳ ନ ହୋଇ ମୋର ଶତ୍ରୁ ହେବ ଥୟ
ଦୁର୍ଜ୍ଜୟ ରାବଣ ବୀର ଥିଲା ଲଙ୍କାଦେଶେ ।
ତାର ସଙ୍ଗେ ଯୁଦ୍ଧକଲି ମଲା ସେ ସବଂଶେ ॥

ଶ୍ରୀରାମଙ୍କ କଥା ଶୁଣି ହସି ଦୁଇଭାଇ ।
ବୋଇଲେ ଭୟେ ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ପୁତ୍ର ବୋଲୁ ତୁହି ॥
ମହାରାଜା ହୋଇ କରୁ ଯୁଦ୍ଧରେ ଅନ୍ୟାୟ ।
ତୁହି ତ କ୍ଷତ୍ରିୟ ଅମ୍ଭେ ଋଷିର ତନୟ ॥
ଜଣଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ ଜଣେ ଯୁଦ୍ଧ କରେ ଦିନା ।
ଏ ଯୁଦ୍ଧ କେବଣ ଶାସ୍ତ୍ରେ ଅଛି କହ କିନା ॥
ଅମ୍ଭେ ସ୍ୱଭାବେ ବାଳକ ପୁଣି ଋଷି ଶିଷ୍ୟ ।
ଅଙ୍କଳିତ ଥାଉ ଯେନ ଆସିଣ ନରେଶ ॥
କେଡ଼ି ମାରୁଅଛୁ ତୋତେ ଧର୍ମ କେଉଁପରି ।
ସହିବ ଏ କଥା ତୁହି ମନେ ନ ବିଚାରି ॥
ଏକାକୀ ହେବାରୁ ଭୟେ କହୁଅଛୁ ଏହା ।
କାତର ନ ହୋଇ ଯୁଦ୍ଧକର ନରନାହା ॥
ଶ୍ରୀରାମ ବୋଇଲେ ମୁହିଁ ପୃଥିବୀ ଈଶ୍ୱର ।
ଗୋଡାଇ ଅଇଲେ ମୋର ସଙ୍ଗେ ଏତେବୀର
ଭାଗ୍ୟବଳେ ହାରିଲେ ସେମାନେ ତ ସମର ।
ଏଥି ପାଇଁ ଗର୍ବ ତୁମ୍ଭେ ନ କର ମନର ॥
ଏହା କହି ଧନୁ ଧରି ପ୍ରଭୁ ରଘୁରାଣ ।
ବାଣେକ ମାଇଲେ ଚଳିଗଲା ସେ ବହନ ॥
ତାହା ଦେଖି ଲବ କୁଶ ଦୁଇ ବାଣ ପେଶି ।
ଧର୍ମକୁ ନ ଲଙ୍ଘି ବାଣ ଶୂନ୍ୟେ ଖସି ଆସି ॥
ରାମବାଣ ଲବ କୁଶ ମୁଖେ ଚୁମ୍ବ ଦେଇ ।
ଶ୍ରୀରାମଙ୍କ ତୂଣୀରରେ ପଶିଲାକ ଯାଇଁ ॥
ଲବ କୁଶଙ୍କର ବାଣ ରାମପାଦେ ପଡ଼ି ।
ତୂଣୀରେ ପଶିଲା ନିଜ ଧର୍ମକୁ ନ ଛାଡ଼ି ॥
ଏଥୁ ଅନନ୍ତରେ ଶୁଣ ପିତା ପୁତ୍ର ରଣ ।
କ୍ରୋଧଭରେ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ପ୍ରହାରିଲେ ବାଣ ॥
ସେ ବାଣ ଦିଶନ୍ତି କାଳ ଅନଳ ପରାୟେ ।
ସୂର୍ଯ୍ୟ ତୁଲ୍ୟ ଦେଖାଯାଏ ଶ୍ରୀରାମଙ୍କ କାୟେ ॥
ଦେଖି ମନେ ମହାଭୟ କରି ଦୁଇଭାଇ ।
ଯୁଦ୍ଧ ଛାଡ଼ି ଅରଣ୍ୟକୁ ଗଲେକ ପଳାଇ ॥
ଚୁରଦିଗ ଘୋଟିଅଛି ଶ୍ରୀରାମଙ୍କ ବାଣ ।
ମହାଦେବ ସଦାଧ୍ୟାୟେ ସେ ପଦ୍ମଚରଣ ॥
ଦୁଇ ଶିଶୁ ରଣ ଛାଡ଼ି ଯହୁଁ ପଳାଇଲେ ।
ମୁଣ୍ଡେ ହାତ ଦେଇ ରାମ ଭୂମିରେ ବସିଲେ ॥
ଜ୍ଞାତ ବନ୍ଧୁଭାଇ ବଳ ପୁତ୍ରଙ୍କ ଗୁଣ ।
ଅପଣାର ମନ ମଧ୍ୟେ କରିଣ ସ୍ମରଣ ॥

ଶୋକ ଅନଳରେ ଦଗ୍ଧ ହେଲା ତାଙ୍କଦେହ
ଝରଝର ହୋଇ ନେତ୍ରୁ ବହିଲଇ ଲୁହ ॥
ଥପ ଥପ ହୋଇ ଭୂମି ଉପରେ ପଡ଼ିଲା ।
ଧୃତି ମରିଗଲା ଘେର ନିଶ୍ୱାସ ବହିଲା ॥
ବୋଇଲେ ହା ଦଇବରେ କି ଦୋଷ ମୋହର
ବଂଶଲୋପ ହେଲା ମଲେ ବନ୍ଧୁ ସହୋଦର ॥
ଶାସ୍ତ୍ରେ ଅଛି ଯଜ୍ଞ କଲେ ହୁଏ ପାପ ନାଶ ।
ମୁହିଁ ଯଜ୍ଞ କଲି ମୋର ବଂଶ ହେଲା ଧ୍ୱଂସ ॥
ଅହା ଭାଇ ଶତ୍ରୁଘ୍ନରେ ଜିଣିଲ ଲବଣ ।
ସାମାନ୍ୟ ଶିଶୁ ଯୁଦ୍ଧରେ ହରାଇଲ ପ୍ରାଣ ॥
ଅହା ଭାଇ ଲକ୍ଷ୍ମଣରେ ତୋ ଗୁଣ ସୁମରି ।
ଶୋକ ଶେଲେ ଫଟାଉଛି ମୋ ହୃଦ ବିଦାରି ॥
ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ ପରି ମହାବୀରକୁ ମାରିଲ ।
ଅତିକାୟ ବୀରକୁରେ ଯମ ହାତେ ଦେଲ ॥
ଶିଶୁ ଦୁହିଙ୍କି ନମାରି ଆପେ ମଲ କେହ୍ନେ ।
ତୋର ପ୍ରାୟ ବୀର ଜଣେ ନାହିଁ ତ୍ରିଭୁବନେ ॥
ଅହାରେ ଭାଇ ଭରତ ତୋହର ଯେ ଗୁଣ ।
କି କହିବ ଭାଇ ମୋର ଅଟୁ ପଞ୍ଚପ୍ରାଣ ॥
ତୁ କେମନ୍ତେ ଛାଡ଼ିକରି ଗଲ କହ ମୋତେ
ଅରେ ହନୁମାନ ତୋର ବଳ ମୁଁ ସାକ୍ଷାତେ
ଦେଖିଅଛି ଡେଇଁ ଗଲ ସପତ ସାଗର ।
ତୋ ନାମ ଶୁଣିଲେ ଭୟ କରନ୍ତି ଅସୁର ॥
ସିନ୍ଧୁ କୁ ବାନ୍ଧିଲ ତୁହି ଏକାକୀରେ ବାବୁ ।
କେଣେ ଗଲା ତୋର ସେହି ବୁଦ୍ଧି ବଳସବୁ ।
ସାମାନ୍ୟ ଶିଶୁର ବାଣେ ତେଜିଲ ଜୀବନ ।
ଅହା ବାବୁ ଅଙ୍ଗଦରେ ତାରାର ନନ୍ଦନ ॥
ସୁଗ୍ରୀବର ଜାମ୍ବବାନ ତାରକ୍ଷ ସୁଷେଣ ।
ନଳ ନୀଳ ଆଦି ମହା ମହା କପିଗଣ ॥
ଲଙ୍କାପୁର ଅସୁରଙ୍କୁ ଦଳାଇଲ ମାରି ।
ତୁମ୍ଭର ଯେ ବଳ ବୁଦ୍ଧି କିଏ ନେଲା ହରି ॥
ଅହା ମିତ୍ର ସୁଗ୍ରୀବ ହେ ବାନର ରାଜନ ।
କଲ କୁମ୍ଭକର୍ଣ୍ଣ ନାସା କର୍ଣ୍ଣକୁ ଛେଦନ ॥
ସେହି ପରାକ୍ରମ କେଣେ ଗଲା ହେ ତୁମ୍ଭର ।
ଅହେ ବୀର ବିଭୀଷଣ ରାକ୍ଷସ ଈଶ୍ୱର ॥
ତୁମ୍ଭ ବୁଦ୍ଧିବଳେ ମୁହିଁ ଲଙ୍କା କଲି ଜୟ ।
ଅମରହୋଇ କେମନ୍ତେ ରଣେ ହେଲ କ୍ଷୟ ।
ଅହାରେ ବୀର ସୁବାହୁ ବୀର ଶତ୍ରୁଘାତୀ ।
ଶତ୍ରୁଘ୍ନ ଔରସୁ ତୁମ୍ଭେ ଦୁହେଁ ଉତପତ୍ତି ॥
ବାପର ସମାନ ବୀର ଅଟ ତୁମ୍ଭେ ଦୁହେଁ ।
ରଣେ ପ୍ରାଣଦେଲ ବାବୁ ଅସି ମୋର ସ୍ନେହେ
ରେ ତକ୍ଷ ପୁଷ୍କଳ ତୁମ୍ଭେ ଭରତର ପୁଅ ।
ଅତ୍ୟନ୍ତ କୋମଳ ତୁମ୍ଭ ଦୁହିଁଙ୍କର କାୟ ॥
କୋମଳ ଶେଯରେ ନିଦ ନ ମାଡ଼େ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ
ଏବେ ଜୀବନ ତେଜିଲ କହିବି କାହାକୁ ॥
ଅରେ ବାବୁ ଚନ୍ଦ୍ରକେତୁ ଅଙ୍ଗଦ କୁମର ।
ଲକ୍ଷ୍ମଣର ପୁତ୍ର ତୁମ୍ଭେ ମହା ଧନୁର୍ଦ୍ଧର ॥
କହିଲି ମୋହର କଥା ନ କଲରେ ବାବୁ ।
କି ହେବ ମୋହର ଧନ ସମ୍ପତ୍ତି ଯେ ସବୁ ॥
ତୁମ୍ଭେ ବଞ୍ଚିଥିଲେ ବାବୁ ସବୁ ଥାନ୍ତା ମୋର ।
ଆଉ କେ ଅନ୍ତ୍ୟେଷ୍ଟିକ୍ରିୟା କରିବ ଆମ୍ଭର ॥
ଆଉ କାହିଁପାଇଁ ମୁହିଁ ଅଯୋଧ୍ୟାକୁ ଯିବି ।
ମାତମାନେ ପଚାରିଲେ ତାଙ୍କୁ କି କହିବି ॥
ଶୁଣି ଅନ୍ତଃପୁର ନାରୀ ତେଜିବେ ଜୀବନ ।
କାହିଁକି ଶୁଣିବି ଅଉ ତାହାଙ୍କ ରୋଦନ ॥
ଅହାରେ ଦଇବ ଏହା ଥିଲା ମୋ କପାଳେ ।
ଅଯୋଧ୍ୟା କିଷ୍କିନ୍ଧ୍ୟା ଲଙ୍କାରାଜ୍ୟ ଏ କାଳେକାଳେ
ଅରାଜକ ହେବ ସର୍ବେ ଯିବେ ଯମପୁର ।
ଏହା ପୁଣି ଦେଖିବ ଯେ ନୟନ ମୋହର ॥
ନିମନ୍ତ୍ରଣ ଦେଇ ରାଜାମାନଙ୍କୁ ଅଣାଇ ।
ବିନାଦୋଷେ ମରାଇଲି ଏହି ପାପେ ମୁହିଁ ॥
ନିଶ୍ଚେ ନରକ ଭୋଗିବି ଏ କଥା ନିଶ୍ଚୟ ।
ଥିଲେକ ସହାୟ ଏବେ ହେଲି ଅସହାୟ ॥
ଅଜି ରଣେ ଦୁଇଗୋଟି ଶିଶୁକୁ ମାରିବି ।
ଅଥବା ତାହାଙ୍କ ବାଣେ ଜୀବନ ହାରିବି ॥
ଏହି ଦୁଇକଥା ସିଦ୍ଧ ହୋଇଲେ ମୋହର ।
ରହିବ କ୍ଷତ୍ରିୟ ଧର୍ମ ଦୁଃଖ ହେବ ଦୂର ॥
ଏମନ୍ତ ବିଚାରି ଶୋକ ତ୍ୟାଗ କଲେ ରାମ ।
କ୍ରୋଧେ ଟଙ୍କାରିଲେ ଧନୁ କାଳାନ୍ତକ ଯମ ॥
ଏଥୁଅନ୍ତେ ଜୈମିନି ଯେ ବୋଲନ୍ତି ବଚନ ।
ସାବଧାନେ ଶୁଣ ତୁମ୍ଭେ ହେ ନୃପତି ରାଣ ॥
ପିତା ପୁତ୍ରର ସମର ଅଟେ ଗୁରୁତର ।
ଶ୍ରୀରାମ ଚରିତ ଶୁଣି ପାପ କର ଦୂର ॥

କୁଶବୋଲେ ନବ ତୁମ୍ଭେ ମୋର ବଡ଼ଭାଇ ।
ତୁମ୍ଭେ ଯୁଦ୍ଧ ଛାଡ଼ି ଯହୁଁ ଅଇଲ ପଳାଇ ॥
ମୁହିଁ ପଳାଇ ଅଇଲି ନ କରି ସମର ।
କିନ୍ତୁ ଏହା ସମ ନାହିଁ ପୃଥିବୀରେ ବୀର ॥
ଏହାକୁ ଯଦ୍ୟପି ଆଜ ଜିଣିବା ସମରେ ।
ପ୍ରଶଂସା କରିବେ ନିଶ୍ଚେ ଶୁଣି ମୁନିବରେ ।
ଏବେ ଚାଲ ଦୁଇ ଭାଇ ଯିବା ଧନୁ ଧରି ।
କରିବା ଦୁହେଁ ସମର ମୁନିଙ୍କି ସୁମରି ॥
ଏମନ୍ତ ବିଚାରି କରି ଜାନକୀଙ୍କ ପୋଏ ।
ଛାଡ଼ାହେଲେ ଶ୍ରୀରାମଙ୍କ ଆଗରେ ନିର୍ଭୟେ ॥
କୁଶଠାରୁ ଅସ୍ତ୍ରଶିକ୍ଷା ନବର ଅଧିକ ।
ଶିକୁର ବାଣରେ କଲା ଜଗତ ଆଲୋକ ॥
ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ବାଣ କାଟି ପକାଇଲା ।
ଜଗତ ଯାକର ଅନ୍ଧକାର ଘୁଞ୍ଚିଗଲା ॥
ଏକାବେଳେ ଦୁଇଭାଇ ବିନ୍ଧିଲେକ ଶର ।
କାଟି ପକାଇଲେ ତାହା ରାମ ରଘୁବୀର ॥
ରାମଙ୍କର ବାଣରାଜ ସେ ଦୁହେଁ କାଟନ୍ତି ।
କାଟନ୍ତି ତାହାଙ୍କ ବାଣ ପ୍ରଭୁ ରଘୁପତି ॥
କ୍ଳାନ୍ତହେଲେ ବେନି ଭାଇ ବାଣ ମାରି ମାରି ।
ମହାଭୟ ପାଇ ମନ ମଧ୍ୟରେ ବିଚାରି ॥
ମୋହନାସ୍ତ୍ର ପ୍ରହାରିଲେ ଚଳିଲା ସେ ଶର ।
ରାମଙ୍କୁ ମୂର୍ଚ୍ଛିତ କରି ଆଇଲା ସତ୍ୱର ॥
ଅନ୍ୟଥା ହୋଇବ କାହୁଁ ସତୀର ବଚନ ।
ତେଣୁ ଯୁଦ୍ଧରେ ହାରିଲେ କମଳଲୋଚନ ॥
ଅଚେତନ ହୋଇ ରାମ ପଡ଼ନ୍ତେ ଭୂମିରେ ।
ଦୁଇଭାଇ ଧାଇଁଗଲେ ଅତି ଆନନ୍ଦରେ ॥
ଦେଖିଲେକ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ବାଣେ ଅଚେତନ ।
ତାହାଙ୍କ ଅଙ୍ଗରେ ଥିଲା ଯେତେ ଆଭରଣ ॥
ବାଛି ବାଛି କାଢ଼ିନେଇ ନବଅଙ୍ଗେ କୁଶ ।
ଖଞ୍ଜିଦେଇ ବୋଲେ ତୁମ୍ଭେ ହୋଇଲ ନରେଶ
ହସିଲା ତା ଶୁଣି ନବ ଆନନ୍ଦେ ସେ ବେନି ।
ବୁଲି ବୁଲି ଦେଖିଗଲେ ସକଳ ସଇନି ॥
ହନୁ ଜମ୍ବେବଙ୍କୁ ଯାଇଁ ସେ ଦୁହେଁ ଭେଟିଲେ
ପର୍ବତ ଆକାର ଦୁଇ ବୀରଙ୍କୁ ଦେଖିଲେ ॥
ମରି ନାହାନ୍ତି ସେ ଭୟେ ପଡ଼ିଛନ୍ତି ତହିଁ ।
ସ୍ନେହଭରେ କୁଶ ବୋଲେ ନବ ମୁଖ ଚାହିଁ ॥
ଏ ଦୁହିଙ୍କି ବାନ୍ଧିନେଇ ରଖିବା ମନ୍ଦିରେ ।
ପ୍ରତ୍ୟହ ଖେଳିବା ଆମ୍ଭେ ଏହାଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ ॥
ଏମନ୍ତ ବିଚାରି ଲଟା ଆଣି ବେନିଭାଇ ।
ଦଉଡ଼ି କରି ବେକରେ ଲଗାଇଲେ ନେଇ ॥
ଦୁଇଭାଇ ସେ ଦୁହିଁଙ୍କୁ ଆନନ୍ଦେ ଧଇଲେ ।
ଓଟାରି ଘୁଅନ୍ତେ ତାଙ୍କୁ ପଛରୁ ମାଇଲେ ॥
ଭୟରେ ହନୁ ଜାମ୍ବବ ଚାଲିଗଲେ ଧୀରେ ।
ତାଙ୍କ ବଳ ବୁଦ୍ଧି କ୍ଷୀଣ ସତୀ ବଚନରେ ॥
ଶ୍ରୀରାମଙ୍କ ଧନୁ କୁଶ ଛଡ଼ାଇ ନେଲା ।
ଚାଲ କୁଟୀରକୁ ଯିବା ଭାଇଙ୍କ ବୋଇଲା ॥
କ୍ଷୁଧା ଲାଗିଲାଣି ମାତା ବାଟ ଚାହିଁଥିବେ ।
ଆମ୍ଭର ଉଛୁର ଦେଖି ବ୍ୟସ୍ତ ସେ ହୋଇବେ
ଏମନ୍ତ ବିଚାରି ଦୁଇଭାଇ ବେଗେ ଗଲେ ।
ବାଲ୍ମୀକଙ୍କ ଆଶ୍ରମରେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ॥
ଦ୍ୱାରେ ଯାଇ ନ ପାରନ୍ତି ହନୁ ଜାମ୍ବବାନ ।
ଦୁହିଙ୍କ ଶରୀର ମୋଟ ପର୍ବତ ସମାନ ॥
ନବ ବୋଲେ ଆରେ କୁଶ ମାତାଙ୍କୁ କହିଣ ।
ମୋହପାଇଁ ନେଇ ଆସ କିଛି ମିଷ୍ଟ ଅନ୍ନ ॥
ଏ ଦୁହିଙ୍କୁ ବୃକ୍ଷେ ବାନ୍ଧି ଜଗିଅଛି ମୁହିଁ ।
ବିଳମ୍ବ ନ କରି ବାବୁ ବେଗେ ଯାଅ ତୁହି ॥
କୁଶ ବେଗେ ଧାଇଁଗଲା ମାତାଙ୍କ ପାଶକୁ ।
ବୋଇଲା ଗୋ ମାତଃ କ୍ଷୁଧା ଲାଗଇ ଆମ୍ଭକୁ ॥
କିଛି ଖାଇବାକୁ ଦିଅ କରିବୁ ଭୋଜନ ।
ଜାନକୀ ବୋଇଲେ କିମ୍ପା ଚଳିଲ ତୋ ମନ
ଆରେ ବାବୁ ଏହି ଅଲଙ୍କାର ଅଟେ କାର ।
ଏ ମୁକୁଟ ଗୋଟି ଅଟେ ମୋର ପ୍ରଭୁଙ୍କର ॥
କୋଦଣ୍ଡ ପରାଏ ଏହି ଧନୁ ତ ଦିଶଇ ।
ଏ ଧନୁ ଏକା ଧରନ୍ତି ପ୍ରଭୁ ରଘୁସାଇଁ ॥
କହ କହ ବାବୁ ଏହା ଆଣିଲୁ କିପରି ।
ନବ କାହିଁ ଦେଖା ମୋତେ ନେଇବେଗକରି
ଏହା ଶୁଣି କୁଶ ବୋଲେ ଶୁଣ ଗୋ ଜନନୀ
ଅଯୋଧ୍ୟା ଦେଶର ରାଜା ନାମ ରଘୁମଣି ॥
ଅଶ୍ୱମେଧ ଯଜ୍ଞ କରି ଅଶ୍ୱ ଛାଡ଼ିଥିଲେ ।
ସେ ଅଶ୍ୱ ତପୋବନରେ ଦେଖିଲୁ ନୟନରେ
ବୀର ପତ୍ର ତା ମୁଣ୍ଡରେ ପଢ଼ିଲୁ ଗୋ ମାତ ।
ତେଣୁକରି ହୃଦୟରେ କ୍ରୋଧ ହେଲା ଜାତ ॥

ଅମ୍ଭେ ଦୁହେଁ ନୋହୁ କ ମା ବୀରର ସନ୍ତାନ
ଦେଖିବା କପଟ ବୀର ଅଛୁ ଯେ ଏ ସ୍ଥାନ ॥
ଏ ସମୟେ ଯେତେ ବୀର ସେ ସ୍ଥାନେ ଥିଲେ
ଅମ୍ଭ ଦେବୀଙ୍କ ହାତରେ ପରାଣ ତେଜିଲେ ॥
ଶେଷରେ ଶ୍ରୀରାମ ଆସି ହାରିଲେ ଜୀବନ ।
ଦୁଇଗୋଟି ପଶୁ ମାତା ଅଣିଛୁ ସଙ୍ଗେଣ ॥
ଶୁଣି କରି ସୀତା ଶୋକେ ପାଗଳୀ ପରି ।
ଦଉଡ଼ି ଆସିଲେ ବାହାରକୁ ବେଗକରି ॥
ଦେଖିଲେ ହନୁ ଜାମ୍ବବ ବନ୍ଧା ହୋଇଛନ୍ତି ।
ବୋଇଲେ ରେ ନବ ତୁହି ପାରିଲୁ ସମ୍ପତ୍ତି ॥
ତୁମ୍ଭମାନଙ୍କର ଠାରୁ ବଳୀକରି ମୋର ।
ସୁପୁତ୍ର ଅଟଇ ଏହି ପବନ କୁମର ॥
ଏହାକହି ଦେବୀଙ୍କ ବନ୍ଧନ ଫେଡ଼ି ଦେଲେ ।
ହନୁମାନ ଜାମ୍ବବ ଯେ ଚରଣ ବନ୍ଦିଲେ ॥
ହନୁମାନ ବୋଲେ ମାତ ସଂସାର ସରିଲା ।
ରଘୁ କୁଳନାଥ ଆଜି ରଣରେ ପଡ଼ିଲା ॥
ଅଯୋଧ୍ୟା କିଷ୍କିନ୍ଧ୍ୟା ଲଙ୍କା ହେଲା ଅରାଜକ ।
କାହାର ପୁତ୍ର ଅଟନ୍ତି ଏ ଦୁଇ ବାଳକ ॥
ଶ୍ରୀରାମ ଭରତ ଆଉ ଶତ୍ରୁଘ୍ନ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ।
ଋକ୍ଷ କପି ରାକ୍ଷସଙ୍କ ସହ ବିଭୀଷଣ ॥
ଯେତେକ ନୃପତି ଆସିଥିଲେ ଗୋ ଯଜ୍ଞକୁ ।
ଏହି ଦୁଇଗୋଟି ଶିଶୁ ମାଇଲେ ତାହାଙ୍କୁ ॥
ଦେଖ ମାତ ଏହି ଶିଶୁ ହସ୍ତରେ କୋଦଣ୍ଡ ।
ଅମ୍ଭ ଦୁହିଙ୍କି ଯେତେକ ଦେଲେଣି ଏ ଦଣ୍ଡ ॥
ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ଅଙ୍ଗ ଆଭରଣ ଚିହ୍ନ ।
ସୀତା ଠାକୁରାଣୀ ଶୁଣି ଏମନ୍ତ ବଚନ ॥
ଅହା ପ୍ରାଣନାଥ କହି ମୂର୍ଚ୍ଛିତ ହୋଇଲେ ।
ନବ କୁଶ ଦୁହେଁ ତାଙ୍କୁ ଟେକିଣ ଧଇଲେ ॥
ଜଳ ସିଞ୍ଚି କରାଇଲେ ତାହାଙ୍କୁ ସଚେତ ।
ବୋଇଲେ କିମ୍ପାଇ ତୁମ୍ଭେ କାନ୍ଦୁଅଛ ମାତ
ଜାନକୀ ବୋଇଲେ ଅରେ ଅରେ କୁଳାଙ୍ଗାର
ପିତା ଭ୍ରାତା ଖୁଡ଼ୁତାଙ୍କୁ କରିଲ ସଂହାର ॥
ତୁମ୍ଭର କି ଦୋଷ ମୁହିଁ ବାରବରେ ସୁତ ।
ମୋହର କର୍ମରେ ଯାହା ଲେଖିଛି ବିଧାତ ॥
ଅରେ ବାବୁ ହନୁମାନ ପ୍ରାଣନାଥ କାହିଁ ।
ପଡ଼ିଛନ୍ତି ତାଙ୍କୁ ମୋତେ ଦେଖାବେଗେ ନେଇ

ଏହା କହି କାନ୍ଦି କାନ୍ଦି କରନ୍ତି ଗମନ ।
ଆଗରେ ବାଟ କଢ଼ାଇ ଅଛି ହନୁମାନ ॥
ନବ କୁଶ ତାଙ୍କ ପଛେ ପଛେ ଯାଉଛନ୍ତି ।
ମାତାଙ୍କ କାନ୍ଦିବା ଦେଖି ଡରରେ କାନ୍ଦନ୍ତି ॥
ସମର ଭୂମିରେ ଯାଇ ହୋଇଲେ ପ୍ରବେଶ ।
ଦେଖିଲେ ପଡ଼ି ଅଛନ୍ତି ରଘୁ କୁଳ ଈଶ ॥
ଭରତ ଶତ୍ରୁଘ୍ନ ଆଉ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ସୁଗ୍ରୀବ ।
ଋକ୍ଷ କପି ରାକ୍ଷସରେ ନ ମିଳଇ ଠାବ ॥
କେତେ ନରପତି କେତେ ରଥ ଘୋଡ଼ାହାତୀ
ଦେଖି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଣ ଭାଳନ୍ତି ଯେ ସତୀ ॥
କେମନ୍ତେ ଏହାଙ୍କୁ ବଧ କଲେ ନବ କୁଶ ।
ଏହି ଥାଟ ଦିଶୁଛନ୍ତି ସାଗର ସଦୃଶ ॥
ଏକେ ଏକେ ମହାବଳୀ ସମରେ ନିପୁଣ ।
କେମନ୍ତେ ଶିଶୁର ବାଣେ ଲଭିଲେ ମରଣ ॥
ଏହା କହି ଗୁଣ ସ୍ମରି କରିଲେ ରୋଦନ ।
ଅରେ ନବ କୁଶ ଶୁଣ ମୋହର ବଚନ ॥
କେଉଁ ଜନ୍ମରେ ଘାତକ ମୁହିଁ କରିଥିଲି ।
ସ୍ୱାମୀ ଦେବର ପୁତ୍ରଙ୍କ ମରଣ ଦେଖିଲି ॥
ଅଯୋଧ୍ୟାରେ ଶୁଣିକରି ମାତାମାନେ ମୋର ।
ନିଶ୍ଚେ ପରାଣ ତେଜିବେ ଭଗ୍ନୀଙ୍କ ସଙ୍ଗର ॥
ଅରେ ବାବୁ ତୁମ୍ଭେ ଦୁହେଁ ବେଗହୋଇ ଯାଅ
କୌଶଲ୍ୟାଦି ମାତାଙ୍କର ଆଗେ ଏହା କହ ॥
ଅଯୋଧ୍ୟାର ସିଂହାସନେ ହୁଅ ଦଣ୍ଡଧାରୀ ।
ମାତାମାନଙ୍କୁ ପ୍ରବୋଧି କହିବ ମୋହର ॥
ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ ମୁହିଁ ତେଜିବି ଜୀବନ ।
ଅରେ ହନୁ ବେଗେ ଅଗ୍ନି କର ଆରୋପଣ ॥
ଅରେ ହନୁମାନ ବେଗେ କାଠ ଆଣ ଯାଇଁ ।
ଏହା ଶୁଣି ହନୁମାନ ବେଗେ ଗଲା ଧାଇଁ ॥
ନବକୁଶ ବୋଇଲେ ଗୋ ତୁମ୍ଭ ଦୋଷେ ମାତ
ଜୀବନ ତେଜିଲେ ଅମ୍ଭ ହସ୍ତେ ଆଜି ପିତଃ ॥
ଅମ୍ଭଙ୍କୁ ଏ କଥା ଆଗ୍ର କହିଥାନ୍ତ ଯେବେ ।
କାହିଁ ପାଇଁ ଯୁଦ୍ଧକରି ଥାନ୍ତୁ କହ ଅମ୍ଭେ ॥
ଏବେ ସେକଥା କହିଲେ ହୋଇବ ବା କିସ
ଅମ୍ଭ ଦୁହିଁଙ୍କ କର୍ମରେ ଅଛି ନର୍କ ବାସ ॥
ପିତା ଭ୍ରାତା ଖୁଡ଼ୁତାଙ୍କୁ ବିନାଶ କରିଣ ।
କପଟ୍ଟ କାହା ମୁଖକୁ ଚାହିଁବୁ କହିଣ ॥

କା ମୁଖ ଚାହିଁବୁ ଆଉ ମାତା ପିତା ମାର ।
ଅନଳେ ପଶିବୁ ଆମ୍ଭେ ଅଗ୍ନି ଜାଳକର ॥
ଏହା କହି କଲେ ତହିଁ ତିନିଗୋଟି କୁଣ୍ଡ ।
ବନୁ କାଠ ବୋହିଆଣି ଭରିଲେ ପୂର୍ଣ୍ଣ କୁଣ୍ଡ ॥
ଚିତ୍ରକୂଟ ପର୍ବତରେ ବାଲ୍ମୀକି ଯେ ଥିଲେ ।
ଯୋଗବଳେ ଜାଣିକରି ସେଠାରୁ ଆଇଲେ ॥
ଦୀନ ମହାଦେବ ବୋଇଲେ ସେ ମୁନି ମହିମା
କେ ବର୍ଣ୍ଣିପାରିବ ସେହି ସାକ୍ଷାତରେ ବ୍ରହ୍ମା ॥

—–○—–

ବାଲ୍ମିକୀ ମୁନିଙ୍କ ଯୁଦ୍ଧସ୍ଥାନେ ପ୍ରବେଶ ଓ ସୈନ୍ୟ ସହିତ ରାମ ଲକ୍ଷ୍ମଣଙ୍କର ପୁନର୍ଜୀବନ ଲାଭ

ଜୈମିନି କହନ୍ତି ଶୁଣ ଅହେ ନରବର ।
ଏଥୁଅନ୍ତେ ଯାହା ସବୁ ଘଟିଲା ସେଠାର ॥
ମନ କର୍ଣ୍ଣ ଦେଇ ଭକ୍ତିଭରେ ଏହା ଶୁଣ ।
ଶ୍ରୀରାମ ଚରିତ ଏ ଅଟଇ ମହାପୁଣ୍ୟ ॥
ବହୁଦୂର ପଥ ମୁନି ଆଇଲେ ନିମିଷେ ।
ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ନିଜ ଆଶ୍ରମର ପାଶେ ॥
ଦେଖିଲେ ଅସଂଖ୍ୟ ସୈନ୍ୟ ପଡ଼ିଛନ୍ତି ରଣେ
ଲବ କୁଶଙ୍କୁ ପ୍ରଶଂସା କରି ମନେ ମନେ ॥
ଜାନକୀଙ୍କ ପାଶେ ଯାଇ ହୋଇଲେ ପ୍ରବେଶ
ଦେଖିଲେ ଅଛନ୍ତି ତହିଁ ଘେନି ଲବ କୁଶ ॥
ପ୍ରଚଣ୍ଡ ଅନଳ ଶିଖା ଆକାଶେ ଉଠଇ ।
ମୁନିଙ୍କି ଦେଖିଣ କାନ୍ଦି ଉଠିଲେ ବୈଦେହୀ ॥
ଚରଣ ତଳରେ ପଡ଼ି ବୋଲଇ ହେ ତାତ ।
ଲବ କୁଶ କଲେ ସୂର୍ଯ୍ୟ ବଂଶକୁ ନିପାତ ॥
ଧନୁର୍ବିଦ୍ୟା ଶିଖାଇଲ ଏହାଙ୍କୁ କିପାଇଁ ।
ପିତା ଭ୍ରାତା ଖୁଡ଼ୁତାଙ୍କୁ ବଧିଲେ ଏ ଦୁଇ ॥
ତୁମ୍ଭେତ ସର୍ବଜ୍ଞ ତୁମ୍ଭ ଅସ୍ତ୍ରଶିକ୍ଷା ବଳେ ।
ତିନି ଭୁବନକୁ ଜିଣି ପାରିବେ ଏ ହେଲେ ॥
ସାକ୍ଷାତରେ ଦେଖ ଯେଉଁ କମଳ ଲୋଚନ ।
କ୍ଷଣକେ ନାଶି ପାରନ୍ତି ସକଳ ଭୁବନ ॥
ଶିଶୁ ଅବସ୍ଥାରେ ଜୟ କଲେ ଏ ତାହାଙ୍କୁ ।
ଆଉ କେ ପାରିବ ଅନ୍ୟା ଯୁଦ୍ଧରେ ଏହାଙ୍କୁ ॥

ଏ ଶିଶୁ ଦୁହିଙ୍କି ତୁମ୍ଭେ ରଖ ଯତ୍ନକରି ।
ଅଯୋଧ୍ୟା ପୁରୀରେ ଏଣୁ ହେବେ ଦଣ୍ଡଧାରୀ
ଶାଶୁମାନେ ଏ ଦୁହିଁଙ୍କ ବଦନକୁ ଚାହିଁ ।
ପୁତ୍ରଶୋକ ନିବାରିବେ ଅହେ ତାତ ସେହି
ଅନଳ ମଧ୍ୟରେ ପଶି ତେଜିବି ଜୀବନ ।
ବାଲ୍ମୀକୀ ବୋଇଲେ ସତୀ ଶୁଣ ମୋ ବଚନ
କାତର ନ ହୋଇ ତୁମ୍ଭେ ଦୁଇ ଶିଶୁ ଘେନି ।
ଆଶ୍ରମକୁ ଯାଅ ଶୀଘ୍ର ମୁହିଁ ଏହିକ୍ଷଣି ॥
ଆବର ରାମ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଭରତ ଶତ୍ରୁଘ୍ନ ।
ତାହାଙ୍କର ଷଢ଼ ପୁତ୍ର ସୁଗ୍ରୀ ବିଭୀଷଣ ॥
ମରି ନାହାନ୍ତି ଏମାନେ ହୋଇଛନ୍ତି ମୋହ
ଅଗୋ ମାତ ବଇଦେହୀ ଛାଡ଼ ମନୁ କୋହ ॥
ଏମାନଙ୍କୁ ଜୀବଦାନ ଦେବି ଏହିକ୍ଷଣି ।
ଏମନ୍ତ ବଚନ ଶୁଣି ସୀତା ଠାକୁରାଣୀ ॥
ମୁନିଙ୍କର ପାଦଧରି ବିନୟ କରିଣ ।
କହିଲେ ଏ ବିପଦରୁ କର ପରିତ୍ରାଣ ॥
କେବଳ ମାଗୁଣି ମୋର ଏତିକି ହେ ତାତ
ନୟନେ ଦେଖିବି ମୁହିଁ ରଘୁକୁଳ ନାଥ ॥
ମୁନି ବୋଇଲେ ଗୋପନେ ରହ ପୁତ୍ର ଘେନି
ହନୁ ଜାମ୍ବବନ୍ତଙ୍କୁ ଚାହିଁ କହିଲେକ ମୁନି ॥
ତୁମ୍ଭେ ଏବେ ନ କରିବ ଏ କଥା ପ୍ରଘଟ ।
ପଶ୍ଚାତେ ହୋଇବ ପୁଣ ପିତା ପୁତ୍ର ଭେଟ ॥
ଏହା କହି ମହାମୁନି ହସ୍ତେ ଜଳ ଧରି ।
ମୃତ୍ୟୁ ସଞ୍ଜୀବନୀ ମନ୍ତ୍ରେ ତାହା ମନ୍ତ୍ରିକରି ॥
ଶିଷ୍ୟଙ୍କୁ ବୋଇଲେ ତୁମ୍ଭେ ସିଞ୍ଚି ଦିଅ ନେଇ
ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର ଏଥିରୁ ନ ଛାଡ଼ିବ କେହି ॥
ଦ୍ୱାଦଶ ହଜାର ଶିଷ୍ୟ ଜଳ ଘେନି ଗଲେ ।
ସମସ୍ତଙ୍କର ଉପରେ ଜଳ ସିଞ୍ଚି ଦେଲେ ॥
ସମସ୍ତେ ଉଠି ବସିଲେ ଦେଖିଲେକ ମୁନି ।
ରାମଙ୍କୁ ଦର୍ଶନ କରି ଜନକ ନନ୍ଦିନୀ ॥
ଆନନ୍ଦେ ଦେନି ପୁତ୍ରଙ୍କୁ କୋଳରେ ବସାଇ
ଆଶ୍ରମକୁ ଚାଲିଗଲେ ଏଣେ ରଘୁସାଇଁ ।
ମୁନିଙ୍କ ପାଦପଦ୍ମରେ କରି ନମସ୍କାର ।
ବୋଇଲେ ସେ ଦୁଇଗୋଟି କାହାର କୁମର
ବାଲ୍ମୀକି ବୋଇଲେ ମୁହିଁ ନଥିଲି ଏଠାରେ
ତାହିଁ କହି ପାରିବି ମୁଁ ତୁମ୍ଭ ଅଗ୍ରତରେ ।

ଆଶ୍ରମକୁ ଯାଇ ତାଙ୍କ କଥା ବୁଝିପାରି ।
ଯଜ୍ଞ ସ୍ଥାନରେ କହିବି ଅଛେ ଦଣ୍ଡଧାରୀ ॥
ଅଶ୍ୱ ଘେନିଯାଇ ଯଜ୍ଞ କର ସମାପତ ।
ତୁମ୍ଭ ପଛେ ଯାଉଛି ମୁଁ ଶିଷ୍ୟଙ୍କ ସହିତ ॥
ଏହା କହି ମୁନିବର ଆଶ୍ରମକୁ ଗଲେ ।
ଅଶ୍ୱଘେନି ରାମ ଯଜ୍ଞ ସ୍ଥାନକୁ ଆଇଲେ ॥
ଗୁରୁଙ୍କ ପାଦ ପଙ୍କଜେ ରଖିଣ ମାନସ ।
ଗୀତ ପ୍ରବନ୍ଧରେ କହେ ମହାଦେବ ଦାସ ॥

ଇତି ଶ୍ରୀ ଜୈମିନିଭାରତେ ହରିଭକ୍ତି
ରସଲୀଳାସାର କଥା ପ୍ରବନ୍ଧେ ନାମ
ଷଟ୍‌ତ୍ରିଂଶୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।

——○——

ସପ୍ତତ୍ରିଂଶ ଅଧ୍ୟାୟ

ଉପୋଷ୍ଟିତୋ ନବଶୈଳନବଶିଃ ପୁନରାପତେତ୍
ବାପନୀୟଞ୍ଚେବାଙ୍କନସ୍ୟାତ୍ରଗତଧାତ୍ରିଂ ହି ବୁଦ୍ଧ୍ୟୟ ॥

ରାମଚନ୍ଦ୍ର ସୈନ୍ୟ ସହିତ ଯଜ୍ଞ ସ୍ଥାନକୁ ଗମନ ବାଲ୍ମୀକି ଶିଷ୍ୟ ସହିତ ପ୍ରବେଶ

ବୋଲନ୍ତି ଜୈମିନି ତୁମ୍ଭେ ଶୁଣ ନୃପମଣି
ଏଥୁଅନ୍ତେ ଯାହାହେଲା ଶୁଣ ସେ କାହାଣୀ
ଆପଣାର ଶିଷ୍ୟସହ ବାଲ୍ମିକି ମୁନି ।
ଯଜ୍ଞସ୍ଥାନକୁ ଗମିଲେ ଲବ କୁଶ ଘେନି ॥
ବାଟରେ ତାହାଙ୍କୁ ଚାହିଁ ବୋଇଲେ ଏମନ୍ତ
ବିଷ୍ଣୁ ଅବତାର ରାମ ତୁମ୍ଭେ ତାଙ୍କ ସୁତ ।
ଧନୁର୍ବିଦ୍ୟା ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ମୁଁ ଦେଇଥିଲି ଶିକ୍ଷା ।
ସାକ୍ଷାତରେ ଏବେ କଲି ତାହାର ପରୀକ୍ଷା ॥
ଆନର ସଙ୍ଗୀତ ବିଦ୍ୟା ଶିଖାଇ ଅଛଇ ।
ତାହାକୁ ପରୀକ୍ଷା ଦେଲେ ତୋଷ ହେବି ମୁହିଁ
ତୁମ୍ଭେ ଦୁହେଁ ମୋ ରଚିତ ରାମାୟଣ ଗୀତ ।
ସୁସ୍ୱରେ ଗାଇବ ଶୁଣି ଲୋକେ ହେବେ ପ୍ରୀତ
ଋଷି ମୁନିମାନଙ୍କର ପବିତ୍ର ଆଶ୍ରମେ ।
ଯଜ୍ଞରେ ଥିବା ବ୍ରାହ୍ମଣମାନଙ୍କ ସଦନେ ॥
ଯଜ୍ଞଶାଳେ ଋଷିଙ୍କର ସମ୍ମୁଖରେ ରହି ।
ଗାଇବ ବସି ସୁସ୍ୱରେ ଗୀତ ଦୁଇଭାଇ ॥
ତରକାତ ସ୍ୱାଦୁଫଳ କରିବ ଭକ୍ଷଣ ।
ତହିଁରେ ତୁମ୍ଭର ହେବ ଶ୍ରମ ନିବାରଣ ॥
ଯେବେ ମହାରାଜା ରାମ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଡକାଇ ।
କହିବେ ସଭାରେ ବସି ଗାଅ ତୁମ୍ଭେ ଦୁଇ ॥
ନିର୍ଭୟେ ଗାଇବ ରାଗ ରାଗିଣୀ ବସାଇ ।
ଯେଉଁପରି ଯେଉଁସ୍ଥାନେ ଲେଖିଅଛି ମୁହିଁ ॥
ଯଦ୍ୟପି ସେ ଧନରତ୍ନ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଯାଚିବେ ।
ତାହା କଦାପି ଗ୍ରହଣ ନ କରିବ ତୁମ୍ଭେ ॥
ବୋଲିବ ଆଶ୍ରମ ବାସୀ ଆମ୍ଭେ ଦୁଇଜଣ ।
ପ୍ରତିଦିନ ଫଳମୂଳ କରୁ ହେ ଭକ୍ଷଣ ॥
ସେ ସବୁ ପଦାର୍ଥ ନେଇ ଆମ୍ଭର କି ହେବ ।
ଯେବେ ଅବା ପଚାରିବେ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ରାଘବ ॥
କାହାର ତନୟ ତୁମ୍ଭେ କହିବ ଏପରି ।
ବାଲ୍ମୀକି ମୁନିଙ୍କ ଶିଷ୍ୟ ଆମ୍ଭେ ତପଚାରୀ ॥
ପ୍ରତ୍ୟହ ବିଂଶତି ସର୍ଗେ ଗାଇବ ସୁସ୍ୱରେ ।
ଶ୍ରୁତି ମଧୁର ତନ୍ତ୍ରୀକି ଧରିଣ ହସ୍ତରେ ।
ଯେଉଁଠାରେ ଯେଉଁ ସ୍ୱରେ ଗାଇଲେ ସୁନ୍ଦର
ଶୁଭିବ ତହିଁରେ ମନ ଦେଇଣ ସତ୍ୱର ॥
ନିର୍ଭୟେ ଗାଇବ ତାହାମାନ ନ ଭୁଲିବ ।
ରାଜାଙ୍କୁ ଅବଜ୍ଞା ତୁମ୍ଭେ କେବେ ନ କରିବ ॥
ଧର୍ମ ଅନୁସାରେ ରାଜା ପ୍ରାଣୀଙ୍କର ପିତା ।
ଏଣୁ ପ୍ରଥମେ ଗାଇବ ତାଙ୍କ ଗୁଣଗାଥା ॥
କାଲି ପ୍ରଭାତରୁ ତୁମ୍ଭେ ହସ୍ତେ ବୀଣା ଧରି ।
ଆନନ୍ଦେ ଏକ ମନରେ ଲୟଯୁକ୍ତ କରି ॥
ସୁମଧୁର ସଙ୍ଗୀତକୁ ଆରମ୍ଭ କରିବ ।
ଗାଇବୁ ବୋଲି କହିଲେ ତାଙ୍କୁ କୁଶ ଲବ ॥
ଯହୁଁ ମୁନି ଯଜ୍ଞସ୍ଥାନେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ।
ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ର ତାହାଙ୍କୁ ସମାଦର କଲେ ॥
ମୁନିଙ୍କ ଆଶ୍ରମ ପାଶେ ନେଇ ଦେଲେ ସ୍ଥାନ
ତତକ୍ଷଣେ ସେ ସ୍ଥାନକୁ ଯାଇ ଭୃତ୍ୟଗଣ ॥
ନାନାବିଧ ଫଳଫୁଲ ମଣ୍ଡାଇଣ ଦେଲେ ।
ଦେଖିଣ ବାଲ୍ମୀକି ମୁନି ଆନନ୍ଦ ହୋଇଲେ ॥
ଶିଷ୍ୟଙ୍କ ସହିତେ ମୁନି ଆଶ୍ରମରେ ରହି ।
ଯାମିନି ଯାପନ କଲେ ଦିବ୍ୟଫଳ ଖାଇ ॥
ଅଶ୍ୱିନୀ କୁମାର ଦୁଇ କରନ୍ତି ଯେସନ ।
ଭାର୍ଗବ ମୁନିଙ୍କଠାରୁ ସଂହିତା ଶ୍ରବଣ ॥

ସେହିପରି ନବକୁଶ ବେଳିଙ୍କର ବାଣୀ ।
ଶୁଣି ଆନନ୍ଦ ହୋଇଣ କାଟିଲେ ରଜନୀ ॥
ପରଦିନ ପ୍ରଭାତରୁ ଉଠି ଦୁଇଭାଇ ।
ସ୍ନାନ ହୋମ ଆଦି କର୍ମ ଶେଷ କରିଦେଇ ॥
ମୁନିବର କହିଥିଲେ ଯେମନ୍ତ ପ୍ରକାରେ ।
ଦୁଇଭାଇ ବସିଲେକ ଯାଇଁଣ ମାର୍ଗରେ ॥
ପୋଥିକି ପିଟାଇ ଯହୁଁ ଗାଇଲେ ରସ ଗୀତ ।
ରୁଣ୍ଡହେଲେ ଶୁଣିବାକୁ ଲୋକେ ଯେ ବହୁତ ॥
ଏକକୁ ଠେଲି ଆରେକ ଆଗକୁ ଯେ ଯାଇ ।
ତାର ଗୀତ ଶୁଣି କରି ଆନନ୍ଦ ହୁଅଇ ॥
ବୀଣା ସହିତରେ ସ୍ୱର ହେବାରୁ ସମାନ ।
କିଏ ବୀଣା କିଏ ସ୍ୱର ନୋହିଲା ବାରଣ ॥
ଏହିପରି ଶୁଣି ଲୋକ ବହୁତ ଆଇଲେ ।
ଏକ କହନ୍ତେ ଆରେକ ବେଗେ ଦଉଡ଼ିଲେ ॥
ଦୋକାନିଏ ବିକା କିଣା ବନ୍ଦ କରି ଦେଇ ।
ଗୀତ ଶୁଣିବାକୁ ଗଲେ ଅତି ତ୍ୱରା ହୋଇ ॥
ଶୁଣିକରି ଲୋକମାନେ ହୋଇଲେ ଉଷତ ।
ବୋଇଲେ ଅପୂର୍ବ ଅଟେ ଏହି ନୂଆ ଗୀତ ॥
ଏହିପରି ଗାଇବାରେ ସେ ଦିନକ ଗଲା ।
ତହୁଁ ଆରଦିନ ତହୁଁ ପ୍ରଭାତ ହୋଇଲା ॥
ସେହିପରି ଦୁଇଭାଇ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲେ ।
ପୋଥିକି ପିଟାଇ ତହୁଁ ସେ ଗୀତ ଗାଇଲେ ॥
ରାଜାଙ୍କର ପାଖଲୋକ ଗଲେ ଶୁଣିବାକୁ ।
କହିଲେ ଆସି ଆପଣା ଆପଣା ରାଜାକୁ ॥
ତାଙ୍କଠାରୁ ଶୁଣି ନରପତିମାନେ ଗଲେ ।
ସେ ଗୀତ ଶୁଣିଣ ବହୁ ଆନନ୍ଦିତ ହେଲେ ॥
ବହୁ ଦେଶୁ ଆସିଥିଲେ ଋଷି ମୁନି ଯତି ।
ପିଲାଙ୍କର ଗୀତ ଶୁଣି ଆନନ୍ଦ ହୁଅନ୍ତି ॥
ଗୁହାର ଜଣାଇଲା ଯାଇଁ ଶ୍ରୀରାମଙ୍କ ଆଗେ ।
ଭୋ ଦେବ ଶୁଣିବା ହେଉ ଏହି ଯଜ୍ଞ ଲାଗେ ॥
ଦୁଇଟି ବାଳକ ବସି ଗାଉଛନ୍ତି ଗୀତ ।
ନୂଆ ପରି ଜଣାଯାଏ ସେ ତୁମ୍ଭ ଚରିତ ॥
ଋଷିଙ୍କ ଯାଗର ବାର୍ତ୍ତା ତାଡ଼କା ବିନାଶ ।
ଜାନକୀଙ୍କ ବିଭା ଆଉ ତୁମ୍ଭ ବନବାସ ॥
ଇତ୍ୟାଦି ଚରିତମାନ ତହିଁରେ ପଡୁଛି ।
ଶ୍ରବଣର ସୁଖକର ସେ ଅତି ହୋଇଛି ॥

ଗୁହାର ଜାଣନ୍ତେ ଏମନ୍ତ ରାମଙ୍କ ଅଗ୍ରତେ ।
ସତ୍ୟ ବୋଲିଣ କହିଲେ ନୃପତି ସମସ୍ତେ ॥
ଋଷିଏ କହିଲେ ପୁଣି ଏହି କଥା ସତ୍ୟ ।
ଏପରି ଶୁଣି ହରଷ ହେଲେ ରଘୁନାଥ ॥
ଡଗରକୁ ବୋଇଲେକ ଯାଇଁ ତାଙ୍କୁ ଆଣ ।
ଆଜ୍ଞା ପାଇଣ ଡଗର ଗଲାକ ବହନ ॥
ନବ କୁଶଙ୍କ ନିକଟେ ପରବେଶ ହେଲା ।
ରାଜା ଡାକୁଛନ୍ତିବେଗେ ଆସ ହେ ବୋଇଲା ॥
ତୁମ୍ଭ ଗୀତ ଶୁଣିବାକୁ କରିଛନ୍ତି ମନ ।
ଆସ ଶୁଣାଇ ଦେନିବ ଧନ ଯେ ବସନ ॥
ପୂର୍ବରୁ ତ ଋଷି ତାଙ୍କୁ ତିଆରି ଯେ ଥିଲେ ।
ଡଗର କହନ୍ତେ ତାଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଦୁହେଁ ଗଲେ ॥
ରାଜାଙ୍କ ସମ୍ମୁଖେ ମିଳି କଲେ ନମସ୍କାର ।
ତାଙ୍କୁ ଦେଖି ରାମ ହେଲେ ଆନନ୍ଦ ଅପାର ॥
ବୋଇଲେ କାଖେ ଯାକଛ କେବଣ ପୁରାଣ ।
କୁଶ କହିଲା ଏ ଗ୍ରନ୍ଥ ଅଟେ ରାମାୟଣ ॥
ଶ୍ରୀରାମ ବୋଇଲେ ତେବେ ସେହିଠାରେ ବସ ।
ଶୁଣିମା ତୁମ୍ଭର ଗ୍ରନ୍ଥ କର ପରକାଶ ॥
ରାମଙ୍କଠାରୁ ଏପରି ଶୁଣିଣ କ୍ରମରେ ।
ଗାଇଲେ ମୁନିବରଙ୍କ ବାକ୍ୟ ଅନୁସାରେ ॥
ଅପୂର୍ବ ଷଡ଼ସ୍ୱରରେ ଗାଇଲେକ ଗୀତ ।
ନାନା ଅଲଙ୍କାରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଅଛି ସେତ ॥
ଅନେକ ପ୍ରମାଣମାନ ଅଛଇ ତହିଁରେ ।
ସୁମଧୁର ଶୁଭେ ତନ୍ତ୍ରୀ ସ୍ୱର ସଙ୍ଗତରେ ॥
ସେ ଗୀତ ଶ୍ରବଣ କରି ନରେନ୍ଦ୍ର ରାଘବ ।
ତାହାଙ୍କ ହୃଦରେ ହେଲା ଆନନ୍ଦ ଉଦ୍ଭବ ॥
ମହାମୁନି ବାଲ୍ମୀକିଙ୍କୁ ଡାକିଲେ ସଭାକୁ ।
ବହୁଶାସ୍ତ୍ର ଜାଣିଥିବା ନୃପତିମାନଙ୍କୁ ॥
ପୁଣି ଡକାଇଲେ ବୃଦ୍ଧ ଯେତେକ ଦ୍ୱିଜାତି ।
ନିଗମ ପୁରାଣ ଶାସ୍ତ୍ର ଯେ ସବୁ ଜାଣନ୍ତି ॥
ତାହାଙ୍କୁ ଡକାଇ ଆଣି ପ୍ରଭୁ ରଘୁବୀର ।
ସ୍ୱର ଲକ୍ଷଣ ଜାଣନ୍ତି ଯେତେ ବିଜ୍ଞବର ॥
ଯେତୁ ସ୍ନେହେ ଶାସ୍ତ୍ରମାନ ଶ୍ରବଣ କରନ୍ତି ।
ପଦ ଅକ୍ଷର ଛନ୍ଦକୁ ଯେ ସବୁ ଜାଣନ୍ତି ॥
କିମ୍ବା କଳାପରେ ଯେତୁ ଅଟନ୍ତି ନିପୁଣ ।
କାର୍ଯ୍ୟ ବିଶାରଦ ଦ୍ୱିଜ ଆଉ ଜ୍ୟୋତିଃଗଣ ॥

ନୃତ୍ୟ ଗୀତ ବିଶାରଦ ଯେତେ ପୁରଜନ ।
ଉପସ୍ଥିତ ହେଲେ ପୁଣି ସେଠାରେ ଅଗଣି ॥
ବୃଦ୍ଧ କଳ୍ପ ବେଦ ସ୍କନ୍ଦ ଶାସ୍ତ୍ରଜ୍ଞ ଯେତେକ ।
ତାହାଙ୍କୁ ଡକାଇ ଆଣି ଶ୍ରୀରଘୁ ନାୟକ ॥
ସତ୍କାର କରି ବସି ଲବକୁଶଙ୍କୁ ଅନାଇ ।
ବୋଇଲେ ଏଠାରେ ଗୀତ ଗାଅ ତୁମ୍ଭେ ଦୁଇ
ରାଜା ଆଜ୍ଞା ପାଇ ଦୁଇ ଭାଇ ବୀଣା ଧରି ।
ଗାଇବାକୁ ଆରମ୍ଭିଲେ ମୂର୍ଚ୍ଛା ଦେଇକରି ॥
ପ୍ରଥମରେ ବନ୍ଦିଲେକ ବାଲ୍ମୀକି ଚରଣ ।
ତତପରେ ବନ୍ଦନା କଲେ ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ ।
କ୍ରୌଞ୍ଚ ମିଥୁନକୁ ବ୍ୟାଧ କରନ୍ତେ ନିଧନ ।
ଦେଖି ମୁନିମନେ ହେଲେ ଯେବେ କ୍ରୋଧମନ
ବ୍ରହ୍ମା ଅଗଣି ମୁନିଙ୍କି ବର ଦେଇଗଲେ ।
ନାରଦ ରାମ ଚରିତ ସକଳ କହିଲେ ॥
ଦଶରଥଙ୍କର ରାଜ୍ୟ ଶାସନ ପ୍ରଣାଳି ।
ପୁତ୍ର ନୋହିବାରୁ ରାଜା ମନେ ମନେ ଭାଳି ॥
ଲୋମପାଦ ଦେଶେ ଅନାବୃଷ୍ଟିର କାରଣ ।
ସେ ସ୍ଥାନେ ଆସିବା ବିଭାଣ୍ଡକର ନନ୍ଦନ ॥
ଲୋମପାଦ ଦେଶେ ଇନ୍ଦ୍ର ଜଳ ବରଷିବା ।
ଶାନ୍ତାକୁମାରୀକୁ ଋଷ୍ୟଶୃଙ୍ଗ ବିଭାହେବା ॥
ପୁତ୍ର ପାଇଁ ହୋମ ଋଷି ଅଯୋଧ୍ୟାରେ କଲେ ।
ପୂର୍ଣ୍ଣାହୁତି ଶେଷେ ଦଶରଥ ଚରୁ ନେଲେ ॥
ରାଜାନେଇଦେଲେ କଉଶଲ୍ୟା କୈକେୟୀଙ୍କୁ
ଦୁଇରାଣୀ କିଛି କିଛି ଦେଲେ ସୁମିତ୍ରାକୁ ॥
ଏକାବେଳେ ତିନିରାଣୀ ହେଲେ ଗର୍ଭବାସ ।
ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲା ଯହୁଁ ପ୍ରସବ ଦିବସ ॥
କୌଶଲ୍ୟା କୈକେୟୀଠାରୁ ଶ୍ରୀରାମ ଭରତ ।
ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଶତ୍ରୁଘ୍ନ ହେଲେ ସୁମିତ୍ରାହୁଁ ଜାତ ॥
ଶୁକ୍ଳପକ୍ଷ ଶଶୀ ସମ ପିଲାଏ ବଢ଼ିଲେ ।
ଶାସ୍ତ୍ରମାନ ପଢ଼ି ଶସ୍ତ୍ରବିଦ୍ୟା ଶିକ୍ଷା କଲେ ॥
ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର ଅଯୋଧ୍ୟାରେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ।
ଦଶରଥଙ୍କୁ ଶ୍ରୀରାମ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ମାଗିଲେ ।
ଶ୍ରୋତାମାନେ ତାଙ୍କ ଗୀତ ଶୁଣି ବାରମ୍ବାର ।
ଶୁଣିବାକୁ କ୍ରମେ ଇଚ୍ଛା ବଢ଼ିଲା ତାଙ୍କର ॥
ସମସ୍ତଙ୍କ ଚକ୍ଷୁ ତାଙ୍କ ଉପରେ ରହିଲା ।
ଗୀତ ଶୁଣି କର୍ଣ୍ଣ ଅନ୍ୟ ଆଡ଼କୁ ନ ଗଲା ॥
ଯେଉଁପରି କହିଥିଲେ ମୁନି ବାଲ୍ମୀକ ।
ସେହିପରି ଗାଉଛନ୍ତି ସେ ଦୁଇ ବାଳକ ॥
ଆଦ୍ୟରୁ ଆରମ୍ଭ ବିଂଶସର୍ଗ ଶେଷ କଲେ ।
ଅପରାହ୍ନ ହୋନ୍ତେ ରାମ ଭାଇଙ୍କି କହିଲେ ॥
ଅଠର ସହସ୍ର ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ଦିଅ ଯାଙ୍କୁ ଆଣି ।
ଆଉ ଏ ଯାହା ମାଗିବେ ତାହା ଦେବ ପୁଣି ॥
ଭରତ ରାମଙ୍କ ମୁଖୁଁ ଶୁଣି ଏ ବଚନ ।
ଭଣ୍ଡାରରୁ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ଆଣି ଦିଅନ୍ତେ ବହନ ॥
ଗ୍ରହଣ ନ କଲେ ତାହା ସେ ଦୁଇ ସୋଦର
ବିସ୍ମୟ ହୋଇ ତାହାଙ୍କୁ ଦେଲେ ଏ ଉତ୍ତର ।
ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ କି ହେବ ଆମ୍ଭର ଆମ୍ଭେ ବନବାସୀ ।
ଫଳ ମୂଳ ଖାଇ ନିତ୍ୟ ଆମ୍ଭାକୁ ସନ୍ତୋଷି ॥
କରିଅଛୁ ଆମ୍ଭେ ମୁନି ବ୍ରତକୁ ଧାରଣ ।
ବନେ କି କରିବୁ ନେଇ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ହିରଣ୍ୟ ॥
ଏକଥା ଶୁଣି ଶ୍ରୀରାମ ଆଉ ଶ୍ରୋତାମାନେ ।
ଅତିଶୟ ବିସ୍ମୟ ଯେ ହେଲେ ମନେ ମନେ ॥
ପଚାରିଲେ ଏ ଗ୍ରନ୍ଥର ପରିମାଣ କେତେ ।
କବି କିଏ କହ ତାହା ଆମ୍ଭର ଅଗ୍ରତେ ॥
ରାମ ଏହା ପଚାରିଲେ ସେ ବାଳକ ବେନି ।
ବୋଇଲେ ଏଥିରେ କବି ବାଲ୍ମୀକି ମୁନି ॥
ଏଥିରେ ଆପଣଙ୍କର ସମସ୍ତ ଚରିତ ।
ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଅଛନ୍ତି ଆହେ ନରନାଥ ॥
ଚତୁର୍ବିଂଶତି ସହସ୍ର ଶ୍ଳୋକେ ଏ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ।
ଏକଶତ ଉପାଖ୍ୟାନ ଅଛି ନୃପରଣ ॥
ଏ ମହାକାବ୍ୟ ଆଦ୍ୟରୁ ଉତ୍ତର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ।
ସାତ ଗୋଟି କାଣ୍ଡେ ହୋଇଅଛି ସମାପତ ॥
କରିଛନ୍ତି ପାଞ୍ଚଶତ ସର୍ଗରେ ବିଭାଗ ।
ଆମ୍ଭ ଗୁରୁ ସେ ମହର୍ଷି ଆହେ ମହାଭାଗ ॥
ଏହା କହି ଦୁଇ ଭାଇ ମଉନ ହୋଇଲେ ।
ବର୍ତ୍ତମାନ ଯାଅ ତୁମ୍ଭେ ଶ୍ରୀରାମ ବୋଇଲେ ॥
ସନ୍ଧ୍ୟା ତର୍ପଣ କରଣ ଗଲେ ରଘୁନାଥ ।
କୁଶ ଲବ କୁଟୀରରେ ହେଲେ ଉପସ୍ଥିତ ॥
ଫଳମୂଳ ଖାଇ ତହିଁ ସୁଖେ ନିଦ୍ରାଗଲେ ।
ପରଦିନ ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟ ସମୟେ ଉଠିଲେ ॥
ଏହି ସମୟରେ ରାମ ପ୍ରାତଃକୃତ୍ୟ ସାରି ।
ଯାଗଶାଳେ ସିଂହାସନେ ଯାଇଁ ବିଜେକରି ॥

ପାଚ ମନ୍ତ୍ରୀ ଆଦି ନୃପ ସେଠାକୁ ଆସିଲେ ।
ନବ ପୋଥି ଘେନି ତହୁଁ ଯାଇ ପହଞ୍ଚିଲେ ॥
ମିଳିକୁ ଦେଖି ଶ୍ରୀରାମ କହିଲେକ ବସ ।
କାଲି ଥିବା ଟାରୁ ପଢ଼ି ସର୍ବ ମନ ତୋଷ ॥
ଶୁଣିଣ କ୍ରମରେ ବସି ପୋଥି ଫିଟାଇଲେ ।
ମୁନି କହିବାର ପରେ ସୁସ୍ୱରେ ଗାଇଲେ ॥
ରାମଲକ୍ଷ୍ମଣଙ୍କୁ ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର ଗଲେ ଘେନି ।
ମାରିଇଲେ ରାମହସ୍ତେ ତାଡ଼କା ଯକ୍ଷିଣୀ ॥
ସିଦ୍ଧବନେ ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର ଯଜ୍ଞ ଶେଷ କରି ।
ମିଥିଳାକୁ ଗଲେ ଦୁଇଭାଇ ସଙ୍ଗେ ଧରି ॥
ପଥେ ଯାଇ ଅହଲ୍ୟାକୁ ପାଷାଣୁ ତାରିଲେ ।
ମିଥିଲାରେ ଧନୁଭଙ୍ଗି ସୀତା ବିଭା ହେଲେ ॥
ଆସନ୍ତେଣ ପର୍ଶୁରାମ ଓଗାଳିଲେ ପଥ ।
ତାର ଦର୍ପ ଚୂର୍ଣ୍ଣ କଲେ ପ୍ରଭୁ ରଘୁନାଥ ॥
ଅଯୋଧ୍ୟା ପ୍ରବେଶ ହେଲେ ଦଶରଥ ରାଜା ।
ଭରତଙ୍କୁ ଦେଖିବା ପାଇଁ ନେଇଗଲେ ଅଜା ॥
ରାଜ୍ୟରେ ରାମଙ୍କୁ ରାଜା କରିବା ବିଚାରି ।
ଅଭିଷେକ ଦ୍ରବ୍ୟମାନ ଥିଲେ ନିର୍ମ୍ମାଣ କରି ॥
କଇକେୟୀଙ୍କୁ ମନ୍ଥରା ଗୁପ୍ତେ ଶିଖାଇଲା ।
ଦଶରଥଙ୍କୁ କପଟେ ସତ୍ୟ କରାଇଲା ।
ତପୃରେ କୈକେୟୀ ବାକ୍ୟେ ରାମ ଗଲେ ବନ
ତାହାଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ ଗଲେ ଜାନକୀ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ॥
ରାମଙ୍କୁ ନ ଦେଖି ଏଣେ ଦଶରଥ ମଲେ ।
ବଶିଷ୍ଠ ତାହାଙ୍କୁ ତୈଳଭାଣ୍ଡରେ ରଖିଲେ ॥
ଦୂତ ମୁଖୁ ବାର୍ତ୍ତା ପାଇ ଆଇଲେ ଭରତ ।
ଶୁଣିଲେ ବନକୁ ଗଲେ ପ୍ରଭୁ ରଘୁନାଥ ॥
ପିତା ଦଶରଥ ତୈଳ ମଧ୍ୟେ ପଡ଼ିଥିଲେ ।
ତହୁଁରୁ କାଢ଼ି ତାହାଙ୍କୁ ଦହନ କରିଲେ ॥
ଦୁଃଖିତରେ ପ୍ରେତ କର୍ମ ମାନ କରି ଶେଷ ।
ବଶିଷ୍ଠାଦିଙ୍କୁ ଘେନିଣ ଗଲେ ରାମ ପାଶ ॥
ବହୁ ବିନୟେ ରାମଙ୍କୁ କହିଲେ ଭରତ ।
ତଥାପି ରାମ ନଇଲେ ନ ଲଙ୍ଘିଲେ ସତ୍ୟ ॥
ରାମଙ୍କ ପାଦୁକା ନେଇ ଭରତ ବାହୁଡ଼ିଲେ ।
ଅଯୋଧ୍ୟା ନ ଯାଇ ନନ୍ଦିଗ୍ରାମରେ ରହିଲେ ॥
ଚିତ୍ରକୂଟରେ ବରଷେ ରହିଲେ ଶ୍ରୀରାମ ।
ନାନା କୌତୁକେ ପୂରିଲା ଦନକ ସମାନ ॥

ଚିତ୍ରକୂଟ ଗିରି ତେଜି ଯାନ୍ତେ ରଘୁନାଥ ।
ବିରାଧ ରାକ୍ଷସ ଆସି ନିରୋଧିଲା ପଥ ॥
ତାର ବାହୁ ଛେଦ ରାମ ତାକୁ ମୋକ୍ଷକଲେ
ନାନାତୀଥ ବୁଲି ଦଶବର୍ଷ କଟାଇଲେ ।
ଅତ୍ରି ଋଷିଙ୍କ ଆଶ୍ରମେ ହେଲେ ପରବେଶ ।
ତହୁଁ ଜାନକୀ ପାଇଲେ ଅମଳାନ ବାସ ॥
ଅଗସ୍ତିଙ୍କ ବାକ୍ୟେ ପଞ୍ଚବଟୀରେ ରହିଲେ ।
ତିନିବର୍ଷ ତହିଁ ସୁଖେ ସମୟ କାଟିଲେ ॥
ମାୟାରୂପେ ସୂର୍ପଣଖା ସେଠାରେ ମିଳିଲା ।
ଦୁଷ୍ଟପଣେ ଜାନକୀଙ୍କୁ ଗିଳି ଦେଉଥିଲା ॥
ଦେଖି ଲକ୍ଷ୍ମଣ କାଟନ୍ତେ ତାର ନାକ କାନ ।
ଖର ଦୂଷଣ ତ୍ରିଶିରା ଆସିଲେ ବହନ ॥
ରାମଙ୍କବାଣେ ଚଉଦ ସହସ୍ର ରାକ୍ଷସ ।
ଖର ସହିତରେ ଯହୁଁ ହୋଇଲେ ବିନାଶ ॥
ଭୟେ ସୂର୍ପଣଖା ସିନ୍ଧୁ ପାର ହୋଇଗଲା ।
ଲଙ୍କାପୁରେ ରାବଣର ଆଗରେ କହିଲା ॥
ବୋଇଲା ହେ ଭ୍ରାତ ଦେଖ ଅବସ୍ଥା ମୋହର
ତୁମ୍ଭେ ଥାଉଁ ଥାଉଁ ଏହି ଦଶା ହେଲା ମୋର
ଅଯୋଧ୍ୟା ଦେଶରେ ଘର ନାମ ରଘୁନାଥ ।
ସାନଭାଇ ଭାରଯାକୁ ଘେନିଣ ସଙ୍ଗତ ॥
ଦଣ୍ଡକା ଅରଣ୍ୟେ ଆସି କୁଟୀର କରିଣ ।
ସେଠାରେ ରହିଅଛନ୍ତି ତପସ୍ୱୀ ବେଶେଣ ॥
ଦେଖିଲି ତାହାର ନାରୀ ଅପୂର୍ବ ସୁନ୍ଦରୀ ।
ରମ୍ଭାଉର୍ବଶୀ ମେନକା ନ ହୋଇବେ ସରି ॥
ଦୁର୍ଗା ଲକ୍ଷ୍ମୀ ତା ଶୋଭାକୁ ନୋହିବେ ସମାନ
ତୁମ୍ଭ ମନ୍ଦୋଦରୀ ତାର ଦାସୀ ଯୋଗ୍ୟ ଜାଣ
ଲଙ୍କାପୁରେ ଦେବ ନର ନାଗକନ୍ୟା ଯେତେ ।
ନ ହେବେ ସମାନ ତାର ରୂପକୁ କହିଁତେ ॥
ବଦନ ଚନ୍ଦ୍ରମା ଜଣି ଓଷ୍ଠ ବାଳ ରବି ।
ସିଂହ ମଝି ପୀନସ୍ତନୀ କରି ଗତ ଛବି ॥
କୁଞ୍ଚିତ ନୀଳ କୁନ୍ତଳ ପୃଷ୍ଠେ ଶୋଭେ ବେଣୀ
କେତେକାଳ ବସି ତାକୁ ଗଢ଼ିଲା ବିଧାଣି ॥
ତାକୁ ଦେଖି ଭାବିଲି ମୁଁ ବଳେ ହରିକୁ ନେବି
ମୋର ଭାଇ ରାବଣକୁ ଉପହାର ଦେବି ॥
ଲଙ୍କାପୁରର ମଣ୍ଡଣି ହେବ ଏ ସୁନ୍ଦରୀ ।
ତେଣୁ ତାହାର ପାଶକୁ ଏକା ହୋଇ ଗଲି ॥

ବଡ଼ଭାଇ ଆଜ୍ଞାଦେଲା ସାନୁଜ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ।
ସେ ଆସି ମୋ ନାସାକର୍ଣ୍ଣ ଛେଦିଲେ ତକ୍ଷଣ
ତହୁଁ ଖର ଦୂଷଣଙ୍କୁ ଆସି ଜଣାଇଲି ।
ମୋ ଦଶା ଦେଖିଣ ସେ ସୈନ୍ୟ ସଜକରି ॥
ଚଉଦ ସହସ୍ର ସୈନ୍ୟ ସଙ୍ଗତରେ ନେଇ ।
ରାମଙ୍କ ସହିତ ଯୁଦ୍ଧ କଲେ ସେ ଯାଇ ॥
ଏକା ରାମ ସମସ୍ତଙ୍କୁ କରିଲା ସଂହାର ।
ଭୟରେ ତହିଁ ଆସିଲି ପାଶକୁ ତୁମ୍ଭର ॥
ମାନ ଉଦ୍ଧାର ନ ହେଲେ ତେଜିବି ଜୀବନ
ଶୁଣି ରାବଣ ତାହାକୁ ଶାନ୍ତ୍ୱନା ଦେଇଣ ॥
ଏ ସମୟେ ମନ୍ଦୋଦରୀ କାତର ହୋଇଣ ।
ହସ୍ତଯୋଡ଼ି ବୋଲେ ଅହେ ଶୁଣ ପ୍ରାଣଧନ
ପୂର୍ବ ଶାପ କଥା ମନୁ ଗଲି କି ପାଶୋରି ।
ସୀତା ହରଣରେ ମୃତ୍ୟୁ ହୋଇବ ତୁମ୍ଭର ॥
ନ ଶୁଣି ରାବଣ କ୍ରୋଧେ ଯାନ ଆରୋହିଲା ।
ମାରୀଚ ପାଶରେ ଯାଇଁ ସମସ୍ତ କହିଲା ॥
ମାରୀଚ ବୋଇଲା ତାର ଭୟେ ଏଥେଁ ମୁହିଁ ।
ଜୀବନ ଘେନି ରହିଛି ବର୍ତ୍ତିଣ ମରାଇ ॥
ଅଗ୍ନି ସମ ଶର ତାର ଯମ ସମ ତେଜ ।
ତା ସଙ୍ଗେ ବିବାଦ ନ କର ହେ ରକ୍ଷରାଜ ॥
କଲେ ସର୍ବଥା ମରିବ ଶୁଣି ଦଶାନନ ।
ବୋଇଲା ଭୟ ତୁ ମୋତେ ଦେଖାଉ ଅଧମ
ରାବଣ ଡରେ ମାରୀଚ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣମୃଗ ହେଲା ।
ରାବଣ ତାହାକୁ ରଥେ ବସାଇ ଆଣିଲା ॥
ଲଙ୍କେଶ୍ୱର ମାରୀଚକୁ ଯହୁଁ ଛାଡ଼ିଦେଲା ।
ରାମ ପର୍ଣ୍ଣକୁଟୀ ଆଗେ ମାରୀଚ ମିଳିଲା ॥
ମନୋହର ଅଙ୍ଗ ଭଙ୍ଗୀ କରି ନୃତ୍ୟ କଲା ।
ତାକୁ ଦେଖି ସୀତାଙ୍କର ଶରଧା ହୋଇଲା ॥
ରାମ ତାକୁ ଧରିବାକୁ ଗୋଡ଼ାଇଲେ ଯହୁଁ ।
ମାୟାମୃଗ ବହୁଦୂର ତାଙ୍କୁ ନେଲା ତହୁଁ ॥
ଶ୍ରମପାଇ ଶର ତାକୁ ମାରନ୍ତେ ଶ୍ରୀରାମ ।
ରାମ ସ୍ୱରରେ ଡ଼ାକିଲା ରଖହେ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ॥
ସୀତା ସେହି ଡ଼ାକ ଶୁଣି ବିକଳ ହୋଇଲେ
ବହୁତ କୁବାକ୍ୟ କହି ଲକ୍ଷ୍ମଣେ ପେଷିଲେ ॥
ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଯାଆନ୍ତେ ରାବଣ ଯୋଗୀ ବେଶଧରି ।
ମଠି ଆସି ଜାନକୀଙ୍କୁ ବଳେ ନେଲା ହରି ॥
ଜଟାୟୁ ଦେଖି ରାବଣ ସଙ୍ଗରେ ଯୁଝିଲା ।
ଖଡ଼ଗେ ରାବଣ ତାର ଡେଣାକୁ କାଟିଲା ॥
ଆକାଶେ ତହୁଁ ସେମାନେ କରନ୍ତେ ଗମନ ।
ଅଙ୍ଗରୁ କାଢ଼ିଲେ ସୀତା ଅଳଙ୍କାର ମାନ ॥
ଉତ୍ତରୀରେ ବାନ୍ଧି ତାହା ତଳକୁ ଫିଙ୍ଗିଲେ ।
ଦଇବ ବଶରେ ତାକୁ ସୁଗ୍ରୀବ ପାଇଲେ ॥
କପି ବୋଲିଣ ଦେଖିଲେ ସେ ବସ୍ତ୍ର ଫିଟାଇ
ଯତନ କରିଣ ତାହା ରଖାଇଲେ ନେଇ ॥
ସୀତାଙ୍କୁ ଘେନିଣ ସିନ୍ଧୁ ପାର ହୋଇଗଲା ।
ଅଶୋକ ବନେ ଅସୁରୀ ଜଗାଇ ରଖିଲା ॥
ଏଣେ ରାମ କୁଟୀରରେ ସୀତାଙ୍କୁ ନ ଦେଖି ।
ଗିରିବଡ଼ ବନ ପର୍ବତେ ଖୋଜିଲେ ନିରେଖି ॥
କାହିଁ ନ ଦେଖି ସୀତାଙ୍କୁ ହୋଇଲେ ବିକଳ
ନେତ୍ର ଯୁଗଳୁ ବହିଲା ଅଶ୍ରୁ ଅନର୍ଗଳ ।
କାନ୍ଦି କାନ୍ଦି ଯାଆନ୍ତେ ପଥେ ଭେଟିଲେ ଜଟାୟୁ
ସେହି କହିଲା ସୀତାଙ୍କୁ ନେଲା ଲଙ୍କରାହୁ ॥
ଏହା କହିଣ ଯହୁଁ ସେ ଛାଡ଼ିଲା ଜୀବନ ।
ଶ୍ରୀରାମ ତାହାକୁ ତହିଁ କରିଣ ଦହନ ॥
ସେଠାବରୁ ବିଜେକଲେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଶୋକରେ
ପଡ଼ିଲେ କବନ୍ଧ ରାକ୍ଷସର ହାବୁଡ଼ରେ ॥
ତାକୁ ବଧନ୍ତେ ସେ ଦିବ୍ୟରୂପକୁ ଧଇଲା ।
ତୁମ୍ଭ ଭାର୍ଯ୍ୟା ଦଶଶିର ନେଲା କହିଗଲା ॥
ସେଠାବରୁ ଦୁଇଭାଇ ଶୋକଦୁଃଖେ ଗଲେ ।
ଗୋପାଳମାନଙ୍କ ପଲ୍ଲୀ ନିକଟେ ମିଳିଲେ ॥
ତୃଷାର୍ତ୍ତେ ମଣିକ ଦେଇ ମାଗିବାରୁ କ୍ଷୀର ।
ଗୋପାଳେ ବୋଇଲେ କିଏ ଜାଣେ କି ପଥର
ଶୁଣି ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଦୁଧକୁ ରଜତ କରନ୍ତେ ।
ଭୟେ ଦୁଧଦେଲେ ଆଣି ଗୋପାଳ ସମସ୍ତେ
କ୍ଷୀର ଖାଇ ଦୁଇଭାଇ ଶବରୀ ଭେଟିଲେ ।
ତାଙ୍କୁ ମୋକ୍ଷକରି ପମ୍ପାସରକୁ ଦେଖିଲେ ॥
ସେ ସର ଜଳରେ ଚକ୍ରବାକୀ ଚକ୍ରବାକ ।
କ୍ରୀଡ଼ା କରିବାର ଦେଖି ଶ୍ରୀରଘୁନାୟକ ॥
ସୀତାଙ୍କ ବାର୍ତ୍ତା ପୁଚ୍ଛନ୍ତେ ଅତି ଆର୍ତ୍ତହୋଇ ।
ଶୁଣି ଚକ୍ରବାକ ନିଜମନେ ଖଙ୍ଗ ବହି ॥
ରାମଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କୁ କହନ୍ତେ ଅତି କଟୁ ଗୀର ।
ତାଙ୍କୁ ଶାପ ଦେଇଗଲେ ଋଷ୍ୟମୂକ ପର ॥

ସେହିଠାରେ ହନୁମନ୍ତ ତାହାଙ୍କୁ ଭେଟିଲେ ।
ନିଜ ପରିଚୟ ଦେଇ ସୁଗ୍ରୀ ଭେଟାଇଲେ ॥
ଦୁଇଜଣ ନିଜ ଦୁଃଖ କୁହାକୁହି ହେଲେ ।
ଅଗ୍ନି ସାକ୍ଷୀ କରି ତହିଁ ମଇତ୍ର ହୋଇଲେ ॥
ରଖିଥିବା ଅଳଙ୍କାର ସୁଗ୍ରୀବ ଆଣାଇ ।
ଦିଅନ୍ତେ ଶ୍ରୀରାମ ଦେଖି କାନ୍ଦିଲେକ ତହିଁ ॥
ବାଳି ମାରିବି ପ୍ରତିଜ୍ଞା କଲେ ରଘୁରାୟ ।
ସେ କଥାରେ ସୁଗ୍ରୀବର ନୁହନ୍ତେ ପ୍ରତ୍ୟୟ ॥
ଦୁନ୍ଦୁଭି ହାଡ଼କୁ ପାଦ ଅଙ୍ଗୁଷ୍ଠେ ଫିଙ୍ଗିଲେ ।
ଏକ ବାଣକରେ ସପ୍ତଶାଳକୁ ଛେଦିଲେ ॥
ତହିଁ ଅନନ୍ତରେ ବାଳି ବୀରକୁ ସଂହାରି ।
ସୁଗ୍ରୀବକୁ କିଷ୍କିନ୍ଧ୍ୟାରେ ଅଭିଷେକ କରି ॥
ଆପଣେ ରହିଲେ ଯାଇ ଗିରି ମାଲ୍ୟବନ୍ତ ।
ତହିଁ ଚତୁର୍ମାସ୍ୟା ଗୃହିମାସ କଲେ ଗତ ॥
ସୁଗ୍ରୀବ ଗୃହିଦିଗକୁ ଦୂତ ବରିଗଲା ।
ଦକ୍ଷିଣ ଦିଗକୁ ହନୁମନ୍ତ ଯାଇଥିଲା ॥
ସମୁଦ୍ର ଡେଇଁ ଲଙ୍କାରେ ହୋଇଲା ପ୍ରବେଶ ।
ସୀତାଙ୍କୁ ଦେଖି ହୋଇଲା ଅତ୍ୟନ୍ତ ହରଷ ॥
ମୁଦ୍ରିକା ସନ୍ତକ ଦେଇ ତାଙ୍କଠାରୁ ମଣି ।
ଘେନିଣ ଲୁଗା ପଣନ୍ତେ ବାନ୍ଧିଲା ପାବନୀ ॥
ମଧୁବନ ଫଳ ଖାଇ ସେ ବନ ଭାଙ୍ଗିଲା ।
ବହୁ ସୈନ୍ୟସହ ଅକ୍ଷକୁମର ମାଇଲା ॥
ଲଙ୍କାପୋଡ଼ି ସେ ସ୍ଥାନରୁ ବେଗ ହୋଇ ଆସି ।
ଅଙ୍ଗଦ ଆଦି କପିଙ୍କି ନେଇଣ ଅଶ୍ୱାସି ॥
ରାମଙ୍କ ଆଗେ କହିଲା ସକଳ ସନ୍ଦେଶ ।
ମଣି ଲଭି ରଘୁନାଥ କାନ୍ଦିଲେ ବିଶେଷ ॥
ଋକ୍ଷକପି ସୈନ୍ୟ ସିନ୍ଧୁକୂଳେ ହେଲେ ଯାଇ ।
ଏ କଥା ଦୂତ ରାବଣେ କହିଲେ ବୁଝାଇ ॥
ବିଭୀଷଣ ତାଙ୍କୁ ହିତ କହନ୍ତେ ବହୁତ ।
ତାଙ୍କୁ ମାରି ଅପମାନ ଦ୍ୟନ୍ତେ ଦଶମାଥ ॥
ଚତୁର୍ମନ୍ତ୍ରୀ ଘେନି ସଙ୍ଗେ ଆସି ବିଭୀଷଣ ।
ଶ୍ରୀରାମ ପାଦପଦ୍ମରେ ପଶିଲା ଶରଣ ॥
ସିନ୍ଧୁକୁ ରାମ ବହୁତ ସ୍ତବ ସ୍ତୁତି କଲେ ।
କୋପେ ଧନୁକୁ ଧରନ୍ତେ ବରୁଣ ଅଇଲେ ।
ବନ୍ଧ ବାନ୍ଧିବା ଉପାୟ ତାଙ୍କୁ କହିଦେଇ ।
ଜଳରାଜନ ଗଲେକ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ ହୋଇ ॥
ନଳ ଛୁଅନ୍ତେ ଅଚଳ ଜଳରେ ଭାସିଲା ।
ଏପରି ଶତଯୋଜନ ସେତୁବନ୍ଧ ହେଲା ॥
ସୈନ୍ୟସହ ରଘୁପତି ସେହି ବନ୍ଧେ ଗଲେ ।
ସୁବଳ ପର୍ବତେ ଗଡ଼ ଜଗିଣ ରହିଲେ ॥
ଏ ଭିତରୁ କପି ସୈନ୍ୟ ଜଳିବା ପାଇଁକି ।
ଶୁକ ଶାରଣ ପେଶିଲା ସୁବଳ ଗିରିକି ॥
ପୁଣି ଆପଣେ ଲକ୍ଷେକ ଛତ୍ର ଧରାଇଲା ।
ଆକାଶରେ ରହି ରାମ ସୈନ୍ୟ ଜଗୁଥିଲା ॥
ବିଭୀଷଣକୁ ଦେଖିଣ ମାଇଲା ଗଦାଏ ।
ହନୁମନ୍ତ ଧଇଲା ତା ବଞ୍ଚାଇଣ କାୟେ ॥
ଶ୍ରୀରାମ କାଣ୍ଡକେ ଲକ୍ଷ ଛତ୍ର କାଟିଦ୍ୟନ୍ତେ ।
ରାବଣ ପଳାଇଗଲା ତହୁଁ ଅତି ଭୀତେ ॥
ବିଦ୍ୟୁଜ୍ଜିହ୍ୱାକୁ ଡ଼କାଇ ତହିଁ ଆଜ୍ଞା ଦେଲା ।
ରାମ ଧନୁ ଶିର କରି ଆଣ ତୁ ବୋଇଲା ॥
ତାକୁ ନେଇ ଦେଖାଇଲା ଜାନକୀର ପାଶ ।
ଦେଖି ଜାନକୀ କାନ୍ଦିଲେ କରିଣ ବିଶ୍ୱାସ ॥
ଏ ଭିତରୁ କପିସୈନ୍ୟ ଚୁରିଭାଗ ହୋଇ ।
ଗଡ଼ଦ୍ୱାରେ ରହିଲେ ସେ ଶାଳଶିଳା ନେଇ ॥
ତହୁଁ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ଡ଼ାକି ଅଙ୍ଗଦକୁ ।
ଲେଖା ଦେଇ ପଠାଇଲେ ରାବଣ ପାଶକୁ ॥
ଅଙ୍ଗଦ ସଙ୍ଗରେ ଯହୁଁ ସେ କଲା କଳହ ।
ଜଗତଦ୍ରୂଳ ଆଣିଲା ବାଳିବୀର ପୁଅ ॥
ତହୁଁରେ ହରି ଅସୁରେ କଲେ ଘୋରଯୁଦ୍ଧ ।
ସେହି ରଣେ ଯଜ୍ଞଶତ୍ରୁ ହୋଇଲା ଯେ ବଧ ॥
ସେହି ରଣେ ପରାଜିତ ହେଲା ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ ।
ନରାନ୍ତକ ସେନାପତି ହୋଇବାରୁ ହତ ॥
ତାଙ୍କ ସକାଶେ ରାବଣ ବହୁ ଶୋକ କଲା ।
ପୁଣି ହନୁ ଆଜ୍ଞାପତ୍ର ନେଇଣ ଚଳିଲା ॥
ରାବଣ ପଠନ୍ତେ ତାକୁ କ୍ରୋଧରେ କହଇ ।
ରାମ ମୋତେ ଜାଣି ନେଉ ତାରି ବଳଦେଖି ॥
ଏହା କହି ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ ସୁଅକୁ ପେଶିଲା ।
ସେ ଆସି ବହୁତ ଋକ୍ଷକପି ନାଶକଲା ॥
ସଂଗ୍ରାମ ଶେଷେ ନାଗଫାଶେ ଶ୍ରୀରାମ ଲକ୍ଷ୍ମଣେ ।
ବନ୍ଧନ କରି ଚଳିଲା ଆପଣା ସଦନେ ॥
ଏହା ଦେଖି କପିମାନେ ବହୁତ କାନ୍ଦିଲେ ।
ଗରୁଡ଼କୁ ରଘୁନାଥ ଯହୁଁ ସୁମରିଲେ ॥

ସେ ଅସନ୍ତେ ନାଗଫାଶ ପଳାଇଣ ଗଲା ।
ଏହା ଶୁଣି ଦଶାନନ ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇଲା ॥
ଅକମ୍ପନ ବଜ୍ରଦଂଷ୍ଟ୍ର ଧୂମ୍ରାକ୍ଷ ପ୍ରହସ୍ତ ।
ଏ ଚାରି ବୀରଙ୍କୁ ଯୁଦ୍ଧେ ପେଷିଲା ତ୍ୱରିତ ॥
ଏମାନେ ପ୍ରତିଜ୍ଞା କରି ଯାଇ ଯୁଦ୍ଧ କଲେ ।
ଋକ୍ଷ ବାନରଙ୍କ ହାତେ ପ୍ରାଣ ହରାଇଲେ ॥
ଏ ଚାରେ ମରିବା ଶୁଣି ଶୋକେ ଦଶଶିର ।
ନିଜେ ଯୁଦ୍ଧ କରିବାକୁ ହୋଇଲା ବାହାର ॥
ବହୁତ କପି ମାଇଲା କରି ଘୋର ରଣ ।
ଦେଖି ଅଗଭର ହେଲେ ସୁମିତ୍ରା ନନ୍ଦନ ॥
ସମରେ ନ ପାରି ବ୍ରହ୍ମ ଶକତି ମାରିଲା ।
ମୋହଯାନ୍ତେ ନେବା ଅଭିପ୍ରାୟେ ତୋଳୁଥିଲା
ଏ ସମୟେ ହନୁମନ୍ତ ପଛଆଡୁ ଯାଇ ।
ବିଧାଏ ମାରନ୍ତେ ସେହି ଗଲାକ ପଳାଇ ॥
ଦୂତମାନଙ୍କୁ ଡାକିଣ ଦେଲା ଏ ଆଦେଶ ।
କୁମ୍ଭକର୍ଣ୍ଣଙ୍କୁ ଉଠାଇ ଆଣ ମୋର ପାଶ ॥
ଆଜ୍ଞାପାଇ କୁମ୍ଭକର୍ଣ୍ଣ ପାଶେ ଦୂତେ ଗଲେ ।
ବହୁ କଷ୍ଟରେ ତାହାର ନିଦ୍ରାକୁ ଭାଙ୍ଗିଲେ ॥
ତାକୁ ସବୁକଥା କହି ଯୁଦ୍ଧକୁ ପେଷିଲା ।
ରାମଶରେ ଉଡ଼େ ବୀର ପ୍ରାଣ ହରାଇଲା ॥
କୁମ୍ଭକର୍ଣ୍ଣ ମରିବାର ଶୁଣିଣ ରାବଣ ।
ଭୂମିରେ ପଡ଼ିଲା ଦେହେ ନ ରହିଲା ଜ୍ଞାନ ॥
ଏହା ଦେଖି ଅତିକାୟ ଆଦି ଦେବାନ୍ତକ ।
ମହୋଦର ମହାପାର୍ଶ୍ୱ ବୀର ନରାନ୍ତକ ॥
ତ୍ରିଶିରା ଏ ଛଅ ବୀର ପ୍ରତିଜ୍ଞା କରିଲେ ।
ଯୁଦ୍ଧକୁ ଯାଇଁ କପିଙ୍କ ହାତରେ ମରିଲେ ॥
ଏହାଙ୍କ ମରଣ ଶୁଣି କାନ୍ଦନ୍ତେ ରାବଣ ।
ବାହାରିଲା ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ ପ୍ରତିଜ୍ଞା କରିଣ ॥
ବ୍ରହ୍ମଶର ପେଷି ଋକ୍ଷ କପିଙ୍କି ମାଇଲା ।
ରାମ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଦୁହିଙ୍କି ମୋହେ ପକାଇଲା ॥
ବିଭୀଷଣ ଲୁଚିଥିଲା ପର୍ବତ ଗୁହାରେ ।
ହନୁମନ୍ତ ପଡ଼ିଥିଲା କେବଳ ଛଦ୍ମରେ ॥
ସେ ଦୁହେଁ ଯାଇଁ ସୁଷେଣ ପାଶରେ ମିଳିଲେ ।
ତାହାର ଆଦେଶେ ହନୁ ଔଷଧି ଆଣିଲେ ॥
ସେ ଗନ୍ଧେ ମୋହ ତେଜିଲେ ଦୁଇ ସହୋଦର ।
ଅବର ପ୍ରାଣ ପାଇଲେ ସର୍ବ ବନଚର ॥

ଅସୁରେ ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ହୋଇ ରାତ୍ରେ ଶୋଇଥିଲେ ।
ସୁଗ୍ରୀବ ବାକ୍ୟେ ବାନର ପାଚେରୀ ଡେଇଁଲେ
ଅସୁରମାନଙ୍କ ଘରେ ଲଗାଇଲେ ଜୁଇ ।
ଯେ ଘରୁ ବାହାରେ ମାରି ପକାଇଲେ ତହିଁ ॥
ଲାଗିଲା ତୁମୁଳ ଯୁଦ୍ଧ ମଲେ ବହୁ କପି ।
ସେପରି କପି ମାଇଲେ ଅସୁରଙ୍କୁ କୋପି ॥
ସେହି ଯୁଦ୍ଧେ ଶୋଣିତାକ୍ଷ ଯୂପାକ୍ଷ କମ୍ପନ ।
ପ୍ରଜଙ୍ଘ କୁମ୍ଭ ଏ ପାଞ୍ଚ ହୋଇଲେ ନିଧନ ॥
କୁମ୍ଭର ମରଣ ଦେଖି ନିକୁମ୍ଭ ଧାଇଁଲା ।
ଘୋର ରଣ କରି ହନୁମନ୍ତ ହାତେ ମଲା ॥
ଏମାନଙ୍କ ମରଣ ଦେଖିଣ ଦଶଶିର ।
ଶୋକେ ମକ ରାକ୍ଷସକୁ ପେଷିଲା ସତ୍ୱର ॥
ସେ ଗୋଧୁ ଚର୍ମ ଗୁଡ଼ାଏ ରଥେ ଗୁଡ଼ାଇଲା ।
ତେନୁ ବୃଷ ବସ୍ତ୍ରା ରଥ ଉପରେ ରଖିଲା ॥
ସେ ରଥେ ବସି ଯୁଦ୍ଧକୁ କଲାକ ଗମନ ।
ଅଗ୍ନିଶରେ ତାକୁ ପୋଡ଼ିଦେଲେ ଯେ ଶ୍ରୀରାମ
ମକରାକ୍ଷ ବଧ ବାର୍ତ୍ତା ଶୁଣି ଦଶମାଥ ।
ପୁତ୍ରରଙ୍କ ଗୁଣ ସ୍ମରି କାନ୍ଦିଲା ବହୁତ ॥
ତରଣୀସେନର କଥା ତା ମନେ ପଡ଼ିଲା ।
ତାହାକୁ ଡକାଇ ରଣ ସ୍ଥାନକୁ ପେଷିଲା ॥
ବିଭୀଷଣ ପୁତ୍ର ଅଟେ ବିଷ୍ଣୁଙ୍କ ଭକତ ।
ଶ୍ରୀରାମଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ରଣ କଲାକ ବହୁତ ॥
ସ୍ତୁତି କରୁଥାଏ ପୁଣି ରଣ କରୁଥାଏ ।
ତା ଯୁଦ୍ଧେ ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇଲେ ଯହୁଁ ରାମରାୟେ
ବିଭୀଷଣଙ୍କୁ ପୁଚ୍ଛନ୍ତେ ସେ କହିଲା ମାର ।
ତେଣୁ ରାମ ବ୍ରହ୍ମଶରେ ଛେଦିଲେ ତା ଶିର ॥
ଶିର ରାମନାମ କହି ଗଡ଼ି ଗଡ଼ି ଗଲା ।
ଦେଖି ବିଭୀଷଣ ନେତ୍ରୁ ଲୋତକ ବହିଲା ॥
ଅବନୀରେ ପଡ଼ି ଯହୁଁ ହୋଇଲା କାତର ।
ବହୁରୂପେ ପ୍ରବୋଧିଲେ ତାକୁ ରଘୁବୀର ॥
ଏହାର ମରଣ ବାର୍ତ୍ତା ପାଇ ଦଶାନନ ।
ବୁଦ୍ଧି ନ ସ୍ଫୁରିଲା କ୍ଷଣେ ହୋଇଲା ମଉନ ॥
ପାଖ ଅସୁରେ ବୋଇଲେ ବିରସ କିପାଇଁ ।
ବୀରବାହୁ ନାମେ ତୁମ୍ଭ ପୁତ୍ରେକ ଅଛଇ ॥
ତାହାକୁ ଅଣାଇ ଦେବ ପେଶନ୍ତୁ ରଣକୁ ।
ସେ ନିଶ୍ଚେ ମାରି ଆସିବ ନର ବାନରଙ୍କୁ ॥

ଅସୁରଙ୍କଠାରୁ ଶୁଣି ତାକୁ ଅଣାଇଲା ।
ଗଉରବ କରି ସର୍ବ ବୃତ୍ତାନ୍ତ କହିଲା ॥
ରାବଣ କଥାରେ ସେହି ଯୁଦ୍ଧକୁ ଚଳିଲା ।
କପିଙ୍କି ବିନାଶି ଲକ୍ଷ୍ମଣଙ୍କୁ ମୋହ କଲା ॥
ଏହା ଶୁଣି ରାମ ଯାଆନ୍ତେ ଯୁଦ୍ଧକୁ ସତ୍ୱରେ ।
ବୀରବାହୁ ଯୁଦ୍ଧ କଲା ନାନା ପରକାରେ ॥
ବୀରବାହୁ କଣ୍ଠେ ଖଳ ପୁରୁଷ ରହିଲେ ।
ସରସ୍ୱତୀ ଶ୍ରୀରାମଙ୍କ କଣ୍ଠେ ବିଜେ କଲେ ॥
ଲାଗିଲା ତ୍ରିମୂଳି ଯୁଦ୍ଧ ଦୁଇଜଣଙ୍କର ।
ବୈଷ୍ଣବାସ୍ତ୍ରେ ଛେଦିଲେକ ରାମ ତାର ଶିର ॥
ତହୁଁ ରାମ ବିଜେ କଲେ ନିଜ କୁଟିରକୁ ।
ସେନାପତିମାନେ ଗଲେ ଆପଣା ଠଣାକୁ ॥
ସେ ରାତ୍ରେ ରାମ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଦେଖିଲେ ସ୍ୱପନ ।
ଇନ୍ଦ୍ରଜିତକୁ ନିଅନ୍ତି କୃତାନ୍ତକ ଗଣ ॥
ବୀରବାହୁର ମରଣ ଶୁଣି ବିଂଶପାଣି ।
ଅତ୍ୟନ୍ତ ଶୋକ କରିଣ ପଡିଲା ଅବନୀ ॥
ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ ଯାଇ ତାକୁ ବହୁ ବୁଝାଇଲା ।
ରାମଙ୍କୁ ମାରିବା ପାଇଁ ପ୍ରତିଜ୍ଞା କରିଲା ॥
ସେ ରାତ୍ରେ ପ୍ରମିଳା ଇନ୍ଦ୍ରଜିତର ମହିଳା ।
କୁସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖି ପ୍ରଭାତେ ବସି କାନ୍ଦୁଥିଲା ॥
ତାହାକୁ ପ୍ରବୋଧ ଦେଇ ରାବଣର ପୁଅ ।
ସୈନ୍ୟଙ୍କୁ କହିଲା ତୁମ୍ଭେ ବେଗେ ସଜହୁଅ ॥
ନିଜେ ଯାଇ ଖିରତରେ ହୋଇ ବୀରବେଶ ।
ନିକୁମ୍ଭିଲା ବଟପାଶେ ହେଲା ପରବେଶ ॥
ହୋମ କରନ୍ତେ ଅଗ୍ନି ତା ପୂଜା ନ ଘେନିଲେ
ବହୁକ୍ରୋଧକରି ତାକୁ ବରହିଁ ନ ଦେଲେ ॥
ବିମୁଖୀ ହୋଇ ଇନ୍ଦ୍ରାରି ଯୁଦ୍ଧସ୍ଥାନେ ଗଲା ।
ମାୟାସୀତା କରି ରଥେ ଘେନି ଯାଇଥିଲା ॥
ବହୁତ ସମର କରି ହନୁ ସାକ୍ଷାତରେ ।
ଖଡ଼ଗରେ ମାୟାସୀତା ହାଣିଲା ସତ୍ୱରେ ॥
ଶୁଣି ଶ୍ରୀରାମ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ବାନରେ କାନ୍ଦିଲେ ।
ବିଭୀଷଣ ବଚନରେ ସବେ ତୁନି ହେଲେ ॥
ବିଭୀଷଣ ବଚନରେ ଲକ୍ଷ୍ମଣଙ୍କୁ ନେଲେ ।
ତାଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ହନୁଆଦି ସେନାପତି ଗଲେ ॥
ଅସୁରର ହୋମ ଭଙ୍ଗି କରନ୍ତେ ବିନଷ୍ଟ ॥
ଆସନ ଛାଡ଼ି ଉଠିଲା ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ ଦୁଷ୍ଟ ॥

ଏହି ଦୁଇ ମହାଯୋଦ୍ଧା କଲେ ଘୋରରଣ ।
ସର୍ବଶେଷେ ଇନ୍ଦ୍ର ଅସ୍ତ୍ର ଧରିଲେ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ॥
ଶ୍ରୀରାମ ସୁମରି ତାହା ଶୀଘ୍ର ଛାଡ଼ିଦେଲେ ।
ଇନ୍ଦ୍ରଜିତର ଶିରକୁ କାଟି ପକାଇଲେ ॥
ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ ବଧ ବାର୍ତ୍ତା ଶୁଣିଣ ଶ୍ରୀରାମ ।
ଲକ୍ଷ୍ମଣଙ୍କୁ କୋଳ କରି କଲେ ଆଲିଙ୍ଗନ ॥
ତତ୍ପରେ ସ୍ନାନାଦି କରି ଫଳମୂଳ ଖାଇ ।
ସକଳେ ଶୋଇଲେ ଶ୍ରମ ହରିବାର ପାଇଁ ॥
ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ ମଲା କଥା ଚର ମୁଖୁ ଶୁଣି ।
ହା-ପୁତ୍ର କହି ରାବଣ ପଡ଼ିଲା ଧରଣୀ ॥
ମନ୍ଦୋଦରୀ ରାଣୀ ଶୁଣି କାନ୍ଦିଲା ବହୁତ ।
ପ୍ରମିଳାର ଶୋକ କେହୁ କରିବାକ ଅନ୍ତ ॥
ପୁରଯାକରେ କ୍ରନ୍ଦନ ଚହଳ ପଡ଼ିଲା ।
ସେଦିନ ରାତିଟା ଶୋକ ଦୁଃଖେ ପାହିଗଲା ॥
ପ୍ରଭାତ ହୁଅନ୍ତେ ଦଶ ବଦନ କ୍ରୋଧରେ ।
ବୀରଙ୍କୁ କହିଲା ସଜ ହୁଅ ହେ ବେଗରେ ॥
ଏମନ୍ତ କହିଣ ନିଜେ ହେଲା ବୀରବେଶ ।
ସୈନ୍ୟସହ ଯୁଦ୍ଧ ସ୍ଥାନେ ହୋଇଲା ପ୍ରବେଶ ॥
ତେଣେ ପ୍ରଭାତରୁ ରାମ ନିତ୍ୟକର୍ମ ସାରି ।
କୁଟୀରରେ ବସିଥିଲେ ମୃଗ ଚର୍ମୋପରି ॥
ବାରତା ପାଇ ସକଳେ ଯୁଦ୍ଧ କରି ଗଲେ ।
ରାବଣର ଅନୁଚରମାନଙ୍କୁ ମାରିଲେ ॥
ମହୋଦର ମହାପାର୍ଶ୍ୱ ଆଦି ବିରୂପାକ୍ଷ ।
ଏମାନଙ୍କୁ ମାରିଲେକ ବେଢ଼ି ହରି ଋକ୍ଷ ॥
ସେନାପତି ମୃତ୍ୟୁ ଦେଖି ରାବଣ ଆଇଲା ।
ରାମ ଲକ୍ଷ୍ମଣଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ବହୁ ରଣ କଲା ॥
ଏକଘ୍ନୀ ଶକତି କାଢ଼ି ଧଇଲା ହସ୍ତରେ ।
ମାରନ୍ତେ ପଡ଼ିଲା ଯାଇଁ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଛାତିରେ ॥
ଭୂମିରେ ପଡ଼ିଲେ ବୀର ହୋଇଣ ଅଚେତ ।
ତାକୁ କୋଳେ ଧରି ରାମ କାନ୍ଦିଲେ ବହୁତ
ସୁଷେଣ ବୈଦ୍ୟ କହନ୍ତେ ଔଷଧ ବିଧାନ ।
ଶୁଣି ବେଗହୋଇ ଗଲା ବୀର ହନୁମାନ ॥
ଉଡ଼ିଯାଇ ଶୂନ୍ୟେ ବହୁ ଅସୁର ମାଇଲା ।
ସରୋବରେ ପଶି କୁମ୍ଭୀରୀଙ୍କ ନାଶ କଲା ॥
ତପୀରୂପେ କାଳନେମୀ ଦୈତ୍ୟକୁ ସଂହାରି ।
ଗନ୍ଧମାଦନେ ପ୍ରବେଶ ହେଲା ଯାଇ ଚରି ॥

ଔଷଧ ନ ଶକ୍ତି ହନୁଗିରି ଉପାଡ଼ିଲା ।
ମସ୍ତକେ ନେଇ ଅଯୋଧ୍ୟା ବାଟେ ଆସୁଥିଲା ॥
ଭରତ ବାଟୁଳିରେ ମୋହ ଯାନ୍ତେ ହନୁମାନ ।
ନିଜ ନିଜ ପରିଚୟ ଦେଲେ ଦୁଇଜଣ ॥
କେ କାହାକୁ ନ କହିବ ଏ ପ୍ରତିଜ୍ଞା କଲେ ।
ଏହି ବିଷୟ କ୍ରମରେ ପଢ଼ିବାର ବେଳେ ॥
ଭରତ ହନୁମାନର ମୁଖକୁ ଅନାଇ ।
ଇଷତ ହସିଲେ ଜାଣି ନ ପାରିଲେ କେହି ।
ଦୁହିଙ୍କର ହର୍ଷ ମୁଖ ଶ୍ରୀରାମ ଜାଣିଲେ ।
କିପାଇଁ ହସୁଛ ଦୁହେଁ ବୋଲି ପଚାରିଲେ ॥
ଭରତ ବୋଇଲେ ଦେବ ସତ ଏହି କଥା ।
ଯାହା ଲେଖିଛନ୍ତି ମୁନି କେବେ ନୁହେ ମିଥ୍ୟା
ଏ ଉତ୍ତରୁ ହନୁମାନ ଫେରି ଦେନି ଗଲା ।
ସୁଷେଣ ଔଷଧି ବାଟି ଯହୁଁ ପିଆଇଲା ॥
ନିଦ୍ରାରୁ ଉଠିଲା ପରି ଉଠିଲେ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ।
ଦେଖି ମହା ଆନନ୍ଦିତ ହୋଇଲେ ଶ୍ରୀରାମ ॥
ଚାର ଜଣାଇଲା ଦେବ ଶୁଣ ଲଙ୍କସାଇଁ ।
ଶକତିରୁ ବଞ୍ଚିଲଣି ସେ ଜଟିଆ ଭାଇ ॥
ଶୁଣିଣ ଅତି ବିରସ ହୋଇଲା ରାବଣ ।
ବୋଇଲା କପରି ତହୁଁ ପାଇଲା ପରାଣ ॥
ପୁତ୍ର ନାତି ଅଣନାତି ସମସ୍ତ ମାଇଲା ।
ତାହାକୁ ମାରନ୍ତେ ସେହି କେବେହେଁ ନ ମଲା
ଏହି କଥା ଭାଳି ଭାଳି ପାହିଗଲା ନିଶା ।
ଏ ସମୟେ ପୁଣ ପାଶେ ଅଇଲା ନିକଷା ॥
ବୋଇଲା ଅରେ ରାବଣ କଥା ନ ମାନିଲୁ ।
ପରଶେଷେ ଆପଣାର ବଂଶ ମରାଇଲୁ ॥
ତୋର ଏକ ପୁଅ ଅଛି ପାତାଳରେ ଯାଇଁ ।
ସେ ତୋର ଶତ୍ରୁ ମାରିବ ମାୟାବୀ ଅଟଇ ॥
ଏମନ୍ତ ଶୁଣି ରାବଣ ତାକୁ ସୁମରିଲା ।
ପାତାଳ ପୁରରୁ ଆସି ସେହି ଦେଖା ଦେଲା ॥
ତା ଆଗେ କହିଲା ପୂର୍ବ ବିଷୟ ସକଳ ।
ସେ ବୋଇଲା ତୁମ୍ଭ ଶତ୍ରୁ ମାରିବ ନ ଭାଳ ॥
ଏହା କହି ହରି ନେଲା ଶ୍ରୀରାମ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ।
ବନ୍ଧ କରିଣ ରଖିଲା ପାତାଳ ପୁରେଣ ॥
ସେଠାବକୁ ହନୁ ଯାଇ ନାନା କୌଶଳରେ
ଅସୁର ବଧି ଦୁହିଙ୍କୁ ମୁକ୍ତକରି ଖରେ ॥
ମକରଧ୍ୱଜକୁ ତହୁଁ ନୃପତି କରାଇ ।
ସୁବଳେ ମିଳିଲା ଦୁଇ ଭାଇ ସଙ୍ଗେ ନେଇ ॥
ଦୁତମୁଖୁ ବଧ ବାର୍ତ୍ତା ମହୀରାବଣର ।
ଶୁଣି ଦଶଶିର ଶୋକ କଲାକ ଅପାର ॥
ସ୍ଥୂଳଜଙ୍ଘନାମେ ତାର ଏକ ନାତି ଥିଲା ।
ତାହାକୁ ଡକାଇ ରଣ ସ୍ଥାନକୁ ପେଷିଲା ॥
ତା ସଙ୍ଗରେ ଗଲେ ମୋକ୍ଷ କର୍ଣ୍ଣ ଜଟାସୁର ।
ମହାକର୍ଣ୍ଣ ଚନ୍ଦ୍ର ନେତ୍ର ଆଉ ସିଂହାସୁର ॥
ଉଲ୍କ୍ୟ ଏ ଛଅଜଣ ପ୍ରତିଜ୍ଞାକୁ କରି ।
ସୈନ୍ୟମଧ୍ୟେ ପଶି ବହୁ କପି ଦେଲେ ମାରି ॥
ଦେଖି କପିବୀରମାନେ ଘେନିଣ ପଥର ।
ଛେଦ ପକାଇଲେ ଏହି ଛଅଙ୍କର ଶିର ॥
ସ୍ଥୂଳଜଙ୍ଘକୁ ଶ୍ରୀରାମ ମାରି ଅଗ୍ନି ବାଣ ।
ପୋଡ଼ି ପକାଇ ତାହାର ନେଲେ ଯେ ପରାଣ
ସ୍ଥୂଳଜଙ୍ଘ ବଧ ବାର୍ତ୍ତା ଶୁଣି ଲଙ୍କସାଇଁ ।
ଗୁରୁ ଶୁକ୍ରଙ୍କ ପାଶରେ ପହଞ୍ଚିଲା ଯାଇ ॥
ବଂଶ ନାଶର ବିଷୟ ତାହାଙ୍କୁ କହିଲା ।
ଶୁଣି ଶୁକ୍ରଙ୍କ ମନରେ ଦୟା ଉପୁଜିଲା ॥
ସର୍ବଜୟ ମନ୍ତ୍ର ତାକୁ ଦେଇଣ କହିଲେ ।
ଏ ମନ୍ତ୍ରେ ନିର୍ବିଘ୍ନେ ଲକ୍ଷେ ଆହୁତିକ ଦେଲେ
ଜିଣି ନ ପାରିବେ ରାମ ହେଲେ ନାରାୟଣ ।
ବିଘ୍ନ ହେଲେ କିଛି ଫଳ ନୋହିବ ଯେ ଜାଣ
ସେ ମନ୍ତ୍ର ପଢ଼ି ରାବଣ କରୁଥିଲା ହୋମ ।
ବିଭୀଷଣର ମୁଖରୁ ଶୁଣିଣ ଶ୍ରୀରାମ ॥
ପଠାଇଲେ ହନୁ ଆଦି ବୀରଙ୍କୁ ସେଠାକୁ ।
ସେ ଯାଇଁ ଭାଙ୍ଗିଲେ ଦଶଶିରର ହୋମକୁ ॥
ମନ୍ଦୋଦରୀ ରାବଣକୁ ଅନେକ ବୁଝାଇ ।
କହିଲା ନାଥ ସୀତାଙ୍କୁ ଦେବା ଯେ ଫେରାଇ
ତହିଁରେ ରାବଣ କେବେ ନ ହେଲା ସମ୍ମତ ।
ବୋଇଲା ରାମ ମାଇଲେ ହୋଇବି ମୁକତ ॥
ରାଜା ରାଣୀ ସେହି ରାତ୍ରେ ଦେଖିଲେ ସ୍ୱପନ
ଶ୍ରୀରାମବାଣେ ରାବଣ ହୋଇଲା ନିଧନ ॥
ପ୍ରଭାତ ହୁଅନ୍ତେ ବହୁ ସୈନ୍ୟ ସଙ୍ଗେ ନେଇ
ଯୁଦ୍ଧକୁ ବାହାର ହେଲା ମହାକ୍ରୋଧ ବହି ॥
ବହୁତ କପି ମାରନ୍ତେ ଧରି ଶରାଶନ ।
ବାନର ବାହିନୀ ରାମେ ପଶିଲେ ଶରଣ ॥

ରଥସହ ଦିବ୍ୟ ଅସ୍ତ୍ର ଇନ୍ଦ୍ର ପଠାଇଲେ ।
ସେ ରଥେ ବସିଣ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ଯୁଦ୍ଧକଲେ ॥
ସାତଦିନ ସାତରାତି ଅବିଶ୍ରାନ୍ତ ଯୁଦ୍ଧ ।
କଲନା ନ ହେଲାକେତେଦୈତ୍ୟହେଲେ ବଧ
ସମରସ୍ଥାନେ ଖେଚରମାନେ ସେ ହସିଲେ ।
ରାମଙ୍କ ଧନୁ ମଣ୍ଡଳ ପରି ଦେଖାଗଲେ ॥
ଅଗସ୍ତିଙ୍କ ଦେବା ଶର ଧନୁରେ ବସାଇ ।
ବିନ୍ଧି ରାବଣ ଦେହକୁ ଦିଅନ୍ତେ ଫୁଟାଇ ॥
ରଥର ଉପରେ ବୀର ଢଳିଣ ପଡ଼ିଲା ।
କେତେକ କ୍ଷଣରେ ଚେତା ପାଇ ଯୁଦ୍ଧକଲା ॥
ବହୁଶର ମାରି ରାମ ହୋଇନ୍ତେ ଅସ୍ତ୍ର ବ୍ୟସ୍ତ ।
ମାତଲୀ କହିଲା ମୃତ୍ୟୁ ଶରର ବୃତ୍ତାନ୍ତ ॥
କପଟରେ ହନୁ ମନ୍ଦୋଦରୀ ପାଶେ ଗଲା ।
ରାବଣର ମୃତ୍ୟୁ ଶର ଘେନିଣ ଆସିଲା ॥
ସେ ଶରକୁ ଧରି ରାମ କରନ୍ତେ ପ୍ରହାର ।
ବୁକୁ ଫୁଟିଣ ରାବଣ ପଡ଼ିଲା ସେଠାର ॥
ରଥ ଉପରୁ ସେକ୍ଷଣି ଭୂମିରେ ପଡ଼ିଲା ।
ତାହାର ଦେହରେ ଆଉ ପ୍ରାଣ ନ ରହିଲା ॥
ଭାଇ ମରନ୍ତେ କ୍ରନ୍ଦନ କଲା ବିଭୀଷଣ ।
ତାହାକୁ ପ୍ରବୋଧ କଲେ ଶ୍ରୀରଘୁ ନନ୍ଦନ ॥
ଲଙ୍କାରେ ବିଭୀଷଣକୁ ଅଭିଷେକ କଲେ ।
ପାଟରାଣୀ କରି ମନ୍ଦୋଦରୀ ସମର୍ପିଲେ ॥
ସୀତାଙ୍କୁ ଆଣି ଅଗ୍ନିରେ ପରୀକ୍ଷା ସେ କଲେ
ତାଙ୍କ ପାଇଁ ବ୍ରହ୍ମା ଆସି ଅନେକ କହିଲେ ॥
ପିତା ଦଶରଥ ନାନା ରୂପେ ବୁଝାଇଲେ ।
ତେବେ ସୀତାଙ୍କୁ ଶ୍ରୀରାମ ଗ୍ରହଣ କରିଲେ ॥
ଯେତେ ଋକ୍ଷ କପିଗଣେ ଦେଇଥିଲେ ପ୍ରାଣ ।
ରାମ ବାକ୍ୟେ ଶଚୀପତି ଦେଲେ ଜୀବଦାନ ॥
ଦେବତାଏ ନିଜସ୍ଥାନେ କରନ୍ତେ ଗମନ ।
ଅଯୋଧ୍ୟାକୁ ଆସିବାକୁ ରାମ କଲେ ମନ ॥
ସୀତା ସହ ପୁଷ୍ପକରେ ବିଜେ ରଘୁନାଥ ।
ଲକ୍ଷ୍ମଣ ସହ ସୁଗ୍ରୀବ ସଇନ ସମସ୍ତ ॥
ପୁଷ୍ପକ ରଥରେ ଯହୁଁ ଆରୋହଣ କଲେ ।
ରଘୁବର ଉତ୍ତରାଭିମୁଖରେ ଗମିଲେ ॥
ଭରଦ୍ୱାଜଙ୍କ ଆଶ୍ରମେ ହୋଇଲେ ପ୍ରବେଶ ।
ହନୁକୁ ଗିଳୁ ଯେ ଥିଲା କବନ୍ଧ ରାକ୍ଷସ ॥

ରାମ ନାମ ମୋକ୍ଷହୋଇ ରାକ୍ଷସ ସେଠାରେ ।
ରହି ତହିଁ ପରଦିନ ପ୍ରଭାତ କାଳରେ ॥
ଆଗକରି ଅଯୋଧ୍ୟାକୁ ପେଶିଲେ ମାରୁତି ।
ସେ ସମୟେ ଲକ୍ଷେ ରାଜା ଭରତ ଆଣିଛନ୍ତି ॥
ଏହି ସମୟେ ରାମଙ୍କ ବାର୍ତ୍ତା ହନୁଦେଲା ।
ଶୁଣି ଭରତଙ୍କ ମନରେ ଆନନ୍ଦ ଜନ୍ମିଲା ॥
ରାମଙ୍କୁ ଆଣିବା ପାଇଁ ଭରତ ଯାଉଥିଲେ ।
ଏ ସମୟେ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ଆସି ପହୁଞ୍ଚିଲେ ॥
ଅଭିଷେକ ହେଲେ ରାଜ ସିଂହାସନେ ବସି ।
ନାନାଦେଶୁ ଆସିଥିଲେ ବହୁତ ଯେ ଋଷି ॥
ଏଥି ଉତ୍ତାରୁ ଅଗସ୍ତି ମହର୍ଷି ଆଇଲେ ।
ରାବଣର ଜନ୍ମ କଥା ବିସ୍ତାରି କହିଲେ ॥
ରାଜାମାନେ ଅଯୋଧ୍ୟାରୁ ଗଲେ ବିଦାହୋଇ
ଯେ ଯାହାର ଅନୁରୂପେ ସନମାନ ପାଇ ॥
ବିଭୀଷଣ ହନୁମନ୍ତ ସୁଗ୍ରୀବାଦି ଗଲେ ।
ରାଜାହୋଇ ରାମ ବହୁ ସୁଖଭୋଗ କଲେ ॥
ସୀତାଙ୍କ ନାମରେ ଶୁଣି ଅପବାଦ ବାଣୀ ।
ତାହାଙ୍କୁ ତେଜିଲେ ବନେ ରାମ ରଘୁମଣି ॥
ସେହି ହୋଇଥିଲେ ପାଞ୍ଚମାସ ଗର୍ଭବାସ ।
ଯାଇଣ ରହିଲେ ବାଲ୍ମୀକଙ୍କ ଆବାସ ॥
ଗଙ୍ଗା ତୀର ବନେ ସୀତା ଛାଡ଼ିଣ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ।
ଗଙ୍ଗା ଏ ପାଖରେ କଲେ ବହୁତ କ୍ରନ୍ଦନ ॥
ସୁମନ୍ତ୍ର କହିଲା ତାଙ୍କୁ ପୂର୍ବର ବିଷୟ ।
ଶୁଣି ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଛାଡ଼ିଲେ ମନରୁ ବିସ୍ମୟ ।
ଅଯୋଧ୍ୟା ଆସି ରାମଙ୍କୁ ଦରଶନ କଲେ ।
ସୀତା କଥା ଶୁଣି ରାମ ବହୁତ କାନ୍ଦିଲେ ॥
ସୁବର୍ଣ୍ଣ ସୀତା ଗଢ଼ାଇ ରଖିଲେକ ପାଶ ।
ତାର ମୁଖ ଦେଖୁଥାନ୍ତି ରଜନୀ ଦିବସ ॥
କୁକୁର ବିପ୍ର ନାମରେ କରନ୍ତେ ଗୁହାରି ।
ଶିବ ଦେଉଳେ ରଖିଲେ କରି ପଡ଼ିହାରୀ ॥
ଲବଣର ଦୁଷ୍ଟପଣ କହନ୍ତେ ଋଷିଏ ।
ସୈନ୍ୟସହ ଶତ୍ରୁଘ୍ନଙ୍କୁ ପେଶି ରାମରାୟେ ॥
ଶତ୍ରୁଘ୍ନ ଯାଇ ବାଲ୍ମୀକି ଆଶ୍ରମେ ରହିଲେ ।
ସେହି ରାତେ ସୀତା ଦୁଇ ପୁତ୍ର ପ୍ରସବିଲେ ॥
ସେ ପୁତ୍ରଙ୍କ ନାମ ଲବ କୁଶ ଦେଲେ ମୁନି ।
ବିଷାଦିତ ହେଲେ ଏହା ସଭିଙ୍କନେ ଶୁଣି ॥

ତହିଁ ଆରଦିନ ଶତ୍ରୁଘ୍ନ ତହୁଁ ଗଲେ ।
ମଧୁପୁର ନିକଟରେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ।
ସେ ସମୟେ ମଧୁଦୈତ୍ୟ ପାରିଧି କାରଣେ ॥
ଶିବଶୂଳ ଗୃହେ ରଖି ଯାଇଥିଲେ ବନେ ॥
ତାହାକୁ ଅପେକ୍ଷା କରି ଶତ୍ରୁଘ୍ନ ବାଟରେ ।
ରହିଲେ ଆପଣା ସୈନ୍ୟମାନଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ ॥
ସେ ଆସନ୍ତେ ତାହାସଙ୍ଗେ କଲେ ବହୁରଣ
ଶେଷେ ତା ମସ୍ତକ କାଟି କଲେକ ନିଧନ ॥
ଆକାଶେ ରହିଣ ଦେବେ ପୁଷ୍ପ ବୃଷ୍ଟିକଲେ ।
ମଥୁରା ବୋଲି ରାଜ୍ୟର ନାମ ଦେଇ ଗଲେ
ମଥୁରାରେ ଶତ୍ରୁଘ୍ନ ହୋଇ ନରେଶ୍ୱର ।
ବାରବରଷ ପାଳିଲେ ତହିଁ ପ୍ରଜାବର ॥
ରାମଙ୍କୁ ଦେଖିବା ପାଇ ତାହାଙ୍କର ମନ ।
ଉଦ୍‌ବେଗ ହୁଅନ୍ତେ ତହୁଁ କରିଲେ ପ୍ରସ୍ଥାନ ॥
ଅଯୋଧ୍ୟା କଟକେ ଆସି ରାମଙ୍କୁ ଭେଟିଲେ ।
ଦୁଇଦିନ ରହି ପୁଣି ମଥୁରାକୁ ଗଲେ ॥
ଦିନେ ରାମ ଯାଇଥିଲେ ମୃଗୟା କରିଣ ।
ଗୁହାରି କଲେ ଉଲୂକ ଗୃଧ୍ର ଦୁଇଜଣ ॥
ଗୃଧ୍ରକୁ ମୁକ୍ତ କରି ଗଲେ ନିଜପୁର ।
ବ୍ରାହ୍ମଣ ପୁତ୍ର ମରନ୍ତେ ଆଇଲା ସତ୍ୱର ॥
ଶବକୁ ସିଂହଦୁଆରେ ରଖିଣ କାନ୍ଦିଲା ।
ଦ୍ୱାରୀ ଯାଇ ଶ୍ରୀରାମଙ୍କୁ ଏହା ଜଣାଇଲା ॥
ତା କଥା ଶୁଣି ଶ୍ରୀରାମ ବିସ୍ମିତ ହୋଇଲେ ।
ଏ ସମୟେ ନାରଦ ଯେ ତହିଁ ପହଞ୍ଚିଲେ ॥
ସେ କହନ୍ତେ ଦ୍ୱିଜପୁତ୍ର ମରିବା କାରଣ ।
ଶୂଦ୍ର ତପୀକି ମାଇଲେ ଯାଇଣ ଶ୍ରୀରାମ ॥
ଶୂଦ୍ର ତପୀବଧ ହୋନ୍ତେ ସେ ଦ୍ୱିଜକୁମର ।
ପ୍ରାଣ ପାଆନ୍ତେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଗଲା ନିଜଘର ॥
ଦେବତାଏ ଶ୍ରୀରାମଙ୍କୁ ସାଧୁ ସାଧୁ କଲେ ।
ଅଗସ୍ତ୍ୟଙ୍କ ନିକଟକୁ ଯିବାକୁ କହିଲେ ॥
ସେଠାରୁ ଅଗସ୍ତି ପାଶେ ଗଲେ ରଘୁରାଣ ।
ରାମଙ୍କୁ ଦେଖି ସେ ଦେଲେ ବହୁ ଆଭରଣ ॥
ତାହାଘେନି ଅଯୋଧ୍ୟାରେ ହୋଇଲେ ପ୍ରବେଶ
ଭାଇମାନଙ୍କୁ ଡକାଇ ଅଣାଇଣ ପାଶ ॥
ବୋଇଲେ ମୁହିଁ କରିବି ଯଜ୍ଞ ରାଜସୂୟ ।
ଭରତ ବୋଲେ ଅଶ୍ୱମେଧ ହୋଇଲା ନିଶ୍ଚୟ ॥
ନୈମିଷାରଣ୍ୟ ଗୋମତୀ ନଦୀର ତୀରରେ ।
ଯଜ୍ଞ ଆରମ୍ଭ ନିମନ୍ତ୍ରି ଆଣି ନୃପବରେ ॥
ସୁଗ୍ରୀବ ସଙ୍ଗରେ କପିମାନେ ଯେ ଆଇଲେ ।
ବିଭୀଷଣ ସଙ୍ଗେ ବହୁ ରାକ୍ଷସ ଯେ ଗଲେ ॥
ଏହି ପରଯନ୍ତେ ବେନି କୁମରେ ଗାଇଲେ ॥
ତହୁଁ ବାଲ୍ମୀକି ରାମଙ୍କୁ କୋମଳେ କହିଲେ ॥
ଆଜ ଯାହା ରହିଲା ହେ ଅଯୋଧ୍ୟା ଈଶ୍ୱର ।
ଶୁଣିବାକୁ ଯେବେ ଶ୍ରଦ୍ଧା ହୋଇବ ତୁମ୍ଭର ॥
ଯଜ୍ଞ ଶେଷରେ ଶୁଣିବ ୟାଙ୍କଠାରୁ ପୁଣି ।
ହେଉବୋଲି କହି ରାମ ଦେଲେ ମେଲାଣି
ଗୀତ ଶୁଣି ରଘୁନାଥ ଆନନ୍ଦିତ ହେଲେ ।
ଋଷିବୃନ୍ଦ ଘେନି ଯଜ୍ଞ ଶାଳରେ ରହିଲେ ॥
କହେ ଦୀନ ମହାଦେବ ଯୋଡ଼ି ବେନିକର ।
ଅଭୟ ପଦ୍ମରେ ସ୍ଥାନ ଦିଅ ରଘୁବୀର ॥

——o——

ସୀତାଙ୍କର ପୁନରାଗମନ ଓ ପରୀକ୍ଷା

ନଗ୍ର ନରନାରୀ ଆଦି ପୁରବାସୀ ଜନେ ।
ଋଷ ରାକ୍ଷସ ବାନର ଋଷି ରାଜାମାନେ ॥
ଅତି ଶ୍ରଦ୍ଧାରେ ଶୁଣିଲେ ରାମାୟଣ ଗୀତ ।
ନୂତନ ଛନ୍ଦରେ ହୋଇଥିବାରୁ ରଚିତ ॥
ଆପଣା ଆପଣା ମଧ୍ୟେ ହେଲେ କୁହାକୁହି ।
ଶ୍ରୀରାମଙ୍କ ପୁତ୍ର ପ୍ରାୟେ ଦିଶୁଛନ୍ତି ଏହି ॥
ଏ ବିଷୟେ ନାନାତର୍କ ବିତର୍କ ହୋଇଲା ।
ଅବଶେଷେ ସୀତା ପୁତ୍ର ବୋଲି ସ୍ଥିର ହେଲା
ଡିମ୍ବରୁ ଉଦ୍ଭୂତ ହୋଇଥିବା ଛୁଆ ପ୍ରାୟେ ।
ରାମଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ସଦୃଶ ସେ କୁମର ଦ୍ୱୟେ ॥
କଣ୍ଠାବଳକଳ ଧାରୀ ଯେବେ ନୋହିଥାନ୍ତେ
ରାମଙ୍କୁ ତାହାଙ୍କୁ କେହି ଚିହ୍ନି ନ ପାରନ୍ତେ ॥
ଯେତେ ଥିଲେ ତହିଁ ପୁର ଦେଶବାସୀ ଜନ
ଏହିପରି ହୁଅନ୍ତି ଯେ କଥୋପକଥନ ॥
ବୁଝିବଲେ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ପୁଅ ବୋଲି ଜାଣି ।
ନୟନ ଯୁଗଳୁ ତାଙ୍କ ବହିଲାକ ପାଣି ॥
ଧାଇଁଯାଇ ଭରତବୀର କୁଶକୁ ତୋଳିଲେ ।
ହୃଦରେ ଲଗାଇ ସ୍ନେହେ ମୁଖେ ଚୁମ୍ବିଦେଲେ ॥

ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଯାଇଁ ନବକୁ ଧରଣ କୋଳରେ ।
ହସ୍ତ ବୁଲାଇଲେ ତାର ଅଙ୍ଗମାନଙ୍କରେ ॥
ସୁଗ୍ରୀବ ଭ୍ରତ କୋଳରୁ ନେଇଣ କୁଶକୁ ।
କାଖେ କାନ୍ଧକର ଦେଖାଇଲେ ସେ ଯାବାକୁ
ନବକୁ ଲକ୍ଷ୍ମଣ କୋଳୁ ନେଲ ହନୁମାନ ।
ଭ୍ରତକୋଳରୁ କୁଶକୁ ନେଲ ବଭୀଷଣ ॥
ଏପର ଦୁଇପିଲଙ୍କୁ ସେନାପତମାନେ ।
ସ୍ନେହଭରେକୋଳକଲେ ନେଇ ଜଣେଜଣେ
ଦୁଇପିଲଙ୍କୁ ଶତ୍ରୁଘ୍ନ ଧର ଦୁଇପାଶେ ।
ମାତାମାନଙ୍କ ପାଶକୁ ନେଲେକ ହରଷେ ॥
ନାତଙ୍କ ଦେଖିଣ ରାଣୀ ମହାସୁଖୀ ହେଲେ ।
କାହିଁଥିଲ ବାପଧନ କହଣ କାନ୍ଦଲେ ॥
ବୋହୂକୁ ନ ଦେଖି ତାପ ଦ୍ୱିଗୁଣ ବଢ଼ିଲା ।
କହଲେ କ୍ରୂର ଦଇବ ତାକୁ ବାଦୀ ହେଲ ॥
ଦୁଇ ପିଲଙ୍କୁ ରାଣୀଏ ରଖିଲେ ପାଶରେ ।
ନିନ୍ଧାଇଲେ ବାସ ଭୂଷା ତାହାଙ୍କ ଅଙ୍ଗରେ ॥
ସୀତା ପୁଅକୁ ବାଲ୍ମୀକ ଅଣିବାର ଶୁଣି ।
ଦେଖିବା ପାଇ ଅଇଲେ ଅନେକ ରମଣୀ ॥
ପୁଅକୁ ଦେଖି ସେମାନେ କହନ୍ତ ଏସନ ।
ଧନ୍ୟ ନେନ ଦେଖିଲ୍କ ଯେ ସୀତାର ନନ୍ଦନ
ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ବାପର ପର ଏ ଦୁଇ କୁମର ।
ଦେଖାଯାଉଛନ୍ତ କଛୁ ନୁହଇ ଅନ୍ତର ॥
ଏହପର ନାରୀମାନେ ହେଲେ କୁହାକୁହ ।
ତେବେ ଜନକ ରାଜର୍ଷି ଋଷିଙ୍କି ଅନାଇ ॥
ସୀତାଙ୍କ କଥା କହବା ପାଇଁ ଠାରଦେଲେ ।
ଶୁଣି ବଶିଷ୍ଠ ଜାବାଳି ବାମଦେବ ଗଲେ ॥
ଶ୍ରୀରାମଙ୍କ ହସ୍ତ ଧର କହଲେ ବୁଝାଇ ।
ନିର୍ଦ୍ଦୋଷ ସୀତାଙ୍କୁ ଅଣ ଦୂତ ବରଗାଇ ॥
ସେସ ସମୟେ କରଯୋଡ଼ି କହଲେ ରାଜାଏ ।
ମୁନିଏ ଯାହା କହଲେ ଅଜ୍ଞା କର ରାୟେ ॥
ବଭୀଷଣ ହନୁମନ୍ତ ଅବର ସୁଗ୍ରୀବ ।
ମଲ୍ଲ ମହାମଲ୍ଲ ଆଉ ଯୂଥପତ ସବ ॥
ବନୟ କରଣ ଯହୁଁ ହେତୁ ବୁଝାଇଲେ ।
ସମସ୍ତଙ୍କ ବାକ୍ୟେ ରାମ ସନମତ କଲେ ॥
ଦୂତକୁ ଡ଼ାକ ବୋଇଲେ ଏହୁକ୍ଷଣି ଯିବୁ ।
ବାଲ୍ମୀକ ମୁନଙ୍କ ଅଗେ ମୋ କଥା କହବୁ ॥
ସୀତା ଯେବେ ସୁଚରତା ନିଷ୍ପାପ ଅଟନ୍ତ ।
ତେବେ ମହା ମୁନଙ୍କର ନେଇ ଅନୁମତ ॥
ନିଜ ଚରତ୍ରର ପରଚୟ ଦେଉ ଅସି ।
ଏଥିରେ ଯାହା କହବେ ସେହ ମହାଋଷି ॥
ତାହାଙ୍କର ଅଭପ୍ରାୟ ବୁଝିକର ମୋତେ ।
କହବୁ ଅସି ବଳମ୍ବ ନ ହୁଏ ଯେମନ୍ତେ ॥
ଶ୍ରୀରାମଙ୍କ ମୁଖୁଁ ଶୁଣି ଏମନ୍ତ ବଚନ ।
ବାଲ୍ମୀକଙ୍କ ଅଶ୍ରମକୁ ଗଲେ ଦୂତଗଣ ॥
ପ୍ରଜ୍ୱଳିତ ତେଜୋବନ୍ତ ମୁନଙ୍କି ପ୍ରଣାମ ।
କରଣ କହଲେ ଯାହା କହଥିଲେ ରାମ ॥
ଦୂତଙ୍କ ମୁଖରୁ ସବୁ ଶୁଣି ମୁନବର ।
ଶ୍ରୀରାମଙ୍କ ମନକଥା ଜାଣିଣ ସତ୍ୱର ॥
ବୋଇଲେ ନାରୀମାନଙ୍କ ପତ ଅଟେ ଗତ ।
ସ୍ୱାମୀରେ ଶପଥ ନିଶ୍ଚେ କରବେକ ସତୀ ॥
ଯାଇଁ ତୁମ୍ଭେ ଶ୍ରୀରାମଙ୍କୁ ଏ କଥା କହବ ।
ତାହାଙ୍କର କଥା କେବେ ଅନ୍ୟଥା ନୋହବ
ମୁନଙ୍କ ମୁଖରୁ ଏହା ଶୁଣି ଦୂତଗଣ ।
ରାମଙ୍କ ପାଶରେ ଅସି କଲେ ନିବେଦନ ॥
ରାମଚନ୍ଦ୍ର ଶୁଣି ଅତ ଅନନ୍ଦତ ହୋଇ ।
ସଭା ମଧ୍ୟେ ଥିବା ମୁନ ନୃପଙ୍କୁ ଅନାଇ ॥
ବୋଇଲେ ଦେଖିବା ପାଇଁ ଯାର ଶ୍ରଦ୍ଧାହେବ
ସେ ଅସିଣ ଜାନକୀଙ୍କ ଶପଥ ଦେଖିବ ॥
ରାମଙ୍କର ଏହ କଥା ଶୁଣିଣ ସକଳେ ।
ଶ୍ରୀରାମଙ୍କୁ ଧନ୍ୟବାଦ ଦେଲେ ଏକାବେଳେ ।
ଅବର ବୋଇଲେ ସବେ ଅନନ୍ଦର ଶବ୍ଦେ ।
ତୁମ୍ଭ ଭନ୍ନ ଏ କାର୍ଯ୍ୟ କେ କରବ ଜଗତେ ॥
ରାଜାଙ୍କ ମୁଖରୁ ଏହା ଶୁଣି ରଘୁନାଥ ।
ବୋଇଲେ କାଲି ଜାନକୀ କରବେ ଶପଥ ॥
ଏହା କହ ସେମାନଙ୍କୁ ଦେଲେକ ମେଲାଣି ॥
ପବ୍ଦନ ପ୍ରଭାତରୁ ଉଠି ରଘୁମଣି ॥
ଭରତ ଅଉ ଭାଇଙ୍କି ପାଶକୁ ହକାର ।
ବୋଇଲେ ଯାଅ ସଙ୍ଗରେ ଘେନି ଋଷିବର ॥
ମୁନଙ୍କି କହବ ସୀତା ଅସିବେ ସତ୍ୱର ।
ଶୁଣି ଭରତ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଶତ୍ରୁଘ୍ନ ଅବର ॥
ସୁଗ୍ରୀବ ହନୁ ଅଦଙ୍କି ସଙ୍ଗତରେ ନେଲେ ।
ବାଲ୍ମୀକଙ୍କ ଆଶ୍ରମରେ ପରବେଶ ହେଲେ ॥

ପୁଣି ରାମ ଯଜ୍ଞଶାଳେ ଉପସ୍ଥିତ ହୋଇ ।
ଦୂତ ପେଷି ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଆଣିଲେ ଡ଼କାଇ ॥
ବିଶ୍ବାମିତ୍ର ବାମଦେବ ବଶିଷ୍ଠ ପୌଲସ୍ତ୍ୟ ।
ଜାବାଳି କଶ୍ୟପ ଶକ୍ତି ଗାର୍ଗବ ସୁବ୍ରତ ॥
ଭରଦ୍ୱାଜ ଗଉତମ ନାରଦ ପର୍ବତ ।
ଏମାନଙ୍କୁ ଆଦିକରି ବହୁ ତପୋବନ୍ତ ॥
ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ଆସି ସେ ସଭା ମଧ୍ୟରେ ।
ଆଉରି ଯେତେକ ଥିଲେ ରାକ୍ଷସ ବାନରେ ॥
ବ୍ରାହ୍ମଣ କ୍ଷତ୍ରିୟ ବୈଶ୍ୟ ଶୂଦ୍ର ଗୃହବନ୍ତ ।
ଶପଥ ଦେଖିବା ପାଇଁ ଆଇଲେ ବହନ ॥
ମୁନିଙ୍କି ଅପେକ୍ଷା କରି ଅଛନ୍ତି ସକଳେ ।
ପାଷାଣ ପ୍ରତିମା ପ୍ରାୟେ ରହିଲେ ନିଶ୍ଚଳେ ॥
ତେବେ ବାଲ୍ମୀକି ମୁନି ସୀତାଙ୍କୁ ବୁଝାଇ ।
ଆଣିବା ବେଳେ ଉଚିତ ବିନୟରେ କହି ॥
ତ୍ରୈଲୋକ୍ୟ ଈଶ୍ୱରୀ ତୁମ୍ଭେ ରାମଙ୍କ ଘରଣୀ ।
ରହୁବରେ ବିଜେକର ଯେନ ମୋ ଦୟିନୀ ॥
ଜାନକୀ ବୋଇଲେ ରଥେ କାର୍ଯ୍ୟ ନାହିଁ କିଛି
ଯେତେବେଳେ ଯାଏ ସ୍ୱାମୀ ପାଦ ନ ଦେଖିଛି
ଆଉରି ରାଜ୍ୟ ଲୋକଙ୍କୁ ପ୍ରତେ କରାଇବ ।
ଏ ମହାକଷଣୁ ଯେବେ ମୁଁ ପାର ହୋଇବି ॥
ତେତେବେଳେ ତୁମ୍ଭ ବାକ୍ୟେ ବସିବି ରଥରେ
ଏ କିସ ବାଟ ଚାଲିଣ ଯିବି ମୁଁ ପାଦରେ ॥
ଚଉଦବରଷ ପାଦେ ବୁଲିଲି ହେ ବନେ ।
ସେ ସମୟେ କିଛି ଦୁଃଖ ନୋହୁଥିଲା ମନେ
ଏହି କି ବାଟ ତଯ ମୁହିଁ ଆରୋହିବି ରଥ ।
ଏ ବିଷୟେ ନ ବଳାଅ ମୋତେ ହେ ଭରତ
ବାଲ୍ମୀକି ମୁନି ଅଟନ୍ତି ମୋର ଧର୍ମ ପିତା ।
ଆଉରି ସଙ୍ଗେ ଅଛନ୍ତି ମୋର ଧର୍ମଭ୍ରାତା ॥
ଏମାନେ କରିବେ ପାଦଗତିରେ ଗମନ ।
ମୁହିଁ ରଥରେ ବସିବି ନୁହେ ଏ ବିଧାନ ॥
ଏହା ଶୁଣିଣ ଭରତ ନ ଦେଲେ ଉତ୍ତର ।
ସୀତାଙ୍କୁ ନେଲେ ଋଷିଏ କରି ପଛୁଆର ॥
ଆପଣେ ବାଲ୍ମୀକି ଋଷି ଆଗେ ଯାଉଛନ୍ତି ।
ତାଙ୍କ ପଛେ ସୀତା ଦେବୀ ଗମନ କରନ୍ତି ॥
ତାହାଙ୍କ ପଛେ ଭରତ ଶତ୍ରୁଘ୍ନ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ।
ସୁମନ୍ତ ଅଙ୍ଗଦ ହନୁମନ୍ତ ବିଭୀଷଣ ॥
ଗନ୍ଧମାଦନ ପନଶ ଡ଼ାଲମ୍ବ ସୁଗ୍ରୀବ ।
ପନଶିଳ ଶତାବଳି ବସନ୍ତ ଜାମ୍ବବ ॥
ସୁଶୋଭନ କାଳାଞ୍ଜନ କୁମୁଦ କେଶରୀ ।
ନଳ ନୀଳ ସୁଷେଣ ଯେ ପାରିଜାତ ଶୌରି ।
ତାରାକ୍ଷ ଦ୍ୱିବିଦ ଆଉ ସମ୍ପାତ ରମଣ ।
ଏ ଆଦି ଯେତେକ ଥିଲେ ଋକ୍ଷ କପିଗଣ ॥
ସମସ୍ତେ ତାହାଙ୍କ ପଛେ ପଛେ ଯାଉଛନ୍ତି ।
ଦେଖଣାହାରୀଏ ମଧ୍ୟ ଥିଲେ ନାନାଜାତି ।
ବଢ଼ିଲା ନଦୀ ପରାୟେ ଯାଉଛନ୍ତି ଜନ ।
କି ଜାଣି ସମୁଦ୍ର ସଙ୍ଗେ ହେବ କି ମିଳନ ॥
ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କୁ ଗୃହିଁ ଅମରେ କହନ୍ତି ଭାରତୀ ।
ଦେଖ ଠାକୁରାଣୀ ଯାନ୍ତି ପାଦେ କରି ଗତି ।
ବ୍ରହ୍ମା ବୋଇଲେ ହେ ଦେବ ଦେଖିବ ଏକ୍ଷଣି
ରସାତଳକୁ କରିବେ ବିଜେ ଠାକୁରାଣୀ ॥
ଏମନ୍ତ କହିଣ ବ୍ରହ୍ମା ନସଠାରେ ରହିଲେ ।
ଋଷିଙ୍କ ସହିତେ ସୀତା ଗଙ୍ଗାକୂଳେ ଗଲେ ॥
ନାବେ ବସି ଏ କୂଳକୁ ଆଇଲେକ ଯହୁଁ ।
ଦେଖିବାକୁ ଆଉ ଲୋକ ଜମାହେଲେ ତହୁଁ ॥
ସୀତାଙ୍କୁ ଦେଖି ଏପରି କଲେକ ବିଚାର ।
ନୟନେ ଦେଖିଲୁ ଧନ୍ୟ ତପସ୍ୟା ଆମ୍ଭର ॥
ବିହି ବସି ଗଢ଼ିଥିଲା ଯାଙ୍କୁ କେତେକାଳ ।
ତ୍ରିଭୁବନେ ନ ଥିବ ଏ ରୂପ ସମତୁଲ ॥
ବିନାଦୋଷରେ କପାଇଁ ତେଜିଲେକ ରାୟ ।
କୁଳିଶୁ କଠିନ ଅଟେ ରାମଙ୍କ ହୃଦୟ ॥
ଏବେ ଦୁଇପୁତ୍ର ଦେଖି ଅନୁଗ୍ରହ କଲେ ।
ଭାଇମାନଙ୍କୁ ପଠାଇ ସତୀ ଆଣାଇଲେ ॥
କେଉଁ କଥା ତହିଁ ହେବ ଆସ ହେ ଶୁଣିବା ।
ରାମ ସୀତାଙ୍କର ଭେଟ ଦେଖିଣ ଆସିବା ॥
ଏପରି କହି ତାହାଙ୍କ ପଛେ ପଛେ ଗଲେ ।
ଯଜ୍ଞଶାଳର ନିକଟେ ପରବେଶ ହେଲେ ॥
ଭରତ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଶତ୍ରୁଘ୍ନ ସୁଗ୍ରୀ ବିଭୀଷଣ ।
ଆଗ ଯାଇ ଶ୍ରୀରାମଙ୍କୁ କଲେ ଦରଶନ ॥
ବାଲ୍ମୀକିଙ୍କ ପଛେ ପଛେ ଯାଉଛନ୍ତି ସତୀ ।
ଅଭିମାନେ ଶ୍ରୀମୁଖକୁ ନତ କରିଛନ୍ତି ॥
ଦୂରରୁ ଦେଖି ସୀତାଙ୍କୁ ରାମ ମନେ ଭାବି ।
କେତେଦିନରେ ଦେଖିଲି ମୋ ପ୍ରାଣବାନ୍ଧବୀ

ହରଷ ବିଷାଦେ ସଭାଜନଙ୍କୁ ଗୃହିଁଲେ ।
ଶ୍ରୀରଘୁ ନନ୍ଦନ ଉଚ୍ଚେ ଏପରି କହିଲେ ॥
ଅଯୋଧ୍ୟାଲୋକେ ସୀତାଙ୍କୁ ଅପବାଦ ଦ୍ୟନ୍ତେ
ଅବଗୃହେ ପେଶିଲି ମୁଁ ତାହାଙ୍କୁ ବନସ୍ତେ ॥
ମୋର ଅପାପ ସୀତାଙ୍କୁ ବ୍ୟର୍ଥେଦୋଷଦେଲେ
ନିର୍ମଳ ଦ୍ରବ୍ୟେ ହିଂସ୍ରକେ ମଳ ଲଗାଇଲେ ॥
ଏମନ୍ତ କହି ଶ୍ରୀରାମ ହୋଇଲେକ ତୁନି ।
ଏ ସମୟେ ପରବେଶ ବାଲ୍ମୀକି ମୁନି ॥
ଜାନକୀ ଦେବୀ ଅଛନ୍ତି ତାହାଙ୍କ ପଛରେ ।
ଶିର ନୁଆଇଁ ଅଛନ୍ତି ଅତି ଲଜ୍ଜାଭରେ ॥
କରଯୋଡ଼ି କରୁଛନ୍ତି ଶ୍ରୀରାମଙ୍କୁ ଧ୍ୟାନ ।
ମୁନିଙ୍କ ପଛେ ସୀତାଙ୍କୁ ଦେଖି ସଭାଜନ ॥
ଅତ୍ୟନ୍ତ ଆନନ୍ଦ ହୋଇ କଲେ ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ ।
ଲୋତକରେ ପୂର୍ଣ୍ଣହେଲା ସବୁଙ୍କ ନୟନ ॥
ମହାକୋଳାହଳ ଧ୍ୱନି ଉଠିଲା ସଭାରେ ।
କେହି ସୀତା ଦେବୀଙ୍କର ଗୁଣକୁ ସୁମରେ ॥
କେହି କେହି ରାମଙ୍କର ଗୁଣ ସୁମରନ୍ତି ।
କେହି ଉଭୟଙ୍କ ଗୁଣ କୀର୍ତ୍ତିନ କରନ୍ତି ॥
ଜାନକୀ ରାମଙ୍କ ପାଦେ ପଡ଼ି ଯୋଡ଼ିକର ।
ଉଭାହୋଇ ବେନିନେତ୍ରୁ ବୁହାଇଲେ ନୀର ॥
ଏହା ଦେଖି ରାମ ନେତ୍ରୁ ବୁହନ୍ତେ ଲୋତକ ।
କିଛି ନ କହି ତଳକୁ ପୋତିଲେ ସେ ମୁଖ ॥
ଲବ କୁଶ ଦୁଇଭାଇ ଉଭା ହୋଇଛନ୍ତି ।
କିପାଇଁ ଯେ ଏହା ହୁଏ କିଛି ନ ଜାଣନ୍ତି ॥
ଏ ସମୟେ ସୀତାପାଶେ ସ୍ଥିତ ମୁନିବର ।
ବୋଇଲେ ହେ ଦାଶରଥି ଏ ସୀତା ତୁମ୍ଭର ॥
ସୁବ୍ରତା ଧର୍ମଚାରିଣୀ ସତୀ ଶିରୋମଣି ।
ଏଥିରେ ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ଆହେ ରଘୁମଣି ॥
କିନ୍ତୁ ଲୋକ ଅପବାଦ ଭୟ କରି ମନେ ।
ଛାଡ଼ି ଆସିଥିଲ ତୁମ୍ଭେ ପାଳିଛୁ ଯତନେ ॥
ତୁମ୍ଭର ଯେ ନିନ୍ଦା ଭୟ ନିବାରିବା ପାଇଁ ।
ସଭାରେ ଉଭା ହୋଇଛୁ ଆହେ ରଘୁସାଇଁ ॥
ନିୟମ କରିବା ଅଭିପ୍ରାୟେ ଏହି ସତୀ ।
ପ୍ରାର୍ଥନା କରୁଅଛନ୍ତି ତୁମ୍ଭ ଅନୁମତି ॥
ଆହେ ରାମ ସତ୍ୟକରି କହୁଅଛୁ ମୁହିଁ ।
ତୁମ୍ଭର ଔରସୁ ଜାତ ଏହି ପୁତ୍ର ଦୁଇ ॥
ଜାଆଁଳା ଅଟନ୍ତି ଜାଣ ଆହେ ରଘୁରାୟ ।
ମୁହିଁ ଅଟେ ପ୍ରଚେତାଙ୍କ ଦଶମ ତନୟ ॥
ମୋହ ପରି ଲୋକ କେବେ ମିଛ ନ କହିବ ।
ତୁମ୍ଭର ଏ ଦୁଇପୁତ୍ର ନିଶ୍ଚୟ ରାଘବ ॥
ନିୟମ କରି କହୁଛି ଦୁଷ୍ଟା ହେଲେ ସୀତା ।
ସହସ୍ର ବର୍ଷ ତପସ୍ୟା ମୋର ହେବ ବୃଥା ॥
ତାହାର ମୁଁ ଫଳଭୋଗୀ କଦାପି ନୋହିବି ।
ଯେବେ କାୟ ମନୋବାକ୍ୟେ ଏ ତୁମ୍ଭବାନ୍ଧବୀ ॥
କେଉଁଠାରେ ପାପକାର୍ଯ୍ୟ କରିଥାଏ ବୀର ।
ଶୁଭାଦୃଷ୍ଟ ଫଳଭାଗ ନଷ୍ଟ ହେବ ମୋର ॥
ଯଦ୍ୟପି ଜାନକୀ ପାପ ବର୍ଜ୍ଜିତା ହୁଅନ୍ତି ।
ତାହାହେଲେ ଫଳଭାଗୀ ହେବ ରଘୁପତି ॥
ମୁହିଁ ବହୁ ଚିନ୍ତା କରି ହେ ରଘୁନନ୍ଦନ ।
ଏ ସୀତାର ପଞ୍ଚଭୂତ ଆତ୍ମା ଆଉ ମନ ॥
ପବିତ୍ର ଅତି ବିଶୁଦ୍ଧ ଦରଶନ କରି ।
ଏହାଙ୍କୁ ନିର୍ଜ୍ଜନ ବନୁ ନେଲି ଦଣ୍ଡଧାରୀ ॥
ତୁମ୍ଭେ ଲୋକାପବାଦକୁ ଡରୁଅଛ ଯେଣୁ ।
ଏ ଶୁଦ୍ଧାଚାରିଣୀ ସୀତା ଅଜ୍ଞ ସେ କାରଣୁ ॥
ନିୟମ କରିବ ତୁମ୍ଭ ଆଗେ ହେ ରାଜନ ।
ମୁହିଁ ଦିବ୍ୟଜ୍ଞାନେ ଜାଣିଅଛି ତୁମ୍ଭ ମନ ॥
ଏହା କହି ନିରୁତ୍ତର ହେଲେ ମୁନିବର ।
ଦୀନ ମହାଦେବ ଶରଣେ ରାମଙ୍କ ପୟର ॥

—o—

ସୀତାଙ୍କର ପରୀକ୍ଷା ଓ ପାତାଳ ଗମନ

ଏହାପରି କଥା ଶୁଣି ପ୍ରଭୁ ରଘୁମଣି ।
ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦୁଃଖିତା ଦେଖି ଜନକ ଦୁଲଣୀ ॥
କରଯୋଡ଼ି ବୋଇଲେ ହେ ମୁନି ମହାଶୟ ।
ଆପଣ ଯାହା କହିଲ ଏ କଥା ନିଶ୍ଚୟ ॥
ଅବିଶ୍ୱାସ କରୁନାହିଁ ତୁମ୍ଭ ବାକ୍ୟ ମୁହିଁ ।
ପୂର୍ବେ ଦେବଙ୍କ ସମ୍ମୁଖେ ଏହି ବଇଦେହୀ ॥
ପରୀକ୍ଷା ଦେଇ ଶପଥ କରିଥିଲେ ବୋଲି ।
ଏହାଙ୍କୁ ଆଣି ମୁଁ ଗୃହ ମଧ୍ୟରେ ରଖିଲି ॥
ଲଙ୍କା ନିବାସୀଏ ତାହା ଦେଖି ପ୍ରତେଗଲେ
ସେହି କଥା ଅଯୋଧ୍ୟାର ଲୋକେ ନ ଜାଣିଲେ

କାଳେମୋତେଏତେଦୁଃଖଦେଲେଦୁଷ୍ଟମାନେ
ତାଙ୍କ ବୋଲେ ବାନ୍ଧବଙ୍କୁ ଛାଡ଼ିଥିଲେ ବନେ
ତହିଁରେ ପୁଣି ସେ ଗର୍ଭବାସ ହୋଇଥିଲେ ।
ଏ କଥା କେଡ଼େ ଦାରୁଣ ବିଗୁରିବ ଭଲେ ॥
ହେବାରୁ ଲୋକାପବାଦ ଅତ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରବଳ ।
ପାପହୀନା ଏ ସୀତାକୁ ଜାଣି ମୁଁ କେବଳ ॥
ଜଣ୍ଣ ହେତୁ ପରିତ୍ୟାଗ କରିଥିଲି ମୁନି ।
ଦୟାକର ମୋରୁ ସେହି ଦୋଷକୁ ନ ଘେନି
ଏହି କୁଶ ନବ ଦୁଇ ମୋହର ନନ୍ଦନ ।
ଏହା ମୁଁ ଉତ୍ତମ ରୂପେ ଜାଣେ ତପୋଧନ ॥
ଅଯୋଧ୍ୟାର ଲୋକେ ଆସି ସମର୍ପିବେ ଯେବେ
ମୋହର ମନ ଆନନ୍ଦ ହୋଇବତ ତେବେ ॥
ଏ ନିଷ୍ପାପ ସୀତାଠାରେ ପ୍ରୀତି ବହୁ ମୋର ।
କିନ୍ତୁ ଲୋକ ଅପବାଦ ହୋଇଯାଉ ଦୂର ॥
ଯଦି ଛାଡ଼ିଥିଲି ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ନ ଥିଲି ମୁଁ ସ୍ଥିର ।
ସବୁବେଳେ ସୀତା ତହିଁ ଥିଲା ମନ ମୋର ॥
ପରୀକ୍ଷା ଦେଲେ ଏଥିରେ ଘୋଷିବେ ସୁଯଶ ।
ଆବର ଦେଖିବେ ଛନ୍ତି ଯେତେକ ନରେଶ ॥
ଅଯୋଧ୍ୟାର ନରନାରୀ ସମସ୍ତେ ଦେଖିବେ ।
ଆଉବେଳେ ମନ୍ଦ ବୋଲି କହି ନ ପାରିବେ ॥
ଶ୍ରୀରାମ ମୁଖରୁ ଏହା ଶୁଣି ନରନାରୀ ।
ବିଗୁରିଲେ ନିଶ୍ଚେ ଆଜ ଜନକ କୁମାରୀ ॥
ପରୀକ୍ଷା ଦେବେ ଯାହାକୁ କେହି କରି ନାହିଁ
ଅପୂର୍ବ କଥା ଦେଖିବା ନୟନ ପୂରାଇ ॥
ଏହା କହିଣ ସକଳେ ରହିଲେ ସେଠାରେ
ରହିଲା ସବୁଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟି ସୀତାଙ୍କ ଉପରେ ॥
ଶୁଣି କୌଶଲ୍ୟା କୈକେୟୀ ସୁମିତ୍ରା ଆଇଲେ
ସୀତା ତିନି ଭଗ୍ନୀ ତାଙ୍କ ସଙ୍ଗତେ ଗଲେ ॥
ଦାସୀ ପରିବାରୀ ଯେତେ ଥିଲେ ତାଙ୍କସଙ୍ଗେ
ସୀତାଙ୍କୁ ଦେଖିବାପାଇଁ ସର୍ବେ ଗଲେ ବେଗେ
ସୀତାଙ୍କର ଶପଥ ବିଷୟେ ରାମ ମନ ।
ଜାଣିପାରି ଉପସ୍ଥିତ ହେଲେ ସୁରଗଣ ॥
ବସୁ ରୁଦ୍ର ବିଶ୍ୱଦେବା ବାସବ ମରୁତ ।
ସିଦ୍ଧ ସାଧ୍ୟ ନାଗ ଦେବ ଋଷି ଯେ ଅଦିତ୍ୟ ॥
ଏହାଙ୍କୁ ଆଦି କରିଣ ଯେତେ ଦେବଗଣ ।
ଆଇଲେ ଦେଖିବାପାଇଁ ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କୁ ଘେନିଣ ॥

ଆଗେ ବ୍ରହ୍ମା ଦେବଗଣ ତାହାଙ୍କ ପଛରେ ।
ଉପସ୍ଥିତ ହେଲେ ଆସି ସେ ସଭା ମଧ୍ୟରେ ॥
ଦେବତାମାନଙ୍କୁ ଦେଖି ରାମ ପୁନର୍ବାର ।
କହିଲେ ସଭା ମଧ୍ୟରେ ଆହେ ମୁନିବର ॥
ଆଜ ସୀତାଙ୍କ ଶପଥ ଦେଖିବା ନିମନ୍ତେ ।
ଦେବତା ମହର୍ଷି ନୃପ ଉପସ୍ଥିତ ଏଥେ ॥
କିନ୍ତୁ ସୀତାଠାରେ ପ୍ରୀତି ହେଉ ଯେ ମୋହର
ରାମଙ୍କ କଥା କହିବା ସମୟେ ସମୀର ॥
ସୁଗନ୍ଧ ଶୀତଳ ମନ୍ଦ ଗୁଣକୁ ଧରିଣ ।
ବହି ଆନନ୍ଦିତ କଲା ଜନଙ୍କର ମନ ॥
ସତ୍ୟଯୁଗ ପ୍ରାୟେ ତ୍ରେତାଯୁଗ ଲୋକମାନେ ।
ଅଦ୍ଭୁତ ବାୟୁ ବହିବା ଦେଖିଣ ନୟନେ ॥
ପରମ ଆନନ୍ଦ ଲଭି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଲେ ।
ନାନା ଦେଶରୁତ ଜନମାନେ ଆସିଥିଲେ ॥
ଏଥୁ ଅନନ୍ତରେ ଦେବୀ ଜନକ ଦୁଲ୍ଲଣୀ ।
ପତିପରାୟଣା କଷାବସନ ଧାରିଣୀ ॥
ବହୁଲୋକ ଥିବା ଦେଖି ବଦନକୁ ପୋତି ।
ଭୂତଳକୁ ଦୃଷ୍ଟିଦେଇ ବସିଲେକ ସତୀ ॥
ଶାଶୂମାନଙ୍କ ଚରଣେ ନମସ୍କାର କଲେ ।
ଭଗ୍ନୀମାନଙ୍କୁ ସ୍ନେହରେ କଲ୍ୟାଣ କରିଲେ ॥
ଭରତ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଶତ୍ରୁଘ୍ନ ମୁଖକୁ ଗ୍ରୁହିଁଣ ।
ବାଷ୍ପଗଦ୍ଗଦ କଣ୍ଠରେ ବୋଇଲେ ବଚନ ॥
ତୁମ୍ଭେ ମୋ ଦେବର ଅଟ ପ୍ରାଣର ସମାନ ।
ଜନ୍ମେ ଜନ୍ମେ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ମୁଁ ପାଇବି ଯେସନେ
ହେ ଅଯୋଧ୍ୟାପତି ଘେନ ଏ ଦାସୀ ବିନତି ।
ଜନ୍ମେ ଜନ୍ମେ ଦୟାକରି ହେବ ମୋରପତି ॥
କରକୁ ଅଞ୍ଜୋଳି କରି ବୋଇଲେ ଏମନ୍ତ ।
ମୁହିଁ ରାମ ଭଜନ୍ତି ଅନ୍ୟଜନେ କଦାଚିତ ॥
କେତେବେଳେ ମନମଧ୍ୟେ ଚିନ୍ତା କରିନାହିଁ ।
ଏ କାରଣୁ ଆଜ ଏହି ମଧୁମାସେ ମହୀ ॥
ମୋତେ ଆପଣା ଗର୍ଭରେ କରୁ ସ୍ଥାନ ଦାନ
ମୁଁ ଯେପରି କାୟେ।ବାକ୍ୟେ ମନେ ପ୍ରତିଦିନ॥
ସର୍ବଦା ରାମଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କୁ ଅର୍ଚ୍ଚନା କରଇ ।
ସେହିପରି ମଧୁମୟୀ ଦେବୀ ଏହି ମହୀ ॥
ମୋତେ ସ୍ଥାନ ଦେଉ ଆଜ ତାହାର ଗର୍ଭରେ
ମୁଁ ଶପଥ କରି ଛିଡ଼ାଅଛି ସେ ପ୍ରକାରେ ॥

ରାମଚନ୍ଦ୍ର ଭକ୍ତ ଅନ୍ୟ କାହାକୁ ନ ଜାଣେ ।
ଏ ମାଧବୀ ପୃଥ୍ୱୀଦେବୀ ସର୍ବ ବିଦ୍ୟମାନେ ॥
ବିବରେକ ଦାନକରୁ ମୁଁ ଗର୍ଭେ ରହିବି ।
ବିଦେହ ନନ୍ଦିନୀ ସୀତା ରାମର ବାନ୍ଧବୀ ॥
ଏହିପରି ସଭାମଧ୍ୟେ କରନ୍ତେ ଶପଥ ।
ଏ କାଳର ଘଟଣା ଯେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅଦ୍ଭୁତ ॥
ଭୂମି ଫାଟି ବାହାରିଲା ଏକ ସିଂହାସନ ।
ଧରିଥିଲେକ ତାହାକୁ ଦିବ୍ୟ ନାଗଗଣ ॥
ଅପରିମିତ ବିକ୍ରମ ସେହି ନାଗଙ୍କର ।
ଦିବ୍ୟରତ୍ନେ ବିଭୂଷିତ ତାହାଙ୍କ ଶରୀର ॥
ଉପରକୁ ସିଂହାସନ ଯହୁଁ ଦୃଶ୍ୟହେଲା ।
ଧରଣୀ ଦେବୀର ବାହୁ ଯୁଗଳ ଦିଶିଲା ॥
ଦୁଇ ହସ୍ତକୁ ବଢ଼ାଇ ଦେଇ ସେ ଧରଣୀ ।
ଜାନକୀ ଦେବୀଙ୍କି କୋଳକରି ନେଇ ପୁଣି ॥
କୁଶଳ ପଚାରି ଅତି ଆଦର କରଣ ।
ସିଂହାସନେ ବସାଇଣ ହେଲେ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ ॥
ଆକାଶରେ ଥାଇ ଦେବେ ପୁଷ୍ପବୃଷ୍ଟି କଲେ ।
ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ ସୀତାବୋଲି ସେମାନେ କହିଲେ
ପାତାଳେ ସୀତାଙ୍କୁ ଦେଖି ଅନ୍ତରୀକ୍ଷ ବାସୀ ।
ସାଧୁ ସାଧୁ କହି ହେଲେ ଅତିଶୟ ଖୁସି ॥
ତୁମ୍ଭର ଚରିତ ଅଟେ ଉତ୍ତମ ପବିତ୍ର ।
ଏମନ୍ତେ ପ୍ରଶଂସା ବାକ୍ୟ କହିଲେ ବହୁତ ॥
ଯେତେ ଅନ୍ତରୀକ୍ଷବାସୀ ସ୍ଥାବର ଜଙ୍ଗମ ।
ଆଉରି ଯେ ମହାବଳ ଦନୁଜ ନନ୍ଦନ ॥
ପାତାଳ ତଳ ନିବାସୀ ନାଗଗଣ ଯେତେ ।
ଆନନ୍ଦରେ ସିଂହନାଦ କଲେକ ସମସ୍ତେ ॥
ଲୋଚନକୁ ବୁଜି ସେହି ସ୍ଥାନରେ ରହିଲେ ।
କେହି କେହି ଶ୍ରୀରାମଙ୍କୁ ନିରୀକ୍ଷି ରହିଲେ ॥
କେହିବା ମୋହେ କରନ୍ତି ସୀତାଙ୍କୁ ଦର୍ଶନ ।
ସମାନ ଭାବ ରହିଛି ସମସ୍ତଙ୍କ ମନ ॥
ସେକାଳେ ଜଗତଜନ ମୋହ ହୋଇଥିଲେ
ଏସବୁ କଥାକୁ ସ୍ୱପ୍ନ ପ୍ରାୟ ମନେ କଲେ ॥
ଦେଖଣାହାରିଏ ଯେତେ ଥିଲେ ସେହିସ୍ଥାନେ
ଆଉରି ନାନାଦେଶର ନରପତିମାନେ ॥
ସମସ୍ତେ ରହିଁ ଅଛନ୍ତି ଲକ୍ଷ୍ୟକୁ ଲଗାଇ ।
ଯେପରି ଶପଥ ହେଲା ନ ଜାଣିଲେ କେହି ॥

କେବଳ ଏହି ଘଟଣା ଦେଖି ବିଚାରିଲେ ।
ସୀତା କି ବମାନେ ଅଗ୍ନି ବୁଲି ବାହାରିଲେ ॥
ସିଂହାସନେ ଭୂଗର୍ଭକୁ ଗଲିଗଲା ଯହୁଁ ।
କହେଲା କି ହେଲା ବୋଲି ଡାକଦେଲେ ତହୁଁ
ବିସ୍ମୟ ସାଗରେ ସର୍ବେ ହୋଇଲେ ମଗନ ।
କାହାର ମୁଖୁଁ କାହାର ନୋହିଲା ବଚନ ॥
ଏହାଦେଖି ରଘୁନାଥ ମୂର୍ଚ୍ଛିତ ହୋଇଲେ ।
ସୁଗ୍ରୀ ବିଭୀଷଣ ଯାଇ ତାହାଙ୍କୁ ଧଇଲେ ॥
କେତେକ୍ଷଣେ ଚେତାପାଇ ମୁଖେ ବସ୍ତ୍ର ଦେଇ
ରୋଦନ କଲେ ଜାନକୀ ଗୁଣମାନ କହି ॥
ଆରେ କୁଞ୍ଚିତକୁନ୍ତଳା ମୋ ନେତ୍ର ସିତୁଳା ।
ଏତେକାଳେ କାଟି ଦେଇଗଲୁ ମୋର ଗଳା
ତୋ ଚନ୍ଦ୍ରବଦନ ଆଉ ଦେଖିବି କି ନେତ୍ରେ
ହସିକରି ପଦେ କଥା ନ କହିଲୁ ମୋତେ ॥
ସତୀ ଶିରୋମଣି ମୋର ଗଳା ହେମମାଳା ।
କିପରି ରହିବି କହ ତୋ ବିନାରେ ବାଳା ॥
ଲଙ୍କାରେ ଜଳନ୍ତାନଳେ ପଶିଥିଲୁ ତୁହି ।
ସେକଥା ଅଯୋଧ୍ୟାଲୋକେ ନ ଜାଣନ୍ତି କେହୁ
ତେଣୁ ପରୀକ୍ଷା ଦେବାକୁ କହୁଥିଲି ସିନା ।
ତାହା କରିବାକୁ କିପାଁ ନ କଲୁ ତୁ ମନା ॥
ଅତି ମନ୍ଥନରେ ହେଲା କାଳକୂଟ ଜାତ ।
ଅତି ଶପୁଡ଼ିଲେ ଲେମ୍ବୁ ଯେପରି ହୁଏ ତିକ୍ତ
ମୋହର ଏ କଥା ହେଲା ସେହି ପରକାରେ ।
ଭଲକରି ନ ଦେଖିଲି ତୋତେ ଯା ନେତ୍ରରେ
ବୁଝି ନ ପାରିଲି ଖଳ ଲୋକଙ୍କ ବଚନ ।
ତାହାଙ୍କ ବାକ୍ୟ ପାଇଲି ଏ ଘୋର କଷଣ
ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷେ ଦେଖି ସୁଧାକୁ ମଣିଲି ମୁଁ ବିଷ ।
ସେ କାରଣୁ ନେଇଥିଲି ତୋତେ ବନବାସ
ହେଲେହେଁ ସର୍ବଦା ମନ ଥାଏ ତୋହଠାରେ
ଲୋକ ଦେଖା କୋପ କରିଥିଲି ଯେ ବାହାରେ
ଏତିକି ଦୋଷେ ରହିଲୁ ଯାଇଁ ପାତାଳରେ ।
ମୋତେ କିପାଇଁ ନ ନେଲୁ ତୋହର ସଙ୍ଗରେ
ଭାଇମାନଙ୍କର ବୋଲ ନ କଲି ଯେ ମୁହିଁ ।
ସେ କାରଣୁ ତୋର ସଙ୍ଗ ଛଡ଼ାଇଲା ବିହି ॥
ତୋର ପାଇଁ ସିନ୍ଧୁ ଜଳେ ବନ୍ଧାଇଲି ବନ୍ଧ ।
ସବଂଶେ ବଧ କରିଲି ଦୁଷ୍ଟ ଦଶକନ୍ଧ ॥

ଅବର ଯେ କେତେ କଷ୍ଟପାଇଛୁ ଏ ଦେହେ
ସେ କଥା କ ତୁ ନ ଜାଣୁ କ କହିବ ପ୍ରିୟେ
ଅନଳସାକ୍ଷାତେ ସତୀ କରାଇଛୁ ସତ୍ୟ ।
ମୋହବନା ତୁମ୍ଭେ ଆଜ ବସ୍ତୁ ନୋହିବ ତା ॥
ରହିଅଛୁ ସେହି ସତ୍ୟ ପାଳି ଅଜ୍ଞାଯାଏ ।
ମୋତେ ଛାଡ଼ି ତୁହି ଏକା ଛାଡ଼ିଗଲୁ ପ୍ରିୟେ ॥
ରୋଦନ କରନ୍ତି ଦେଖି ତୋର ଦୁଇସୁତ ।
ତାଙ୍କଠାରେ ସ୍ନେହ ତୋର ନୋହିଲା କପିତ
ଏତେ ଅସ୍ନେହୀ ହୋଇଲୁ ଆଗୋ ବଇଦେହୀ
ଏମନ୍ତ କହି କାନ୍ଦନ୍ତି ରଘୁକୁଳ ସାଇଁ ॥
ଭରତ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଶତ୍ରୁଘ୍ନ ଏମାନେ କାନ୍ଦିଲେ ।
ସଭାସ୍ଥ ରାଜାଏ ମୁଖ ଶୁଖାଇ ବସିଲେ ॥
ସୁଗ୍ରୀବ ଅଙ୍ଗଦ ହନୁ ଆଉ ବଭୀଷଣ ।
ଅବର ଥିଲେ ରାକ୍ଷସ ଋକ୍ଷ କପିଗଣ ॥
ସମସ୍ତଙ୍କ ନୟନରୁ ବହିଲାକ ନୀର ।
ସୀତା ଭଗିନୀ ଆଉ ମାତାମାନଙ୍କର ॥
ରୋଦନ ଧ୍ୱନିରେ ଯଜ୍ଞଶାଳା କମ୍ପିଗଲା ।
ଗୃହୁଁ ଗୃହୁଁ ସଂସାରର ଶିରୀ ଲୋପ ହେଲା ॥
ପାତାଳପୁରକୁ ଯାନ୍ତେ ଜନକ କୁମାରୀ ।
ଅତଶୟ ଶୋକଭରେ ପ୍ରଭୁ ନୃପଧାରୀ ॥
ଭୂମି ଛନ୍ତାଇ କହିଲେ ଗଦ୍‌ଗଦ ସ୍ୱରରେ ।
ହାୟରେ ଦଇବ ଏହା ଥିଲା ତୋ ମନରେ ।
ସାକ୍ଷାତରେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ତୁଲ୍ୟ ସୀତା ରୂପବତୀ ।
ମୋ ସମ୍ମୁଖେ ଅନ୍ତର ହୋଇଲା ମୋର ସତୀ
ରାବଣ ମୋ ଅସାକ୍ଷାତେ ହରି ନେଇଥିଲା ।
ଏ ପୃଥିବୀ ମୋହର ସାକ୍ଷାତେ ହରିନେଲା ॥
ମୋର ଦେଖୁ ଦେଖୁ ବଳେ କଲାକ ହରଣ ।
ନିଶ୍ଚୟ ତାହାକୁ ବାଣେ କରିବ ବଦାର୍ଣ୍ଣ ॥
ଏହା ଭାବ କ୍ରୋଧଭରେ ହୋଇଣ ଅଧୀର ।
ବୋଇଲେ ଗୋପୃଥିବୀଦେବୀମୋରବୋଲକର
ସୀତାକୁ ମୋ ପାଶେ ଆଣି ଦିଅ ଗୋ ତୁରିତେ
ନ ଦେଲେ ତାହାର ଫଳ ପାଇବୁ ସାକ୍ଷାତେ
ପୂର୍ବରେ ଜନକରୂପି ଲଙ୍ଗଳରେ ତପି ।
ତୋର ଗର୍ଭୁ ପାଇଥିଲେ ସୀତା ଶୁଭ୍ରବେଣୀ॥
ତୁମ୍ଭେ ମୋର ଶାଶୁ ବୋଲି ନ କରଇ ରୋଷ
ସୀତାକୁ ନ ଦେଲେ ନଷ୍ଟେ ଯିବ ତୁମ୍ଭେ ନାଶ
ସୀତାକୁ ଦିଅ ଅଥବା ଗର୍ଭ ଦାନକର ।
ସୀତାଙ୍କୁ ଘେନି ରହିବି ମୁହିଁ ପାତାଳର ॥
ଅଥବା ସୀତା ସହିତ ସ୍ୱର୍ଗରେ ରହିବ ।
ବେଗେ ସୀତା ଆଣି ଦିଅ ଆଗୋ ପୃଥ୍ୱୀଦେବୀ
ସୀତା ନ ଦେଖି ମୋ ମନ ହୋଇଛୁ ବ୍ୟଥିତ
ହେବସୁଧେଯେବେ ତୁମ୍ଭେ ନଦେବମୋତେତ
ପର୍ବତ ବନ ସହିତ ତୁମ୍ଭ ଆୟତନ ।
ଉପାଡ଼ି କରିବ ମନ୍ଦାକଲେ ନିମଗନ ॥
କ୍ରୋଧେ ଶୋକାବଶେ ରାମ କହିଲେ ଏମନ୍ତ
ଶୁଣି ଦେବଲୋକେ ଭୟ ପାଇଣ ତ୍ୱରିତ ॥
ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କୁ କହିଲେ ବ୍ରହ୍ମା ରାମଙ୍କୁ କହିଲେ ।
ହେ ରଘୁବଂଶ ତିଳକ ତୁମ୍ଭେ ମୋର ବୋଲେ
ଶୋକ ସନ୍ତାପ କ୍ରୋଧକୁ ପରିତ୍ୟାଗ କର ।
ତୁମ୍ଭର ପୂର୍ବ ବୈଷ୍ଣବ ଭାବକୁ ସୁମର ॥
ଅହେ ମହାବାହୁ ମୁହିଁ ଏ ସଭା ଅଗ୍ରତେ ।
ଗୁପତ କଥା ପ୍ରଘଟ କରିବ କେମନ୍ତେ ॥
ଅବଶ୍ୟକ ହୋଇବାରୁ କହୁଛୁ ସଂପ୍ରତ ।
ବୈଷ୍ଣବ ଜନ୍ମ ବିଷୟ ସ୍ମର ରଘୁପତ ॥
ତବ ଶରପରାୟଣା ଶୁଦ୍ଧା ସାଧ୍ୱୀ ସୀତା ।
ତୁମ୍ଭ ତପୋବଳେ ସେହି ଜନକ ଦୁହିତା ॥
ନାଗ ପୁରକୁ ଗଲେଣି ପୁଣି ସୁରପୁରେ ।
ସହବାସ କରିବେ ସେ ତୁମ୍ଭ ସଙ୍ଗତରେ ॥
ଏ ସଭା ମଧ୍ୟେ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଅହେ ରଘୁସାଇଁ ।
ଅଉ ଯାହା କହୁଅଛୁ ଶୁଣ ମନଦେଇ ॥
କାବ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ଉତ୍ତମ ଏହୁ ମହାକାବ୍ୟ ।
ଶେଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଶ୍ରବଣ କର ହେ ରାଘବ ॥
ସକଳ ଜାଣି ପାରିବ କହିଲି ହେ ବୀର ।
ଜନ୍ମଠାରୁ ସୁଖ ଦୁଃଖ ଭୋଗ ଯେ ତୁମ୍ଭର ॥
ଭବିଷ୍ୟତେ ହେବ ଯାହା ସେ କଥା ଅଛଇ
ତୁମ୍ଭ ଭିନ୍ନ ଏ କାବ୍ୟର ଯଶୋଭାଗୀ କେହି
ହୋଇ ନ ପାରିବ ବୋଲି କରିଣ ଶ୍ରବଣ ।
ଏ ଅଦି କାବ୍ୟ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କର ରଘୁରାଣ ॥
ଅମ୍ଭ ସଙ୍ଗେ ପୂର୍ବ ଭାଗ ଶୁଣିଅଛ ପୁଣି ।
ଉତ୍ତର ଭାଗ ଶ୍ରବଣ କର ରଘୁମଣି ॥
ଭବିଷ୍ୟତ କଥା ସବୁ ତହିଁରେ ଅଛଇ ।
ତୁମ୍ଭ ତୁଲ୍ୟ ରାଜଋଷି ଛଡ଼ା ଅଉ କେହି ॥

ଶୁଣିବାକୁ ଯୋଗ୍ୟ ନୁହେଁ ତାର ଶେଷଭାଗ ।
ମନଯୋଗ କରି ତାହା ଶୁଣ ମହାଭାଗ ॥
ତ୍ରିଭୁବନେଶ୍ୱର ବ୍ରହ୍ମା ଏ କଥା କହିଲେ ।
ସକଳ ଦେବଙ୍କୁ ଘେନି ସ୍ୱଭୁବନେ ଗଲେ ॥
ବ୍ରହ୍ମଲୋକ ନିବାସୀ ଯେ ମହାଋଷିଗଣ ।
ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କର ବାକ୍ୟ ସେହି କରିଣ ଶ୍ରବଣ ॥
ରାମାୟଣ ଶେଷଭାଗ ଶୁଣିବା ନିମନ୍ତେ ।
ରହିଲେ ସେ ସେହି ସ୍ଥାନେ ଶୁଣ ଏଥୁ ଅନ୍ତେ
ପିତାମହଙ୍କର ବାଣୀ ଶୁଣି ରଘୁମଣି ।
ବୋଇଲେ ଏ ଭଗବତ ବାଲ୍ମୀକ ମୁନି ।
ଦେଖ ଏହି ବ୍ରହ୍ମଲୋକ ବାସୀ ଋଷିଗଣ ॥
କହିଲେ ଶୁଣିବା ପାଇଁ କାବ୍ୟ ରାମାୟଣ ॥
ଉତ୍ତର ଭାଗ ଆରମ୍ଭ ହେଉ କାଲି ପ୍ରାତେ ।
ଏହା କହିଣ ମେଲଣି ଦ୍ୟନ୍ତି ସେ ସମସ୍ତେ ॥
ଆନନ୍ଦ ହୋଇ ଯେ ଯାହା ମନ୍ଦିରକୁ ଗଲେ ।
ଶ୍ରୀରାମ କୁଶ ଲବଙ୍କୁ ଘେନିଣ ଚଳିଲେ ॥
ଯଜ୍ଞଶାଳରେ ରହିଲେ ସେ ଦିନ ରଜନୀ ।
ସୀତାଙ୍କର ଗୁଣମାନ ମନମଧ୍ୟେ ଗୁଣି ॥
ରାତ୍ରି ପାହିଯାନ୍ତେ ଉଠି ଶ୍ରୀରଘୁ ନନ୍ଦନ ।
ମହାମୁନିମାନଙ୍କୁ ସେ କରିଣ ଆହ୍ୱାନ ॥
ବୋଇଲେକ ଏହି ଯଜ୍ଞ କରି ସମାପତ ।
ଦୁଃଖେ ସୁଖେ ବରଷେକ ହୋଇଲା ଯେ ଗତ
ଶୁଣି ସକଳ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଘୋଡ଼ା ଅଣାଇଲେ ।
ବିଧିବିଧାନରେ ତାକୁ ଛେଦନ କରିଲେ ॥
ତାହାର ଶୋଣିତ ନେଇ ଦିଅନ୍ତେ ଅଦ୍ଭୁତ ।
ପ୍ରଜ୍ୱଳିତ ଅଗ୍ନି ଶିଖା ଉଠିଲା ଯେ ଅତି ॥
ଅନଳ ଦେବଙ୍କୁ ପୂଜି ଶାନ୍ତ କଲା ପରେ ।
ଅକ୍ଷତବିଧି କରିଲେ ଶ୍ରୀରାମଙ୍କ ଶିରେ ॥
ତହୁଁ ରାମ ନିଜପୁତ୍ର ଦୁହିଁଙ୍କି ଅନାଇ ।
ବୋଇଲେ ବାବୁରେ ଗୀତ ଶେଷକର ଯାଇ ॥
ଯେବଣଠାବରୁ ରହିଥିଲା ସେ ସଙ୍ଗୀତ ।
ସେହିଠାବରୁ ଗାଇଲେ ସେହି ଦୁଇ ସୁତ ॥
ମହାସତୀ ଯେଉଁ କ୍ଷଣି ପାତାଳକୁ ଗଲେ ।
ଶ୍ରୀରଘୁ ନନ୍ଦନ ରାମ ବହୁତ କାନ୍ଦିଲେ ॥
ଯଜ୍ଞକୁ ସମାପ୍ତ କରି ରାଜୀବ ଲୋଚନ ।
ଦୁଃଖିତ ଚିତ୍ତରେ କଲେ ସମୟ ଯାପନ ॥

ସୀତା ବିହୁନେ ଦେଖିଲେ ଜଗତକୁ ଶୂନ୍ୟ ।
ନିତାନ୍ତ ଶୋକେ ବ୍ୟଥିତ ହେଲା ତାଙ୍କ ମନ ।
କେଉଁସ୍ଥାନେ ଶାନ୍ତି ଲାଭ କରି ନ ପାରିଲେ ।
ବହୁତ ପ୍ରକାର ଧନ ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କୁ ଦେଲେ ॥
ଯେତେ ରାଜା ଋଷି ଆଉ ବାନର ରାକ୍ଷସ ।
ଧନରତ୍ନେ ସେମାନଙ୍କୁ କରିଣ ସନ୍ତୋଷ ॥
ମନମଧ୍ୟେ ସୀତାଙ୍କର ରୂପ ଧ୍ୟାନ କରି ।
ଅତିକଷ୍ଟେ ଚଳିଗଲେ ଅଯୋଧ୍ୟା ନଗରୀ ॥
ସନ୍ତୋଷ ହୋଇ ନୃପତି ରାକ୍ଷସ ବାନର ।
ଯଜ୍ଞରେ ଥିଲେ ଯେତେକ ବିପ୍ର ମୁନିବର ॥
ସକଳେ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହୋଇ ଯେଝା ଘର ଗଲେ
ଭାଇ ପୁତ୍ର ସହ ରାମ ଅଯୋଧ୍ୟା ଆଇଲେ ॥
ଏଥୁଅନ୍ତେ ଦୀର୍ଘକାଳ ଯହୁଁ ଗଲା ବହି ।
କଉଶଲ୍ୟା ଦେବୀ ପୁତ୍ର ନାତି ମୁଖ ଚାହିଁ ॥
ପରମ ସୁଖରେ କରି ସମୟ ଯାପନ ।
ଅଗ୍ନିରେ ପଶିଣ କଲେ ପ୍ରାଣ ବିସର୍ଜନ ॥
ଏହିପରି ମାତାମାନେ ପରାଣ ଛାଡ଼ିଲେ ।
ସତ୍ୟପାଳି ଲକ୍ଷ୍ମଣଙ୍କୁ ରାମ ତଡିଦେଲେ ॥
ପୁତ୍ରକୁ ରାଜ୍ୟ ଦେଇଣ ସ୍ୱର୍ଗ ଗଲେ ରାମ ।
ଏହି ପରବ ଶୁଣିଣ ଭବିଷ୍ୟ ପୁରାଣ ॥
ରଘୁନାଥଙ୍କର ଆଉ ନ ସ୍ଫୁରିଲା କିଛି ।
ବୋଇଲେ ପୁତ୍ରଙ୍କୁ ମୋତେ ଏହି ଯୋଗଅଛି
ଏବେ ଚିନ୍ତାକଲେ ଆଉ ହୋଇବ ବା କିସ ।
କହି ଦୁଇ କାଖେ ବସାଇଲେ ଲବକୁଶ ॥
ମୁଖେ ଚୁମ୍ବଦେଇ ତାଙ୍କୁ ବୋଇଲେ ଏସନ ।
ଯେ ଗଲା ତା ପାଇଁ ଚିନ୍ତା ନ କରିବ ଧନ ॥
ଅଯୋଧ୍ୟାରେ ମୁଁ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ କରିବଇଁ ରାଜା ।
ସକଳ ଲୋକରେ ତୁମ୍ଭେ ପାଇବ ଯେ ପୂଜା ॥
ତୁମ୍ଭ ମାତାର ଅଛନ୍ତି ତିନୋଟି ଭଗିନୀ ।
କଉଶଲ୍ୟା ଆଦି ମୋର ଅନେକ ଜନନୀ ॥
ଏମାନେ ପାଳିବେ ତୁମ୍ଭ ମାତାହୁଁ ଅଧିକ ।
ପୁତ୍ରଙ୍କୁ କହି ମଉନ ଶ୍ରୀ ରଘୁ ନାୟକ ॥
ନାରୀଏ ବୋଲନ୍ତି ସୀତା ଏହିକ୍ଷଣି ଥିଲେ ।
କେଡ଼େ ବେଗେ ମହାସତୀ ପାତାଳକୁ ଗଲେ
ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ ତୋହ ସମ ମହା ସତୀ ନାହିଁ ।
କହିବାମାତ୍ରେ ବିଦୀର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଗଲା ମହୀ ॥

ତିନିପୁରରେ ଯେତେକ ଅଛନ୍ତି ଯୁବତୀ ।
ଏହା କରିବାକୁ କାର ନୋହିବ ଶକତି ॥
ହୋଇ ନ ଥିଲା ନ ହେବ କାହାର କଥାରେ
ଧନ୍ୟ ସତୀ ଶିରୋମଣି ଥିଲା ଏ ସଂସାରେ ॥
ଅପୂର୍ବ ସୁନ୍ଦରୀ ଏହି ଜନକ କୁମାରୀ ।
ଏହା ବିନା ରଘୁନାଥ ବଞ୍ଚିବେ କପରି ॥
ମୁ[illegible]ଙ୍କଠାରେ ଲିତାଏ ତା ସ୍ନେହ ନୋହିଲା ।
କପରି ଏପରି ପୁତ୍ର ଛାଡ଼ିଦେଇ ଗଲା ॥
କେ ବୋଲଇ କାହିଁ ପାଇଁ ସେ ଅବା ନ ଯିବ
ବିଶେଷ କଠୋର ଯନ୍ତୁ କଲେକ ରାଘବ ॥
ଲଙ୍କାରେ ଜଳନ୍ତାନଳେ ଥରେ ପଶିଥିଲା ।
ଖଳବାକ୍ୟେ ପୁଣି ରାମ ସେ କଥା କହିଲା ॥
ସତୀ ଜାଣି ଯେଣୁ ତାକୁ କଲା ଅବିଶ୍ୱାସ ।
ତେଣୁ କ୍ରୋଧ କରିଗଲା ସେହି ନାରୀଈଶ ॥
ମନୁଷ୍ୟ ଯିବାକୁ ଏବେ ଭାଳି ହେଉଅଛୁ ।
ଆଉ କି ପାଇବ ତାକୁ ସେ ଗଲା ମୂରୁଛୁ ॥
ତାର ସାଧୁପଣେ ସେହୁ ଏବେ ଚାଲିଗଲା ।
ତ୍ରିଦଶ ସଂସାରକୁ ଏହି କଥା ବୁଝାଇଲା ॥
ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ ଆମ୍ଭେ ତାକୁ ଦେଖିଲୁ ନୟନରେ
ନର ନାରୀ କୁହାକୁହି ହେଲେ ଏ ପ୍ରକାରେ
ଏ ସକଳ କଥା ଶୁଣି ରାମ ରଘୁମଣି ।
ମନେ ମନେ ଚିନ୍ତାକଲେ ସୀତା ଗୁଣଗୁଣି ॥
ଚୋଇଲେ ମୁଁ ମିନାଦୋଷ କରିଥିଲି ତୋର
କେମନ୍ତେ ଛାଡ଼ିଣି ଗଲୁ ଏ ଦୁଇ କୁମର ॥
ତୋ ବିନା ଲୋକେ କରନ୍ତି ମୋତେ ଉପହାସ
ଥୁହାଯିବ ନାହିଁ ଏହା ମୋ ଦେହେ ନାରୀଶ
କିପାଁ ଅଣାଇଲି ଥିଲୁ ବାଲ୍ମୀକଙ୍କ ଘରେ ।
ଜୀଉଁଛୁ ବୋଲି ଭରସା ଥିଲା ଯେ ମନରେ ॥
ଆଉ ପାଇବଇଁ କାହିଁ ଏବେ ଯେ ଲୋଡ଼ିଲେ
ଅଯୋଧ୍ୟାର ନର ନାରୀ ମୋତେ ଏହା କଲେ
ପାଶେ ଥିଲାବେଳେ ବୋଲୁଥିଲେ ଦୋଷୀରୁଣୀ
ଏବେ ଗଲାକୁ କହିଲେ ସତୀ ଶିରୋମଣି ॥
ଯୋଗୁଁ ଏ ସଂସାର ଲୋକମାନଙ୍କ ବଚନ ।
ସଂସାରେ ହୋଇବାର ଅତ୍ୟନ୍ତ କଠିନ ॥
ବିଚାର କରଣି କଥାମାନ ନ କହନ୍ତି ।
ଯାହା ମନକୁ ଆସଇ କହି ଯାଉଥାନ୍ତି ॥

ଏପରି କହି କାନ୍ଦନ୍ତି ଶ୍ରୀରଘୁନାୟକ ॥
ଦେଖିଣାହାରୀଙ୍କ ନେତ୍ରୁ ବୋହିଲା ଲୋତକ
ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଋଷି ସକଳେ ନୀରବେ ଅଛନ୍ତି ।
ଏକକୁ ଅନେକ କେହି ସମସ୍ୟା ନ ଦ୍ୟନ୍ତି ॥
ବଶିଷ୍ଠ ଯାଇଁ ରାମଙ୍କୁ ବହୁ ବୁଝାଇଲେ ।
ସୁମନ୍ତ୍ର କର ଯୋଡ଼ିଣ ଅନେକ କହିଲେ ॥
ଶେଷେ ବାଲ୍ମୀକ ମୁନି ରାମ ପାଶେ ଯାଇଁ ।
ଭବିଷ୍ୟ ପୁରାଣ କଥା କହିଲେ ବୁଝାଇଁ ॥
ବୋଇଲେ ଅଦ୍ୟରୁ ଧାତା ଯାହା ଲିହିଅଛି
କିଏ ଆନ କରିବ ତା ଶୁଣ ରଘୁବଂଶି ॥
ଜ୍ଞାନବାନ ହୋଇ କର ମୂର୍ଖ ପରି କର୍ମ ।
ଗଲା ମଲା ପାଇଁ ଶୋକ କରୁଅଛ ରାମ ॥
ଚିରଜୀବୀ ହୋଇ ସଦା ରହି ନାହିଁ କେହି ।
ବାଳକାଳେ ତୁମ୍ଭର ନ ଥିଲାକି ବୈଦେହୀ ॥
କେତେକ ସମସ୍ତ ଭୋଗ କଲ ଯେ ତାହାଙ୍କୁ ।
ତହିଁରୁ ଲଭ ପାଇଲ ଏ ପୁତ୍ର ଦୁହିଁଙ୍କୁ ॥
ସୀତା ଗଲା ତାହାକୁ ନ ଭାଳ ଦେବ ଆଉ ॥
ସମୟେ ଭେଟ ପାଇବ ଆହେ ମହାବାହୁ ।
କ୍ଷୀର ସମୁଦ୍ରକୁ ଗଲା ସେହୁ ଆଗହୋଇ ।
ପୃଥିବୀରେ ଥିଲା ରାବଣର ବଧ ପାଇଁ ॥
ସଂସାରକୁ ରକ୍ଷାକରି ନିଜ ଧାମେ ଗଲା ।
ଲୋକରେ ତୁମ୍ଭର ଯଶ ବିସ୍ତାର କରିଲା ॥
ଏବେ ଏ ଦୁଇ ପୁତ୍ରକୁ ଭଲକରି ପାଳ ।
ଜାନକୀର କଥା ଆଉ ମନରେ ନ ଭାଳ ॥
ଏହା କହି ତୁନି ହୋଇନ୍ତେ ବାଲ୍ମୀକି ଋଷି ।
ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ତହିଁ ଜନକ ମହର୍ଷି ॥
ଲୋତକରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଛି ତାହାଙ୍କ ନୟନ
ଗଦ୍ ଗଦ୍ ସ୍ୱରେ କହିଲେ ଶୁଣ ବାବୁ ରାମ ॥
ଆଉ କିପାଇଁ ସନ୍ତାପ କରୁଅଛ ଏବେ ।
ବୁଝି ସୁଝି କିପାଁ କାର୍ଯ୍ୟ ନ କଲ ଯେ ତେବେ
ନ ବୁଝିବା ପଣେ ଏତେଦୂର କଥା ଗଲା ।
କିଏ ତା ଆନ କରିବ କହ ବାବୁ ଭଲା ॥
ମହୀରୁ ଜନ୍ମି ମହୀରେ ହୋଇଲା ଯେ ଗୋପ୍ୟ
କିଏ ତା ଆନ କରିବ କହ ମୋର ବାପ ॥
ଏ ପୁତ୍ର ଦୁହିଙ୍କି ପାଳ ଅତି ଯତ୍ନକରି ।
ମାତାଙ୍କୁ ଝୁରି ନ ପୁଣ ଯାଆନ୍ତି ଏ ମରି ॥

ଏହି ପ୍ରକାରେ ବୁଝାଇ କହିଲେ ଜନକ ।
ମନରୁ ଶୋକ ତେଜିଣ ଶ୍ରୀରଘୁ ନାୟକ ॥
ପୁତ୍ରଙ୍କୁ ନେଇ ମାତାଙ୍କ ପାଶେ ସମର୍ପିଲେ ।
ଆବର ତାହାଙ୍କୁ ବହୁ ବୁଝାଇ କହିଲେ ॥
ବୋଇଲେ ଗୋ ମାତ ଶତ୍ରୁ ଘଡ଼ନ୍ତୁ ବୋଳୁର
ଯତନେ ପାଳନ କର ଏ ଦୁଇ କୁମର ॥
ଖଳଙ୍କର କଥା କରି ପାଇଲି ତା ଫଳ ।
ଏମନ୍ତେ କହି ବାହାରେ ଆସି ମହୀପାଳ ॥
ସୁମନ୍ତଙ୍କୁ ଡ଼କାଇଣ ଦେଲେ ଏ ଆଦେଶ ।
ଅକ୍ଷତ ଦିଅ ସଭିଙ୍କୁ ଯିବେ ନିଜ ବାସ ॥
ମୁନି ସକଳେ ଯାଆନ୍ତୁ ଆପଣା ସଦନ ।
ତାଙ୍କ ମନମତ ଦିଅ ଧନ ଯେ ବସନ ॥
ଏମନ୍ତ କହିଣ ଧନ ବସ୍ତ୍ର ଅଣାଇଲେ ।
ଦ୍ୱିଜଙ୍କୁ ଦେଇ ସତ୍ୱର ବିଦାୟ କରିଲେ ॥
ଆପଣେ ବିଜୟ କଲେ ଯାଇଁ ରତ୍ନପୁରେ ।
ଯେତେ ରାଜା ଥିଲେ ଗଲେ ତାଙ୍କ ସଙ୍ଗତରେ
ବାନର ଭଲ୍ଲୁକ ସୁଗ୍ରୀ ବିଭୀଷଣ ଆଦି ।
ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଅକ୍ଷତ ଯେ ଦେଲେ ଦୟାନିଧି ॥
ସାମନ୍ତ ରାଜାମାନଙ୍କୁ ସମାଦର କରି ।
ବିଦାୟ ଦେଲେ ଗୁହକୁ ସେ କୋଦଣ୍ଡଧାରୀ ॥
ଲବ କୁଶ ଭାଇ ମାତାଗଣ ସଙ୍ଗେ ଘେନି ।
ଯଜ୍ଞ ପୂର୍ଣ୍ଣ କରିଣ ସେ ରଘୁ କୁଳ ମଣି ॥
ଆସିଣ ରାଜ୍ୟରେ ପ୍ରଭୁ ହେଲେ ପରବେଶ ।
ରାମଙ୍କର ଅଶ୍ୱମେଧ ଶୁଣ ହେ ବିଦୁଷ ॥
ଏସନ ଶୁଣିଣ ରାଜା ସନ୍ତୋଷ ହୋଇଲେ ।
ଦୀନ ମହାଦେବ ହରି ପାଦ ଚିନ୍ତି ବୋଲେ ॥

ଇତି ଶ୍ରୀ ଜୈମିନି ଭାରତେ ହରିଭକ୍ତି

ରସଲୀଳା କଥା ପ୍ରବନ୍ଧେ ନାମ

ସପ୍ତବିଂଶୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।

ଅଷ୍ଟାବିଂଶ ଅଧ୍ୟାୟ

ତତ୍‌କର୍ମ ହରତୋଷଂଯତ୍‌ସ ବିଦ୍ୟା ତନ୍ମତିଷୟୁ
ହରେର୍ଦେହାମୃତାମାଗ୍ନା ଲୟଂ ପ୍ରକୃତିଶ୍ଚରଃ ।

ମୟୁରଧ୍ୱଜ ପୁରେ ଅଶ୍ୱପ୍ରବେଶ ଓ ତାମ୍ରଧ୍ୱଜ ଦ୍ୱାରା ଅଶ୍ୱ ଧାରଣ

ଏଥୁଅନ୍ତେ ବୀରବର ଅଭିମନ୍ୟୁ ନାତି ।
ଜୈମିନିଙ୍କ ଚରଣରେ କରିଣ ଭକତି ॥
ବୋଇଲେ ପାଦରେ ପଡ଼ି ଅହେ ମୁନିବର ।
ଅନୁଗ୍ରହ କରି ମୋତେ କହନ୍ତୁ ସତ୍ୱର ॥
ବଭ୍ରୁବାହନଙ୍କୁ ସଙ୍ଗେ ଘେନିଣ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ।
ତଦପରେ ଗଲେ ସେହି ଯେ କେଉଣ ସ୍ଥାନ ॥
ଏ କଥାକୁ ଅନୁଗ୍ରହ କରି ମୋତେ କହ ।
ଜନ୍ମ ଜନ୍ମାନ୍ତର ପାପ ହେଉ ମୋର କ୍ଷୟ ॥
ଶୁଣି ଏସନ ବଚନ କହନ୍ତି ଜୈମିନି ।
ଶୁଣ ଅହେ ମହାରାଜା ଅପୂର୍ବ କାହାଣୀ ।
ହରିଭକ୍ତି ଲୀଳା ଏହି ଅହେ ନୃପବର ।
ଶ୍ରବଣ କରିଣ ସର୍ବପାପ ଦୂର କର ॥
ଶ୍ରୀହରି ଚରିତ ଏହି ଅମୃତ ଅଟଇ ।
ଶୁଣି ଶୁଣାଇଲେ ନର ମୁକତି ଲଭଇ ॥
ନାରାୟଣ ସହି ପାର୍ଥ ଆଦି ସୈନ୍ୟଗଣ ।
ଅଶ୍ୱ ସହିତରେ ଗଲେ ଦେଶକୁ ବୁଲିଣ ॥
କେତେ କେତେ ନଦନଦୀ କାନନ ପ୍ରାନ୍ତର
ଅତିକ୍ରମ କରିଯାଏ ଯଜ୍ଞ ଅଶ୍ୱବର ।
କ୍ରମେ କ୍ରମେ ଗମନ କରିଣ ଅଶ୍ୱବର ।
କାନ୍ତିବତୀ ନଗ୍ରେ ପ୍ରବେଶିଲା ସେ ସତ୍ୱର ॥
ସେ ଦେଶରେ ଶୁକ୍ତିବତୀ ନାମେ ବନ ଥିଲା ।
ଯଜ୍ଞ ଅଶ୍ୱ ତହିଁ ଯାଇଁ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲା ॥
ଶିଖୀଧ୍ୱଜ ନାମେ ରାଜା ଥିଲା ସେ ଦେଶର ।
ପରମବୈଷ୍ଣବ ରାଜା ବିଷ୍ଣୁ ଭକ୍ତବର ॥
ଜ୍ୟେଷ୍ଠପୁତ୍ର ନାମ ତାମ୍ରଧ୍ୱଜ ଯେ ଅଟଇ ।
ତା ସମାନ ବୀର ତିନି ଭୁବନରେ ନାହିଁ ।
ଶିଖୀଧ୍ୱଜ ଅଶ୍ୱମେଧ ଯଜ୍ଞ ଛଅ ଥର ।
ସମାପନ କରିଥିଲେ ହେ ନୃପ ଶେଖର ॥
ସପ୍ତମ ଥରକୁ ଅଶ୍ୱମେଧ ଯଜ୍ଞ ସେହି ।
ଆରମ୍ଭ କରିଅଛନ୍ତି କାନ୍ତିବତୀ ସାଇଁ ॥

ସର୍ବଦା ବୈଷ୍ଣବ ସେହି-ଅଟେ ନୃପବର ।
ଦାନବନ୍ତ ନାରାୟଣ ଭାବଇ ମନର ॥
ସେହି ରାଜା ଅଶ୍ୱମେଧ ଯଜ୍ଞର କାରଣ ।
ଏକ ଅଶ୍ୱ ଦେଇଥିଲା ବିଦେଶେ ଗ୍ରହଣ ॥
ତାମ୍ରଧ୍ୱଜ ପୁତ୍ର ତାର ଅଶ୍ୱ ରକ୍ଷା ପାଇଁ ।
ସୈନ୍ୟ ସହିତରେ ଅଶ୍ୱ ପଛରେ ବୁଲଇ ॥
ଏଣେ ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କ ଅଶ୍ୱ ଯାଏ ସେ ସ୍ଥାନରେ ।
ଶିଖୀଧ୍ୱଜ ଅଶ୍ୱ ଆସି ମିଳିଲା ସେଠାରେ ॥
ଦୁଇ ଅଶ୍ୱଙ୍କର ତହିଁ ସାକ୍ଷାତ ହୋଇଲା ।
ଦୁହିଁଙ୍କର ସେ ସ୍ଥାନରେ କଳହ ଲାଗିଲା ॥
ଯୁଧିଷ୍ଠିର ଅଶ୍ୱକୁ କାମୋଡ଼ିଲା ଅଶ୍ୱ ତାର ।
ପୁଣି ପାଦ ପ୍ରହାରିଲେ ବେନି ଅଶ୍ୱବର ॥
ଏସନ ଦେଖିଣ ତାମ୍ରଧ୍ୱଜ ବୀରବର ।
ବୋଇଲେ ମନ୍ତ୍ରୀକୁ ଡାକି ଆପଣା ପାଶର ॥
ଏ ଅଶ୍ୱ କାହାର ଶୀଘ୍ର ବୁଝି ଆସ ଯାଇ ।
ଯଜ୍ଞ ଅଶ୍ୱ ପରି ମୋତେ ଏହୁ ଦେଖାଯାଇ ॥
ଆଜ୍ଞାମାତ୍ରେ ମନ୍ତ୍ରୀବର ବହନ ଚଳିଲା ।
ଯଜ୍ଞ ଅଶ୍ୱକୁ ଧରିଣ ପତ୍ରକୁ ଦେଖିଲା ।
ପଢ଼ିଣ ଜାଣିଲା ମନ୍ତ୍ରୀ ସକଳ ସନ୍ଦେଶ ।
ବୋଲଇ ଶୁଣ ମୋ ବାଣୀ ଆହେ ବୀରଈଶ ॥
ହସ୍ତୀନାର ରାଜା ଯୁଧିଷ୍ଠିର ନରପତି ।
ଅଶ୍ୱମେଧ ଯଜ୍ଞ ସେ ଆରମ୍ଭ କରିଛନ୍ତି ॥
ଅଶ୍ୱ ରକ୍ଷା ନିମିତ୍ତରେ ଆସିଛି ଅର୍ଜୁନ ।
ବଡ଼ ବଡ଼ ରାଜାମାନ ସଙ୍ଗରେ ଘେନିଣି ॥
ଦ୍ୱାରକାପତି ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ନିଜେ ନାରାୟଣ ।
ଅଶ୍ୱ ରକ୍ଷା ପାଇଁ ଛନ୍ତି ଅର୍ଜୁନ ସଙ୍ଗେଣ ॥
ଏହା ଶୁଣି ରାଜସୁତ ବୋଲଇ ବଚନ ।
ଶୀଘ୍ର ତୁମ୍ଭେ ସେ ଅଶ୍ୱକୁ ଆଣ ହେ ଧରଣ ॥
ସପ୍ତ ଅଶ୍ୱମେଧ କରୁଛନ୍ତି ପିତା ମୋର ।
ଅଷ୍ଟମ ଅଶ୍ୱମେଧ ହେବ ଆସିଲେ ଶ୍ରୀଧର ॥
ଯେବେ ଏ ଅଶ୍ୱକୁ ନ ଧରିଣ ଛାଡ଼ିବଇଁ ।
କେବେ ନ ଆସିବେ ପୁରେ କମଳାର ସାଇଁ ॥
ତେଣୁ କହେ ମନ୍ତ୍ରୀମଣି ମାନ ମୋ ବଚନ ।
ଅଶ୍ୱକୁ ଧର ବିଳମ୍ବ ଲବେ ନ କରଣ ॥
ଶୁଣି ମନ୍ତ୍ରୀବର ବେଗେ ଅଶ୍ୱକୁ ଧରିଣ ।
ତାମ୍ରଧ୍ୱଜଙ୍କ ପାଶକୁ ଆଣିଲା ବହନ ॥

ସେ ଯଜ୍ଞ ଅଶ୍ୱକୁ ପାଶେ ରଖି ବୀରବର ।
ସେନାପତିକୁ ପେଶିଲା ଅର୍ଜୁନ ପାଶର ॥
କହିଲା କହିବ ତୁମ୍ଭେ ଅର୍ଜୁନଙ୍କୁ ଯାଇଁ ।
ଅଶ୍ୱକୁ ନେଲା ମୟୂରଧ୍ୱଜର ତନୟୀ ॥
ତିନିପୁରେ ତାଙ୍କ ସମାନରେ ନାହିଁ ବୀର ।
ପ୍ରାଣେ ଆଶାଥିଲେ ଫେରି ଯାଅ ହେ ସତ୍ୱର ॥
ଶୁଣି ସେନାପତି ବେଗେ ପାର୍ଥ ପାଶେ ଗଲା ।
ସକଳ ବିଷୟ ତାଙ୍କୁ ବୁଝାଇ କହିଲା ॥
ଅର୍ଜୁନଙ୍କୁ କହି ବୀର ଗଲା ଲେଉଟିଣ ।
ତାମ୍ରଧ୍ୱଜ ଆଗେ ଯାଇ କହିଲା ବଚନ ॥
ଶୁଣ ବୀର ଅର୍ଜୁନର ଅଛୁ ଅଳ୍ପ ସୈନ୍ୟ ।
ଆମ୍ଭ ସୈନ୍ୟ ଶତେ ଅକ୍ଷୌହିଣୀ ହେବଜାଣ ॥
ଆମ୍ଭସଙ୍ଗେ ଯୁଦ୍ଧ କଲେ ନ ଜିଣିବ ସେହି ।
କ୍ଷଣିକ ଭିତରେ ସବୁ ପକାଇବା ଦହି ॥
ଅକ୍ଷୌହିଣୀ ସୈନ୍ୟର କହିବା ପରମାଣ ।
ହୃଦପଦ୍ମ ମଧେ ତାହା ଘେନ ସାଧୁଜନ ॥
ଗଜ ଅଶ୍ୱ ରଥ ରଥୀ ଚତୁରଙ୍ଗ ବଳ ।
କେତେ ଅକ୍ଷୌହିଣୀ ହୁଏ କର ତାହାଠୁଳ ॥
ଏକବିଂଶ ସହସ୍ର ଆଠଶତ ଯେ ସତ୍ତୁର ।
ଏପରି ସମାନ ଅଶ୍ୱ ଗଜ ଦୁହିଙ୍କର ॥
ପଞ୍ଚଶତ ସହସ୍ର ଷଡ଼ଶତ ଦଶ ଜଣ ।
ଅଶ୍ୱ ଆଜ ଏତେକ ତହିଁରେ ପରମାଣ ॥
ଏଗାର ଅୟୁତ ତିନିସହସ୍ର ଗୁରି ଶତ ।
ଏତେକ ଅକ୍ଷୌହିଣୀ ଏ ଜାଣ ବୁଦ୍ଧିମନ୍ତ ॥
ଏହିରୂପେ ସୈନ୍ୟ ଆମ୍ଭ ଶତେ ଅକ୍ଷୌହିଣୀ ।
ଅର୍ଜୁନର ସୈନ୍ୟ ଅଳ୍ପ ଦେଖିଲି ମୁଁ ପୁଣି ॥
କିନ୍ତୁ ଯେତେ ଯେତେ ବୀର ତା ସଙ୍ଗେ ଅଛନ୍ତି ।
ସେମାନଙ୍କ ପାଇଁ ମନେ ନାହିଁ ଆମ୍ଭ ଭୀତି ॥
ମାତ୍ର ବଭ୍ରୁବାହନ ଅଛଇ ତାଙ୍କ ସହ ।
ମହାବୀରବର ସେହି ସମରେ ଦୁର୍ଜୟ ॥
ସେ ବଭ୍ରୁବାହନ ଆମ୍ଭର ସାମନ୍ତ ରାଜା ।
ପ୍ରତିବର୍ଷେ କର ଦେଇ କରଇ ସେ ପୂଜା ॥
ଯେତେବେଳେ ତୁମ୍ଭ ପିତା ସଭାରେ ବସନ୍ତି ।
ଓ ବୈଶ୍ୟ ସଙ୍ଗେ ସେହି ଯଶ କୀରତି ଗାବନ୍ତି ॥
ତାହାର ଦେଶରେ ମୁକ୍ତା ଉପୁଜେ ବହୁତ ।
ତାହା ଆଣି କର ଦିଏ ଚିତ୍ରାଙ୍ଗଦା ସୁତ

ଧନବନ୍ତ ବଳବନ୍ତ **ଅମ୍ଭ** ସମାନରେ ।
କେହି ନ ଥିବେ ରାଜନ ସଂସାର ମଧ୍ୟରେ ॥
ଶୁଣି ତାମ୍ରଧ୍ୱଜ ବୋଲେ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ସୈନ୍ୟରେ ।
ଜାଣେ ଦୁର୍ଜ୍ଜୟ ଅଛନ୍ତି ଛନ୍ତି ଶୂରବୀରେ ॥
ତାଙ୍କ ଛଡା ଅନ୍ୟ ବୀର ତାଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ନାହିଁ
କେବଳ ସେହି ଶୂରହେଁ ବୀର ଯେ ବୋଲାଇ
ପାର୍ଥ ବୃଷକେତୁ ଶାମ୍ବ ସେ ବଭ୍ରୁବାହନ ।
ବୀରଙ୍କ ଉପରେ ବୋଲନ୍ତି ଏ ବୀରଗଣ ॥
ଦିନେ ନାରଦ ମହର୍ଷି କହିଥିଲେ ମୋତେ ।
ନରନାରାୟଣ ପାର୍ଥ କୃଷ୍ଣ ଏ ଜଗତେ ॥
ଜନ୍ମିଣ ଅଛନ୍ତି ପାପୀ ଭାର ଦୁଷ୍ଟ ନାଶି ।
ଶେଷେ ଲୟ ହେବେ ପୃଥ୍ୱୀ ଭାରକୁ ବିନାଶି ॥
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଅଛନ୍ତି ନିଜେ ତ୍ରୈଲୋକ୍ୟ ଈଶ୍ୱର ।
ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ସମାନ ବୀର ନାହିଁ ସଂସାରର ॥
ମାତ୍ର ଆଶା ଅଛି ମୋର ଶୁଣ ବୀରଗଣ ।
ଭକ୍ତ ମାନ ସବୁବେଳେ ରଖନ୍ତି ମୋହନ ॥
ଯେବେ ମୋର ପିତାଙ୍କର ହରିପାଦେ ମନ ।
ଥିବ ଯେବେ ମୁହିଁ ତାଙ୍କୁ ଭକ୍ତବତ୍ସଳ ପୁଣ ॥
ତେବେ ନିଶ୍ଚେ ଭକ୍ତ ବଳେ ଶ୍ରୀହରି ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ।
ଅକ୍ଳେଶେ ଜୟ କରିବି ଏଥେ ନାହିଁ ଆନ ॥
ତହୁଁ ତାମ୍ରଧ୍ୱଜ ବୋଲେ ସୈନ୍ୟ ସଜକର ।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ସଙ୍ଗେ କରିବି ସମର ॥
ଦୟାକର ଆଦିମୂଳ ସକଳ ପାଳକ ।
ଭକ୍ତର ମାନ ରଖିବେ ରୁକ୍ମିଣୀ ନାୟକ ॥
ବଂଶ ମୋହର ପବିତ୍ର ହେବ ଏ ଧରାରେ ।
ତାହାଙ୍କୁ ଦର୍ଶନ କରି ଯିବି ସ୍ୱର୍ଗପୁରେ ॥
ଶ୍ରୀହରି ଅରଜୁନ ଜିଣିଲେ ସମରେ ।
ଯୁଗେ ଯୁଗେ କୀର୍ତ୍ତି ମୋର ରହିବ ସଂସାରେ ॥
ଦୁଇଅଡ଼େ ବୀରପଣ ହୋଇବ ପ୍ରକାଶ ।
ଜିଣି ମୁଁ ପାରିଲେ ଯଶ ମଲେ ସ୍ୱର୍ଗବାସ ॥
ଆଜ ମୋର ବୀର ପଣ ପ୍ରକାଶ ହୋଇବ ।
କୃଷ୍ଣ ଦ୍ୱିତୀକୃଷ୍ଣ ଦେଖି କୋଟି ପାପ ଯିବ ॥
ମୋ ପିତା କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ଅନୁବ୍ରତେ ଲୋଡୁଥାନ୍ତି ।
ଭକ୍ତ ବଳେ ରଣେ ଜିଣି ନେବି ତାଙ୍କ କଣ୍ଠି ॥
ଏମନ୍ତ ପ୍ରକାର କହି ବୀରବେଶ ହେଲା ।
ଯୁଦ୍ଧ କରିବି ବୋଲିଣ କୋପେ ବାହାରିଲା ॥

ଏପରି କହୁଣ ବୀର ଚକ୍ରାକୃତ ବ୍ୟୂହ ।
ରଚନା କରିଲା ମୟୂରଧ୍ୱଜ ତନୟ ॥
ଚଳିଲା ସମର ଅଗେ ତାମ୍ରଧ୍ୱଜ ବୀର ।
ଧନୁ ଟଙ୍କାରରେ କମ୍ପମାନ ତିନିପୁର ॥
ଶୁଣି ଏସନ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ କହନ୍ତି ଅର୍ଜ୍ଜୁନେ ।
ମୋ ବଚନ ଶୁଣ ସଖା ତୁମ୍ଭେ ଏହିକ୍ଷଣେ ॥
ଅତ୍ୟନ୍ତ ଧାର୍ମିକ ଜିତେନ୍ଦ୍ରିୟ ସତ୍ୟବନ୍ତ ।
ଯଜ୍ଞ ଦାନ ଧ୍ୟାନେ ସଦା ଥାଇ ତାର ଚିତ୍ତ ॥
ବୀରପଣେ ବାସବକୁ ତିଳେ ନ ଗଣଇ ।
ଏପରି ରାଜା ମୟୂରଧ୍ୱଜ ଯେ ଅଟଇ ॥
ତାହା ପୁତ୍ର ତାମ୍ରଧ୍ୱଜ ସମରେ ନିପୁଣ ।
ସତ୍ୟ ନ୍ୟାୟ ଧର୍ମେ ସଦା ଥାଏ ତାର ମନ
ତେଣୁ ସଖା ମୋର ମନେ ଭୟ ହୁଏ ଜାତ
ସାବଧାନେ ଯୁଦ୍ଧ କର ଏହାର ସହିତ ॥
ଦାରୁକ ଚାଳିତ ରଥେ ମୁଁ ରଥି ହୋଇଣ ।
ତାମ୍ରଧ୍ୱଜର ସହିତ କରିବି ମୁଁ ରଣ ॥
ବେଗେ ଗୃଧ୍ରବ୍ୟୂହକୁ ରଚନା କର ବୀର ।
ନୋହିଲେ ନିନାଶ ହେବେ ସକଳ ଅମ୍ଭର ॥
ଏହା ଶୁଣି ପାର୍ଥ ବେଗେ ବ୍ୟୂହକୁ ରଚିଲେ
ମୁଖରେ ତାହାର ଯାଇଁ ଶ୍ରୀହରି ରହିଲେ ॥
କଣ୍ଠ ଦେଶରେ ରହିଲେ ଅନୁଶାଲ୍ୱ ବୀର ।
ନେତ୍ରଦ୍ୱାରେ ରହିଲେ ଶାମ୍ବ ସାତ୍ୟକି ନିକଟ ॥
ହଂସଧ୍ୱଜ ନୀଳଧ୍ୱଜ ବେନି ନୟନରେ ।
ବଭ୍ରୁବାହାନାଦି ବୀର ରହିଲେ ପାଦରେ ॥
ଯୁବନାଶ୍ୱ ତ୍ରମଘବର୍ଣ୍ଣ ଦୁଇପାଖେ ରହି ।
ନିଜେ ହୃଦୟରେ ପାର୍ଥ ରହିଲେକ ଯାଇଁ ॥
ବେନିବଳେ ମିଶାମିଶି ସେଠାରେ ହୋଇଲେ
ଉଭୟଙ୍କ ବୀରନାଦେ ମହୀ ଚମକିଲେ ॥
କୃଷ୍ଣେ ଦେଖି ତାମ୍ରଧ୍ୱଜ ରଥୁ ଓହ୍ଲାଇଲା ।
ଚରଣେ ପ୍ରଣାମ କରି ବଚନ ବୋଇଲା ॥
ଆହେ ପ୍ରଭୁ ନାରାୟଣ ଭକତ ସୋଦର ।
ଆହେ ଦୟାମୟ ହରି ଶଙ୍ଖ ଚକ୍ରଧର ॥
ଭକ୍ତର ଅଧୀନ ହରି ଜାଣନ୍ତି ଜଗତେ ।
ଭକ୍ତରେ ତୁମ୍ଭ ସହିତ ଜିଣି କୁନ୍ତୀସୁତେ ॥
ତୁମ୍ଭ ପାଦ ଦର୍ଶନରେ ମୋର ସର୍ବ ପାପ ।
କ୍ଷୀଣ ହୋଇଛି ଆହେ ରୁକ୍ମିଣୀ ନାୟକ

ସତ୍ର ଅଶ୍ୱମେଧ ମୋର ପିତା କରଛଇଁ ।
କେଉଁଦୋଷେ ଦେଖା ତାଙ୍କୁ ନ ଦଅଗୋସାଇଁ
ଏସନ କହୁଣ ବୀର କ୍ରୋଧେ ଧନୁର୍ବାଣ ।
ଧରଣ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ପରେ ବର୍ଷିଲା ବହନ ॥
ତିନିବାଣ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ମନ୍ତ୍ରିଣ ବର୍ଷିଲା ।
ସେ ଶର ତେଜରେ ଶାନ୍ତା କଲେ ନନ୍ଦବଳା
ଶ୍ରାବଣ ମାସରେ ଯେସନେ ବରଷଇ ନୀର ।
ଅବିଶ୍ରାନ୍ତ ବାଣ ପଡ଼େ ସେ ରଣ ଭୂମିର ॥
ପ୍ରଳୟ ମେଘର ପରି ରଡ଼ି ସେ ଛାଡ଼ିଲା ।
ସେ ଶବଦେ ମେଘ କିବା ଖସିଣ ପଡ଼ିଲା ॥
ଦେଖି ଏସନ ଅବସ୍ଥା ତାମ୍ରଧ୍ୱଜ ବୀର ।
ଏକାବେଳେ ପ୍ରହାରିଲେ କୋଟି କୋଟି ଶର
ତାହାଙ୍କୁ କୋଡିଏ ତାଙ୍କୁ ମାରଇ ଯେ ଶଏ ।
ଶର ମାରି ସମସ୍ତଙ୍କୁ କରିଲା ଅଥୟେ ॥
ଦେଖି ଏସନ ଅବସ୍ଥା ଅନିରୁଦ୍ଧ ଶର ।
ପ୍ରତିଶରେ ନିବାରିଲା ତାମ୍ରଧ୍ୱଜ ବୀର ॥
କ୍ରୋଧେ ଡାକଦେଇ ବୀର ମାରେ ବାଣଗଣ ।
ବୋଲେ ଅରେ ମୋ ସହିତ କର ତୁହି ରଣ
ଦୁଇସିଂହ ରଣେ ଯେସନେ ହେଲେ ଅଗୁସାର
ମହାକ୍ରୋଧେ ଯୁଦ୍ଧକଲେ ଅତି ଚମତ୍କାର ॥
ବେଗେ ତାମ୍ରଧ୍ୱଜ ମାରେ ଏକ ଦିବ୍ୟବାଣ ।
ସେ ବାଣରେ ଅନିରୁଦ୍ଧ ହରାଇଲେ ଜ୍ଞାନ ॥
ଅନିରୁଦ୍ଧ ମୋହ ଦେଖି ବୃଷକେତୁ ବୀର ।
ତାମ୍ରଧ୍ୱଜ ଆଗେ ପ୍ରବେଶିଲା ସେ ସତ୍ୱର ॥
କ୍ରୋଧେ ପାଞ୍ଚବାଣ ବୀର କରିଲେ ପ୍ରହାର ।
ସେ ବାଣରେ ରଥ ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ ହେଲା ତାର ॥
ତାମ୍ରଧ୍ୱଜ ସେ ରଥକୁ ଛାଡ଼ି ତତକ୍ଷଣ ।
ଅନ୍ୟ ରଥ ଚଢ଼ି କଲା ବାଣ ବରଷଣ ॥
ପୁଣି ବୃଷକେତୁ ମାରି ତୀକ୍ଷ୍ଣ ତୀକ୍ଷ୍ଣ ବାଣ ।
ରଥ ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ କଲା ସର୍ବ ବିଦ୍ୟମାନ ॥
ଏହିପରି ତିନିଥର ବିରଥ କରିଲା ।
ଶେଷେ ତାମ୍ରଧ୍ୱଜ ଅନ୍ୟ ରଥ ଆରୋହିଲା ॥
ଚମ୍ପୁର ପଲକେ ବୀର ତୀକ୍ଷ୍ଣ ଅଶ୍ୱଗଣ ।
କ୍ରୋଧଭରେ ଛାଡ଼େ ମୟୂରଧ୍ୱଜ ନନ୍ଦନ ॥
ସେ ବାଣରେ ବୃଷକେତୁ ଚେତା ହରାଇଲେ
ତାଙ୍କ ଅନୁଶାଲ୍ୱ ବେଗେ ଯାଇ ଯୁଦ୍ଧ କଲେ

ଦୁଇ ମହାବୀର ସେହି ସମରେ ଅଟଳ ।
ଦୁହେଁଯାକ ଶର ମାରୁଛନ୍ତି ଅନିବାର ॥
କ୍ରୋଧେ ତାମ୍ରଧ୍ୱଜ ବୀର ତୀକ୍ଷ୍ଣ ତୀକ୍ଷ୍ଣବାଣ
ବିନ୍ଧି ଅଚେତନ କଲା ଅନୁଶାଲ୍ୱ ପୁତ୍ର ॥
ଏହିପରି ଯେତେବୀର ହେଲେ ଆଗୁସାର ।
ସମସ୍ତଙ୍କୁ ପରାଜିଲା ତାମ୍ରଧ୍ୱଜ ବୀର ॥
ଦେଖିଣ ଏସନ ସ୍ଥିତି ବଭ୍ରୁବାହ ବୀର ।
କ୍ରୋଧେ ଆପଣା ଧନୁକୁ କରିଲେ ଟଙ୍କାର ॥
ଚମ୍ପୁର ନିମିଷେ ବୀର ଛାଡ଼େ ଅସ୍ତ୍ରଗଣ ।
କକଡ଼ା ମାସରେ ଯେସନେ ବରଷଇ ଘନ ॥
କେତେକେତେ ସୈନ୍ୟଗଣ ଯମାଳୟ ଗଲେ
ଦେଖି ତାମ୍ରଧ୍ୱଜ କ୍ରୋଧେ ବଚନ ବୋଇଲେ
ଦଣ୍ଡେ ସ୍ଥିର ହୋଇ କର ମୋ ସଙ୍ଗେ ସମର
ଦେଖାଯିବ କେଡ଼େ ବୀରପଣ ଅଛି ତୋର ॥
ଏସନ କହିଣ ବୀର ମାରେ ଅସ୍ତ୍ରଗଣ ।
ଦୁହିଙ୍କର ଅସ୍ତ୍ର ଦୁହେଁ କରନ୍ତି ଛେଦନ ॥
କ୍ରୋଧେ ବଭ୍ରୁବାହ ବୀର ମାରେ ସାତବାଣ ।
ତାହା କାଟି ତାମ୍ରଧ୍ୱଜ ପେଶେ ତୀକ୍ଷ୍ଣବାଣ
ଦୁଇବାଣେ ବଭ୍ରୁବାହ ରଥ ଚୂର୍ଣ୍ଣ କଲା ।
ତିନିବାଣେ ସାରଥିର ପରାଣକୁ ନେଲା ॥
ପୁଣି ଏକ ତୀକ୍ଷ୍ଣବାଣ କରିଲା ସନ୍ଧାନ ।
ସେ ଶରେ ମୋହ ହୋଇଲେ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ନନ୍ଦନ
ବଭ୍ରୁବାହେ ପରାଜିତ କରି ବୀରବର ।
କୃଷ୍ଣଙ୍କ ଅଡ଼କୁ ଧାଏଁ ସକ୍ରୋଧ ଅନ୍ତର ॥
ଭୟଙ୍କର ରୂପ ତାର ଦେଖି ସୈନ୍ୟଗଣ ।
ପ୍ରାଣରକ୍ଷା ଭୟେ ନେଲେ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ଶରଣ ॥
ଯେତେବେଳେବୀରମାନେମୋହହୋଇଗଲେ
ତାହାଙ୍କୁ ଛାଡ଼ିଣ ସୈନ୍ୟମାନେ ପଳାଇଲେ ॥
ସୈନ୍ୟଙ୍କୁ ପ୍ରବୋଧ ଦେଇ ସୁଭଦ୍ରାର ପତି ।
ତାମ୍ରଧ୍ୱଜେ ନବବାଣ ମାରିଲେ ଝଟତି ॥
ରଥୁଁ ଭୂମିରେ ପଡ଼ିଲେ ତାମ୍ରଧ୍ୱଜ ବୀର ।
ଅନ୍ୟରଥେ ଚଢ଼ି ପାର୍ଥେ କରିଲେ ଅସ୍ଥିର ॥
ରହ ରହ ବୋଲି ପାର୍ଥ ଶର ଯେ ପେଷିଲେ
ରଥ ଅଶ୍ୱ ସାରଥିକି ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ କଲେ ॥
ତାମ୍ରଧ୍ୱଜ ଆରୋହିଣ କୋପେ ଅନ୍ୟରଥେ ।
କାଟିଲେ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ବାଣ ତୀକ୍ଷ୍ଣ ବାଣଘାତେ ॥

ବୋଲେ ପାର୍ଥଙ୍କୁ ମୟୂରଧ୍ୱଜର ନନ୍ଦନ ।
ଯଜ୍ଞ ଅଶ୍ୱସହ ବାନ୍ଧି ନେବି ମୋ ସଦନ ॥
ଏହା ଶୁଣି ବୀରବର ପାଣ୍ଡୁଙ୍କ ନନ୍ଦନ ।
ତାମ୍ରଧ୍ୱଜ ରଥ ପୁଣି କରିଲେ ଛେଦନ ॥
କ୍ରୋଧେ ଗାଣ୍ଡିବ ଧନୁରେ ବସାଇଲେ ଶର ।
ନାରାୟଣ ଶର ସେହୁ ଜଗତେ ପ୍ରଚୁର ॥
ସେ ଶର ଅଘାତେ ତାମ୍ରଧ୍ୱଜ ବୀରବର ।
ଯୋଜନେକ ଦୂରେ ପଡ଼େ ରଥ ସହିତର ॥
ଏଣେ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ନାଶିଲେ ତାର ସୈନ୍ୟଗଣ ।
ନିମିଷେ ଅସେ ମୟୂରଧ୍ୱଜର ନନ୍ଦନ ॥
କ୍ରୋଧେ ପାର୍ଥେ ଲକ୍ଷକରି ତୀକ୍ଷ୍ଣ ତୀକ୍ଷ୍ଣଶର ।
ମାରି ଅର୍ଜ୍ଜୁନଙ୍କ ଶର ନାଶିଲା ସତ୍ୱର ॥
ଦୁଇଜଣ ମହାବୀର ଅଟନ୍ତି ସମରେ ।
ଭୟଙ୍କର ଯୁଦ୍ଧ ସେ କରନ୍ତି କ୍ରୋଧଭରେ ॥
କ୍ରମେ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ତାହାର କାଟି ଶସ୍ତ୍ର ରଥ ।
ତଥାପି ନୋହିଲେ ସେହୁ ବୀର ଭଗ୍ନରଥ ॥
ପାର୍ଥର ବାଣରେ ମାଂସ ଦେହୁ ଛିନ୍ନ ହୋଇ
ଧୂଳି ପରି ଉଡ଼ ହାଡ଼ ଦେଖାଗଲା ତହିଁ ॥
ତଥାପି ସେ ତାମ୍ରଧ୍ୱଜ ବୀରଙ୍କ ପ୍ରଧାନ ।
ତୀକ୍ଷ୍ଣ ତୀକ୍ଷ୍ଣ ଅସ୍ତ୍ରମାନ କରଇ ସନ୍ଧାନ ॥
କ୍ରୋଧେ ଅର୍ଜ୍ଜୁନଙ୍କ ରଥ ଧରି ବୀରବର ।
ଆକାଶକୁ ନେଇ ପକାଇଲେ ପୃଥିବୀର ॥
ରଥ ପଡ଼ନ୍ତେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ତାହାକୁ ଧଇଲେ ।
ତାମ୍ରଧ୍ୱଜ ଶିରପରେ ଗଦା ପ୍ରହାରିଲେ ॥
ତାହା ଅଘାତରେ ବୀର କିଞ୍ଚିତ୍‌କ୍ଷଣ ମୋହ ।
ହୋଇଣ ଚେତନା ଲଭି ମାରେ ବାଣଚୟ ॥
ଦେଖିଣ ଏସନ ଦଶା ଶ୍ରୀମଧୁସୂଦନ ।
ବୋଇଲେ ହେ ସଖା ଶୁଣ ମୋହର ବଚନ ॥
ତାମ୍ରଧ୍ୱଜ ମହାବୀର ସମରେ ଦୁର୍ଜ୍ଜୟ ।
ଦୁଇଜଣ ମିଶି ଯୁଦ୍ଧ କରିବା ତା ସହ ॥
ଗାଣ୍ଡିବ ଧନୁକୁ ତୁମ୍ଭେ ଦୃଢ଼କରି ଧର ।
ଶାରଙ୍ଗ ଧନୁରେ ମୁଁ ଛେଦିବି ଏହା ଶିର ॥
ଏସନ କହିଣ ହରି ତୀକ୍ଷ୍ଣ ଅସ୍ତ୍ରମାନ ।
ପ୍ରହାର କରିଲେ ତାମ୍ରଧ୍ୱଜକୁ ବହନ ॥
ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ଯେ ତୀକ୍ଷ୍ଣ ଅସ୍ତ୍ର କରିଲେ ପ୍ରହାର ।
ଦୁହିଁଙ୍କ ଅସ୍ତ୍ର କାଟିଲେ ତାମ୍ରଧ୍ୱଜ ବୀର ॥
ବୋଲେ ଅହେ ନାରାୟଣ ଆଜ ରଣସ୍ଥଳେ ।
ଯୁଦ୍ଧକରି ଯଶ ମୁହିଁ ରଖିବି ଧରାରେ ॥
ଏସନ କହିଣ ବୀର ମାରେ ଶରଗଣ ।
ସେ ଶର କାଟି ଅର୍ଜୁନ ମାରେ ତୀକ୍ଷ୍ଣ ବାଣ ॥
ତାମ୍ରଧ୍ୱଜର ଶରୀର ବିକୋଡ଼ି କାଟିଲେ ।
ଶତେବେଳ ଯାଏ ତାଙ୍କୁ ପରାସ୍ତ କରିଲେ ॥
ତଥାପି ସେ ବୀରବର ଆସି ଯୁଦ୍ଧକଲା ।
ଅର୍ଜୁନଙ୍କ ହୃଦେ ଏକ ଶକତି ମାଇଲା ॥
ପରମ ଅନନ୍ଦେ ଦୁହେଁ କରୁଛନ୍ତି ରଣ ।
ସ୍ୱର୍ଗେ ଥାଇ କୌତୁକ ଦେଖନ୍ତି ଦେବଗଣ ॥
ବାସଦେବ ତନୟ ଘୋର ଯୁଦ୍ଧ କଲେ ।
ମେଦନୀ ସହିତେ ମେରୁ ସାଗର କମ୍ପିଲେ ॥
ଦୁହିଙ୍କର ବଳ ପରାକ୍ରମ ହେଲା ସରି ।
ପାଦଘାତେ ବାସୁକୀ ତଳକୁ ଶିରକରି ॥
ଅର୍ଦ୍ଧ ଅକାଶରେ ଥାଇ ଦେବେ ଦେଖୁଥିଲେ
ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ ବେନି ବୀରେ ବହୁ ପ୍ରଶଂସିଲେ ॥
ବେନି ସୈନ୍ୟବଳ ଯେ ଦେଖନ୍ତି ଉଭାହୋଇ ।
ମଧ୍ୟସ୍ଥପଣରେ ଯେତେ ଅସ୍ତ୍ରମାନ ଥୋଇ ॥
ଦୁହେଁ ଦୁହିଁଙ୍କର ଶର ଛେଦ ପକାବନ୍ତି ।
ଯେ ଯାହାର ମର୍ମ୍ମସ୍ଥାନ ଜାଣିଣ ବିନ୍ଧନ୍ତି ॥
ନିମିଷକେ ଲକ୍ଷେଶର ପ୍ରହାର କରନ୍ତି ।
ପ୍ରଳେକାଳ ପ୍ରାୟେ ତେଜ ବେନି ବିକାଶନ୍ତି ॥
ତାମ୍ରଧ୍ୱଜ ପାଞ୍ଚଶର ମନ୍ତ୍ରିଣ ବିନ୍ଧିଲା ।
ପାର୍ଥରଥ ଦକ୍ଷିଣକୁ ବେଗେ ଭ୍ରମିଗଲା ॥
ଦଶଦିଗ ଭ୍ରମିଣ ସେ ରହିଲା ଶୂନ୍ୟରେ ।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଯେ ବସିଥିଲେ ସେ ରଥ ଉପରେ ॥
ନନ୍ଦିଘୋଷ ରଥ ପୁଣି ଅଟଇ ହୋ ସେହି ।
ପାର୍ଥ ରଥ ଛେଦନ୍ତେ ସେ ବସିଲେକ ତହିଁ ॥
କପି କେତନ ଉପରେ ଅଛି ହନୁମନ୍ତ ।
ତାମ୍ରଧ୍ୱଜ ଶୂନ୍ୟେ ଉଡ଼ାଇଲା ତେତେ ରଥ ॥
କୋପେ ବେନିଶର ପୁଣି ବିନ୍ଧିଲା ରଥକୁ ।
ଶୂନ୍ୟରୁ ରଥ ପକାଇ ଦେଲାକ ତଳକୁ ॥
ସେ ରଥ ତଳକୁ ବେନି ଯୋଜନ ପଶିଲା ।
ପାର୍ଥର ପରାଏ ବୀର ମୂର୍ଚ୍ଛା ପୁଣି ହେଲା ॥
ରଥଦଣ୍ଡ ଧରି ହରି ବଳେ ଓଟାରିଲେ ।
ପାତାଳୁ ବାହାର କରି ରଥ ବେଗେନେଲେ ॥

ଚେତନା ପାଇଣ ପାର୍ଥ ଉଠିଲା ତକ୍ଷଣ ।
ଦେଖିଲା ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ବସି ଅଛନ୍ତି ରଥେଣ ॥
ତାମ୍ରଧ୍ୱଜ ଶ୍ରୀହରିଙ୍କି ବଚନ କହଇ ।
ଜାଣିଲି ଅର୍ଜୁନକୁ ରଖିଲେ ଭବଗ୍ରାହୀ ॥
ତୁମ୍ଭ ରଥ ଯୋଗେନେ ମୁଁ ଉତରକୁ ଦେଲି ।
ଓଟାରି ଆଣିଲି ମୁହିଁ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷେ ଦେଖିଲି ॥
ଯେ ରଥେ ଅଛନ୍ତି କୃଷ୍ଣାର୍ଜୁନ ହନୁମନ୍ତ ।
ଯୋଗେନେକ ତଳକୁ ପଶିଲା ସେତେଡ଼େ ରଥ ॥
ଯେଣୁ ତୁମ୍ଭ ଦର୍ଶନେ ମୁଁ ପାତକ ନାଶିଲି ।
ତେଣୁ ତୁମ୍ଭ ଏତେଡ଼େ ରଥ ତଳକୁ ଚାପିଲି ॥
ପାର୍ଥଙ୍କ ସଙ୍ଗତେ ପୁଣ କରିବି ସମର ।
ଜିଣିଲେ ସଂସାରେ ବୋଲାଇବି ମହାବୀର ॥
ଜିଣି ନ ପାରଲେ ତୁମ୍ଭ ଆଗରେ ମରିବି ।
ମୁକ୍ତ ହୋଇ ଯାଇ ମୁହିଁ ବୈକୁଣ୍ଠେ ବସିବି ॥
ଏତେ କହି କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ବିନ୍ଧିଲା ପାଞ୍ଚଶର ।
ଗଦା ବୁଲାଇଣ ବଞ୍ଚାଇଲେ ଚକ୍ରଧର ॥
ତାହାଦେଖି ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଯେ ମହାକୋପ କଲେ ।
ତାମ୍ରଧ୍ୱଜ ଉପରକୁ ଗଦା ପ୍ରହାରିଲେ ॥
ଦେଖି ଶିଖିଧ୍ୱଜ ସୁତ ଗଦା ବଞ୍ଚାଇଲା ।
ରଥନେଇ ଅର୍ଜୁନର ସମ୍ମୁଖେ ଠେକିଲା ॥
ଧରିଣ ଗାଣ୍ଡିବ ଧନୁ ଯୁଝନ୍ତି ଅର୍ଜୁନ ।
ଶାରଙ୍ଗ ଧନୁରେ ଯୁଝୁଛନ୍ତି ଭଗବାନ ॥
ଦୁହିଙ୍କର ବାଣ ଏକା ଛେଦେ ମହାବୀର ।
ଦେହକୁ ତାଙ୍କର ବିନ୍ଧେ ଶତ ଶତ ଶର ॥
ତାମ୍ର ଧ୍ୱଜ ବୀରମାନଙ୍କର ଶିରୋମଣି ।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଅର୍ଜୁନକୁ ବିନ୍ଧଇ ଏକା ପୁଣି ॥
ପୁନରପି କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ବୋଲଇ ମହାବୀର ।
ଆଜ ହରି ତୁମ୍ଭେ ଅର୍ଜୁନକୁ ରକ୍ଷାକର ॥
ଭାରତ ଯୁଦ୍ଧରେ ତା ସାରଥି ହୋଇଥିଲ ।
ଭୀଷ୍ମ ଦ୍ରୋଣ କର୍ଣ୍ଣଠାରୁ ଯେମନ୍ତ ରଖିଲ ॥
ସେହିରୂପେ ଏବେ ତୁମ୍ଭେ ରଖ ଅର୍ଜୁନକୁ ।
ନୋହିଲେ ମୁଁ ଯମପୁରେ ପେଶିବି ତାହାଙ୍କୁ ॥
ନର ନାରାୟଣ ତୁମ୍ଭେ କରୁଛ ସମର ।
ଜଗତ ଈଶ୍ୱର ତୁମ୍ଭେ କିବା ମୁହିଁ ଛାର ॥
ଧର୍ମ ଯୁଦ୍ଧ ଛାଡ଼ି କରି ଅଧର୍ମେ ଯୁଝିଲ ।
ମୁହିଁ ଏକା ମୋ ସଙ୍ଗେ ସମର ଦୁହେଁ କଲ ॥
ଏତେ କହି ଦଶବାଣ କଲାକ ପ୍ରହାର ।
କୃଷ୍ଣାର୍ଜୁନ ହସୁ ବେଗେ ଛେଦିଲେକ ଶର ॥
ବୋଲେ ପୂର୍ବେ ହରି ଯେ ସାରଥିହୋଇଥିଲେ
ତାହା ଛାଡ଼ି ଏବେ ରଥି ହୋଇଣ ଯୁଝିଲେ ॥
ଜାଣିଲି ଛାଡ଼ିଲ ତୁମ୍ଭେ ନିଶ୍ଚେ ଅର୍ଜୁନକୁ ।
ଆଜ ମୁଁ ପେଶିବି ତାକୁ ଯମ ଭବନକୁ ॥
ତାହା ଶୁଣି ହରି ନିଜ ଅସ୍ତ୍ର ତ୍ୟାଗ କଲେ ।
ଅର୍ଜୁନର ରଥେ ବସି ସାରଥି ହୋଇଲେ ॥
ତାମ୍ରଧ୍ୱଜ ଶତେଶର ବିନ୍ଧିଲା କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ।
ବିନ୍ଧିଲା ଷାଠିଏ ବାଣ ମନ୍ତ୍ରୀ ଅର୍ଜୁନକୁ ॥
ତାହା ଦେଖି ଶତେଶର ଅର୍ଜୁନ ବିନ୍ଧିଲେ ।
ସବୁ ଶରଯାକ ତାର ଛେଦ ପକାଇଲେ ॥
ପୁଣି ପାର୍ଥ ତାହାକୁ ବିନ୍ଧିଲେ ଦଶଶର ।
ମୋହେ ପକାଇଲେ ତାମ୍ରଧ୍ୱଜକୁ ରଥର ॥
ତେତେଡ଼େବଡ଼ ବୀର ମୋହେ ରଥରେ ପଡିଲେ
ଚେତ ଉଠି ଅର୍ଜୁନକୁ ବେଗେଣ ଡାକିଲେ ॥
ସାରଥି ତା ରଥକଲା ପାର୍ଥ ନିକଟରେ ।
ବେଗେ ଯାଇଁ ଉଠିଲେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ତା ରଥରେ
ତାମ୍ରଧ୍ୱଜ ହୃଦୟରେ ପାଦେକ ମାଇଲେ ।
କୋଟି କୋଟି ଜନ୍ମର ତା ପାତକ ଦହିଲେ
ପାଦବାଜି ମୋହେ ବୀର ଭୂମିରେ ପଡ଼ିଲା ।
ଚେତ ଉଠି ରଥେ ବସି କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ବୋଇଲା ॥
ଭଲକଲ ମୋତେ ତୁମ୍ଭେ ପାଦେକ ମାଇଲ ।
ଯେ ଥିଲା ପୂର୍ବର ପାପ ସକଳ ଦହିଲ ॥
ଏବେ ତୁମ୍ଭ ସହିତେ ଜିଣିବି ଅର୍ଜୁନରେ ।
ବଳବନ୍ତ ହେଲି ପାଦପଦ୍ମ ଛୁଇଁବାରେ ॥
ଏତେବୋଲି ଲକ୍ଷେ ବାଣ କଲାକ ପ୍ରହାର ।
ଅର୍ଜୁନ ନାଶିଲେ ତା ବନ୍ଧଣ ପ୍ରତିଶର ॥
ପୁଣି ତାମ୍ରଧ୍ୱଜ ଯେ ବିନ୍ଧିଲା ଶତେବାଣ ।
ପ୍ରତିଶରେ ପାର୍ଥ ତାହା ଦେଲେକ ଛେଦଣ ॥
କୋପେ ରାଜସୁତ ପୁଣି ବାଣେକ ବିନ୍ଧିଲା ।
କୃଷ୍ଣ ଅର୍ଜୁନର ରଥ ଶୂନ୍ୟେ ବୁଲାଇଲା ॥
ଦେଖି ହରି ପାର୍ଥ ଦୁହେଁ ହୋଇଲେ କାତର
ଦଣ୍ଡେକ ବୁଲି ରଥ ପଡ଼ିଲା ଭୂମିର ॥
ଘଡ଼ିକେ ଉଠିଲେ ଦୁହେଁ ଦେହ ସମ୍ଭାଳିଣ
ପୁଣି ତାହା ସଙ୍ଗତରେ କଲେ ଯୋଧଣ ॥

ସୈନ୍ୟମାନେ ଯେତେ ୨ ମୋହେ ପଡ଼ିଥିଲେ
ପଦ୍ମନ ସହିତେ ସର୍ବେ ଚେତଣ ଉଠିଲେ ॥
ସମସ୍ତେ ଯୁଝିଲେ ବେଢ଼ି ସେ ତାମ୍ରଧ୍ୱଜକୁ ।
ବାଣରେ ସହସ୍ର ପୂର ଅଚ୍ଛାଦିଲେ ତାକୁ ॥
ଦେଖି ତାମ୍ରଧ୍ୱଜ ତାହା ଛେଦଣ ପକାଇ ।
ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଏକା ସେ ଯେ ହୋଇଣ ଯୁଝଇ ॥
ମୋହତେଜ ଉଠି ଯୁଝୁଥିଲେ ଯେତେ ବୀର ।
ବାନ୍ଧିଲା ସେ ଜଣେ ଜଣେ ଦଶ ଦଶ ଶର ॥
ଶରବାଜ ସମସ୍ତେ ଯେ ମୋହେଣ ପଡ଼ିଲେ ।
ଦେବତାଏ ତାହା ଦେଖି ଚକିତ ହୋଇଲେ
ଦେଖି କୋପକଲେ ତହୁଁ ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ ।
ହୁହ ହୁହ ବୋଲି ପାଞ୍ଚଜନ୍ୟ କଲେ ସ୍ୱନ ॥
ଅରେ ଅରେ ବୋଲି ତାମ୍ରଧ୍ୱଜକୁ ଡ଼ାକିଲେ
ନିଜକରେ ଧରି ସୁଦର୍ଶନ ବୁଲାଇଲେ ॥
ବ୍ରହ୍ମା ଆଦି ଦେବେଦେଖି କାତର ହୋଇଲେ
ଶେଷପରେ ମେରୁ ଆଦି ମେଦିନୀ କମ୍ପିଲେ ॥
ତଳପୁର ଆଦି ସାତ ସିନ୍ଧୁ ଉଚ୍ଛୁଳିଲେ ।
ଚକ୍ରର ତେଜରେ ଯେ ଆଦିତ୍ୟ ନ ଦିଶିଲେ
ଦିଗପତି ପଳାଇଲା ହୋଇଣ କାତର ।
ଶେଷ ଆଦି ନାଗ ହେଲେ କୁଣ୍ଡଳ ଆକାର ॥
ଚକ୍ର ବୁଲାବନ୍ତେ ସପ୍ତଦ୍ୱୀପ ଯେ ବୁଲିଲା ।
ଚଉଦ ଭୁବନଯାକ ଉଲ୍ଲୋଳ ହୋଇଲା ॥
ତାମ୍ରଧ୍ୱଜ ବୀରଙ୍କ ଉପରେ ମହାବୀର ।
ଦେଖି ତେତେ଼ ଉପ୍ରାନ୍ତ ନ ଡ଼ରଇ ମନର ॥
କୋପକରି ମାଇଲେକ ବେଗେ ସୁଦର୍ଶନ ।
ସେ ବଞ୍ଚି ରହିଲା ସବୁ ମଲେ ତା ସଇନ୍ୟ ॥
ଯେତେସୈନ୍ୟମଲେ ସେବୈକୁଣ୍ଠପୁରେଗଲେ
ସ୍ୱର୍ଗେ ଦେବେ ତାମ୍ରଧ୍ୱଜ ସମର ଦେଖିଲେ ॥
ତାହା ଦେଖି ତାମ୍ରଧ୍ୱଜ ହରିଙ୍କୁ କହଇ ।
ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ସୈନ୍ୟଗହଳେ ଦେଖି ନ ପାରଇ ॥
ଭଲକଲ ସବୁ ସୈନ୍ୟ ମାଇଲ ମୋହର ।
ପାପନାଶି ସେମାନେ ବସିଲେ ବୈକୁଣ୍ଠର ॥
ଏବେ ତୁମ୍ଭ ରୂପ ଦେଖି ଯୁଝୁଥିବି ମୁହିଁ ।
କୋଟି କୋଟି ଜନମର ଦୁଃଖ ନାଶିବଇଁ ॥
ଯୁଦ୍ଧେ ଯାର ଶସ୍ତ୍ରବାଜ ଯାଏ ନିଜ ପ୍ରାଣ ।
ସେ ଯୁଦ୍ଧରେ ହରି ନ ଦେଖିଲେ ବ୍ୟର୍ଥଜାଣ

ଜନ୍ମ ମୃତ୍ୟୁ ବେନି କଥା ଶାସ୍ତ୍ରରେ ଉକତ ।
ତୁମ୍ଭର ଦର୍ଶନେ ଏଥୁଁ ଲଭିଲି ମୁକତି ॥
ସୁଧନ୍ୱା ଯୁଦ୍ଧରେ ପୂର୍ବେ ସର୍ବ ଧର୍ମ ଦେଲି ।
ମୋର ଯୁଦ୍ଧେ ଯତ୍ନେ ହରି ଶରୀର ରଖିଲ ॥
ଯେବେ ମୋହଠାରେ ଦୟା ଅଛି ହେ ତୁମ୍ଭର
ତେବେ ଆଜ ଘୋରଯୁଦ୍ଧ କର ଚକ୍ରଧର ॥
ବଗୁର କ ଆଜ ମୁଁ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଛାଡ଼ିଦେବି ।
ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ସହ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ମୋହ କରାଇବି ॥
ମୋର ପିତା ସର୍ବଦା ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଲୋଡୁଥାଇ ।
ଯଜ୍ଞ ଅଶ୍ୱ ସହିତେ ଦେବଇଁ ତାଙ୍କୁ ନେଇ ॥
ଆଜ ହୋ ଅବଶ୍ୟ ମୁଁ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଧରିନେବି ।
ପିତା ଅଶ୍ୱମେଧ ଯଜ୍ଞ ସଫଳ କରିବି ॥
ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମୀ ବୋଲି ପ୍ରଭୁ ସଂସାରେ ଜାଣନ୍ତି ।
ମୁଁ ଦେଖିଲେ ପ୍ରତେ ହିନା ଯିବ ଲକ୍ଷ୍ମୀପତି ॥
ଏତେ କହି ମୋହଣର ମନ୍ତ୍ରିଣି ବାନ୍ଧିଲା ।
କୃଷ୍ଣ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ଦୁହିଙ୍କି ରଥରେ ମେହିଲା ॥
ଚେତଣ ଉଠିଲେ ବେଗ ହୋଇ ଦୁଇଜଣ ।
କ୍ରୋଧେ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ଗାଣ୍ଡିବେ ଚଢ଼ାଇଲେ ଗୁଣ
କ୍ରୋଧ ହୋଇ ପୁଣି ହରି ଚକ୍ରକୁ ଧଇଲେ ।
ପ୍ରହାରିବା ପାଇଁ ତାମ୍ରଧ୍ୱଜକୁ ବସିଲେ ॥
ଦେଖିଣ ଏସନ ରୀତି ତାମ୍ରଧ୍ୱଜ ବୀର ।
କୃଷ୍ଣେ ସ୍ତୁତି କରି ଡେ଼ଇଁ ପଡ଼ିଲା ସତ୍ୱର ॥
ମନ ମଧ୍ୟରେ ହରିଙ୍କି କରିଣ ସ୍ମରଣ ।
ଧାଇଁ ବେନିଭୁଜେ ତାଙ୍କୁ ଧଇଲା ତୁରିତେଣ ॥
କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ଧରିଣ ପୁଣି ଅର୍ଜ୍ଜୁନେ ଧଇଲା ।
ଦେଖି ଦେବତାଙ୍କ ମନେ ଭୟଜାତ ହେଲା
ଧଇଲା ବେଳରେ କୃଷ୍ଣ ଅର୍ଜ୍ଜୁନଙ୍କ କର ।
ଛଡ଼ାଇ ନ ପାରିଲେ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ଚକ୍ରଧର ॥
ଇଙ୍ଗିତରେ ଟେକିନେଇ ଶିରରେ ରଖିଲା ।
ନରନାରାୟଣ ଦୁଇଭୁଜରେ ବାନ୍ଧିଲା ॥
ବଳହୀନେ କୃଷ୍ଣାର୍ଜ୍ଜୁନେ ରହିଲେ ମୁଣ୍ଡରେ ।
ମହାଭକ୍ତ ତାମ୍ରଧ୍ୱଜ ଅଟେ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡରେ ॥
ଦୁହିଙ୍କ ଚରଣ ବାମ ହସ୍ତରେ ଧଇଲା ।
ଦକ୍ଷିଣ ହସ୍ତରେ ହସ୍ତ ଧରି ଘେନିଗଲା ॥
ସବୁ ଯଜ୍ଞେ ପିତା ଭକ୍ତ ଛନ୍ତି ଚକ୍ରଧର ।
ଆଜ ମନୋରଥ ପୂର୍ଣ୍ଣ କରିବି ତାଙ୍କର ॥

ମନେ ଯା ବିସ୍ମରୁଥାନ୍ତି ସେ କଥା କରିବ ।
ଯୁଗ ଯୁଗାନ୍ତରେ କଥା ସଂସାରେ ରହିବ ॥
ଏତେ ବୋଲି ଘେନିଗଲା ଅଶ୍ୱ ସହିତରେ ।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ମହିମା ସେହି ଭାବିଣ ହୃଦରେ ॥
କହନ୍ତି ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ତହିଁ ପାର୍ଥଙ୍କୁ ଚାହିଁଣ ।
ଆବର କି ଦେଖୁଅଛ ନେଉଛି ଧରିଣ ॥
ତୁମ୍ଭର ଅମ୍ଭର ବଳ ଯାକୁ ନୋହେ ସରି ।
ବଳେ ବେନିଭୁଜେ ନେଉଅଛି ଏହି ଧରି ॥

ଏହା ବୀରପଣ ପୂର୍ବେ କହୁଥିଲି ତୋତେ ।
ସେହିକଥା ଏବେ କଲା ଦେଖିଲୁଟି ନେତ୍ରେ
ସତ୍ୟବାଦୀ ବୀର ଏହି ଜାଣନ୍ତି ତ୍ରିପୁରେ ।
ଯାହା କହୁଥିଲା ତାହା କଲା ସାକ୍ଷାତରେ ॥
ଯେବେ ତୋର ବଳଅଛି କରସି ଉପାୟ ।
ନୋହିଲେ ତା ପିତାପାଶେ ନେବ ଏ ନିଶ୍ଚୟ
ମୋର ନାମ ପାର୍ଥ ଧରି ବନ୍ଧ ଶର ତୁହି ।
ଯେମନ୍ତେ ଏହି ଅମ୍ଭଙ୍କୁ ନ ପାରିବ ନେଇ ॥

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ସୁଦର୍ଶନ ଚକ୍ରଦ୍ୱାରା ସୈନ୍ୟ ନାଶ କରିବା ଓ ପୁଣି ସୁଦର୍ଶନ ଚକ୍ରରେ ତାମ୍ରଧ୍ୱଜଙ୍କୁ ମାରିବାକୁ ବସନ୍ତେ ତାମ୍ରଧ୍ୱଜ ଭକ୍ତିବଳରେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ଧରିବା ।

ତାର ମୂର୍ତ୍ତେ ଥାଇ ପାର୍ଥ ହରି ସୁମରିଲା ।
ଶତ ଶତ ବାଣେ ତାଙ୍କୁ ଛିନ୍ନ ଭିନ୍ନ କଲା ॥
ବାଟ ନ ଦେଲା ଯେ ତାଙ୍କୁ ସେ ଶରବ୍ୟୂହରେ
ଦୁହିଁଙ୍କି ଧରିଣ ଅଛି ହସ୍ତରେ ଶିରରେ ॥
ଦଶଦିଗଯାକ ଘୋର ଅନ୍ଧାରେ ପୂରିଲା ।
ବାଟ ହୁଡ଼ି ଯାଇ ନ ପାଇଣ ସେ ଝୁଣ୍ଟିଲା ॥

ପୁଣି ପାର୍ଥ ହରି ସ୍ମରି ଶରକେ ବାନ୍ଧିଲେ ।
ବେନିହସ୍ତେ ଧରିଥିଲା ଖସିଣ ପଡ଼ିଲେ ॥
ପଡ଼ିଲାକ ତାମ୍ରଧ୍ୱଜ ମୁଖ ମାଡ଼ି କରି ।
ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ମେରୁ ପ୍ରାୟେ ଯେହୁ ଦୁହେଁ ଭରି
ତ୍ରୈଲୋକ୍ୟ ଈଶ୍ୱର ସେ ଯେ ନର ନାରାୟଣ
ତାମ୍ରଧ୍ୱଜ ଯାଏ ତାଙ୍କୁ ମୁଣ୍ଡରେ ଘେନିଣ ॥

ମାୟାଧର ମାୟାରେ ଯାଆନ୍ତେ ପୁଣ ସେହି ।
ଭୂମିରେ ପଡ଼ଣ ଧନଞ୍ଜୟ ହେଲେ ମୋହ ॥
ଶ୍ରୀହରି ଆପଣେ ନିଜ ମାୟାରେ ଶୋଇଲେ ।
ତାମ୍ର ଧ୍ୱଜ ପାର୍ଥ ଦୁହେଁ ମୋହଗତ ହେଲେ ॥
ଚେତନା ପାଇଣ ତାମ୍ରଧ୍ୱଜ ଯେ ଉଠିଲା ।
ଦୁହେଁ ମୋହେ ପଡ଼ିଛନ୍ତି ଅଣ୍ଡାଳ ଜାଣିଲା ॥
ପୁଣି ବୋଲେ ଏ ଦୁହିଁଙ୍କୁ ଗୃହେ ଘେନିଯିବି ।
ମୋହ ଯାଇଛନ୍ତି ଏହି ପିତା ଆଗେ ଦେବି ॥
ଏତେ ବୋଲି ଟେକିବାକୁ ହରିଙ୍କି ଧରିଲା ।
ବାହୁରେ ତଳେ ଭୂମିରୁ ଟୋଳି ନ ପାରିଲା ॥
ବୋଇଲା ଏ ହରି ଯେ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷେ ଲକ୍ଷ୍ମୀନାହା ।
ନାରଦଙ୍କ ମୁଖରୁ ମୁଁ ଶୁଣିଅଛି ଏହା ॥
ବ୍ରହ୍ମା ଇନ୍ଦ୍ର ରୁଦ୍ର ଅନ୍ତ ନ ଜାଣନ୍ତି ଯାର ।
ଯାହାର ସର୍ଜିଲା ଏ ଅଟଇ ଚରାଚର ॥
ଭକ୍ତର ଅଧୀନ ବୋଲି ମାନ ରକ୍ଷାକଲେ ।
କି ଶକ୍ତି ମୋହର ନେବି ହରିକି ମୁଁ ବଳେ ॥
ଏହି ଥାଉ ପାର୍ଥେ ନେବି ପିତାଙ୍କ ପାଶକୁ ।
ନର ନାରାୟଣ ଭେଦ ନୁହେ ଭାବିବାକୁ ॥
ମୋହର ବଳରେ କୃଷ୍ଣେ ଟେକି ନ ପାରିବି ।
ଅର୍ଜୁନଙ୍କୁ ନେଇ ପିତାଙ୍କର ପାଶେ ଦେବି ॥
ଏତେ ବୋଲି ଅର୍ଜୁନଙ୍କୁ ଧଇଲାକ ଯାଇଁ ।
ତାହାକୁ ସେ ଭୂମିରୁ ନ ପାରିଲା ଉଠାଇ ॥
ସେହି ଗରୁ ହୋଇଲେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଠାରୁ ଜାଣ ।
ସଂସାରର ମାୟା ସବ ଶ୍ରୀହରି ଭିଆଣ ॥
ତାମ୍ର ଧ୍ୱଜ ବୋଲେ ଯାଙ୍କୁ ନ ପାରିବି ନେଇ ।
ମେରୁ ଗିରିଠାରୁ ବଡ଼ ଏ ଗରୁ ଅଟଇ ॥
ଏ ଦୁହିଁଙ୍କି ବଳେ ମୁହିଁ ନେଇ ନ ପାରିବି ।
ଯାଗ ଅଶ୍ୱ ପିତା ଆଗେ ଦେଇଣ ରହିବି ॥
ଏତେ ବୋଲି ସୈନ୍ୟଘେନି ଗଲାକ ସତ୍ୱର ।
ଅର୍ଜୁନର ଯଜ୍ଞ ଅଶ୍ୱ ନେଲା ସଙ୍ଗତର ॥
ତାମ୍ରଧ୍ୱଜ ଯାଇ ପିତା ପାଶରେ ମିଳିଲା ।
ବେନି ଅଶ୍ୱ ନେଇ ଆଗେ ସମର୍ପଣ ଦେଲା ॥
ଶିଖୀଧ୍ୱଜ ରାଜା ବୋଲେ ପୁତ୍ର ମୁଖ ଚାହିଁ ।
ଅଶ୍ୱ କପାଁ ଅଣିଲୁ ବରଷେ ପୂରି ନାହିଁ ॥
ସମ୍ବତ୍ସର ପୂରିଲେ ହୋ ଆସଇ ତୁରଙ୍ଗ ।
ତେବେ ସମାପତ ହୁଏ ଅଶ୍ୱମେଧ ଯାଗ ॥
ଏତେ ଅବିଚାର ବାପୁ କପାଁ ତୁମ୍ଭେ କଲ ।
ଆଉ ଯାଗ ଅଶ୍ୱ ପୁଣି କାହୁଁ ଯେ ଅଣିଲ ॥
କେଉଁ ଦେଶେ କେଉଁ ରାଜା ଯଜ୍ଞ କରୁଥିଲା ।
କି ପ୍ରକାରେ ତାର ଅଶ୍ୱ ଅଟିଲ ବୋଇଲା ॥
ତାହା ଶୁଣି ତାମ୍ରଧ୍ୱଜ କରଇ ଉତ୍ତର ।
ଶୁଣ ଯେଉଁ ପ୍ରକାରେ ଅଣିଲି ଅଶ୍ୱବର ॥
ହସ୍ତିନା ନଗରେ ଜାଣ ଯୁଧିଷ୍ଠି ରାଜନ ।
ତାଙ୍କ ଯଜ୍ଞ ଅଶ୍ୱ କରିଥିଲେକ ମୋଚନ ॥
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଅର୍ଜୁନ ଦୁହେଁ ଅଶ୍ୱ ରଖିଥିଲେ ।
ବହୁତ ସଇନ୍ୟ ବୀରମାନଙ୍କର ତୁଲେ ॥
ଯୁବନାଶ୍ୱ ହଂସଧ୍ୱଜ ନୀଳଧ୍ୱଜ ବୀର ।
ପଦ୍ମନ ବଭ୍ରୁବାହନ କର୍ଣ୍ଣଙ୍କ କୁମର ॥
ଅନିରୁଦ୍ଧ ଅନୁଶାଲ୍ୱ ସାତ୍ୱକୀ ସହିତେ ।
ମେଘବର୍ଣ୍ଣ କୃତବର୍ମା ସହ ବୀର ଯେତେ ॥
ତାଙ୍କ ଅଶ୍ୱ ମୁହିଁ ଦୈବ ଯୋଗରୁ ଦେଖିଲି ।
ମନ୍ତ୍ରୀ ହସ୍ତେ ବୀର ପତ୍ର ପଢ଼ାଇ ଶୁଣିଲି ॥
ବୀରଗର୍ବ ଶୁଣି ଦେହ ନ ସହିଲା ମୋର ।
ତେଣୁ ଧରି ରଖିଲଇଁ ଅଶ୍ୱକୁ ତାଙ୍କର ॥
ବିଚାରିଲି ଏକା ଏହି ସଂସାରରେ ବୀର ।
ମୋର ବୀରପଣ କପାଂ ନୋହିବ ପ୍ରଚାର ॥
ଏମନ୍ତ ବିଚାରି ଅଶ୍ୱ ବାନ୍ଧିଲି ତ୍ୱରିତେ ।
ବୋଇଲି ଫେଟାଇ ନେଉ ଜିଣି ଯୁଦ୍ଧେ ମୋତେ
ଯୁଦ୍ଧକରି ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଅର୍ଜୁନ ସଙ୍ଗତରେ ।
ସେ ଦୁହିଁଙ୍କି ଜିଣିଲି ମୁଁ ସୈନ୍ୟ ସହିତରେ ॥
ସେନାପତି ଥିଲେ ପିତା ମୋର ସଙ୍ଗତେଣ ।
ଏହାଙ୍କୁ ପଚାରି ବୁଝ ଯୁଦ୍ଧ ବିବରଣ ॥
ହରିଭକ୍ତ ରସଲୀଳା ବୋଲି ଏହୁ ଗୀତ ।
ଯେ ଶୁଣଇ ଶୁଣାଇ ସେ ହୁଅଇ ମୁକତ ॥
ଭାବଗ୍ରାହୀ ମାୟାଧର ଶ୍ରୀପଦ୍ମ ଚରଣ ।
ଉପାଧ୍ୟାୟ ମହାଦେବ ପଶିଲା ଶରଣ ॥

ଇତି ଶ୍ରୀ ଜୈମିନି ଭାରତେ ହରିଭକ୍ତ
ରସଲୀଳା ସାରକଥା ପ୍ରସଙ୍ଗେ
ନାମ ଅଷ୍ଟାବିଂଶୋଽଧ୍ୟାୟଃ

—୦—

ଊନତ୍ରିଂଶ ଅଧ୍ୟାୟ ।

ହିବଃମୋଃଭ୍ୟୁଦୟ ବାମନଃସୌ
ସଶ୍ବକଚ ଶ୍ବେତ ସବୈନ୍ୟସିଂହଂ
ନାଟେରିରନଟେ ଗତ ମୀଚ ମୀଟେଃ
ସଦ୍ୟ ରୁପାସ୍ୱେ ଫଳମେବ ସ୍ୱାଧମ୍ ।

ଶିଖୀଧ୍ୱଜ ଖେଦ, ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କର କପଟବେଶ, ଶିଖୀଧ୍ୱଜର ଦେହାର୍ଦ୍ଧଦାନ ଓ ବରପ୍ରାପ୍ତି

ଜୈମିନି ବୋଲନ୍ତି ତୁମ୍ଭେ ଶୁଣ ଜନ୍ମେଜୟ ।
ଏଥୁଅନ୍ତେ ଯାହାହେଲା ଶୁଣ ସେ ବିଷୟ ॥
ଶିଖିଧ୍ୱଜ ଗୃହିଁ ସେନାପତିଙ୍କୁ କହଇ ।
କେମନ୍ତ ପ୍ରକାରେ ଯୁଦ୍ଧ କଲ କହ ତୁହି ॥
କରଯୋଡ଼ି କହନ୍ତି ସେ ଶୁଣ ନୃପବର ।
କୃଷ୍ଣ ଅର୍ଜୁନ ସହିତେ ଥିଲେ ଯେତେ ବୀର
ସେମାନେ ବହୁତ ସୈନ୍ୟ ଘେନିଣ ଯୁଝିଲେ
ତୁମ୍ଭ ସୁତ ଶରେ ସେ ସମସ୍ତେ ମୋହଗଲେ ॥
କୃଷ୍ଣ ଅର୍ଜୁନଙ୍କୁ ଏହୁ ଧରି ଆଣିଥିଲେ ।
ଭୂମିରେ ପଡ଼ିଣ କୃଷ୍ଣାର୍ଜୁନ ମୋହଗଲେ ॥
ବେନିଭୁଜେ ବାନ୍ଧିକରି ମୁଣ୍ଡିଆଇ ଥିଲେ ।
ଅନ୍ଧାରେ ଅଣନ୍ତେ ବେଗେ ଝୁଣ୍ଟିଣ ପଡ଼ିଲେ
ତାମ୍ରଧ୍ୱଜ ସମ ବୀର ତ୍ରୈଲୋକ୍ୟରେ ନାହିଁ ।
କୃଷ୍ଣାର୍ଜୁନ ସହିତେ ଜିଣିଲେ ସବୁ ଏହି ॥
ପୁଣି ସେ ଅର୍ଜୁନ ହରି ଆଣି ବସୁରଇଲ ।
ଚେତନ୍ତେ ସେ ମେଲ୍ଲଗିରି ପ୍ରାୟ ସ୍ଥିରହେଲେ
ତହୁଁ ତାଙ୍କ ଅଶ୍ୱକୁ ଆଣିଲେ ତୁମ୍ଭ ସୁତ ।
ବୋଇଲେ ଆବର ଯଜ୍ଞ କରନ୍ତୁ ମୋ ତାତ ॥
ତାହା ଶୁଣି ଶିଖିଧ୍ୱଜ ପୁତ୍ରେ ଗାଳିଦେଲା ।
କପଟି ପାର୍ଥ ଅଶ୍ୱ ଘେନି ଅଇଲୁ ବୋଇଲା ॥
ଜାଣିଲି କୁପୁତ୍ର ଜନ୍ମି ଅଛୁ ମୋ କୋଳରେ
ମୋତେ ନାଶ କରିବାକୁ ଜନ୍ମିଲୁ ମୋ ଘରେ
ଶ୍ରୀହରିଙ୍କ ଦ୍ରୋହୀ ମୋତେ କଲୁରେ ନନ୍ଦନ
ତୋର ହେତୁ ନିଷ୍ଟେ ମୁହିଁ ଛାଡ଼ିବି ଜୀବନ ॥
ତ୍ରୈଲୋକ୍ୟର ଈଶ୍ୱର ଅଟନ୍ତି ଯେଉଁ ହରି ।
ତାହାଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ମୁଁ ଏ ଯଜ୍ଞ ଅଛି କରି ॥

ସେ କୃଷ୍ଣଙ୍କଠାରେ ତୁହି ଅପରାଧ ଅର୍ଜିଲୁ ।
ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କ ଯଜ୍ଞ ଅଶ୍ୱ କମ୍ପାଇଁ ଆଣିଲୁ ॥
କପଟ ଯୁଦ୍ଧେ ପାର୍ଥ ସୈନ୍ୟ ସଂହାର ତୁ କଲୁ
କୃଷ୍ଣାର୍ଜୁନ ଦୁହିଁଙ୍କି ମୋହରେ ପକାଇଲୁ ॥
ଆଣିପାରି ଥିଲେ ତୁହି ହରି ଅର୍ଜୁନଙ୍କୁ ।
ସୁଫଳ ହୁଅନ୍ତା ଯଜ୍ଞ ଦେଖିଣ ତାହାଙ୍କୁ ॥
ଯାହା ପାଇଁ ଏହି ଯଜ୍ଞ କରୁଅଛି ମୁହିଁ ।
ସେ ଆସିବେ ମୋ ପୁରକୁ ଏଡ଼େ ଭାଗ୍ୟ କାହିଁ
ଏତେ ମୂର୍ଚ୍ଛପଣ କଲୁ ହୋଇ ମୋର ପୁତ୍ର ।
ତୋହର ମୁଖ ଗୃହିଁବା ନୁହଇ ଉଚିତ ॥
ଏବେ ମୋହ ଘରୁ ବେଗେ ବାହାରି ତୁ ଯାଅ
ତପସ୍ୱୀ ହୋଇଣ ଘୋର ଅରଣ୍ୟରେ ଥାଅ ॥
ଧିକ ତୋର ବିଦ୍ୟାବଳ ବୀର୍ଯ୍ୟବନ୍ତ ଗୁଣ ।
ଯେଣୁ ତୁହି ନ ଚିହ୍ନିଲୁ ନର ନାରାୟଣ ॥
ତୁଳସୀକୁ ତେଜି ବଛୁଆଟରେ ମାତିଲୁ ।
ଗଜମୁକ୍ତା ଛାଡ଼ି ଗରଗଡ଼ ମାଳ କଲୁ ॥
ଗଙ୍ଗାତୀର୍ଥ ଛାଡ଼ି କୂପଜଳେ କଲୁ ସ୍ନାନ ।
ହରି କଥା ଛାଡ଼ି ଦେଲୁ ଗ୍ରାମ୍ୟ ଗୀତେ ମନ
ଏ ଅଭାଗ୍ୟ କରମରେ ଜାଣିଲି ମୋହର ।
ନୟନ ପଥରେ ଥରେ ନ ଦେଖିଲି ହରି ।
ହରିଙ୍କୁ ଦେଖିଲେ ତିନି ତାପ ମୁଁ ହରନ୍ତି ।
କୋଟି କୋଟି ଯଜ୍ଞ ଫଳ କ୍ଷଣେକେ ଲଭନ୍ତି ॥
ପୂର୍ବର ପାତକମାନ ଥିଲାକ ମୋହର ।
ମୋତେ କମ୍ପାଇଁ ଦୟା ନ କଲେ ଚକ୍ରଧର ॥
ସେ କି ନ ଜାଣନ୍ତି ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମୀ ନାଥ ପୁଣି ।
ନିତ୍ୟେ ଭଜୁଥାଇ ମୁହିଁ ତାହାଙ୍କ ଚରଣ ॥
କୃଷ୍ଣଙ୍କ ଦର୍ଶନ କଲେ ପ୍ରାଣହିଁ ଛାଡ଼ନ୍ତି ।
ଆବର ଏ ମିଥ୍ୟା ସଂସାରରେ କମ୍ପା ଥାନ୍ତି ॥
କେମନ୍ତେ ଦେଖିବି କାହିଁ ଗଲେ ଚକ୍ରଧର ।
ବୃଥାରେ ଜୀବନ କମ୍ପା ଅଛି ମୋ ଦେହର ॥
କେଉଁଠାରେ ଛନ୍ତି ହରି ଏବେ ଯିବି ମୁହିଁ ।
ଅର୍ଜୁନ ସହିତେ ମୋହ ଅଛିନ୍ତି କସାଇ ॥
ସେନାପତି ବୋଲେ ଶ୍ୱେତବତୀ ଅରଣ୍ୟରେ
ଅଣୁଥିଲୁ ମୋହ ଯାଇ ପଡ଼ିଲେ ସେଠାରେ ॥
ତାହା ଶୁଣିଣ ରାଣୀକି ଘେନି ନୃପସାଇଁ ।
ପ୍ରବେଶହୋଇଲେ ବେଗେ ସେ ବନରେ ଯାଇ

ଶ୍ୱେତବତୀ ବନେ ପକ୍ଷୀ ସମସ୍ତ ଖୋଜିଲେ ।
ଶ୍ରୀହରି ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ବେନି ତହିଁ ନ ଭେଟିଲେ ॥
ବନେ ଭଣ୍ଡାନାରୀ ବୁଲି ହରିଙ୍କି ନ ପାଇ ।
ବାହୁଡ଼ି ଘରକୁ ଦୁଃଖେ ଅଇଲେ ଯେ ସେହି
ବସି କୃଷ୍ଣପାଦେ ଧ୍ୟାନ କଲେକ ନୃପତି ।
ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମୀ ନାଥ ତା ଜାଣିଲେ ଜଗଜ୍ୟୋତି
ଯହୁଁ ହରି ପାର୍ଥ ମୋହ ତେଜିଣ ଉଠିଲେ ।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ମୁଖକୁ ଚାହିଁ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ପୁଚ୍ଛିଲେ ॥
ବୋଇଲେ ତୁରଙ୍ଗ ଘେନି ଗଲା ସେହି କାହିଁ
ଚାଲ ତାହା ସହ ଯୁଦ୍ଧ କରିବଇ ମୁହିଁ ॥
ତା ଶୁଣି ବୋଇଲେ କୃଷ୍ଣ ସେ ଯେ ମହାବୀର
ତାହା ସଙ୍ଗେ ନ ଜିଣିବୁ କଲେ ତୁ ସମର ॥
ତାହାମଙ୍ଗେ ସପ୍ତବର୍ଷ ଯୁଦ୍ଧ ତୁ କରିଲେ ।
କେବେ ଜିଣି ନ ପାରିବୁ ଜାଣଇ ମୁଁ ଭଲେ
ତାକୁ ଯୁଦ୍ଧେ ଜିଣି ଅଶ୍ୱ ଆଣି ନ ପାରିବା ।
ମୋହର ଉପାୟ ଅଛି ଶୁଣ ତା କହିବା ॥
ତୁମ୍ଭ ସହ ମୁହିଁ ମିଳି କରିଲେ ସମର ।
ତଥାପି ନୋହିବ ଜିଣି ସେହୁ ମହାବୀର ॥
ତାର ପିତା ଶିଖୀଧ୍ୱଜ ଧାର୍ମିକ ପ୍ରବର ।
ନାହିଁ ନ ଥିବ ତା ସଙ୍ଗେ ଏ ତଉଦ ପୁର ॥
ଦାନୀଙ୍କ ଉପରେ ଜାଣ ମହାଦାନୀ ସେହି ।
ତାହାକୁ କପଟେ ଦାନ ମାଗିବା ହୋ ଯାଇ
ଯେମନ୍ତେ ସେ ସାଧହେବ ସେ କଥା କରିବା
କପଟରେ ଦାନ ମାଗି ଅଶ୍ୱକୁ ଆଣିବା ॥
ସକଳ ସଇନ୍ୟ ଅସ୍ତୁଥାନ୍ତୁ ଯେ ପଛରେ ।
ଆମ୍ଭେ ଦୁଇଜଣ ଚାଲି ଯିବା ହୋ ଆଗରେ ॥
ଏତେ ବୋଲି ଦୁହେଁ ସଇନ୍ୟକୁ ରଖିଗଲେ
ଶିଖୀଧ୍ୱଜ ନଗ୍ରେ ଯାଇ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ॥
ବୃଦ୍ଧ ବିପ୍ର ରୂପ ହରି ଆପଣେ ଧଇଲେ ।
ଶିଷ୍ୟ ରୂପ ଗୋଟି ଅର୍ଜ୍ଜୁନଙ୍କୁ କରାଇଲେ ॥
ଦୁହେଁ ନଗ୍ରେ ଘରେ ଘରେ ରାଜକ ବୁଲିଲେ
ପୁରୁଷ ନାରୀମାନଙ୍କ ବେଭାର ବୁଝିଲେ ॥
କାନ୍ତି ହେ କହଇ ଯେ ନାରୀମୁଖ ଚାହିଁ ।
ତୋ ସର୍ବାଙ୍ଗ ଦେଖି ତୋଷ ନହେଲଇଁ ମୁହିଁ
ତୋତେ ରମି ମନ ମୋର ସନ୍ତୋଷ ନୋହିଲା
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଦର୍ଶନ ଶତ୍ରୁ ଯେମନ୍ତେ ଦ୍ରବିଲା ॥

ସେ ବୋଲେ ମୋ ଆଖିରେ କଜ୍ଜଳ କଲାଥିଲା
ଚୁମ୍ବନରେ ତୁମ୍ଭ ମୁଖ କୃଷ୍ଣ ପ୍ରାପ୍ତ ହେଲା ॥
ଯେଣୁ ମୋର ଚକ୍ଷୁ କୃଷ୍ଣ ବର୍ଣ୍ଣକୁ ଦେଖିଲେ
ତାହା ଦେଖି ତୁମ୍ଭେ ମନ ଦୁଅ ଯେ ଭଲେ ॥
ଏ ପ୍ରକାରେ ସେ ନଗ୍ରେ ବୋଲନ୍ତି ନରନାରୀ
ଅର୍ଜ୍ଜୁନଙ୍କୁ ବୁଲାଇଣ ଦେଖାନ୍ତି ଶ୍ରୀହରି ॥
ସେ ଦେଶେ ସକଳ ସୈନ୍ୟ ବୈଷ୍ଣବ ଅଟନ୍ତି
ଏହିରୂପେ ନାରାୟଣ ରୂପ ଭଜୁଥାନ୍ତି ॥
କୃଷ୍ଣାର୍ଜ୍ଜୁନ ଦୁଇଜଣ ରାଜକ ବୁଲିଲେ ।
ସର୍ବ ନରନାରୀ ଠାରୁ ଏମନ୍ତ ଶୁଣିଲେ ॥
ରଜନୀ ପ୍ରଭାତେ ଗୁରୁ ଶିଷ୍ୟର ରୂପରେ ।
ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ଯାଇ ରାଜାଙ୍କ ଆଗରେ ॥
ରାଜା ନମସ୍କାର ନୋହୁ କଲ୍ୟାଣ ସେ କଲେ
କ ବୋଲିବେ ହରି ମନମଧ୍ୟେ ବିଚାରିଲେ ॥
ନମସ୍କାର କରି ରାଜା ବୋଲଇ ବଚନ ।
ଓଲଟି ନୋହୁ କପାଇଁ କଲେକ କଲ୍ୟାଣ ॥
ନମସ୍କାର ନୋହୁ ଯେହୁ କଲ୍ୟାଣ କରଇ ।
ଅକଲ୍ୟାଣ ବାଞ୍ଛା ତାକୁ ନିଶ୍ଚେ ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇ ॥
ପ୍ରଥମେ କଲ୍ୟାଣ କଲେ ଯାଇ ହେ ନର୍କକୁ ।
ପଛେ ପୁଣ୍ୟ ସେହି ଗତ ହୁଅଇ ବିପ୍ରଙ୍କୁ ॥
ଏତେ କହି ବେଗେ ରାଜା ଉଠିଣ ଅଇଲା ।
ଦୋଷ କ୍ଷମା କର ବୋଲି ପାଦରେ ପଡ଼ିଲା ॥
ଶୁଣି ହରି ବୋଇଲେ ହେ ମୁଁ ବୃଦ୍ଧ ବ୍ରାହ୍ମଣ ।
ନମସ୍କାର ନୋହୁ ତୋତେ କଲଇ କଲ୍ୟାଣ
ସେ କଥାକୁ କପାଁ ରାଜା କରୁ ତୁ ବିଚାର ।
ହରଷେ କଲ୍ୟାଣ କଲି ଶିଷ୍ୟ ସହିତର ॥
ଯଜ୍ଞ କାଳେ ପୂର୍ଣ୍ଣ କର ମୋର ମନୋରଥ ।
ବିନାଶ ହୋଇବ ତୋର ସକଳ ଦୁରିତ ॥
ଏତେ କହି କୃଷ୍ଣ ଉଚ୍ଚେ ବେଦଧ୍ୱନି କଲେ
ଶିଖୀଧ୍ୱଜ ନୃପତିର ଚିତ୍ତକୁ ମୋହିଲେ ॥
କରଯୋଡ଼ି ରାଜା ବୋଲେ ହୋଇଣ ହରଷ
କାହୁଁ ବିପ୍ର ଶିଷ୍ୟ ସଙ୍ଗେ ହୋଇଲେ ପ୍ରବେଶ
ଆଜ ମୋର ସବୁ ଯଜ୍ଞ ହୋଇଲା ସଫଳ ।
ଜାଣିଲି ବ୍ରାହ୍ମଣ ରୂପେ ପ୍ରଭୁ ଆଦ୍ୟମୂଳ ॥
ତୁମ୍ଭ ବେଦଧ୍ୱନି ଶୁଣି କୃତାର୍ଥ ହୋଇଲି ।
କୋଟି କୋଟି ଜନ୍ମର ପାତକ ବିନାଶିଲି ॥

କେବଣ କାରଣେ ବଞ୍ଚେଇଲ ବିପ୍ରବର ।
ମାୟା ନ କରଣ ବେଗେ କହ ମୋ ଆଗର
ହୃଦରେ ଆନନ୍ଦ ହେଲା ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଦେଖିଣ ।
ଜାଣିଲି ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷେ ତୁମ୍ଭେ ନରନାରାୟଣ ॥
ବୈକୁଣ୍ଠର ବସ୍ତୁ ତୁମ୍ଭେ ଜାତ ମହୀତଳେ ।
ଯାହା ମୋତେ ମାଗିବ ହେ ଦେବଇଁ ତତ୍କାଳେ
ବେଗେ ମାଗ ବିପ୍ରବର ଅବଶ୍ୟ ଦେବଇଁ ।
ସତ୍ୟବାଣୀ କହୁଛି ତୁମ୍ଭର ପାଦ ଛୁଇଁ ॥
ଭଣ୍ଡାର ସହିତ ମୋର ରାଜ୍ୟ ପୁତ୍ର ନାରୀ ।
ସକଳ ଦେବଇଁ ଆନ ମନେ ନ ବିଚାରି ॥
ଯେବେ ମୋର ଜୀବନ ମାଗିବ ବିପ୍ରବର ।
ତେବେ ତାହା ଦେବି ଆନ ମନରେ ନ ଧର
ତୁମ୍ଭେ ତୁହେଁ ଦିଶୁଅଛ ମୋତେ ଭଗବାନ ।
ମୋର ଭାଗ୍ୟ କାହିଁ ଯେ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଦେବି ଦାନ
ତାହା ଶୁଣି ହରି ତାକୁ ସଧୀରେ କହନ୍ତି ।
ମୁଁ ଯାହା କହଇ ତାହା ଶୁଣ ନରପତି ॥
ଧର୍ମପୁର ନାମେ ନଗ୍ର ଅଟେ ଆମ୍ଭଘର ।
ପୁତ୍ର ଗୋଟିଏ ଜନ୍ମିଣ ଥିଲା ଯେ ମୋହର ॥
ତୁମ୍ଭ ରାଜ୍ୟ ବସ୍ତୁ, ଶର୍ମା ନାମରେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ।
ତାଙ୍କ ଦୁହିତାକୁ ବିଭା କରିବି ବୋଲିଣ ॥
ଆସୁଥିଲି ମୋ ପୁତ୍ରକୁ ଘେନି ସଙ୍ଗତରେ ।
ଏ ତୁମ୍ଭର ରାଜ୍ୟ ଘୋର ଅରଣ୍ୟ ଭିତରେ ॥
ମହାବଳ ସିଂହ ସେ ବନରେ ବସିଥିଲା ।
ଦେଖି ମୋ ପୁତ୍ରକୁ ଆସି ବେଗେ ଧରିନେଲା
ଏକା ସେହି ପୁତ୍ର ବିନୁ ମୋର ଆଉ ନାହିଁ ।
ତାହା ବିନୁ ଅପୁତ୍ରିକ ହୋଇଲଇଁ ମୁହିଁ ॥
ସିଂହନେଉ ବକଲେ କାନ୍ଦନ୍ତେ ପୁତ୍ର ମୋର
ଡାକିଲା ହେ ପିତା ମୋତେ ବେଗେ ରକ୍ଷା କର
ତାହା ଦେଖି ଜ୍ଞାନ ସେ ମୋହର ବୁଡ଼ିଗଲା ।
ବୋବାଳି ଛାଡ଼ିଲି ଉଚ୍ଚେ କେହି ନ ଶୁଣିଲା ॥
ମୋର ହସ୍ତେ ଶସ୍ତ୍ର କିଛି ନ ଥିଲା ନୃପତି ।
ତା ତହୁଁ କେମନ୍ତେ ତାକୁ କରନ୍ତି ମୁକତି ॥
ମହାଭୟଙ୍କର ରୂପ ଜାଣ ସେ ସିଂହର ।
ଗର୍ଜନରେ ଅରଣ୍ୟ କମ୍ପିଲା ଥରହର ॥
ଦେଖିଲି ପୁତ୍ରକୁ ମୋର ଧରି ଘେନିଗଲା ।
ଖଣ୍ଡେଦୂରେ କପଣ ଖାଇବ ବସୁଥିଲା ॥

ସେ କାଳେ ମୁଁ ଅଭୟ ନୃସିଂହ ସୁମରିଲି ।
ଜୀବନର ଆଶା ଛାଡ଼ି ତାହାଠାକୁ ଗଲି ॥
କାନ୍ଦ ମୁହିଁ ହୃଦୟରେ ତାଡ଼ ବେନି କର ।
ଆହା ପୁତ୍ର ବୋଲି ମୁଣ୍ଡ କୋଡ଼ିଲି ଭୂମିର ॥
ମୋ ଆକୁଳ ଦେଖି ସିଂହ ମନେ ମନେ ହସି
ମନୁଷ୍ୟ ବଚନେ ମୋତେ କହିଲା ଆଶ୍ୱାସି ॥
ବୋଇଲା ତୋ ପୁତ୍ରକୁ ମୁଁ କରିବି ଆହାର ।
କପାଁ ବ୍ୟର୍ଥେ ବୋବାଳି ଛାଡ଼ୁଛୁ ବିପ୍ରବର ॥
ସର୍ବଦା ମୁଁ ଏ ବାଟରେ ଜଗି ବସିଥାଇ ।
ଯେ ଆସଇ ତାକୁ ମୁହିଁ ଆହାର କରଇ ॥
ଆଉ ତୁମ୍ଭ ପୁତ୍ରକୁ ହେ ନ ପାରିବ ରଖି ।
କାହିଁକି ଆକୁଳେ କାନ୍ଦ ହେଉଅଛ ଦୁଃଖୀ ॥
ଏବେ ତୁମ୍ଭେ ନିଜ ପ୍ରାଣ ଘେନି ଏଥୁଁ ଯାଅ
ଘୋର ଅରଣ୍ୟରେ ଆଉ ଦଣ୍ଡେ ହେ ନ ରହ
ତାହା ଶୁଣି ସିଂହକୁ ମୁଁ କହିଲି ଉତ୍ତର ।
ମୋତେ ଖାଇ ଛାଡ଼ିଦିଅ ପୁତ୍ରକୁ ମୋହର ॥
ସେ ବୋଲଇ ତୋର ମାଂସ ଶୁଷ୍କ ଅଛି ହୋଇ
ଏହାର କୋମଳ ମାଂସ ଖାଇବଇଁ ମୁହିଁ ॥
ମୁଁ ବୋଇଲି ମୋ ଆୟୁଷ ଅଳ୍ପ ଅଛି ଜାଣ ।
ମୋତେ ଖାଇ ପୁତ୍ରକୁ ମୋ ଦିଅସି ଛାଡ଼ିଣ ॥
ତାହା ଶୁଣି ସିଂହ ଯେ ବୋଇଲା ମୋତେ ଗୁହିଁ
ଆୟୁଷ ଥିଲା ଲୋକକୁ ଆମ୍ଭେ ହେ ନ ଖାଇ
ଯାହା ପରମାୟୁ ହୋ ନ ଥାଇ ବିପ୍ର ଜାଣ ।
ଏ ସଂସାରେ ଆଗେ ତାର ହୁଅଇ ମରଣ ।
ରୋଗ ବ୍ୟାଧି ଜଳ ଅଗ୍ନି ବ୍ୟାଘ୍ର ସର୍ପାଘାତ ।
ଆମ୍ଭେମାନେ ସବୁ ଯମ ଦେବତାଙ୍କ ଦୂତ ॥
ମୁଁ ତୁମ୍ଭ ପୁତ୍ରକୁ ବିପ୍ର ଅବଶ୍ୟ ଖାଇବି ।
କିମ୍ପା ବ୍ୟର୍ଥେ କାନ୍ଦୁଅଛ ଛାଡ଼ିଣ ନ ଦେବି ।
ବହୁତ ବିନୟେ ତାକୁ କହିଲି ବଚନ ।
ମୋ ପୁତ୍ର ଜୀଇଁବ କଲେ କେଉଁ ଦାନପୁଣ୍ୟ
ହେ ସିଂହ ତୁ କପଟ ନ କରି ମୋତେ କହ
କେବଣ ଉପାୟ କଲେ ବଞ୍ଚିବ ତନୟ ॥
ଏହା ଶୁଣି ସିଂହ ମୋତେ କହିଲାକ ଯାହା
କେବେହେଁ ନୃପତି ହୋଇ ନ ପାରଇ ତାହା
ଅତି ଅସମ୍ଭବ ତାହା କହି ନ ଯୋଗାଇ ।
ସେ କଥା ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଯେ କେମନ୍ତେ କହିବଇଁ ॥

ତାହା ଶୁଣି ନୃପବର ବଗୃରେ ମନକୁ ।
ଏତେ ସିଂହ କାହୁଁ ହେ ଅଇଲା ଏ ବନକୁ
ଏ ମୋର ରାଜ୍ୟରେ ସିଂହ ବ୍ୟାଘ୍ର ଭୟ ନାହିଁ
ନରହର ରୂପ ଭୟ କେବଳ ଅଛଇ ॥
କାହୁଁ ଆସି ତୁମ୍ଭ ପୁତ୍ର ଧଇଲାକ ପୁଣି ।
ମୋତେ ତ ଅଣ୍ଡର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରାୟ ଲାଗେ ତୁମ୍ଭ ବାଣୀ ॥
ଅଟର ପାଛଲେ କସ ଗ୍ଲଡ଼ବ ହେ କହ ।
ତାହା ମୁଁ କରବ ବପ୍ର ନ କର ସନ୍ଦେହ ॥
ସିଂହ ଯା ମାଗଇ ନିଶ୍ଚେ ଦେବ ତାହା ମୁହିଁ ।
ଯେମନ୍ତେ ତୁମ୍ଭର ପୁତ୍ର ଲେଉଟି ଆସଇ ॥
ବପ୍ର ବୋଇଲେ ସେ ଯାହା କହେ ନୃପବର ।
ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ କହିବା ପାଇଁ ଭୟ ହୁଏ ମୋର ॥
ଯେବେ ମୋ ପୁତ୍ରକୁ ଦେବ ସିଂହଠାରୁ ଅଣି
ତେବେ ମୋର କୁଳ ରକ୍ଷାହେବ ନୃପମଣି ॥
ତାହା ଶୁଣି ରାଜା ବୋଲେ ଶୁଣ ବପ୍ରବର ।
ଗୋରୁ ବପ୍ର ପାଇଁ ପ୍ରାଣ ଦ୍ୟନ୍ତି ସାଧୁନର ॥
ହେ ବପ୍ର ହୃଦରୁ ଶଙ୍କା ଦଅ ଦୂର କର ।
ତୁମ୍ଭ ସୁତ ପାଇଁ ପ୍ରାଣ ଦେବଇଁ ମୋହର ॥
ନ ଦେବାର ଦ୍ରବ୍ୟ ଯେ ତା ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ମୁଁ ଦେବ
ସିଂହଠାରୁ ତୁମ୍ଭପୁତ୍ର ଉଦ୍ଧର ଅଣିବ ॥
ବିପ୍ର ବୋଲେ ସିଂହ ବଚନେ ମାଗିଲାକ ଯାହା ।
ମୋ କିମନ୍ତେ କେମନ୍ତ ଦେବ ହେ ନରନାହା
ସେ ମୋତେ କହିଲା ବଡ଼ ଦାରୁଣ ବଚନ ।
ତାହା ମୁଁ କେମନ୍ତେ ତୁମ୍ଭେ କହିବ ରାଜନ ॥
ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ହେ ଆହାର ମାଗିଲା ସିଂହ ଜାଣ ।
ସେ କଥା ମୁଁ କେମନ୍ତେ କହିବ ନୃପରାଣ ॥
ଆପଣାର ଦେହ ପ୍ରାଣ ଯେମନ୍ତ ପ୍ରକାର ।
ସେହିରୂପେ ଜାଣ ରାଜା ଜୀବନ ଅନ୍ୟର ॥
ଦୁଷ୍ଟ ସିଂହ ବୋଇଲା ତୁ ରାଜାଠାରୁ ଯିବୁ ।
ପୁତ୍ର ପାଇଁ ଦକ୍ଷିଣାଙ୍ଗ ଦାନ ହୋ ମାଗିବୁ ॥
କରତରେ ତାହା ପୁତ୍ର ନାରୀ କରନ୍ତବେ ।
ସେକାଳେ ଆକୁଳ ନୋହି ରାଜା ତା ସହିବେ
ସେ ରାଜାର ଶିରଠାରୁ କଟୀଭାଗ ଯାଏ ।
ନାହିକାରୁ ଅର୍ଦ୍ଧେ ଅର୍ଦ୍ଧେ ଲୋଚନ ଗୋଟିଏ
ନୋହିବେକ ଆକୁଳ ଲୋତକ ନ ବହିବ ।
ପୁତ୍ର ନାରୀ କାଟିବେ ସେ ସ୍ଥିର ହୋଇଥିବ ॥

ସତ୍ୟଭଙ୍ଗ ବକଳ ଯେ ନୋହିଲେ ରାଜନ
ତେବେ ଦକ୍ଷିଣାଙ୍ଗ ବପ୍ର ଘେନିବ ହେ ଦାନ
ଅଣି ବପ୍ରବର ତାହା ଦେବ ଯେବେ ମୋତେ
ମୁଁ ଯାଇ ତୁମ୍ଭର ପୁତ୍ର ଦେବଇଁ ତ୍ବରତେ ॥
ବେଗେ ବପ୍ରବର ଯାଅ କରଣ ସାହାସ ।
ମହାଦାନୀ ରାଜା ତାଙ୍କ ଅଙ୍ଗ ଘେନି ଆସ ॥
ଯେତେବେଳେ ଯାଏ ତୁମ୍ଭେ ଅସିବ ବ୍ରାହ୍ମଣ
ସେତେବେଳ ଯାଏ ସୁତକୁ ନ ଖାଇବି ଜାଣ
ଏତେ କହି ସିଂହ ମୋର ସଙ୍ଗେ ସତ୍ୟକଲା
ରାଜା ଅଙ୍ଗ ଅଣି ପୁତ୍ର ନିଅସି ବୋଇଲା ॥
ଦଧିଚ ବୋଲିଣ ମୁନି ଥିଲେକ ପର୍ବରେ ।
ତାଙ୍କ ସମ ଦାତା ହେ ନ ଥିଲେ ତ୍ରିଜଗତରେ ॥
ତାହାଙ୍କୁ ଦାରୁଣ ଦାନ ଇନ୍ଦ୍ର ଯେ ମାଗିଲେ ।
ନିଜ ଦେହୁ ଅସ୍ଥି ଚର୍ମ କାଢ଼ିଣ ସେ ଦେଲେ
ଏହି ମେଦିନୀରେ କର୍ଣ୍ଣ ଦାନୀ ବୋଲି ଥିଲା ।
ଦେହରୁ କାଢିଣ ଚର୍ମ ଇନ୍ଦ୍ରକୁ ସେ ଦେଲା ॥
ପୂର୍ବେ ମହାଦାନୀ ରାଜା ଥିଲା ଜାଣ ବଳି ।
କୃଷ୍ଣେ ପୃଥ୍ୱୀଦାନ ଦେଇ ହୋଇଲା ପାତାଳି
ଶିବ ନାମେ ରାଜା ଥିଲା ମହା ଦାନୀ ଜାଣ ।
ଦେହରୁ ସେ ମାଂସ ଦେଲା କପୋତ ପ୍ରମାଣ ॥
ଦାନୀ କୀର୍ତ୍ତିବନ୍ତ ଯଶସ୍ବୀଙ୍କ ଭାବ ଏହି ।
ନିଜ ପ୍ରାଣ ଦେହେ ସ୍ନେହ ରଖି ଯେ ନ ଥାଇ
ପ୍ରାଣୀଙ୍କର ପାଇଁ ସେ ଦଅନ୍ତି ନିଜ ପ୍ରାଣ ।
ଯଶ କୀର୍ତ୍ତି ରଖନ୍ତି ସେ ଯୁଗ ଯୁଗାନ୍ତେଣ ॥
ବୋଇଲା ହେ ବପ୍ର ଏକ ପୁତ୍ରେକ ତୁମ୍ଭର ।
ସେ ରାଜା ଶୁଣିଲେ ବେଗେ ଦେବ ହୋ ଶରୀର
ହେ ରାଜା ସେ ସିଂହ ମୋତେ ଏରୂପେ କହିଲା
ବେଗେ ଜାଣ ତୁମ୍ଭଠାକୁ ପଠାଇ ଦେଲା ॥
ଶିଷ୍ୟକୁ ଘେନିଣ ସଙ୍ଗେ ଅଇଲଇଁ ମୁହିଁ ।
ହୃଦୟ ହେଉଛି ମୋର ପୁତ୍ରଶୋକେ ଦହି ॥
ମୋତେ ତୁମ୍ଭେ ପୁତ୍ର କଷ୍ଟୁ କରସି ଉଦ୍ଧାର ।
ସନ୍ଦେହ ନ କର ଦଅ ଅର୍ଦ୍ଧେକ ଶରୀର ॥
ପୂର୍ବେ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ରାଜା ଅଯୋଧ୍ୟାରେ ଥିଲେ ।
ବ୍ରାହ୍ମଣର ମଲାପୁତ୍ରେ ଜୀବଦାନ ଦେଲେ ॥
ଶ୍ରୀରାମଙ୍କ ପ୍ରାୟେ ତୁମ୍ଭେ ଅଟ ନରନାଥ ।
ସତ୍ୟବନ୍ତ ଧାର୍ମିକ ସତ୍‌କୁଳରେ ସମ୍ଭୂତ ॥

ଶ୍ରୀରାମ ସମାନେ ତୁମ୍ଭେ ଅଟଇ ହୋ ଜାଣି ।
ପୁତ୍ର ଦାନ ଦିଅ ମୋତେ ସିଂହଠାରୁ ଆଣି ॥
ତାହା ଶୁଣି ନୃପବର ଆନନ୍ଦେ କହଇ ।
ଚିନ୍ତା ଛାଡ଼ ବିପ୍ର ହେ ଶରୀର ଦେବି ମୁହିଁ ॥
ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ମୁଁ ପୁତ୍ରକଷ୍ଟୁ କରିବି ଉଦ୍ଧାର ।
ସିଂହକୁ ହେ ଦିଅ ନେଇ ମୋହର ଶରୀର ।
ଏହିକ୍ଷଣି କରତଣ ମୋ ଦେହ ଦେବଇଁ ।
ଦେଖ ତୁମ୍ଭେ କରତବେ ପୁତ୍ରନାରୀ ଦୁଇ ॥
ଯଜ୍ଞ ମଣ୍ଡପରେ ବସି ବିପ୍ର ଦେଖୁଥିବେ ।
ମୋର ଦକ୍ଷିଣାଙ୍ଗ ଯେ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଦାନଦେବେ
ଏମନ୍ତ ପ୍ରକାରେ ରାଜା କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ କହିଲା ।
ବସିଥାଅ ଏହିକ୍ଷଣି ଦେବଇଁ ବୋଇଲା ॥
ସିଂହାସନେ ତାମ୍ରଧ୍ୱଜ ବୀରକୁ ବସାଇ ।
ରାଜା ଅଭିଷେକ ବେଗେ କରାଇଲା ତହିଁ ॥
କଉଣ୍ଡିକ ଋଷି ଅଭିଷେକ ବିଧି କଲେ ।
ଦଣ୍ଡଛତ୍ର ରାଜଛତ୍ର ଆଦି ଧରାଇଲେ ॥
ହରଷରେ ଶାଳଗ୍ରାମ ନୃପତି ପୂଜିଲା ।
ଲଲାଟେ ତିଳକ କଣ୍ଠେ ତୁଳସୀର ମାଳା ॥
ହସିଣ ନୃପତି ବିପ୍ରମାନଙ୍କୁ କହଇ ।
ଦେବା ଆମ୍ଭେ ଶରୀର ବ୍ରାହ୍ମଣ ପୁତ୍ର ପାଇଁ ॥
ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷେ ଶ୍ରୀହରିରୂପ ଜାଣୁ ସେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ।
ପୁତ୍ରଦାନ ଦେବି ଯାଙ୍କୁ ଶରୀର ଦେଇଣ ॥
ସକଳ ବ୍ରାହ୍ମଣ ବସି ଦେଖ କଉତୁକ ।
ଦେହକୁ କରତ ମୋର ଦେବଇଁ ଅର୍ଦ୍ଧେକ ॥
ପୁତ୍ର ନାରୀ କରତ ଧରିଣ କାଟିବେ ।
କରତକରିଣ ଅର୍ଦ୍ଧେକ ବିପ୍ରଙ୍କୁ ଦେବେ ॥
ଏମନ୍ତେ ମୁଁ ସତ୍ୟ କରିଅଛି ମନେ ଧରି ।
ଏ ବିପ୍ରଙ୍କୁ ଦକ୍ଷିଣାଙ୍ଗ ଦେବି ଦାନକରି ॥
ତୁମ୍ଭେ ସଭାଜନ ଦେଖି ବିମୁଖ ନୋହିବ ।
ଯେମନ୍ତେ ମୋ ସତ୍ୟ ରହେ ତାହା ବିଚାରିବ
ଏତେ କହି ରାଜା ବଢ଼େଇଙ୍କୁ ଡ଼କାଇଲେ ।
ସେମାନେ କରତ ଘେନି ବେଗେଣ ଆଇଲେ
ତାଙ୍କୁ ରାଜା ବୋଇଲେ କରତ ଦେଇଣିରେ
ବେନିଫାଳ ମୋତେ ହୋ କରିବ ଯଥାର୍ଥରେ
ଦକ୍ଷିଣାଙ୍ଗ ଦେବି ଏ ବିପ୍ରଙ୍କୁ ଦାନକରି ।
ସେ ସିଂହକୁ ଦେଇ ପୁତ୍ର ଆଣିବେ ଉଦ୍ଧାରି ॥

ରାଜାକଥା ଶୁଣି ସର୍ବ ଜନ ଚିନ୍ତା କଲେ ।
କାହୁଁ ଏ ଦାରୁଣ ବିପ୍ର ଆଇଲା ବୋଇଲେ ॥
କାଳ ଦେବତା କି ଏ ବ୍ରାହ୍ମଣ ରୂପ ହୋଇ
ରାଜା ଅଙ୍ଗ ମାଗୁଅଛି ପ୍ରାଣ ନେବା ପାଇଁ ॥
ମହା ଘୋର କଷ୍ଟ ଏ ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ଆସି ଦେଲା ।
ଏମନ୍ତ ଧାର୍ମିକ ରାଜା ସଂସାରେ ନ ଥିଲା ॥
ପୁତ୍ର ପ୍ରାୟେ କରି ଏହୁ ସଂସାର ପାଳଇ ।
ଏହା ଥାନ୍ତେ କିଛି ଦୁଃଖ ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ନ ଥାଇ ॥
କେମନ୍ତ କରିବା ସବୁ କୁହ ହେ ବିଚାରି ।
ଏଥିରୁ କି ରୂପେ ରକ୍ଷା ହୁଏ ନୃପବର ॥
ଏ ବିପ୍ର କିପାଇଁ ଆନ ଦ୍ରବ୍ୟ ନ ମାଗିଲା ।
ସକଳ ସମ୍ପତ୍ତି ରାଜ୍ୟ ଭଣ୍ଡାର ନ ନେଲା ॥
କିବା ହରି ଆସିଛନ୍ତି ମାୟାରୂପ ଧରି ।
ଏ ଯଜ୍ଞ ସ୍ଥାନରେ ରାଜା ପ୍ରାଣ ନେବେ ହରି ॥
ଏହି ରାଜା ଅଟଇ ଯେ ଶ୍ରୀହରି ଭକତ ।
ତେଣୁ ଦୟାକରି ଅବା ଆଇଲେ ଅଚ୍ୟୁତ ॥
ଯେସନ୍ତେ ବଳି ଗୃପିଲେ ବାମନ ରୂପ ଧରି ।
କପଟେ ରଖିଲେ ନେଇ ପାତାଳ ନଗରୀ ॥
ଧର୍ମରେ କଷଣ ସେ ଦିଅନ୍ତି ଭାବଗ୍ରାହୀ ।
ଆସିଛନ୍ତି ରାଜା ସତ୍ୟ ବଢ଼ିବାର ପାଇଁ ॥
ଏହିପରି ସଭାଜନେ କୁହାକୁହି ହେଲେ ।
ରାଜାବସି ଦଶ ଦାନ ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କୁ ଦେଲେ ॥
ଧୌତ କରି ପୂଜିଲେ ସେ ବିପ୍ରଙ୍କ ପୟର ।
ବେନି ସ୍ତମ୍ଭ ପକାଇଲେ ମେଢ଼ୁର ଆକାର ॥
ଉଭାହୋଇ ବେନି ଭୁଜ ତହିଁ ବନ୍ଧାଇଲେ ।
ମହାବଳି ଶତେ ମାଲମାନଙ୍କୁ ଆଣିଲେ ॥
ଧରନ୍ତୁ କରତ ପୁତ୍ର ନାରୀ ଯେ ମୋହର ।
ବିମୁଖ ନୋହିବ ମନ ତୁମ୍ଭମାନଙ୍କର ॥
ତୁମ୍ଭେମାନେ ନିଜବଳ ଦେଇ ହୋ କରତ ।
ବେନିଫାଳ କରି କରତିବ ଯେ ତ୍ୱରିତ ॥
ତାହା ଦେଖି ବୋଲେ କୁମୁଦନୀ ପାଟରାଣୀ ।
ମୁଁ ତୁମ୍ଭର ଅର୍ଦ୍ଧାଙ୍ଗ ହେ ଜାଣ ରାଜା ପୁଣି ॥
କରତଲେ ଦେହ ତୁମ୍ଭେ ନିର୍ଜୀବ ହୋଇବ ।
ଦାନଦେବା ବେଳେ ଜ୍ଞାନ ଦେହରେ ନ ଥିବ
ଅର୍ଦ୍ଧାଙ୍ଗେ ମୁଁ ଜୀବ ଥାଉ ଦିଅ ଦାନ କରି ।
ସନ୍ତୋଷେ ନିଅନ୍ତୁ ବିପ୍ର ଶରୀର ମୋହରି ॥

ଜୀବହୀନ ମାଂସ ସିଂହ ନ କରେ ଆହାର ।
ଜୀବଥିଲା ଶରୀରରେ ବହୁ ସ୍ନେହ ତାର ॥
ବିଶେଷ ପତିର ଆଗେ ଯେଉଁ ନାରୀ ମରେ ।
ସବୁ ପାପ ନାଶି ସେହୁ ବସଇ ସ୍ୱର୍ଗରେ ॥
ତାହା ଶୁଣି ବିପ୍ରବର ରାଣୀଙ୍କି କହନ୍ତି ।
ମୁଁ ରାଜାର ଦକ୍ଷିଣାଙ୍ଗ ନେବି ଜାଣ ସତୀ ॥
ପୁରୁଷମାନଙ୍କ ବାମ ଅଙ୍ଗ ଜାଣ ନାରୀ ।
ରାଜାର ତୁ ପତିବ୍ରତା ଅଟୁ କୁଳସ୍ତିରୀ ॥
ମୁହିଁ ପୁଣି ତୋତେ ଗୋ ନେଇଣ କି କରିବି
ସେ ସିଂହ ତ ନ ଖାଇବ ପୁତ୍ର ନ ପାଇବି ॥
ରାଜା ଦକ୍ଷିଣାଙ୍ଗ ବିନୁ ଆନେ କାର୍ଯ୍ୟ ନାହିଁ ।
ପୁତ୍ରକୁ ନ ପାଇ ପଛେ ଲେଉଟି ଯିବଇଁ ॥
ତୋତେନେଲେ ମୋର କାର୍ଯ୍ୟହୋଇବବିଫଳ
ସତ୍ୟଭଗ୍ନ ହେବ ଶିଖୀଧ୍ୱଜ ମହୀପାଳ ॥
ରାଜା ତୋତେ ଦେଲେ ତା ବୁଡ଼ିବ କୀର୍ତ୍ତିଯଶ
ରାଜାମାନେ ଶୁଣିଣ କରିବେ ଉପହାସ ॥
ବୋଲିବେ ନାରୀକି ଦାନ ଦେଲେ ନୃପଈଶ
ଯୁଗେ ଯୁଗେ ସଂସାରେ ହୋଇବ ଅପଯଶ ॥
ବ୍ରାହ୍ମଣକୁ ଅଙ୍ଗଦେବା ପାଇଁ ସତ୍ୟକଲା ।
ଦେଲାବେଳେ ନ ଦେଇ ତା ସତ୍ୟଭଗ୍ନକଲା ॥
ଶୁଣି କୁମୁଦନୀ ରାଣୀ ମଉନେ ରହିଲେ ।
ତାହା ଶୁଣି ତାମ୍ରଧ୍ୱଜ ହରିଙ୍କି କହିଲେ ॥
ବୋଇଲେ ହେ ସାବଧାନେ ଶୁଣ ଦ୍ୱିଜବର ।
ସିଂହକୁ ନେଇଣ ଦିଅ ଏ ମୋର ଶରୀର ॥
ପିତା ପୁତ୍ର ଦୁହିଙ୍କର ଭେଦ ନାହିଁ କିଛି ।
ପିତାର ଆତ୍ମାରୁ ପୁତ୍ର ଜାତ ହୋଇଅଛି ॥
ବେଦର ବଚନ ପୂର୍ବେ ଏ ରୂପେ ଅଛଇ ।
ପିତା ପୁତ୍ର ବେନି ଅଙ୍ଗ ଭେଦ କିଛି ନାହିଁ ॥
ମୋତେ ନେଇ ସିଂହକୁ ହେ ଦିଅ ବିପ୍ରବର ।
ତାହାଠାରୁ ଘେନିଆସ ପୁତ୍ରକୁ ତୁମ୍ଭର ॥
ମୋତେ ଯୁବା ଦେଖି ସିଂହ ସନ୍ତୋଷ ହୋଇବ
ଆହାରେ ସୁଖୀ ହୋଇଣ ତୁମ୍ଭ ପୁତ୍ର ଦେବ ॥
ତାହା ଶୁଣି ବିପ୍ରବର କହନ୍ତି ବଚନ ।
ତୁ ଯାହା କହିଲୁ ସତ ରାଜାର ନନ୍ଦନ ॥
ସିଂହ ଯାହା କହିଅଛି ଶୁଣ ତା ଉତ୍ତର ।
ମାତା ପୁତ୍ର ଦୁହେଁ କରତିବେ ରାଜା ଶିର ॥
ତେବେ ତାର ଦକ୍ଷିଣାଙ୍ଗ ବିପ୍ର ଯେ ଆଣିବ ।
ତାହା ମୁଁ ଖାଇବି ତୁମ୍ଭ ତନୟକୁ ନେବ ॥
ତୁ ଯେବେ ନ କରତିବୁ ପିତାର ଶରୀର ।
ସିଂହ ତାହା ନ ଖାଇ ନ ଦେବ ପୁତ୍ର ମୋର
ତାହା ଶୁଣି ରାଜସୁତ ମଉନେ ରହିଲା ।
ବିଚାରିଲା ମୋର ପିତା ନିଷ୍ଟେ ଆଜ ମଲା ॥
ରାଜା ପୁତ୍ର ନାରୀ ଦୁଇଜଣଙ୍କୁ କହିଲେ ।
ବିଳମ୍ବ ନ କର ଅଙ୍ଗ ଦିଅସି ବୋଇଲେ ॥
ଶୁଣି ନାରୀ ପୁତ୍ର ହସ୍ତ ଦେଲେ କରତରେ ।
ତା ଦେଖି ଆନନ୍ଦ ରାଜା ହୋଇଲା ଅନ୍ତରେ ॥
ତୁଣ୍ଡେ ବୋଲେ ରାମକୃଷ୍ଣ ମୁକୁନ୍ଦ ମୁରାରି ।
ଅଚ୍ୟୁତ ଗୋବିନ୍ଦ ମଧୁସୂଦନ ଶ୍ରୀହରି ॥
ନାରାୟଣ ବାସୁଦେବ ଜଗତ ଈଶ୍ୱର ।
ଦାମୋଦର ଅନନ୍ତ ହେ ପ୍ରଭୁ ଚକ୍ରଧର ॥
ରାଜା ସତ୍ୟ ଦେଖି ଇନ୍ଦ୍ର ଆଦି ଦେବଗଣ ।
ପ୍ରଶଂସା କରନ୍ତି ଅର୍ଦ୍ଧ ଆକାଶେ ରହିଣ ॥
ରାଜାଶିରେଯେତେବେଳେ କରତକୁଦେଲେ
ସଭାଜନେ ଦେଖି ହାହାକାର ଉର୍ଦ୍ଧେ କଲେ ॥
ନାରୀପୁତ୍ର ଦୁହେଁ ହସ୍ତ ଦେଇ କରତରେ ।
ରାମକୃଷ୍ଣ ନାରାୟଣ ବୋଲନ୍ତି ତୁଣ୍ଡରେ ॥
କୁମୁଦନୀ ରାଣୀ ଚାହିଁ ବିପ୍ରକୁ କହଇ ।
ଦେଖ ମୁଁ ବିଦାରୁଅଛି ସ୍ୱାମୀଙ୍କର ଦେହି ॥
ନୃସିଂହ ଯେସନେ ବିଦାରିଲେ ହିରଣ୍ୟକୁ ।
ସେହିରୂପେ କରତରେ ବିଦାରେ କାନ୍ତକୁ ॥
ତାହା ଶୁଣି ରାଣୀକି କହଇ ଶିଖୀଧ୍ୱଜ ।
ହେ ସଖି ତୋ ରତିକାଳେ ଯେସନେ ଉରଜ
ମୋର ଦେହ ବିଦାରନ୍ତେ ବେଦନା ନୁହଇ ।
ସେହିରୂପେ ନିର୍ଦ୍ଦୟେ କରତ ପ୍ରିୟେ ତୁହି ॥
ତୋର ନଖ ଦାନ୍ତ ଗୋ କରତପ୍ରାୟେ ଜାଣି
ମୋର ଦେହ ପୀଡ଼ା ନ କରଇ ପାଟରାଣୀ ॥
ତାହା ଶୁଣି ପାଟରାଣୀ ହରଷ ହୋଇଲା ।
ଧନ୍ୟ ସତ୍ୟବାଦୀ ରାଜା ବୋଲିଣ ବୋଇଲା ॥
ମାତା ପୁତ୍ର ଦୁହେଁ ଅଣ୍ଟେ କରତ ଧଇଲେ ।
ଆନନ୍ଦ ମନରେ ରାଜା ଶିର କରତିଲେ ॥
ସତ୍ୟବନ୍ତ ରାଜା କୃଷ୍ଣ ଅର୍ଜୁନ ଆଗରେ ।
ବିଦାରଣ କଲା ଦେହ ତୀକ୍ଷ୍ଣ କରତରେ ॥

ରାଜା ବାମ ଚକ୍ଷୁରୁ ବହିଲା ଅଶ୍ରୁଧାର ।
ତାହା ଦେଖି ଶ୍ରୀହରି ଯେ ବୋଇଲେ ଉତ୍ତର
ବୋଇଲେ ହୋ ଏ ରାଜାର ସତ୍ୟ ନ ରହିଲା
ଯାହା ବୋଲିଥିଲା ତାହା ଆନ ପୁଣି କଲା ॥
ସତ୍ୟ ଛାଡ଼ି ଭ୍ରମଜାତ ହୋଇଲାକ ତାର ।
ବହୁଛି ଲୋତକ ବାମ ଚକ୍ଷୁରୁ ଏହାର ॥
ନିସତ ହୋଇଣ ରାଜା ସତ୍ୟଭଗ୍ନ ହୋଇ ।
ନୋହିଲେ ନୟନୁ ଅଶ୍ରୁ ଗଳନ୍ତା କିପାଇଁ ॥
ନିସତରେ ଦେଲେ ଦାନପୁଣ୍ୟ ନୋହେ ଜାଣ
ବେଦୋକ୍ତ ବିଧିରେ ଏହି କଥା ହେ ପ୍ରମାଣ
ଏମନ୍ତ ବିଚଲେ ଦାନ ଆଜି ମୁଁ ନ ନେବି ।
ଅପୂର୍ବିକ ଦୋଷ ପଛେ ଭୋଗ ହୋ କରିବି ॥
ଦାନ ଦେଉଅଛି ରାଜା ଏତେ ଆକୁଳରେ ।
ଦେଖିଲି କରୁଛି ଶୋକ ବାମ ନୟନରେ ॥
ଏମନ୍ତ ପ୍ରକାରେ ମୁହିଁ ନ ଦେବଇଁ ଦାନ ।
ଏତେ କହି ଗୁରୁ ଶିଷ୍ୟ ଉଠିଲେ ବହନ ॥
ରାଜା ହୋଇ ଅଛନ୍ତି ଯେ ଅଚେତ ଶରୀର ।
ବିପ୍ର ଯାନ୍ତେ ଦେଖି ଜ୍ଞାନ ହଜିଲା ରାଣୀର ॥
ପତିର ଦକ୍ଷିଣ ଅଙ୍ଗ ଘେନିଣ କୋଳରେ ।
କୃଷ୍ଣ ଯାନ୍ତେ ଓଗାଳିଲା ଯାଇଣ ଆଗରେ ॥
ରାଜାର ଦକ୍ଷିଣ ଅଙ୍ଗ ଦାନ ବେଗେ ଦିଅ ।
ସିଂହକୁ ଦେଇଣ ତୁମ୍ଭ ପୁତ୍ର ମୁକୁଳାଅ ॥
କୃଷ୍ଣ ବୋଲେ ବାମଚକ୍ଷୁ କଲାକ ରୋଦନ ।
ନ ନେବଇଁ ଏମନ୍ତ ବିଚଲେ ରାଜା ଦାନ ॥
ରାଣୀ ବୋଲେ ସେ ଚରିତ ଶୁଣ ବିପ୍ରବର ।
ବାମ ଅଙ୍ଗ ନୃପତିର କଲାକ ବିଚାର ॥
ବୋଇଲାକ ଦକ୍ଷିଣାଙ୍ଗ ସୁକୃତ ବଢ଼ିଲା ।
ବିପ୍ରେ ଉପକାର କରି ପୁଣି ଦାନ ଦେଲା ॥
ବାମ ଅଙ୍ଗ ହୋଇଣ ମୁଁ ହେଲି ପାପୀବର ।
ଦେବତା ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କ ନ କଲି ଉପକାର ॥
ବାମ ଅଙ୍ଗ ଏରୂପେ ଯେ ମନେ ବିଚାରିଲା ।
ବ୍ୟର୍ଥ ହେଲା ମୋ ଶରୀର କେହି ନ ଛୁଇଁଲା ॥
ତାହା ଶୁଣି ବିପ୍ରବର ହରଷ ହୋଇଲେ ।
ରାଣୀ ହସ୍ତୁ ରାଜା ଅଙ୍ଗଦାନ ସେ ଘେନିଲେ ॥
ସତ୍ୟବନ୍ତ ରାଜା କଥା ଦେଖାଇ ପାର୍ଥକୁ ।
ବାହୁଡ଼ିଣ ଗଲେ କୃଷ୍ଣ ଯଜ୍ଞ ମଣ୍ଡପକୁ ॥

ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମୀ ନାମ ଘଟେ ଘଟେ ଛନ୍ତି ପୂରି ।
ସକଳ ସଂସାର ମାୟା ଯେ ଉଦ୍ଭବକାରୀ ॥
ତାଙ୍କ ବିନୁ ଆନ କେହି ସଂସାରରେ ନାହିଁ ।
ଯାହା ମାୟା ବ୍ରହ୍ମା ରୁଦ୍ର ନ ଜାଣନ୍ତି କେହି ॥
ରାଜା ବାମ ଅଙ୍ଗଠାରେ ଶ୍ରୀହରି ମିଳିଲେ ।
ବ୍ରହ୍ମ ବ୍ରହ୍ମ କହି ଦକ୍ଷିଣାଙ୍ଗ ଲଗାଇଲେ ॥
ନିଜରୂପେ ଚତୁର୍ଭୁଜେ କରି ଆଲିଙ୍ଗନ ।
ସତ୍ୟବନ୍ତ ରାଜାକୁ ଦେଲେକ ପ୍ରାଣଦାନ ॥
ଆଲିଙ୍ଗନ ଯେହ୍ନେ ପିତା ପୁତ୍ରକୁ କରଇ ।
ସେହିରୂପେ ରାଜାକୁ କଲେକ ଭାବଗ୍ରାହୀ ॥
ଚାହାନ୍ତେ ଦେଖିଲା ରାଜା ପ୍ରଭୁ ଦୈତ୍ୟାରି ।
ଚାରିକରେ ଗଦାପଦ୍ମ ଶଙ୍ଖ ଚକ୍ରଧର ॥
ନବଘନ ଜିଣି ଅଙ୍ଗ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସୁନ୍ଦର ।
ରତ୍ନ ଓଢ଼ଣୀ ପୀତ ବସନ କଟିର ॥
ବେନି ପାଦପଦ୍ମେ ତାଙ୍କ ନୂପୁର ଶୋଭଇ ।
ବେନିପାଦ ନଖ ମୁକ୍ତା ପ୍ରାୟେ ବିରାଜଇ ॥
ଇନ୍ଦ୍ର ନୀଳମଣିର କୁଣ୍ଡଳ ଗଣ୍ଡସ୍ଥଳ ।
ନାସାରେ ଦିଶଇ ଶୋଭା ଗଜମୁକ୍ତା ଫଳ ॥
ମୁରଲୀ ବିମ୍ବ ଅଧରେ ସୁସ୍ୱରେ ବାଜଇ ।
ଦନ୍ତପଂକ୍ତି ମାଣିକ୍ୟର ପ୍ରାୟେ ବିରାଜଇ ॥
ମୀନକେତନକୁ ଗଞ୍ଜି ଶ୍ରୀପଦ୍ମ ଲୋଚନ ।
ଚାହିଁଲେ ବିହ୍ୱଳ ହେବ ସମସ୍ତଙ୍କ ମନ ॥
ତାଳୁରେ ସେବତୀ ଚୂଳ ଅଛି ବକ୍ର ହୋଇ ।
ଇନ୍ଦ୍ରଧନୁ ପ୍ରାୟେ ଶିଖୀପୁଚ୍ଛ ବିରାଜଇ ॥
ଏମନ୍ତ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ରୂପ ଦେଖି ନୃପବର ।
କୃତାର୍ଥ ହୋଇଲି ବୋଲି କଲାକ ବିଚାର ॥
ପାଦପଦ୍ମେ ପଡ଼ି ସେ ବହୁତ ସ୍ତୁତି କଲା ।
ଯେ ଥିଲା ସଂସାର ମାୟା ସକଳ ନାଶିଲା ॥
ବୋଇଲା ଅନାଦି ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀପଦ୍ମଲୋଚନ ।
ଚଉଦ ଭୁବନ ନିସ୍ତାରଣ ଭଗବାନ ॥
କୋଟି କୋଟି ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଯା ଲୋମମୂଳେ ଥାଇ
ସଂସାର ପ୍ରଳୟ ସ୍ଥିତି ଯାଠାରୁ ହୁଅଇ ॥
ସେ ସୃଷ୍ଟିକରତା ମୁକ୍ତି ଜ୍ଞାନ ଦାତା ମୋର ।
ତ୍ରୈଲୋକ୍ୟର ପିତା ମାତା ଆଦି ନିରାକାର ॥
ହେ ସର୍ବସ୍ୱ ତ୍ରିକାଳଜ୍ଞ ଜ୍ଞାନରୂପୀ ହରି ।
ତୁମ୍ଭ ପାଦପଦ୍ମେ କୋଟି ପ୍ରଣାମ ମୋହରି ॥

ଏହିପରି ସ୍ତୁତି ରାଜା କରନ୍ତେ ବହୁତ ।
ପ୍ରସନ୍ନ ହୋଇଲେ ତାଙ୍କୁ ଲକ୍ଷ୍ମୀଦେବୀ କାନ୍ତ ॥
ହସି କୃଷ୍ଣ ରାଜାଙ୍କୁ ଯେ ବୋଇଲେ ବଚନ ।
ଧନ୍ୟ ସତ୍ୟବାଦୀ ନୃପ ଧନ୍ୟ ତୋର ପୁଣ୍ୟ
ବହୁତ ପ୍ରକାରେ ତୋତେ ପରୀକ୍ଷା ମୁଁ କଲି ।
କେବେହେଁ ତୋ ସତ୍ୟବ୍ରତ ଭାଙ୍ଗି ନ ପାରିଲି
ସନ୍ତୋଷ ହୋଇଲି ତୋର ସ୍ତବର ସମରେ ।
ଅର୍ଜୁନ ସହିତେ ମୋତେ ଜିଣିଲୁ ଯୁଦ୍ଧରେ ॥
ମୋ ବୋଲରେ ଅର୍ଦ୍ଧଅଙ୍ଗ ଦେଲୁ ଆନନ୍ଦେଣ
ତେଣୁ କିଛି ଦୁଃଖ ତୋ ନୋହିଲା ଶରୀରେଣ
ଯେ ଜନ ମୋହର ନାମ ଭଜନ କରଇ ।
ସର୍ବଦା ତାହାର ଦେହେ ଦୁଃଖ ନ ବାଧଇ ॥
ଏ ଯଜ୍ଞର ଅଧିକାରୀ ମୁଁ ତୋର ହୋଇବି ।
ଯଜ୍ଞର ଯେତେକ ଫଳ ଗ୍ରହଣ କରିବି ॥
ଏମନ୍ତ ପ୍ରବୋଧି ହରି ବହୁତ କହିଲେ ।
ପୁନଃପୁନଃ ଆଲିଙ୍ଗନ ସ୍ନେହଭରେ କଲେ ॥
କରଯୋଡ଼ି ବୋଲେ ରାଜା ଶୁଣ ଚକ୍ରଧର ।
ଏ ତୁମ୍ଭ ମାୟାରେ ଜାତ ସକଳ ସଂସାର ॥
ଜାଣିଲି ସଂସାରେ ତୁମ୍ଭଠାରୁ ଆନ ନାହିଁ ।
ଯେଣୁ ମୋ ଦେହରୁ ମାୟା ନେଲ ହେ ଛଡ଼ାଇ
ଆଉର ଏ ଯଜ୍ଞେ ମୋର ନାହିଁ ପ୍ରୟୋଜନ
ଯେତେବେଳେ ମୁଁ କଲଇଁ ଶ୍ରୀପଦ ଦର୍ଶନ ॥
ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ନ ଦେଖି ଯେତୁ ଯଜ୍ଞାଦ କରନ୍ତି ।
ସେମାନେ ସଂସାରୁ କେବେ ତରି ନ ପାରନ୍ତି
ତାଙ୍କଠାରେ ଯମର ହୁଅଇ ଅଧିକାର ।
ପୁଣ ପୁଣ ଅତଯାତ ହୁଅନ୍ତି ସଂସାର ॥
ଏ ମୋହର ପୁତ୍ର କଲା ବଡ଼ ମୂର୍ଖକର୍ମ ।
ଯୁଦ୍ଧରେ ଆଣିଲା ତୁମ୍ଭ ଦୁହିଁଙ୍କି ଜିଣିଣ ॥
ଏବେ ମୋର ବଡ଼ଭାଗ୍ୟ ଦଶିଲା ଗୋସାଇଁ ।
ନର ନାରାୟଣ ରୂପ ଦର୍ଶନ କଲଇଁ ॥
ଏତେକହି କୃଷ୍ଣ ପାଦେ ଭକ୍ତି ବଢ଼ାଇଲା ।
ତାଙ୍କୁ ଝନିଦନ ନିଜ ଗୃହରେ ରଖିଲା ॥
ନଗରପୁର ଜନମାନେ ସମସ୍ତେ ଦେଖିଲେ ।
କୋଟି କୋଟି ଜନ୍ମର ପାତକ ବିନାଶିଲେ ।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ପ୍ରସନ୍ନ ହୋଇ କହିଲେ ରାଜାଙ୍କୁ ।
ସୈନ୍ୟଘେନି ପାର୍ଥ ସହ ରଖ'ନ୍ତେ ଅଶ୍ୱକୁ ॥
ତା ଶୁଣି ମୟୂରଧ୍ୱଜ ଆନନ୍ଦ ହୋଇଲେ ।
ଆଣିଣ ତାମ୍ରଧ୍ୱଜକୁ କୃଷ୍ଣେ ସମର୍ପିଲେ ॥
ଶ୍ରୀହରିଙ୍କ ଶ୍ରୀଚରଣେ ହେଲେ ପ୍ରଣମିତ ।
ଅର୍ଜୁନକୁ ବେନିଭୁଜେ କଲେ କୋଳାଗତ ॥
ରାଜାପଣେ ଶ୍ରୀହରି ସ୍ଥାପନ ତାଙ୍କୁ କଲେ ।
ଯେତେ ପାପ ଥି ତାର ସକଳ ନାଶିଲେ ॥
ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷରେ ନଗ୍ରଜନ କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ଦେଖିଲେ ।
ନିସ୍ତରିଲୁ ନିସ୍ତରିଲୁ ବୋଲିଣ ବୋଇଲେ ॥
ହରିଭକ୍ତ ରସଲୀଳା ନାମେ ଏହୁ ଗୀତ ।
ଯେ ଶୁଣାଇ ଶୁଣଇ ସେ ହୁଅଇ ମୁକତ ॥
ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମୀ ନାରାୟଣ ଶ୍ରୀପଦ୍ମ ଚରଣ ।
ଉପାଧ୍ୟାୟ ମହାଦେବ ପଶିଲା ଶରଣ ॥

ଇତି ଶ୍ରୀ ଜୈମିନି ଭାରତେ ହରିଭକ୍ତ
ରସଲୀଳା ସାର କଥା ପ୍ରବନ୍ଧେ ନାମ
ଊନବିଂଶୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।

ତ୍ରିଂଶ ଅଧ୍ୟାୟ

ଜାଡ଼୍ୟା ଧିୟୋ ହରତି ସିଞ୍ଚତି ବାଚି ସତ୍ୟଂ ।
ମନୋନ୍ନତିଂ ଦିଶତି ପାପମପାକରୋତି ॥
ଚେତଃ ପ୍ରସୀଦୟତି ଦିକ୍ଷୁ ତନୋତି କୀର୍ତ୍ତିଂ ।
ସତ୍ସଙ୍ଗତିଃ କଥୟ କିଂ ନ କରୋତି ପୁଂସା ॥

ବୀରବର୍ମ୍ମାଙ୍କ ଉପାଖ୍ୟାନ

ଏଥୁଅନ୍ତେ ଜନ୍ମେଜୟ ଯୋଡ଼ି ବେନିପାଣି
ବୋଲନ୍ତି ହେ ମୁନି ମୋତେ କୁହ ସୁଧାବାଣୀ
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଚରିତ ଏହି ଅମୂଲ୍ୟ ଅଟଇ ।
ଯାହାଙ୍କ ନାମ ଶୁଣିଲେ ପାପୀ ତରିଯାଇ ॥
ତଦପରେ ଯଜ୍ଞ ଅଶ୍ୱ କେଉଁଆଡ଼େ ଗଲା ।
ସେ ସବୁ ବିସ୍ତାରି ମୋତେ କୁହ ରଷିବଳା ॥
ରାଜାଙ୍କ ବଚନ ଶୁଣି କହନ୍ତି ଜୈମିନି ।
ଶୁଣ ଶୁଣ ନରବର ଅପୂର୍ବ କାହାଣୀ ॥
ଶିଖୀଧ୍ୱଜ ପୁରୁ ଗଲା ଦୁଇ ଅଶ୍ୱବର ।
ରତ୍ନମୟ ପୁରେ ପ୍ରବେଶିଲାକ ସତ୍ୱର ॥
ପାଣ୍ଡବ ସୈନ୍ୟ ଅଶ୍ୱକୁ ନ ଦେଖିଲେ କେହି
ତହିଁ ମନେ ଚିନ୍ତାକଲେ ବାସବ ତନୟୀ ॥
ଏହି ସମୟେ ନାରଦ ସେଠାରେ ମିଳିଲେ ।
ଦେଖିଣ ସମସ୍ତେ ତାହାଙ୍କୁ ଯେ ମାନ୍ୟକଲେ

ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ବୋଇଲେ ଅହେ ଶୁଣ ମୁନିବର ।
ଯଜ୍ଞ ଅଶ୍ୱ କେଉଁଣେ ଗଲା ନ ପାଉ ଖବର ॥
ନାରଦ ବୋଇଲେ ଏହି ରତ୍ନପୁରରେ ମୁହିଁ ।
ବୀରବର୍ମା ରାଜା ଦେଶେ ଅଶ୍ୱ ଦେଖିଲଇଁ ॥
ଶୁଣିଣ ସକଳ ବୀରେ ଆନନ୍ଦ ହୋଇଲେ ।
ନାରଦେ ମେଲାଣି ଦେଇ ରତ୍ନପୁରେ ଗଲେ
ଦେଖିଲେ ସେ ଦେଶଯାକ ସମସ୍ତେ ଧାର୍ମିକ
ପାପ ତାପ ହୀନ ସର୍ବେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ବିବେକ ॥
ନଗରର ଶୋଭା ଦିଶେ ଅତି ମନୋହର ।
ଦେଖି ମନ ନେତ୍ର ଲୋଭା ରହିଲା ସେଠାର
ଧର୍ମ ଅର୍ଥ କାମ ମୋକ୍ଷପୂର୍ଣ୍ଣ ସେ ଦେଶରେ ।
ଦେଖିଣ ଆନନ୍ଦ ମନ ହେଲେ ସର୍ବ ବୀରେ ॥
ସେଠାରେ କାହାର ନାହିଁ ମନରେ ବିଷାଦ ।
ରୋଗ ଶୋକ ଚିନ୍ତା ଆଦି ନାହିଁ କିଛି ବାଦ
ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଆଉ ସରସ୍ୱତୀ ଛନ୍ତି ସେ ନଗରେ ।
ସର୍ବେ ଧନବାନ ବିଦ୍ୟାବନ୍ତ ସେ ଦେଶରେ
ଜଗତ କରତା ହରି ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ଘେନିଣ ।
ସେ ଦେଶରେ ଉପସ୍ଥିତ ହୋଇଲେ ଯାଇଣ
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଆଗମ ଶୁଣି ବୀରବର୍ମା ବୀର ।
ଆନନ୍ଦ ଭକ୍ତିରେ ପର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଲା ଅନ୍ତର ॥
ଶ୍ରୀଚରଣ ଦେଖିବାକୁ ମନସ୍ଥ କରିଣ ।
ସୈନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ହକାରି ବୋଇଲେ ବଚନ ॥
ଶୁଣ ଅହେ ବୀରମାନେ ମୋହର ବଚନ ।
ପାଣ୍ଡବଙ୍କ ଯଜ୍ଞ ହେତୁ ନିଜେ ନାରାୟଣ ॥
ଏଥେ ଆସିଛନ୍ତି ସେହି ବେଗେ ତୁମ୍ଭେ ଯାଅ
ବିକ୍ରମ ପ୍ରକାଶ କରି ଯୁଦ୍ଧ କରୁଥାଅ ॥
ଅଙ୍କମାନେ ସର୍ବ ବୀର ବହନ ଚଳିଲେ ।
ମହାବୀରେ ପାଞ୍ଚଜଣ ତାଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଗଲେ ॥
ସୁଲୋଲ, ସୁରଭ, ନୀଳ, ବକୁଳ, ସରଳ ।
ପ୍ରଚଣ୍ଡ ମୂରତି ଧରି ଗଲେ ସେ ସକଳ ॥
ଭୟଙ୍କରନାଦେ ପଶୁ ସୈନ୍ୟେ ପ୍ରବେଶିଲେ ।
ଯୁଦ୍ଧକରି ଯଜ୍ଞ ଅଶ୍ୱ ଧରିଣ ଆଣିଲେ ॥
ଯଜ୍ଞ ଅଶ୍ୱଧରା ହେବା ଦେଖି ପାର୍ଥ ସୈନ୍ୟ ।
ଅତ୍ୟନ୍ତ ରାଗରେ କଲେ ବାଣ ବରଷଣ ॥
ପ୍ରଳୟ ବର୍ଷା ସମାନ ନିକ୍ଷେପନ୍ତି ଶର ।
ବୀରବର୍ମା ସୈନ୍ୟମାନେ ହୋଇଲେ କାତର ॥
ଦେଖିଣ ଏସନ ରାଜା ପୁତ୍ରମାନେ ଆସି ।
ରେଖାରେଖି ବାଣ ମାରି ପାର୍ଥ ସୈନ୍ୟନାଶି
ଗରଜନ କଲେ ସେହି ଅତ୍ୟନ୍ତ ବେଗରେ ।
ବୃଷକେତୁ ଅନୁଶାଲ୍ୱ ଶାମ୍ବ ଆଦି ବୀରେ ॥
ଆଗଭର ହୋଇ ସର୍ବେ କରିଲେ ସମର ।
କାଳାନ୍ତକ ଶରମାନ କରନ୍ତେ ପ୍ରହାର ॥
ରାଜାଙ୍କର ପାଞ୍ଚପୁତ୍ରେ ଏମାନଙ୍କ ରଣେ ।
ସମର ଭୂମିରେ ପ୍ରାଣ ଦେଲେ ସେହିକ୍ଷଣେ ।
ଦେଖି ବୀରବର୍ମା ଭାବେ ଯମ ମୋର ଜୋଇଁ
କହିଥିଲେ ବିପଦ ପଡ଼ିଲେ ଯୁଝିବଇଁ ॥
ତେଣୁ ମୋ ପୁରେ ଅଛନ୍ତି ପତ୍ନୀର ସହିତ ।
ତାହାଙ୍କୁ ଡକାଇ ଆଣିଲେକ ନରନାଥ ॥
ସମସ୍ତ ବୁଝାଇ ତାଙ୍କୁ ଯୁଦ୍ଧକୁ ପେଶିଲା ।
ଜନ୍ମୁପତି ଅର୍ଜ୍ଜୁନର ଆଗରେ ମିଳିଲା ॥
ଦେବ ଶରମାନ କ୍ରୋଧେ କରଇ ପ୍ରହାର ।
ନିମିଷକେ କେତେ ସୈନ୍ୟ ଗଲେ ଯମପୁର ॥
ଦେଖି ପାର୍ଥସୁତ କୋପେ ଜଳିଣ ଉଠିଲା ।
ନିଠାଇ ନିଠାଇ ଶର ପ୍ରହାର କରିଲା ॥
କ୍ରୋଧେ ଯମ ପାର୍ଥ ସୁତ ଶରକାଟି ଦେଲେ ।
ଶରମାରି ସୈନ୍ୟକ୍ଷୟ କଲେ ଅବହେଳେ ॥
ସୈନ୍ୟକ୍ଷୟ ଦେଖିଣ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ଭୀତ ମନ ।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ଚାହିଁ ବୋଲେ ଶୁଣ ନାରାୟଣ ॥
କେଉଁ ଦେବ ନରରୂପେ ଏଥେ ଅଛି ଆସି ।
ମୋହର ସୈନ୍ୟଙ୍କୁ ହେଲେ ଦେଉଛି ବିନାଶି
ଜଣାଯାଏ ନରରୂପେ କେଉଁ ଦେବ ଏହି ।
ସମର କରିଣ ମୋର ସୈନ୍ୟଙ୍କୁ ନାଶଇ ॥
ଶୁଣି ଶ୍ରୀହରି ବୋଲନ୍ତି ଶୁଣ ପାର୍ଥବୀର ।
ବୀରବର୍ମା ଜୋଇଁ ଏହି ନିଜେ ନାଶକର ॥
ବୋଲଇ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ଅହେ ଦୟାମୟ ହରି ।
କହନ୍ତୁ ଯମ ଜୁଆଇଁ ହୋଇଲା କପରି ॥
କହନ୍ତି ଶ୍ରୀହରି ତୁମ୍ଭେ ଶୁଣ କୁନ୍ତୀସୁତ ।
ବୀରବର୍ମା ଜୋଇଁ ଯମ ହୋଇଲା ଯେମନ୍ତ ॥
ବୀରବର୍ମା ସ୍ତ୍ରୀ ସୁକଲ୍ୟାଣୀର ଗର୍ଭରୁ ।
ମାଳିନୀ ନାମରେ କନ୍ୟା ଜନ୍ମିଲା ତାଠାରୁ ॥
କ୍ରମେ କନ୍ୟା ଯୁବା ହେବା ଦେଖି ନୃପମଣି
ବିବାହ ଦେବା ପାଇଁକି କଲେ ଆୟୋଜନ ॥

ଶୁଣି କନ୍ୟା ବୋଲେ ତାତ ନରମାନଙ୍କରେ
ବିଭା ମୁଁ ନୋହିବି ସର୍ବେ ଯାନ୍ତି ଯମପୁରେ ॥
ବିଧବା କଷ୍ଟକୁ ମୁହିଁ ସହି ନ ପାରିବି ।
ନାଶକରଙ୍କ ସହିତ ବିବାହ ହୋଇବି ॥
ଝିଅ କଥା ଶୁଣି ନୃପ ଯମେ ଧ୍ୟାନ କଲେ ।
ତୁଷ୍ଟହୋଇ ଯମ ନାରଦଙ୍କୁ ପଠାଇଲେ ॥
ନାରଦ ବୀରବର୍ମାଙ୍କ ପୁରେ ପ୍ରବେଶିଲେ ।
ବୈଶାଖ ଶୁକ୍ଳ ପଞ୍ଚମୀ ତିଥି ସ୍ଥିରକଲେ ॥
ସେହିଦିନ ଯମରାଜା ବୋଇଲେ ସଇନେ ।
ମହା ମହା ବୀର ବିଜେ କରିବ ସେ ସ୍ଥାନେ ॥
ଭୂତ ପ୍ରେତ ରୋଗ କାଳ ବିକାଳ ସହିତେ
ପିଶାଚୀ ଡାକିଣୀ ଶରକୁଣୀ ଆଦି ଯେତେ ॥
ସମସ୍ତେ ମୋହର ସଙ୍ଗେ ବାହାରି ହୋଇବ ।
ବୀରବର୍ମାର ପୁରରେ ବିବାହ ଦେଖିବ ॥
ଶୁଣି ଯକ୍ଷ୍ମାରୋଗ ବୋଲେ ଅହେ ଜନୁରାଣ ।
ସମସ୍ତେ ସେ ପୁରଲୋକ ବିଷ୍ଣୁ ପରାୟଣ ॥
ସେଠାକୁ ଗଲେ ଅମ୍ଭର ହୋଇବ ମରଣ ।
ତେଣୁ କରି ଧର୍ମରାଜ ନ ଯିବୁ ସେ ସ୍ଥାନେ ॥
ପ୍ରମେହ ବୋଲି ଅଛଇ ମୋହର ନନ୍ଦନ ।
ମୋହ ସମାନ ପ୍ରକୃତି ତାର ଦେବ ଜାଣ ॥
ଆବର ମୋ ଝିଅ ନାମ ମାରି ଯେ ଅଟଇ ।
ସମସ୍ତଙ୍କ ଜୀବନ ସେ ସଂହାର କରଇ ॥
ପାଣ୍ଡୁ ମୋର ଭାଇ ଅଟେ ଅତି ତେଜୋବନ୍ତ
ସଂସାରେ ବୁଲିଣ ନାଶେ ପ୍ରାଣୀଙ୍କି ନିରତ ॥
ତାର ପୁତ୍ର ଜଲୋଦର ପିତା ପରି ଗୁଣ ।
ଏଥିରୁ କାହାକୁ ବା ପେଷିବ ଜନୁରାଣ ॥
ଏଣୁ ସେଠାକୁ ଯିବା ମୋ ଉଚିତ ନୁହଇ ।
ଧାର୍ମିକ ସହିତ କପରି ରହିବି ମୁହିଁ ॥
ଗଲେ ନିଶ୍ଚୟ ମରଣ ହୋଇବ ମୋହର ।
ମୋହଯୋଗୁ ହେବ ଆପଣଙ୍କ ହତାଦର ॥
ଯେଉଁ ରାଜାମାନେ ନାନା ଅନ୍ୟାୟ କରନ୍ତି ।
ସେମାନଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ମୁହିଁ କରଇ ବସତି ॥
ଏ ଯେତେ ବ୍ରଣ ଦେଖୁଛ ଅହେ ନାଶକର ।
ଏହିମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଭଗନ୍ଦର ॥
ଗୁରୁପତ୍ନୀ ଆଦିଙ୍କୁ ଯେ ହରଣ କରନ୍ତି ।
ସେମାନଙ୍କଠାରେ ଏହିମାନେ ଯେ ବସନ୍ତି ॥

ଦେଖ ସନ୍ନି ପାତ ଅତିସାର ଯେ ଗ୍ରହଣୀ ।
ଶୋଥ ଧାତୁକ୍ଷୟ ବାନ୍ଧେ ବୁଦ୍ବୁଦରୀ ଦେନା ॥
ଶ୍ୱାସ ବାନ୍ଧି କର୍ଣ୍ଣଶୂଳ ଚକ୍ଷୁ ରୋଗମାନ ।
ଧନୁଷ୍ଟଙ୍କାରାଦି ବାତ ହୋଇବେ ନିଧନ ॥
ଗଳଗଣ୍ଡ ରୋଗ ପାର୍ଶ୍ୱ ରୋଗ ଆଦି ଯେତେ ।
ଅପସ୍ମାର ପ୍ଲେଗ ଆଦି ଅଛନ୍ତି ସମସ୍ତେ ॥
ରାଜଯକ୍ଷ୍ମାକୁ କହନ୍ତି ନିଜେ ଜନୁରାଣି ।
ମୋହର ବଚନ ତୁମ୍ଭେମାନେ ଏବେ ଶୁଣ ॥
ମୋର ପୁରେ ଯେଉଁପରି କର ହେ ବସତି ।
ବୀରବର୍ମାପୁରେ ଚାଲ ହୋଇ ହର୍ଷମତି ॥
ବୋଇଲି ଯାଠାରେ ଥାଇ ପାତକ ବିଶେଷ ।
ତୁମ୍ଭମାନଙ୍କର ସିନା ତାହା ଦେହେ ବାସ ॥
ଯେଉଁଲୋକ ଯକ୍ଷ୍ମାରୋଗ ମୁକ୍ତ ଇଚ୍ଛାକରେ ।
ବିପ୍ରେ ଦାନଦେଇ ରୁଦ୍ରାକ୍ଷ ଜପିଲେ ତରେ ॥
ଯେଉଁ ଜନ ଦେବ ବିପ୍ରମାନଙ୍କୁ ନିନ୍ଦଇ ।
ବିସୂଚିକା ତାଙ୍କୁ ଆକ୍ରମଣ ଯେ କରଇ ॥
ମହାଦେବଙ୍କ ଦ୍ରବ୍ୟକୁ ଯେ ହରଣ କରେ ।
ମୂତ୍ରକୃଚ୍ଛ୍ର ବ୍ୟାଧି ଆକ୍ରମଣ କରେ ତାରେ ॥
ସୁବର୍ଣ୍ଣ ପଲଙ୍କେ ପଦ୍ମ ଫୁଲ ଯେ କରଣ ।
ବ୍ରାହ୍ମଣକୁ ଦାନ ଦେଲେ ମୁକ୍ତ ହୋଏ ଜାଣ
ପରସୁଖ ଦେଖି ସୁଖୀ ଯେହୁ ନ ହୁଅଇ ।
କାମଳ ପାଣ୍ଡୁର ତାକୁ ଆଶ୍ରୟ କରଇ ॥
ଉଚିତ ବେଭାରେ ଯେ ମହିଷ ଦାନକରେ ।
କାମଳ ପାଣ୍ଡୁର ତାକୁ ଛାଡ଼ିଯାଏ ଦୂରେ ॥
ପାଣ୍ଡୁ ପୁତ ସଖାକୁ ଯେ ଆଶ୍ରୟ କରିବ ।
ସେହିଲୋକ ଜୀବନରେ କଷ୍ଟ ଦିନ ଥିବ ॥
ଗଢ଼ାଇ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଛତା ବେଦଜ୍ଞ ବିପ୍ରଙ୍କୁ ।
ଦାନ ଦେଲେ ଶୋଥ ଛାଡ଼ିଯାଏ ହେ ତାହାକୁ
ଯେଉଁମାନେ ଭ୍ରୂଣହତ୍ୟା ପାତକ କରନ୍ତି ।
ଜଲୋଦର ବ୍ୟାଧି ତାଙ୍କୁ ନିଶ୍ଚୟ ଧରନ୍ତି ॥
ବରୁଣର ପ୍ରୀତି ଅର୍ଥେ ଜଳଦାନ ଦେଲେ ।
ତେବେ ସେ ତାହାକୁ ଛାଡ଼ିଦିଏ ସହଜରେ ॥
ଶତେତାଅଷ୍ଟୋତ୍ତର ବ୍ରଣ ଅଛନ୍ତି ଯେ ମୋର ।
ତାହା ସଙ୍ଗେ ପ୍ରୀତି ମୋର ଅଟେ ଅତ୍ୟନ୍ତର
ତିଳଫୁଲ ଦ୍ୱିମୁଖୀ ରୁଦ୍ରାକ୍ଷ ଦାନକଲେ ।
ତାହାର ଦେହକୁ ସେହି ସ୍ପର୍ଶ ନ କରେ ॥

ବଇଁଅଁ ବୋଲନ୍ତି ତାହାଙ୍କର ଯେଉଁ ନାସି ।
ଯେ ଗ୍ରାସନ୍ତି ଷଡ଼ରସ ତାଙ୍କୁ ଅଶେଷ କରି ॥
ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଫଳକୁ ଦାନ ବିପ୍ରଙ୍କୁ ଯେ ଦେଇ ।
ତାର ପାର୍ଶ୍ୱ ଅନ୍ତର ସେ ବେଗ ହୋଇ ଯାଇ ॥
ଯେଉଁମାନେ ବିଶ୍ୱାସ ଘାତକୀ ଯେ ହୁଅନ୍ତି ।
ସନ୍ନିପାତମାନେ ତାଙ୍କୁ ଦିଅନ୍ତି ଯେ ଶାସ୍ତି ॥
ଯେ କରେ ଦେଉଳ ଅଜ ଶିବ ବିଷ୍ଣୁ ଘର ।
ତେବେ ତାକୁ ଛାଡ଼ନ୍ତି ଅସନ୍ତି ମୋର ପୁର ॥
ପରଦ୍ରବ୍ୟ ଆଣେ ଯେହୁ ଧର୍ମକୁ ଛାଡ଼ିଣ ।
ସଂଗ୍ରହଣୀ ରୋଗେ ସେହୁ ପାଏ ଯେ କଷଣ ॥
ସେ ଯେବେ ବେଦବିଧାନେ କାର୍ଯ୍ୟକୁ କରନ୍ତି
ତେବେ ଏହିମାନେ ତାର ପାଶକୁ ନ ଯାନ୍ତି ॥
ଯେ କର୍କଶ କହେ ମାତା ପିତା ସୁହୃଦରେ ।
ବନ୍ଧୁ ମିତ୍ର ଭାର୍ଯ୍ୟା କନ୍ୟା ପୁତ୍ରଙ୍କୁ ପାଶରେ ॥
ତିନି ଶତ ଶୂଳ ବ୍ୟାଧି ଅଛନ୍ତି ମୋହର ।
ସେ ଯାଇ ଛୁହନ୍ତି ସେମାନଙ୍କୁ ଅଶେଷ କରି ॥
ଏଥିକି ଉଚିତ ଯେବେ ଦାନ ସେ ଦିଅନ୍ତି ।
ତେବେ ସେ ଛାଡ଼ିଣ ତାଙ୍କୁ ଲେଉଟି ଅସନ୍ତି ॥
ସାଧୁ ବିପ୍ର ଦେଖି ନମସ୍କାର ଯେ ନ କରେ ।
ଧନୁବାତ ଆଦି ବ୍ୟାଧି ହୁଏ ତା ହୃଦରେ ॥
ସୁବର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରତିମା ପ୍ରତିକାର ଯେ ତାହାକୁ ।
ତୈଳଦ୍ରୋଣୀ ନ କରଇ ଆସେ ମୋ ପୁରକୁ
ସାଧୁଠାରେ ହରିକଥା ଯେବା ନ ଶୁଣଇ ।
କର୍ଣ୍ଣମୂଳ ଶୂଳବ୍ୟାଧି ତାହାକୁ ଭଜଇ ॥
ଶୁଣି ବିଷ୍ଣୁ ପୁରାଣ ଯେ ଗାଈ ଦାନ ଦେଲେ ।
ତାହାକୁ ନ ମାରି ସେ ଲେଉଟି ଆସେ ଭଲେ
ନିଜ ନାସି ଛିଦ୍ର ଖୋଜୁଥାନ୍ତି ଯେଉଁ ନର ।
ଚକ୍ଷୁ ରୋଗମାନ ସବୁ ହୁଅଇ ତାଙ୍କର ॥
ଯେବେ ପଦ୍ମପୁଷ୍ପ ଯେ ଗଢ଼ାଇ ସୁବର୍ଣ୍ଣରେ ।
ଦାନ ସେ କରଇ ହରି ହରଙ୍କି ଭକ୍ତରେ ॥
ଚକ୍ଷୁକର୍ଣ୍ଣ ରୋଗମାନ ତାହାକୁ ନ ହୋଇ ।
ରାଜଯକ୍ଷ୍ମା ଶୂଳ ରୋଗ ପୀଡ଼ା ନ ଧରଇ ॥
ମୁଖ ରୋଗ ନିକଟକୁ ତାହାର ନ ଯାନ୍ତି ।
ଦେଖିଣ ମୋ ପୁରେ ଆସି ଲେଉଟି ରହନ୍ତି ॥
ଯେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଦେବତାଙ୍କ ଧନ ଯେହୁ ହରେ ।
ଗଣ୍ଡମାଳା ରୋଗ ତାଙ୍କୁ ନିରନ୍ତେ ଅଶେଷ କରେ
ଶମ୍ଭୁ ଅଟଳେ କମ୍ବୁ ଦେଇ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣଦାନ ଦେଲେ ।
ଗଣ୍ଡମାଳା ରୋଗ ତାଙ୍କୁ ନ ବାଧଇ ଭଲେ ॥
ପରର ସମ୍ପତ୍ତି ଦେଖି ହୋଏ ଯେ ମୂର୍ଚ୍ଛିତ ।
ତାହାଠାକୁ ବାତବ୍ୟାଧି ଯାଏ ହୋ ଭାରତ ॥
କଲାଗାଈ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣପଦ୍ମ ଯେ ଦେଇ ବିପ୍ରଙ୍କୁ ।
ଅପସ୍ମାର ବାତାଦି ନ ଯାଏ ତା ପାଶକୁ ॥
ସାଧୁଙ୍କର ବ୍ରତମାନ ଭଗ୍ନ ଯେ କରଇ ।
ମହାକୁଷ୍ଠ ବ୍ୟାଧି ତାଙ୍କୁ ଭଲେ ନ ଛାଡ଼ଇ ॥
ତହିଁକି ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଶଙ୍ଖ ବିପ୍ରେ ଦେଲେ ଦାନ ।
ତାକୁ ଏହି ବ୍ୟାଧି ଯେ ନ କରନ୍ତି ନିଧନ ॥
ପ୍ରାଣୀଙ୍କି ବିଶ୍ୱାସଘାତୀ ହୋଇ ଯେଉଁ ନର ।
ଶିରପୀଡ଼ା ରୋଗମାନ ହୁଅଇ ତାହାର ॥
ତହିଁକି ସୁବର୍ଣ୍ଣ ମୁଦ୍ରା ବିପ୍ରେ ଦେଲେ ଦାନ ।
ତାକୁ ଏହି ବ୍ୟାଧି ଯେ ନ କରନ୍ତି ନିଧନ ॥
ଶ୍ରୀହରି ବଚନ ଏହି ବେଦର ପ୍ରମାଣ ।
ସୈନ୍ୟ ଘେନି ସାରସ୍ୱତେ କର ତୁ ଗମନ ॥
ଅର୍ଜ୍ଜୁନଙ୍କୁ ଗୃହିଁଣ କହନ୍ତି ହୃଷୀକେଶ ।
ଏମନ୍ତ କହିଲେ ଯମରାଜା ଯକ୍ଷ୍ମା ପାଶ ॥
ସେ ସକଳ ସୈନ୍ୟମାନ ଘେନିଣ ସଙ୍ଗତେ ।
ସାରସ୍ୱତ ପୁରେ ଯାଇ ମିଳିଲେ ତୁରିତେ ॥
ମଧ୍ୟସ୍ଥ ନାରଦ ଘେନି ମିଳିଲେ ସେଠାରେ ।
ମାଳିନୀ ଦେଖିଣ ହେଲା ହରଷ ମନରେ ॥
ମନ୍ତ୍ରୀ ଆସି ବେଗରେ ଯମକୁ ଘେନିଗଲେ ।
ବୀର ବର୍ମା ନୃପତି ଆଗରେ ଭେଟାଇଲେ ॥
ଯମକୁ ଦେଖିଣ ବୀରବର୍ମା ସ୍ତୁତିକଲେ ।
ପାଦଧୌତ କରି ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣାସନେ ବସାଇଲେ ॥
ରାଜାଙ୍କୁ ଗୃହିଁଣ ଯମ କହିଲେ ବଚନ ।
ତୁମ୍ଭେ ବରମାଗ ଦେବ ହୋଇଲି ପ୍ରସନ୍ନ ॥
ଯାହା ମନେ ବାଞ୍ଛା ହେବ ମାଗି ଘେନ ବର
ତାହା ଶୁଣି ବୀରବର୍ମା ବୋଲଇ ଉତ୍ତର ॥
ବୋଲେ ମୁହିଁ କନ୍ୟାଦାନ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଦେବଇଁ
ତୁମ୍ଭ ଅନୁଗ୍ରହ ସଦା ଥିବ ମୋର ଠାଇଁ ॥
ଦୈବର ଭିଆଣ ଏହୁ ଅନିତ୍ୟ ସଂସାର ।
ସବୁ ମିଛ ମାୟା ଶ୍ରୀହରିଙ୍କ ଖେଳଘର ॥
ସୁପାତ୍ରେ ଯେ କନ୍ୟାଦାନ ଦିଅଇ ହେ ଜାଣ
ଉଦ୍ଧାର କରଇ ସପ୍ତପୁରୁଷ ସେ ଜନ ॥

ଅବର ଯମଙ୍କୁ ଗୁହିଁ ବୋଲେ ନରବର ।
ଯେଉଁଦିନ ମରଣ ହୋଇବ ଜାଣ ମୋର ॥
ଏହି ବର ଦିଅ ଆୟୁ କ୍ଷୀଣ ଦିନେ ମୁହିଁ ।
ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ସହିତେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ଦେଖିବଇଁ ॥
ତେତେଦିନଯାଏ ତୁମ୍ଭେ ମୋ ପୁରରେ ଥିବ ।
ପ୍ରସନ୍ନ ହୋଇଲ ଯେବେ ଏହୁ ବର ଦେବ ॥
ଯେବେ ହରି ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ଆସିବେ ମୋ ପୁରକୁ ।
ସେତେକାଳଯାଏ ରଖିଥିବି ମୁଁ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ॥
ତାହା ଶୁଣି ଯମ ବୋଲେ ଏ ମୋର ପ୍ରମାଣ
ଥିବି ଯେତେକାଳକେ ଆସିବେ ନାରାୟଣ ॥
ସେହିକାଳେ ରାଜା ତୁମ୍ଭ ଆୟୁଷ ବଢ଼ିବ ।
ଏ ମୋହର ବୋଲେ ଅପମୃତ ନାଶଯିବ ॥
ତାଙ୍କ ଅଶ୍ୱ ଧରି ତୁମ୍ଭେ କରିବ ସମର ।
ମୁହିଁ ମୋର ସୈନ୍ୟ ଘେନି ଯିବ ସଙ୍ଗତର ॥
ତାହାଙ୍କର ସୈନ୍ୟ ମୁଁ ନାଶିବି ସଂଗ୍ରାମରେ ।
ଏହି ବର ଦେଲି ସଦା ଥାଅ ନିଶ୍ଚିନ୍ତରେ ॥
ରାଜା ଆଜ୍ଞାରେ ମାଳିନୀ ଯମଙ୍କୁ ବରିଲେ ।
ଶୁଭଲଗ୍ନ ବୁଝି ଯମରାଜେ ବିଭାହେଲେ ॥
ସେହିଦିନୁ ଅଛି ଯମ ସାରସ୍ୱତ ପୁରେ ।
ଏବେ ଅମ୍ଭ ସୈନ୍ୟ ସବୁ ନାଶିଲେ ସମରେ ॥
ଶୁଣି ପାର୍ଥ କୋପେ ଦେବ ଶରକୁ ଘେନିଲା ।
ଯମଦେବତାଙ୍କ ପରେ ପ୍ରହାର କରିଲା ॥
ପାର୍ଥ ବାଣ ବ୍ୟର୍ଥକରି କାଳଦଣ୍ଡ ପାଣି ।
ଦଣ୍ଡ ଘେନି କୋପମୂର୍ତ୍ତିହେଲେ ସେହିକ୍ଷଣି ॥
କାଳଦଣ୍ଡ ଯମ ହସ୍ତେ ଦେଖି ନାରାୟଣ ।
ହନୁକୁ ଠାରଣ ଦେଲେ ଯାଅ ହେ ବହନ ॥
ଶୁଣିଣ ମାରୁତ ମହା ବିଶ୍ୱମୂର୍ତ୍ତି ହେଲା ।
ରଥପରୁ ଡେଇଁ ଯମ ପାଶରେ ମିଳିଲା ॥
ବୋଇଲା ରେ ନାଶକର ମରିବୁ ଏକ୍ଷଣି ।
ଘୋର କାଳଦଣ୍ଡକୁ ଦେଖାଉ ମୋତେ ଅଣି ॥
ହ . କୁ ଦେଖିଣ ଯମ ଭୟେ ପଳାଇଲା ।
ବୀରବର୍ମାଙ୍କୁ ସକଳ ବିଷୟ କହିଲା ॥
ଏଣେ ଶ୍ରୀହରି ପାର୍ଥକୁ ବୋଲନ୍ତି ବଚନ ।
ସାବଧାନେ ଶୁଣ ସଖା ଭ୍ରାତ ମୋର ମନ ॥
ବୀରବର୍ମା ଏହିକ୍ଷଣି ଯୁଦ୍ଧକୁ ଆ◌ିବ ।
ଦେଖ ପାର୍ଥ କେମନ୍ତ ହେ କୌତୁକ ହୋଇବ

ସୈନ୍ୟ ସେନା ଘେନି ପାର୍ଥ ତୁମ୍ଭେ ସଜହୁଅ
ପଦ୍ମନ ବବ୍ରୁବାହନ ବୃଷକେତୁ ସହ ॥
ଏସନ କହିଣ ହରି ଶଙ୍ଖନାଦ କଲେ ।
ଉପାଧ୍ୟାୟ ମହାଦେବ ଗୀତେ ଏହା ବୋଲେ
ଇତି ଶ୍ରୀ ଜୈମିନି ଭାରତେ ହରିଭକ୍ତ
ରସଲୀଳା ସାରକଥା ପ୍ରସଙ୍ଗେ,
ନାମ ତ୍ରିଂଶୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।

ଏକତ୍ରିଂଶ ଅଧ୍ୟାୟ

ଉପାଧୌ ଯଥା ଭେଦଦତା ସନ୍ମଣିନାଂ
ତଥା ଭେଦଦତାବୃଦ୍ଧି ଭଦେଷ୍ୱ ତେଷୁ ।
ଯଥାଚନ୍ଦ୍ର କାମ୍ୟାଂ ଜଳେ ଚଞ୍ଚଳତ୍ୱଂ
ତଥା ଚଞ୍ଚଳତ୍ୱଂ ତବାପୀ ହରଷ୍ଟୋ ॥

ବୀରବର୍ମ୍ମା ସହ କୃଷ୍ଣାର୍ଜ୍ଜୁନ ଯୁଦ୍ଧ ଓ ମିଳନ

ଜୈମିନି ବୋଲନ୍ତି ଶୁଣ ରାଜା ଜନ୍ମେଜୟ
ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ବୀରବର୍ମାଙ୍କ ସମର ବିଷୟ ॥
ବୀରବର୍ମା ନରପତି ଯୁଦ୍ଧସ୍ଥାନେ ଯାଇ ।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଅର୍ଜ୍ଜୁନେ ନମି ବଚନ କହଇ ॥
ମୋ ଚକ୍ଷୁରେ ଏମାନେ ହୋ ନ ଦିଶନ୍ତି ବୀର
ତୁମ୍ଭେ ଅବା ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ମୋ ସଙ୍ଗେ ଯୁଦ୍ଧକର ।
ମହାଘୋର ଯୁଦ୍ଧେ ବାହୁକଣ୍ଡୁ ହେ ନିବାର ।
ଦୁହେଁ ରହି ସଂଗ୍ରାମ ହେ କର ମୋ ସଙ୍ଗର ॥
ଏମନ୍ତ କହିଣ ଦଶ ନାରାଚ ବିନ୍ଧିଲା ।
ପଲକ ଭିତରେ ରକ୍ତନଦୀ ବୁହାଇଲା ॥
ଏକା ବୀରବର୍ମ୍ମାକୁ ସକଳ ବୀରମାନେ ।
ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ସହିତେ ବାଣ ବିନ୍ଧିଲେ ଗହଣେ ॥
ପ୍ରତିଶର କରି ଛେଦେ ସମସ୍ତଙ୍କ ଶର ।
ଏକା ହୋଇ ଯୁଦ୍ଧ କଲା ବୀରବର୍ମ୍ମା ବୀର ॥
ତାହାର ସମାନ ବୀର ତ୍ରିଭୁବନେ ନାହିଁ ।
ଦେବତାଏ ପ୍ରଶଂସା କରନ୍ତି ସ୍ୱର୍ଗେ ଥାଇ ॥
ସକଳ ବୀରଙ୍କ ଦେହ ରଙ୍ଗବର୍ଣ୍ଣ ହେଲା ।
ରକ୍ତନଦୀ ଯୋଜନ ଓସାରେ ବୁହାଇଲା ॥
ଅରଜୁନ ବିନ୍ଧିଲା ବହୁତ ତୀକ୍ଷ୍ଣ ଶର ।
ଦେହ ତାର ବିଦାରିଲେ ଘୋର ସଂଗ୍ରାମର ॥

ସର୍ବ ବୀରେ ଏକାବେଳେ ବିନ୍ଧିଲେକ ବାଣ ।
ଶ୍ରାବଣ ବରଷା ପ୍ରାୟେ ପଡ଼େ ବାଣଗଣ ॥
ରାଜାର ସକଳ ସୈନ୍ୟ ପକାଇଲେ ମାରି ।
ଦୀର୍ଘପ୍ରସ୍ଥ ଯୋଜନେ ଲୋଟିଲେ ବସୁନ୍ଧରୀ ॥
କୋପେ ପାର୍ଥ ଡାକି ତାକୁ କହନ୍ତି ଉତ୍ତର ।
ବେଗେ ରାଜା ଛାଡ଼ିଦିଅ ବେନି ଅଶ୍ୱ ମୋର ॥
ନୋହିଲେ ଯୁଦ୍ଧରେ ଆଜ ଘେନିବି ତୋ ପ୍ରାଣ
କୋପେ ପୁଣ ପୁତ୍ରୀ ପାର୍ଥ ବିନ୍ଧିଲେ ଯେ ବାଣ
ତାହା ଶୁଣି ବୀରବର୍ମ୍ମା ମହାକୋପ କଲା ।
ସହସ୍ରେକ ବାଣ କୃଷ୍ଣ ଅର୍ଜ୍ଜୁନେ ବିନ୍ଧିଲା ॥
ପ୍ରଳୟକାଳ ମେଘ ଯେହ୍ନେ କରଇ ଗର୍ଜ୍ଜନ ।
ଡାକହାକେ ପୂରିଗଲା ଚଉଦ ଭୁବନ ॥
ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ବିନ୍ଧଇ ତାକୁ କୋପେ ତୀକ୍ଷ୍ଣ ଶର ।
ସେ ପୁଣି ଛେଦଇ ତାକୁ ତିଳ ପ୍ରମାଣର ॥
ପାର୍ଥ ମନ୍ତ୍ରୀ ପାଞ୍ଚଶର ରାଜାକୁ ବିନ୍ଧିଲା ।
ବାଜି ପାଞ୍ଚଧାରେ ରକ୍ତ ଦେହୁ ତା ବହିଲା ॥
ବୀରବର୍ମ୍ମା ପାର୍ଥକୁ ବିନ୍ଧିଲା ପାଞ୍ଚବାଣ ।
ବାଜିଣ ବିବର୍ଣ୍ଣ ହେଲା ପାର୍ଥ ଦେହ ଜାଣ ॥
କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ସେ ଶତେଶର ମନ୍ତ୍ରିଣ ବିନ୍ଧିଲା ।
ଚାରି ଚାରି ଶର ଚାରି ଅଶ୍ୱକୁ ମାଇଲା ॥
ଧ୍ୱଜେ ଥିଲା ହନୁକୁ ବିନ୍ଧିଲା ଦିବ୍ୟ ଶର ।
ସମସ୍ତଙ୍କ ଦେହ ବିଦାରିଲା ମହାବୀର ॥
ପଦ୍ମନ ସହିତେ ଯେତେ ବୀର ତହିଁ ଥିଲେ ।
ବୀରବର୍ମ୍ମା ଶର କେହି ସହି ନ ପାରିଲେ ॥
ଲୁଚିଲେ ସେ ରଥ ଘେନି ଜୀବନ ଭୟେଣ ।
ମହାଘୋର ଯୁଦ୍ଧକଲା ବୀରବର୍ମ୍ମା ରାଣ ॥
ଅର୍ଜ୍ଜୁନର ସବୁ ସୈନ୍ୟ ଭୂମିରେ ଲୋଟିଲେ ।
ଆବର ଯେତେକ ଏଣେ ତେଣେ ପଳାଇଲେ
ତାହା ଦେଖି ପାର୍ଥକୁ କହନ୍ତି ଚକ୍ରଧର ।
ଏ ନୃପତି ଜୟକଲା ଆଜି ଏ ସମର ॥
ମୋରବଳେ ଏହାକୁ ହୋ ନପାରିବା ଜିଣି ।
କରୁଣେ ନେବା ହେ ଅଶ୍ୱ ନ ଦେଲେ ସେପୁଣି
ଯେଉଁ ଚକ୍ରେ ଶିଶୁପାଳ ଶିର ଛେଦିଥିଲି ।
ସେ ଚକ୍ରେ ଏ ନ ମରିବ ନିଶ୍ଚୟ ଜାଣିଲି ॥
ଯେଉଁ ଚକ୍ରେ ଛେଦିଲୁ ତୁ ଜୟଦ୍ରଥ ଶିର ।
ତହିଁ ଛେଦ ନ ପାରିବୁ ମସ୍ତକ ଏହାର ॥

ଏହାର ସମାନେ ବୀର ନାହିଁ ଜଗତରେ ।
ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦୁର୍ଜ୍ଜୟ ବୀର ଅଛି ଏ ସଂସାରେ ॥
ହନୁକୁ ବୋଇଲେ ବୀରବର୍ମ୍ମା ରଥ ତୁହି ।
ପୁଚ୍ଛେ ବାନ୍ଧିଣ ପକାଅ ସିନ୍ଧୁ ମଧ୍ୟେ ନେଇ ॥
ହନୁମନ୍ତ ବୋଇଲା ପୂର୍ବରେ ଲଙ୍କାପୁର ।
ମହାବଳବନ୍ତ ଥିଲା ରାବଣ ଅସୁର ॥
କୁମ୍ଭକର୍ଣ୍ଣ ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ ଦର୍ପିଷ୍ଠ ଅସୁରେ ।
ଜମ୍ବୁମାଳି ଧୁମ୍ରଜଙ୍ଘ ଆଦି ଯେତେ ବୀରେ ॥
ସେ ସର୍ବଙ୍କୁ ଆମ୍ଭେମାନେ କଲୁ ହେ ନିଧନ ।
ବଳବନ୍ତ ନୁହନ୍ତି ସେ ଏହାର ସମାନ ॥
ବୀରବର୍ମ୍ମା ସମ ବୀର ତ୍ରୈଲୋକ୍ୟରେ ନାହିଁ ।
ଏକା ହୋଇ ଏହି ଦେଖ ସର୍ବଙ୍କୁ ପୂରଇ ॥
ତାହା ଶୁଣି ହନୁକୁ ସେ ବୋଇଲେ ତୁ ଯାଅ
ବୀରବର୍ମ୍ମା ରଥ ନେଇ ଶୂନ୍ୟରେ ରଖାଅ ॥
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଆଜ୍ଞାରେ ହନୁମନ୍ତ ବେଗେ ଗଲା ।
ରଥ ତାର ଲାଙ୍ଗୁଳେ ବାନ୍ଧି ଶୂନ୍ୟେ ବୁଲିଗଲା ॥
ସେ ରଥ ଛାଡ଼ିଣ ବୀରବର୍ମ୍ମା ବେଗେ ଆସି ।
ନନ୍ଦିଘୋଷ ରଥ ଯାଇ ଧଇଲା ଆକ୍ରୋଶି ॥
କୃଷ୍ଣ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ସହିତେ ରଥ ଘେନିଗଲା ।
ଶୂନ୍ୟରେ ହନୁ ଥିଲା ତା ପାଶରେ ମିଳିଲା ॥
କୋପେ ତାର ମୁଖ ଚାହିଁ ବୀରବର୍ମ୍ମା ବୋଲେ
ଦେଖ ହନୁ ହରି ରଥ ଆଣିଲଇଁ ହେଲେ ॥
କୃଷ୍ଣାର୍ଜ୍ଜୁନ ଦୁହେଁ ଏ ରଥରେ ବସିଛନ୍ତି ।
ମୋର ତୁଚ୍ଛା ରଥ ଧରିଅଛୁ ତୁ ମାରୁତି ॥
ଆଜ ଏ ଦୁହିଙ୍କି ମୁହିଁ ନ ଦେବି ଛାଡ଼ିଣ ।
ଦୈବବଶୁ ମୋର ହସ୍ତେ ପଡ଼ିଛନ୍ତି ଜାଣ ॥
ଏହାକୁ ଘେନିଣ କ୍ଷୀର ସମୁଦ୍ରକୁ ଯିବି ।
ଶେଷ ପଲଙ୍କରେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଆଗେ ସମର୍ପିବି ॥
ପାର୍ଥର ସଙ୍ଗତେ ହରି ଯୁଦ୍ଧରେ ରହିଲେ ।
ହରିଙ୍କ ବିଚ୍ଛେଦେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ବିରହଣୀ ହେଲେ ॥
ନିଜ ଭର୍ତ୍ତା ପାଇ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ସୁଖେଣ ରହନ୍ତୁ ।
ମୋହଠାରେ ସର୍ବଦା ପ୍ରସନ୍ନ ହୋଇଥାନ୍ତୁ ॥
ଏ ମୋହର ବୀରପଣ ସଂସାରେ ଦେଖାଇ ।
ଲକ୍ଷ୍ମୀ ନାରାୟଣ ଭେଟି କରାଇବି ମୁହିଁ ॥
ପୂର୍ବେ ତୁ ବସିଲୁ ଯେଉଁ ଅଦ୍ଭୁତ ରଥରେ ।
ସେହି ହନୁ ଭୟୁ ସେ କରନ୍ତୁ ତୋହଠାରେ ॥

ତେଣୁ ଜନ୍ମକାଳୁ ବୀରପଣ ତୋ ଦଶିଲା ।
ସେ ଯୁଗରେ ତୋ ସମାନେ ବୀର ହେ ନ ଥିଲା
ଏବେ ଏ ଯୁଗରେ ତୋହଠାରୁ ବଡ଼ ମୂର୍ଖ ।
ଶୂନ୍ୟେ କୃଷ୍ଣ ଅର୍ଜୁନର ରଥ ଅଣିଲଇଁ ॥
ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷରେ ନରନାରାୟଣ ଅବତାର ।
ଏହାଙ୍କ ମହିମା ତୁ ତ ଜାଣୁ ହନୁବୀର ॥
ମୁହିଁ ଏହାଙ୍କୁ ଚିହ୍ନଇ ତ୍ରୈଲୋକ୍ୟ କାରଣ ।
ସୃଷ୍ଟି ସ୍ଥିତ ପ୍ରଳୟତି ଏହାଙ୍କ ଭିଆଣ ॥
ବ୍ରହ୍ମା ବିଷ୍ଣୁ ହର ତିନି ରୂପ ଏ ଏକତ୍ୱ ।
ସତ ରଜ ତମ ଗୁଣମାନଙ୍କ ସଂଯୁକ୍ତ ॥
ତାହା ଶୁଣି ହନୁମନ୍ତ ହସିଣ କହଇ ।
ଏହାଙ୍କ ମହିମା କିବା ଜାଣିବଇଁ ମୁହିଁ ॥
ତୋ ସମାନେ ଯେ ସୁବୁଦ୍ଧି ନାହିଁ ସଂସାରରେ
ଆପଣା ବଡ଼ାଇ ଆପେ କହୁଛୁ ତୁଣ୍ଡରେ ॥
ଏଡ଼େ ବଡ଼ ଲୋକ ହୋଇ ବିଚାର ନ କଲୁ ।
ନିଜ ବଡ଼ାଇ ନିଜର ତୁଣ୍ଡରେ କହିଲୁ ॥
ଆପଣାର ଯଶ ଆପେ ତୁଣ୍ଡରେ କହିଲେ ।
ସଂସାରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଯଶ ବୁଡ଼ଇ ହୋ ଭଲେ ॥
ଏହା ନ ବିଚାରି ତୁ କହିଲୁ ନିଜ ଯଶ ।
ସଂସାରେ ଲଭିବୁ କାହିଁ ଅତି ପଉରଷ ॥
ତାହା ଶୁଣି ହନୁକୁ ଯେ କୋପେଣ କହଇ ।
ତୁହି ଯେବେ ବୀର ରହ ମୋ ପ୍ରହାର ସହି ॥
କୃଷ୍ଣାର୍ଜୁନେ ନନ୍ଦଘୋଷ ଅଛଇ ଧରଣୀ ।
ତେବେହେଁ ତୋହର ସଙ୍ଗେ କରିବଇଁ ରଣ ॥
ଏମନ୍ତ କହିଣ କ୍ରୋଧେ ମୁଷ୍ଟି ପ୍ରହାରିଲା ।
ଦେଖି ହନୁମନ୍ତ ତହିଁ ହୃଦୟ ପାତିଲା ॥
ବଜ୍ର ସମାନେ ବାଜିଲା ତାର ହୃଦୟରେ ।
ହନୁ ମେରୁ ପ୍ରାୟେକ ରହିଲା ନିର୍ଭୟରେ ॥
ତାହା ଦେଖି ବୀରବର୍ମ୍ମା ମହାକୋପ କଲା ।
ଶ୍ରୀହରି ହନୁ ଅର୍ଜୁନ ତିନିଙ୍କି ଧରିଲା ॥
ଆକ୍ରୋଷିଣ ଧରିଲା ସେ ରଥ ସହିତରେ ।
କୃଷ୍ଣ ଅର୍ଜୁନ ହନୁକୁ ଗଡ଼ିଲା ଭୂମିରେ ॥
ମହା ବୀରବର ସେହି ପବନ ନନ୍ଦନ ।
କ୍ରୋଧଭରେ ବଜ୍ରବିଧା ମାଇଲା ତକ୍ଷଣ ॥
ସେ ଆଘାତେ ବୀରବର୍ମ୍ମା ମୋହେଣ ପଡ଼ିଲା ।
ଚେତ ଉଠି କୃଷ୍ଣାର୍ଜୁନ ଧରିବାକୁ ଗଲା ॥

କୋପେ କୃଷ୍ଣ ପାଦ ତାକୁ କଲେନ୍ତେ ପ୍ରହାର
ମୂର୍ଚ୍ଛାଗତ ଯାଇଣ ସେ ପଡ଼ିଲା ଭୂମିର ॥
ଚେତ ଉଠି ବୀରବର୍ମ୍ମା ବୋଲେ କୃଷ୍ଣ ଶୁଣ ।
ଦେଖ ତୁମ୍ଭ ଦୁହିଙ୍କି ଧରିଲି ଏକା ପୁଣ ॥
ତୁମ୍ଭେ ତିନିଜଣ ମୋତେ ମାରି ନ ପାରିଲ ।
ଯେଣୁ ପାଦ ମାରି ମୋର ପାତକ ନାଶିଲ ॥
ବର ପାଇ ଚିରକାଳ ଥିଲି ମୁଁ ବିଚାରି ।
ଏତେକାଳେ ପ୍ରସନ୍ନ ହୋଇଲ ମୋତେ ହରି
ଅର୍ଜୁନର ବେନି ଅଶ୍ୱ ବଳେ ବାନ୍ଧିନେଲି ।
ସମସ୍ତ ବୀରମାନଙ୍କୁ ସଂଗ୍ରାମେ ଜିଣିଲି ॥
ମୋତେ ଅପମୃତ୍ୟୁ ଥିଲା ହୋଇଲା ସେ ଦୂର ।
ଯେଣୁ ତୁମ୍ଭ ପଦ୍ମପାଦ ବାଜିଲା ହୃଦର ॥
ଏମନ୍ତ ବଚନ ତାର ଶ୍ରୀହରି ଶୁଣିଲେ ।
ଅର୍ଜୁନ ମୁଖକୁ ଚାହିଁ ବଚନ ବୋଇଲେ ॥
ଦେଖ ବୀରବର୍ମ୍ମା ସଂସାରରେ ମହାବୀର ।
ଏହାକୁ ଜିଣିନ୍ତା କେହି ନାହିଁ ଜଗତର ॥
ଶତେ ବରଷରେ ତୁମ୍ଭେ ଆମ୍ଭେ ଦୁଇଜଣ ।
ଏ ରାଜାକୁ ଯୁଦ୍ଧେ ନ ପାରିବା ହେ ଜିଣିଣ ॥
ଭକ୍ତି ଧର୍ମବଳେ ରାଜା ବଳବନ୍ତ ହୋଇ ।
ଇନ୍ଦ୍ର ଦେବତାହିଁ ଯାକୁ ଜିଣି ନ ପାରଇ ॥
ପଦ୍ମନ ସହିତେ ମହାବୀର ଯେ ଜିଣିଲା ।
ତୁମ୍ଭ ଆମ୍ଭ ରଥ ଧରି ଶୂନ୍ୟେ ଉଡ଼ାଇଲା ॥
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ବାଣୀ ଶୁଣି ବୋଲନ୍ତି ଅର୍ଜୁନ ।
ତୁମ୍ଭେ ଯା ସହାୟ ସେହି ମହାବଳୀ ଜାଣ ॥
ମୋହର ହସ୍ତରେ ସେ ନ ହେବ ପରାଜୟ ।
ଏକଥା ପ୍ରମାଣ ହରି କହିଲି ନିଶ୍ଚୟ ॥
ତିନିପୁରେ ଏହା ସମାନରେ ବୀର ନାହିଁ ।
ଧର୍ମବଳେ ବଳବାନ ଏ ରାଜା ଅଟଇ ॥
ମୋରଯୁଦ୍ଧେ ନ ହେବ ସେ କେବେ ପରାଜିତ
ଏକଥା ମୋର ପ୍ରମାଣ ଅହେ ନନ୍ଦସୁତ ॥
ତାହା ଶୁଣି ବୀରବର୍ମ୍ମା ପାର୍ଥକୁ କହଇ ।
ସଂସାର ଜିଣିଣ ତୋର ପୌରୁଷ ଅଛଇ ॥
ଶ୍ରୀହରିଙ୍କୁ ବୋଇଲେ ଯେ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ତୋଷଇ ।
ତାକୁ ପରାଜୟ କରି ନ ପାରଇ କେହି ।
ତୁମ୍ଭ ଏ ବଚନେ ବୀରପଣ ମୋ ବଢ଼ିଲା ।
ଯୁଗ ଯୁଗାନ୍ତରେ ଯଶ କାହିଁହିଁ ରହିଲା ॥

ଏତେ କହି ବୀରବର୍ମା ଧନୁ ତ୍ୟାଗକରି ।
ସାଷ୍ଟାଙ୍ଗେ ପଡ଼ିଲା ଶ୍ରୀହରିଙ୍କ ପାଦ ଧରି ॥
ହରି ତାଙ୍କୁ ଶ୍ରୀଭୁଜେ ଧରଣି ଟେକିଲେ ।
ହୃଦରେ ଲଗାଇ ଗାଢ଼େ ଆଲିଙ୍ଗନ କଲେ ॥
ଯେସନେ ହୃଦରେ ପିତା ପୁତ୍ରକୁ ଯାକଇ ।
ସେହିରୂପେ ରାଜାକୁ କଲେକ ଭାବଗ୍ରାହୀ ॥
ବୀରବର୍ମା ଅର୍ଜ୍ଜୁନଙ୍କୁ କଲା କୋଳାଗତ ।
ବେନିଯାଗ ଅଶ୍ୱ ଆଣି ଦେଲାକ ତ୍ୱରିତ ॥
ତାହାର ଭଣ୍ଡାରେ ଯେତେ ଧନରତ୍ନ ଥିଲା ।
ସବୁ ଆଣି ପାର୍ଥଙ୍କୁ ବେଭାର ସମର୍ପିଲା ॥
ତାହାପୁରେ ସାତଦିନ ଶ୍ରୀହରି ରହିଲେ ।
ସେ ଦେଶର ନରନାରୀ ଦେଖି ମୁକ୍ତହେଲେ
ଆରଦିନ ସୈନ୍ୟ ଘେନି ହୋଇଲେ ବାହାର
ଆଗରେ ଗଲେକ ଘେନି ଯାଗ ଅଶ୍ୱବର ॥
ଭାସ୍କର ନାମରେ ନଦୀ ନଗ୍ର ଉତ୍ତରରେ ।
ଲହରୀ ସିନ୍ଧୁ ସମାନେ ମାରେ ଯେ ତହିଁରେ ॥
ବୀରବର୍ମା ମୁଖ ଚାହିଁ ବୋଇଲେ ବଚନ ।
ସୈନ୍ୟପାରି କରି ଦିଅ ଆଣି ନାବମାନ ॥
ତାହା ଶୁଣି ନୃପତି ଯେ ବେଗ ହୋଇଗଲା ।
ଆପଣାର ନାବମାନ ଆଣି ପାରିକଲା ॥
ଆପଣେ ବାହାର ହେଲା ସଇନ୍ୟ ଘେନିଣ ।
କୃଷ୍ଣ ଆଦି ସବୁ ଗଲେ ଉତ୍ତର ଦିଗେଣ ॥
ପୁଣ୍ୟବନ୍ତ ରାଜା ସେହି ହରିଙ୍କି ତୋଷିଲା ।
ଯମରାଜା ପାଇଁ ଅପମୃତ୍ୟୁରୁ ବଞ୍ଚିଲା ॥
ହରିଭକ୍ତ ରସଲୀଳା ବୋଲି ଏହୁ ଗୀତ ।
ଯେ ଶୁଣଇ ଶୁଣାଇ ସେ ହୁଅଇ ମୁକତ ॥
ଭକ୍ତ ଉଦ୍ଧାରଣ ହରି ଶ୍ରୀପଦ୍ମ ଚରଣ ।
ଉପାଧ୍ୟାୟ ମହାଦେବ ପଶିଲା ଶରଣ ॥
ଧୂଲୀଶ୍ୱର ଗ୍ରାମରେ ଅଟଇ ଘର ମୋର ।
ଦୋଷାଦୋଷ ଥିଲେ ସାଧୁସନ୍ଥ କ୍ଷମାକର ॥

ଇତି ଶ୍ରୀ ଜୈମିନି ଭାରତେ ହରିଭକ୍ତ
ରସଲୀଳା ସାର କଥା ପ୍ରବନ୍ଧେ ନାମ
ଏକବିଂଶୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।

—o—

ଦ୍ୱାତ୍ରିଂଶ ଅଧ୍ୟାୟ

ଯଦି କୃଷ୍ଣ ପଦେ ଚିନ୍ତା ଭକ୍ତସୁପଦପଙ୍କଜେ ।
ବିଷମେ ଦୁର୍ଗମେ ବାପି କା ଚିନ୍ତାମରଣେରଣେ ॥

ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟଙ୍କ ବିଷୟ

ଚଣ୍ଡାଳଗଣ ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟଙ୍କୁ ବନରେ
ଛାଡ଼ିବା, କୁଳିନ୍ଦ କର୍ତ୍ତୃକ ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟ
ଗୃହେ ଗମନ ଓ ଶିକ୍ଷା ।

ଏଥୁଅନ୍ତେ ଜନ୍ମେଜୟ ଯୋଡ଼ି ବେନିକର
ଜୈମିନିଙ୍କ ଚରଣରେ ପଡ଼ି ବାରବାର ॥
ନାନାମତେ ସ୍ତୁତି କରି କହିଲେ ବଚନ ।
ଅନୁଗ୍ରହ କରି କଲ ମୋ ପାପ ମୋଚନ ॥
ଏଥୁଅନ୍ତେ ମୋର ପିତାମହ ପାର୍ଥବୀର ।
କିପରି ଯଜ୍ଞ ଅଶ୍ୱକୁ ନେଲେ କେଉଁପୁର ॥
ସେ ସ୍ଥାନରେ କେଉଁପରି ଘଟଣା ହୋଇଲା ।
ଏହା ମୋତେ ବିସ୍ତାରିଣ କୁହ ଋଷିବଳା ॥
ରାମଙ୍କ ବଚନ ଶୁଣି ଜୈମିନି କହନ୍ତି ।
ମନଦେଇ ଶୁଣ ତୁମ୍ଭେ ଉତ୍ତରାର ନାତି ॥
ସାରସ୍ୱତ ପୁର ଗଲେ ବେନି ଅଶ୍ୱବର ।
ପବନ ଗତିରେ ସେହି ଉତ୍ତର ଦିଗର ॥
ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟ ପୁରେ ଅଶ୍ୱ ଯାଇ ପ୍ରବେଶିଲେ ।
ତାହାପରେ ପାର୍ଥବୀର ସୈନ୍ୟମାନେ ଗଲେ ॥
ବଭ୍ରୁବାହ ବୃଷକେତୁ ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ ସହିତେ ।
ସୈନ୍ୟ ଗହଣେ ମିଳିଲେ ଅଶ୍ୱର ପଶ୍ଚାତେ ॥
ହଂସଧ୍ୱଜ ନୀଳଧ୍ୱଜ ଶିଖୀଧ୍ୱଜ ବୀର ।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ସହ ମିଳିଲେ ସକଳ ।
ଅକସ୍ମାତେ ଅଶ୍ୱ ଦୁଇ ନ ଦେଖି ନୟନେ ।
ଅତ୍ୟନ୍ତ ବିଷାଦ ହେଲେ ସମସ୍ତେ ସେ ସ୍ଥାନେ
ପରସ୍ପର ବିଚାରନ୍ତି ଅଶ୍ୱ କେଣେ ଗଲା ।
କିଏ ଜୀବନକୁ ଯମପୁରରେ ଥୋଇଲା ॥
ପାତାଳେ କି ଗଲା ଅଶ୍ୱ ଅନନ୍ତଙ୍କ ପୁର ।
କିବା ସ୍ୱର୍ଗଭୁବନକୁ ଗଲା ଅଶ୍ୱବର ॥
ଏତେବୋଲିଣ ସମସ୍ତେ ଆକାଶେ ଚାହିଁଲେ ।
ଦେବର୍ଷି ନାରଦଙ୍କୁ ସେ ଆସିବା ଦେଖିଲେ ॥

ବ୍ରହ୍ମବେତ୍ତା ବ୍ରହ୍ମଋଷି ସତ୍ୟବାଦୀ ମୁନି ।
ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କର ପୁତ୍ର ସେହି ଭର୍ଗୀ ଶିରୋମଣି ॥
ଦେଖିଣ ତାହାଙ୍କୁ ସର୍ବେ ନମସ୍କାର କଲେ ।
ନାରଦ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କର ଚରଣ ବନ୍ଦିଲେ ॥
ଏଥୁ ଅନ୍ତେ ଧନଞ୍ଜୟ ଦୁଇ କର ଯୋଡ଼ି ।
ବିନୟେ ପୃଚ୍ଛନ୍ତି ସେହି ମୁନି ପାଦେ ପଡ଼ି ॥
କୁହ ମହାମୁନି ମୋତେ ଅନୁଗ୍ରହ କରି ।
ଯଜ୍ଞ ଅଶ୍ୱ ଗଲା ମୋର କେବଣ ନଗରୀ ॥
ନାରଦ ବୋଲନ୍ତି ଶୁଣ ଯୁଧିଷ୍ଠିର ଭାଇ ।
କୌନ୍ତୁଳକ ପୁରେ ଅଶ୍ୱ ଯାଇଣ ଅଛଇ ॥
ପରମ ଧାର୍ମିକ ରାଜା ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟ ନାମ ।
ସେ ଦେଶରେ ରାଜପଣ କରେ ହେ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ
ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟ କେରଳ ଦେଶର ରାଜା ସୁତ ।
ପିତା ମରନ୍ତେ ସେହି ଯେ ହୋଇଲା ଅନାସ୍ତ
ସେ ଦେଶର ଅନ୍ୟ ନାମ କୁନ୍ତଳ ଅଟଇ ।
ଚନ୍ଦ୍ରହାସେ ରାଜାକଲେ ସେ ଦେଶକୁ ନେଇ
ମହାବୀରବର ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟ ଯେ ଅଟଇ ।
ତିନିପୁରେ ତାହାର ସମାନ ବୀର ନାହିଁ ॥
ଯେତେ ଯେତେ ବୀରମାନେ ଅଛନ୍ତି ତୁମ୍ଭର
ଶତାଂଶେ ନୋହିବେ ସମ ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟଙ୍କର ॥
ଶୁଣିଣ ଋଷିଙ୍କ ବାଣୀ ବୋଲନ୍ତି ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ।
ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟର ଚରିତ କୁହ ତପୋଧନ ॥
ନାରଦ ବୋଲନ୍ତି ଅଶ୍ୱ ନିମନ୍ତେ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ।
ଚଞ୍ଚଳ ହୋଇଣ ଅଛି ତୁମ୍ଭର ତ ମନ ॥
ହସ୍ତିନାରେ ଯୁଧିଷ୍ଠିର ଅତି ଶଙ୍କାକୁଳ ।
ସମୟେ କହିବି ମୁହିଁ ସେ ସର୍ବ ଖବର ॥
ଅର୍ଜ୍ଜୁନ କହିଲେ ମୁନି ସତ ଉପଦେଶ ।
ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଅପେକ୍ଷା ନ କରଇ ବହୁତ ॥
ଯା ହେଉ ବିସ୍ତାର କର ସେ ସବୁ ବୃତ୍ତାନ୍ତ ।
କହି ମୋ ସଂଶୟ ଫେଡ଼ ଆହେ ତପୋବନ୍ତ
ନାରଦ ବୋଇଲେ ଶୁଣ କୁନ୍ତୀ ଦେବୀ ଶିଷ୍ୟ
ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟଙ୍କ ଚରିତ ସୁମଧୁର ରସ ॥
ସୁଧର୍ମି ବୋଲିଣ କେରଳର ନରବର ।
ଶୁଭ ଯୋଗେ ଜନ୍ମହେଲା ତାହାଙ୍କ କୁମର ॥
କୁମର ଜନ୍ମ ହେବାର କିଛି ଦିନ ପରେ ।
ଶତ୍ରୁମାନେ ଆକ୍ରମଣ କଲେ ସେ ରାଜାରେ ॥
ଯୁଦ୍ଧେ କେରଳ ରାଜନ ପରାସ୍ତ ହୋଇଲେ ।
ତାଙ୍କ ମରନ୍ତେ ତାହାଙ୍କ ସ୍ତିରି ଦଗ୍ଧହେଲେ ॥
ରାଜ୍ୟର ବିପଦ ଦେଖି ରାଜାଙ୍କର ଧାଈ ।
ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟଙ୍କୁ ନେଇଣ ଗଲାକ ପଳାଇ ॥
କୁନ୍ତଳ ରାଜ୍ୟରେ ଯାଇଁ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲା ।
ରାଜାଙ୍କୁ ସବୁ ଘଟଣା ବୁଝାଇ କହିଲା ॥
ଶୁଣି କୌନ୍ତଳ ରାଜନ ଏକ ପୁରେ ନେଇ ।
ଧାତ୍ରୀସହ ରଖାଇଲେ କୁମରଙ୍କୁ ତହିଁ ॥
ସେହି ଦାସୀ ଅତି କଷ୍ଟେ ଯାହା ଉପାର୍ଜ୍ଜନ ।
କରେ ତହିଁରେ ବଞ୍ଚାଏ ବାଳକ ପରାଣ ॥
ବୃଦ୍ଧାବସ୍ଥା ହେତୁ ଦାସୀ ଜୀବନ ତେଜିଲା ।
ବାଳକ ଏକାକୀ ଘରେ ଅନାଥ ହୋଇଲା ॥
ଭଗବାନଙ୍କ କୃପାରେ ନରନାରୀମାନେ ।
ଖାଦ୍ୟ ଦେଇଣ ପାଳନ୍ତି ଶିଶୁକୁ ଯତନେ ॥
ଅତ୍ୟନ୍ତ ସୁନ୍ଦର ରୂପ ଅଟଇ ତାହାର ।
ଛଅ ଆଙ୍ଗୁଠି ଅଛଇ ତା ବାମ ପାଦର ॥
ଏହିପରି ପାଞ୍ଚବର୍ଷ ସେ ବାଳକ ହେଲା ।
ନଗ୍ରେ ବୁଲି ଭିକ୍ଷାକରି ଜୀବନ ପୋଷିଲା ॥
ବାଳକ ସୁନ୍ଦର ରୂପ ଦେଖି ନାରୀମାନେ ।
ସାଧ ମତେ ଖାଦ୍ୟ ଆଦି ଦିଅନ୍ତି ବହନେ ॥
ହଳଦି ତଇଲ ତାର ଅଙ୍ଗରେ ଲେପନ୍ତି ।
ଏହିପରି ସେ ବାଳକ ଚଳେ ନିତି ପ୍ରତି ॥
ଭଗବାନ ନାମ ଗୁଣ ସଦା ଗାଉଥାଇ ।
ତାକୁ ଦୟାକଲେ ପ୍ରଭୁ କମଳାର ସାଇଁ ॥
ନିଜେ ତାକୁ ମହାପ୍ରଭୁ ଶାଳଗ୍ରାମ ଦେଲେ ।
ସେ ଦିନୁ ସେ ପୂଜା ତାକୁ ଆନନ୍ଦରେ କଲେ
ହାତରେ ଧରଇ କେବେ କଳରେ ଯାକଇ ।
ପଚାରିଲେ ପଥର ବୋଲିଣ ସେ କହଇ ॥
ଏକଦିନେ ମନ୍ତ୍ରୀବର ଭୋଜି ଦେଉଥିଲେ ।
ବ୍ରାହ୍ମଣ ସହିତ ଶିଶୁ ସେଠାରେ ମିଳିଲେ ॥
ଦୁଷ୍ଟବୁଦ୍ଧି ସମସ୍ତଙ୍କୁ କଲା ସମାଦର ।
ଶିଶୁର ଉପରେ ତାର ପଡିଲା ନଜର ॥
ଦେଖିଲା ଅପୂର୍ବ ରୂପ ସୁଲକ୍ଷଣବନ୍ତ ।
ଅଷ୍ଟାଦଶ ଚିହ୍ନ ଦେହେ ଅଛି ବିରାଜିତ ॥
ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କୁ ପୁଛିଣ ବୋଲଇ ମନ୍ତ୍ରୀବର ।
ଏ ବାଳକ କାହାପୁତ୍ର କହ ମୋ ଆଗର ॥

ବ୍ରାହ୍ମଣ ବୋଇଲେ ଅମ୍ଭେ କିଛିହିଁ ନ ଜାଣୁ
ଅଷ୍ଟାଦଶ ଚିହ୍ନ ଦେଖାଯାଏ ଯାର ତନୁ ॥
ନିଶ୍ଚେ ଦିନେ ନରବର ହେବ ଏ ନନ୍ଦନ ।
ଏସନ କହିଣ ମୁନି କରିଲେ ପ୍ରସ୍ଥାନ ॥
ନିଜ ନାରୀ ପାଶେ ତହୁଁ ଗଲା ମନ୍ତ୍ରୀବର ।
କହିଲେ ସଜନୀ ଶୁଣ ବଚନ ମୋହର ॥
ଆମ୍ଭ ରାଜା ଅପୁତ୍ରିକ ପୁତ୍ର ତାର ନାହିଁ ।
ଭାବିଥିଲି ମୋ ମଦନ ହେବ ନୃପସାଇଁ ॥
କାହୁଁ ଏକ ବାଳକ ଯେ ଏଠାକୁ ଆସିଛି ।
ରାଜପୁତ୍ର ପ୍ରାୟ ତାର ଶରୀର ଦିଶୁଛି ॥
ମୁନି ଋଷିଏ କହିଲେ ମୋହର ଆଗର ।
ଅଷ୍ଟାଦଶ ଚିହ୍ନ ଅଛି ହେବ ନୃପବର ॥
ରାଜନ ଜାଣିଲେ ନିଶ୍ଚେ ନେବ ଏ କୁମର ।
ଅଧର୍ମ ହେଉ ପଛକେ ପ୍ରାଣ ନେବି ତାର ॥
ଚଣ୍ଡାଳ ଜାତିମାନଙ୍କୁ ଡକାଇ ଆଣିଣ ।
ବୋଇଲେ ସେ ଦୁଷ୍ଟ ବୁଦ୍ଧି ଗୋପନ କରିଣ
ଏ ବାଳକକୁ ନେଇଣ ବନସ୍ତ ମଧ୍ୟରେ ।
ବେଗେ ମାରି ରକ୍ତ ଆଣ ମୋହର ପାଶରେ ॥
ତୁମ୍ଭମାନଙ୍କୁ ବହୁତ ପୁରସ୍କାର ଦେବି ।
ବିପଦ ସମୟେ ମୁହିଁ ସାହା ହେଉଥିବି ॥
ଗୋରୁ ଗାଈ ଗଧ ଘୋଡ଼ା ମହିଷ ଆବର ।
ଯାହା ମାଗିବ ତାହା ମୁଁ ଦେବି ପୁରସ୍କାର ॥
ଆଜ୍ଞାମାତ୍ରେ ଚଣ୍ଡାଳେ ପିଲାକୁ ଘେନିଗଲେ ।
ନିବିଡ଼ ବନ ମଧ୍ୟରେ ଯାଇ ପହଞ୍ଚିଲେ ॥
ସୂର୍ଯ୍ୟତେଜ ପଶି ନ ପାରଇ ସେ ବନରେ ।
ଖଡ୍ଗ ଧଇଲେ ଶିଶୁ ମାରିବା ଆଶାରେ ॥
ଦେଖିଣ ଏସନ ରୀତି ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟ ମନେ ।
ଶାଳଗ୍ରାମକୁ ସେ ଧରି ସ୍ମରେ ଜନାର୍ଦ୍ଦନେ ॥
ହେ ପ୍ରଭୁ କମଳାପତି ଗଜ ଉଦ୍ଧାରଣ ।
ମୃଗୁର୍ଣୀକୁ ବିପଦରୁ କରିଛ ତାରଣ ॥
ଅହେ ଦୟାମୟ ମୁହିଁ ମରି ଯାଉଅଛି ।
ରକ୍ଷାକର ରକ୍ଷାକର ଅହେ ନନ୍ଦ ବତ୍ସ ॥
ଦୁଷ୍ଟବୁଦ୍ଧି ମନ୍ତ୍ରୀ ବୋଲେ ଏ ଚଣ୍ଡାଳଗଣ ।
ବିନାଦୋଷେ ମୋତେ ପ୍ରଭୁ କରିବେ ନିଧନ
ରକ୍ଷାକର ଦୀନବନ୍ଧୁ ଦୁଃଖୀର ଶରଣ ।
ତୁମ୍ଭେ ନ ରଖିଲେ ମୁହିଁ ହୋଇବି ଅନାଥ ॥

ସ୍ତବେ ତୁଷ୍ଟ ହୋଇ ହରି ଚଣ୍ଡାଳଗଣଙ୍କ ।
ହୃଦୟେ ବିରାଜ କଲେ କମଳାନାୟକ ॥
ତହୁଁ ଚଣ୍ଡାଳେ ବୋଲନ୍ତି ଏ ପିଲା ସୁନ୍ଦର ।
ଅଷ୍ଟାଦଶ ଚିହ୍ନ ଅଙ୍ଗେ ଅଛଇ ଏହାର ॥
ବିଷ୍ଣୁ ପ୍ରାୟେ ତେଜ ଦେଖାଯାଏ ତ ଏହାର
ନିଶ୍ଚୟ ଏ ରାଜ୍ୟର ହୋଇବ ନରବର ॥
କେଉଁ ପାପୁଁ ହୀନକୁଳେ ଜନମ ଆମ୍ଭର ।
ଶିଶୁହତ୍ୟା କଲେ ପଡ଼ିବୁ ନରକର ॥
ଏସନ ଭାବିଣ ତାର କନିଷ୍ଠ ପାଦର ।
ଅଧିକା ଆଙ୍ଗୁଠି ଗୋଟି କାଟିଲେ ସତ୍ୱର ॥
ତାହା ନେଇକରି ସର୍ବେ ମନ୍ତ୍ରୀପାଶେ ଦେଲେ
ବହୁ ପୁରସ୍କାର ପାଇ ଗୃହେ ଫେରିଗଲେ ॥
ଏଣେ ଅରଣ୍ୟେ ବାଳକ କରଇ ରୋଦନ ।
ଶୁଣିଣ ଆସିଲେ ତାହା ସର୍ବ ଜୀବଗଣ ॥
ଭଗବାନଙ୍କ ଦୟାରୁ ସର୍ବେ ରୁଣ୍ଡହେଲେ ।
ମୃଗମାନେ ପାଦ ଚାଟି ଘାଅ ଶୁଖାଇଲେ ॥
ସର୍ପମାନେ ଫଣାପରେ ଶୁଆନ୍ତି ଯତନେ ।
ଅନ୍ୟ ଜୀବ ଫଳମୂଳ ଦିଅନ୍ତି ସେ ସ୍ଥାନେ ॥
ତାହା ଖାଇଣ ବାଳକ ବଞ୍ଚିଣ ରହିଲା ।
ଏକଦିନେ କୁଳିନ୍ଦ ଶବର ବନେ ଗଲା ॥
ବନର ରାଜନ ସେହୁ ଶବର ଅଟଇ ।
ପରମ ଧାର୍ମିକ ବିଷ୍ଣୁଭକ୍ତ ଅଟେ ସେହି ॥
ରାଜା ଆଜ୍ଞାରେ ସେ ବନେ ଅଟେ ନରବର ।
ଶିକାରକୁ ଯାଇ ମିଳେ ବାଳକ ପାଶର ॥
ଦେଖିଲା ସର୍ପ ଫଣାରେ କରିଛି ଶୟନ ।
ବନ ଜୀବମାନେ ବସି ଅଛନ୍ତି ପାଶେଣ ॥
ଦେଖିଣ ଶବର ରୂପ ବନ ଜୀବମାନେ
ଭୟରେ ପଳାଇଗଲେ ସେହୁ ଏଣେ ତେଣେ
ରାମ କୃଷ୍ଣ ନାମ ଧରି ବାଳକ ରୋଦଇ ।
ଦେଖି କୁଳିନ୍ଦ ଶବର ତାହା ପାଶେ ଯାଇ ॥
କୋଳକେ ଧରି ତାହାକୁ ବୋଇଲା ବଚନ ।
କପାଇଁ କାନ୍ଦୁଣ ଅଛୁ କାହାର ନନ୍ଦନ ॥
ଶରଦ ଚନ୍ଦ୍ରମା ପ୍ରାୟେ ତୋ ମୁଖ ଦିଶଇ ।
ତୁହିଁ ଦେଖି ମାତ୍ରେ ମନ ଆନନ୍ଦ ହୁଅଇ ॥
ଜାଣିଲି ତୋହର ପିତା ଅଟନ୍ତି ଶ୍ରୀହରି ।
ନୋହିଲେ କି ଏ ବନରେ ଥାନ୍ତୁ ଦେହଧରି

ସଙ୍ଗୀ ଲୋକମାନଙ୍କୁ ସେ ଡାକିଣ କହିଲା ।
ହରି କୃପାବଳେ ମୋରେ ପୁତ୍ର ପ୍ରାପ୍ତି ହେଲା
ପୁତ୍ର ମୋର ନ ଥିବାରୁ ପ୍ରଭୁ କୃପାକଲେ ।
ବିଷ୍ଣୁ ଭକ୍ତ ପୁତ୍ର ମୋ କୋଳରେ ଆଣିଦେଲେ
ଏହା ଯୋଗୁ ଯଶ ମୋର ବଢ଼ିବ ବହୁତ ।
ଏସନ କହି ଘୋଡ଼ାରେ ବସାଇ ତୁରିତ ॥
ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟଙ୍କୁ ନେଇଣ ପୁରେ ପ୍ରବେଶିଲା ।
ପରମ ବୈଷ୍ଣବ ପୁତ୍ର ପାଇଲି ବୋଇଲା ॥
ବଡ଼ରାଣୀଙ୍କର କୋଳେ ଦେଇଣ କୁମର ।
ଅତ୍ୟନ୍ତ ଆନନ୍ଦ ମନ ହୋଇଲା ଶବର ॥
ସକଳ ଚରିତ ସେ କହିଲା ରାଣୀପାଶ ।
ବୋଇଲା କୁମର ଗୋଟି ଦେଲେ ପୀତବାସ
ଏସନ ଶୁଣିଣ ରାଣୀ ଆନନ୍ଦ ହୋଇଲା ।
କୋଳେ ଧରି ପୁତ୍ର କଷ୍ଟ ପାଶୋରିଣ ଦେଲା
ବ୍ରାହ୍ମଣ ଋଷିଏ ଆସି ପୁତ୍ରଙ୍କୁ ଦେଖିଲେ ।
କଲ୍ୟାଣ କରିଣ ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟ ନାମ ଦେଲେ ॥
ଜ୍ୟୋତିଷ ଗଣକୁ ରାଇ ଗଣନା କରିଲା ।
ରାଜା ଯୋଗ୍ୟ ଅଟେ ଏହି ବୋଲିଣ ଜାଣିଲା
ପରମ ବୈଷ୍ଣବ ବିଷ୍ଣୁ ଭକ୍ତ ଏ ହୋଇବ ।
ରାଜା ହୋଇ ପୃଥିବୀରେ ଯଶ ଏ ରଖିବ ॥
ଏହିପରି ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟ ରହିଲା ତା ଘରେ ।
ବିଦ୍ୟା ଶିକ୍ଷା କଲା ସେ ସପ୍ତମ ବରଷରେ ॥
ଦିନରାତି ହରିପାଦେ ଚିତ୍ତ ଦେଇଥାଇ ।
ଶ୍ରୀରାମ ଗୋବିନ୍ଦ ସଦା ତୁଣ୍ଡରେ ଜପଇ ॥
ଅଷ୍ଟମ ବରଷ ଯହୁଁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଲା ।
ମେଖଳ ବନ୍ଧନ କଲେ ବେଦ ସେ ପଢ଼ିଲା ॥
ବେଦକୁ ପଢ଼ି ଜାଣିଲା ଶ୍ରୀହରି ଶରୀର ।
ବେଦ ଭିନ୍ନୁ ଶାସ୍ତ୍ର ନାହିଁ ସଂସାର ମଧ୍ୟର ॥
କୁଳିନ୍ଦ ମେଧାବୀ ରାଣୀ ଆନନ୍ଦେ କୋଳରେ
ଧରିଣ କୁମରଙ୍କୁ ବହୁତ ସୁଖୀ ହେଲେ ॥
ତହୁଁ ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟ ଧନୁର୍ବିଦ୍ୟା ଶିକ୍ଷାକଲା ।
ଭକ୍ତି ଧନୁ ସଙ୍ଗେ ନିଜ ହୃଦ ଗୁଣକଲା ॥
ଉଚ୍ଚାଟ ମୋହନ ବଶୀକରଣ ସ୍ତମ୍ଭନ ।
ସମସ୍ତ ଶିଖିଣ ମାତ୍ର କରେ ହରିନାମ ॥
ଅଶ୍ୱ ଚଢ଼ି ଦିଗ ବିଜେ କରି ବାହାରିଲା ।
ଭକ୍ତିବଳେ ଦେଶେ ସବୁ ରାଜାଙ୍କୁ ଜିଣିଲା ॥

ଅତି ବଳବନ୍ତ ରାଜା ସମରେ ନିପୁଣ
ହରିଭକ୍ତି ବିନା ସେହି ନ ଜାଣଇ ଆନ ॥
ଶୁଣି ଅର୍ଜୁନ ବୋଇଲେ ହେ ନାରଦ ଯତି ।
କିପରି ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟଙ୍କୁ ଜିଣିବା ଏ ଭ୍ରାନ୍ତି ॥
ଧ୍ରୁବ ଧ୍ରୁବ ମଣ୍ଡଳରେ ବଳି ପାତାଳରେ ।
ଲଙ୍କାପୁରେ ବିଭୀଷଣ ହନୁ ମୋ ରଥରେ ॥
ବ୍ରହ୍ମଲୋକେ ବ୍ରହ୍ମା ପୁଣି ତାଣ ତପୀମଣି ।
ଏମାନେ ଶ୍ରୀହରିଙ୍କର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଭକ୍ତ ଜାଣି ॥
ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟ ଏମାନଙ୍କଠାରୁ ବଳି ଜାଣ ।
ତାହାର ଦିଗ ବିଜୟ କହନ୍ତୁ ଆପଣ ॥
ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟ ବୀର ପିତାମାତାଙ୍କୁ କହିଣ ।
ଦିଗବିଜୟ ପାଇଁ ସେ ବାହାରିଲା ପୁଣ ॥
କୁଳିନ୍ଦ ବୋଇଲା ଛନ୍ତି ଦୁର୍ଜୟ ରାଜନ ।
କିପରି ତାହାଙ୍କ ସଙ୍ଗେ କରିବୁ ତୁ ରଣ ॥
ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟ ବୋଲେ ପିତା ମାତା କଲ୍ୟାଣରେ
ଶ୍ରୀହରିଙ୍କ କୃପାରେ ମୁଁ ଜିଣିବି ସକଳେ ॥
ଶୁଣି କୁଳିନ୍ଦ ବୋଲଇ ଶୁଣରେ କୁମର ।
ଅମ୍ଭ ରାଜା ଅଟନ୍ତି କୋନ୍ତଳ ନରବର ।
ଦୁଷ୍ଟବୁଦ୍ଧି ନାମେ ମନ୍ତ୍ରୀ ଅଛଇ ତାଙ୍କର ।
ତାଙ୍କ ବିନୁ ରାଜା ନ ଜାଣଇ ଅନ୍ୟ ବୀର ॥
ସେ ଅମ୍ଭଙ୍କୁ ଏହି ଦେଶ ଦେଇଣ ଅଛନ୍ତି ।
ଆମ୍ଭେ କର ଦେଉ ତାଙ୍କୁ ପାଉ ଏହି କ୍ଷିତି ॥
ଅମ୍ଭ ରାଜାଙ୍କର ବହୁ ଶତ୍ରୁ ଯେ ଅଛନ୍ତି ।
ତାହାଙ୍କୁ ପ୍ରାଣ ପଣରେ ନୃପତି ଡରନ୍ତି ॥
ଶୁଣି ଏସନ କୁମର ନମସ୍କାର କଲା ।
ସୈନ୍ୟ ଘେନି ସମରକୁ ବେଗେ ବାହାରିଲା ॥
ଯୁଦ୍ଧକରି ଜିଣିଲାକ ସର୍ବ ରାଜାଗଣ ।
ସେମାନଙ୍କ ଧନ ରତ୍ନ ଆଣିଲା ବହନ ॥
ଏକା ହୋଇ ଗୁରୁ ଦିଗ ରାଜାଙ୍କୁ ଜିଣିଲା ।
କୋନ୍ତଳ ନୃପତିଙ୍କ ଅଭୟ କରାଇଲା ॥
ଶତ୍ରୁ ଜନମାନଙ୍କୁ ସେ କରିଣ ବିନାଶ ।
ମହାବୀର ବୋଲାଇଲା ତହୁଁ ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟ ॥
ଚନ୍ଦନାବତୀ ପୁରକୁ ରାଜଧାନୀ କଲା ।
ବହୁତ ଭଣ୍ଡାର ସେହିଠାରେ ରଖାଇଲା ॥
ନିତ୍ୟେ ମାତା ପିତାଙ୍କୁ ସେ ଦୋଳାରେ ବସାଇ
ବିଷ୍ଣୁ ପ୍ରତିମା ପରାଏ ପୂଜା କରୁଥାଇ ॥

ବହୁ ପ୍ରଜାମାନେ ଆସି ସେ ଦେଶେ ରହିଲେ
ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟ ରୁପେ ନାରୀ କାମେ ଘାରି ହେଲେ
ମଦନର ପ୍ରାୟେ ଶୋଭା ଦିଶଇ ତାହାର ।
ବିଷ୍ଣୁ ପରାୟଣ ସେହି ବୈଷ୍ଣବ ଆକାର ॥
କୁଳିନ୍ଦ ଅନେକ ଋଷିମାନ ଡକାଇଲା ।
ମହାସମ୍ଭର୍ବରେ ଚନ୍ଦ୍ରହାସେ ରାଜା କଲା ॥
ଅଭିଷେକ ହେଲା ବସି ସିଂହାସନ ପରେ ।
ମହାଦେବ ବୋଲେ ଶୁଣ ଏଥୁ ଅନନ୍ତରେ ॥

ଇତି ଶ୍ରୀ ଜୈମିନି ଭାରତେ ହରିଭକ୍ତି
ରସଲୀଳା ସାର କଥା ପ୍ରବନ୍ଧେ ନାମ
ଦ୍ୱାତ୍ରିଂଶୋଽଧ୍ୟାୟଃ

ତ୍ରୟସ୍ତ୍ରିଂଶ ଅଧ୍ୟାୟ

କରୋତି ନାମ ନାତଙ୍କେ ବ୍ୟବଧାୟ ମିତସ୍ତତଃ
ଫଳ ପୁନସ୍ତୁଦେବାସ୍ୟ ଯଦାତ୍ରି ଧର୍ମ୍ମ ନସଂସ୍ଥିତଂ

'ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟଙ୍କ କୋନ୍ତଳରାଜ୍ୟେ ଗମନ, ପଥେ ବିଷୟାର କୌଶଳ ଓ ମଦନଙ୍କ ସହିତ ସାକ୍ଷାତ

ଜୈମିନି ବୋଲନ୍ତି ଶୁଣ ରାଜା ଜନ୍ମେଜୟ
ଏଥୁଅନ୍ତେ ଯାହା ହେଲା ଶୁଣ ସେ ବିଷୟ ॥
ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟ ନରପତି ହୋଇଣ ରାଜ୍ୟରେ ।
ଘୋଷଣାସେଦେଲାବେଗେତାହାରରାଜ୍ୟରେ
ମୋହ ରାଜ୍ୟେ ଯେତେକ ଅଛନ୍ତି ପ୍ରଜାଗଣ ।
ସର୍ବେ ଏକାଦଶୀ ବ୍ରତ କରିବେକ ଜାଣ ॥
ରାଜା ଆଜ୍ଞା ମତେ ସର୍ବେ ଏକାଦଶୀ କଲେ ।
ବିଷ୍ଣୁ ପରାୟଣ ତହିଁ ସମସ୍ତେ ହୋଇଲେ ॥
ଦଶମୀଦିନ ହବିଷ୍ୟ ସମସ୍ତେ କରନ୍ତି ।
ଏକାଦଶୀଦିନ ଉପବାସରେ କଟାନ୍ତି ॥
ରାତ୍ରି ମଧ୍ୟ ଜାଗରେ କଟାନ୍ତି ସେ ଦିନ ।
ଦ୍ୱାଦଶୀରେ ହବିଷ୍ୟାନ୍ନ କରନ୍ତି ଭୋଜନ ॥
ଏହିପରି ସର୍ବେ ସେ ଦେଶରେ ପୂଜାକଲେ ।
ପରମ ଧାର୍ମିକ ସର୍ବେ ଶ୍ରୀହରି ସେବାରେ ॥
କୁଳିନ୍ଦ ପୁତ୍ରକୁ ବୋଲେ ଶୁଣ ମୋ ବଚନ ।
କରନେଇ ଦିଅ ବାବୁ କୋନ୍ତଳ ରାଜନ ॥
ମନ୍ତ୍ରୀକୁ ମଧ୍ୟ କେତେକ ଦେବୁ ବାପ ନେଇ
ଏସନ ଶୁଣିଣ ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟ ନରସାଇଁ ॥
ମହାଜନ ଦେଇଣ ତୁରିତେ ପେଶି ଦେଲା ।
ରାଜାକର ମନ୍ତ୍ରୀକର ପଠାଇଣ ଦେଲା ॥
ମହାଜନମାନେ ନେଇ ରାଜା କରେ ଦେଲେ
ମନ୍ତ୍ରୀକୁ ଦିଅନ୍ତେ ମନ୍ତ୍ରୀ ମନରେ ଭାବିଲେ ॥
ସକଳ ଖବର ବୁଝି ବିଚାରିଲେ ମନ ।
ବଳାତ୍କାରେ ନେବି ତାହାର ରାଜ୍ୟ ଧନ ॥
ବଡ଼ ହେଲେ ପ୍ରଜା ମୁନିବଙ୍କୁ ନ ମାନନ୍ତି ।
ଏସନ ମନେ ଭାବିଣ ଦୁଷ୍ଟବୁଦ୍ଧିମନ୍ତ୍ରୀ ॥
କହିଲେ କାଲିରେ ଯାଇଁ ତଣ୍ଡିଣ ଆଣିବି ।
ରାଜ୍ୟରୁ ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟକୁ ଦୂର କରି ଦେବି ॥
ଏସନ ଭାବି ଚରକୁ ବୋଇଲା ବଚନ ।
କିଛି ଜଳ ପାନ କର ଆଜ ମୋ ପୁରେଣ ॥
ଚରମାନେ ବୋଇଲେ ହେ ଏକାଦଶୀ ବ୍ରତ
ଆଜ ଆମ୍ଭେମାନେ କେବେ ନ ଭୁଞ୍ଜିବୁ ଭାତ
ଶୁଣି ମନ୍ତ୍ରୀବର ବୋଲେ ଜାତରେ ଚଣ୍ଡାଳ ।
ଏକାଦଶୀ ବ୍ରତ ପୁଣି କରନ୍ତି ପାମର ॥
କାଲି ଯାଇ କୁଳିନ୍ଦକୁ ଧରିଣ ଆଣିବି ।
ନଗ୍ରଯାକ ତାହାର ମୁଁ ଉଜାଡ଼ିଣ ଦେବି ॥
ମୁଦା ନାମେ କାର୍ଯ୍ୟୀ ଥିଲା ସେ ଦୁଷ୍ଟବୁଦ୍ଧିର
ତାହାର ସହିତ ମନ୍ତ୍ରୀ କଲେକ ବିଚାର ॥
ବୋଇଲେ କୁଳିନ୍ଦ ଅଟେ ଜାତରେ ଶବର ।
ଧନ ହେତୁ ନ ମାନିଲା ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ପାମର ।
କାଲି ତାକୁ ସାଙ୍କୋଳି ଦେଇଣ ହୋ ମାରିବା
ସମସ୍ତ ଧନ ରତନ ତାହାର ଆଣିବା ॥
ପରଦିନ ପ୍ରଭାତରୁ ଉଠି ମନ୍ତ୍ରୀବର ।
ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ପୁତ୍ର ମଦନକୁ ଦେଇ ରାଜ୍ୟଭାର ॥
ସୈନ୍ୟଙ୍କୁ ଆଣିଣ ବୋଲେ ବେଗେ ସଜହୁଅ
କୁଳିନ୍ଦ ଦେଶକୁ ଯିବି ଅସ୍ତ୍ର ଶସ୍ତ୍ର ସହ ॥
ଆଜ୍ଞାମାନେ ସୈନ୍ୟଗଣ ତୁରିତେ ଆସିଲେ ।
ଦେଖିଣ ମନ୍ତ୍ରୀର ଝିଅ ବିଷୟା ଯେ ବୋଲେ
ହେ ତାତ ଚଉଦବର୍ଷ ହୋଇଛି ମୋହର ।
ମୋହର ବେଦନା କିଛି ନ ଜାଣ ପିଅର ॥

ପୃ ୨୮୫ ପୃଷ୍ଠା

ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟ ଓ ବିଷୟା

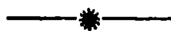
ନିଦ୍ରାବଶେ ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟ ଅଚେତନ ଥିଲା ।
ବିଷୟା ତା ପାଶେ ଯାଇ ପତ୍ରକୁ ପଢ଼ିଲା ॥

ତୁମ୍ଭେ ଅଟ ମନ୍ତ୍ରୀବର ଅତି ବୁଦ୍ଧିମନ୍ତ ।
ମୋହର ପାଇଁ ଆଣିବ ଉତ୍ତମ ପଦାର୍ଥ ॥
ଏସନ କହିଣ ନୃପସ୍ୱା ଯେ ଗୃହେ ଗଲା ।
ସୈନ୍ୟ ଧର ମନ୍ତ୍ରୀ କୁଳିନ୍ଦପୁରେ ଚଳିଲା ॥
ଦେଖିଣ ନଗର ଶୋଭା ଅତି ବଡପନ ।
ସ୍ୱର୍ଗପୁର ଶୋଭାଠାରୁ ବଳି ଦିଶେ ପୁଣି ॥
ମନ୍ତ୍ରୀ ଆଗମନ ଜାଣି କୁଳିନ୍ଦ ରାଜନ ।
ପୁତ୍ରସହ ଆସି ନେଲା ସମ୍ମାନ କରଣ ॥
ମନ୍ତ୍ରୀବର ପଚାରିଲେ ଶୁଣ ନୃପବର ।
କେବେ ଜାତ ହେଲା ଏହି ପୁତ୍ର ଗୁଣାଧାର ॥
କିପାଇଁ ପୁତ୍ରର ଜନ୍ମ ବାରତା ନ ଦେଲ ।
ଏହା କି ତୁମ୍ଭ ଉଚିତ ବିଚାର ତା ବୋଲ ॥
ଏହା ଶୁଣିଣ କୁଳିନ୍ଦ କରନ୍ତି ଉତ୍ତର ।
ମୃଗୟାର୍ଥେ ବନେ ଯାଇ ପାଇଲି କୁମର ॥
ଯେ ଦିନୁ ଏହାକୁ ଆଣି ଯତ୍ନରେ ପାଳିଲି ।
ବହୁ ଧନବାନ ଏହା ସକାଶେ ମୁଁ ହେଲି ॥
ଶୁଣି ମନ୍ତ୍ରୀବର ମୁଖ ହେଲା ଶ୍ରୀହୀନ ।
ଭାବିଲା ଏ ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟ ନିଶ୍ଚେ ହେବ ଜାଣ ॥
ଯାହାକୁ ମାରିବା ପାଇଁକି ବନେ ପଠାଇଲି ।
ସେହି ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟ ଏହି ନିଶ୍ଚୟ ଜାଣିଲି ॥
କିପରି ମାରିବ ଯାହାକୁ ମନେ ବିଚାରିଲା ।
ଏକ କୃତ୍ରିମ ବୁଦ୍ଧି ଯେ ତହିଁ ପ୍ରକାଶିଲା ॥
ବୋଇଲା ଆରେ କୁଳିନ୍ଦ ଶୁଣ ମୋ ବଚନ ।
ରାଜଲକ୍ଷ୍ମୀ ପ୍ରାପ୍ତ ହେଉ ତୁମ୍ଭର ନନ୍ଦନ ॥
ଏବେ ଗୁରୁତର କାର୍ଯ୍ୟ ଅଛଇ ମୋହର ।
ପଠାଅ ତୁମ୍ଭ କୁମର ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟ ବୀର ॥
ଲେଖା ନେଇ ମୋ ପୁତ୍ର ମଦନ ପାଶେ ଯିବ
ବାରତା କହିଣ ତାକୁ ଫେରିଣ ଆସିବ ॥
ଏସନ କହିଣ ମନ୍ତ୍ରୀ ପତ୍ର ଯେ ଲେଖିଲା ।
ଆଜ୍ଞା ପ୍ରମାଣେ ଛେଦିବୁ ତୁ ଏହାର ଗଳା ॥
ଆମ୍ଭ ସର୍ବ ରାଜ୍ୟଧନେ ଏ ଅନିଷ୍ଟକାରୀ ।
ଶତ୍ରୁ ହୋଇ ପଶ୍ଚାତରେ ହେବ ଅଧିକାରୀ ॥
ରୂପଗୁଣ ଦେଖି ଯାହାକୁ କେବେ ନ ଭୁଲିବୁ ।
ନ ମାରିଲେ ପଶ୍ଚାତେ ତୁ କଷ୍ଟକୁ ଲଭିବୁ ॥
ଏପରି ଲେଖିଣ ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟ କରେ ଦେଲା ।
ପତ୍ରକୁ ନ ଫିଟାଇବୁ ତଆର କହିଲା ॥

ଶୁଣି ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟ ମହା ଆନନ୍ଦ ହୋଇଣ ।
ପତ୍ର ଘେନି ପିତା ପାଦେ ପଡ଼ିଣ ବହନ ॥
ଜନନୀଙ୍କ ପାଦେ ବୀର ପ୍ରଣାମ କରିଲା ।
ସମସ୍ତ ଘଟଣା ତାଙ୍କଠାରେ ଜଣାଇଲା ॥
ଶୁଣି ମେଧାବୀ ରାଣୀ ଯେ ବସ୍ତ୍ର କବଚରେ ।
ପୁତ୍ରର ଅଙ୍ଗକୁ ହସ୍ତ ବୁଲାଇ ସ୍ନେହରେ ॥
କଲ୍ୟାଣ କରିଣ ସେ ବୋଇଲେ ଏହି ବାଣୀ
କନ୍ୟାରତ୍ନ ଲଭ କର ରେ କୁମରମଣି ॥
ତହୁଁ ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟ ଅଶ୍ୱ ଉପରେ ଚଢ଼ିଣ ।
ଆନନ୍ଦେ କୋନ୍ତଳ ରାଜ୍ୟେ କରିଲା ଗମନ ॥
ଗୁରୁଜଣ ଅନୁଚର ସଙ୍ଗତରେ ନେଲା ।
ନିବିଡ଼ ବନ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲା ॥
ବନବାସୀମାନେ ଦେଖି ସମାଦର କଲେ ।
ଫଳଫୁଲ ଦେଇ ଚନ୍ଦ୍ରହାସେ ତୋଷକଲେ ॥
ତହୁଁ ବୀର ଅଶ୍ୱ ଚଢ଼ି ବେଗେ ବେଗେ ଗଲା
କୋନ୍ତଳ ରାଜ୍ୟରେ ଯାଇଁ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲା
ଦେଖିଲା ନଗର ଶୋଭା ଅତି ମନୋହର ।
ଉପବନ ତହିଁ ଦିଶେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସୁନ୍ଦର ॥
ନାଗେଶ୍ୱର ଚମ୍ପକ ସେବତୀ ଟୁରୀଅନା ।
ମାଧବୀ ମାଳତୀ ଟଗର ଅବର ହେନା ॥
ନାନାପୁଷ୍ପ ମନୋହର ଦିଶଇ ସେ ବନ ।
ସୁଗନ୍ଧରେ ମନ ମୀନ ହୋଏ ତୃପ୍ତ ପୁଣ ॥
ମଧ୍ୟେ ଅଛି ପୁଷ୍କରିଣୀ ଅତି ମନୋହର ।
ସୁଗନ୍ଧ ଶୀତଳ ବାୟୁ ବହେ ନିରନ୍ତର ॥
ନନ୍ଦନ କାନନ ତୁଲ୍ୟ ସେ ବନ ଦେଖିଣ ।
ପଥଶ୍ରାନ୍ତେ ଘୋଟକରୁ ଓହ୍ଲାଇ ତକ୍ଷଣ ॥
ବଉଳ ଗଛରେ ନେଇ ଘୋଡ଼ାକୁ ବାନ୍ଧିଲା ।
ପଥଶ୍ରାନ୍ତେ ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟ ଶୟନ କରିଲା ॥
ଶୋଇଲା ବେଳେ ତାହାର କରୁ ମନ୍ତ୍ରୀ ପତ୍ର
ଭୂମିପରେ ଧୂଳିରେ ପଡ଼ିଣ ଥିଲା ସେ ତ ॥
ଦେଖ ବିଧାତାର ରୀତି ଏଣେ ମନ୍ତ୍ରୀ ସୁତା ।
ଫୁଲ ତୋଳିବା ନିମିତ୍ତ ହୋଇ ଆନନ୍ଦିତା ॥
ସଖିମାନଙ୍କୁ ସଙ୍ଗରେ ନେଇଣ ସୁନ୍ଦରୀ ।
ଫୁଲବନେ ଉପସ୍ଥିତ ହେଲା ଯାଇ କରି ॥
ଏକେ ନବ ଯଉବନୀ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସୁନ୍ଦରୀ ।
ମନ୍ଥରଗାମିନୀ ଯୋଗୀ ଯୋଗ ଭଙ୍ଗକାରୀ ॥

ସଖି ସଙ୍ଗ ଉପବନେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଣ ।
ନାନାଜାତି ଫୁଲ ତୋଳେ ଆନନ୍ଦ ହୋଇଣ
ଫୁଲତୋଳି ପୁଷ୍କରଣୀ ତଟେ ପ୍ରବେଶିଲା ।
ଘୋଟକ ବନ୍ଧା ହୋଇଛି ସେଠାରେ ଦେଖିଲା
ସର୍ବସଖି ସଙ୍ଗେ କନ୍ୟା ରଙ୍ଗେ ସ୍ନାନକଲା ।
ଓଦାଲୁଗା ଚିନ୍ଧି ପାହାଚରେ ଛିଡ଼ାହେଲା ॥
ବସ୍ତ୍ରପୁଟି କୁଚ ଦୁଇ ପର୍ବତ ନିନ୍ଦଇ ।
ବାଳଫିଟି କଳା ମେଘକୁ ନିନ୍ଦା କରଇ ॥
ତରୁତଳେ ଦେଖିଲାକ ଅପୂର୍ବ ସୁନ୍ଦର ।
ଯୁବତୀଙ୍କ ଚିତ୍ତଚୋର ଯୁବକ ସେଠାର ॥
ତରୁତଳେ ଅଚେତନ ନିଦ୍ରା ଅଛି ଯାଇ ।
ତାହାରୂପ ଦେଖି କନ୍ୟା କାମେ ହେଲା ବାଇ
ସଖୀଙ୍କି ଡାକିଣ କନ୍ୟା ବୋଇଲା ବଚନ ।
ଦେଖି ସଖି କେଉଁ ଯୁବା ସାକ୍ଷାତେ ମଦନ ॥
ଦେଖିଲା ବେଳରୁ ଚିତ୍ତ ଅଥୟ ହୁଅଇ ।
ସତେ ପ୍ରାଣନାଥ ମୋର ହୋଇବ ଗୋ ଏହି
ଯେବେ ମୋର ପୂର୍ବଜନ୍ମେ ସୁକୃତ ଗୋ ଥିବ
କୋଳେ ବସାଇବି ସଖି କରି ଜୀବଧନ ॥
ଶିବ ଶିବା ମୋ ଉପରେ ପ୍ରସନ୍ନ ହୋଇଣ ।
ସତେକି ମୋତେଗୋ ଦେବେ ବଲ୍ଲଭ କରିଣ
ଏପରି କହିଣ ରମା ପାଶେ ପ୍ରବେଶିଲା ।
ପତ୍ର ପଡ଼ିଥିବାର ଯେ ସେଠାରେ ଦେଖିଲା ॥
ମୁଦ ଫିଟାଇଣ କନ୍ୟା ପଢ଼ିଲା ପତର ।
ଦେଖିଲା ହୋଇଛି ଲେଖା ବିଷ ଦେଇ ମାର
ପତ୍ରରେ ହୋଇଛି ଲେଖା ହେ ମଦନ ବୀର
ଏହି ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟ ଅଟେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦୁର୍ବାର ॥
ବିଷଦେଇ ଏହା ପ୍ରାଣ ନାଶ ତୁ କରିବୁ ।
ତେବେ ବାବୁ ନିଶ୍ଚିନ୍ତରେ ରାଜା ତୁ ହୋଇବୁ
ପତ୍ର ପଢ଼ି କନ୍ୟା ବୋଲେ ମୋ ପିତା ଦାରୁଣ
କି ଦୋଷରେ ଅକାରଣେ ବଧିବେ ଯା ପ୍ରାଣ
ଯେତେବେଳେ ପ୍ରାଣ ମୁହିଁ ଧରି ଅଛି ଯାଙ୍କୁ
ଉପାୟେ ରଖିବି ମୋର ଜୀବନ ଧନଙ୍କୁ ॥
ଏସନ ଭାବି ବିଷୟା ଦୁର୍ଗା ସୁମରିଲା ।
ରସାଳ ବୃକ୍ଷରେ ନେଇ ନଖକୁ ମାଇଲା ॥
ଆଖିର କଜ୍ଜ୍ୱଳ ନେଇ ସେ ରସେ ଗୋଳାଇ ।
ଲେଖିଲା ସେ ଏକ ପତ୍ର ଆନନ୍ଦିତ ହୋଇ ॥

ଶୁଣ ବାବୁ ମଦନରେ ମୋହର ବଚନ ।
ଏହି ପତ୍ରବାହି ଅଟେ ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟ ଜାଣ ॥
ପରମ ଧାର୍ମିକ ଏହି ମହା ବୀରନ୍ଦ୍ର ।
ବିଷୟା ସହିତରେ କରିବୁ ବିଭାଘର ॥
ମୋହ ଯିବା ପାଇଁ ତୁ ଅପେକ୍ଷା ନ କରିବୁ ।
ଯେପରି ଶୋଭା ହୋଇବ ସେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବୁ
ବିଷ ସ୍ଥାନେ ବିଷୟା ବୋଲିଣ ଏହିପରି ।
ଲେଖିଣ ସୁନ୍ଦରୀ ଚାଟି ଦେଲା ମୁଦକରି ॥
ଚାଟି ମୁଦ କନ୍ୟା ଶିବ ଦୁର୍ଗା ସୁମରିଲା ।
ସଖିଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ ଆନନ୍ଦରେ ପୁରେ ଗଲା ॥
ଏଣେ ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟ ବୀର ଗୋଧୂଳି ସମୟେ ।
ନିଦ୍ରାତେଜି ମୁଖ ଧୋଇ ଶ୍ରୀହରିଙ୍କୁ ଧ୍ୟାୟେ ॥
ନିତ୍ୟକର୍ମ ସାରି ବୀର ବାହାର ହୋଇଲା ।
ମନ୍ତ୍ରୀର ପୁର ନିକଟେ ଯାଇଣ ମିଳିଲା ॥
ଦ୍ୱାରୀକି ବୋଇଲେ ତୁମ୍ଭେମାନେ ଶୀଘ୍ର ଯାଅ
ମନ୍ତ୍ରୀ ପୁତ୍ରଙ୍କପାଖରେ ଏସନ ଜଣାଅ ॥
କହିବ ପଠାଇଛନ୍ତି ପିତା ଯେ ତୁମ୍ଭର ।
ଲେଖାନେଇଣ ଅସିଛି ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟ ବୀର ॥
ଶୁଣି ଦୂତମାନେ ଶୀଘ୍ର ବହନ ଚଳିଲେ ।
ମନ୍ତ୍ରୀପୁଅ ମଦନକୁ ସମସ୍ତ କହିଲେ ॥
ଶୁଣିଣ ମଦନ ବେଗେ ଡକାଇଣ ନେଲା ।
ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟ ମଦନକୁ ଦେଖି ମାନ୍ୟ କଲା ॥
ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କର ଲେଖାଦେଇ ସମସ୍ତ ଖବର ।
କହିଣ ଅସନେ ବୀର ବସିଲା ସେଠାର ॥
ପିତାଙ୍କ ଲେଖା ନେଇଣ ମଦନ ସୁନ୍ଦର ।
ଫେଡ଼ି ପଢ଼ି ଜାଣିଲାକ ସକଳ ଖବର ॥

ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟ ବିଷୟା ବିବାହ

ଅତ୍ୟନ୍ତ ଆନନ୍ଦ ହୋଇ ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟେ ଦେଇ
ସମ୍ମାନ ସହିତେ ରଖାଇଲା ଘରେ ଯାଇଁ ॥
ପିତାଙ୍କର ଲେଖା କଥା ସମସ୍ତଙ୍କଠାରେ ।
ବୁଝାଇ କହିଲା ବୀର ଆନନ୍ଦ ମନରେ ॥
ଶୁଣି ସର୍ବେ ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟ ରୂପକୁ ଦେଖିଣ ।
ଆନନ୍ଦ ହୋଇଣ କଲେ ବିଭା ଅୟୋଜନ ॥

ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟ ରୂପ ଦେଖି ସର୍ବ ନରନାରୀ ।
ମଦନ ଶରରେ ଘାରି ହୋଇଲେ ନାଗରୀ ॥
ତହୁଁ ମଦନ ବିଭାର ସମ୍ଭାର ସକଳ ।
ଆୟୋଜନ କଲା ବୀର ଅତି ହରଷର ॥
ବ୍ରାହ୍ମଣ ପୁରୋହିତ ଜ୍ୟୋତିଷ ଡକାଇଣ ।
ଶୁଭଲଗ୍ନ ଦେଖି ବିଭା କଲାକ ବନ୍ଧନ ॥
ରତ୍ନ ସିଂହାସନ ପରେ ବରକନ୍ୟା ଦୁଇ ।
ବସାଇଣ ବିଧିମତେ ବିଭା କଲା ତହିଁ ॥
ବରକନ୍ୟାର ମଙ୍ଗଳ ସର୍ବେ ମନାସିଲେ ।
ଆନନ୍ଦ ମନରେ ବିଭା ବିଧି ବଢ଼ାଇଲେ ॥
ଚଉଁଗ୍ରାସି ଯୁଆଖେଳ ଆଦି ଅଧିବାସ ।
ବିଧିମତେ କରାଇଲେ ସକଳ ନାରୀଗଣ ॥
ବରକନ୍ୟା ଆନନ୍ଦରେ ଗୃହରେ ରହିଲେ ।
ଦାନ ଦକ୍ଷିଣା ଦେଇଣ ବ୍ରାହ୍ମଣେ ତୋଷିଲେ
ପ୍ରତିଘରେ ଆନନ୍ଦରେ ପତାକା ଶୋଭଇ ।
ବାଦ୍ୟନାଦରେ ନଗର ଉଚ୍ଛୁଳି ପଡ଼ଇ ॥
ମହା ସମ୍ଭ୍ରମରେ ତହିଁ ବିଭାବିଧି କଲେ ।
ଜାତି ଅଣସର ଡାକି ଭୋଜି ଏକ ଦେଲେ॥
ସର୍ବେ ଆନନ୍ଦ ମନରେ କଲ୍ୟାଣ କରିଣ ।
ଗୃହେ ଫେରିଗଲେ ଏଥୁ ଅନନ୍ତରେ ଶୁଣ ॥
ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟ ବିଷୟାର ବିଭାବିଧି ସାରି ।
ଅତ୍ୟନ୍ତ ହର୍ଷେ ମଦନ ଡାକି ନରନାରୀ ॥
ସମସ୍ତଙ୍କୁ ସମାନରେ ପୁଣି ଭୋଜି ଦେଲା ।
ନାନାଦି ଧନରତ୍ନ ଯେ ବିପ୍ରଙ୍କୁ ବାଣ୍ଟିଲା ॥
ଭାଟ ବିପ୍ର ମାଗନ୍ତା ଜନଙ୍କୁ ତୋଷିଲେ ।
ନାନାଦି ଉତ୍ସବମାନ ପୁରରେ ସେ କଲେ ॥
ଠାବେ ଠାବେ ନୃତ୍ୟଗୀତ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଲା
ଚନ୍ଦନର ଛେରା ସ୍ଥାନେ ସ୍ଥାନେ ଦିଆଗଲା ॥
ଏହିପରି ନଗରରେ ହୋଇଲା ଉତ୍ସବ ।
କେଳି ମନ୍ଦିରରେ ବିଜେକଲେ କନ୍ୟାଧବ ॥
ଅତ୍ୟନ୍ତ ଆନନ୍ଦ ହୋଇ ରଜନୀ ବଞ୍ଚିଲେ ।
ଏହିପରି ସୁଖେ ବାସରରୀ ପୁହାଇଲେ ॥
ଭଉଣୀ ଭଣେଇଙ୍କ ସେ ମନୋହର ପୁରେ।
ରହିଣ ବସତି ହେଲା ଅତ୍ୟନ୍ତ ମନରେ ॥
ଧନରତ୍ନ ଗଜ ଅଶ୍ୱ ସଂଖ୍ୟା ନାହିଁ ତାର ।
ଚନ୍ଦ୍ରହାସେ ହେଲା ସେହି ମନ୍ତ୍ରୀର କୁମର ॥
ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟ ବିଷୟାର ବିଭାଘର ଶେଷ ।
କହିଲେ ମହାଦେବ ବୋଲେ ଧ୍ୟାୟୀ ପୀତବାସ

ଇତି ଶ୍ରୀ ଜୈମିନି ଭାରତେ ହରିଭକ୍ତି
ରସଲୀଳା ସାର କଥା ପ୍ରବନ୍ଧେ ନାମ
ତ୍ରୟସ୍ତ୍ରିଂଶୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।

——o——

ଚତୁଃତ୍ରିଂଶ ଅଧ୍ୟାୟ

ନିଗମସ୍ୟ ପରାୟଣୋ ପଦ୍ମଜାତ ପତିତସ୍ୟତ
ତସ୍କରୋନାପି ଦୁଷ୍ଟସ୍ୟ ଅୟୂର୍ନ୍ନମାଣି ରକ୍ଷତ ॥

କୁଳିନ୍ଦଙ୍କୁ କାରାରୁଦ୍ଧ କରି ଦୁଷ୍ଟବୁଦ୍ଧି
କୌନ୍ତଳକପୁରେ ଆଗମନ ଓ
ବିଷୟାର ପରିଣୟ ଶ୍ରବଣେ
ଦୁଃଖ ଓ ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟର
ରାଜ୍ୟପ୍ରାପ୍ତି ।

ଜନ୍ମେଜୟ ନୃପବରେ ଯୋଡ଼ି ବେନିକର
ବୋଇଲେ ହେ ମୁନି ମୋତେ ପ୍ରତିକାରକର
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଚରିତ ଏହି ଅମୃତ ଅଟଇ ।
ଶୁଣାଇ ପବିତ୍ର ମୋତେ କରି ମୁନିସାଇଁ ॥
ଶୁଣିଣ ବୋଲନ୍ତି ଜଇମିନି ଶୁଣ ରାୟ ।
ଏଥୁଅନ୍ତେ ଯାହା ହେଲା ଶୁଣ ସେ ବିଷୟ ॥
ଏବେ ଶୁଣ ଚନ୍ଦନାବତୀ ନଗର ଲୀଳା ।
ଦୁଷ୍ଟବୁଦ୍ଧି ମନ୍ତ୍ରୀ ଚନ୍ଦନାବତୀରେ ଥିଲା ॥
ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟର ବିଳମ୍ବ ଦେଖି ବିଚାରିଲା ।
ନିଶ୍ଚୟ ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟର ମରଣ ହୋଇଲା ॥
ଭାବିଲା କୁମର ମୋର ପତ୍ରିକୁ ପାଇଣ ।
ବିଷଦେଇ ଚନ୍ଦ୍ରହାସେ କରିଛି ନିଧନ ॥
ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟବଳେ ମିଥ୍ୟା କୁଳିନ୍ଦର ଠାଣ ।
ନିଶ୍ଚେ ଏବେ ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟ ତେଜିଲା ଜୀବନ ॥
ଯେବେ ସେହି ଜୀବନରେ ମରଣ ନ ଥାନ୍ତା
ଏତେଦିନ ବିଳମ୍ବ ଯେ କିମ୍ପାଇଁ ହୁଅନ୍ତା ।
ଏମନ୍ତ ବିଚାରି କୁଳିନ୍ଦଙ୍କୁ ସେ ବାନ୍ଧିଲା ।
ଗୋଡ଼ରେ ଶାଙ୍କୁଳି ଦେଇ ବହୁ ମାଡ଼ଦେଲା
ବୋଇଲା ଆରେ ବର୍ବର ଧନ ଗର୍ବେ ତୁହି ।
ମୋତେ ଛଳେ ଖାତିର ତୁ ଏବେ କଲୁନାହିଁ

ଅରଣ୍ୟରୁ ପାପଛୁଆ ଗୋଟାଏ ଆଣିଲ ।
ତାହାକୁ ପୁଅ କରଣ ମୋତେ ନ ମାନିଲ ॥
ମୋର ଆଜ୍ଞା ନ ମାନିଲ ଏବେ ତୁହି ମର ।
ଏସନ କହିଣ କୋପେ ସେହି ମନ୍ତ୍ରୀବର ॥
ଚୃରଙ୍କୁ ବୋଇଲା ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ବେଗେ ଘେନିଯାଅ
ହାଡ଼ଗୋଡ଼ ଗୁଣ୍ଡକରି ବନ୍ଧରେ ରଖାଅ ॥
ପ୍ରଜାମାନଙ୍କୁ ଧରାଇ ଆଣି ମନ୍ତ୍ରୀବର ।
ବହୁତ ମାଡ଼ ମାଇଲା ହୋଇ କୋପଭର ॥
ବୋଇଲା ଅରେ ଅଧମ ଜାତିରେ ଶବର ।
ବନ ପଶୁ ସଙ୍ଗତରେ ସମାନ ତୁମ୍ଭର ॥
କାହିଁ ବନସ୍ତରୁ ଏକ ଶିଶୁକୁ ଆଣିଣ ।
ତା କଥାରେମୋତେତୁମ୍ଭେ ନ କଲରେମାନ୍ୟ
ତାକ ଏବେ ସେହି ବାପ ଆସି ରକ୍ଷାକରୁ ।
ଏକାଦଶୀ ବ୍ରତ ଫଳ ପାଅ ମୋ ହାତରୁ ॥
ଏସନ କହିଣ ମନ୍ତ୍ରୀ ମାରେ ଘନ ଘନ ।
ବିକଳ ହୋଇଲେ ତହିଁ ନଗ୍ର ପ୍ରଜାଗଣ ॥
ପୁଣି ବାଟେ ଯାଉ ଯାଉ କରଇ ବିଚାର ।
ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟ ଖାର ନଷ୍ଟ ହୋଇଛି ସଂସାର ॥
ଏକ ପ୍ରହର ମଧ୍ୟରେ କରଣ ଗମନ ।
ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟ ମୃତ୍ୟୁ ଯାଇ କରିବ ଶ୍ରବଣ ॥
ଏପରି ଚିନ୍ତା କରଣ ଯାନରେ ବସିଲା ॥
ବାହାକମାନଙ୍କୁ ବହୁ ତାଡ଼ନା କରିଲା ।
ସେମାନେ ବୋଇଲେ କପାଁଦିଅ ଏତେଦୁଃଖ ॥
ଅଳ୍ପକ୍ଷଣେ ନେଇଯିବୁ ନ ହୁଅ ବିମୁଖ ।
ଅତଶୀଘ୍ରେ ଅମ୍ଭେମାନେ କରଣ ଗମନ ।
ଆପଣଙ୍କୁ ଘେନିକରି ଯାଉଛୁ ଏକ୍ଷଣ ॥
ଏ ପ୍ରକାର ବନସ୍ଥରେ କହନ୍ତେ ବାହକ ।
ଏ ସମୟେ ଏକ ସର୍ପ ହେଲା ଉପସ୍ଥିତ ॥
ବିସ୍ତାର କରିଣ ଫଣା ମନୁଷ୍ୟ ବଚନେ ।
କହିଲା କ୍ରୋଧରେ ସର୍ପ ମନ୍ତ୍ରୀକୁ ତକ୍ଷଣେ ॥
ଏତେଦିନ ଅମ୍ଭେ ତୁମ୍ଭ ନିକଟରେ ଥିଲୁ ।
ତୁମ୍ଭ ପୁଣ୍ୟ ଯୋଗୁ ଅମ୍ଭେ ବଦାସ୍ତ ହୋଇଲୁ॥
ଏକ୍ଷଣି ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ତେଜ ହୋଇଲୁ ବାହାର ।
ତୁମ୍ଭର କଲ୍ୟାଣ ହେଉ ଅହେ ମନ୍ତ୍ରୀବର ॥
ଏହା କହି ପାତାଳକୁ ଗଲା ନାଗମଣି ।
ଦୁଷ୍ଟବୁଦ୍ଧି ମନ ମଧ୍ୟେ ଭାବି କରୁଛି କ୍ଷଣି ॥

ବାହାକମାନଙ୍କୁ ସେହି କ୍ରୋଧେ ମାଡ଼ଦେଲା ।
ଅତଶୀଘ୍ର କୁନ୍ତଳରେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲା ॥
ଶଙ୍ଖବାଦ୍ୟ ମଙ୍ଗଳର ଶବଦ ଶୁଣିଣ ।
ମନମଧ୍ୟେ ଭାବିଲା ଯେ ଏମନ୍ତ କରଣ ॥
ମୋହର କୁମର କାର୍ଯ୍ୟ କରିଛି ସଫଳ ।
ତେଣୁ ଏ ମଙ୍ଗଳଧ୍ୱନି ହେଉଛି ପୁରର ॥
ଏତେ ବୋଲି ଦୁଷ୍ଟବୁଦ୍ଧି ପୁରମଧ୍ୟେ ଗଲା ।
ବନ୍ଦିଗଣମାନଙ୍କୁ ସେ ଆଗରେ ଭେଟିଲା ॥
ବନ୍ଦିଏ କହିଲେ ତାକୁ ହାତଯୋଡ଼ି କରି ।
କିପାଇଁ ଏଡ଼େ ଚଞ୍ଚଳ ମନ ହେ ତୁମ୍ଭର ॥
ଆପଣଙ୍କ ପତ୍ର ପାଇ ମଦନ କୁମର ।
ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟ ସହ ବିଷୟାର ବିଭାଘର ॥
ବିଭାଘର କରି ସେହୁ ବହୁ ଦାନଦେଲା ।
ଶୁଣି ଦୁଷ୍ଟବୁଦ୍ଧିର ଯେ ମୁହଁ ଜଳିଗଲା ॥
ସମ୍ମୁଖରେ ବିପ୍ରଗଣେ ଦେଖିବାକୁ ପାଇ ।
ବୁଝିଣ ସବୁ ଖବର ଅତି ଦୁଃଖୀ ହୋଇ ॥
ବ୍ରାହ୍ମଣ କହିଲେ ଦୁଷ୍ଟବୁଦ୍ଧିକୁ ଏ କାଳେ ।
ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟ ସହ ବିଷୟା ଯେ ବିଭା ହେଲେ ॥
ଶୁଣି ଦୁଷ୍ଟବୁଦ୍ଧି ବେଗେ ମାରି ଗୋଡ଼ାଇଲେ ।
ଦାନ ଦ୍ରବ୍ୟ ଛାଡ଼ି ବିପ୍ରେ ପଳାଇଣ ଗଲେ ॥
ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟ ରାଜା ହେଉ ଗାୟକ ବୋଲନ୍ତି ।
ଦଣ୍ଡ ଢୋଲ ଯନ୍ତ୍ର ଭାଙ୍ଗି ଦେଲା ବେଗେ ମନ୍ତ୍ରୀ
ଭୟରେ ଗାୟକମାନେ ତହୁଁ ପଳାଇଲେ ।
ତହୁଁ ଖରେ ଯାଇ ମନ୍ତ୍ରୀ ନିଜପୁରେ ମିଳେ
ପୁର ଦ୍ୱାରେ ଯାଇ ଦେଖେ ନାରୀଙ୍କର ଦଳ
ଆନନ୍ଦରେ ଜାଳୁଛନ୍ତି ପ୍ରଦୀପ ସକଳ ॥
ପଚାରିଲେ ଏହି ସବୁ ଉତ୍ସବ କାହାର ।
ଶୁଣି ନରନାରୀମାନେ ଦିଅନ୍ତି ଉତ୍ତର ॥
ବିଷୟାର ସଙ୍ଗେ ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟ ବିଭାଘର ।
କରିଣ ଅଛନ୍ତି ତୁମ୍ଭ ମଦନ କୁମର ॥
ତେଣୁ ମନ୍ତ୍ରୀବର ଏହି ଉତ୍ସବ ହୁଅଇ ।
ଶୁଣି ମୂର୍ଚ୍ଛାଗତ ପ୍ରାୟ ମନ୍ତ୍ରୀବର ହୋଇ ॥
କ୍ରୋଧଭରେ ରମଣୀଙ୍କୁ କଲା ସେ ଧିକ୍କାର ।
ଲଜ୍ଜାନାହିଁ ମୁଖ ଦେଖାଉଛ ମୋ ଆଗର ॥
ଏପରି ସପ୍ତମଦ୍ୱାରେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲା ।
ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟ କୋଳେ ଝିଅ ବସିଛି ଦେଖିଲା

ମଣିହାର ଫଣି ପରି ତହିଁ ଝୁଲାଉଥିଲେ ।
ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟ ବିଷୟା ଯେ ଚରଣ ବନ୍ଦିଲେ ।
ଏ ସମୟରେ ମଦନ ତହିଁ ପ୍ରବେଶିଲା ।
ପିତାପାଦେ ପଡ଼ି ହାତଯୋଡ଼ି ଛିଡ଼ାହେଲା ।
ପୁତ୍ରକୁ ଦେଖି ସେ ମନ୍ତ୍ରୀ କୋପଭରେ କହେ
କିପାଇଁ ଏମନ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟ କଲୁ ରେ ତନୟେ ।
ମୁଁ କିସ ଲେଖିଲି ତାହା ପାଠଣ ରେ କୁମର
ତୁ କିସ ପଢ଼ିଣ କଲୁ ଏପରି ବେଭାର ॥
ଶୁଣିଣ ମଦନ ବୋଲେ ଶୁଣ ହେ ପିତର ।
ଯାହା ପତ୍ରେ ଲେଖା ଥିଲା କଲି ସେ ପ୍ରକାର
ଚନ୍ଦ୍ରହାସେ ବିଷୟାକୁ ପ୍ରଦାନ ମୁଁ କଲି ।
ଗଜ ବାଜି ଧନରତ୍ନ ଯଉତୁକ ଦେଲି ।
ଏ ବିବାହେ ଭଣ୍ଡାରରେ ଥିଲା ଯେତେକ ଧନ
ଅକାତରେ କରି ଅଛି ମୁହିଁ ବିତରଣ ।
ଯେତେକ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଭିକ୍ଷୁ ପୁରକୁ ଆସିଲେ ।
ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଧନଦାନ ଦେଲି ଆନନ୍ଦରେ ।
ଶୁଣି ଦୁଷ୍ଟବୁଦ୍ଧି ଶିରେ କରାଘାତ କଲା ।
କି କଲୁ ମଦନ ବୋଲି ଦୁଃଖିତ ହୋଇଲା ॥
ମଦନ ବୋଇଲା ପିତା ଆଜ୍ଞା ପାଳି ଶ୍ରମ ।
ଯେବେ ବନକୁ ଗଲେ ସେପରି ମୁଁ ଜାଣ ॥
ଆପଣଙ୍କ ଆଦେଶକୁ ପାଳିଣ ଅଛଇ ।
ଏଥିରେ ମୋହର ପିତା କିଛି ଦୋଷ ନାହିଁ
ଶୁଣି ବୋଲେ ମନ୍ତ୍ରୀ ଆରେ ମୂର୍ଖବୁଦ୍ଧି କଲୁ ।
ମୁହିଁ କିସ ଲେଖିଥିଲି ଏପରି କରିଲୁ ।
ଆଣ ଦେଖିବା ଏକ୍ଷଣି ପତ୍ରକୁ ମୋହର ।
ଶୁଣି ମଦନ ଆଣିଣ ଦେଲା ସେ ପତ୍ରର ॥
ପତ୍ର ପାଇ ମନ୍ତ୍ରୀବର ପୁତ୍ରକୁ ବୋଇଲା ।
ଦୈବ ବଳେ ଏହି ଲେଖା ତୋ ପାଶେ ଆଇଲା ।
ଏଥିରେ ତୋହର ଦୋଷ ନାହିଁ ରେ କୁମର
ମନୁ ଚିନ୍ତା ଛାଡ଼ି ଗଲା ମୋହ ସଙ୍ଗତର ॥
ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟକୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସମାଦର କଲା ।
ଚତୁର୍ଥୀ ବିଧାନ ଶୁଭମତେ କରାଇଲା ॥
ଦୁଷ୍ଟବୁଦ୍ଧି ପାପମତି ହୃଦେ ହଳାହଳ ।
ମୁଖେ ଅମୃତ ବଚନ ଭାଷଇ କେବଳ ।
ଏଥୁଅନ୍ତେ ଦୁଷ୍ଟବୁଦ୍ଧି ଭାବେ ମନେ ମନେ ।
ବାଞ୍ଛିତ କାର୍ଯ୍ୟ ଏଥା ଘଟିଲା ଏକ୍ଷଣେ ।

କି କରିବି ଏତେ ଯତ୍ନ କଲି ବୁଝିଣ ନ ପାରେ ।
କେତେବେଳ ମନ୍ତ୍ରଣା ମୋ ତାର ତାହାକୁ ପଶ୍ଚାତେ
ପ୍ରଭାତରୁ ମୋର ଆଶା ନ ହେବ ସଫଳ ।
କନ୍ୟା ହେଲା ମୋର ଏବେ ଯାତନାର ସ୍ଥଳ ।
ବିଷୟା ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟ ଏ ମିଳି ଦେନିଜନ ।
ନିଶ୍ଚୟ ମୋର କୁଳକୁ କରିବେ ଛେଦନ ।
ବିଷୟା ବିଧବା ହେଉ ଚିନ୍ତା ନାହିଁ ମୋର
କୁପରି କରିବି ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟକୁ ସଂହାର ॥
ଏତେ ଭାବି ମନେ ମନେ ଚଣ୍ଡାଳେ ଡାକିଣ ।
କହାଇଲେ ତୁମ୍ଭେମାନେ ଶୁଣ ମୋ ବଚନ
ନଗର ବାହାରେ ତୁମ୍ଭେ ଦେବୀଙ୍କ ମନ୍ଦିରେ ।
ଖଣ୍ଡା ଧେନିକରି ରହିଥାଅ ଗୋପନରେ ॥
ଦୁଇଜଣେ ଦୁଇକୋଣେ ଗୋପନେ ରହିବ
ଯେଉଁ ଲୋକ ପୂଜାଦ୍ରବ୍ୟ ଘେନିକରି ଯିବ ।
ତାହାକୁ ସେଠାରେ ତୁମ୍ଭମାନେ ବିନାଶିବ ।
ମୋହର ଆଜ୍ଞାକୁ କେବେ ହେଳା ନ କରିବ
ପୂର୍ବରେ ଯେପରି ମୋତେ ଦେଲ ଠକାଇଣ
ଏଥରକ ସେପରି ତୁମ୍ଭେ ନ କରିବ ଜାଣ ॥
କଲେ ମୋହର ହସ୍ତରେ ସବଂଶେ ମରିବ ।
ମୋର ଏହି କଥା ଅଟେ ଜାଣିଥାଅ ଧ୍ରୁବ ॥
ଯେତେବେ ମୋର କାର୍ଯ୍ୟ ତୁମ୍ଭେ କରିବ ହେ ବୀର
ନିଶ୍ଚୟ କରୁଛି ଦେବି ବହୁ ପୁରସ୍କାର ॥
ଶୁଣିଣ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ବାଣୀ ସେ ଚଣ୍ଡାଳ ଗଣ ।
ଖଡ୍ଗ ନେଇ ଦେବୀ ଗୃହେ କରିଲେ ଗମନ
ତହିଁପରେ ଦୁଷ୍ଟବୁଦ୍ଧି କହେ ଚନ୍ଦ୍ରହାସେ ।
ହିତବାକ୍ୟ ଶୁଣ ବତ୍ସ ଯାହା ମୁହିଁ ଭାଷେ ।
ବିଭାଘରେ କୁଳପ୍ରଥା ଅମ୍ଭମାନଙ୍କର ।
ପୂଜା ଘେନି ଯାନ୍ତି ବରୁ ଦେବୀଙ୍କ ପାଶର ।
ଅଛି ତୁମ୍ଭେ ଦେବୀ ମନ୍ଦିରକୁ ବେଗେ ଯାଅ ।
ଭୋଗଦ୍ରବ୍ୟ ନେଇ ତାଙ୍କ ପୂଜାକୁ କରାଅ ।
ଏହିପରି ପାପମତି ବୋଇଲା ବଚନ ।
ଶୁଣି ଆନନ୍ଦିତ ହେଲା ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟ ମନ ।
ବୋଇଲା ହେ ତାତ ଆପଣଙ୍କର ଆଜ୍ଞାରେ ।
ପୂଜାଦ୍ରବ୍ୟ ଘେନି ମୁହିଁ ଯିବି ଆନନ୍ଦରେ ।
ଏମନ୍ତ କହିଣ ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟ ଘରେ ଗଲା ।
ଦୁଷ୍ଟବୁଦ୍ଧି କୁଳ ପୁରୋହିତେ ଡକାଇଲା ।

ଗାଳବ ନାମରେ ତାଙ୍କ କୁଳ ପୁରୋହିତ ।
ତାକୁ ଡାକି ଦୁଷ୍ଟବୁଦ୍ଧି କହିଲା ଏମନ୍ତ ।
ଶୁଣ ଅହେ ପୁରୋହିତ ମୋହର ବଚନ ।
ଏହି ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟ ଅଟେ ମୋର ଶତ୍ରୁଜାଣ ।
ଏହାକୁ ମାରିବା ପାଇଁ ଯେତେ ଚେଷ୍ଟା କଲି
କେଉଁଣସି ମତେ ତାକୁ ମାରି ନ ପାରିଲି ॥
ଭାବିଥିଲି ଅମ୍ଭ ରାଜାଙ୍କର ପୁତ୍ର ନାହିଁ ।
ରାଜାଅନ୍ତେ ମୋର ପୁତ୍ର ହେବ ନରସାଇଁ ॥
ତେଣୁ ଚନ୍ଦନାବତୀ ପୁରକୁ ମୁହିଁ ଗଲି ।
କପଟ କରିଣ ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟେ ପଠାଇଲି ॥
ଲେଖାଦେଇ ପଠାଇଲି ତା ହସ୍ତରେ ମୁହିଁ ।
ବିଷଦେଇ ମଦନେ ଯେ ମାରିବାର ପାଇଁ ।
ଦୈବବଳେ ସେହି ଲେଖା ଅନ୍ୟପରି ହେଲା
ବିଷୟାକୁ ବିଭାଦେବ ବୋଲି ଲେଖାଗଲା ।
ମଦନ ସେ ଲେଖା ପାଇ ବିଷୟା ସହିତ ।
ବିବାହ କରାଇ ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟକୁ ତୁରିତ ।
ଚନ୍ଦନାବତୀ ନଗରର କୁଳିନ୍ଦକୁ ମୁହିଁ ।
ବେଢ଼ିଦେଇ ବନ୍ଦଘରେ ରଖିଣ ଅଛଇ ।
ଆନନ୍ଦମନେ ଆସିଲି ଘରକୁ ମୋହର ।
ଭାବିଥିଲି ମରିଥିବ ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟ ବୀର ।
ମାତ୍ର ଦେଖିଲି ଯେ ଏହା ହୋଇଛି ଘଟଣ ।
ଜୀବନେ ମାରିବି ଚନ୍ଦ୍ରହାସେ ମୁହିଁ ପୁଣ ।
ଏହିଉପାୟ ଭାବୁ ଅଛଇ ମନରେ ।
ଚଣ୍ଡୀପାଟଣ ପୂଜାଦ୍ରବ୍ୟ ଦେଇଣ ଯତ୍ନରେ ॥
ଚନ୍ଦ୍ରହାସେ ପୂଜା ପାଇଁ ପଠାଇବି ଦେଖ ।
ଚଣ୍ଡାଳଗଣଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବଧ କରାଇବି ॥
ଆଗରୁ ଚଣ୍ଡାଳଗଣ ପଠାଇ ଅଛଇ ।
ସେମାନେ ପ୍ରଚ୍ଛଭାବରେ ରହିଛନ୍ତି ତହିଁ ॥
ଏସନ ଶୁଣିଣ ପୁରୋହିତ ଆନନ୍ଦରେ ।
ପୂଜା ଦ୍ରବ୍ୟମାନ ସଜାଡିଲେ ତତକାଳେ ।
ଏ ସମୟେ ମଦନକୁ ଡାକି ମନ୍ତ୍ରୀବର ।
ବୋଲେ ତୁମ୍ଭେ ଡାକିଆଣ ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟ ବୀର ।
ଏ ସବୁ ଘଟଣା ଯେ ମଦନ ଜାଣେ ନାହିଁ ।
ଆନନ୍ଦ ମନରେ ଗଲା ଡାକିବାର ପାଇଁ ।
ବୋଇଲା କହନ ଆସ ଅହେ ବୀରବର ।
ପିତାଙ୍କର ଆଜ୍ଞା ପୂଜି ଯିବ ହେ ମନ୍ଦିର ॥

ମଦନ ଏପରି କହି ଗମନ କରିଲା ।
ଏଥିଅନ୍ତେ ଶୁଣ ଯେଉଁ ବିଷୟ ଘଟିଲା ।
ମନ୍ଦାର ଫୁଲ ପରାୟେ ହୋଇଣ ବଦନ ।
ପଶ୍ଚିମ ଦିଗକୁ ସେହି କରରେ ଗମନ ॥
ତାହା ଦେଖି ଆନନ୍ଦିତ ହୋଇ ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟ ।
ଚଣ୍ଡୀଙ୍କର ପୂଜା ପାଇଁ କରି ଅଭିଳାଷ ॥
କୁସୁମ ଚନ୍ଦନ ଆଦି ନେଇ ଉପହାର ।
ନିଜ ନାରୀ ବିଷୟାକୁ କହିଣ ସକଳ ॥
ବୋଇଲା ସଜନୀ ଶୁଣ ମୋହର ବଚନ ।
ଦେବୀ ପୂଜା ପାଇଁ ଡକାଇଲେ ପିତା ପୁଣ ।
ବୋଇଲେ ଅମ୍ଭକୁଳର ଦେବୀର ଅଛଇ ।
ବିଭା ହୋଇଣ ଦେବୀଙ୍କୁ ପୂଜନ୍ତି ସେ ଯାଇ ।
ତେଣୁକରି ଦେବୀଙ୍କି ମୁଁ ପୂଜିବା ନିମନ୍ତେ ।
ଯାଉଅଛି ବିମନ ନୋହିବୁ ସଖୀ ଚିତ୍ତେ ॥
ଏପରି କହିଣ ବୀର ମେଲଣି ମାଗିଣ ।
ଦୁଷ୍ଟବୁଦ୍ଧି ପାଶେ ପ୍ରବେଶିଲେକ ବହନ ।
ଦେଖି ଦୁଷ୍ଟବୁଦ୍ଧି ଅତି ଆନନ୍ଦ ହୋଇଲା ।
ଶୀଘ୍ର ଚଳିବାକୁ ବାବୁ ଯତ୍ନରେ ବୋଇଲା ।
ଦେବୀ ପୂଜା ଦ୍ରବ୍ୟ ସବୁ ଥାଳରେ ସଜାଇ ।
ଦୁଷ୍ଟବୁଦ୍ଧି ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟ କରେ ଦେଲା ନେଇ ।
ବୋଇଲା ଦେବୀଙ୍କ ଗୃହେ ଯାଇଣ କୁମର ।
ପୂଜାକରି ଭଗବତୀଠାରୁ ଘେନ ବର ॥
ଶୁଣି ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟ କରେ ଘେନି ପୂଜାଥାଳି ।
ଧୀରେ ଧୀରେ ଦେବୀଙ୍କ ମନ୍ଦିରେ ଗଲା ଚଳି
ନାରଦ ବୋଇଲେ ଏବେ ଶୁଣ ବୀର ପାର୍ଥ ।
ଏଥିଅନ୍ତେ ଯାହା କଲେ କୁନ୍ତଳର ନାଥ ॥
ଅଶୁଭ ସ୍ୱପନ ସେହି ନିଦ୍ରାରେ ଦେଖିଲେ ।
ନିଦ୍ରା ତେଜି ଗାଳବ ଋଷିଙ୍କି ଡକାଇଲେ ।
ବୋଇଲେ ହେ ମୁନି ଆଜ ଦେଖିଲି ଅଶୁଭ ।
ନିକଟରେ ମୃତ୍ୟୁ ମୋର ନିଶ୍ଚୟ ଘଟିବ ।
ପୂର୍ବେ ଶୁଭ ଦିନେ ଦାଲ୍ଭ୍ୟ ମୁନିବର ।
ଅନଙ୍ଗ ନୃପତି ପାଶେ କହିଲେ ଏ ଗୀର ।
ଯୋଗୀ ଋଷିମୁନିମାନେ ଦେଖିଲେ ଅବଶ୍ୟ ।
ଜାଣିଣ ରଖନ୍ତି ତାଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁକାଳ ଗୋଟି ।
ଯାହାକୁ ନ ହୁଏ ଦୃଶ୍ୟ ଧ୍ରୁବ ଅରୁନ୍ଧତୀ ।
ବର୍ଷେକ ମଧ୍ୟରେ ସେହି ମରନ୍ତି ଯତ ॥

ଅଦତ୍ୟ ଅନଳ ତେଜ ନ ଲାଗେ ଯାହାଙ୍କୁ ।
ଏଗାର ମାସରେ ମୃତ୍ୟୁ ଘଟଇ ତାହାଙ୍କୁ ॥
ଯେ ଦେଖଇ ସ୍ୱପ୍ନେ ବିଷ୍ଠା ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ରୌପ୍ୟମାନ
ଦଶମାସେ ତାହାର ଯେ ହୁଅଇ ମରଣ ।
ପିଶାଚ ଗନ୍ଧର୍ବ ପ୍ରେତ ସ୍ୱପ୍ନେ ଯେ ଦେଖଇ ।
ନବମାସେ ତାହାର ଯେ ମୃତ୍ୟୁଟି ଘଟଇ ।
ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣରୌପ୍ୟ ବସ୍ତ୍ର ସ୍ୱପ୍ନେ ଦେଖେ ଯେହୁ ଜାଣ
ଅଷ୍ଟମାସେ ମୃତ୍ୟୁ ଘଟେ ନ ହୁଅଇ ଆନ ॥
ଶୂନ୍ୟପାଦ ଦେଖେ ସପ୍ତ ମାସରେ ମରଣ ।
ଶାସ୍ତ୍ରର ବଚନ ଏହୁ ନ ହୋଇବ ଆନ ॥
ଗୃଧ୍ର କାକ କପୋତ ଯା ଶିରରେ ବସଇ ।
ଷଷ୍ଠମାସେ ମୃତ୍ୟୁ ତାର ଅବଶ୍ୟ ଘଟଇ ।
ଯେ ଦେଖେ ନାସରେ ବସି କାକ ଧଏ ରବ
ପାଞ୍ଚମାସ ମଧ୍ୟରେ ସେ ନିଶ୍ଚୟ ମରିବ ।
ନିଜ ଛାୟା ବିପରୀତ ଭାବେ ଯେ ଦେଖଇ ।
ଚାରିମାସ ମଧ୍ୟେ ତାର ମରଣ ଲେଖଇ ।
ବହୁତ ଜଳ ଯେ ପାନ କରଇ ସ୍ୱପ୍ନରେ ।
ତିନିମାସ ମଧ୍ୟେ ନିଶ୍ଚେ ସେହୁ ପ୍ରାଣୀ ମରେ ।
ଋଷ ଭଡି ସଙ୍ଗେ ଯେହୁ ଦକ୍ଷିଣେ ଗମଇ ।
ବେନିମାସେ ମୃତ୍ୟୁ ତାର ନିଶ୍ଚୟ ହୁଅଇ ।
ରଙ୍ଗବସ୍ତ୍ର ଟିକେ ନାରୀସଙ୍ଗେ ଦକ୍ଷିଣରେ ।
ଗମନେ ମରଣ ହୁଏ ପ୍ରଥମ ମାସରେ ।
ଉଲଗ୍ନ ବାତୁଳଙ୍କୁ ଯେ ସ୍ୱପ୍ନେ କଥା କୁହେ ।
ଅଳପ ଦିବସେ ତାର ମରଣଟି ହୁଏ ।
ଏହୁ ରୂପେ ଗାଲବଙ୍କୁ ସକଳ କହିଲେ ।
ଗାଲବ ବିଗୁର ମନେ ଚାଅସି ବୋଇଲେ ॥
ମୃତ୍ୟୁକାଳ ନିକଟ ଯେ ହୋଇଲା ତୁମ୍ଭର ।
ବିଳମ୍ବ ନ କର ବେନେ ଚଳ ନୃପବର ॥
ତାହା ଶୁଣି ନୃପମଣି ବୋଇଲେ ବଚନ ।
ରାଜ୍ୟଦଣ୍ଡ କାହାକୁ କରିବା ସମର୍ପଣ ।
ଅମ୍ଭର ନଗରେ ଥିଲା ଯେବଣ କୁମର ।
ତାକୁ ଅଣି ଅଭିଷେକ କରାଅ ସତ୍ୱର ॥
ମନ୍ତ୍ରୀର ପୁତ୍ର ମଦନ ପାଶେ ବସିଥିଲେ ।
ତାକୁ ଗୃହିଁ ନୃପସାଇଁ ବଚନ ବୋଇଲେ ।
ବୋଇଲେ ମଦନ ତୁମ୍ଭେ ଶୀଘ୍ର ଚଳିଯିବ ।
କେରଳ କୁମର ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟଙ୍କୁ ଅଣିବ ॥

ବିଳମ୍ବ ନ କର ବେଗେ ଯାଅ ରେ କୁମର ।
ମୁହୂର୍ତ୍ତି ମଧ୍ୟରେ ଅଣ ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟ ବୀର ॥
ନୃପତି ବାକ୍ୟେ ଗାଲବ ମଦନଙ୍କୁ ଗୃହିଁ ।
ବୋଇଲେ ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟଙ୍କୁ ଘେନି ଅସ ଯାଇ
ଆଜ୍ଞା ପାଇ ମଦନ ଯେ ବେଗେ ଚଳିଗଲା ।
ପଥେ ଯାଉ ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟ ଆସୁଛି ଭେଟିଲା ॥
ବାଟରେ ଦେଖନ୍ତେ ସେହୁ ମଦନ କୁମର ।
ବୋଇଲେ କେଉଣେ ଯାଉଛ ଅହେ ବୀରବର
ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟ ବୋଲେ ଦେବୀ ପୂଜି ଯାଉଛଇଁ ।
ଶୁଣିଣ ମଦନ ବୋଲେ ଫେରିଯାଅ ଭାଇ ।
ତୁମ୍ଭେ ବେଗେ ଯାଅ ଚଳି ରାଜାଙ୍କ ସ୍ଥାନକୁ ।
ମୁଁ ଯାଇଁ କରିବି ପୂଜା ଗ୍ରାମ ଦେବତୀଙ୍କୁ ॥
କୁନ୍ତଳ ନୃପତି ଅତି ମହାଶୋକ କଲେ ।
ଅପଣା ଛାୟାରେ ନିଜ ଶିର ନ ଦେଖିଲେ ॥
ନିକଟରେ ମୃତ୍ୟୁ ହେବ ସ୍ୱପନେ ଜାଣିଲେ ।
ଗାଲବ ଋଷିଙ୍କୁ ତାହା ସକଳ କହିଲେ ।
ଋଷିଙ୍କ ବଚନେ ରାଜା ହେବେ ବନଗୃସୀ ।
ତୁମ୍ଭ ହସ୍ତେ ରାଜ୍ୟଭାର ସମର୍ପଣ କରି ॥
ମୋତେ ଦେଲେ ଆଜ୍ଞା ବେଗେ ତୁମ୍ଭ ନିବା ପାଇଁ
ତୁମ୍ଭେ ଯାଅ ରାଜାପାଶେ ମୁଁ ପୂଜି ଯିବଇଁ ॥
ଦେଇ ନୃପବର ରାଜ୍ୟ ସମ୍ପତ୍ତି ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ।
ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ହୋଇଣ ସେହୁ ଯିବେଟି ବନକୁ ।
ଏତେ କହି ମଦନ ଯେ ପୂଜାଥାଳି ଘେନି ।
ଦେବୀଙ୍କ ମନ୍ଦିରେ ଚଳିଗଲା ସେହୁକ୍ଷଣି ॥
ଯାଉନ୍ତେ ମାର୍ଗରେ କଳି ଦେଖିଲା ପଥରେ ।
ଉଲ୍ଲୁକ ଅସିଣ ଉଡ଼ି ବସିଲା ମଥାରେ ॥
ଦେବୀଙ୍କ ମନ୍ଦିର ପାଖେ ହୁଅନ୍ତେ ପ୍ରବେଶ ।
ଅଇଲେ ଚଣ୍ଡାଳମାନେ ଘେନି ତୀକ୍ଷ୍ଣ ଅସ୍ତ୍ର
ନ ଚିହ୍ନି ଖଡ଼ଗ ଘେନି ପକାଇଲେ ହାଣି ।
ଛାଡି ପଳାଇଲେ ଶେଷେ ମନ୍ତ୍ରୀ ପୁତ୍ର ଜାଣି ।
ପଡିବା ବେଳେ ମଦନ ହରି ଚିନ୍ତାକଲା ।
ରାମକୃଷ୍ଣ ବନମାଳୀ ତୁଣ୍ଡରେ ଜପିଲା ।
ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟ ମଦନ ହସ୍ତରେ ଦେଇ ଥାଳି ।
ତାର ଅଶ୍ୱପୃଷ୍ଠେ ଚଢି ରାଜା ପାଶେ ଚଳି ॥
ହରିନାମ ଗୋଟି ହୃଦେ ଜପି ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟ ।
କୁନ୍ତଳ ନୃପତି ପାଶେ ହୋଇଲା ପ୍ରବେଶ ॥

ନୃପତି ଚରଣତଳେ କଲା ନମସ୍କାର ।
ଦେଖିଣ ଆନନ୍ଦ ହେଲେ କୋନ୍ତଳ ଈଶ୍ୱର ॥
ଗାଲବ ଋଷିଙ୍କ ପାଶେ ଡକାଇ ଆଣିଲେ ।
ତାଙ୍କ ହସ୍ତେ ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟ ସମର୍ପଣ କଲେ ॥
ଏଥୁଅନ୍ତେ ରାଜକନ୍ୟା ଚମ୍ପକମାଲିନୀ ।
ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟେ ବିଭା ତାଙ୍କୁ ଦେଲେ ନୃପମଣି ॥
କନ୍ୟାଗୋଟି ବିଭାଦେଇ ରାଜ୍ୟ କଲେ ରାଜା ।
ସମସ୍ତ ଜନ ପରଜା କଲେ ପାଦ ପୂଜା ।
ନୃପ ବୋଲେ ପରମ ବୈଷ୍ଣବ ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟ ।
ଏହାଯୋଗେ ସଂସାରରେ ଉପୁଜିବ ଯଶ ।
ରାଜ୍ୟ ଧନ ସିଂହାସନ ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟେ ଦେଇ ।
ବନକୁ ଯିବାକୁ ସଜ ହେଲେ ନରସାଇଁ ॥
ନାନାଦି ତୀର୍ଥମାନଙ୍କ ଜଳ ଅଣାଇଲେ ।
ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟେ ବିଧିମତେ ଅଭିଷେକ କଲେ ॥
ସାଧୁଜନଙ୍କ ପଣ୍ଡିତଙ୍କୁ ନିମନ୍ତ୍ରି ଆଣିଣ ।
ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟେ କୋନ୍ତଳରେ ରାଜାକଲେ ପୁଣ
ଦୂର୍ବାଧାନ୍ୟ ଦେଇଣ ଆଶିଷ ସର୍ବେ କଲେ ।
କୋନ୍ତଳ ନୃପତି ଆଦି ସମସ୍ତ ଦେଖିଲେ ।
ଏଥୁଅନ୍ତେ କୋନ୍ତଳ ଦେଶର ନୃପସାଇଁ ।
ବନକୁ ଗମନ କଲେ ଯୋଗୀବେଶ ହୋଇ ।
ଯାହାକୁ ଯେ ସହାୟ ଅଛନ୍ତି ଚକ୍ରଧର ।
ତାହାର ଅନିଷ୍ଟ କରିପାରେ କେଉଁ ଛାର ।
ଶ୍ରୀହରିଙ୍କ ପରମ ଭକତ ଜାଣ ସେହି ।
ତାହାର କି ଦ୍ରୋହ ଚିନ୍ତି ପାରନ୍ତି ହେ କେହି
ହସ୍ତୀପୃଷ୍ଠେ ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟ ହୋଇଲା ବାହାର ।
ବାଟେ ଜନ ପ୍ରଜାଏ କରନ୍ତି ନମସ୍କାର ।
ବାଦ୍ୟନାଦ ଶବଦରେ ରାଜ୍ୟ ଉଚ୍ଛୁଳିଲା ।
ହସ୍ତୀପୃଷ୍ଠେ ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟ ନଗ୍ର ବୁଲିଗଲା ।
ନୂଆ ରାଜା ହୋଇଣ ସେ ଭ୍ରମଇ ଦେଶରେ ।
ଦୁଷ୍ଟବୁଦ୍ଧି ଦ୍ୱାରେ ଗଲେ ରଜନୀ ଶେଷରେ ।
ଦ୍ୱାରୀକି ଡାକି ଡଗରେ କହନ୍ତି ବଚନ ।
ରାଜା ଷଟେକ କରଛନ୍ତି ମନ୍ତ୍ରୀ ଡାକି ଆଣ ।
କୋନ୍ତଳର ନୃପତି କଲେକ ବନବାସ ।
ଏ ଦେଶରେ ରାଜା ହୋଇଛନ୍ତି ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟ ।
ଚମ୍ପକମାଳିନୀକୁ ସେ ବିଭା ହୋଇଛନ୍ତି ।
ହସ୍ତୀର ପୃଷ୍ଠରେ ଦେଖ ନଗରେ ଭ୍ରମନ୍ତି ।
ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ଦେଖିବା ପାଇଁ ଆଇଲେ ଏଠାକୁ ।
ବେଗହୋଇ ଯାଇଁ ଦ୍ୱାରୀ କୁହ ଯା ତାହାଙ୍କୁ
ତାହା ଶୁଣି ଦ୍ୱାରପାଳ ବେଗ ହୋଇ ଗଲା ।
ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟ ବାର୍ତ୍ତା ମନ୍ତ୍ରୀ ଆଗରେ କହିଲା ।
ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟ ଯେ ତୁମ୍ଭର ଅଟଇ ଜୁଆଇଁ ।
କୋନ୍ତଳରେ ସେହୁ ହୋଇଛନ୍ତି ନୃପସାଇଁ ।
ନୃପକନ୍ୟା ଚମ୍ପକମାଳିନୀ ବିଭାକଲେ ।
ରାଜ ଅଭିଷେକ ହୋଇ ନଗ୍ରରେ ବୁଲିଲେ ॥
ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଦେଖିବା ପାଇଁ ଆଇଲେ ଏଠାକୁ ।
ବେଗେ ମନ୍ତ୍ରୀ ଦରଶନ କର ଯା ତାହାଙ୍କୁ ।
ତାହା ଶୁଣି ମନ୍ତ୍ରୀ ଯେ ଦ୍ୱାରୀକି ଦେଲା ଗାଳି
ଅଜ୍ଞ ସେ କଥା ନ କହୁ ବେଗେ ଯାଅ ଚଳି
ମୋହର ଯେ ମହାରାଜା କୁନ୍ତଳ ଈଶ୍ୱର ।
ତହୁଁ ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟ ରାଜା କହୁଛୁ ତୁଣ୍ଡର ॥
କୋନ୍ତଳ ନଗ୍ରର ରାଜା ଅନ୍ୟ କେ ହୋଇବ ।
ଏକଥା ନିଷ୍ଟପୁ ନୁହେଁ ମନେ ତୋର ଭାବ ।
ଶୁଣିଣ ବୋଲଇ ଦ୍ୱାରୀ ମୋତେ କ୍ଷମା ଚଳ
ଦେଖନ୍ତୁ ଦ୍ୱାରରେ ଉଭା ଛନ୍ତି ମହୀପାଳ ॥
ଏମନ୍ତେ କହନ୍ତେ ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟ ନରସାଇଁ ।
ପତ୍ନୀ ସହିତରେ ମନ୍ତ୍ରୀ ଆଗେ ହେଲେ ଯାଇଁ
ଦେଖି ଦୁଷ୍ଟବୁଦ୍ଧି ଅତି ମଳିଣ ଗୃହଁନ୍ତି ।
ମଦନ କି ରାଜା ହୋଇ ଆଇଲା ବୋଇଲା ।
ବେଗେଣ ଡାକିଲେ ମନ୍ତ୍ରୀ ଆସରେ ମଦନ ।
କେହୁ ନ ଗୃହିଁଲେ ତାଙ୍କୁ ଟେକିଣ ବଦନ ॥
ରାଜା ରାଣୀ ଦୁଇଜଣ ଅପାଙ୍ଗେ ଗୃହିଁଲେ ।
ଚରଣରେ ପଡ଼ି ଦଣ୍ଡବତକୁ କହିଲେ ॥
ବେନିହସ୍ତେ ମନ୍ତ୍ରୀ ତାଙ୍କୁ ଉଠାଇଲେ ଧରି ।
ବୋଇଲେ ନ ଗଲ କିପାଁ ଚଣ୍ଡୀପୂଜା କରି ।
କୁଳ ବ୍ୟବହାର ନାଶେ କୁଳ ହେବ ନାଶ ।
ତାହା ଶୁଣି ମନ୍ତ୍ରୀକି କହନ୍ତି ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟ ॥
ପୂଜିବ କୁ ଯିବାବେଳେ ଚଣ୍ଡୀଙ୍କ ଚରଣ ।
ବାଟରେ ମଦନ ମୋତେ କଲେକ ବାରଣ ॥
କହିଲେ ଯେ ଆଜ୍ଞା ଦେଇଛନ୍ତି ନରପତି ।
ବେଗ ବେଗ ହୋଇ ତୁମ୍ଭେ ଯାଅ ତାଙ୍କ କତି
ମୁହିଁ ତୁମ୍ଭ ପାଇଁ ଯାଉଅଛି ପୂଜା ଢାଳି ।
ଏତେବୋଲି ମୋର ହସ୍ତୁ ନେଲେ ଅର୍ଘ୍ୟଥାଳି

ଥାଳିରେଣ ମଦନ ଯେ କରନ୍ତେ ଗମନ ।
ମୁହିଁ ତହୁଁ ଚଳିଗଲି ନୃପତି ଭୁବନ ॥
ଦଣ୍ଡଛତ୍ର ଦେଇ ରାଜା କନ୍ୟାଚାରି ଦେଲେ
ରତ୍ନସିଂହାସନେ ଅଭିଷେକ କରାଇଲେ ।
ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ହୋଇଣ ରାଜା ଗମିଲେ ବନକୁ ।
ହସ୍ତୀ ଚଢ଼ିଅଇଲି ମୁଁ ନଗ୍ର ବୁଲିବାକୁ ।
ତାହା ଶୁଣି ମନ୍ତ୍ରୀର ବୁଡ଼ିଲା ନିଜଜ୍ଞାନ ।
ବେନିକର ହୃଦେ ମାରି କରଇ କ୍ରନ୍ଦନ ।
ବୋଇଲା ମୁଁ ପାପବୁଦ୍ଧି କଲଇଁ ଯେତେକ ।
ମୋହର ଉପରେ ତାହା ପଡ଼ିଲା ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ।
ଜାଣି ଶୁଣି ଧର୍ମପଥ ଯେ ଜନ ଛାଡ଼ଇ ।
ନାନାଦି ଯାତନା ସେହି ଜନ ଯେ ଭୁଞ୍ଜଇ ॥
ପରର ଅମନ୍ତ୍ର ଯେହୁ ଖୋଜୁ ଥାଇ ଗାଢ ।
ସେହିଗତେ ସେହିଲୋକ ପଡଇ ନିଯୁତ ।
ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟ ଶ୍ରୀହରିର ଭକତ ମୁଁ ଜାଣି ।
ମୁହିଁ ମୂଢ଼ ତାଙ୍କୁ ଦ୍ରୋହ ଚିନ୍ତାକଲି ପୁଣି ।
ତହିଁରେ ଅଧର୍ମ ପୁଣ ହୋଇଲା ମୋହର ।
ସର୍ବଦା ଦୋଷେହା ମୁହିଁ ହେଲି ଶ୍ରୀହରିର ॥
ଯାହିବାକୁ ଅଛି ମାର ବେନିଘଣ୍ଡ ଗତ ।
ଦେବୀଙ୍କ ଗୃହକୁ ମନ୍ତ୍ରୀ ବେଗେ କଲେ ଗତି
ପ୍ରେତଗଣମାନଙ୍କୁ ସେ ବାଟରେ ଦେଖିଲେ ।
ମନୁଷ୍ୟ ବଗୃର ତାଙ୍କୁ ବଚନ ବୋଇଲେ ॥
ବୋଇଲେ ପୂର୍ବେ ମୁଁ ଯେଉଁ ପାପ କରିଥିଲି
ସେହି ଅଧର୍ମର ଫଳେ ଏ ଦୁଃଖ ଭୁଞ୍ଜିଲି ॥
ଶୁଣି ପ୍ରେତଗଣ ତାଙ୍କୁ କିଛି ନ କହିଲେ ।
ମୁଖକୁ ନ ଚାହିଁ ସର୍ବେ ଅଦୃଶ୍ୟ ହୋଇଲେ
ତହୁଁ ଯାଇ ଚଣ୍ଡୀ ଗୃହେ ହୋଇଲା ପ୍ରବେଶ ।
ଦେଖିଲା ମଦନ ତହିଁ ହୋଇଅଛି ନାଶ ॥
ହାହା କରି କପାଳରେ ହସ୍ତକୁ ମାଇଲା ।
କେଣେ ପୁତ୍ର ଛାଡିଗଲୁ ବୋଲିଣ ବୋଇଲା
କୋଳେ ଧରି ବୋଲେ ଉଠ ମଦନ କୁମର
ତୋହ ଲାଗି ଘର ମୋର ହେଲା ଅନ୍ଧକାର ।
ଶ୍ରୀହରି ଭକ୍ତକୁ ମୁହିଁ ଦୋଷେହା ହୋଇଲି
ସେହି ପାପରେ କୁମର ତୋତେ ହରାଇଲି ॥
ତୁହି ପୁଣ ଅଟୁ ପୁତ୍ର ଶ୍ରୀହରି ଭକତ ।
ତୋତେ କିପାଁ ଏ ଦଶା ହୋଇଲା ପରାପତ ॥

ଏତେକ ବୋଲି ମନ୍ତ୍ରୀବର ବହୁତ କାନ୍ଦିଲା ।
ସ୍ତମ୍ଭରେ ମୁଣ୍ଡକୁ ମାରି ଜୀବନ ଛାଡ଼ିଲା ॥
ପିତାପୁତ୍ର ଦୁହେଁ ଦେବୀଗୃହେ ହେଲେ ହତ
ଶ୍ରୀହରିର ମହିମା ସେ ଦଇବ ଅଦ୍ଭୁତ ॥
ପିତା ପୁତ୍ର ଦୁଇ ଚଣ୍ଡୀ ମନ୍ଦିରେ ରହିଲେ ।
ଅବ ଦିନ ଉଦୟ ଚିବରେ ରବି ହେଲେ ।
ଏଣେ ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟ ବିଷୟାର ପାଶେ ଗଲା ।
ହେମ୍ବଭରେ ତାଙ୍କୁ ସଙ୍ଗେ ଘେନିଣ ଅସିଲା ।
ବେନି ନାରୀ ନେଇ ଗୃହେ ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟ ବୀର
ଆନନ୍ଦମନରେ କାଳ କାଟିଲା ସେଠାର ।
ଦେବୀଙ୍କ ପୂଜକ ଦ୍ୱିଜ ଘେନି ପୁଷ୍ପଜଳ ।
ମନ୍ଦିର ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରବେଶିଲେ ତତକାଳ ॥
ଦେଖିଲେ ଯେ ମନ୍ତ୍ରୀ ସଙ୍ଗେ ମଦନକୁମର ।
ପ୍ରାଣହାର ପଡ଼ିଣ ଯେ ଅଛଇ ଭୂମିର ॥
ଦେଖି ମନେ ମନେ ପୁଣ ଭାଳଇ ପୂଜକ ।
ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟ ଦ୍ରୋହ ଚିନ୍ତା ଫଳିଲା ଏତେକ ।
ଏମନ୍ତ ଦେଖିଣ ନୃପତିଙ୍କ ପାଶେ ଗଲେ ।
ବିନୟ ହୋଇଣ ତାଙ୍କୁ ବଚନ କହିଲେ ।
ବୋଇଲେ ମୁଁ ଦେବୀଙ୍କର ଅଟଇ ପୂଜକ ।
ସାବଧାନ ହୋଇ ଶୁଣ କୋନ୍ତଳ ନାୟକ ।
ପ୍ରଭାତରୁ ଗଲି ମୁହିଁ ଦେବୀ ପୂଜା ପାଇଁ ।
ବଡ଼ ଦୁର୍ଘଟଣା ତହିଁ ଦେଖି ଅଇଲଇଁ ।
ଦୁଷ୍ଟବୁଦ୍ଧି ମନ୍ତ୍ରୀ ତାର କୁମର ମଦନ ।
ମନ୍ଦିରରେ ପଡିଛନ୍ତି ହରାଇ ଜୀବନ ।
ସେ ଦୁହିଁଙ୍କ ଗନ୍ଧେ କେହୁ କରିଛି ଛେଦନ
ସେହି କଥା କହିବାକୁ ଅସିଛି ରାଜନ ।
ତାହା ଶୁଣି ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟ ହୋଇଣ ଚକିତ ।
ଦେବୀଙ୍କ ମନ୍ଦିରେ ଯାଇଁ ମିଳିଲେ ତୁରିତ ॥
ଅନ୍ତଃପୁରେ ନାରୀମାନେ ବିକଳେ କାନ୍ଦିଲେ ।
ନଗ୍ର ପ୍ରଜାମାନେ ଶୁଣି ବହୁ ଶୋକ କଲେ ।
ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟ ଦେଖେ ପିତା ପୁତ୍ର ବେନିଜଣ ।
ପନ୍ଦରେ ପଡ଼ିଅଛନ୍ତି ହରାଇ ଜୀବନ ।
ସେ ଦୁହିଁଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁ ଦେଖି ବହୁ ଶୋକକଲା ।
କି ବୁଦ୍ଧି କରିବି ବୋଲି ମନେ ବିଚାରିଲା ।
ଏତେ ଭାଳି ଶୁଚିବନ୍ତ ହୋଇ ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟ ।
ଦେବୀଙ୍କପାଶରେ ଯାଇଁ ହୋଇଲା ପ୍ରବେଶ ॥

ଏକ ଏକ କରି ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କୁ ଡକାଇଲେ ।
ପୂଜା ଜପ ହୋମ ନାନାମତେ କରାଇଲେ ॥
ପିଷ୍ଟକ କଦଳୀ ଛେନା ପାୟସ ସାକର ।
ଘୃତ ସହିତେ ପାୟସ କଲେକ ଅପାର ।
ଯବ ତିଳ ଆଦି ସର୍ବ ଆହୁତି ଯେ ଦେଲେ ।
ଦେବୀଙ୍କର ସ୍ତବ ସ୍ତୁତି ବହୁ ପାଠ କଲେ ॥
ଲକ୍ଷେହୋମ କଲେ ଦେବୀଙ୍କରଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ
ନିଜ ମାଂସ କାଟିଦେଲେ ମନ ହରଷରେ ।
ଖଡଗ ଧରିଣଛନ୍ତି ଆପଣାର କରେ ।
ଅସ୍ଥି ମାତ୍ର ରହିଅଛି ତାହାଙ୍କ ଶରୀରେ ।
ଖଡ୍ଗଧରି କାଟିବାକୁ ଯାନ୍ତେ ନିଜ ଶିର ।
ବେଗେ ଯାଇ ଚଣ୍ଡିକା ଧଇଲେ ତାଙ୍କ କର
ବୋଇଲେ ତୁ ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟ ଶ୍ରୀହରି ଭକତ ।
ନିଜଶିର କାଟୁଅଛୁ ଏ ନୋହେ ଉଚିତ ॥
ଦୁଷ୍ଟବୁଦ୍ଧି ମନ୍ତ୍ରୀ ତୋତେ ଦ୍ରୋହ ଚିନ୍ତାକଲା
ସେଥି ପାଇଁ ପୁତ୍ର ସହିତରେ ନାଶଗଲା ॥
ଜାଣି ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟ ତୋତେ ହରି କୃପାକଲେ
ଅଧିକା ଅଙ୍ଗୁଳି ଛେଦ ଜୀବନ ରଖିଲେ ।
ତୋହର ଚରିତ୍ର ଏବେ କହୁଅଛି ଶୁଣ ।
କୁଳିନ୍ଦ ପାଳିଲା ତୋତେ କରିଣ ନନ୍ଦନ ।
ତହିଁ ପାଇଁ ଦୁଷ୍ଟବୁଦ୍ଧି କପଟ ଭିଆଇ ।
ମଦନ ନିକଟେ ତୋତେ ଦେଲା ପଠିଆଇ ॥
ତୁ ନ ଜାଣୁ ପତ୍ର ଲେଖିଥିଲା ମଦନକୁ ।
ବିଷଦେଇ ବେଗକରି ମାରିବ ଏହାକୁ ॥
ପତ୍ର ଘେନି ତୁହି ମନ୍ତ୍ରୀ ଉପବନଠାରେ ।
ଘୋଡ଼ାରଖି ଶୋଇଣ ପଡ଼ିଲୁ ସେ ସ୍ଥାନରେ
ପତ୍ର ତୋର ଶୋଇବାର ବେଳେ ପଡ଼ିଥିଲା
ଏ ସମୟେ ବିଷୟା ଯେ ସେଠାରେ ମିଳିଲା
ପତ୍ର ପଢ଼ି ବିପରୀତ କରି ଲେଖି ଦେଇ ।
ସ୍ୱାମୀପଦେ ବରି ଗୃହେ ଫେରିଗଲା ସେହି ।
ତହୁଁ ଉଠି ପତ୍ର ଘେନି ଚଳିଗଲୁ ତୁହି ।
ମଦନର ସହିତରେ ଦେଖା କଲୁ ଯାଇଁ ।
ଶ୍ରୀହରି ମହିମା କେହି କହି ନ ପାରଇ ।
ବିଷୟା କନ୍ୟାକୁ ବିଭା ହୋଇଲୁ ଯେ ତୁହି
ତେବେଣ ଦୁଷ୍ଟବୁଦ୍ଧି କୁଳିନ୍ଦକୁ ଯେ ବାନ୍ଧିଲା ।
ସର୍ବ ଧନ ଆଣି ତାକୁ ବହୁତ ମାଇଲା ।
ତୋର ବିଭା ହେବା ଜାଣି କୁମନ୍ତ୍ରଣା କଲା ।
ମୋତେ ପୂଜିବାକୁ ତୋତେ ଏଠା ପଠାଇଲା
ଚଣ୍ଡାଳେ କହିଲା କାଟିବାକୁ ତୋର ଶିର ।
ଶ୍ରୀହରି କୃପାରେ ପ୍ରାଣ ପାଇଲୁ କୁମର ॥
ଶ୍ରୀହରି ଭକତ ତୁହି ଅଟୁ ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟ ।
ଜଗତେ କେ ଅଛି ତୋତେ କରିବାକୁ ନାଶ
ପୂଜାଥାଳୀ ଘେନି ତୁହି ବାଟରେ ଆସନ୍ତେ ।
ସାକ୍ଷାତ ହୋଇଲା ତୋର ମଦନ ସଙ୍ଗତେ ।
ଦୈବରେ ରାଜା ଆଜ୍ଞା ହୋଇଥିଲା ତୋତେ
ମଦନକୁ ଦେଇ ଥାଳୀ ଫେରିଲୁ ତ୍ୱରିତେ ।
ରାଜା ଆଜ୍ଞା ହେବାରୁ ତୋତେ ଲେଉଟାଇଦେଲା
ଚଣ୍ଡାଳ ହସ୍ତେ ମଦନ ଶିର ଛେଦ ହେଲା ।
ସେହି ଅଧର୍ମିକୁ ଜାଣ ଅସି ପିତା ତାର ।
ପୁତ୍ରର ମରଣ ଦେଖି ତେଜିଲା ଶରୀର ॥
ଶ୍ରୀହରି ପ୍ରସାଦେ ତୁହି ହୋଇଲୁ ରାଜନ ।
ଏତେ ଅବଗ୍ରହ କଥା କରୁ କିଆଁ ପୁଣ ।
ମହାସୁଖ ହୋଇ ରାଜ୍ୟ ଭୋଗକର ରହି ।
ବୃଥାରେ ଶରୀର ନାଶ କରୁଛୁ କିପାଇଁ ॥
ଏତେ କହି ଦେବୀ ହେଲେ ଅଛନ୍ତି କୁମର ।
ପ୍ରସନ୍ନ ହୋଇଲି ତୋତେ ମାଗିଘେନ ବର ।
ଶୁଣି ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟ ଯେ ବହୁତ କଲା ସ୍ତୁତି ।
ବୋଇଲେ ପ୍ରସନ୍ନ ଯେବେ ହେଲ ଭଗବତୀ
ଏ ମୋହର ଶିର ଦେଇ ତୋଷିବି ତୁମ୍ଭରେ
ଏତେ କହି ଖଡ଼ଗ ଧଇଲା ବେନିକରେ ॥
ଚଣ୍ଡିକା ଯାଇଣ ବେଗେ ଧଇଲେ ତା କର ।
ଶୁଣ ହେ ସୁଜନେ କଥା ଏହା ଅନନ୍ତର ।
ଚଣ୍ଡିକା ଧରନ୍ତେ କର ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟ ଭଣି ।
ଯେବେ ମୋତେ ବରଦେବ ଶୁଣ ଠାକୁରାଣୀ
ସର୍ବଦା ତୋହର ପଦ୍ମପାଦେ ମନ ଥିବ ।
ଦୁଷ୍ଟବୁଦ୍ଧି ମଦନକୁ ପ୍ରାଣଦାନ ଦେବ ॥
ଶୁଣି ଦେବୀ ଅସ୍ତୁହେଉ ବୋଲି ଆଜ୍ଞାଦେଲେ
ଧନ ଜନ କୀର୍ତ୍ତି ତୋର ବଢ଼ିବ ବୋଇଲେ
ବାଳକ କାଳରୁ ହେଲୁ ଶ୍ରୀହରି ଭକତ ।
ତୋହର ଯଶ ପଢ଼ୁଛୁ ଘୋଷୁ ଦିଗନ୍ତ ॥
ଯେଉଁ ନର ନାରୀ ତୋର ଚରିତ୍ର ଶୁଣିବେ
ଅଶେଷ ଜନ୍ମର ପାପମାନ ବିନାଶିବେ ।

କଳିଯୁଗେ ଶୁଣିବେ ଯେ ଚରିତ ତୋହର ।
ଏ ମାୟା ସଂସାରୁ ଅବହେଳେ ଯିବେ ତରି ॥
ଦେବୀଙ୍କ ଆଜ୍ଞାରେ ଦୁଷ୍ଟବୁଦ୍ଧି ତାର ସୁତ ।
ପ୍ରାଣ ଦାନ ପାଇ ଅଙ୍ଗ ଝାଡ଼ିଲେକ ପବନ ।
ବରଦେଇ ଭଗବତୀ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ ହେଲେ ।
ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟ ଶିରେ ଦେବେ ପୁଷ୍ପ ବୃଷ୍ଟି କଲେ ॥
ଦୁଷ୍ଟବୁଦ୍ଧି ମଦନଙ୍କୁ ଘେନି ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟ ।
ଆଲିଙ୍ଗନ କରି ବସାଇଲେ ନିଜ ପାଶ ।
ଦୁଷ୍ଟବୁଦ୍ଧି ପିତା ପୁତ୍ର ଦେଖି ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟ ।
ନିଜ ନଗରେ ଯାଇଣ ହୋଇଲେ ପ୍ରବେଶ ।
ହରିଙ୍କ କୃପାରେ ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟ ହୋଇ ରାଜା ।
ସୁଖରେ ପାଳିଲେ କୋନ୍ତଳର ଜନପ୍ରଜା ॥
ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟ ରାଜା ହେବା ଶୁଣିଣ କୁଳିନ୍ଦ ।
ଶ୍ରୀହରି ମହିମା ଜାଣି ହୋଇଲେ ଆନନ୍ଦ ॥
ଦୁଷ୍ଟବୁଦ୍ଧି ହସ୍ତରୁ ଯେ ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ହୋଇଲେ ।
ବିପ୍ର ଦୁଃଖୀ ଜନଙ୍କୁ ବହୁତ ଦାନ ଦେଲେ ॥
ଏସନ ବିଚାର ମନେ କୁଳିନ୍ଦ ନୃପତି ।
ମୋର ଆଶା ପୂର୍ଣ୍ଣ କରିଛନ୍ତି ଭଗବତୀ ।
ଆଉ ଏ ରାଜ୍ୟରେ ମୋର କି କାର୍ଯ୍ୟ ଅଛଇ ।
ଅନଳରେ ପଶି ପାପ ଦେହ ନାଶିବଇଁ ।
ଏମନ୍ତ କୁଳିନ୍ଦ ରାଜା ବିଚାରି ମନରେ ।
ନିଶ୍ଚିନ୍ତେ ରହିଲେ ବସି ଶ୍ରୀହରି ଧ୍ୟାନରେ ॥
ବୋଇଲେ ହେ ହରି ତୁମ୍ଭେ ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମୀନାଥ
ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟେ ଦେଇଥିଲ କରି ମୋତେ ସୁତ ॥
ତୁମ୍ଭର ପରମ ଭକ୍ତ ଅଟେ ଜାଣ ସେହି ।
ତାଙ୍କୁ ରକ୍ଷା କରିଥାଅ ଲକ୍ଷ୍ମୀଦେବୀ ସାଇଁ ।
ଏମନ୍ତ ବିଚାରି ନିଜ ପତ୍ନୀକି କହଇ ।
ଅଗ୍ନି ବେଗେ ଜାଳ ଦେହ ନାଶ କରିବଇଁ
ଅଜଥରେ ଦୁଷ୍ଟବୁଦ୍ଧି ଅଇଲେ ହୋ ଜାଣ ।
ସହି ନ ପାରିବି ଆଉ ତାହାର କଷଣ ।
ଶୁଣି କୁଳିନ୍ଦର ରାଣୀ କଲା ସନମତି ।
ଏଥୁ ଅନନ୍ତରେ ଶୁଣ କଥା ବିପରୀତ ।
ଦୁଷ୍ଟବୁଦ୍ଧି କେମନ୍ତେ ସେ ବାରତା ପାଇଲା ।
ତୁମ୍ଭନାମେ କୁଳିନ୍ଦଟି ମହା ଭୟ କଲା ॥
ଅଗ୍ନି ଜାଳି ନିଜ ପ୍ରାଣ ତେଜିବ ଏକ୍ଷଣ ।
ବିପ୍ରଗଣେ ଧନ ଦ୍ରବ୍ୟ ସର୍ବ କଲା ଦାନ ॥
ଅନଳ ଜାଳିଣ ସେ କୁଟୁମ୍ବ ସହିତରେ ।
ନାଶିବ ଶରୀର ମନ୍ତ୍ରୀ ତୁମ୍ଭର ଭୟରେ ।
ଶୁଣି ଦୁଷ୍ଟବୁଦ୍ଧି ଅଶ୍ୱ ଚଢ଼ି ବେଗେ ଗଲା ।
କୁଳିନ୍ଦ ପାଶରେ ଯାଇ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲା ।
ଦେଖି ସେ କୁଳିନ୍ଦ ତାକୁ ମହାଭୟ କଲା ।
ଏବେ ପ୍ରାଣ ଗଲା ବୋଲି କାତର ହୋଇଲା
କୁଳିନ୍ଦର ଭୟ ଦେଖି ମନ୍ତ୍ରୀ ବୋଲେ ବାଣୀ
କିପାଇ ମନରେ ଭୟ ପାଉଅଛ ପୁଣି ।
ଦୁହିତା ଦେଇଛି ବିଭା ତୋ ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟକୁ ।
ସମ୍ବନ୍ଧ ହୋଇଲ ଭୟ କରୁଛ କାହାକୁ ॥
ତୁଁଅ ଦେଇ ଶରଣ ପଶୁଛି ତୁମ୍ଭ ଠାଇଁ ।
ମୋହ ଦୋଷ କ୍ଷମା କର ଆହେ ନରସାଇଁ ।
କୋନ୍ତଳ ଦେଶରେ ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟ ରାଜା ହେଲେ
ମୋତେ ଦୟା କରି ଜୀବନ ଦାନ ଦେଲେ
ଶ୍ରୀହରିଙ୍କ ପାଦପଦ୍ମ ସୁମରି ଅନ୍ତରେ ।
ରହିଲା କୁଳିନ୍ଦ ତହିଁ ଆନନ୍ଦ ଚିତ୍ତରେ ।
ନିତ୍ୟେ ଧନ ଧାନ୍ୟ ଦୁଃଖୀ ଜନେ କରେ ଦାନ
ଅହରହ ହରିପାଦେ ରଖିଥାଇ ଧ୍ୟାନ ।
ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟ ରାଜା ହୋଇ କୋନ୍ତଳ ପାଳିଲେ
ଦେଖି ଜନ ପ୍ରଜାମାନେ ଆନନ୍ଦ ହୋଇଲେ
ବ୍ରାହ୍ମଣମାନଙ୍କୁ ଦେଲେ ଅନ୍ନ ବସ୍ତ୍ର ଦାନ ।
କୁଳିନ୍ଦଙ୍କୁ ଆଣାଇଲେ ଆପଣା ଭୁବନ ।
ପିତାମାତା ଦୁହିଙ୍କୁ ସେ ରଖି ନିଜଘରେ ।
ଦେବତା ପରାୟେ ନିତ୍ୟେ ସେବା ପୂଜା କଲେ
ଏହିପରି ତିନିବର୍ଷ ଗତ ଯେ ହୋଇଲା ।
ବେନି ନାରୀଠାରୁ ବେନି ପୁତ୍ର ଉପୁଜିଲା ॥
ମକରଧ୍ୱଜ ନାମରେ ବିଷୟାର ସୁତ ।
ପଦ୍ମ ନାମ ଧରେ ଚମ୍ପାମାଳିନୀର ସୁତ ॥
ଏହିପରି ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟ ରାଜ୍ୟକୁ ପାଳିଲେ ।
ଶାଳଗ୍ରାମ ଶିଳା ପୂଜି ଭକ୍ତ ପାରହେଲେ ।
ଏଣୁ ସାଧୁଜନ ଶାଳଗ୍ରାମଙ୍କୁ ପୂଜିବେ ।
ସେହି ଫଳେ ସଂସାର ମାୟାରୁ ତରିଯିବେ ।
କଳିଯୁଗେ ଶାଳଗ୍ରାମ ରୂପେ ନାରାୟଣ ।
ସଂସାରେ ବିହରି ଜନେ କରନ୍ତି ତାରଣ ॥
ଶାଳଗ୍ରାମ ରୂପେ ହରି ଖ୍ୟାତ କଳିକାଳେ ।
ଯେ ତାଙ୍କୁ ପୂଜଇ ଯମଦଣ୍ଡ କାଟେ ହେଲେ

କେବଳ ଶାଳଗ୍ରାମ ବାନ୍ଧ ଗୁଳିଇ ଯେ ପଥ ।
ଜାଣନ୍ତୁ ସେ ରହିଥାଏ ଏ ତିନି ଜଗତ ॥
ଯେଉଁଜନ ଶାଳଗ୍ରାମ ଦାନ ହୋ କରଇ ।
ପୃଥ୍ୱୀଦାନ କଲା ଫଳ ନିଶ୍ଚୟ ଲଭଇ ।
ନିତ୍ୟ ଶାଳଗ୍ରାମ ସ୍ତୁତି କରେ ଯେଉଁ ଜନ ।
ସର୍ବପାପ ନାଶି ବସେ ବୈକୁଣ୍ଠ ଭୁବନ ॥
ନୈମିଷା ଅରଣ୍ୟେ ଶିରୀକ୍ଷେତ୍ର ପ୍ରୟାଗରେ ।
ଗୋମତୀ ଗଙ୍ଗା ସାଗରେ ତୀର୍ଥଙ୍କ ସ୍ନାନରେ ।
ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବରଷେ କରି ଯେଉଁ ଫଳ ପାଇ ।
ଶାଳଗ୍ରାମ ସ୍ନାନେ ସେହୁ ଫଳକୁ ଲଭଇ ।
କୋଟି କୋଟି ପାପ ଥାଇ ଯାହାର ଶରୀରେ
ତାହା ନାଶ ଯାଏ ଶାଳଗ୍ରାମ ପୂଜିବାରେ ।
ଶାଳଗ୍ରାମେ ଯେହୁ ଲେପେ ତୁଳସୀ ଚନ୍ଦନ ।
ନାନା ସ୍ତବ ପଢ଼ି କରେ ଚରଣ ବନ୍ଦନ ।
ଅନ୍ନ ଅଦ ଭୋଜନ ଯେ ନୈବେଦ୍ୟ କରଇ
କୁଟୁମ୍ବ ସହିତେ ବୈକୁଣ୍ଠରେ ବସେ ଯାଇଁ ।
ଶାଳଗ୍ରାମ ଶିଳା ଯେହୁ ବହଇ ଶିରେଣ ।
ବ୍ରହ୍ମା ତାଙ୍କୁ ବୋଲନ୍ତି ଯେ ସ୍ୱୟଂ ନାରାୟଣ ॥
ଶାଳଗ୍ରାମ ଶିଳା ଯେହୁ ପୂଜନ୍ତି ନିତ୍ୟରେ ।
ଦେବଗଣ ତାଙ୍କୁ ତୋଷ ହୁଅନ୍ତି ଅନ୍ତରେ ।
ଅଗ୍ରେ ଶାଳଗ୍ରାମ ସ୍ଥାପି ପୂଜିଲେ ପ୍ରବୀଣ ।
ମନୋରଥ ପୂର୍ଣ୍ଣହୁଏ ମୁକ୍ତ ହେବେ ଜାଣ ।
ଶାଳଗ୍ରାମ ଶିଳାଗଣ ଥାଇ ଯା ଗୃହରେ ।
ତା ଗୃହ ପବିତ୍ର ହୁଏ ଯୋଜନ ଅନ୍ତରେ ।
ଶାଳଗ୍ରାମ ଶିଳା ଚକ୍ର ଯାର ଗୃହେ ଥାଇ ।
ସଂସାର ସକଳ ତୀର୍ଥ ମେଳି ହୋନ୍ତି ତହିଁ ॥
ଶାଳଗ୍ରାମ ଶିଳାକୁ ଯେ ନିତ୍ୟ ପୂଜା କରେ ।
ମନସ୍ତାପ ଯେତେକ ତା ଦୂରନ୍ତରେ ହରେ ।
ମୃତ୍ୟୁକାଳେ ଶାଳଗ୍ରାମୋଦକ କଲେ ପାନ ।
ମୁକତ ଲଭିଣ ବସେ ବୈକୁଣ୍ଠ ଭୁବନ ॥
ଶ୍ରୀହରିଙ୍କ ପ୍ରିୟବନ୍ଧୁ ହୁଏ ସେ ସଂସାରେ ।
ଯେହୁ ତାଙ୍କୁ ଅର୍ଚ୍ଚେ କରେ ବସେ ବୈକୁଣ୍ଠରେ
ଶାଳଗ୍ରାମ ତୁଳସୀର ଏମନ୍ତ ମହିମା ।
ଗୁଣମୁଖେ ବର୍ଣ୍ଣିବାର ନ ପାରିଲେ ବ୍ରହ୍ମା ।
ଏମନ୍ତ ନାରଦ ମୁଖୁ ଶୁଣି ଅର୍ଜୁନ ।
ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ ହେଲି ବୋଲି ବୋଇଲେ ବଚନ
ଶ୍ରୀହରିଙ୍କ ରସଲୀଳା ଅଟେ ଏହୁ ଗୀତ ।
ମହାଦେବ ଉପାଧ୍ୟାୟ ଧ୍ୟାୟେ ଲକ୍ଷ୍ମୀକାନ୍ତ ॥

—o—

ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟ ପୁତ୍ରଦ୍ୱାରା ଅର୍ଜୁନଙ୍କ ଅଶ୍ୱଧାରଣ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଅର୍ଜୁନଙ୍କ ସହିତ ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟର ସାକ୍ଷାତ

ଜନ୍ମେଜୟ ମହାରାଜା ବୋଲନ୍ତି ବଚନ ।
ତଦପରେ କିସ ହେଲା ଅହେ ମୁନିଗଣ ॥
ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟ ପୁରୁ ଅଶ୍ୱ କିପରି ଅଇଲା ।
ତା ସବୁ ବିସ୍ତାରି ମୋତେ କହ ମୁନିବଳା ॥
ରାଜାଙ୍କ ବଚନ ଶୁଣି ଜୈମିନି କହନ୍ତି ।
ଏକମନେ ଶୁଣ ତୁମ୍ଭେ ଉତ୍ତରାର ନାତି ॥
ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟ ପୁଅ ଦୁହେଁ ସକାଳ ସମୟେ ।
ନିଜପୁରେ ଦେଖିଲେ ସେ ଚରୁର ଅଶ୍ୱ ହୟେ
ଦେଖିଣ ଆନନ୍ଦମନ ହୋଇଲେ କୁମର ।
ସୁନ୍ଦର ଦେଖି ମିଳିଲେ ଅଶ୍ୱଙ୍କ ପାଶର ।
ଆନନ୍ଦ ମନରେ ବେନି ଅଶ୍ୱକୁ ଧଇଲେ ।
ପିତାଙ୍କ ପାଶରେ ଯାଇଁ ଉପସ୍ଥିତ ହେଲେ ।
ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟ ଅଶ୍ୱଶିରେ ପତ୍ରକୁ ଦେଖିଲେ ।
ତାହାଙ୍କୁ ପଢିଣ ସର୍ବ ବୃତ୍ତାନ୍ତ ଜାଣିଲେ ।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଆସିବେ ପୁରେ ଏସନ ଭାବିଣ ।
ନର ନାରାୟଣ ଆଜ କରିବି ଦର୍ଶନ ।
ପିଇଦନ୍ତି ଯାହାଙ୍କର ଚରଣ ଚିନ୍ତଇ ।
ଆଜ ମୁଁ ଦେଖିବି ପାର୍ଥସହ ଯଦୁସାଇଁ ।
ବପଟ୍ଟା ପୁତ୍ରଙ୍କୁ ଗୃହେ ବୋଲଇ ବଚନ ।
ଧର୍ମ ରାଜାଙ୍କର ଏହୁ ଅଶ୍ୱ ଅଟେ ଜାଣ ।
ଅତଏବ ଯତ୍ନରେ ଏ ଅଶ୍ୱକୁ ରଖିବ ।
ପୁଣି ଧର୍ମରାଜେ ଅଶ୍ୱ ଫେରାଇଣ ଦେବ ।
ଅଶ୍ୱ ହେତୁ ହେବ ମୋର ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଦର୍ଶନ ।
ଅଶ୍ୱଠାରେ ଅମ୍ଭର ଯେ ନାହିଁ ପ୍ରୟୋଜନ ॥
ନାରାୟଣଙ୍କୁ ଦେଖିଲେ ମୁକତି ମିଳିବ ।
ଯେତେ ପାପଥିବ ସବୁ ବିନାଶ ହୋଇବ ।
ଶ୍ରୀହରି ସନ୍ତୋଷ ହେବେ ଭାବିଣ ଏସନ ।
ଅର୍ଜୁନଙ୍କ ସହିତରେ କରିବି ମୁଁ ରଣ ॥

ଜୈମିନୀ ଭାରତ

ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟ, ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଓ ଅର୍ଜୁନ

ଭୁବନ ମୋହନ ରୂପ ନାରାୟଣେ ଚାହିଁ ।
ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟ ରଥୁଁ ଖସି ହୋଇଲ ବନସ୍ଥି ॥

ଟିଭାଙ୍କର ଆଜ୍ଞା ପାଇ ବଷସ୍ୱୀ ନନ୍ଦନ ।
ଦୁଇ ଅଶ୍ୱ ନେଇଗଲେ ରଖିବା କାରଣ ।
ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟ ନରପତି ନଗର ପ୍ରାନ୍ତରେ ।
ବହିଲ ଅର୍ଜୁନ ସଙ୍ଗେ ସମର ଅଶାରେ ॥
ଏହିକାଳେ ଅର୍ଜୁନର ସଙ୍ଗ ନାରାୟଣ ।
ସେ ସ୍ଥାନରେ ଉପସ୍ଥିତ ହୋଇଲେ ବହନ ॥
ଜ୍ଞାନବନ୍ତ ଗୁଣବାନ୍ତ ଧାର୍ମିକ ପ୍ରବର ।
ଦେଖିଣ ଅର୍ଜୁନ କହେ ଅହେ ଚକ୍ରଧର ॥
ଏପରି ପ୍ରଶାନ୍ତ ମୂର୍ତ୍ତି ମୁହିଁ ଦେଖି ନାହିଁ ।
କିବା ବ୍ରହ୍ମା ନର ରୂପେ ଅସିଅଛି ମହୀ ॥
ସେକ୍ଷଣି ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ହେଲେ ଚତୁର୍ଭୁଜ ମୂର୍ତ୍ତି ।
ଦେଖିଣ କହିଲ ଭକ୍ତ ବୋଲାନ୍ତର ପତି ।
କଟିରେ ପୀତବସନ ଚରଣେ ନୂପୁର ।
ଶ୍ରୀବତ୍ସ ଲାଞ୍ଛନ ହୃଦେ ଦିଶଇ ସୁନ୍ଦର ।
ରୂପଛଟା ଘଟା ନବ ଘନକୁ ଗଞ୍ଜଇ ।
କଉସ୍ତୁଭ ମଣି କଣ୍ଠଦେଶେ ବିରାଜଇ ।
ଶରଦ ଶଶୀକି ଜିଣେ ବଦନ ସୁନ୍ଦର ।
ବିମ୍ବ ଅଧରେ ମୁରଲୀ ବାଜଇ ମଧୁର ।
ଚୂଳରେ ସେବତୀ ଗଭା ସୁନ୍ଦର ଦିଶଇ ।
ତଥିପରେ ଶିଖୀପୁଚ୍ଛ ଜଗତ ମୋହଇ ।
ତ୍ରିପୁର ମୋହନ ରୂପ ହରିଙ୍କି ଦେଖିଲା ।
ବେଗେ ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟ ରଥୁଁ ଓହ୍ଲାଇ ପଡ଼ିଲା ।
ନିସ୍ତରିଲି ନିସ୍ତରିଲି ବୋଲି କର ଯୋଡ଼ି ।
ସାଷ୍ଟାଙ୍ଗେ ପ୍ରଣାମ କଲା ଧରଣୀରେ ପଡ଼ି ।
ଦେଖି ଦେବକୀ ରଥୁଁ ଓହ୍ଲାଇ ଅଇଲେ ।
ଚତୁର୍ଭୁଜେ ଧରି ତାକୁ ଆଲିଙ୍ଗନ କଲେ ।
ପୁତ୍ରକୁ ଯେସନେ ପିତା କରେ ଆଲିଙ୍ଗନ ।
ସେହିପରି ଆଲିଙ୍ଗିଲେ ପ୍ରଭୁ ଜନାର୍ଦ୍ଦନ ।
ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟ ଭାବେ ମନେ କୃତାର୍ଥ ହୋଇଲି ।
ବାଳକାଳୁ ଲୋଡ଼ି ଲୋଡ଼ି ଆଜ ମୁଁ ପାଇଲି ।
ଅର୍ଜୁନ ମୁଖକୁ ଚାହିଁ ବୋଲନ୍ତି ଶ୍ରୀହରି ।
ଧ୍ରୁବ ପ୍ରହ୍ଲାଦଠାରୁ ଭକ୍ତ ଏ ମୋହର ।
ଏହାକୁ ତୁ ପାର୍ଥ ବେଗେ ଆଲିଙ୍ଗନ କର ।
ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟ ପରମ ଭକତ ଅଟେ ମୋର ॥
ଅର୍ଜୁନ ବୋଲନ୍ତି ତୁମ୍ଭଠାରୁ ପୂର୍ବେ ମୁହିଁ ।
ଭାରତ ଯୁଦ୍ଧରେ ଦେବୁ ଶୁଣିଣ ଅଛଇ ॥
ଯାଗ ଅଶ୍ୱ ଧରିଅଛି ଶତ୍ରୁ ମୋର ଏହି ।
କେମନ୍ତେ ଏହାକୁ ଆଲିଙ୍ଗନ କରିବଇଁ ॥
ଏହାକୁ ଯୁଦ୍ଧରେ ଜିଣି ଆଣିବ ଅଶ୍ୱକୁ ।
ନମସ୍କାର କି ପ୍ରକାରେ କରିବି ଶତ୍ରୁକୁ ।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ବୋଲନ୍ତି ଯେବେ ଚଣ୍ଡାଳ ହୁଅଇ ।
ମୋଠାରେ ଭକତ ଥିଲେ ମାନ୍ୟକୁ ଲଭଇ ।
ବୈଷ୍ଣବ ଜନକୁ ଯେହୁ କରେ ଆଲିଙ୍ଗନ ।
ପୁଣ୍ୟ ସେ ଲଭଇ ଶତ କପିଳାର ଦାନ ॥
ମୋର ଭକ୍ତ ଦେଖି ଯେହୁ ମାନ୍ୟ ନ କରଇ ।
ଶତେ ଜନ୍ମଯାଏ ନର୍କ ଯାତନା ଭୋଗଇ ।
ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟ ମୋହର ଭକତ ଶିରୋମଣି ।
ଏହାକୁ ତୁ ଆଲିଙ୍ଗନ କର ଫାଲ୍‌ଗୁନୀ ।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ବାକ୍ୟେ ତୋଷ ହୋଇଣ ଅର୍ଜୁନ
ଯାଇଁ ଚନ୍ଦ୍ରହାସଙ୍କୁ କଲେକ ଆଲିଙ୍ଗନ ॥
ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟ ଅର୍ଜୁନକୁ ଆଲିଙ୍ଗନ କରି ।
ମଧୁର ବଚନେ ହସି କହେ ଦଣ୍ଡଧାରୀ ।
ବୋଇଲେ ଅର୍ଜୁନ ଯେବେ ଯୁଦ୍ଧବାଞ୍ଛା ତୋର
ତେବେ ଯୁଦ୍ଧ କରି ନ ପାରିବେ ସୁଦୃଢ଼ର ।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ସହାୟେ ବୋଲାଅ ମହାବୀର ।
ମୋତେ ନ ଜିଣିଲେ ନ ନେବ ତ ଅଶ୍ୱବର
ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟ ବଚନ ଶୁଣିଣ ପୀତବାସ ।
ଅର୍ଜୁନକୁ ପ୍ରବୋଧି ଆସିଲେ ନିଜ ପାଶ ।
ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟକୁ ଶ୍ରୀହରି ପ୍ରବୋଧି କହିଲେ ।
ଶୁଣି ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟ ମନେ ହରଷ ହୋଇଲେ ॥
ଅଶ୍ୱ ଦେଇଣ ଶ୍ରୀହରି ଚରଣରେ ପଡ଼ି ।
କୃତାର୍ଥ ହୋଇଲି ବୋଲି କହେ କରଯୋଡ଼ି
କୁନ୍ତଳପୁର ସହିତରେ ନଗ୍ର ପ୍ରଜାଜନେ ।
କୃତାର୍ଥ ହୋଇଲେ ସର୍ବେ କୃଷ୍ଣ ଦରଶନେ ।
ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟ ରାଜ୍ୟରେ ଯେତେକ ଜନ ଛନ୍ତି ।
ସେମାନେ ବୈଷ୍ଣବ ଜାଣ ସତ୍ୟରେ ଅଟନ୍ତି ।
କୃଷ୍ଣାର୍ଜୁନ ସଙ୍ଗ ସର୍ବଜନେ ଘେନି ଯାଇଁ ।
ଜନାର୍ଦ୍ଦନ ଗୃହେ ରଖାଇଲେ ନରସାଇଁ ॥
ଅର୍ପିଣ ଗାଲବ ଋଷି ହରି ପୂଜା କଲେ ।
କୃତାର୍ଥ ହୋଇଲି ବୋଲି ଚରଣେ ପଡ଼ିଲେ
ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟ ରାଜ୍ୟଧନ ପୁତ୍ର ସହିତରେ ।
ସମର୍ପଣ କଲା ନେଇ ଶ୍ରୀହରି ପଦରେ ।

ଯଜ୍ଞ ଅଶ୍ୱ ସଙ୍ଗେ ଯେବେ ବାହାର ହୋଇଲେ
ଗାଲବ ଋଷିଙ୍କ ହସ୍ତ ଅଶ୍ୱ ତହୁଁ ଦେଲେ ॥
ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟ ତାର ବେନି ପୁତ୍ରଙ୍କୁ କହଇ ।
ବନବାସ କରିବାକୁ ବାଞ୍ଛା ମୋର ଥିଲା ।
ଏବେ ମୋର ଭାଗ୍ୟରୁ ଶ୍ରୀହରି ବିଜେକଲେ ।
ନଗ୍ରଜନ ଲୋକେ ସର୍ବେ କୃତାର୍ଥ ହୋଇଲେ
କୃଷ୍ଣାର୍ଜ୍ଜୁନ ସଙ୍ଗତରେ ଯାଉଅଛି ମୁହିଁ ।
ତୁମ୍ଭେ ରାଜା ହୋଇ ଜନ ପ୍ରଜା ପାଳିବଇଁ ।
ଧର୍ମଶାସ୍ତ୍ର ଅନୁସାରେ ପ୍ରଜାଙ୍କୁ ପାଳିବ ।
ଶ୍ରୀହରିଙ୍କ ଶ୍ରୀଚରଣେ ଧ୍ୟାନ ରଖିଥିବ ।
ଏମନ୍ତେ ପୁତ୍ରମାନଙ୍କୁ ବୁଝାଇ ରାଜନ ।
କୃଷ୍ଣାର୍ଜ୍ଜୁନ ସଙ୍ଗେ ଗଲେ ହସ୍ତିନା ଭୁବନ ॥
ଶ୍ରୀହରିଙ୍କ ପରମ ଭକତ ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟ ।
ତା ଚରିତ ଶୁଣିଲେ ସ୍ୱର୍ଗରେ ହେବ ବାସ ।
ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟ ଚରିତ ଯେ ମୁଖରେ ଗାଇବ ।
ଶ୍ରୀହରିଙ୍କ ଶ୍ରୀଚରଣେ ଭକତି ପାଇବ ।
ଅଶେଷ ଜନମ ପାପ ନାଶ ହେବ ତାର ।
ଶେଷକାଳେ ବସିବ ସେ ବଇକୁଣ୍ଠ ପୁର ॥
ଦସ୍ତାପସ୍ତ ଶ୍ରୀହରିଙ୍କ ଚରଣ ସୁମରି ।
ଉପାଧ୍ୟାୟ ମହାଦେବ କହଇ ବିସ୍ତାରି ।

ଇତି ଶ୍ରୀ ଜୈମିନି ଭାରତେ ହରିଭକ୍ତି
ରସଲୀଳା ସାର କଥା ପ୍ରସଙ୍ଗେ
ନାମ ଚତୁଃବିଂଶୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।

—*—

ପଞ୍ଚବିଂଶ ଅଧ୍ୟାୟ

କଦା ବୃନ୍ଦାରଣ୍ୟେ ବିମଳଯମୁନାତୀରପୁଲିନେ
ସମାସୀନଃ ଶ୍ରୀମଦ୍ ଯଦୁପତିପଦାବ୍ଜଂ ହୃଦିବହନ୍
ଅପେ କୃଷ୍ଣସ୍ୱାମୀନ୍ ମଧୁରମୁରଲୀମୋହନଶିବେ
ପ୍ରସିଦେତକ୍ରୋଶନ୍ନିମିଷମିବନେଷ୍ୟାମିରଜନୀଂ

ବକଦାଲ୍ଭ ଋଷି ଉପାଖ୍ୟାନ
ପ୍ରଳୟ ବର୍ଣ୍ଣନା

ଏଥୁଅନ୍ତେ ଜୈମିନି ଯେ ବୋଲନ୍ତି ବଚନ
ଏକମନେ ଶୁଣ ତୁମ୍ଭେ ମୋହର ବଚନ ॥
କୌନ୍ତଳପୁରରୁ ଅଶ୍ୱ ହୋଇଣ ବାହାର ।
ଉତ୍ତର ଦିଗକୁ ଗଲା ଶୁଣ ନରବର ॥
ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟ ନରପତି ଛନ୍ତି ସଙ୍ଗତରେ ।
ଅରଣ୍ୟ ପର୍ବତ ଡେଇଁ ଗଲା ଅତି ଖରେ ।
ସମୁଦ୍ର କୂଳରେ ଅଶ୍ୱ ପ୍ରବେଶିଲା ଯାଇ ।
ଏଥୁ ଅନନ୍ତରେ କଥା ଶୁଣ ନରସାଇଁ ।
ଶ୍ରୀହରି ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ଆଦି ସୈନ୍ୟଙ୍କ ସହିତେ ।
ଉତ୍ତର ସମୁଦ୍ର କୂଳେ ମିଳିଲେ ତ୍ୱରିତେ ॥
ଏଥିପରି ଅଶ୍ୱ ଯାଇଁ ସମୁଦ୍ରର କୂଳେ ।
ଦେଖୁ ଦେଖୁ ବୁଡ଼ିଗଲା ସେ ଅଗାଧ ଜଳେ ।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ମୁଖକୁ ଚାହିଁ ବୋଲନ୍ତି ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ।
ଜଳେ ଅଶ୍ୱ ବୁଡ଼ିଲା ହେ କରିବା କେସନ ।
ଶ୍ରୀହରି କହନ୍ତି ହଂସଧ୍ୱଜ ନରବର ।
ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ ବଭ୍ରୁବାହନ ଶିଖିଧ୍ୱଜ ବୀର ।
ଯୁବନାଶ୍ୱ ଆଦି ଛଳ ଘୋଟକଙ୍କୁ ଆଣ ।
ତାହା ଚଢ଼ି ଯିବା ଆମ୍ଭେ ସମୁଦ୍ର ମଧ୍ୟେଣ ।
ତହୁଁ ବେଗେ ଜଳଚର ଅଶ୍ୱକୁ ଆଣିଲେ ।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ବଭ୍ରୁବାହନ ବସିଲେ ॥
ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ ମୟୂରଧ୍ୱଜ ପାଞ୍ଚଜଣେ ଚଢ଼ି ।
ଗମ୍ଭୀର ସମୁଦ୍ର ଜଳେ ଗଲେ ସର୍ବେ ବୁଡ଼ି ।
ସମୁଦ୍ର ମଧ୍ୟରେ ଯାଇ ଦ୍ୱୀପେକ ଦେଖିଲେ ।
ବକଦାଲ୍ଭ ଋଷି ତପ ସ୍ଥାନରେ ମିଳିଲେ ॥
ଛତ୍ରକ ବଟପତ୍ର ଗୋଟି ମସ୍ତକରେ ରଖି ।
ତପ କରୁଛନ୍ତି ଋଷି ବୁଜି ବେନି ଆଖି ।
ଊର୍ଣ୍ଣନାଭି ମସ୍ତକରେ କରିଛନ୍ତି ବସା ।
ଶ୍ରୀହରି ଶ୍ରୀଚରଣରେ ଲାଗିଅଛି ଆଶା ॥
ଦେଖି ପାଞ୍ଚବୀରେ ଅଶ୍ୱ ପୃଷ୍ଠୁ ଉତ୍ତରିଲେ ।
ତପସ୍ୟା ଭାଙ୍ଗିଣ ଋଷି ତାହାଙ୍କୁ ଚାହିଁଲେ ।
କୃଷ୍ଣ ଆଦି ପାଞ୍ଚବୀରେ କଲେ ନମସ୍କାର ।
ହରଷେ କଲ୍ୟାଣ ତାଙ୍କୁ କଲେ ତପୀବର ॥
ହସି ହସି ମୁନି ତାଙ୍କୁ ବଚନେ ବୋଇଲନ୍ତି ।
କହନ୍ତୁ କପାଇଁ ଆସିଛନ୍ତି ମୋର କତି ।
ଯେବେ ତୁମ୍ଭେ ମୋ ନିକଟେ ହେଲ ପରବେଶ
ମୋହର ମଣ୍ଡପେ ସର୍ବେ କୁହ କରି ବାସ ।
ତାହା ଶୁଣି ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ଯେ ଚକିତ ହୋଇଲେ ।
ଚାରିଦିଗ ଚାହିଁଣ ମଣ୍ଡପ ନ ଦେଖିଲେ ॥
ବୋଇଲେ ହେ ଋଷି ମଣ୍ଡପଟି କେଉଁଠାରେ
ବଟପତ୍ର ଦେଇ ତୁମ୍ଭେ ରହିଛ ଶିରରେ ॥

ପଲାଶ ବୃକ୍ଷରତଳେ କରୁଛ ତପସ୍ୟା ।
ଶିରଯାକ କରିଅଛୁ କର୍ଣ୍ଣନାଭ ବସା ॥
ସେହି ବୃକ୍ଷପତ୍ରର ପକ୍ଷୀ ବସା କରିଛନ୍ତି ।
ବୃକ୍ଷମୂଳେ ଉମ୍ବ ଏକ ଗାଦ ଅଛୁ ସ୍ଥିତି ।
ତହିଁର ମଧ୍ୟରୁ ସର୍ପ ବାହାର ହୋଇଣ ।
ତୁମ୍ଭର ଶିରରେ ଛତ୍ର ଫଣା ଜାଭବଣ ।
ଲହ ଲହ କରି ଜିହ୍ୱା କରନ୍ତି ବାହାର ।
ବିଷ ଅଗ୍ନି କଣା ପୁଣ କରନ୍ତି ଉଦ୍‌ଗାର ।
ପବନ ଭକ୍ଷନ୍ତି ସର୍ପ ଅତି କ୍ଷୁଧାତୁରେ ।
ତେଣୁ ଫଣା ଦେଇଛନ୍ତି ତୁମ୍ଭର କନ୍ଧରେ ॥
ଏତେ ଯତ୍ନ କରିଛ ହେ ଦେହ ଅପକାର ।
ମଣ୍ଡପ ରଚିଛୁ କାହିଁ ବସିବା ତହିଁର ॥
ଏମନ୍ତ ଶୁଣିଣ କହୁଛନ୍ତି ତପୋଧନ ।
ମୋହର ବଚନ ଏବେ ଶୁଣ ହେ ଅର୍ଜୁନ ।
ଭାବଯା କଲେ ଯେ ଲାଗେ ଗୃହର ଜଞ୍ଜାଳ ।
ପୁତ୍ରକନ୍ୟା ବିନା ପ୍ରାଣ ହୁଅଇ ବିକଳ ।
ପୁତ୍ର କନ୍ୟା ହେଲେ ବୋଲି ଚିନ୍ତା କରଇବ
ବିଭାହେଲେ ବୋଲେ ନାତିନାତୁଣୀ ଦେଖିବ
ପୁତ୍ର ନାତି ହେଲେ କେବେହେ ବିଦ୍ୟାସେ ପଢ଼ିବ
ବିଦ୍ୟା ପଢ଼ି ଧନ ଆଣି କୁଟୁମ୍ବ ପୋଷିବ ।
ଗୃହ ନାରୀ ବୋଲେ ନିରନ୍ତରେ କ୍ଷୋଭ ପାଇ
ଧନ ଅର୍ଜିବା ପୋଷିବା ବନ୍ଧରେ ପଡ଼ଇ ।
ଧର୍ମ କଥାମାନ ଆଉ ନ ପଡ଼େ ମନରେ ।
ଦଣ୍ଡେମାତ୍ର ଭଜିଣ ନ ପାରେ ଶ୍ରୀହରିରେ ॥
ବକଦାଲ୍ଭ କହନ୍ତି ତୁ ଶୁଣ ପାର୍ଥବୀର ।
ଶ୍ରେଣୀ ବୃନ୍ଦ ଦାସ ସେବା ନ କଲି ସଂସାର ॥
କେତେଦିନ ବଞ୍ଚିବି ଆୟୁଷ ଅଳ୍ପ ମୋର ।
ଏଥି ପାଇଁ ମିଛେ କାହିଁ କରିବି ସଂସାର ।
ତାହା ଶୁଣି ଅର୍ଜୁନ ବୋଲନ୍ତି ଋଷି ଶୁଣ ।
ଛନ୍ନ ବଟପତ୍ର ଶିରେ ଦିଅ କି କାରଣ ।
କେତେକାଳ ତପ କରୁଅଛ ଏଥେଁ କହ ।
ପରମାୟୁ କେତେ ପୁଣି ତୁମ୍ଭର ଅଟଇ ।
ଯଥାର୍ଥ ବଚନ କୁହ କପଟ ନ କର ।
କେତେ କାଳ ହେଲା ପୁଣ ହେଲ ତପସ୍ୱୀ ॥
ଅର୍ଜୁନ ବଚନ ଶୁଣି କହୁଛନ୍ତି ଋଷି ।
ଏଥି ଯେତେକାଳ ହେଲା ତପ କରେ ବସି ॥

କୋଟି କୋଟି ମାରକଣ୍ଡ ଋଷି ଗଲେ ଜାଣ ।
ସହସ୍ର ବରଷେ କେତେ କରିବ ବଖାଣ ॥
ସତ୍ୟଲୋକରୁ ଆସି ସତର ବ୍ରହ୍ମା ଗଲେ ।
ସେହିକାଳୁ ଏଥି ମୁହିଁ ବସିଅଛୁ ଭଲେ ॥
ଯେତେକାଳେ ବ୍ରହ୍ମାମାନଙ୍କର ହୁଏ ହତ ।
ଚରାଚର ଆଦି ଜଗତ ଡୁବନ୍ତି ସମସ୍ତ ॥
ବଟବୃକ୍ଷ ଜାଣ ସେତୁ ସହସ୍ର ପତ୍ରେଣ ।
ସଂସାର ଗୋଟିକ ଆଚ୍ଛାଦନ ଥାଇ ପୁଣ ।
ତହିଁ ଏକା ପତ୍ରକେ ବାଳକ ଶୋଇଥାଇ ।
ହସି ଖେଳ ବାଦେଣ ସେ ଜୀବନ ଧରଇ ।
ବାମପାଦ ଅଙ୍ଗୁଠିକି ମୁଖରେ ଦେଇଣ ।
ନିରନ୍ତର ଅମୃତ ସେ କରୁଥାଇ ପାନ ॥
ମୁଖ ନିନ୍ଦା କରଇ ଶରଦ ନିଶାକର ।
କରେ ପାଦଧରି କେତେ ଦିଶନ୍ତି ସୁନ୍ଦର ।
ତାହାଙ୍କୁ ଦେଖିଣ ମୁହିଁ କୃତାର୍ଥ ହୁଅଇ ।
ଏହି କୃଷ୍ଣ ରୂପ ସେହି ବାଳକ ଦିଶଇ ॥
ଜାଣିଲି ଏ କୃଷ୍ଣ ନିଶ୍ଚେ ହୋଇଛନ୍ତି ଜାତ ।
ଦ୍ୱାପର ଯୋଗରେ ଭେଟ ହୋଇଲା ଏବେତ
ଏ ମୋର କର୍ମକୁ କୃଷ୍ଣ ଦୂର ହୋଇ ଥିଲେ ।
ଏବେ ମୋତେ କୃପାକରି ନିକଟେ ଆଇଲେ
ପ୍ରଳୟ କାଳେ ବଟପତ୍ରେ ଦେଖିଥିଲି ମୁହିଁ ।
ବାଳକ ରୂପରେ ଏହି କୃଷ୍ଣ ଥିଲେ ଶୋଇ ।
ଶୁଣ ହେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ତୁମ୍ଭେ ସେହି ସେ ବାଳକ ।
ଏତେକାଳେ ଦୟା କଲ ଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କ ନାୟକ ।
ପ୍ରଳେ କାଳେ ଏକା ମୋତେ ଗ୍ଲଡ଼କରି ଗଲ
ବାଳକ କାଳରୁ ସ୍ଥିତି ଏବେ ଦେଖାଦେଲ ।
ବାଳକାଳେ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ମୁଁ ଦେଖି ଚକ୍ରଧର ।
କିଛି ମାଗିବାକୁ ଥିଲି ବିଚାର ମନର ॥
ବାଳକ ଦେଖିଣ ପ୍ରଭୁ ନ ମାଗିଲି ମୁହିଁ ।
ଏତେ ବଡ଼ ହେଲ ଦେବ ଯାହା ମାଗିବଇଁ ॥
ମୁଁ ଯାହା ମାଗିବି କୃଷ୍ଣ ଅବଶ୍ୟ ତା ଦେବ ।
ବହୁଦିନ ମନୋରଥ ପୂର୍ଣ୍ଣ କରିଇବ ॥
ଏମନ୍ତ କହି ବକଦାଲ୍ଭ ଆନନ୍ଦେ ଉଠିଲେ ।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ଧରି ଗାଢ଼େ ଆଲିଙ୍ଗନ କଲେ ।
ଦେଖି ଜଗନ୍ନାଥ ତହିଁ ଚତୁର୍ଭୁଜ ମୂର୍ତ୍ତି ।
ବକଦାଲ୍ଭ ଋଷିଙ୍କୁ ପ୍ରଦାନ କଲେ ମୁକ୍ତି ॥

ପାର୍ଥ ମୁଖ ବୃଦ୍ଧ ଋଷି ବୋଲନ୍ତି ବଚନ ।
ଶ୍ରୀହରି ଜାଣନ୍ତି ନିଶ୍ଚେ ମୁକତି କାରଣ ॥
ମୁକ୍ତି ନାଶି ଥାଉନ୍ତି ଧନ ନାଶି ପରବ୍ରହ୍ମ ।
ଭବ ଯେଉଁ ଅଜ୍ଞାନ ସଂସାରେ ପଡ଼େ ଜୀବ ॥
ବାଞ୍ଛା କରିଥାଇ ମୁଁ ଏମନ୍ତ ବୃଦ୍ଧ ନାଶି ।
ଜାଣି ଦୟାକରି ମୋତେ ଦେଲ ତା ଶ୍ରୀହରି ।
ଆନନ୍ଦ ମନରେ ମୋତେ କୃଷ୍ଣ କଲେ ପାରି
ଯଥା ମୁହିଁ ହୋଇଲି ଯେ ମୁକ୍ତିନାମେ ନାଶି ॥
ଏମନ୍ତ ବଚନ ଶୁଣି ଶ୍ରୀହରି ଅର୍ଜୁନ ।
ଋଷିଙ୍କୁ କହିଲେ କରି ବହୁତ ସମ୍ମାନ ॥
ଶ୍ରୀହରି କହନ୍ତି ତୁମ୍ଭେ ପୁରାଣ ପୁରୁଷ ।
ବହୁତ ଦେଖିଣ ଅଛ ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କର ନାଶ ।
ଯେଉଁ ବ୍ରହ୍ମାମାନଙ୍କର ଯହିଁ ଅଛି ସ୍ଥିତି ।
ସମସ୍ତ ଦେଖିଣ ଅଛ ତୁମ୍ଭେ ମହାଯତି ॥
ତୁମ୍ଭେ ହସ୍ତିନାକୁ ଗଲେ ରାଜା ଯୁଧିଷ୍ଠିର ।
ସୁଫଳ ଲଭିବେ ଜାଣ ଯଜ୍ଞ କରିବାର ॥
ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଦର୍ଶନ କରି ଲଭିବେ ମୁକତି ।
ତାଙ୍କ ଭାଗ୍ୟ ଥିଲେ ତୁମ୍ଭେ ଯିବ ମହାଯତି ।
ଏମନ୍ତ ଶୁଣିଣ ଋଷି କହନ୍ତି ଉତ୍ତର ।
ଯେତେ ପାପ ଥିଲା ଜାଣ ମୋହର ଦେହର ।
ସେଣୁ ମୋତେ ପରମ ଗତି ହରି ଦେଲେ
ପତିତ ତାରଣ ସର୍ବ ପାତକ ନାଶିଲେ ॥
ଅର୍ଜୁନଙ୍କୁ ବୃଦ୍ଧ ପୁଣି ବୋଲନ୍ତି ବଚନ ।
ସବୁ ଦେବଙ୍କର ମୂଳ ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ ॥
ତାଙ୍କ ଅଦଅନ୍ତ ମୁହିଁ ଉତ୍ତମେ ଜାଣଇ ।
କୋଟି କୋଟି ଶିବ ବ୍ରହ୍ମା ଅନ୍ତ ଟି ନ ପାଇ ।
ଶୁଣନ୍ତୁ ପୂର୍ବର କଥା କହିବି ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ।
ପଦ୍ମକଳ୍ପ ବ୍ରହ୍ମା ଆସିଥିଲେ ମୋ ପାଶକୁ ॥
ସେ କାଳରେ ବ୍ରହ୍ମା ଯାଇଁ ବେଦ ପଢୁଥିଲେ
ସଙ୍ଗେ ଷାଠି ଋଷି ହଂସ ବାହନେ ଆଇଲେ ।
ସେ ସମସ୍ତେ ମିଳି ମୋତେ ବୋଇଲେ ବଚନ
କେ ତୁମ୍ଭେ କରୁଛ ତପ ଶିରେ ଜଟାଛନ୍ନ ।
କିମ୍ପାଇ ବହୁତ କାଳୁ କରୁଅଛ ତପ ।
ମୁଁ ବ୍ରହ୍ମା ପ୍ରସନ୍ନ ହେଲି ଦେଖ ମୋ ସ୍ୱରୂପ
ପ୍ରସନ୍ନ ହୋଇଲି ବାପ ତୋହର ଉପରେ ।
ଯେ ତୋହର ଇଚ୍ଛା ବର ମାଗ ତୁ ମୋହରେ

ଏହା ଶୁଣି ତାହାଙ୍କୁ ଯେ ଦେଲି ମୁହିଁ ଗାଳି ।
ବୋଇଲି ଦୁରାତ୍ମା ଏଥୁଁ ବେଗେ ଯାଅ ଚଳି ॥
ଏତା ପରାୟେ କୋଟି ବ୍ରହ୍ମା ଦେଖିଅଛି ମୁହିଁ
ବେଗେ ଏଥୁ ଚଳିଯାଅ ନ କର ବଡ଼ାଇ ।
ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କୁ ଏମନ୍ତ ମୁହିଁ ବୋଲନ୍ତେ ବଚନ ।
ସେକାଳେ ବହିଲା ଆସି ପ୍ରଳୟ ପବନ ॥
ଅଣଗୁଣ ପବନ ସେ ସହସ୍ର ଆକାରେ ।
ବ୍ରହ୍ମାସହ ମୋତେ ଘେନି ଚଳିଲା ଶୂନ୍ୟରେ ॥
ସେ ଦ୍ୱିତୀୟ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡକୁ ଘେନି ବେଗେ ଗଲା ।
ଅଷ୍ଟମୁଖ ବ୍ରହ୍ମା ପାଶେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲା ।
ଏ ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କଠାରୁ ହୋ ସୁନ୍ଦର ଅଟେ ସେହି ।
ଦେଖି ଚତୁର୍ମୁଖ ବ୍ରହ୍ମା ଆନନ୍ଦିତ ହୋଇ ॥
ଅଷ୍ଟମୁଖ ବ୍ରହ୍ମା ଦେଖି ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ପଚାରି ।
କାହୁଁ ତୁମ୍ଭେ ଆସିଅଛ ଏ ମୋହର ପୁରୀ ।
କିବା ତୁମ୍ଭ ନାମ ଅଟେ କୁହ କିନା ମୋତେ
ଏମନ୍ତ ଶୁଣିଣ ବ୍ରହ୍ମା କହିଲେ ତ୍ୱରିତେ ॥
ଚତୁର୍ମୁଖ ବ୍ରହ୍ମା ମୁହିଁ ଶିଷ୍ୟ ଏ ମୋହର ।
ସେବାକରି ବର ପାଇ ଅଛଇ ସଙ୍ଗର ।
ବକଦନ୍ତ ଋଷି ବୋଲି ନାମ ଯାଙ୍କ ଜାଣ ।
ଶୁଣି ଅଷ୍ଟମୁଖ ବ୍ରହ୍ମା ହସିଲେ ତତକ୍ଷଣ ।
ବୋଇଲେ ହୋ ଚତୁର୍ମୁଖ ବ୍ରହ୍ମା ତୁମ୍ଭେ ଶୁଣ
ଏ ତୁମ୍ଭର ବକଦନ୍ତ ଶିଷ୍ୟ ବୋଲି ଜାଣ ।
କାଳକାଳଯାଏ ଦେଖି ନ ଥିଲି ଯେ ମୁହିଁ ।
କେତେକାଳ ବ୍ରହ୍ମା ହୋ ବୋଲାଉଥିଲ ତୁହି
ଶିଷ୍ୟ ସହିତରେ ମୋର ସେବକ ହୋଇବୁ ।
ଯାହା ଆଜ୍ଞା ଦେବ ଶିଷ୍ୟ ସହିତେ କରିବୁ ।
ଏମନ୍ତ କହନ୍ତେ ଅଷ୍ଟମୁଖ ବ୍ରହ୍ମା ପୁଣ ।
ସେହିଠାରେ ବହିଲା ଯେ ପ୍ରଳୟ ପବନ ॥
ସେ ଘେନି ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କୁ ମୋତେ ଉଡ଼ାଇଣ ନେଲା
ତୃତୀୟ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡେ ନେଇ ଭେଟ କରାଇଲା ॥
ସେଠାରେ ଦେଖିଲି ଷୋଳମୁଖ ବ୍ରହ୍ମା ଅଛି
ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡର ନବ ନାଶ ବୈଷ୍ଣବ ଅଟନ୍ତି ।
ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ଦେଖି ସେ ବ୍ରହ୍ମା ପଚାରନ୍ତି ପୁଣ ।
କେଉଁଠାରୁ ଆସିଅଛ କରନ୍ତୁ ବଖାଣ ।
କେ କିସ ନାମ ତୁମ୍ଭର ଜନଙ୍କର କୁହ ।
କେଉଁଠାରୁ ଆସିଅଛ କାହୁଁ ତୁମ୍ଭ ଗୃହ ॥

ତାହା ଶୁଣି ଅଷ୍ଟମୁଖ ବ୍ରହ୍ମା ଯେ ବୋଲନ୍ତି ।
ହୋମ ଯଜ୍ଞସ୍ଥଳୁ ଆମ୍ଭେ ଆସୁଅଛୁ ଏଥି ॥
ସେ ବୋଇଲେ ଯଦି ହୋ ଆଇଲ ଆମ୍ଭପୁର ।
ଯେ ଯାହାର ଗର୍ବମାନ ମନୁ ଦୂରକର ।
ଆମ୍ଭପାଦେ ତିନିଜଣ ନମସ୍କାର କର ।
କରଯୋଡି ତୁହ ମନେ ଅନ୍ୟଥା ନ ଧର ॥
ତାଙ୍କ କଥା ଶୁଣି ତହିଁ ରହିଲ ହେ ଜାଣ ।
କହିଲେ ତାହାଙ୍କୁ ଚତୁର୍ମୁଖ ବ୍ରହ୍ମା ପୁଣ ॥
ସତ୍ୟଲୋକେ ଚତୁର୍ମୁଖ ବ୍ରହ୍ମା ଅଟେ ମୁହିଁ ।
ଦ୍ୱିତୀୟ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଅଷ୍ଟମୁଖ ଅଟେ ଏହି ।
ଆମ୍ଭର ଶିଷ୍ୟ ଏ ବକଦାଲ୍ଭ୍ୟ ଋଷି ଜାଣ ।
ଶୁଣି ଷୋଳ ମୁଖ ବ୍ରହ୍ମା ହସିଲେ ତକ୍ଷଣ ॥
ଏକାବେଳେ ଷୋଳମୁଖେ ହସନ୍ତେଣ ସେହି
ମହାପୁର ଯାକ ଗୋଳ ଉଚ୍ଛୁଳିଲା ତହିଁ ।
କରତାଳି ମାରିଣ ସେ ଆପଣା କରରେ ।
ବୋଇଲେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ କଥା ଶୁଣିଲି କର୍ଣ୍ଣରେ ।
ମୋହର ଉପରେ ବ୍ରହ୍ମା ଅଛି ସଂସାରରେ ।
ଏହା ମୁଁ କେବେ ଶୁଣି ନ ଥିଲି ଏ କର୍ଣ୍ଣରେ
ଷୋଳମୁଖ ବ୍ରହ୍ମା ଯେ ବୋଲନ୍ତେ ଏହୁବାଣୀ
ମହା ପ୍ରଳୟ ପବନ ବହିଲାକ ପୁଣି ।
ତିନିବ୍ରହ୍ମାସହିତେ ସେ ବେଗେ ମୋତେ ନେଲା
ଚତୁର୍ଥ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡେ ନେଇ ପକାଇଣ ଦେଲା ॥
ତହିଁରେ ବତିଶ ମୁଖ ବ୍ରହ୍ମା ବସିଛନ୍ତି ।
ପକାଇଲେ ପବନ ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ତାଙ୍କ କତି ॥
ସେ ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ଦେଖି ବଡ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଲେ ।
ଦୟାକର ଜଣେ ଜଣେ ନାମ ପଚାରିଲେ ॥
ଆମ୍ଭେ ଜଣେ ଜଣେ ତାଙ୍କୁ କହିଲୁ ଯେ ନାମ
ସତ୍ୟଲୋକ ଚତୁର୍ମୁଖ ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କର ନାମ ।
ହୋମଯଜ୍ଞ ଲୋକ ଅଷ୍ଟମୁଖ ବ୍ରହ୍ମା ଏହି ।
ଜୀବଲୋକେ ଷୋଳମୁଖ ବ୍ରହ୍ମା ଏ ଅଟଇ ॥
ମୋତେ ଦେଖାଇ ବୋଇଲେ ଶିଷ୍ୟଏ ଆମ୍ଭର
ଋଗବେଦ ପଢୁଛନ୍ତି ଆମ୍ଭର ପାଶର ॥
ତାହାଶୁଣି ସେ ବ୍ରହ୍ମାଟି କହିଲେ ବଚନେ ।
ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ କଥାଟି ତୁମ୍ଭେ କହିଲ ଯେ ପୁଣ ।
ମୋ ସମାନେ ସଂସାରରେ ବ୍ରହ୍ମା କାହିଁ ଅଛି
ମୁହିଁ ସେ ସମସ୍ତ ସୃଷ୍ଟି ସର୍ଜନା କରୁଛି ।

ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ କେ ବ୍ରହ୍ମା କହିଲା କରଅଛି ମୁଣି ।
ଥାଉ ତ ଦେଖିବା କେବେ କର୍ଣ୍ଣେ ନାହିଁ ଶୁଣି
ଆକାଶରେ ଚନ୍ଦ୍ରମା ହୋଇଲେ ଉଦେ ଜାଣ
ନକ୍ଷତ୍ରଙ୍କ ତେଜ ଯେସନ୍ତେ ହୁଅଇ ମଳିନ ॥
ସେହିରୂପେ ଚନ୍ଦ୍ର ପ୍ରାୟେ ବ୍ରହ୍ମା ମୁଁ ଅଟଇ ।
ଜୁଳୁଜୁଳା ପୋକ ପ୍ରାୟେ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ମଣଇ ।
ସୁଦକ୍ଷ ଦେଶର ବ୍ରହ୍ମା ଜାଣ ହାଦେ ମୁହିଁ ।
ତୁମ୍ଭେମାନେ ବ୍ରହ୍ମାବୋଲି କେବେ ଶୁଣି ନାହିଁ
ଏମନ୍ତ ବତିଶ ମୁଖ ବ୍ରହ୍ମା ସେ ବୋଲନ୍ତେ
ମହାଘୋର ପବନ ହେ ବହିଲା ତୁରନ୍ତେ ।
ଦ୍ୱାତ୍ରିଂଶ ବ୍ରହ୍ମା ସହିତେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ନେଲା ।
ପଞ୍ଚମ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ମଧ୍ୟେ ନେଇ ପକାଇଲା ॥
ଚତୁଃଷଷ୍ଠୀ ମୁଖ ବ୍ରହ୍ମା ଅଛନ୍ତି ଯହିଁରେ ।
ପବନର ଘାତେ ଆମ୍ଭେ ମିଳିଲୁ ତହିଁରେ ॥
ସେ ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କ ମହିମା କହିଲେ ନ ସରଇ ।
ଦେଖିଣ ଆମ୍ଭର ଜ୍ଞାନ ବୁଡିଲାକ ତହିଁ ॥
ସୁରମ୍ୟ ବୋଲିଣ ଜାଣ ନାମ ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କର ।
ଏହିକାଳେ ବହିଲା ଯେ ପ୍ରଳୟ ସମୀର ।
ପଞ୍ଚବ୍ରହ୍ମା ସହିତରେ ଉଡାଇଣ ନେଲା ।
ଷଷ୍ଠ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡରେ ନେଇ ପକାଇଣ ଦେଲା ।
ଅଧୋମୁଖ ପୁର ବୋଲି ନାମ ଧରେ ସେହୁ
ବ୍ରହ୍ମାଆଦି ସର୍ବେ ଛନ୍ତି ଅଧୋମୁଖ ହୋଇ ।
ପଦ୍ମାନ ଉପସ୍ଥିତ ହୋଇଲା ଆମ୍ଭର ।
ତଳକୁ ହୋଇଲା ଶିର ଶୁଣ ପାର୍ଥ ବୀର ॥
ସେ ପୁରେ ଯେତେକ ଛନ୍ତି ବ୍ରହ୍ମା ସହିତେଣ
ତଳକୁ ଶିର ତାଙ୍କର ଉପରେ ଚରଣ ।
ଶଏ ଅଠାଇଶ ମୁଖ ଜାଣ ସେ ବ୍ରହ୍ମାର ।
ଭେଟିଲୁ ଯେ ଆମ୍ଭେ ଯାଇ ତାହାଙ୍କ ପୁରର
ସେ ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ଦେଖି ସେହିକ୍ଷଣି ପଚାରିଲେ ।
ତୁମ୍ଭେମାନେ କେଉଁଠାରୁ ଆସିଛ ବୋଇଲେ
ଆମ୍ଭର ବୃତ୍ତାନ୍ତ ସର୍ବ କୁହନ୍ତେ ତାହାଙ୍କୁ ।
ଶୁଣିଣ ସେ ମହାକୋପ କଲେକ ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ॥
ବୋଇଲେ ମୋ ଥାନ୍ତେ ବ୍ରହ୍ମା ଅଛିକି ଏ ପୁଣ
ସକଳ ବ୍ରହ୍ମାମାନଙ୍କ ମୁହିଁ ସେ କାରଣ ।
ଦେଖ ମୋ ବଦନ ଅଟେ ଶଏ ଅଠାଇଶ ।
ସକଳ ମୁଖରୁ ବେଦ ହେଉଛି ପ୍ରକାଶ ।

ଏମନ୍ତ ବଚନ ବ୍ରହ୍ମା କହନ୍ତେ ଯେ ପୁଣ ।
ସେହିକାଳେ ବହିଲା ଯେ ପ୍ରଳୟ ପବନ ॥
ସେ ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କ ସହିତରେ ମୋତେ ବେଗେ ନେଲା
ସପତ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ମଧ୍ୟେ ନେଇ ପକାଇଲା ।
ଦୁଇଶ ଯୌବନ ମୁଖ ବ୍ରହ୍ମା ଛନ୍ତି ତହିଁ ।
ତାହାଙ୍କ ମହିମା ଯେ କହିଲେ ନ ସରଇ ।
ସୁଗମ ବୋଲିଣ ନାମ ସେହି ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କର ।
ଅଧୋମୁଖ ହୋଇ ସେ ଯେ କରନ୍ତି ଋଗୃର ॥
ବସିଣ ଯେ ରତ୍ନ ସିଂହାସନର ଉପରେ ।
ବୋଇଲେ ଅଇଲ କିମ୍ପା ଘର ବେଜ୍‌ ଠାରେ ।
ତାଙ୍କ ବାଣୀ ଶୁଣି ଅଚମ୍ଭ କହନ୍ତେ ସମସ୍ତ ।
ତାହା ଶୁଣି କୋପଭରେ ହେଲେ ପ୍ରଜ୍ୱଳିତ ।
ବୋଇଲେ ମୋ ଥାନ୍ତେ ବ୍ରହ୍ମା କାହିଁ ସେ ଅଛଇ
ଏତେ ଅବଗୃବ କଥା କହୁଛ କିମ୍ପାଇ ॥
ଏମନ୍ତ ସମୟେ ଘୋର ପବନ ବହିଲା ।
ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କ ସହିତେ ମୋତେ ଉଡାଇଣ ନେଲା
ଅଷ୍ଟମ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ମଧ୍ୟେ ପକାଇଲା ନେଇ ।
ପଈଶତ ଅଷ୍ଟମୁଖ ବ୍ରହ୍ମା ଛନ୍ତି ତହିଁ ।
ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ଦେଖିଣ ସେହୁ କହିଲେ ବଚନ ।
କାହିଁ ତୁମ୍ଭେ ଆସିଅଛ କ୍ଷୁଦ୍ର ହେ ବଦନ ॥
ଆମ୍ଭର ଚରଜ କହୁଁ ତାଙ୍କର ଅଗର ।
ଶୁଣି ମହାକୋପ ଯେ କରିଲେ ବେଦବର ।
ବୋଇଲେ ମୋ ଥାନ୍ତେ ବ୍ରହ୍ମା କାହୁଁ ଅଛି ଅଉ
ଏପରି ଅନ୍ୟାୟ କଥା କିମ୍ପା ପୁଣି କହୁ ॥
ରତ୍ନଥେଳ ଉପରେ କି ଚନ୍ଦ୍ରମା ବହଇ ।
ମୋହର ସମାନେ ବ୍ରହ୍ମା ଆଉ କି ଅଛଇ ।
ଏମନ୍ତ ବଚନ ସେହୁ ଆମ୍ଭଙ୍କୁ କହନ୍ତେ ।
ଘୋର ପ୍ରଳୟ ପବନ ବହିଲା ତ୍ୱରିତେ ॥
ଅଷ୍ଟବ୍ରହ୍ମା ସହିତେ ଉଡ଼ାଇ ମୋତେ ନେଲା
ନବମ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ମଧ୍ୟେ ପକାଇଣ ଦେଲା ॥
ସହସ୍ରେକ ମୁଣ୍ଡେ ବ୍ରହ୍ମା ଅଛନ୍ତି ଯେ ତହିଁ ।
ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ଦେଖିଣ ପୁଚ୍ଛା କଲେ ଦୟାବହି ॥
ତାହାଙ୍କୁ ଦେଖିଣ ଭୟ ଉପୁଜିଲା ମନେ ।
ସାଷ୍ଟାଙ୍ଗେ ପ୍ରଣାମ ହୋଇଲି ଶ୍ରୀଚରଣେ ॥
କରଯୋଡ଼ି ସମସ୍ତ କହନ୍ତେ ତାଙ୍କ ପାଶ ।
ଶୁଣି ବେଦବର କଳ ହୋଇଥିଲ ସନ୍ତୋଷ ।

ବୋଇଲେ ବହୁତ ଦୁଃଖେ ଆସିଅଛ ପୁଣ ।
ଆମ୍ଭର ମହିମା ଯାଇ କରିବ ବଖାଣ ।
ତାହା ଶୁଣି ଅମ୍ଭେମାନେ ହରଷ ହୋଇଲୁ ।
ସର୍ବ ବ୍ରହ୍ମା ସହିତରେ ସ୍ତୁତି ଆରମ୍ଭିଲୁ ।
ବହୁତ ସେ ବ୍ରହ୍ମଋଷି ବ୍ରହ୍ମାପାଶେ ଥିଲେ ।
ସମସ୍ତଙ୍କ ସ୍ତୁତି ଶୁଣି ହରଷ ହୋଇଲେ ॥
ସହସ୍ରମୁଖ ବ୍ରହ୍ମା ଶୁଣି ହରଷ ହୋଇଣ ।
ଜଣେ ଜଣେ ନିଜ ପାଶେ ନେଲେ ହକାରିଣ
ଶାଢ଼ୀ ଯେ ପ୍ରସାଦମାନ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଦେଇ ।
ବୋଇଲେ ଯେ ଯାହା ଦେଶ ପାଳ ତୁମ୍ଭେ ଯାଇଁ
ସେ ମୁଣି ବୋଇଲେ ମୁଁ ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଜାଣ
ଏହିପରି ସର୍ବେ ମୋତେ ଜାଣିଥିବ ପୁଣ ॥
ଶୁଣି ବ୍ରହ୍ମାମାନେ ମନେ ହରଷ ହୋଇଣ ।
ଯେ ଯାହାର ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡକୁ କଲେକ ଗମନ ।
ସହସ୍ରମୁଖ ବ୍ରହ୍ମା ସର୍ବ ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କ ଈଶ୍ୱର ।
ତାଙ୍କ ଅଙ୍ଗୁ ବ୍ରହ୍ମା ଯେତେ ହେଲେ ଅବତାର
ଯେହ୍ନେ ମହାବିଷ୍ଣୁ ଠାରୁ ଅବତୀର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ।
ଦୀପରୁ ଯେସନେ ଦୀପ ବହୁତ ଜଳଇ ॥
ସେହିରୂପେ ଏସ ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କଠାରୁ ପାର୍ଥ ଜାଣ ।
କୋଟି କୋଟି ବ୍ରହ୍ମା ଜାତ ହୋଇଛନ୍ତି ପୁଣ
ବ୍ରହ୍ମା ପ୍ରଳୟ କାଳରେ ସର୍ବ ବ୍ରହ୍ମା ଯାନ୍ତି ।
ସହସ୍ରମୁଖ ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କର ହୃଦରେ ପଶନ୍ତି ।
ଏତେ ଏତେ ବ୍ରହ୍ମା ପୂର୍ବେ ଦେଖିଅଛି ମୁହିଁ
ଏହି ଠାରେ ବସିଣ ତପସ୍ୟା କରୁଛଇଁ ।
ଚିରସ୍ଥାୟୀ ନୋହେ ଯେଣୁ ଏ ମୋର ଶରୀର ।
ନାଶହେବ ନିଶ୍ଚେ ଦିନେ ପ୍ରଳୟ କାଳର ॥
ତେଣୁ ମାୟାସଂସାରେ ନ ଲଗାଇଲି ମୋହ ।
ତ୍ୟାଗ କରିଅଛି ମୁହିଁ ଦାରାସୁତ ଗୃହ ॥
ତୋହର ନିମନ୍ତେ କୃଷ୍ଣ ଦୟା ମୋତେ କଲେ
ମୋହ ସ୍ଥିର ଅଧମକୁ ଆଲିଙ୍ଗନ ଦେଲେ ॥
ଏହି କୃଷ୍ଣ ଭକ୍ତ ପାଇଁ ଧରିଛି ଶରୀର ।
ନାରଦାଦି ମୁନିଙ୍କି ଯା ଅଟେ ଅଗୋଚର ॥
ଏମନ୍ତ ପ୍ରକାରେ ମୁନି ପାର୍ଥଙ୍କୁ କହିଲେ ।
ଶୁଣି କୃଷ୍ଣ ସହିତେ ଆନନ୍ଦ ସର୍ବେ ହେଲେ ।
ଋଷିଙ୍କ ଚରଣେ ପଡ଼ି ବୋଇଲେ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ।
ହସ୍ତିନାକୁ ଯିବେ ପ୍ରଭୁ ସଦୟ ହୋଇଣ ।

ଯୁଧିଷ୍ଠିର ମହାରାଜା ଅଶ୍ୱମେଧ ଯାଗ ।
ହସ୍ତିନାପୁରେ କରିବେ ସକଳ ମହାଭାଗ ।
ଏଣୁ ତରତେ ସନତ ଅଟେ ମୁନିବର ।
ହସ୍ତିନା ପୁରକୁ ଏହିକ୍ଷଣି ସତ୍ୱର ॥
ଅର୍ଜ୍ଜୁନଙ୍କର ତନୟ ଭକତି ଦେଖିଣ ।
ହାଦୋଳାରେ ବସେଇଲେ ହୋଇ ହୃଷ୍ଟମନ
ଋଷିଙ୍କି ଘେନିଣ ସର୍ବେ ଆନନ୍ଦେ ବସିଲେ ।
କୂଳରେ ସୈନ୍ୟଙ୍କ ପାଶେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ
ଶ୍ରୀହରି ଚରିତ ଏହି ଅମୃତ ଅଟଇ ।
ମହାଦେବ କହେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ପାଦ ଧ୍ୟାୟୀ ॥

ଇତି ଶ୍ରୀ ଜୈମିନି ଭାରତେ ହରଭକ୍ତି
ରସଲୀଳା ସାର କଥା ପ୍ରବନ୍ଧ
ନାମ ପଞ୍ଚତ୍ରିଂଶୋଽଧ୍ୟାୟଃ

— ———

ଷଷ୍ଠତ୍ରିଂଶ ଅଧ୍ୟାୟ

କଦେଶ୍ରୁ ନାମ. ମୃତଙ୍କେ ବ୍ୟବସାୟମିତସ୍ତତ
ଫଳଂ ପୁନସ୍ତୁ ଦେବାସ୍ୟ ଯୁକ୍ତ ଧର୍ମିନସଂସ୍ଥିତଃ

ଜୟଦ୍ରଥ ପୁରେ ଯଜ୍ଞଅଶ୍ୱ ଗମନ
ଜୟଦ୍ରଥ ପୁତ୍ରର ମୃତ୍ୟୁ
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଜୀବଦାନ

କହନ୍ତି ଜୟ ମହାରାଜା ମୁନିଙ୍କୁ କହନ୍ତୁ ।
ତଦନ୍ତରେ ଅଶ୍ୱ ଗଲା କେଉଁ ନଗର ।
ସେ ସ୍ଥାନରେ କି କି ସବୁ ଘଟଣା ହୋଇଲା ।
ଏହା ଶୁଣିବାକୁ ମୋର ବାସନା ରହିଲା ॥
ଜୈମିନି ବୋଲନ୍ତି ଅହେ ଶୁଣ ନରବର ।
ଏଥୁଅନ୍ତେ ଜୟଦ୍ରଥ ପୁରେ ଅଶ୍ୱବର ।
ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲା ଯାଇ ଅତି ଆନନ୍ଦରେ ।
ତାଙ୍କ ପଛରେ ଅର୍ଜୁନ ସୈନ୍ୟ ସବୁ ଗଲେ ॥
ଜୟଦ୍ରଥ ପୁରେ ଅଶ୍ୱ ଯାଇ ପ୍ରବେଶିଲା ।
ଗୃହ ଯାଇ ରାଜାଙ୍କୁ ସେ ବାରତା କହିଲା ।
ଶୁଣ ଅହେ ନରପତି ମୋହର ବଚନ ।
ଯଜ୍ଞ ଅଶ୍ୱକୁ ଘେନିଣ ପାଣ୍ଡବ ଅର୍ଜୁନ ।
ସୈନ୍ୟ ସେନାପତି ସହ ପୁରେ ପରବେଶ ।
ବସୁଛନ୍ତି ବାପାଙ୍କୁ କହନ୍ତୁ ଅହେ ନରେଶ ।

ଦୂତ ମୁଖୁଁ ଶୁଣିଣ ଅର୍ଜୁନ ଆଗମନ ।
ଜୟଦ୍ରଥ ପୁତ୍ର ଭୀତ ହେଲା ତତକ୍ଷଣ ।
ବୋଇଲା ମୋହ ପିତାକୁ ମାରିଅଛି ଏହି ।
ମୋତେ ମାରିବା ପାଇଁକି ଏଠାକୁ ଆସଇ ।
ଏତେ ବେଳେ ତାଙ୍କ ମନ ଅଧୀର ହୋଇଲା ।
ଭୟେ ସିଂହାସନ ପରେ ପ୍ରାଣ ତ୍ୟାଗ କଲା ।
ପୁତ୍ରର ଅବସ୍ଥା ଦେଖି ଦୁଃଶୀଳା ତକ୍ଷଣ ।
ମୁଣ୍ଡ ପିଟି ଉଚ୍ଚସ୍ୱରେ କଲା ସେ କ୍ରନ୍ଦନ ॥
ଅର୍ଜୁନ ନିକଟେ ଯାଇ କୃଷ୍ଣେ ପ୍ରଣମିଣ ।
କହିଲା ସେ ଏହିପରି ବିନୟ ବଚନ ॥
ରକ୍ଷାକର ରକ୍ଷାକର ହେ ମଧୁସୂଦନ ।
କେଉଁ ଦୋଷେ ପ୍ରଭୁ ମୋତେ ଦେଲ ଏ ଦଣ୍ଡ
ସଂଗ୍ରାମରେ ପତିଙ୍କି ମୋ କପଟେ ମାଇଲ ।
ଆଜିର ପୁରରେ ପଶି କୁମର ନାଶିଲ ।
ଏପରି କହି ଦୁଃଶୀଳା ଉଚ୍ଚରେ ରୋଦନ ।
କରନ୍ତେ ଦେଖିଣ ଏହା କୁନ୍ତୀଙ୍କ ନନ୍ଦନ ।
ରଥର ଉପରୁ ବେଗେ ତଳକୁ ଆସିଲେ ।
ଭଉଣୀଙ୍କ ଚରଣରେ ଦଣ୍ଡବତ କଲେ ॥
ସାନ୍ତ୍ୱନା ଦେଇଣ ବୋଲେ କ୍ଷମା ଦିଅ କାଳ
ଧନରତ୍ନ ଦ୍ରବ୍ୟ ଦେଶ ଦେବି ମୁଁ ସକଳ ।
ରଥ ଗଜ ଅଶ୍ୱ ଧନରତ୍ନ ସବୁ ଦେବି ।
ଯେସ ବିପଦ ତୁମ୍ଭର କୁହ ମୁଁ ଶୁଣିବି ।
କିଛି ନ କହି ଦୁଃଶୀଳା କାନ୍ଦେ ଘନଘନ ।
ଆକୁଳେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ପାଦେ ପଡ଼ିଲା ଯାଇଣ ।
ରକ୍ଷାକର ଦୀନବନ୍ଧୁ ଜଗତ ସୋଦର ।
କେଉଁ ଅପରାଧ କଲି ଶ୍ରୀଚରଣ ତଳ ।
ପତି ବିନାଶିଣ ଥିଲ ପୁତ୍ରକୁ ନାଶିଲ ।
କ୍ଷଣେ ମୋତେ ନ ନାଶୁଛ ଅହେ ନନ୍ଦ ବାଳ
ଏହିପରି ମହାଶୋକେ ହେଲା ଅଚେତନ ।
ବହୁକଷ୍ଟେ ଚେତା କରାଇଲେ ନାରାୟଣ ।
ବୋଇଲେ ଦୁଃଶୀଳା ତୁମ୍ଭେ ରୋଦନ ନ କର
ନିଶ୍ଚେ ବଞ୍ଚାଇଣ ଦେବି ତୁମ୍ଭର କୁମର ॥
ଏମନ୍ତ କହିଣ ହରି ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ସେ କାଳ ।
ପ୍ରବେଶ ହେଲେ ଦୁଃଶୀଳା କୁମର ପାଶରେ ।
ଛୁଇଁ କର ହରି ତାକୁ ଜୀବଦାନ ଦେଲେ ।
ଦେଖି ସର୍ବେ ଆନନ୍ଦରେ ହରିଧ୍ୱନି କଲେ ।

ଦୁଃଶୀଳାର ମନ ହେଲା ଆନନ୍ଦ ତକ୍ଷଣ ।
ପୁର ମଧ୍ୟରେ ଉତ୍ସବ କଲା ସେ ବହନ ।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ତହିଁ ଭୋଜନ କରିଲେ ।।
ଦୁଃଶୀଳାକୁ ଚାହିଁଣ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ବୀର ବୋଲେ ।
ଶୁଣ ଗୋ ଭଗିନୀ ମୋର ଏହୁ ନିବେଦନ ।
ମୋ ସହିତ ପୁରେ ଯିବ ତୁମ୍ଭେ ଏହିକ୍ଷଣ ।।
ତୁମ୍ଭର ନନ୍ଦନ ଆମ୍ଭ ସଙ୍ଗତରେ ଯିବ ।
ଆଈ ମାଉଁଙ୍କୁ ସେଠାରେ ଦର୍ଶନ କରିବ ।
ମହା ଅଶ୍ୱମେଧ ଯଜ୍ଞ ହେବ ହସ୍ତିନାରେ ।
ସେଠାରେ ରଙ୍ଗ ଦେଖିବ ଆନନ୍ଦ ମନରେ ।।
ଅନେକ ଦେଶରୁ ନରପତି ଆସିଛନ୍ତି ।
ଅବର ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କର ସମସ୍ତ ଯୁବତୀ ।।
ମାତାଙ୍କ ସହିତ ତୁମ୍ଭେ କରିବ ଦର୍ଶନ ।
ପୂର୍ବ ଅଭିମାନ ଛାଡ଼ ଧରୁଛୁ ଚରଣ ।।
ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ବାକ୍ୟ ଶୁଣିଣ ଦୁଃଶୀଳା ହର୍ଷରେ ।
ପୁତ୍ର ସହ ବାହାରିଲା ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ସଙ୍ଗରେ ।
ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ହସ୍ତରେ ରାଜ୍ୟ ଭାରକୁ ସେ ଦେଲେ
ତହୁଁ ନାଗପୁରଙ୍କୁ ଯେ ପାର୍ଥବୀର ବୋଲେ ।
ବରଷେ ହୋଇଲା ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅହେ ନାଗପୁର ।
ଚାଲ ଏବେ ହସ୍ତିନାକୁ ଯିବା ହେ ବହନ ।।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଆନନ୍ଦ ହେଲେ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ କହନ୍ତେ ।
ହସ୍ତିନା ଆସିଲେ ସବୁ ରାଜାଙ୍କ ସହିତେ ।।
ପାର୍ଥଙ୍କୁ ବୋଇଲେ ହରି ହସ୍ତିନାକୁ ଯିବା ।
ଯଜ୍ଞଟି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଯେହ୍ନେ ହୁଅଇ କରିବା ।
ସୁଖାସନେ ବକବନ୍ତ ଋଷିଙ୍କି ବସାଇ ।
ଆନନ୍ଦରେ ହସ୍ତିନା ପୁରକୁ ଗଲେ ନେଇ ।
କିଛି ଦୂର ଯାଆନ୍ତେ ସେ ଅର୍ଜ୍ଜୁନଙ୍କୁ କହି ।
ହସ୍ତିନା ପୁରକୁ ଗଲେ ଆଗଭର ହୋଇ ।
ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କୁ ଦେଖି ହରି ପ୍ରଣାମ କରିଲେ ।
କୋଳକରି ଯୁଧିଷ୍ଠିର ଆସନେ ବସାଇଲେ ।
ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କ ଆଗେ ଯାଇ କହିଲେ ସକଳ ।
ଯେମନ୍ତେ ବୁଲିଲା ଅଶ୍ୱ ଏ ମହୀ ମଣ୍ଡଳ ।
ଯୁଦ୍ଧରେ ଯେମନ୍ତେ ରାଜାମାନଙ୍କୁ ଜିଣିଲେ ।
ଏକେ ଏକେ ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କ ଆଗରେ କହିଲେ ।।
ବୋଇଲେ ସକଳ ରାଜା ଜିଣି ପାର୍ଥବୀର ।
ପଛରେ ଆସୁଣ ଛନ୍ତି ଘେନି ଅଶ୍ୱବର ।
ଶୁଣ ରାଜା ଅଶ୍ୱ ଶିଳା ରୂପକୁ ଧରିଲା ।
ସୌଭରି କହନ୍ତେ ପାର୍ଥ ସ୍ପର୍ଶେ ମୁକ୍ତହେଲା ।
ଅମ୍ବିକା ଅରଣ୍ୟେ ଅଶ୍ୱ ସ୍ୱରୂପ ହୋଇଲା ।
ତୀର୍ଥପାଣି ପିଅନ୍ତେ ସେ ବ୍ୟାଘ୍ର ରୂପ ହେଲା ।
ଦେବବୁଢ଼ କହନ୍ତେ ତହିଁରୁ ମୁକ୍ତ ହେଲା ।
ବଷ ନାରୀଙ୍କର ଦେଶେ ଅଶ୍ୱ ଚଳିଗଲା ।।
ଦେବବାଣୀ ଶୁଣି ବନ୍ଦୀ ହୋଇଲେ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ।
ସେ ଆସି ପ୍ରବେଶ ହେଲେ ହସ୍ତିନା ଭୁବନ ।
କ୍ରମେ ହଂସଧ୍ୱଜ ରାଜା ଦେଶେ ଅଶ୍ୱ ଗଲା ।
ତାହାର କୁମର ଆସି ଅଶ୍ୱ ବାନ୍ଧି ନେଲା ।
ସୁଧନ୍ୱା ସୁରଥ ବୋଲି ଦୁଇ ପୁତ୍ର ତାର ।
ମହାବୀର ଅଟନ୍ତି ସେ ସଂସାର ଭିତର ।
ତାହାଙ୍କୁ ଜିଣିଣ ଅଶ୍ୱ ଆଣିଅଛି ପାର୍ଥ ।
ହଂସଧ୍ୱଜ ଆସିଣ ଅଛନ୍ତି ଆମ୍ଭ ସାଥ ।।
ତହୁଁ ଯାଇ ଅଶ୍ୱ ମଣି ପୁରରେ ହୋଇଲା ।
ଦେଖି ବଭ୍ରୁବାହନ ସେ ଅଶ୍ୱକୁ ବାନ୍ଧିଲା ।।
ସବୁ କଥା ଜାଣି ଅଶ୍ୱ ସମର୍ପନ୍ତେ ପୁଣି ।
କ୍ରୋଧ ହୋଇ ନିନ୍ଦା ତାକୁ କଲେ ଫାଲ୍‌ଗୁନୀ
ଅର୍ଜ୍ଜୁନଙ୍କୁ ବିନାଶ କରିଲା ବୀରମଣି ।
ମହାଶୋକ କଲା ଜନନୀଙ୍କ ବାଣୀ ଶୁଣି ।।
ମୃତ୍ୟୁ ସଞ୍ଜୀବନୀ ମଣି ବାସୁକି ଦିଅନ୍ତେ ।
ପ୍ରାଣ ପାଇ ପାର୍ଥ ଅଶ୍ୱ ଆଣିଲେ ତ୍ୱରିତେ ।
ତହୁଁ ଶିଖିଧ୍ୱଜ ରାଜା ଦେଶେ ଅଶ୍ୱଗଲା ।
ତାର ପୁତ୍ର ତାମ୍ରଧ୍ୱଜ ଅଶ୍ୱକୁ ବାନ୍ଧିଲା ।।
ପାର୍ଥ ଆମ୍ଭେ ଯୁଦ୍ଧେ ତାକୁ ଜିଣି ନ ପାରିଲୁ
କପଟେ ତା ପିତା ପାଖୁ ମାଗିଣ ଆଣିଲୁ ।।
ତହୁଁ ବୀରବର୍ମା ରାଜା ପାଶେ ଅଶ୍ୱଗଲା ।
ବାନ୍ଧିଣ ସେ ଆମ୍ଭ ସଙ୍ଗେ ଘୋର ଯୁଦ୍ଧ କଲା ।
ଜାମାତା ଅଟଇ ତାର ଯମଦେବ ଜାଣ ।
ଅଶ୍ୱକୁ ସେ ଦେଲେ ଘୋର ସଂଗ୍ରାମ କରିଣ
ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟ ଦେଶେ ଅଶ୍ୱ ହୁଅନ୍ତେ ପ୍ରବେଶ ।
ଭକ୍ତି ଭାବ କରି ଅଶ୍ୱ ଦେଲା ଆମ୍ଭ ପାଶ ।
ତହୁଁ ଅଶ୍ୱ ଉତ୍ତର ସାଗରୁ ହେଲା ପାର ।
ବକଦନ୍ତଠାରୁ ଅଶ୍ୱ ଆଣିଲୁ ଉଦ୍ଧାର ।।
ତହୁଁ ଜୟଦ୍ରଥ ପୁରେ ଅଶ୍ୱ ପ୍ରବେଶିଲା ।
ସେହିଠାରେ ବରଷକ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଯେ ହୋଇଲା ।।

ଏମନ୍ତ ଯୁଧିଷ୍ଠି ଆଗେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ କହନ୍ତେ ।
ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ପ୍ରୀତବଶ ହେଲେ ଅଶ୍ୱର ସଙ୍ଗତେ ।
ବାଦ୍ୟନାଦ ଶବଦରେ କମ୍ପେ ମହୀତଳ ।
ଜଳୁଅଛି ମଶାଲ ଅବର ଦୀପାବଳୀ ॥
ଅନ୍ତଃପୁର ନାରୀମାନେ ହୁଳହୁଳି ଦେଇ ।
ଅର୍ଘ୍ୟଥାଳୀ ଘେନି ଅଶ୍ୱ ବନ୍ଦାଇଲେ ଯାଇଁ ।
ବେନିଯାଗ ଅଶ୍ୱନେଇ ଗୃହରେ ବାନ୍ଧିଲେ ।
ସର୍ବ ରାଜାଙ୍କୁ ଯୁଧିଷ୍ଠି ସମାଦର କଲେ ।
ଜଣେ ଜଣେ ଯେ ଯାହାକୁ ମାନ୍ୟ ଧର୍ମ କଲେ
ନିଜ ନିଜ ବାହଗୃହେ ରାଜନେ ବସିଲେ ॥
ତହୁଁ କୁନ୍ତୀ ଏହା ଦେଖି ହର୍ଷଯୁକ୍ତ ମନ ।
ବୀର ଅର୍ଜ୍ଜୁନଙ୍କୁ ଯେ କଲେକ ଆଲିଙ୍ଗନ ॥
ଅତି ପ୍ରୀତିଭରେ ବୃଷକେତୁ କୋଳକଲେ
ପରଶେଷେ ଅତିଶୟ ତୃପ୍ତ ହେଲେ ଧୀରେ ॥
ଏଥୁଅନ୍ତେ ଯୁଧିଷ୍ଠିର ଡାକି ରାଜାଗଣ ।
ମହାଦେବ ବୋଲେ କଲେ ଯଜ୍ଞଆୟୋଜନ

ଇତି ଶ୍ରୀ ଜୈମିନି ଭାରତେ ହରିଭକ୍ତ
ବତ୍ସଲୀଳା କଥା ପ୍ରବନ୍ଧେ ନାମ
ଷଡ୍ତ୍ରିଂଶୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।

—୦—

ସପ୍ତତ୍ରିଂଶ ଅଧ୍ୟାୟ

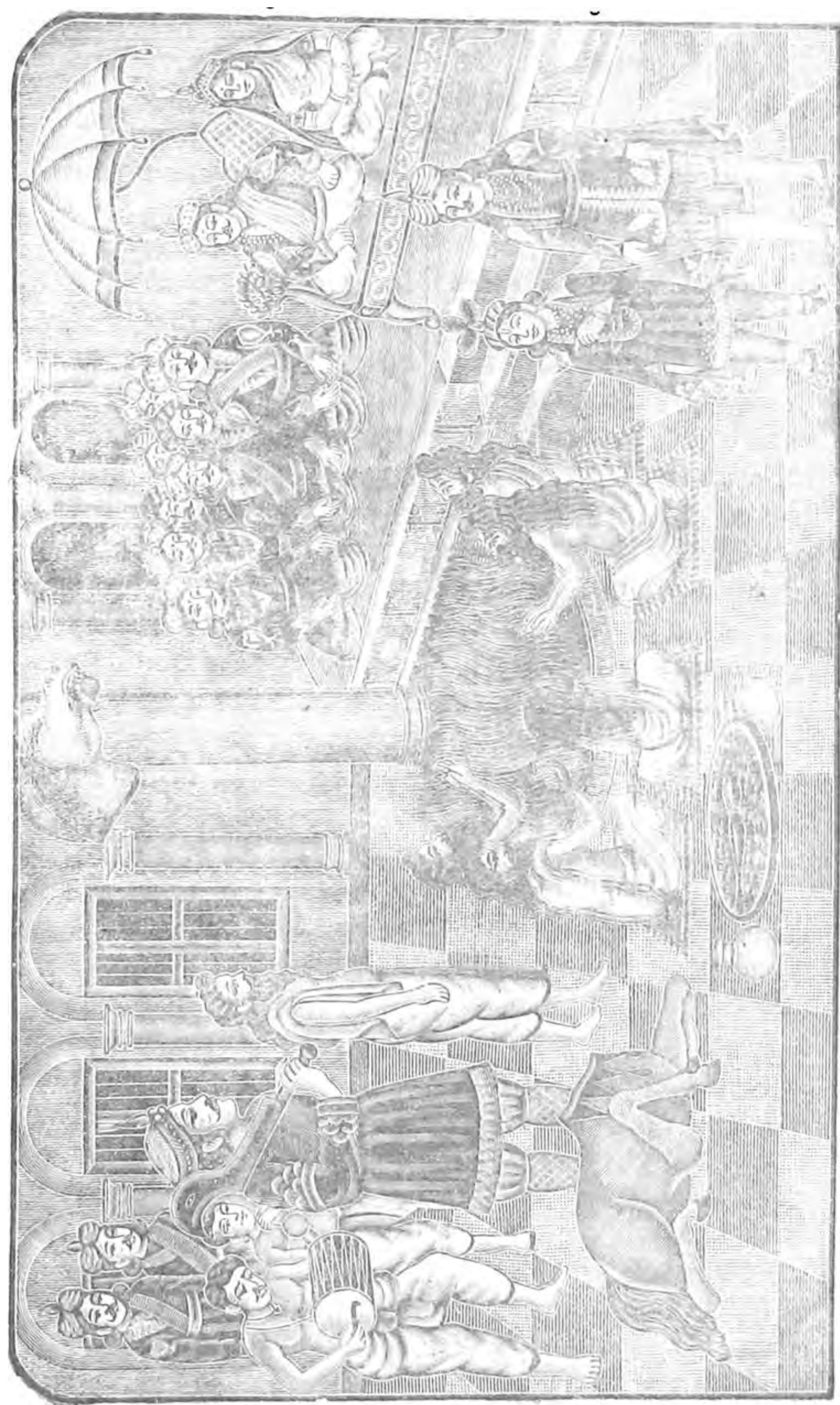
ଗମ୍ଭୀର ଧୀର ନ ନିର୍ବାଣ ଶୂନ୍ୟଂ
ସଂସାରସାର ନ ଚ ପାପ ପୂର୍ଣ୍ଣଂ,
ବ୍ୟକ୍ତ ନଚାବ୍ୟକ୍ତମଭେଦଭିନ୍ନଂ
ତସ୍ମୈ ନମୋ ବ୍ରହ୍ମନିରଞ୍ଜନାୟ ।

ଅଶ୍ୱମେଧ ଯଜ୍ଞର ବିଧି ଶେଷ ହେବା

ଏଥିଅନ୍ତେ ଜନ୍ମେଜୟ ଯୋଡ଼ିବେନିପାଣି
ବିନୟେ ବୋଲନ୍ତି ଶୁଣ ଅହେ ତପୀମଣି ॥
ଏଥୁଅନ୍ତେ କିପରି ହୋଇଲା ଅଶ୍ୱମେଧ ।
ତାହା ମୋତେ ବିସ୍ତାରଣ କୁହ ମହାବୁଦ୍ଧ ।
ଜୈମିନି ବୋଲନ୍ତି ଶୁଣ ଅହେ ନରବର ।
ମନଦେଇ ଶୁଣ ଯଜ୍ଞ ବିଧିର ଖବର ॥
କୃଷ୍ଣସହ ଧର୍ମ ଭୂମି କରଷଣ କାର୍ଯ୍ୟ ।
ଦୁଇଜଣେ କରନ୍ତି ବିଧାନ ଯଥା ଧାର୍ଯ୍ୟ ।
ଅଦ୍ୟେ ସୁବର୍ଣ୍ଣର ପୀଢ଼ ଶଙ୍ଖ ବେଢ଼ ଛନ୍ଦ ।
ଏହାରୂପେ ସୌଧମାନେ ହୁଅନ୍ତି ଶୋଭିତ ।
ବହୁ ଦ୍ୱିଜଗଣ ଅଷ୍ଟହାର ସୁଶୋଭନ ।
ସ୍ୱନ୍ଦର ପତାକା ଶୋଭାପାଏ ସ୍ଥାନେ ସ୍ଥାନ ।
ମଣ୍ଡପ ନିର୍ମାଣି ଅଷ୍ଟାଦଶ ଜପ କର ।
ସକଳ କରନ୍ତି ସୁଶୋଭନ ଦେଖି ହର ॥
ରମଣୀୟ ବେଦୀତ୍ରୟ ବହୁତ ତହିଁରେ ।
ବ୍ୟାସଦେବ ବରଣ ହୋଇଲେ ଅଗ୍ରୁଯ୍ୟରେ
ବକ ଦାଲଭ୍ୟ ମୁନି ସେ ବ୍ରହ୍ମା ଯେ ଉଦାନଣ
ସେ ଯଜ୍ଞର ସାଧ୍ୟେ ନ ଅଶନ୍ତି ହୁତାଶନ ।
ଦ୍ୱାଦଶ ଦେବର୍ଷିଗଣ ସାନ୍ତ୍ୱିକେ ବରଣ ।
ରକ୍ଷାମନ୍ତ୍ରେ ରକ୍ଷାସବୁ କରନ୍ତି ହର୍ଷେଣ ।
ସପ୍ତମହାଋଷିଗଣ ଦ୍ୱାରୀ ହୋଇ ତହିଁ ।
ଧର୍ମରାଜ ମୁଗଟଙ୍କ ଧରି ଶୋଭା ପାଇ ।
ଯଜ୍ଞରେ ଦୀକ୍ଷିତ ଯେହ୍ନେ ଅଛି ସୁବିହିତ ।
ପଣକର ବୋଲେ ଋଷିବରେ ହେ ଭରତ ।
ଆପଣା କାର୍ଯ୍ୟରେ ନିଯୋଗ କରନ୍ତି ସୁତର
ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଲା ଏବେ ଯଜ୍ଞ ଉପକୃତେ ॥
ଚୌଷଠି ଦମ୍ପତିଗଣ ଜଳ ଯେ ଆଣିବେ ।
ଗଙ୍ଗାରୁ ଜଳ ଆଣିଣ ଯୁଧିଷ୍ଠି ବନ୍ଦିବେ ।
ପରସ୍ପର ସମ୍ଭାଷଣ କରନ୍ତି ବହୁତ ।
ଅକାଳରେ ହୃଷ୍ଟମନେ ଚଳନ୍ତି ଏମନ୍ତ ।
ପ୍ରିୟତମା ଯେହୁ ଯାର ସଙ୍ଗେ ଯାଏ ତାର ।
ଅନ୍ୟନାରୀ କରେ ଅଭିମାନ ବିଶେଷର ॥
କେହୁ ଯାଏ ସଙ୍ଗେ କେହୁ ଅନ୍ତରେ ଜ୍ୱଳଇ
ଏହୁ ରାଜ ସମ୍ମାନ ହେ ନ ପାଇଣ କେହୁ ।
ରୁକ୍ମିଣୀଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ହରି ଜଳ ଆଣିବାରେ ।
ଯାନ୍ତି ସର୍ବ ସଖୀ ଭଦ୍ରା ସଙ୍ଗେ ଆନନ୍ଦରେ ।
ନାରଦ ଦେବର୍ଷି ବ୍ୟାପାର କୌତୁକର ।
ଦେଖିଣ ସତ୍ୟଭାମାରେ କହିଲେ ଏ ଗୀର ।
ଶୁଣ ଗୋ ସୁନ୍ଦରୀ ଉପସ୍ଥିତ ରାଜାଗଣ ।
ରୁକ୍ମିଣୀଦେବୀ ପାଇଲେ ବହୁତ ସମ୍ମାନ ॥
ଶ୍ରୀହରିଙ୍କ ସହିତରେ ମିଳି ଗଙ୍ଗାଜଳ ।
ଆଣିବାକୁ ଏହୁ ଦେଖ ଯାଅନ୍ତି ଏ ବେଳ ॥
ରୁକ୍ମିଣୀ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ପ୍ରିୟା ମୁଖେ ସନ୍ତୋଷିଣ ।
ସ୍ନେହ ଦେଖାଉଣଥାନ୍ତି ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ମହେଛଣ ।

ସତ୍ୟଭାମା କହନ୍ତି ମୋ ଗୃହେ ଜନାର୍ଦ୍ଦନ ।
ତାହାଙ୍କ ସଙ୍ଗତେ ଅମ୍ଭେ ଯିବୁ ତ ବହନ ।
ନାରଦ ସତ୍ୟାସଦନେ ପ୍ରବେଶି ବହନ ।
ଦେଖିଲେ କେଶବ ତହିଁ ଛନ୍ତି ବିଦ୍ୟମାନ ॥
ସତ୍ୟାଙ୍କୁ ଦେଖି କହନ୍ତି ଶ୍ରୀହରି ଏଠାର ।
ଦେଖି କିଛି ନ ପାଇ ଯେ ସନ୍ଧାନ ତାହାର ।
ଅତଏବ ସତ୍ୟାଘେନି ବେଗେ ହୃଷ୍ଟହୋଇ ।
ଯାଆନ୍ତି ଜାହ୍ନବୀ ଜଳ ଅଣିବାର ପାଇଁ ।
ନାରଦ କହିଲେ ଜାମ୍ବବତୀ ଯାଅ ଘର ।
କହିଲେ ଯେ ତାହାଙ୍କୁ ସକଳ ସମାଚାର ।
ରୁକ୍ମିଣୀ ସତ୍ୟଭାମାଙ୍କୁ ସଙ୍ଗତରେ ନେଇ ।
ଗଙ୍ଗାବାରି ଅଣିବାକୁ ହରି ଯାଉଛଇଁ ।
କହିଲେ ଜାମ୍ବବତୀ ଯେ ଅହେ ମହାସତି ।
ଯାଅ ଦେଖ ମୋର ଘରେ ଥିଅନ୍ତି ଶ୍ରୀପତି ॥
ସେଠାରେ ଦେଖିଣ ହରି ବିସ୍ମୟ ଅନ୍ତରେ ।
ପୁନର୍ବାର ଯାବାକର ଗୋପୀ ଭବନରେ ।
ଏହିରୂପେ ଯହିଁ ଯାନ୍ତି ତହିଁ ନାରାୟଣ ।
ବିସ୍ମୟ ଭାବନ୍ତି ମନେ ତାଙ୍କୁ ନିରେଖିଣ ।
ଅଗ୍ରେ ବଶିଷ୍ଠ ପ୍ରିୟା ଜଳ ପାଇଁ ଯାନ୍ତି ।
ଅରୁନ୍ଧତୀ ରୁକ୍ମିଣୀଙ୍କୁ ଏମନ୍ତ କହନ୍ତି ।
ଅଳ୍ପ ପୁଲଭାରେ ତୁମ୍ଭ ଶିର ବ୍ୟଥା ପାଏ ।
କ୍ଲେଶ ଓଡବ ନାହିଁ କଳସ ବହନ୍ତେ କାୟେ
ସୁଭଦ୍ରା କହନ୍ତି ଯେହୁ ଗିରି ଗୋବର୍ଦ୍ଧନ ।
ଧରିଛନ୍ତି ଏକପାଦ କରେ ଜନାର୍ଦ୍ଦନ ॥
ଯାଙ୍କହୃଦେ ସେହି ହରି ବାସ କରିଛନ୍ତି ।
କିବା କ୍ଳେଶ କର କଳସର ଭାର ଅତି ।
ରୁକ୍ମିଣୀ କହନ୍ତି ସୁଭଦ୍ରା ଅମ୍ଭର ଧୀରା ।
ଧରିଛନ୍ତି ପାଇଣ ସେ ଧନଞ୍ଜୟ ଭାରା ।
ଏପରି ଅଳାପ କରି ପଥ ସହି ବାର ।
ଘେନିଣ ଗମନ କଲେ ସେ ସକଳ ନାରୀ ।
ମୃଦଙ୍ଗାଦି ବେଣୁ ବୀଣା ହୁଏ ବାଦ୍ୟଧ୍ୱନି ।
ହସ୍ତିନାରେ ମତ୍ତ ସର୍ବଜନ ତାହା ଶୁଣି ।
ବୋଲନ୍ତି ଜୈମିନି ଶୁଣ ହେ ମହାରାଜନ ।
ମହା ସମାରୋହେ ହେଲା ଯଜ୍ଞ ସମାପନ ।
ସ୍ୱୟଂ କୃଷ୍ଣ ଭଗବାନ ବିପ୍ର ଋଷିଗଣେ ।
ନିଯୁକ୍ତ ହୋଇଲେ ତହିଁ ପଦ ପ୍ରକ୍ଷାଳନେ ॥

କରି ପଦ ପ୍ରକ୍ଷାଳନ ରାଜାଙ୍କର ଦାନ ।
ସୁନ୍ଦର ବସନ ମୂଲ୍ୟ ଅଳଙ୍କାର ମାନ ।
ପରିଧାନ କରି ସର୍ବେ ଆନନ୍ଦିତ ମନେ ।
ହୋଇଲେ ଯେ ଉପସ୍ଥିତ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଆସନେ ॥
ଦିଅ ଦିଅ ଶବ୍ଦ ଭିନ୍ନ ଅନ୍ୟ କିଛି ନାହିଁ ।
ମାଗନ୍ତା ଲୋକେ ସନ୍ତୋଷ ହେନ୍ତି ଦ୍ରବ୍ୟ ପାଇ
ସୁବର୍ଣ୍ଣ ରଜତ ରତ୍ନ ବସନ ଭୂଷଣ ।
ହାତୀ ଘୋଡ଼ା ରଥ ଆଦି ଚାମର ଚନ୍ଦନ ॥
ସହସ୍ର ସହସ୍ର ଗାଈ ଦାସ ଦାସୀ କେତେ ।
ମାଗିବା ମାନେ ନେଲେ ନିଜ ଇଚ୍ଛାମତେ
କେହି ବିମୁଖ ନ ହେଲେ ଯୁଧିଷ୍ଠିର ଦାନେ
ଅସନ୍ତୁଷ୍ଟ ନୁହେ କେହି ସର୍ବେ ହୃଷ୍ଟମନେ ॥
ଏଥୁଅନ୍ତେ ଧର୍ମରାଜ ହୋଇଣ ଦୀକ୍ଷିତ ।
ଅଶ୍ୱକୁ ଆଣିଣ ଯଜ୍ଞେ କଲେ ଉପସ୍ଥିତ ।
ସନ୍ତୋଷେ ଉତ୍ସର୍ଗ କଲେ ସେହି ଯଜ୍ଞୁଲେ
ସ୍ୱର୍ଗପୁର ଲଭ ତୁମ୍ଭେ ହେବ ଅବହେଳେ ।
ଏହି କଥାମାନ ଶୁଣି ଆନନ୍ଦିତ ମନେ ।
ସତ୍ମାନ ଗୃହିଁଲେ ଯେ କୃଷ୍ଣଥିଲେ ଯେତେଣି
ନକୁଳଙ୍କୁ ଜଣାଇଣ ନିଜ ଅଭିପ୍ରାୟ ।
ବଦନ ଚେକନ୍ତେ ସେହି ବୁଝିଲେ ବିଷୟ ॥
ନକୁଳ କହନ୍ତି ତୁମ୍ଭେ ଶୁଣ ଧର୍ମରାଜ ।
ଘୋଟକର ଇଚ୍ଛା ସ୍ୱର୍ଗେ ନାହିଁ କିଛି କାର୍ଯ୍ୟ ।
ଯେ ଯଜ୍ଞର କର୍ତ୍ତା ନାହିଁ ସେ ଯଜ୍ଞ ବିଫଳ ।
ଏକ ମାନ ଅଛୁ ଜାଣ ସ୍ୱର୍ଗହିଁ କେବଳ ।
ଏଥିପାଇଁ ସ୍ୱର୍ଗେ ତାର ନାହିଁ ଅଭିଳାଷ ।
ତାହାର ଅନ୍ତରେ ସଦା ହରିପଦ ଆଶ ॥
ଏ ଯଜ୍ଞର କର୍ତ୍ତା ହରି ନିଜେ ଯଜ୍ଞେଶ୍ୱର ।
ସେହି ଯେ ସାକ୍ଷାତ ଫଳ ବୁଝିଛି ଅନ୍ତର ॥
ଏସନି ଯାଜ୍ଞିକଗଣ କରନ୍ତୁ ଦର୍ଶନ ।
ମଧୁସୂଦନଙ୍କ ମୁଖେ ହୋଇଛି ବିଲୀନ ॥
ତହିଁ କି ଅମ୍ଭର ସ୍ଥିତ ନିକର ହୋଇବ ।
ଅନ୍ୟ ସ୍ୱର୍ଗରେ ମନ କି ସୁଖ ପାଇବ ।
ତହିଁ ଧୌମ୍ୟ ପୁରୋହିତ କହେ ଭୀମସେନେ
ଖଡ୍ଗ ଘେନି ସ୍ଥିରହୋଇ ରହ ହେ ଏସଣେ
ଘୋଟକ ପରୀକ୍ଷା ମୁହିଁ କରିବି ବିଶେଷେ ।
ଯେତେବେଳେ କହିବି ମୁଁ ଛେଦିବ ସେ ଅଶ୍ୱେ

ଏତେକବୋଲି ଧୌମ୍ୟ ଅଶ୍ୱ ପରୀକ୍ଷାର ପାଇଁ ।
ଘୋଟକ ପାଶରେ ଉପସ୍ଥିତ ହେଲେ ଯାଇଁ ॥
ଶ୍ରୁବ ଘେନି ଦକ୍ଷକରେ କରିଲେ ପ୍ରହାର ।
ବାମ କର୍ଣ୍ଣେ ସେ ଆଘାତ ହୋଇଲା ଅଶ୍ୱର ॥
ଅନର୍ଗଳ ଦୁଗ୍ଧ ଧାର ହେଲା ପ୍ରବାହିତ ।
ବିନ୍ଦୁମାତ୍ର ରୁଧିର ଯେ ନ ହୋଇଲା ଜାତ ॥
ଦେଖି ତାହା ସର୍ବଲୋକ ମଣିଲେ ବିସ୍ମୟ ।
ଧୌମ୍ୟ କହନ୍ତି ଭୀମ କାଟନ୍ତୁ ଏହି ହୟ ।
ତେତେବେଳେ ବୃକୋଦର ଥିଲେ ଖଡ୍ଗହାତେ
କାଟିଲେ ଅଶ୍ୱର ଶିର ସମସ୍ତ ସାକ୍ଷାତେ ॥
ଭୂମିରେ ନ ପଡି ଶିର ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱରେ ଉଠିଲା ।
ତହୁଁ ଜ୍ୟୋତି ରୂପେ ସୂର୍ଯ୍ୟଦେହେ ଲୀନ ହେଲା
ଏପରି ଅଶ୍ୱ ଯେ ଦେଖା ନୋହିଥିଲା କାହିଁ ।
ଏ ଯଜ୍ଞ ପୂରିଲା ତବ ଭାଗ୍ୟ ଅନୁଯାୟୀ ॥
ଏହି କଥାବୋଲୁବୋଲୁ ହେଲେ ଯେକାଳରେ
ତେଜ ବାହାରିଲା ତହୁଁ ଅଶ୍ୱର ଦେହରେ ॥
ଦୀପ୍ତିମୟ ତେଜ ଏକ ହୋଇ ବହିର୍ଗତ ।
ସେକାଳେ ହରିଙ୍କ ମୁଖେ ହୋଇଲା ପ୍ରବେଶିତ
ତନୁରେ କର୍ପୂର ହୁଏ ବହୁତ ସମାନ ।
ଧରାତଳେ ପତିତ ରହିଲା ବିଦ୍ୟମାନ ।
ଋଷିଗଣ ସେ କର୍ପୂର କରିଣ ଗ୍ରହଣ ।
ହୋମକୁଣ୍ଡେ ଆହୁତି ଦେଲେ ସେ ସେହିକ୍ଷଣି
ତହୁଁ ପରେ ବାସୁଦେବ କର୍ପୂର ଘେନିଣ ।
ସପତ୍ନୀକ ଯୁଧିଷ୍ଠିରେ କହନ୍ତି ଯାଇଣ ।
କର୍ପୂର ଆହୁତି ଏହି କର ସେ ଗ୍ରହଣ ।
କଳିଯୁଗେ ଅଶ୍ୱ କେହୁ ନ ପାଇବ ଜାଣ ।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ କର୍ପୂରାହୁତି କରନ୍ତି ପ୍ରଦାନ ।
ବ୍ୟାସଙ୍କୁ କହନ୍ତି ଇନ୍ଦ୍ର ହୋଇ ମୂର୍ତ୍ତିମାନ ॥
ଅନଳ ବଦନେ ତୁମ୍ଭେ ଆହୁତି ହବିର ।
ଦେଇ ତୃପ୍ତି କର ତୁମ୍ଭେ ଅମର ଅନ୍ତର ।
ଏଥୁ ଅନ୍ତେ ବାସୁଦେବ ମଧୁର ମାସରେ ।
ଶୁକ୍ଳପକ୍ଷ ତିଥି ଦଶମୀର ଗୁରୁବାରେ ।
ଯଥା ବିଧି ଆହୁତି ଅର୍ପଣେ ହୁତାଶନେ ।
ପରିତୃପ୍ତ ପରିତୁଷ୍ଟ ହୋଇଲେ ସେ ସ୍ଥାନେ ।
ଅନନ୍ତରେ ଯୁଧିଷ୍ଠିରେ ହରି ଆଲିଙ୍ଗିଣ ।
କହିଲେ ଯେ ତାଙ୍କ ପ୍ରତି ଶ୍ରୀମଧୁସୂଦନ ॥

ହେ ରାଜନ ତବ ଯଜ୍ଞ ହେଲା ସମ୍ପାଦିତ ।
ଏବେ ହେ କରନ୍ତୁ ସ୍ନାନ ଯେପରି ବିଦିତ ॥
ଏତେକବୋଲି ନାରଦପୁଣ ସର୍ବ ଋଷିଗଣ ।
ତାଙ୍କୁ ସ୍ନାନ କରାଇଲେ ଯେପରି ବିଧାନ ।
ସୋମପାନ କରିଣ ଭକ୍ଷଣ ପୁରୋଭାଗ ।
ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଶେଷ ଦ୍ୟନ୍ତି କରି ଅନୁରାଗ ॥
ବନ୍ଦୀଗଣ କଲେ ସ୍ତୁତି ଚାରଣେ ଗାଇଲେ ।
ପୁରବାସୀଗଣ ସର୍ବେ ମାଙ୍ଗଲ୍ୟ କରିଲେ ॥
ତହୁଁ ଧର୍ମରାଜ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଆହୁତି ଦେଇଣ ।
ନିର୍ବିଘ୍ନରେ ଯଜ୍ଞକୁ ସେ କଲେ ସମାପନ ॥
କୃଷ୍ଣଙ୍କ ସହିତ ବସି ବ୍ୟାସଙ୍କୁ ତକ୍ଷଣ ।
ପୃଥିବୀ ଦକ୍ଷିଣା ତାଙ୍କୁ କରନ୍ତି ପ୍ରଦାନ ॥
ଏଥୁଅନ୍ତେ ଧର୍ମରାଜ ଯାଜ୍ଞିକ ବ୍ରାହ୍ମଣେ ।
ଇଚ୍ଛାମତ ଦାନ ଦେଇ ତୋଷି ସର୍ବଜନେ ॥
ଏକ ଏକ ରାଜାଙ୍କୁ ସେ କରିଲେ ପ୍ରଦାନ ।
ସହସ୍ର ସହସ୍ର ଘୋଡ଼ା ମହା ବଳବାନ ॥
ସର୍ବ ଯଦୁବଂଶ ବୀରଗଣେ ହକାରିଣ ।
ଧନରତ୍ନ ଦାନ ଦେଲେ ସର୍ବୁଁହୁଁ ଦ୍ୱିଗୁଣ ।
ରୁକ୍ମିଣୀ ସତ୍ୟାଦି ଯେତେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ନାରୀ ।
ଅଲଙ୍କାରମାନ ଦେଲେ ମନ ତୃପ୍ତ କରି ।
ଏଥୁ ଅନ୍ତେ ଆନନ୍ଦିତ ହୋଇ ଯୁଧିଷ୍ଠିର ।
ଅମୂଲ୍ୟ ରତ୍ନେ ସଜାନ୍ତି ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଶରୀର ।
ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ସିଂହାସନେ ତାଙ୍କୁ ବସାଇ ତକ୍ଷଣ ।
ଯଜ୍ଞ ଫଳମାନ ସବୁ କରନ୍ତି ଅର୍ପଣ ।
ସେକ୍ଷଣି ସ୍ୱର୍ଗରେ ହେଲା ଦୁନ୍ଦୁଭିର ଧ୍ୱନି ।
ପୁଷ୍ପ ବରଷିଲେ ଦେବେ ସ୍ୱର୍ଗରୁ ତକ୍ଷଣି ।
ଶ୍ରଦ୍ଧାରେ ଯେହୁ ଶୁଣିବ· ଯଜ୍ଞ ପ୍ରକରଣ ।
ତାହାର ସମସ୍ତ ପାପ ହୋଇବ ଦହନ ।
ଏ ପ୍ରକାର ଯଜ୍ଞ ଯହୁଁ ହେଲା ସମାପନ ।
ଭୀମସେନ ସମସ୍ତଙ୍କୁ କରାନ୍ତି ଭୋଜନ ॥
ସର୍ବ ନରପତିଗଣେ ପ୍ରାର୍ଥନା କରିଣ ।
ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଦେଲେ ଅନ୍ନ ଷଡ୍‌ରସ ବ୍ୟଞ୍ଜନ ।
ବସାଇଣ ଋଷିଗଣେ ଅତି ଯତ୍ନ କରି ।
ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଭୂଷିତ ଚନ୍ଦନର ପିଢ଼ା ଉପରି ।
ସୁଗନ୍ଧ ଜଳରେ ପାଦ କରି ପ୍ରକ୍ଷାଳନ ।
ଯଥାସ୍ଥାନେ କ୍ରମେ କ୍ରମେ କରିଲେ ସ୍ଥାପନ ।

ସବୁପାତ୍ର ହେମମୟ ରତନ ଖଚିତ ।
ସୁମିଷ୍ଟ ପାୟସ ତହିଁ ଦେଲେ କୁନ୍ତୀସୁତ ।
ସୁଗନ୍ଧ ଧବଳ ରୂପ ଦେଖି ଋଷିଗଣ ।
ଭାବନ୍ତି ଏ ରସ ଦ୍ରବ୍ୟ ଦେଖିନାହୁଁ ଜାଣ ।
କେତେ ଋଷିଯୁବ ଦେଖି କହନ୍ତି ଅପରେ ।
ବନେ ଥାଇ ଦେଖିନାହୁଁ ନୟନରେ ଏବେ
କେତେ ଦ୍ରବ୍ୟ କହ ମୋତେ ଅନୁଗ୍ରହ କରି
ଜାଣନା କି ଚନ୍ଦ୍ରର କଳଙ୍କ ହେ କପର ।।
ଶତ ଶତ ଖଣ୍ଡ ଏବେ ପଡ଼ନ୍ତି ଧରାତଳ ।
ଏହିପରି କୁହାକୁହି ହୋନ୍ତି ସକଳରେ ।
ପାୟସ ଭୋଜନେ ତୃପ୍ତ ହୋଇ ଋଷିଗଣ ।
ଦଧି ଦୁଗ୍ଧ ଘୃତ ମଧୁ କରନ୍ତି ଯେ ପାନ ।
ଏହିପରି ଗୃହଜାତ ନିଜ ଇଚ୍ଛାମତ ।
ଭୋଜନ କରନ୍ତି ସର୍ବେ ପ୍ରଫୁଲ୍ଲିତ ଚିତ୍ତ ।
ଋଷିମାନେ ଖାଇସାରି ଆଚମନ କଲେ ।
କର୍ପୂର ପାନ ଖାଇଲେ ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ ଅନ୍ତରେ ।
କହିଲେ ଅରଣ୍ୟେ ଶୁଷ୍କ ପତ୍ର ଚୂନାକର ।
ଖାଇକରି ମନତୃପ୍ତ କରୁ ହେ ଅମ୍ଭର ।
ଏପରି ପଦ ଅମ୍ଭ ନୟନେ ଦେଖି ନାହୁଁ ।
ଖାଇଲା ମାତ୍ରକେ ମନ ତୃପତ ହୁଅଇ ।।
ଏହିପରି ଯଜ୍ଞ ଶେଷେ ରାଜା ଯୁଧିଷ୍ଠିର ।
ବ୍ରାହ୍ମଣ କ୍ଷତ୍ରିୟ ସଙ୍ଗେ ବସନ୍ତେ ସେଠାର ।
ନାରାୟଣ ବସିଛନ୍ତି ଧର୍ମଙ୍କ ଭବନେ ।
ଏହିକାଳେ ସଭାମଧ୍ୟେ ଦ୍ୱିଜଟେ ବ୍ରାହ୍ମଣେ ।
ଦୁଇଜଣ କଳି କରି ଧର୍ମଙ୍କ ପାଶରେ ।
ବୋଇଲେ ବୁଝନ୍ତୁ ରାଜା ବହୁତ ବିଚାରେ ।
ପ୍ରଥମ ବ୍ରାହ୍ମଣ କହେ ଏହି ଯେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ।
କରିବାକୁ ଦେଇ ନାହିଁ ଜମି କର୍ଷଣ ।।
କର୍ଷଣ କରିବାକୁ ତା ରାଜା ଛନ୍ତି ଦେଇ ।
ତେଣୁ ସେହି ମୋର ପ୍ରାପ୍ୟ ଜାଣିଅଛି ମୁହିଁ
ମାତ୍ର ସେହି ଅକାରଣ ଅମ୍ଭଙ୍କୁ ପୀଡ଼ନ ।
କରୁଅଛି କର ଯାହା ଉଚିତ ଏକ୍ଷଣ ।।
ଦ୍ୱିତୀୟ ବ୍ରାହ୍ମଣ କହେ ଧର୍ମର ତନୟ ।
କପାଇଁ ପୀଡ଼ନ କରେ ତାକୁ ମହାଶୟ ।।
ପର୍ଶୁରାମ ପୁରୁବ କାଳରେ ବୀରବର ।
ପୃଥ୍ୱୀଦାନ ଦେଇଥିଲେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ହସ୍ତର ।।
ତହିଁରେ ରାଜା ମାନଙ୍କ ଅଧିକାର ନାହିଁ ।
ବ୍ରାହ୍ମଣମାନଙ୍କର ଅଟଇ ଏହି ମହୀ ।
ଏ ବ୍ରାହ୍ମଣ ସେ ଜମିରେ ଧାନ କରିଥିଲା ।
ମାଗନ୍ତେ କଣ୍ଟାଏ ମୋତେ ଭାଗ ସେ ନ ଦେଲା
ଏହିକଥା ଶୁଣି କୃଷ୍ଣ ସହାସ୍ୟ ବଦନେ ।
ବୋଇଲେ ଯେ ତିନିମାସ ଥାଉ ଏହିକ୍ଷଣେ ।
ଏହି କାଳପରେ ହେବ ମୀମାଂସା ଏହାର ।
ବିପ୍ରଗଣ ଗୃହେ ଯାନ୍ତୁ ଆନନ୍ଦ ମନର ।।
ଯୁଧିଷ୍ଠିର କହିଲେ ଯେ କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ତକ୍ଷଣ ।
ନ କରିଲ ବିବାଦ ମୀମାଂସା କି କାରଣ ।।
କୃଷ୍ଣ ବୋଲେ ଯଜ୍ଞ ଅନ୍ତେ ସୁଖୀ ସର୍ବଜନେ
ବିବାଦର କଥା ନ ପଡ଼ିବ ଏହିକ୍ଷଣେ ।
ଯେତେବେଳେ ତିନିମାସ ହେବ ଉପସ୍ଥିତ ।
ଭୟଙ୍କର କଳିଯୁଗ ହୋଇବ ଆଗତ ।।
ଏ ଦୁଇ ବ୍ରାହ୍ମଣ ତେବେ କଳିର ବଳରେ ।
କଜିଅ କରି ଆସିବେ ତୁମ୍ଭ ନିକଟରେ ।
ଏହି ଅମ୍ଭ ଅଭିପ୍ରାୟ ଶୁଣ ଧର୍ମରାଜ ।
ଦୁହେଁ ଏ ବିବାଦ ଶେଷ ରଖିବାକୁ କାର୍ଯ୍ୟ ।।
ଭଗବାନ ବାସୁଦେବ ଅତି ଆନନ୍ଦରେ ।
କଳିଧର୍ମ କହିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିଲେ ।
ଦେବତାଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ କିଛିହିଁ ନ ହେବ
ବିବିଧ ଅନ୍ୟାୟ କାର୍ଯ୍ୟ ସେତେବେଳେ ହୋଇବ ।
କଳିଯୁଗରେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଧର୍ମର ଛାଡ଼ିବେ ।
ବେଦବିଦ୍ୟା ଛାଡ଼ି ଗାବଡ଼ରେ ମନଦେବେ ।
ରାଜାମାନେ ପ୍ରଜାଙ୍କୁ ଯେ ବହୁ ପୀଡ଼ା ଦେବେ
ନାନାଦି ଅନ୍ୟାୟ ଭାବେ କର ସେହି ନେବେ
ପରସ୍ତ୍ରୀ ପରଧନ କରିବେ ହରଣ ।
କୁଳସ୍ତ୍ରୀଏ ଯିବେ ଅନ୍ୟ ପୁରୁଷ ସଙ୍ଗେଣ ।
ବିଧବା ବିବାହ ସ୍ତ୍ରୀଏ ଲୋକେ ଯେ କରିବେ
ବେଶ୍ୟାସକ୍ତ ହୋଇ ନିଜ ଭାର୍ଯ୍ୟାକୁ ଛାଡ଼ିବେ
ପୁଅଝିଅ ପିତା ମାତା କଥା ନ ମାନିବେ ।
ବୋହୂମାନେ ଶାଶୁକୁ ଯେ ଗଞ୍ଜଣା କରିବେ
ଗୁରୁଜନମାନଙ୍କୁ ଯେ ମାନ୍ୟ ନ କରିବେ ।
ଭାଇ ଭାଇ ମଧ୍ୟେ କଳିକରି ଭିନ୍ନ ହେବେ ।।
ଦେଢ଼ଶୁର ଭାଇବୋହୂ ବାରଣ ନ ହେବ ।
ଏପରି କେତେ ଅନ୍ୟାୟ କଳିରେ ହୋଇବ

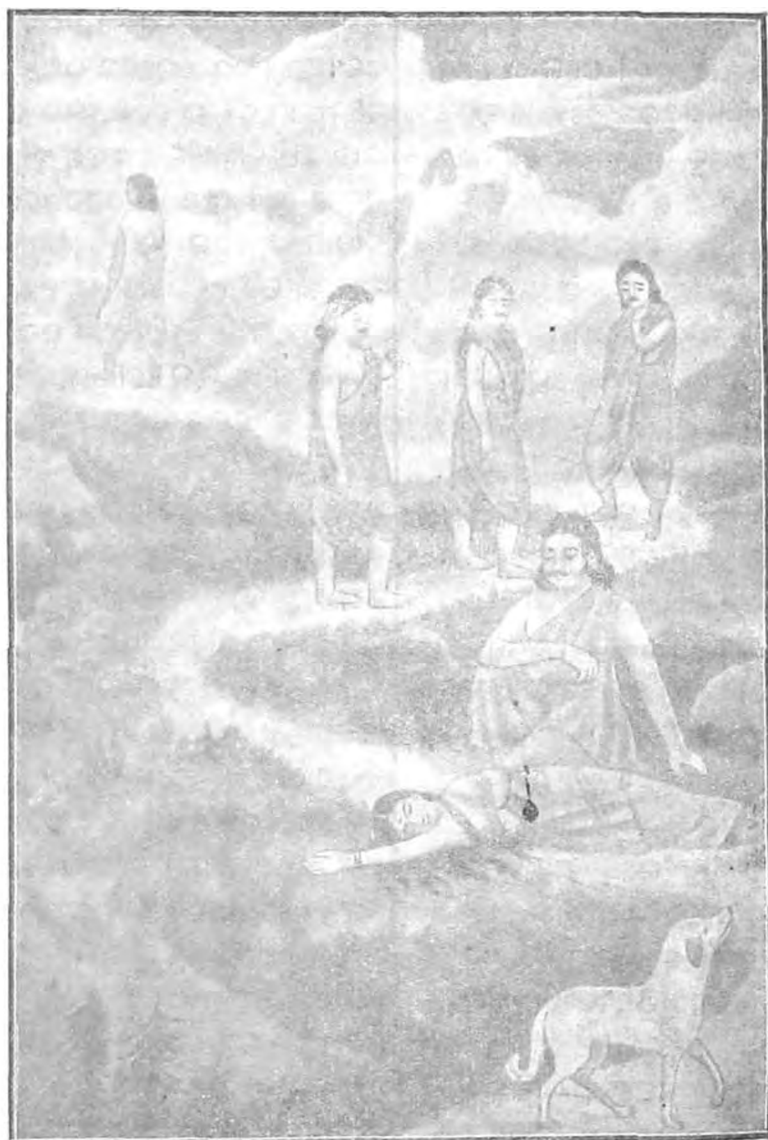
ଅଦ୍ଭୁତ ଶୁଣ ରାଜନ କଳିର କାହାଣୀ ।
ମାତାପିତାଙ୍କ ଜଡ଼ହେବେ ନ ମାନିବେ ପୁଣି ॥
ଅବାଟ ବାଟ ହେବ ଅଘାଟ ଘାଟ ହେବ ।
ଗୋଦଣ୍ଡା ଗୋ ହସ୍ତ ଆଦି କିଛି ନ ରହିବ ।
ଗଙ୍ଗା ଅନ୍ୟାୟ ଦେଖିଣ କ୍ରମେ ଲୀନ ହେବେ
ଜଳ ବର୍ଷିନବେ ତେବେ ପ୍ରାଣୀଏ ମରିବେ ।
ଅଗ୍ନିମନ୍ଦ ବ୍ୟାଧିଗ୍ରସ୍ତ ହେବେ ଜୀବଗଣ ।
କେହି ତାହା ନ ଚିହ୍ନିବେ ଲଭିବେ ମରଣ ॥
ବରଷା ନ କରି ଇନ୍ଦ୍ର ଅପାଳକ ହେବ ।
ଦୁର୍ଭିକ୍ଷ ହୋଇବ ଅନ୍ନ କଷ୍ଟ ଯେ ବଢ଼ିବ ।
ଜଳଖାଦ୍ୟ ବସ୍ତ୍ରହୀନ ଗୋମାଂସା ଗବଦେବେ ।
ଅଗ୍ନିଦେବ ପ୍ରବଳ ହୋଇବ ଠାବେ ଠାବେ
ନାନାଦି ଉତ୍ପାତମାନ ହେବ ଏ ସଂସାରେ ।
ପତି ସ୍ୱଜନକୁ ନାରୀ ଯେ ନ ମାନିବେ ତେଲେ ॥
ଘରେ ଘରେ ପ୍ରତିଦିନ କଳହ ଲାଗିବ ।
ବାପ ପୁଅ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ହୋଇବେ ଏ ଧ୍ରୁବ
ପୁତ୍ରେ ଶେଷେ ନିଜ ନାରୀଙ୍କ ଘରୁ କାଢ଼ିଦେବେ ।
ବାଟସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ସଙ୍ଗତରେ ସମସ୍ତ କାଟିବେ ।
ପିଇଜନ ଛନ୍ଦକୂଟ କପଟ ଅସୁର ।
କରିଣ ଅଳ୍ପ ଆୟୁଷ ହେବେ ତେତେ ନର ॥
ନାନାଦି ଅନ୍ୟାୟ ଦେଖି ଦେବତା ଡରିବେ,
ମର୍ତ୍ତ୍ୟ ଛାଡ଼ି ଅଧା ସ୍ୱର୍ଗେ ସେ ଲୁଚି ରହିବେ ।
ସତକଥା ମିଛ ହେବ ମିଛ ହେବ ସତ ।
ଅଜ୍ଞାନ ଲୋକ ମିଳିଣ କରିବେ ଏହାତ ।
ଏହିପରି କଳିକାଳ ହୋଇବ ଘଟଣ ।
ସାଧୁମାନେ ଗୁପ୍ତେ ନେବେ ମୋହର ଶରଣ
ଶୁଣି ଯୁଧିଷ୍ଠିର ରାଜା ମଉନ ହୋଇଲେ ।
ରାଜାମାନଙ୍କୁ ଗୃହିଣି ବିନୟେ କହିଲେ ।
ସତ୍କାରେ ଯୁଧିଷ୍ଠିର କରିଲେ ପୂଜନ ।
ନିଜ ନିଜ ଦେଶେ ଗଲେ ସର୍ବ ନୃପଗଣ ॥
ଯାଦବଗଣଙ୍କୁ ସେହି ବହୁମାନ୍ୟ କଲେ ।
ଦେଶକୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସମାଦରେ ପଠାଇଲେ ।
ରାଜା ପ୍ରଜା ଋଷିଆଦି ବ୍ରାହ୍ମଣ ସକଳେ ।
ଅକ୍ଷତ ପାଇ ଗୃହକୁ ଗଲେ ଆନନ୍ଦରେ ।
ଅଶ୍ୱମେଧ ଯଜ୍ଞ ଶେଷ ହେଲା ଏ ପ୍ରକାର ।
ଯେ ଶ୍ଳୋକ ଶୁଣେ ସେହି ଭବୁ ହୁଏ ପାର ॥
ସପ୍ତକନ୍ୟା ଶାଳବୃକ୍ଷ ଦାନରେ ଯେ ଫଳ ।
ଏ ସର୍ବ ଶୁଣିଲେ ନର ଲଭେ ସେ ସକଳ ।
ଲକ୍ଷେ ଗାଈ ଦାନକଲେ ହୁଏ ଯେତେ ଫଳ ।
ଏହି ସର୍ବ ଶ୍ରବଣରେ ହୁଏ ସେହି ଫଳ ।
ଏ ପୁରାଣ ଶ୍ରବଣରେ କଳିଦୋଷ ନାଶ ।
ଯେ ଯାହା ବାଞ୍ଛଇ ତାର ପୂରେ ଅଭିଳାଷ ॥
ବିଦ୍ୟାର୍ଥୀର ବିଦ୍ୟାଲାଭ ଧନାର୍ଥୀର ଧନ ।
କ୍ଷତ୍ରିୟର ବୀରତ୍ୱ ବିଜୟ ସର୍ବକ୍ଷଣ ।
ଅପୁତ୍ରିକ ପୁତ୍ର ପାଏ ରୋଗୀ ମୁକ୍ତ ହୁଏ ।
ଏ ସର୍ବ ପଢ଼ିଲେ କିମ୍ବା ଶୁଣିଲେ ନିଶ୍ଚୟେ ॥
ଅଷ୍ଟାଦଶ ପୁରାଣ ଭାରତ ସମୁଦାୟ ।
ପାଠକଲେ ଏହି ଫଳ ଫଳିବ ନିଶ୍ଚୟ ।
ସମସ୍ତ ପୁରାଣକୁ ପଢ଼ିଲେ ଯେତେ ଫଳ ।
ଏହି ସର୍ବ ପଢ଼ିଲେ ଲଭଇ ସେ ସକଳ ।
ଉତ୍ତମ ବସନ ଆଦି ଅଳଙ୍କାରମାନ ।
ପୁରାଣ ଶୁଣି ଦକ୍ଷିଣା ଦେବ ଯେ ବହନ ।
ଜଗତ୍‌କର୍ତ୍ତା କେଶବଙ୍କ ମହିମା କୀର୍ତ୍ତନ ।
ହୋଇଛି ଏହି ପର୍ବର ପ୍ରତିପାଦେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ।
ଯଜ୍ଞସାରି ସୁଖେ ଯୁଧିଷ୍ଠିର ରାଜ୍ୟକଲେ ।
ନବ ସସ୍ର ବର୍ଷ ପ୍ରଜା ସୁଖରେ ପାଳିଲେ ॥
ଯଜ୍ଞ ସମାପତି କରି ଧର୍ମ ନରବର ।
ପ୍ରଜାଙ୍କୁ ପାଳିଲେ ସେହି ପୁତ୍ର ପରିକାର ॥
ଏହିପରି ରାଜ୍ୟ ଧର୍ମ ଧର୍ମରେ କରନ୍ତି ।
ଦୁଃଖୀରଙ୍କୀ ତାଙ୍କ ରାଜ୍ୟେ ଜଣେ ନ ରହନ୍ତି
ଶତ୍ରୁଭୟ ନାହିଁ ପୁଣି ନାହିଁ ଯମ ଭୟ ।
ଧର୍ମଙ୍କ ଧର୍ମରେ ସ୍ୱର୍ଗଯାନ୍ତି ପ୍ରଜାଚୟ ॥
ସାମ୍ୟମୈତ୍ରୀ ନୀତିରେ ପାଳନ୍ତି ଯୁଧିଷ୍ଠିର ।
ଅନ୍ଧ ନୃପତି ହୋଇଣ ଶୋକରେ ଅସ୍ଥିର ।
ବିଦୁରକୁ ପଠାଇଲେ କହି ଏ ବଚନ ।
ଯାଇ ଯୁଧିଷ୍ଠିରଠାରୁ ମାଗି ଆଣ ଧନ ।
ଆମ୍ଭେ ପତି ପତ୍ନୀ ବାନପ୍ରସ୍ଥ ଆଚରିବୁ ।
ଗୟା ପିଣ୍ଡ ଦେଇ ଜ୍ଞାତିମାନଙ୍କୁ ତାରିବୁ ॥
ବିଦୁର ଆସିଣ ଧର୍ମେ ସମ୍ପତ୍ତି ମାଗିଲେ ।
ଶୁଣିକରି ଭୀମସେନ ତାହା ନାସ୍ତିକଲେ ॥
ତହିଁ ଧର୍ମ ଅର୍ଜୁନ ଅଙ୍ଗ ଧନମାନ ।
ବିଦୁର ହାତେ ପଠାଇଦେଲେ ରାଜାସ୍ଥାନ ।

ଧନ ଘେନି ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ର ପତ୍ନୀର ସହିତ ।
ପାଣ୍ଡବଙ୍କୁ କହି ବନେ ଅସନ୍ତେ ତ୍ୱରିତ ॥
ଦେଖି କୁନ୍ତୀ ଶୋକଭରେ ଦଉଡ଼ି ଅସିଲେ ।
ରାଜ ଭୋଗ ଛାଡ଼ି ସେହି ବନବାସୀ ହେଲେ ॥
ଧର୍ମ ଅର୍ଜୁନ ତାହାଙ୍କୁ ଯେତେ ବୁଝାଇଲେ ।
ତାହାର କଥାକୁ କୁନ୍ତୀ ତିଳେ ନ ଶୁଣିଲେ ।
କହିଲେ ମୋ ଗୁରୁଜନ ଅଟନ୍ତି ଏ ଦୁଇ ।
ଏ କଷ୍ଟ ପାଇବେ ମୁହିଁ ସୁଖେ ରହିବଇ ॥
ନ କରିବ ଏପରି ମୁଁ ପିଶାଚିନୀ କର୍ମ ।
ତାଙ୍କ ସେବା କରି ବନେ ତେଜିବି ପରାଣ ।
ଏହା କହି ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ର ଗାନ୍ଧାରୀ ସହିତେ ।
ବନସ୍ତକୁ ଗଲେ କୁନ୍ତୀ ଅନନ୍ଦତ ଚିତ୍ତ ।
ସଞ୍ଜୟ ବିଦୁର ଦୁହେଁ ଗଲେ ସଙ୍ଗତରେ ।
ପିଣ୍ଡ ଦେଇଣ ତାରିଲେ ସର୍ବଜ୍ଞାତନରେ ।
ଯୁଧିଷ୍ଠି କେତେକ ଦିନେ ଦେଖିବାକୁ ଗଲେ
ବିଦୁର ଯୁଧିଷ୍ଠି ଦେଖି ଜୀବନ ତେଜିଲେ ।
ତାଙ୍କ ଆତ୍ମା ଯୁଧିଷ୍ଠିଙ୍କ ଦେହେ ହେଲା ଲୀନ ।
ସର୍ବ କୁଳବଧୂମାନେ ମିଳିଲେ ଯାଇଣ ॥
ତାଙ୍କୁ ଦୟାକରି ବ୍ୟାସ ସ୍ୱାମୀ ଦେଖାଇଲେ ।
ତପୋବଳେ ସ୍ୱାମୀସଙ୍ଗେ ବୈକୁଣ୍ଠ ଗମିଲେ ।
ଏ ସବୁ ଦେଖିଣ ଧର୍ମ ଫେରିଣ ରାଜ୍ୟକୁ ।
କୁନ୍ତୀ ଗାନ୍ଧାରୀ ରଜା ଚିନ୍ତନ୍ତି ଶ୍ରୀହରିଙ୍କୁ ॥
ଅକସ୍ମାତେ ବନ ପୋଡ଼ି ହୋଇଲା ସେଠାରେ
ତିନିହେଁ ପ୍ରାଣ ତେଜିଲେ ସେହି ଅନଳରେ ॥
ସଞ୍ଜୟ ସେଠାରୁ ବେଗେ ପଳାଇ ଅସିଲେ ।
ଧର୍ମକୁ କହନ୍ତେ ସେହି କଥା ଶୋକ କଲେ ।
ବିଧିମତେ ପ୍ରେତକାର୍ଯ୍ୟ କଲେ ଯୁଧିଷ୍ଠିର ।
ପିତା ମାତା କଥା ସ୍ମରି ହୁଅନ୍ତି ଅସ୍ଥିର ।
ଏଣେ ଯାଦବଙ୍କୁ କପଟରେ ନାଶି ହରି ।
ନିଜକାୟା ତେଜିବାକୁ ଲତା କୁଞ୍ଜେ ବୁଲି ।
ବ୍ୟାଧ ଶର ମାରନ୍ତେ ସେ ଅଥୟ ହୋଇଲେ
ବ୍ୟାଧକୁ ମୁକ୍ତ କରିଣ ଅର୍ଜୁନେ ଡ଼ାକିଲେ ।
ପାର୍ଥ ପ୍ରବେଶନ୍ତେ ତାଙ୍କଠାରୁ କଳା ନେଇ ।
ବୈକୁଣ୍ଠ ଗମନ କଲେ ରୁକ୍ମିଣୀଙ୍କ ସାଥି ॥
ପାର୍ଥ କାନ୍ଦି କାନ୍ଦି ଅସି ଧର୍ମକୁ କହିଲେ ।
ଶ୍ରୀହରି ବିଚ୍ଛେଦେ ଧର୍ମ ରାଜ୍ୟ ତ୍ୟାଗ କଲେ ॥
ଅଭିମନ୍ୟୁର କୁମର ପରୀକ୍ଷିତେ ରାଇ ।
ରାଜ୍ୟଭାର ଦେଇ ଅଭିଷେକ କରି ତହିଁ ।
ପଞ୍ଚଭ୍ରାତା ଦ୍ରୌପଦୀ ସହିତ ଗଲେ ବନ ।
ନାନାତୀର୍ଥ ଭ୍ରମିଗଲେ ହିମାଳୟ ସ୍ଥାନ ॥
ପ୍ରଥମେ ଦ୍ରୌପଦୀ ଦେବୀ ଶରୀର ତେଜିଗଲ ।
ତାହାପରେ ନକୁଳ ଯେ ସହଦେବ ମଲେ ।
ତାପରେ ପୁଣି ଅର୍ଜୁନ ବୀର ଭୀମସେନ ।
ମରନ୍ତେ ଦେଖିଣ ଧର୍ମ ସ୍ୱଦେହ ଘେନିଣ ।
ସ୍ୱର୍ଗ ଭୁବନରେ ଯାଇ ହୋଇଲେ ପ୍ରବେଶ ।
ତାଙ୍କୁ ତହିଁ ପୂଜା କଲେ ସକଳ ତ୍ରିଦଶ ।
ଶୁଣିଲ ହେ ସାଧୁମାନେ ଶ୍ରୀମହାଭାରତ ।
ଯାହା ଶୁଣନ୍ତେ ଖଣ୍ଡନ ସକଳ ଦୁରିତ ।
ରୁକ୍ମିଣୀ ନାୟକ ପାଦପଦ୍ମେ ଦେଇ ମନ ।
ଉପାଧ୍ୟାୟ ମହାଦେବ କରଇ ଲିଖନ ॥
ଘର ମୋର ଟୁଲୀଶ୍ୱର କଟକ ଜିଲ୍ଲାରେ ।
ବ୍ରହ୍ମାନନ୍ଦ ମୋ ଜନକ ତାହାଙ୍କ କୃପାବର ।
ଏ ପବିତ୍ର ପୁରାଣକୁ ଲେଖିଲି ଧ୍ୟାନରେ ।
ଦୋଷଥିଲେ କ୍ଷମିବ ହେ ସର୍ବ ସାଧୁ ନରେ ।
ସକଳ ସମ୍ପ୍ରଦା ବୈଷ୍ଣବଙ୍କର ଚରଣେ ।
ସଦାଭକ୍ତି ଥାଉ ଏହା ଭାବେ ରାତ୍ରଦିନେ ॥
ସମସ୍ତ ଗୋସାଇଁଙ୍କର ଶ୍ରୀଚରଣ ଧ୍ୟାୟୀ ।
ଏ ପବିତ୍ର ପୁରାଣକୁ ପୂର୍ଣ୍ଣ କରିଲଇଁ ।
ଜୈମିନିଙ୍କ କୃତ୍ୟ ଏହି କୃଷ୍ଣ ଭକ୍ତିସାର ।
ଶୁଣି ସକଳ କଳୁଷ ଖଣ୍ଡ ସାଧୁନର ।
ବାଳକ ପିତା-କନିଷ୍ଠ-ପିତା ରଘୁପତି ।
ତାରପରେ ସୁତା-ମାତା ମାତାପରେ ସ୍ଥିତି ॥
ତାରପରେ ସୁତ ସୁତ ସୁତା ପତି ରସ ନାମ ।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଚରଣ ଧ୍ୟାଇ କଲି ସମାପନ ।

ଇତି ଶ୍ରୀ ଜୈମିନି ଭାରତେ ହରିଭକ୍ତିରତ୍ନାବଳୀ ଦ୍ୱାରକଥା ପ୍ରବନ୍ଧେ ନାମ ସପ୍ତତ୍ରିଂଶୋଽଧ୍ୟାୟଃ

—ଇତି ଶ୍ରୀ ଜୈମିନି-ଭାରତେ ସଦାଜୟେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ।—

କଟକ ମନମୋହନ ପ୍ରେସରେ ଶ୍ରୀ ମୋହନଚରଣ ଦାସଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ମୁଦ୍ରିତ । ୧୯୫୭ ।

ପାଣ୍ଡବଙ୍କ ସ୍ୱର୍ଗାରୋହଣ

◀ କଟକ ଛାପା ▶

ସଚିତ୍ର

ବୃହତ୍ ବାଲ୍ମୀକି ରାମାୟଣ

ସେଟ୍ ସତରଟଙ୍କା

ସେଟ୍—ଛଅଟଙ୍କା ଜ୍ଞାନକ୍ରିୟା ଖଣ୍ଡ ଟ ୨୫

ଅନ୍ନପୂର୍ଣ୍ଣା

ଦେଢ଼ ଟଙ୍କା

ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଟେମାଧ

ଏକଟଙ୍କା ଚାରିଅଣା

ମନମୋହନ ପୁସ୍ତକାଳୟ
ମୋ: ଅ: ଗୁନ୍ଦକାଉଗୀର ଉଚ୍ଚେକ-୨ ଓ ୧୨୩।୨୫, ବହୁବଜାରଷ୍ଟ୍ରୀଟ୍, କଲିକତା ୧୨